ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

1907

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
ΤΩΝ
ΕΘΝΙΚΩΝ
ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

1907

9455

SISMANOGLIO

ΕΘΝΙΚΑ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠
ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ✠ ✠
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

2455

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1907

ΕΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

„Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους"

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
1906

Τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος τόμου τοῦ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ προέστη μὲν εἰδικὴ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, συγκροτουμένη ὑπὸ τῶν κ. κ. Στεφανου Ναρλη (προέδρου), Γεωργιου Αποστολιδου, Λεοντος Γ. Καζανοβα καὶ Ιωαννου Σιωτου, ἐπεμελήθη δ' αὐτῆς Ιωακειμ Βλαβανης, καθηγητής.

معارف عمومیه نظارت جلیله‌سنك ۲۴۵ نومرولی و ق ۹ ایلول سنه ۲۲۲ تاریخلی
رخصتنامه‌سیله طبع اولنمشدر.

Τυποις Αδελφων Γερδων
[Εν Γαλατᾷ, Πεμπτοπαζάρῳ, ὄπισθι τῆς Γερμανικῆς Ἀνατολικῆς Τροπέζης, ἀριθ. 17, 19
(408)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ἐπιδιώκει ***διπλοῦν σκοπόν,*** ὡς ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων δύο τόμων αὐτοῦ καταφαίνεται. Ὁ πρῶτος αὐτοῦ σκοπὸς τείνει εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τὰ Ἐθνικὰ ἡμῶν Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα γνωστὰ εἰς τὸ Δημόσιον λεπτομερῶς καὶ ἐν πάσαις αὐτῶν ταῖς λειτουργίαις, ὁ δεύτερος εἶναι φιλολογικός. Τὸ *Ἐτήσιον Ἡμερολόγιον* συγκεντροῖ ἐν ἑαυτῷ ὅσον τὸ δυνατὸν πλείστην καὶ χρησιμωτάτην ὕλην, συλλεγομένην ἐπιμελῶς ὑπὸ διακεκριμένων τῶν Μουσῶν ἱεροφαντῶν τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν ἐκτὸς αὐτῆς καὶ ὡς ἐν κυψέλῃ ἀποθησαυριζομένην καὶ δεικνύουσαν καὶ τὴν παρ' ἡμῖν φιλολογικὴν κίνησιν, ἣν δὲν ἀπορροφᾷ ὅλως ἡ ἐφήμερος φιλολογία.

Ἄριστα καὶ πολυτιμότατα ἀναγνώσματα καθ' ἑκάστην παρατίθενται τοῖς ἀγαπῶσι τὴν ἀνάγνωσιν ἐν τοῖς ἡμερησίοις φύλλοις· ἀλλ' ἀφ' οὗ τὰ φύλλα ταῦτα ἀπομακρυνθῶσιν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀναγνώστου, δὲν χρησιμεύουσι πλέον, διότι εἶναι δυσχερέστατον, καὶ σχεδὸν ἀκατόρθωτον, νὰ εὑρεθῇ καὶ ἐπαναγνωσθῇ καὶ πάλιν καὶ ἐπωφελέστερον χρήσιμόν τι ἄρθρον.

Παρὰ τοῖς προηγμένοις καὶ εὖ φρονοῦσι τῶν ἐθνῶν ἡ ἡμερησία φιλολογία οὐ μόνον οὐδόλως παρέβλαψεν ἢ ἐκώλυσέ πως τὴν ἔκδοσιν πολλῶν καὶ ποικιλωνύμων περιοδικῶν συγγραμμάτων, καθ' ὡρισμένα, σύντομα ἢ μακρά, χρονικὰ διαστήματα, ἐκδιδομένων, ἀλλὰ καὶ ἔτι μᾶλλον κατέδειξε τὴν δυνατήν, καὶ μάλιστα τὴν ἀναπόφευκτον συνύπαρξιν ἀμφοτέρων, τῶν τε *ἐφημερίδων* καὶ τῶν *περιοδικῶν*.

Παρ' ἡμῖν ὅμως ἀτυχῶς ἀπὸ πολλοῦ τὸ περιοδικὸν κατεπόθη, ἐλλείψει ἐπαρκοῦς ὑποστηρίξεως, ὑπὸ τοῦ ἡμερησίου τύπου· ὅθεν οἱ φίλοι τῶν καλῶν καὶ ἐκλεκτῶν ἀναγνωσμάτων οὐδὲν σχεδὸν σοβαρὸν σύγγραμμα εὐχερῶς ἔχουσιν, ὥστε μόνον ὅσα προχείρως καὶ ἅπαξ περί τινος θέματος ἀναγινώσκουσι, ταῦτα μόνα μένουσιν ἐν τῇ μνήμῃ, ἀτελῶς καὶ ἐπιπολαίως μόνον ἐγχαρασσόμενα αὐτόθι. Ἐντεῦθεν ἴσως καὶ ἡ ἐν πολλοῖς ἐπιπόλαιος γνῶσις τῆς νεωτέρας γενεᾶς, ἥτις ἀδυνατεῖ νὰ συγκρατήσῃ ὅ τι μετὰ καταπληκτικῆς κινηματογραφικῆς ταχύτητος πρὸ αὐτῆς διέρχεται.

Καὶ ἡ μὲν ἔκδοσις περιοδικοῦ συγγράμματος, κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς διηνεκῶς ἀναπτυσσομένης ἐπιστήμης καὶ φιλοκαλίας, εἶναι τό γε νῦν ἀκατόρθωτος· ἀλλ' ἡ ἔκδοσις ἐτησίας φιλολογικῆς ἐπιθεωρήσεως παρ' ἡμῖν ἐστέφθη ὑπὸ ἐπιτυχίας, διότι τὸ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ, εἰς ἱκανὰς χιλιάδας ἀντιτύπων ἐπὶ δύο κατὰ συνέχειαν ἔτη ἐκδοθέν, ἐξετιμήθη καὶ ἠγαπήθη δεόντως, ὥστε δικαίως δύναται ἡ φιλανθρωπία νὰ στηρίξῃ χρηστὰς ἐλπίδας καὶ ἐπὶ τῇ ὑλικῇ τοῦ ἔργου εὐδοκιμήσει.

Ὑπερτετρακόσιαι μεγάλαι σελίδες πυκνῆς καὶ καλῶς ἡρμοσμένης ὕλης καὶ πάμπολλαι ἑκάστοτε εἰκόνες παρέχονται ἀντὶ μικροῦ σχετικῶς ποσοῦ τοῖς φίλοις τῶν καλῶν ἀναγνωσμάτων, ἐν ᾧ συγχρόνως ὁ ἀγοραστὴς τοῦ βιβλίου προσφέρει καὶ τὸν ὀβολὸν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν εὐαγῶν ἡμῶν ἱδρυμάτων, ἐν οἷς περιθάλπονται καὶ ποικιλοτρόπως βοηθοῦνται κατ' ἔτος χιλιάδες ὅλαι πασχόντων ἀδελφῶν.

Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ ΕΤΗΣΙΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ φρονεῖ ὅτι πᾶσαν δυνατὴν κατέβαλε προσπάθειαν ὅπως καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο παράσχῃ τῷ καθ' ἡμᾶς Δημοσίῳ βιβλίον περιέχον ἐκλεκτὴν καὶ σπουδαίαν ὕλην, ἐξαιρέτους καλλιτεχνικὰς εἰκόνας, ἐκτετυπωμένον μετὰ φιλοκαλίας ἀναμφισβητήτου, ἔργον ἐν γένει εὐπρόσωπον καὶ ἄξιον ἐκθύμου ὑποστηρίξεως· ὑπολείπεται δὲ ὅπως οἱ ὁμογενεῖς φιλόμουσοι καὶ φιλάνθρωποι, πρὸς τὸν ἱερὸν τοῦ βιβλίου πρώτιστα ἀποβλέποντες σκοπόν, προθύμως καὶ γενναίως ἐπέλθωσιν ὑλικῶς ἐπίκουροι, ἵνα σὺν τῷ χρόνῳ ἐδραιωθῇ πόρος τις ἄξιος λόγου ὑπὲρ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

Ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ παρόντος ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ θεωρεῖ καθῆκον ἀπαραίτητον ὅπως καὶ δημοσίᾳ ἐκφράσῃ τὴν βαθεῖαν αὐτῆς εὐγνωμοσύνην τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι τῷ φιλανθρώπῳ Σουλτάνῳ ΑΒΔΟΥΛ-ΧΑΜΙΤ ΧΑΝ τῷ Β΄, εἶτα δὲ τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ κ. ΙΩΑΚΕΙΜ τῷ Γ΄, τῷ σεπτῷ καὶ φιλοστόργῳ πατρὶ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ὡς καὶ τῇ Α. Ἐξ. τῷ ὑπουργῷ τῆς Παιδείας ΧΑΣΙΜ ΠΑΣΣΑ, καὶ τοῖς εὐγενεστάτοις μέλεσι τοῦ λογοκριτικοῦ Γραφείου, ἰδίᾳ δὲ τῇ Α. Ἐξ. τῷ ΑΒΡΑΑΜ Γ. ΒΑΠΟΡΙΔΗ, ἐφένδῃ, τοῖς ἐνδ. ΓΕΩΡΓΑΚΗ, ἐφένδῃ ΟΧΑΝΗ, ΒΑΦΙΡ βέῃ καὶ ΣΑΛΙΧ ΑΡΗΦ βέῃ, πολυειδῶς καὶ προθύμως διευκολύνασι τὴν ἔκδοσιν τοῦ βιβλίου.

Ἐν Γαλατᾷ Κωνσταντινουπόλεως, τῇ 10 Δεκεμβρίου 1906.

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΝΑΡΛΗΣ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ — **ΛΕΩΝ Γ. ΚΑΖΑΝΟΒΑΣ**

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ — **ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΙΩΤΗΣ**

Η Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΣ
Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΙΩΑΚΕΙΜ Γ΄

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΠΙΤΤΑΚΙΟΝ,

ἀποσταλὲν πρὸς τὴν Συντακτικὴν Ἐπιτροπὴν κατὰ τὴν ἔκδοσιν
τοῦ Α΄ Τόμου
ΤΟΥ «ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΤΩΝ ΕΘΝ. ΦΙΛ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ»

---

† ΙΩΑΚΕΙΜ ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ἀριθμ. πρωτ. 1597.

Ἐντιμότατε κύριε . . . . . , τέκνον ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὸν τῆς ἡμῶν Μετριότητος, χάρις εἴη τῇ αὐτῆς ἐντιμότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ἔχομεν ὑπ' ὄψει τὸ ἄρτι ἐκδοθὲν «Ἡμερολόγιον τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων», εἰς οὗ τὸν κάλλιστον ἀπαρτισμὸν καὶ τὴν αἰσίαν συντέλεσιν σπουδαίως συνεβάλετο καὶ ἡ τῆς περιποθήτου ἡμῖν αὐτῆς Ἐντιμότητος ἀγαθὴ γνώμη καὶ φιλόκαλος διάθεσις καὶ συνεργασία, προαγόμεθα, ἐγκρίσει τῆς περὶ ἡμᾶς Συνόδου, ἵνα ἐκφράσωμεν αὐτῇ τὴν πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐαρέσκειαν καὶ ἐπιδαψιλεύσωμεν τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας, ἐξαιτούμενοι ἐπάξιον τὴν ἀμοιβὴν καὶ ἀντιμισθίαν τῶν ἀτρύτων αὐτῆς πόνων παρὰ Θεοῦ, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετ' αὐτῆς.

αϡε, Μαρτίου ιη΄.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης
ΙΩΑΚΕΙΜ

ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1907

Ἰνδικτιῶνος	ε΄
Ἡλίου κύκλοι	23
Σελήνης κύκλοι	5
Σελήνης θεμέλιον	30
Κρεωφαγίας ἡμέραι	63
Τὸ Τριῴδιον ἄρχεται Φεβρουαρίου	11
Ἑωθινὸν Ε΄, ἦχος πλ. α΄.	
Ἡ Ἀπόκρεως Φεβρουαρίου	25
Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ Κυριακῇ τῆς γ΄ ἑβδομάδος.	
Λατίνων Πάσχα Μαρτίου	18
Νομικὸν Φάσκα Ἀπριλίου	18
ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ Ἀπριλίου	22
Ἀνάληψις Μαΐου	31
Ἡ Πεντηκοστὴ Ἰουνίου	10
Κυριακὴ τῶν ἁγ. Πάντων Ἰουνίου . .	17
Ἡ νηστ. τῶν ἁγ. Ἀποστόλων ἡμέραι	11
Ἡ μνήμη αὐτῶν ἡμέρᾳ Παρασκευῇ.	
Παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ.	

ΕΟΡΤΑΙ ΜΩΑΜΕΘΑΝΙΚΑΙ

Κουρμπὰν-Βαϊράμ, Ζιλχιτζὲ 10—13 (Ἰανουαρίου 11—14).
Μουχορρέμ, νέον σεληνιακὸν ἔτος 1325 (Φεβρουαρίου 1).
Μεβλούτ, γέννησις τοῦ Μωάμεθ, Ῥεβιοὺλ-ἐββὲλ 12 (Ἀπριλίου 12).
Οὔτς ἀϊλάρ, Ῥετζὲπ 1 (Ἰουλίου 28).
Λεϊλεϊ μιράτς-ι-σερίφ, Ῥετζὲπ 27 (Αὐγούστου 23).
Λεϊλεϊ μπεράτ, Σαμπὰν 15 (Σ βρίου 10).
Ῥαμαζάν, νηστεία ἑνὸς μηνός, Ῥαμαζὰν 1—30 (Σεπτ. 25—Ὀκτ. 24).
Χηρκάϊ-Σερίφ, Ῥαμαζὰν 15 (Ὀκτωβρίου 9).
Λεϊλεϊ-οὐλ-Κάδρ (Καδὴρ γκετζεσί), Ῥαμαζὰν 27 (Ὀκτωβρίου 21).
Βαϊράμ, Σεββὰλ 1—3 (Ὀκτωβρίου 25—27).

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑΙ

Ἀπὸ κτίσεως κόσμου κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα	7415
» τῆς αὐτῆς κατὰ Λατίνους	5911
» » » καθ' Ἑβραίους	5667
» τοῦ κατακλυσμοῦ	5173
» τῆς πυργοποιΐας	4664
» κτίσεως Ῥώμης	2661
» τῆς γεννήσεως τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου	2261
» κτίσεως τῆς Ἀλεξανδρείας ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου	2231
» τῆς διορθώσεως τοῦ ἡμερολογίου ὑπὸ Ἰουλίου Καίσαρος	1951
» τῆς μοναρχίας τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ Αὐγούστου	1951
» κτίσεως Κων/πόλεως	1584
» τῆς μοναρχίας τῶν Γάλλων.	1484
» τοῦ σχίσματος τῶν Ἀρμενίων	1329
» τοῦ χωρισμοῦ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Ἐκκλησίας	852
» τῆς ἐφευρέσεως τοῦ χάρτου.	849
» » » τῆς ναυτικῆς πυξίδος	727
Ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς πυρίτιδος	578
» » » » τυπογραφίας	469
» » ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς	415
» τοῦ γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου	325
» » ἐφευρέσεως τοῦ θερμομέτρου	269
» » ἐφευρέσεως τοῦ βαρομέτρου	264
» » ἐφευρέσεως τῆς δαμαλίδος	111
» » ἐφευρέσεως τῶν ἀτμοπλοίων	92
» » ἐφευρέσεως τοῦ σιδηροδρόμου	77
» » ἐφευρέσεως τοῦ τηλεγράφου	75
» » ἐφευρέσεως τοῦ τηλεφώνου	32
» τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως τῆς Λ. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν τοῦ Β΄	31
» » κτίσεως τῶν προκυμαιῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως	12

ΕΚΛΕΙΨΕΙΣ ΤΟΥ 1907

Κατὰ τὸ ἔτος 1907 θὰ συμβοῦσιν αἱ ἑπόμεναι πέντε ἐκλείψεις:

α΄) ***Ὁλικὴ ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου,*** τῇ 1 Ἰανουαρίου ἀόρατος παρ' ἡμῖν.
β΄) ***Μερικὴ ἔκλειψις τῆς Σελήνης,*** τῇ 16 Ἰανουαρίου, ἀόρατος παρ' ἡμῖν.
γ΄) ***Δακτυλιοειδὴς ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου,*** τῇ 27 Ἰουνίου, ἀόρατος παρ' ἡμῖν.
δ΄) ***Μερικὴ ἔκλειψις Σελήνης,*** τῇ 12 Ἰουλίου, ἀόρατος παρ' ἡμῖν.
ε΄) ***Ὁλικὴ ἔκλειψις τοῦ Ἡλίου,*** τῇ 21 Δεκεμβρίου, ἀόρατος παρ' ἡμῖν.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

ΚΙΑΝΟΥΝ-Ι-ΣΑΝΗ

Ἔχει ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 10 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 14.

Ο. Ν. Π.

29 14 1 Δε. † Η ΠΕΡΙΤΟΜΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ.

● ***Νέα σελήνη, ὥρᾳ 7, λ. 52 π. μ.***

Ὁ Θεὸς ἐνετείλατο τοῖς Ἑβραίοις διὰ τοῦ Μωϋσέως ἵνα παντὸς ἄρσενος περιτέμνωσι τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν γέννησιν. Τούτου ἕνεκα καὶ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν περιετμήθη τὴν παρὰ τοῦ νόμου διατεταγμένην περιτομὴν κατὰ τὴν παροῦσαν ἡμέραν, ἥτις ἐστὶν ἡ ὀγδόη ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, καὶ ἐκλήθη, κατὰ τὴν τοῦ ἀγγέλου παραγγελίαν ΙΗΣΟΥΣ. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας δὲ ταύτης ἄρχεται τὸ νέον ἔτος, διότι ἀπὸ ταύτης λογίζεται ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Κυρίου.

Ὁ δὲ Βασίλειος ἐγεννήθη ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας τῷ ἔτει 329. Ἐσπούδασεν ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῷ Λιβανίῳ καὶ ἐν Ἀθήναις παρὰ τοῖς σοφισταῖς Ἱμερίῳ καὶ Προαιρεσίῳ, συμμαθητεύων Γρηγορίῳ τῷ Θεολόγῳ τῷ Ναζιανζηνῷ. Ἐπιστρέψας εἰς Καισάρειαν, ἐμόνασεν ἐν Πόντῳ καὶ τῷ 370 ἀνήχθη ἐπὶ τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον τῆς Καισαρείας, ἔνθα ὀκτὼ ἔτη ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἀγωνισάμενος, ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ἐν ἔτει 379. Ἕνεκα τῆς πολυμαθείας καὶ σοφίας, ὧν γέμουσι τὰ συγγράμματα τοῦ θείου Πατρός, καὶ τῆς δεινότητος καὶ μεγαλοπρεπείας τοῦ λόγου αὐτοῦ, ἐκλήθη *Μέγας* καὶ *Οὐρανοφάντωρ*.

Μὴν τουρκικὸς ΖΙΛΧΙΤΖΕ, ἔχων ἡμέρας 30.

1 15 2 Τρ. Σιλβέστρου πάπα Ῥώμης. Θεαγένους μάρτυρος.
2 16 3 Τε. Μαλαχίου τοῦ προφήτου καὶ Γορδίου μάρτυρος.
3 17 4 Πέ. Ἡ σύναξις τῶν Ο΄ ἀποστόλων. Θεοκτίστου ὁσίου.
4 18 5 Πα. Παραμονὴ τῶν Φώτων. Θεοπέμπτου καὶ Θεωνᾶ μαρτ. (Νηστεία).
5 19 6 Σά. † ΤΑ ΑΓΙΑ ΘΕΟΦΑΝΙΑ. Ἁγία. † *Ἀρμ. Γέννησις καὶ βάπτισις Ἰησοῦ Χριστοῦ.*

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθε περὶ τὸ 30ὸν ἔτος τῆς αὐτοῦ ἡλικίας ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην εἰς τὸν Πρόδρομον Ἰωάννην καὶ ἐβαπτίσθη ὑπ' αὐτοῦ. Τότε ἀνεῴχθησαν οἱ οὐρανοὶ καὶ ὤφθη τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰ ἐπ' αὐτόν. Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα· «***Σὺ εἶ ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα***». Ἐκ τούτων ἐφανερώθη τοῦ Ἰησοῦ ἡ θεότης καὶ τῆς ἁγίας Τριάδος τὸ μέγα μυστήριον, ὅθεν καὶ ἡ παροῦσα ἑορτὴ ὀνομάζεται ΘΕΟΦΑΝΙΑ, τοῦτ' ἔστι *Θεοῦ φανέρωσις τοῖς ἀνθρώποις.*

6 20 7 Κυ. † Ἡ σύναξις τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου, προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

Ο. Ν. Π.

7 21 8 Δε. Δομνίκης τῆς ὁσίας καὶ Γεωργίου τοῦ Χοζεβίτου.

☽ *Σελήνης πρῶτον τέταρτον, ὥρᾳ 10, λ. 37 π. μ.*

☾ *Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ὑδροχόον, ὥρᾳ 6, λ. 26 π. μ.*

Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας Ὀσκὰρ Β΄ (1829).

8 22 9 Τρ. Πολυεύκτου μάρτυρος.

Τὰ γενέθλια τοῦ πρίγκιπος τῆς Ἑλλάδος Νικολάου (1872).

9 23 10 Τε. Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης καὶ Δομετιανοῦ Μελιτηνῆς.

10 24 11 Πέ. Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου.

11 25 12 Πα. Τατιανῆς μάρτυρος.

12 26 13 Σά. Ἑρμολάου καὶ Στρατονίκου μαρτύρων. Ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανίων. † *Ἀρμ. Περιτομὴ τοῦ Ἰησοῦ.*

13 27 14 Κυ. † *Τῶν ἐν Σινᾷ καὶ Ῥαϊθῷ ἀναιρεθέντων μοναχῶν.*

Τούτων οἱ μὲν ἤθλησαν τῷ 296 ἐπὶ Διοκλητιανοῦ, οἱ δὲ περὶ τὰ μέσα τῆς Ε΄ ἑκατονταετηρίδος.

Τὰ γενέθλια τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου Β΄ (1859).

14 28 15 Δε. Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου καὶ Παύλου τοῦ Θηβαίου.

15 29 16 Τρ. Ἡ προσκύνησις τῆς ἁλύσεως Πέτρου τοῦ ἀποστόλου.

16 30 17 Τε. † *Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου.*

17 31 18 Πέ. Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας. Θεοδούλης μάρτυρος.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

18 1 19 Πα. Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Εὐφρασίας μάρτυρος. Μάρκου Ἐφέσου τοῦ Εὐγενικοῦ.

19 2 20 Σά. Εὐθυμίου τοῦ Μεγάλου. † *Λατ. Τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου.*

☾ *Πανσέληνος, ὥρᾳ 3, λ. 41 μ. μ.*

Τὰ γενέθλια τοῦ πρίγκιπος τῆς Ἑλλάδος Ἀνδρέου (1882).

20 3 21 Κυ. † *Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ Νεοφύτου μάρτυρος.*

Ὁ Μάξιμος ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 580, ὑπῆρξε γραμματεὺς τοῦ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου· ἔγραψε πολλὰ κατὰ τῆς δυσσεβοῦς αἱρέσεως τῶν *Μονοθελητῶν* καὶ ἐτελεύτησε τῷ 662.

21 4 22 Δε. Τιμοθέου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἀναστασίου τοῦ Πέρσου ὁσιομ.

22 5 23 Τρ. Κλήμεντος ἱερομάρτυρος καὶ Ἀγαθαγγέλου μάρτυρος.

23 6 24 Τε. Ξένης τῆς ὁσίας, Ἑρμογένους, Μάμαντος.

☽ *Τελευταῖον τέταρτον, ὥρᾳ 2, λ. 47 π. μ.*

24 7 25 Πέ. † *Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ τοῦ Θεολόγου.*

Ὁ μέγας οὗτος τῆς Ἐκκλησίας πατὴρ καὶ διδάσκαλος ἐγεννήθη ἐν Ναζιανζῷ τῆς Καππαδοκίας· ἐσπούδασε δὲ ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἐν

Ἀθήναις. Ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Γρηγορίου, ἐπισκόπου ὄντος Ναζιανζοῦ, ἐπίσκοπος δὲ Σασίμων ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Κατὰ τὸ 378 ἐξελέγη ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐτελεύτησε τῷ 391. Διὰ τὴν δεινότητα τοῦ λόγου αὐτοῦ ἐπωνομάσθη *Θεολόγος*.

Ο. Π. Ν.

25 8 26 Πα. Ξενοφῶντος τοῦ ὁσίου καὶ Ἀρκαδίου υἱοῦ αὐτοῦ.

26 9 27 Σά. † *Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.*

Εἶχεν ἤδη ἀποθάνει ἡ Εὐδοξία καὶ ὁ σύζυγος αὐτῆς Ἀρκάδιος, οἱ ἐξορίσαντες τρὶς τὸν Χρυσόστομον, ὅτε, ὡς σήμερον, τῷ 438, βασιλεύοντος τοῦ υἱοῦ αὐτῶν Θεοδοσίου τοῦ Μικροῦ, ἀνεκομίσθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν τὰ ἱερὰ αὐτοῦ λείψανα, ὑποδεξαμένου αὐτὰ μεγαλοπρεπέστατα τοῦ πατριάρχου Πρόκλου, γενομένου μαθητοῦ καὶ γραμματέως Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

27 10 28 Κυ. † *Ἐφραὶμ ὁσίου τοῦ Σύρου. Παλλαδίου.*

Ὁ ὅσιος Ἐφραίμ, ἐν φιλοσοφίᾳ μοναστικῇ τὸν βίον ἀσκήσας, ἐγεννήθη ἐν Νισίβει τῆς Μεσοποταμίας· συνέγραψε συριστὶ πολλὰ ποιήματα, ἐξελληνισθέντα ζῶντος ἔτι αὐτοῦ, καὶ ἐτελεύτησε τῷ 379.

28 11 29 Δε. Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου.

29 12 30 Τρ. † ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ *Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἀργία.*

● *Νέα σελήνη, ὥρᾳ 7, λ. 38 μ. μ.*

Ἡ δικαία ἐκτίμησις πάντων καὶ πρὸς τοὺς τρεῖς ἀκλονήτους στύλους τῆς Ὀρθοδοξίας ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ηὐξάνετο ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ μετὰ τὴν εἰς τὴν πολυσέβαστον χορείαν τῶν ἁγίων κατάταξιν αὐτῶν, οἱ Χριστιανοί, διεξερχόμενοι τὸν βίον καὶ τῆς πολιτείας αὐτῶν τὰ καθέκαστα, βλέποντες τὴν ἁγνὴν καὶ ἁγίαν ζωήν, ἣν διῆγον, καὶ μελετῶντες τὰ πολύτιμα αὐτῶν συγγράμματα, ἀποτελοῦντα ἀληθῆ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν φιλολογίας κόσμον, ἀνεγνώριζον τὴν ἀναμφήριστον ὑπεροχὴν τῶν ἀκαμάτων Διδασκάλων καὶ κρίνοντες καὶ συγκρίνοντες ταῦτα πρὸς ἄλληλα καὶ τὸν Ἀντιοχέα πρὸς τὸν Ναζιανζηνὸν καὶ τὸν Καισαρέα ἐναλλάξ, σταθμώμενοι ἐν τῷ ζυγῷ τῆς ἰδίας αὐτῶν κριτικῆς, οἱ ἐλλόγιμοι μελεταὶ τῶν πολυτιμήτων πονημάτων, ὑπερεβίβαζον ἄλλοι μὲν ὑπὲρ τοὺς δύο τὸν Βασίλειον, ἄλλοι δὲ προετίμων τὸν Γρηγόριον καὶ ἄλλοι προηροῦντο τὸν Χρυσορρήμονα· ἡ δὲ φιλοτιμία αὕτη ἐπὶ τοσοῦτον προέβη, ὥστε ἠπειλεῖτο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δεινὸν ῥῆγμα μεταξὺ τῶν *Βασιλειτῶν*, τῶν *Ἰωαννιτῶν* καὶ τῶν *Γρηγοριτῶν*, ὡς ἐκαλοῦντο. Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, βλέπουσα τὴν τοιαύτην τῶν ἰδίων τέκνων τάσιν καί, ἐπιθυμοῦσα νὰ ἐπαναγάγῃ τὴν διεκφεύγουσαν ὁμόνοιαν τῶν Χριστιανῶν, ὥρισεν, ἀφ' οὗ μάλιστα συνέπιπτε κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα νὰ ἑορτάζηται ἡ μνήμη ἑκάστου καὶ τῶν τριῶν Πατέρων, ὅπως συγχρόνως ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, τῇ 30ῇ Ἰανουαρίου 1100 ἐπὶ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, τελεσθῇ πρὸς τιμὴν καὶ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν κοινὴ πανήγυρις, συνενοῦσα ἐπὶ τὸ αὐτὸ πάντας τοὺς διισταμένους, ἀναγνωρίσαντας καὶ ἀνομολογήσαντας ὅτι καὶ οἱ τρεῖς Διδάσκαλοι τῶν αὐτῶν τιμῶν ἦσαν ἄξιοι, διότι διὰ τῆς αὐτῆς δυνάμεως καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ὀργάνων τὸν αὐτὸν ἐπεδίωξαν καὶ ἐπέτυχον σκοπόν. *(Ἰ. Βαλαβάνης).*

30 13 31 Τε. Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργύρων.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

ΣΟΥΜΠΑΤ

Ἔχει ἡμέρας 28. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 11 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 13.

Μὴν τουρκικὸς ΜΟΥΧΑΡΡΕΜ, ἔχων ἡμέρας 30.

Νέον ὀθωμανικὸν ἔτος 1325.

Ο. Ν. Π.

1 14 1 Πέ. Προεόρτια τῆς Ὑπαπαντῆς. Τρύφωνος μάρτυρος.

2 15 2 Πα. † Η ΥΠΑΠΑΝΤΗ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ. Ἰορδάνου νεομάρτυρος.

Τεσσαράκοντα ἡμέρας μετὰ τὴν σωτήριον ἐνανθρώπησιν καὶ ἐκ τῆς ἁγίας ἀειπαρθένου γέννησιν αὐτοῦ προσήχθη εἰς τὸ ἱερὸν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπὸ τῆς πανάγνου αὐτοῦ μητρὸς καὶ τοῦ δικαίου Ἰωσὴφ κατὰ τὸν μωσαϊκὸν νόμον, ὅτι «πᾶν ἄρσεν πρωτότοκον ἔσται ἁφιερωμένον τῷ Θεῷ». Ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἰς τὸ ἱερὸν ὁδηγηθεὶς πρεσβύτης Συμεών, ὃς ἦν κεχρηματισμένος μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου, δεξάμενος αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, ηὐχαρίστησε τῷ Θεῷ καὶ εἶπε· «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, Δέσποτα κτλ.».

3 16 3 Σά. Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου καὶ Ἄννης τῆς προφήτιδος.

4 17 4 Κυ. † *Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου.*

Ἐξ Ἀλεξανδρείας καταγόμενος ὁ Ἰσίδωρος, ἦτο υἱὸς γονέων εὐγενῶν καὶ θεοφιλῶν, συγγενὴς Θεοφίλου καὶ Κυρίλλου τῶν τῆς Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας ἐπισκόπων καὶ μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Καταλιπὼν δὲ πλοῦτον καὶ βίον εὐδαίμονα, μετέβη εἰς τὸ Πηλούσιον ὄρος, ἔνθα καὶ ἤσκησεν. Ὁ Ἰσίδωρος ἔγραψε πολλὰ συγγράμματα, μάλιστα δὲ ἐπιστολὰς ὡσεὶ χιλιάδας δέκα, χάριτος παντοίας μεστάς, δι' ὧν πᾶσαν τὴν Γραφὴν διασαφεῖ καὶ πᾶν ἦθος παιδεύει. Ἐτελεύτησε τῷ 441.

5 18 5 Δε. Ἀγάθης μάρτυρος.

6 19 6 Τρ. *Βουκόλου ἐπισκόπου Σμύρνης. Φωτίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.*

☉ ***Ὁ ἥλιος εἰς τοὺς Ἰχθῦς, ὥρᾳ 8, λ. 54 μ. μ.***

Ὁ Βουκόλος ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Σμύρνης παρὰ τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου.

Ὁ δὲ περιώνυμος Φώτιος, ὁ πρῶτος ἐλεγκτὴς τῶν τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας καινοτόμων δογμάτων, ὁ τῆς θείας τε καὶ τῆς θύραθεν σοφίας εἰδήμων, ἦτο υἱὸς γονέων ἐπιφανῶν καὶ ἀνεψιὸς τοῦ πατριάρχου Ταρασίου. Ἐχειροτονήθη πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἄκων τῇ 25 Δεκεμβρίου 857· ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος τῷ 867· ἀνεκλήθη εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τὸ δεύτερον τῷ 877· ἐξωρίσθη αὖθις ὑπὸ τοῦ βασιλέως Λέοντος ς' τοῦ Σοφοῦ τῷ 886 καὶ ἐτελεύτησεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ τῇ 6 Φεβρουαρίου 891.

Ο. Ν. Π.

7 20 7 Τε. Παρθενίου ἐπισκόπου Λαμψάκου. Λουκᾶ ὁσίου.

☽ ***Πρῶτον τέταρτον, ὥρᾳ 6, λ. 30 π. μ.***

8 21 8 Πέ. Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου. Ζαχαρίου τοῦ προφήτου.

9 22 9 Πα. Νικηφόρου μάρτυρος.

10 23 10 Σά. † *Χαραλάμπους ἱερομάρτυρος.*

Ὁ ἱερομάρτυς Χαραλάμπης ἦτο ἱερεὺς καὶ κέντρον τῶν Χριστιανῶν ἐν Μαγνησίᾳ, πρωτευούσῃ τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ ὁμωνύμου ἐπαρχίας. Ἐμαρτύρησε τῷ 198.

Κατ' ἀρχαῖον καὶ γενικῶς ἐπικρατῆσαν ἔθος, οἱ πιστοὶ ἐπικαλοῦνται τὸν ἅγιον Χαραλάμπη πρὸς ἀποσόβησιν τῆς πανώλους καὶ τοῦ λοιμοῦ.

11 24 11 Κυ. † ΤΕΛΩΝΟΥ ΚΑΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ. Βλασίου ἱερομάρτυρος καὶ Θεοδώρας τῆς Αὐγούστης.

Ἄρχεται τὸ Τριῴδιον.

Τριῴδιον καλεῖται τὸ βιβλίον, ἐν ᾧ περιέχονται αἱ ἀπὸ τῆς σήμερον μέχρι τοῦ Μεγάλου Σαββάτου ἀκολουθίαι τῆς Ἐκκλησίας. Ὠνομάσθη δ' οὕτω, διότι οἱ *πρῶτοι κανόνες* τῶν πενθίμων τούτων ἀκολουθιῶν περιεῖχον *τρεῖς ᾠδάς*.

Αἱ ἀκολουθίαι τοῦ *Τριῳδίου* προπαρασκευάζουσιν ἡμᾶς εἰς τὴν εἴσοδον τῶν σοβαρῶν ἡμερῶν τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως. Τρεῖς ἑβδομάδας δὲ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς νηστείας προπαρασκευάζει ἡμᾶς ἡ Ἐκκλησία διὰ λαμπρῶν παραβολῶν· οὕτως ἡ πρώτη αὕτη Κυριακὴ ὀνομάζεται *τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου*, διότι κατὰ ταύτην ἀναγινώσκεται ἡ εὐαγγελικὴ περικοπή, ἐν ᾗ ἀναφέρεται ἡ παραβολὴ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου.

12 25 12 Δε. Μελετίου πατριάρχου Ἀντιοχείας τοῦ Μεγάλου.

Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλέως τῆς Βιρτεμβέργης Γουλιέλμου Β' (1848).

13 26 13 Τρ. Μαρτινιανοῦ ὁσίου.

14 27 14 Τε. Αὐξεντίου ὁσίου. † *Ἀρμ. Τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου.*

15 28 15 Πέ. Ὀνησίμου τοῦ ἀποστόλου.

☾ ***Πανσέληνος, ὥρᾳ 8, λ. 18 π. μ.***

Τὰ γενέθλια τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βουλγαρίας Φερδινάνδου Α' (1861).

ΜΑΡΤΙΟΣ

16 1 16 Πα. Παμφίλου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

17 2 17 Σά. Θεοδώρου μεγαλομάρτυρος τοῦ Τήρωνος.

18 3 18 Κυ. † ΤΟΥ ΑΣΩΤΟΥ ΥΙΟΥ. Λέοντος πάπα Ῥώμης.

Οὕτω καλεῖται ἡ δευτέρα Κυριακὴ τοῦ Τριῳδίου ἀπὸ τῆς παραβολῆς τοῦ *Ἀσώτου*, καθ' ἣν ὁ νεώτερος υἱός, καίπερ ἀσώτως διασκορπίσας τὴν πατρικὴν περιουσίαν, οὐχ ἧττον, μετανοήσας καὶ προσδραμὼν εἰς τὰς πατρικὰς ἀγκάλας, ἐγένετο προσφιλὴς τῷ πατρὶ καὶ ἀγαπητός, ὡς τὸ πρότερον. Τρία πράγματα παρέστησεν ἡμῖν ὁ Σωτὴρ διὰ τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου: τοῦ ἁμαρτωλοῦ τὴν κατάστασιν, τῆς μετανοίας τὸν κανόνα καὶ τῆς θείας εὐσπλαγχνίας τὸ μέγεθος.

Ὁ Λέων ἐχειροτονήθη ἀρχιερεὺς Ῥώμης τῷ 440, τοποτηρητὴς ἐν τῇ ἐν Χαλκηδόνι Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ἐπὶ Μαρκιανοῦ, τῷ 415 συγκροτηθείσῃ. Ἐτελεύτησε τῷ 461.

Ο. Ν. Π.

19 4 19 Δε. Ἀρχίππου τοῦ ἀποστόλου.
20 5 20 Τρ. Λέοντος ἐπισκόπου Κατάνης.
21 6 21 Τε. Τιμοθέου τοῦ ἐν Συμβόλοις. Εὐσταθίου Ἀντιοχείας.
22 7 22 Πέ. Τῶν ἐν τοῖς Εὐγενίοις μαρτύρων.

☾ *Τελευταῖον τέταρτον, ὥρᾳ 10, λ. 37 μ. μ.*

23 8 23 Πα. Πολυκάρπου ἐπισκόπου Σμύρνης. Πολυχρονίου τοῦ ὁσίου.
24 9 24 Σά. † ΤΩΝ ΨΥΧΩΝ. Ἡ α΄ καὶ β΄ εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.

Ἐπειδὴ πολλοὶ κατὰ καιροὺς ἀπέθανον ἀώρως ἢ ἐν τῇ ξενιτείᾳ ἢ ἐν θαλάσσῃ ἢ ἐν ὄρεσι καὶ κρημνοῖς, ἴσως δὲ καὶ πένητες ὄντες οὐκ ἠξιώθησαν τῶν διατεταγμένων μνημοσύνων, διὰ ταῦτα οἱ θεῖοι Πατέρες ἐθέσπισαν σήμερον μνημόσυνον κοινὸν πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐσεβῶς τελευτησάντων Χριστιανῶν.

Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Οὐαλεντιανοῦ τῷ 431 ὁ ἀρχιμανδρίτης Μάρκελλος καὶ ὁ ἐπίσκοπος Οὐράνιος ἀνεῦρον τὴν κεφαλὴν τοῦ Προδρόμου. Ἐπειδὴ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸν Πρόδρομον ἀνέκαθεν ἦτο μέγας, καθιερώθη ἡ ἑορτὴ τῆς σήμερον εἰς ἀνάμνησιν τῆς δὶς ἀνευρεθείσης κεφαλῆς τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

25 10 25 Κυ. † ΤΗΣ ΑΠΟΚΡΕΩ. Ταρασίου πατριάρχου Κων/πόλεως.

Σκοπὸς τῶν ἁγίων Πατέρων ἦτο, ἵνα διὰ τῆς ὑπομνήσεως τῆς φοβερᾶς ἡμέρας τῆς Δευτέρας Παρουσίας διεγείρωσιν ἡμᾶς ἐκ τοῦ ὕπνου τῆς ἀμελείας πρὸς ἐργασίαν τῆς ἀρετῆς. Ἡ σημερινὴ Κυριακὴ ὀνομάζεται τῆς *Ἀπόκρεω*, ἀπὸ τῆς αὔριον δὲ παύει ἡ κρεωφαγία. Ἡ ἀκολουθία τῆς Κυριακῆς ταύτης, μετὰ πολλῆς δυνάμεως γεγραμμένη, εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ποίημα Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου (826), ἡγουμένου τῆς μονῆς Στουδίου.

Ὁ Ταράσιος ἦτο υἱὸς γονέων ἐπιφανῶν· ἐχειροτονήθη πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως τῷ 784, τῇ συνεργίᾳ δ' αὐτοῦ συνεκροτήθη τῷ 787 ἡ περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων Ζ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος· καλῶς δὲ κυβερνήσας τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ ἔτη 22, ἐτελεύτησεν ἐν εἰρήνῃ τῷ 806.

26 11 26 Δε. Πορφυρίου ἐπισκόπου Γάζης.
27 12 27 Τρ. Προκοπίου τοῦ Δεκαπολίτου.
28 13 28 Τε. Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ.

★ Τὸ λογικὸν εἶναι πυξὶς ναυτική, ἥτις δεικνύει τὸν δρόμον, ὃν πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ τις..., ἀλλὰ καὶ δὲν ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ ἀκολουθήσῃ τις ἄλλον.

★ Ὁ μετριόφρων ὁμοιάζει ἐνίοτε πρὸς πλάστιγγα, ἥτις κατέρχεται ἀφ' ἑνὸς ἵνα ὑψωθῇ ἀφ' ἑτέρου.

★ Προθυμότερον χαιρετῶσι τὸν ἐφ' ἁμάξης γνώριμον παρὰ τὸν πεζοποροῦντα φίλον.

★ Ὁ ἀγαπῶν τοὺς κόλακάς του ἀκολουθεῖ ἐν ἀγνοίᾳ τὴν θείαν ἐντολήν: «*Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν*».

ΜΑΡΤΙΟΣ

ΜΑΡΤ

Ἔχει ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 12 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 12.

Ο. Π. Ν.

29 14 1 Πέ. Εὐδοκίας ὁσιομάρτυρος.

● *Νέα σελήνη, ὥρᾳ 8 π. μ.*

30 15 2 Πα. Ἡσυχίου τοῦ συγκλητικοῦ. Εὐθαλίας μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῇ.

Μὴν τουρκικὸς ϹϵΦϵΡ, ἔχων ἡμέρας 29.

1 16 3 Σα. Τῶν ἐν ἀσκήσει λαμπράντων. Εὐτροπίου, Κλεονίκου καὶ Βασιλίσκου τῶν μαρτύρων.

2 17 4 Κυ. † ΤΗΣ ΤΥΡΟΦΑΓΟΥ. Γερασίμου τοῦ νέου τοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ.

Τῇ Κυριακῇ ταύτῃ ἀναμιμνῃσκόμεθα τῆς ἐξορίας τοῦ Ἀδὰμ ἐκ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς. Ἔταξαν δὲ οἱ θεῖοι Πατέρες αὐτὴν ἐνταῦθα, τῇ παραμονῇ τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς, ἵνα δείξωσι πόσον ὠφέλιμος εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ νηστεία, πόσον δὲ ἐπιβλαβὴς καὶ ὀλεθρία ἡ ἀκρασία καὶ τῶν θείων ἐντολῶν ἡ παράβασις· καὶ ὅτι πρώτη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους εἶναι ἡ ἐντολὴ τῆς νηστείας, ἣν παραβάντες οἱ Πρωτόπλαστοι, ἀπώλεσαν τὴν μακαρίαν ζωήν. Τῇ Κυριακῇ ταύτῃ, ὡς καὶ τῇ Β΄ καὶ τῇ Δ΄ τῶν Νηστειῶν, ψάλλεται τό: «*Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου*».

Πρὸς διάκρισιν δύο ἑτέρων Γερασίμων ὁσίων οὗτος καλεῖται *ὁ ἐν Ἰορδάνῃ*, διότι τὸ πλεῖστον τῆς ζωῆς αὐτοῦ διέτριψε περὶ τὰς ἐρήμους τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου καὶ μέγα μοναστήριον ἵδρυσεν. Ἀπέθανεν ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου.

3 18 5 Δε. Κόνωνος καὶ Ἀρχελάου τῶν μαρτύρων.

Ἄρχεται ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστή.

4 19 6 Τρ. Τῶν ἐν Ἀμορίῳ 42 μαρτύρων. Μελισσηνοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
5 20 7 Τε. Βασιλέως ἐπισκόπου Χερσῶνος μετὰ τῶν λοιπῶν ἱερομαρτ.
6 21 8 Πέ. Θεοφυλάκτου Νικομηδείας.

☉ *Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Κριόν, ὥρᾳ 8, λ. 5 μ. μ.*

☽ *Πρῶτον τέταρτον, ὥρᾳ 3, λ. 28 μ. μ.*

7 22 9 Πα. † *Τῶν ἐν Σεβαστείᾳ 40 μαρτύρων.*
8 23 10 Σά. Τοῦ διὰ κολλύβων γενομένου θαύματος ὑπὸ Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος. Κοδράτου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
9 24 11 Κυ. † ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ. Σωφρονίου πατριάρχου Ἱεροσολύμων. † *Λατ. Τῶν Βαΐων.*

Ἑκατὸν ἔτη καὶ ἐπέκεινα κατετάραξε τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ὁ διωγμὸς τῶν εἰκονομάχων, ὧν πρῶτος ὑπῆρξε Λέων ὁ Ἴσαυρος, ἔσχατος δὲ ὁ Θεόφιλος, ὁ σύζυγος

τῆς ἁγίας Θεοδώρας, ἥτις μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, τῷ 842, μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Μιχαὴλ ἐστερέωσε πάλιν τὴν ὀρθοδοξίαν, ἀναστηλώσασα μετὰ μεγάλης λιτανείας τὰς ἁγίας εἰκόνας. Τῆς νίκης ταύτης τῆς ὀρθοδοξίας ἑορτάζομεν σήμερον τὴν ἀνάμνησιν, ὅθεν τὴν σεβασμίαν ταύτην ἡμέραν ὀνομάζομεν *Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας*.

Ὁ Σωφρόνιος διεδέξατο τῷ 633 τὸν Μόδεστον, ἐτελεύτησε δὲ τῷ 638. Τῷ Πατριάρχῃ τούτῳ ἀποδίδοται καὶ ἡ ἐπιλύχνιος εὐχαριστία «*Φῶς ἱλαρόν, ἁγίας δόξης*», ἥτις καὶ *Ὕμνος τριαδικὸς* προσελέγετο.

Ο.	Ν.	Π.	
10	25	12	Δε. Θεοφάνους ὁμολογητοῦ. † *Λατ. Τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.*
11	26	13	Τρ. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Νικηφόρου Κων/πόλεως.
12	27	14	Τε. Βενεδίκτου ὁσίου.

Ἀνάρρησις τοῦ βασιλέως τῆς Ῥουμανίας Καρόλου Α΄ (1881).

13	28	15	Πέ. Ἀγαπίου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
14	29	16	Πα. Σαβίνου μάρτυρος καὶ Χριστοδούλου τοῦ ὁσίου.

☾ ***Πανσέληνος, ὥρᾳ 9, λ. 40 μ. μ.***

15	30	17	Σά. Ἀλεξίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ.
16	31	18	Κυ. † *Ψάλλεται ἡ ἀκολουθία Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ.* Κυρίλλου πατριάρχου Ἱεροσολύμων. † *Λατ. Πάσχα.*

Ὁ Παλαμᾶς δὶς παρέστη ἐν ταῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει συγκροτηθείσαις συνόδοις, τῷ 1341 κατὰ Βαρλαὰμ τοῦ ἐκ Καλαυρίας, ὅστις προεποιήθη ὅτι προσῆλθεν εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν, ὅπως σατυρίσῃ εἶτα αὐτήν, καὶ τῷ 1347 κατὰ τοῦ Ἀκινδύνου, ὁμόφρονος καὶ μαθητοῦ τοῦ Βαρλαάμ. Τῷ 1349 προεχειρίσθη ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ἅπας δὲ ὁ βίος αὐτοῦ ὑπῆρξε πικρότατος συνεχὴς ἀγὼν καὶ πάλη. Τέσσαρα ἔτη κατεκλείσθη ἐν ζοφερᾷ φυλακῇ ὑπὸ τοῦ αἱρετικοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τοῦ Καλέκα, ἐξωρίσθη πολλάκις καί ποτε ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Κωνσταντινούπολιν πλέων, συνελήφθη αἰχμάλωτος, ἀπέθανε δὲ τῷ 1360. Τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ Γρηγορίου τηρεῖται μέχρι τῆς σήμερον ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ τῆς Θεσσαλονίκης, ὅπου καὶ μεγαλοπρεπὴς τελεῖται ἡ ἱερὰ αὐτοῦ μνήμη.

Ὁ Κύριλλος ἐγεννήθη τῷ 315, διεδέξατο δὲ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων τὸν Μάξιμον· τῷ 350 καθῃρέθη ὑπὸ τοῦ ἀρειανοῦ ἐπισκόπου Καισαρείας Ἀκακίου ἐπὶ προφάσει ὅτι ἐν καιρῷ λιμοῦ ἔδωκε τῷ στερουμένῳ τροφῆς λαῷ, μὴ ἔχων χρήματα, κειμήλια καὶ ἱερὰ παραπετάσματα· ἀλλ' ἡ ἐν Σαρδικῇ Σύνοδος τῷ 359 τὸν μὲν Κύριλλον ἐδικαίωσε, καθεῖλε δὲ τὸν ἀρειανὸν Ἀκάκιον καὶ τοὺς αὐτῷ ὁμόφρονας. Ἐτελεύτησε τῷ 386. Τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ τὰ ἐπισημότατα εἶναι αἱ «Κατηχήσεις».

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

17	1	19	Δε. Χρυσάνθου καὶ Δαρείας τῶν μαρτύρων.
18	2	20	Τρ. Τῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα μαρτυρησάντων Πατέρων.
19	3	21	Τε. Ἰακώβου ὁμολογητοῦ.
20	4	22	Πέ. Βασιλείου ἱερομάρτυρος. Δροσίδος ἁγίας.
21	5	23	Πα. Νίκωνος ὁσιομάρτυρος καὶ τῶν 199 μαθητῶν αὐτοῦ.

☾ ***Τελευταῖον τέταρτον, ὥρᾳ 5, λ. 16 μ. μ.***

Ο.	Ν.	Π.	
22	6	24	Σά. Προεόρτια τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ Ζαχαρίου τοῦ ὁσίου.
23	7	25	Κυ. † ΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΠΡΟΣΚΥΝΗΣΕΩΣ καὶ τοῦ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ.

Πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἐν τῷ σταδίῳ τῆς νηστείας πνευματικῶς ἀγωνιζομένων, προβάλλεται σήμερον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὁ τίμιος Σταυρὸς εἰς προσκύνησιν. Διὰ τοῦτο οὐ μόνον ἡ σημερινὴ Κυριακή, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡ ἀρχομένη ἑβδομὰς ἐκλήθη ***Ἑβδομὰς τῆς Σταυροπροσκυνήσεως***.

Ὁ *Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου* εἶναι τὸ κεφάλαιον πασῶν τῶν ἑορτῶν, ἡ μεγίστη τῶν Θεομητορικῶν καὶ βάσις τῶν Δεσποτικῶν ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ Ἐκκλησία ἑορτάζει τὴν τοῦ Λόγου ἐνσάρκωσιν.

24	8	26	Δε. Ἡ σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.
25	9	27	Τρ. Ματρώνης τῆς ὁσίας τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλέως τοῦ Βελγίου Λεοπόλδου Β΄ (1835).

26	10	28	Τε. Ἱλαρίωνος τοῦ νέου καὶ Ἡρῳδίωνος μαρτύρων.
27	11	29	Πέ. Μάρκου ἐπισκόπου Ἀρεθουσίων. Κυρίλλου τοῦ διακόνου.
28	12	30	Πα. Ἰωάννου τοῦ συγγραφέως τῆς Κλίμακος.

● ***Νέα σελήνη, ὥρᾳ 10, λ. 1 π. μ.***

29	13	31	Σά. Ὑπατίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Γαγγρῶν.

★ **Τὰ κόκκινα αὐγὰ τοῦ Πάσχα.** Ἡ χρῆσις τῶν αὐγῶν τοῦ Πάσχα ἐστὶν ἀρχαιοτάτη ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ, σπουδαῖον σύμβολον κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου· διότι ὅπως ἐντὸς τοῦ σκληροῦ περιβλήματος τοῦ ᾠοῦ ἐν φαινομένῃ νεκρᾷ οὐσίᾳ ὑπνώττει ζωή, οὕτω καὶ ὁ Κύριος πλήρης ζωῆς, ὥςπερ ἐν φλοιῷ τινι, ὕπνωττεν ἐντὸς τοῦ κεκλεισμένου καὶ ἐσφραγισμένου τάφου, ὃν ὡς νεοσσὸς διαρρήξας ἀνέστη.

Τὸ ᾠὸν οὐ μόνον παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ μυθολογίᾳ ἅπαντᾷ ὡς σύμβολον τῆς δημιουργίας καὶ ἀναστάσεως.

Ἐν Γερμανίᾳ τὸ χρῶμα τῶν πασχαλίων ᾠῶν εἶναι ποικίλον. Παρ' ἡμῖν ἐπεκράτησε τὸ κόκκινον χρῶμα εἰς ἔνδειξιν χαρᾶς, ἣν ἐπήνεγκε τὸ ἐκχυθὲν αἷμα τοῦ Σωτῆρος.

Δημώδης δέ τις διήγησις ἰδοὺ πῶς δικαιολογεῖ τὸ παρ' ἡμῖν κόκκινον τῶν ᾠῶν χρῶμα: Γυνή τις, εὑροῦσα καθ' ὁδὸν Ἑβραίαν, ἥτις κατὰ τύχην εἶχεν εἰς τὴν ποδιάν της αὐγά, λέγει αὐτῇ: Ἔμαθες ὅτι ἀνέστη ὁ Χριστός; Ἡ Ἑβραία, λέγουσιν, εἰρωνικῶς ἀπήντησεν· Ἂν κοκκινίσουν αὐτὰ ταὐγά, τότε μάλιστα, ἐμπορῶ νὰ πιστεύσω ὅτι ἀνέστη. Καὶ παραδόξως, ἐκοκκίνισαν ταὐγά. Ἐξ οὗ ἔκτοτε κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα ἔχομεν κόκκινα αὐγά.

(Γ. Λαμπάκης).

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

ΝΙΣΑΝ

Ἔχει ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 13 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 11.

Μὴν τουρκικὸς ΡΕΒΒΙ-ΟΥΛ-ΕΒΒΕΛ, ἔχων ἡμέρας 30.

Ο. Ν. Π.

1 14 1 Κυ. † *Ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ συγγραφέως τῆς Κλίμακος. Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας.*

Ὁ Ἰωάννης ἐγεννήθη ἐν Παλαιστίνῃ· ἐκκαίδεκα δὲ ἐτῶν ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἔρημον. Μετὰ 40 ἐτῶν ἄσκησιν, ἐγένετο ἡγούμενος τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινᾶ μονῆς, ἔνθα καὶ ἐτελεύτησεν ὑπεργήρως τῷ 616· ὠνομάσθη δὲ τῆς *Κλίμακος*, ἐπειδή, αἰτήσει Ἰωάννου ἡγουμένου τῆς Ῥαΐθου, συνέγραψε σπουδαῖον ἀσκητικὸν ἔργον, ***τὴν Κλίμακα τοῦ Παραδείσου***, ὅπερ διὰ 30 λόγων ἢ βαθμίδων, ὡς τις κλῖμαξ, ὁδηγεῖ τοὺς ἐν ἀρεταῖς ἀσκουμένους εἰς χριστιανικὴν τελειότητα. Τὴν μνήμην τούτου ἑορτάζει ἡ Ἐκκλησία τῇ 30 Μαρτίου, οὐχ ἧττον καὶ μετὰ τὴν Δ' Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν προβάλλεται εἰς μίμησιν ὁ βίος αὐτοῦ, ἰδίᾳ τοῖς μοναχοῖς, διότι ἀπὸ τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῆς Τεσσαρακοστῆς ἐν ταῖς μοναῖς γίνεται ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἔργων αὐτοῦ.

Ἡ ὁσία Μαρία ἡ Αἰγυπτία, νέα οὖσα, ἔζη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ οὐχὶ σεμνὸν βίον. Μεταβᾶσα δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τοὺς ἁγίους Τόπους προσκυνήσασα, διέβη τὸν Ἰορδάνην καὶ προχωρήσασα εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς ἐρήμου ἔζη ζωὴν σκληροτάτην ἐπὶ 47 ἔτη. Ἐτελεύτησε τῷ 378 (Ἰδὲ καὶ κατωτέρω ἐν τῇ παρούσῃ σελίδι).

2 15 2 Δε. Τίτου ὁσίου τοῦ θαυματουργοῦ.

3 16 3 Τρ. Νικήτα τοῦ ὁσίου καὶ Ἰωσὴφ τοῦ ὑμνογράφου.

4 17 4 Τε. Γεωργίου τοῦ ἐν τῷ Μαλεῷ καὶ Ζωσιμᾶ ὁσίων.

5 18 5 Πέ. Κλαυδίου καὶ Διοδώρου μαρτύρων καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς. *Ψάλλεται ὁ Μέγας Κανών.*

6 19 6 Πα. Εὐτυχίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. *Ψάλλεται ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος.* † *Ἀρμ. Τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.*

7 20 7 Σά. Γεωργίου ἐπισκόπου Μυτιλήνης καὶ Καλλιοπίου μάρτυρος.

☽ ***Πρῶτον τέταρτον, ὥρᾳ 10, λ. 33 μ. μ.***

8 21 8 Κυ. † *Ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας.* Ἡρῳδίωνος τοῦ ἀποστόλου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἐκ τῶν Ο'.

Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλέως τῆς Ῥουμανίας Καρόλου Α' (1839).

☉ ***Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ταῦρον, ὥρᾳ 8, λ. 9 π. μ.***

Ἡ ὡραιότης τῆς Μαρίας ἦτο ἐξάκουστος, οἱ τρόποι ὅμως καὶ ὁ βίος αὐτῆς ἦσαν πρότυπον ἀσέμνου βίου· αἴφνης ὅμως, εἰλικρινῶς μετανοήσασα, 47 ἔτη ἔζησε μακρὰν τοῦ κόσμου. Τόσον δὲ ἡ σωματικὴ αὐτῆς ὡραιότης κατεβλήθη καὶ κατεμαράνθη, ὥστε ὅτε

ὁ ἀββᾶς Ζωσιμᾶς μακρόθεν εἶδεν αὐτήν, κατελήφθη ὑπὸ τρόμου, ὑπολαβὼν αὐτὴν ὡς «*δαιμονικὸν φάσμα*». Αἰτήσει τῆς ὁσίας ὁ Ζωσιμᾶς ἐξωμολόγησε καὶ ἐκοινώνησεν αὐτὴν τῶν ἀχράντων μυστηρίων. Πλησίον τοῦ νεκροῦ αὐτῆς μεθ' ἓν ἔτος εὑρέθησαν τὰ ἑξῆς πρὸς τὸν Ζωσιμᾶν γράμματα: «Ἀββᾶ Ζωσιμᾶ, θάψον ὧδε τὸ σῶμα τῆς ἀθλίας Μαρίας· ἀπέθανον τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐκοινώνησα τῶν ἀχράντων μυστηρίων. Εὔχου ὑπὲρ ἐμοῦ».

Ο. Ν. Π.

9 22 9 Δε. Εὐψυχίου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

10 23 10 Τρ. Τερεντίου, Πομπηΐου μαρτύρων καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς.

11 24 11 Τε. Ἀντίπα ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Περγάμου τῆς Ἀσίας.

12 25 12 Πέ. Βασιλείου ἐπισκόπου Παρίου ὁμολογητοῦ. Καισαρίου μάρτ.

13 26 13 Πα. Μαρτίνου πάπα Ῥώμης.

14 27 14 Σά. ΤΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ. Ἀριστάρχου, Πούδη, Τροφίμου καὶ Ναθαναὴλ ἐκ τῶν Ο' ἀποστόλων.

Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Ὄθωνος Α' (1848).

Περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου ὅρα Ἰωάνν. α', 1 – 57. Λέγεται δὲ ἐξ ἀρχαίας παραδόσεως ὅτι ὁ Λάζαρος ἦτο τριακοντούτης ὅτε ἀνέστησεν αὐτὸν ὁ Κύριος καὶ ὅτι ἐπιζήσας ἄλλα τριάκοντα ἔτη ἐτελεύτησεν ἐν Κύπρῳ. Λέων ὁ Σοφὸς μετεκόμισε τὸ ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον εἰς Κωνσταντινούπολιν τῷ 890.

15 28 15 Κυ. † ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ. Κρήσκεντος μάρτυρος. Λεωνίδου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν. † *Ἀρμ. Ἐπ' ἴσης.*

☽ ***Πανσέληνος, ὥρᾳ 8 π. μ.***

Τῇ Κυριακῇ ταύτῃ γίνεται ἀνάμνησις τῆς πρὸ τοῦ Πάθους θριαμβευτικῆς εἰσόδου τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα. Οἱ παῖδες τῶν Ἑβραίων, λαβόντες τὰ βαΐα (κλάδους) τῶν φοινίκων, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου, κράζοντες: «*Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου*». Ἐσήμαινον δὲ τὰ βαΐα, τοῦτ' ἔστιν οἱ ἅπαλοι τῶν φοινίκων κλάδοι, τὴν κατὰ τοῦ διαβόλου καὶ τοῦ θανάτου νίκην τοῦ Χριστοῦ· τὸ δὲ *Ὡσαννὰ* ἑρμηνεύεται *Σῶσον, παρακαλῶ* ἢ *Σῶσον δή*. Ὅθεν καὶ νῦν ἐν τῷ ὄρθρῳ πρὸ τοῦ «*Πᾶσα πνοὴ*» ὁ ἱερεὺς δι' ἰδίας εὐχῆς εὐλογεῖ τὰ βαΐα, ἅπερ διανέμονται τῷ λαῷ ψαλλομένων τῶν Αἴνων.

Περὶ τοῦ ἁγίου Λεωνίδου ἰδὲ ἐν *Ἡμερολογίῳ* τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, τόμῳ Β' (1906), σελ. 331.

16 29 16 Δε. Ἀγάπης, Εἰρήνης καὶ Χιονίας τῶν παρθένων καὶ αὐταδέλφων μαρτύρων.

Ἄρχεται ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάς.

17 30 17 Τρ. Συμεὼν τοῦ ἐν Περσίδι. Ἀγαπητοῦ πάπα Ῥώμης.

ΜΑΪΟΣ

18 1 18 Τε. Ἰωάννου ὁσίου καὶ Ἰωάννου νεομάρτυρος τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων. Ναυκρατίου Στουδίτου.

Ο. Ν. Π.

19 2 19 Πέ. Παφνουτίου ἱερομάρτυρος. Σωκράτους μάρτυρος.

Ἀνάρρησις τοῦ σάχου τῆς Περσίας Μουζαφερεδδίν (1896).

20 3 20 Πα. Θεοδώρου τοῦ Τριχινᾶ.

21 4 21 Σά. Ἰανουαρίου ἱερομάρτυρος καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.

☾ ***Τελευταῖον τέταρτον, ὥρᾳ 11, λ. 49 π. μ.***

22 5 22 Κυ. † ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ. Ἀργία τριήμερος. Θεοδώρου ἐπισκόπου τοῦ Συκεώτου. Νεάρχου μάρτυρος. † *Ἀρμ. Ἐπ' ἴσης.*

Τὴν χαρμόσυνον ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἑορτάζοντες σήμερον, ἀσπαζόμεθα ἀλλήλους τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμόν, δεικνύοντες διὰ τούτου τὴν κατάλυσιν τῆς πρώην ἔχθρας μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς πάλιν αὐτοῦ διαλλαγὴν διὰ τοῦ πάθους τοῦ Σωτῆρος. Ἡ ἑορτὴ ὀνομάζεται *Πάσχα*, ὁμωνύμως τῷ *πάσχᾳ* τῶν Ἑβραίων, ὅπερ σημαίνει *διάβασιν*· διότι ὁ παθὼν καὶ ἀναστὰς Ἰησοῦς *διεβίβασεν* ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς δουλείας τοῦ διαβόλου εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐλευθερίαν καὶ μακαριότητα.

Ὁ Θεόδωρος, γεννηθεὶς ἔν τινι κώμῃ τῶν Συκέων τῆς Γαλατίας, ὅθεν καὶ τὸ *Συκεώτης*, ἐμόνασεν αὐτόθι, καὶ περὶ τὸ 584 ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Ἀναστασιουπόλεως τῆς ἐν Γαλατίᾳ, ἣν ἐπὶ δεκαετίαν ἐποίμανε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ (613).

23 6 23 Δε. † ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΤΟΥ ΤΡΟΠΑΙΟΦΟΡΟΥ. Ἀλεξάνδρας τῆς βασιλίσσης.

Ὁ μέγας οὗτος καὶ ἔνδοξος μάρτυς τοῦ Χριστοῦ ἦτο χιλίαρχος τὸ ἀξίωμα, καταγόμενος ἐκ Καππαδοκίας καὶ εἰς τοὺς πολέμους λαμπρὸς καὶ τροπαιοφόρος ἀναδεικνυόμενος. Ἐπὶ δὲ Διοκλητιανοῦ παρρησιασάμενος τὸν Χριστόν, ὃν ἐκ προγόνων σέβων ὑπεκρύπτετο ἕως τότε, πολυειδεῖς τε βασάνους ὑπὲρ αὐτοῦ ὑπομείνας καὶ κατὰ πάντα *τροπαιοφόρος* ἀναδειχθεὶς καὶ διὰ τῶν ἐν τοῖς ἄθλοις αὐτοῦ γενομένων θαυματουργιῶν πολλοὺς ὁδηγήσας εἰς τὴν τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσιν, ἐν οἷς καὶ αὐτὴν τὴν βασίλισσαν *Ἀλεξάνδραν*, σύζυγον αὐτοῦ τοῦ Διοκλητιανοῦ, δημοσίᾳ ἐλέγξασαν τὴν εἰδωλολατρίαν καὶ συμμαρτυρήσασαν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῷ Γεωργίῳ, κατὰ τὸ 296 ἀποτέμνεται τὴν κεφαλήν.

24 7 24 Τρ. Ἐλισάβετ ὁσίας τῆς θαυματουργοῦ.

25 8 25 Τε. Μάρκου τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ.

26 9 26 Πέ. Βασιλέως ἐπισκόπου Ἀμασείας. † *Λατ. Ἀνάληψις τοῦ Ἰησοῦ.*

27 10 27 Πα. † ΤΗΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ. Συμεὼν ἱερομάρτυρος, συγγενοῦς τοῦ Κυρίου.

Ἔξω τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπῆρχε τὸ πάλαι ναὸς μέγιστος καὶ περικαλλὴς ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου, ἀνεγερθεὶς περὶ τὰ μέσα τῆς Ε' ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ Λέοντος τοῦ Θρᾳκός, παρά τινα *πηγήν*, ἧς τὸ ὕδωρ πολλοὺς ἰάσατο κατὰ καιροὺς τῇ χάριτι τῆς Θεοτόκου, ἀφ' ἧς καὶ ἐπωνομάσθη *Ζωοδόχος* ἢ μᾶλλον *Ζωηφόρος Πηγή*. Τοῦ ναοῦ τούτου ἐπιτελεῖ σήμερον τὰ ἐγκαίνια ἡ Ἐκκλησία. Μετὰ τὸ 1453 ὁ ναὸς κατηδαφίσθη καὶ ἐκ τῆς ἀρχαίας ἐκείνης καλλονῆς ἔμεινεν εὐτελὲς παρεκκλήσιον, πρὸς τὴν δυτικὴν δ' αὐτοῦ πλευρὰν ἔκειτο ἡ ῥηθεῖσα τοῦ ἁγιάσματος πηγή, διὰ κιγκλίδων πεφραγμένη. Τοιαύτη μὲν ἦτο ἡ κατάστασις αὐτοῦ μέχρι τοῦ 1821, ὅτε κατεδαφισθὲν καὶ τὸ μικρὸν ἐκεῖνο λείψανον, συγκατέχωσεν ἐν ἑαυτῷ καὶ τὸ ἱερὸν ἁγίασμα, γενόμενον πάντῃ ἀφανές. Ἀλλὰ τῷ 1833 οἱ ὁμογενεῖς, λαβόντες τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Σουλτάνου, ἀνήγειραν οὐ μόνον τὸ παρεκκλήσιον τοῦ ἁγιάσματος, ἀλλὰ καὶ μεγαλοπρεπῆ ναὸν ἐπὶ τῶν θεμελίων τοῦ παλαιοῦ, εἰς ὃν κατ' ἔτος συρρέει ἄπειρον πλῆθος εὐσεβῶν ἐκ πάσης γωνίας τῆς γῆς.

Ο. Ν. Π.

28 11 28 Σά. Τῶν ἐν Κυζίκῳ 9 μαρτύρων.

29 12 29 Κυ. † ΤΟΥ ΘΩΜΑ. Ἰάσονος καὶ Σωσιπάτρου τῶν ἀποστόλων. † *Ἀρμ. Ἐπ' ἴσης.*

● ***Νέα σελήνη, ὥρᾳ 10, λ. 55 μ. μ.***

Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ ὠνομάσθη αὕτη διὰ τὴν ἀπιστίαν, ἣν ἔδειξεν ὁ Θωμᾶς περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος εἰς τοὺς διαβεβαιοῦντας αὐτὸν μαθητὰς ὅτι εἶδον τὸν Κύριον, λέγων· «Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω». Ὅθεν 8 ἡμέρας μετὰ τὴν Ἀνάστασιν ἐμφανιζόμενος ὁ Ἰησοῦς εἰς τοὺς ἀποστόλους ἐπιτρέπει τῷ ἀπιστοῦντι Θωμᾷ τὴν ψηλάφησιν.

Ἡ Κυριακὴ αὕτη καλεῖται καὶ ***Κυριακὴ τοῦ Ἀντίπασχα***, διότι κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην παύει ἡ μεγάλη ἑορτὴ τοῦ Πάσχα. Ἐν δὲ τῇ χριστιανικῇ ἀρχαιολογίᾳ καλεῖται ***Κυριακὴ ἡ ἐν λευκοῖς***, διότι, μετὰ θερμὸν τοῦ ἐπισκόπου κήρυγμα εἰς τοὺς κατὰ τὴν νύκτα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου βαπτισθέντας, οὗτοι ἀπεξεδύοντο τὸ λευκὸν ἔνδυμα, ὅπερ ἐλάμβανον ἀναδυόμενοι ἐκ τῆς ἱερᾶς κολυμβήθρας καὶ ὅπερ δι' ὅλης τῆς διακαινησίμου ἑβδομάδος ἔφερον, εἰς σύμβολον τῆς διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος προσκτηθείσης ἀμολύντου χάριτος καὶ ἁγιότητος.

Ὡσαύτως καλεῖται καὶ ***Κυριακὴ τῶν Νεοφύτων***, διότι καί τινα νεόφυτα μέλη ἀπὸ σήμερον συγκατελέγοντο μεταξὺ τῶν τακτικῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, φυτευόμενα ἐν τῷ πνευματικῷ ἀμπελῶνι τῆς Ἐκκλησίας, ὡς φυτεία τῆς ἐκλογῆς τοῦ οὐρανίου Πατρός, διὰ τοῦτο ἐν τῇ λατινικῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ πάλαι πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς θείας λειτουργίας ὡς προεισαγωγὴ ἐψάλλετο καταλλήλως εἰς τὴν Α΄ Πέτρου β΄ ὁ β΄ στίχος «Ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη, τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπεποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε», ἐκ τῶν πρώτων δὲ λέξεων «καὶ ἀρτιγέννητα» λατινιστὶ «Quasi modo geniti» καὶ ἡ Κυριακὴ αὕτη ὠνομάσθη *Κυριακὴ* «Quasimodogeniti». Τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ μετὰ τοὺς χρόνους τῆς Διαμαρτυρήσεως διεφύλαξε καὶ ἡ προτεσταντικὴ Ἐκκλησία.

Ἡ Ἐκκλησία τῶν Αἰθιόπων τὴν ἡμέραν ταύτην, καθ' ἣν ὁ Κύριος εὗρε κεκλεισμένους πάντας τοὺς μαθητάς, ὀνομάζει οὐχὶ *Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ*, ἀλλὰ *Κυριακὴν τῶν Ἀποστόλων*.

Ἀμφότεροι οἱ ἀπόστολοι Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος ὑπῆρξαν μαθηταὶ τοῦ ἀποστόλου Παύλου, ὃς ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ (ις', 21) λέγει: «*Ἀσπάζονται ὑμᾶς Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου*».—Ἦν δὲ ὁ μὲν Ἰάσων ἐκ Ταρσοῦ τῆς Κιλικίας, ὁ δὲ Σωσίπατρος ἐκ Πατρῶν τῆς Ἀχαΐας, ἐπίσκοπος Ἰκονίου γενόμενος.

30 13 30 Δε. Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου, ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

★ Εἶναι τῇ ἀληθείᾳ μοναδικὸν πρᾶγμα ἡ ἀγνωμοσύνη τῶν ἀναγνωστῶν. Οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἠσθάνθη ποτὲ καὶ τὴν ἐλαχίστην εὐγνωμοσύνην πρὸς συγγραφέα, ὅστις ἐστερήθη αὐτὸς τὸν ὕπνον, ἵνα τὸν ἐπιδαψιλεύσῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας του.

ΜΑΪΟΣ

ΜΑΪΣ

Ἔχει ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 14 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 10.

Μὴν τουρκικὸς ΡΕΒΒΙ-ΟΥΛ-ΑΧΗΡ, ἔχων ἡμέρας 29.

Ο. Ν. Π.

1 14 1 Τρ. Ἱερεμίου τοῦ Προφήτου.
2 15 2 Τε. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου. Ἑσπέρου καὶ Ζωῆς μαρτύρων.
3 16 3 Πέ. Τιμοθέου καὶ Μαύρας μαρτύρων.
4 17 4 Πα. Πελαγίας μάρτυρος.

Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλέως τῆς Ἱσπανίας Ἀλφόνσου ΙΓ' (1886).

5 18 5 Σά. Εἰρήνης μεγαλομάρτυρος.
6 19 6 Κυ. † ΤΩΝ ΜΥΡΟΦΟΡΩΝ. Ἰὼβ τοῦ δικαίου καὶ πολυάθλου. † *Λατ. Τῆς Πεντηκοστῆς.*

Τὰ γενέθλια τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Νικολάου Β' (1868).

Κατὰ τὴν γ' ταύτην μετὰ τὴν Ἀνάστασιν Κυριακὴν ἡ Ἐκκλησία ποιεῖται μνείαν τῶν εὐσεβῶν γυναικῶν, αἵτινες εἴτε ζῶντα εἴτε νεκρὸν μύρους ἤλειψαν τὸν Ἰησοῦν· καὶ τὸ μὲν ζῶντά τινα μύρους ἀλείφειν ἦτο ἔνδειξις σεβασμοῦ, νεκρὸν δέ, καθῆκον ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζόμενον. Μετὰ τῶν γυναικῶν τούτων συνεορτάζονται καὶ οἱ τέως κεκρυμμένοι μαθηταί, Ἰωσὴφ ὁ ἐξ Ἀριμαθαίας καὶ Νικόδημος.

Αἱ μυροφόροι γυναῖκες, ὀνομασθεῖσαι οὕτω ἐκ τῶν προσκομιζομένων τῷ Ἰησοῦ *μύρων*, μὴ δυνηθεῖσαι τὸ ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς νὰ ἀλείψωσι μύρους τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, διότι, κατὰ τὴν Ἰουδαϊκὴν χρονολογίαν, ἀφ' ἑσπέρας ἤδη ἤρχετο ἡ μεγάλη ἑορτὴ τοῦ Σαββάτου τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων, ἤτοι τῇ πρώτῃ τῆς ἑβδομάδος (Σάββατον = καὶ ἑβδομάς), ἤρχοντο λίαν πρωῒ ὅπως ἐκπληρώσωσι τὸ τελευταῖον πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καθῆκον, ὅτε, τούτων διαλογιζομένων «Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου;», εἶδον ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος καὶ ἤκουσαν τὸ «Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἴδε ὁ τόπος, ὅπου ἔθηκαν αὐτόν». Τὴν Κυριακὴν ταύτην ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία καλεῖ «Dominica misericordia Domini», ὡσαύτως καὶ ἡ Προτεσταντική.

Ἐν Ἱεροσολύμοις ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως 40 πόδας ἀπὸ τῆς εἰσόδου εὑρίσκεται ἡ ἁγία Ἀποκαθήλωσις, ἤτοι λαμπρὸν λευκὸν μάρμαρον (La pierre de l'onction) μήκους 8 ποδῶν καὶ πλάτους 2, ἐφ' οὗ οἱ ἐκεῖ λέγουσιν ὅτι ὁ Ἰωσὴφ καὶ ὁ Νικόδημος, ἁπλώσαντες τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ κατάβασιν, ἤλειψαν μύρους καὶ περιετύλιξαν καθαρᾷ σινδόνι, ἐξ οὗ καὶ ὁ ὕμνος «Ὁ εὐσχήμων Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ξύλου καθελὼν τὸ ἄχραντόν σου σῶμα, σινδόνι καθαρᾷ εἱλήσας καὶ ἀρώμασιν, ἐν μνήματι καινῷ κηδεύσας ἀπέθετο».

Ὁ πιστὸς θεράπων τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀληθὴς πολύαθλος Ἰώβ, ἡ πάσης ἀρετῆς ἐντελεστάτη εἰκὼν καὶ ἐξαιρέτως τῆς ὑπομονῆς τὸ παράδειγμα, στερηθείς, κατὰ θείαν παραχώρησιν, πρὸς δοκιμασίαν, διὰ μιᾶς καὶ τέκνων καὶ πλούτου καὶ δόξης καὶ πάσης παρα-

μυθίας καὶ πληγωθεὶς καθ' ὅλον τὸ σῶμα ὑπὸ φοβερᾶς νόσου, ἐνεκαρτέρησε γενναίως εἰς τὴν ἀπαραδειγμάτιστον ταύτην συμφορὰν ἑπτὰ ὁλόκληρα ἔτη, εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ. Εἶτα δὲ διὰ τῆς θείας εὐλογίας ἐπανῆλθε πάλιν εἰς εὐδαιμονίαν λαμπροτέραν τῆς πρώτης καὶ ζήσας μετὰ τὴν πληγὴν 170 ἔτη ἐτελεύτησε βαθυγήρως καὶ πλήρης ἡμερῶν.

Ο. Ν. Π.

7 20 7 Δε. Ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἐν οὐρανῷ φανέντος σημείου τοῦ Σταυροῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ Κωνσταντίου υἱοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου. Ἀκακίου καὶ Κοδράτου μαρτύρων.

☽ ***Πρῶτον τέταρτον, ὥρᾳ 3, λ. 23 μ. μ.***

8 21 8 Τρ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ.
9 22 9 Τε. Ἡσαΐου τοῦ προφήτου. Χριστοφόρου καὶ Ἀκυλίνης μαρτύρων.

☉ ***Ὁ ἥλιος εἰς τοὺς Διδύμους, ὥρᾳ 7, λ. 59 π. μ.***

10 23 10 Πε. Σίμωνος ἀποστόλου τοῦ Ζηλωτοῦ.
11 24 11 Πα. Τὰ γενέθλια, ἤτοι τὰ ἐγκαίνια τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Μωκίου ἱερομάρτυρος.

Κατὰ τὸ 328 ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ, τῇ 20 Νοεμβρίου, κατεβλήθησαν τὰ θεμέλια τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων. Τῷ δὲ 330 ἔτει Ἰνδικτιῶνος γ', Μαΐου 11, ἡμέρᾳ Δευτέρᾳ τῆς ἑβδομάδος, ἐγένοντο τὰ ἐγκαίνια αὐτῆς μετὰ πάσης τῆς Συγκλήτου. Ἀφιερωθεῖσα εἰς τὴν προστασίαν τῆς Θεοτόκου, ἐπωνομάσθη ***Κωνσταντινούπολις***, ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ κτίσαντος αὐτὴν ἁγίου ***Κωνσταντίνου*** τοῦ Μεγάλου.

Ὁ δὲ ἱερομάρτυς Μώκιος ἤθλησεν ἐν Βυζαντίῳ ἐπὶ Διοκλητιανοῦ τῷ 288 ἔτει.

12 25 12 Σά. Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Κύπρου καὶ Γερμανοῦ πατριάρχου Κων/πόλεως. Ἀχιλλέως καὶ Νηρέως μαρτύρων.
13 26 13 Κυ. † ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΥΤΟΥ. Γλυκερίας μάρτυρος. Σεργίου ὁμολογητοῦ. † *Λατ. Τῆς ἁγίας Τριάδος.*

Πρὸς ἀνατολὰς τῶν Ἱεροσολύμων ὑπάρχει ἡ πύλη τοῦ ἁγίου Στεφάνου· αὕτη τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο *Πύλη προβατική*. Ἐπὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ παρὰ τῇ πύλῃ ταύτῃ ὑπῆρχε καὶ *πηγὴ* καλουμένη ὡςαύτως ***Προβατική***, ἥτις διὰ τὴν ἰαματικὴν αὐτῆς ἐνέργειαν ἑβραϊστὶ ἐκαλεῖτο *Βηθεσδά* (=οἶκος χάριτος, οἶκος σωτηρίας)· ὑπὲρ ταύτην ὑψοῦντο πέντε στοαί, ὑφ' ἃς κατέκειτο πλῆθος ἀσθενῶν, ἀναμενόντων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. Ὑπὸ τὰς στοὰς ταύτας περιεπάτησεν ὁ Κύριος, ὅτε χάριν τῆς μεγάλης ἑορτῆς τοῦ Πάσχα ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἐκεῖ που, ἐν γωνίᾳ τινὶ ἔκειτο ἐπὶ 38 ἔτη παράλυτός τις. Ὁ Ἰησοῦς πλησιάζει καὶ λέγει αὐτῷ· «Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι;» «Κύριε, λέγει ὁ ἀσθενής, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν, ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει». Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· «Ἔγειραι, ἆρόν σου τὸν κράβαττον καὶ περιπάτει». Καὶ εὐθέως ὁ τέως παράλυτος ἠγέρθη, ἦρε τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. Γενομένου τοῦ θαύματος τούτου μικρὸν πρὸ τοῦ ἰουδαϊκοῦ Πάσχα, ποιεῖται σήμερον μνείαν ἡ Ἐκκλησία, ὅθεν ἡ Κυριακὴ αὕτη ὠνομάσθη ***Κυριακὴ τοῦ Παραλύτου.***

Παρὰ τοῖς Δυτικοῖς ἡ γ' αὕτη μετὰ τὸ Πάσχα Κυριακὴ ἐκ τοῦ ψαλμοῦ ξε', 2 καλεῖται Dominica Jubilate.

Ἡ δὲ ἁγία Γλυκερία ἤθλησεν ἐν ἔτει 141 ἐν Τραϊανουπόλει τῆς Θράκης ἐπὶ Ἀντωνίνου βασιλέως.

Ο. Ν. Π.

14 27 14 Δε. Ἰσιδώρου μάρτυρος τοῦ ἐν Χίῳ καὶ Θεράποντος ἱερομάρτυρος.

☽ *Πανσέληνος, ὥρᾳ 4, λ. 13 μ. μ.*

15 28 15 Τρ. Παχωμίου τοῦ Μεγάλου καὶ Νικολάου πατριάρχου Κων/πόλεως τοῦ ἐν Γαλακρήναις (Καραμὰν τσιφλιγί).

16 29 16 Τε. Τῆς Μεσοπεντηκοστῆς. Θεοδώρου τοῦ ἡγιασμένου.

17 30 17 Πέ. Ἀνδρονίκου καὶ Ἰουνίας τῶν ἀποστόλων καὶ Εὐφρασίας μάρτυρος. † *Λατ. Τῆς ἁγίας Δωρεᾶς.*

18 31 18 Πα. Διονυσίου, Πέτρου, Χρηστίνης, Ἡρακλείου μαρτύρων.

ΙΟΥΝΙΟΣ

19 1 19 Σά. Πατρικίου ἐπισκ. Προύσης, Μενάνδρου, Πολυαίνου μαρτύρων.

20 2 20 Κυ. † ΤΗΣ ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΔΟΣ. Θαλλελαίου μάρτυρος.

Ἀδιάλλακτον μῖσος, ἕνεκα θρησκευτικῶν καὶ πολιτικῶν λόγων, διεχώριζε τὴν Ἰουδαίαν καὶ τὴν Σαμάρειαν, ἐξ οὗ ἡ ῥῆσις «Οὐ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις». Πρὸ τῆς πόλεως Σαμαρείας ὑπῆρχεν ἀναπαυτικὴ μετὰ καθισμάτων πηγή, κατασκευασθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἰακώβ. Ἐπὶ τῶν καθισμάτων τούτων τὴν μεσημβρίαν καυστικῆς ἡμέρας ἐκαθέζετο ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ὅτε τυχαίως ἦλθε γυνὴ ἐκ τῆς πόλεως ὅπως ἀντλήσῃ ὕδωρ. Αὕτη εἰς τὸν ζητήσαντα Ἰησοῦν ὅπως πίῃ ὕδωρ, ἠρνήθη ἐντόνως, διότι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦτο Ἰουδαῖος· τότε ἀνέπτυξεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς ἐν ὑπαινιγμοῖς, ὅτι αὐτὸς ἔχει τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν, τὸ ἀντλούμενον εἰς ζωὴν τὴν αἰώνιον, τὸ ὕδωρ, ἐξ οὗ πᾶς ὁ πίνων οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Εἰς δὲ τὴν περὶ Μεσίου πρότασιν τῆς γυναικὸς ὁ Ἰησοῦς ὡμίλησεν εὐθαρσῶς καὶ ἀνακεκαλυμμένως λέγων αὐτῇ· «Ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι». Τὴν ἐπὶ τοῦ φρέατος τούτου τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τῆς Σαμαρείτιδος συνομιλίαν διέσωσεν ἡμῖν μετὰ πολλῆς χάριτος ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης (δ΄, 4—42), ἐν ᾗ ἀξιοπαρατήρητον τὸ εἰρωνικὸν τῆς γυναικὸς πνεῦμα.— Εἰς τὴν μετὰ τῆς γυναικὸς ταύτης ὁμιλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὀφείλομεν καὶ τὴν διατύπωσιν τῆς μεγάλης χριστιανικῆς ἀρχῆς: «Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν», τοῦ μυριάκις ἔκτοτε ἀναγραφέντος καὶ λαμπρῶς ἐν τοῖς κηρύγμασι τῶν πατέρων ἀναπτυχθέντος.

Ἡ Σαμαρεῖτις, πιστεύσασα [εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς *φωτισθεῖσα*, ὠνομάσθη *Φωτεινή*, διὰ τοῦτο σήμερον ἑορτάζουσιν αἱ φέρουσαι τὸ ὄνομα τοῦτο. Κατά τινας ἱστορικούς, ἡ Σαμαρεῖτις αὕτη εἶχε δύο υἱούς, τὸν *Ἰωσῆν* καὶ *Βίκτωρα* καὶ πέντε ἀδελφάς, τὴν *Ἀνατολήν*, τὴν *Φώτω*, τὴν *Φωτίδα*, τὴν *Παρασκευὴν* καὶ τὴν *Κυριακήν*· κηρύξασαι δὲ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἐμαρτύρησαν ἐπὶ Νέρωνος τῷ 66.

21 3 21 Δε. † ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΙΣΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ

☾ *Τελευταῖον τέταρτον, ὥρᾳ 7, λ. 15 π. μ.*

Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Φρειδερίκου Β΄ (1867).

Ὁ πρῶτος οὗτος βασιλεὺς τῶν Χριστιανῶν ἦτο υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ Χλωροῦ καὶ τῆς μακαρίας Ἑλένης, γεννηθεὶς τῷ 272. Τῷ 306, ἀποθανόντα τὸν πατέρα, βασιλέα τῶν δυτικωτάτων μερῶν τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους, διεδέξατο εἰς τὸν θρόνον τοῦτον. Τῷ 312 μαθὼν ὅτι ὁ Μαξέντιος μετὰ τοῦ Μαξιμίνου ἠνώθησαν κατ' αὐτοῦ, ἐξεστράτευσεν εἰς Ἰταλίαν· ἐκεῖ ἀπερχόμενος ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἑαυτοῦ στρατευμάτων, εἶδεν ἐν τῷ οὐρανῷ, μετὰ μεσημβρίαν, κάτωθι τοῦ ἡλίου στῦλον φωτεινόν, εἰς τύπον σταυροῦ, μετ' ἐπιγραφῆς τοιαύτης: «*Ἐν τούτῳ νικήσεις*». Τὴν ἐφεξῆς νύκτα, φανεὶς καθ' ὕπνους ὁ Ἰησοῦς Χριστός, παρήγγειλεν αὐτῷ τὴν χρῆσιν τοῦ σταυροειδοῦς ἐκείνου τύπου ἐν ταῖς σημαίαις αὐτοῦ. Τοῦτο ποιήσας ὁ Κωνσταντῖνος ἐνίκησε κατὰ κράτος τὸν Μαξέντιον καὶ ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ τῆς Δύσεως, τοῦ Λικινίου βασιλεύοντος ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Ἀλλὰ καὶ τοῦτον, ζηλοτυπήσαντα ὕστερον καὶ ἐκδικούμενον εἰς τοὺς Χριστιανούς, πολεμήσας ἅπαξ καὶ δίς, ἐξωλόθρευσε τέλος τῷ 323, καὶ οὕτως ἔμεινεν αὐτὸς μονάρχης τῆς Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς· ἔπαυσαν πάντες οἱ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας διωγμοί, ἐθριάμβευσεν ὁ Χριστιανισμὸς καὶ κατελύθη ἡ εἰδωλολατρία. Ὁ Κωνσταντῖνος, βασιλεύσας ἔτη 31 καὶ ἀσθενήσας ἐν Νικομηδείᾳ, ἐτελεύτησε τῷ 337, βαπτισθεὶς ὀλίγῳ πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ἐν ἔτει 325 συνεκάλεσε τὴν πρώτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας κατὰ τοῦ Ἀρείου καὶ κατέστησεν ἕδραν τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἣν ἐθεμελίωσε τῷ 328.

Ο. Ν. Π.

22 4 22 Τρ. Βασιλίσκου μάρτυρος. Τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Β΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

23 5 23 Τε. Μιχαὴλ ἐπισκόπου Συννάδων ὁμολογητοῦ.

24 6 24 Πέ. Συμεὼν τοῦ Στυλίτου τοῦ ἐν τῷ Θαυμαστῷ ὄρει.

25 7 25 Πα. Ἡ γ΄ εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.

26 8 26 Σά. Κάπρου τοῦ ἀποστόλου ἐκ τῶν Ο΄.

Ἀνάρρησις τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου Α΄ (1863).

Ἀνάρρησις τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκου Ἰωσὴφ Α΄ ὡς βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας (1867).

27 9 27 Κυ. † ΤΟΥ ΤΥΦΛΟΥ. Ἑλλαδίου ἱερομάρτυρος.

Οὕτω καλεῖται ἡ Κυριακὴ αὕτη, διότι κατὰ ταύτην ἀναγινώσκεται ἡ εὐαγγελικὴ περικοπὴ (Ἰωάνν. θ΄, 1—38), ἐν ᾗ ἀναφέρεται ἡ ἴασις τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ.

Αὕτη εἶναι ἡ τελευταία Κυριακὴ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα. Τῇ Τετάρτῃ ἀποδίδοται τὸ «*Χριστὸς Ἀνέστη*», τῇ δὲ Πέμπτῃ ἑορτάζεται ἡ εἰς οὐρανοὺς Ἀνάληψις τοῦ Κυρίου, ἀκριβῶς συμπληρουμένων 40 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς Ἀναστάσεως.

28 10 28 Δε. Εὐτυχοῦς ἐπισκόπου Μελιτηνῆς. Διοσκορίδου μάρτυρος.

29 11 29 Τρ. Θεοδοσίας μάρτυρος.

● *Νέα σελήνη, ὥρᾳ 1, λ. 45 π. μ.*

Μὴν τουρκικὸς ΔΖΕΜΑΖΙ-ΟΥΛ-ΕΒΒΕΛ, ἔχων ἡμέρας 30.

1 12 30 Τε. Ἰσαακίου ὁσίου ἡγουμένου τῆς μονῆς τῶν Δαλμάτων.

2 13 31 Πέ. ΤΗΣ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ. Ἑρμαίου μάρτ. † *Ἀρμ. Ἐπ' ἴσης.*

Τεσσαράκοντα ἡμέρας διέτριψεν ἐπὶ τῆς γῆς ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ Ἀνάστασιν, ἐμφανιζόμενος συνεχῶς εἰς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς. Κατὰ δὲ τὴν σήμερον, ἥτις ἐστὶν ἡ τεσσαρακοστὴ ἀπὸ τοῦ Πάσχα, ἐμφανισθεὶς πάλιν εἰς αὐτούς, ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν τελευταίαν ἐντολήν, ἵνα ἀπελθόντες κηρύξωσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς πάντα τὰ ἔθνη. Εἶτα, ἐξαγαγὼν αὐτοὺς εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν καὶ εὐλογήσας αὐτούς, ἐπήρθη εἰς τὰ ἄνω, καθήμενος ἐπὶ νεφέλης φωτεινῆς, ὡς ἐπ' ὀχήματος βασιλικοῦ.

ΙΟΥΝΙΟΣ

ΧΑΞΙΡΑΝ

Ἔχει ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 15 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 9.

Ο. Ν. Π.

3 14 1 Πα. Ἰουστίνου μάρτυρος τοῦ Φιλοσόφου.
4 15 2 Σά. Νικηφόρου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ὁμολογητοῦ.

Τὰ γενέθλια τοῦ πάπα Ῥώμης Πίου Ι′ (1855).

Ἀνάρρησις τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου Β′ (1888).

Τὰ γενέθλια τῆς πριγκιπίσσης τῆς Ἑλλάδος Σοφίας (1870).

5 16 3 Κυ. † *Τῶν ἁγίων 318 Θεοφόρων Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Α′ Οἰκουμενικῆς Συνόδου (325).* Λουκιλλιανοῦ, Κλαυδίου, Ὑπατίου, Παύλης καὶ τῶν λοιπῶν μαρτύρων.

Ἐν τῇ χριστιανικῇ ἀρχαιότητι δὶς τοῦ ἔτους ἕκαστος ἐπίσκοπος προσεκάλει τοὺς ἰδίους κληρικοὺς ἐν τοπικῇ συνόδῳ, πρὸς ἐπισκόπησιν καὶ διευθέτησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων· καὶ ἡ μὲν πρώτη σύνοδος συνεκροτεῖτο κατὰ τὸν ἀπὸ τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς χρόνον, ἡ δὲ δευτέρα κατὰ τὸν Ὀκτώβριον. Τινὲς φρονοῦσιν ὅτι οἱ Πατέρες ἀπεμιμήθησαν τὰ τῶν ἀρχαίων ἀμφικτιονικὰ συνέδρια, ἅτινα δὶς τοῦ ἔτους ὡσαύτως συνήρχοντο τὸ μὲν ἔαρ ἐν Δελφοῖς, τὸ δὲ φθινόπωρον ἐν Ἀνθήλῃ, πρὸς ἐπισκόπησιν καὶ διευθέτησιν τῶν ἑαυτῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ὑποθέσεων. Ἕνεκα λοιπὸν τοῦ ἔθους τούτου ἡ Ἐκκλησία ἐθεώρησεν εὐσεβὲς καθῆκον, ὅπως μεταξὺ τοῦ ἀπὸ τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς χρόνου ποιῆται μνείαν τῶν 318 Θεοφόρων Πατέρων, πρώτων ἐν οἰκουμενικῇ Συνόδῳ τῇ 20 Μαΐου τοῦ 325 ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας συνελθόντων καὶ πρώτων μετὰ τοὺς ἀποστόλους τὸ ὀρθὸν τῆς πίστεως δόγμα καθορισάντων κατὰ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρεσβυτέρου Ἀρείου, διδάσκοντος ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν ἐγεννήθη ἀπ' αἰῶνος ἐκ τοῦ Πατρός *(Ἦν ὅτε οὐκ ἦν. Ὁ Υἱὸς ἐστι κτίσμα)*. Ἐναντίον τούτου οἱ τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες, ἐπὶ τῶν χωρίων Ἰωάννου ιδ′, 10—11, ις′, 28, ιζ′, 5 καὶ Ἀποκ. ιγ′, 8 κλ. στηριζόμενοι, ἐδογμάτισαν τὴν ἀπ' αἰῶνος τοῦ Υἱοῦ γέννησιν *(Οὐκ ἦν, ὅτε οὐκ ἦν)*, συντάξαντες τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως μέχρι τοῦ ζ′ ἄρθρου (. . . *οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος*). Τὸ Σύμβολον τοῦτο τῆς Α′ Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῷ 381 συνεπλήρωσεν ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Β′ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ὅπερ μέχρι τῆς Γ′ ἑκατονταετηρίδος δὲν ἀνεγινώσκετο κατὰ πᾶσαν λειτουργίαν· πρῶτος ὁ πατριάρχης Κων/πόλεως Τιμόθεος τῷ 515 ὥρισεν ἐν ἑκάστῃ λειτουργίᾳ νὰ ἀναγινώσκηται. Ἡ ῥωσσικὴ Ἐκκλησία συνήθως δὲν ἀναγινώσκει, ἀλλὰ ψάλλει τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως· ψαλλομένου δὲ τούτου, κρούεται ὁ μέγας τῆς ἐκκλησίας κώδων εἰς ἔνδειξιν τοῦ ὕψους τῶν δογμάτων τῆς πίστεως, ἐφ' ὧν ἐπὶ βάσεως ἀδιασείστου ἡ Ἐκκλησία τεθεμελίωται.

Ἐκτὸς τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, ἡ Α′ αὕτη ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, συνεβίβασε καὶ τὰς ἐπὶ τρεῖς ἑκατονταετηρίδας συνταραξάσας τὴν Ἐκκλησίαν ἔριδας περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, πρὸς δὲ τούτοις συνετάξατο καὶ 20 κανόνας, ἀφορῶντας τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν καὶ εὐταξίαν, ἐξ ὧν ἐπὶ τοῦ ς′ λίαν παραδόξως ἡ ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία στηρίζει τὸ πρωτεῖον τοῦ ἑαυτῆς Ποντίφηκος.

Ο. Ν. Π.

6 17 4 Δε. Μητροφάνους ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
7 18 5 Τρ. Δωροθέου ἐπισκόπου Τύρου.
8 19 6 Τε. Ἰλαρίωνος ὁσίου τοῦ νέου. Γελασίου μάρτυρος.

Ἡ Πρῶτον τέταρτον, ὥρᾳ 4, λ. 50 μ. μ.

9 20 7 Πέ. Θεοδότου ἐπισκόπου Ἀγκύρας.
10 21 8 Πα. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου. Καλλιόπης μάρτυρος.
11 22 9 Σά. † ΤΩΝ ΨΥΧΩΝ. Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας.

☉ Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Καρκίνον, ὥρᾳ 4, λ. 22 μ. μ.

12 23 10 Κυ. † ΤΗΣ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΣ. Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης μαρτύρων. † *Ἀρμ. Ἐπ' ἴσης.*

Ἑορτὴ μεγίστη, ἡμέρα, καθ' ἣν ἐξεπληρώθη ἡ ἐπαγγελία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ περὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ ἐπὶ τῆς γῆς στρατευομένη Ἐκκλησία τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἔλαβεν ἐπίσημον ἵδρυσιν, τοῦ Πέτρου 3 χιλιάδας ὑπὲρ τοῦ Ἰησοῦ κερδήσαντος, ἐν ᾧ μέχρι τοῦ χρόνου ἐκείνου 120 μόνον ἦσαν ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην οἱ μὲν Ἰουδαῖοι ἑορτάζουσι τὴν ἐν Σινᾷ λῆψιν τοῦ Νόμου, ἡμεῖς δὲ τὴν ἐν Σιὼν λῆψιν τῆς Χάριτος. Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ *Πεντηκοστὴν* λέγοντες ἐνόουν ἅπαν τὸ ἀπὸ τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς σήμερον χρονικὸν διάστημα (quinquagesima paschalio). Περὶ τὰ τέλη ὅμως τῆς Δ′ ἑκατονταετηρίδος, ὅτε καὶ ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀναλήψεως ὡρίσθη, *Πεντηκοστὴν* λέγοντες, ἐνόουν ἀκριβῶς τὴν 50ὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, ὡς καὶ σήμερον ἐννοοῦμεν, καθ' ἣν ἑορτάζομεν οὐ μόνον τὸ μυστήριον τῆς ἁγίας Τριάδος μετὰ τῆς ἐν δεξιᾷ προεδρίας τοῦ Υἱοῦ καὶ τῆς καθόδου τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἵδρυσιν τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας. Τὸ πάλαι οἱ Χριστιανοὶ ἔμενον νήστεις ἕως ἑσπέρας κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, ἐπιθυμοῦντες ν' ἀκούσωσι τὰς εὐχὰς τοῦ ἑσπερινοῦ τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἐναντίον ὅμως τούτων, νηστευόντων ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἐξανίσταντο σφοδρῶς οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἰδίᾳ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, τὴν ἐπιμονὴν δὲ τοῦ λαοῦ εἰς τὴν συνήθειαν ταύτην ἡ Ἐκκλησία οἰκονομοῦσα, τὸν ἑσπερινὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος συνέδεσεν ἀμέσως μετὰ τῆς λειτουργίας τῆς Κυριακῆς, ὅτε, τοῦ ἑσπερινοῦ τοῦ ἁγίου Πνεύματος τελεσθέντος, ἐλύοντο οἱ πιστοὶ τῆς κατ' ἔθος νηστείας· ἡ σύνδεσις δ' αὕτη τοῦ ἑσπερινοῦ μετὰ τῆς λειτουργίας διέμεινε μέχρι τῆς σήμερον. Σημειωτέον ὅτι αὕτη εἶναι καὶ ἡ μόνη Κυριακή, καθ' ἣν ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία ἐπιτρέπει τὸ κλίνειν γόνυ, τοὐναντίον ἡ ῥωσσικὴ καὶ ἡ δυτικὴ ἐπιτρέπει τὴν γονυκλισίαν καθ' ἁπάσας τὰς Κυριακάς.

Κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην, τὴν τοῦ Πάσχα καὶ τῶν Χριστουγέννων, ἐπετράπη κατ' ἀρχὰς μόνῳ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, ὅπως ἐνδύηται τὸν αὐτοκρατορικὸν δαλματικὸν χιτῶνα, ὅστις κατὰ μικρὸν ἐγένετο κοινὸν ἔνδυμα πάντων τῶν ἐπισκόπων καὶ ὃν ἡ μετριοφροσύνη τῶν ἀρχιερέων ἐκάλεσε *σάκκον*, ἀναφορικῶς πρὸς τοὺς ἰουδαϊκοὺς *σάκκους* τῆς μετανοίας (Ἡσ. γ′, 24).

13 24 11 Δε. † ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ. Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα τῶν ἀποστόλων.

Ὁ μὲν Βαρθολομαῖος ἦτο εἷς τῶν δώδεκα ἀποστόλων, Γαλιλαῖος τὴν πατρίδα,

ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Ἀραβίαν, Περσίαν καὶ Ἰνδίαν· ἐτελεύτησε δὲ θάνατον μαρτυρικόν. Ὁ δὲ Βαρνάβας ἦτο εἷς τῶν ἑβδομήκοντα μαθητῶν, Κύπριος τὴν πατρίδα, ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον πολλαχοῦ μόνος καὶ μετὰ τοῦ Παύλου· ἐτελεύτησε μαρτυρικὸν θάνατον ἐν Κύπρῳ.

			Ο. Ν. Π.	
14	25	12	Τρ.	Ὀνουφρίου καὶ Πέτρου τῶν Αἰγυπτίων, ὁσίων.

☾ *Πανσέληνος, ὥρᾳ 11, λ. 22 μ. μ.*

15	26	13	Τε.	Ἀκυλίνης μάρτυρος. Εὐλογίου πατριάρχου Ἀντιοχείας.
16	27	14	Πέ.	Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου. Μεθοδίου πατριάρχου Κ/πόλεως.
17	28	15	Πα.	Ἀμὼς τοῦ προφήτου. Ἱερωνύμου ὁσίου.
18	29	16	Σά.	Τύχωνος ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος Κύπρου.
19	30	17	Κυ.	† ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΝΤΩΝ. Μανουήλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσαύρου τῶν μαρτύρων.

Ἐπειδὴ μετὰ τὴν παῦσιν τῶν διωγμῶν, πλεῖστοι ἀνευρίσκοντο ἐν ταῖς κατακόμβαις καὶ ἀλλαχοῦ ἀγνώστων μαρτύρων τάφοι, καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν παντοιοτρόπως εὐαρεστησάντων καὶ εὐαρεστούντων τῷ Κυρίῳ ἦν καὶ ἔσεται ἄγνωστος τῇ στρατευομένῃ Ἐκκλησίᾳ, διὰ ταῦτα αὕτη ἀμέσως μετὰ τὴν ἑορτὴν τῆς ἑαυτῆς ἱδρύσεως ὥρισε τὴν παροῦσαν Κυριακὴν εἰς τιμὴν τῶν διὰ πάντων τῶν χρόνων συντελεσάντων καὶ συντελούντων εἰς ἑδραίωσιν καὶ συνέχειαν τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας. Τὰ ἴχνη τῆς ἑορτῆς ταύτης ἀπαντῶσιν ἤδη κατὰ τὴν Δ΄ ἑκατονταετηρίδα, διότι ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος διέσωσεν ἡμῖν ὁμιλίαν εἰς τοὺς ἁγίους Πάντας.

Γενικὴ ὅμως ἐγένετο ἡ ἑορτὴ τῶν ἁγίων Πάντων ἐν μὲν τῇ Δύσει κατὰ τὴν Ζ΄ ἑκατονταετηρίδα ἐπὶ Βονιφατίου τοῦ Β΄ (608—615), ὅστις ἀπὸ τῶν κατακομβῶν τῆς Ῥώμης ἀνεκόμισε πολλὰς ἁμάξας πλήρεις μαρτυρικῶν λειψάνων εἰς τὸ Πάνθεον, καθιερωθὲν ὑπ' αὐτοῦ εἰς ναὸν τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν ἁγίων Μαρτύρων (ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα S. Maria et Martyres) ἐν δὲ τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ κοινὴ ἑορτὴ ἐγένετο κατὰ τὴν Θ΄ ἑκατονταετηρίδα ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886—911), ὅστις κατ' ἀρχὰς μὲν ἀνίδρυε ναὸν Θεοφανοῦς τῇ ἐναρέτως βιωσάσῃ συζύγῳ αὐτοῦ, πεισθεὶς ὅμως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἐπωνόμασε τοῦτον ναὸν τῶν ἁγίων Πάντων, εἰπών· «Εἰ καὶ Θεοφανὼ ἁγία, μετὰ πάντων τούτων συναριθμείσθω». Ἡ δυτικὴ Ἐκκλησία κατὰ τὴν Κυριακὴν ταύτην ἄγει τὴν ἑορτὴν τῆς ἁγίας Τριάδος «Dominica Trinitatis», χωρίζουσα τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς ἀπὸ τῆς ἑορτῆς τῆς ἁγίας Τριάδος, τὴν δὲ ἑορτὴν τῶν ἁγίων Πάντων ἄγει ἐν τοῖς νεκροταφείοις τῇ 1ῃ Νοεμβρίου.

Ὁ μὲν Ἴσαυρος ἦν διάκονος καταγόμενος ἐξ Ἀθηνῶν, μαρτυρήσας τῷ 284, οἱ δὲ λοιποὶ ἦσαν ἐκ Περσίας ἀδελφοί, μαρτυρήσαντες τῷ 353 ἐπὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου.

ΙΟΥΛΙΟC

20	1	18	Δε.	Λεοντίου μάρτυρος. Ἐράσμου ὁσίου.

Ἄρχεται ἡ νηστεία τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

21	2	19	Τρ.	Ἰούδα τοῦ ἀποστόλου. Παϊσίου ὁσίου.

☾ *Τελευταῖον τέταρτον, ὥρᾳ 4, λ. 29 μ. μ.*

22	3	20	Τε.	Μεθοδίου ἐπισκόπου Πατάρων. Καλλίστου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

			Ο. Ν. Π.	
23	4	21	Πέ.	Ἰουλιανοῦ μάρτυρος τοῦ Ταρσέως.

Ἡ ἐπέτειος ἐθνικὴ ἑορτὴ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς (1776).

24	5	22	Πα.	Εὐσεβίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σαμοσάτων.
25	6	23	Σά.	Ἀγριππίνης καὶ Ἀριστοκλέους μαρτύρων.
26	7	24	Κυ.	† *Τὸ γενέθλιον τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου.*

Ἡ ἑορτὴ αὕτη ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἑωρτάζετο τῇ 24 Ἰουνίου, ἤτοι ἀκριβῶς ἓξ μῆνας πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διότι κατὰ ἓξ μῆνας ὁ Πρόδρομος ἦτο πρεσβύτερος τοῦ Κυρίου. Ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος θεωρεῖται ὁ μέγιστος τῶν προφητῶν, διότι αὐτὸς ὁ Κύριος, ὁμιλῶν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ τοῦ Ἰωάννου, ῥητῶς εἶπεν· «Οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ», θεωρεῖται δὲ ὡς κρίκος μεταξὺ Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης, διότι ὅ,τι οἱ πρὸ αὐτοῦ προφῆται προεκήρυξαν, οὗτος οὐ μόνον εἶδεν, ἀλλὰ καὶ ἰδίαις χερσὶν ἐβάπτισε τὸν Μεσίαν. Ὁ βίος τοῦ Ἰωάννου ἦτο βίος αὐστηροῦ ἀσκητοῦ· ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας ἔζησεν ἐν τῇ πέρα τοῦ Ἰορδάνου ἐρήμῳ, ἔνθα δείκνυται καὶ σπήλαιον, ἐν ᾧ ἐφησύχαζεν ὁ Πρόδρομος· λέγεται δὲ ὅτι εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, ζητήσας παρ' αὐτοῦ νὰ βαπτισθῇ.

27	8	25	Δε.	Φεβρωνίας ὁσιομάρτυρος.

Ἀνάρρησις τοῦ ἡγεμόνος τῆς Βουλγαρίας Φερδινάνδου Α΄ (1887).

28	9	26	Τρ.	Δαβὶδ ὁσίου τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ. Ἀμφίονος ὁσίου.
29	10	27	Τε.	Σαμψὼν ὁσίου τοῦ ξενοδόχου. Πετρίου ἱερομάρτυρος.

● *Νέα σελήνη, ὥρᾳ 5, λ. 13 μ. μ.*

30	11	28	Πέ.	Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναργύρων.

Μὲν τουρκικὸς ΔΖΕΜΑΖΙ-ΟΥΛ-ΑΧΗΡ, ἔχων ἡμέρας 29.

1	12	29	Πα.	† ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ ΤΩΝ ΚΟΡΥΦΑΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας Πέτρου Α΄ (1844).

Ὁ μὲν Πέτρος, *Σίμων* τὸ πρῶτον καλούμενος, ἦν ἐκ Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας, υἱὸς Ἰωνᾶ, ἀδελφὸς Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, ἁλιεὺς τὴν τέχνην, ἰδιώτης καὶ πτωχός. Ὑψωθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ Κυρίου εἰς τὸ ἀποστολικὸν ἀξίωμα καὶ γενόμενος αὐτοῦ ἀχώριστος καὶ ζηλωτὴς μαθητής, ἠκολούθησεν αὐτῷ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ σωτηρίου κηρύγματος ἕως εἰς τὸ Πάθος αὐτό, ἔνδον τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως Καϊάφα, ὅπου, ἀρνησάμενος αὐτὸν τρὶς διὰ τὸν ἐκ τῶν Ἰουδαίων φόβον, ἔλαβε πάλιν διὰ πικροτάτων δακρύων πληρεστάτην τοῦ παραπτώματος συγχώρησιν. Μετὰ δὲ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, κηρύξας αὐτὸν εἰς τὴν Ἰουδαίαν, τὴν Ἀντιόχειαν, τὸν Πόντον, τὴν Γαλατίαν καί τινα τῆς Ἀσίας μέρη, κατήντησε τελευταῖον εἰς Ῥώμην, ἔνθα ἐσταυρώθη κατὰ κεφαλῆς τῷ 68.

Ὁ δὲ Παῦλος, τὸ «σκεῦος τῆς ἐκλογῆς» τοῦ Χριστοῦ, ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν καὶ τοῦ κόσμου παντὸς ὁ διδάσκαλος, ἦτο ἐκ Ταρσοῦ τῆς Κιλικίας, ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν καὶ πολίτης Ῥωμαῖος, Ἰουδαῖος δὲ τὸ γένος καὶ Φαρισαῖος τὴν τάξιν, διὸ καὶ θερμότατος ζηλωτὴς κατ' ἀρχὰς τῶν πατρίων παραδόσεων καὶ σφοδρὸς τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας διώκτης. Ἀπερχόμενος δέ ποτε εἰς Δαμασκόν,

ἵνα ἀγάγῃ ἐκεῖθεν εἰς Ἱερουσαλὴμ δεσμίους ὅσους ἂν εὕρῃ πιστεύοντας εἰς Χριστόν, πλησιάσας εἰς τὴν πόλιν, περιλάμπεται κατὰ μεσημβρίαν αἴφνης ὑπὸ οὐρανίου φωτός, καί, πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἀκούει φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ: «*Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις;*» καὶ ἐρωτήσας: «*Τίς εἶ, Κύριε;*» ἀκούει πάλιν: «*Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις. Σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν*». Ἡ οὐράνιος αὕτη φωνὴ καὶ φωτοχυσία κατέστησεν αὐτὸν ἔντρομον καὶ ἐτύφλωσε πρὸς καιρόν· εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν πόλιν χειραγωγούμενος καὶ κατὰ θείαν ἀποκάλυψιν βαπτισθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ ἀποστόλου Ἀνανίου, ἀνοίγει πάλιν τοὺς σωματικοὺς καὶ ψυχικοὺς αὐτοῦ ὀφθαλμούς, πρὸς ἐπίγνωσιν τοῦ ἀνατείλαντος ἡλίου τῆς δικαιοσύνης. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀφωσιώθη εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐτελεύτησε μαρτυρικῶς, ἀποτμηθεὶς τὴν κεφαλὴν ἐν Ῥώμῃ κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον, καθ' ὃν καὶ ὁ Πέτρος ἐσταυρώθη.

2 13 30 Σά. † Η ΣΥΝΑΞΙΣ ΤΩΝ ΙΒ΄ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. Μελίτωνος μάρτυρος.

Ἑορτάζεται ἡ σύναξις τῶν 12 ἀποστόλων, ἤτοι Σίμωνος τοῦ λεγομένου *Πέτρου* καὶ *Ἀνδρέου* τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ πρωτοκλήτου, *Ἰακώβου* υἱοῦ Ζεβεδαίου, *Ἰωάννου* τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τοῦ καὶ εὐαγγελιστοῦ καὶ θεολόγου, *Φιλίππου* καὶ *Βαρθολομαίου*, *Θωμᾶ* καὶ *Ματθαίου* τοῦ τελώνου τοῦ καὶ *Λευὶ* καὶ εὐαγγελιστοῦ καὶ *Ἰακώβου* τοῦ Ἀλφαίου υἱοῦ, καὶ *Ἰούδα*, ἀδελφοῦ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου τοῦ καὶ *Λεββαίου* καὶ *Θαδδαίου*, *Σίμωνος* τοῦ Κανανίτου τοῦ ἑρμηνευομένου *Ζηλωτοῦ* καὶ *Ματθία* τοῦ ἀντικαταστήσαντος τὸν προδότην Ἰούδαν.

★ Ἡ ποίησις ἀριθμεῖ πλειοτέρους μάρτυρας ἢ ἡ θρησκεία. Ἀληθὲς μαρτυρολόγιον εἶναι ἡ φιλολογικὴ ἱστορία παντὸς λαοῦ καὶ παντὸς χρόνου. Τὸ δημόσιον, τὸ μυριοκέφαλον τοῦτο τέρας, ἀναγινώσκει τοὺς στίχους μας ἁπλῶς καὶ μόνον διὰ νὰ περάσῃ τὴν ὥραν του, νὰ εὐκολύνῃ τὴν χώνευσίν του, χωρὶς νὰ σκεφθῇ ὅτι ἡμεῖς ποιοῦμεν αὐτοὺς μὲ θυσίαν τῆς ὑγιείας καὶ τῆς ζωῆς μας. Εἶναι ὡραῖος θεὸς ὁ Ἀπόλλων, ἀλλ' ἀναγκάζει τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ νὰ θυσιάζωσιν αὐτοὶ ἑαυτοὺς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ του. Ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων μέχρι σήμερον πόσαι συμφοραί, πόσαι θλίψεις καὶ δυστυχίαι δὲν ὑπῆρξαν ὁ κλῆρος τῶν ποιητῶν! Ὅταν χυδαῖος ἰδιώτης ἀναγινώσκῃ τὰς βιογραφίας των, ἐπιψαύει μακαρίως τὴν ὑπέρμεστον κοιλίαν του, καὶ εὑρίσκει ἁπλούστατον ὅτι τόσοι ποιηταὶ ἀποθνῄσκουσι τῆς πείνης. Τὸ κατ' ἐμέ, εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ὁ ποιητὴς εἶναι ὡς ἡ ἀηδών· τὰ ᾄσματά του εἶναι τόσῳ μᾶλλον γλυκύτερα, ὅσῳ καλλίτερον τρέφεται· ἡ πεῖνα καταπνίγει τὸ ποιητικὸν πνεῦμα.

Heinrich Heine.

★ Πάντες φιλοτιμούμεθα νὰ ὁμοιάσωμεν κατά τι τοὺς μεγάλους ἄνδρας, μιμούμενοι τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν, ὁσάκις ἀδυνατοῦμεν νὰ μιμηθῶμεν τὰς ἀρετάς των.

Ἐμμ. Δ. Ῥοΐδης.

★ Ἡ ἐργασία δὲν εἶναι μόνον ἀναγκαῖον καθῆκον, ἀλλὰ καὶ εὐλογία· μόνος ὁ νωθρὸς νομίζει αὐτὴν κατάραν. Τὸ καθῆκον τῆς ἐργασίας εἶναι γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μυώνων τοῦ σώματος, ἐπὶ τοῦ μηχανισμοῦ τῆς χειρός, ἐπὶ τῶν νεύρων καὶ τῶν λοβῶν τοῦ ἐγκεφάλου· προῒὸν δὲ τῆς ὑγιεστάτης ταύτης ἐνεργείας εἶναι ἡ εὐχαρίστησις καὶ ἡ εὐζωΐα. Ἐν τῷ σχολείῳ τῆς ἐργασίας διδάσκεται ἡ καλλίστη πρακτικὴ σοφία.

Σαμουὴλ Σμάϊλς.

ΙΟΥΛΙΟΣ

ΤΕΜΟΥΖ

Ἔχει ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 14 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 10.

Ο. Ν. Π.

3 14 1 Κυ. † *Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν θαυματουργῶν Ἀναργύρων.*

Ἐπέτειος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας (1791).

Οὗτοι ἦσαν ἀδελφοὶ ἐκ Ῥώμης, χριστιανοὶ ἰατροί, ἄνευ ἀργυρίου τὰς ἑαυτῶν ἰάσεις παρέχοντες, ἐξ οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔσχον *Ἀνάργυροι*. Ἐτελεύτησαν μαρτυρικῶς λιθοβοληθέντες τῷ 284.—Σημειωτέον ὅτι ἔχομεν τρεῖς ξυνωρίδας ἀδελφῶν καὶ ἰατρῶν ἀναργύρων, τὸ αὐτὸ ὄνομα φερόντων: *1. Κοσμᾶς καὶ Δαμιανός*, υἱοὶ τῆς χριστιανῆς Θεοδώρας, ἑορταζόμενοι 1 Νοεμβρίου· *2. Κοσμᾶς καὶ Δαμιανὸς* ἐκ Ῥώμης, ἑορταζόμενοι σήμερον, 1 Ἰουλίου· καὶ *3. Κοσμᾶς καὶ Δαμιανὸς* μετὰ τριῶν ἑτέρων ἀδελφῶν, Λέοντος, Ἀνθίμου καὶ Εὐτροπίου, ὧν ἡ μνήμη Ὀκτωβρίου 17. Οἱ βυζαντῖνοι ἁγιογράφοι πρὸς παράστασιν τῶν ὁμωνύμων μέν, πλὴν διαφόρων τούτων ἁγίων μετεχειρίζοντο ἴδιον χαρακτῆρα τοῦ προσώπου καὶ ἴδια σωματικὰ σύμβολα, ἅτινα δύναταί τις νὰ ἴδῃ ἐν τῇ ἐν Σαλαμῖνι ἱερᾷ μονῇ τῆς *Φανερωμένης* εἰκόνι, τῇ γραφείσῃ ὑπὸ τοῦ περιφήμου Γεωργίου Μάρκου τοῦ ἐξ Ἄργους τῷ 1735.

4 15 2 Δε. *Ἡ κατάθεσις τῆς τιμίας ἐσθῆτος τῆς Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις.* Ἰουβεναλίου Ἱεροσολύμων.

Τὰ γενέθλια τοῦ χεδίβου Ἀμπᾶς Χιλμῆ (1874).

5 16 3 Τρ. Ὑακίνθου μάρτυρος. Ἀνατολίου πατριάρχου Κων/πόλεως.

6 17 4 Τε. Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου.

7 18 5 Πέ. Ἀθανασίου Τραπεζοῦντος τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ. Λαμπαδοῦ τοῦ θαυματουργοῦ.

Ἡ Πρῶτον τέταρτον, ὥρᾳ 3, λ. 7 μ. μ.

8 19 6 Πα. Σισώη ὁσίου τοῦ Μεγάλου.

9 20 7 Σά. Κυριακῆς μεγαλομάρτυρος. † *Ἀρμ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.*

10 21 8 Κυ. † Προκοπίου μεγαλομάρτυρος.

Ὡς ἐκ τῶν μεγάλων βασάνων, ἃς ὑπέστη ὁ Προκόπιος, ὠνομάσθη *Μεγαλομάρτυς*· κατήγετο ἐξ Αἰλίας, τοῦτ' ἔστιν ἐξ Ἱεροσολύμων, υἱὸς Χριστοφόρου τοῦ χριστιανοῦ καὶ Θεοδοσίας τῆς ἐθνικῆς. Πρότερον ἐκαλεῖτο *Νεανίας*, ἐνισχυόμενος δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ φρικαλέα αὐτοῦ βασανιστήρια, ὠνομάσθη *Προκόπιος*. Ἐμαρτύρησε τῷ 290 ἐπὶ τῶν αὐτοκρατόρων Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ Κατ' ἀρχαῖον ἔθος, τὸν ἅγιον τοῦτον ἐπικαλοῦνται οἱ ἱερεῖς κατὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ γάμου, ὅπως ἐπ' ἀγαθοῖς καὶ χριστιανικοῖς ἔργοις *προκόπτωσιν* οἱ νεωστὶ συζευγνύμενοι. Πρὶν ἢ πιστεύσῃ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ ἱερὸς Προκόπιος ἦτο δοὺξ τῆς Ἀλεξανδρείας.

11 22 9 Δε. Παγκρατίου ἐπισκόπου Ταυρομενίου.

SISMANOGLIO MEGARO

ο. ν. π.

12 23 10 Τρ. Τῶν ἐν Νικοπόλει 45 μαρτύρων. Ἀπολλωνίου μάρτυρος.

13 24 11 Τε. Εὐφημίας τῆς μεγαλομάρτυρος καὶ πανευφήμου, ὅτε τὸν Ὅρον τῆς πίστεως ἐπεκύρωσεν.

☉ *Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Δέοντα, ὥρᾳ 3, λ. 13 π. μ.*

14 25 12 Πέ. Πρόκλου καὶ Ἱλαρίου τῶν μαρτύρων. Βερονίκης ἁγίας.

☽ *Πανσέληνος, ὥρᾳ 6, λ. 25 π. μ.*

15 26 13 Πα. Ἡ σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ. Σάρας ὁσίας.

16 27 14 Σά. Ἀκύλα τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἰούστου μάρτυρος.

17 28 15 Κυ. † ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΑΙ ΘΕΟΦΟΡΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΤΗΣ Δ΄ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ. Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης τῶν μαρτύρων.

Ἡ Δ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος συνεκροτήθη τῷ 451 ἐπὶ Μαρκιανοῦ ἐν Χαλκηδόνι κατὰ τῶν μονοφυσιτῶν Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς· ἀπήρτιζον δ' αὐτὴν 630 Πατέρες.

Ἡ Ἰουλίττα ἦκμασεν ἐπὶ Διοκλητιανοῦ, κατήγετο δὲ ἐξ Ἰκονίου. Ἕνεκα τῶν τότε διωγμῶν ἔφυγεν εἰς Σελεύκειαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ταρσὸν μετὰ τοῦ τριετοῦς αὐτῆς υἱοῦ Κηρύκου, ἔνθα συνελήφθησαν καὶ ἀμφότεροι ἀπέθανον μαρτυρικῶς τῷ 296.

18 29 16 Δε. Ἀθηνογένους ἱερομάρτυρος.

Ἀνάρρησις τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ Γ΄ (1900).

19 30 17 Τρ. Μαρίνης μεγαλομάρτυρος.

20 31 18 Τε. Αἰμιλιανοῦ καὶ Βαλεντίνης τῶν μαρτύρων.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

21 1 19 Πέ. Δίου καὶ Μακρίνης, ἀδελφῆς τοῦ Μ. Βασιλείου, ὁσίων.

☾ *Τελευταῖον τέταρτον, ὥρᾳ 4, λ. 21 π. μ.*

Τὰ γενέθλια τοῦ πρίγκιπος τῆς Ἑλλάδος Χριστοφόρου (1888).

22 2 20 Πα. † ΗΛΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΣΒΙΤΟΥ. Ἀργία.

Ὁ μεγαλώνυμος προφήτης ἦτο υἱὸς Σωβὰκ ἐκ πόλεως *Θέσβης* τῆς πέρα τοῦ Ἰορδάνου, κατῴκει δὲ ἐν τῇ γῇ Γαλαάδ. Οὗτός ἐστιν ὁ πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τὸ Καρμήλιον ὄρος καταβιβάσας, ὁ τὸν οὐρανὸν διὰ προσευχῆς κλείσας (ὃς οὐκ ἔβρεξεν ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ), ὁ τὸν ἀποθανόντα υἱὸν τῆς ἐκ Σαρεφθὰ χήρας ἀναστήσας καὶ ἄλλα πολλὰ θαύματα ἐκτελέσας· ἀνελήφθη δὲ ἐν ἅρματι πυρὸς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν ἔτει 895 πρὸ Χριστοῦ, καταλιπὼν τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Ἐλισσαίῳ τὴν μηλωτήν, ἣν ἔφερε κατὰ τὸν ἐν τῇ ἐρημίᾳ ἀσκητικὸν βίον αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἐν Θαβὼρ μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου παρέστη μετὰ τοῦ Μωϋσέως. Σήμερον τελεῖται ἀνάμνησις τῆς εἰς οὐρανὸν πυρφόρου ἀναβάσεως τοῦ προφήτου Ἠλιού.

23 3 21 Σά. Συμεὼν καὶ Ἰωάννου τῶν διὰ Χριστὸν σαλῶν.

Τὰ γενέθλια τοῦ διαδόχου τῆς Ἑλλάδος Κωνσταντίνου (1868).

24 4 22 Κυ. † *Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς τῆς μυροφόρου καὶ ἰσαποστόλου.*

Ἡ μυροφόρος καὶ ἰσαπόστολος Μαρία ἦτο ἐκ τῶν παρὰ τὴν Τιβεριάδα *Μαγδάλων*,

ὅθεν καὶ *Μαγδαληνὴ* ἀπεκλήθη. Ἀπ' αὐτῆς ὁ Κύριος ἐξέβαλε τὰ ἑπτὰ δαιμόνια, διὸ ἐξ εὐγνωμοσύνης παρηκολούθει καὶ ἐδιακόνει αὐτῷ μέχρι τοῦ πάθους καὶ τοῦ τάφου, προσκομίσασα μετὰ τῶν λοιπῶν μυροφόρων μύρα ἵνα ἀλειφθῇ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Πρώτη δὲ ἡ Μαγδαληνὴ ἔμαθε τὴν ἁγίαν Ἀνάστασιν παρὰ τῶν Ἀγγέλων καὶ πρώτη εἶδε τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα Σωτῆρα καὶ ἀπήγγειλε τοῖς Ἀποστόλοις τὴν χαρμόσυνον ἀγγελίαν.

ο. ν. π.

25 5 23 Δε. Φωκᾶ ἱερομάρτυρος καὶ Ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτου.

26 6 24 Τρ. Χρηστίνης μεγαλομάρτυρος.

27 7 25 Τε. *Ἡ κοίμησις τῆς ἁγίας Ἄννης, μητρὸς τῆς Θεοτόκου.* Εὐπραξίας καὶ Ὀλυμπιάδος τῶν ὁσίων.

28 8 26 Πέ. Ἑρμολάου ἱερομάρτυρος καὶ Παρασκευῆς ὁσιομάρτυρος. Ὡραιοζήλης μάρτυρος.

29 9 27 Πα. † ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΤΟΥ ΙΑΜΑΤΙΚΟΥ. Ἀργία.

● *Νέα σελήνη, ὥρᾳ 8, λ. 32 π. μ.*

Μὴν τουρκικὸς ΡΕΤΖΕΠ, ἔχων ἡμέρας 30.

1 10 28 Σά. Προχόρου, Νικάνορος, Τίμωνος, Παρμενᾶ ἀποστόλων.

2 11 29 Κυ. † Καλλινίκου καὶ Θεοδότης τῶν μαρτύρων. † *Ἀρμ. Τῆς Μεταμορφώσεως.*

Ὁ μὲν Καλλίνικος ἦτο ἐκ Κιλικίας, πάσῃ δυνάμει τὸν Χριστιανισμὸν κηρύξας καὶ πολλοὺς εἰς τὴν νέαν διδασκαλίαν κερδήσας, ἐφ' ᾧ ἀχθεὶς εἰς τὸν ἡγεμόνα Σακερδῶνα μετὰ πολλὰς καὶ σκληρὰς βασάνους ἐβλήθη εἰς κάμινον πυρός, ἔνθα τὸ πνεῦμα πρὸς Κύριον παρέδωκεν. Ἡ δὲ Θεοδότη ἦτο ἐκ Νικαίας, μήτηρ τριῶν τέκνων, διὰ δὲ τὴν εἰς Ἰησοῦν Χριστὸν πίστιν καὶ τὴν χριστιανικὴν αὐτῆς σωφροσύνην ἀποκρούουσα τὰς ἀθεμίτους προτάσεις τοῦ ἄρχοντος Λευκαδίου, μετὰ τῶν ἑαυτῆς τέκνων βληθεῖσα εἰς κάμινον πυρὸς ἐδέξατο προθύμως τὴν δάφνην τοῦ μαρτυρίου.

3 12 30 Δε. Σίλα, Σιλουανοῦ, Κρήσκεντος, Ἐπαινετοῦ καὶ Ἀνδρονίκου ἐκ τῶν Ο΄ ἀποστόλων.

4 13 31 Τρ. Εὐδοκίμου τοῦ δικαίου.

★ Ἡ ὀργή, καὶ αὐτὴ ἡ τὰ μάλιστα δικαία, καταπραῦνεται πάραυτα, ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ὁ καθ' οὗ ὀργιζόμεθα εἶναι δυστυχής. Ὅ,τι ἡ βροχὴ εἰς τὸ πῦρ, τοῦτο ἡ εὐσπλαγχνία εἰς τὴν ὀργήν. Συμβουλεύω τὸν μὴ θέλοντα νὰ ἔχῃ τύψεις συνειδότος, ὅταν ἀποφασίζῃ νὰ ἐκδικηθῇ σκληρῶς ὕβριν, ἥτις προσεγένετο αὐτῷ, νὰ παραστήσῃ κατὰ νοῦν διὰ ζωηρῶν χρωμάτων τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκδικήσεώς του, νὰ φαντασθῇ τὸ σῶμά του ὑπὸ τοὺς φυσικοὺς καὶ ἠθικοὺς πόνους, ἀγωνιζόμενον κατὰ τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ἀνάγκης, καὶ νὰ εἴπῃ· Ἰδοὺ τὸ ἔργον μου. Μόνον ἡ σκέψις αὕτη δύναται νὰ καταπραΰνῃ τὴν ὀργήν.

Schopenhauer.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

ΑΥΓΟΣΤΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 13 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 11.

Ο. Ν. Π.

5 14 1 Τε. Ἡ πρόοδος τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Τῶν ἑπτὰ Μακκαβαίων παίδων καὶ τῆς μητρὸς αὐτῶν Σολομονῆς καὶ Ἐλεαζάρου τοῦ διδασκάλου αὐτῶν.

Ἄρχεται ἡ νηστεία τῆς Θεοτόκου.

6 15 2 Πέ. Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος.

Ἀνάρρησις τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Μαυροβουνίου Νικολάου Α΄ (1860).

7 16 3 Πα. Ἰσαακίου, Δαλμάτου καὶ Φαύστου τῶν ὁσίων. Θεοκλητοῦς ὁσίας.

Ⅾ Πρῶτον τέταρτον, ὥρᾳ 11, λ. 1 μ. μ.

8 17 4 Σά. Τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἑπτὰ παίδων. Ἰαμβλίχου καὶ λοιπῶν.

9 18 5 Κυ. † Προεόρτια τῆς Μεταμορφώσεως. Εὐσιγνίου μάρτυρος καὶ Νόνας μητρὸς Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.

Τὰ γενέθλια τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκου Ἰωσὴφ Α΄ (1830).

Ὁ Εὐσίγνιος ἦτο Ἀντιοχεὺς τὴν πατρίδα, χριστιανὸς στρατιώτης, κατατεταγμένος εἰς τὰς νικηφόρους λεγεῶνας Κωνσταντίνου τοῦ Χλωροῦ, πατρὸς Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου. Οὗτος εἶδε πλήρη τὸν θρίαμβον τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἦν γενναῖος τοῦ Κωνσταντίνου στρατιώτης καὶ ἔνθερμος τοῦ Λαβάρου τοῦ Ἰησοῦ ὑπέρμαχος· προσέτι δὲ παρρησίᾳ τὸν Παραβάτην ἐλέγξας ὁ Εὐσίγνιος εἰς ἡλικίαν 110 ἐτῶν ὑπὲρ Χριστοῦ τὴν κεφαλὴν ἀποτέμνεται.

Ἡ δὲ Νόνα ἦτο μήτηρ Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ τοῦ Θεολόγου, ὅστις τὴν φήμην αὐτοῦ ὀφείλει εἰς τὴν ἀνατροφήν, ἣν ἀπὸ παίδων ἔλαβε παρὰ τῆς εὐσεβοῦς αὐτοῦ μητρός.

10 19 6 Δε. † Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, παραλαβὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην καὶ ἀναβιβάσας αὐτοὺς εἰς τὸ Θαβώριον ὄρος, μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἠλίας συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ, καὶ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς. Καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα· «*Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε*».

11 20 7 Τρ. Δομετίου ὁσιομάρτυρος. Ἀστερίου καὶ Νικάνορος ὁσίων.

Ο. Ν. Π.

12 21 8 Τε. Αἰμιλιανοῦ ἐπισκόπου Κυζίκου. Τριανταφύλλου νεομάρτυρος.

13 22 9 Πέ. Ματθίας τοῦ ἀποστόλου.

14 23 10 Πα. Λαυρεντίου ἀρχιδιακόνου, Ἱππολύτου μαρτύρων.

Ⓒ Πανσέληνος, ὥρᾳ 2, λ. 11 μ. μ.

15 24 11 Σά. Εὔπλου τοῦ διακόνου καὶ μάρτυρος.

Ⓞ Ὁ ἥλιος εἰς τὴν Παρθένον, ὥρᾳ 9, λ. 59 π. μ.

16 25 12 Κυ. † *Φωτίου καὶ Ἀνικήτου μαρτύρων.* † *Ἀρμ. Τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.*

Ὁ Φώτιος ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Ἀνικήτου. Ἐπὶ Διοκλητιανοῦ δὲ τοῦ αὐτοκράτορος ἐγένετο ὁ δέκατος καὶ τελευταῖος διωγμὸς κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τῷ 302, ὁπότε ἀμφότεροι οἱ συγγενεῖς οὗτοι μετὰ παρρησίας ὡμολόγησαν ὅτι εἶναι Χριστιανοί, ἐφ' ᾧ δεινῶς βασανισθέντες, ἀπέθανον.

17 26 13 Δε. Μαξίμου ὁμολογητοῦ. Εὐδοκίας, Εἰρήνης, Δοσιθέου ὁσίων.

Τὰ γενέθλια τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Μαυροβουνίου Νικολάου Α΄ (1831).

18 27 14 Τρ. Προεόρτια τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Μιχαίου τοῦ προφήτου.

19 28 15 Τε. † Η ΚΟΙΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ. Ἀργία καὶ κατάλυσις εἰς πάντα.

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ηὐδόκησεν ἵνα παραλάβῃ πρὸς ἑαυτὸν τὴν ἑαυτοῦ Μητέρα, ἐμήνυσε δ' αὐτῇ δι' ἀγγέλου τὴν ἀπὸ τῆς προσκαίρου ζωῆς εἰς τὴν αἰώνιον καὶ μακαρίαν μετάστασιν αὐτῆς. Ἡ δέ, τοῦτο ἀκούσασα, ἀνέβη μετὰ σπουδῆς εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ὅπου συνεχῶς ἀπερχομένη προσηύχετο, καὶ εὐχαριστήσασα τῷ Θεῷ ὑπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἡτοίμαζε τὰ πρὸς ἐνταφιασμόν. Ἐν ᾧ ταῦτα ἐγίνοντο, νεφέλαι ἁρπάσασαι τοὺς ἀποστόλους ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς, ἔνθα ἔτυχεν ἕκαστος κηρύττων, παρέστησαν αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Θεομήτορος, ἥτις τὴν αἰτίαν τῆς αἰφνιδίου αὐτῶν συνδρομῆς δηλοποιήσασα καὶ τὴν θλῖψιν αὐτῶν μητρικῶς παραμυθησαμένη, ὕψωσεν ἔπειτα τὰς χεῖρας εἰς οὐρανόν, ἐδεήθη ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου εἰρήνης καὶ οὕτω παρέθετο τὴν ἑαυτῆς ψυχὴν εἰς χεῖρας τοῦ ἑαυτῆς Υἱοῦ καὶ Θεοῦ. Τὸ δὲ πανάχραντον καὶ ζωαρχικὸν αὐτῆς σῶμα ἔθαψαν οἱ ἀπόστολοι ἐν χωρίῳ τινὶ *Γεθσημανῇ* καλουμένῳ. Τῇ τρίτῃ ὅμως ἡμέρᾳ μετὰ τὴν ταφὴν ἐπεφάνη ἡ Θεοτόκος τοῖς ἀποστόλοις ἐν τῷ ἀέρι, ἐξ οὗ οὗτοι ἐπέγνωσαν τὴν εἰς οὐρανοὺς ἔνσωμον αὐτῆς μετάστασιν.

20 29 16 Πέ. Τοῦ ἁγίου Μανδηλίου καὶ Διομήδους, Ἀλκιβιάδου καὶ Σταματίου μαρτύρων.

21 30 17 Πα. Μύρωνος μάρτυρος.

Ⓒ Τελευταῖον τέταρτον, ὥρᾳ 7, λ. 23 μ. μ.

22 31 18 Σά. Φλώρου καὶ Λαύρου μαρτύρων, Σεραπίωνος μάρτυρος.

Τὰ γενέθλια τῆς βασιλίσσης τῆς Ὁλλανδίας Βιλελμίνης (1880).

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Ο. Ν. Π.

23 1 19 Κυ. † *Ἀνδρέου τοῦ Στρατηλάτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 2 593 μαρτύρων.* Στρατηγίου μάρτυρος.

Ἡ εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον ἀνάβασις τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου Ἀβδοὺλ Χαμὴτ Χὰν τοῦ Β΄ (1876).

Ὁ Ἀνδρέας ὑπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον Ἀντίοχον ὡδήγει τοὺς ἄνω μάρτυρας, τέως ἐθνικοὺς ὄντας, κατὰ τῶν Περσῶν. Πρὸ τῆς μάχης ὁ Ἀνδρέας ἐπικαλεῖται τὸν Ἰησοῦν, καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἄνδρας προτρέπει ὅπως ἀναγνωρίσωσι τὴν ἀλήθειαν τοῦ νέου δόγματος, οὗτοι δὲ προθύμως τὸ νέον δόγμα ἠσπάσαντο, Χριστιανοὶ γενόμενοι. Νικηφόροι δὲ καὶ Χριστιανοὶ πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον Ἀντίοχον ἐπιστρέψαντες, διεβλήθησαν πρὸς αὐτόν· ὅθεν οἱ πιστοὶ τῷ Χριστῷ ὡς προδόται καὶ ἄπιστοι εἰς δεινὸν τῷ 289 κατεδικάσθησαν θάνατον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ.

24 2 20 Δε. Σαμουὴλ τοῦ προφήτου. Ἡλιοδώρου μάρτυρος.
25 3 21 Τρ. Θαδδαίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Βάσσης μάρτυρος.
26 4 22 Τε. Ἀγαθονίκου καὶ Ἀνθούσης μαρτύρων.

Τὰ γενέθλια τῆς βασιλίσσης τῆς Ἑλλάδος Ὄλγας (1851).

27 5 23 Πέ. Εἰρηναίου ἐπισκόπου Λουγδούνου.
28 6 24 Πα. Εὐτυχοῦς ἱερομάρτυρος.
29 7 25 Σά. Ἡ ἐπάνοδος τοῦ λειψάνου Βαρθολομαίου τοῦ ἀποστόλου καὶ μνήμη τοῦ ἀποστόλου Τίτου.

● ***Νέα σελήνη, ὥρᾳ 10, λ. 59 μ. μ.***

30 8 26 Κυ. † Ἀδριανοῦ καὶ Ναταλίας μαρτύρων.

Ὁ Ἀδριανὸς ὡς Χριστιανὸς συνελήφθη καὶ εἰς φυλακὴν ἐρρίφθη, ἡ δὲ σύζυγος αὐτοῦ Ναταλία παντὶ τρόπῳ ἐστήριξε τὸν σύζυγον εἰς τὴν πίστιν καὶ παρεκίνει αὐτὸν ὅπως ὑποστῇ τὸ ὑπὲρ τοῦ Ἰησοῦ μαρτύριον, ἐφ' ᾧ καὶ ἠσπάζετο τὰ δεσμὰ αὐτοῦ. Καὶ ὁ μὲν Ἀδριανός, δεινῶς βασανισθείς, ἀπέθανεν ἐπὶ Μαξιμιανοῦ, ἡ δὲ Ναταλία πολλὰ καὶ αὐτὴ ὑπὲρ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ παθοῦσα, ἀπέθανεν ἐν εἰρήνῃ, κατατεθεῖσα παρὰ τῷ συζύγῳ αὐτῆς ἐν Ἀργυροπόλει παρὰ τὸ Βυζάντιον.

Μὴν τουρκικὸς ΣΑΜΠΑΝ, ἔχων ἡμέρας 29.

1 9 27 Δε. Ποιμένος ὁσίου. Λιβερίου πάπα Ῥώμης.
2 10 28 Τρ. Μωϋσέως ὁσίου τοῦ Αἰθίοπος.
3 11 29 Τε. † Η ΑΠΟΤΟΜΗ ΤΗΣ ΤΙΜΙΑΣ ΚΕΦΑΛΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ (Νηστεία).
4 12 30 Πέ. Ἀλεξάνδρου πατριάρχου Κων/πόλεως. Εὐλαλίου ἐπισκόπου.
5 13 31 Πα. Ἡ κατάθεσις τῆς τιμίας Ζώνης τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν Χαλκοπρατείοις.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

ΕΝΑΛΛΑΞ

Ἔχει ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 12 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 12.

Ο. Ν. Π.

6 14 1 Σά. *Ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτου, ἤτοι τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους. Συμεὼν τοῦ Στυλίτου. Εὐανθίας ὁσίας καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ.*

Ἡ λατινικὴ λέξις ***ἰνδικτιὼν*** (ἑλλην. ***ἐπινέμησις***) σημαίνει περίοδον χρονολογικήν, περιλαμβάνουσαν κύκλον ἐτῶν δεκαπέντε. Ἄρχεται δὲ τῇ πρώτῃ Σεπτεμβρίου καὶ ἀριθμεῖται οὕτω: ***Ἰνδικτιῶνος α΄, β΄, γ΄*** κτλ. Ἀφ' οὗ δὲ συμπληρωθῇ καὶ ἡ ιε΄, ἄρχεται ἡ ἀρίθμησις ἀπὸ τῆς πρώτης. Κατὰ τὸν μητροπολίτην Ἀθηνῶν Μελέτιον, ἡ χρονολογία τῆς Ἰνδικτιῶνος ἐτέθη εἰς χρῆσιν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐν ἔτει 328.

Ὁ Συμεὼν ἐγεννήθη τῷ 392, ἔζησεν ἐπὶ στύλου καὶ ἐτελεύτησε τῷ 461.

Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ ἐγεννήθη τῷ 1654 π. Χ. καὶ ἐτελεύτησε τῷ 1544.

7 15 2 Κυ. † *Μάμαντος μάρτυρος καὶ Ἰωάννου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Νηστευτοῦ.*

Ⅾ Πρῶτον τέταρτον, ὥρᾳ 5, λ. 36 π. μ.

Ὁ ἱερὸς Μάμας ἐγεννήθη τῷ 260 ἐντὸς τῶν φυλακῶν, ὅπου οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὡς Χριστιανοί, εἶχον ῥιφθῆ. Μετ' οὐ πολὺ οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἀπέθανον ὑπὲρ Χριστοῦ, ὁ δὲ Μάμας ἔμεινεν ὀρφανός, προσληφθεὶς ὑπὸ πλουσίας γυναικός. Κατὰ τὸ 15ον ὅμως τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἔτος, ὡς Χριστιανὸς καὶ υἱὸς μαρτύρων συλληφθείς, ἤθλησεν ἐνδόξως σκληρὸν ὑποστὰς θάνατον, διὰ λόγχης τῶν ἐντοσθίων αὐτοῦ ἐκχυθέντων. Ἐν Καισαρείᾳ δὲ εἰς τὸν τόπον, ἐφ' οὗ ἄπνους κατέπεσεν ὁ ἱερὸς Μάμας, ἡ θετὴ αὐτοῦ μήτηρ Ἀμμία βραδύτερον ᾠκοδόμησε ναόν, ἐν ᾧ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, παρόντος καὶ τοῦ φίλου αὐτοῦ Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, ἐξεφώνησε λαμπρὸν λόγον.

Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀπὸ διακόνου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἀνεβιβάσθη τῷ 582 εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον. Εἰς τὸν Ἰωάννην Νηστευτὴν διὰ συνοδικῆς ἀποφάσεως τῷ 586 ἐδόθη τὸ πρῶτον ἐπισήμως ὁ τίτλος *Οἰκουμενικός*· οὗτος ἐπὶ 13 ἔτη τῆς Ἐκκλησίας ἐν δυσχερέσι περιστάσεσι πατριαρχήσας, ἐκοιμήθη ὁσίως τῷ 595.

8 16 3 Δε. Ἀνθίμου Νικομηδείας ἱερομάρτυρος. Θεοκτίστου ὁσίου. Πολυδώρου νεομάρτυρος.

9 17 4 Τρ. Βαβύλα πατριάρχου Ἀντιοχείας καὶ Μωϋσέως τοῦ προφήτου.

Τὰ γενέθλια τοῦ σάχου τῆς Περσίας Μουζαφερεδδὶν (1853).

10 18 5 Τε. Ζαχαρίου τοῦ προφήτου, πατρὸς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.

Ἀνάρρησις τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας Ὀσκὰρ Β΄ (1872).

11 19 6 Πέ. Ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἐν Κολασσαῖς θαύματος τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ. Ῥωμύλου μάρτυρος.

12 20 7 Πα. Προεόρτια τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου. Σῴζοντος μάρτυρος.

Ο. Ν. Π.

13 21 8 Σά. † ΤΟ ΓΕΝΕΘΛΙΟΝ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ. Ἀρτεμιδώρου μάρτυρος. † *Ἀρμ. Ἐπ᾽ ἴσης.*

☽ ***Πανσέληνος, ὥρᾳ 11, λ. 29 μ. μ.***

Κατ᾽ ἀρχαιοτάτην τῆς Ἐκκλησίας παράδοσιν, ἡ Θεοτόκος ἐγεννήθη ἐξ ἐπαγγελίας περὶ τὸ 16ον ἢ 17ον ἔτος πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως, ἐκ στειρευόντων καὶ προβεβηκότων τὴν ἡλικίαν γονέων, τοῦ Ἰωακεὶμ καὶ τῆς Ἄννης, ὧν ὁ μὲν κατήγετο ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους τοῦ Δαυΐδ, ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ δὲ Ἄννα ἐκ τῆς ἱερατικῆς φυλῆς τοῦ Λευΐ, θυγάτηρ Ματθὰν τοῦ ἱερέως καὶ Μαρίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ.

14 22 9 Κυ. † *Ἰωακεὶμ καὶ Ἄννης τῶν Θεοπατόρων. Σεβηριανοῦ μάρτυρος. Τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Γ′ Οἰκουμενικῆς Συνόδου.*

Ἡ ὀνοματικὴ ἑορτὴ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ′.

Ἐπειδὴ χθὲς ἑωρτάζετο ἡ γέννησις τῆς Θεοτόκου, δικαίως οἱ Πατέρες τὴν σήμερον ὥρισαν εἰς τιμὴν τῶν γονέων τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ἰωακεὶμ καὶ τῆς Ἄννης. Γεννηθεῖσα δὲ ἡ Θεοτόκος ἔλαβε τὸ ὄνομα τῆς ἐκ μητρὸς μάμμης αὐτῆς, καλουμένης *Μαρίας*, ἑβραϊστὶ *Μίριαμ*. Ἡ παραγωγὴ τοῦ ὀνόματος τούτου εἶναι ἀσαφής· ὁ Ἱερώνυμος μεταφράζει τὸ ὄνομα τοῦτο «*Stella maris*», ἐξ οὗ καὶ ὁ περίφημος ὕμνος τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας «Ave, Stella maris,....» = Χαῖρε, Ἄστρον τῆς θαλάσσης», ἕτεροι δέ, κατὰ λέξιν τὸ ὄνομα ἀναλύοντες, μεταφράζουσιν «ἡ ἄρχουσα», «ἡ δεσπόζουσα», «ἡ κυρία». *Ἰωακεὶμ* δέ, κατὰ Ἰωσὴφ τὸν Βρυέννιον, σημαίνει *ὁ Θεὸς ἑτοιμάζει ἰατρός.*

15 23 10 Δε. Μηνοδώρας, Μητροδώρας καὶ Νυμφοδώρας μαρτύρων. Πουλχερίας τῆς αὐγούστης.

16 24 11 Τρ. Θεοδώρας ὁσίας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Εὐφροσύνου ὁσίου.

☾ *Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Ζυγόν, ὥρᾳ 4, λ. 14 π. μ.*

17 25 12 Τε. Αὐτονόμου ἱερομάρτυρος. Ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῆς Θεοτόκου.

18 26 13 Πέ. Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως. Προεόρτια τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Κορνηλίου τοῦ ἑκατοντάρχου.

19 27 14 Πα. † Η ΥΨΩΣΙΣ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ (Νηστεία). Θεοκλέους μάρτ.

20 28 15 Σά. Νικήτα καὶ Φιλοθέου μαρτύρων.

Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλέως τῆς Πορτογαλλίας Καρόλου Α′ (1863).

21 29 16 Κυ. † *Εὐφημίας μεγαλομάρτυρος.* † *Ἀρμ. Τοῦ Σταυροῦ.*

☾ ***Τελευταῖον τέταρτον, ὥρᾳ 1, λ. 33 μ. μ.***

Ἡ Εὐφημία κατήγετο ἐκ γονέων Χριστιανῶν καὶ ἐνδόξων, οἰκούντων ἐν Χαλκηδόνι. Ὅτε ὁ Διοκλητιανὸς τὸν δέκατον καὶ τελευταῖον φοβερὸν διωγμὸν κατὰ τῶν Χριστιανῶν ἐξήγειρεν, ἔγραψε τῷ ἀνθυπάτῳ τῆς Ἀσίας Πρίσκῳ, ὅπως ἀναγκάσῃ τοὺς ἐκεῖ Χριστιανοὺς νὰ θυσιάσωσι τοῖς θεοῖς, καὶ μάλιστα τῷ θεῷ τοῦ πολέμου Ἄρει. Ἡ πλουσία καὶ ἔνδοξος κόρη Εὐφημία οὐ μόνον δὲν συγκατετέθη εἰς τοῦτο, ἀλλὰ τοὐναντίον καὶ παρρησίᾳ ὡμολόγει ἑαυτὴν Χριστιανὴν ἐκ γονέων Χριστιανῶν, δι᾽ ὃ βασανίζεται οἰκτρῶς, περισφίγγεται εἰς τὸ φοβερὸν μαρτύριον τοῦ τροχοῦ καὶ τέλος τῷ 303 παραδίδει τὸ πνεῦμα αὐτῆς εἰς τὸν Κύριον.

22 30 17 Δε. Σοφίας μάρτυρος καὶ τῶν τριῶν αὐτῆς θυγατέρων Πίστεως, Ἐλπίδος καὶ Ἀγάπης.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Ο. Ν. Π.

23 1 18 Τρ. Εὐμενίου Γορτύνης τοῦ θαυματουργοῦ. Ἀριάδνης μάρτυρος.

24 2 19 Τε. Τροφίμου, Σαββατίου καὶ Δορυμέδοντος τῶν μαρτύρων.

25 3 20 Πε. Εὐσταθίου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

26 4 21 Πα. Κοδράτου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τοῦ Σταυροῦ.

27 5 22 Σά. Φωκᾶ ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σινώπης.

28 6 23 Κυ. † *Ἡ σύλληψις τοῦ τιμίου Προδρόμου.* Πολυξένης καὶ Ξανθίππης τῶν ὁσίων.

Ἡ σύλληψις τοῦ τιμίου Προδρόμου ἐγένετο 15 μῆνας πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, μετὰ τὴν ἀγγελικὴν ὀπτασίαν, ἣν εἶδεν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κυρίου Ζαχαρίας ὁ τοῦ Προδρόμου πατήρ. Κατὰ τὴν ὀπτασίαν ταύτην ὁ μὲν φανεὶς ἄγγελος Γαβριὴλ εἶπε πρὸς τὸν Ζαχαρίαν· Εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει σοι υἱόν. Ὁ δὲ Ζαχαρίας, γινώσκων τῆς Ἐλισάβετ τὴν στείρωσιν, καὶ ὅτι ἦσαν ἀμφότεροι γέροντες τὴν ἡλικίαν, δὲν ἐπίστευσεν εἰς τοῦ ἀγγέλου τοὺς λόγους· διὸ κατεδικάσθη ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἵνα μένῃ σιωπῶν καὶ ἄφωνος, ἕως οὗ πληρωθῶσιν οἱ λόγοι οὗτοι ἐν καιρῷ, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Τὸ ὄνομα *Ἰωάννης* εἶναι ἑβραϊκὸν καὶ σημαίνει *πλήρης χάριτος*.

29 7 24 Δε. Θέκλης πρωτομάρτυρος.

● ***Νέα σελήνη, ὥρᾳ 12, λ. 16 μ. μ.***

Μὴν τουρκικὸς ΡΑΜΑΖΑΝ, ἔχων ἡμέρας 30.

1 8 25 Τρ. Εὐφροσύνης τῆς ὁσίας.

Τὰ γενέθλια τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Μαυροβουνίου Νικολάου Α′ (1841).

2 9 26 Τε. Ἡ μετάστασις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

3 10 27 Πέ. Καλλίστου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ 49 μαρτύρων. Ἀριστάρχου τοῦ ἀποστόλου.

4 11 28 Πα. Χαρίτωνος τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ Βαρουχ τοῦ προφήτου.

5 12 29 Σά. Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ. Πετρωνίας μάρτυρος.

6 13 30 Κυ. † *Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ.*

Οὗτος ἦν ἐκ τῶν ἐγγάμων ἀρχιερέων τῆς Ἐκκλησίας, διακριθεὶς ἐπὶ τοῖς μεγάλοις ὑπὲρ αὐτῆς ἀγῶσιν αὐτοῦ. Ἐδιδάχθη τὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν Καισαρείᾳ τῆς Καππαδοκίας, ἔνθα καὶ ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Λεοντίου ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος· κατώρθωσε δὲ ὑπὲρ τὰς 400 μυριάδας Ἀσσυρίων, Περσῶν καὶ ἄλλων νὰ βαπτίσῃ ἐν τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ, 400 ἐπισκόπους καταστήσας παρὰ τοῖς διαφόροις νεοφύτοις ἔθνεσιν· ἐπειδὴ δὲ ἐν Καισαρείᾳ ἐχειροτονήθη ἀρχιερεύς, ἔκτοτε οὗτοι μέχρι τινὸς ἐξηκολούθουν χειροτονούμενοι ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Καισαρείας, οὕτω δὲ ἐξηγεῖται διὰ τί ἐν τῇ Α′ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ὁ Λεόντιος Καισαρείας ὑπέγραφε «† Λεόντιος Καισαρείας Καππαδοκίας, Γαλατίας κλπ. ὑπέγραψα». Μετὰ ταῦτα ὅμως οἱ ἐπίσκοποι τούτων ἐχειροτονοῦντο ὑπὸ ἰδίας ἐπιτοπίου Συνόδου, ὠνομάζοντο δὲ καὶ *Καθολικοί*, ὡς μὴ ὑπαγόμενοι οὐδενὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ τεσσάρων Πατριαρχῶν.

ΕΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ

ΟΚΤΩΒΡΙΟC

ΤΕCΡΙΝ-Ι-ΕΒΒΕΛ

Ἔχει ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 11, καὶ ἡ νὺξ ὥρας 13.

Ο. Ν. Π.

7 14 1 Δε. Ἀνανίου τοῦ ἀποστόλου. Ῥωμανοῦ τοῦ μελῳδοῦ.

Πρῶτον τέταρτον, ὥρᾳ 11, λ. 57 π. μ.

8 15 2 Τρ. Κυπριανοῦ ἱερομάρτυρος καὶ Ἰουστίνης μάρτυρος.
9 16 3 Τε. Διονυσίου ἱερομάρτυρος τοῦ Ἀρεοπαγίτου.
10 17 4 Πέ. Ἱεροθέου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.
11 18 5 Πα. Χαριτίνης μάρτυρος.
12 19 6 Σά. Θωμᾶ τοῦ ἀποστόλου.

Ἀνάρρησις τοῦ βασιλέως τῆς Πορτογαλλίας Καρόλου Α' (1889).

13 20 7 Κυ. † Σεργίου καὶ Βάκχου τῶν μαρτύρων. Καισαρίου διακόνου Πολυχρονίου ἱερομάρτυρος.

Ἤθλησαν ἐν Ῥώμῃ τῷ 296 ἐπὶ Μαξιμιανοῦ. Εἰς τοὺς μάρτυρας Σέργιον καὶ Βάκχον ὁ Ἰουστινιανὸς πρὶν γείνῃ αὐτοκράτωρ ἀνήγειρε ναόν, χρησιμεύσαντα ὡς σχέδιον καὶ πρόπλασμα, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας.

14 21 8 Δε. Πελαγίας ὁσίας.

Πανσέληνος, ὥρᾳ 11, λ. 12 π. μ.

Τὰ γενέθλια τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν Β'

15 22 9 Τρ. Ἰακώβου Ἀλφαίου τοῦ ἀποστόλου. Ἀνδρονίκου ὁσίου.
16 23 10 Τε. Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας μαρτύρων. Βασσιανοῦ ὁσίου.
17 24 11 Πέ. Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ διακόνων. Θεοφάνους τοῦ Γραπτοῦ ὁσίου. Νεκταρίου, Ἀρσακίου καὶ Σισινίου πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Σκορπίον, ὥρα 3, λ. 54 μ. μ.

18 25 12 Πα. Πρόβου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου, Ἀνδρομάχου μαρτύρων.
19 26 13 Σά. Κάρπου, Παπύλου, Ἀγαθοδώρου καὶ Ἀγαθονίκου μαρτύρων. Βενιαμὶν διακόνου.
20 27 14 Κυ. † *Τῶν ἁγίων 360 Θεοφόρων Πατέρων τῆς Ζ' οἰκουμενικῆς Συνόδου.* Ναζαρίου, Γερβασίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς. Κοσμᾶ Μαϊουμᾶ τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος συνεκροτήθη τῷ 787 ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς Εἰρήνης καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου κατὰ τῶν εἰκονομάχων ἐν Νικαίᾳ τὸ δεύτερον.

Πάντες οἱ μάρτυρες οὗτοι ἤθλησαν ἐν Μελιοδάνοις κατὰ τὸν ἐπὶ Νέρωνος κινηθέντα φοβερὸν διωγμὸν τῷ 64.

Ὁ δὲ Κοσμᾶς ἦν ἐξ Ἱεροσολύμων, ἤτις καὶ *Ἁγία Πόλις* καλεῖται, διὰ τοῦτο ὁ αὐτὸς καὶ *Ἁγιοπολίτης* ὀνομάζεται. Ἦτο σύγχρονος, συνηλικιώτης καὶ συμμαθητὴς Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, μεθ' οὗ καὶ συνανετράφη, υἱοθετηθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ Ἰωάννου διὰ τὴν πενίαν καὶ ὀρφανίαν αὐτοῦ. Τῷ 743 προεχειρίσθη ἐπίσκοπος Μαϊουμᾶ, παραθαλασσίου πόλεως τῆς Παλαιστίνης, ἐντελῶς δ' ἀφιερώθη εἰς τὴν ἱερὰν ὑμνολογίαν καὶ ποίησιν, κατ' ἐξοχὴν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων *Ποιητὴς* καὶ *Μελῳδὸς* ὀνομαζόμενος. Οἱ κανόνες τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανίων, τῆς Πεντηκοστῆς, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων καὶ ὁ βαρυπενθὴς ὕμνος τοῦ Μεγάλου Σαββάτου εἶναι ἔργα Κοσμᾶ τοῦ Μελῳδοῦ.

Ο. Ν. Π.

21 28 15 Δε. Λουκιανοῦ μάρτυρος.
22 29 16 Τρ. Λογγίνου μάρτυρος τοῦ ἑκατοντάρχου.

Τελευταῖον τέταρτον, ὥρᾳ 9, λ. 47 π. μ.

Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλέως τῆς Σαξωνίας Ἀλβέρτου (1873).

23 30 17 Τε. Ὡσηὲ τοῦ προφήτου καὶ Ἀνδρέου ὁσιομάρτυρος.
24 31 18 Πέ. Λουκᾶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.

ΝΟΕΜΒΡΙΟC

25 1 19 Πα. Ἰωὴλ τοῦ προφήτου καὶ Οὐάρου μάρτυρος. † *Λατ. Τῶν ἁγίων Πάντων.*
26 2 20 Σά. Ἀρτεμίου μεγαλομάρτυρος. Γερασίμου τοῦ νέου τοῦ ἐν Κεφαλληνίᾳ.

Ἀνάρρησις τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Νικολάου Β' (1894).

27 3 21 Κυ. † Ἱλαρίωνος ὁσίου τοῦ μεγάλου καὶ Σωκράτους πρεσβυτέρου.

Ὁ Ἱλαρίων ἦτο σύγχρονος Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, ἐξεπαιδεύθη λαμπρῶς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, εἶτα τὸν ἀσκητικὸν ζηλώσας βίον, ἀπέθανεν ὀγδοηκοντούτης τῷ 333.

Ὁ ἱερὸς Σωκράτης ἦτο πρεσβύτερος τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ Ἐκκλησίας, ἀκμάσας περὶ τὸ 222. Εἰδωλολατρικῆς τελετῆς ἀγομένης, ὁ πρεσβύτερος οὗτος, πάντα κίνδυνον ἀψηφήσας, εἰσπηδᾷ ἐν μέσῳ τῶν ἑορταζόντων, ἐλέγχει αὐτῶν τὴν πλάνην, κατακρημνίζει τὸν βωμὸν καὶ τὰς ἐπὶ τούτου θυσίας. Τούτου ἕνεκα ἀμέσως ἀποκεφαλίζεται καὶ κατατάσσεται μεταξὺ τῶν μαρτύρων.

Τὰ γενέθλια τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ἰαπωνίας Μουτσουχίτο (1852).

28 4 22 Δε. Ἀβερκίου Ἱεραπόλεως τοῦ θαυματουργοῦ.
29 5 23 Τρ. Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου. Πετρωνίου ὁσίου.
30 6 24 Τε. Ἀρέθα καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. Ἀκακίου ἱερομάρτυρος.

Νέα σελήνη ὥρᾳ 12, λ. 34 π. μ.

Μὴν τουρκικὸς CΕΒΛ, ἔχων ἡμέρας 30.

1 7 25 Πέ. Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου τῶν μαρτύρων.

Ο. Ν. Π.

2 8 26 Πα. † ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΤΟΥ ΜΥΡΟΒΛΗΤΟΥ.

Ὁ Δημήτριος ἦτο Θεσσαλονικεὺς τὴν πατρίδα, εὐσεβῶν γονέων υἱὸς εὐσεβέστατος καὶ διδάσκαλος τῆς πίστεως τοῦ Χριστοῦ. Ὅτε ἦλθεν ὁ Μαξιμιανὸς εἰς Θεσσαλονίκην τῷ 290, συλληφθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, ἐτηρεῖτο δέσμιος ἐν φυλακῇ. Ἀγώνων δὲ τελουμένων ἐν τῇ πόλει, ὁ μὲν Μαξιμιανὸς προεκάθητο θεατής· φίλος δέ τις καὶ ἐπίσημος παλαιστής, *Λυαῖος* τὸ ὄνομα, ἐπαιρόμενος ἐπὶ τῷ μεγέθει τοῦ σώματος καὶ τῇ ῥώμῃ αὐτοῦ, ἐκόμπαζεν ἐν τῷ σταδίῳ, προκαλῶν τοὺς πολίτας νὰ διαγωνισθῶσι πρὸς αὐτόν, πάντα δὲ συμπλεκόμενον αὐτῷ καταβάλλων. Ταῦτα ἰδὼν νεανίας τις, *Νέστωρ* καλούμενος καὶ γνώριμος τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, τὰς εὐχὰς αὐτοῦ ἐξαιτούμενος πρὸς μονομαχίαν· λαβὼν δ' αὐτὰς διὰ τῆς σφραγίσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, παρουσιάζεται εἰς τὸ στάδιον· καὶ εἰπών: *Ὁ Θεὸς Δημητρίου, βοήθει μοι,* συμπλέκεται τῷ Λυαίῳ καὶ καιρίως πλήξας κατὰ τὴν καρδίαν, ἀφῆκεν αὐτὸν ἄπνουν ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ Μαξιμιανός, εἰς ἄκρον λυπηθεὶς ἐπὶ τούτῳ, προξέταξεν ἀμέσως ἵνα ὁ μὲν Δημήτριος διὰ λογχῶν διατρηθῇ ἐν τῇ φυλακῇ, ὁ δὲ Νέστωρ διὰ τοῦ ἰδίου ξίφους ἀναιρεθῇ.

3 9 27 Σά. Νέστορος μάρτυρος.

Ἀνάρρησις τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Ἐδουάρδου Ζ' (1901).

4 10 28 Κυ. † Τερεντίου καὶ Νεονίλης τῆς συζύγου αὐτοῦ καὶ τῶν ἑπτὰ τέκνων αὐτῶν. Φιρμιλιανοῦ ἐπισκόπου Καισαρείας. Φεβρωνίας ὁσίας καὶ Στεφάνου τοῦ Σαββαΐτου.

Τῆς ὁμοπίστου ταύτης μαρτυρικῆς οἰκογενείας ἥ τε πατρὶς καὶ ὁ χρόνος εἶναι ἄγνωστοι· τοῦτο μόνον γινώσκομεν ὅτι καθ' ἣν ὥραν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῶν ἐν κρυπτῷ ἐτέλουν τὰ τῆς ἑαυτῶν λατρείας, αἴφνης συλληφθέντες, ἀπήχθησαν πρὸ τοῦ ἡγεμόνος, μετὰ πολλὰς δὲ καὶ φρικαλέας βασάνους ἀπεκεφαλίσθησαν πάντες.

5 11 29 Δε. Ἀναστασίας ὁσιομάρτυρος τῆς Ῥωμαίας καὶ Ἀβραμίου ὁσίου.

Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλέως τῆς Ἰταλίας Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ Γ' (1869).

6 12 30 Τρ. Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας τῶν ἀδελφῶν μαρτύρων.

☽ ***Πρῶτον τέταρτον, ὥρᾳ 7, λ. 10 μ. μ.***

7 13 31 Τε. Στάχυος, Ἀπελλοῦ, Ἀμπλίου, Οὐρβανοῦ, Ναρκίσσου καὶ Ἀριστοβούλου ἐκ τῶν Ο' ἀποστόλων. Ἐπιμάχου μάρτυρος.

★ Μελετήσας ἐπὶ μακρὸν τὴν οὐσίαν τῆς μουσικῆς, συνιστῶ εἰς πάντας ἀπόλαυσιν τῆς τέχνης ταύτης, ὡς τὴν πασῶν ἐκλεκτοτάτην. Οὐδεμία ἄλλη ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἀμεσώτερον καὶ βαθύτερον, διότι καὶ οὐδεμία ἄλλη ἀποκαλύπτει ἀμεσώτερον καὶ βαθύτερον τὴν πραγματικὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀκρόασις ὡραίας τινὸς ἁρμονίας εἶναι ὥς τι λουτρὸν τοῦ πνεύματος, ἐπὶ στιγμὴν ἐξαγνίζει αὐτὸ ἀπὸ παντὸς ῥύπου, ἀπὸ παντὸς δ,τι εἶναι εὐτελὲς ἢ χυδαῖον· ἐξαίρει τὸν ἄνθρωπον καὶ προκαλεῖ ἐν αὐτῷ τὰς εὐγενεστάτας ἰδέας, ὧν εἶναι ἄξιος· τότε δὲ αἰσθάνεται καθαρὰ τί ἀξίζει ἢ μᾶλλον τί ἠδύνατο νὰ ἀξίζῃ.

Schopenhauer.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑΗΜΕΡΟΣ

Ἔχει ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 10, καὶ ἡ νὺξ ὥρας 14.

Ο. Ν. Π

8 14 1 Πέ. Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν Ἀναργύρων.

9 15 2 Πα. Ἀκινδύνου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

10 16 3 Σά. Ἀκεψιμᾶ, Ἰωσὴφ καὶ Ἀειθαλᾶ μαρτύρων.

11 17 4 Κυ. † *Ἰωαννικίου τοῦ Μεγάλου. Νικάνδρου καὶ Ἑρμαίου τῶν ἱερομαρτύρων.*

Τίς ἀγνοεῖ τὴν σύντομον, πλὴν ὡραίαν προσευχὴν «*Ἡ ἐλπίς μου ὁ Πατήρ, καταφυγή μου ὁ Υἱὸς* » κτλ.... Ἡ εὐχὴ αὕτη λέγεται ὅτι εἶναι ποίημα τοῦ Ἰωαννικίου, γεννηθέντος ἐν Βιθυνίᾳ τῷ 740 καὶ ἀποθανόντος ἐπὶ τοῦ ὄρους Ὀλύμπου τῆς Βιθυνίας τῷ 834, μετὰ μακρὸν ἀσκητικὸν βίον.

Οἱ λοιποὶ ἅγιοι ὑπέστησαν φρικωδέστατον θάνατον· ζῶντες κατεκλείσθησαν ἐν τάφῳ, ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἦσαν Χριστιανοὶ καὶ ἄλλους ἐπέστρεφον εἰς Χριστόν.

12 18 5 Δε. Γαλακτίωνος καὶ Ἐπιστήμης μαρτύρων.

13 19 6 Τρ. Παύλου πατριάρχου Κων/πόλεως. Λεονάρδου μάρτυρος.

14 20 7 Τε. Τῶν ἐν Μελιτηνῇ 33 μαρτύρων. Ἀθηνοδώρου μάρτυρος.

☾ ***Πανσέληνος, ὥρᾳ 2 π. μ.***

15 21 8 Πέ. † Η ΣΥΝΑΞΙΣ ΤΩΝ ΑΡΧΙΣΤΡΑΤΗΓΩΝ ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΙ ΓΑΒΡΙΗΛ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΑΣΩΜΑΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ. Ἀργία.

Οἱ ἄγγελοι πάντες, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, εἰσὶ πνεύματα λειτουργικά, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα πρὸς τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν. Αὐτοὺς κατέστησεν ὁ Θεὸς παντὸς ἔθνους καὶ λαοῦ ἐπιστάτας καὶ πρὸς τὸ συμφέρον ὁδηγούς. Εἰς αὐτοὺς προστάσσει φυλάττειν τοὺς ἐλπίζοντας ἐπ' αὐτόν, ἵνα μηδὲν αὐτοὺς βλάψῃ κακόν. Αὐτοὶ ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ, τὸν Τρισάγιον αὐτῷ ἀναμέλποντες ὕμνον καὶ πρεσβεύοντες αὐτῷ ὑπὲρ ἡμῶν, χαίρουσι δὲ ἐπὶ ἁμαρτωλοῖς μετανοοῦσιν. Διὰ ταῦτα ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, τιμῶσα τοὺς θείους τούτους λειτουργοὺς καὶ ἡμῶν προστάτας φύλακας, ἐπιτελεῖ τὴν παροῦσαν *Σύναξιν*, ὅ ἐστι *συνάθροισιν* ἡμῶν εἰς κοινὴν αὐτῶν ἑορτὴν καὶ ὑμνῳδίαν.

16 22 9 Πα. Ὀνησιφόρου καὶ Πορφυρίου μαρτύρων. Ματρώνης καὶ Θεοκτίστης ὁσίων.

17 23 10 Σά. Ἑράστου, Ὀλυμπᾶ καὶ τῶν λοιπῶν ἐκ τῶν Ο' ἀποστόλων. Ὀρέστου μάρτυρος.

☾ ***Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Τοξότην, ὥρᾳ 12, λ. 48 π. μ.***

Ἀνάρρησις τῆς βασιλίσσης τῆς Ὁλλανδίας Βιλελμίνης (1890).

Ο. Ν. Π.

18 24 11 Κυ. † *Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου μαρτύρων.* Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου.

Ὁ μὲν Μηνᾶς ἤθλησε τῷ 296 ἐν Κοτυαίῳ τῆς Φρυγίας ἐπὶ Διοκλητιανοῦ, ὁ δὲ Βίκτωρ τῷ 160 ἐπὶ Ἀντωνίνου καὶ ὁ Βικέντιος ἐν Ἱσπανίᾳ τῷ 235 ἐπὶ Μαξιμίνου.

Ὁ Θεόδωρος ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ γονέων εὐσεβῶν Φωτεινοῦ καὶ Θεοκτίστης τῷ 759, γενόμενος δὲ μοναχὸς καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν μονὴν τοῦ *Στουδίου*, ἣν ἔκτισε *Στούδιος* ὁ ῥωμαῖος ὕπατος, ὠνομάσθη *Θεόδωρος Στουδίτης*, ἐπὶ παιδείᾳ, ζήλῳ καὶ μεγάλῃ χριστιανικῇ ἀρετῇ φημισθείς· ἠγωνίσατο μεγάλως ὑπὲρ τῶν εἰκόνων, πολλὰς ὑποστὰς βασάνους καὶ ἐξορίας. Ἀπέθανε τῷ 826, οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ, κεκλιμένοι περὶ τὸ λείψανον αὐτοῦ, ἔψαλλον τὸν νεκρικὸν *Ἄμωμον*, ὃν φαίνεται ὅτι ζῶν εἶχε καθιερώσει ὡς νεκρικὴν ἀκολουθίαν. Εἰς τοῦτον ἀποδίδονται καὶ οἱ *Θρῆνοι* τοῦ ἱεροῦ *Ἐπιταφίου*.

19 25 12 Δε. Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας. Νείλου ὁσίου.

20 26 13 Τρ. Ἰωάννου πατριάρχου Κων/πόλεως τοῦ Χρυσοστόμου.

Ὁ μέγας οὗτος τῆς οἰκουμένης Διδάσκαλος ἐγεννήθη ἐν Ἀντιοχείᾳ τῇ Μεγάλῃ τῷ 344 ἔτει ἐκ γονέων εὐσεβῶν, Σεκούνδου καὶ Ἀνθούσης. Ἐδιδάχθη ὑπὸ Λιβανίου τοῦ σοφιστοῦ τὴν ῥητορικὴν καὶ Ἀνδραγαθίου τοῦ φιλοσόφου τὴν φιλοσοφίαν, τὰ δὲ ἀσκητικὰ παρὰ Διοδώρῳ καὶ Καρτερίῳ· ἐμόνασε πρῶτον ἐν τοῖς ἡσυχαστηρίοις τῆς Ἀντιοχείας, εἶτα ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος τῆς τῶν Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας τῷ 383, ἀνεβιβάσθη εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον τῇ 15 Δεκεμβρίου 398, διαδεξάμενος τὸν Νεκτάριον· ἐξωρίσθη τῷ 403 ὑπὸ Ἀρκαδίου καὶ Εὐδοξίας, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀνεκλήθη πάλιν εἰς τὸν θρόνον. Μετὰ δὲ μῆνας 7 ἢ 8 ἐξορισθεὶς ἐκ δευτέρου, τῇ 10 Ἰουλίου 404 καὶ πολλὰ παθὼν ἐν ἐξορίᾳ ὑπὲρ τὰ τρία ἔτη, ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μεταφερόμενος, ἀπέθανε καθ' ὁδὸν ἐν Κομάνοις τῇ 14 Σεπτεμβρίου 407, ζήσας τὰ πάντα ἔτη 63. Ἐπωνομάσθη *Χρυσόστομος* ἐπὶ τῇ ἀπαραμίλλῳ εὐφραδείᾳ αὐτοῦ. Συνέγραψε τοσαῦτα, καὶ εἰς τοσοῦτον τὴν θείαν Γραφὴν διεσάφησεν, ὅσον οὐδεὶς ποτε τῶν ἄλλων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων.

21 27 14 Τε. Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου.

22 28 15 Πέ. Γουρία, Σαμωνᾶ καὶ Ἀβίβου μαρτύρων.

Ἄρχεται ἡ νηστεία τῶν Χριστουγέννων.

☾ *Τελευταῖον τέταρτον, ὥρᾳ 6, λ. 16 π. μ.*

23 29 16 Πα. Ματθαίου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ.

24 30 17 Σα. Γρηγορίου Νεοκαισαρείας τοῦ θαυματουργοῦ. Γενναδίου καὶ Μαξίμου πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

25 1 18 Κυ. † *Πλάτωνος καὶ Ῥωμανοῦ μαρτύρων.*

Ὁ Πλάτων ἤθλησε τῷ 296 ἐπὶ ἡγεμόνος Ἀγριππίνου, καταγόμενος ἀπὸ τῆς ἐν Γαλατίᾳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πόλεως Ἀγκύρας.

Ὁ ἅγιος Ῥωμανὸς ἦτο Ἀντιοχεὺς τὴν πατρίδα, ἦκμασε δὲ ἐπὶ Μαξιμιανοῦ. Ἐτελεύτησε μαρτυρικῶς τῷ 306, μὴ στέργων νὰ προσκυνήσῃ τὰ εἴδωλα. Ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου τούτου ἡ μήτηρ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἔκτισε περικαλλῆ ναὸν ἐν Κων/πόλει.

Ο. Ν. Π.

26 2 19 Δε. Ἀββιοὺ τοῦ προφήτου. Βαρλαὰμ μάρτυρος.

Ἀνάρρησις τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκου Ἰωσὴφ τοῦ Α΄ ὡς αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας (1848).

27 3 20 Τρ. Προεόρτια τῶν Εἰσοδίων. Πρόκλου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου.

28 4 21 Τε. † ΤΑ ΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ. † *Ἀρμεν. Ἐπ' ἴσης.*

Κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Θεοτόκος προσηνέχθη τῷ ναῷ καὶ παρεδόθη τοῖς ἱερεῦσιν ὑπὸ τῶν γονέων αὐτῆς οὖσα τριῶν ἐτῶν, οἱ δὲ ἱερεῖς ἐμβιβάζουσιν αὐτὴν εἰς τὸ ἐνδότατον τοῦ ναοῦ, ἔνθα διέτριψεν ἔτη δώδεκα· ἐκεῖθεν δὲ ἐξελθοῦσα κατὰ τὸ 15ον ἔτος τῆς ἑαυτῆς ἡλικίας ἐμνηστεύθη τῷ Ἰωσὴφ ἐκ κοινῆς τῶν ἱερέων βουλῆς, ἐπειδὴ πρὸ τριῶν ἤδη ἐτῶν εἶχον ἀποθάνει οἱ γονεῖς αὐτῆς.

29 5 22 Πέ. Φιλήμονος, Ἀπφίας, Ἀρχίππου καὶ Ὀνησίμου ἐκ τῶν Ο΄.

● *Νέα Σελήνη, ὥρᾳ 12, λ. 17 μ. μ.*

30 6 23 Πα. Γρηγορίου ἐπισκ. Ἀκραγαντίνων καὶ Ἀμφιλοχίου ἐπ. Ἰκονίου.

Μην τουρκικὸς ΖΙΛΚΑΔΕ, ἔχων ἡμέρας 30.

1 7 24 Σά. Κλήμεντος Ῥώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας ἱερομαρτύρων.

2 8 25 Κυ. † *Αἰκατερίνης μεγαλομάρτυρος* καὶ Μερκουρίου μάρτυρος

Ἡ Αἰκατερίνη ἐθαυμάζετο ἐπὶ καλλονῇ, σωφροσύνῃ, εὐγενείᾳ, παιδείᾳ καὶ εὐγλωττίᾳ, ἐφ' ᾧ ἐκαλεῖτο *ὡραία* καὶ *πάνσοφος Αἰκατερίνη*. Ἦτο κάτοχος τῆς λατινικῆς καὶ ἑλληνικῆς, ἠσχολεῖτο δὲ μετ' ἀγάπης περὶ τὰ ἔπη τοῦ Ὁμήρου καὶ Βιργιλίου καὶ εἰς τὰ ἰατρικὰ συγγράμματα τοῦ Ἱπποκράτους καὶ Γαληνοῦ. Ἕνεκα τῶν πολλῶν βασάνων, ἃς ὑπέστη ὑπὲρ τοῦ Ἰησοῦ, ὅστις κατ' ὄναρ ἔδωκεν αὐτῇ δακτύλιον — ἐφ' ᾧ καλεῖται καὶ *μνηστὴ τοῦ Ἰησοῦ* — ἐκλήθη *Μεγαλομάρτυς*, ἀποκεφαλισθεῖσα τῷ 308.

3 9 26 Δε. Ἀλυπίου τοῦ κιονίτου καὶ Νίκωνος τοῦ «Μετανοεῖτε». Στυλιανοῦ ὁσίου.

4 10 27 Τρ. Ἰακώβου μεγαλομάρτυρος τοῦ Πέρσου.

5 11 28 Τε. Στεφάνου ἱερομάρτυρος τοῦ νέου καὶ Εἰρηνάρχου μάρτυρος.

Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Ἐδουάρδου Ζ΄ (1841).

6 12 29 Πέ. Παραμόνου καὶ Φιλουμένου τῶν μαρτύρων.

☽ *Πρῶτον τέταρτον, ὥρᾳ 4, λ. 11 π. μ.*

7 13 30 Πα. † ΑΝΔΡΕΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΛΗΤΟΥ. Ἀργία.

Ὁ πρωτόκλητος Ἀνδρέας ὡρμᾶτο ἐκ Βηθσαϊδά, υἱὸς μὲν Ἰωνᾶ, ἀδελφὸς δὲ Πέτρου τοῦ ἀποστόλου. Πρότερον ἦτο μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, εἶτα δὲ ἠκολούθησε τῷ Χριστῷ. Μετὰ τὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ Ἀνάληψιν ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Βιθυνίαν, τὸν Εὔξεινον Πόντον, τὴν Θρᾴκην, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἀχαΐαν. Ἐτελεύτησεν ἐν Πάτραις, σταυρωθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀνθυπάτου τῆς πόλεως ταύτης Αἰγεάτου, διότι ἡ σύζυγος καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ πᾶσα ἡ πόλις τῶν Πατρῶν ἐδέξατο τὸν Χριστιανισμόν. Τὸ λείψανον τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου μετεκόμισεν ἐκ Πατρῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ υἱὸς τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου Κωνστάντιος.

ΣΙΣΜΑΝΟΓΙΟ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

ΚΙΛΝΟΥΝ-1-ΕΒΒΕΛ

Ἔχει ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 9 καὶ ἡ νὺξ ὥρας 15.

Ο.	Ν.	Π.	
8	14	1	Σά. Ναοὺμ τοῦ προφήτου. Φιλαρέτου τοῦ ἐλεήμονος.
9	15	2	Κυ. † *Ἀββακοὺμ τοῦ προφήτου.* Μερόπης μάρτυρος.

Οὗτος ἐπροφήτευσεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰωακεὶμ τοῦ καὶ Ἰεχωνίου καλουμένου (609–598 π. Χ.) τὴν εἰσβολὴν τῶν Χαλδαίων εἰς τὴν Ἰουδαίαν, γενομένην τῷ 599 π. Χ. Τοῦ Ἀββακοὺμ ἢ Ἀμβακοὺμ τούτου ἔργον εἶναι ἡ Δ΄ ᾠδὴ τῆς Στιχουργίας· «Κύριε, εἰσακήκοα τῆς φωνῆς σου καὶ ἐφοβήθην κλπ.».

10	16	3	Δε. Σοφονίου τοῦ προφήτου. Ἀγγελικῆς καὶ Σελεύκου μαρτύρων.
11	17	4	Τρ. † *Βαρβάρας μεγαλομάρτυρος.* Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.
12	18	5	Τε. † *Σάββα τοῦ ἡγιασμένου.* Διογένους μάρτυρος.
13	19	6	Πέ. † ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΥΡΩΝ ΛΥΚΙΑΣ ΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ.

☾ ***Παρσέληνος, ὥρᾳ 7, λ. 51 μ. μ.***

Ἡ ὀνομαστικὴ ἑορτὴ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Νικολάου Β΄

14	20	7	Πα. Ἀμβροσίου ἐπισκόπου Μεδιολάνων.
15	21	8	Σά. Παταπίου ὁσίου.
16	22	9	Κυ. † Η ΣΥΛΛΗΨΙΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ. † *Ἀρμεν. Ἐπ᾽ ἴσης.*

Κατὰ τὴν ἀρχαίαν τῆς Ἐκκλησίας παράδοσιν, ἄτεκνος ἦτο καὶ στεῖρα ἡ Θεοπρομήτωρ Ἄννα καὶ προβεβηκυῖα τὴν ἡλικίαν αὐτή τε καὶ ὁ σύζυγος αὐτῆς Ἰωακείμ· διὸ καὶ λυπούμενοι διὰ τὴν ἑαυτῶν ἀτεκνίαν, ἐδέοντο τοῦ Θεοῦ, ὑπισχνούμενοι, ἵνα, ἐὰν παράσχῃ αὐτοῖς καρπὸν κοιλίας, ἀφιερώσωσιν αὐτῷ τὸ τεχθησόμενον. Ὁ δὲ Θεός, ἐπακούσας τῆς δεήσεως αὐτῶν, ἐμήνυσεν αὐτοῖς δι᾽ ἀγγέλου τὴν ἐξ αὐτῶν τῆς Παρθένου γέννησιν· καὶ οὕτω συλλαβοῦσα ἡ Ἄννα ἐκ θείας ἐπαγγελίας, κατὰ τοὺς νόμους τῆς φύσεως, ἠξιώθη γενέσθαι μήτηρ τῆς μητρὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

17	23	10	Δε. Μηνᾶ τοῦ Καλλικελάδου, Ἑρμογένους καὶ Εὐγράφου μαρτύρ.

☾ ***Ὁ ἥλιος εἰς τὸν Αἰγόκερων, ὥρᾳ 1, λ. 47 π. μ.***

18	24	11	Τρ. Δανιὴλ τοῦ Στυλίτου.
19	25	12	Τε. † ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΤΡΙΜΥΘΟΥΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΝ ΚΥΠΡΩ ΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ. † *Λατ. Γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.*

Τὰ γενέθλια τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου Α΄ (1845).

Ὁ θεοφόρος οὗτος τῆς Ἐκκλησίας Πατὴρ ἦτο Κύπριος τὴν πατρίδα, ἁπλοῦς τὸν τρόπον καὶ τὴν καρδίαν ταπεινός, ποιμὴν προβάτων ὑπάρχων πρότερον, ὅτε καὶ γυναικὶ συζευχθείς, ἐγέννησε θυγάτριον καλούμενον *Εἰρήνην*. Μετὰ δὲ τὴν ἐκείνης ἀποβίωσιν προχειρισθεὶς ἐπίσκοπος Τριμυθοῦντος, ἐγένετο καὶ λογικῶν προβάτων ποιμήν. Συγ-

κροτηθείσης τῆς ἐν Νικαίᾳ Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, μετέσχεν αὐτῆς καὶ αὐτός, ἀπεστόμωσε δι᾽ ἁπλουστάτων λόγων τοὺς ἐπὶ σοφίᾳ μέγα φρονοῦντας Ἀρειανούς. Ποιμάνας δὲ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ εὐσεβῶς ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ περὶ τὸ 350 ἔτος. Τὸ ἱερὸν αὐτοῦ λείψανον μέχρι τῆς Ζ΄ ἑκατονταετηρίδος ἔμενεν ἐν Κύπρῳ, περὶ δὲ τὸ 750 μετηνέχθη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁπόθεν παραλαβὼν αὐτὸ ἱερεύς τις, Γεώργιος Καλοχαιρέτης καλούμενος, ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς Ἁλώσεως (1453) μετεκόμισεν εἰς Κέρκυραν. Τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου μένει σήμερον ἐν Κερκύρᾳ, κληρονομικῷ δικαιώματι μεταβιβαζόμενον τοῖς ἀπογόνοις τοῦ ἱερέως Καλοχαιρέτη. Ἐντεῦθεν ὁ ἅγιος Σπυρίδων θεωρεῖται ὁ πολιοῦχος καὶ προστάτης τῆς νήσου Κερκύρας.

Ο.	Ν.	Π.	
20	26	13	Πέ. Εὐστρατίου, Εὐγενίου, Ὀρέστου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς μαρτύρων. Λουκίας μάρτυρος.
21	27	14	Πα. Θύρσου καὶ Ἀρριανοῦ μαρτύρων.
22	28	15	Σά. Ἐλευθερίου ἱερομάρτυρος.

☾ ***Τελευταῖον τέταρτον, ὥρᾳ 1, λ. 6 π. μ.***

23	29	16	Κυ. † ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΡΟΠΑΤΟΡΩΝ. *Ἀγγαίου τοῦ προφήτου.* Θεοφανοῦς τῆς βασιλίσσης. Μοδέστου Ἱεροσολύμων.

Ὁ Ἀγγαῖος ἐγεννήθη ἐν Βαβυλῶνι, ἐπὶ τῆς τῶν Ἰουδαίων αἰχμαλωσίας· προεφήτευσε μετὰ τὴν ἐκεῖθεν ἐπάνοδον εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τὸ ἔτος 520 πρὸ Χριστοῦ, ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ζοροβάβελ. Ἡ προφητεία αὐτοῦ διαιρεῖται εἰς 2 κεφάλαια, πλήρη ζωῆς καὶ ὡραίων εἰκόνων.

24	30	17	Δε. Δανιὴλ τοῦ προφήτου καὶ τῶν τριῶν παίδων Ἀνανίου, Ἀζαρίου καὶ Μισαήλ. Διονυσίου ἀρχιεπισκόπου Αἰγίνης τοῦ Ζακυνθίου.
25	31	18	Τρ. Σεβαστιανοῦ μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. Ζωῆς μάρτυρος.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1908

26	1	19	Τε. Βονιφατίου μάρτυρος. Ἀγλαΐας ὁσίας. Γρήγεντος Αἰθιοπίας.
27	2	20	Πέ. Ἰγνατίου ἱερομάρτυρος τοῦ Θεοφόρου. Προεόρτια τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως.
28	3	21	Πα. Ἰουλιανῆς καὶ Θεμιστοκλέους μαρτύρων.

● ***Νέα σελήνη, ὥρᾳ 11, λ. 39 μ. μ.***

29	4	22	Σά. Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, Χρυσογόνου μαρτύρων.

Μὴν τουρκικὸς ΖΙΑΧΙΤΖΕ, ἔχων ἡμέρας 29.

1	5	23	Κυ. † *Τῶν ἀπὸ Ἀβραὰμ μέχρις Ἰωσὴφ τοῦ Μνήστορος Πατέρων.* Τῶν ἁγίων ἐν Κρήτῃ 10 μαρτύρων.

Οἱ μάρτυρες οὗτοι κατήγοντο ἐκ Κρήτης καὶ ἤθλησαν ἐπὶ Δεκίου τῷ 250. Ὠνομάζοντο δέ: Ἀγαθόπους, Βασιλείδης, Γελάσιος, Εὐάρεστος, Εὐνικιανός, Εὔπορος, Ζωτικός, Θεόδουλος, Πόμπιος, Σατορνῖνος.

Ο. Ν. Π.

2 6 24 Δε. Παραμονὴ τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως. Εὐγενίας ὁσιομάρτυρος. † *Λατ. Θεοφάνια.*

3 7 25 Τρ. † Η ΚΑΤΑ ΣΑΡΚΑ ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.

Ἡ ἀκατάληπτος καὶ ἀνερμήνευτος γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο ἐν τῇ πόλει τῆς Ἰουδαίας Βηθλεέμ, κειμένῃ οὐ μακρὰν τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐν ἔτει 5 508 ἀπὸ κτίσεως κόσμου κατὰ τὴν τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας χρονολογίαν, βασιλεύοντος τῆς Ἰουδαίας Ἡρῴδου τοῦ Μεγάλου. Ἀνέβη δὲ ὁ Ἰωσὴφ μετὰ τῆς Μαρίας ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας εἰς τὴν Βηθλεέμ, ἵνα ἐγγραφῶσιν εἰς τὸν κατάλογον τῶν ὑπηκόων· διότι ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν ὁρισμὸς τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου ἵνα ἀπογραφῶσι πάντες οἱ ὑπήκοοι. Μὴ εὑροῦσα δὲ ἡ Μαρία οἴκημα κατάλληλον, διότι συνηθροίσθη ἐκεῖ πολὺς λαός, εἰσῆλθεν εἰς πενιχρὸν σπήλαιον καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, τὸν Σωτῆρα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Τότε πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου ἤνεσε τὸν Θεόν, λέγουσα· *«Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»*.

4 8 26 Τε. † Η ΣΥΝΑΞΙΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ. Εὐθυμίου ἐπισκόπου Σάρδεων.

5 9 27 Πέ. † ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΥ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΜΑΡΤΥΡΟΣ. Θεοδώρου τοῦ Γραπτοῦ.

Ὁ μὲν Στέφανος ἦτο Ἰουδαῖος τὸ γένος, εἷς τῶν ἑπτὰ διακόνων, οὓς οἱ ἀπόστολοι κατέστησαν ἐν Ἱεροσολύμοις εἰς τὴν τῶν πτωχῶν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν διανομὴν τῶν ἐλεημοσυνῶν· ἀνὴρ πλήρης πίστεως καὶ Πνεύματος ἁγίου· καταδικασθεὶς ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων, ἐλιθοβολήθη ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐν ἔτει 36.

Ὁ δὲ Θεόδωρος ἦτο μοναχὸς τῆς παρὰ τὴν Ἱερουσαλὴμ μονῆς τοῦ ἁγίου Σάββα. Εἰς τοῦ Θεοδώρου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Θεοφάνους τὸ πρόσωπον ἔγραψεν ὁ δυσσεβὴς βασιλεὺς Θεόφιλος 12 ἰαμβικοὺς στίχους διὰ σιδήρου πεπυρωμένου καὶ οὕτως ἔπεμψεν αὐτοὺς εἰς ἐξορίαν. Ἐτελεύτησεν ὁ Θεόδωρος μετὰ τὸ ἔτος 842.

6 10 28 Πα. Τῶν ἐν Νικομηδείᾳ δισμυρίων μαρτύρων. Γλυκερίου ἱερομάρτυρος.

☽ ***Πρῶτον τέταρτον, ὥρᾳ 3, λ. 48 μ. μ.***

7 11 29 Σά. Τῶν ἐν Βηθλεὲμ ἀναιρεθέντων 14 χιλιάδων νηπίων. Μαρκέλλου ἡγουμένου τῆς μονῆς τῶν Ἀκοιμήτων.

8 12 30 Κυ. † *Μνήμη τῶν ἁγίων Ἰωσὴφ τοῦ Μνήστορος, Δαυὶδ τοῦ Προφητάνακτος καὶ Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου. Ἀνυσίας μάρτυρος τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ.*

Αὕτη κατήγετο ἐκ Θεσσαλονίκης, ἦτο θυγάτηρ πλουσίων καὶ ἐναρέτων γονέων, μαρτυρήσασα ὑπὲρ Χριστοῦ τῷ 298.

9 13 31 Δε. Μελάνης τῆς ὁσίας καὶ Ζωτικοῦ μάρτυρος. Ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων.

☛ ***Σημ.*** Αἱ ἐν τῷ ἑορτολογίῳ σημειώσεις συνηρανίσθησαν ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου καὶ Γεωργίου Λαμπάκη πολλαχοῦ δημοσιευθεισῶν.

ΗΓΕΜΟΝΙΚΑΙ ΕΟΡΤΑΙ

Η ΑΝΑΡΡΗΣΙΣ
ΤΗΣ Α. Α. Μ.
ΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΟΥ
ΑΒΔΟΥΛ ΧΑΜΙΤ ΧΑΝ Β΄
Αὐγούστου 19

ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ
ΤΗΣ Α. Α. Μ.
ΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΟΥ
ΑΒΔΟΥΛ ΧΑΜΙΤ ΧΑΝ Β΄
Σεπτεμβρίου 11

ΚΑΤ' ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΝ

1. Ἀνάρρησις προέδρου Γαλλικῆς Δημοκρατίας ***Φαλλιέρ***, 1906.
8. Γενέθλια βασιλέως τῆς Σουηδίας ***Ὄσκὰρ Β΄***, 1829.
9. Γενέθλια πρίγκιπος τῆς Ἑλλάδος ***Νικολάου***, 1872.
14. Γενέθλια αὐτοκράτορος Γερμανίας ***Γουλιέλμου Β΄***, 1859.
20. Γενέθλια πρίγκιπος τῆς Ἑλλάδος ***Ἀνδρέου***, 1882.

ΚΑΤΑ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΝ

12. Γενέθλια βασιλέως Βιρτεμβέργης ***Γουλιέλμου Β΄***, 1848.
24. Γενέθλια ἡγεμόνος Βουλγαρίας ***Φερδινάνδου Α΄***, 1861.

ΚΑΤΑ ΜΑΡΤΙΟΝ

14. Ἀνάρρησις βασιλέως Ῥουμανίας ***Καρόλου Α΄***, 1881.
27. Γενέθλια βασιλέως Βελγίου ***Λεοπόλδου Β΄***, 1835.

ΚΑΤ' ΑΠΡΙΛΙΟΝ

8. Γενέθλια βασιλέως Ῥουμανίας ***Καρόλου Α΄***, 1839.
14. Γενέθλια βασιλέως Βαυαρίας ***Ὄθωνος Α΄***, 1848
19. Ἀνάρρησις σάχου Περσίας ***Μουζαφερεδδίν***, 1896.
23. Ὀνοματικὴ ἑορτὴ βασιλέως τῆς Ἑλλάδος ***Γεωργίου***.

ΚΑΤΑ ΜΑΪΟΝ

4. Γενέθλια βασιλέως Ἱσπανίας ***Ἀλφόνσου ΙΓ΄***, 1886.
6. Γενέθλια αὐτοκράτορος Ῥωσσίας ***Νικολάου Β΄***, 1868.
21. Γενέθλια βασιλέως Δανίας ***Φρειδερίκου Η΄***, 1843.
26. Ἀνάρρησις βασιλέως τῆς Ἑλλάδος ***Γεωργίου Α΄***, 1863.
26. Ἀνάρρησις αὐτοκράτορος Αὐστρίας ***Φραγκίσκου Ἰωσὴφ Α΄***, ὡς βασιλέως Οὐγγαρίας, 1867.

ISIMANOGLIO

ΚΑΤ' ΙΟΥΝΙΟΝ

2. Γενέθλια πάπα Ῥώμης ***Πίου Γ'***, 1855.
2. Ἀνάρρησις αὐτοκράτορος Γερμανίας ***Γουλιέλμου Β'***, 1888.
2. Γενέθλια πριγκιπίσσης τῆς Ἑλλάδος ***Σοφίας***, 1870.
21. Ἐπέτειος ἐθνικὴ ἑορτὴ Ἡνωμένων Πολιτειῶν, 1776.
25. Ἀνάρρησις ἡγεμόνος Βουλγαρίας ***Φερδινάνδου Α'***, 1887.
29. Γενέθλια βασιλέως Σερβίας ***Πέτρου Α'***, 1844.

ΚΑΤ' ΙΟΥΛΙΟΝ

1. Ἐπέτειος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, 1791.
2. Γενέθλια χεδίβου ***Ἀμπᾶς Χιλμῆ***, 1874.
16. Ἀνάρρησις βασιλέως Ἰταλίας ***Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ Γ'***, 1900.
18. Γενέθλια πρίγκιπος τῆς Ἑλλάδος ***Χριστοφόρου***, 1888.
21. Γενέθλια διαδόχου τῆς Ἑλλάδος ***Κωνσταντίνου***, 1868.

ΚΑΤ' ΑΥΓΟΥΣΤΟΝ

2. Ἀνάρρησις ἡγεμόνος Μαυροβουνίου ***Νικολάου Α'***, 1860.
5. Γενέθλια αὐτοκράτορος Αὐστρίας ***Φραγκίσκου Ἰωσὴφ Α'***, 1830.
18. Γενέθλια βασιλίσσης Ὁλλανδίας ***Βιλελμίνης***, 1880.
19. Ἀνάβασις εἰς τὸν θρόνον τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου ***Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν Β'***, 1876.
22. Γενέθλια βασιλίσσης Ἑλλάδος ***Ὄλγας***, 1851.

ΚΑΤΑ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΝ

4. Γενέθλια σάχου Περσίας ***Μουζαφερεδδίν***, 1853.
5. Ἀνάρρησις βασιλέως τῆς Σουηδίας ***Ὀσκὰρ Β'***, 1872.
11. Γενέθλια τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου ***Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν Β'***, 1842.
15. Γενέθλια βασιλέως Πορτογαλλίας ***Καρόλου Α'***, 1863.
24. Γενέθλια ἡγεμόνος Μαυροβουνίου ***Νικολάου Α'***, 1841.

ΚΑΤ' ΟΚΤΩΒΡΙΟΝ

6. Ἀνάρρησις βασιλέως Πορτογαλλίας ***Καρόλου Α'***, 1889.
20. Ἀνάρρησις αὐτοκράτορος Ῥωσσίας ***Νικολάου Β'***, 1894.
27. Ἀνάρρησις βασιλέως Ἀγγλίας ***Ἐδουάρδου Ζ'***, 1901.
29. Γενέθλια βασιλέως Ἰταλίας ***Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ Γ'***, 1869.

ΚΑΤΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΝ

5. Ἀνάρρησις βασιλέως Νορβηγίας ***Χάκωνος Ζ'***, 1905.
10. Ἀνάρρησις βασιλίσσης Ὁλλανδίας ***Βιλελμίνης***, 1890.
19. Ἀνάρρησις αὐτοκράτορος Αὐστρίας ***Φραγκίσκου Ἰωσὴφ Α'***, ὡς αὐτοκράτορος τῆς Αὐστροουγγαρίας, 1848.
27. Ἀνάρρησις βασιλέως Βελγίου ***Λεοπόλδου Β'***, 1865.
28. Γενέθλια βασιλέως Ἀγγλίας ***Ἐδουάρδου Ζ'***, 1841.

ΚΑΤΑ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΝ

12. Γενέθλια βασιλέως Ἑλλάδος ***Γεωργίου Α'***, 1845.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης **ΙΩΑΚΕΙΜ Γ'**, *πρόεδρος*.

Μέλη:

1. Ὁ Κυζίκου ***Ἀθανάσιος***.
2. Ὁ Νικομηδείας ***Φιλόθεος***.
3. Ὁ Πελαγωνείας ***Ἰωακείμ***.
4. Ὁ Ἰκονίου ***Ἀθανάσιος***.
5. Ὁ Μηθύμνης ***Στέφανος***.
6. Ὁ Χίου ***Κωνσταντῖνος***.
7. Ὁ Μαρωνείας ***Νικόλαος***.
8. Ὁ Σηλυβρίας ***Διονύσιος***.
9. Ὁ Γρεβενῶν ***Ἀγαθάγγελος***.
10. Ὁ Σισανίου ***Σεραφείμ***.
11. Ὁ Δρυϊνουπόλεως ***Λουκᾶς***.
12. Ὁ Κολωνίας ***Πολύκαρπος***.

Ἀρχιγραμματεὺς Ἀρχιμανδρίτης ***Ἀθανάσιος Πιπέρας***.
Ὑπογραμματεὺς Ἱεροδιάκονος ***Ἀπόστολος Τρύφωνος***.
Νομικὸς γραμματεὺς Ἀρμόδιος Χαμουδόπουλος.
Δικαστικὸς κλητὴρ Χρ. Βαξεβάνογλους.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνεδριάζει τακτικῶς τρὶς τῆς ἑβδομάδος, ἀσχολουμένη κατὰ Τρίτην μὲν καὶ Πέμπτην περὶ διοικητικὰς ὑποθέσεις, κατὰ Σάββατον δὲ περὶ δικαστικάς, ὡς Ἐφετεῖον καὶ Ἀκυρωτικόν.

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Κυζίκου κ. Ἀθανάσιος

ΔΙΑΡΚ. ΕΘΝ. ΜΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

1. Ὁ Κυζίκου ***Ἀθανάσιος***, *πρόεδρος*.
2. Ὁ Πελαγωνείας ***Ἰωακείμ***.
3. Ὁ Χίου ***Κωνσταντῖνος***.
4. Ὁ Δρυϊνουπόλεως ***Λουκᾶς***.
5. ***Στέφανος Καραθεοδωρῆ***.
6. ***Ἰωάννης Κ. Χατζόπουλος***.

SISMANOGLIO

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Νικομηδείας
κ. Φιλόθεος

7. *Ἀλέκο* βέης *Παντζίρης*.
8. *Γεώργιος Κάρταλης*.
9. *Μανουὴλ Ῥακτιβάν*.
10. *Λέων Γ. Καζανόβας*.
11. *Φρ. Δ. Μεζίκης*.
12. *Κορνήλιος Ἀ. Σπαθάρης*.

Α΄ Γραμματεύς, νομικὸς σύμβουλος καὶ συμβολαιογράφος Π. Δ. Νικολόπουλος.
Β΄ Γραμματεὺς Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.
Ἀντιγραφεὺς Κωνσταντῖνος Βοσνᾶκος.
Δικαστικὸς κλητὴρ Κ. Χαρισιάδης.

Τὸ Διαρκὲς Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον συνεδριάζει τακτικῶς δὶς τῆς ἑβδομάδος κατὰ πᾶσαν Τετάρτην, ὡς δικαστήριον περὶ ὑποθέσεων ὑλικῆς φύσεως, καὶ κατὰ πᾶσαν Παρασκευὴν ὡς διοικητικὸν σῶμα. Ἐν σπουδαίαις δὲ ὑποθέσεσι συνεδριάζει μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὅτε λέγεται *συνεδρίασις τῶν δύο Σωμάτων*.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος *Καλλίνικος, προεδρεύων.*
Ἀρχιμανδρίτης *Ἀθανάσιος Πιπέρας*.
Ὁ Μ. ἀρχιδιάκονος *Βενιαμίν*.
Ὁ Μυρέων *Ἀθανάσιος*
Ἀρχιμανδρίτης *Μελέτιος Λουκάκης*.
Α΄ Γραμματεὺς Ἀρμόδ. Χαμουδόπουλος.
Ἀντιγραφεὺς Ἀντώνιος Γαζιάδης.
Δικαστικὸς κλητὴρ Χρ. Βαξεβᾶνος.

Τὸ Πνευματικὸν Δικαστήριον, συνεδριάζον τακτικῶς κατὰ πᾶσαν Δευτέραν, δικάζει πρωτοδίκως τὰς συζυγικὰς ἢ ἐκ μνηστείας διαφοράς, ὡς καὶ τὰς ἐπὶ ἀναγνωρίσει ἢ ἀκυρώσει γάμου τοιαύτας.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΩΤΟΣΥΓΚΕΛΛΙΑ

Μ. Πρωτοσύγκελλος *Καλλίνικος*.
Α΄ Γραμματεὺς Ἀρμόδ. Χαμουδόπουλος.
Β΄ Γραμματεὺς τριτεύων *Χρυσόστομος Καβουρίδης.*
Ἀντιγραφεὺς Ἀντώνιος Γαζιάδης.

ΜΕΓΑΛΗ ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΙΑ

Μ. Ἀρχιδιάκονος *Βενιαμίν.*
Δευτερεύων *Ἀθηναγόρας.*
Τριτεύων *Χρυσόστομος.*

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Πελαγωνείας
κ. Ἰωακείμ

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Χίου
κ. Κωνσταντῖνος

Α΄ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

Διευθυντὴς .....
Β΄ Γραμματεὶς Χρῆστος Παπαϊωάννου, Μᾶρκος Βασιλείου.
Γ΄ Γραμματεῖς Γεώργιος Λεμονίδης καὶ *Νεοπτόλεμος Καρατζᾶς*, *βοηθός.*

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΚΑΠΟΥΚΕΧΑΓΙΑ

Ὁ ἄρχων Καπουκεχαγιᾶς *Ἀντώνιος Οἰκιάδης* ἐφέντης.
Σπυράκης ἐφέντης *Κωνσταντινίδης*, βοηθός.

ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

Διευθυντὴς Ἰωάννης Χλωρὸς ἐφέντης.
Β΄ Γραμματεὺς Ἀλέξανδρος Ξανθόπουλος καὶ
Θεόδωρος Φαρμακόπουλος ἀντιγραφεύς.
Α΄ Γραμματεὺς ἐπὶ τῶν ἱλμουχαμπερίων πωλήσεων Ἀρ. Ζαχαριάδης.
Β΄ Κων. Στυψίδης.
Α΄ Γραμματεὺς ἐπὶ τῶν ἱλμουχαμπερίων διαβατηρίων
Β΄ Π. Κέπετζης.
Γ΄ Θ. Κωνσταντινίδης.

ΕΘΝΙΚΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ

Συμεὼν Παπαδάκης, ταμίας.
Κωνστ. Σαραφιανός, λογιστής.
Ν. Νικολαΐδης, ἐλεγκτὴς τῶν λογαριασμῶν τῶν ἐνοριῶν

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ

Ἰωάννης Σταυρίδης, πρωτοκολλητής.
Σαβέριος Φουρτουνιάδης, βοηθός.

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Μαρωνείας
κ. Νικόλαος

ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΝ

Ἀρχιμανδρίτης *Καλλίνικος Δελικάνης*, ἀρχειοφύλαξ.
Ἰάκωβος Βασιάδης, ληξίαρχος.

ISIS MANOGLIO

ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ὁ Σηλυβρίας ***Διονύσιος***, *πρόεδρος*.
Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ***Καλλίνικος***.
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμ. ***Ἀθανάσιος Πιπέρας***.
Ὁ Μ. ἀρχιδιάκονος ***Βενιαμίν***.
Ὁ Προϊστάμενος Διπλοκιονίου Παπᾶ Παναγιώτης.
Ὁ Δευτερεύων ***Ἀθηναγόρας***, *γραμματεύς*.

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Σηλυβρίας κ. Διονύσιος

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ὁ Νικομηδείας ***Φιλόθεος***, *πρόεδρος*.
Ὁ Σάρδεων ***Μιχαήλ***.
Ὁ Ἀρχιμ. ***Παΐσιος Παπαπαϊσίου***.
Δέων Γ. Καζανόβας.
Ἰ. Σιώτης.
Ἀλέξιος Ζαμαρίας.
Ἄνθιμος Μαζαράκης.
Γραμματεὺς καὶ γενικὸς ἐπόπτης τῶν σχολῶν ἀρχ. ***Γρηγόριος Παπαδόπουλος***.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ» ΚΑΙ ΠΑΤΡ. ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Ὁ Κολωνίας ***Πολύκαρπος***, *πρόεδρος*.
Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ***Καλλίνικος***, *ταμίας*.
Ὁ ἀρχιμ. ***Ἀθανάσιος Πιπέρας***.
Ὁ ἱεροδ. ***Διονύσιος Μηνᾶ***, *γραμματεύς*.
Συνιάκται τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» Ἀρχιμανδρίτης ***Καλλίνικος Δελικάνης***. Ὁ Μέγας Χαρτοφύλαξ καὶ Χρονογράφος ***Μ. Ἰ. Γεδεών***.

ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ***Καλλίνικος***.
Συμεὼν Παπαδάκης.
Νικόλαος Νικολαΐδης, *γραμματεύς*.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΩΝ

Ὁ Σισανίου ***Σεραφείμ***, *πρόεδρος*.
Ὁ Κολωνίας ***Πολύκαρπος***.
Φρ. Δ. Μεζίκης.
Ἰάκωβος Βασιάδης, *γραμματεύς*.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΚΤΗΜΑΤΩΝ

Ὁ Κολωνίας ***Πολύκαρπος***, *πρόεδρος*.
Στέφανος Καραθεοδωρῆ.
Χαρίσιος Βαμβακᾶς.
Ἰωάννης Κανδύλης.
Δημήτριος Κωνσταντινίδης.
Ἰωάννης Ἀσπριώτης, *γραμματεύς*.

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Γρεβενῶν κ. Ἀγαθάγγελος

ΔΙΑΡΚΗΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ὁ Χίου ***Κωνσταντῖνος***, *πρόεδρος*.
Ἰωάννης Κ. Χατζόπουλος.
Γεώργιος Κάρταλης.
Δέων Γ. Καζανόβας.
Ἀριστείδης βέης Κυριακοῦ.
Πιττακὸς Εὐστρατίου.
Π. Γ. Κοσμίδης.
Σαβέριος Φουρτουνιάδης, *γραμματεύς*.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΝΑΟΥ

Ὁ Δρυϊνουπόλεως ***Λουκᾶς***, *πρόεδρος*.
Α. Πρώιος.
Κ. Θεοχαρίδης.
Ν. Νικολαΐδης.
Ν. Παπαδόπουλος.
Κ. Κύρκος.
Κ. Θωμάδης.
Μ. Βαλτζῆς.
Δαυὶδ Ἀλγιανάκ, *γραμματεύς*.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΟΙ

Ὁ Μ. Ἀρχιμανδρ. ***Νικόδημος Νεοκλῆς***.
Ὁ Μ. Σύγκελλος ***Γρηγόριος***.
Ἱερομόναχος ***Σωφρόνιος***
» ***Γαβριήλ***
» ***Δωρόθεος***.
» ***Κορνήλιος***.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΙ ΧΟΡΟΙ

Ἀριστείδης Νικολαΐδης, *τοποτηρητὴς τῆς πρωτοψαλτίας*.
Ἰάκωβος Ναυπλιώτης, *λαμπαδάριος*.
Κωνστ. Κλάββας, *α΄ δομέστικος*.
Δημ. Φωκαεύς, *β΄ δομέστικος*.

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Κολωνίας κ. Πολύκαρπος

ΕΦΟΡΕΙΑΙ

ΕΦΟΡΕΙΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Νικομηδείας **Φιλόθεος**.
Χίου **Κωνσταντῖνος**.
Μαρωνείας **Νικόλαος**.
Κολωνίας **Πολύκαρπος**.
Γραμματεύς **Ἀλέξανδρος Βρυέννιος**.

Ο Σεβ. μητροπολίτης Σισανίου κ. Σεραφείμ

ΕΦΟΡΕΙΑ Μ. ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ

Πελαγωνείας **Ἰωακείμ**, *Πρόεδρος*.
Λ. Ζαρίφης, ἐπίτιμος ἀντιπρόεδρος
Ἰ. Κ. Χατζόπουλος, *ταμίας*
Β. Ἀριστόβουλος.
Ἀ. Μελαγχροινός.
Στέφ. Ε. Εὐγενίδης.
Ἀ. Σινιόγλους.
Ὁ Σάρδεων **Μιχαήλ**, Διευθυντής.

ΕΦΟΡΕΙΑ ΖΑΠΠΕΙΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ

Μητρόμνης **Στέφανος**, *Πρόεδρος*.
Ἀλέξ. βέης **Παντζίρης**.
Ἐμμ. Ῥακτιβάν.
Τζὼν Ἠλιάσκος.
Θ. Κουρτζῆς.
Γ. Νούλης.
Ἀντ. Σούρλας.
Εὐθαλία Ἀδάμ, *Διευθύντρια*.

ΕΦΟΡΕΙΑ ΙΩΑΚΕΙΜΕΙΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ

Μαρωνείας **Νικόλαος**, *Πρόεδρος*.
Ἀριστείδης βέης **Κυριακοῦ**.
Φρ. Μεζίκης.
Π. Καραθεοδωρῆ.
Ν. Βοῦρος.
Π. Κοσμίδης.
Ἰουστίνη Λαγουδάκη, *Διευθύντρια*.

ΕΦΟΡΕΙΑ ΖΩΓΡΑΦΕΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Σόλων Γ. Καζανόβας, *Πρόεδρος*.
Ξ. Ζῶτος.
Π. Μποῦτος, *ταμίας*.
Ἰ. Πρόκος, *γραμματεύς*.
Σ. Μουράτης.
Ἀλέξιος Ζαμαρίας, *Γυμνασιάρχης*.

ΕΦΟΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΟΥ

Λεωνίδας Ζαρίφης, ἰσόβιος *Πρόεδρος*.
Νικόλαος Δ. Φωτιάδης.
Ἰωάννης Δ. Καστέλλης.
Κωνσταντῖνος Γ. Κωνσταντινίδης.
Ἀνδρέας Γ. Γεωργιάδης.
Γεώργιος Π. Γεωργιάδης, *γραμματεύς*.

ΕΦΟΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΧΑΛΚΗΣ

Ἀλέξανδρος Δ. Φωτιάδης, *Πρόεδρος*.
Γεράσιμος Δεστούνης.

Μᾶρκος Πορτοκάλογλους.
Δημήτριος Βλαστάρης.
Νικόλαος Ἠλιάσκος.
Γεώργιος Λ. Ζαρίφης.

ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΣΤΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΜΑΡΑΣΛΗ

Μ. Πρωτοσύγκελλος **Καλλίνικος**, *Πρόεδρος*.
Π. Κοσμίδης.
Γ. Τσιράγγελος.
Ε. Ἰσμυρίδης.

ΕΦΟΡΕΙΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

Μητρόμνης **Στέφανος**, *Πρόεδρος*.
Ἰ. Κ. Χατζόπουλος, *ἀντιπρόεδρος*.
Σ. Καζανόβας, *ταμίας*.
Σ. Ναρλῆς, *γενικὸς γραμματεύς*.
Ἀ. Σιφναῖος.
Σ. Νομικός.
Θ. Τζούνης.
Σ. Παντερμαλῆς.
Ἠλ. Ἠλιάσκος.
Χρ. Θωμαΐδης.
Ἐ. Καβάδας, Διευθυντὴς τοῦ Γενικοῦ Γραφείου.
Ἰωάννης Λεωνίδου, γραμματεὺς τοῦ Γενικοῦ Γραφείου.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ ΕΦΟΡΙΑΚΟΝ ΤΜΗΜΑ

Ἡ Ἠλιάσκος
Σ. Ναρλῆς.
Σ. Παντερμαλῆς.
Ἰ. Λεωνίδου, *γραμματεύς*.

ΚΤΗΜΑΤΙΚΟΝ ΕΦΟΡΙΑΚΟΝ ΤΜΗΜΑ

Ἀ. Σιφναῖος.
Χρ. Θωμαΐδης.
Σ. Νομικός.
Θ. Τζούνης.
Ἀλέξ. Τσάνης, *γραμματεύς*.
Α. Ἄκατος, *ἀρχιτέκτων*.
Συμεὼν Βαλλιᾶς, *δικηγόρος*.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΣ ΣΙΓΑΡΟΧΑΡΤΩΝ ΚΑΙ ΠΥΡΕΙΩΝ ΤΩΝ ΕΘΝ. ΦΙΛΑΝΘΡ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

Ἀ. Σιφναῖος.
Σ. Παντερμαλῆς.
Θ. Τζούνης.
Χρ. Θωμαΐδης.
Ἰ. Λεωνίδου, *γραμματεές*.

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως κ. Λουκᾶς

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΩΝ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΕΘΝ. ΦΙΛΑΝΘΡ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

Σταῦρος Νομικός, *Πρόεδρος*.
Σοφοκλῆς Μουράτης, *ἀντιπρόεδρος*.
Θεοχάρης Βεγλερῆς, *γενικὸς γραμματεύς*.
Ἐμμανουὴλ Σαριδάκης, *ταμίας*.
Δημήτριος Μάγκος, *λογιστής*.
Νικόλαος Τζιμπῆς.
Ἀθανάσιος Σημηριώτης.
Χαράλαμπος Πατρικιάδης.
Ἰωάννης Κορωνάκης.
Γ. Γεωργιάδης, *γραμματεύς*.

Στέφανος Καραθεοδωρῆ,
μέλος τοῦ Δ. Ἐ. Μ. Συμβουλίου.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΩΝ ΕΘΝ. ΦΙΛΑΝΘΡ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

Ἐ. Καβάδας, *διευθυντής.*
Ἰ. Δεωνίδου, *γραμματεύς.*
Δ. Τρωϊᾶνος, *α΄ λογιστής.*
Ἀλέξ. Τσάνης, *β΄ »*
Δ. Θεραπειανός, *βοηθὸς λογιστηρίου.*

Κ. Μπεκιάρης, *πρωτοκολλητὴς καὶ βοηθὸς γραμματεύς.*
Ἰ. Χαρισιάδης, *εἰσπράκτωρ.*
Χ. Καροῦσος. *»*
Γ. Ῥωσέτος *»*
Συμεὼν Βαλλιᾶς, *δικηγόρος.*
Α. Ἄκατος, *ἀρχιτέκτων.*

ΕΦΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝ ΠΡΙΓΚΙΠΩ
ΕΘΝΙΚΟΥ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΥ

Ὁ Δρυϊνουπόλεως **Λουκᾶς,** *Πρόεδρος.*
Λ. Ζαρίφης, *ἰσόβιος ἀντιπρόεδρος.*
Λ. Καζανόβας.
Ἰ. Κ. Χατζόπουλος
Θρ. Ψάθης.
Ἰ. Ἰωαννίδης.
Δ. Μάγκος.
Ἀντώνιος Δ. Ἰωαννίδης, *γραμματεύς.*

ΕΦΟΡΕΙΑ
ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΥ ΘΗΛΕΩΝ
Σ. ΣΙΝΙΟΣΟΓΛΟΥ

Ὁ Μαρωνείας **Νικόλαος,** *Πρόεδρος.*
Ἀλέξ. Σινιόσογλους.
Γ. Χηδήρογλους.
Ἀ. Σούρλας.
Σ. Καραθεοδωρῆ.
Φ. Μεζίκης.

ΟΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ

1. **Ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας Γερβασιος** (Ὡρολογᾶς), ὑπέρτιμος τῶν ὑπερτίμων καὶ ἔξαρχος πάσης Ἀνατολῆς. Ἐξελέγη μητροπολίτης Κοριτσᾶς τῷ 1895. Καισαρείας τῷ 1902.

2. **Ὁ Ἐφέσου Ιωακειμ** (Εὐθυβούλης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Ἀσίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως τῷ 1884. Ἐφέσου (ἀπὸ Χαλκηδόνος) τῷ 1897.

Ἔχει ἐπίσκοπον ἕνα: **Τὸν Ἀνέων Ανθιμον** (Χειμώνιον).

3. **Ὁ Ἡρακλείας καὶ Ῥαιδεστοῦ Γρηγοριος** (Καλλίδης), πρόεδρος τῶν ὑπερτίμων καὶ ἔξαρχος πάσης Θρᾴκης καὶ Μακεδονίας. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ τῷ 1875. Μητροπολίτης Ἡρακλείας (ἀπὸ Ἰωαννίνων) τῷ 1902.

Ἔχει ἐπισκόπους δύο: **τὸν Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως Σμαραγδον** (Χατζῆ Εὐσταθίου), χειροτονηθέντα τῷ 1900· **τὸν Μετρῶν καὶ Ἀθύρων Ιωακειμ**, μετατεθέντα ἀπὸ τῆς Πολυανῆς.

4. **Ὁ Κυζίκου Αθανασιος** (Μεγακλῆς), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος παντὸς Ἑλλησπόντου. Ἐξελέγη μητροπολίτης Σισανίου τῷ 1882. Κυζίκου (ἀπὸ Θεσσαλονίκης) τῷ 1903.

5. **Ὁ Νικομηδείας Φιλοθεος** (Βρυέννιος), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Βιθυνίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Σερρῶν τῷ 1875. Νικομηδείας τῷ 1877.

6. **Ὁ Νικαίας Ιερωνυμος** (Γοργίας), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Βιθυνίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Μαρωνείας τῷ 1877. Νικαίας (ἀπὸ Ἡρακλείας) τῷ 1902.

7. **Ὁ Χαλκηδόνος Γερμανος** (Καβακόπουλος), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Βιθυνίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Κύπου τῷ 1867. Χαλκηδόνος (ἀπὸ Ἡρακλείας) τῷ 1897.

8. **Ὁ Δέρκων Καλλινικος** (Φωτιάδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Βοσπόρου Θρᾳκικοῦ καὶ Κυανέων. Ἐξελέγη μητροπολίτης Θεσσαλονίκης τῷ 1878. Δέρκων τῷ 1884.

9. **Ὁ Θεσσαλονίκης Αλεξανδρος** (Ῥηγόπουλος), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Θετταλίας. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Λιτῆς τῷ 1881. Θεσσαλονίκης (ἀπὸ Νεοκαισαρείας) τῷ 1903.

Ἔχει ἐπισκόπους πέντε: α΄) **τὸν Κίτρους Παρθενιον** (Βαρδάκαν), χειροτονηθέντα τῷ 1904· β΄) **τὸν Καμπανίας Παρθενιον** (πρώην Κισσάμου καὶ Σελίνου)· γ΄) **τὸν Πολυανῆς καὶ Βαρδαριωτῶν Παρθενιον**, χειροτονηθέντα Δαφνουσίας ἐπίσκοπον τῷ 1895 καὶ μετατεθέντα εἰς Πολυάναν τῷ 1899. δ΄) **τὸν Ἀρδαμερίου Δωροθεον** (Μοσχίδην) μετατεθέντα τῷ 1897 ἀπὸ τῆς ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι ἐπισκοπῆς Εὐδοξιάδος· ε΄) **τὸν Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους Ιωακειμ** (Ἀναστασιάδην), πρόεδρον, πρότερον μητροπολίτην Στρωμνίτσης.

Ἰωάννης Κ. Χατζόπουλος,
μέλος τοῦ Δ. Ἐ. Μ. Συμβουλίου.

10. **Ὁ Ἀδριανουπόλεως Κυριλλος** (Δημητριάδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος παντὸς Αἱμιμόντου. Ἐξελέγη μητροπολίτης Βάρνης τῷ 1875, πρότερον ἐπίσκοπος ὢν Μυρέων. Ἀδριανουπόλεως (ἀπὸ Λήμνου) τῷ 1890.

11. **Ὁ Ἀμασείας Ανθιμος** (Ἀλεξούδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος παντὸς Εὐξείνου Πόντου. Ἐξελέγη μητροπολίτης Βελεγράδων τῷ 1855. Ἀμασείας τῷ 1887.

12. **Ὁ Ἰωαννίνων Γερασιμος** (Τανταλίδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Ἠπείρου καὶ Κερκύρας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Πισσιδείας τῷ 1892. Ἰωαννίνων τῷ 1906.

13. **Ὁ Προύσης Ναθαναηλ** (Παπανίκας), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Βιθυνίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Σερρῶν τῷ 1879. Προύσης τῷ 1886.

14. **Ὁ Πελαγωνείας Ιωακειμ** (Φορόπουλος), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος ἄνω Μακεδονίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Μελενίκου τῷ 1901. Πελαγωνείας τῷ 1903.

15. **Ὁ Νεοκαισαρείας καὶ Ἰνέου Αμβροσιος** (Σταυρινός), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Πόντου Πολεμωνιακοῦ. Τῷ 1893 ἐξελέγη ἐπίσκοπος Κλαυδιουπόλεως. Τῷ 1903 (ἀπὸ Πελαγωνείας) Νεοκαισαρείας.

16. *Ὁ Ἰκονίου* **Ἀθανάσιος** (Ἠλιάδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Λυκαονίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Ἰκονίου τῷ 1889.

17. *Ὁ Βεροίας καὶ Ναούσης* **Ἀποστολος** (Χριστοδούλου), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Θεσσαλίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Βεροίας καὶ Ναούσης (ἀπὸ Διευθ. τῆς Θ. Σχολῆς) τῷ 1906.

18. *Ὁ Πισσιδείας* **Κωνσταντινος**, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Σίδης, Μυρέων καὶ Ἀττα-λείας. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως τῷ 1895. Πισσιδείας τῷ 1906.

19. *Ὁ Βόσνης* **Νικολαος** (Μάνδιτς), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Δαλματίας. Ἐξελέγη ἀπὸ Σβορνικίου τῷ 1896.

20. *Ὁ Κρήτης* **Ευμενιος** (Ξηρουδάκης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Εὐρώπης. Ἐξελέγη (ἀπὸ ἐπισκόπου Λάμπης) τῷ 1898.

Ἔχει ἐπισκόπους ἑπτά: α') *τὸν Ἀρκαδίας* **Βασιλειον**· β') *τὸν Ῥεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου* **Διονυσιον** (Καστρινογιαννάκην), πρότερον ἐπίσκοπον Χερρονήσου· γ') *τὸν Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνων* **Νικηφορον**· δ') *τὸν Πέτρας* **Τιτον** (Ζωγραφίδην)· ε') *τὸν Κισσάμου καὶ Σελίνου* **Ανθιμον**· ς') *τὸν Λάμπης καὶ Σφακίων* **Αθανασιον**· ζ') *τὸν Ἱερᾶς καὶ Σιτείας* **Αμβροσιον** (Σφακιανάκην).

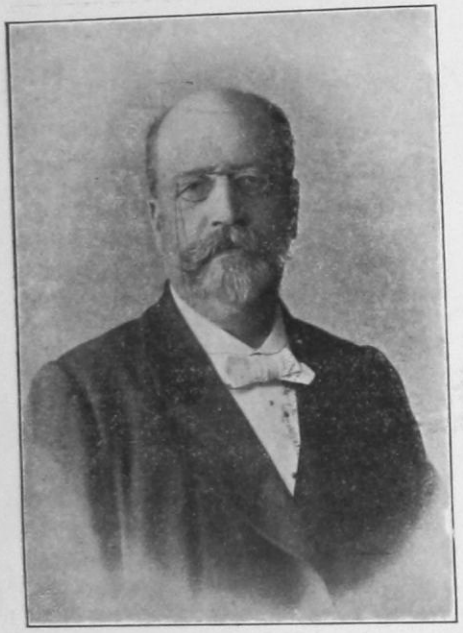

Ἐμμανουὴλ Ῥακτιβάν,

μέλος τοῦ Δ. Ἐ. Μ. Συμβουλίου.

21. *Ὁ Τραπεζοῦντος* **Κωνσταντινος**, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Λαζικῆς. Ἐξελέγη Ῥοδοστόλου τῷ 1896 καὶ Βελλᾶς τῷ 1899. Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος ἀπὸ (Βελλᾶς) τῷ 1906.

22. *Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης* **Δωροθεος** (Μαμμέλης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Παλαιᾶς Ἠπείρου. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτων τῷ 1892. Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης (ἀπὸ Γρεβενῶν) τῷ 1901.

23. *Ὁ Φιλιππουπόλεως* **Φωτιος** (Μανιάτης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Θρᾴκης Δροσοβιτίας. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Εἰρηνουπόλεως τῷ 1877. Μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως τῷ 1889.

24. *Ὁ Ῥόδου* **Ιωακειμ** (Βαλασιάδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πασῶν Κυκλάδων νήσων. Ἐξελέγη μητροπολίτης Μαρωνείας τῷ 1894. Ῥόδου τῷ 1900.

25. *Ὁ Σερρῶν* **Γρηγοριος** (Ζερβουδάκης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Μακεδονίας. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Μυρέων τῷ 1887. Μητροπολίτης Σερρῶν τῷ 1892.

26. *Ὁ Δράμας καὶ Ζιχνῶν* **Χρυσοστομος** (Καλαφάτης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Μακεδονίας. Ἐξελέγη Δράμας τῷ 1902.

27. *Ὁ Σμύρνης* **Βασιλειος**, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Ἀσίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Ἀγχιάλου τῷ 1867. Σμύρνης τῷ 1884.

Ἔχει ἐπίσκοπον τὸν *Μοσχονησίων* **Νικοδημον**.

28. *Ὁ Μυτιλήνης* **Κυριλλος** (Μουμτζῆς), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Λέσβου. Ἐξελέγη τῷ 1897.

29. *Ὁ Διδυμοτείχου* **Φιλαρετος** (Βαφείδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Ῥοδόπης. Ἐξελέγη μητροπολίτης Τραπεζοῦντος τῷ 1888. Διδυμοτείχου (ἀπὸ Καστορίας) τῷ 1899.

30. *Ὁ Ἀγκύρας* **Σωφρονιος** (Νηστόπουλος), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Γαλατίας. Ἐξελέγη (ἀπὸ Στρωμνίτσης) τῷ 1902.

Γεώργιος Κάρταλης,

μέλος τοῦ Δ. Ἐ. Μ. Συμβουλίου.

31. *Ὁ Φιλαδελφείας* **Προκοπιος** (Λαζαρίδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Λυδίας. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ἀμφιπόλεως τῷ 1894. Μητροπολίτης Φιλαδελφείας (ἀπὸ Δυρραχίου) τῷ 1906.

32. *Ὁ Μελενίκου* **Αιμιλιανος** (Δάγγουλας), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1906.

33. *Ὁ Αἴνου* **Λεοντιος**, ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη (ἀπὸ Κασσανδρείας) τῷ 1903.

34. *Ὁ Μηθύμνης* **Στεφανος** (Σουλίδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Λέσβου. Ἐξελέγη Φιλαδελφείας τῷ 1887. Μηθύμνης τῷ 1896.

35. *Ὁ Κορυτσᾶς* **Γερβασιος**, ὑπέρτιμος ἔξαρχος ἄνω Μακεδονίας. Ἐξελέγη μητροπολίτης Ῥοδουπόλεως τῷ 1902. Κορυτσᾶς, τῷ 1906.

36. *Ὁ Χίου* **Κωνσταντινος** (Δεληγιάννης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Ἰωνίας. Ἐξελέγη τῷ 1887.

37. *Ὁ Μεσημβρίας* **Τιμοθεος**, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Μαύρης Θαλάσσης. Ἐξελέγη τῷ 1906.

38. *Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας* **Κωνσταντινος** (Βοντζαλίδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Κυκλάδων νήσων. Ἐξελέγη τῷ 1903.

39. *Ὁ Βιζύης καὶ Μηδείας* **Νικοδημος** (Κομνηνός), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Μαύρης Θαλάσσης. Ἐξελέγη (ἀπὸ Βοδενῶν) τῷ 1904.

40. *Ὁ Ἀγχιάλου* **Βασιλειος** (Γεωργιάδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Μαύρης Θαλάσσης. Ἐξελέγη τῷ 1889.

41. *Ὁ Βάρνης* **Νεοφυτος**, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Μαύρης Θαλάσσης. Ἐξελέγη μητροπολίτης Βάρνης (ἀπὸ ἐπισκόπου Μοσχονησίων) τῷ 1906.

Λέων Γ. Καζανόβας,

μέλος τοῦ Δ. Ἐ. Μ. Συμβουλίου.

42. *Ὁ Μαρωνείας* **Νικολαος** (Σακκόπουλος), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Ῥοδόπης. Ἐξελέγη (ἀπὸ Ἀγκύρας) τῷ 1902.

43. *Ὁ Σηλυβρίας* **Διονυσιος** (Σταυρίδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ἐλευθερουπόλεως τῷ 1888. Σηλυβρίας τῷ 1900.

44. *Ὁ Σωζοαγαθουπόλεως* **Δωροθεος** (Χρηστίδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης

Μαύρης Θαλάσσης. Ἐξελέγη μητροπολίτης Κοριτσᾶς τῷ 1875 καὶ (ἀπὸ Βιζύης) Σωζοαγαθουπόλεως τῷ 1904.

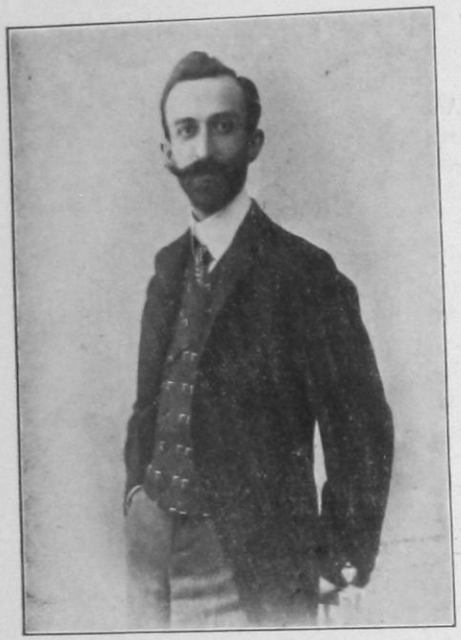

Φρ. Δ. Μεζίκης,
μέλος τοῦ Δ. Ἐ. Μ. Συμβουλίου.

45. *Ὁ Ξάνθης* **ΙΩΑΚΕΙΜ** (Σγουρός), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης τῷ 1890. Ξάνθης τῷ 1891.

46. *Ὁ Γάνου καὶ Χώρας* **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ**, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Θρᾴκης Παραλίας. Ἐξελέγη (ἀπὸ μητροπολίτου πρᾴην Μελενίκου) Γάνου καὶ Χώρας τῷ 1900.

47. *Ὁ Λήμνου καὶ ἁγίου Εὐστρατίου* **ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ**, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος παντὸς Αἰγαίου Πελάγους. Ἐξελέγη τῷ 1906 ἀπὸ ἀρχιγραμματέως τῆς ἱερᾶς Συνόδου.

48. *Ὁ Ἴμβρου* **ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ** (Μαργαριτιάδης). Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ἐλαίας τῷ 1877. Μητροπολίτης Μογλενῶν (ἀπὸ ἐπισκόπου Κίτρους) τῷ 1894 καὶ Ἴμβρου τῷ 1906.

49. *Ὁ Δυρραχίου* **ΙΩΑΝΝΗΣ**, ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη (ἀπὸ ἐπισκόπου Ξανθουπόλεως) μητροπολίτης Δυρραχίου τῷ 1906.

50. *Ὁ Σκοπείων* **ΒΙΚΕΝΤΙΟΣ**.

51. *Ὁ Καστορίας* **ΓΕΡΜΑΝΟΣ** (Καραβαγγέλης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος ἄνω Μακεδονίας. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Χαριουπόλεως τῷ 1896. Μητροπολίτης Καστορίας τῷ 1900.

52. *Ὁ Ῥασκοπρεσρένης* **ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ** (Πέριτς), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος ἄνω Μοισίας. Ἐξελέγη τῷ 1901.

53. *Ὁ Βοδενῶν* **ΣΤΕΦΑΝΟΣ** (Δανιηλίδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1904.

54. *Ὁ Ἐρσεκίου* **ΣΕΡΑΦΕΙΜ** (Πέροβικ), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος ἄνω Μοισίας. Ἐξελέγη τῷ 1889.

55. *Ὁ Βελεγράδων* **ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ** (Παπαχρήστου), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Ἀλβανίας. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Δαφνουσίας τῷ 1893. Βελεγράδων (ἀπὸ Παραμυθίας) τῷ 1899.

56. *Ὁ Στρωμνίτσης καὶ Τιβεριουπόλεως* **ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ** (Ὡρολογᾶς), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Μακεδονίας. Ἐξελέγη τῷ 1902.

Κορνήλιος Ἀ. Σπαθάρης,
μέλος τοῦ Δ. Ἐ. Μ. Συμβουλίου.

57. *Ὁ Γρεβενῶν* **ΓΑΒΑΓΓΕΛΟΣ** (Κωνσταντινίδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1901.

58. *Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης* **ΣΕΡΑΦΕΙΜ** (Σκαρούλης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Μακεδονίας. Ἐξελέγη τῷ 1900.

59. *Ὁ Σβορνικίου* **ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ** (Ζήφκοβιτς), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Δαλματίας. Ἐξελέγη τῷ 1897.

60. *Ὁ Μογλενῶν* **ΑΝΘΙΜΟΣ**, ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1906.

61. *Ὁ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν* **ΓΕΡΜΑΝΟΣ**, ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη (ἀπὸ ἐπισκόπου Ναζιανζοῦ) μητροπολίτης Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν τῷ 1906.

62. *Ὁ Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ* **ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ** (Θεολογίδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1899.

63. *Ὁ Κασσανδρείας* **ΙΩΑΝΝΗΣ**, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος κόλπου Θερμαϊκοῦ. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Παραμυθίας τῷ 1885 καὶ (ἀπὸ Λέρου καὶ Καλύμνου) τῷ 1903 Κασσανδρείας.

64. *Ὁ Χαλδείας καὶ Χερροιάνων* **ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ**, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Ἑλενοπόντου. Ἐξελέγη τῷ 1906.

65. *Ὁ Προικονήσου* **ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ** (Ἀργυρόπουλος), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Προποντίδος. Ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Παμφίλου τῷ 1877. Ἐξελέγη (ἀπὸ Στρωμνίτσης) μητροπολίτης Προικονήσου τῷ 1901.

66. *Ὁ Ἐλασσῶνος* **ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ** (Βαρβάκης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Λεύκης τῷ 1894. Μητροπολίτης Ἐλασσῶνος τῷ 1900.

67. *Ὁ Δρυϊνουπόλεως καὶ Δελβίνου* **ΛΟΥΚΑΣ** (Πετρίδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη μητροπολίτης Σερρῶν τῷ 1886. Δρυϊνουπόλεως καὶ Δελβίνου (ἀπὸ Αἴνου) τῷ 1899.

68. *Ὁ Κῴου* **ΙΩΑΚΕΙΜ** (Βαξεβανίδης), ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος Κυκλάδων νήσων. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Μελιτουπόλεως τῷ 1896. Μητροπολίτης Κῴου τῷ 1900.

69. *Ὁ Λιτίτσης* **ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ** (Λεβαντερίδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη μητροπολίτης Νευροκοπίου τῷ 1892. Λιτίτσης τῷ 1897.

70. *Ὁ Καρπάθου καὶ Κάσσου* **ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ** (Ἀρχύτας), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1897.

71. *Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης* **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ**, ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ἀρδαμερίου καὶ Γαλατίστης τῷ 1875. Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης τὸ δεύτερον (ἀπὸ Δρυϊνουπόλεως) τῷ 1893.

72. *Ὁ Νευροκοπίου* **ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ** (Βασματζίδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1904.

73. *Ὁ Λέρου καὶ Καλύμνου* **ΓΕΡΜΑΝΟΣ** (Θεοτοκᾶς), ὑπέρτιμος. Πρότερον Μυρέων ἐπίσκοπος. Ἐξελέγη (ἀπὸ Αἴνου) τῷ 1903.

74. *Ὁ Κολωνίας* **ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ** (Ψωμιάδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1899.

75. *Ὁ Ἐλευθερουπόλεως* **ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ** (Πετρίδης), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ τῷ 1892. Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως (ἀπὸ Στρωμνίτσης) τῷ 1900.

76. *Ὁ Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν* **ΙΕΡΟΘΕΟΣ**. Ἐξελέγη τῷ 1906.

77. *Ὁ Βελλᾶς καὶ Κονίτσης* **ΣΠΥΡΙΔΩΝ** (Βλάχος), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1906.

78. *Ὁ Βανιαλούκας καὶ Βιχάτσης* **ΕΥΓΕΝΙΟΣ**, ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1900.

79. *Ὁ Ἡλιουπόλεως καὶ Θυατείρων* **ΤΑΡΑΣΙΟΣ**, ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως τῷ 1867. Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως καὶ Θυατείρων τῷ 1875, τῆς πρότερον ἐπισκοπῆς ταύτης προαχθείσης εἰς μητρόπολιν τῷ 1901.

80. *Ὁ Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτων* **ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ** (Γοργίας), ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη ἐπίσκοπος Εἰρηνουπόλεως τῷ 1892. Ἐπίσκοπος Καλλιουπόλεως τῷ 1897, τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης προαχθείσης τῷ 1901 εἰς μητρόπολιν.

81. *Ὁ Ῥοδουπόλεως* **ΛΕΟΝΤΙΟΣ**, ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1902.

82. *Ὁ Κρήνης* **ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ**, ὑπέρτιμος. Ἐξελέγη τῷ 1881, τῆς τότε ἐπισκοπῆς προαχθείσης εἰς μητρόπολιν κατὰ τὸ 1903.

83. *Ὁ Σαράντα Ἐκκλησιῶν* **ΑΝΘΙΜΟΣ**, 1906.

84. *Ὁ Τυρολόης καὶ Σερεντζίου* ....., προαχθείσης τῷ 1906 εἰς μητρόπολιν.

ΑΙ ΕΞΑΡΧΙΑΙ

ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ

Ἐν Ἠπείρῳ.

1. Μετσόβου (ἄνευ μονῆς)· προϊστάμενος ***Δημήτριος.***

Ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ.

2. Πάτμου, Σταυροπηγιακὴ μονὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου· προϊστάμενος ἀρχιμανδρίτης ***Ἀγαθάγγελος.***

ΟΙ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙ

Ὁ μακαριώτατος πάπας καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου, Πενταπόλεως καὶ Πηλουσίου, Λιβύης καὶ Αἰθιοπίας ***Φώτιος.***

Ὁ μακαριώτατος καὶ ἁγιώτατος πατριάρχης τῆς μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς .....

Ὁ μακαριώτατος καὶ ἁγιώτατος Πατριάρχης τῶν Ἱεροσολύμων καὶ πάσης Παλαιστίνης ***Δαμιανός.***

Ὁ μακαριώτατος καὶ ἁγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος νέας Ἰουστινιανουπόλεως καὶ πάσης Κύπρου .....

ΕΠΙΤΡΟΠΟΙ ΕΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΙ

Ὁ τοῦ Παναγίου Τάφου ἀρχιμανδρίτης ***Γλυκέριος.***

Ὁ τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω ἀρχιμανδρίτης ***Ἀμβρόσιος Ἰβηρίτης.***

Ὁ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἀρχιμανδρίτης ***Δανιὴλ Σουλίδης.***

ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΟΡΘΟΔ. ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Σιναίου ἀρχιεπίσκοπος ***Πορφύριος.***

Πετρουπόλεως καὶ Λαδόγης ***Ἀντώνιος,*** *πρωτεῦον* μέλος τῆς Ἁγιωτάτης Συνόδου τῆς Ῥωσσίας.

Ἀθηνῶν ***Θεόκλητος,*** πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος.

Οὐγγροβλαχίας ***Ἰωσήφ,*** πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ῥουμανίας.

Ἀρχιεπίσκοπος Βελιγραδίου καὶ μητροπολίτης Σερβίας ***Δημήτριος.***

Καρλοβιτσίου ***Γεώργιος Βράγκοβιτς,*** πρωθιεράρχης τῆς ἐν Αὐστρίᾳ σερβικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἀρχιεπίσκοπος Τσερνοβιτσίου καὶ μητροπολίτης Βουκοβίνης καὶ Δαλματίας ***Βλαδίμηρος Ῥέππας.***

Τρανσυλβανίας *(Hermannstadt)* ***Ἰωάννης Μετσιάνας,*** πρωθιεράρχης τῆς αὐστροουγγρικῆς ῥωμουνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Μαυροβουνίου ***Μητροφάνης,*** μητροπολίτης.

ΑΙ ΤΩ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩ ΘΡΟΝΩ

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΑΙ

ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΑΙ ΜΟΝΑΙ

ΑΙ ΕΝ ΤΩι ΑΓΙΩι ΟΡΕΙ ΤΟΥ ΑΘΩ ΜΟΝΑΙ

1. Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τῆς Μεγίστης Λαύρας, ἰδιόρρυθμος.
2. Τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τοῦ Βατοπεδίου, ἰδιόρρυθμος.
3. Τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τῶν Ἰβήρων, ἰδιόρρυθμος.
4. Τῶν Εἰσοδίων τοῦ Χιλιανδαρίου, κοινόβιον.
5. Τῶν Γενεθλίων τοῦ Προδρόμου, Διονυσίου, κοινόβιον. Ἡγ. ***Δοσίθεος.***
6. Τῆς Μεταμορφώσεως, τοῦ Παντοκράτορος, ἰδιόρρυθμος.
7. Τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων, τοῦ Ξηροποτάμου, ἰδιόρρυθμος.
8. Τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τοῦ Ζωγράφου, κοινόβιον.
9. Τῆς Μεταμορφώσεως, Κουτλουμουσίου, κοινόβιον. Ἡγ. ***Δαμασκηνός.***
10. Τῶν Ταξιαρχῶν, τοῦ Δοχειαρίου, ἰδιόρρυθμος.
11. Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τοῦ Καρακάλου, κοινόβιον. Ἡγ. ***Ἀθανάσιος.***

12. Τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τοῦ Φιλοθέου, ἰδιόρρυθμος.
13. Τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, τῆς Σιμοπέτρας, κοινόβιον. Ἡγ. ***Νεόφυτος.***
14. Τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ Σταυρονικήτα, ἰδιόρρυθμος.
15. Τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τοῦ ἁγίου Παύλου, κοινόβιον. Ἡγ. ***Σωφρόνιος.***
16. Τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τοῦ Ξενοφῶντος, κοινόβιον.
17. Τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ Γρηγορίου, κοινόβιον. Ἡγ. ***Συμεών.***
18. Τῆς Ἀναλήψεως, τοῦ Ἐσφιγμένου, κοινόβιον. Ἡγ. ***Νικήτας.***
19. Τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, τοῦ Ῥωσσικοῦ, κοινόβιον. Ἡγ. ***Νήφων.***
20. Τοῦ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, τοῦ Κωσταμονίτου, κοινόβιον.

ΑΙ ΕΝ ΤΑΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΑΙ

ΜΟΝΑΙ

Ἐν Κωνσταντινουπόλει

1. Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐν Βαλουκλῇ.
2. Τῶν Βλαχερνῶν, ἐν Ξυλοπόρτῃ.

Ἐν Πριγκιπονήσοις

3. Τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ἐν Πριγκίπῳ.
4. Τοῦ ἁγίου Νικολάου, αὐτόθι.
5. Τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, Καμαριωτίσσης, ἐν Χάλκῃ.
6. Τῆς ἁγίας Τριάδος, αὐτόθι.
7. Τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἢ Θεοκορυφώτου, ἐν Ἀντιγόνῃ.
8. Τῆς θείας Μεταμορφώσεως, ἐν Πρώτῃ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καισαρείας

9. Τῶν Ταξιαρχῶν.
10. Τοῦ τιμίου Προδρόμου.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Θεσσαλονίκης

11 Τῆς θείας Μεταμορφώσεως, τῶν Βλατέων, ἐν τῇ πόλει.

12. Τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, ἐν Γαλατίστῃ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἰωαννίνων

13. Τῆς ὑτεραγίας Θεοτόκου, Σωσίνου.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Προύσης

14. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, τῆς Πελεκητῆς, ἐν Τριγλίᾳ.
15. Τῶν ἁγίων Πατέρων, Μηδηκίου, ἐν Τριγλίᾳ.

Νικόλαος Ζαρίφης,

Μέγας εὐεργέτης τῶν Ἐ. Φ. Καταστημάτων

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βερροίας

16. Τοῦ τιμίου Προδρόμου.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πισιδείας

17. Τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἐν Μύροις.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κρήτης

18. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, Πρέβελη, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Λάμπης καὶ Σφακίων.
19. Τῆς Ὁδηγητριας, ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς μητροπόλεως Κρήτης.
20. Τῆς Χρυσοπηγῆς, ἐν Κυδωνίαις.
21. Τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, Γουβερνέτου, αὐτόθι.

22. Τῆς ἁγίας Τριάδος (τῶν Τζαγκαρόλων), Ἀκρωτῆρι, αὐτόθι.
23. Τῆς Ὁδηγητρίας, Γωνιᾶς, ἐν Κισσάμῳ.
24. Τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, Τοπλοῦ, ἐν Σιτείᾳ.
25. Τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, Χαλέπα, ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Ῥεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου.
26. Τοῦ προφήτου Ἠλιού, Ῥούστικα, αὐτόθι.

Χρυσοβέργης Γεωργίου,

Μέγας εὐεργέτης τῶν Ἐ. Φ. Καταστημάτων

29. Τοῦ ἁγίου Γεωργίου, Ἀρσάνι, αὐτόθι.
28. Τοῦ τιμίου Σταυροῦ, Βώσακος, αὐτόθι.
29. Τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, Ἀρκάδι, αὐτόθι.
30. Τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, Χαλεβῆ, αὐτόθι.
31. Τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, Μαυροκεφάλου, αὐτόθι.
32. Τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, Καρδιωτίσσης, ἐν Χερρονήσῳ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Τραπεζοῦντος

33. Τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, Σουμελᾶ.
34. Τοῦ ἁγίου Γεωργίου, Περιστερεώτα.
35. Τοῦ τιμίου Προδρόμου, Βαζελῶν.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ῥόδου

36. Τοῦ ταξιάρχου Μιχαήλ, τοῦ Ῥουκουνιάτου, ἐν Σύμῃ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σερρῶν

37. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, τοῦ Προδρόμου.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δράμας

38. Τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Εἰκοσιφοινίσσης.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Λίνου

39. Τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, Σκαλωτῆς.
40. Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, Τσαδῆρι.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μηθύμνης

41. Ταξιαρχῶν, Λειμῶνος (ἐν Λέσβῳ).

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μεσημβρίας

42. Τοῦ ἁγίου Νικολάου, τοῦ Αἵμονος.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σάμου

43. Τοῦ προφήτου Ἠλιού.
44. Τοῦ τιμίου Σταυροῦ.
45. Τῆς Παναγίας τῶν Πέντε ὀσπιτίων.
46. Τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.
47. Τῆς ἁγίας Ζώνης.
48. Τῆς Παναγίας τοῦ Βροντᾶ.
49. Τῆς Ἁγίας Τριάδος, Κατραφύλλια.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀγχιάλου

50. Τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, ἐν Πύργῳ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χίου

51. Τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Νέας Μονῆς.
52. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, Μουνδῶν.
53. Τῶν ἁγίων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Γρεβενῶν

54. Τοῦ ἁγίου Νικάνορος, τῆς Ζάβορδας.

Ἰωσὴφ Δημητριάδης (Ἐξερτζῆς),

Μέγας εὐεργέτης τῶν Ἐ. Φ. Καταστημάτων

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χαλδείας

55. Τοῦ ἁγ. Γεωργίου, τοῦ Χουτουρᾶ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐλασσῶνος

56. Τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, Ὀλυμπιωτίσσης.
57. Τῆς ἁγίας Τριάδος, τοῦ Σπαρμοῦ.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δρυϊνουπόλεως

58. Τῆς ὑπεραγ. Θεοτόκου, Καμένης.
59. Τῆς ὑπεραγ. Θεοτόκου, Σπηλαίου.
60. Τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Στύλου καὶ Δίρβεως.
61. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Καρπάθου καὶ Κάσου

62. Τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἐν Βάσσαις.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σερβίων καὶ Κοζάνης.

63. Τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, Δεμεράδων.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν

64. Τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, Γηρομερίου.
65. Τῆς Θεοτόκου, Ῥαγίου.

Ἐν τῇ ἐπαρ. Βελλᾶς καὶ Κονίτσης

66. Τῆς Θεοτόκου, Μολυβδοσκεπάστου.
67. Τῶν Ταξιαρχῶν Γκούρας.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κολωνίας

68. Τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, Καγιὰ Ντιμπί.

Ἐν τῇ ἐπισκοπῇ Κίτρους

69. Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, τῆς Σφίντζας.
70. Τοῦ ἁγίου Διονυσίου, ἐν Ὀλύμπῳ.
71. Τῶν Κανάλων.

Ἐν Πάτμῳ

72. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, τοῦ Θεολόγου.

SISMANOGLIO ARCHIVE

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

† Ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ***Δαμιανὸς Α΄***.
† Ὁ Ἰορδάνου ***Ἐπιφάνιος*** καὶ Πατριαρχικὸς Ἐπίτροπος.
† Ὁ Θαβωρίου ***Στέφανος***.
† Ὁ Τιβεριάδος ***Μελέτιος***.
† Ὁ Κυριακουπόλεως ***Μελέτιος***.
† Ὁ Διοκαισαρείας ***Νικόδημος***.
† Ὁ Φιλαδελφείας ***Σωφρόνιος***.

Στέφανος Ζαφειρόπουλος,
Μέγας εὐεργέτης τῶν Ἑ. Φ. Καταστημάτων

Ὁ Γέρων Σκευοφύλαξ Ἀρχιμ. ***Εὐθύμιος***.
Ὁ Γέρων Ἀρχιγραμματεὺς Ἀρχιμανδρίτης ***Μελέτιος***.
Ὁ Γέρων Δραγουμᾶνος Ἀρχιμανδρίτης ***Ἰννοκέντιος***.
Ὁ Ἀρχιμ. ***Γερμανὸς Ἀποστολᾶτος***.
Ὁ Ἀρχιμ. ***Γεράσιμος***.
Ὁ Ἀρχιμ. ***Νίκανδρος***.
Ὁ Ἀρχιμ. ***Ἰωσήφ***.
Γραμματεὺς ***Κελαδίων*** Ἱερομόναχος.

Ἀρχιγραμματεία

Ἀρχιγραμματεὺς Ἀρχιμανδρίτης ***Μελέτιος Μεταξάκης***.
Β΄ Γραμματεὺς ***Κελαδίων*** Ἱερομόναχος.
Γ΄ Γραμματεὺς Διάκονος ***Ἱππόλυτος***.
Πρωτοκολλητὴς Διάκονος ***Δοσίθεος***.
Α΄ Γραφεὺς ***Γεώργιος Παπάζογλους***.
Β΄ » ***Ἀθανάσιος Πανταζῆς***.
Α΄ Γραμματεὺς τῆς ῥωσσικῆς Ἀρχιμανδρίτης ***Κάλλιστος***.
Β΄ Γραμματεὺς τῆς ῥωσσικῆς ***Γρηγόριος Παπαμιχαήλ***.
Γραμμ. τουρκικῆς ***Γεώργιος Χούμπεη***.
Γραμμ. ἀραβικῆς ***Σάββας Φαρράν***.

Ἐπιτροπεία τῶν Οἰκονομικῶν

Ἐπίτροπος τῶν Οἰκονομικῶν Ἀρχιμανδρίτης ***Νίκανδρος***.
Λογιστὴς ***Βασίλειος Κοντόπουλος***.
Α΄ Γραμματεὺς ***Ματθίας*** Διάκονος.
Β΄ Γραμματεὺς ***Ματθίας*** Διάκονος.
Γ΄ Γραμματεὺς ***Πάμφιλος*** Διάκονος.
Ταμίας ***Πατρίκιος*** Διάκονος.

Ἐπιτροπεία τῶν κτημάτων

Ἐπίτροπος τῶν κτημάτων ὁ Φιλαδελφείας ***Σωφρόνιος***.
Ἐπιστάτης τῶν κτημάτων ***Παγκράτιος*** Μοναχὸς καὶ ***Πέτρος*** Ἱερομόναχος.
Γραμματεὺς ***Ἀνδρέας Μοναχός***.
Ὁ τῶν κατοικήσεων τῶν Ἰθαγενῶν ***Ζαχαρίας*** Διάκονος.
Ἀρχιτέκτων ***Ἀθανάσιος Ἀνδρεάκης***.
Ἐργοδηγὸς ***Ἀρσένιος*** Μοναχός.

Ἐπιτροπεία τῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Ἐπίτροπος τῆς Ἐκπαιδεύσεως ὁ ἀρχιμανδρίτης ***Ἰωσήφ***.
Γραμματεὺς ***Δημήτριος Ἐλευθεριάδης***.

Δραγουμανία.

Α΄ Δραγουμᾶνος ὁ ἀρχιμανδρίτης ***Ἰννοκέντιος***.
Β΄ Δραγουμᾶνος ***Γοργίας*** Μοναχός.
Γ΄ Δραγουμᾶνος ***Μηνᾶς*** Μοναχός.
Γραμματεὺς τῆς ἑλληνικῆς ***Φιλήμων*** Διάκονος.
Γραμματεὺς τῆς ἀραβικῆς ***Θ. Παράμκη***.

Καμαρασία.

Καμαράσης ὁ Ἀρχιμανδρίτης ***Παρθένιος***.
Παρακαμαράσης ***Ἀθανάσιος*** Ἱερομόναχος.
Γραμματεὺς ***Νικόλαος Βάλσαμος***.

Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον.

Πρόεδρος ὁ Κυριακουπόλεως ***Μελέτιος***.
Ἀντιπρόεδρος ὁ Δραγουμᾶνος Ἀρχιμανδρίτης ***Ἰννοκέντιος***.
Μέλη ὁ Ἀρχιμανδρίτης ***Μακάριος***.
» » ***Ἰωσήφ***.
» ὁ Πρεσβύτερος ***Ἀβραάμ***.
Γραμματεὺς ὁ ***Σάββας Φαρράν***.

Ἐλεγκτικὸν σῶμα.

Πρόεδρος ὁ Ἰορδάνου ***Ἐπιφάνιος***.
Ὁ Ἀρχιμανδρίτης ***Γεράσιμος***.
Ὁ Ἱερομόναχος ***Διομήδης***.
Γραμματεὺς ***Μελίτων*** Διάκονος.

Ἱερὰ Προσκυνήματα.

Πανίερος ναὸς Ἀναστάσεως. *Ἡγούμενος* ὁ Γέρων Σκευοφύλαξ Ἀρχιμ. ***Εὐθύμιος***. *Παρασκευοφύλαξ* Ἀρχιμ. ***Γεράσιμος*** μετὰ 25 περίπου ἄλλων ἱερέων, διακόνων, μοναχῶν καὶ δοκίμων.

Ἁγία Βηθλεέμ. Πατριαρχικὸς ἐπίτροπος ὁ Θαβωρίου ***Στέφανος***, μετὰ 20 διακονητῶν.

Ἁγία Γεθσημανῆ. Ἡγούμενος Ἱερομόναχος ***Ἰωακεὶμ Ἀνυφαντόπουλος*** μετὰ 5 διακονητῶν.

Ὄρος Ἐλαιῶν. Ὁ Ἰορδάνου ***Ἐπιφάνιος*** μετὰ 8 διακονητῶν.

Μονὴ τιμίου Προδρόμου ἐν Ἰορδάνῃ. *Ἡγούμενος* Μοναχὸς ***Μάξιμος*** μετὰ 5 διακονητῶν.

Βηθανία. *Ἡγούμενος* Ἀρχιμ. ***Γρηγόριος*** μετὰ 5 διακονητῶν.

Σαραντάριον. *Ἡγούμενος* Ἀρχιμ. ***Ἀβράμιος*** μετὰ 6 διακονητῶν.

Θαβώριον. *Ἡγούμενος* Ἀρχιμ. ***Παχώμιος*** μετὰ 5 διακονητῶν.

Τιβεριάς. *Ἱερομόναχος* ***Ἀβράμιος*** μετὰ 3 διακονητῶν.

Ἄλλα Μοναστήρια.

Ἐν Ἱεροσολύμοις: Κεντρ. Μοναστήριον τῶν ἁγ. Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, Ἀβραάμ, τιμίου Προδρόμου, ἁγίου Χαραλάμπους, Ἀρχαγγέλων, ἁγ. Νικολάου, ἁγ. Αἰκατερίνης, ἁγ. Σπυρίδωνος, ἁγ. Γεωργίου, ἑτέρου ἁγ. Γεωργίου, ἁγ. Δημητρίου, ἁγίων Θεοδώρων, ἁγ. Εὐθυμίου (γυναικεῖον), Μεγάλης Παναγίας (γυναικεῖον), ἁγίου Βασιλείου (γυναικεῖον), Σεϊδανάγιας (γυναικεῖον).

Ἀλέξανδρος Γεωργιάδης,
Μέγας εὐεργέτης τῶν Ἑ. Φ. Καταστημάτων

Ἐκτὸς τῆς Ἱερουσαλήμ: ἁγ. Ὀνουφρίου, προφ. Ἠλιοῦ, ἁγ. Γεωργίου Πετζαλᾶ, τιμίου Σταυροῦ, Καταμόνας, Χοζεβᾶ, προφήτου Ἐλισσαίου, ἀββᾶ Γερασίμου, ἀββᾶ Θεοδοσίου, Λαύρα ἁγίου Σάββα.

Ποιμένες τοῦ λαοῦ.

Δύο Μητροπολῖται: Ὁ Πτολεμαΐδος (χηρεύει) (ἕδρα Ἄκρη) καὶ ὁ Ναζαρὲτ Θεοφάνης (ἕδρα Ναζαρὲτ) καὶ 13 προϊστάμενοι εἰς τὰς ἑξῆς πόλεις: Ἰόππην, Ῥέμλην, Λύδδαν, Γάζαν, Κάϊφαν, Πτι-

ζάλλαν, Ῥαμάλλαν, Νεάπολιν, Χούσουν, Ἀτζλοῦν, Σάλτην, Μαδηβᾶν, Κάραχ.

Ἀδελφότης Ἁγιοταφιτῶν.

Τὰ μέλη αὐτῆς εἶναι 300 περίπου, Ἀρχιερεῖς, Ἀρχιμανδρῖται, Πρωτοσύγκελλοι, Ἱερεῖς, Διάκονοι, Μοναχοί, ἐκτὸς τῶν δοκίμων. Περὶ τοὺς 100 μὲν ἐνδιαιτῶνται διαρκῶς ἐν τῷ Κεντρικῷ Μοναστηρίῳ, περὶ τοὺς 70 δὲ ἐν τῇ Λαύρᾳ τοῦ ἁγίου Σάββα, οἱ δὲ λοιποὶ εἶναι κατεσπαρμένοι ὡς διακονηταὶ εἰς τὰ Προσκυνήματα, τὰ Μοναστήρια, τὰς Σχολάς, τὰ παρὰ τῷ λαῷ Ἡγουμενεῖα καὶ τὰ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Μετόχια.

Θεόδωρος Ἀ. Μαυρογορδάτος,

Μέγας εὐεργέτης τῶν Ε. Φ. Καταστημάτων

Ἐπιτροπεία Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐπίτροπος τῆς Α. Θ. Μ. τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ Ἀρχιμανδρίτης ***Γλυκέριος.***

Α' Γραμματεὺς ***Δημοσθένης Νικολαΐδης***

Β' » καὶ Λογιστὴς τοῦ ἱεροῦ Μετοχίου ***Ἐμμανουὴλ Ἰωαννίδης.***

Γραμματεὺς τῆς τουρκικῆς ***Γεώργιος Στυλιανίδης.***

Μετὰ 25 ἄλλων διακονητῶν.

Ἐπιτροπεία Μόσχας.

Ἐπίτροπος Ἀρχιμ. ***Ἀθανάσιος.***

Γραμματεὺς τῆς ἑλληνικῆς Διάκονος ***Εἰρηναῖος.***

Γραμματεὺς ῥωσσικῆς ***Ἐ. Σαριγιάνης,*** μετὰ 5 ἄλλων διακονητῶν.

Ἐπιτροπεία Ἀθηνῶν.

Ἔξαρχος Ἀρχιμ. ***Νικόδημος*** μετὰ 5 διακονητῶν.

Ἐκτὸς τῶν ἄνω Μετοχίων ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα ἐν Κρήτῃ, Σμύρνῃ, Τυφλίδι, Ταϊγανίῳ, Ἀδριανουπόλει, Σέρραις, Κύπρῳ κλπ.

Σχολαί.

Ἐν Ἱεροσολύμοις: 1) Θεολογικὴ μετὰ 60 οἰκοτρόφων μαθητῶν καὶ 12 καθηγητῶν. Σχολάρχης ὁ Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Α. Παπαδόπουλος· 2) Ἱερατική, ἡμιγυμνάσιον μετὰ μαθητῶν οἰκοτρόφων 40 καὶ ἐξωτερικῶν 200. Διδάσκαλοι 10. Σχολάρχης ὁ Διάκονος ***Ἰάκωβος Ἀρχατζικάκης***· 3) Κεντρικὸν Παρθεναγωγεῖον μετὰ 2 Νηπιαγωγείων, μαθήτριαι 250, διδασκάλισσαι 8.

Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις: 79 Δημοτικὰ σχολεῖα καὶ Γραμματοδιδασκαλεῖα μεθ' 135 διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν καὶ 3 500 περίπου μαθητῶν καὶ μαθητριῶν.

Ἡ ὁλικὴ δαπάνη τῆς συντηρήσεως τῶν 82 τούτων ἐκπαιδευτηρίων, καταβαλλομένη ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τοῦ ταμείου τοῦ Ἱεροῦ Κοινοῦ τοῦ Παναγίου Τάφου, συμποσοῦται εἰς 9 000 εἰκοσάφραγκα, ἐξ ὧν 2 500 ὑπὲρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Πληθυσμός, ἐνοριακοὶ ναοὶ καὶ ἐνοριακὸς κλῆρος.

Καθ' ὅλην τὴν Παλαιστίνην ὑπάρχουσιν Ὀρθόδοξοι ὑπὲρ τὰς 50 000, ἐξ ὧν οἱ πλείους εἶναι ἀραβόφωνοι. Ἐνοριακοὶ δὲ ναοὶ περὶ τοὺς 60 καὶ ἱερεῖς περὶ τοὺς 110, οἷς παρέχεται μισθὸς μηνιαῖος ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ Ἱεροῦ Κοινοῦ τοῦ Παναγίου Τάφου ἀπὸ 100 μέχρι 300 γροσίων, ἡ δὲ συντήρησις τῶν ναῶν ἐπιβαρύνει ὡσαύτως τὸ αὐτὸ ταμεῖον.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ
ΕΚ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

Α' ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Ἄρθρον Α'. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, συνισταμένη ἐκ δώδεκα Μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου διατελοῦσα, ἐπειδή, κατὰ τὴν ἀνέκαθεν ἐπικρατοῦσαν καὶ καθεστῶσαν τάξιν, θεωρεῖται πάντοτε ἡ πνευματικὴ ἀρχὴ πάντων τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην διατελούντων χριστιανικῶν λαῶν, θέλει καταβάλλει πᾶσαν σπουδὴν καὶ προσπάθειαν εἰς ὅλας τὰς πνευματικὰς ὑποθέσεις τοῦ Ἔθνους, κατὰ τοὺς ἱεροὺς ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας· οἷον τὰς ἀντικαταστάσεις καὶ τοὺς διορισμοὺς τῶν Ἀρχιερέων εἰς θέσεις χηρευούσας, τὴν γενικὴν βελτίωσιν, διατήρησιν καὶ διεξαγωγὴν τῶν τε ἁπανταχοῦ Μοναστηρίων καὶ τῆς ἐν τῇ πρωτευούσῃ Ἐθνικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς· θέλει ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν διαφύλαξιν τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν ἀπὸ πάσης ἐπηρείας ἀλλοτρίου, δυναμένης νὰ διαφθείρῃ τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν φρονήματα καὶ νὰ γείνῃ πρόξενος νὰ μεταβάλωσι τὸ θρήσκευμά των· θέλει φροντίζει νὰ διορίζῃ καὶ στέλλῃ ἐνταῦθά τε ἐν βασιλευούσῃ καὶ ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ Κράτους ἀξίους καὶ ἐναρέτους ἱερεῖς, ἵνα κηρύττωσι τοῖς Χριστιανοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ· θέλει προμηθεύει καὶ διανέμει ὅσα ἐγκρίνει ἀναγκαῖα βιβλία καὶ ἐγχειρίδια πρὸς φωτισμὸν τοῦ κλήρου καὶ κατήχησιν τῶν Χριστιανῶν, οὗ ἕνεκα θέλει ὑπάρχει ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τυπογραφεῖον, καλῶς διωργανισμένον· εἰς τὸ τυπογραφεῖον δὲ τοῦτο, δι' ὅσα βιβλία καὶ ἐγχειρίδια (ἐκτὸς τῶν ὅλως θρησκευτικῶν) ἤθελον τυπωθῆ, ὀφείλει τὸ Πατριαρχεῖον νὰ συνεννοῆται προηγουμένως, κατὰ τὸ Νιζάμι, μετὰ τοῦ Ὑψηλοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως. Πρὸς ἐνέργειαν δὲ τούτων ἡ Ἱερὰ Σύνοδος δέον νὰ ἀνταποκρίνηται μετὰ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ Κράτους Ἀρχιερέων, οἵτινες θέλουσιν ἀναφέρεσθαι κατ' εὐθεῖαν πρὸς αὐτὴν καὶ οὐδενὶ ἐπιτρέπεται ἔξωθεν, ἵνα ἐπιμιχθῇ εἰς τὰς ὑποθέσεις καὶ τὰ δικαιώματα τὰ τῇ πνευματικῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐξουσίᾳ ἀνήκοντα.

Ἄρθρον Β'. Ἅπαντες οἱ Μητροπολῖται τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἔχουσιν ἐξ ἴσου τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ διορίζωνται μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀνὰ δύο ἔτη ἕκαστος κατὰ σειρὰν περιοδικήν, ἀνανεουμένου κατ' ἔτος τοῦ ἡμίσεως τοῦ προσωπικοῦ αὐτῆς, ὥστε ἕκαστον μέλος νὰ μὴ διαμένῃ ἐν τῇ Συνόδῳ πλέον τῶν δύο ἐτῶν. Ἅπαντα δὲ τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὑπάρχουσιν ἰσοδύναμα καὶ ἰσοψήφια ὡς πρὸς τὴν ἐξάσκησιν τῶν συνοδικῶν πράξεων, μηδεμιᾶς ἐν αὐτοῖς ὑπαρχούσης διακρίσεως ἢ ὑπεροχῆς. Τὸ δὲ κατάστιχον τῶν εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἐνδημούντων ἢ ἀποδημούντων Ἀρχιερέων θέλει στέλλει τὸ Πατριαρχεῖον εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην καὶ θέλει εἰδοποιεῖ τὸ πρᾶγμα.

Ἄρθρον Γ'. Οἱ ἀποκαθιστάμενοι εἰς τὰς ἐπαρχίας Ἀρχιερεῖς, εἰ μέν εἰσιν ἐκ νέας χειροτονίας, δὲν δύνανται νὰ διορισθῶσι μέλη τῆς Συνόδου, πρὶν ἐνδιατρίψωσι πέντε ὁλόκληρα ἔτη ἐν τῇ ποίμνῃ των, εἰ δὲ ἐκ μεταθέσεως, ὀφείλουσιν ὡσαύτως νὰ διατρί-

ψωσιν ἐν τῇ ποίμνῃ των τρία ἔτη. Δύνανται δὲ νὰ ἀποφύγωσι τὴν πρόσκλησιν οἱ προβεβηκότες μόνον τῇ ἡλικίᾳ, πάντες δὲ οἱ λοιποὶ ὀφείλουσιν ὑποχρεωτικῶς προσκαλούμενοι νὰ μεταβαίνωσιν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἄρθρον Δ΄. Θέλουσι διορισθῆ ἀνάλογα χρηματικὰ ἐπιχορηγήματα, τὰ ὁποῖα θέλουσι λαμβάνει οἱ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Συνόδου Ἀρχιερεῖς, τῶν ὁποίων τὰ τακτικὰ εἰσοδήματά εἰσιν ὀλιγώτερα τῶν 50 000 γροσίων, πρὸς βοήθειαν τῶν ἐξόδων τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει διατριβῆς των, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀναλάβῃ ἕκαστος τὰ συνοδικὰ ἔργα μέχρι τῆς ἀντικαταστάσεώς του.

Ἄρθρον Ε΄. Συνετάχθη ἐπίτηδες κατάλογος ἁπάντων τῶν Μητροπολιτῶν, διαιρῶν αὐτοὺς εἰς τρεῖς κλάσεις, συμπεριλαμβανούσας ἀνὰ ἓν τριτημόριον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ αὐτῶν. Κατὰ τὸν κατάλογον τοῦτον, τρεῖς μῆνας πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ἑκάστου ἔτους, ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου θέλει λαμβάνει ἀνὰ δύο ἐξ ἑκάστης κλάσεως· τὸν πρῶτον δηλαδὴ καὶ τὸν τελευταῖον, καὶ θέλει προσκαλεῖ αὐτοὺς εἰς ἀντικατάστασιν τῶν παλαιῶν, οἵτινες ὀφείλουσιν ἄνευ ἀναβολῆς νὰ ἐπιστρέφωσιν εἰς τὰς ἐπαρχίας των.

Ἄρθρον Ϛ΄. Ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεώς τινος τῶν συνοδικῶν μελῶν πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας τῶν δύο ἐτῶν, ἐὰν ἡ ἀποβίωσις συμβῇ τὸ πρῶτον ἔτος, νὰ ἀντικαθιστᾷ αὐτὸν ὁ ἀμέσως ἑπόμενος καὶ νὰ ἀναπληροῖ τὰ δύο ἔτη· ἐὰν δὲ τὸ δεύτερον, τότε οἱ ὀλίγοι μῆνες νὰ ἐπιμετρῶνται εἰς τὸν κατὰ σειρὰν τῆς τάξεως προσκληθησόμενον.

Ἄρθρον Η΄. Πᾶσα πρᾶξις τῆς Συνόδου, γενομένη ἄνευ τῆς εἰδήσεως καὶ τῆς παρουσίας τοῦ Πατριάρχου, ὑπάρχει ἄκυρος· ἀλλὰ καὶ πᾶσα πρᾶξις, γινομένη μονομερῶς παρὰ τοῦ Πατριάρχου, ὑπάρχει ὡσαύτως ἄκυρος. Πᾶσαν δὲ πρᾶξιν τῆς Συνόδου, φέρουσαν τὴν πλειοψηφίαν, ἐν πλήρει συνεδριάσει τῶν συνοδικῶν μελῶν, ὀφείλει ὁ Πατριάρχης νὰ παραδέχηται καὶ νὰ ἐνεργῇ.

Ἄρθρον Θ΄. Οὐδεὶς τῶν συνοδικῶν Ἀρχιερέων δύναται, ληξάσης τῆς προθεσμίας τῆς ἐνδημίας του, νὰ διαμείνῃ ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκτὸς μεγίστης ἀνάγκης ἢ ἀσθενείας, ἀλλὰ καὶ τοῦτο θέλει γίνεσθαι τῇ εἰδήσει τῆς Συνόδου, μὲ προθεσμίαν ἀνάλογον, προσδιοριζομένην ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου, καὶ περὶ τούτου θέλει δίδεσθαι εἴδησις εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, οἱ δὲ τοιοῦτοι Ἀρχιερεῖς δὲν θέλουσι συνεδριάζει οὔτε χοροστατεῖ.

Ἄρθρον Ι΄. Οὐδεὶς τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου Ἀρχιερέων δύναται ἐνδημῆσαι εἰς Κωνσιαντινούπολιν ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει, ἄνευ προηγουμένης ἀδείας τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Καθήκοντα τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρον Η΄. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνεδριάζει τρὶς τῆς ἑβδομάδος· εἰς ὅλα δὲ τὰ πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην διαπεμπόμενα ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα θέλει τίθεσθαι σφραγὶς ἑξαμελής· πᾶν δὲ ἔγγραφον πρὸ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ καταχωρίζεται εἰς τὰ πρακτικὰ καὶ συνυπογράφεται παρὰ τῶν μελῶν τῆς Συνόδου· ἡ δὲ κλεὶς τῆς σφραγῖδος ταύτης θέλει μένει πάντοτε παρὰ τῷ Πατριάρχῃ.

Ἄρθρον Θ΄. Οἱ εἰς ἐπαρχίαν διοριζόμενοι Ἀρχιερεῖς δὲν δύνανται νὰ διαμένωσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει πλέον τῶν δύο μηνῶν, ἀλλὰ νὰ ἀπέρχωνται εἰς τὰς ἐπαρχίας των· ἐν δὲ τῷ διαστήματι τῆς διαμονῆς των θέλουσι χοροστατεῖ μόνον καὶ συλλειτουργεῖ.

Ἄρθρον Ι΄. Οἱ δι' ὑποθέσεις ἢ σωματικὴν ἀσθένειαν, τῇ ἀδείᾳ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῇ συγκαταθέσει τῆς Συνόδου ἐπὶ ῥητῇ προθεσμίᾳ παρεπιδημοῦντες ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀρχιερεῖς, χοροστατοῦσι μὲν καὶ συλλειτουργοῦσιν (ἐκτὸς τῶν ἐγκαλουμένων, οὐ συνεδριάζουσι δέ. Ληξάσης δὲ τῆς προθεσμίας των, θέλουσιν εὐθὺς ἀπέρχεσθαι εἰς τὰς ἐπαρχίας των· ἂν δὲ ἀναφανῇ ἀναπόφευκτος ἀνάγκη τῆς περαιτέρω διαμονῆς των,

θέλει ἀποφασίζει ὁ Πατριάρχης τῇ γνώμῃ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου· ἂν δέ τις φανῇ ἐνεργῶν εἰς τὸ νὰ παρατείνῃ τὴν προθεσμίαν τῆς διαμονῆς του, παρέχων ἀνησυχίας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ὁ τοιοῦτος νὰ στέλληται ἀμέσως εἰς τὴν ἐπαρχίαν του· ἐὰν δὲ τοῦτο δύσκολον, τότε νὰ ἀποπέμπηται ἀλλαχοῦ, ἕως οὗ διευκολυνθῇ ἡ εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἀποστολή.

Ἄρθρον ΙΑ΄. Ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς Συνόδου θέλει λαμβάνει τὴν ἀνήκουσαν πρόνοιαν καὶ κηδεμονίαν περὶ τῶν διαθεσίμων καὶ τῶν πρὸς ζωάρκειαν στερουμένων Πατριαρχῶν πρὸς ἄνετον συντήρησιν αὐτῶν, ἐπίσης δὲ καὶ περὶ τῶν διαθεσίμων Μητροπολιτῶν, Ἐπισκόπων καὶ τιτουλαρίων Ἀρχιερέων, ὅπως περιθάλπωνται δι' ἀναλόγων σιτηρεσίων. Ὅσοι δὲ τῶν Ἀρχιερέων παραιτοῦνται οἰκειοθελῶς, δύνανται νὰ ἐκλέξωσι τὸν τόπον τῆς ἑαυτῶν ἡσυχίας καὶ ἐγκαταβιώσεως, τῇ γνώσει τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου, πλὴν τῆς ἐπαρχίας, εἰς ἣν διετέλουν ἀρχιερεύοντες, ὅτε παρητήθησαν· ἂν δέ τις τῶν Ἀρχιερέων ἤθελε παυθῇ κατὰ τὸ Η΄ ἄρθρον τοῦ περὶ ἐκλογῆς Ἀρχιερέων κανονισμοῦ, τότε, ἐὰν τὸ ἔγκλημά του εἶναι θρησκευτικόν, ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς Συνόδου θέλουσιν ἀποφασίζει περὶ τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς του, εἰ δὲ καὶ τὸ ἔγκλημά του εἶναι κοσμικόν, τότε ὁ τόπος τῆς διαμονῆς του θέλει προορίζεσθαι κατὰ συνεννόησιν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης μετὰ τοῦ Πατριαρχείου.

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Ἰκονίου κ. Ἀθανάσιος,
Μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ἄρθρον ΙΒ΄. Ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διορίζει Ἐκκλησιαστικὴν Ἐπιτροπήν, συγκειμένην ὑπὸ λογίων ἱερωμένων, τῆς ὁποίας καθήκοντα ὑπάρχουσι νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς εὐκοσμίας καὶ ἐκπαιδεύσεως τοῦ Κλήρου, ἵνα μὴ χειροτονῶνται κληρικοὶ ἄνθρωποι ἀμαθεῖς καὶ ἀνάξιοι.

Ἄρθρον ΙΓ΄. Συμφώνως τοῖς Κανονισμοῖς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησιαστικῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, δέον νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἐν ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπή.

Ἄρθρον ΙΔ΄. Ἕκαστος τῶν Ἀρχιερέων ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του ἕνα ἱεροκήρυκα, ὅστις, περιοδεύων ἐν αὐτῇ, νὰ κηρύττῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἄνευ τῆς παραμικρᾶς ἀμοιβῆς. Αἱ ἐπισημότεραι δὲ τῶν ἐπαρχιῶν θέλουσι διατηρεῖ καὶ ἓν ἱερατικὸν σχολεῖον, δαπάνῃ μὲν τῶν χριστιανῶν ἐπαρχιωτῶν, ἐπιστασίᾳ δὲ τοῦ Ἀρχιερέως καὶ τῶν προκρίτων Χριστιανῶν, ἐν ᾧ θέλουσι διδάσκεσθαι οἱ ποθοῦντες ἱερατεῦσαι, καὶ ἰδίως οἱ παῖδες τῶν ἱερέων, καὶ ὅσοι τῶν ἱερέων καὶ ἱεροδιακόνων ἀκόμη ἔχουσι τὴν τοιαύτην

ἀνάγκην· ὅσοι δὲ ἐκ τῶν μαθητευομένων εἰς τὰς τοιαύτας σχολὰς ἔχουσιν ἀγχίνοιαν καὶ ἐπιθυμοῦσι νὰ προαχθῶσιν ἔτι περισσότερον καὶ παιδευθῶσιν ἐντελέστερον, οὗτοι θέλουσι στέλλεσθαι εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἱερατικὴν Σχολὴν διὰ τοῦ Ἀρχιερέως.

Ἄρθρον ΙΕ'. Ἐγκύκλιοι ἐπιστολαὶ νὰ στέλλωνται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν πρὸς πάντας τοὺς Ἀρχιερεῖς, ὅπως φροντίζωσι μετὰ τῶν προκρίτων ἐπαρχιωτῶν των καὶ στέλλωσι νέους χρηστοήθεις καὶ εὐφυεῖς, διὰ νὰ εἰσάγωνται εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἱερατικὴν Σχολήν.

Β' ΠΕΡΙ ΤΟΥ Δ. Ε. Μ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Α· Σχηματισμὸς τοῦ Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον Α'. Τὸ Ἐθνικὸν Διαρκὲς Μικτὸν Συμβούλιον σύγκειται ἐκ δώδεκα μελῶν, τῶν μὲν τεσσάρων Ἀρχιερέων, τῶν δὲ ὀκτὼ λαϊκῶν· προεδρεύεται δὲ ὑφ' ἑνὸς τῶν ἀρχιερατικῶν αὐτοῦ μελῶν, τοῦ πρώτου τῇ τάξει μεταξὺ τῶν τεσσάρων, διὰ διπλώματος πατριαρχικοῦ. Ὁσάκις δὲ ὑποθέσεις οὐσιώδεις ἀναδεικνύουσιν ἀναγκαίαν τὴν παρουσίαν τοῦ Πατριάρχου εἰς τὸ Συμβούλιον, τότε, ἢ αὐτόκλητος, ἢ κατὰ πρόσκλησιν παρευρισκόμενος ἐν τῷ Συμβουλίῳ, θέλει προεδρεύει· τὸ Συμβούλιον θέλει ἔχει καὶ 2 γραμματεῖς, πρῶτον καὶ δεύτερον, δυναμένους νὰ μεταφράζωσιν εἰς τὰς ἀκολούθους διαλέκτους: ἑλληνικήν, ὀθωμανικήν, βουλγαρικὴν καὶ γαλλικήν.

Ἄρθρον Β'. Ἡ περίοδος τῆς ὑπηρεσίας τῶν μελῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Διαρκοῦς Μικτοῦ Συμβουλίου προσδιορίζεται εἰς δύο ἔτη, τοῦ ἡμίσεως τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ κατ' ἔτος ἀνανεουμένου.

Ἄρθρον Γ'. Τὰ τέσσαρα ἀρχιερατικὰ μέλη τοῦ εἰρημένου Συμβουλίου λαμβάνονται ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐκλεγόμενα παρὰ τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν συνοδικῶν μελῶν.

Ἄρθρον Δ'. Ἡ ἐκλογὴ τῶν λαϊκῶν μελῶν τοῦ εἰρημένου Συμβουλίου γίνεται ὡς ἑξῆς: Ἐν τακτῇ ἡμέρᾳ εἰδοποιεῖ ὁ Πατριάρχης τοὺς κατοίκους τῶν ἐνοριῶν Κωνσταντινουπόλεως καὶ Καταστένου, ἵνα κατὰ τὸ ἑξῆς διάγραμμα ἐκλέξωσιν ἑκάστη ἀντιπροσώπους ὡς ἀκολούθως: Αἱ ἐνορίαι Φαναρίου καὶ Τζιβαλίου δύο· αἱ ἐνορίαι Παλίνου, Ταξιαρχῶν καὶ Ξυλοπόρτης δύο· αἱ ἐνορίαι Μουχλίου καὶ Φωτηρᾶ ἕνα· αἱ ἐνορίαι Ἐδιρνεκαπίου, Σαλματομβρουκίου, Σαρμασικίου, Ἐγρικαπίου καὶ Τοπκαπίου ὁμοῦ καὶ Τεκὶρ Σεραγίου δύο· ἡ ἐνορία Ἐξ Μαρμάρων ἕνα· ἅπασαι αἱ ἐνορίαι τῶν Ὑψωμαθείων μετὰ τοῦ Βελιγραδίου δύο· αἱ ἐνορίαι Ἁγίας Κυριακῆς καὶ Ἐλπίδος ἕνα· ἡ ἐνορία Χάσκιοϊ ἕνα· αἱ ἐνορίαι Ταταούλων δύο· αἱ ἐνορίαι τοῦ Σταυροδρομίου δύο· ἡ ἐνορία Βλάγκας ἕνα· αἱ ἐνορίαι τοῦ Γαλατᾶ δύο· ἡ ἐνορία Ὀρτάκιοϊ ἕνα· ἡ ἐνορία Μπεσίκταση ἕνα· αἱ ἐνορίαι Κουρουτσεσμέ, Ἀρναούτκιοϊ καὶ Βεβεκίου δύο· ἡ ἐνορία Μπογιατζήκιοϊ ἕνα· αἱ ἐνορίαι Στένης καὶ Νεοχωρίου δύο· ἅπαντας ἄνευ ἐθνικῆς διακρίσεως, ἄνδρας τιμίους καὶ εὐθεῖς, κοινὴν τὴν ὑπόληψιν μεταξὺ τοῦ Ἔθνους χαίροντας καὶ ἀνέκαθεν ὑπηκόους τοῦ βασιλείου Κράτους, καὶ ἐν τῇ ὁρισθείσῃ ἡμέρᾳ ἀποστείλωσιν αὐτοὺς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, οἵτινες καὶ συνερχόμενοι ἐντὸς τῶν Πατριαρχείων θέλουσιν ἀπαρτίζει μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν μελῶν τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου τὴν ἐκλογικὴν συνέλευσιν, ἥτις θέλει ὁρίζει πρῶτον τοὺς ὑποψηφίους ἐκ συμφώνου. Ὅλα τὰ μέλη τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ προτείνειν ὑποψηφίους, οὓς ἂν κρίνωσιν ἔχοντας τὰ ἀνήκοντα ἐπὶ τούτῳ προσόντα, ὧν τὰ ὀνόματα καταγράφονται ἐν ἰδιαιτέρῳ καταλόγῳ, καὶ ἐξ αὐτῶν διὰ μυστικῆς πλειοψηφίας ἀναδεικνύονται τὰ μέλη τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου. Ἅπασα δὲ ἡ περὶ τούτου πρᾶξις θέλει καταστρώννυσθαι τακτικῶς ἐπὶ πρωτοκόλλου.

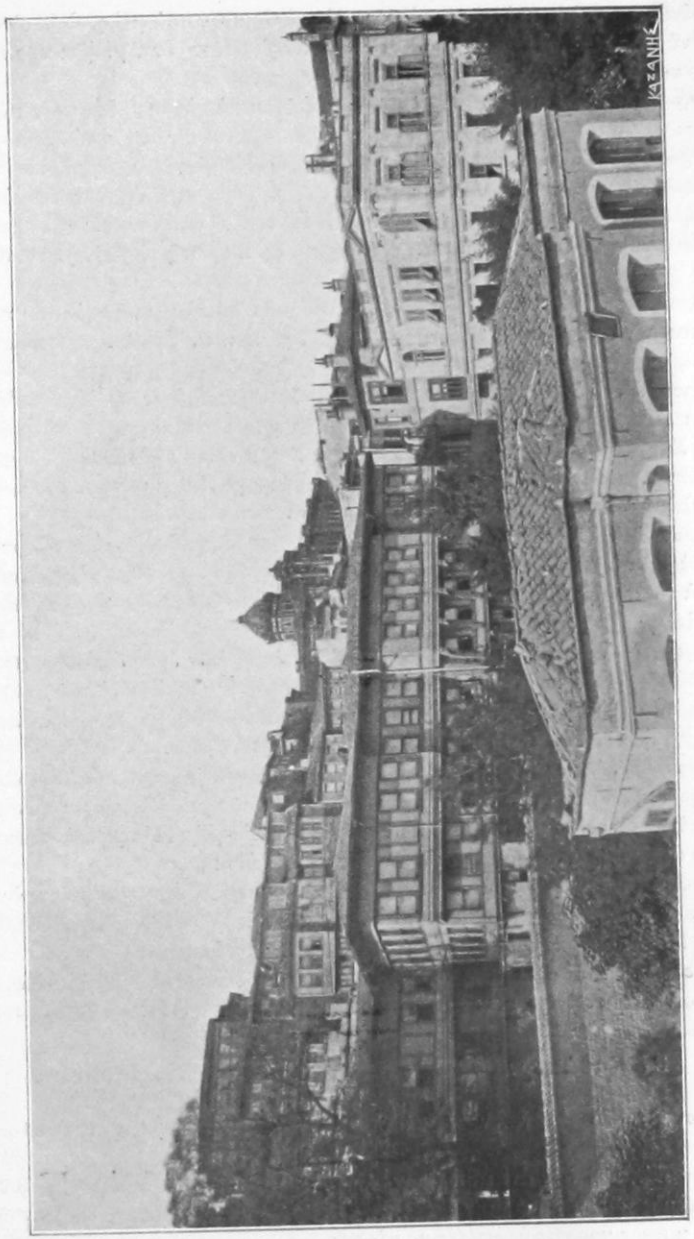

Ἄποψις τῶν πατριαρχικῶν γραφείων

Ἄρθρον Ε'. Τῆς ἐκλογῆς ἅμα λαβούσης πέρας, ὁ Πατριάρχης θέλει γνωστοποιεῖ πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην τὰ ὀνόματα τῶν τε ἀρχιερατικῶν καὶ λαϊκῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου πρὸς ἐπιδοκιμασίαν καὶ ἐπικύρωσιν.

Ἄρθρον Ϛ'. Ἡ ἀνωτέρω διάταξις ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ὑπηρεσίας τῶν

δύο ἐτῶν ἑκάστου μέλους δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰ ἀρχιερατικὰ μέλη, ἀλλ' εἶναι φυσικῶς ἐπόμενον νὰ ἀνανεῶνται καὶ ἀντικαθιστῶνται παρ' ἄλλων ἐν τῇ λήξει τῆς προθεσμίας αὐτῶν, ὡς μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρον Ζ΄. Ἕκαστον τῶν εἰρημένων μελῶν μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν δύο ἐτῶν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐκλέξιμον αὐθις, ἂν δὲν παρέλθωσιν ἄλλα δύο ἔτη.

Ἄρθρον Η΄. Τὰ μέλη τοῦ εἰρημένου Μικτοῦ Συμβουλίου ὀφείλουσι νὰ εἶναι ἐκ τῶν σταθερῶν κατοίκων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὑπήκοα ἀνέκαθεν τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους, ἡλικίας πλέον τῶν τριάκοντα ἐτῶν, ἔχοντα ἐμπειρίαν εἰς τὰ πράγματα καὶ γενικῆς ἀπολαύοντα ὑπολήψεως καὶ ἐμπιστοσύνης παρὰ τῇ Κυβερνήσει καὶ παρὰ τῷ Ἔθνει.

Ἄρθρον Θ΄. Οὐδὲν μέλος, ἀφ' οὗ ἅπαξ παραδεχθῇ τὸν διορισμόν του καὶ ἐγκατασταθῇ, δύναται νὰ παραιτηθῇ πρὸ τῆς λήξεως τῆς διετίας, ἐκτὸς λίαν δεδικαιολογημένης αἰτίας.

Ἄρθρον Ι΄. Τὸν ἐν τῇ πορείᾳ τῶν ἐργασιῶν παραιτούμενον, ἕνεκα δεδικαιολογημένης αἰτίας, καὶ τὸν θανόντα ἐκ τῶν μελῶν θέλουσιν ἀντικαθιστᾷ ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν μελῶν τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου εἰς συμπλήρωσιν τοῦ ἐλλείποντος χρόνου, ἀναφέροντες τοῦτο εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην· ὁ τοιοῦτος δὲ δύναται νὰ εἶναι ἐκλέξιμος καὶ διὰ τὴν ἑπομένην περίοδον.

Ἄρθρον ΙΑ΄. Οὐδενὶ τῶν μελῶν παραχωρεῖται ἄδεια ἀποδημίας πλέον τῶν δύο μηνῶν· ὁ δὲ ἐπὶ πλέον τῶν δύο μηνῶν ἀπὼν θέλει ἀντικαθίστασθαι παρ' ἄλλου, ἐκλεγομένου, κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον, τὸ ὁποῖον καὶ δὲν θέλει ἀναφέρεσθαι εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην πρὸς ἐπικύρωσιν.

Ἄρθρον ΙΒ΄. Ἀπαγορεύονται αἱ ἀπουσίαι τῶν μελῶν ἐν ταῖς τακτικαῖς συνεδριάσεσιν· ἐὰν δέ τις ἤθελε κωλύεσθαι πλέον τοῦ ἑνὸς μηνός, ὀφείλει νὰ εἰδοποιῇ τοῦτο τῷ προέδρῳ τοῦ Συμβουλίου· ὁ δὲ ἄνευ εἰδοποιήσεως πλέον τοῦ μηνὸς ἐλλείπων ἢ πρέπει νὰ παραιτηθῇ ἢ, κατὰ τὸ Ι΄ ἄρθρον, ἀντικαθίσταται δι' ἄλλου.

Ἄρθρον ΙΓ΄. Ἐὰν μέλος τι τοῦ Συμβουλίου ἤθελεν ἐγκαλεσθῆ ὡς δωροδοκηθέν, εἰ μὲν Ἀρχιερεύς, θέλει ἐνεργεῖσθαι τὸ ὄγδοον ἄρθρον τοῦ περὶ Ἀρχιερέων κανονισμοῦ· εἰ δὲ λαϊκός, τότε θέλει εἰδοποιεῖσθαι τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην, διὰ νὰ δικασθῇ καὶ ἐπενεχθῇ ἡ ἀπόφασις κατὰ τὸν Βασιλικὸν ποινικὸν Κώδικα.

Ἄρθρον ΙΔ΄. Τὸ Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον θέλει ἔχει γραφεῖον ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ὅπου θέλουσι γίνεσθαι καὶ αἱ τακτικαὶ αὐτοῦ συνεδριάσεις, διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Α΄ Γραμματέως, κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον ΙΕ΄. Τὰ λαϊκὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου δὲν θέλουσι λαμβάνει οὐδένα μισθόν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑπηρετεῖ δωρεάν.

Β΄ Καθήκοντα τῶν μελῶν τοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον Α΄. Τὸ Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον συνέρχεται τακτικῶς δὶς τῆς ἑβδομάδος.

Ἄρθρον Β΄. Ἐπὶ τῶν ἀνατιθεμένων τῷ εἰρημένῳ Συμβουλίῳ ἐγγράφων θέλει ἐπιτίθεσθαι ἀριθμὸς καὶ ἡ ἡμερομηνία τῆς ἀφίξεως αὐτῶν καὶ θέλουσι θεωρεῖσθαι κατὰ τάξιν, ἐκτὸς κατεπειγουσῶν ὑποθέσεων, αἵτινες θέλουσι προτιμᾶσθαι πάσης ἄλλης.

Ἄρθρον Γ΄. Τὸ εἰρημένον Συμβούλιον θέλει ἐπιτηρεῖ καὶ ἐποπτεύει εἰς τὴν καλὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐθνικῶν σχολείων καὶ νοσοκομείων καὶ λοιπῶν κοινωφελῶν ἐθνικῶν καταστημάτων ὡς καὶ τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα αὐτῶν τε καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησιῶν· θέλει ἐξετάζει τὰς περὶ προσόδων τῶν τῷ Οἰκουμενικῷ θρόνῳ προσηρτημένων Μοναστηρίων, ὡς καὶ τὰς περὶ διαθηκῶν, ἀφιερωτικῶν ἐγγράφων (βακφιγέ), τραχώματος καὶ προικὸς συμβαινούσας διαφοράς, καὶ θέλει θεωρεῖ ὅσας ὑποθέσεις μὴ πνευματικὰς παραπέμπει ἡ Ὑψηλὴ Πύλη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα. Αἱ δὲ τοὺς βακουφικοὺς κανόνας, τὰς γαίας καὶ λοιποὺς Κανονισμοὺς τῆς Κυβερνήσεως ἀφορῶσαι ὑποθέσεις, αὗται θέλουσι φυσικῶς θεωρεῖσθαι εἰς τὰ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως διωρισμένα δικαστήρια καὶ συμβούλια, ὡς καὶ πρότερον.

Ἄρθρον Δ΄. Ὁσάκις παρουσιάζεται ἀγωγὴ ἐκ μέρους τῶν Χριστιανῶν ἐπαρχίας τινὸς κατὰ τοῦ Ἀρχιερέως των, ἐὰν αὕτη περιστρέφηται εἰς ἀντικείμενα κοσμικά, θέλει ἐνεργεῖσθαι τὸ πρέπον, κατὰ τὸ Η΄ ἄρθρον τοῦ περὶ ἐκλογῆς τῶν Ἀρχιερέων κανονισμοῦ.

Ἄρθρον Ε΄. Πρὸς διεύθυνσιν τῶν ἐθνικῶν σχολείων καὶ λοιπῶν κοινωφελῶν καταστημάτων, τὸ εἰρημένον Συμβούλιον θέλει διορίζει ἐπιτρόπους καὶ ἐφόρους τῇ γνώμῃ καὶ ἐγκρίσει τοῦ Πατριάρχου, ἄνδρας ἱκανοὺς καὶ τιμίους ἐκ τῶν ὁμοδόξων καὶ ὑπηκόους τῆς κραταιᾶς βασιλείας.

Ἄρθρον Ϛ΄. Θέλει θεωρεῖ καὶ ἐξελέγχει ἐτησίως τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ῥηθέντων ἐπιτρόπων καὶ θέλει καταχωρίζει ἐν περιλήψει διὰ τοῦ Α΄ γραμματέως του τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν ἐτησίων προσόδων καὶ ἐξόδων ἐν ἰδιαιτέρῳ γενικῷ Κώδικι.

Ἄρθρον Ζ΄. Ἐν τῇ λήξει ἑκάστου ἔτους θέλει θεωρεῖσθαι ὁ λογαριασμὸς τοῦ ταμείου ὑπὸ τῶν νέων μελῶν ἐνώπιον τῆς ἐκλογικῆς συνελεύσεως, παρουσιάζοντος τοῦ ταμίου τὰς ἐγγράφους διαταγὰς τοῦ Συμβουλίου διὰ πᾶσαν πληρωμήν, αἱ ὁποῖαι σφραγίζονται ἐντὸς φακέλου καὶ κατατίθενται εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Συμβουλίου.

Ἄρθρον Η΄. Τὸ εἰρημένον Συμβούλιον θέλει συντάξει διάγραμμα (ταρίφαν) τῶν γραφικῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἐθνικοῦ ταμείου καὶ θέλει καθυποβάλλει αὐτὸ εἰς τὴν Ὑψ. Πύλην διὰ νὰ γείνῃ παραδεκτόν· καὶ πρὸς παραλαβὴν τῶν δικαιωμάτων τούτων, θέλει διορίζει κατὰ διετίαν ἕνα ταμίαν ἀξιόπιστον ὑπὸ ἐγγύησιν, ὅστις ἄνευ ἐγγράφου διαταγῆς τοῦ Συμβουλίου δὲν δαπανᾷ οὐδὲ ὀβολόν. Τὰ δὲ καθήκοντα τόσον τοῦ ταμίου, ὅσον καὶ τοῦ γραμματέως καὶ λοιπῶν ὑπαλλήλων, θέλει προσδιορίζει τὸ Συμβούλιον.

Ἄρθρον Θ΄. Πᾶσα συνεδρίασις, ἔχουσα τὰ δύο τρίτα τῶν μελῶν, εἶναι πλήρης. Εἰς δὲ τὰς συζητήσεις του, ἐὰν δεήσῃ, κάμνει χρῆσιν τῆς ψηφοφορίας, ἰσχυούσης τῆς πλειοψηφίας, ὡς πρὸς τὴν διαίτησιν τῆς ὑποθέσεως· ἐν περιπτώσει δὲ ἰσοψηφίας, νικᾷ τὸ μέρος τὸ ἔχον τὴν ψῆφον τοῦ Προέδρου.

Ἄρθρον Ι΄. Τὸ Διαρκὲς Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον, ἅμα τῇ συστάσει του μεταχειρίζεται τριμελῆ σφαγῖδα, ἧς τὰ τμήματα θέλουσι κρατεῖ τὸ μὲν ἓν τὰ τέσσαρα ἀρχιερατικὰ μέλη, τὰ δὲ ἄλλα δύο τὰ ὀκτὼ λαϊκὰ μέλη, τὴν δὲ κλεῖδα ὁ πρόεδρος· διὰ τῆς σφραγῖδος ταύτης θέλουσι σφραγίζεσθαι τὰ ἀφιερωτικὰ ἔγγραφα (βακφιέδες), διαθῆκαι, ὁμόλογα ἐκκλησιῶν καὶ λοιπῶν ἐθνικῶν χρεῶν, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Αἱ δὲ δικαστικαὶ ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου, ὑπογραφόμεναι ὑπὸ πάντων τῶν μελῶν αὐτοῦ, θέλουσι σφραγίζεσθαι καὶ διὰ τῆς σφραγῖδος ταύτης. Ἅπαντα δὲ τὰ ἀνωτέρω ἔγγραφα θέλουσιν ἐπικυροῦσθαι ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου· πᾶν δὲ ἔγγραφον, συνταττόμενον ἐν τῷ Συμβουλίῳ τούτῳ καὶ ἐξερχόμενον, θέλει γράφεσθαι ἐπὶ χαρτοσήμου, καταχωριζόμενον προηγουμένως εἰς τὸν Κώδικα.

Ἄρθρον ΙΑ΄. Τὰς περὶ κληρονομίας μεταξὺ δύο Χριστιανῶν συμπιπτούσας διενέξεις θέλει θεωρεῖ τὸ εἰρημένον Συμβούλιον, ὅταν κατ' αἴτησιν τῶν διαδίκων ἀνατεθῶσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ἄρθρον ΙΒ΄. Ἐπειδὴ παντὸς ὀρθοδόξου Χριστιανοῦ διαθήκη, συνᾴδουσα τοῖς νόμοις καὶ κανονισμοῖς τῆς Ὑψηλῆς Κυβερνήσεως, καὶ σύμφωνος μὲ τὸν περὶ χριστιανικῶν περιουσιῶν δι' ὑψηλῶν ἐπισήμων ὁρισμῶν καὶ ἤδη ἐκδοθέντα κανονισμόν, θέλει εἶσθαι ἐπίσημος καὶ ἰσχυρὰ παρὰ πάσῃ ἐπιτοπίῳ ἀρχῇ, τὸ εἰρημένον Μικτὸν Συμβούλιον θέλει φροντίζει περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐν ταῖς τοιαύταις διαθήκαις περιεχομένων ὅρων.

Ἄρθρον ΙΓ'. Πᾶν ἔγγραφον, ἐκδιδόμενον ὑπὸ Ἀρχιερέων περὶ προξόδων καὶ ἐξόδων τοῦ ἐθνικοῦ σχολείου καὶ νοσοκομείου καὶ ἄλλων κοινωφελῶν καταστημάτων καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων, ὡς καὶ περὶ διαθηκῶν, ἀφιερωτικῶν ἐγγράφων (βακφιέδων), περὶ χρημάτων τραχώματος καὶ προικός, θέλει θεωρεῖσθαι ἐπίσημον ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Συμβουλίου.

Ἄρθρον ΙΔ'. Οἱ ἐνάγοντες εἰς δίκην δι' ὑπόθεσιν (οἵαι ἐν τῷ Γ' ἄρθρῳ ὡρίσθησαν) ὀφείλουσι, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς διαδικασίας, νὰ δίδωσιν ἐγγύησιν διὰ τὰ ἐν τῇ διαρκείᾳ αὐτῆς προκύψοντα ἔξοδα.

Ἄρθρον ΙΕ'. Τὰ μέλη τοῦ εἰρημένου Συμβουλίου ὀφείλουσι νὰ προσέχωσιν ὅπως ὁ Πατριάρχης καταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν καὶ ζῆλον εἴς τε τὴν καλὴν τακτοποίησιν πάντων τῶν ἐν τῇ Αὐτοκρατορικῇ ἐπικρατείᾳ κειμένων καὶ τοῖς Ὀρθοδόξοις ἀνηκόντων προσκυνημάτων, καὶ εἰς τὴν καλὴν διαχείρισιν τοῦ χρηματικοῦ αὐτῶν, κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν χρυσοβούλλων, διαθηκῶν, προνομίων καὶ ἀφιερωτικῶν ἐγγράφων, συνεννοούμενος, χρείας τυχούσης, καὶ μετὰ τῶν πνευματικῶν ἀρχηγῶν τῶν προσκυνημάτων.

Ἄρθρον ΙΣ'. Ἕκαστον τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου, ὡς καὶ πᾶς ὀρθόδοξος Χριστιανός, πληροφορούμενος περὶ παρεκτροπῶν τυχὸν τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, ὀφείλει νὰ γνωστοποιῇ αὐτὰς πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον διὰ νὰ λαμβάνωνται τὰ ἀναγκαῖα μέτρα.

Αἴθουσα τελετῶν τοῦ Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου ἐν τῷ Πέραν

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΟΝ

ΗΤΟΙ

ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΚΗ ΤΑΞΙΣ ΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΩΝ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΘΡΟΝΟΥ

ΚΑΘ' ΗΝ ΓΙΝΕΤΑΙ Ο ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Α' Στήλη	Β' Στήλη	Γ' Στήλη
1. Καισαρειας	29. Διδυμοτειχου	57. Γρεβενων
2. Εφεσου	30. Αγκυρας	58. Σισανιου
3. Ηρακλειας	31. Φιλαδελφειας	59. Σβορνικιου
4. Κυζικου	32. Μελενικου	60. Μογλενων
5. Νικομηδειας	33. Αινου	61. Πρεσπων
6. Νικαιας	34. Μπουρμνης	62. Δεβρων
7. Χαλκηδονος	35. Κορυτσας	63. Κασσανδρειας
8. Δερκων	36. Χιου	64. Χαλδειας
9. Θεσσαλονικης	37. Μεσημβριας	65. Προικονησου
10. Αδριανουπολεως	38. Σαμου	66. Ελασσωνος
11. Αμασειας	39. Βιζυης	67. Δριϊνουπολεως
12. Ιωαννινων	40. Αγχιαλου	68. Κωου
13. Προυσης	41. Βαρνης	69. Λιτιτσης
14. Πελαγωνειας	42. Μαρωνειας	70. Καρπαθου
15. Νεοκαισαρειας	43. Σηλυβριας	71. Σερβιων
16. Ικονιου	44. Σωζοαγαθουπο-	72. Νευροκοπιου
17. Βεροιας	45. Ξανθης [λεως	73. Λερου και Καλυ-
18. Πισσιδειας	46. Γανου και Χωρας	74. Κολωνιας [μνου
19. Βοσνης	47. Λημνου	75. Ελευθερουπολε-
20. Κρητης	48. Ιμβρου	76. Παραμυθιας [ως
21. Τραπεζουντος	49. Δυρραχιου	77. Βελλας
22. Νικοπολεως	50. Σκοπειων	78. Βανιαλουκας
23. Φιλιππουπολεως	51. Καστοριας	79. Ηλιουπολεως
24. Ροδου	52. Ρασκοπρεσρε-	80. Καλλιουπολεως
25. Σερρων	53. Βοδενων [νης	81. Ροδοπολεως
26. Δραμας	54. Ερσεκιου	82. Κρηνης
27. Σμυρνης	55. Βελεγραδων	83. Σαραντα εκκλη-
28. Μυτιληνης	56. Στρωμνιτσης	84. Τυρολοης [σιων

ΔΙΑΤΙΜΗΣΙΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ ΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑΙ

Πᾶσα αἴτησις ἀφορῶσα εἰς οἱανδήποτε ὑπόθεσιν ..... γρ. 10
Αἴτησις ἀγοροπωλησίας ἐπὶ ποσοῦ μεγαλειτέρου τῶν 2 000 γροσίων..... γρ. 10
Διαμαρτύρησις περὶ ἐκλογῶν καὶ λοιπῶν πράξεων..... γρ. 20
Ἐγγραφὴ γεννήσεως, βαπτίσεως, γάμου καὶ θανάτου..... γρ. 20, 10, 5
ΔΙΑΦΟΡΑ ΓΑΜ. Α΄ γάμος Γρ. 1 000, 600, 300, 100, 50
Β΄ » » 1 500, 1 000, 600, 200, 100
Γ΄ » » 2 500, 1 500, 1 000, 300, 150
Παρεμπόδισις γάμ. 500, 300, 150, 100, 50
Παρεμπόδισις ἀγοροπωλ. κτήματος γρ. 50
Κατάσχ. ἢ ἄρσις κατασχέσ. γρ. 100, 50, 30
Συστατικὸν ἱερέως προϊσταμένου εἰς ἐνορίαν (κατὰ τὴν ἐνορίαν)..γρ. 300, 200, 100
Συστατικὸν ἐφημερίου.....γρ. 60, 50, 40
» ἱεροδιακόνου γρ. 150, 100, 50
Ἔγκρισις πρὸς ἔκδοσιν βιβλίου μέχρι δέκα τυπογραφικ. φύλλων δι' ἕκαστον γρ. 20 διὰ δὲ τὰ περιπλέον ἀνὰ ..... » 10
Ἐπίθεσις σφραγῖδος ἐπὶ ἐγκριθέντος βιβλίου ..... γρ. 50
Ἐγκύκλιος πρὸς σύστασιν βιβλίων, συλλογὴν ἐράνων κτλ..... γρ. 300, 200, 100
Ἐπικύρωσις κανονισμῶν ἐπαρχιῶν, κοινοτήτων, νοσοκομείων, ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτροπῶν, σχολῶν κτλ. γρ. 300, 200, 100
Ἔκδοσις καταστίχου ἢ ἐπιστολῆς περὶ χρημάτων μέχρι 10 χιλιάδων... γρ. 10
ἐπέκεινα τούτων ..... » 100
Ἐπιστολὴ περὶ κτημάτων ..... γρ. 100
» συστατικὴ ἢ τηλεγράφημα ἐξερχόμενον..... γρ. 50, 30, 20
Πᾶσα ἐπιστολὴ ἀφορῶσα εἰς οἱανδήποτε ἄλλην ὑπόθεσιν ..... γρ. 50
Ἀποδείξεις συστατικαὶ νέων ἐπιτρόπων ἐκκλησ. (κατὰ τὴν ἐνορίαν) γρ. 200, 100, 75
Ἀποδείξεις συστατικαὶ ἐφορειῶν σχολῶν ..... γρ. 70, 40, 20
Ἐξέλεγξις λογαριασμῶν ἐκκλησιῶν (κατὰ τὴν ἐνορίαν) ..... γρ. 500, 300, 200
Ἐξέλεγξις λ/σμῶν σχολῶν γρ. 80, 60, 40
Πληροφορίαι πρὸς διαφόρους ἀρχὰς περὶ ἰδιωτικῶν ἀντικειμένων ..... γρ. 30
Γράμμα Μεγ. Πρωτοσυγκελλίας πρὸς ἐνορίας περὶ ἰδιωτικῶν ὑποθέσεων γρ. 20
Ἔγγραφον ἀποστολῆς ἐξάρχου περὶ ἐνοριακῶν ὑποθέσεων ..... γρ. 100, 60, 40
Ἔγγραφον ἀποστολῆς ἐξάρχου εἰς ἐπαρχίαν περὶ ἐπαρχιακῆς ἢ ἰδιωτικῆς ὑποθέσεως..... γρ. 500, 300, 200
Ἐκθέσεις αὐτῶν ..... γρ. 100
Ἔγγραφον καταγραφῆς ἐξασφαλίσεως καὶ παραλαβῆς περιουσιῶν κατωτέρων κληρικῶν ὑπὲρ τῶν κληρονόμων αὐτῶν .....γρ. 1 000, 500, 300
Ἀναγνώρισις μικτάρη (κατὰ τὴν ἐνορίαν)..... γρ. 200, 100, 50
Ἔγγραφον ὁρκοδοσίας ..... γρ. 30
Ῥῆτραι..... γρ. 300, 200, 100
Πιστοποιητικὰ (ἰλμιχαμπέρια) ζωῆς, ταυτότητος, θρησκείας, ὑπηκοότητος, ἀρμοδιότητος πρὸς κηδεμονίαν..... γρ. 20
Ἐπιβεβαίωσις ἰδιότητος ἐφορειῶν, ἐπιτροπῶν καὶ λοιπῶν πρὸς παραλαβὴν χρημάτων ..... γρ. 50, 30
Μετάφρασις ἢ ἐπικύρωσις μεταφράσεως τουρκιστὶ προικοσυμφ. γρ. 300, 200, 100
» ὁμοίως διαθήκης .... γρ. 500, 300, 150
Ταχύρια πρὸς τὴν Ὑψηλὴν Πύλην περὶ οἱωνδήποτε ὑποθέσεων γρ. 200, 100, 50

Ταχύρια πρὸς ἔκδοσιν ὑψηλῶν φιρμανίων Ἐκκλησίας ἢ Σχολῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τετραγωνικῶν πήχεων, μέχρι μὲν 400 πήχεων ..... γρ. 200
ἀπὸ 400—600 ..... » 400
ἐπέκεινα δὲ τῶν 600..... » 800
Ἀντίγραφα ἀναφορῶν, ὁρκοδοσιῶν, ἰλμιουχαμπερίων καὶ προσαγομένων πρὸς ὑποστήριξιν δίκης ἀνὰ..... γρ. 20
Ἀντίγραφα ἐπιστολῶν καὶ ῥητρῶν » 30

ΠΡΑΞΕΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΑΙ

Ἀγωγαί, ἐγγυητικὰ καὶ ἀντίγραφα αὐτῶν ..... γρ. 10
Ὑπόμνημα, ἀνακοπή, ἔφεσις, ἀναψηλάφησις, ἀναίρεσις, προτάσεις καὶ ἀντιπροτάσεις διὰ τὸ α΄ φύλλον αὐτῶν συνήθους μεγέθους ἐκ 4 σελίδων καὶ 30 γραμμῶν ἑκάστης ..... γρ. 20
Δι' ἕκαστον τῶν ἑπομένων τῶν αὐτῶν διαστάσεων καὶ περιεκτικότητος ἀνὰ γρ. 10
Ἀντίγρ. τῶν ἄνω ἐγγράφων ἀνὰ... » 20
Προσαγόμενον πρὸς ὑποστήριξιν δίκης ἢ αἰτήσεως ..... γρ. 5
Κλῆσις διαδίκου ἢ μάρτυρος ..... » 10
Διορισμὸς πληρεξουσίου ἐπὶ ἀκροατηρίου καὶ κατάθεσις πληρεξουσίου .... γρ. 30
Πρακτικὰ συνεδριάσεως καὶ διασκέψεως 20
Ἐπικύρωσις Κανονισμῶν ..... γρ. 200
Ἀπόφασις Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου διὰ μὲν τὸ α΄ φύλλον προκαταβαλλόμενα..... γρ. 100, 50
διὰ δὲ τὰ ἑπόμενα ἀνὰ ..... γρ. 20
Ἀπόφασις Ἱερᾶς Συνόδου διὰ μὲν τὸ πρῶτον φύλλον προκαταβαλλόμενα.... γρ. 200, 100, 50
διὰ δὲ τὰ ἑπόμενα ἀνὰ ..... γρ. 20
Ἀπόφασις Δ. Ἐ. Μ. Συμβουλίου, ἀφορῶσα χρήματα ἢ πράγματα ἀξίας ἀνὰ γρ. 2 %· ἐπὶ τοῦ ἐπιδικασθησομένου ποσοῦ τὸ ¼ δὲ τούτου, ἤτοι ½ %, προκαταβολικῶς ἐπὶ τοῦ διεκδικουμένου ποσοῦ, ἢ γρ. 60 προκαταβαλλόμενα, ἐὰν τὸ ἀναλογικὸν δικαίωμα ᾖ ἔλαττον τοῦ ποσοῦ τούτου.
Πᾶσα ἄλλη ἀπόφασις μὴ ἀφορῶσα χρήματα ἢ πράγματα ἀξίας, διὰ μὲν τὸ α΄ φύλλον προκαταβαλλόμενα γρ. 100, 50
διὰ δὲ τὰ ἑπόμενα ἀνὰ ..... γρ. 20
Ἀντίγραφον ἀποφάσεως, εἴτε ἀποσπάσματος, πρακτικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου διὰ τὸ α΄ φύλλον ..... γρ. 20
διὰ δὲ τὰ ἑπόμενα ἀνὰ ..... γρ. 10
Ἀντίγραφον ἀποφάσεως, εἴτε ἀποσπάσματος πρακτικοῦ Ἱ. Συνόδου καὶ Δ. Ἐ. Μ. Συμβουλίου διὰ τὸ α΄ φύλλον ... γρ. 40
διὰ δὲ τὰ ἑπόμενα ἀνὰ ..... » 20
Διαλυτήριον ἀραβῶνος γρ. 500, 250, 100
Ἀντίγραφα αὐτοῦ ἀνὰ ..... γρ. 40
Διαζύγιον..... γρ. 2 000, 1 000, 200
Ἀντίγραφον αὐτοῦ ἀνὰ ..... γρ. 40
Ἀκύρωσις γάμου..... γρ. 2 000, 500, 100
Ἀναγνώρισις γάμου... » 2 000, 500, 100
Ἀπόφασις τοπικῆς διαστάσεως ἢ οἱαδήποτε ἄλλη προδικαστική.... γρ. 100, 50
Ἀπόφασις υἱοθεσίας.... γρ. 500, 200, 100
Ἔκθεσις ἐνώπιον δικαστικῆς ἀρχῆς, γνωμοδότησις πραγματογνωμόνων .. γρ. 50
Μετάφρασις ἀποφάσεως ἢ ἰλιάμιον..... γρ. 100, 50, 30

Διὰ τὴν μετάφρασιν τῆς ἀποφάσεως προστίθεται δεκάγροσον χαρτόσημον, ἐπὶ δὲ τῆς τοῦ ἐπιδοτηρίου αὐτῆς μονόγροσον.
Ἔγγραφον καταργήσεως δίκης, πιστοποιητικὸν ἐκκρεμοδικίας καὶ πᾶν ἄλλο δικόγραφον μὴ προβλεπόμενον ..... γρ. 20
Παρακαταθήκη χρημάτων, χρεωστικῶν ὁμολογιῶν, τίτλων ἰδιοκτησίας ἢ κινητῶν καὶ ἀπογραφὴ περιουσίας ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ ποσοῦ ..... γρ. ¼ %

ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ

Ἐπικύρωσις συμφωνητικοῦ διδασκάλου μέχρι γρ. 500..... γρ. 10
Ἀπὸ 500—4 000..... » 20
» 1 000 καὶ ἀνωτέρω..... » 40
Ἐπικύρωσις πτυχίων, ἐνδεικτικῶν καὶ λοιπῶν παρομοίας φύσεως σχολικῶν ἐγγράφων..... γρ. 20
Σύνταξις ἢ ἐπικύρωσις ἐξωτερικῆς πράξεως μυστικῆς διαθήκης παρακατατιθεμένης..... γρ. 600, 300, 200.
Ἐπικύρωσις ἐξωτερικῆς πράξεως μυστικῆς διαθήκης μὴ παρακατατεθησομένης γρ. 400, 200, 100.
Ἐπικυρώσεις διαθήκης ἢ προικοσυμφώνου ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τὸ 1/2 τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρω ἄρθρῳ τελῶν.
Σύνταξις ἢ ἐπικύρωσις πληρεξουσίου γρ. 50.
Σύνταξις ἢ ἐπικύρωσις διαθήκης καὶ προικοσυμφώνου μέχρι 100 χιλ... γρ. 1 %.
Ἀπὸ 100 χιλ.—300 » » 3/4 %
» 300 » —500 » » 1/2 %
καὶ διὰ τὰ ἐπέκεινα τῶν 500 » » 1/4 %
Ἐπικύρωσις πιστοποιητικοῦ γάμου, ἀρραβῶνος, γεννήσεως, βαπτίσεως καὶ ἐλλείψεως κωλύματος πρὸς σύναψιν γάμου δηλωτικοῦ ..... γρ. 150, 100, 50
Ἐπικύρωσις πιστοποιητικοῦ συγγενείας γρ. 300, 100, 50
Ἐπικύρωσις μαρτυρικοῦ οἱασδήποτε ὑποθέσεως..... γρ. 80, 40
Ἐπικύρωσις δηλωτικοῦ θανάτου γρ. 50, 30
Ἀντίγραφον οἱουδήτινος τῶν ἀνωτέρω ἐγγράφων..... γρ. 50, 30

ΠΡΑΞΕΙΣ ΙΛΜΟΥΧΑΜΠΕΡΙΩΝ ΚΤΗΜΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Ἀγορά, πώλησις καὶ μετατροπὴ εἰς τεφσίϊντικὰλ ἐπὶ τῆς ἀξίας τῆς κυβερνητικῆς ἐκτιμήσεως μέχρι τοῦ ποσοῦ 10 000 γρ. ἀνὰ 5 %.
Διὰ τὰ ἐπέκεινα τῶν 10 000 γρ. ποσὰ ἀνὰ 3 %
Μεταγραφὴ (ἰντικάλι) ἐνεχυρίασις (ἰστιλιάλ), παραλαβή, ἀπόδοσις καὶ ἀπολύτρωσις ὑποθήκης μέχρι 40 000 γρ. ἀνὰ 5 %.
Διὰ τὰ ἐπέκεινα τῶν 10 000 γρ. ποσὰ ἀνὰ 2 %
Εἰσπράττονται γρ. 10 ἐκτὸς τῶν τῆς αἰτήσεως, ἐὰν τὸ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀναλογικὸν δικαίωμα ᾖ ἔλαττον τοῦ ποσοῦ τούτου.
Ἀνανέωσις ἰλμουχαμπερίου μετὰ παρέλευσιν δέκα πέντε ἡμερῶν 23 1/4 τῶν πληρωθέντων δικαιωμάτων· μετὰ παρέλευσιν 2 μηνῶν τὰ ἡμίση.

Ῥαφεῖον τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν ἐν τῷ Πέραν.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΙ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩι ΤΟΥΡΚΙΚΩι ΚΡΑΤΕΙ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ

Α΄ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ

Γενικὴ διεύθυνσις τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων, ἐν Σταμπούλ, Σοοὺκ-Τσεσμέ.

Ταχυδρομεῖον Κεντρικόν, ἐν Σταμπούλ, Γενῆ-Τζαμί.

Ταχυδρομεῖον Διεθνές, ἐν Γαλατᾷ, ἀπέναντι τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ὀθωμ. Τραπέζης.

Ταχυδρομεῖον καὶ τηλεγραφεῖον, ἐν τῷ Πέραν, Τεπὲ-μπασῆ.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Ἐν Κωνσταντινουπόλει (Πόλει) : 1 Γεμίς. — 2 Οὖν-Καπάν. — 3 Φανάριον, Βαλατᾷ. — 4 Ἐγιούπ. — 5 Μαχμοὺτ Πασσᾶ. — 6 Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν. — 7 Διρεκλὲρ-Ἀρασῆ. — 8 Φατήχ. — 9 Σεϊχουλισλὰμ-Καπησῆ. — 10 Σιρκετζῆ. — 11 Ὑψηλὴ Πύλη. — 12 Ἁγία Σοφία. — 13 Ὀκτσουλάρμπαση. — 14 Ἀκ-Σεράϊ. — 15 Κοντοσκάλιον. — 16 Ὑψωμαθεῖα. — 17 Μακροχώριον. — 18 Ἅγιος Στέφανος.

Ἐν Γαλατᾷ: 1 Γέφυρα, Καράκιοϊ. — 2 Τὸπ-χανέ. — 3 Ἀζὰπ-Καποῦ. — 4 Τὲρς-χανέ. — 5. Χάς-κιοϊ.

Ἐν τῷ Πέραν: 1 Μεγάλη ὁδὸς τοῦ Πέραν. 2. Παγκάλτιον.

Ἐν τῷ Βοσπόρῳ: *Εὐρωπαϊκὴ ὄχθη* διὰ θαλάσσης: 1 Βεσίκτας (Διπλοκιόνιον). — 2 Ὀρτάκιοϊ (Μεσάχωρον). — Κουρούτσεσμε (Ξηροκρήνη). — 4 Ἀρναούτκιοϊ (Μέγα-Ῥεῦμα). — 5 Βεβέκιον. — 6 Ῥούμελι-Ἰσσάρ. — 7 Ἐμιργιάνιον. — 8 Νεοχώριον. — 9 Θεραπεῖα. — 10 Βουγιοὺκ-Δερέ. — 11 Σαρὶ-γερί. — 12 Γενῆ-μαχαλέ. — 13 Ῥούμελι-Καβάκ.

Ἀσιατικὴ ὄχθη. *Διὰ θαλάσσης*: 1 Σκούταρι. — 2 Βεϊλὲρ-βεη. — 3 Τσεγκέλκιοϊ. — 4 Κανδηλλί. — 5 Ἀνατὸλ-Ἰσσάρ. — 6 Κάνλιτζα. — 7 Πασσᾶ-Βαχτσέ. — 8 Βέϊκος. — 9 Καδήκιοϊ. — 10 Χαϊδὰρ-Πασσᾶ.

Σιδηροδρομικῶς: 11 Ἐρένκιοϊ. — 12 Μάλτεπε. — 13 Χαρταλιμή. — 14 Παντείχιον.

Ἐν ταῖς Πριγκιπονήσοις: 1 Πρώτη. — 2 Ἀντιγόνη. — 3 Χάλκη. — 4 Πρίγκιπος.

ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ ΤΩΝ ΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΤΕΛΩΝ

Δι' ἅπασαν τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ διὰ τὰς χώρας, τὰς συμπεριλαμβανομένας ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ταχυδρομικῇ Ἑνώσει.

Ἐπιστολαί: α') Δι' ἑκάστην δεκαπεντάδα γραμμαρίων ἢ μέρος αὐτῶν μεταξὺ δύο τουρκικῶν λιμένων ἐντὸς τοῦ Κράτους παρ. 20
β') Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἀποστολαὶ δ' ἑκάστην δεκαπεντάδα γραμμαρίων ἢ μέρος αὐτῶν..... » 40
Ἐπιστολικὰ δελτάρια, ἁπλᾶ » 20
μετὰ πληρωμένης ἀπαντήσεως » 40
Ἔντυπα παντὸς εἴδους (βάρος μέγιστον 2 000 γραμμαρίων)...
α') Μέχρι 30 γραμμαρίων μόνον ἐντὸς τοῦ Κράτους ..... » 5
Ἄνω τούτων μέχρι 50 γραμμαρ » 10
β') **Διὰ θαλάσσης** μεταξὺ δύο τουρκικῶν λιμένων δι' ἑκάστην 75άδα γραμμαρ. ἄνω τῶν 30.. » 10
γ') Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἀποστολαὶ δι' ἑκάστην 50άδα γραμμαρίων ἢ μέρος αὐτῶν ..... » 20

δ') **Δείγματα ἐμπορευμάτων** (Echantillons ou marchandises sans valeur), μέγιστον βάρος 200 γραμμαρίων .....
α') Μέχρι 30 γραμμαρίων ..... παρ. 5
β') Ἄνω τῶν 30 » μέχρι 100 » 20
γ') Ἄνω τῶν 100 γραμμαρίων μέχρι 250 δι' ἑκάστην 50άδα γραμ. » 10
δ) Ἄνω τῶν 250 γραμμαρίων δι' ἑκάστην 50άδα γραμμ. ὑπολογιζομένων ἀπὸ τὴν πρώτην 50άδα » 20
Διὰ τοὺς τόπους, τοὺς ἀποτελοῦντας μέρος τῆς Παγκοσμίου Ταχυδρομικῆς ἑνώσεως, 50 γραμ. » 20
Ἔγγραφα παντὸς εἴδους χειρόγραφα (Papiers d'affaires) μέγιστον βάρος 2 000 γραμμ:
Μέχρι 200 γραμμαρίων..... » 40
Ἄνω τῶν 200 γραμμαρ. δι' ἑκάστην 50άδα γραμμαρίων..... » 20

Σημ. *Ἐπιτόπιος ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία δὲν ὑπάρχει. Γίνονται ἐπιστολαὶ δεκταὶ διὰ Μάλτεπε, Πριγκιποννήσους, Μακροχώριον καὶ περαιτέρω.*

ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΕΝΤΑΛΜΑΤΩΝ

Τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα εἰσπράττουσι δικαίωμα:

Ἐπὶ ποσοῦ Γρ. 1—100	Γρ. — Παρ. 20	Ἐπὶ ποσοῦ Γρ. 700 — 900	Γρ. 3 Παρ. 20
» » » 100—200	» 1 » —	» » » 900—1 000	» 4 » —
» » » 200—300	» 1 » 20	» » » 1 000—1 300	» 4 » 20
» » » 300—400	» 2 » —	» » » 1 300—1 500	» 5 » —
» » » 400—500	» 2 » 20	» » » 1 500—1 700	» 5 » 20
» » » 500—700	» 3 » —	» » » 1 700—1 900	» 6 » —
		» » » 1 900—2 000	» 6 » 20

Ὅροι. Τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα δὲν ἐκδίδουσιν ἐντάλματα διὰ ποσὰ ὑπερβαίνοντα τὰ 2 000 γρόσια. Τὰ αὐτὰ γραφεῖα δύνανται νὰ περιορίσωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνταλμάτων, ἅτινα ἐνδεχόμενον ν' ἀποσταλῶσιν ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀποστολέως πρὸς τὸν αὐτὸν παραλήπτην.

Τὸ ἰσότιμον τοῦ ἐντάλματος δέον νὰ καταβάλληται τοῖς μετρητοῖς ὑπό τε τοῦ ἐπιστέλλοντος εἰς τὸ ταχυδρομεῖον καὶ ὑπὸ τούτου εἰς τὸν πρὸς ὃν ἀποστέλλεται.

Ὁ ἐμβάζων χρήματα παραδίδει αὐτὰ εἰς τὸ ταχυδρομεῖον· τοῦτο δίδει εἰς τὸν ἐπιστέλλοντα δωρεὰν ἰδιαίτερον χάρτην, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀναγράφει τὸ ἀποστελλόμενον ποσόν, τὸ δὲ ταχυδρομικὸν γραφεῖον προσκολλᾷ ἐπ' αὐτοῦ εἰς χαρτόσημα τὸ δικαίωμα, ὅπερ εἰσέπραξεν, ἀνάλογον πρὸς τὸ ἀποστελλόμενον ποσόν. Ὁ ἐπιστέλλων, πληρώνων δικαίωμα ἑνὸς γροσίου, δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ ἀπόδειξιν παραλαβῆς παρὰ τοῦ ὑπαλλήλου, εἰς ὃν κατεβλήθησαν τὰ χρήματα.

Ὅταν φθάσῃ τὸ ἔνταλμα εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, τὸ ἐκεῖ ταχυδρομεῖον εἰδοποιεῖ τὸν ἐνδιαφερόμενον, ὅστις, ἵνα παραλάβῃ τὸ εἰς αὐτὸν ἀποστελλόμενον ποσόν, ὑποχρεοῦται νὰ ἀποδείξῃ τὴν ταυτότητά του.

Οἱ στρατιῶται καὶ οἱ σπουδασταὶ ὀφείλουσι νὰ παρουσιάζωσι πρὸς τοῦτο ἔγγραφον (πιστοποιητικὸν ταυτότητος), φέρον τὴν σφραγῖδα τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν αὐτῶν ἢ τῶν διευθυντῶν τῆς οἰκείας σχολῆς.

Ἐν ᾗ περιπτώσει ἤθελεν ἐπέλθει σύγχυσίς τις ὡς πρὸς τὸ ποσὸν ἢ τὸν τρόπον, δι' οὗ ἐγράφη τὸ ἔνταλμα, τὸ ἀντίτιμον δὲν θὰ πληρωθῇ εἰς τὸν πρὸς ὃν ἀποστέλλεται, πρὶν ἢ διευκρινισθῇ τὸ ζήτημα, κατόπιν συνεννοήσεως τῶν δύο ταχυδρομικῶν γραφείων.

Ἐν ᾗ περιπτώσει ἔνταλμά τι ἤθελεν ἀπολεσθῇ, τὸ ἀντίτιμον πληρωθήσεται ὑπὸ τοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου, εἰς ὃ ἀπεστάλη· ἂν τὸ πρόσωπον, πρὸς ὃ ἀπεστάλη τὸ ἔνταλμα, ἤλλαξε διαμονήν, τὸ ἔνταλμα ἀποσταλήσεται εἰς τὴν νέαν αὐτοῦ διεύθυνσιν ἄνευ νέων τελῶν.

Τὰ ἐντάλματα ἰσχύουσιν ἐπὶ δύο μῆνας· ἐν ᾗ περιπτώσει τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν δὲν ζητηθῇ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, τὸ ἔνταλμα ἐπιστρέφεται εἰς τὸ γραφεῖον, ὁπόθεν ἀπεστάλη, καὶ παραδίδεται εἰς τὸν ἀποστέλλοντα.

Ὁ ἐπιστέλλων δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἀποσταλέντος χρήματος, ἂν τοῦτο δὲν παρεδόθη εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον. Τὰ ἐπὶ τούτῳ ἔξοδα θὰ εἶναι εἰς βάρος αὐτοῦ.

Τὰ ἐπὶ δύο ἔτη μὴ ἀποδιδόμενα εἰς τὸν ἐπιστέλλοντα ἢ εἰς τὸν πρὸς ὃν ἀποστέλλονται ἐντάλματα ἀκυροῦνται, τὸ δὲ ἀντίτιμον αὐτῶν καταγράφεται εἰς ὄφελος τοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου.

Ο ΝΕΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΝ ΔΕΜΑΤΩΝ

ΕΠΙΚΥΡΩΘΕΙΣ ΔΙ' ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Τὸ βάρος τῶν δεμάτων.

Ἄρθρον 1. Οἱ κύριοι τῶν ἀντικειμένων, ὧν αἱ διαστάσεις δὲν ὑπερβαίνουσι τὰς ποσότητας, τὰς ὡρισμένας διὰ τοῦ 8 ἄρθρου καὶ τὸ βάρος τῶν 40 χιλιογράμμων, ἐὰν δηλώσωσιν ὅτι ταῦτα εἶναι ἀξίας, θὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀξίας ἀντικείμενα, εἰ δὲ μή, ὡς ἁπλᾶ ταχυδρομικὰ δέματα καὶ ὡς τοιαῦτα θὰ μεταφέρωνται.

Ὁ τρόπος τῆς γραφῆς τῶν διευθύνσεων.

Ἄρθρον 2. Ἐπὶ τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων θὰ ὦσι γεγραμμέναι ἡ πόλις ἢ ἡ κωμόπολις, εἰς ἣν εὑρίσκεται ὁ παραλήπτης, τὸ ὄνομα, τὸ ἐπίθετον, τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ, εἰ δυνατὸν δέ, ἡ ὁδός· ἐν ᾗ εὑρίσκεται ἡ κατοικία του καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῆς· ἡ διεύθυνσις αὕτη θὰ γράφηται τουρκιστί· ὁ θέλων ἐπιτροχθέτως δύναται νὰ γράφῃ αὐτὴν γαλλιστὶ ἢ καὶ εἰς ἄλλας γλώσσας. Δὲν θὰ γίνωνται δεκτὰ τὰ δέματα ἐκεῖνα, ὧν ἡ διεύθυνσις ἐγράφη διὰ μολυβδοκονδύλου ἢ ἐγράφησαν μόνον τὰ ἀρχικὰ γράμματα τῶν λέξεων, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἡ διεύθυνσις.

Ὁ τρόπος τοῦ δεσίματος τῶν δεμάτων.

Ἄρθρον 3. Τὰ ταχυδρομικὰ δέματα θὰ δένωνται κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ προφυλάττωσιν ὡς δεῖ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, ὅπερ νὰ μὴ βλάπτηται κατὰ τὴν μεταφοράν, νὰ μὴ ἀνοίγηται καὶ χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ οὐδεμία βλάβη εἰς τὸ ὅλον τοῦ δέματος ὡς ἀρχῆθεν κατηρτίσθη. Τὰ ῥευστὰ καὶ ὅσα εὐκόλως ῥευστοποιοῦνται, θὰ τίθενται εἰς διπλᾶ δοχεῖα. Τῶν μὲν πρώτων τὰ δοχεῖα θὰ ὦσι φιάλαι, ὑάλινα δοχεῖα (καβανὸζ) καὶ κυτία,

τῶν δὲ δευτέρων μετάλλινα, εἴτε στερεὰ ξύλινα κυτία καὶ τὰ τοιαῦτα, τὸ δὲ μεταξὺ τῶν δοχείων (διπλῶν) κενὸν θὰ πληροῦται διὰ ῥοκανιδίου ἢ βάμβακος καὶ παρομοίων πραγμάτων.

Ἡ ἐπισφράγισις τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων.

Ἄρθρον 4. Τὰ ταχυδρομικὰ δέματα, ἀφ' οὗ ἐξετασθῶσιν ἐν τοῖς ταχυδρομείοις, ἐκ τούτων τὰ μὲν **ἀξίας** ἀφεύκτως, τὰ δὲ **μὴ ἀξίας** ἀναλόγως τῆς ἐπιθυμίας τῶν ἀποστολέων αὐτῶν θὰ ἐπιγράφωνται διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀποστολέως ἢ διὰ σφραγῖδος αὐτοῦ, φερούσης ἰδιαίτερον διακριτικὸν σημεῖον. Καὶ ταῦτα καὶ ἐκεῖνα θὰ ἐπισφραγίζωνται διὰ ταχυδρομικῆς σφραγῖδος ἢ τῆς μολυβδίνης τοιαύτης.

Τὸ ποσὸν τῆς ἀξίας.

Ἄρθρον 5. Τὰ ἀξίας δέματα ἐν τῷ ὡρισμένῳ μέτρῳ τοῦ τε βάρους καὶ τῶν διαστάσεων γίνονται δεκτὰ ὁσωνδήποτε γροσίων ἤθελον εἶσθαι ταῦτα.

Ἡ παρ' ἀξίαν δολία ἐκτίμησις.

Ἄρθρον 6. Ἐὰν ἐπὶ σκοπῷ δολιότητος τὰ δέματα δηλωθῶσιν ὡς ἔχοντα ἀξίαν ἀνωτέραν τῆς πραγματικῆς, ὁ ἀποστολεὺς ἀποστερεῖται τοῦ δικαιώματος τῆς διεκδικήσεως ἀποζημιώσεως, ἐν ἀνάγκῃ δὲ ἐνεργηθήσεται κατ' αὐτοῦ δικαστικὴ καταδίωξις. Ἐὰν κατὰ τύχην εἴτε ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων γνωστοποιηθῇ ἔν τινι τῶν ταχυδρομείων ὅτι τὸ περιεχόμενον δέματος ἐξετιμήθη παρὰ τὴν πραγματικήν του ἀξίαν, τότε θὰ εἰδοποιηθῇ ἀμέσως ἡ διεύθυνσις τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων πρὸς ἐνέργειαν τῶν δεόντων καὶ θὰ ἀποσταλῇ εἰς αὐτὴν ὁ φάκελος τῆς γενομένης ἐξεταστικῆς ἐνεργείας, ἂν ἐγένετο τοιαύτη.

Σημείωσις ἀξίας δέματος.

Ἄρθρον 7. Ἡ ἀξία ἑκάστου ταχυδρομικοῦ δέματος, οὗ ἐδηλώθη τὸ ἀντίτιμον, θὰ σημειῶται ἐπ' αὐτοῦ δι' ἀριθμῶν καὶ διὰ γραμμάτων. Αἱ δὲ διορθώσεις κσὶ τὰ ξεσίματα δὲν θὰ εἶναι παραδεκτά.

Ὁ ἀποστολεὺς δύναται νὰ προσθέσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ δέματος καὶ εἰς ἄλλου εἴδους νόμισμα.

Τὸ ἀνώτατον μέτρον τῶν διαστάσεων τῶν δεμάτων.

Ἄρθρον 8. Αἱ τρεῖς διαστάσεις τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων τῶν ἀνταλλασσομένων μεταξὺ δύο ταχυδρομικῶν γραφείων, συγκοινωνούντων ἀποκλειστικῶς διὰ σιδηροδρόμου ἢ δι' ἀτμοπλοίου, δὲν θὰ ὑπερβαίνωσι δι' ἕκασιον τὰ 80 ἑκατοστόμετρα, οὐχ ἧττον γίνονται δεκτὰ ἀλεξιβρόχια, ῥάβδοι, χάρται, σχέδια καὶ ἄλλα ἀντικείμενα μέχρις ἑνὸς μέτρου μήκους ἐπὶ τῷ ὅρῳ τὸ πλάτος καὶ πάχος νὰ μὴ ὑπερβαίνωσι τὰ 40 ἑκατοστόμετρα.

Τὰ μεταξὺ ἄλλων ταχυδρομικῶν γραφείων ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἀνταλλασσόμενα ταχυδρομικὰ δέματα δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνωσι τὰ 40 ἑκατοστόμετρα εἰς μῆκος, 30 εἰς πλάτος καὶ 20 εἰς πάχος.

Περὶ μεταφορᾶς τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων.

Ἄρθρον 12. Ἡ μεταφορὰ τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων προπληρόνεται ὡς ἑξῆς:

1ον. Μεταφορὰ τῶν δεμάτων μεταξὺ τῶν μερῶν, ὧν τὰ μεταγωγικὰ μέσα συνίστανται εἰς σιδηροδρόμους ἢ ἀτμόπλοια.

Πρώτη ζώνη. Τέσσαρα γρόσια διὰ τὰ ταχυδρομικὰ δέματα, τὰ ζυγίζοντα 5 χιλιόγραμμα καὶ τὰ μεταφερόμενα διὰ θαλάσσης ἢ διὰ σιδηροδρόμου. (Ὁ Εὔξεινος μετὰ τοῦ Μαρμαρᾶ, ἡ Μεσόγειος μετὰ τοῦ Μαρμαρᾶ, ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα καὶ πᾶσα σιδηροδρομικὴ γραμμὴ θεωροῦνται ὡς μία καὶ μόνη ζώνη).

Δευτέρα ζώνη. Διὰ τὰ ἀντικείμενα τὰ μεταφερόμενα διὰ θαλάσσης ἢ σιδηροδρομικῆς γραμμῆς γρόσια 7.

Διὰ τὰ ταχυδρομικὰ δέματα, τὰ ἔχοντα βάρος ἄνω τῶν 5 χιλιογράμμων γρόσια 7.

2ον Μεταφορὰ εἰς τὰ μέρη, ἐν οἷς δὲν ὑπάρχει σιδηροδρομικὴ γραμμή.

ΒΑΡΟΣ	1 ΖΩΝΗ	2 ΖΩΝΗ	3 ΖΩΝΗ	4 ΖΩΝΗ	5 ΖΩΝΗ
Μέχρι 250 γραμμαρίων	4	4	4	4	4
Ἀπὸ 250 γραμ. μέχρι 500	4	4	5	7	8
» *500* » » *1 χιλιογράμ.*	4	6	8	10	12
» *1 χιλιογράμ.* » *2* »	8	12	16	20	24
» *2* » » *3* »	12	18	24	30	36
» *3* » » *4* »	16	24	32	40	48
» *4* » » *5* »	20	30	40	50	60
Διὰ τὰ ταχυδρομικὰ δέματα τὰ ἔχοντα βάρος ἀνώτερον κατὰ χιλιόγραμμον...	4	6	8	10	12

Τὸ ἐσωτερικὸν ἑνὸς νομοῦ θεωρεῖται ὡς μία ζώνη, οἱ ὅμοροι νομοὶ ὡς δευτέρα ζώνη τὰ μέρη, εἰς ἃ ἀπαντᾷ ἕτερος νομὸς ὡς τρίτη ζώνη, τὰ μέρη, εἰς ἃ ὑπάρχουσι δύο νομοί, ὡς τετάρτη ζώνη καὶ τὰ πλήρη ἀπομεμακρυσμένα μέρη θεωροῦνται ὡς πέμπτη ζώνη.

Διὰ τὰ ταχυδρομικὰ δέματα ἀξίας ὡρίσθησαν ἀσφάλιστρα 2 γρόσια διὰ τὴν 1 ζώνην καὶ τρία γρόσια διὰ τὰς λοιπὰς ζώνας.

Διὰ τὰ ταχυδρομικὰ δέματα τὰ μεταξὺ τῶν ταχυδρομικῶν γραφείων τῶν κειμένων ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἢ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, ἢ εἰς μέρη, μεταξὺ τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχουσιν οὔτε ἀτμόπλοια οὔτε σιδηρόδρομοι, ἐφαρμόζεται δεύτερον τιμολόγιον.

Ἡ μεταφορὰ καὶ τὸ δικαίωμα ἀσφαλίστρων τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων, ἅτινα θὰ σταλῶσι διὰ τῶν ταχυδρομικῶν γραφείων, θὰ πληρόνωνται ἐπὶ τῇ βάσει ἐκείνης τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ἥτις στοιχίζει ὀλιγώτερον. Ἀλλ' ἐν ᾗ περιπτώσει ὁ ἀποστολεὺς ὑποδείξῃ εἰδικὴν γραμμήν, ὀφείλει νὰ πληρώσῃ τὴν μεταφορὰν καὶ τὸ δικαίωμα τῶν ἀσφαλίστρων τῆς ὑποδεικνυομένης γραμμῆς. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δέον ὁ ἀποστολεὺς νὰ σημειώσῃ ἐπὶ τῆς δέλτου τῆς ἀποστολῆς τὴν εἰδικὴν ταύτην γραμμήν.

Διὰ τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα, εἰς ἃ δὲν εἶναι εἰσηγμένη ἡ ὑπηρεσία τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων, ὡρίσθη 1 γρόσιον ἀπὸ 100 γροσίων διὰ τὰς ἀποστολὰς χρημάτων μέχρι 500, μὴ λαμβανομένου ὑπ' ὄψει τοῦ βάρους.

Ἄρθρον 13. Ἡ μεταφορὰ τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων πληρόνεται εἰς γραμματόσημα, ἅτινα ἐπιτίθενται εἰς τὴν ἐπὶ τῆς δέλτου ἐπιφυλαχθεῖσαν θέσιν.

Ἄρθρον 14. Ἀμέσως μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων, οἱ ταχυδρομικοὶ ὑπάλληλοι ἀποστέλλουσιν ἀνεξόδως εἰς τὸν παραλήπτην εἰδοποιητήριον ἔγγραφον. Τὸ δέμα θὰ παραδοθῇ εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον ἅμα ὡς ἀπευθυνθῇ οὗτος εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, ὀφείλει δὲ νὰ ὑπογράψῃ ἢ νὰ ἐπιθέσῃ τὴν σφραγῖδα αὐτοῦ εἰς τὸ ὄπισθεν μέρος τῆς δέλτου τῆς ἀποστολῆς. Οἱ παραλῆπται, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι γνωστοὶ εἰς τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα, ὀφείλουσι νὰ παρουσιάζωσι τὸν χαμιδιέν των ἢ ἄλλα σχετικὰ ἔγγραφα ἢ τὴν μαρτυρίαν γνωστοῦ προσώπου, πιστοποιοῦντος τὴν ταυτότητά των. Ἡ μαρτυρία αὕτη δύναται νὰ γραφῇ εἰς τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ δελτίου τῆς ἀποστολῆς. Ἐν ᾗ περιπτώσει ὁ ἀποστολεὺς ἀνήκῃ εἰς τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς ἢ εἰς τὸν τῆς θαλάσσης ἢ εἰς τὴν χωροφυλακὴν ἢ τέλος εἶναι μαθητὴς εἰς τὰς πολιτικὰς ἢ στρατιωτικὰς σχολάς, ὀφείλει νὰ παρουσιάσῃ πιστοποιητικὸν φέρον τὴν ἐπίσημον σφραγῖδα τοῦ οἰκείου ἀρχηγοῦ ἢ τὴν τοῦ διευθυντοῦ τῆς σχολῆς, πιστοποιοῦντος τὸ ἀληθὲς τῆς ὑπογραφῆς ἢ τὴν σφραγῖδα αὐτοῦ.

Ἄρθρον 15. Ἂν ὁ παραλήπτης ἤλλαξε κατοικίαν καὶ εἰς τὴν νέαν του διαμονὴν

δὲν ὑπάρχῃ ὑπηρεσία ταχυδρομικῶν δεμάτων, τὸ ἐπ' ὀνόματί του ἀριχθὲν δέμα θὰ ἀποσταλῇ εἰς τὴν νέαν του κατοικίαν, τῶν ἐξόδων ἐπιβαρυνόντων αὐτόν.

Ἄρθρον 16. Ἐὰν τὰ ταχυδρομικὰ δέματα, ὧν δὲν εὑρέθησαν οἱ παραλῆπται καὶ ἅτινα κρατοῦνται εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, ἐτεστράφησαν εἰς τοὺς ἀποστολεῖς, οὗτοι θὰ πληρώσωσι καὶ αὖθις τὴν μεταφοράν, ἣν ἐπλήρωσαν πρότερον.

Ἄρθρον 17. Ἂν ταχυδρομικὸν δέμα ἀπωλέσθη ἢ ἐβλάβη ἕνεκα λόγων οὐχὶ ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως τοῦ ταχυδρομείου ἢ τέλος ἐκλάπη, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καταβληθήσεται ἀποζημίωσις εἴτε εἰς τὸν ἀποστολέα, εἴτε εἰς τὸν παραλήπτην. Πρὸς καταβολὴν τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης, δέον ἡ βλάβη ἢ ἡ ἀπώλεια τοῦ ταχυδρομικοῦ δέματος νὰ μὴ ὀφείληται εἰς τὴν ὀλιγωρίαν τοῦ ἀποστολέως ἢ εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀντικειμένου, πρὸς δὲ ἡ ἀποζημίωσις νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ τὴν ὀθωμανικὴν λίραν.

Ἄρθρον 18. Ἡ ἀποζημίωσις αὕτη πληρόνεται μετὰ τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς ἀπωλείας καὶ μετὰ παρέλευσιν 9 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς αἰτήσεως. Δέον αἱ αἰτήσεις νὰ παρουσιάζωνται ἐν διαστήματι ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπιδόσεως τοῦ δέματος. Πᾶσα αἴτησις μετὰ παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης θὰ ἀπορριφθῇ.

Ἄρθρον 19. Τὰ τέλη τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων εἰσπράττονται εἰς γραμματόσημα, ἅτινα, προσκολλώμενα ἐπὶ τοῦ οἰκείου τόπου ἐν τῇ σημειώσει ἀποστολῆς, ἀκυροῦνται διὰ τῆς σφραγῖδος τοῦ ταχυδρομείου, τῆς φερούσης τὴν ἡμερομηνίαν.

Ἄρθρον 20. Ὁ ἀποστέλλων ταχυδρομικὸν δέμα δύναται πληρόνων 40 παράδες, νὰ ζητήσῃ ὅπως πληροφορηθῇ περὶ τῆς ἐπιδόσεως εἰς τὸν παραλήπτην τοῦ δέματος, ὅπερ ἀποστέλλει. Ἐὰν ἡ αἴτησις αὕτη γείνῃ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐπιδόσεως τοῦ δέματος εἰς τὸ ἀποστέλλον ταχυδρομικὸν γραφεῖον, τοῦτο θὰ προσκολλᾷ γραμματόσημον ἑνὸς γροσίου ἐπὶ τῆς σημειώσεως ἀποστολῆς, θὰ γράψῃ ἐπὶ τῆς σημειώσεως καὶ τοῦ δέματος ἀποστολῆς τὰς λέξεις «ἱλμουχαμπέριον ἐπιστροφῆς» ἢ θὰ θέσῃ τὴν σφραγῖδα τοῦ ἱλμουχαμπερίου ἐπιστροφῆς καὶ θὰ συντάξῃ τὸ ἱλμουχαμπέριον τοῦτο, ὅπερ θὰ ἐπισυνάψῃ τῇ σημειώσει ἀποστολῆς. Ἐὰν ὁ ἀποστέλλων προβῇ εἰς τὴν εἰρημένην αἴτησιν μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ δέματος εἰς τὸ ἀποστέλλον ταχυδρομικὸν γραφεῖον, τοῦτο θὰ συντάξῃ ἱλμουχαμπέριον ἐπιστροφῆς, θὰ προσκολλήσῃ ἐπ' αὐτοῦ τὸ γραμματόσημον, ὅπερ θὰ λάβῃ καὶ θὰ ἀκυρώσῃ τοῦτο. Τὸ ταχυδρομικὸν γραφεῖον, ὅπερ θὰ παραλάβῃ τὸ δέμα, θὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸν παραλήπτην πρὸς ὑπογραφὴν τὸ ἱλμουχαμπέριον, θὰ θέσῃ ἐπὶ τοῦ οἰκείου μέρους τοῦ ἐγγράφου τούτου τὴν σφαγῖδα ἡμερομηνίας καὶ εἶτα θὰ ἀποστείλῃ τὸ ἱλμουχαμπέριον εἰς τὸ ἀποστέλλον ταχυδρομικὸν γραφεῖον ὡς ἐπίσημον ἔγγραφον. Τὸ τελευταῖον τοῦτο γραφεῖον, κατὰ τὴν γενομένην αἴτησιν τοῦ ἀποστέλλοντος, θὰ ἐπιδώσῃ αὐτῷ τὸ ἱλμουχαμπέριον ἔναντι ἀποδεικτικοῦ παραλαβῆς.

Ἄρθρον 21. Ὅταν τὸ ταχυδρομικὸν δέμα παραδίδωται εἰς ταχυδρομικὸν γραφεῖον, ὁ οἰκεῖος ὑπάλληλος θὰ καταγράψῃ εἰς βιβλίον διπλότυπον τὰ δέοντα χαρακτηριστικὰ τοῦ δέματος, θὰ ἀποσπᾷ ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου τὸ ἐπισυνημμένον ἱλμουχαμπέριον ἐπιδόσεως καὶ θὰ παραδίδῃ τοῦτο εἰς τὸν ἀποστέλλοντα. Τὰ στελέχη τοῦ βιβλίου, πληρούμενα συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου καὶ ὑπογραφόμενα ὑπὸ τοῦ οἰκείου ὑπαλλήλου, θὰ φυλάσσωνται ἐν τῷ ταχυδρομικῷ γραφείῳ μετὰ πάσης ἐπιμελείας.

Ἄρθρον 22. Τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν δεμάτων θὰ καταγράφωνται ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ἀποστολῶν.

Ἄρθρον 23. Τὸ ἀποστέλλον ταχυδρομικὸν γραφεῖον, καταγράφον τὰ δέματα ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀποστολῶν, θὰ ἀποστέλλῃ αὐτά. Τὰ ἄνευ ἀξίας ταχυδρομικὰ δέματα καὶ αἱ οἰκεῖαι σημειώσεις ἀποστολῆς, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ τὰ ἱλμουχαμπέρια ἐπιστροφῆς, θὰ παραδίδωνται ἀνοικτὰ εἰς τοὺς ταξιδεύοντας ὑπαλλήλους ἢ τοὺς ταχυδρόμους· ἐλλείψει τοιούτων ὑπαλλήλων, τιθέμενα ἐντὸς ἰδιαιτέρου σάκκου ἀναλόγως τοῦ μέρους, εἰς ὃ κεῖνται τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα, ἅτινα θὰ παραλάβωσιν αὐτά, θὰ παραδίδωνται

ἀπέναντι ἀποδεικτικοῦ παραλαβῆς εἰς τὸν πλοίαρχον ἢ εἰς τὸν πράκτορα. Τὰ ταχυδρομικὰ δέματα ἀξίας θὰ παραδίδωνται ἓν πρὸς ἓν εἰς χεῖρας τῶν ταξιδευόντων ὑπαλλήλων ἢ τῶν ταχυδρόμων, οἵτινες θὰ σφραγίσωσι τὰ βιβλία τῶν ἐπιδόσεων. Τὰ τοιαῦτα δέματα, παραδιδόμενα εἰς τοὺς πλοιάρχους ἢ τοὺς πράκτορας, θὰ δίδωνται ἰδιαιτέρως δι' ἕκαστον ταχυδρομικὸν γραφεῖον, δι' ὃ προορίζονται. Ἀπέναντι ἀποδείξεων αὐτῶν εἰς τοὺς πλοιάρχους ἢ τοὺς πράκτορας θὰ λαμβάνωνται παρὰ τούτων δηλωτικά.

Ἄρθρον 24. Κατὰ τὴν ἄφιξιν τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων τὰ παραλαμβάνοντα γραφεῖα θὰ ἐξετάζωσι τὰ σχετικὰ ἔγγραφα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σημειώσεων τοῦ καταλόγου τῶν ἀποστολῶν, θὰ ζυγίζωσι τὰ δέματα, θὰ παραβάλλωσι τὸ βάρος τούτων πρὸς τὰς σημειώσεις, αἵτινες εὑρίσκονται ἐπὶ τῶν ἐτικετῶν καὶ τῶν σημειώσεων ἀποστολῆς, καὶ θὰ ἐξελέγχωσι τὰς ἐπ' αὐτῶν σφραγῖδας. Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἤθελε διαπιστωθῇ ὅτι ἐπὶ τῶν εἰς τὰ δέματα ἀναγομένων ἐγγράφων ὑπάρχει λάθος ἢ λησμονηθεῖσα σημείωσις, ὅτι δεματά τινα δὲν ὑπάρχουσιν ἢ ὅτι διεπράχθη παράνομος πρᾶξις, τὸ πρᾶγμα θὰ σημειωθῇ ὑπὸ τῶν ῥηθέντων ὑπαλλήλων ἐπὶ τοῦ καταλόγου τῶν ἀποστολῶν, ἡ δὲ σημείωσις αὕτη θὰ ὑπογραφῇ ὑπ' αὐτῶν.

Ἄρθρον 25. Ὁ παρὼν κανονισμὸς τεθήσεται ἐν ἰσχύϊ ἀπὸ τοῦ μηνὸς Αὐγούστου 1905.

Γραφεῖα ἐκτελοῦντα τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων, ἐνταλμάτων καὶ ἐπιστολῶν δεδηλωμένης ἀξίας.

Ἀβρὰτ Χισσάρ
Ἅγιοι Σαράντα
Ἅγιον Ὄρος
Ἅγιος Ἰωάννης Μεδούης (τουρκιστί: Σηγκίν)
Ἄγκυρα
Ἄδανα
Ἀδᾶ-Παζάρ
Ἀδριανούπολις
Ἀϊδίνιον
Ἄκρη
Ἀκ-Χισσάρ
Ἀλὰ-Σεχὴρ (Φιλαδέλφεια)
Ἀλεξανδρέττα
Ἀμισός
Αὐλών
Ἀφιὸν-Καρὰ-Χισσάρ
Βαβᾶ - Ἐσκί
Βαϊνδήριον
Βέροια
Βηρυττός
Βιλετζίκ
Βοδενά
Βολτσιτερή
Βουρλά
Γαλατᾶς
Γεβγελῆ
Γκέβζε
Γκέϊβε
Γκιουμουλτζίνα
Δαμασκός
Δαρδανέλλια
Δεδὲ - Ἀγάτς
Δενιζλῆ
Δεμὶρ-Τάς
Δεμὶρ-Χισσάρ
Δζέδδα
Διδυμότειχον
Δικιλῆ
Δοϊράνη
Δράμα
Δυρράχιον
Ἐσκὶ - Σεχήρ
Ζιβέφτσε
Ἡράκλειον (Μαρμαρᾶ)
Θεῖρα
Θεσσαλονίκη
Ἰάφα (Ἰόππη)
Ἴγκεν
Ἱερουσαλήμ
Ἰκόνιον
Ἰνὲ-Γκιόλ
Ἰνέπολις
Ἰωάννινα
Καβάλλα
Καϊφᾶ
Καλλίπολις
Κάλυμνος
Καρὰ-Ἀγάτς (Πόρτο-Λάγο)
Κασσαμπᾶς
Κερασοῦς
Κιοπρουλοῦ
Κίος
Κὶρκ-Ἀγάτς
Κοτύαιον
Κυδωνίαι
Κῶς
Λαοδίκεια
Λέρος
Λέφκε
Λουλὲ-Βουργάζ
Μαγνησία
Μαινεμένη
Μερσίνη
Μέτραι
Μητροβιτσα
Μόλυβον
Μοναστήριον
Μουδανία
Μουσταφᾶ-Πασσᾶ
Μυριόφυτον
Μυτιλήνη
Ναζλῆ
Νικομήδεια
Ξάνθη
Ὀδεμήσιον
Ὀρδού
Οὐζοὺν-Κιοπροῦ
Οὐσάκιον
Πάνορμος
Πάργα
Παρθένιον
Πάφρα
Περίστασις
Πρέβεζα
Πρέσοβα
Πρίστινα
Προῦσα
Ῥαιδεστός
Ῥίζα (Λαζιστάν)
Ῥόδος
Σάϊδα
Σαλιχλῆ
Σάμος
Σαπάνδζα
Σαράϊ-Κιόϊ
Σαρὶ-Κιόϊ
Σέρραι
Σηλυβρία
Σινώπη
Σκάλα-Νόβα
Σκόπεια
Σκούταρι
Σμύρνη
Σούρ (Συρίας)
Σουφλίον
Σταμπούλ
Σύμη
Σώκια
Σῶμα
Ταρσός
Τένεδος
Τραπεζοῦς
Τρίπολις (Βαρβαρίας)
» (Πόντου)
» (Συρίας)
Τσεσμέ
Τσορλοῦ
Φερεδζίκ
Φιρούζοβκι
Φλώρινα
Φώκαια
Χίος
Χοδεϊδα.

ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΥ ΤΗΛΕΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

(Μετζηδιὲς πρὸς 19 γρόσια)

Α' ***Μεταξὺ δύο σταθμῶν τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν περιχώρων:*** δι' ἕκαστον τηλεγράφημα ἓξ 20 λέξεων 2 1/2 γρόσια· δι' ἑκάστην δεκάδα λέξεων περιπλέον ἢ μέρος αὐτῶν, 1 1/4 γρόσια.

Β' ***Μεταξὺ δύο σταθμῶν, κειμένων ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Νομαρχίας Κωνσταντινουπόλεως ἢ τοῦ Σανδζακίου Νικομηδείας:*** δι' ἑκάστην λέξιν 20 παράδες, πλέον 2 1/2 γρόσια καθ' ἕκαστον τηλεγράφημα.

Γ ***Μεταξὺ δύο οἱωνδήποτε ἄλλων σταθμῶν τῶν πόλεων τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους:*** δι' ἑκάστην λέξιν 1 γρόσιον, πλέον 5 γρόσια καθ' ἕκαστον τηλεγράφημα.

Δ' ***Διὰ τὸ Ἐξωτερικόν,*** κατὰ λέξιν, διά:

	Φρ. ἐκ.		Φρ. ἐκ.		Φρ. ἐκ.
Ἀγγλίαν	0.71	Ἑλλάδα νησιωτικὴν (μέσον Τενέδου) ..	0.42	Νορβηγίαν	0.72
Αἴγυπτον (Κάτω)..	1.25	Εὐέλπιδα Ἄκραν .	6.45	Ὁλλανδίαν	0.60
» (Μεσαίαν)	1.50	Ἰάβαν	5.17	Οὐγγαρίαν	0.34
» (Ἄνω)...	1.75	Ἰαπωνίαν	7.70	Περσίαν	1.60
Αὐστραλίαν.....	4.84	Ἰνδίας Βρεττανικ.	3.48	Πορτογαλλίαν	0.69
Αὐστρίαν	0.34	Ἰσπανίαν.....	0.65	Ῥουμανίαν	0.26
Βέλγιον.....	0.60	Ἰταλίαν.....	0.48	Ῥωσσίαν εὐρωπαϊκήν).	0.72
Βιρμανίαν.....	3.73	Καναδᾶν	1.85	» (ἀσιατ. α' ζώνην)	1.15
Βοσνίαν	0.27	Κεϋλάνην	3.60	» (» β' »)	1.45
Βοστώνην.....	1.85	Κίναν	7.30	Σερβίαν	0.27
Βουλγαρίαν	0.38	Κοχιγκίνην	4.22	Σιγγαπούρην.....	4.49
Βραζιλίαν	4.63	Λουξεμβοῦργον ...	0.60	Σικάγον	2.15
Γαλλίαν, Κορσικήν.	0.56	Μάγχης νήσους...	0.71	Σουηδίαν.....	0.69
Γερμανίαν.....	0.55	Μαδαγασκάρην ...	9.60	Σουμάτραν	6.78
Γιβραλτάρην	0.69	Μαδέρας νήσους..	1.74	Τράνσβαλ	6.45
Δανίαν.....	0.60	Μαλάκαν.....	4.49	Τρίπολιν (τῆς Ἀφρικῆς)	0.88
Ἑλβετίαν	0.51	Μαρόκον.....	0.83	Τύνιδα	0.67
Ἑλλάδα ἠπειρωτ. (μέσον Αἰκατερίνης)	0.28	Μαυροβούνιον	0.67	Φιλαδέλφειαν (τῆς Ἀμερικῆς)	2.05
Ἑλλάδα νησιωτικὴν (μέσον Αἰκατερίνης)	0.32	Μελίτην.....	0.69	Χετζάζην	2.75
Ἑλλάδα ἠπειρωτ. (μέσον Τενέδου) ..	0.38	Μεξικόν	2.80	Ὑεμένην	3.75
		Νατάλην.....	6.25		
		Νέαν Ὑόρκην	1.85		

Β' ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ

Ἀγγλικόν. Κεντρικὸν γραφεῖον: Γαλατᾷ, παρὰ τὴν Αὐτοκρατορικὴν Ὀθωμανικὴν Τράπεζαν. ***Γραμματοκιβώτια:*** ἐν τῷ Πέραν: Βιβλιοπωλεῖον Mac Cil, Δίοδος Τοῦνελ, 5.—Ὑποκατάστημα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ὀθωμανικῆς Τραπέζης, Μεγάλη ὁδός. 191.—Ξενοδοχεῖα: Λονδίνου, Βριστόλ, Ῥοαγιάλ, Πέρα-Πάλας, Ἀγγλικὴ Σχολή (Μεγ. Ὁδός, 353). Λέσχη Κων/πόλεως (ὁδὸς Καβριστάν, 46).—Λέσχη τῆς Ἀνατολῆς (Μεγ. Ὁδός, 142).—***Ἐν Γαλατᾷ:*** Αὐτοκρατορικὴ Ὀθωμανικὴ Τράπεζα.

Αὐστριακόν. — ***Κεντρικὸν γραφεῖον:*** Γαλατᾷ, ὁδὸς Μαχμουδιέ, Καμόνδο-Χάν. ***Γραφεῖα:*** Πέραν, Μεγ. ὁδός, 438.—Σταμπούλ, Καμόνδο Χάν.

Γαλλικόν. ***Κεντρικὸν γραφεῖον:*** Γαλατᾷ, ὁδὸς Βοεβόδα. — ***Γραφεῖα: Πέραν,*** Δίοδος Ἀνατολῆς, 15, 16. ***Σταμπούλ,*** Καμόνδο-Χάν. —***Γραμματοκιβώτια:*** Ἐν τῷ Πέραν: Κατάστημα Bon Marché.—Ξενοδοχεῖα: Grand Hôtel, Français et Continental, Péra-Palace —***Ἐν Γαλατᾷ:*** Γραφεῖα τῶν Messageries Maritimes.—***Ἐν Σταμπούλ:*** Μπαγτσὲ-καπού, 49.

Γερμανικόν.— ***Κεντρικὸν Γραφεῖον:*** Γαλατᾷ. Ὁδὸς Βοεβόδα, 29. ***Γραφεῖα ἐν τῷ Πέραν:*** Δίοδος Παναγίας, Σταμπούλ, Χαβουζλοὺ-χάν. ***Γραμματοκιβώτια ἐν τῷ Πέραν:*** Λέσχη τῆς Ἀνατολῆς, Λέσχη Κωνσταντινουπόλεως, Λέσχη Τευτονίας (Τεκέ), Γερμανικὸν Νοσοκομεῖον, Γερμανικὴ Σχολή (ὁδὸς Γενῆ-Γιόλ), Bazar Allemand. Κατάστημα Keller (δίοδος Χατζοπούλου).— ***Ξενοδοχεῖα:*** Λονδίνου, Πέρα-Πάλας, Paulik (πρῴην Πέστης), Δίοδος Τοῦνελ —***Ἐν Γαλατᾷ:*** Σταθμὸς Τοῦνελ.

Ῥωσσικόν: —***Κεντρικὸν Γραφεῖον, Γαλατᾷ,*** Κιρὲτς-Καποὺ καὶ ὁδὸς Βοεβόδα.— ***Γραφεῖον:*** Σταμπούλ, Μπαγτσὲ-Καπού.

Σιδηρωτήριον τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν ἐν τῷ Πέραν

ΕΚ ΤΗΣ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑΣ[1]

ΤΗΣ ΕΦΟΡΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1905

ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣΗΣ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ Α. Θ. Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΙΩΑΚΕΙΜ ΤΟΥ Γ'

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ ΤΗΣ ΕΠΕΤΕΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΔΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ (14 ΜΑΪΟΥ 1906)

ΕΦΟΡΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1905

†Ὁ Τραπεζοῦντος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΣ, Πρόεδρος.
ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, μέλος ἀντιπροσωπεῦον τὸ Δ. Ἐ. Μ. Συμβούλιον παρὰ τῇ Ἐφορείᾳ, ἀντιπρόεδρος.
ΜΙΧΑΗΛ ΨΑΛΙΔΑΣ, ἰατρός, ἀντιπρόεδρος.
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΝΑΡΔΗΣ, Ἔφορος ἰατρὸς καὶ ἔφορος γραμματεύς.
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΣΙΦΝΑΙΟΣ, Ἐφοροταμίας μέχρι τῆς 29 Ἰουνίου 1905, ὃν διεδέχθη προσωρινῶς ὁ κ. ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΟΜΙΚΟΣ.
ΣΟΛΩΝ ΚΑΖΑΝΟΒΑΣ, Ἐφοροταμίας ἀπὸ τῆς 26 Ὀκτωβρίου 1905.
ΠΑΤΡΟΚΛΟΣ ΚΑΜΠΑΝΑΚΗΣ, Ἔφορος ἀρχιτέκτων.
ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Νομικὸν μέλος τῆς Ἐφορείας.
ΗΛΙΑΣ ΗΛΙΑΣΚΟΣ.
ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ.
ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΟΜΙΚΟΣ.
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΤΖΟΥΝΗΣ.

Παναγιωτατε Δεσποτα,
Σεβασμιωτατοι Ιεραρχαι,
Σεβαστοι Συμβουλοι,
Φιλανθρωπος Ομηγυρις,

Ἡ Ἐφορεία τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων κατὰ τὴν σήμερον ἀγομένην ἐπέτειον ἑορτὴν καθυποβάλλει εὐσεβάστως τὴν παροῦσαν ἔκθεσιν τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1905 πεπραγμένων.

Α΄ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Συνεδρίαι. Ἡ Ἐφορεία συνεκρότησε καθ' ὅλον τὸ ἔτος 62 συνεδρίας τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους. Ἐκ δὲ τῶν ἐφοριακῶν τμημάτων αὐτῆς τὸ μὲν ***Οἰκονομικὸν*** συνῆλθεν εἰς 44 συνεδρίας, τὸ δὲ ***Κτηματικὸν*** εἰς 34.

1. Παντὶ τῷ αἰτοῦντι ἀποστέλλεται ***δωρεὰν*** ὑπὸ τοῦ Γραφείου τῆς Ἐφορείας ἡ ἐκτυπωθεῖσα λεπτομερὴς ***Λογοδοσία*** τοῦ 1905.

Αὐτοκρατορικὴ ἐπιχορήγησις σιτηρεσίων. Ἐχορηγήθη εἰς τὰ ἐθνικὰ Νοσοκομεῖα σιτηρέσιον ἄρτου μὲν ἓξ ὀκάδων 67 ἡμερησίως, κρέατος δὲ 61 1/2, ὧν αἱ 6 ὀκάδες καὶ 150 δράμια ἀποστέλλονται εἰς τὸ ἐν Πριγκίπῳ Ἐθνικὸν Ὀρφανοτροφεῖον, ἐλπίζεται δ' ὅτι θέλει ἐπιτευχθῆ ἡ χορηγία ὁλοκλήρου τοῦ ὑπὸ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ φιλανθρωποτάτου ἡμῶν Ἄνακτος ὁρισθέντος σιτηρεσίου πρὸς τοὺς ὑπὲρ τῆς πολυτίμου ὑγιείας Αὐτοῦ νυχθημερὸν δεομένους ἀσθενεῖς καὶ λοιποὺς πάσχοντας, οἵτινες περιθάλπονται ἐν τοῖς Φιλανθρωπικοῖς ἡμῶν ἱδρύμασιν ὑπὸ τὴν κραταιὰν Αὐτοῦ αἰγίδα καὶ προστασίαν.

Κηδεία τοῦ Σεβ. μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κωνσταντίου,

Προέδρου τῆς ἐφορείας τῶν Ἐ. Φ. Καταστημάτων

Λοξάνδρας Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου Χειρουργικὴ Κλινικὴ Γυναικῶν. Τελεσθέντων τῶν ἐγκαινίων τῆς χειρουργικῆς ταύτης κλινικῆς τῇ Κυριακῇ 13 Μαρτίου 1905 μετὰ τῆς δεούσης ἐπισημιότητος, ἤρξατο αὕτη κανονικῶς λειτουργοῦσα ἔκτοτε εἰς νοσηλείαν δωρεὰν περιθαλπομένων χειρουργικῶν γυναικῶν, συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου 1903 σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Σιγιλλίου.

Ἡ χειρουργικὴ αὕτη κλινικὴ ἐστοίχισεν εἰς τὰ εὐγενῆ τέκνα τῆς εὐγενετεστάτης κυρίας ΛΟΞΑΝΔΡΑΣ Α. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΥ, ἅτινα ἵδρυσαν αὐτὴν εἰς τεκμήριον υἱϊκοῦ σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης, λίρας τουρκικὰς 5 849.66 μεθ' ὅλων τῶν ἐξόδων ἐγκαταστάσεως μηχανικῆς θερμάνσεως καὶ ἀερισμοῦ, κλινοστρωμνῶν καὶ τῶν τοιούτων.

Ζαρίφειος Χειρουργικὴ πτέρυξ ἀνδρῶν. Ἡ πτέρυξ αὕτη ἱδρύθη δαπάνῃ μὲν τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἀφιερώθη δὲ εἰς ἀΐδιον μνήμην τοῦ Μεγάλου Εὐεργέτου αὐτῶν ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΖΑΡΙΦΗ, εἰς νοσηλείαν ἀνδρῶν δωρεὰν περιθαλπομένων, συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου 1903 ἀνωτέρω μνημονευθέντος σεπτοῦ Σιγιλλίου.

Τὰ ἐγκαίνια τῆς πτέρυγος ταύτης, καθὼς καὶ τὰ τῆς Μαυρογορδατείου χειρουργικῆς πτέρυγος τῶν γυναικῶν, ἐτελέσθησαν ἐπ' ἴσης τῇ Κυριακῇ 13 Μαρτίου 1905, κατὰ δὲ τὴν περυσινὴν ἐπέτειον τῶν Φιλανθρωπικῶν Κατα-

στημάτων ἑορτήν, 22 Μαΐου 1905, ἐγένοντο ἐπισήμως τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆσδε τῆς ἀφιερωτηρίου ἐπιγραφῆς:

«ΓΕΩΡΓΙΩΙ ΖΑΡΙΦΗΙ ΤΩΙ ΜΕΓΑΛΩΙ ΕΥΕΡΓΕΤΗΙ
ΤΩΝ ΠΟΛΛΩΝ ΕΥΕΡΓΕΣΙΩΝ ΕΚΤΙΝΟΝΤΕΣ ΧΑΡΙΝ
ΕΝ ΕΤΕΙ 1904».

καὶ ἔκτοτε ἐκπληροῖ τὸν φιλάνθρωπον αὐτῆς προορισμὸν ἡ πτέρυξ αὕτη.

Χειρουργικὸν τμῆμα Ἀνδρέου Δ. Συγγροῦ. Τὸ ἀπὸ πολλοῦ λειτουργοῦν τμῆμα τοῦτο τῆς νέας χειρουργίας ἀφιερώθη εἰς ἀΐδιον μνήμην τοῦ Μεγάλου Εὐεργέτου τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων ἀοιδίμου Ανδρεου Δ. Συγγρου, ταυτοχρόνως δὲ μετὰ τῆς Ζαριφείου πτέρυγος τῇ 22 Μαΐου 1905, κατὰ δὲ τὴν περυσινὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων ἐγένοντο καὶ τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ τμήματος τούτου ἀφιερωτηρίου ἐπιγραφῆς, ἐχούσης ὧδε:

«ΑΝΔΡΕΑΙ Δ. ΣΥΓΓΡΩΙ ΤΩΙ ΜΕΓΑΛΩΙ ΕΥΕΡΓΕΤΗΙ
ΤΩΝ ΠΟΛΛΩΝ ΕΥΕΡΓΕΣΙΩΝ ΕΚΤΙΝΟΝΤΕΣ ΧΑΡΙΝ
ΕΝ ΕΤΕΙ 1903».

Τμῆμα δωματίων χειρουργικῶν γυναικῶν. Καὶ τὸ τμῆμα τοῦτο, ἱδρυθὲν δαπάνῃ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων καὶ περιλαμβάνον δέκα κλίνας, ἐνεκαινιάσθη ταυτοχρόνως μετὰ τῆς κάτωθι αὐτοῦ Μαυρογορδατείου πτέρυγος, εἶναι δὲ προωρισμένον εἰς νοσηλείαν εὐπορουσῶν γυναικῶν, δυναμένων νὰ ἔχωσιν ἐξαιρετικὴν νοσηλείαν ἐν ἰδιαιτέροις δωματίοις ἐπὶ πληρωμῇ.

Πρὸς τελείαν συμπλήρωσιν ὅλων τῶν ἐν τῷ ἐνιαίῳ σχεδίῳ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων κτιρίων τοῦ χειρουργικοῦ τμήματος ὑπολείπεται ἔτι ἡ οἰκοδομὴ μεγάλης χειρουργικῆς πτέρυγος.

Εἰδικὰ Νοσηλευτήρια καὶ μολυσματικὰ τμήματα. Κατὰ τὰ ἐν τῇ περυσινῇ λογοδοσίᾳ ἐπηγγελμένα, ᾠκοδομήθησαν ἤδη καὶ λειτουργοῦσιν, Ὑψηλῇ Αὐτοκρατορικῇ ἀδείᾳ, δύο τοιαῦτα Νοσηλευτήρια, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἐστοίχισεν εἰς τοὺς φιλογενεστάτους ἱδρυτὰς αὐτῶν περὶ τὰς 3 200 λίρας τουρκικάς, μετὰ τῶν μηχανημάτων θερμάνσεως, ἀερισμοῦ, φωτισμοῦ καὶ ἐπιπλοσκευῆς.

Ἐκ τούτων τὸ μὲν ἱδρύθη δαπάνῃ τῆς Κυρίας Λοξάνδρας Ἀμβροσίου Μαυρογορδάτου, ἡ ἀπενεμήθη λίαν δικαίως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὁ τίτλος τῆς *«Μητρὸς τῶν ἀσθενῶν καὶ τεθλιμμένων»*, εἰς ἀΐδιον μνήμην τοῦ ἀοιδίμου υἱοῦ αὐτῆς Νικολαου Α. Μαυρογορδατου, ὃν προωρισμένον εἰς δωρεὰν νοσηλείαν ἐκ στηθικῶν νοσημάτων πασχόντων ἀδελφῶν ἡμῶν.

Τὸ δὲ ἕτερον τοιοῦτο, προωρισμένον εἰς δωρεὰν περίθαλψιν γυναικῶν, ἐκ τῶν αὐτῶν στηθικῶν νοσημάτων πασχουσῶν, ἔκτισαν «εἰς μνήμην τῶν ἀοιδίμων Ιωαννου καὶ Αλεξανδρας Σκυλιτση» ἡ θυγάτηρ καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτῶν Ιωαννα (Ζενη) καὶ Παντολεων Α. Μαυρογορδατος.

Ἀμφοτέρων τῶν Νοσηλευτηρίων τούτων οἱ μὲν θεμέλιοι λίθοι ἐτέθησαν ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τῇ Κυριακῇ 13 Μαρτίου 1905, τὰ δὲ ἐγκαίνια ἐγένοντο διὰ τελετῆς ἁπλουστάτης καὶ σεμνοπρεποῦς, κατὰ βούλησιν τῶν ἱδρυτῶν, τῇ 23 Ὀκτωβρίου 1905, μετὰ τὴν ἐν τῇ ἱερᾷ νοσοκομειακῇ Μονῇ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τελεσθεῖσαν θείαν μυσταγωγίαν, ἐν ᾗ ἐμνημονεύθησαν τὰ ὀνόματα τοῦ φιλογενεστάτου Οἴκου τῶν Μαυρογορδάτων.

Τὰ Νοσηλευτήρια ταῦτα ἐκπληροῦσιν ἤδη τὴν φιλάνθρωπον αὐτῶν ἀποστολήν, συμφώνως πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ ἀπὸ τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου 1905 σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Σιγιλλίου.

Ἕτερα εἰδικὰ Νοσηλευτήρια. Διὰ τοὺς ἐκ στηθικῶν νοσημάτων πάσχοντας ἀσθενεῖς, τοὺς εὐπορουῦντας, οἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ ἀπολαύσωσιν ἰδιαιτέρας τινὸς περιποιήσεως ἐν ἰδιαιτέροις δωματίοις, ἐπὶ καταβολῇ νοσηλίων, ἴσων ὡς ἔγγιστα πρὸς τὴν ἐπιβαρύνουσαν τὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα δαπάνην, ἐξεπονήθησαν σχέδια Νοσηλευτηρίων, κατ' ἐντολὴν τῶν φιλογενεστάτων κ. κ. Παντολεοντος καὶ Θεοδωρου Α. Μαυρογορδατου, ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος αὐτῶν κ. Περικλέους Δ. Φωτιάδου, τῇ συνεργασίᾳ τοῦ ἐξοχωτάτου ἰατροῦ κ. Ἀλεξάνδρου Καμπούρογλου Πασσᾶ. Ἕκαστον τῶν Νοσηλευτηρίων τούτων περιέχει ἀνὰ δέκα δωμάτια, περιλαμβάνοντα 23 κλίνας ἐν ὅλῳ.

Ἐγκαίνια Νοσηλευτηρίου Μαυρογορδάτων

Τῇ Κυριακῇ 13 Μαρτίου 1905 ἐτέθησαν τὰ θεμέλια τριῶν ἄλλων τοιούτων Νοσηλευτηρίων, οἰκοδομουμένων ἀναλώμασι τῶν κυρίων ἀδελφῶν Παντολέοντος καὶ Θεοδώρου Μαυρογορδάτου, ἡ δὲ οἰκοδομὴ αὐτῶν ἐξακολουθεῖ.

ISMANOGLIO

Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Ἀ. Μαυρογορδάτου γενομένην τῇ Ἐφορείᾳ ἀνακοίνωσιν τῶν ὅρων τῆς οἰκοδομῆς αὐτῶν δι' ἐπιστολῆς του, ἐν μιᾷ τῶν αἰθουσῶν τοῦ ἑνὸς τῶν Νοσηλευτηρίων τούτων, τοῦ προωρισμένου δι' ἄνδρας, χαραχθήσεται ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή:

«ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΠΑΝΤΟΛΕΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΥ
ΟΙ ΕΓΓΟΝΟΙ ΑΥΤΩΝ
ΠΑΝΤΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΥ».

Ἐν μιᾷ δὲ τῶν αἰθουσῶν τοῦ διὰ γυναῖκας προωρισμένου ἑτέρου Νοσηλευτηρίου, χαραχθήσεται ἡ ἑπομένη ἐπιγραφή:

«ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑΣ ΡΑΛΛΗ
ΟΙ ΕΓΓΟΝΟΙ ΑΥΤΩΝ
ΠΑΝΤΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΥ».

Ἡ Ἐφορεία εὐτυχὴς λογίζεται διότι ἐξακολουθεῖ εὑρισκομένη εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν, ὅπως καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκφράσῃ δημοσίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς διὰ τὴν ἐξακολούθησιν τῶν πρὸς τὰ Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα μεγάλων καὶ ἡγεμονικῶν ὄντως δωρεῶν τοῦ φιλογενεστάτου Οἴκου τῶν Μαυρογορδάτων.

Κατασκευὴ δωματίων ἐν τῷ τμήματι τῆς παλαιᾶς χειρουργίας. Πρὸς πλήρωσιν ἐπειγούσης ἀνάγκης, κατεσκευάσθησαν διὰ δαπάνης λιρῶν τουρκικῶν ἑκατὸν τριάκοντα πέντε, ἐκ τοῦ ταμείου τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων δωμάτια δέκα τρία, προωρισμένα τὰ μὲν διὰ τὸ ἰατρικὸν προσωπικὸν αὐτῶν, τὰ δὲ διὰ παθολογικοὺς καὶ ὀφθαλμικοὺς ἀρρώστους ἐπὶ πληρωμῇ.

Δωρεὰ Περικλέους Γ. Ζαρίφη. Διὰ τοῦ ἐνταῦθα φιλογενεστάτου ἀδελφοῦ αὐτοῦ κ. Λεωνίδου Γ. Ζαρίφη ὁ ἐν Μασσαλίᾳ φιλογενέστατος κ. ΠΕΡΙΚΛΗΣ Γ. ΖΑΡΙΦΗΣ ἐδωρήσατο τοῖς Φιλανθρωπικοῖς Καταστήμασι, τῇ ἡμέρᾳ τῶν ἐγκαινίων τῆς Ζαριφείου χειρουργικῆς πτέρυγος ἀνδρῶν, λίρας τουρκικὰς τριακοσίας, πρὸς πλήρωσιν μιᾶς τῶν πολυειδῶν ἀναγκῶν αὐτῶν, κατὰ τὴν ἐπελθοῦσαν νεωτέραν συνεννόησιν.

Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν ὁ κ. Π. Ζαρίφης προσέρχεται γενναῖος ἀρωγὸς τῶν ἡμετέρων Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἐφ' ᾧ καὶ ἐκφράζει αὐτῷ ἡ Ἐφορεία τὰς θερμὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς ἐξ ὀνόματος τῶν ἐν τοῖς εἰρημένοις Καταστήμασι περιθαλπομένων.

Κληροδότημα Ἰωάννου Ἀνασταιαιάδου. Χρηστὸς καὶ ἐνάρετος γέρων ἐκ Σερρῶν, ὁ ἀοίδιμος ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ, ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἐγκαθεσταμένος ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατέστησε τὰ Ἐθνικὰ ἡμῶν Νοσοκομεῖα γενικὸν αὐτοῦ κληρονόμον διὰ τῆς ἀπὸ 30 Ἀπριλίου 1905 ἐπισήμου διαθήκης αὐτοῦ, δωρησάμενος καὶ παραδώσας ζῶν ἔτι, εἰς τὸ ταμεῖον τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, διὰ χειρὸς τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Γενικοῦ Γραφείου αὐτῶν κ. Ἐμμανουὴλ Καβάδα, τὰ ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ ἀναφερόμενα χρεώγραφα ἀξίας 561 λιρῶν τουρκικῶν, πλὴν ἄλλου χρηματικοῦ ποσοῦ, ὅπερ εἶχε λαμβάνειν παρὰ τῆς ἐν Ἄθῳ ἱερᾶς Μονῆς Σίμωνος Πέτρας.

Τὴν 16 Μαΐου ὁ φιλάνθρωπος καὶ φιλογενὴς Μακεδὼν παρέδωκε τὸ πνεῦμα πρὸς Κύριον καὶ ἐκηδεύθη μετὰ μεγάλων τιμῶν, ἐνταφιασθεὶς ἐν τῷ Νεκροταφείῳ τῆς ἱερᾶς νοσοκομειακῆς μονῆς Βαλουκλῆ.

Χρυσάνθειον τμῆμα ἀκτινοθεραπείας. Ὁ ἐκ Κοντοσκαλίου ἀξιότιμος κ. *Μιχαὴλ Ε. Παπάζογλους*, καταγόμενος ἐκ Κερμύρας τῆς Καππαδοκίας, ἐκτελῶν τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ ἐν Παρισίοις ἀποθανόντος ἀνεψιοῦ αὐτοῦ ἀειμνήστου ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ, ἀνεκοίνωσε τῇ Ἐφορείᾳ τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ ὑπὸ χρονολογίαν 30 Ἰουνίου 1905, ὅτι ἀναλαμβάνει, δαπάνῃ λιρῶν τουρκικῶν πεντακοσίων, τὴν ἀγορὰν καὶ ἐν τῷ ὑποδειχθησομένῳ αὐτῷ ἐν τῷ Νοσοκομείῳ χώρῳ ἐγκαθίδρυσιν τελειοτάτου συστήματος ἀκτινοθεραπείας, ἡ δὲ Ἐφορεία εὐγνωμόνως ἀπεδέξατο τὴν δωρεὰν

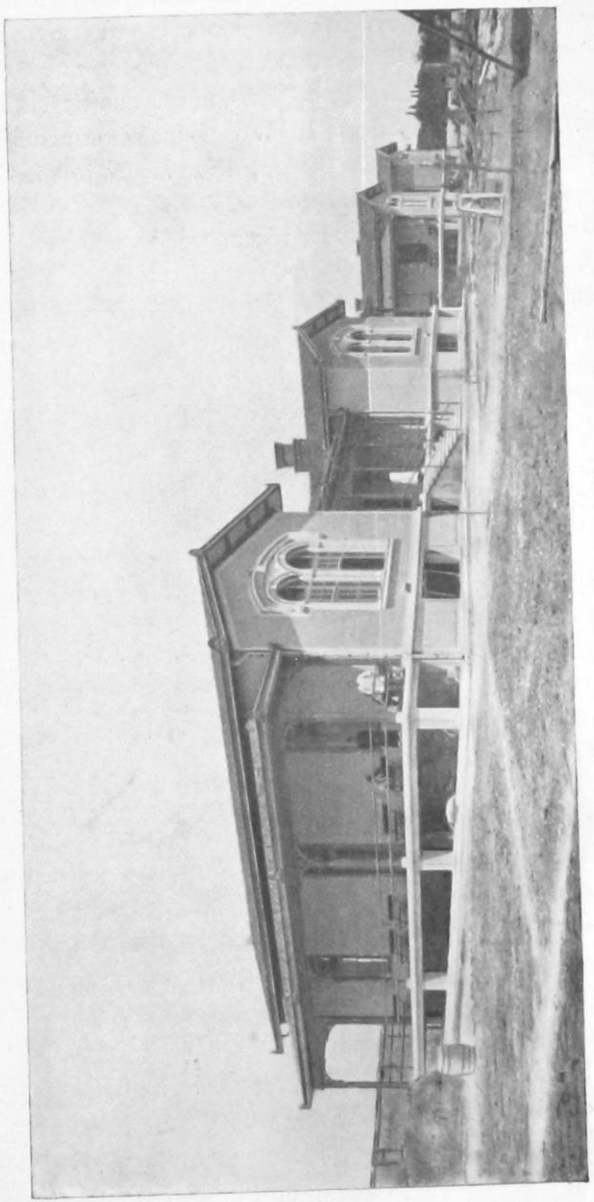

Νοσηλευτήριον Μαυρογορδάτων

ΜΕΣΣΗΝΙΑΚΟ ΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟ

ταύτην καὶ δι' ἐπιτροπῆς μελετήσασα τὸ ζήτημα ἐλπίζει εἰς τὴν ὅσον οὔπω αἰσίαν τοῦ ἔργου ἀποπεράτωσιν.

Δωρεὰ Γεωργίου καὶ Ἀναστασίας Παπαδοπούλου. Ἡ Ἐφορεία εὐγνωμόνως ἀπεδέξατο τὴν ὑπὸ ὅρους εἰς τὰ Ἐθνικὰ Νοσοκομεῖα, οἰκείᾳ βουλήσει καὶ θεοφιλεῖ προαιρέσει, ἀφιέρωσιν παρὰ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Γεωργίου Παπαδοπούλου καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ κυρίας Ἀναστασίας μιᾶς οἰκίας, κειμένης ἐν Φαναρίῳ ἀξίας λιρῶν τουρκικῶν τετρακοσίων καὶ ἑνὸς ἐργαστηρίου, ἐπ' ἴσης ἐν Φαναρίῳ κειμένου, ἀξίας λιρῶν τουρκικῶν διακοσίων.

Πυρεῖα καὶ σιγαροχαρτα τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων. Ἡ μὲν ἐκμετάλλευσις τῆς προσόδου τῶν πυρείων, ἅτινα πωλοῦνται πρὸς ὄφελος τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἐπιτυχῶς ἐξακολουθεῖ, ἐνεπιστεύθη δὲ ἡ Ἐφορεία τοῖς κκ. Ζώνιᾳ καὶ Πολυζώῃ τὴν ἐπιστασίαν τῆς κατασκευῆς καὶ πωλήσεως τοῦ σιγαροχάρτου τῶν Νοσοκομείων, φέροντος τὸ σῆμα τῶν ἰχθύων, καὶ εὐελπιστεῖ ὅτι τὸ φιλάνθρωπον Δημόσιον θέλει ἐξακολουθεῖ ποιούμενον χρῆσιν τῶν τε πυρείων καὶ τῶν σιγαροχάρτων τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, προσερχόμενον οὕτω ἀρωγὸν εἰς χιλιάδας πασχόντων ἀδελφῶν ἡμῶν, δωρεὰν περιθαλπομένων ἐν τοῖς ἱεροῖς τοῦ Γένους ἡμῶν Νοσοκομείοις.

Ἡμερολόγιον τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων. Ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ τῆς ἐκθέσεως φαίνεται ἡ διαχείρισις τοῦ κλάδου τούτου τῶν πόρων τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ὅστις λειτουργεῖ ὑπὸ τὴν ἄμεσον διοίκησιν καὶ ἐποπτείαν τῆς ἐκ τῶν ἀξιοτίμων κκ. Στεφάνου Ναρλῆ, Λ. Καζανόβα, Γ. Ἀποστολίδου, Ἰ. Σιώτη καὶ Φ. Δημητριάδου ἐριτίμου Ἐπιτροπῆς, πρὸς ἣν ἡ Ἐφορεία ἐκφράζει θερμὰς εὐχαριστίας διὰ τὸν ὑπεράνω παντὸς ἐπαίνου ζῆλον αὐτῆς.

Δωρεαί τινες καὶ κληροδοτήματα. Ὁ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Νοσοκομείῳ ἀποθανὼν ἀείμνηστος Ἰωαννης Παπα Νεοφυτου Παπαζογλου, ἐκ Κερμύρας τῆς Καππαδοκίας καταγόμενος, ἐκληροδότησε διὰ διαθήκης αὐτοῦ εἰς τὰ Ἐθνικὰ Νοσοκομεῖα 30 % ἐκ τῆς εὑρεθησομένης περιουσίας του. Γενομένης δὲ τῆς ἐκκαθαρίσεως ταύτης, εὑρέθησαν εἰς γρόσια ἑπτὰ χιλιάδες ὀγδοήκοντα τρία, τὰ ὁποῖα καὶ ἐμετρήθησαν εἰς τὸ ταμεῖον τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

Εὐσεβὴς καὶ φιλάνθρωπος δέσποινα, ἡ κυρία Μαρια Νικολαου Αλεξιαδου, γνωστὴ διὰ τὰς ὑπὲρ τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων εὐεργεσίας αὐτῆς, ἀφιέρωσεν εἰς τὴν ἱερὰν νοσοκομειακὴν μονὴν τῆς Παναγίας τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ λαμπραδάμαντα (μπριλλάντη) ἀξίας ὡς ἔγγιστα λιρῶν τουρκικῶν πεντήκοντα.

Β΄ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ

Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, ὡς ἐκ τοῦ ἐπισυνημμένου ἀπολογισμοῦ δηλοῦται, αἱ μὲν πρόσοδοι ἀνῆλθον εἰς λ. τ. 21853.38, αἱ δὲ δαπάναι εἰς λ. τ. 21481.22, ἑπομένως παρουσιάζεται περίσσευμα ἐκ λιρῶν 372.16.

Συγκρίνοντες τὰ ποσὰ ταῦτα πρὸς τὰ ἀντίστοιχα τοῦ προϋπολογισμοῦ, εὑρίσκομεν ὅτι ὁ ἀπολογισμὸς ἀπέδωκε προσόδους μὲν κατὰ λ. τ. 63.39 ἐπὶ πλέον, δαπάνας δὲ κατὰ λ. 32.78 ἐπὶ ἔλαττον, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἐκ λ. 276 προϋπολογισθὲν περίσσευμα ἀνῆλθεν ἐν τῷ ἀπολογισμῷ, ὡς εἴρηται, εἰς λ. 372.16. Ἐπισυνάπτοντες συγκριτικὸν πίνακα τοῦ προϋπολογισμοῦ πρὸς τὸν ἀπολογισμὸν αὐτοῦ, εἰς ὃν λεπτομερῶς σημειοῦνται αἱ μεταξὺ τῶν διαφόρων κονδυλίων διαφοραὶ αὐτῶν, παραλείπομεν ἐνταῦθα τὴν τοιαύτην ἀναλυτικὴν ἔρευναν καὶ προβαίνομεν νὰ ἐξετάσωμεν τὸν ἀπολογισμὸν τοῦ ἔτους τούτου ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν τοῦ προηγουμένου. Ἐκ τῆς συγκρίσεως ταύτης προκύπτει ὅτι, ἔχοντες κατὰ τὸ ὑπόλογον ἔτος ὑπερτέρησιν προσόδων ἐκ λ. 153.70, ἔχομεν ἐξ ἄλλου καὶ ὑπερτέρησιν δαπανῶν ἐκ λ. 928.07, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἐκ λιρῶν 1146.53 περυσινὸν περίσσευμα βλέπομεν ἐφέτος κατερχόμενον εἰς λ. 372.16 τοῦτ' ἔστι κατὰ λ. 774.37 ἐπὶ ἔλαττον.

Μαυρογορδάτειος Χειρουργικὴ Κλινικὴ Γυναικῶν

Ἐξετάζοντες πρῶτον τὰ τῶν προσόδων, εὑρίσκομεν ὅτι ἡ ἐκ λ. 153.70 τοῦ ἔτους τούτου ὑπερτέρησις εἶναι ἐξαγόμενον αὐξομειώσεων, τὰς ὁποίας ὑπέστησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ἐν σχέσει πρὸς τὰς τοῦ προηγουμένου, αἱ διά-

φοροι μερίδες ἐν ταῖς προσόδοις αὐτῶν. Καὶ αὔξησιν μὲν ἔχομεν ἐκ τῶν ἑξῆς μερίδων:

α΄ Ἐκ τόκων χρεωγράφων περὶ τὰς λ. 360, ἐν μέρει μὲν ἐκ τῆς προσθήκης τῶν ἐκ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ μακαρίτου Ἀνδρέου Ῥίτσου χρεωγράφων, καὶ ἐν μέρει ἐκ τῆς ὑποτιμήσεως τοῦ συναλλάγματος ἐν Ἑλλάδι.

β΄	Ἐκ τοῦ εἰσοδήματος	Ἐκκλ. ἁγ. Νικολάου Γαλατᾶ	περὶ τὰς λ.	80
γ΄	»	» σιγαροχάρτου.....	» »	165
δ΄	»	» πυρείων.....	» »	275[1]
ε΄	»	» κηροποιείου.....	» »	256
	καὶ ἐξ ἄλλων μερίδων μικροτέρων ποσῶν.....		» »	110

ἤτοι ἐξ ὅλων τούτων ἔχομεν αὔξησιν προσόδων ἐφέτος περὶ τὰς λ. 1.255.32. Ἀλλ' ἔναντι τῆς αὐξήσεως ταύτης ἔχομεν ἐλάττωσιν ἐκ τῶν ἑξῆς μερίδων:

α΄ Ἐκ τῆς προσόδου κτημάτων περὶ τὰς λ. 325, ὅπερ τὸ πλεῖστον ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπὶ ἔλαττον ἀπόδοσιν τῶν ἐνοικιάσεων καὶ κατ' ἐλάχιστον εἰς τὴν αὔξησιν τῶν σχετικῶν δαπανῶν, τοῦθ' ὅπερ δείκνυται ἐκ τοῦ ἀναλυτικοῦ πίνακος τῆς διαχειρίσεως τῶν κτημάτων.

β΄ Ἐκ τῶν προσόδων τῆς Ζ. Πηγῆς ἔχομεν ἐλάττωσιν περὶ τὰς λ. 410, ὀφειλομένην εἰς ἐπὶ ἔλαττον ἀπόδοσιν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὅλων σχεδὸν τῶν εἰσπράξεων τῶν σχετικῶν μερίδων, ὡς τοῦτο δείκνυται ἐκ τοῦ ἀναλυτικοῦ πίνακος ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς εἰσπράξεις τοῦ προηγουμένου ἔτους. Παρατηρητέον ἐν τούτοις ὅτι ἡ ἐκ τῆς κηροπωλησίας παρουσιαζομένη ἐλάττωσις ἐκ λ. 230 σύγκειται ἐκ ποσοῦ λ. 110, τὰς ὁποίας ἀπέδωκεν ἐπὶ ἔλαττον αὐτὴ αὕτη ἡ πρόσοδος, καὶ ἐκ ποσοῦ λ. 120, ὅπερ, παριστῶν τὴν ἀξίαν τῶν πωληθέντων κηρίων, ἐνεγράφη ὡς τοιοῦτον εἰς πίστιν τοῦ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀποσπασθέντος καὶ ἴδιον πόρον ἐφεξῆς ἀποτελοῦντος Κηροποιείου.

γ΄ Ἡ ἐκ τῆς Κυβερνητικῆς ἐπιχορηγήσεως πρόσοδος ὑπέστη καὶ αὕτη ἐλάττωσιν περὶ τὰς λίρας 160, ὡς ἐκ τῆς μειώσεως τοῦ ποσοῦ τῆς χορηγίας κρέατος.

δ΄ Ἡ ἐκ τῶν νοσηλίων τῶν φρενοβλαβῶν πρόσοδος ὑπελείφθη τῆς περυσινῆς περὶ τὰς λίρας 100 περίπου.

ε΄ Αἱ διὰ τῆς ἐσωτερικῆς Διευθύνσεως πρόσοδοι ἀπέφερον καὶ αὐταὶ ποσὸν περὶ τὰς λίρας 150 ἐπὶ ἔλαττον τῶν τοῦ παρελθόντος· ὥστε ἡ ἐξ ὅλων τούτων ἐλάττωσις τῶν προσόδων τοῦ ἔτους τούτου συμποσοῦται εἰς λίρας 1101.62, τὰς ὁποίας ἀφαιροῦντες ἐκ τοῦ ἄνω μνησθέντος ποσοῦ λιρῶν 1255.32 τῆς αὐξήσεως ἔχομεν τὸ ἐκ λιρῶν 153.70 ἄνω σημειωθὲν πλεόνασμα τῶν ἐφετινῶν προσόδων.

Συνεχίζοντες τὴν αὐτὴν ἔρευναν καὶ εἰς τὰς δαπάνας, αἱ ὁποῖαι, ὡς εἴδομεν, ὑπερέβησαν τὰς τοῦ προηγουμένου κατὰ λίρας 928.07, εὑρίσκομεν ὅτι καὶ τὸ ποσὸν τοῦτο εἶναι ἐξαγόμενον αὐξήσεων καὶ ἐλαττώσεων εἰς τὰ διάφορα κονδύλια τῶν δαπανῶν τοῦ ἔτους τούτου.

1. Τῶν δύο τούτων πόρων πρῶτον ἐφέτος τεθέντων εἰς ἐνέργειαν.

Καὶ αὔξησιν μὲν δαπάνης δεικνύουσιν αἱ ἑξῆς μερίδες·

α΄ Τὰ διάφορα εἴδη περὶ τὰς λ. 590, προερχομένας ἐκ τῆς ἐπιπροσθέτου δαπάνης ἐκ λ. 150 περίπου δι' ἀξίαν κὼκ πρὸς θέρμανσιν τῶν νέων τμημάτων, καὶ β΄ ἐκ τῆς ἐπὶ πλέον δαπάνης εἰς τὰ ἑξῆς εἴδη: Εἰς ὑφάσματα καὶ ὑποδήματα ἐδαπανήθησαν ἐφέτος ἐπὶ πλέον περὶ τὰς λ. 300 εἰς φάρμακα περὶ τὰς λ. 100 καὶ εἰς κατανάλωσιν ἀεριόφωτος περὶ τὰς λίρας 70.

β΄ Τὰ χορηγήματα ηὐξήθησαν κατὰ λίρας περίπου 200, ὡς ἐκ τοῦ προσθέτου χορηγήματος πρὸς συγγενεῖς τοῦ μακαρίτου Α. Ῥίτσου κατὰ τὸν ὅρον τοῦ κληροδοτήματος αὐτοῦ.

γ΄ Οἱ μισθοὶ περὶ τὰς λ. 65, ὡς ἐκ τῆς προσλήψεως νέου προσωπικοῦ διὰ τὰ νεωστὶ ἱδρυθέντα τμήματα.

Ἄλλαι δέ τινες μερίδες ἐκ μικροτέρων ποσῶν παρουσιάζουσιν αὔξησιν περὶ τὰς λ. 140, ὥστε σύνολον αὐξήσεως δαπανῶν εὑρίσκομεν λ. 997.53, τὸ ὁποῖον ὅμως περιορίζεται εἰς τὸ ἄνω μνημονευθὲν ποσὸν τῶν λ. 928.07 ὡς ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως λ. 69.46, τὰς ὁποίας ἔχομεν ἐξ ἐλαττώσεως δαπάνης τροφίμων περὶ τὰς λ. 45 καὶ ἄλλων μικροτέρων μερίδων κατὰ λίρας 24.46. Ἐνταῦθα ὅμως δέον νὰ σημειώσωμεν, ἀναφορικῶς τῶν τροφίμων, ὅτι, ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὰ καθ' ἑκάστην ἐνδιαιτώμενα πρόσωπα ἦσαν 1.136 ἔναντι 1190

Ὁ Σεβ. μητροπολίτης Μηθύμνης κ. Στέφανος,
Μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
καὶ Πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τῶν Ἐθν. Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.

ΙΣΙΣ ΜΑΝΟΓΙΟ

τοῦ προηγουμένου ἔτους, ἤτοι ἐνδιητῶντο καθ' ἑκάστην 54 πρόσωπα ὀλιγώτερον, ἔπρεπε καὶ ἡ τῶν τροφίμων δαπάνη, ὑπολογιζομένης ταύτης πρὸς λ. 5.70 κατ' ἄτομον ἐτησίως, νὰ ἦναι κατὰ λίρας 300 περίπου μικροτέρα, ἐν ᾧ, ὡς ἄνω εἴδομεν, ἡ ἐπὶ ἔλαττον αὕτη δαπάνη ἀνῆλθε μόνον περὶ τὰς λίρας 45. Τοῦτο πηγάζει διότι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὅλα τὰ εἴδη τῶν τροφίμων, καὶ ἰδίως τὸ κρέας, ἦσαν ἐν ὑπερτιμήσει, ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ ὑπερτιμήσεως ἐξάγεται κατὰ γενόμενον ὑπολογισμόν, ὅτι ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς τιμὰς τοῦ προηγουμένου ἔτους ἐδαπανήθησαν διὰ τρόφιμα ἐφέτος περὶ τὰς λ. 330 ἐπὶ πλέον. Τούτου λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὁμολογητέον ὅτι ἐκ συντονωτέρας ἐπιβλέψεως ἡ τῶν τροφίμων κατανάλωσις ἐγένετο σχετικῶς μικροτέρα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο.

Ἐκ τῶν ἄνω ἐκτεθέντων προκύπτει, ὅτι ἡ ἐκ τοῦ περισσεύματος τοῦ προηγουμένου ἔτους ἐπὶ ἔλαττον διαφορὰ τοῦ ἐνεστῶτος πηγάζει ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν δαπανῶν, ὀφειλομενων κυρίως εἰς τὴν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔτους τούτου λειτουργίαν τῶν νέων τμημάτων καὶ ἐν μέρει εἰς τὴν ἐφετινὴν ὑπερτίμησιν τῶν τροφίμων.

Μετὰ τὴν συνοπτικὴν ταύτην ἐξέτασιν καὶ τοῦ ἀπολογισμοῦ, εἰς ὃν εἰσιν ἐγγεγραμμέναι ἀποκλειστικῶς **αἱ τακτικαὶ** πρόσοδοι καὶ **αἱ τακτικαὶ** δαπάναι τοῦ ἔτους, παραθέτομεν πίνακα ἐμφαίνοντα καὶ τὰς ἐκτάκτους πληρωμάς, δι' ἃς διετέθησαν τά τε ἐκ τῆς προηγουμένης χρήσεως παραληφθέντα χρήματα καὶ τὰ κατὰ τὸ ὑπόλογον τοῦτο ἔτος ἐκτάκτως εἰσπραχθέντα, ὡς ἐπ' ἴσης καὶ πίνακας ἀναλυτικοὺς τῆς διαχειρίσεως τῶν κτημάτων καὶ τῆς Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς.

Γ΄ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 1905

Καὶ κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος ἡ εὐεργετικὴ καὶ φιλανθρωπικὴ δρᾶσις τῶν ἡμετέρων Νοσοκομείων ὑπῆρξεν ἐφάμιλλος πρὸς τὴν φιλοτίμως συντελουμένην μεταρρυθμιστικὴν ἐργασίαν καὶ τὴν προσπάθειαν πρὸς πᾶσαν κατὰ πάντα δυνατὴν βελτίωσιν.

Ἡ περὶ τὰ τέλη τοῦ λήξαντος ἔτους ἔναρξις τῆς λειτουργίας τῶν δύο νεοδμήτων Εἰδικῶν Νοσηλευτηρίων, τῶν ὀφειλομένων, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν φιλογένειαν καὶ τὴν μεγαθυμίαν τοῦ ἐξόχως φιλανθρώπου οἴκου τῶν Μαυρογορδάτων, ἀποτελεῖ νέαν ἀφετηρίαν συμπληρώσεως καὶ τελειοποιήσεως τῶν νοσοκομειακῶν ἡμῶν πραγμάτων καὶ αὐξάνει τὰς ἀφορμὰς τῆς ἀϊδίου πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνης τοῦ ἔθνους.

Ἐξ ἄλλου ἡ νεοσύστατος τοῦ Μικροβιολογικοῦ Ἐργαστηρίου ὑπηρεσία σημειοῖ μίαν ἐπὶ πλέον συμπλήρωσιν οὐσιώδους τῶν Νοσοκομείων ἀνάγκης.

Νοσοκομεῖον. Εἰσῆλθον εἰς αὐτὸ κατὰ τὸ ἔτος καὶ ἐνοσηλεύθησαν 6 368 ἐν ὅλῳ ἄρρωστοι. Ἐξῆλθον 5 163, ἀπέθανον 846 καὶ παρέμειναν εἰς τὸ διάδοχον 359. Θνητότης 13,28 $^1/_2$ %.

Φρενοκομεῖον. Ἐν τῷ τμήματι τούτῳ τῶν Καταστημάτων ἔτυχον περιθάλψεως 625 πάσχοντες, ὧν οἱ 410 ἄνδρες καὶ αἱ 215 γυναῖκες. Ἐξῆλθον 139, ἀπέθανον 82 καὶ ἔμειναν 404. Ἄρα θνητότης 13.12 %.

Γηροκομεῖον. Ἐγηροκομήθησαν ἐν ὅλῳ 181 (131 ἄνδρες καὶ 50 γυναῖκες). Ἀπεχώρησαν 6, ἀπέθανον 50 καὶ ἔμειναν 125. Θνητότης 26.60 %.

Εἰς 16 μετὰ καὶ τοῦ κ. Διευθυντοῦ ἀνέρχεται τὸ ἰατρικὸν προσωπικὸν τῶν Καταστημάτων. Προσελήφθησαν διὰ διαγωνισμοῦ 2 νέοι ἐσωτερικοὶ ἰατροὶ εἰς ἀντικατάστασιν ἰσαρίθμων ἀποχωρησάντων.

Τὸ λοιπὸν ἔμμισθον προσωπικὸν λήγοντος τοῦ ἔτους εὑρίσκεται ἀνερχόμενον εἰς 199 πρόσωπα, ὧν 149 ἄνδρες καὶ 50 γυναῖκες (πέρυσιν ἦσαν 191). Προσελήφθησαν ἐντὸς τοῦ ἔτους 189 ἕνεκα τῆς ἀποχωρήσεως 179 καὶ τοῦ θανάτου 2. Ἐλέχθη καὶ πέρυσιν ὅτι ἕνεκα τῶν συνεχῶν ἀποχωρήσεων αἱ διακυμάνσεις τοῦ προσωπικοῦ τούτου εἶναι μεγάλαι, μεγάλως διαταράττουσαι τὴν μονιμότητά του. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι μαρτυροῦσι περιτράνως τὴν ἀπειρίαν τῶν δυσχερειῶν, καθ' ὧν προσκρούει καθ' ἑκάστην ἡ ὑπηρεσία, ἐπιζητοῦσα τὴν παντὶ σθένει παράκαμψιν, ἀφ' οὗ ἡ ἀποφυγὴ αὐτῶν ἀπ' αὐτῆς δὲν ἐξαρτᾶται· ἀλλ' οὐ τοῦ παρόντος ἡ ἐξέτασις τῶν λόγων τῆς ἀνωμαλίας ταύτης, ἧς ἡ ἄρσις ἀποβαίνει ἐπιτακτική.

Ἡ ***ἐξωτερικὴ*** λεγομένη ***ἰατρικὴ ὑπηρεσία*** τοῦ Νοσοκομείου, ἡ παρεχομένη ἐν τῇ ἑτέρᾳ πτέρυγι τοῦ ἐξεταστικοῦ ἰατρικοῦ σταθμοῦ, δίδωσιν ἐφέτος τοὺς ἑξῆς ἀριθμούς, 7 162· δηλαδὴ τόσοι ἐξωτερικοὶ ἄρρωστοι ἔτυχον τῆς ἰατρικῆς συμβουλῆς τῶν ἰατρῶν τοῦ Νοσοκομείου. Ἐκ τῶν ἀρρώστων τούτων 2 322 ἦσαν παθολογικοί, 208 νευρικῶν νοσημάτων, 1152 ὀφθαλμικοὶ καὶ 3 480 χειρουργικοί· ἐκ τῶν ὀφθαλμικῶν ἐχειρουργήθησαν 20 καὶ ἐκ τῶν χειρουργικῶν 185, ἐξεδόθησαν δὲ συνταγαὶ ἐξωτερικῶν ἀρρώστων 5 815.

Δ΄ ΑΝΑΓΚΑΙ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

Α΄ ΑΝΑΓΚΑΙ ΠΛΗΡΩΘΕΙΣΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟ 1905.

Χάρις εἰς τὴν γενναιοδωρίαν καὶ φιλανθρωπον μέριμναν διαφόρων ὁμογενῶν καὶ τὰς συνδρομὰς τοῦ Δημοσίου, ἐπληρώθησαν κατὰ τὸ 1905 διάφοροι ἀνάγκαι τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἤρξατο δὲ καὶ ἡ πλήρωσις ἑτέρων, περὶ τῶν ὁποίων ἐγένετο ὁ προσήκων λόγος ἐν τῷ Α΄ Κεφαλαίῳ τῆς παρούσης ἐκθέσεως.

Β΄ ΑΝΑΓΚΑΙ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΑΙ

Ὑπολείπονται ἔτι πρὸς πλήρωσιν πολλαὶ καὶ ποικίλαι ἀνάγκαι, ὧν αἱ μᾶλλον οὐσιώδεις εἰσὶν αἱ ἀκόλουθοι:

α΄ Ἡ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ὅλου χειρουργικοῦ Τμήματος ἀπαιτουμένη οἰκοδομὴ τῆς βορείου χειρουργικῆς πτέρυγος τῶν ἀνδρῶν.

β΄ Ἡ ἀνακαίνισις ὅλων τῶν παλαιῶν παθολογικῶν αἰθουσῶν τοῦ Νοσοκομείου, αἵτινες οὐδόλως ἀνταποκρίνονται εἰς τοὺς ὅρους τῆς ὑγιεινῆς καὶ ἐν γένει τοὺς ὑπὸ τῆς ἐπιστημονικῆς νοσηλείας ἀπαιτουμένους.

γ΄ Ἡ οἰκοδομὴ μολυσματικῶν τμημάτων.

δ΄ Ἡ κατεπείγουσα ἀνακαίνισις τοῦ ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1894 καταστραφέντος κτιρίου τοῦ Ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου, ὅπως ἐγκατασταθῶσιν ἐν αὐτῷ οἱ γηροκομούμενοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες, σήμερον διαιτώμενοι ἐν ὅλως ἀκαταλλήλοις οἰκήμασιν.

ε΄ Ἡ οἰκοδομὴ φαρμακείου, δαμαλιδοκομείου καὶ μικροβιολογικοῦ ἐργαστηρίου μετὰ τῶν σχετικῶν ἀποθηκῶν καὶ ἐξαρτημάτων.

ς΄ Ἡ ἀνέγερσις καταλλήλων τμημάτων διά τε τοὺς ἀσθενεῖς, φρενοβλαβεῖς καὶ γηροκομουμένους, οἵτινες ἐπιθυμοῦσιν ὅπως περιθάλπωνται ἐπὶ πληρωμῇ. Τὰ τμήματα ταῦτα, ὡς ἀπέδειξεν ἡ πεῖρα, συντελοῦσιν εἰς τὴν δημιουργίαν ἱκανῆς προσόδου, διατιθεμένης εἰς τὴν ἐπαισθητὴν βελτίωσιν τῶν δωρεὰν περιθαλπομένων καὶ τὴν παροχὴν δωρεὰν νοσηλείας εἰς μεγαλείτερον ἀριθμὸν πασχόντων ἀπόρων.

ζ΄ Ἡ οἰκοδομὴ τμήματος ἀνιάτων, ὅπως μὴ ἀποπέμπωνται τῶν Νοσοκομείων οἱ ἐντελῶς ἄποροι τοιοῦτοι ἢ γινόμενοι δεκτοὶ καταλαμβάνωσι κλίνας χρησίμους εἰς νοσηλείαν τῶν ὀξέως πασχόντων.

η΄ Ἡ οἰκοδομὴ μηχανικοῦ μαγειρείου ὅπως ἐπαρκῇ εἰς τὴν ἔγκαιρον παρασκευὴν φαγητοῦ διὰ τὸν μέγιστον ἀριθμὸν τῶν ἐν τοῖς Φιλανθρωπικοῖς Καταστήμασι περιθαλπομένων καὶ τοῦ περιθάλποντος αὐτοὺς προσωπικοῦ.

θ΄ Ἡ οἰκοδομὴ καταλλήλου δαμαλοτροφείου μετ᾽ ἀναγκαιουσῶν ἀποθηκῶν καὶ λοιπῶν ἐξαρτημάτων πρὸς ἐγκατάστασιν τῶν γαλακτοφόρων δαμάλεων κατὰ τοὺς ὅρους τῆς ὑγιεινῆς καὶ

ι΄ Ἡ ἀπόκτησις γηπέδων τινῶν γειτνιαζόντων τοῖς Φιλανθρωπικοῖς Καταστήμασι διὰ τὴν μέλλουσαν αὐτῶν ἐπέκτασιν.

Γ΄ ΑΝΑΓΚΑΙ ΤΙΝΕΣ ΤΗΣ Ι. ΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ (ΒΑΛΟΥΚΛΗ), ΗΣ ΑΙ ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΑΝΗΚΟΥΣΙΝ ΕΙΣ ΤΑ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Αἱ αὐταὶ ἀνάγκαι τῆς ἱερᾶς ταύτης νοσοκομειακῆς Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἐν ταῖς λογοδοσίαις τῶν προηγουμένων ἐτῶν καὶ περὶ τῶν ὁποίων ὑπάρχει εἰδικὴ μελέτη, ἐξακολουθοῦσιν ὑφιστάμεναι· εἰσὶ δὲ αἱ ἀκόλουθοι:

α΄ Ἡ ῥυμοτομία καὶ ὁ καλλωπισμὸς τοῦ ἱεροῦ Νεκροταφείου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ ἡ ἀνακαίνισις τῶν ἑτοιμορρόπων τοίχων τοῦ περιβόλου αὐτοῦ ἤδη ἀπὸ τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1894.

β΄ Ἡ εὔρυνσις τοῦ περιβόλου τῆς ἱερᾶς Μονῆς.

γ΄ Ἡ οἰκοδομὴ καταλλήλων κελλίων διὰ τὸ προσωπικόν, ἐπιτροπικοῦ εὐρυτέρου, αἰθουσῶν ὑποδοχῆς μνημοσύνων καὶ ξενῶνος διὰ τοὺς προσκυνητάς.

δ΄ Ἡ οἰκοδομὴ κωδωνοστασίου, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ὁποίου οἱ κώδωνες τῆς Ἐκκλησίας εἰσὶν ἀνηρτημένοι ἐπὶ τῶν δένδρων.

ε΄ Ἡ ἀνακαίνισις τοῦ καταρρέοντος νεκροφυλακείου καὶ ὀστεοφυλακείου ἐντὸς τοῦ Κοιμητηρίου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ

ς΄ Ἡ οἰκοδομὴ περιβόλου τοῦ πλησίον τῆς Μονῆς κειμένου Νεκροταφείου τοῦ Νοσοκομείου.

Ε΄ ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Τοιαύτη ἐν συντομίᾳ καὶ τῇ δυνατῇ ἀκριβείᾳ ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1905 γενομένη ἐργασία.

Εὐτυχὴς δὲ λογίζεται ἡ Ἐφορεία εὑρισκομένη εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν, ὅπως διαπιστώσῃ τὴν ἐν γένει εὐάρεστον οἰκονομικὴν κατάστασιν τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἅτις ὀφείλεται εἰς τὰς συνδρομὰς τῶν φιλανθρώπων. Καὶ ἤδη, ὁπότε τὸ ἰσοζύγιον ἐπετεύχθη, ἡ Ἐφορεία ἐπιληφθήσεται σπουδαίως καὶ τῆς κατὰ τὸ ἐνὸν βελτιώσεως τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων. Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη ἐργασία θέλει ἀπαιτήσει δαπάνας, ἐλπίζει, καὶ πάλιν Θεοῦ εὐδοκοῦντος, εἰς τὴν γενναίαν ἀρωγὴν καὶ ἀντίληψιν τοῦ φιλογενοῦς καὶ φιλανθρώπου Δημοσίου.

Σταμάτιος Ἀ. Χουρμουζιάδης, ἰατρός

Ἐπὶ τούτοις ἡ Ἐφορεία καθῆκον αὐτῆς ἡγεῖται, ὅπως καὶ αὖθις ἐκφράσῃ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας καὶ τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην αὐτῆς πρὸς τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα τὸν φιλόλαον ἡμῶν ἄνακτα Σουλτᾶνον Ἀβδοὺλ Χαμὶτ ἐπὶ τῇ παρεχομένῃ Ὑψηλῇ καὶ πατρικῇ Αὐτοῦ προστασίᾳ τοῖς καθ᾽ ἡμᾶς Φιλανθρωπικοῖς Καταστήμασι, καὶ πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, τῇ ἀενάῳ συνδρομῇ καὶ ὑποστηρίξει τῆς ὁποίας τὰ τοῦ Γένους ἡμῶν φιλανθρωπικὰ Καθιδρύματα ἐκπληροῦσι τὸν φιλάνθρωπον αὐτῶν προορισμὸν καὶ ἐπικαλεῖται τὰς παναγίας εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας τῆς τε Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ὑπὲρ εὐοδώσεως τοῦ ἐμπεπιστευμένου αὐτῇ ἱεροῦ καὶ φιλανθρώπου ἔργου.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΠΡΟΣΟΔΟΙ

	Λίρ. Τουρκ.		Λίρ. Τουρκ.	
Διαχείρισις κτημάτων			5,405	90 1/4
Διαχείρισις Ζωοδόχου Πηγῆς			3,003	60 1/2
Πρόσοδοι μόνιμοι				
Ἐπιχορήγησις Α. Ὀθ. Κυβερνήσεως	1,019	91		
Ἐπιχορήγησις Ἐξωτερικοῦ	461	54 1/4		
Ἐπιχορήγησις Μονοπωλίου Καπνῶν	116	93		
Τόκοι ἐκ δωρεῶν καὶ κληροδοτημάτων	1,673	01 3/4		
Τόκοι ἐκ καταθέσεών μας	483	16	3,754	56.—
Πρόσοδοι αὐξομειούμεναι				
Ἐκκλησία ἁγίου Νικολάου	151	63 1/2		
Νοσήλια φρενοβλαβῶν	1,868	45		
Ἐπιτροπὴ Ἐλεῶν	1,283	35		
Δωρεαὶ ἔκτακτοι	400	44 3/4		
Νοσοκομειακὸς κῆπος	206	20		
Δαμαλοστάσιον	104	39 1/2		
Εἰσόδημα σιγαροχάρτου	668	23 3/4		
» πυρείων	275	14 3/4		
» κηροποιείου	266	93 3/4		
Πρόσοδοι διάφοροι	25	65 1/2	5,250	45 1/2
Ἐσωτερικὴ Διεύθυνσις				
Δικαίωμα εἰσόδου	900	88 1/2		
Νοσήλια ἀσθενῶν	2,951	52		
Δικαιώματα κηδειῶν	218	84		
Συνάξεις ἐκκλησιῶν	48	08 3/4		
Εἰσφοραὶ διαφόρων	42	84		
Πρόσοδοι διάφοροι	276	69	4,438	86 1/4
			21,853	38 1/2

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 31 Δεκεμβρίου 1905.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ 1905

ΔΑΠΑΝΑΙ

	Λίρ. Τουρκ.	
Τροφοδότησις	6,794	25 3/4
Διάφορα εἴδη	4,736	83 3/4
Γενικὰ ἀντιμίσθια	5,710	83 1/2
Γενικὰ ἔξοδα	516	72
Ἐπισκευαὶ καταστημάτων	502	67 3/4
Ἀσφάλιστρα	38	14
Τόκοι δανείων	749	24 1/2
Χορηγήματα	276	34 3/4
Ὑδροθεραπευτήριον καὶ πλυντήριον	86	36 3/4
Ἐθνικὸν Ὀρφανοτροφεῖον	1,800	—
Οἰκοδομὴ παραπηγμάτων	50	—
Ταμεῖον συντάξεων	100	—
Κάλυψις ὀφειλῶν ἐπισφαλῶν	99	79 3/4
Πρόβλεψις ἀσφαλείας κτηνῶν	20	—
	21,481	22 1/2
Πλεόνασμα προσόδων	372	16
	21,853	38 1/2

Ὁ διευθυντὴς τοῦ Γεν. Γραφείου

Ε. ΚΑΒΑΔΑΣ

Ὁ λογιστής

ΔΗΜ. Δ. ΤΡΩΪΑΝΟΣ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ

ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ, ΑΓΙΑΣΜΑΤΩΝ, ΙΕΡΕΩΝ,

ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ ΤΟΥ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ	ΕΔΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΣ	ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ	ΑΓΙΑΣΜΑΤΑ	ΙΕΡΕΙΣ
1. Καισαρείας Καππαδοκίας *Γερβάσιος.*	Καισάρεια *Ἱερὰ μονὴ τοῦ τιμίου Προδρόμου*	60, ἐξ ὧν 3 μοναστήρια, Ἰωάν. Προδρόμου, Ταξιαρχ., Παναγίας	4	45
2. Ἐφέσου *Ἰωακείμ.*	Κορδελλιό	—	—	—
3. Ἡρακλείας *Γρηγόριος.*	Ῥαιδεστός	—	—	—
4. Κυζίκου *Ἀθανάσιος.*	Ἀρτάκη	—	—	—
5. Νικομηδείας *Φιλόθεος (Βρυέννιος).*	Νικομήδεια (Ἰσμήτ)	76	27 τὰ ἀξιολογώτατα	73 καὶ 2 ἱεροδιάκονοι
6. Νικαίας *Ἱερώνυμος.*	Κίος	25, ὧν 2 μοναί.	20	40
7. Χαλκηδόνος *Γερμανός.*	Χαλκηδών	—	—	—
8. Δέρκων *Καλλίνικος.*	Θεραπεῖα	44	60	46
9. Θεσσαλονίκης *Ἀλέξανδρος.*	Θεσσαλονίκη	—	—	—
10. Ἀδριανουπόλεως *Κύριλλος.*	Ἀδριανούπολις	68	οὐδέν	101
11. Ἀμασείας *Ἄνθιμος.*	Ἀμισός	250	5	280—300
12. Ἰωαννίνων *Γεράσιμος.*	Ἰωάννινα	228, παρεκκλ. 662 καὶ μοναὶ 38	οὐδέν	142
13. Προύσης *Ναθαναήλ.*	Προῦσα	25	—	29

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΣΧΟΛΩΝ, ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΣΧΟΛΕΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ	ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣ.	ΜΑΘΗΤΑΙ	ΜΑΘΗΤΡΙΑΙ	ΕΝ ΟΛΩι
74, ἐξ ὧν 2 ὀρφανοτρ., 1 γυμνάσιον καὶ 1 ἡμιγυμνάσιον.	88	38	3 691	1 550	5 241
146, ἐξ ὧν τὰ 45 παρθεναγωγεῖα	185	150	8 200	6 000	14 200
120, ἐξ ὧν τὰ 14 παρθεναγωγεῖα	121	45	4 736	1 863	6 599
85, ἐξ ὧν τὰ 8 παρθεναγωγεῖα	89	23	4 409	1 424	5 833
83, ἐξ ὧν τὰ 6 παρθεναγωγεῖα	83	20	3 479	1 120	4 599
36, ἐξ ὧν τὰ 2 παρθεναγωγεῖα	42	28	2 135	1 391	3 526
52, ἐξ ὧν τὰ 21 παρθεναγωγεῖα	64	61	2 613	2 633	5 246
65, ἐξ ὧν 1 ἡμιγυμνάσιον	59	23	2 265	1 075	3 340
40, ἐξ ὧν 1 γυμνάσιον	78	43	3 596	2 808	6 404
97, ἐξ ὧν 1 γυμνάσιον καὶ 1 ἡμιγυμνάσιον	122	75	5 597	3 557	9 154
242, ἐξ ὧν 1 ἡμιγυμνάσιον	484	28	8 135	790	8 925
238, ἐξ ὧν 1 γυμνάσιον	196	68	5 124	1 690	6 814
33.	31	35	1 451	1 661	3 112

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ	ΕΔΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΣ	ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ	ΑΓΙΑΣΜΑΤΑ	ΙΕΡΕΙΣ
14. Πελαγωνείας *Ἰωακείμ.*	Μοναστήριον	80 καὶ 12 μοναί	5	93
15. Νεοκαισαρείας *Ἀμβρόσιος.*	—	—	—	—
16 Ἰκονίου *Ἀθανάσιος.*	Ἰκόνιον καὶ Νίγδη	—	—	—
17. Βεροίας *Ἀπόστολος.*	Βέροια	46	οὐδέν	47
18. Πισσιδείας *Κωνσταντῖνος.*	Σπάρτα καὶ Ἀττάλεια	13	1	8
19. Κρήτης *Εὐμένιος.*	—	—	—	—
20. Τραπεζοῦντος *Κωνσταντῖνος.*	Τραπεζοῦς	78	13	102
21. Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης *Δωρόθεος.*	Πρέβεζα	100	—	100
22. Φιλιππουπόλεως *Φώτιος.*	Φιλιππούπολις	27	—	63
23. Ῥόδου *Ἰωακείμ.*	Ῥόδος	7	—	112 ὧν οἱ 12 ἡγούμενοι
24. Σερρῶν *Γρηγόριος.*	Σέρραι	70	8	80
25. Δράμας *Χρυσόστομος.*	Δράμα καὶ Ἀρχιστράτη	—	—	—
26. Σμύρνης *Βασίλειος.*	Σμύρνη	—	—	—
27. Μυτιλήνης *Κύριλλος.*	Μυτιλήνη	—	—	—
28. Διδυμοτείχου *Φιλάρετος.*	Διδυμότειχον	55	4	96
29. Ἀγκύρας *Σωφρόνιος.*	Ἄγκυρα	7, ἐξ ὧν τὰ 4 παρεκκλήσια	—	10
30. Φιλαδελφείας *Προκόπιος.*	Φιλαδέλφεια	17	—	19

ΣΧΟΛΕΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ	ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣ.	ΜΑΘΗΤΑΙ	ΜΑΘΗΤΡΙΑΙ	ΕΝ ΟΛΩΙ
82, ἐξ ὧν 1 γυμνάσιον καὶ 1 ἡμιγυμν. θηλέων	81	45	2 569	2 252	4 821
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—
29, ἐξ ὧν 2 ἡμιγυμνάσια	54	10	1 461	620	2 081
23	38	20	2 204	758	2 962
—	—	—	—	—	—
66, ἐξ ὧν 1 γυμνάσιον καὶ 1 ἡμιγυμνάσιον	98	27	3 280	1 572	4 792
61	65	7	2 150	320	2 470
38, ἐξ ὧν 2 γυμνάσια	60	34	2 280	1 540	3 820
59, ὧν 2 ἡμιγυμνάσια	78	18	3 500	1 750	5 250
68, ὧν 1 γυμνάσιον	75	32	3 370	1 080	4 450
67	70	37	—	—	3 715
72, ἐξ ὧν 3 γυμνάσια	159	163	6 058	5 703	11 761
46, ἐξ ὧν 1 γυμνάσιον	88	24	—	—	6 950
62	72	12	3 798	782	4 580
9	15	11	770	480	1 250
23	20	27	1 060	722	1 782

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ	ΕΔΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΣ	ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ	ΑΓΙΑΣΜΑΤΑ	ΙΕΡΕΙΣ
31. Μελενίκου *Αἰμιλιανός.*	Μελένικον καὶ Δεμὶρ Ἰσσάρ	—	—	—
32. Αἴνου *Λεόντιος.*	Δεδὲ ἀγάτς	19	1	21
33. Μηθύμνης *Στέφανος.*	—	36	2	41
34. Κοριτσᾶς *Γερβάσιος.*	Κοριτσά	184	—	102
35. Μεσημβρίας *Ἄνθιμος.*	—	—	—	—
36. Σάμου *Κωνσταντῖνος*	Βαθύ	76	—	119
37. Βιζύης *Νικόδημος.*	—	25 καὶ 1 μονή	21	43
38. Ἀγχιάλου *Βασίλειος.*	—	—	—	—
39. Βάρνης *Νεόφυτος.*	Βάρνα	11	—	13
40. Μαρωνείας *Νικόλαος.*	—	—	—	—
41. Σηλυβρίας *Διονύσιος.*	—	—	—	—
42. Σωζοαγαθουπόλεως *Δωρόθεος.*	—	9	—	10
43. Ξάνθης *Ἰωακείμ.*	Ξάνθη	—	—	—
44. Γάνου καὶ Χώρας *Κωνσταντῖνος.*	Χώρα	—	—	—
45. Χίου *Κωνσταντῖνος.*	Χίος	—	—	—
46. Λήμνου *Γεννάδιος.*	Βαρούσιον ἢ Χώρα	—	—	—
47. Ἴμβρου *Ἰωαννίκιος.*	Κάστρον	8	—	15

ΣΧΟΛΕΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ	ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣ.	ΜΑΘΗΤΑΙ	ΜΑΘΗΤΡΙΑΙ	ΕΝ ΟΛΩΙ
40	40	30	—	—	2 000
9	11	11	500	200	700
39	46	19	2 074	1 067	3 141
60, ἐξ ὧν 1 ἡμιγυμνάσιον	77	29	3 602	1 204	4 806
—	—	—	—	—	—
54, ἐξ ὧν 1 γυμνάσιον	100	36	4 290	1 717	6 007
30	27	12	1 142	584	1 726
—	—	—	—	—	—
7	12	14	38	526	906
28	32	20	1 546	912	2 458
—	—	—	—	—	—
8	11	4	550	150	700
32, ἐξ ὧν 2 ἡμιγυμνάσια	35	24	1 560	1 393	2 953
13	17	7	—	—	1 405
99, ἐξ ὧν 1 γυμνάσιον	96	30	5 360	2 100	7 460
25	29	10	1 600	750	2 350
5	12	3	670	400	1 070

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ	ΕΔΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΣ	ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ	ΑΓΙΑΣΜΑΤΑ	ΙΕΡΕΙΣ
48. Δυρραχίου *Ἰωάννης.*	—	—	—	—
49. Σκοπείων *Σεβαστιανός.*	Σκόπεια	—	—	—
50. Καστορίας *Γερμανός.*	Καστορία	482	—	192
51. Ῥασκοπρεσρένης *Νικηφόρος.*	Πρεσρένη	90	5	141
52. Βοδενῶν *Στέφανος.*	Ἔδεσσα (Βοδενά)	65	12	72
53. Βελεγράδων *Βασίλειος.*	Βεράτιον καὶ Αὐλών	103	—	—
54. Στρωμνίτσης *Γρηγόριος.*	Στρώμνιτσα	18, ἐξ ὧν αἱ 5 ἠρειπιωμέναι	1	17
55. Γρεβενῶν *Ἀγαθάγγελος.*	Γρεβενά	109	—	98
56. Σισανίου καὶ Σιατίστης *Σεραφείμ.*	Σιάτιστα	—	—	—
57. Μογλενῶν *Ἄνθιμος.*	Φλώρινα	26	32	30
58. Πρεσπῶν *Γερμανός.*	Κρούσοβον	46 καὶ 10 μοναί	8	45
59. Δεβρῶν *Πολύκαρπος.*	Βελισσός	—	—	—
60. Κασσανδρείας *Ἰωάννης.*	Πολύγυρος	132, ὧν 125 παρεκ. 52 ἐκκλ. μετοχίων	18	74
61. Χαλδείας *Λαυρέντιος.*	Ἀργυρόπολις	—	—	—
62. Ἐλασσῶνος *Πολύκαρπος.*	Τσαρίτσαινα καὶ Ἐλασσών	66	2	82
63. Προικοννήσου *Σωφρόνιος.*	Προικόννησος, Μαρμαρᾶς, Ἀλόνησος	22	21	28
64. Δρυϊνουπόλεως *Λουκᾶς.*	Ἀργυρόκαστρον	170	—	156

ΣΧΟΛΕΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ	ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣ.	ΜΑΘΗΤΑΙ	ΜΑΘΗΤΡΙΑΙ	ΕΝ ΟΛΩι
—	—	—	—	—	—
88	113	9	2 485	900	3 385
155, ὧν 1 ἡμιγυμνάσιον	140	31	5 456	1 539	6 995
110	125	24	3 942	1 116	5 058
83, ὧν 1 ἡμιγυμνάσιον	74	27	3 241	1 041	4 282
50	57	12	1 204	426	1 630
20	20	12	625	359	984
93	75	10	2 180	373	2 553
75, ἐξ ὧν τὰ 2 γυμνάσια	137	—	—	—	3 217
69	69	12	2 740	612	3 352
49	55	21	1 579	588	2 167
2	2	1	60	—	60
39	49	8	2 779	600	3 379
136, ἐξ ὧν 1 ἡμιγυμνάσιον	183	—	—	—	4 882
53, ἐξ ὧν 1 ἡμιγυμνάσιον	65	8	2 177	384	2 561
19	21	8	1 176	420	1 596
126	140	13	3 800	810	4 610

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ	ΕΔΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΣ	ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ	ΑΓΙΑΣΜΑΤΑ	ΙΕΡΕΙΣ
65. Κώου *Ἰωακείμ.*	Κῶς	16 καὶ πλεῖστα παρεκκλήσια	—	20
66. Λιτίτσης *Νικηφόρος.*	Ὀρτάκιοϊ (Ἀδριανουπόλεως)	20 καὶ 1 μονή	—	24
67. Καρπάθου καὶ Κάσσου *Ἀγαθάγγελος.*	—	—	—	—
68. Σερβίων καὶ Κοζάνης *Κωνσταντῖνος.*	Κοζάνη	84	2	66
69. Νευροκυπίου *Θεοδώρητος.*	Νευροκόπος	5	—	5
70. Λέρου καὶ Καλύμνου *Γερμανός.*	Κάλυμνος	7	—	39
71. Κολωνίας *Πολύκαρπος.*	Νικόπολις (Καρὰ-Χισσὰρ-Σαρκή)	—	—	—
72. Ἐλευθερουπόλεως *Πανάρετος.*	Πράβιον	—	—	—
73. Παραμυθίας *Ἱερόθεος.*	Παραμυθία	580, πλὴν τῶν κατηρειπωμένων	—	102
74. Βελλᾶς καὶ Κονίτσης *Σπυρίδων.*	Κόνιτσα	—	—	—
75. Ἡλιουπόλεως *Ταράσιος.*	Ἀϊδίνιον	41	—	55
76. Καλλιουπόλεως *Ἱερώνυμος.*	Καλλίπολις καὶ Μάδυτος	30	10	40
77. Ῥοδουπόλεως *Λεόντιος.*	Λεβερά (Τραπεζοῦντος)	—	—	—
78. Κρήνης *Θεόκλητος.*	Κρήνη	41	—	70
79. Σαράντα Ἐκκλησιῶν *Ἄνθιμος.*	Σαράντα Ἐκκλησίαι	—	—	—
80. Τυρολόης	.....	—	—	—

ΣΧΟΛΕΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ	ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΣ.	ΜΑΘΗΤΑΙ	ΜΑΘΗΤΡΙΑΙ	ΕΝ ΟΛΩι
8	13	4	485	180	665
25	23	7	1 056	407	1 463
—	—	—	—	—	—
47	67	12	2 516	824	3 340
6	7	4	220	90	310
12	33	7	—	—	1 960
—	—	—	—	—	—
93	105	1	—	—	3 450
127	86, διδάσκ. καὶ ἱερεῖς	11	1 897	310	2 207
112	102	20	3 033	1 065	4 098
65, ἐξ ὧν 1 ἡμιγυμνάσιον	64	37	2 879	1 963	4 842
15	27	7	1 585	600	2 185
53	61	1	—	—	1 500
62, ἐξ ὧν τὰ 2 ἡμιγυμνάσια	58	30	2 900	1 800	4 700
—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—

Ο ΝΕΟΣ ΠΕΡΙ ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΥ ΝΟΜΟΣ

ΓΕΝΙΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ἄρθρον 1. Ὁ φόρος χαρτοσήμου ἀποτελεῖ τέλος καταβαλλόμενον εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Κράτους διὰ τὰ ἐν τῷ παρόντι νόμῳ διαλαμβανόμενα καὶ ἐν ἀνάγκῃ εἰς τὰ διάφορα κυβερνητικὰ τμήματα ἐπιδεικνυόμενα ἔγγραφα ὁμόλογα καὶ διὰ τὰς ἀγγελίας.

Εἰς φόρον χαρτοσημάνσεως ὑπόκεινται ὡςαύτως τὰ διάφορα σημειώματα καὶ αἱ διασαφήσεις, αἱ ὑπέχουσαι τόπον ἐγγράφων, ὁμολόγων καὶ ἀγγελιῶν.

Ἄρθρον 2. Ὁ φόρος χαρτοσημάνσεως εἶναι δύο εἰδῶν:

Πρῶτον, ὁ κατ' ἀποκοπὴν φόρος, ὁ ὁποῖος καθωρίσθη κατὰ τὸ εἶδος καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν ἐγγράφων, ὁμολόγων καὶ ἀγγελιῶν· δεύτερον ὁ ἀναλογικὸς φόρος, ὅστις καταβάλλεται ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ τῆς εἰς τὰ διαληφθέντα ἔγγραφα ἀναφερομένης ἀξίας.

Ἄρθρον 3. Ὁ φόρος χαρτοσημάνσεως εἰςπράττεται διὰ τῆς προςκολλήσεως χαρτοσήμων ἐν περιπτώσει, ἐπιτρεπομένῃ ὑπὸ τοῦ νόμου διὰ τῆς ἐπιθέσεως ἐξαιρετικῆς σφραγῖδος ἢ διὰ τῆς ἐκδόσεως ἀποδείξεως παραλαβῆς.

Ἄρθρον 4. Ἡ εἰςπραξις τοῦ φόρου χαρτοσήμου ἀνήκει εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Δημοσίου Ὀθωμανικοῦ Χρέους.

Τὰ χαρτόσημα πωλοῦνται ἔν τε τῇ Πρωτευούσῃ καὶ ἐν τοῖς νομοῖς τοῦ Κράτους ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων τῆς διευθύνσεως, τοῦ Δημοσίου Ὀθωμανικοῦ Χρέους καὶ διὰ τῶν ἐπιτεταμμένων τὴν πώλησιν χαρτοσήμων.

Ἡ ἐπίθεσις σφραγῖδος ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τοὺς ἐν τῇ Πρωτευούσῃ ὑπαλλήλους τῆς ῥηθείσης διευθύνσεως, ἡ δὲ διὰ τῆς ἐκδόσεως ἀποδείξεως παραλαβῆς εἰςπραξις διεξάγεται ἐν τῇ Πρωτευούσῃ καὶ ταῖς ἐπαρχίαις διὰ τῶν ὑπαλλήλων τῆς αὐτῆς διευθύνσεως.

Ὅσοι συνηθίζουσι νὰ πωλῶσι χαρτόσημα ἄνευ τῆς πρὸς τοῦτο ἀδείας, εἴτε ἔχουσι μὲν τὴν κανονικὴν ἄδειαν, πωλοῦσιν ὅμως αὐτὰ εἰς τιμὴν ὑπερβαίνουσαν τὴν ἀξίαν των θὰ ὑποβάλλωνται εἰς πρόστιμον τριῶν ὀθωμανικῶν λιρῶν, ἐν περιπτώσει δὲ ἐπαναλήψεως εἰς πρόστιμον ἓξ λιρῶν.

Ἄρθρον 5. Οἱ παραποιοῦντες τὰς σφραγῖδας καὶ τὰ χαρτόσημα, οἱ καθ' οἱονδήποτε τρόπον συμβάλλοντες εἰς τὴν παραποίησιν καὶ οἱ ἐν γνώσει παραπεποιημένα πωλοῦντες θὰ καταδικάζωνται, συμφώνως πρὸς τὴν πρώτην παράγραφον τοῦ 149ου ἄρθρου τοῦ Ποινικοῦ Νόμου, εἰς δεσμὰ ἢ εἰς ἐγκάθειρξιν ἐν φρουρίῳ, μὴ ὑπερβαίνουσαν τὰ 10 ἔτη.

Εἰς τοὺς ἐν γνώσει μεταχειριζομένους ἢ πωλοῦντας σφραγῖδας καὶ χαρτόσημα παραπεποιημένα καὶ ἠκυρωμένα διὰ πρώτην φορὰν θὰ ἐπιβάλληται πρόστιμον ἀπὸ 5 μέχρι 50 ὀθωμανικῶν λιρῶν, ἐν ἐπαναλήψει δὲ θὰ καταδικάζωνται οὗτοι εἰς φυλάκισιν ἀπὸ μιᾶς ἑβδομάδος μέχρις ἑνὸς μηνὸς καὶ εἰς ἀπότισιν διπλασίου προστίμου.

Ἄρθρον 6. Ὁ φόρος χαρτοσήμου, εἰς ὃν ὑπόκεινται πάντα τὰ ἔγγραφα καὶ ὁμόλογα, τὰ ἐπιδιδόμενα εἴτε ὑπὸ τῶν κυβερνητικῶν τμημάτων εἰς τοὺς ἰδιώτας, εἴτε ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν εἰς τὰ κυβερνητικὰ τμήματα, ἐπιβαρύνει τοὺς ἰδιώτας.

Ὁ φόρος χαρτοσήμου διὰ τὰ ἔγγραφα καὶ ὁμόλογα, τὰ ὁποῖα ἀνταλλάσσονται μεταξὺ ἰδιωτῶν, καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ ὑπογράφοντος αὐτά.

Ὁ φόρος χαρτοσήμου ὅμως διὰ τὰς ἀποδείξεις παραλαβῆς, τὰ ἐξοφλητικά, καθὼς καὶ τὰ ἔγγραφα, τὰ διαλαμβάνοντα περὶ ἐξοφλήσεως χρεῶν, καταβάλλεται ὑπὸ τῶν λαμβανόντων αὐτά. Προκειμένου δὲ περὶ τῶν ἀσφαλιστικῶν συμβολαίων καὶ τῶν παρομοίων ἐγγράφων, ὁ δι' αὐτὰ φόρος χαρτοσήμου καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ καταβάλλοντος τὰ ἀσφάλιστρα.

Ὁ φόρος χαρτοσήμου διὰ τὰ ὁμόλογα καὶ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα χορηγοῦνται ἢ λαμβάνονται ὑπὸ τῶν σιδηροδρομικῶν ἑταιρειῶν, διὰ μετακομίσεις ἀντικειμένων ἀνηκόντων εἰς ἰδιώτας, καταβάλλεται ὑπὸ τῶν τελευταίων τούτων. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐν σχέσει πρὸς μετακομιζόμενα ἀντικείμενα τῶν κυβερνητικῶν τμημάτων ἔγγραφα καὶ ὁμόλογα, ὁ φόρος χαρτοσήμου καταβάλλεται, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῆς πρώτης παραγράφου, ὑπὸ τῶν εἰρημένων ἑταιρειῶν.

Ὁ διὰ τὰς ἀγγελίας φόρος χαρτοσήμου καταβάλλεται ὑπὸ τῶν δημοσιευόντων, τοιχοκολλούντων ἢ διανεμόντων αὐτάς, ἀδιάφορον ἐπ' ὀνόματι καὶ διὰ λογαριασμὸν τίνος γίνονται.

Τὰ ἔγγραφα, τὰ συντασσόμενα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἢ εἰς μέρη τοῦ Κράτους, ἔνθα δὲν ἰσχύει ὁ παρὼν νόμος, θὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὸν τοῦ χαρτοσήμου φόρον ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν θὰ ἐχρησιμοποιοῦντο εἰς μέρη, ἔνθα ἰσχύει ὁ παρὼν νόμος. Ὁ φόρος καταβάλλεται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀπὸ μέρους ἐκείνων, οἵτινες πρῶτοι ἔκαμον χρῆσιν τῶν εἰρημένων ἐγγράφων.

Ὁ φόρος χαρτοσήμου δι' ἔγγραφα καὶ ὁμόλογα συναπτόμενα καὶ ἀνταλλασσόμενα ὑπὸ ἰδιωτῶν εἰς τὰς ξένας πρεσβείας καὶ προξενεῖα ἢ γενόμενα δεκτὰ ὑπὸ τῶν τελευταίων τούτων, καταβάλλεται ἅμα ὡς ἐπιδοθῶσιν εἰς τὰ κυβερνητικὰ τμήματα ὑπὸ τοῦ ἐπιδεικνύοντος τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα.

Τὰ ἐμπορικὰ γραμμάτια καὶ ὁμόλογα, τὰ ὁποῖα δὲν ὑπόκεινται εἰς φόρον χαρτοσήμου λόγῳ τῆς ἰδιότητος τοῦ ὑπογράφοντος ἢ πρὸς ὃν ἀπευθύνονται τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα, ὑπόκεινται εἰς φόρον χαρτοσήμου ὅταν πωλῶνται ἐκ μέρους ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ὑποβάλλονται εἰς τὸν ἐν λόγῳ φόρον. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ φόρος καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ κατὰ πρῶτον λόγον εἰς τὴν ἐκποίησιν ταύτην προβαίνοντος φορολογουμένου.

Ἄρθρον 7. Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰ ἔγγραφα, ὁμόλογα καὶ ἀγγελίας τιθεμένων ὑπογραφῶν δὲν ἐπάγεται πολλαπλασιασμὸν τοῦ φόρου. Διὰ τὰς ἀποδείξεις ὅμως παραλαβῆς καὶ τὰ ἐξοφλητικά, τὰ ὑπογεγραμμένα ὑπὸ πολλῶν ἀτόμων καὶ ἀναγόμενα εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ κατ' ἀποκοπὴν φόρου (μακτοῦ) εἰςπράττεται ὁ φόρος ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπογραφῶν. Ἐν τούτοις αἱ ὑπογραφαί, αἱ τιθέμεναι εἰς ὁμόλογα, συντεταγμένα ἐπ' ὀνόματι ἑνὸς ἐπισήμου τμήματος, ἑνὸς ἰδιώτου ἢ μιᾶς ἑταιρείας, θὰ θεωρῶνται ὡς μία ὑπογραφή.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀποδείξεις παραλαβῆς καὶ τὰ ἐξοφλητικά, τὰ περιέχοντα τὰς ὑπογραφὰς πολλῶν ἀτόμων καὶ ἀναγόμενα εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἀναλογικοῦ φόρου (νησπή), ἐὰν τὸ εἰς τὰ ὑπογράψαντα πρόςωπα ἀνῆκον μερίδιον ἦναι κατ' ἀναλογίαν, ὁ φόρος χαρτοσήμου εἰςπράττεται ἰδιαιτέρως ἀναλόγως τοῦ καθωρισμένου μεριδίου ἑκάστου.

Ἕκαστον ἀντίτυπον ἢ ἀντίγραφον συμβολαίων καὶ παρεμφερῶν ἐγγράφων καὶ ὁμολόγων, συντασσομένων εἰς πολλὰ ἀντίτυπα, ὑποβάλλεται εἰς φόρον χαρτοσήμου.

Ἄρθρον 8. Διὰ τὸ ἔγγραφον, τὸ ἀναφερόμενον εἰς ὑποχρέωσιν προβλέπουσαν πλέον τῆς μιᾶς διατυπώσεως, ἐκ τῆς αὐτῆς ὑποχρεώσεως προερχομένης, ὁ φόρος χαρτοσήμου

εἰσπράττεται ἐπὶ τῆς διατυπώσεως μόνον, ἥτις ὑπόκειται εἰς περισσότερον φόρον. Ἐπ' ἴσης ὑπόκειται καὶ εἰς φόρον ἡ διατύπωσις, ἣν προβλέπει μὲν τὸ αὐτὸ ἔγγραφον, ἀναφέρεται ὅμως εἰς τρίτον πρόσωπον καὶ οὐχὶ εἰς τὰ συμβαλλόμενα μέρη.

Ἐὰν ὅμως αἱ διατυπώσεις δὲν συνδέωνται πρὸς ἀλλήλας, ἀλλ' ἦναι ἀνεξάρτητοι ἡ μία τῆς ἄλλης, ἑκάστη διατύπωσις ὑποβάλλεται εἰς τὸν φόρον τοῦ χαρτοσήμου, ἀναλόγως τοῦ εἴδους αὐτῆς.

ΤΙΤΛΟΣ Α΄

Ὁ κατ' ἀποκοπὴν φόρος (μακτοῦ)

Ἄρθρον 9. Τὰ εἰς τὸν φόρον τοῦτον ὑπαγόμενα ἔγγραφα, ὁμόλογα καὶ ἀγγελίαι εἶναι τὰ ἑξῆς:

1ον. Τὰ προνομίου μεταλλείων φιρμάνια εἰς γρ. 200.

2ον. Τὰ μὴ εἰς χρηματικὴν ἐγγύησιν ὑπαγόμενα φιρμάνια προνομίων εἰς γρ. 100.

3ον. Τὰ εἰς χρηματικὴν ἐγγύησιν ὑπαγόμενα φιρμάνια προνομίων εἰς 20 παράδες δι' ἑκάστην ἑκατοντάδα γροσίων τῆς ἐγγυήσεως.

4ον. Τὰ βεράτια ἐφευρέσεως εἰς γρ. 20.

5ον. Οἱ τεσκερέδες καὶ αἱ ἄδειαι πρὸς ἐκμετάλλευσιν μεταλλείων εἰς γρ. 25.

6ον. Αἱ ἄδειαι μεταλλομαστεύσεως εἰς γρ. 20.

7ον. Αἱ περὶ λατομείων ἄδειαι εἰς γρ. 5.

8ον. Τὰ ἰλμουχαμπέρια ἰδιαιτέρων σημάτων εἰς γρ. 10.

9ον. Τὰ εἰς τοὺς ἀριθμοὺς 1, 4, 5, 6, 7, 8 ἀναγραφόμενα φιρμάνια, βεράτια, ἄδειαι καὶ ἰλμουχαμπέρια ὑπόκεινται εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ ἀρχῆθεν καταβληθέντος φόρου, ἐν περιπτώσει μεταγραφῆς τῶν ἐν αὐτοῖς διαλαμβανομένων δικαιωμάτων, ἐξ ὁλοκλήρου ἢ ἐν μέρει, εἰς ἕτερον πρόσωπον.

10ον. Αἱ πρὸς ἵδρυσιν ἐργοστασίων, τυπογραφείων καὶ παρεμφερῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων ἄδειαι εἰς γρ. 100.

11ον. Τὰ περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν ζητούντων προνόμιον πιστοποιητικά, τὰ ὁποῖα ἐπιδίδονται εἰς τὰ κυβερνητικὰ τμήματα, εἰς γρ. 10.

12ον. Ἕκαστον τῶν ἀντιτύπων τῶν μεταξὺ κυβερνητικῶν τμημάτων, καὶ τῶν προνομιούχων ἀνταλλασσομένων συμβολαίων εἰς γρ. 100.

13ον. Τὰ ἀπὸ μέρους τραπεζιτικῶν καθιδρυμάτων ἐκδιδόμενα δηλωτικά, δηλοῦντα ὅτι καθωρίσθη ὁλόκληρον τὸ κεφάλαιον ἀνωνύμου ἑταιρείας καὶ κατετέθησαν εἰς τὰ 10% ἢ περισσότερα αὐτοῦ, εἰς γρ. 50.

14ον. Ἕκαστον τῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐπικεκυρωμένων ἀντιτύπων Κανονισμοῦ ἀνωνύμου ἑταιρείας εἰς γρ. 50.

15ον. Δελτία ἐγγράφων διδόμενα πρὸς ἀγορὰν μετοχῶν καὶ χρεωγράφων ἐκδοθησομένων ὑπὸ τῶν ἑταιρειῶν ἐκείνων, εἰς γρ. 1.

16ον. Οἱ τίτλοι ἰδιοκτησίας κτημάτων καὶ γαιῶν, ὡς καὶ βακουφικῶν τοιούτων (μουσαφακὰτ καὶ μουστεγαλάτ) εἰς παράδες 10, ὅταν ἡ ἐν αὐτοῖς διαλαμβανομένη ἀξία ἀνέρχηται μέχρι τῶν 2 000 γροσίων.

Οἱ ἀνωτέρας ἀξίας τῶν 2 000 μέχρι 5 000 γροσίων εἰς παρ. 20.

Οἱ ἀπὸ 5 000 γρ. μέχρι 10 000 εἰς γρ. 1.

Οἱ ἀπὸ 10 000 μέχρι 50 000 εἰς γρ. 3 καὶ οἱ ἀνωτέρας ἀξίας εἰς γρ. 5. Τὸ χαρτόσημον προσκολλᾶται ἐπὶ τοῦ πρώτου τίτλου. Ἂν τὸ χαρτόσημον ἐκολλήθη εἰς τὸν προσωρινὸν τίτλον, ὁ φόρος δὲν εἰσπράττεται ἐκ δευτέρου κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ὁριστικοῦ, ἐπὶ τούτου δὲ γράφεται καὶ ἐπικυροῦται διὰ τῆς ἐπισήμου σφραγῖδος σχετικὴ δήλωσις.

17ον. Τὰ ὑποσχετικὰ ἔγγραφα, τὰ μὴ δηλοῦντα ὡρισμένην ἀξίαν, εἰς γρ. 2. Τὰ δηλοῦντα ἀξίαν ὑπόκεινται εἰς τὸν ἀναλογικὸν φόρον. (Ἴδε ἀριθ. 26 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

18ον. Τὰ μὴ δηλοῦντα ὡρισμένην ἀξίαν συμφωνητικὰ εἰς γρ. 10.

19ον. Πάντα τὰ δηλοῦντα ἀξίαν, ἀλλὰ συμφωνητικὰ ἐκτὸς τῶν ἀναφερομένων εἰς δάνεια ἢ ὁμολογίας ὀφειλῶν, ὑπόκεινται εἰς φόρον χαρτοσήμου, ὡς ἑξῆς: Τὰ ἀξίας μέχρι 10 000 γροσίων εἰς 3 γρ., τὰ ἀξίας ἀπὸ 10 000 μέχρις 25 000 εἰς 5, τὰ ἀπὸ 25 000 ἀξίας μέχρι 50 000 εἰς 10, τὰ ἀξίας ἀπὸ 50 000 μέχρις 75 000 εἰς 15, τὰ ἀξίας ἀπὸ 75 000 μέχρις 100 000 εἰς 20, τὰ ἀξίας ἀπὸ 100 000 μέχρις 150 000 εἰς 30, καὶ τὰ ἀνωτέρας ἀξίας εἰς γρόσια 50.

Τὰ συμφωνητικὰ περὶ δανείων, ἢ ὁμολογίαι ὀφειλῶν ὑπάγονται εἰς τὸν κατ' ἀναλογίαν φόρον χαρτοσήμου. (Ἴδε ἀριθμὸν 2 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

20όν. Τὰ ἐνοικιαστήρια συμβόλαια, τὰ ἔχοντα σύνολον ἐνοικίου κατὰ διορίαν τῶν συμβολαίων μέχρι 2 000 γρ. εἰς 1 γρ., μέχρι 5 000 εἰς 2, μέχρι 10 000 εἰς 3, μέχρι 25 000 εἰς 5, μέχρι 50 000 εἰς 10, μέχρις 75 000 εἰς 15, μέχρις 100 000 εἰς 20, μέχρις 150 000 εἰς 30, ἀνωτέρας δὲ ἀξίας εἰς 50 γροσίων φόρον χαρτοσήμου.

21ον. Αἱ μὴ διαλαμβάνουσαι ὡρισμένην ἀξίαν διαθῆκαι εἰς γρ. 50.

Αἱ διαλαμβάνουσαι ὡρισμένην ἀξίαν διαθῆκαι ὑπόκεινται εἰς τὸν ἀναλογικὸν φόρον. (Ἴδε ἀριθμὸν 83 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

22ον. Τὰ ἐγγυητικὰ ὁμόλογα διὰ ποσὸν ἀνώτερον τῶν 40 000 γροσίων εἰς 25 γρ. Τὰ διὰ 40 000 γρόσια καὶ διὰ κατώτερον ποσὸν ὑπόκεινται εἰς τὸν ἀναλογικὸν φόρον. (Ἴδε ἀριθμοὺς 6, 23 καὶ 36 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

23ον. Τὰ διὰ τοὺς λαμβάνοντας μέρος εἰς πλειστηριασμοὺς καὶ μειοδοσίας προσωρινὰ ἐγγυητικὰ ὁμόλογα εἰς γρ. 1.

24ον. Τὰ μὴ ἀναφέροντα ὡρισμένον ποσὸν ἐγγυητικὰ εἰς γρ. 10.

Τὰ ἐγγυητικὰ διὰ προσωπικὴν ἐγγύησιν, καθὼς καὶ τὰ ἐγγυητικὰ τῶν μὲ μισθὸν μέχρι 500 γρ. ὑπαλλήλων εἰς γρ. 1. (Ἴδε ἀριθμὸν 23 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

25ον. Τὰ ὑπὸ τῶν διαμαχομένων ἐνέχυρα διδόμενα ὁμόλογα εἰς γρ. 1. (Ἴδε ἀριθμὸν 6 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

26ον. Τὰ ἐπιστροφῆς ἢ ὑποθηκεύσεως εἰς τρίτον πρόσωπον ἐνεχύρων ἢ ὑπὸ κατάσχεσιν ἀντικειμένων ὁμόλογα, γρ. 2.

27ον. Τὰ περὶ εἰκονικῶν πράξεων ὁμόλογα εἰς γρ. 20.

28ον. Αἱ ἐπιταγαὶ καὶ τὰ συναλλάγματα, ὧν ἐπιβάλλεται ἅμα τῇ παρουσιάσει ἡ ἐξόφλησις τῶν ἐν αὐτοῖς ἀξιῶν, ὡς καὶ αἱ τραβηκτικαί (τρέτ), εἰς παράδες 20. (Ἴδε ἀριθμὸν 5 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

29ον. Πιστωτικαὶ ἐπιστολαί: Αἱ μέχρι 10 000 γροσίων εἰς 5 γρ., αἱ ἀπὸ 10 000 μέχρι 50 000 εἰς γρόσια 10 καὶ αἱ πλέον τούτων εἰς 20 γρόσια.

30όν. Αἱ ἀποδείξεις καταθέσεων καὶ τὰ ἄνευ τόκων ταμειακὰ γραμμάτια πληρωτέα ἅμα τῇ ἐπιδείξει: Τὰ μέχρις 100 γροσίων ἀξίας εἰς παράδες 10, τὰ ἀπὸ 100 γρόσια μέχρι 500 εἰς παράδες 20 καὶ τὰ ἀπὸ 500 γρόσια μέχρι 1 000 εἰς 1 γρόσιον. Τὰ ἀνωτέρας δὲ ἀξίας, ὡς καὶ τὰ μὴ ἀναφέροντα ὡρισμένην ἀξίαν, εἰς γρόσια 3.

31ον. Αἱ ἀποδείξεις λογαριασμῶν καὶ τὰ ἐκ μέρους ἐμπόρων, βιομηχάνων, τραπεζιτῶν καὶ ἀργυραμοιβῶν ἐκδιδόμενα τιμολόγια, τὰ μὴ ἀναφερόμενα ὅμως εἰς ἐξόφλησιν ἢ λῆψιν χρημάτων, εἰς παράδες 5 (Ἴδε ἀριθμὸν 52 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

32ον. Τὰ περιέχοντα τρεχομένους λογαριασμοὺς ἔγγραφα εἰς παράδες 20.

33ον. Τὰ περιέχοντα διαφόρους λογαριασμοὺς σημειωματάρια εἰς παράδες 20. (Ἴδε ἀριθμὸν 80 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

SISMANOGLIO

34ον. Ἑκάστη σελὶς βιβλίων περιεχόντων ὀνόματα κατόχων μεριδίων ὁμολόγων, ὡς καὶ μεταβίβασιν καὶ πώλησιν αὐτῶν, εἰς παράδες 10.

35ον. Ἀριθμοκατάλογοι, περιέχοντες ἀγοροπωλησίας παντὸς εἴδους μετοχῶν, ὁμολογιῶν καὶ χρεωγράφων εἰς παράδες 20.

36ον. Οἱ ἀριθμοκατάλογοι τῶν διπλοτύπων τῶν μετοχῶν, χρεωγράφων καὶ ὁμολογιῶν εἰς παρ. 20. (Ἴδε ἀριθμὸν 84 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

37ον. Τὰ ὑπὸ τῶν μεσιτῶν τοῦ χρηματιστηρίου ἐκδιδόμενα δελτία εἰς παράδες 2.

38ον. Ἕκαστον ἀντίτυπον φορτωτικῶν καὶ ἀγωγιαστηρίων εἰς 1 γρόσιον. (Ἴδε ἀριθμοὺς 53 καὶ 79 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

39ον. Αἱ ἀποδεῖξεις καὶ τὰ ἔγγραφα, τὰ διδόμενα ὑπὸ ἀμαξηλατῶν, ἐμανετζήδων καὶ ὑγωγιατῶν, διαλαμβάνοντα τὴν εἰς αὐτοὺς παράδοσιν μετρητῶν καὶ διαφόρων ἀντικειμένων πρὸς μετιφορὰν εἰς παράδες 20. (Ἴδε ἀριθμοὺς 53 καὶ 79 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

40όν. Αἱ σιδηροδρομικαὶ φορτωτικαὶ εἰς 1 γρόσιον.

41ον. Αἱ περὶ ἀποστολῆς ἢ περὶ παραδόσεως ἀντικειμένων διαταγαὶ φορτωτικῶν (ὅρδινο) εἰς παράδες 10. (Ἴδε ἀριθμὸν 85 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

42ον. Τὰ εἰσιτήρια διὰ μεταφορὰν ἐπιβατῶν ἢ ἀποσκευῶν μέχρις 100 γροσίων εἰς παράδες 10, ἄνω δὲ τῶν 100 γροσίων εἰς παράδες 20. (Ἴδε ἀριθμὸν 52 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

43ον. Τὰ ναυλοσυμφωνητικὰ εἰς 2 γρόσια.

44ον. Τὰ ἐπικεκυρωμένα ἀντίγραφα τῶν δηλωτικῶν, ὧν ἡ ἐπίδοσις εἰς τὰς διευθύνσεις τῶν τελωνείων εἶναι κατὰ νόμον ὑποχρεωτική, εἴτε κρατοῦνται ὑπὸ τῶν διευθύνσεων τούτων, εἴτε ἐπιστρέφονται εἰς τοὺς ἐπιδότας, εἰς γρόσια 3.

45ον. Οἱ κατάλογοι τῶν ὑπὸ τῶν πρακτόρων ἢ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν ἐκ τῶν διαφόρων σκαφῶν εἰς τὸ τελωνεῖον κομιζομένων ἀντικειμένων εἰς παράδες 10.

46ον. Οἱ ὑπὸ τῶν πρακτορείων ἢ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν διδόμενοι κατάλογοι εἰς ἰδιοκτήτας πραγματειῶν, μὴ εἰσαγομένων εἰς τὰς τελωνειακὰς ἀποθήκας, εἰς 1 γρόσιον.

47ον. Αἱ ἐκθέσεις περὶ θαλασσίων ἐπειροδίων εἰς 3 γρόσια.

48ον. Τὰ διὰ τὰς ἀσφαλείας συντασσόμενα προσωρινὰ πιστοποιητικὰ εἰς παράδες 20.

49ον. Αἱ ἀσφαλιστικαὶ προτάσεις (ἀβνάν), αἱ μὴ ἀναφερόμεναι εἰς τὰς ὑπ' ἀριθμοὺς 16 καὶ 17 παραγράφους, εἰς παράδες 20.

50όν. Τὰ ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀσφαλείας συντασσόμενα συνυποσχετικὰ εἰς γρόσια 5.

51ον. Αἱ ὑπὸ διαιτητῶν καὶ πραγματογνωμόνων συντασσόμεναι ἐν σχέσει πρὸς ἀσφαλείας ἐκθέσεις: δι' ἀποζημίωσιν μέχρις 100 λιρῶν εἰς γρόσια 5 μέχρι 500 λιρῶν εἰς γρόσια 10 καὶ δι' ἀνώτερον ποσὸν εἰς γρόσια 20.

52ον. Αἱ εἰς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτᾶνον ὑποβαλλόμεναι ἀναφοραὶ εἰς 3 γρόσια.

53ον. Τὰ εἰς διάφορα κυβερνητικὰ τμήματα ἐπιδιδόμενα τακρίρια, αἱ ἀναφοραί, οἱ τεσκερέδες, αἱ ἐκθέσεις, τὰ ὑπομνήματα, οἱ μουζακερέδες, αἱ ἀνακοινώσεις καὶ εἰδοποιήσεις εἰς γρόσιον 1. (Ἴδε ἀριθμοὺς 16, 21, 22, 25, 33, 43, 44, 63 καὶ 86 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου»).

54ον. Αἱ αἰτήσεις ἀδείας ἀπουσίας, ἀνταλλαγῆς θέσεως καὶ μεταθέσεως ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, συντάξεως καὶ αἱ παραιτήσεις εἰς 1 γρόσιον.

55ον. Αἱ αἰτήσεις κατασχέσεως εἰς 2 γρόσια.

56ον. Τὰ συντασσόμενα ἢ προφορικῶς καταχωριζόμενα πληρεξούσια: τὰ διὰ μερικὰς μὲν ὑποθέσεις εἰς γρόσια 10, τὰ δὲ εἰς γενικὰς εἰς 20 γρόσια. (Ἴδε ἀριθμοὺς 6 καὶ 38 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

57ον. Αἱ ἐν σχέσει πρὸς πολιτικὰς ἢ ἐμπορικὰς ὑποθέσεις δικαστικαὶ κλήσεις ἢ τῶν συμβουλίων τοιαῦται εἰς 1 γρόσιον.

58ον. Αἱ κλήσεις τῶν ἱεροδικαστηρίων εἰς γρόσιον 1.

59ον. Αἱ διαμαρτυρήσεις, αἱ ὑπομνήσεις καὶ αἱ εἰς αὐτὰς διδόμεναι ἀταντήσεις καὶ τὰ ἀντίγραφα αὐτῶν εἰς γρόσια 3.

60όν. Αἱ κατόπιν αἰτήσεως τῶν ἐνδιαφερομένων ἐκ μέρους τῶν ἐκτιμητῶν ἐκδιδόμεναι ἐκθέσεις περὶ ἐκτιμήσεως ἢ ἐλαττώσεως τῶν ἀξιῶν τῶν κτημάτων, ἢ τῶν ἐνοικίων ἢ τῶν φόρων εἰς γρ. 5 (Ἴδε ἀριθμὸν 34 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

61ον. Αἱ ἐκ μέρους τῶν δικαστηρίων ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐξακρίβωσιν ὁρίων καὶ γραμμῶν καὶ τὴν ἐξέτασιν διαφιλονικουμένων δικαίων, αἱ ἐκ μέρους ἐπὶ τούτῳ διορισθέντων ἱεροδικῶν ἐκδιδόμεναι ἐκθέσεις, καθὼς καὶ οἱαδήποτε ἐκθέσεις πραγματογνωμόνων καὶ τὰ ἀντίγραφα αὐτῶν, τὰ ἀνακοινούμενα εἰς ἀμφότερα τὰ ἐνδιαφερόμενα μέρη, εἰς 3 γρόσια.

62ον. Τὰ διαβεβαιωτικά, τὰ συμβιβαστικά, αἱ ἐκθέσεις διαιτητῶν, τὰ κογκορδᾶτα καὶ οἱ εἰς τὰ δικαστήρια παρουσιασθησόμενοι ἰσολογισμοὶ εἰς γρόσια 20.

63ον. Οἱ εἰς ἰδιώτας ἀνήκοντες μαζβατᾶδες, τὰ ἰλάμια καὶ χοτζέτια μετὰ τῶν σχετικῶν ἀποφάσεων τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους καὶ τῶν δικαστηρίων ἐν γένει, τῶν συμβουλίων καὶ τῶν ἐπισήμων σωματείων, οἱ μὴ ἀναφερόμενοι εἰς ὡρισμένον ποσὸν γρ. 10.

(Τὰ ἔγγραφα ταῦτα, ἀναφερόμενα εἰς ὡρισμένον ποσόν, ὑπάγονται εἰς τὸν ἀναλογικὸν φόρον τοῦ χαρτοσήμου «νισπῆ»). (Ἴδε ἀριθμοὺς 9, 12, 13, 14, 22, 30, 34, 40, 41, 42 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

64ον. Τὰ ἕνεκα ἐνστάσεως, ἀκυρώσεως, ἀναθεωρήσεως ἢ ἄλλης τοιαύτης ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένης αἰτίας ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου καὶ αὖθις ἐκδιδόμενα ἰλάμια (ἀποφάσεις) καὶ χοτζέτια, τὰ ἀναφερόμενα εἰς ἀξίαν ἀνωτέραν τῶν 40 χιλιάδων γροσίων εἰς γρόσια 10. Τὰ ἀναφερόμενα εἰς ἀξίαν 40 χιλιάδων γροσίων ἢ κατωτέραν ὑπόκεινται εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ ἐν τῷ 11ῳ ἄρθρῳ ὁριζομένου ἀναλογικοῦ φόρου.

65ον. Οἱ μὴ εἰς ὡρισμένον ποσὸν ἀναφερόμενοι καὶ εἰς ἰδιώτας ἀνήκοντες μαζβατᾶδες τῶν Δημογεροντιῶν τῶν χωρίων εἰς γρόσιον 1. (Οἱ εἰς ὡρισμένον ποσὸν ἀναφερόμενοι ὑπάγονται εἰς τὸν ἀναλογικὸν φόρον).

66ον. Οἱ μαζβατᾶδες, οἱ περιέχοντες ὁριστικὴν ἀπόφασιν ὁρισμοῦ ἐκ τῶν ταμείων τῆς συντάξεως καὶ διαθεσιμότητος μισθοδοσίας ἄνω τῶν 500 γροσίων, προωρισμένης εἰς συνταξιούχους, εἰς χήρας καὶ ὀρφανά, εἰς γρόσια 10. (Ἴδε ἀριθμοὺς 40 καὶ 41 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

67ον. Τὰ χοτζέτια κηδεμόνων ὀρφανῶν, ἀναφερόμενα εἰς περιουσίαν τοῦ ἀποθανόντος ἀνερχομένην εἰς 2 000 γρόσια, μὴ συμπεριλαμβανομένης εἰς ταῦτα τῆς ἀξίας τῆς ἀκινήτου περιουσίας, εἰς γρόσιον 1.

68ον. Τὰ χοτζέτια διατροφῆς (ναφακὰ) εἰς γρόσιον 1.

69ον. Τὰ ἕνεκα αἰτήσεως τῶν ἰδιωτῶν ἐπισήμως ἐκδιδόμενα ἰλμουχαμπέρια, πιστοποιητικὰ καὶ λοιπὰ ἀποδεικτικά, τὰ ἐπιβεβαιωτικὰ καὶ αἱ δηλώσεις εἰς γρόσια 2. (Ἴδε ἀριθμοὺς 16, 17, 18, 21, 22, 27, 30, 31, 32, 35 καὶ 44 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

70όν. Τὰ βιβλία τῆς παραδόσεως λογαριασμῶν (δέβρι μουχασεμπέ), τὰ εἰς τοὺς ἀποχωροῦντας ἐκ τῆς ὑπηρεσίας των ὑπαλλήλους διδόμενα «Μπεραὰτ μαζβατασή», αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἀνωτάτου λογιστηρίου τοῦ Κράτους, αἱ διδόμεναι εἰς τοὺς ὑπευθύνους λογιστάς, εἰς γρ. 5.

71ον. Τὰ παντὸς εἴδους ἐκ μέρους ἰδιωτῶν εἰς τὰ κυβερνητικὰ τμήματα ἐπιδιδόμενα ἀποδεικτικὰ καὶ ἐπιβεβαιωτικὰ εἰς γρ. 2. (Ἴδε ἀριθμοὺς 16, 21, 22, 27, 30, 32, 35 καὶ 45 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

72ον. Τὰ πιστοποιητικά, τὰ διδόμενα ἐν ταῖς συνοικίαις εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ συνάψωσι δάνειον παρὰ τῆς Γεωργικῆς Τραπέζης, εἰς γρ. 1.

73ον. Τὰ ἀπολυτήρια τῶν ἐπισήμων ἀστικῶν σχολῶν (ρουστιὲ) καὶ τῶν ἰσοβαθμίων λοιπῶν τοιούτων εἰς γρόσια 5.

Τὰ πτυχία τῶν ἐπισήμων Γυμνασίων (ἰδαδιὲ) καὶ τῶν ἰσοβαθμίων λοιπῶν τοιούτων σχολῶν εἰς γρόσια 10.

Τὰ διπλώματα τῶν ἐπισήμων ἀνωτέρων ἐκπαιδευτηρίων καὶ τῶν ἰσοβαθμίων λοιπῶν τοιούτων εἰς γρόσια 20. (Ἴδε ἀριθμοὺς 18 καὶ 19 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

74ον. Τὰ ἐνσφράγιστα ἢ ἐνυπόγραφα ἀντίγραφα τῶν δι' ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις εἰς ἐπίσημα τοῦ Κράτους τμήματα διαβιβαζομένων τηλεγραφημάτων εἰς γρόσιον 1.

75. Οἱ τεσκερέδες Ὀσμανιέ, εἰς γρόσιον 1. (Ἴδε ἀριθμὸν 70 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

76. Τὰ τὸν τόπον τῆς προελεύσεως καὶ ἐξαγωγῆς παντὸς εἴδους ἀναγράφοντα πιστοποιητικὰ εἰς γρόσια 3.

77ον. Αἱ ἐπὶ τεσκερέδων καὶ ἀποδείξεων ἐκδιδομένων ὑπὸ τῶν διευθύνσεων τῶν τελωνείων δι' ἀντικείμενα ἐξαγόμενα ἐκ τῆς Αὐτοκρατορίας ἢ ἐσωτερικῶς ἀπὸ ἑνὸς τόπου εἰς ἕτερον μετακομιζόμενα, προτεθησόμεναι ὑποσημειώσεις καὶ ὀπισθογραφήσεις, δηλωτικαὶ τῆς εἰς τὰ πρὸς ὃν ὅρον τῆς ἀφίξεως τῶν εἰρημένων ἀντικειμένων ἢ τόπον αὐτῶν ἐπέχοντα ἔγγραφα:

Τὰ ἀναφερόμενα εἰς ἀντικείμενα, διὰ τὰ ὁποῖα ἐλήφθη χρηματικὴ ἐγγύησις ἐξ 100 γροσίων καὶ κάτω, εἰς παράδες 20 καὶ τὰ ἀναφερόμενα εἰς ἀντικείμενα, διὰ τὰ ὁποῖα ἐλήφθη χρηματικὴ ἐγγύησις ἄνω τῶν 100 γροσίων, εἰς γρόσια 3. Ὅταν αἱ ὑποσημειώσεις καὶ ὀπισθογραφήσεις αὗται ἦναι πολλαί, μόνον διὰ τὴν πρώτην εἰσπράττεται φόρος χαρτοσημάνσεως.

78ον. Τὰ ὑπὸ τῶν τελωνειακῶν διευθύνσεων ἐκδιδόμενα καποῦ πουσουλασῆ (ἄδεια πρὸς ἐξαγωγὴν ἐκ τῆς θύρας τοῦ τελωνείου), εἰς 10 παράδες.

79ον. Ἄδειαι γάμου, ἐκδιδόμεναι ὑπὸ τῶν ἐμμίσθων δικαστῶν, εἰς γρόσια 10.

80όν. Ἄδειαι γάμου, ἐκδιδόμεναι ὑπὸ τῶν ἀμίσθων δικαστῶν, εἰς γρόσιον 1.

81ον. Τὰ ἰλμουχαμτέρια διὰ γάμους τῶν μὴ μωαμεθανικῶν κοινοτήτων, εἰς γρόσια 10.

82ον. Ἔγγραφα ἐκδιδόμενα ὑπὸ τῶν ἰμαμῶν, μουχταρῶν καὶ ἄλλων ὑπαλλήλων κατὰ τὴν πώλησιν κατοικιδίων ζώων πρὸς ἐξακρίβωσιν ἐν ἀνάγκῃ τῆς ταυτότητος τοῦ πωλητοῦ, εἰς 10 παράδες.

83ον. Ἰλμουχαμπέρια ἰδιωτῶν, δηλούντων ὅτι ἔλαβον καὶ ἀνεκοινώθησαν αὐτοῖς ἔγγραφα προερχόμενα ἐξ ἐπισήμων τμημάτων, εἰς 20 παράδες.

84ον. Παντὸς εἴδους δηλοποιήσεις, κοινοποιηθησόμεναι ὑπὸ τῶν ἐπισήμων τμημάτων εἰς ἰδιώτας, εἰς 10 παράδες. (Ἴδε ἀριθμὸν 24 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

85ον. Τὰ παντὸς εἴδους ἔγγραφα, τὰ ἀναγραφόμενα εἰς παραλαβὴν χρημάτων καὶ ἐξόφλησιν, τὰ ἀναφερόμενα εἰς ποσὸν μέχρις 100 γροσίων 10 παράδες.

Τὰ ἀναφερόμενα εἰς ποσὸν ὑπερβαῖνον τὰ 100 γρόσια καὶ τὰ μὴ δηλοῦντα ὡρισμένον ποσόν, εἰς 20 παράδες.

Τὰ ἀποδεικτικὰ παραλαβῆς καὶ τὰ ἐξοφλητικὰ ὡρισμένου ποσοῦ, ἅτινα οἱ ἰδιῶται ἐπιδίδουσιν εἰς τὰ ἐπίσημα τμήματα, ὑπάγονται εἰς τὸν ἀναλογικὸν φόρον. (Ἴδε ἀριθμοὺς 6, 23, 37, 45, 52, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 61, 62 καὶ 79 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

86ον. Τὰ εἰς τὰ ἐκτελεστικὰ τμήματα τῶν δικαστηρίων ἐπιδιδόμενα ἀποδεικτικὰ παραλαβῆς χρηματικῶν ποσῶν ἐπιδικασθέντα διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως: Τὰ ἀναφερόμενα εἰς ποσὸν μέχρι 100 γροσίων εἰς 10 παράδες. Τὰ ἀναφερόμενα εἰς ποσὸν ἀνώτερον τῶν 100 γροσίων εἰς 20 παράδες. (Ἴδε ἀριθμοὺς 52 καὶ 60 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

87ον. Τὰ ἀποδεικτικὰ παραλαβῆς ταχυδρομικῶν καὶ τηλεγραφικῶν ποσῶν εἰς 10 παράδες.

88ον. Τὰ ἀποδεικτικὰ παραλαβῆς χρηματικῶν ποσῶν, δοθέντων ἐν εἴδει ἀποζημιώσεως εἰς ἰδιοκτήτας ἀπολεσθεισῶν παρακαταθηκῶν αὐτῶν. Τὰ ἀναφερόμενα εἰς ποσὸν μέχρις 100 γροσίων εἰς 10 παράδες. Τὰ ἀναφερόμενα εἰς ποσὸν ἀνώτερον τῶν 100 γροσίων εἰς 20 παράδες. (Ἴδε ἀριθμὸν 52 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

89ον. Ἀποδεικτικὰ παραλαβῆς χρηματικῶν ἐνταλμάτων, διδομένων εἰς ἰδιώτας ὑπὸ ἐπισήμων κυβερνητικῶν τμημάτων εἰς 20 παράδες.

90όν. Ἀποδεικτικὰ παραλαβῆς ἀντιτίμων συνδρομῶν παντὸς εἴδους ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν: Τὰ ἀναφερόμενα εἰς ποσὸν μέχρις 100 γροσίων εἰς 10 παράδες. Τὰ ἀναφερόμενα εἰς ποσὸν ἀνώτερον τῶν 100 γροσίων εἰς 20 παράδες. (Ἴδε ἀριθμὸν 52 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

91ον. Ἀγγελίαι, προγράμματα, ἐπεξηγηματικαὶ ἀγγελίαι, κατάλογοι ἐν εἴδει εἰδοποιήσεων, ἐγκύκλιοι καὶ τὰ τοιαῦτα, ἔντυπα ἢ ὄχι, ἐπὶ χάρτου, πανίου ἢ ἄλλης οὐσίας, καταρτισθέντα καὶ διανεμόμενα ὑπὸ ἰδιωτῶν εἰς 2 παράδες. (Ἴδε ἀριθμὸν 67 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

92ον. Ἐπίσημοι εἰδοποιήσεις τῶν κυβερνητικῶν τμημάτων, ἀναρτώμεναι καὶ ἀναφερόμεναι εἰς συμφέροντα ἰδιωτῶν, εἰς 5 παράδες. (Ἴδε ἀριθμὸν 64 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

93ον. Ἀγγελίαι ἐπὶ χάρτου ἢ χαρτονίου καταρτισθεῖσαι ἰδιωτῶν καὶ προσκολληθεῖσαι ἢ ἀναρτηθεῖσαι ἢ ἄλλως πως ἐκτελεσθεῖσαι εἰς δημόσιον μέρος, εἰς παρ. 5.

Αἱ ἐν τῷ περόντι ἄρθρῳ διαλαμβανόμεναι ἀγγελίαι θὰ ὑποβάλλωνται εἰς ἰδιαίτερον ἑκάστη τέλος, ἂν κατηρτίσθησαν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χάρτου ὑπὸ διαφόρων προσώπων σχετικῶς πρὸς διάφορα ἀντικείμενα. (Ἴδε ἀριθμὸν 65 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

94ον. Ἀγγελίαι, καταρτισθεῖσαι ὑπὸ ἰδιωτῶν ἐπὶ ἀντικειμένων ἐκτὸς τοῦ χάρτου καὶ τοῦ χαρτονίου, καὶ ἀναρτηθεῖσαι, ἢ προσκολληθεῖσαι ἢ ἄλλως πως ἐκτεθεῖσαι εἰς δημόσιον μέρος:

Αἱ ἔχουσαι ἐπιφάνειαν ἡμίσεως τετραγωνικοῦ μέτρου καὶ ὀλιγώτερον, εἰς 20 παράδες κατ' ἔτος.

Αἱ ἔχουσαι ἐπιφάνειαν μεγαλειτέραν τοῦ ἡμίσεως τετραγωνικοῦ μέχρις ἑνὸς τετραγωνικοῦ μέτρου, εἰς 1 γρόσιον κατ' ἔτος.

Αἱ ἔχουσαι ἐπιφάνειαν μεγαλειτέραν τοῦ ἑνὸς τετραγωνικοῦ μέτρου εἰς 5 γρόσια κατ' ἔτος δι' ἕκαστον τετραγωνικὸν μέτρον καὶ τὰ ἑκατοστὰ αὐτοῦ. (Ἴδε ἀριθμὸν 65 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

95ον. Συλλογαὶ περιέχουσαι διευθύνσεις παντὸς εἴδους:

Αἱ ἔχουσαι σελίδας 200 καὶ ὀλιγωτέρας, εἰς 1 γρόσιον· περισσοτέρας τῶν 200 σελίδων μέχρι 500 εἰς 2 γρόσια· περισσοτέρας τῶν 500 σελίδων εἰς 5 γρόσια.

96ον. Τὰ πρωτότυπα εἰδοποιήσεων, καταχωριζομένων εἰς παντὸς εἴδους ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ ὑπὸ ἰδιωτῶν ἀπ' εὐθείας, ἢ ὑπὸ τῶν κυβερνητικῶν τμημάτων ἐν σχέσει πρὸς συμφέροντα ἰδιωτῶν:

Δι' εἰδοποιήσεις δημοσιευομένας ἅπαξ, 1 γρόσιον· δύο φορὰς μέχρι δέκα 2 γρόσια· ἀπὸ ἕνδεκα φορὰς μέχρις εἴκοσι, 3 γρόσια· ἀπὸ 21 φορὰς μέχρι πεντήκοντα, 5 γρόσια· περισσότερον τῶν 50, γρόσια 20.

Αἱ ἐπανειλημμένως δημοσιευόμεναι εἰδοποιήσεις δέον νὰ δημοσιεύωνται ἐντὸς ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς πρώτης κοινοποιήσεως αὐτῶν.

Αἱ τροποποιήσεις λεπτομερειῶν, αἱ ἐπιφερόμεναι εἰς τὸ κείμενον ἐπανειλημμένως δημοσιευομένων εἰδοποιήσεων, δὲν συνεπάγονται τὴν εἴσπραξιν νέου τέλους. (Ἴδε ἀριθμοὺς 64, 66 καὶ 68 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου.)

97ον. Τὰ πρωτότυπα ἀγγελιῶν, καταχωριζομένων εἰς μὴ περιοδικὰς δημοσιεύσεις, εἰς 1 γρόσιον. (Ἴδε ἀριθμοὺς 64 καὶ 67 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

ISMANGLIO

98ον. Περιλήψεις, ἀντίγραφα καὶ μεταφράσεις, ἐγγράφων ὑπαγομένων εἰς 5 γροσίων φόρον κατ' ἀποκοπὴν ἢ ἀναλογικὸν ἢ περισσότερον τῶν 5 γροσίων, ἐπιδεικνυόμενα εἰς κυβερνητικὰ τμήματα, εἰς γρόσια 5.

Διὰ τὰς περιλήψεις, τὰ ἀντίγραφα καὶ τὰς μεταφράσεις ἐγγράφων, ὑπαγομένων εἰς ὀλιγώτερον τῶν 5 γροσίων φόρον κατ' ἀποκοπὴν ἢ ἀναλογικόν, ἐπιδεικνυομένας εἰς κυβερνητικὰ τμήματα, θὰ εἰσπράττηται ὁ διὰ τὸ πρωτότυπον εἰσπραχθεὶς φόρος χαρτοσήμου. (Ἴδε ἀριθμὸν 75 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

99ον. Περιλήψεις καὶ ἀντίγραφα ἐπισήμων σημειώσεων καὶ ἀποφάσεων, δοθησόμεναι εἰς ἰδιώτας ἕνεκα αἰτήσεως τούτων, εἰς 5 γρόσια. (Ἴδε ἀριθμοὺς 4 καὶ 9 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

100όν. Ἕκαστος χάρτης, σχέδιον ἢ σχεδιογράφημα, ἐπιδιδόμενος εἰς ἐπισήμους ἀρχὰς ὑπὸ ἰδιωτῶν δι' οἰκοδομήσεις παντὸς εἴδους, 3 γρόσια. (Ἴδε ἀριθμὸν 12 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

101ον. Ἕκαστος χάρτης, σχέδιον ἢ σχεδιογράφημα, ἐπιδιδόμενος ὑπὸ τῶν ἐπισήμων ἀρχῶν εἰς ἐργολάβους διὰ παντὸς εἴδους οἰκοδομιάς, εἰς γρόσια 3.

102ον. Δηλωτικὰ ὑπηρεσίας τῶν ὑπαλλήλων («τερτζουμεΐ-χὰλ-βερακασί)», γρ. 5.

Θεωροῦνται ὡς ἓν μόνον ἀντίγραφον καὶ ὑποβάλλονται εἰς τέλος κατ' ἀποκοπὴν 5 γροσίων τὰ ἀντίγραφα τῶν ἐπὶ ἑνὸς φύλλου προσηρτημένων εἰς τὰ ἐν λόγῳ δηλωτικὰ διαιολογητικῶν ἐγγράφων. (Ἴδε ἀρ. 72 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου, ὡς καὶ ἀρ. 69).

103ον. Αἱ ὁριστικαὶ ἐγκρίσεις τῶν ἐν πλειοδοσίαις ἢ μειοδοσίαις βιβλίων κατακυρώσεως. Αἱ κατακυρώσεις διὰ ποσὸν μέχρι 1 000 γροσίων εἰς 1 γρόσιον.

Ἄνω τῶν 1 000 εἰς 3 γρόσια.

104ον. Τὰ εἰς τοὺς ἐκμισθωτὰς διδόμενα συμβόλαια ἐκμισθώσεως γρόσια 2.

105ον. Ἑκάστη δήλωσις ἐν τοῖς καταστίχοις τῆς καταγραφῆς τῶν διὰ τὴν κατασκευὴν ῥακῆς ὑπὸ τῶν οἰνοπνευματοποιῶν καὶ καπήλων ἀγοραζομένων πρώτων ὑλῶν, ὡς ξηρῶν σταφίδων, σύκων, χουρμάδων κτλ. γρόσια 2.

106ον. Πᾶσα ἐγγραφὴ ἐν τοῖς βιβλίοις καταμετρήσεως τοῦ κατασκευαζομένου οἰνοπνεύματος καὶ οἴνου, πᾶσα ἐγγραφὴ ἐπὶ τῶν ἐπισήμων δελτίων καταγραφῆς μετάξης καὶ βομβύκων, εἴτε ἀγοραζομένων εἴτε πωλουμένων ὑπὸ τῶν ἐμπόρων, γρόσια 2.

107ον. Ἀριθμοκατάλογοι ἑκτάκτου χαρτοσημάνσεως γρόσιον 1.

108ον. Ἀριθμοκατάλογοι τῶν πωλητῶν χαρτοσήμων ἐπὶ ἀγορᾷ ὑπ' αὐτῶν γενομένης γρόσιον 1.

109ον. Ἄδεια πωλήσεως χαρτοσήμων γρόσια 25.

110ον. Ἄδειαι ἐκδόσεως βιβλίων, φυλλαδίων καὶ ἐφημερίδων γρόσια 10.

111ον. Συμβόλαια συνδρομῶν εἰς ἑταιρείας ὕδατος, φωταερίου καὶ τοιαύτας γρόσ. 1.

112ον. Αἱ εἰς τὰς δημαρχιακὰς περιφερείας ὑπὸ ἑταιρειῶν ὑδάτων, φωταερίου, τροχιοδρόμων καὶ ἄλλων τοιούτων ὑποβαλλόμεναι δηλώσεις «Ἰχπαρναμὲ» περὶ ἐκσκαφῆς ἢ ἐπιδιορθώσεως δημοσίας ὁδοῦ, γεφύρας, παράδες 10.

113ον. Εἰσιτήρια θεάτρων, συναυλιῶν, χορῶν: Τὰ ἀπὸ 20 μέχρι 40 γροσίων εἰς γρόσιον 1. Τὰ ἄνω τῶν 40 γροσίων, ὡς καὶ τὰ μὴ ἔχοντα σημειωμένην τιμήν, γρόσια 2. (Ἴδε ἀριθμὸν 88 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

Ἄρθρον 10. Πάντα τὰ ἔγγραφα, τὰ μὴ ἐν τῷ τιμολογίῳ τοῦ κατ' ἀποκοπὴν τέλους συμπεριλαμβανόμενα, καὶ μὴ ἀναφερόμενα εἰς τὸ Κεφάλαιον τῶν «Ἐξαιρέσεων», μὴ ὑποβληθέντα δὲ εἰς τὸ ἀναλογικὸν τέλος, ὡς καὶ τὰ ἀντίγραφα, αἱ περιλήψεις καὶ αἱ μεταφράσεις αὐτῶν, θὰ ὑποβάλλωνται, ὁσάκις προσάγωνται εἰς τὰ κυβερνητικὰ τμήματα, εἰς ἑνὸς γροσίου φόρον χαρτοσήμου κατ' ἀποκοπήν.

ΤΙΤΛΟΣ Β'

Ἀναλογικὸν τέλος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Τιμὴ τοῦ τέλους.

Ἄρθρον 11. Πάντα τὰ σημειοῦντα ποσόν τι ὡρισμένον σημειώματα καὶ ἔγγραφα ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ τιμολογίῳ τοῦ κατ' ἀποκοπὴν φόρου καὶ ἐν τῷ Κεφαλαίῳ τῶν «Ἐξαιρέσεων» ἀπαριθμηθέντων, ὡς καὶ τὰ σενέτια ἐξαγωγῆς καπνῶν καὶ ἄλλων ἐμπορευμάτων ὑποβάλλονται εἰς τὸ ἀναλογικὸν τέλος ἀναλόγως τῶν ἐν αὐτοῖς ἐγγεγραμμένων ποσῶν ἢ ἐκείνων, ἅπερ παράγουσιν οἱ ἐν αὐτοῖς ἐγγεγραμμένοι ἀριθμοί.

Τὸ τέλος τοῦτο ὡρίσθη ὡς ἑξῆς: 10 παράδες, δι' 100 γρ. καὶ διὰ ποσὰ κάτω τῶν 100 γρ. 20 παράδες, διὰ ποσὰ ἄνω τῶν 100 μέχρι 1 000 γρ., 40 παράδες διὰ ποσὰ ἄνω τῶν 1 000 μέχρι 2 000 γρ.

Διὰ ποσὰ ἀνώτερα τῶν 2 000 μέχρι 10 000 γρ. θὰ λαμβάνωνται 40 παράδες διὰ κάθε 2 000 γρ. ἢ ὑποδιαίρεσιν τῶν 2 000 γροσίων.

Διὰ ποσὰ ἄνω τῶν 10 000 γροσίων καὶ μέχρις 100 000 θὰ λαμβάνωνται 100 παράδες διὰ κάθε 5 000 γρόσια ἢ ὑποδιαίρεσιν τῶν 5 000.

Διὰ πᾶν ποσὸν ἀνώτερον τῶν 100 000 θὰ λαμβάνηται τέλος 5 γροσίων, διὰ κάθε 10 000 γρόσια ἢ ὑποδιαίρεσιν τῶν 10 000 γροσίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Ἐμπορικὰ γράμματα.

Ἄρθρον 12. Τὰ γραμμάτια εἰς διαταγὴν ἢ τῷ φέροντι, τὰ ἐντάλματα, τὰ συναλλάγματα, αἱ τραβηκτικαί, ὡς καὶ πάντα τὰ διαπραγματεύσιμα ἢ ἐμπορικὰ γραμμάτια, ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ Τιμολογίῳ τοῦ κατ' ἀποκοπὴν φόρου ἀναφερομένων, συρόμενα ἐκ μέρους τῶν ξένων χωρῶν ἢ ἐκ μερῶν τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους, ἔνθα ὁ παρὼν νόμος δὲν εἶναι ἐν ἰσχύϊ, ἐπὶ τῶν μερῶν τῆς αὐτοκρατορίας, ἔνθα ἰσχύει ὁ παρὼν νόμος, ὑποβάλλονται, ὅπως καὶ τὰ ἐντὸς τῶν χωρῶν, ἔνθα ἰσχύει οὗτος, εἰς τὸ ἀναλογικὸν τέλος κατὰ τὴν ὡρισμένην ἐν τῷ ἄρθρῳ 11 κλίμακα.

Ἐκεῖνα ἐκ τῶν ἐν τῇ πρώτῃ παραγράφῳ σημειουμένων γραμματίων, ἅτινα ἤθελον συρθῆ ἀπὸ ξένας χώρας ἢ ἀπὸ χώρας τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους, ἔνθα δὲν ἰσχύει ὁ παρὼν νόμος, ἐπὶ ἄλλης ξένης χώρας καὶ ἅπερ ἤθελον κυκλοφορήσει ἐν μέρει, ἔνθα ἰσχύει ὁ παρὼν νόμος, θὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ ἀναλογικοῦ τέλους.

Τὸ τέλος χαρτοσήμου τῶν ῥηθέντων γραμματίων, ἅτινα προέρχονται ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἢ ἐκ χώρας τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους, ἔνθα ὁ παρὼν νόμος δὲν ἰσχύει, θὰ καταβάλληται ὑπὸ τοῦ προσώπου, ὅπερ πρῶτον ἐντὸς τῶν χωρῶν, ἔνθα ἰσχύει ὁ παρὼν νόμος, ἤθελε διαπραγματευθῆ, ἐξοφλήσει, ἀποδεχθῆ ἢ ἄλλως πως χρησιμοποιήσει τὰ γραμμάτια ταῦτα. (Ἴδε ἀριθ. 70 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

Ἄρθρον 13. Τὸ τέλος χαρτοσήμου συναλλαγμάτων ἢ ἄλλων ἐμπορικῶν γραμματίων, συρομένων εἰς πολλὰ ἀντίτυπα, θὰ καταβάλληται ὑπὸ τοῦ εἰς κυκλοφορίαν τεθέντος ἀντιτύπου.

Ἐν τούτοις τὸ τελευταῖον τοῦτο δὲν θὰ ὑποβάλληται εἰς τὸ τέλος χαρτοσήμου ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν τοῦτο ἤθελε προσαρτηθῆ εἰς ἕτερον ἀντίτυπον, οὗ τὸ τέλος κατεβλήθη.

Ἄρθρον 14. Τὰ συναλλάγματα, ὧν τὸ τέλος χαρτοσήμου δὲν κατεβλήθη ἢ ὧν τὰ χαρτόσημα δὲν ἐπετέθησαν καὶ δὲν ἠκυρώθησαν, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις

τοῦ νόμου, δὲν θὰ δύνανται ν' ἀπολαμβάνωσι τοῦ πλεονεκτήματος τῆς ἀλληλεγγύου ἐγγυήσεως, ἣν ὑποδεικνύουσι τὰ ἄρθρα 76 καὶ 78 τοῦ Ὀθωμανικοῦ Ἐμπορικοῦ Κώδικος. Οὕτω οἱ ὀπισθογραφοῦντες θὰ στερῶνται πάσης ἐγγυήσεως, ὁ δὲ κάτοχος δὲν θὰ δύνηται νὰ διαμαρτύρηται ἐν περιπτώσει μὴ ἀποδοχῆς τοῦ συναλλάγματος ἀπὸ μέρους τοῦ πρὸς ὃν σύρεται, παρὰ μόνον κατὰ τοῦ σύροντος αὐτά. Ἐν περιπτώσει ἀποδοχῆς, θὰ ἐπιδίδωται ὑπὸ τοῦ κατόχου διαμαρτυρία κατὰ τοῦ σύροντος καὶ τοῦ ἀποδέκτου. Οὐχ ἧττον ἐὰν ὁ σύρων ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ἀποδέκτης εἶχε τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τὴν πληρωμὴν ποσὸν κατὰ τὴν λῆξιν, ὁ εἰρημένος κάτοχος θὰ κινῇ ἀγωγὴν μόνον κατὰ τοῦ ἀποδέκτου. Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν τὸ τέλος χαρτοσήμου τοῦ συναλλάγματος τμηματικῶς μόνον ἤθελε καταβληθῇ, τοῦ ῥηθέντος πλεονεκτήματος θὰ ἐπωφελῆται μόνον ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ εἰρημένου γραμματίου, διὰ τὸ ὁποῖον τὸ τέλος κατεβλήθη.

Ἡ προσκόλλησις εἰς συνάλλαγμα χαρτοσήμου ἄλλου ἐκτὸς τοῦ ἰδιαιτέρου διὰ τὰ συναλλάγματα τοιούτου, δὲν συνεπάγεται τὴν ἀπώλειαν τοῦ πλεονεκτήματος τούτου.

Αἱ σχετικαὶ πρὸς τὰ συναλλάγματα ἄνω εἰρημέναι διατάξεις ἰσχύουσι καὶ διὰ τὰ ἄλλα ἐμπορικὰ γραμμάτια καὶ διαπραγματεύσιμα ἔγγραφα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ἀσφάλειαι.

Ἄρθρον 15. Αἱ ἀσφάλειαι ὑποβάλλονται εἰς τέλος χαρτοσήμου κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον:

Α' Πυρασφάλειαι. α') Δι' ἀσφαλείας συναφθείσας διὰ διάστημα ὑπερβαῖνον τὴν τριμηνίαν: 10 παράδες ἐπὶ 10 000 γρόσια ἠσφαλισμένου ποσοῦ. Αἱ ὑποδιαιρέσεις θὰ λογίζωνται εἰς 100 000 γρόσια.

Τὸ τέλος τοῦτο θὰ εἰσπράττηται καθ' ἕκαστον ἔτος τῆς περιόδου, δι' ἣν συνήφθη ἡ ἀσφάλεια. Αἱ ὑποδιαιρέσεις θὰ λογίζωνται ὡς ἓν ἔτος.

β') Δι' ἀσφαλείας, συναφθείσας διὰ τρεῖς μῆνας ἢ διὰ περίοδον ὀλιγωτέραν τῶν τριῶν μηνῶν: 5 παράδες διὰ 10 000 ἠσφαλισμένου ποσοῦ. Αἱ ὑποδιαιρέσεις θὰ λογίζωνται ὡς 10 000 γρόσια.

Β) Ἀσφάλειαι ζωῆς καὶ ἐναντίον δυστυχημάτων. 20 παρ. διὰ κάθε 100 γρόσια τῶν μέχρι ἀποσβέσεως τῆς ἀσφαλείας πληρωθέντων ποσῶν. Αἱ ὑποδιαιρέσεις θὰ λογίζωνται ὡς 100 γρόσια.

Γ' Ἀσφάλειαι μεταφορῶν ἐπὶ ὕδατος καὶ ἐπὶ ξηρᾶς καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἀσφάλειαι. 10 παράδες διὰ κάθε πεντηκοντάδα γροσίων τοῦ ὡς ἀμοιβὴ καταβαλλομένου ποσοῦ. Αἱ ὑποδιαιρέσεις θὰ λογίζωνται ὡς 50 γρόσια. (Ἴδε ἀριθμὸν 87 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

Ἄρθρον 16. Τὸ εἰς τὰς πυρασφαλείας ἐπιβεβλημένον τέλος θὰ εἰσπράττηται ἐπὶ τῶν ἀσφαλιστικῶν συμβολαίων, τῶν δηλωτικῶν, ἢ τῶν ἐν περιπτώσει παρατάσεως ἢ ἀνανεώσεως τῆς ἀσφαλείας διδομένων ἀποδείξεων, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐγγράφων καὶ σημειώσεων, τῶν ἐχουσῶν τοιοῦτον χαρακτῆρα.

Αἱ τροποποιήσεις ἢ ἄλλα ἔγγραφα καὶ σημειώσεις, δι' ὧν δηλοῦται αὔξησις τοῦ ἠσφαλισμένου ποσοῦ, ὑποβάλλονται εἰς τέλος ἀνάλογον πρὸς τὸ ὑπὸ αὔξησιν ποσόν.

Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν τὸ σύνολον τοῦ ἀσφαλισθέντος ποσοῦ δὲν ἤθελεν εἶναι δεδηλωμένον ἐν τοῖς ἐγγράφοις καὶ σημειώσεσι τοῖς ἀναφερομένοις ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ, κάθε 5 παράδες τῶν πληρονομένων ἀσφαλίστρων θὰ θεωρῶνται ὡς καλύπτοντες ἰσάριθμα ἑκατοντάγροσα ποσὰ τοῦ ἠσφαλισμένου κεφαλαίου.

Ἐν ᾗ περιπτώσει ἡ περίοδος, δι' ἣν συνήφθη ἡ ἀσφάλεια, δὲν μνημονεύεται εἰς τὰ εἰρημένα ἔγγραφα καὶ τὰς σημειώσεις, ἡ περίοδος αὕτη θὰ θεωρῆται ὡς ἐτησία.

Ἄρθρον 17. Τὸ τέλος χαρτοσήμου, τὸ εἰς τὰς ἐν ταῖς παραγράφοις 2 καὶ 3 τοῦ ἄρθρου 15 σημειουμένας ἀσφαλείας, θὰ εἰσπράττηται ἐπὶ τῶν συμειουσῶν ἐξόφλησιν τῶν ἀσφαλιστικῶν ἀμοιβῶν ἀποδείξεων, ἐπὶ τῶν ἀσφαλιστικῶν συμβολαίων, ἐν οἷς ἐμπεριέχεται ὅρος ἢ περιθωριακὴ σημείωσις ἀναφέρουσα τὴν ἐξόφλησιν ταύτην, ἐπὶ τῶν τροποποιήσεων καὶ δηλώσεων ἐν περιπτώσει ἀνανεώσεως ἢ παρατάσεως τῆς ἀσφαλείας, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν τοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος ἐγγράφων καὶ σημειώσεων.

Ἄρθρον 18. Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν τὰ ἀσφαλιστικὰ συμβόλαια ἤθελον συνταχθῇ εἰς πολλὰ ἀντίτυπα, τὸ τέλος χαρτοσήμου θὰ εἰσπράττηται ἐπὶ τοῦ εἰς τὸν ἀσφαλιζόμενον ἐπιδοθέντος ἀντιτύπου. Ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἀντιτύπων θὰ δηλῶται ὅτι τὸ ἐπιβλητέον εἰς τὰ συμβόλαια ταῦτα κατὰ τὸν παρόντα νόμον τέλος χαρτοσήμου κατεβλήθη ἐπὶ τοῦ εἰρημένου ἀντιτύπου.

Ἄρθρον 19. Πάντα τὰ ἔγγραφα καὶ αἱ σημειώσεις φύσεως τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 16 καὶ 17 ἀναφερομένων ἐγγράφων συνταχθέντα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἢ ἐν χώραις τῆς Αὐτοκρατορίας, ἔνθα δὲν ἰσχύει ὁ παρὼν νόμος, μέλλοντα δὲ νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ἐν μέρει τῆς Αὐτοκρατορίας, ἔνθα ἰσχύει ὁ παρὼν νόμος, θὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 15 ὁριζόμενα τέλη.

Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν αἱ τελωνειακαὶ διασαφήσεις (*connaissements*), τὰ ἀγωγιαστήρια ἢ ἄλλα παρόμοια ἔγγραφα, τὰ ἐκδιδόμενα ἀπὸ οἱανδήποτε ἑταιρείαν ἢ ἄλλον ἐργολάβον μεταφορῶν ἤθελον περιέχει καὶ ἀσφαλιστικὴν ῥήτραν, τὸ ἐπιβλητέον εἰς τὴν ἀσφάλειαν ταύτην τέλος χαρτοσήμου θὰ εἰσπράττηται ὡσαύτως ἐπὶ τῶν ἐγγράφων τούτων, συνῳδὰ τοῖς ἐν τοῖς ἄρθροις 17 καὶ 18 ἀναφερομένοις ὅροις.

Ἄρθρον 20. Αἱ διάφοροι ἀσφαλιστικαὶ ἑταιρεῖαι, ὅσαι ἤθελον ἐπιδώσει ἐπὶ τούτῳ αἴτησιν, δύνανται νὰ καταβάλλωσι τὸ τέλος χαρτοσήμου ἐπὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν γενομένων ἐγγραφῶν ἐν ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ σεσημασμένῳ ὑπὸ τῆς κεντρικῆς Διευθύνσεως τῶν ἐκχωρηθεισῶν προξόδων καὶ ἐν ᾧ θὰ σημειῶνται ἅπασαι αἱ συναφθεῖσαι ἀσφάλειαι, εἴτε ἐμμέσως εἴτε τῇ μεσολαβήσει πρακτόρων καὶ μεσιτῶν, ὡς καὶ αἱ παρατάσεις τῶν ἀσφαλειῶν, αἱ αὐξήσεις τῶν ἀμοιβῶν καὶ τοῦ ὑπὸ ἀσφάλειαν κεφαλαίου.

Τὸ εἰσπρακτέον τέλος χαρτοσήμου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐγγράφων τούτων θὰ εἰσπράττηται εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους ὑπὸ τῶν εἰσπρακτόρων τῆς Διευθύνσεως, σχετικῆς δηλώσεως γινομένης ἐν τῷ εἰρημένῳ βιβλίῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Μετοχαὶ καὶ ὁμολογίαι μετοχικῶν ἑταιρειῶν καὶ τίτλοι ξένων δανείων.

Ἄρθρον 21. Οἱ προσωρινοὶ ἢ ὁριστικοὶ τίτλοι παντὸς εἴδους μετοχικῶν ἑταιρειῶν, ἱδρυομένων δι' αὐτοκρατορικῶν Φιρμανίων, ὑποβάλλονται ἅπαξ εἰς τέλος χαρτοσήμου 20 παράδων κατὰ 100 γρόσια ἐπὶ τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν τίτλων τούτων. Αἱ ὑποδιαιρέσεις τῶν 100 γροσίων θὰ λογίζωνται ὡς 100 γρόσια.

Αἱ τοιαύτης φύσεως ἑταιρεῖαι, αἵτινες ἤθελον ἱδρυθῇ εἰς τὸ μέλλον, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δὲν θὰ ἀπαλλαχθῶσι τοῦ τέλους χαρτοσήμου.

Ἄρθρον 22. Οἱ ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 20 ἀναφερομένων ἑταιρειῶν ἐκδιδόμενοι προσωρινοὶ ἢ ὁριστικοὶ τίτλοι ὁμολογιῶν θὰ καταβάλλωσι τέλος ἐξ ἴσου ἐφ' ἅπαξ 10 παράδων δι' 100 γρόσια ἢ δι' ἑκάστην ὑποδιαίρεσιν 100 γροσίων ἐπὶ τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν τίτλων τούτων.

Ἄρθρον 23. Παρατεινομένης τῆς διαρκείας τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 21 μνημονευομένων ἑταιρειῶν, θὰ εἰσπράττηται ἐκ νέου ἐπὶ τῶν μετοχῶν (ἐντὸς προθεσμίας τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν θὰ ἀποφασισθῇ ἡ παράτασις τῆς διαρκείας ταύτης), τὸ ἐν τῷ ἄρθρῳ 21 ὡρισμένον τέλος χαρτοσήμου. Ἐὰν δὲ κατὰ τὴν προηγουμένως ὁρισθεῖσαν

διὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἑταιρείας λῆξιν εὑρεθῶσιν ὁμολογίαι μήπω ἀποσβεσθεῖσαι, θὰ εἰσπράττηται ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὸ ἐν τῷ ἄρθρῳ 22 ὡρισμένον τέλος χαρτοσήμου.

Ἄρθρον 24. Ἐν περιπτώσει αὐξήσεως τοῦ κεφαλαίου τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 21 ἀναφερομένων ἑταιρειῶν, τὸ τέλος χαρτοσήμου θὰ εἰσπράττηται συνῳδὰ τοῖς ἄρθροις 21 καὶ 22 ἐπὶ τοῦ εἰς τὸ κεφάλαιον προστιθεμένου ποσοῦ.

Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ αὔξησις τοῦ κεφαλαίου δὲν ἤθελε γείνει δι' ἐκδόσεως νέων μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν, τὸ τέλος χαρτοσήμου θὰ εἰσπράττηται ἐπὶ τῶν ὑπαρχουσῶν μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν.

Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν τὸ κεφάλαιον ἑταιρείας, ὑπαγομένης εἰς τὸ τέλος χαρτοσήμου, ἤθελεν αὐξηθῆ δυνάμει συγχωνεύσεως τῆς ἑταιρείας ταύτης μεθ' ἑτέρας, μὴ ὑποκειμένης εἰς τὸ τέλος τοῦτο, τὸ τέλος χαρτοσήμου θὰ ὀφείληται ἐκ τοῦ εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο προστιθεμένου μέρους.

Ἄρθρον 25. Αἱ ἐν τοῖς ἄρθροις 21 καὶ 22 ἀναγραφόμεναι μετοχαὶ καὶ ὁμολογίαι δὲν δύνανται νὰ τεθῶσιν εἰς κυκλοφορίαν, ἂν δὲν κατεβλήθη ἐπ' αὐτῶν τέλος χαρτοσήμου.

Ἐν ᾗ περιπτώσει ἤθελον προσαχθῆ μετοχαὶ καὶ ὁμολογίαι προσωριναὶ χαρτοσημασμέναι, ἢ πληρώσασαι ἄλλως πως τὸ τέλος τοῦ χαρτοσήμου, οἱ ὁριστικοὶ τίτλοι τῶν εἰρημένων μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν θὰ χαρτοσημαίνωνται ἄνευ κατσβολῆς νέου τέλους.

Ἐν περιπτώσει ἐκδόσεως μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν πρὸς ἀνταλλαγὴν τῶν ὑπαρχουσῶν τοιούτων, ἂν οὐδεμία ἐπηνέχθη τροποποίησις εἰς τὸν τόκον ἢ εἰς τὸν χρόνον λήξεως αὐτῶν, ἡ χαρτοσήμανσις τῶν νέων μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν θὰ γίνηται δωρεάν, προσαγομένων ἐπὶ τούτῳ τῶν παλαιῶν μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν.

Ἄρθρον 26. Οἱ τίτλοι ξένων δανείων, μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν διαπραγματευόμενοι ἐν τῇ Αὐτοκρατορίᾳ, θὰ ὑποβάλλωνται εἰς τέλος χαρτοσήμου 10 παράδων ἀνὰ 100 γρ., ὑπολογιζόμενα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὀνομαστικῆς αὐτῶν ἀξίας. Αἱ ὑποδιαιρέσεις θὰ λογίζωνται ὡς 100 γρόσια.

Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ ὀνομαστικὴ αὐτῶν ἀξία δὲν ἀναφέρεται, τὸ τέλος θὰ εἰσπράττηται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πραγματικῆς αὐτῆς, ἤτοι εἰς τὴν τιμὴν τῆς ἀγορᾶς.

Τὸ τέλος τοῦτο θὰ καταβάλληται ἐξ ἡμισείας ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ.

ΤΙΤΛΟΣ Γ΄

Ἐξαιρέσεις.

Ἄρθρον 27. Ἀπαλλάσσονται τοῦ τέλους χαρτοσήμου τὰ ὡς ἑξῆς ἀπαριθμούμενα ἔγγραφα, σημειώματα καὶ αἱ εἰδοποιήσεις:

1. Ἐπίσημα ἔγγραφα παντὸς εἴδους ἀναγόμενα εἰς πράξεις διενεργουμένας μεταξὺ ἐπισήμων τμημάτων.

2. Συμβόλαια δανείων, συναπτομένων ὑπὸ τῶν ἐπισήμων τμημάτων.

3. Δελτία ἐγγραφῆς σχετικὰ πρὸς τὰς ὁμολογίας δανείων τῆς αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως.

4. Ἔγγραφα, ἐπεξηγηματικαὶ σημειώσεις (δερκενάρ), ἀντίγραφα καὶ ἀποσπάσματα σχετικὰ πρὸς πράξεις ἐνδιαφερούσας ἰδιώτας καὶ ζητούμενα ὑπὸ τῶν δημοσίων ἀρχῶν καὶ διευθύνσεων πρὸς πληρεστέραν διοικητικὴν διασάφησιν.

5. Συναλλάγματα καὶ ἄλλα ἐμπορικὰ γραμμάτια, ἐκδιδόμενα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἢ εἰς μέρη τοῦ Κράτους, ἔνθα ὁ παρὼν νόμος δὲν ἰσχύει, εἰς ὄνομα καὶ λογαριασμὸν ἐπισήμων τμημάτων.

6. Ἐπεξηγηματικαὶ σημειώσεις, ἐντάλματα, ἐγγυήσεις, ἐνέχυρα διδόμενα ἐπὶ σενετίων σχετικῶν πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς Γεωργικῆς Τραπέζης ἐπὶ δανείῳ χορηγούμενα ποσά, ὡς καὶ αἱ ἐπὶ τῇ εἰσπράξει τῶν ποσῶν τούτων διδόμεναι ἀποδείξεις.

7. Ἔγγραφα, διδόμενα ὑπὸ τοῦ ἐνεχυροδανειστηρίου εἰς ἰδιώτας, ὡς καὶ τὰ διὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ ὑπηρεσίαν ἐκδιδόμενα ἔγγραφα.

8. Τὸ πρωτότυπον τῶν ἐγγράφων περὶ δικαστικῶν πράξεων, σχετιζομένων εἰς παραβάσεις, πλημμελήματα καὶ ἐγκλήματα, ὡς καὶ τὰ ἀντίγραφα αὐτῶν, ὧν τὴν κοινοποίησιν διατάσσει ὁ νόμος. Κλήσεις, πλὴν τῶν ἐν τοῖς ἀριθμοῖς 57 καὶ 58 τοῦ τιμολογίου τοῦ κατ' ἀποκοπὴν τέλους ὁριζομένων, ὑπὸ τῶν κυβερνητικῶν καὶ διοικητικῶν ἀρχῶν ἀποστελλόμεναι.

9. Ὑπομνήσεις καὶ ἀποφάσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὸν Τίτλον Ζ΄ καὶ σχετικαὶ πρὸς τὰς παραβάσεις κατὰ τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου. Πρακτικὰ καὶ ἐπικεκυρωμένα ἀντίγραφα μνημονευόμενα εἰς τοὺς Τίτλους Γ΄ καὶ Ζ΄.

10. Ἔγγραφα, σχετικὰ πρὸς τὰς παραβάσεις τῶν κανονισμῶν τῆς ἐν σιδηροδρόμοις ἀστυνομίας, ὡς καὶ εἰς τὰ ἐπὶ τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν συμβαίνοντα δυστυχήματα.

11. Μεστουρέδες (ἐμπιστευτικαὶ ἀνακοινώσεις) τῶν ἱεροδικῶν κατὰ τῶν δικαστηρίων, ὡς καὶ αἱ σχετικαὶ πρὸς αὐτοὺς ἀπαντήσεις.

12. Μαζβατᾶδες καὶ σχέδια σχετικὰ πρὸς τὴν ἀνέγερσιν οἰκιῶν χωρικῶν.

13. Μαζβατᾶδες ἐκλογῆς καὶ διορισμοῦ.

14. Ἐκθέσεις, ἐκδιδόμεναι ὑπὸ τῶν διοικητικῶν συμβουλίων διαφόρων βαθμῶν ἢ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ συμβουλίου, ἀναγόμεναι δὲ εἰς ἐγκρίσεις καὶ ἑρμηνείας προγενεστέρως συνταχθεισῶν ἐκθέσεων.

15. Ἰλμουχαμπέρια, ἐκδιδόμενα ὑπὸ τῶν ἰμαμῶν, μουχταρῶν, ἱερέων καὶ ραββίνων χωρίων καὶ συνοικιῶν, περὶ ὅσων οὗτοι εἶναι ἐντεταλμένοι ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων των νὰ γνωστοποιῶσι εἰς τὰς κυβερνητικὰς ἀρχάς.

16. Ἰλμουχαμπέρια, πιστοποιητικά, ἀποδείξεις μαρτυρίαι, καταγγελτήρια (ἰχμπὰρ βαρακαλαρή), ἐκδιδόμενα ὑπὸ τῶν τεμενῶν καὶ πάντων τῶν θρησκευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν ἱδρυμάτων.

17. Ἰλμουχαμπέρια, διδόμενα ὑπὸ τῶν ἰμαμῶν, μουχταρῶν καὶ ἄλλων ὑπαλλήλων διὰ ταξίδια ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ αὐτοῦ νομοῦ.

18. Πιστοποιητικά, διδόμενα εἰς ἱεροσπουδαστὰς πρὸς πιστοποίησιν τῆς ἐν τοῖς ἱεροσπουδαστηρίοις διαμονῆς των καὶ πρὸς δωρεὰν ἔκδοσιν τοῦ διὰ τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Κράτους διαβατηρίου των, καὶ διπλώματα, διδόμενα εἰς τοὺς εἰρημένους ἱεροσπουδαστάς, μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν αὐτῶν.

19. Ἄδειαι, διδόμεναι διὰ τὴν ἵδρυσιν σχολείων, διπλώματα καὶ ἐνδεικτικὰ διδόμενα ὑπὸ τῶν πρωτοβαθμίων σχολῶν καὶ τῶν πρωτοβαθμίων διδασκάλων.

20. Ἄδειαι, παρεχόμεναι διὰ θεατρικὰς παραστάσεις, συναυλίας καὶ χοροὺς διδομένους ὑπὲρ σχολῶν καὶ θρησκευτικῶν ἢ φιλανθρωπικῶν ἱδρυμάτων.

21. Ἰλμουχαμπέρια καὶ λοιπὰ ἀποδεικτικά, μαρτυρικὰ καὶ δηλωτικά, διδόμενα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐν τῇ ζωῇ ὑπάρξεως καὶ πρὸς γνωστοποίησιν τῶν ὅρων τοῦ βίου προσώπων, λαμβανόντων συντάξεις ἢ προσόδους μέχρις 100 γροσίων.

22. Πάντα τὰ ἰλμουχαμπέρια, ἀποδεικτικά, μαρτυρικὰ καὶ δηλωτικά, τὰ διδόμενα εἰς τοὺς ἀπόρους, ὡς καὶ αἱ ἀποφάσεις, ἔγγραφα ἰδιοκτησίας, οἱ μαζβατᾶδες καὶ διατάξεις, ἐκδιδόμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐπισήμων τμημάτων ὑπὲρ τῶν ἀπόρων.

23. Ἀποδείξεις παραλαβῆς καὶ ἐγγυητικὰ ἀφορῶντα τὰ εἰς τοὺς γεωργοὺς διανεμόμενα γεννήματα.

24. Ἀνακοινώσεις (ἰχμπαρναμέδες), ἀπευθυνόμεναι ὑπὸ τῶν ἐπισήμων τμημάτων πρὸς ἰδιώτας διὰ τοὺς φόρους ἢ ἄλλας κυβερνητικὰς προσόδους ἢ χάριν γενικοῦ συμφέροντος. Ἐπ' ἴσης πᾶσαι αἱ πρὸς τοὺς ἐνδιαφερομένους ὑπὸ τῶν διευθύνσεων τῶν Ταχυδρομείων καὶ Τηλεγράφων ἀποστελλόμεναι ἀνακοινώσεις.

25. Καταγγελτήρια, ἀναγόμενα εἰς τὰς προσόδους καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους καὶ ἐπιδιδόμενα ἢ ἀποστελλόμενα ὑπὸ ἰδιωτῶν εἰς τὰ ἐπίσημα τμήματα.

26. Σενέτια, προσαγόμενα ὑπὸ τῶν καταγγελέων καὶ δηλοῦντα ὑποχρέωσιν πληρωμῆς τῶν δαπανῶν, αἵτινες θὰ προέλθωσιν ἐκ τῆς καταγγελίας των.

27. Δηλωτικὰ ἐπικυρώσεων καὶ μαρτυριῶν ἀφορῶντα τὰς ὑπογραφὰς καὶ τὰς σφραγῖδας.

28. Ἔγγραφα σχετικὰ πρὸς τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὴν ἐπιβεβαίωσιν τῆς οἰκονομικῆς πίστεως προσώπων, μελλόντων νὰ μετάσχωσιν ἐπισήμων πλειστηριασμῶν καὶ μειοδοσιῶν.

29. Ἄδειαι ἐκκολάψεως μεταξοσπόρου.

30. Ἐκθέσεις (μαζβατᾶδες) καὶ πιστοποιητικὰ καλῶν ἠθῶν.

31. Ἰλμουχαμπέρια, διδόμενα ὑπὸ τῶν ὑγιεινομικῶν ἀρχῶν εἰς τοὺς ἐξερχομένους ἐκ τῶν λοιμοκαθαρτηρίων ταξιδιώτας. Ἔγγραφα καὶ ἐκθέσεις, συντασσόμεναι ὑπὸ τῶν εἰδικῶν ὑπαλλήλων ἀναφορικῶς εἰς ζῷα, ζωϊκὰς οὐσίας καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, ἅτινα ὑποβάλλονται εἰς ὑγιεινομικὴν ἐξέτασιν ἐν τελωνείοις.

32. Πιστοποιητικὰ καὶ ἐκθέσεις σχετικαὶ πρὸς τὰς τεχνικὰς ἐξετάσεις, ἃς προκαλεῖ ὁ δημόσιος ἔλεγχος, καθὼς καὶ τὰ πρὸς τὸν διὰ δαμαλίδος ἐμβολιασμόν. Ὅλαι ἐπ' ἴσης αἱ ἰστρικαὶ συνταγαί.

33. Δελτία, προσαγόμενα εἰς τὴν ἀστυνομίαν ὑπὸ τῶν ξενοδόχων καὶ ἰδιοκτητῶν χανίων.

34. Ἐκθέσεις καὶ μαζβατᾶδες, συντασσόμενοι ὑπὸ τῶν ἐπισήμων τμημάτων ἄνευ τῆς αἰτήσεως τῶν ἐνδιαφερομένων ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν ἢ τροποποίησιν τῆς ἀξίας ἀκινήτων, ἐνοικίων καὶ φόρων.

35. Πιστοποιητικὰ περὶ τοῦ ἀξιοχρέου τῶν ἐγγυητῶν, ἡ ἐπίσημος πιστοποιητικὴ τούτων διατύπωσις καὶ τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν ἐξέλεγξιν τῆς καταστάσεως τῆς περιουσίας των ἔγγραφα.

36. Τοκομερίδια, διδόμενα εἰς τὰ ὀρφανὰ ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τῶν περιουσιῶν τῶν ὀρφανῶν καὶ αἱ ἐν ταῖς Ἰδανὲ Χοτζετὴ προσαρτώμεναι ἐγγυήσεις, ἃς ἐκδίδουσι τὰ ἱεροδικαστήρια.

37. Ἀποδείξεις σχετικαὶ πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν ταμείων τῶν περιουσιῶν τῶν ὀρφανῶν παρεχομένην διατροφήν.

38. Ἐπιτροπικὰ τῶν προσφύγων, σχετικὰ πρὸς τὰ ἐν ταῖς χώραις τῆς καταγωγῆς των ἀκίνητα αὐτῶν κτήματα, ἐφ' ὅσον χρόνον ἰσχύει ἡ ἀπὸ τῆς φορολογίας ἐξαίρεσις αὐτῶν.

39. Ἔγγραφα, συνταχθέντα ὑπὸ τῶν ταμείων τῶν κυβερνητικῶν συντάξεων καὶ ἐπιδιδόμενα εἰς τοὺς ὑπὸ σύνταξιν ὑπαλλήλους, εἰς τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανά.

40. Πάντες οἱ μαζβατᾶδες, οἱ μὴ ἀναγράφοντες ἀτόφασιν ὁριστικὴν πληρωμῆς μισθοῦ εἰς τοὺς ὑπὸ σύνταξιν ἢ ἐν διαθεσιμότητι ὑπαλλήλους, εἰς τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανὰ ὑπὸ τῶν κυβερνητικῶν ταμείων συντάξεως καὶ διαθεσιμότητος. Μαζβατᾶδες, ἀναγράφοντες ἀπόφασιν ὁριστικὴν πληρωμῆς μισθοῦ ἐκ γροσίων 500 καὶ ὀλιγωτέρων.

41. Μαζβατᾶδες σχετικοὶ πρὸς τὴν χορήγησιν βοηθημάτων εἰς δυσπραγοῦντας ὑπαλλήλους, οἵτινες δὲν ἔχουσι δικαίωμα συντάξεως ἢ εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν αὐτῶν ἀποθανόντων ὑπαλλήλων.

42. Πάντα τὰ ἔγγραφα τῶν στρατιωτικῶν μέχρι τοῦ βαθμοῦ ἐπιλοχίου, τῶν διατελούντων ὑπὸ τὰς σημαίας, ἢ ὄντων μὲν στρατιωτικῶν, μὴ προσκληθέντων δὲ ὑπὸ τὰ ὅπλα, τῶν μετατεθέντων, τῶν ἀφυπηρετησάντων καὶ τῶν ἐπ' ἀδείᾳ εὑρισκομένων, τὰ προσαγόμενα ὑπ' αὐτῶν τούτων διὰ τὰς στρατιωτικὰς αὐτῶν ὑποθέσεις, ἢ καταρτιζόμενα ὑπὸ τῶν ἐπισήμων τμημάτων. Πάντα τὰ ἔγγραφα τὰ σχετικὰ πρὸς τοὺς μισθοὺς τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τῶν στρατιωτικῶν τῶν κατηγοριῶν τούτων, οἵτινες ἤθελον ἀποθάνει. Χοτζέτια, ἀποδεικτικὰ τῆς κληρονομικῆς ἰδιότητος τῶν κληρονόμων τῶν ὑπὸ τὰ ὅπλα θανόντων στρατιωτικῶν. Αἰτήσεις, ἀπευθυνόμεναι ὑπὸ τῶν ἐπιθυμούντων νὰ ὑπηρετήσωσιν ἐν τῷ στρατῷ ὡς ἐθελονταί, ὡς καὶ τὰ σχετικὰ πρὸς τὰς ἀπαιτουμένας ἐπὶ τῶν αἰτήσεων τούτων πράξεις ἔγγραφα.

43. Αἰτήσεις, ἐπιδιδόμεναι δι' ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν μέχρι τοῦ βαθμοῦ ἐπιλοχίου, εὑρισκομένων ὑπὸ τὰς σημαίας.

44. Ἰλμουχαμπέρια, μαρτυρικὰ καὶ δηλωτικά, διδόμενα εἰς τοὺς στρατιωτικοὺς μέχρι τοῦ βαθμοῦ ἐπιλοχίου.

45. Ἀποδείξεις ταχυδρομικαί, σχετικαὶ πρὸς χρηματικὰς καταθέσεις, γινομένας ὑπὸ στρατιωτικῶν ἢ διὰ στρατιωτικοὺς ἐν ἐκστρατείᾳ.

46. Ἔγγραφα σχετικὰ πρὸς τὰς μεταξὺ κυβερνητικῶν τμημάτων καὶ Αὐτοκρατορικῆς Ὀθωμανικῆς Τραπέζης διενεργουμένας ταμιευτικὰς ἐργασίας· πάντα τὰ ἔγγραφα καὶ αἱ εἰδοποιήσεις, ἃς ἐκδίδει ἡ Τράπεζα αὕτη διὰ λογαριασμὸν τῆς αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως, τὰ τραπεζογραμμάτια καὶ αἱ μετοχαὶ τῆς εἰρημένης Τραπέζης.

47. Ἔγγραφα, ἀναφερόμενα ἐν τῷ 5 ἄρθρῳ τῆς συγγραφῆς τῶν ὑποχρεώσεων τῆς διευθύνσεως τοῦ συνενδιαφερομένου Μονοπωλείου τῶν Καπνῶν τοῦ ὀθωμανικοῦ Κράτους.

48. Ἔγγραφα, ἀναφερόμενα εἰς τὸ 27 ἄρθρον τῆς Συγγραφῆς τῶν Ὑποχρεώσεων τῆς Ἑταιρείας τῶν Ἀνατολικῶν Σιδηροδρόμων.

49. Αἱ δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἀπηλλαγμέναι τοῦ τέλους χαρτοσήμου μετοχαὶ καὶ ὁμολογίαι.

50. Τακρίρια, ἰλμουχαμπέρια, εἰδοποιήσεις καὶ ἄλλα ἐπίσημα ἔγγραφα ἐσφραγισμένα ἢ ὑπογεγραμμένα, ἐκδιδόμενα ὑπὸ τῶν πρεσβειῶν, τῶν προξενείων καὶ λοιπῶν ἐπισήμων τμημάτων τῶν ξένων Δυνάμεων.

51. Ἔγγραφα, καταρτιζόμενα ὑπὸ ἰδιωτῶν καὶ ἀνταλλασσόμενα ἐν ταῖς πρεσβείαις καὶ τοῖς προξενείοις τῶν ξένων Δυνάμεων, ἢ γενόμενα δεκτὰ ὑπὸ τῶν εἰρημένων πρεσβειῶν καὶ προξενείων, μὴ παρουσιαζόμενα ὅμως εἰς τὰ ἐπίσημα ὀθωμανικὰ κυβερνητικὰ τμήματα.

52. Ἀποδείξεις, ἐξοφλητήρια, ταξιδιωτικὰ εἰσιτήρια, δελτία ἀποσκευῶν τῶν ταξιδιωτῶν, λογαριασμοὶ καὶ τιμολόγια διδόμενα διὰ ποσὸν γροσίων 40 ἢ καὶ μικρότερον τούτου. (Αἱ ἐν τοῖς σχετικοῖς περὶ ἀσφαλειῶν ἄρθροις καὶ ἐν τῷ ἄρθρῳ 74 ἀναφερόμεναι ἐξοφλητήριοι ἀποδείξεις δὲν ἀπολαμβάνουσι τοῦ πλεονεκτήματος τῆς ἐξαιρέσεως ταύτης).

53. Πάντα τὰ ἔγγραφα καὶ σημειώματα, ἅτινα σχετίζονται εἰς μεταφοράς, διδούσας δικαίωμα εἰς εἰσπραξιν 5 γροσίων καὶ ὀλιγωτέρων.

54. Ἀποδείξεις, διδόμεναι ὑπὸ τῶν ἑταιρειῶν μεταφορᾶς ἢ τῶν πρακτορείων αὐτῶν διὰ τὴν μεταφορὰν στρατιωτικῶν, ἱεροσπουδαστῶν ἢ ἄλλων προσώπων, χρηματικῶν ποσῶν ἢ ἄλλων ἀντικειμένων, ἐκτελούμεναι τῇ αἰτήσει τῶν ἐπισήμων τμημάτων.

55. Ἀποδείξεις, ἐκδιδόμεναι ὑπὸ οἱονδήποτε τύπον καὶ δηλοῦσαι τὴν παραλαβὴν ἐμπορικῶν γραμματίων διαπραγματευσίμων, ἀποδεκτῶν γενομένων ἢ ἐξαργυρωθέντων.

56. Ταχυδρομικαὶ ἐπιταγαὶ καὶ αἱ πρὸς ταύτας σχετιζόμεναι ἀποδείξεις παραλαβῆς.

57. Σημειώσεις παραλαβῆς γραφόμεναι ἐπὶ τῶν βιβλίων τῶν ταχυδρομικῶν διευθύνσεων ὑπὸ τῶν παραληπτῶν.

ISMANOGLIO © MEGARON

58. Ἀποδείξεις παραλαβῆς ταχυδρομικαὶ ἐπὶ τῇ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀποστολῇ συστημένων ἐπιστολῶν καὶ ἀντικειμένων.

59. Ἀποδείξεις καὶ ἐξοφλητήρια διδόμενα ἔναντι ἐπιστροφῆς χρημάτων, τίτλων καὶ ἀντικειμένων κατατεθέντων εἰς τὰ ἐπίσημα τμήματα.

60. Ἀποδείξεις καὶ λογαριασμοὶ τῶν ἐκτελεστικῶν τμημάτων, διδόμεναι ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς παραλαβῆς ἢ εἰσπράξεως τοῦ ἐπιδικασθέντος.

61. Μαθητικὰ σημειωματάρια τῶν σχολῶν Τεχνῶν καὶ Ἐπαγγελμάτων καὶ ἀποδείξεις διδόμεναι καταβολῆς τῶν διδάκτρων τῶν μαθητῶν τῶν ῥηθεισῶν σχολῶν.

62. Ἀποδείξεις βοηθημάτων διδομένων εἰς ἀπόρους, εἰς σχολάς, εἰς θρησκευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα καὶ ἀποδείξεις σχετικαὶ πρὸς τὰ εἰς τοὺς Χεδεμάϊ Ἐβκὰφ παρεχόμενα σιτηρέσια, ὡς καὶ τὰ εἰς ἐγγραφὴν αὐτῶν χρησιμεύοντα βιβλιάρια.

63. Δηλωτικά, ἀναγραφόμενα εἰς τὸ ἄρθρον 36

64. Εἰδοποιήσεις ἐπισήμων τμημάτων μὴ ἀφορῶσαι εἰς συμφέροντα ἰδιωτῶν.

65. Πινακίδες τῶν ἀσφαλιστικῶν ἑταιρειῶν, σημειοῦσαι τὸ ὄνομα καὶ τὸ διακριτικὸν αὐτῶν σῆμα καὶ ἀναρτώμεναι ἐπὶ τῶν ἀσφαλιζομένων ἀκινήτων. Πίνακες, ἐκτυπούμενοι οὐχὶ ἐπὶ χάρτου καὶ ναστοχάρτου καὶ ἀναρτώμενοι ὑπὸ τῶν ἀτμοπλοϊκῶν ἑταιρειῶν ἐπὶ τῶν ἀτμοπλοίων ἢ παρὰ τὰς ἀποβάθρας, σημειοῦντες δὲ τὸ δρομολόγιον τῶν ἀτμοπλοίων καὶ τὰς εἰς ἃς θὰ προσεγγίσωσιν ἀποβάθρας.

66. Ἡμερολόγια τοῦ θυλακίου δημοσιευόμενα ὑπὸ τῶν τυπογράφων καὶ ἐκδοτῶν. Ταξιδιωτικοὶ ὁδηγοὶ καὶ ἡμεροδεῖκται μηδεμίαν σημειοῦντες διαφήμισιν· εἰδοποιήσεις σχολικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν ἱδρυμάτων, ἐπισκεπτήρια σημειοῦντα ἁπλῶς τὸ ὄνομα, τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν κατοικίαν

67. Βιβλιοκατάλογοι, εὑρισκόμενοι εἰς τὸ ἐξώφυλλον τῶν βιβλίων καὶ φυλλαδίων καὶ ἀναγράφοντες τὰ ἔργα τοῦ συγγραφέως ἢ ἄλλα εὑρισκόμενα παρὰ τῷ ἐκδότῃ. Διευθύνσεις, εἰδοποιήσεις καὶ κατάλογοι, εὑρισκόμενοι ἐπὶ παντὸς εἴδους ἀντικειμένων πρὸς πώλησιν ἢ τοῦ περιέχοντος αὐτά, κυτίου δέματος, ἢ τῆς φιάλης των, πᾶσαι αἱ εἰδοποιήσεις ἐπὶ φύλλων, περιβαλλόντων τὰ ἐν λόγῳ ἀντικειμένα.

68. Ἀγγελίαι, καταχωριζόμεναι εἰς τὰς ἐφημερίδας δι' ἀντικείμενα ἀπολεσθέντα ἢ χάριν φιλανθρωπικοῦ σκοποῦ.

69. Κατάλογοι καὶ δελτία φαγητῶν καὶ ποτῶν τῶν ἑστιατορίων καὶ ξενοδοχείων.

70. Πιστοποιητικὰ ὀθωμανικῆς ὑπηκοότητος (τεζακίρι ὀσμανιὲ) διδόμενα δωρεάν.

71. Σουρέτια, σεργιὰ καὶ ἄλλα ἰδιαίτερα σενέτια διδόμενα ὑπὸ τῶν ἐπισήμων τμημάτων διὰ ποσὰ ὀφειλόμενα.

72. Δηλωτικὰ τῆς ὑπηρεσίας τῶν ὑπαλλήλων (τερδζουμεῖ χὰλ βαρακασὶ) ἐκδοθέντα πρὸ τῆς 13 Τζεμάζι-οὺλ-ἐββὲλ καὶ τὰ συναφῆ πρὸς αὐτὰ ἔγγραφα.

73. Ἔγγραφα, προσηρτημένα εἰς αἰτήσεις ἀδειῶν ἀπουσιῶν, παραιτήσεις, αἰτήσεις διὰ συντάξεις καὶ αἰτήσεις συντάξεως τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἀποθανόντων ὑπαλλήλων.

74. Ἔγγραφα, ἐκδιδόμενα ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων ὑπαλλήλων πρὸς ἐξασφάλισιν συμφερόντων καὶ τελωνειακῶν πράξεων δι' ἀντικείμενα μεταφορτονόμενα, ἢ μεταφερόμενα ἀπὸ τελωνείου εἰς ἄλλο τελωνεῖον, ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην ἀποβάθραν, ἢ φορτονόμενα ἐπὶ τῶνπλοίων ἢ ἐκφορτονόμενα καὶ αὐτῶν ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ αὐτοῦ λιμένος, ἢ ἐντὸς μιᾶς τελωνειακῆς ζώνης, καὶ δι' ἀντικείμενα ἀποστελλόμενα ἀπὸ μέρους, ἔνθα δὲν ὑφίσταται τελωνεῖον εἰς τὸ τελωνεῖον τοῦ τόπου τῆς παραλαβῆς.

75. Μεταφράσεις ἐγγράφων συντεταγμένων ἐν ἄλλαις πλὴν τῆς τουρκικῆς γλώσσης καὶ προσαγομένων εἰς τὰ ἐπίσημα τμήματα, ἐγγεγραμμέναι ἐπὶ τῶν ἐγγράφων τούτων ἢ προσηρτημέναι εἰς αὐτά.

76. Δηλωτικὰ ἀπαριθμήσεως ἐξελέγξεως καὶ ὑποδιαιρετικαὶ ἄδειαι κυκλοφορίας τῶν προβάτων καὶ κατοικιδίων ζῴων.

77. Τεζκερέδες φρουρήσεως, ἐπιδιδόμεναι εἰς τοὺς φύλακας τῶν χωρίων.

78. Ἔγγραφα σχετικὰ εἰς ταφὴν καὶ εἰς τὰς δαπάνας ταφῆς.

79. Ὀπισθογραφήσεις, ἀποδοχαὶ καὶ ἐξοφλήσεις, σημειούμεναι ἐπὶ τῶν διαπραγματευσίμων ἢ ἐμπορικῶν γραμματίων ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς ἀριθμοῖς 38 καὶ 39 τοῦ Τιμολογίου τοῦ κατ' ἀποκοπὴν τέλους ἀναφερομένων ἐγγράφων καὶ σημειώσεων.

80. Ἐγγραφαί, γινόμεναι ἐπὶ τῶν βιβλιαρίων τρεχουμένων λογαριασμῶν.

81. Ἐκθέσεις καὶ ἰσολογισμοὶ δημοσιευόμεναι ὑπὸ τῶν ἑταιρειῶν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν γενικῶν αὐτῶν συνελεύσεων.

82. Ἐφημερίδες, δημοσιεύματα, πραγματευόμενα περὶ ἐπιστημονικῶν, φιλολογικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν θεμάτων.

83. Διαθῆκαι, διαλαμβάνουσαι ποσὸν μέχρι 1 000 γροσίων.

84. Ἀριθμοκατάλογοι σχετικοὶ πρὸς τὰ κοπόνια μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν καταθεισῶν.

85. Διαταγαὶ ἐπισήμων τμημάτων, ἀποστελλόμεναι εἰς τὰς ἑταιρείας καὶ τὰ πρακτορεῖα, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ ὑπὸ ἑταιρειῶν καὶ πρακτορείων ἀναφορικῶς τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν ὑπηρεσίας συντασσόμεναι διαταγαί.

86. Ἔγγραφοι ἀπαντήσεις ἰδιωτῶν ἐπὶ ἐπεξηγηματικῶν ἐρωτημάτων καὶ αἰτήσεων, ἀπευθυνομένων αὐτοῖς ἀπὸ μέρους ἐπισήμων τμημάτων.

87. Ἀσφάλειαι διὰ μεταφοράς, διαλαμβάνουσαι ἀσφάλιστρα πέντε γροσίων καὶ ὀλιγωτέρων.

88. Εἰσιτήρια θεατρικῶν παραστάσεων, συναυλιῶν καὶ χορῶν, ὧν ἡ ἀξία εἶναι κατωτέρα τῶν 20 γροσίων, διδομένων πρὸς ὄφελος σχολῶν, φιλανθρωπικῶν καὶ θρησκευτικῶν καθιδρυμάτων.

ΤΙΤΛΟΣ Δ΄

Τρόπος πληρωμῆς τοῦ τέλους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

Περὶ κινητῶν χαρτοσήμων.

Ἄρθρον 28. Τὰ κινητὰ χαρτόσημα, ὧν τὰ ἀντίτυπα ἐπισυνάπτονται, χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν πληρωμὴν τέλους χαρτοσήμου, ὀφειλομένου διὰ πάντα τὰ ἔγγραφα, σημειώματα καὶ τὰς εἰδοποιήσεις, ἐκτὸς ἐκείνων, διὰ τὰ ὁποῖα διάφορος τρόπος πληρωμῆς ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ παρόντος νόμου.

Ἐπιτρέπεται ἡ ἐπικόλλησις πολλῶν χαρτοσήμων τῆς προβλεπομένης κατηγορίας καὶ ἀξίας ἴσης πρὸς τὴν τιμὴν τοῦ εἰς τὰ ἔγγραφα, σημειώματα καὶ τὰς εἰδοποιήσεις ταύτας ἐπιβλητέου τέλους.

Ὁ κατ' ἀποκοπὴν φόρος θὰ καταβάλληται διὰ τῆς ἐπικολλήσεως χαρτοσήμου τοῦ κατ' ἀποκοπὴν τέλους, τὸ ἀναλογικὸν δὲ τέλος θὰ καταβάλληται διὰ τῆς ἐπικολλήσεως χαρτοσήμου τοῦ ἀναλογικοῦ τέλους.

Ἄρθρον 29. Τὰ κινητὰ χαρτόσημα θὰ ἐπικολλῶνται κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συντάξεως τῶν ἐγγράφων καὶ ὁμολόγων, θὰ ἀκυρῶνται δὲ διὰ τῆς χρονολογίας καὶ τῆς σφραγῖδος ἢ διὰ τῆς χρονολογίας καὶ τῆς ὑπογραφῆς, συμφώνως πρὸς τὰ ἐπισυνημμένα εἰς τὸν παρόντα νόμον ὑποδείγματα.

Μέρος τῆς χρονολογίας καὶ τῆς σφραγῖδος ἢ μέρος τῆς χρονολογίας καὶ τῆς ὑπο-

ISMANOGLIO

γραφῆς θὰ φέρηται ἐπὶ τῶν ἐγγράφων καὶ τῶν ὁμολόγων, καὶ τὸ ὑπόλοιπον μέρος θὰ φέρηται ἐπὶ τῶν χαρτοσήμων.

Ἐν περιπτώσει ἐπικολλήσεως πολλῶν ὁμοῦ χαρτοσήμων ἐπὶ τῶν ἐγγράφων καὶ ὁμολόγων, τὰ χαρτόσημα δέον νὰ κολλῶνται κεχωρισμένως τὸ ἓν ἀπὸ τοῦ ἄλλου, ἀλλ' ἀνὰ δύο χαρτόσημα θὰ ἀκυρῶνται διὰ τῆς χρονολογίας καὶ τῆς σφραγῖδος ἢ διὰ τῆς χρονολογίας καὶ τῆς ὑπογραφῆς.

Τὰ ὑπὸ ἑταιρειῶν, τραπεζῶν καὶ ἐμπορικῶν καταστημάτων ἐπικολλώμενα ἐπὶ τῶν ἐγγράφων καὶ ὁμολόγων αὐτῶν χαρτόσημα δύνανται νὰ ἀκυρῶνται διὰ τῆς παρὰ ταῖς Ἑταιρείαις, Τραπέζαις καὶ ἐμπορικοῖς καταστήμασιν ἐν χρήσει οὔσης πανομοιοτύπου χρονολογίας. Ἐὰν τὸ πανομοιότυπον περιέχῃ μόνον τὸ ὄνομα, ἡ χρονολογία δέον ἐπ' ἴσης νὰ φέρηται ἐπὶ τῶν χαρτοσήμων.

Ἄρθρον 30. Τὰ ἐπικολλημένα χαρτόσημα ἐπὶ τῶν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἢ ἐκ μερῶν τῆς Αὐτοκρατορίας, ἔνθα ὁ παρὼν νόμος δὲν ἰσχύει, προερχομένων ἐγγράφων καὶ ὁμολόγων θὰ ἐπικολλῶνται καὶ θ' ἀκυρῶνται συνρδὰ τῷ ἄρθρῳ 29 ὑπ' ἐκείνων, οἵτινες δυνάμει τῶν ἄρθρων 6 καὶ 12 εἶναι ὑπόχρεοι νὰ καταβάλλωσι τὸ τέλος χαρτοσήμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β

Περὶ ἐκτύπου χαρτοσημάνσεως.

Ἄρθρον 31. Τὸ εἰς τὰ κάτωθι ἀπαριθμούμενα ἔγγραφα, σημειώματα καὶ τὰς εἰδοποιήσεις ἐπιβλητέον τέλος χαρτοσήμου δύναται νὰ καταβληθῇ διὰ τῆς ἐκτύπου χαρτοσημάνσεως εἰς ἀντικατάστασιν τῶν κινητῶν χαρτοσήμων.

1. Διπλότυπα, ἐξοφλητήρια καὶ ἀποδείξεις παραλαβῆς.
2. Ἐπιταγαὶ καὶ συναλλάγματα πληρωτέα εἰς ὄψιν.
3. Ἐμπορικοὶ ἀριθμοκατάλογοι καὶ ἀριθμοκατάλογοι τοῦ χρηματιστηρίου.
4. Τιμολόγια.
5. Λογαριασμοί, τρεχούμενοι λογαριασμοὶ καὶ βιβλιάρια τρεχουμένων λογαριασμῶν.
6. Πιστοποιητικὰ ἱλιπουχαμπέρια καταθέσεως καὶ ταμειακὰ ὁμόλογα.
7. Ἔγγραφα σχετικὰ πρὸς πᾶσαν μεταφοράν
8. Εἰσιτήρια χοροῦ, συναυλίας καὶ θεάτρου.
9. Ἔγγραφα σχετικὰ εἰς τὴν τροποποίησιν ἀσφαλιστικῶν συμβολαίων μνημονευόμενα ἐν τῷ ἀριθμῷ 49 τοῦ Τιμολογίου τοῦ κατ' ἀποκοπὴν τέλους.
10. Εἰδοποιήσεις παντὸς εἴδους.
11. Κατάστιχα ἀναφερόμενα εἰς τὸν ἀριθμὸν 34 τοῦ Τιμολογίου τοῦ κατ' ἀποκοπὴν. τέλους

12. Ἔγγραφα καὶ ὁμόλογα ὑποβαλλόμενα εἰς τέλος χαρτοσήμου ἄνω τῶν 1000 γροσίων.

Ἄρθρον 32. Ἡ ἐκτύπωσις τῆς ἐκτύπου χαρτοσημάνσεως θὰ ἦναι ἐρυθρὰ μὲν δι' ἀξίας, δι' ἃς καταβάλλεται τέλος 2 5, 10, καὶ 20 παράδων, κυανῆ δὲ διὰ τὰς ἄνω τῶν 20 παράδων ἀξίας.

Τὸ ἐπὶ τῶν ἐγγράφων, τὰ ὁποῖα θὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὴν ἔκτυπον χαρτόσημανσιν ἐπιβλητέον τέλος θὰ πληρόνηται ταῖς μετρητοῖς καὶ ἔναντι προμηθείας κατὰ 5 %.

Αἱ διὰ τὴν ἔκτυπον χαρτόσημανσιν αἰτήσεις θὰ προσάγωνται εἰς τὴν Κεντρικὴν Διεύθυνσιν τῶν Ἐκχωρηθεισῶν Προσόδων τοῦ Δημοσίου Χρέους ἐπὶ ἀριθμοκαταλόγων, παρεχομένων δωρεὰν ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως. Οἱ ἀριθμοκατάλογοι οὗτοι δέον νὰ χαρτοσημαίνωνται συμφώνως πρὸς τὸν ἀριθμὸν 107 τοῦ Τιμολογίου τοῦ κατ' ἀποκοπὴν τέλους.

Ἄρθρον 33. Ἡ πληρωμὴ τῶν τελῶν χαρτοσήμου, ἣν ὑπὸ τοὺς ἐν τῷ ἄρθρῳ 20 ἀναφερομένους ὅρους τελοῦσιν αἱ ἑταιρεῖαι ἀσφαλειῶν θὰ βεβαιῶται διὰ τῆς εἰδικῆς πανομοιοτύπου σφραγῖδος μετὰ λιπαρᾶς μελάνης, ἐπιτιθεμένης ὑπὸ τῆς Γενικῆς Διευ-

θύνσεως τοῦ Δημοσίου Ὀθωμανικοῦ Χρέους ἐπὶ τῶν ἀσφαλιστικῶν συμβολαίων καὶ τῶν ἐγγράφων τῆς αὐτῆς φύσεως, μετὰ τῆς σημειώσεως: «Τὰ τέλη χαρτοσήμου κατεβλήθησαν ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας».

Τὸ τέλος χαρτοσήμου τῶν μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν, τῶν ἀναφερομένων ἐν τοῖς ἄρθροις 21 καὶ 22 καὶ ἐκδιδομένων εἴτε ἐντὸς τοῦ Κράτους εἴτε ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, θὰ εἰσπράττηται διὰ τῆς ἐκτύπου χαρτοσημάνσεως ἢ διὰ τῆς ἐκδόσεως ἀποδείξεως παραλαβῆς ὑπὸ τῆς κεντρικῆς Διευθύνσεως τοῦ Δημοσίου Ὀθωμανικοῦ Χρέους, χωρὶς νὰ ἦναι ἀνάγκη ἐπικολλήσεως κινητῶν χαρτοσήμων.

Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν τὸ τέλος τοῦτο ἤθελεν εἰσπραχθῆ δι' ἐκδόσεως ἀποδείξεως, ἡ εἴσπραξις θὰ ἀναγγέλληται ὑπὸ τῆς εἰρημένης Διευθύνσεως διὰ τῶν ἐφημερίδων τῆς Πρωτευούσης.

Τὸ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 26 ὀφειλόμενον τέλος εἰσπράττεται καὶ διὰ τῆς ἐκτύπου χαρτοσημάνσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Εἰδικαὶ διατάξεις περὶ τῶν εἰδοποιήσεων.

Ἄρθρον 34. Αἱ εἰς τὸ ἐτήσιον τέλος μὴ ὑπαγόμεναι εἰδοποιήσεις δύνανται ἢ νὰ φέρωσι κινητὸν χαρτόσημον, ἢ νὰ χαρτοσημαίνωνται ὑπὸ τῆς κεντρικῆς Διευθύνσεως τῶν Ἐκχωρηθεισῶν Προσόδων τοῦ Δημοσίου Ὀθωμανικοῦ Χρέους.

Ἐν περιπτώσει χρησιμοποιήσεως κινητῶν χαρτοσήμων, ταῦτα θὰ ἐπικολλῶνται, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 29, θὰ ἀκυρῶνται δὲ ἢ συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου τούτου, ἢ διὰ τῆς ἐπὶ τῶν χαρτοσήμων ἐκτυπώσεως τοῦ περιεχομένου τῆς εἰδοποιήσεως.

Ἄρθρον 35. Πρὸ τῆς εἰς δημόσια μέρη δι' ἐπιγραφῆς, ἀναρτήσεως καὶ ἐπικολλήσεως ἢ ἄλλου τινὸς τρόπου ἐκθέσεως τῶν εἰς τὸ ἐτήσιον τέλος ὑπαγομένων εἰδοποιήσεων τὰ πρόσωπα, τὰ ἐκτιθέντα τὴν εἰδοποίησιν ταύτην, ὀφείλουσι ν' ἀποτείνωνται εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Δημοσίου Χρέους καὶ νὰ καταβάλλωσι τὰ ὡρισμένα τέλη. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς εἰδοποιήσεις, αἵτινες θὰ μείνωσιν ἐκτεθειμέναι μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους, τὰ πρόσωπα, τὰ ἐκτιθέντα αὐτάς, ὀφείλουσιν, ἀρχομένου τοῦ ἐπιόντος οἰκονομικοῦ ἔτους, νὰ πληρώσωσιν ἐκ νέου τὸ τέλος χαρτοσήμου. Αἱ ὑποδιαιρέσεις τοῦ ἔτους θὰ λογίζωνται ὡς ἓν ὁλόκληρον ἔτος.

Τὸ προειρημένον τέλος θὰ εἰσπράττηται μόνον διὰ τῆς ἐπιδόσεως ἀποδείξεως παραλαβῆς.

Ἡ μετάθεσις ἀπὸ ἑνὸς μέρους εἰς ἄλλο τῶν εἰρημένων εἰδοποιήσεων, δι' ἃς ἤδη κατεβλήθησαν τὰ τέλη, δὲν συνεπάγεται τὴν ἐκ νέου εἴσπραξιν τέλους. Οὐχ ἧττον ὅμως οἱ ἐκτιθέντες ὀφείλουσι νὰ εἰδοποιῶσι περὶ τῆς μεταθέσεως ταύτης τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Δημοσίου Χρέους, ἄλλως θὰ ὑποχρεῶνται εἰς τὴν ἐκ νέου καταβολὴν τέλους.

Ἄρθρον 36. Οἱ ἐκτιθέντες εἰδοποιήσεις, ὑπαγομένας εἰς τὸ ἐτήσιον τέλος, ὀφείλουσι πρὸ τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ τέλους νὰ συντάσσωσιν εἰς διπλοῦν καὶ νὰ προσάγωσιν εἰς τὴν Διαχείρισιν τοῦ Δημοσίου Χρέους δήλωσιν, σημειοῦσαν:

1ον. Τὸ περιεχόμενον, τὸ εἶδος καὶ τὴν εἰς τετραγωνικὰ μέτρα ἢ ὑποδεκάμετρα ἐπιφάνειαν τῆς εἰδοποιήσεως. 2ον. Τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀντιτύπων. 3ον. Τὸ ὀνοματεπώνυμον, τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν κατοικίαν τοῦ ἐκθέτοντος τὴν εἰδοποίησιν ταύτην. 4ον. Τὰ μέρη, ὅπου πρόκειται νὰ ἐκτεθῇ ἡ εἰδοποίησις.

Ἓν τῶν ἀντιτύπων τούτων θὰ φυλάσσηται παρὰ τῇ Διευθύνσει· τὸ ἕτερον, ἐφ' οὗ θὰ σημειῶται τὸ ποσὸν τοῦ καταβλητέου τέλους, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἐπικυρωθῇ, θὰ ἐπιστρέφηται εἰς τὸν μέλλοντα νὰ ἐκθέσῃ τὴν εἰδοποίησιν. (Ἴδε ἀριθμὸν 69 τοῦ «Περὶ ἐξαιρέσεων» Κεφαλαίου).

Ἄρθρον 47. Οἱ τυπογράφοι καὶ ἐκδόται ὀφείλουσι νὰ κρατῶσι καὶ νὰ φυλάττωσιν ἐπὶ ἓν ἔτος τὸ πρωτότυπον τῶν ἀγγελιῶν, ἃς θὰ καταχωρίζωσιν εἰς ἐφημερίδας ἢ εἰς ἄλλα περιοδικὰ καὶ δημοσιεύματα. Τοῦ πρωτοτύπου τὸ χαρτόσημον θὰ ἐπιτίθηται καὶ θὰ ἀκυρῶται ὑπὸ τοῦ ἐνεργήσαντος τὴν κατασχώρισιν ταύτην. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐπαναλαμβανομένας ἀγγελίας, ἡ χρονολογία τῆς τελευταίας ἀγγελίας θὰ ἀποτελῇ τὴν ἀφετηρίαν τῆς ἐτησίας ταύτης προθεσμίας.

ΤΙΤΛΟΣ Ε΄

Ποιναὶ διατάξεις καὶ ὁρισμὸς πρωτίμων.

Ἄρθρον 48. Πᾶν ἔγγραφον, ὁμόλογον καὶ εἰδοποίησις, προερχόμενα ἀπὸ μέρους τῶν ἀρχῶν ἢ τῶν ἰδιωτῶν, ὧν τὸ τέλος χαρτοσήμου δὲν κατεβλήθη συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου, θὰ ὑποβάλλωνται, ἀνεξαρτήτως τοῦ τέλους χαρτοσήμου, εἰς πρόστιμον κατὰ τὴν ἑξῆς ἀναλογίαν:

Α΄) Δι' ἔγγραφα, ὁμόλογα καὶ εἰδοποιήσεις ὑπαγομένας εἰς τὸ κατ' ἀποκοπὴν τέλος:
Διὰ τέλος μέχρι 2 παράδων γρόσια 75.
» » ἄνω τῶν 2 μέχρι 5 παράδων γρόσια 100.
» » » τῶν 5 μέχρι 10 παράδων γρόσια 150.
» » » τῶν 10 μέχρι 20 παράδων γρόσια 250.
» » » τῶν 20 παράδων μέχρι 1 γροσίου γρόσια 300.
» » » τοῦ γροσίου μέχρι 2 γροσίων γρόσια 400.
» » » τῶν 2 μέχρι 5 γροσίων γρόσια 500.
» » ἀπὸ 5 μέχρι 10 γροσίων γρόσια 600.
» » » 10 μέχρι τῶν 25 γροσίων γρόσια 700.
» » » 25 μέχρι 50 γροσίων γρόσια 800.
» » » 50 μέχρι 100 γροσίων γρόσια 900.
» » » 100 γροσίων γρόσια 1 000.

Β΄) Ἔγγραφα καὶ ὁμόλογα, ὑπαγόμενα εἰς τὸ ἀναλογικὸν τέλος:

5 γρόσια δι' ἑκάστην ἑκατοντάδα γροσίων τοῦ ἐν τοῖς ἐγγράφοις καὶ ὁμολόγοις ἀναγραφομένου ποσοῦ. Αἱ ὑποδιαιρέσεις θὰ λογίζωνται ὡς 100 γρόσια.

Ἐν περιπτώσει ἀνεπαρκείας τοῦ καταβληθέντος τέλους χαρτοσήμου ἐπὶ ἐγγράφου ἢ ὁμολόγου, ὑπαγομένου εἰς τὸ κατ' ἀποκοπὴν τέλος, τὸ πρόστιμον, ἀνεξαρτήτως τοῦ τέλους χαρτοσήμου, ὅπερ δέον νὰ συμπληρωθῇ, θὰ εἰσπράττηται μόνον διὰ τὸ μὴ καταβληθὲν τέλος.

Τὰ πρόστιμα ἐπὶ ἐγγράφων καὶ ὁμολόγων, εἰς τὸ ἀναλογικὸν τέλος ὑπαγομένων καὶ ἀνεπαρκῶς χαρτοσημανθέντων, θὰ ὑπολογίζωνται καὶ θὰ εἰσπράττωνται ἐπὶ τοῦ ὅπερ ἀναγράφουσι μέρους τοῦ ποσοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν ἔλαβε τὴν δέουσαν χαρτοσήμανσιν, συμφώνως πρὸς τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 11 σημειουμένην διαβάθμισιν. Τὸ σύνολον τῶν ἐπὶ τῶν εἰρημένων ἐγγράφων καὶ ὁμολόγων ἐπιτεθέντων χαρτοσήμων θὰ θεωρῆται ὡς ἰσχὺον μόνον μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ τέλους. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρόστιμον τῶν ἐγγράφων, ὧν ἡ εἰς τὸ ἀναλογικὸν τέλος ὑπαγωγὴ μνημονεύεται ἐν τοῖς ἀριθμοῖς 22 καὶ 64 τοῦ Τιμολογίου τοῦ κατ' ἀποκοπὴν τέλους, θὰ ἐφαρμόζωνται αἱ σχετικαὶ πρὸς τὰ εἰς τὸ ῥηθὲν τοῦτο τέλος ὑπαγόμενα ἔγγραφα διατάξεις.

Αἱ παραβάσεις, ἀναφορικῶς πρὸς τὰς περὶ ἀσφαλείας διατάξεις, θὰ συνεπάγωνται

πρόστιμον ἴσον πρὸς τὸ πεντηκοντατλάσιον τοῦ ποσοῦ τοῦ τέλους, εἰς ὃ ὑπάγονται αἱ ἀσφάλειαι αὗται. Ἐν περιπτώσει ἀνεπαρκείας τοῦ χαρτοσήμου θὰ εἰσπράττηται συμπληρωτικὸν τέλος χαρτοσήμου, τὸ δὲ πρόστιμον θὰ ἐπιβάλληται μόνον ἐπὶ τοῦ ἐλλιποῦς μέρους τοῦ χαρτοσήμου.

Ἐν ᾗ περιπτώσει, καταβληθέντος τοῦ εἰς τὰ ἔγγραφα, ὁμόλογα καὶ τὰς εἰδοποιήσεις ἐπιβλητέου τέλους, τὰ χαρτόσημα δὲν ἤθελον ἐπιτεθῇ καὶ δὲν ἤθελον ἀκυρωθῇ, συμφώνως πρὸς τὰς νομίμους διατάξεις, ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐγγράφων, ὁμολόγων καὶ εἰδοποιήσεων, θὰ ἀπαιτῆται τὸ ὑπὸ τοῦ παρόντος ἄρθρου ὁριζόμενον πρόστιμον, ἄνευ νέας εἰσπράξεως τοῦ τέλους χαρτοσήμου.

Ἄρθρον 39. Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν τὰ ἐπὶ τῶν ἐγγράφων, ὁμολόγων καὶ εἰδοποιήσεων ἐπιβλητέα χαρτόσημα, ἐπικολληθέντα καὶ ἀκυρωθέντα συμφώνως πρὸς τὸν νόμον, δὲν ἤθελον εἶναι τοῦ διὰ τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἁρμόζοντος ἰδιαιτέρου τύπου, ὁ κάτοχος ὀφείλει νὰ ἐπιθέτῃ καὶ ἀκυρόνῃ ἐπ' αὐτῶν χαρτόσημα τοῦ εἰρημένου τύπου ἀξίας ἴσης πρὸς τὸ δέκατον τῆς ἀξίας τῶν χαρτοσήμων, ὧν ἡ ἐπικόλλησις ἀπαιτεῖται.

Τὰ οὕτω ἐπιτιθέμενα χαρτόσημα δὲν πρέπει νὰ ἦναι κατώτερα τῶν 10 παράδων.

Ὁ ῥηθεὶς κάτοχος τοῦ ἐγγράφου θὰ δικαιῶται νὰ ἀποτείνηται πρὸς ἰδίαν ἀποζημίωσιν διὰ τὸ οὕτω παρ' αὐτοῦ καταβληθὲν ποσὸν πρὸς τὸ νομίμως ὑπόχρεων εἰς καταβολὴν τοῦ τέλους πρόσωπον.

Ἄρθρον 40. Τὸ διὰ τὰ ἔγγραφα καὶ ὁμόλογα ὀφειλόμενον πρόστιμον θὰ καταβάλληται ὑπὸ τοῦ ἐκδότου, ἐκτὸς ἐν περιπτώσεσιν ὁριζομέναις ὑπὸ τῶν εἰδικῶν ἄρθρων τοῦ παρόντος νόμου.

Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἤθελον εὐθύνεσθαι διὰ τὸ πρόστιμον πολλὰ ἄτομα, τὸ πρόστιμον τοῦτο μετὰ τοῦ σχετικοῦ τέλους χαρτοσήμου θὰ εἰσπράττηται ἀπὸ τῶν εἰρημένων προσώπων, συμφώνως πρὸς τὸν κανονισμὸν τῆς ἀλληλεγγύου ἐγγυήσεως, κανονιζομένου μεταξὺ αὐτῶν τοῦ ἀναλογοῦντος ἐνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν μέρους.

Ἄρθρον 41. Τὸ πρόστιμον, ὅπερ δέον νὰ εἰσπραχθῇ ἕνεκα παραβιάσεως τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος νόμου, σχετικῶν πρὸς τὰ ἐντὸς τοῦ Κράτους ἐκδοθέντα διαπραγματεύσιμα ἢ ἐμπορικὰ γραμμάτια, θὰ εἰσπράττηται ὁμοῦ μετὰ τοῦ τέλους τοῦ χαρτοσήμου παρὰ τοῦ ὑπογράφοντος, τοῦ ἐκδίδοντος αὐτά, ἢ, συνῳδὰ ταῖς ἀρχαῖς τῆς ἀλληλεγγύου ἐγγυήσεως, παρὰ τοῦ φέροντος, τῶν ὀπισθογραφούντων ἢ τοῦ ἀποδέκτου, ἐπιφυλαττομένου τούτοις τοῦ δικαιώματος νὰ ἀνενεχθῶσιν εἰς τὸν ὑπογράψαντα ἐπὶ ἀποζημιώσει.

Τὸ πρόστιμον, ὅπερ δέον νὰ εἰσπραχθῇ διὰ γραμμάτια διαπραγματεύσιμα ἢ ἐμπορικά, ἐκδοθέντα ἐν τῇ ἀλλοδατῇ ἢ ἐν μέρεσι τοῦ Κράτους, ἔνθα δὲν ἰσχύει ὁ παρὼν νόμος, καὶ εἰσαχθέντα εἰς χώρας, ὅπου ἰσχύει ὁ παρὼν νόμος, θὰ λαμβάνηται, ὁμοῦ μετὰ τοῦ τέλους χαρτοσήμου παρὰ τοῦ προσώπου, ὅπερ μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν πρῶτον ἤθελε πωλήσει, ἀποδεχθῇ, διαπραγματευθῇ, ἐξοφλήσει ἢ χρησιμοποιήσει ἄλλως πως τὰ γραμμάτια ταῦτα, ἢ συνῳδὰ τῇ ἀρχῇ τῆς ἀλληλεγγύου ἐγγυήσεως παρὰ τοῦ φέροντος, καὶ παρ' ἐκείνων, οἵτινες μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν ἤθελον πωλήσει, ἀποδεχθῇ, ὀπισθογραφήσει ἢ ἐξοφλήσει τὰ γραμμάτια ταῦτα, ἐπιφυλασσομένου εἰς τοὺς τελευταίους τούτους τοῦ δικαιώματος νὰ ἀνενεχθῶσιν ἐπὶ ἀποζημιώσει εἰς τὸ ῥηθὲν πρῶτον πρόσωπον.

Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν τὰ ἐντὸς τοῦ Κράτους ἐκδοθέντα συναλλάγματα, ἅτινα δὲν ἤθελον φέρει τὸ ἀπαιτούμενον χαρτόσημον ἢ ἀτελῶς ἤθελον εἶναι χαρτοσημασμένα ἢ ὧν τὸ χαρτόσημον δὲν ἤθελεν εἶναι ἐπικολλημένον καὶ ἀκυρωμένον συμφώνως πρὸς τὸν νόμον, ἤθελον προσαχθῇ εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Δημοσίου Ὀθωμανικοῦ Χρέους ὑπὸ τοῦ ἐκδόντος ἢ ὑπὸ τοῦ φέροντος, πρὸ τῆς ἀποδοχῆς, ὀπισθογραφήσεως ἢ ἐξοφλήσεώς των, τὰ συναλλάγματα ταῦτα θὰ νομιμοποιῶνται ὑπὸ τῆς εἰρημένης

Διευθύνσεως, ἥτις θὰ εἰςπράττῃ τὸ τριπλοῦν τοῦ διὰ τὰ ἔγγραφα ταῦτα προβλεπομένου τέλους ἀπὸ τὸν ἐκδότην, ἢ τὸν φέροντα, ἐπιφυλαττομένου τούτῳ τοῦ δικαιώματος νὰ ἀνενεχθῇ εἰς τὸν ἐκδότην. Τὰ συναλλάγματα ταῦτα δὲν θὰ στερῶνται τοῦ προνομίου τῆς ἀλληλεγγύου ἐγγυήσεως.

Ἄρθρον 42. Αἱ ἑταιρεῖαι, αἵτινες ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς συστάσεώς των ἢ ἀπὸ τῆς χρονολογίας, καθ' ἣν ὡρίσθη ἡ παράτασις τῆς διαρκείας των, δὲν ἤθελον καταβάλει τὸ ἀνάλογον πρὸς τὰς μετοχάς των τέλος χαρτοσήμου, θὰ ὑποβάλλωνται ἀνεξαρτήτως τῆς πληρωμῆς τοῦ εἰρημένου τέλους, εἰς πρόστιμον ἴσον πρὸς τὰ τρία τοῖς ἑκατὸν τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν μετοχῶν αὐτῶν. Ἡ διάταξις αὕτη θὰ ἐφαρμόζηται ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν, ὧν τὸ τέλος χαρτοσήμου δὲν ἤθελεν ἐξοφληθῇ ἐντὸς διαστήματος τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκδόσεώς των ἢ τῆς ἡμέρας τῆς ἐν τῇ τελευταίᾳ παραγράφῳ τοῦ ἄρθρου 23 σημειουμένης λέξεώς των.

Ἄρθρον 43. Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἤθελον τεθῇ εἰς διαπραγμάτευσιν ξένοι τίτλοι δανείων, ξέναι μετοχαὶ καὶ ὁμολογίαι, ὧν τὸ χαρτόσημον δὲν ἤθελε καταβληθῇ συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 26, θὰ λαμβάνηται πρόστιμον κατὰ 5 % τῆς ὀνομαστικῆς αὐτῶν ἀξίας, ἢ, ἂν αὕτη δὲν ἦναι γνωστή, τῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀξίας τῶν εἰρημένων τίτλων, μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν.

Τὸ πρόστιμον τοῦτο δὲν θὰ ἦναι κατώτερον τῶν 200 γροσίων δι' ἑκάστην πρᾶξιν πωλήσεως, θὰ εἰςπράττηται δὲ ὁλόκληρον ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ ἢ τοῦ ἀγοραστοῦ, ἐπιφυλασσομένου ἑκάστῳ τοῦ δικαιώματος νὰ ἀνενεχθῇ εἰς τὸν ἕτερον διὰ τὸ ἥμισυ τοῦ προστίμου,

Ἄρθρον 44. Τὸ πρόστιμον, ὅπερ δέον νὰ εἰςπραχθῇ διὰ τὰς παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ Γ' Κεφαλαίου τοῦ Δ' Τίτλου ἐκδοθείσας εἰδοποιήσεις, θὰ εἰςπράττηται ὁμοῦ μετὰ τοῦ τέλους χαρτοσήμου παρ' ἐκείνων, οἵτινες διέπειραν καὶ ἐξέθεσαν αὐτάς, οἱονδήποτε εἶναι τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὄνομα ἢ διὰ λογαριασμὸν τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ διανομὴ ἢ ἡ ἔκθεσις αὕτη.

Οἱοςδήποτε ἂν ἦναι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντιτύπων εἰδήσεων, ἐκδοθεισῶν παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, καταςχεθεισῶν δὲ ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων ὑπαλλήλων, τὸ πρόστιμον θὰ πληρόνηται ἐφ' ἑκάστης κατασχέσεως ἐπὶ 10 μόνον ἀντιτύπων. Τὰ λοιπὰ ἐπιστρέφονται μετὰ τὴν εἴςπραξιν τοῦ τέλους χαρτοσήμου.

Τὸ εἰςπρακτέον πρόστιμον δι' ἀγγελίας, δημοσιευθείσας ἐν ταῖς ἐφημερίσι καὶ περιοδικοῖς καὶ δημοσιεύμασι, θὰ λαμβάνηται, ὁμοῦ μετὰ τοῦ τέλους χαρτοσήμου, ἀπὸ τοὺς διευθυντὰς τῶν ἐφημερίδων, τοὺς ἐκδότας καὶ τυπογράφους τῶν ῥηθέντων δημοσιευμάτων, οἵτινες δὲν ἐκράτησαν ἢ δὲν ἔλαβον, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 37, χαρτοσημασμένον ἀντίγραφον τῶν ἀγγελιῶν τούτων ἢ ἐδέχθησαν τοῦτο μετ' ἀνεπαρκοῦς χαρτοσήμου ἢ μετὰ χαρτοσήμου μὴ ἐπικολληθέντος καὶ ἀκυρωθέντος συμφώνως πρὸς τὸν νόμον, οἵτινες θὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα προσφυγῆς ἐναντίον τῶν ἐνεργησάντων τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀγγελιῶν τούτων, μόνον διὰ τὸ τέλος χαρτοσήμου.

Ἄρθρον 45. Ἡ ὑπὸ τοῦ κατόχου αὐτῶν ἐγκατάλειψις ἐγγράφων, ὁμολόγων καὶ εἰδοποιήσεων, δι' ἃς ὀφείλεται καταβολὴ προστίμου, δὲν ἀποτελεῖ κώλυμα εἰς τὴν εἴςπραξιν τοῦ προστίμου τούτου.

Τὸ ποσὸν τοῦ εἰςπραχθησομένου προστίμου θὰ ἐγγράφηται ἐπὶ τῶν πρὸς εἴςπραξιν τοῦ τέλους ἐπικολληθησομένων χαρτοσήμων, τὰ δὲ χαρτόσημα ταῦτα θὰ ἀκυρῶνται διὰ τῆς χρονολογίας καὶ τῆς ἐπισήμου σφραγῖδος τοῦ ταμείου τοῦ τμήματος, ὅπερ θὰ εἰςπράξῃ τὸ πρόστιμον.

Ἄρθρον 46. Πάντες οἱ πρόεδροι καὶ τὰ μέλη δικαστηρίων καὶ συμβουλίων καὶ οἱ λοιποὶ κυβερνητικοὶ ὑπάλληλοι ὀφείλουσι νὰ ἀπαιτῶσι τὸ τέλος χαρτοσήμου καὶ τὰ διὰ τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος νόμου ἐπιβαλλόμενα πρόστιμα.

Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν τὰ πρόστιμα ἤθελον ἑκουσίως πληρωθῇ, θὰ καταβάλλωνται εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ τμήματος, ἀφ' οὗ ἐξαρτῶνται οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι, ἐν ἐναντίᾳ δὲ περιπτώσει θὰ ἐνεργῶνται τὰ δέοντα, συμφώνως πρὸς τὸν Τίτλον Ζ'.

Ἄρθρον 47. Πάντες οἱ ὑπάλληλοι, οἵτινες ἤθελον δεχθῇ ἐπισήμως ἔγγραφα, ὁμόλογα καὶ εἰδοποιήσεις, μὴ ἐκτελέσαντα προσηκόντως τὰς διατυπώσεις τῆς χαρτοσημάνσεως, καὶ δὲν ἤθελον ἐκπληρώσει οὕτω τὴν ὑπὸ τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ὁριζομένην ὑποχρέωσιν, θὰ ὑποβάλλωνται εἰς πρόστιμον ἴσον πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου διὰ τὰ ἔγγραφα, ὁμόλογα καὶ εἰδοποιήσεις ταύτας ὁριζόμενον, ὅπερ θὰ εἰςπράττηται συνῳδὰ τῇ δευτέρᾳ παραγράφῳ τοῦ ἄρθρου 40.

Τὸ τέλος χαρτοσήμου ἐγγράφων καταρτισθέντων ὑπὸ ὑπαλλήλων, μὴ ἐχόντων δὲ προσηκόντως ἐκτελεσθείσας τὰς διατυπώσεις τῆς χαρτοσημάνσεως, θὰ εἰςπράττηται παρὰ τοῦ φορολογουμένου, τὸ δὲ σχετικὸν πρόστιμον παρὰ τοῦ καταρτίσαντος τὸ ἔγγραφον ἐκεῖνο ὑπαλλήλου.

Ἄρθρον 48. Τὰ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς 53, 54 καὶ 55 τοῦ Τιμολογίου τοῦ κατ' ἀποκοπὴν φόρου ἀναγραφόμενα καὶ εἰς τὰ ἐπίσημα γραφεῖα ἐπιδιδόμενα ἔγγραφα δὲν θὰ γίνωνται δεκτά, ὅταν δὲν φέρωσι χαρτόσημα, ὅταν φέρωσιν ἐλλιπὲς χαρτόσημον, ἢ ὅτε τοῦτο προςεκολλήθη ἀντιθέτως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ 29ου ἄρθρου. Παρὰ τῶν ὑπαλλήλων, τῶν δεχομένων τοιαῦτα ἔγγραφα ἢ ἐκτελούντων ἐπ' αὐτῶν ἐπισήμους διατυπώσεις, λαμβάνεται πρόστιμον ἡμισείας ὀθωμανικῆς λίρας. Εἰς τοὺς ὑπογράψαντας τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα δὲν ἐπιβάλλεται πρόστιμον.

Ἐν ᾗ περιπτώσει τὰ εἰρημένα ἔγγραφα φέρουσι τὸ ἀπαιτούμενον χαρτόσημον, ὅπερ ὅμως δὲν ἠκυρώθη, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὁ δεχόμενος τὰ ἔγγραφα ὑπάλληλος θὰ περατώσῃ καὶ τελειοποιήσῃ τὴν περὶ ἀκυρώσεως τοῦ χαρτοσήμου διατύπωσιν διὰ τῆς ἐπισήμου σφραγῖδος.

Ἄρθρον 49. Τὰ πρόστιμα, ἅτινα θὰ εἰςπράττωνται ἐπὶ τῶν ἐγγράφων, ὁμολόγων καὶ εἰδοποιήσεων, τῶν ἀναφερομένων εἰς δίκας ἐξαρτωμένας ἐνώπιον δικαστηρίων, μὴ καταλλήλως δὲ σεσημασμένων διὰ χαρτοσήμου, θὰ ἀνήκωσιν εἰς τὰ δικαστήρια, ὑπὲρ ὧν θὰ εἰςπράττωνται ὡς εἰςοδήματα. Τὰ ὑπὸ τῶν ἐκτελεστικῶν γραφείων δυνάμει σχετικοῦ ὑπομνήματος ἢ δι' ἀποφάσεως δικαστικῆς ἕνεκα ἐνστάσεως εἰςπραττόμενα πρόστιμα, ὡς καὶ τὰ πρόστιμα, ἅτινα θὰ εἰςπράττωνται συμφώνως πρὸς τὰ ἄρθρα 4 καὶ 5, θὰ ἀνήκωσιν εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Δημοσίου Ὀθωμανικοῦ Χρέους, ἧς θὰ ἀποτελῶσιν εἰςοδήματα.

Ἄρθρον 50. Οἱ φέροντες ἔγγραφα, ὁμόλογα καὶ εἰδοποιήσεις, ἀντιβαινούσας, ὡς πρὸς τὸ χαρτόσημον, εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου, καὶ μὴ εὐθυνόμενοι ἕνεκα τούτων, θὰ λαμβάνωσι τὸ ἥμισυ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐγγράφων τούτων εἰςπραχθησομένου προστίμου, ὅταν παραδίδωσιν ἢ ἀποστέλλωσιν αὐτὰ εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Δημοσίου Χρέους.

Ὅταν τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἔγγραφα ἐκλάπησαν, ἀνηρπάγησαν, ἢ προέρχωνται ἕνεκα παρανόμου ἄλλης αἰτίας, ὡς καταχρήσεως ἐμπιστοσύνης καὶ τῶν τοιούτων, δὲν θὰ δίδωται ἀμοιβὴ καταγγελίας.

Ἄρθρον 51. Ἐάν, πρὸ τῆς διατυπώσεως ἐνστάσεως δι' ἐπιβαλλόμενον πρόστιμον, ἢ πρὸ τῆς ἐκδόσεως σχετικῆς ἀποφάσεως ὁ ἐνδιαφερόμενος αἰτήσῃ τὴν ἄφεσιν τοῦ προστίμου ὁλοκλήρως ἢ μερικῶς, καὶ ἐὰν τὸ ποσὸν τοῦ προστίμου δὲν ὑπερβαίνῃ τὰ 1 000 γρόσια, ἡ κεντρικὴ διεύθυνσις τῶν Ἐκχωρηθεισῶν Προσόδων τοῦ Δημοσίου Ὀθωμανικοῦ Χρέους θὰ δύνηται νὰ ἀποφασίζῃ περὶ τούτου.

Διὰ πρόστιμα, ὑπερβαίνοντα τὸ εἰρημένον ποσόν, τὸ ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν θὰ ἐκτελῇ τὰ δέοντα, συμφώνως πρὸς τὸν νόμον.

ΤΙΤΛΟΣ Ϛ΄

Περὶ ἐξελέγξεων καὶ ἐπιβλέψεως.

Ἄρθρον 52. Πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς συμφώνως πρὸς τὸν νόμον εἰσπράξεως τοῦ φόρου τοῦ χαρτοσήμου, ἡ διεύθυνσις τῶν Ἐκχωρηθεισῶν Προσόδων τοῦ Δημοσίου Ὀθωμανικοῦ Χρέους ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξελέγχῃ, ὁπόταν κρίνῃ τοῦτο κατάλληλον, τὰ καταστήματα καὶ ὑποκαταστήματα τῶν ἀνωνύμων ἑταιρειῶν καὶ πασῶν τῶν λοιπῶν μετοχικῶν ἑταιρειῶν. Οἱ τὰς ἐξελέγξεις ταύτας μέλλοντες νὰ ἐκτελέσωσιν ὑπάλληλοι θὰ ἐκλέγωνται ὑπὸ τῆς ῥηθείσης διευθύνσεως μεταξὺ τῶν ἐχόντων τὰ δέοντα πρὸς τοῦτο προσόντα.

Οἱ ὑπάλληλοι, οἵτινες κατὰ τὰς ἐξελέγξεις θὰ ὑπερβῶσι τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν, συνισταμένην ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς εἰσπράξεως τῶν ἐκ τοῦ χαρτοσήμου εἰσοδημάτων καὶ θὰ καταχρασθῶσι τὰ καθήκοντα αὐτῶν, θὰ τιμωρηθῶσι διοικητικῶς καὶ θὰ ὑποστῶσι τὴν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 106 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου προβλεπομένην ποινήν.

Ἄρθρον 53. Αἱ ἐν τοῖς ἐπισήμοις τμήμασι διενεργηθησόμεναι ἐξελέγξεις ἕνεκα τοῦ τέλους χαρτοσήμου, θὰ ἐκτελεσθῶσιν ὑπὸ ἐπιθεωρητοῦ τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν.

Ἄρθρον 54. Αἱ ἐν τοῖς ἄρθροις 52 καὶ 53 ἀναγραφόμεναι ἐξελέγξεις δὲν ἐκτελοῦνται ἐν ἐπισήμοις ἡμέραις, ἐν ἡμέραις ἀργίας καὶ ἐν ὥραις, καθ' ἃς τὰ ἐπίσημα τμήματα καὶ αἱ διευθύνσεις δὲν εἶναι κατὰ τὸ σύνηθες ἀνοικταί. Αἱ ἐξελέγξεις θὰ διεξάγωνται μετὰ τῆς δυνατῆς ταχύτητος, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ δὲ σύγχυσις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁμόλογα καὶ αἱ εἰδοποιήσεις δὲν θὰ μεταφέρωνται ἀλλαχοῦ ἐκ τοῦ μέρους, εἰς ὃ εὑρίσκονται.

Ἐν ᾗ περιπτώσει εὑρεθῶσιν ἐν τοῖς γραφείοις τῶν ἐν τῷ 52ῳ ἄρθρῳ ἀναγραφομένων ἑταιρειῶν καὶ τῶν ὑποκαταστημάτων αὐτῶν ἔγγραφα, ὁμόλογα καὶ εἰδοποιήσεις, ἀντιβαίνουσαι, ὡς πρὸς τὸ χαρτόσημον, εἰς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὁ ὑπάλληλος θὰ καταρτίσῃ πρακτικὸν ἐμφαῖνον τὸ εἶδος τῶν ἐγγράφων τούτων καὶ τὸ τῆς διαπιστωθείσης παρανομίας. Ὁ διευθυντὴς τοῦ τμήματος θὰ προσυπογράψῃ τὸ πρακτικὸν ἐκεῖνο, πιστοποιῶν τὴν ἐν τῷ γραφείῳ ὕπαρξιν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἐγγράφων.

Τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁμόλογα καὶ αἱ εἰδοποιήσεις, ὧν τὸ πρακτικὸν ἀρνεῖται νὰ προσυπογράψῃ ὁ οἰκεῖος διευθυντής, θὰ κατάσχωνται καὶ θὰ ἐπισυνάπτωνται εἰς τὸ πρακτικόν.

Ἐάν, κατὰ τὰς ἐξελέγξεις, ἃς τὸ ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν θὰ διενεργήσῃ συμφώνως πρὸς τὸ 53ον ἄρθρον, εὑρεθῶσιν ἔγγραφα, ὁμόλογα ἢ εἰδοποιήσεις ἀντιβαίνουσαι, ὡς πρὸς τὸ χαρτόσημον, εἰς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, θὰ διενεργηθῶσι τὰ δέοντα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διατάξεων τοῦ Τίτλου Ζ΄.

Ἄρθρον 55. Ἐν ᾗ περιπτώσει προταχθῇ ἀντίστασις εἰς τὴν διενέργειαν τῶν ἐν τῷ 52ῳ ἄρθρῳ ἀναγραφομένων ἐξελέγξεων, τὸ πρᾶγμα θὰ διατυπωθῇ ὑπὸ τοῦ ὑπαλλήλου ἐν σχετικῷ πρακτικῷ. Ἐὰν διαπιστωθῇ ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου ὅτι ἡ ἀντίστασις ἐκείνη δὲν δύναται κατὰ νόμον νὰ ᾖναι δεκτή, θὰ ἐκδοθῇ ἀπόφασις δι' εἰσπραξιν προστίμου ἀπὸ τεσσάρων ὀθωμανικῶν λιρῶν μέχρι τεσσαράκοντα, μέλλοντος νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Δημοσίου Χρέους. Τὸ πρόστιμον τοῦτο θὰ εἰσπράττηται ἐκτὸς τοῦ τέλους χαρτοσήμου καὶ τοῦ προστίμου, εἰς ἃ ὑπάγονται τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁμόλογα καὶ αἱ εἰδοποιήσεις.

Ἄρθρον 56. Ἀπαγορεύεται τὸ εἰσέρχεσθαι εἰς οἰκίας καὶ εἰς ἰδιαίτερα κατοικήματα πρὸς ἔρευναν ἐγγράφων, ὁμολόγων καὶ εἰδοποιήσεων, ἀντιβαινουσῶν, ὡς πρὸς τὸ

χαρτόσημον, εἰς τὸν νόμον, καὶ τὸ ἐρευνᾶν τὰ θυλάκιά τινος ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ. Οἱ δράσται θὰ τιμωρῶντσι συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Ποινικοῦ Νόμου. Δὲν διενεργοῦνται καταδιώξεις κατὰ τῶν ἐγγράφων, ὁμολόγων καὶ εἰδοποιήσεων, αἵτινες ἤθελον περιέλθει ἀνὰ χεῖρας ἕνεκα πράξεως ἀντιβαινούσης εἰς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος ἄρθρου.

ΤΙΤΛΟΣ Ζ΄

Καταδιώξεις.

Ἄρθρον 57. Ἐν ᾗ περιπτώσει οἱ ἐν τῷ 47ῳ ἄρθρῳ ἀναγραφόμενοι ὑπάλληλοι διαπιστώσωσιν ὅτι ἡ τοῦ χαρτοσήμου διατύπωσις ἐγγράφων, ὁμολόγων καὶ εἰδοποιήσεων ὑπαγομένων εἰς τὸν φόρον χαρτοσήμου, δὲν ἐξετελέσθη συμφώνως πρὸς τὸν παρόντα νόμον, ἢ ὅτι ἡ προσκόλλησις καὶ ἡ ἀκύρωσις τῶν χαρτοσήμων δὲν ἐγένετο συνῳδὰ ταῖς διατάξεσι τοῦ αὐτοῦ νόμου καὶ ὅτι ὁ ἐπὶ τούτοις ὑπεύθυνος ἀπεποιήθη νὰ πληρώσῃ τὸ οἰκεῖον τέλος καὶ τὸ πρόστιμον ἐντὸς ὀκτὼ τὸ βραδύτερον ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας, καθ' ἣν προσεκλήθη νὰ καταβαλῃ ταῦτα, οἱ ῥηθέντες ὑπάλληλοι θὰ παραδώσωσιν εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Δημοσίου Ὀθωμανικοῦ Χρέους τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα, τὰ ὁμόλογα ἢ τὰς εἰδοποιήσεις ἢ τὸ τόπον τούτων ἐπέχον πρακτικόν, ἵνα διωφυλαχθῶσιν αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 59, ἡ δὲ Διεύθυνσις αὕτη θὰ διαβιβάσῃ εἰς τὸ ἐπιτόπιον ἐκτελεστικὸν τμῆμα ὑπόμνημα, ἀναφερόμενον εἰς τὰς οἰκείας διατάξεις τοῦ νόμου.

Ἄρθρον 58. Τὸ πρόσωπον, παρ' οὗ ζητεῖται πρόστιμον ἕνεκα τέλους χαρτοσήμου, δύναται νὰ ὑποβάλῃ ἔνστασιν ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας, καθ' ἣν τὸ ἐκτελεστικὸν τμῆμα προέβη παρ' αὐτῷ εἰς τὰς δεούσας ἀνακοινώσεις.

Ἡ περὶ ἐνστάσεως αἴτησις θὰ ἐπιδίδωται εἰς τὸ ἐπιτόπιον πρωτοδικεῖον, ὅπερ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν θὰ στέλλῃ ἀντίγραφον τῆς αἰτήσεως εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Δημοσίου Χρέους, ἥτις θὰ δίδῃ τὴν δέουσαν ἀπάντησιν ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ πρωτοδικείου.

Ἡ περὶ ἐνστάσεως αἴτησις μετὰ τῆς ἀπαντήσεως τῆς Διευθύνσεως τοῦ Δημοσίου Χρέους, μετὰ τῶν εἰς πρόστιμον ὑποβαλλομένων ἐγγράφων, ὁμολόγων καὶ εἰδοποιήσεων, ἢ μετὰ τοῦ τόπον τούτων ἐπέχοντος πρακτικοῦ καὶ τῶν ἐπισυνημμένων ἐγγράφων θὰ ἐπιδίδωται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου εἰς τὸν εἰσαγγελέα ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας, καθ' ἣν ἀφίκετο ἡ ἀπάντησις τοῦ Δημοσίου Χρέους. Ἡ διατύπωσις αὕτη θὰ ἐκτελῆται καὶ ὅτε ἡ διεύθυνσις τοῦ Δημοσίου Χρέους δὲν ἀπήντησεν ἐντὸς τῶν ὀκτὼ ἐκείνων ἡμερῶν.

Ἡ εἰσαγγελία ἐκδίδει ἀφ' ἑτέρου τὴν δέουσαν αὐτῆς γνωμοδότησιν ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν, εἶτα δὲ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν τὸ δικαστήριον ἐξετάζει τὴν ὑπόθεσιν ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνδιασκέψεων αὐτοῦ.

Ἐν ᾗ περιπτώσει τὸ δικαστήριον ἐγκρίνῃ τοῦτο, ἀμφότερα τὰ μέρη προσκαλοῦνται ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου.

Ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου θὰ κοινοποιηθῇ ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν διὰ τῆς εἰσαγγελίας εἰς τὸν ἐκδώσαντα τὴν ἔνστασιν καὶ εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Δημοσίου Χρέους μετὰ τῶν εἰς πρόστιμον ὑποβαλλομένων ἐγγράφων, ὁμολόγων καὶ εἰδοποιήσεων, καὶ μετὰ ἀντιγράφων τοῦ τόπον τούτων ἐπέχοντος πρακτικοῦ καὶ ἄλλων ἐπισυνημμένων ἐγγράφων. Ἐν ταῖς ὑποδιοικήσεσιν, ἔνθα δὲν ὑπάρχει εἰσαγγελεύς, κατὰ τὸν νόμον τοῦτον καθήκοντα τοῦ εἰσαγγελέως ἐκτελοῦνται ὑπὸ τοῦ νομίμου αὐτοῦ ἀντιπροσώπου.

Ἄρθρον 59. Ὅταν ἐν ὥρᾳ ἐξετάσεως δίκης ἐνώπιον δικαστηρίου παρουσια-

σθῶσιν ἔγγραφα, ὁμόλογα καὶ εἰδοποιήσεις ἀντιβαίνουσαι, ὡς πρὸς τὸ χαρτόσημον, εἰς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, δέον ἀμέσως νὰ ἐκδοθῇ ἰδιαιτέρα περὶ τούτων ἀπόφασις ἄνευ τῆς εἰσηγήσεως τοῦ εἰσαγγελέως. Ἡ ἀπόφασις αὕτη δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἀναβολὴν τῆς διαδικασίας.

Ἄρθρον 60. Κατὰ τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 58 καὶ 59 ἀναγραφομένων ἀποφάσεων δύναται νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὸ ἀκυρωτικὸν μόνον ἔνστασις ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς κοινοποιήσεως αὐτῶν.

Τὸ εἰς τὸ ἀκυρωτικὸν ἔνστασιν ὑποβάλλον πρόσωπον ὀφείλει ἐν πρώτοις νὰ καταθέσῃ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ δικαστηρίου ἢ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Διευθύνσεως τοῦ Δημοσίου Ὀθωμανικοῦ Χρέους τὸ ποσόν, εἰς ὃ κατεδικάσθη.

Ἐὰν τὸ ἐν τῇ ἀποφάσει ἀναγραφόμενον ποσὸν ὑπερβαίνῃ τὰ χίλια γρόσια, ἐπιτρέπεται ἡ παρουσίασις ἐγγυητοῦ, ἀναλαμβάνοντος νὰ πληρώσῃ ἄνευ ἐνστάσεως τὸ ποσόν, ὅπερ ἐνδεχόμενον νὰ ὁρίσῃ τὸ ἀκυρωτικὸν διὰ τὴν ὑπόθεσιν, ἐπιδίδοντος δὲ σχετικὸν ἔγγραφον ἐπικεκυρωμένον ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου.

Ἡ εἰς τὸ ἀκυρωτικὸν ἐπιδιδομένη ἔνστασις δέον νὰ περιέχῃ πρῶτον τὴν σχετικὴν αἰτιολογίαν καὶ δεύτερον τὴν δήλωσιν ὅτι ἐπεδόθη τὸ ποσόν, εἰς ὃ ὁ αἰτητὴς κατεδικάσθη καὶ ἡ προσήκουσα ἐγγύησις, νὰ φέρῃ ἐπισυνημμένως τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου ἢ ἐπικεκυρωμένον ἀντίγραφον αὐτοῦ καὶ ἀντίγραφα τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 58 ἀναγραφομένων ἐγγράφων. Ἡ αἴτησις, οὕτως ἔχουσα, ἀποστέλλεται εἰς τὸ δικαστήριον τῆς περιφερείας, εἰς ἣν ὑπάγεται ὁ καταδικασθείς, ἢ ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ τμῆμα τῶν αἰτήσεων τοῦ ἀκυρωτικοῦ.

Ἡ εἰς τὸ ἀκυρωτικὸν ἐπιδιδομένη αἴτησις καταγράφεται εἰς τὸ οἰκεῖον βιβλίον, εἰσπραττομένων προηγουμένως τῶν οἰκείων δικαστικῶν ἐξόδων, εἶτα δὲ ἀντίγραφον αὐτῆς ἀποστέλλεται ὑπὸ τοῦ προεδρείου ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν εἰς τὸ ἀντίδικον μέρος, ὅπερ δέον νὰ δώσῃ τὴν ἀπάντησιν αὐτοῦ ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν εἰς τὸ δικαστήριον.

Ἐὰν ἡ ἀπόφασις, δι' ἣν γίνεται ἔνστασις εἰς τὸ ἀκυρωτικόν, ἦναι τοῦ εἴδους τῶν ἀποφάσεων, αἵτινες ἀναγράφονται ἐν τῷ ἄρθρῳ 59, ἀντίγραφον τῆς εἰς τὸ ἀκυρωτικὸν ἐπιδιδομένης ἐνστάσεως θὰ κοινοποιηθῇ ὡσαύτως ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Δημοσίου Χρέους, ἥτις θὰ ἐκδώσῃ τὴν ἀπαντητικὴν αὐτῆς ἔκθεσιν ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν.

Ἄρθρον 61. Αἱ εἰς τὰ δικαστήρια τῆς διαμονῆς ἐπιδιδόμεναι αἰτήσεις, αἱ μέλλουσαι νὰ ἀποσταλῶσιν εἰς τὸ ἀκυρωτικόν, θὰ ἀποστέλλωνται ὑπὸ τῶν ἐπιτοπίων εἰσαγγελέων εἰς τὸν γενικὸν εἰσαγγελέα τοῦ ἀκυρωτικοῦ μετὰ τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 58 καὶ 60 ἀναγραφομένων ἐγγράφων ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς πρωτοκολλήσεως τῆς ἀπαντητικῆς ἐκθέσεως.

Αἱ ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ ἀκυρωτικὸν ἐπιδιδόμεναι ἢ ἀποστελλόμεναι ἀναφοραὶ δέον νὰ παραδίδωνται ὡσαύτως ἐντὸς πέντε ἡμερῶν εἰς τὴν γενικὴν εἰσαγγελίαν.

Ἐὰν ἡ ῥηθεῖσα ἀπαντητικὴ ἔκθεσις δὲν ἐπιδοθῇ ἐντὸς τῆς ἐν τῇ τελευταίᾳ παραγράφῳ τοῦ 60 ἄρθρου προσδιωρισμένης ὀκταημέρου προθεσμίας, τὰ εἰρημένα ἔγγραφα θὰ ἀποστέλλωνται εἰς τὴν γενικὴν εἰσαγγελίαν κατὰ τὸ τέλος τῆς προθεσμίας ταύτης.

Ἄρθρον 62. Ἡ γενικὴ εἰσαγγελία, λαμβάνουσα τὰ ἐν τῷ 60ῷ ἄρθρῳ ἀναγραφόμενα ἔγγραφα, θὰ καταθέσῃ αὐτὰ ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν εἰς τὸ τμῆμα τῶν αἰτήσεων τοῦ ἀκυρωτικοῦ μετὰ τῆς σχετικῆς αὐτῆς γνωμοδοτήσεως, τὸ τμῆμα δὲ τοῦτο θὰ ἐξετάσῃ τὴν ὑπόθεσιν ἐσπευσμένως καὶ κατὰ προτίμησιν ἀπὸ τῶν λοιπῶν ὑποθέσεων.

Ἄρθρον 63. Ἡ ἀπόφασις τοῦ τμήματος τῶν αἰτήσεων θὰ ἐπιδοθῇ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν εἰς τὴν γενικὴν εἰσαγγελίαν, ἥτις θὰ ἀποστείλῃ αὐτὴν ἐντὸς τριῶν ὡσαύτως ἡμερῶν εἰς τὴν ἐπιτόπιον εἰσαγγελίαν ἢ, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ τοιαύτη, εἰς τὸ δικαστήριον ἵνα κοινοποιηθῇ εἰς τὸ καταδικασθὲν μέρος, ἢ εἰς ἐκεῖνο, οὗ ἀπερρίφθη ἡ αἴτησις. Ἀντίγραφον τῆς ἀποφάσεως θα κοινοποιηθῇ εἰς τὸ ἕτερον μέρος.

Ἄρθρον 64. Ἐὰν ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις ἀκυρωθῇ ὑπὸ τοῦ τμήματος τῶν αἰτήσεων τοῦ ἀκυρωτικοῦ, τὸ δικαστήριον προβαίνει εἰς νέαν ἐξέτασιν τῆς ὑποθέσεως ἅμα τῇ παρουσιάσει αὐτῷ τῆς ἀποφάσεως, ἥτις περιέχει τὴν ἀκύρωσιν.

Ἐὰν τὸ δικαστήριον ἐμμένῃ εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ ἀπόφασιν, ἡ ἐπὶ τούτῳ εἰς τὸ ἀκυρωτικὸν ἐπιδιδομένη αἴτησις θὰ ἐξετασθῇ ἐνώπιον τῆς γενικῆς συνελεύσεως τῶν μελῶν τοῦ ἀκυρωτικοῦ.

Ἡ τὸ δεύτερον ἐνώπιον τοῦ ἀκυρωτικοῦ γινομένη δίκη θὰ διεξαχθῇ συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 60, 61, 62 καὶ 63, ἂν δὲ ἡ προηγουμένη αἴτησις ἐγένετο κατόπιν παροχῆς ἐγγυήσεως, ἡ ἐγγύησις θὰ ἀνανεωθῇ.

Τὸ δικαστήριον εἶναι ὑποχρεωμένον νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὴν ἀπόφασιν, ἣν θὰ ἐκδώσῃ ἡ γενικὴ συνέλευσις τῶν μελῶν τοῦ ἀκυρωτικοῦ.

Ἔνστασις μόνον δύναται νὰ διατυπωθῇ κατὰ τῶν περὶ προσταίμου ἀποφάσεων, ἃς ἐκδίδει ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας τὸ ἀκυρωτικόν. Ἡ περὶ ἐνστάσεως αἴτησις ἐπιδίδεται εἰς τὸ ἐκδῶσαν τὴν ἀπόφασιν τμῆμα τοῦ ἀκυρωτικοῦ ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς ἀποφάσεως ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι θὰ περιέχῃ, ὡς ἐλέχθη ἐν τῷ ἄρθρῳ 60, τὸ αἰτιολογικὸν αὐτῆς μέρος καὶ δήλωσιν ὅτι κατετέθη τὸ ποσόν, εἰς ὃ κατεδικάσθη ὁ αἰτητής, ἢ ἡ ἐγγύησις ἣν οὗτος προσφέρει. Σχετικῶς πρὸς τὴν αἴτησιν ταύτην, ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῆς τελευταίας παραγράφου τοῦ ῥηθέντος ἄρθρου.

Αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἀκυρωτικοῦ, σχετιζόμεναι εἰς φόρον χαρτοσήμου ἢ εἰς τὸ σχετικὸν πρόστιμον, δὲν ὑπάγονται εἰς τὸν κανόνα τῆς ἐπανορθώσεως.

Ἄρθρον 65. Αἱ δίκαι, αἵτινες κινοῦνται ἕνεκα πράξεων, ἀντιβαινουσῶν εἰς τὰς διατάξεις τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, δὲν ὑποβάλλονται εἰς δικαστικὰ ἔξοδα, ἐκτὸς τοῦ δικαιώματος τῆς ἀποφάσεως (ἱλὰμ χαρδζῆ) καὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ κλητῆρος (μουπασὶρ ἰδζρετῆ).

Ἄρθρον 66. Παρὰ τῶν κληρονόμων ἐκείνων, οἵτινες παρέβησαν τὰς διατάξεις τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου καὶ ἀπεβίωσαν εἶτα, δὲν εἰσπράττεται πρόστιμον, ἀλλὰ μόνον τὸ σχετικὸν τέλος τοῦ χαρτοσήμου.

Ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως, τὸ τέλος τοῦ χαρτοσήμου ἀποτελεῖ μέρος τῶν προνομιούχων χρεῶν, τὸ δὲ πρόστιμον ἀνάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κοινῶν χρεῶν καὶ εἰσπράττεται ἐκ τοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς πτωχεύσεως.

Ἄρθρον 67. Ἡ ἀγωγή, ἥτις δέον νὰ κινηθῇ ἵνα διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως εἰσπραχθῇ πρόστιμον, δὲν ἔχει κῦρος δέκα ἔτη μετὰ τὴν ἡμερομηνίαν, καθ' ἣν θὰ κατεβάλλετο τὸ τέλος τοῦ χαρτοσήμου.

Ἡ ἀρχὴ τῆς παραγραφῆς διὰ τὰ ἔγγραφα, τὰ ὁμόλογα καὶ τὰς εἰδοποιήσεις, αἵτινες κατηρτίσθησαν πρὸ τῆς κοινοποιήσεως τοῦ παρόντος νόμου, ὁρίζεται ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς κοινοποιήσεως ταύτης.

ΤΙΤΛΟΣ Η΄

Διάφοροι διατάξεις.

Ἄρθρον 68. Δὲν θὰ εἰσπραχθῇ πρόστιμον ἐπὶ τῶν ἐγγράφων, ὁμολόγων καὶ τῶν εἰδοποιήσεων, αἵτινες δὲν κατηρτίσθησαν, ὡς πρὸς τὸ τέλος χαρτοσήμου, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὅστις εὑρίσκετο ἐν ἰσχύϊ πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 5 Ῥαμαζὰν 1310 νόμου περὶ χαρτοσήμου. Κατὰ τὴν παρουσίασιν τῶν ἐγγράφων τούτων εἰς τὰ ἐπίσημα τμήματα, θὰ πληρόνηται ὑπὸ τοῦ παρουσιάζοντος τὸ οἰκεῖον τέλος χαρτοσήμου, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου

Παρὰ τῶν ὑπαλλήλων, τῶν δεχομένων ἔγγραφα, ὁμόλογα ἢ εἰδοποιήσεις, αἵτινες δὲν κατηρτίσθησαν δεόντως, ὡς πρὸς τὸ τέλος χαρτοσήμου, καθὰ ἀναγράφεται τοῦτο ἐν τῇ πρώτῃ παραγράφῳ, ἢ τῶν ἐκτελούντων ἐπισήμους διατυπώσεις, εἰσπράττεται πρόστιμον ἡμισείας λίρας καὶ τὸ οἰκεῖον τέλος χαρτοσήμου, συμφώνως πρὸς τὸν κανόνα τῆς ἀλληλεγγύου ἐγγυήσεως, ἐπιφυλασσομένου αὐτοῖς τοῦ δικαιώματος τῆς ἀποζημιώσεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ παρουσιάζοντος τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα.

Ἄρθρον 69. Τὰ ἔγγραφα, ὁμόλογα καὶ αἱ εἰδοποιήσεις, αἵτινες κατηρτίσθησαν μὲν τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 5 Ῥαμαζὰν 1310 νόμος ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ παρὼν νόμος τίθεται ἐν ἰσχύϊ, ἀντιβαίνουσι δὲ ὡς πρὸς τὸ χαρτόσημον εἰς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, παρουσιαζόμενα εἰς τὰ τμήματα τοῦ Δημοσίου Χρέους ἐντὸς ἓξ μηνῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τοῦ παρόντος νόμου, θὰ ὑποβάλλωνται εἰς πληρωμὴν τοῦ τέλους μόνον χαρτοσήμου, ὅπερ θὰ ἐπλήρονον καθ' ὃν χρόνον κατηρτίσθησαν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ τότε ἰσχύοντος νόμου.

Τὸ τέλος τοῦτο θὰ καταβάλῃ ὁ ἐπιδεικνύων τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα, εἰς ὃν ἐπιφυλάσσεται τὸ δικαίωμα αἰτήσεως τοῦ τέλους παρὰ τοῦ προσώπου, ὅπερ κατὰ νόμον ὤφειλε νὰ πληρώσῃ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος τέλος.

Μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας ταύτης, τὸ τέλος καὶ τὸ πρόστιμον τῶν περὶ οὗ ὁ λόγος ἐγγράφων, ὁμολόγων καὶ εἰδοποιήσεων παρουσιαζομένων εἰς τὰς ἐπισήμους ἀρχάς, θὰ εἰσπράττωνται, συμφώνως πρὸς τὸν παρόντα νόμον, παρὰ τοῦ φέροντος τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα, ὅστις διὰ τὸ τέλος μόνον τοῦ χαρτοσήμου δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ὡς ἄνω ὀνομασθέντος προσώπου.

Αἱ ὑπηρεσιακαὶ ἐκθέσεις (τερδζουμὲη χὰλ βαρακασῆ) τῶν ὑπαλλήλων, αἵτινες κατηρτίσθησαν εἰς χρόνον μεταξὺ τῆς 13 Δζεμάζι-οὺλ-ἐββὲλ 1304 μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ παρὼν νόμος τιθεται ἐν ἰσχύϊ, ἀντιβαίνουσι δὲ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, δὲν ὑποβάλλονται, ὡς καὶ τὰ ἐπισυνημμένα αὐτοῖς ἔγγραφα εἰς πρόστιμον, εἰσπράττεται δὲ μόνον ἐπ' αὐτῶν τὸ σχετικὸν χαρτόσημον, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου.

Ἄρθρον 70. Τὰ ἔγγραφα, τὰ φέροντα τὸ χαρτόσημον τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας, ἐξαιροῦνται τοῦ τέλους τοῦ χαρτοσήμου ἐν τοῖς λοιποῖς αὐτοκρατορικοῖς νομοῖς, ἂν κατηρτίσθησαν ἐν αὐτῇ τῇ Ἀνατολικῇ Ῥωμυλίᾳ. Ὡσαύτως τὰ ἔγγραφα, τὰ φέροντα τὸ δι' ἅπαντας τοὺς αὐτοκρατορικοὺς νομοὺς χαρτόσημον, ἐξαιροῦνται τοῦ φόρου χαρτοσήμου ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ῥωμυλίᾳ.

Ἄρθρον 71. Ἐὰν τὰ ἐν τοῖς ἐγγράφοις καὶ ὁμολόγοις διαλαμβανόμενα ποσὰ σημειῶνται εἰς χρυσοῦν νόμισμα, ἡ ὀθωμανικὴ λίρα θὰ ὑπολογισθῇ πρὸς 100 γρόσια, ἐὰν δὲ σημειῶνται εἰς ἄλλο νόμισμα, ὁ μεδζητιὲς θὰ ὑπολογισθῇ εἰς 19 γρόσια. Τὸ οὕτω ὑπολογιζόμενον ποσὸν τῶν ἐγγράφων καὶ ὁμολόγων ἐκείνων θὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις διὰ τὴν εἴσπραξιν τοῦ τέλους

Τὰ ξένα νομίσματα μετατρέπονται ὡς ἑξῆς, τῆς λίρας ὑπολογιζομένης πρὸς 100 γρόσια.

Ἀγγλικὴ λίρα	110 γρ	Κορώνα	4 γρ. 50 ἑκ.
Φράγκον	4 » 40 ἑκ.	Δολλάριον	23 »
Ῥούβλιον	11 » 75 »	Φλωρίνιον Ὁλλανδίας	9 »
Μάρκον	5 » 40 »	Ῥούπιον	7 » 50 »

Διὰ τὰ ξένα νομίσματα, τὰ μὴ διαλαμβανόμενα ἐν τῷ ὡς ἄνω πίνακι, ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ τέλους γενήσεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀξίας τοῦ νομίσματος ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν θὰ προσκολληθῇ τὸ χαρτόσημον

ΤΙΤΛΟΣ Θ'

Πρόσθετα χαρτόσημα.

Ἄρθρον 72. Τὸ τέλος τῶν ἐν τῷ παρόντι τίτλῳ ἀναγραφομένων ἐγγράφων καὶ ὁμολόγων, ἀναλογικὸν ἢ κατ' ἀποκοπήν, εἰσπράττεται διὰ προσκολλήσεως τῶν προσθέτων χαρτοσήμων, ὧν δείγματα ἐπισυνάπτονται ὧδε.

Ἄρθρον 73. Εἰς τὰ πρακτικὰ περὶ πωλήσεως καὶ μεταγραφῆς πάντων τῶν ἀκινήτων κτημάτων, πλοίων καὶ παντὸς εἴδους σκαφῶν, προσκολλᾶται πρόσθετον χαρτόσημον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 11 ἀναγραφομένης ἀναλογίας.

Ἐὰν ἡ ἐκ κληρονομίας ἢ πωλήσεως μεταγραφὴ διεξάγηται δι' ἑνὸς καὶ μόνου πρακτικοῦ, ἑκάστη διατύπωσις ὑποβάλλεται εἰς ἰδιαίτερον χαρτόσημον ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐν τῇ πρώτῃ παραγράφῳ ἀναγραφομένης ἀναλογίας.

Ἡ ἐπανειλημμένως διεξαγομένη διατύπωσις τῆς ἐπὶ κληρονομίᾳ μεταβιβάσεως ἀκινήτου δὲν συνεπάγεται τὴν εἴσπραξιν νέου τέλους χαρτοσήμου.

Ἄρθρον 74. Προσκολλᾶται πρόσθετον κατ' ἀποκοπὴν χαρτόσημον 20 παράδων εἰς τὰς ἀποδείξεις παραλαβῆς καὶ ἐξοφλητικά, διαλαμβάνοντα τὴν εἴσπραξιν παντὸς εἴδους φόρου, εἰσοδήματος ὑπὸ τῶν ἐπισήμων τμημάτων, δημοσίων ταμείων, ἐκμισθωτῶν τῶν εἰσοδημάτων τοῦ Κράτους ἢ οἱωνδήποτε ἄλλων εἰσπρακτόρων. Ἡ ἔκθεσις τῶν ἀποδείξεων τούτων παραλαβῆς καὶ τῶν ἐξοφλητικῶν εἶναι ὑποχρεωτική. Ἐὰν ὁ φόρος εἰσπράττηται ἀπέναντι ἀπυδεικτικῶν, ἐχόντων κουπόνια ἢ σημειώσεων, ὄπισθεν τῶν ὁποίων ἀναγράφονται τὰ εἰσπραττόμενα ποσά, δὲν προσκολλῶνται χαρτόσημα ἐπὶ τῶν κουπονίων καὶ τῶν ῥηθεισῶν σημειώσεων, προσκολλᾶται ὅμως χαρτόσημον 20 παράδων ἐπὶ τοῦ τεσκερὲ τοῦ φόρου ἢ ἐπὶ τῆς κυρίως σημειώσεως.

Ἄρθρον 75. Ὑποβάλλονται εἰς τὸ τέλος 20 παράδων κατ' ἀποκοπὴν πάντες οἱ τεσκερέδες μεταφορῶν, οἱ ἐδᾶ τεσκερεσῆ. οἱ τεσκερέδες διαμετακομίσεως, ὡς καὶ αἱ τόπον τούτων ἐπέχουσαι ἄδειαι καὶ τὰ ἰλμουχαμπέρια, ἐκδιδόμενα ὑπὸ τῶν ἐπισήμων τμημάτων εἰς ἰδιώτας διὰ μεταφοράς.

Ἀποδείξεις, ἐκδιδόμεναι ἀπέναντι πληρωμῆς τελῶν, δεκάτης ἢ φόρου εἰς εἶδος δημητριακῶν ἢ ἐμπορευμάτων, 20 παράδες.

Ἄδειαι πωλήσεως κατνοῦ παντὸς εἴδους καὶ τουμπεκίου 20 παράδες.

Ἄδειαι μετοικήσεως ἐκδιδόμεναι ὑπὸ τῶν δημαρχιακῶν ἀρχῶν, ὡς καὶ αἱ ἄδειαι ἀνοίξεως ἢ ἐπιδιορθώσεως ὀχετῶν ὑδραγωγείων καὶ τῶν τοιούτων 20 παράδες.

Τεσκερέδες μεταγραφῆς ἐπὶ πωλήσεως ἢ κληρονομικῆς μεταβιβάσεως, τεσκερέδες περὶ ἀνεγέρσεως οἰκοδομῶν καὶ ἐπιδιορθώσεως· τεσκερέδες ἐσναφίου μέχρι 100 γροσίων καὶ ἄδειαι διὰ παραπήγματα ἐν πλατείαις πρὸς πώλησιν ἐμπορευμάτων ἀξίας 100 γροσίων 1 γρόσιον.

Διαβατήρια διὰ τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὸ ἐξωτερικόν, τὰ ὑπαγόμενα εἰς τὸ τέλος 10 γροσίων· τεσκερέδες ἐσναφίου ἀπὸ 100 μέχρι 200 γροσίων· ἡ ἄδεια διὰ παραπήγματα τῆς αὐτῆς ἀξίας, 2 γρόσια.

Ἄδειαι ἁλιείας, ἄδειαι κυνηγίου, ἐκδιδόμεναι εἰς μέρη ἐκτὸς τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν ἕδρῶν τῶν νομῶν· ἄδειαι ὁπλοφορίας· τεσκερέδες ἐσναφίου ἀπὸ 200 μέχρι 1 000 γροσίων καὶ ἄδειαι διὰ ἐμπορικὰ παραπήγματα τῆς αὐτῆς ἀξίας 3 γρόσια.

Τὰ πασαβὰν καλούμενα διαβατήρια, τεσκερέδες ἐσναφίου ἀξίας ἀνωτέρας τῶν 300 γροσίων καὶ ἄδειαι διὰ ἐμπορικὰ παραπήγματα τῆς αὐτῆς ἀξίας 5 γρόσια.

Τὰ διὰ τὴν ἀλλοδαπὴν διαβατήρια καὶ αἱ ἄδειαι κυνηγίου, αἱ ἐκδιδόμεναι ἐν τῇ πρωτευούσῃ καὶ ἐν ταῖς ἕδραις τῶν νομῶν 10 γρόσια.

Ἄρθρον 76. Ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω ἀναγραφομένων καὶ ἀριθμουμένων ἐγγράφων καὶ ὁμολόγων θὰ προσκολλῶνται τὰ χαρτόσημα, ἅτινα συνέστησαν δι' ἕκαστον ἐξ αὐτῶν. Γενήσεται ὅμως χρῆσις: 1ον· ἰδιαιτέρων χαρτοσήμων εἰς τὰς ἀποδείξεις τῶν ἐπισήμων τμημάτων διὰ τὰ ἔγγραφα καὶ ὁμόλογα, ἅτινα ἀναγράφονται ἐν τῷ παρόντι τίτλῳ καὶ ἅτινα ὑποβάλλονται εἰς τέλος κατ' ἀποκοπὴν 20 παράδων· 2ον· χαρτοσήμων τῶν δύο γροσίων τῶν διαβατηρίων διὰ τὰ διαβατήρια καὶ τὰ πασαβάν, ἅτινα ὑπόκεινται εἰς τέλος 10 γροσίων.

Ἄρθρον 77. Ἐὰν ἐπὶ τῶν ἐγγράφων καὶ ὁμολόγων, ἅτινα κατὰ νόμον ὑπόκεινται εἰς τὰ πρόσθετα χαρτόσημα, ἐκολλήθησαν χαρτόσημα ἐκτὸς τῶν προσθέτων, ὁ κάτοχος τῶν ἐγγράφων θὰ προσκολλήσῃ καὶ θὰ ἀκυρώσῃ ἐκ νέου πρόσθετα χαρτόσημα ἀξίας ἴσης πρὸς τὸ δέκατον τῆς ἀξίας τοῦ ἀναγκαιοῦντος χαρτοσήμου ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως ὅτι ταῦτα δὲν θὰ ἦναι ὀλιγώτερα τῶν δέκα παράδων· εἰς τὸν κάτοχον ἐπιφυλάσσεται τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὸ οὕτω ὑπ' αὐτοῦ πληρωθὲν ποσὸν παρὰ τοῦ ὑπογράψαντος τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα ὑπαλλήλου.

Ἄρθρον 78. Οἱ ὑπάλληλοι, οἵτινες ἤθελον ἐκδώσει τὰ ὡς ἄνω ἀναγραφέντα ἔγγραφα, ἐστερημένα ὅμως χαρτοσήμου ἢ ἔχοντα τοιαῦτα ἀνεπαρκῆ ἢ ἠκυρωμένα ἀντιθέτως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 29 τοῦ παρόντος νόμου, θὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 38 τοῦ παρόντος νόμου ὁριζόμενα πρόστιμα.

Ἄρθρον 79. Τὰ ἑξῆς ἔγγραφα ἀπαλλάσσονται τῶν ἐν τῷ παρόντι τίτλῳ ἀναγραφομένων τελῶν:

1. Αἱ μεταξὺ τῶν ἐπισήμων τμημάτων ἀνταλλασσόμεναι ἀποδείξεις παραλαβῆς.
2. Ἀποδείξεις παραλαβῆς, διδόμεναι ὑπὸ τῶν ἐπισήμων τμημάτων διὰ φόρους ἢ οἷα δήποτε ποσὰ εἰσοδημάτων, ἀνερχομένους κατ' ἀρχὴν εἰς πέντε ἢ ὀλιγώτερα γρόσια.
3. Τεσκερέδες τῶν φόρων τῶν ἀπόρων.
4. Ἀποδείξεις καὶ τεσκερέδες, διδόμενοι εἰς τοὺς ἐπὶ τῆς ὁδοποιΐας ἐργάτας δι' ἐργασίαν ἐκτελουμένην ἢ φόρον ὁδοποιΐας πληρονόμενον.
5. Τὰ δωρεὰν ἐκδιδόμενα διαβατήρια διά τε τὸ ἐσωτερικὸν καὶ τὴν ἀλλοδαπήν.
6. Αἱ ἐπικυρώσεις τῶν διαβατηρίων.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ἄρθρον 80. Αἱ διοικητικαὶ ἢ δικαστικαὶ διατυπώσεις τοῦ παρόντος νόμου, ἐφαρμοζόμεναι εἰς τοὺς ξένους ὑπηκόους, θὰ ἐκτελεσθῶσι συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν ἐν ἰσχύϊ μεθόδων.

Ἄρθρον 81. Πάντες οἱ τέως νόμοι, κανονισμοὶ καὶ ἀτοφάσεις περὶ χαρτοσήμου ἀκυροῦνται ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ παρὼν νόμος τίθεται ἐν ἰσχύϊ.

Ὁ παρὼν νόμος τεθήσεται ἐν ἰσχύϊ ἕνα μῆνα μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ, ἐκτὸς τῶν νομῶν Ὑεμένης, Χεδζάζης, Τριπολίτιδος, Βαγδάτης, Βασόρας, Ἐρζερούμης, Μοσούλης, Βάν, Βιτλίς, Μαμουρὲτ-οὐλ-Ἀζίζ καὶ Διαρβεκίρης καὶ τῶν διοικήσεων Βεγάζης καὶ Ζώρ, ἔνθα τεθήσεται ἐν ἰσχύϊ τρεῖς μῆνας μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ.

Ἄρθρον 82. Οἱ εἰσαγγελεῖς, οἱ δημαρχιακοί, οἱ ἀστυνομικοὶ καὶ οἱ τελωνειακοὶ ὑπάλληλοι ὑποχρεοῦνται νὰ παράσχωσι τὴν δέουσαν βοήθειαν αὐτῶν εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Δημοσίου Ὀθωμανικοῦ Χρέους διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος νόμου, ὅταν ἡ ῥηθεῖσα Διεύθυνσις ἀπευθυνθῇ πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τούτῳ.

Ἄρθρον 83. Τὰ ὑπουργεῖα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐντέλλονται τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος νόμου.

Τῇ 25 Ζιλχιδζὲ 1323, 6 Φεβρουαρίου 1321.

ΣΑΛΗΧ ΑΡΙΦ ΒΕΗΣ

Ἡ Α. Ἐνδοξότης ὁ Σαλὴχ Ἀρὶφ βέης, μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς λογοκρισίας καὶ ἐπόπτης τῶν μὴ μουσουλμανικῶν καὶ τῶν ξένων Σχολῶν, ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 20 Ἰουλίου 1873, εἶναι δὲ τελειόφοιτος τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Λυκείου τοῦ Γαλατᾶ Σεραΐου καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς Νομικῆς Σχολῆς. Πλὴν τῆς ἐπισήμου γλώσσης τοῦ Κράτους, ἡ Α. Ἐνδοξότης ὁ Σαλὴχ Ἀρὶφ βέης εἶναι κάτοχος καὶ τῆς γαλλικῆς, ἑλληνικῆς καὶ γερμανικῆς γλώσσης. Εἰκοσαέτης μόλις διωρίσθη ὁ Σαλὴχ Ἀρὶφ βέης τῷ 1893 εἰς τὸ Γραφεῖον τῶν μὴ μουσουλμανικῶν καὶ τῶν ξένων Σχολῶν. Τῷ 1895 ἐτιμήθη διὰ τοῦ βαθμοῦ Μπαλιᾶ καὶ διωρίσθη λογοκρίτης καὶ ἐπόπτης τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου. Τῷ 1900 προυβιβάσθη εἰς τὸν βαθμὸν Σανιέ, ἀπονεμηθέντος αὐτῷ καὶ τοῦ παρασήμου Μετζιδιὲ Δ΄ τάξεως. Τῷ 1903 προυβιβάσθη εἰς τὸν βαθμὸν Μουτεμαΐζ, παρασημοφορηθεὶς τῷ 1905 διὰ τοῦ Μετζιδιὲ Γ΄ τάξεως. Τῷ 1906 ὁ Σαλὴχ Ἀρὶφ βέης προυβιβάσθη εἰς τὸν α΄ βαθμὸν β΄ τάξεως (Οὐλὰ-σανισί), διορισθεὶς ἅμα καὶ μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς λογοκρισίας, εὐσυνειδήτως ἑκάστοτε καὶ μετὰ μεγάλης προσηνείας ἐπιτελῶν τὰ ἀνατιθέμενα αὐτῷ λεπτεπίλεπτα καθήκοντα. Ὁ Σαλὴχ Ἀρὶφ βέης ἐπὶ τριετίαν ἐδίδαξε τὴν ἑλληνικὴν ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ Γυμνασίῳ «Νουμουνέϊ Τερακκῆ» καὶ ἀπὸ ἑξαετίας εὐδοκιμώτατα διδάσκει τὴν γαλλικὴν ἐν ταῖς ἀνωτάταις τάξεσι τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Λυκείου.

ΦΩΤΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Τὴν 3 Μαΐου 1906 ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς Νοσοκομείοις ὁ **Φώτιος Δημητριάδης,** ἀνὴρ πολλαχῶς μὲν τὴν καθ' ἡμᾶς κοινωνίαν ὑπηρετήσας, μεγάλως δὲ καὶ τὰ Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα ὠφελήσας.

Ὁ ἀείμνηστος, τύπος καὶ ὑπογραμμὸς καλοῦ πατρὸς καὶ ὠφελίμου πολίτου ἀναδειχθεὶς ἐν τῷ βίῳ του, διήνυσεν αὐτὸν ἐν ἀρρᾷ καὶ πολυμερεῖ δράσει, ἧς τὰ καλὰ ἀρθόνως ἔβρεψαν καὶ ἡ μαθητευομένη ὁμογενὴς νεολαία τῆς πόλεώς μας καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς ἑλληνικὴ δημοσιογραφία. Ἀλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο κοινωφελὲς ἔργον πάσης ἐκδηλώσεως τοῦ δημοσίου ἡμῶν βίου εὗρισκεν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρὸς παράγοντα ἀτρηρόν, μετὰ ζέσεως καὶ θέρμης συνεισφέροντα τὴν ἐκ τῆς πείρας καὶ τῶν πολλῶν αὐτοῦ γνώσεων πολύτιμον συμβολήν του.

Ὑπὲρ πᾶν ὅμως ἔργον τὰ προσόντα ταῦτα τοῦ μακαρίτου Δημητριάδου ἰδιαιτέρως ἐκαρπώθη τὸ «Ἡμερολόγιον τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων», εὐτυχῆσαν ν' ἀποκτήσῃ αὐτὸν μέλος τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς του ἐπὶ δύο συνεχεῖς περιόδους. Ὑπὲρ τοῦ «Ἡμερολογίου» ὁ μακαρίτης εἰργάσθη μετὰ ζήλου μεγάλου καὶ μετὰ τῆς γλυκείας ἐκείνης εὐχαριστήσεως, τὴν ὁποίαν πάντοτε συνεπάγεται ἡ τῆς φιλανθρωπίας ὑπηρεσία, καθ' οἱονδήποτε τρόπον καὶ ἂν τελῆται.

Ἐπέπρωτο δ' ὁ μακαρίτης ἵνα καὶ τὴν τελευταίαν πνοήν του παραδώσῃ τῷ Ὑψίστῳ ὑπ' αὐτὴν ταύτην τὴν στέγην τῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἅτινα οὕτω, πικρότερον αἰσθανθέντα τὴν ἀπώλειαν, ἀνταξίως ἐκήδευσαν τὸν ἄνδρα καὶ ἔκλαυσαν ἐπὶ τοῦ νεκροῦ του.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἄλλη κοινωνία ἡμῶν, ἡ τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἐπιστημῶν, ἔσπευσε ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸν ἀείμνηστον τὴν κατὰ τὴν δρᾶσίν του προσήκουσαν αὐτῷ τιμήν, παρακολουθήσασα τὴν κηδείαν καὶ πικρῶς θρηνήσασα ἐπὶ τοῦ τάφου του.

Μ.

ΔΟΞΑ ΚΑΙ ΣΤΟΜΑΧΟΣ

Φώτιος Δημητριάδης
† Τῇ 3 Μαΐου 1906.

Ὡραῖον πρᾶγμα εἶναι ἡ δόξα, ἀλλ' εἰς οὐδὲν χρησιμεύει κατὰ τῶν στερήσεων καὶ κατὰ τῆς πείνης. Αἱ ἀνάγκαι τῆς συντηρήσεως εἶναι σκληραὶ καὶ ἐξ ἴσου ἐπιτακτικαὶ τοῖς κοινοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς καὶ εἰς ἐκείνους, ὧν τὸ μέτωπον ἐθώπευσεν ἡ αἴγλη τῆς ἀνδραγαθίας, τὸ δὲ ὄνομα διελάλησεν ἡ φήμη εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης.

Ἀφ' ἑτέρου ἡ τύχη ἡ ἀγχίστροφος ἔχει παραδόξους καὶ ἀπιστεύτους μεταβολάς. Οὐδὲν σέβεται, ἀρέσκεται δὲ καὶ νὰ γελωτοποιῇ ἐνίοτε καὶ τὴν δόξαν καὶ τὸ γόητρον, ἵν' ἀποδειχθῇ ὅτι οὐδὲν εἶναι βέβαιον καὶ σταθερὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον καὶ ὅτι πράγματι ἓν μόνον βῆμα χωρίζει τὸ ὑψηλὸν ἀπὸ τοῦ γελοίου.

Τίς ποτε, λόγου χάριν, θὰ ἐπίστευεν ὅτι εἷς τῶν ὀνομαστοτάτων ἡρώων τῆς τρανσβααλικῆς ἐποποιΐας, ὁ στρατηγὸς Κρόνζε, θὰ περιέφερε, τρία ἔτη μετὰ τὴν λῆξιν τοῦ μακροῦ ἐκείνου ἀγῶνος, τὸ ἡρωϊκὸν παράστημά του εἰς τὰς ἀμερικανικὰς πόλεις, ἐμφανιζόμενος ἀπὸ τῆς σκηνῆς πρὸ ξένων θεατῶν καὶ ὠθούμενος ἐκ τῆς σκληρᾶς ἀνάγκης τοῦ νὰ ἐξοικονομήσῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν:

Ὑπάρχουσι πραγματικότητες μᾶλλον ἀπίστευτοι καὶ τοῦ φανταστικωτάτου μύθου. Ὁ Κρόνζε μὲ τὴν νέαν τύχην του ἔρχεται νὰ βεβαιώσῃ τὴν ἀλήθειαν

ταύτην. Κατεστραμμένος μετὰ τὸν ἀγῶνα, ἀπολέσας καὶ οἶκον καὶ περιουσίαν καὶ αὐτὴν τὴν νεαράν του σύζυγον, περιῆλθεν εἰς τὴν ἔνδειαν, εἶχε δὲ καὶ τὸ ἀτύχημα νὰ μὴ ἑλκύσῃ οὔτε τῶν ἄγγλων κατακτητῶν οὔτε τῶν συμπατριωτῶν του τὴν βοήθειαν.

Ὁ νικητὴς τοῦ Μαγερσφονταΐν καὶ ὁ ἡττημένος τοῦ Πάρδεβεργ εἶχε μόνην καὶ ἀναφαίρετον περιουσίαν τὴν στρατιωτικήν του δόξαν· ἀλλ᾽ ἡ δόξα αὕτη ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις εἶναι νόμισμα οὐδεμίαν ἔχον κυκλοφορίαν ἐν τῇ ἀγορᾷ, νόμισμα, δι᾽ οὗ καὶ μόνου εἶναι ἀδύνατον νὰ ζήσῃ τις οὐδ᾽ ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα. Ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ του ὁ στρατηγὸς ἔλαβεν αἴφνης ἐξ Ἀμερικῆς πρότασιν, δι᾽ ἧς τῷ προσφέρεται θέσις ἠθοποιοῦ περιοδεύοντος τὸν Νέον Κόσμον καὶ ὑποχρεουμένου ν᾽ ἀναπαριστᾷ πρὸ τῶν θεατῶν τὰ ζωηρότατα ἐπεισόδια καὶ τὰς δραματικωτάτας σκηνὰς τῶν ἀγώνων του κατὰ τῶν Ἄγγλων. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Βόερς εὑρέθη πρὸ διλήμματος δυσκολωτάτου. Νὰ καταδικάσῃ ἑαυτὸν εἰς ἰσόβιον πενίαν ἢ νὰ σωθῇ ἐκ ταύτης ἅπαξ καὶ διὰ παντός, ἀποδεχόμενος τὴν πρότασιν καὶ θυσιάζων τὸ γόητρον τῆς ἰδίας ἀξιοπρεπείας.

Πολλοὶ τῶν φίλων, οὓς συνεβουλεύθη, τὸν ἀπέτρεψαν ἀπὸ τῆς τελευταίας ταύτης ἀποφάσεως, ἀλλ᾽ οὐδεὶς ἔλυσε καὶ τὸ βαλλάντιον ὑπὲρ αὐτοῦ.

«Τότε, λέγει ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ ὁ στρατηγός, ἐσκέφθην ὅτι, ἀφοῦ ἡ στρατιωτική μου φήμη εἶναι καὶ ἡ μόνη μου περιουσία, δι᾽ αὐτῆς πάλιν ὤφειλον νὰ ἐπιδιώξω πόρον ἐξασφαλίζοντα τὸ γῆρας μου. Οἱ δὲ φίλοι μου παρεδέξαντο τὴν γνώμην ταύτην ἐπὶ τέλους. Ἀπεφάσισα λοιπὸν νὰ δεχθῶ τὴν γενομένην μοι πρότασιν. Θὰ παραστήσω πάλιν ἐκ νέου μετὰ τῶν ἀνδρῶν μου τὴν τελευταίαν μάχην, καθ᾽ ἣν ἠγωνίσθην. . . . . »

Ἐννοεῖται ὅτι ὁ κόσμος δὲν βλέπει καθ᾽ ἑκάστην θεάματα τοιαῦτα, οἱονεὶ ἀληθινῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἱστορικῶν τοῦ πολέμου γεγονότων. Ὅθεν καὶ γενναιοτάτη χορηγεῖται ἀμοιβὴ εἰς τὸν Κρόνζε καὶ τοὺς πρώην συμπολεμιστάς του, οὓς θὰ παραλάβῃ μετ᾽ αὐτοῦ χάριν τῆς περιοδείας ταύτης, ἥτις θὰ ἀναστατώσῃ βέβαια τὸν Νέον Κόσμον, ἀλλὰ καὶ θὰ πλουτίσῃ τοὺς ἀμερικανούς της διοργανωτάς.

Αἱ σκηναὶ τῶν ἱστορικῶν μαχῶν ἐν μέσῳ τῶν ὀρέων καὶ φαράγγων τοῦ Τράνσβααλ, αἱ σκηναὶ τῶν νικῶν του καὶ αἱ τῆς τελευταίας μάχης, καθ᾽ ἣν ἡττήθη καὶ παρέδωκε τὸ ξίφος τῷ ἄγγλῳ στρατηγῷ, θὰ παρελαύνωσι καθ᾽ ἑκάστην πρὸ πολυαρίθμων θεατῶν. Καὶ οἱ φιλοσοφοῦντες ἐπὶ τῇ τύχῃ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων θὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι, ἂν καθ᾽ ἑαυτὴν ἡ δόξα εἶναι πρᾶγμα ὑπὲρ τοῦ στομάχου ἄχρηστον, ὑπάρχει ὅμως τρόπος πρακτικῆς ἐκμεταλλεύσεως αὐτῆς ἐν τῇ χώρᾳ παντὸς παραδόξου, ἥτις κατορθοῖ καὶ αὐτὴν τὴν πολεμικὴν δόξαν νὰ μεταβάλῃ εἰς βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα.

Φ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΚΕΡΟΕΣΣΑ Η ΜΗΤΗΡ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΟΣ

ΚΑΙ

ΤΟ ΕΝ ΒΟΣΠΟΡΩι ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΒΟΪΔΙΟΥ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΑΣ

Ὅτε πρό τινων ἐτῶν ἐντολῇ τῆς ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημείας τῶν Ἐπιστημῶν κατέγραφον τὰ ἐν τοῖς νομισματικοῖς Μουσείοις τοῖς Εὐρώπης ἀποκείμενα ἀρχαῖα νομίσματα τῶν βορείων ἑλληνικῶν χωρῶν, κατ᾽ ἀκολουθίαν καὶ τὰ τοῦ ἀρχαίου Βυζαντίου, εὗρον ἐν ταῖς δημοσίαις συλλογαῖς Παρισίων, Λονδίνου καὶ Μονάχου σπανιόν τι χαλκοῦν νομισμάτιον. Ἡ παρ᾽ ἐμοῦ νέα ἑρμηνεία τῶν τύπων αὐτοῦ δύναται, νομίζω, ν᾽ ἀποτελέσῃ θέμα βραχείας ἀνακοινώσεως διαφερούσης τοὺς ἀναγνώστας τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένου *Ἡμερολογίου τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων*, οὗ ἡ Διεύθυνσις εὐηρεστήθη νά με παρακαλέσῃ ὅπως γράψω χάριν τῶν ὁμογενῶν ἀναγνωστῶν, καὶ μάλιστα τῶν ἐν Βυζαντίῳ οἰκούντων, τοιαύτην τινὰ ἀνακοίνωσιν ἐκ τοῦ κλάδου τῆς ἐπιστήμης, ἣν καλλιεργῶ.

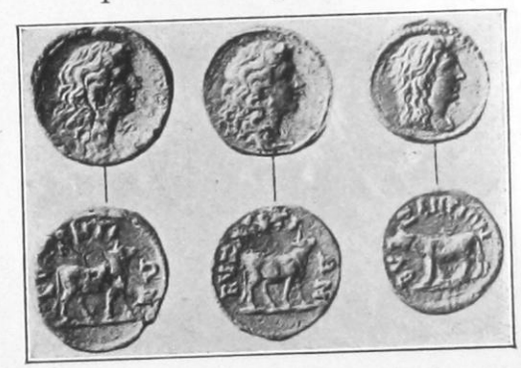

1 2 3

Εἰκὼν Α΄

Α΄

ΚΕΡΟΕΣΣΑ Η ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΟΣ ΜΗΤΗΡ

1) Χαλκοῦν 18. — Προτομὴ κόρης κερασφόρου καὶ λυσικόμου πρὸς δ. Ὀπ. ΒVΖΑΝΤΙ/ϹΩΝ. Δάμαλις ἐπὶ βάσεως πρὸς δ. ἱσταμένη (τὴν εἰκόνα τοῦ ὀπ. ἐν μεγεθύνσει ἴδε κατωτέρω).

α') Εἰκὼν Α' 1. = Μουσεῖον Παρισίων = Wiczay. *Cat. Mus. Hedervar* ἀρ. 2 282 — Sestini. *Mus. Hedervar* 48, 6 — Mionnet, *Description des Medailles*, I, 377, 90. Ἡ ἐνταῦθα καὶ κατωτέρω δημοσιευομένη χάριν πλείονος σαφηνείας μεγέθυνσις ἐν ζιγκογραφίᾳ (Εἰκὼν Β' καὶ Γ') ἐσχεδιάσθη κατὰ τὸ νόμισμα τῆς συλλογῆς Λονδίνου ὑπὸ τοῦ Gillieron μετὰ τῆς δεούσης ἀκριβείας.

β') Εἰκὼν Α' 2. = M. Λονδίνου = R. S. Poole. *Catalogue of Greek coins, Thrace*, σελ. 97, 18.

γ') Μ. Μονάχου (νόμισμα κακῆς διατηρήσεως).

2) Ἕτερον ὅμοιον, ἀλλ' ὑπολειπόμενον τὴν τέχνην καὶ ἔχον τὸν ἐφ' ἑτέρου τύπον πρὸς ἀριστεράν.

Εἰκὼν Α' 3 = M. Λονδίνου = S. Poole, ἔνθα ἀνωτέρω, ἀρ. 19.

Ὁ Wiczay, ὁ πρῶτος δημοσιεύσας τὸ χαριέστατον νομισμάτιον τῆς συλλογῆς τῶν Παρισίων (τότε ἐν τῇ συλλογῇ Hedervar εὑρισκόμενον), περιέγραψε τὴν ἐφ' ἑνὸς προτομὴν ὡς «κεφαλὴν ἀγένειον», μηδὲν ἕτερον προσθέσας, οὔτε δηλαδὴ ἂν αὕτη κόρης ἢ νεανίου καὶ τίνος. Ἔτι τούτου χεῖρον ὁ Sestini ἐθεώρησεν αὐτὴν ὡς κεφαλὴν *Ἀπόλλωνος*, ἐξήγησιν, ἣν καὶ ὁ Mionnet παρεδέξατο κατόπιν! Ἀκριβέστερόν πως περιεγράφησαν τὰ δύο νομίσματα τοῦ βρεττανικοῦ Μουσείου ὑπὸ τοῦ Poole, πρώτου ἀναγνωρίσαντος ὅτι ἡ νεανικὴ κεφαλὴ φέρει *τύπους κεράτων* καθ' ἑκάτερον τοῦ μετώπου μέρος· ἀλλὰ καὶ οὗτος ἠπατήθη, ἐκλαβὼν αὐτὴν ὡς εἰς ἄρρενα ἀνήκουσαν.

Εἰκὼν Β'

Τούτῳ δ' ἠκολούθησε καὶ ὁ B. V. Head ἐν τῇ Historia Numorum, σελ. 231, προσθέσας ὅτι ἡ κεφαλὴ αὕτη εἶναι ἴσως ἡ τοῦ ποταμοῦ *Λύκου*· ἀλλ' αὕτη βεβαίως ἐστίν, ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, νέας καὶ χαριεστάτης κόρης· Ἀλλὰ τίς αὕτη; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀδιστάκτως φρονοῦμεν ὅτι παρέχουσιν ἀπάντησιν τὰ ἑξῆς χωρία ἀρχαίων συγγραφέων. Διονυσίου Βυζαντίου *Ἀνάπλους Βοσπόρου*, σελ. 12, παράγρ. XXIV (τῆς ἐκδόσεως C. Wescher). Ὁμιλῶν ὁ συγγραφεὺς οὗτος περὶ τῆς τοπογραφίας τοῦ Βυζαντίου, λέγει: «*Καθ' ὃ δὲ συμπεσόντες* (παρὰ τὸ Βυζάντιον) *ἀλλήλοις ἐπὶ τὴν ἀπαντῶσαν παχεῖαν ἄκραν ὑπερενεχθέντες ἐκβαίνουσιν εἰς τὴν θάλασσαν* (οἱ ποταμοὶ Βορβύσης καὶ Κίδαρος), *Σημύστρας βωμός· ἀφ' ἧς καὶ τοὔνομα τῷ χωρίῳ· Σημύστρα δὲ νύμφη ναΐς Κεροέσσης τροφός. Ἰὼ γάρ, ἐπὶ μηχαναῖς μὲν Διός, ὀργῇ δὲ Ἥρας, πτερωτὸν οἶστρον ἄφετος ἐν μορφῇ βοὸς ἐπὶ πολλὴν ἐπτοήθη γῆν, κατὰ τοῦτον μάλιστα τὸν τρόπον ἐπειγομένη, καὶ ὠδῖσι* (*θείας γὰρ γονῆς ἔμ-*

πλεως ἦν) *ἀπερείδεται θῆλυ βρέφος. Τὸ δὲ ἀραμένη Σημύστρα τιθηνεῖται* ΠΑΡΑΣΗΜΟΝ ΤΗΣ ΜΗΤΡΩΙΑΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ· ΤΥΠΟΙ ΓΑΡ ΚΕΡΑΤΩΝ ΚΑΘ' ΕΚΑΤΕΡΟΝ ΤΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ ΜΕΡΟΣ ΥΠΟΔΥΝΤΕΣ ΕΞΕΙΧΟΝ. ΕΝΘΕΝ ΚΑΛΕΙΤΑΙ ΚΕΡΟΕΣΣΑ. *Ταύτης καὶ Ποσειδῶνος Βύζας ἀνὴρ ἴσα θεῷ τετιμημένος, ἀφ' οὗ τὸ Βυζάντιον*».

Ἡσυχίου Μιλησίου, Πάτρια Κωνσταντινουπόλεως (Fragmenta Histor. gr. τόμ. IV, σελ. 148, ἔκδ. Müller): «*Ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὴν Θρᾳκῶν ἀφίκετο χώραν* (ἡ Ἰώ), *ὄνομα μὲν τῷ τόπῳ κατέλιπε Βόσπορον, αὕτη δὲ πρὸς τὸ καλούμενον Κέρας ἐπανελθοῦσα, καθ' ὃ Κύδαρός τε καὶ Βορβύσης συμμίσγονται, τοῖς ἐνοικοῦσι προθεσπίζουσα τὰ ἐσόμενα, παρὰ τὸν Σεμέστρης βωμὸν τὴν λεγομένην Κερόεσσαν ἀπεκύησε κόρην, ἐξ ἧς καὶ Κέρας ὁ τόπος ὠνόμασται... Ἡ τοίνυν Κερόεσσα παρὰ Σεμέστρῃ νύμφῃ τραφεῖσα καὶ* ΠΑΡΑΔΟΞΩΙ ΜΟΡΦΗΙ ΛΑΜΠΡΥΝΘΕΙΣΑ, *πολὺ τὰς θρᾳκικὰς ὑπερέβαλε παρθένους, τῷ τε θαλαττίῳ μιγεῖσα Ποσειδῶνι, τίκτει τὸν καλούμενον Βύζαντα*».

Οὐδεμία ἄρα ἀμφιβολία ὅτι τὰ προκείμενα νομίσματα παρουσιάζουσιν ἡμῖν τὴν ἔτι ἐντελῶς ἄγνωστον εἰκόνα τῆς Κεροέσσης.

Ἐπικύρωσιν τῆς ἐξηγήσεως ταύτης παρέχουσι καὶ πλεῖστα ἕτερα τῶν νομισμάτων τοῦ Βυζαντίου, φέροντα τοὺς τύπους α') τῆς *μητρὸς* τῆς Κεροέσσης Ἰοῦς, εἰκονιζομένης ὡς δαμάλεως βαδιζούσης ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου, β') τοῦ *συζύγου* τῆς αὐτῆς Κεροέσσης Ποσειδῶνος καὶ γ') τοῦ *υἱοῦ* αὐτῆς Βύζαντος, εἰκονιζομένου ὡς ἥρωος γενειάτου, μετὰ κράνους, σὺν τῇ ἐπιγραφῇ ΒΥΖΑΣ (ἰδὲ Ἐφημερ. Ἀρχαιολ. 1889, σελ. 74—80).

Β'

ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΒΟΪΔΙΟΥ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΑΣ

Οὐχὶ σμικροτέρας σπουδαιότητος εἶναι ὁ ἐφ' ἑτέρου τύπος τῶν νομισμάτων τῆς Κεροέσσης, ὁ εἰκονίζων δάμαλιν ἱσταμένην ἐπὶ πλίνθου. Ἡ ἀμέσως εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ μελετῶντος τὸ νόμισμα τοῦτο ἐπερχομένη σκέψις εἶναι, ὅτι καὶ αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἰὼ τὴν τῆς Κεροέσσης μητέρα· λεπτομερέστερα ὅμως ἔρευνα ἀπίθανον καθιστᾷ τὴν ἑρμηνείαν ταύτην. Διότι ἐλλείπει μὲν ὁ ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς βοὸς δελφίν, ὁ πάντοτε τὴν Ἰὼ χαρακτηρίζων, ἐλλείπει δὲ καὶ τὸ βάδισμα, τὸ ἐπ' ἴσης τὴν Ἰὼ χαρακτηρίζον, ἴσταται δὲ ἡ βοῦς ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς ὑπὸ τῶν τὰ νομίσματα σπουδαζόντων συνήθως *βάσεως* (Base—Basenlinie) καλουμένης. Τέλος δὲ καὶ ἐπὶ τῶν τεσσάρων γνωστῶν ἀντιτύπων τοιαύτη τις εἶναι ἡ στάσις τῆς βοός, ὅση μάλιστα ἁρμόζει εἰς γλυπτὸν ἔργον ἐκ μαρμάρου. Πρὸς δ' εὑρίσκω ἐν ταῖς ἀρχαίαις πηγαῖς τὰ ἑξῆς χωρία συγγραφέων: Διονύσιος ὁ Βυζάντιος, γράφων περὶ τῆς ἀσιατικῆς ἐκείνης ἀκτῆς τοῦ Βοσπόρου, τῆς καταντικρὺ τοῦ χωρίου ἐκείνου κειμένης, τοῦ κληθέντος *Κέρατος* ἕνεκεν αὐτῆς τῆς *Κεροέσσης*, ἀφη-

γεῖται τὰ ἑξῆς: «*Ἔνθεν ἄκρα προπίπτει ταῖς τῆς θαλάσσης πλημμυραῖς ἐπίδρομος. πολὺς γὰρ ἐπ᾽ αὐτὴν ὠθούμενος ὁ πλοῦς πρὸς τὴν καλουμένην ἀνθαμιλλᾶται Βοῦν. Ἔστι δὲ οἷον ἀφετήριον τοῦ πρὸς τὴν Εὐρώπην διάπλου· καὶ κίων λίθου λευκοῦ, καθ᾽ ἧς βοῦς,* ΧΑΡΗΤΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΠΑΛΛΑΚΗΝ ΒΟΪΔΙΟΝ ΕΝΤΑΥΘΑ ΚΑΜΟΥΣΑΝ ΑΠΟΚΗΔΕΥΣΑΝΤΟΣ· *σημαίνει δὲ ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ λόγου τἀληθές· οἱ μὲν γὰρ εἰκαίαν καὶ ἀταλαίπωρον πονούμενοι τὴν ἱστορίαν οἴονται τῆς ἀρχαίας λήξεως εἶναι τὴν εἰκόνα, πλεῖστον ἀποπλανώμενοι τἀληθοῦς...*» κτλ.

Εἰκὼν Γ'

Τὰ αὐτὰ διηγεῖται καὶ Ἡσύχιος ὁ Μιλήσιος: «*Ἐπειδὴ δὲ καὶ Λέων τὸν βίον μετήλλαξε, Χάρης ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς σὺν ναυσὶ τεσσαράκοντα εἰς συμμαχίαν τῶν Βυζαντίων ἐλθὼν πρὸς τὸν κατὰ Φιλίππου πόλεμον, κατέλαβε τὴν ἄκραν τῆς Προποντίδος, ἥτις μεταξὺ κεῖται Χρυσοπόλεως καὶ Χαλκηδόνος, καὶ ἐν ἐκείνῳ προσορμίσας τῷ τόπῳ ἀπόπειραν ἐλάμβανε τοῦ πολέμου. Ἔνθα δὲ τὴν ἑπομένην αὐτῷ γυναῖκα νόσῳ βληθεῖσαν ἀποβαλὼν κατέθηκεν ἐν τάφῳ, ἀναστήσας αὐτῷ βωμὸν καὶ κίονα σύνθετον, ἐφ᾽ ᾧ δάμαλις δείκνυται ἐκ ξεστοῦ λίθου ἀνακειμένη. Οὕτω γὰρ (μᾶλλον) ἐκείνη τὴν ἐπωνυμίαν ἐκέκλητο, ἥτις διὰ τῶν ἐγγεγραμμένων στίχων μέχρι τῶν καθ᾽ ἡμᾶς διασῴζεται χρόνων*».

Τὸ δ᾽ ἐπίγραμμα, τὸ δηλοῦν τίνων ἐστηλώθη χάριν ἡ βοῦς, διασωθὲν εὐτυχῶς μέχρις ἡμῶν ἔχει ὡς ἑξῆς, δυνάμενον ἀληθῶς νὰ γραφῇ ὡς ἑξήγησις ὑπὸ τὸν τύπον τοῦ προκειμένου νομίσματος:

Ἰναχίης βοὸς οὖκ εἰμι τύπος, οὐδ᾽ ἀπ᾽ ἐμεῖο
κλῄζεται ἀντωπὸν Βοσπόριον πέλαγος·
κείνην γὰρ τὸ πάροιθε βαρὺς χόλος ἤλασεν Ἥρης
ἐς Φάρον· αὐτὰρ ἐγὼ Κεκροπίς εἰμι νέκυς,
εὐνέτις ἦν δὲ Χάρητος, ἔπλων δ᾽ ὅτ᾽ ἔπλωεν ἐκεῖνος
τῇδε Φιλιππείων ἀντίπαλος σκαφέων.
Βοΐδιον οὔνομα δ᾽ ἦεν ἐμοὶ τότε· νῦν δὲ Χάρητος
εὐνέτις ἠπείροις τέρπομαι ἀμφοτέραις.

Οἱ Βυζάντιοι συχνὰ ἐπὶ τῶν νομισμάτων ἀπεικόνιζον διάσημα μνημεῖα τῆς πόλεως αὐτῶν· τοῦτο ἄλλως ἐστὶ κοινότατον καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι, μάλιστα κατὰ τοὺς χρόνους τῶν καισάρων. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἀποκρούσῃ τις τοῦ τύπου τὴν ἑρμηνείαν ἡμῶν ταύτην, ἀγόμενος ὑπὸ τῆς σκέψεως ὅτι οἱ

Βυζάντιοι θ᾽ ἀπέφευγον τὴν ἐπὶ τῶν νομισμάτων αὐτῶν ἀπεικόνισιν τάφου ἑταίρας, διότι καὶ ἕτερον, *καθ᾽ ὅλα ὅμοιον παράδειγμα*, παρέχει ἡμῖν ἡ νομισματική. Νομίσματά τινα δηλαδὴ τῆς πόλεως Κορίνθου, ἐπὶ Ῥωμαίων κοπέντα, ἤτοι τῶν αὐτῶν τοῖς προκειμένοις χρόνων, φέρουσιν ἐφ᾽ ἑνὸς μὲν κεφαλὴν Ἀφροδίτης, ἐφ᾽ ἑτέρου δὲ τύπον ἀκριβέστατα ἀνταποκρινόμενον τῷ χωρίῳ τοῦ Παυσανίου (II, 3, 4) «ΤΑΦΟΣ ΛΑΪΔΟΣ (τῆς ἑταίρας), Ω, ΔΗ ΛΕΑΙΝΑ ΕΠΙΘΗΜΑ ΕΣΤΙ ΚΡΙΟΝ ΕΧΟΥΣΑ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΡΟΤΕΡΟΙΣ ΠΟΣΙΝ». Ὅλως δ᾽ ἀνάλογόν ἐστι τὸ ὅτι τὰ μὲν κορινθιακὰ ἐκεῖνα νομίσματα φέρουσιν ἐφ᾽ ἑνὸς τὴν προτομὴν τῆς Ἀφροδίτης, τὰ δὲ προκείμενα βυζαντιακὰ τὴν τῆς Κεροέσσης· διότι βεβαίως, οἵαν ἀναλογίαν καὶ σχέσιν διέβλεπον οἱ εὐφάνταστοι ἡμῶν πρόγονοι, οἱ τὸ κάλλος ἴσα θεῷ λατρεύσαντες, μεταξὺ Ἀφροδίτης καὶ τῆς παγκάλου Λαΐδος, τοιαύτην θ᾽ ἀνεγνώριζον καὶ μεταξὺ Κεροέσσης καὶ Βοϊδίου, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ, ἐκτὸς τοῦ συγγενοῦς τῶν ὀνομάτων αὐτῶν, ὡς ἡ Κερόεσσα ἐμυθολογεῖτο ἐρωμένη τοῦ θεοῦ τῶν θαλασσῶν Ποσειδῶνος, οὕτω καὶ ἡ Βοΐδιον ὑπῆρξε παλλακὶς ναυάρχου.

Ι. Ν. Σβορωνος

★ Ὅστις θέλει μυθιστορήματα ἂς ἐγκύψῃ σπουδαίως εἰς τὴν μελέτην τῆς ἱστορίας· ἐν αὐτῇ θέλει ἴδει τὸν ἀνθρώπινον βίον μετὰ τῶν ποικιλωτάτων καὶ δραματικωτάτων αὐτοῦ σκηνῶν, τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν μετὰ τῶν ζωηροτάτων καὶ τερπνοτάτων αὐτῆς παθῶν καὶ περιπλέον ὑπερτάτην τινὰ γοητείαν, τὴν γοητείαν τῆς πραγματικότητος. Θαυμάζω τὴν φαντασίαν καὶ ἀρέσκει μοι ὑπερβαλλόντως ἡ δημιουργὸς αὕτη δύναμις, ἥτις ἐκ τοῦ μηδενὸς εἰς τὸ εἶναι παράγει ὄντα, ἐμψυχοῖ, χρωματίζει καὶ ζωοποιεῖ αὐτὰ ἐνώπιον ἡμῶν, ἀναπτύσσουσα διὰ τῶν ὀπτασιῶν τῆς τέχνης τοὺς παντοειδεῖς θησαυροὺς τῆς ψυχῆς· τὰ ὄντα ὅμως, ἅπερ πραγματικῶς ἔζησαν καὶ ᾐσθάνθησαν τὰς περιπετείας ταύτας τῆς τύχης, τὰ πάθη, τὴν εὐφροσύνην καὶ τὰς λύπας, ὧν ἡ θέα ἐξασκεῖ τοσαύτην ἰσχὺν ἐφ᾽ ἡμῶν, τὰ ὄντα ταῦτα, λέγω, ὅταν ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ ἐν τῇ οἰκιακῇ αὐτῶν ζωῇ βλέπω, μὲ ἑλκύουσι καὶ μὲ κρατοῦσιν ἔτι πλέον ἰσχυρότερον ἢ τὰ ἐντελέστατα ποιητικὰ ἢ μυθιστορικὰ ἔργα. Ἡ ζῶσα δημιουργία, τὸ ποίημα τοῦτο τοῦ Θεοῦ, ὑπὸ τοὺς θείους αὐτοῦ χαρακτῆρας παριστανόμενον, εἶναι ὡραιότερον παντὸς ἀνθρωπίνου ποιήματος, καὶ ὁ Θεὸς εἶναι ὑπέρτερος παντὸς ποιητοῦ. **Guizot.**

★ Ὁ Ἄγγλος ἀναγινώσκει καθ᾽ ἑκάστην τὴν Ἁγίαν Γραφήν· ἐπὶ κεφαλῆς δὲ τοῦ κατ᾽ ἔτος ἐκδιδομένου προγράμματος τοῦ ἐν Λονδίνῳ Βασιλικοῦ Σχολείου (King's College) τίθενται πάντοτε τὰ ἑξῆς: «Εἰς πάντα χριστιανικὸν τόπον τὸ σύστημα τῆς ἀνατροφῆς πρέπει νὰ θέτῃ τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν σπουδῶν. Ἄνευ τῆς θρησκευτικῆς ἐπιστήμης αἱ ἄλλαι ἐπιστῆμαι δὲν δύνανται νὰ παράσχωσι μήτε εἰς τὸ ἄτομον εὐτυχίαν μήτε εἰς τὸ Κράτος εὐημερίαν».

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΤΑ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΑ ΤΟΥ ΒΑΞΕΚΙΟΪ

Μνημεῖα δαψιλῆ, θαυμαζόμενα ἔτι καὶ νῦν ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων, ἵστανται τὰ ὑδραγωγεῖα τοῦ Βαξέκιοϊ, ἅτινα πολλοὶ Σουλτᾶνοι, ἰδίᾳ δὲ οἱ μεγαλουργοὶ Σουλτὰν Σουλεϋμὰν ὁ Μεγαλοπρεπὴς κατὰ τὸ 1523, Ἀχμὲτ ὁ Γ΄,

Τὸ ὑδραγωγεῖον «Τοπουζλοῦ μπέν∂».

Μαχμοὺτ ὁ Α΄ καὶ Μαχμοὺτ ὁ Β΄, νέους ὑδραγωγοὺς κατεσκεύασαν καὶ τοὺς ὑπάρχοντας ἀνενέωσαν.

Ἅμα τῇ ἐξόδῳ ἐκ τοῦ Βουγιοὺκ Δερὲ βλέπει τις ἐπὶ τῆς πεδιάδος σύμφυμά τι πλατάνων, οὓς ὁ Brayer ὀνομάζει *Γίγαντας τῆς δημουργίας*, καλουμένους ἄλλως «*Γεδὶ καρυδάς*» (ἑπτὰ ἀδελφοί), φυτευθέντας κατὰ τὸ 1096 ὑπὸ τοῦ Γοδεφρίδου Βουϊλλών.

Πρὶν φθάσῃ τις εἰς τὸ χωρίον, κατέρχεται τῆς ἀμάξης πρὸς ἀναψυχὴν κάτωθι τῶν εἴκοσι καὶ μιᾶς ὑδραγωγῶν ἀψίδων, ὧν δομήτωρ ἐγένετο ὁ ἀοίδιμος Σουλτὰν Μαχμοὺτ ὁ Β΄ καὶ δι᾽ ὧν τὸ ὕδωρ, ῥέον ἀψοφητεί, φθάνει εἰς τὸ Πέραν καὶ διανέμεται καταλλήλως πρὸς πόσιν τοῖς κατοίκοις. Ἀναχωρεῖ τις εἶτα πρὸς ἐπίσκεψιν πρῶτον τοῦ ἐν αὐτῷ τῷ χωρίῳ ΒΑ. κειμένου «*Τοπουζλοὺ μπέν∂*». Στενὴ καὶ σκολιὰ ὁδὸς ἄγει τὸν ἐπισκέπτην πρὸς τὴν λίμνην αὐτήν, ἐγὼ δέ, ὡς ἄλλος Νεμρὼδ τῆς Γραφῆς, λαβὼν ἀνὰ χεῖρας ῥάβδον, ἐκεῖ που κατακειμένην, προεπορευόμην τῶν συνοδῶν μου, ὅπως ἐκφοβίσω τὰς πληθούσας σαύρας καὶ τὰ ἀβλαβῆ νερόφιδα.

Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦτο εἶναι κτίσμα τοῦ Σουλτὰν Μαχμοὺτ τοῦ Α΄ καὶ

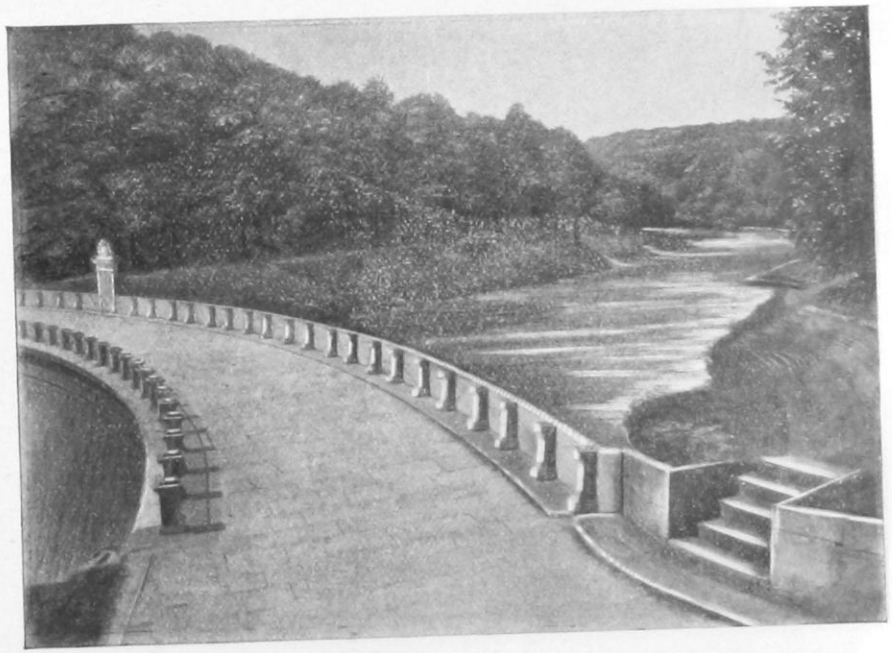

Τὸ μαρμάρινον κρηπίδωμα τοῦ ὑδραγωγείου «Σουλτὰν Μαχμούτ».

φέρει ἐπὶ πλακὸς χρονολογίαν τὸ ἔτος Ἐγείρας 1163, ἐκλήθη δὲ *Τοπουζλού*, διότι ἐν τῷ μέσῳ τῆς προσόψεως αὐτοῦ κεῖται μεγάλη λιθίνη ἐξέδρα καὶ ἐπὶ τεσσάρων κιόνων εἰσὶ τοποθετημέναι στερεῶς ὀγκώδεις σφαῖραι (*τοπούζ*). Ἡ λίμνη αὕτη ἀποτελεῖ οἱονεὶ τρίγωνον καὶ ἐν ταύτῃ συλλείβονται τὰ πέριξ τῶν ὑδραγωγείων ὕδατα πρὸς διοχέτευσιν. Καστανέαι, φηγοὶ καὶ τὰ συμφυῆ αὐτοῖς δένδρα, ἐν οἷς καὶ μεσπιλέαι καὶ κομαρέαι ἄφθονοι προσκλίνουσιν ἐπιχαρίτως ὑπερθεν τῆς λίμνης, πληθούσης διαφόρων χρυσιζόντων ἰχθύων. Μετὰ ὡριαίαν ἀνάπαυσιν κάτωθι τῆς σκιᾶς φιλλύρας ἀποχαιρετίζει τις τὸ

Τοπουζλοὺ μπέηδ, ὅπως συνεχίσῃ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ καὶ εἰς τὰ ἕτερα δύο ὑδραγωγεῖα, ἅτινα Αὐτοκράτορες καὶ Δοῦκες καὶ ὑψηλοὶ ξένοι κατὰ καιροὺς ἐπεσκέψαντο καὶ ἀπεθαύμασαν ἐπὶ τῇ ἀρρήτῳ φυσικῇ καλλονῇ τοῦ μέρους. Ἡ ὁδός, ἥτις διήκει μέχρι τῶν ὑδραγωγείων, ἀρκούντως εὐχάριστος, εἶναι κεκαλυμμένη ἑκατέρωθεν ὑπὸ συνηρεφῶν ἐκ καστανεῶν καὶ βαλανιδεῶν δασῶν, ἐπιτερπῆ δὲ καθιστᾷ τὴν ἐκεῖθεν διάβασιν τὸ γλυκὺ τῆς ἀηδόνος ᾄσμα καὶ τὸ λάλον τοῦ καρυοκατάκτου τερέτισμα. Εἰς εἰκοσάλεπτον ἀπὸ τῶν ὑδραγωγείων ἀπόστασιν, τὸ Αὐτοκρατορικὸν ὑπουργεῖον τοῦ Ἐβκαφίου, ἀξιεπαίνως φροντίζον ὑπὲρ τῆς καθαριότητος, ἔπηξε κιγκλίδας, ἀπειργούσας τὴν διάβασιν εἰς ἁμάξας, ἵππους καὶ λοιπὰ ὑποζύγια. Πεζῇ ἀνέρχεταί τις τὸ μικρὸν

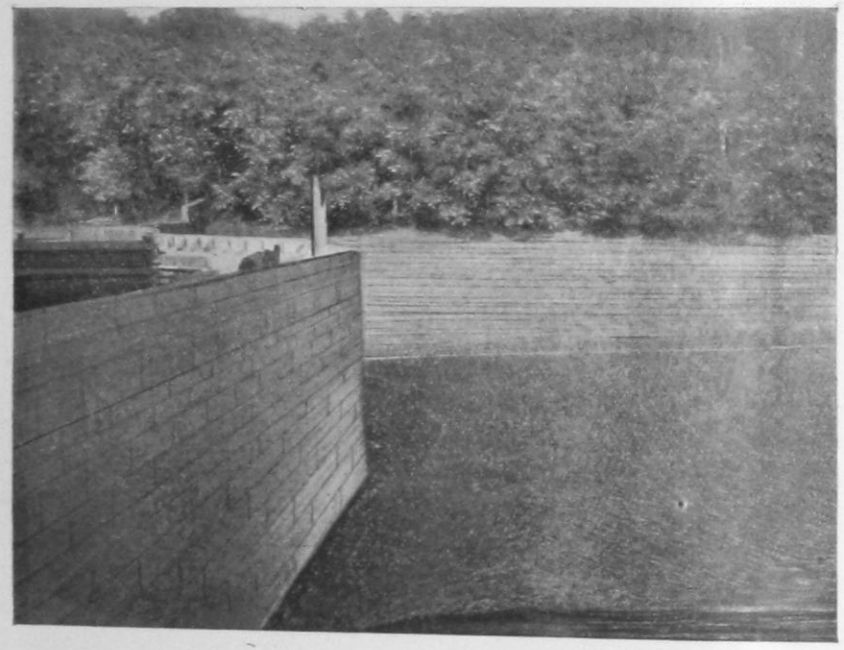

Τὸ μαρμάρινον κρηπίδωμα τοῦ ὑδραγωγείου «Βαλιδὲ Σουλτάν».

ὕψωμα καὶ εὑρίσκεται πρὸ ὑδραγωγείου, οὗ κτίτωρ ἀναγράφεται ἐπὶ πλακὸς Σουλτὰν Μαχμοὺτ ὁ Β΄ καὶ ἔτος οἰκοδομῆς τὸ ἔτος Ἐγείρας 1252. Ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ κρηπιδώματος ἰλιγγιᾷ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, προσατενίζοντος κάτω ὕψος ἄνω τῶν πεντήκοντα πήχεων ἀπὸ τῆς βάσεως τοῦ οἰκοδομήματος. Ἀπομένει νὰ ἐπισκεφθῇ τις καὶ τὸ τρίτον ὑδραγωγεῖον καὶ πρὸς τοῦτο κατέρχεται ὁδόν, συνηρεφῆ καὶ ταύτην ἐκ παντοίων δένδρων, ὅπου εὑρίσκεται ἐν ἀναπεπταμένῳ χλοερῷ τόπῳ. Ἐδῶ κοράσια μετὰ νεανίσκων καταγίνονται πρὸς ὄρχησιν ὑπὸ τοὺς ἐκκωφωτικοὺς ἤχους αὐλοῦ ἀθιγγάνου ἐν συνοδείᾳ

μικροῦ ὁμοφύλου του τυμπανοκρούστου. Τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦτο εἶναι κτίσμα τῆς βασιλομήτορος Μαχμοὺτ τοῦ Β΄ καὶ φέρει ἔτος οἰκοδομῆς τὸ 1211 Ἐγείρας. Τὰ ὕδατα τῆς λίμνης ταύτης οὐδέποτε ἠρεμοῦσι, καθόσον ἄνεμοι, πνέοντες νυχθήμερον ἀπὸ τῶν ἀκρωρειῶν τοῦ μικροῦ Αἵμου, ταράσσουσιν αὐτὰ καὶ θραύονται μετὰ ψόφου κατὰ τῶν ἀπορρώγων πετρῶν, τῶν ἑκατέρωθι ποὺ καί που ἐγκατεσπαρμένων. Κατερχόμεθα κατάσκιον δρυμῶνα καὶ εὐχαρίστως ἐνωτιζόμεθα τοῦ ᾄσματος τῆς φιλομήλας, σιωπώσης περιέργως καθ' ὃν χρόνον ηὗλει ὁ τῶν παίδων μουσικός, καὶ τοῦτο, φαίνεται, ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὅτι «τότε ᾄσονται κύκνοι, ὁπόταν κολοιοὶ σιγήσωσι», κατὰ παράφρασιν βέβαια.

Ἐν Βουγιουκ-δερέ, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ 1905.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΛΕΜΗΣ

★ ***Κλασσικός*** (-ή, -όν), λέξις κοινὴ πασῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, σημαίνει ***ἐξαίρετος, ἀξιόλογος, ἐντελής***, διὸ καὶ ***μιμήσεως ἄξιος***· κυρίως δὲ εἶναι λέξις λατινική. *Classici* ἐλέγοντο ἐν Ῥώμῃ οἱ εἰς τὴν πρώτην τάξιν ἀνήκοντες πολῖται κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Σερουΐου Τουλλίου γενομένην διαίρεσιν τῶν πολιτῶν εἰς ***κλάσσεις*** (classes), ἤτοι τάξεις, ὁρισθείσας κατὰ ***τίμημα***. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν ἡμέρωσιν τοῦ ἀνθρώπου δὲν συνετέλεσαν ὁμοίως πάντα τὰ ἔθνη, ἀλλὰ τὰ μὲν μᾶλλον, τὰ δὲ ἧττον, διεκρίθησαν ὑπὸ τῶν νεωτέρων λογίων τὰ δύο ἔθνη τὰ συντελέσαντα εἰς τοῦτο τὰ μάλιστα, οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ὠνομάσθησαν ***κλασσικοί***. Ὡσαύτως καὶ ἡ περὶ αὐτῶν σπουδὴ ὠνομάσθη ***κλασσική***. Λέγονται δὲ καὶ τῶν νεωτέρων συγγράμματα ***κλασσικά***, ἐξαίρετα ὄντα καὶ δυνάμενα νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ὑπογραμμὸς ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα τοῦ λόγου ἢ τὴν μέθοδον.

Ἀθ. Σ. Ῥουσόπουλος.

★ Αἱ καλαὶ πηγαὶ διακρίνονται ἐν καιρῷ τῆς ξηρασίας καὶ οἱ καλοὶ φίλοι ἐν καιρῷ τῆς δυστυχίας. ***(Σινικὴ παροιμία)***

★ Ἰδὲ εἰς τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον λευκὴν αἶγα, καταγινομένην νὰ βόσκῃ εἰς ὅλην τὴν περιφέρειαν, εἰς ἣν τὴν ἀφίνει νὰ φθάσῃ τὸ σχοινίον της, τὸ δεδεμένον ἐν πασσάλῳ.

Ἐπειδὴ τὸ σχοινίον αὐτῆς εἶναι μακρόν, δύναται νὰ βοσκήσῃ χόρτον δροσερὸν καὶ παχὺν ἐπὶ δύο ὥρας· αὐτὴ ὅμως ἀφίνει τὸν πρὸ αὐτῆς χόρτον καί, τανύουσα τὸ σχοινίον μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως αὐτῆς, ἀγωνίζεται νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἄκραν. Ἐκεῖ δέ, γονατίζουσα οὕτως, ὥστε νὰ τρίβηται τὸ μαλλίον της, μόλις καὶ μετὰ βίας κατορθόνει νὰ σύρῃ διὰ τῆς ἄκρας τῆς γλώσσης αὐτῆς ὀλίγα χορταράκια, ὡς ἐκ τούτου δὲ τὸ περιδέραιον αὐτῆς τὴν κάμνει νὰ βήχῃ καὶ κινδυνεύει νὰ τὴν πνίξῃ.

Τούτῳ κάμνομεν καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ βίῳ..... Καθεὶς ἔχει τὸν πάσσαλον, τὸ σχοινίον καὶ τὴν περιοχὴν αὐτοῦ. Σχεδὸν πάντοτε ἐντὸς αὐτῆς εὑρίσκομεν τροφὴν εὔκολον τοῦ σώματος, τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας, καθ' ὅσον ἕκαστος ἀγρὸς ἔχει τοὐλάχιστον τὰ ἄνθη του. Καὶ ὅμως ἐξαντλοῦμεν τὰς δυνάμεις ἡμῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ τρίβομεν τὰ γόνατά μας ἵνα φθάσωμεν εἰς τὰ κείμενα μακρὰν ἡμῶν.

Ἀλφόνσος Κάρρ.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ καὶ ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Α΄ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ

1. *Ἀνδρέας*, Ἀπόστολος, ὁ Πρωτόκλητος, 36 ἀπὸ Χριστοῦ.
2. *Στάχυς*, 37.
3. *Ὀνήσιμος*, 53.
4. *Πολύκαρπος*, 67.
5. *Πλούταρχος*, 86.
6. *Σεδεκίων* ἢ *Σεδεκίας*, 101.
7. *Διομένης* ἢ *Διογένης*, 110.
8. *Ἐλευθέριος*, 125.
9. *Φῆλιξ*, 132.
10. *Ἀθηνογένης*, 137.
11. *Εὐζώϊος*, 141.
12. *Λαυρέντιος*, 152.
13. *Ἀλύπιος*, 168.
14. *Περτίναξ*, 182.
15. *Ὀλυμπιανός*, 201.
16. *Μᾶρκος*, 212.
17. *Κυριακὸς Α΄* ἢ *Κυριλλιανός*, 225.
18. *Καστηνὸς* ἢ *Κηστινὸς* ἢ *Κωνσταντῖνος*, 241.
19. *Τίτος* ἢ *Τράτος* ἢ *Τόρατος*, 248.
20. *Δομετιανὸς* ἢ *Δομέτιος* ἢ *Δημήτριος*, 283.
21. *Πρόβος*, 308.

Β΄ ΠΑΤΡΙΑΡΧΑΙ

22. *Μητροφάνης*, ὁ πρῶτος Πατριάρχης Κων/πόλεως, 320.
23. *Ἀλέξανδρος Α΄*, 330.
24. *Παῦλος Α΄*, 343, 345, 346, 347.
25. *Εὐσέβιος*, 343.
26. *Μακεδόνιος*, 345, 346, 351.
27. *Εὐδόξιος*, ὁ ἀπὸ Ἀντιοχείας.
28. *Εὐάγριος*, 371.
29. *Δημόφιλος*, 371.
30. *Γρηγόριος Α΄* ὁ *Ναζιανζηνὸς* καὶ *Θεολόγος*, 379.
31. *Νεκτάριος*, 382.
32. *Ἰωάννης Α΄* ὁ *Χρυσόστομος*, 396.
33. *Ἀρσάκιος*, 404.
34. *Ἀττικός*, 406.
35. *Σισίννιος Α΄*, 425.
36. *Νεστόριος* ὁ Αἱρετικός, 428.
37. *Μαξιμιανός*, 431.
38. *Πρόκλος*, 434.
39. *Φλαβιανός*, 446.
40. *Ἀνατόλιος*, 449.
41. *Γεννάδιος Α΄*, 458.
42. *Ἀκάκιος*, 471.
43. *Φλανίτας* ἢ *Φραΐτας* ἢ *Φραβίτας* ἢ καὶ *Φλαβιανός*, 491.
44. *Εὐφήμιος*, 491.

45. *Μακεδόνιος Β΄*, 496.
46. *Τιμόθεος Α΄*, 511.
47. *Ἰωάννης Β΄* ὁ *Καππαδόκης*, 517, ἐφ' οὗ ἐδόθη τοῖς Πατριάρχαις τὸ πρῶτον ὁ τίτλος *Οἰκουμενικός*.
48. *Ἐπιφάνιος*, 520.
49. *Ἄνθιμος Α΄*, 535.
50. *Μηνᾶς*, 537.
51. *Εὐτύχιος*, 552, 577.
52. *Ἰωάννης Γ΄*, 565.
53. *Ἰωάννης Δ΄*, ὁ *Νηστευτής*, 582, ἐφ' οὗ τῷ 586 συνελθοῦσα ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπεκύρωσε τὸν τίτλον *Οἰκουμενικὸς* τῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως.
54. *Κυριακὸς Β΄*, 595.
55. *Θωμᾶς Α΄* ὁ *Διάκονος*, 606.
56. *Σέργιος Α΄*, 610.
57. *Πύρρος Α΄*, 639, 655.
58. *Παῦλος Β΄*, 641.
59. *Πέτρος* ὁ *Αἱρετικός*, 655.
60. *Θωμᾶς Β΄*, 667.
61. *Ἰωάννης Ε΄*, 669.
62. *Κωνσταντῖνος Α΄*, 674.
63. *Θεόδωρος Α΄*, 676, 683.
64. *Γεώργιος* ὁ *Κύπριος*, 678.
65. *Παῦλος Γ΄*, 686.
66. *Καλλίνικος Α΄*, 693.
67. *Κῦρος*, 705.
68. *Ἰωάννης ς΄*, 711.
69. *Γερμανὸς Α΄*, 714.
70. *Ἀναστάσιος* ὁ *Εἰκονομάχος*, 730.
71. *Κωνσταντῖνος Β΄*, 754.
72. *Νικήτας* ὁ *Ἐκτομίας*, 766.
73. *Παῦλος Δ΄*, 780.
74. *Ταράσιος*, 785.
75. *Νικηφόρος Α΄*, 806.
76. *Θεόδοτος* ὁ *Μελισσηνός*, ὁ καὶ *Κασσιτερᾶς*, 815.
77. *Ἀντώνιος Α΄* ὁ *Βυρσοδέψης*, 821.
78. *Ἰωάννης Ζ΄* ὁ *Σύγκελλος*, 832.
79. *Μεθόδιος ὁ Ὁμολογητής*, 842.
80. *Ἰγνάτιος*, 846.
81. *Φώτιος*, 857, 877.
82. *Στέφανος Α΄* ὁ πορφυρογέννητος, 886.
83. *Ἀντώνιος Β΄*, 893.
84. *Νικόλαος Α΄* ὁ *Μυστικός*, 895, 911.
85. *Εὐθύμιος Α΄*, 906.
86. *Στέφανος Β΄*, 925.
87. *Τρύφων*, 928.
88. *Θεοφύλακτος*, ἐν ἡλικίᾳ 16 ἐτῶν, 933.
89. *Πολύευκτος*, 956.
90. *Βασίλειος Α΄* ὁ *Σκαμανδρηνός*, 970.
91. *Ἀντώνιος Γ΄* ὁ *Στουδίτης*, 974.
92. *Νικόλαος Β΄* ὁ *Χρυσοβέργης*, 984.

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Φώτιος (857, 877)

93. *Σισίννιος Β΄* ὁ *Μάγιστρος*, 996.
94. *Σέργιος Β΄*, 999.
95. *Εὐστάθιος*, 1019.
96. *Ἀλέξιος* ὁ *Στουδίτης*, 1025.
97. *Μιχαὴλ Α΄* ὁ *Κηρουλάριος*, 1043.
98. *Κωνσταντῖνος Γ΄* ὁ *Λειχούδης*, 1059.
99. *Ἰωάννης Η΄* ὁ *Ξιφιλῖνος*, 1064.
100. *Κοσμᾶς Α΄* ὁ Ἱεροσολυμίτης, 1075.
101. *Εὐσιράτιος* ὁ *Γαρίδης*.
102. *Νικόλαος Γ΄* ὁ *Γραμματικός*.

ISMANOGLIO

103. *Ἰωάννης Θ΄* ὁ *Ἀγαπητός*, 1111.
104. *Λέων* ὁ *Στύπης* ἢ *Στούπης*, 1131.
105. *Μιχαὴλ Β΄* ὁ *Κουρκούας*.
106. *Κοσμᾶς Β΄ Αἰγινήτης* ὁ *Ἀττικός*, 1146.
107. *Νικόλαος Δ΄* ὁ *Μουζάλων*, 1147.
108. *Θεόδοτος Β΄*, 1151.
109. *Νεόφυτος Α΄*, 1154.
110. *Κωνσταντῖνος Δ΄ Λειχούδης* ὁ *Χλιαρινός*, 1154.
111. *Λουκᾶς* ὁ *Χρυσοβέργης*, 1156.
112. *Μιχαὴλ Γ΄*, 1169.
113. *Χαρίτων*, 1178.
114. *Θεοδόσιος Α΄* ὁ *Βορραδειώτης*, 1178.
115. *Βασίλειος Β΄* ὁ *Καματηρός*, 1184.
116. *Νικήτας Β΄* ὁ *Μοντάνης*, 1186.
117. *Λεόντιος*, 1190.
118. *Δοσίθεος* ὁ *Ἱεροσολύμων*, 1191.
119. *Γεώργιος Β΄ Ξιφιλῖνος*, 1193.
120. *Ἰωάννης Γ* ὁ *Καματηρός*, 1199.
121. *Μιχαὴλ Δ΄* ὁ *Αὐτοριανός*, 1206.
122. *Θεοδόσιος Δ΄* ὁ *Εἰρηνικός*, ὁ καὶ *Κώπας*, 1206.
123. *Μάξιμος Α΄*, 1221.
124. *Μανουὴλ Α΄* ὁ *Σαρακηνός*, ὁ καὶ *Χαριτόπουλος*, 1221.
125. *Γερμανὸς Β΄*, 1226.
126. *Μεθόδιος Β΄*, 1240.
127. *Μανουὴλ Β΄*, 1240.
128. *Ἀρσένιος* ὁ *Αὐτοριανός*, 1240, 1261.
129. *Νικηφόρος Β΄*, 1260.
130. *Γερμανὸς Γ΄* ὁ *Μαχλούτζης*, 1268.
131. *Ἰωσὴφ Α΄*, 1268, 1283.
132. *Ἰωάννης ΙΑ΄* ὁ *Βέκκος*, 1274.
133. *Γεώργιος*, ὁ καὶ *Γρηγόριος Β΄*, 1283.
134. *Ἀθανάσιος Α΄*, 1290 ἢ 1289.
135. *Ἰωάννης ΙΒ΄*, 1293.
136. *Νήφων Α΄*, 1312.
137. *Ἰωάννης ΙΓ΄* ὁ *Γλυκᾶς* ἢ *Γλυκύς*, 1315.
138. *Γερμανὸς Α΄*, 1320.
139. *Ἡσαΐας*, 1323.
140. *Ἰωάννης ΙΔ΄* ὁ *Καλέκας* καὶ *Ἀπρηνός*, 1341.
141. *Ἰσίδωρος Α΄* ὁ *Βουχείρας*, 1347.
142. *Κάλλιστος Α΄*, 1350, 1365.
143. *Φιλόθεος Α΄* 1362, 1369.
144. *Μακάριος*, 1375.
145. *Νεῖλος*, 1378.
146. *Ἀντώνιος Δ΄*, 1388.
147. *Κάλλιστος Β΄*, 1395.
148. *Ματθαῖος Α΄*, 1396.
149. *Εὐθύμιος Β΄*, 1410.
150. *Ἰωσὴφ Β΄*, 1416.
151. *Μητροφάνης Β΄*, 1440.
152. *Γρηγόριος Γ΄* ὁ *Μελισσηνός*, 1445.
153. *Ἀθανάσιος Β΄*, 1450.
154. *Γεννάδιος Β΄* ὁ *Σχολάριος*, 1453.
155. *Ἰσίδωρος Β΄*, 1459.
156. *Σωφρόνιος Α΄* ὁ *Συρόπουλος*, 1465.
157. *Ἰωάσαφ Α΄* ὁ *Κόκας*, 1466.
158. *Μᾶρκος Β΄* ὁ *Ξυλοκαράβης*, 1469.
159. *Συμεὼν* ὁ *Τραπεζοῦντος* καὶ *Τραπεζούντιος*, 1470, 1478.
160. *Διονύσιος Α΄*, 1472.
161. *Ῥαφαὴλ Α΄*, 1481.
162. *Μάξιμος Β΄*, 1482.
163. *Νήφων Β΄*, 1488, 1499.
164. *Μάξιμος Γ΄*, 1493.
165. *Ἰωακεὶμ Α΄*, 1500, 1505.
166. *Παχώμιος Α΄*, 1504, 1506.
167. *Θεόληπτος Α΄*, 1511.
168. *Ἱερεμίας Α΄*, 1520, 1523.
169. *Ἰωαννίκιος Α΄*, 1523.
170. *Διονύσιος Β΄*, 1543.
171. *Ἰωάσαφ Β΄*, 1551.
172. *Μητροφάνης Γ΄*, 1565, 1579.
173. *Ἱερεμίας Β΄* ὁ *Τρανός*, 1572, 1580, 1586.
174. *Παχώμιος Β΄*, 1584.
175. *Θεόληπτος Β΄*, 1585.
176. *Ματθαῖος Β΄*, 1594, 1596, 1601.
177. *Γαβριὴλ Α΄*, 1594.
178. *Θεοφάνης*, 1594.
179. *Νεόφυτος Β΄*, 1600, 1608.
180. *Ῥαφαὴλ Β΄*, 1603.
181. *Τιμόθεος Α΄*, 1614.
182. *Κύριλλος Α΄* ὁ *Λούκαρις*, 1622, 1624. 1632, 1637.
183. *Γρηγόριος Δ΄*, 1623.
184. *Ἄνθιμος Β΄*, 1623.
185. *Κύριλλος Β΄* ὁ *Κοντάρης*, 1632, 1635, 1638.
186. *Ἀθανάσιος Γ΄* ὁ *Πατελλάριος*, 1633, 1634, 1651.
187. *Νεόφυτος Γ΄*, 1636.

188. *Παρθένιος Α΄* ὁ *Γέρων*.
189. *Παρθένιος Β΄* ὁ *Ὀξὺς* καὶ τουρκιστὶ *Κεσκίνης*, 1644, 1647.
190. *Ἰωαννίκιος Β΄*, 1646, 1650, 1653.
191. *Κύριλλος Γ΄* ὁ *Σπανός*, 1651.
192. *Παΐσιος Α΄*, 1652, 1655.
193. *Παρθένιος Γ΄*, 1656.
194. *Γαβριὴλ Β΄*, 1657.
195. *Παρθένιος Δ΄* ὁ *Μογγιλάλος* ἢ χυδαϊστὶ *Χουμχούμης*, 1657, 1665, 1671, 1675, 1684.
196. *Διονύσιος Γ΄* ὁ *Σπανὸς* καὶ *Πάρδαλις*, 1660.
197. *Κλήμης*, 1668.
198. *Μεθόδιος Γ΄*, 1669.
199. *Διονύσιος Δ΄* ὁ *Μουσελίμης*, 1672, 1676, 1682, 1686, 1693.
200. *Γεράσιμος Β΄*, 1673.
201. *Ἀθανάσιος Δ΄*, 1679.
202. *Ἰάκωβος* ὁ *Λαρίσης*, 1679, 1685, 1686.
203. *Καλλίνικος Β΄*, 1690, 1691, 1694.
204. *Νεόφυτος Δ΄*, 1691.
205. *Γαβριὴλ Γ΄*, 1702.
206. *Νεόφυτος Ε΄*, 1707.
207. *Κυπριανός*, 1707, 1713.
208. *Ἀθανάσιος Ε΄*, 1710.
209. *Κύριλλος Δ΄*, 1712.
210. *Κοσμᾶς Γ΄*, 1713.
211. *Ἱερεμίας Γ΄*, 1715, 1732.
212. *Καλλίνικος Γ΄*, 1726.
213. *Παΐσιος Β΄*, 1726, 1740, 1744, 1751.
214. *Σεραφεὶμ Α΄*, 1733.
215. *Νεόφυτος ς΄*, 1734, 1742.
216. *Κύριλλος Ε΄*, 1748, 1752.
217. *Καλλίνικος Α΄*, 1757.
218. *Σεραφεὶμ Β΄*, 1757.
219. *Ἰωαννίκιος Γ΄*, 1760.
220. *Σαμουὴλ Α΄*, 1764, 1772.
221. *Μελέτιος Β΄*, 1768.
222. *Θεοδόσιος Β΄*, 1769.
223. *Σωφρόνιος Β΄*, 1774.
224. *Γαβριὴλ Δ΄*, 1780.
225. *Προκόπιος*, 1784.
226. *Νεόφυτος Ζ΄*, 1789, 1799.
227. *Γεράσιμος Γ΄*, 1794.
228. *Γρηγόριος Ε΄*, 1797, 1806, 1819.
229. *Καλλίνικος Ε΄*, 1801, 1808.
230. *Ἱερεμίας Δ΄*, 1809.
231. *Κύριλλος ς΄*, 1813.
232. *Εὐγένιος Α΄*, 1821.
233. *Ἄνθιμος Γ΄*, 1822.
234. *Χρύσανθος*, 1824.
235. *Ἀγαθάγγελος*, 1826.
236. *Κωνστάντιος Α΄* ὁ ἀπὸ Σιναίου, 1830.
237. *Κωνστάντιος Β΄*, 1834.
238. *Γρηγόριος ς΄*, 1834, 1867.
239. *Ἄνθιμος Δ΄*, 1840, 1848.
240. *Ἄνθιμος Ε΄*, 1821.
241. *Μελέτιος Γ΄*, 1845.
242. *Γερμανὸς Δ΄*, 1845, 1852.
243. *Ἄνθιμος ς΄*, ὁ Κουταλιανός, 1845, 1853, 1871.
244. *Κύριλλος Ζ΄*, 1855.
245. *Ἰωακεὶμ Β΄*, 1860, 1873.
246. *Σωφρόνιος Γ΄*, 1863.
247. *Ἰωακεὶμ Γ΄*, 1878, 1903.
248. *Ἰωακεὶμ Δ΄*, 1885.
249. *Διονύσιος Ε΄*, 1887.
250. *Νεόφυτος Η΄*, 1890.
251. *Ἄνθιμος Ζ΄*, 1895.
252. *Κωνσταντῖνος Ε΄*, 1897.

★ Εὐκολώτερον εἶναι νὰ κρατήσῃ τις ἄνθρακα πεπυρακτωμένον ἐπὶ τῆς γλώσσης, ἢ λόγον μυστικόν.

Σωκράτης.

★ Δὲν ἠδυνήθην ποτὲ νὰ ὑποφέρω τὴν κολακείαν. Δὲν λέγω, μήτε διατείνομαι, ὅτι διὰ νὰ φύγῃ τις τὴν κολακείαν πρέπει νὰ πέσῃ εἰς τὴν ἀχαριστίαν. Ἀφ' οὗ δείξῃς λόγῳ καὶ ἔργῳ τὴν εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν εὐεργέτην σου, ἔκαμες ὅ,τι ἔπρεπε νὰ κάμῃς. Λέγω δι' ἕνα εὐεργέτην, ὄχτις ἔχει φρονήματα ἀνθρώπινα, καὶ ὄχι δι' ἐκείνους τοὺς εὐτελεῖς εὐεργέτας, οἱ ὁποῖοι, κάμνοντες ἐμπορίαν τὴν εὐεργεσίαν, σὲ εὐεργετοῦν διὰ νὰ σὲ αἰχμαλωτίσωσιν.

Ἀδαμάντιος Κοραῆς.

ΠΕΡΙ ΚΑΒΕΙΡΩΝ

(ΕΞ ΑΝΕΚΔΟΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΟΣ)

Ἡ λατρεία καὶ τὰ μυστήρια τῶν *Καβείρων*, ἅτινα εἶχον ἐγκαταστῆ ἐν τῇ νήσῳ Σαμοθράκῃ, φαίνεται ὅτι ἦσαν, ὅπως τὰ τοῦ *Ἀδώνιδος*, φοινικικῆς καταγωγῆς. Οἱ *Κάβειροι* ἦσαν δαίμονες μυστηριώδεις, ὧν ἡ φύσις δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστή, διότι αἱ περὶ τούτων εἰδήσεις ἔχουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, τὴν ἀρχὴν ἐν τοῖς ὕστερον χρόνοις τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας, ὅτι οἱ καθ' ἑαυτούς, ἕνεκα τῆς μυστικῆς αὐτῶν φύσεως, σκοτεινοὶ θεοὶ ἦσαν συνδεδεμένοι καὶ συγκεχωνευμένοι πρὸς διαφόρους ἄλλους θεούς. Ἦσαν δὲ πιθανῶς ἀρχαιότατοι θεοὶ τῆς ἐπικαρπίας τῆς γῆς, ἀλλὰ κατώτεροι. Ἐν Βοιωτίᾳ, ἔνθα, ὡς φαίνεται, κατὰ πρῶτον ἐλατρεύοντο, παρουσιάζονται μετὰ τῆς Δήμητρος, τῆς θεᾶς τῆς γεωργίας. Ἐντεῦθεν ἐξετάθη ἡ λατρεία αὐτῶν εἰς Λῆμνον, Ἴμβρον, Σαμοθράκην. Ἐπὶ τῆς Λήμνου οἱ *Κάβειροι* παρίστανται μετὰ τοῦ Ἡφαίστου, ὅστις ἐξελαμβάνετο ὑπὸ τὴν πρώτην αὐτοῦ μορφήν, ὡς θεὸς τοῦ φυσικοῦ καὶ ὑποχθονίως ἐνεργοῦντος πυρός. Εἰς τοιούτους φυσικοὺς θεούς, ὡς εἶναι ἡ Δημήτηρ καὶ ὁ Ἥφαιστος, προσεκολλῶντο οἱ *Κάβειροι* ὡς ὑπηρέται δαίμονες, ἐνεργητικὰ ὄντα τῆς φύσεως. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἥφαιστος, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἐγένετο κατ' ἐξοχὴν θεὸς τῆς καλλιτεχνίας, ἡ ἰδιότης αὕτη μετέβη καὶ εἰς τοὺς *Καβείρους*, οἵτινες ἐγένοντο βοηθοὶ τοῦ Ἡφαίστου εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν μετάλλων. Πρὸς τούτοις οἱ *Κάβειροι* ἐγένοντο ἐν ταῖς ῥηθείσαις νήσοις *Σωτῆρες* θεοὶ κατὰ τῆς τρικυμίας, καθόσον μάλιστα εὑρίσκοντο μετὰ τῶν *Διοσκόρων*, *Κάστορος* καὶ *Πολυδεύκους*, οἵτινες, κατὰ τὰς δοξασίας τῶν ἀρχαίων, ἐπαρουσιάζοντο ὡς φωτεινὰ σώματα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ἐν καιρῷ σκοτεινοτάτης νυκτός. Διὰ τὴν τελευταίαν δ' αὐτῶν ἰδιότητα οἱ *Κάβειροι* ἀνυψοῦνται εἰς θεοὺς πρώτης τάξεως, καὶ τούτων τὴν προστασίαν ἐπεκαλοῦντο ἐν τρικυμίαις ὅσοι ἦσαν μεμυημένοι, ἀποκαλοῦντες αὐτοὺς *ἰσχυροὺς* καὶ *δυνατούς*.

Ἐν Βοιωτίᾳ ἡ λατρεία τῶν *Καβείρων* ὑπῆρχε βεβαίως κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, μετὰ τὴν κατάκτησιν ὅμως τῶν Θηβῶν ὑπὸ τῶν Ἐπιγόνων,

τὴν δωδεκάτην πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα, παρημελήθη αὕτη ἐφ' ὅσον ἤκμαζον ἐν Ἀθήναις τὰ *Ἐλευσίνια μυστήρια*, καὶ κατόπιν ἤκμασαν ἐκ νέου, κατὰ τὸν τρίτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα, ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, καὶ κατὰ τὸν δεύτερον αἰῶνα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὑπὸ τὸν τύπον τῶν *Καβειρίων μυστηρίων*, τελουμένων μεγαλοπρεπῶς, ἰδίως ἐν Σαμοθράκῃ.

Τὸ ὄνομα αὐτῶν παράγεται εἴτε ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ *Καβίρ*, ὅπερ σημαίνει *Μέγας*, *Ἰσχυρός*, εἴτε ἐκ τοῦ ἐν Φρυγίᾳ ὄρους *Καβείρου*, ἔνθα ἐλατρεύοντο, εἴτε ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς μητρὸς αὐτῶν, τῆς νύμφης *Καβείρας* ἢ *Καβειροῦς*. Καθ' Ἡρόδοτον, οἱ *Κάβειροι* εἶχον ναὸν ἐν Μέμφιδι τῆς Αἰγύπτου, οἱ δὲ Φοίνικες ἐλάτρευον ὀκτὼ *Καβείρους* ἐν Βηρυττῷ, ὡς ἐφευρέτας τῆς ναυτιλίας καὶ ἀντιπροσώπους τῶν ἑπτὰ πλανητῶν.

Ἐν ᾧ ὁ Πίνδαρος γινώσκει μόνον ἕνα *Κάβειρον* ἐν τοῖς ὀργίοις τῆς Λήμνου, ὁ Αἰσχύλος φαντάζεται αὐτοὺς πολυπληθεῖς, ἀφ' οὗ ἀπαρτίζουσι τὸν χορὸν σατυρικοῦ δράματος. Ὁ *Ἀκεσίλαος* καὶ ὁ *Φερεκύδης* δίδουσιν αὐτοῖς πατέρα τὸν *Κασμίλλον*, υἱὸν τῆς *Καβειροῦς* καὶ τοῦ Ἡφαίστου, καὶ παραδέχονται τρεῖς ἄρρενας μετὰ τριῶν θηλέων, τῶν *Καβειριτίδων νυμφῶν*. Ὁ Στράβων προσεταιρίζει αὐτοὺς μετὰ τῶν *Κορυβάντων* καὶ τῶν *Τιτύρων*, ὁ δὲ Ἡρόδοτος ἀναγράφει «Ἡφαίστου δέ σφεας παῖδας λέγουσι εἶναι».

Ὁ Παυσανίας εἶναι λίαν ἐπιφυλακτικὸς ὡς πρὸς τὴν τέλεσιν τῶν μυστηρίων τῶν *Καβείρων* ἐν Θήβαις. Λέγει μόνον ὅτι, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν Θηβαίων, ὑπῆρχεν ἄλλοτε πόλις ἐκεῖ, ἔνθα ὁ ναός, ἐν ᾗ κατῴκουν ἄνθρωποι καλούμενοι *Κάβειροι*, ὅτι εἷς ἐξ αὐτῶν, ὁ Προμηθεὺς καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἔθνεὺς ἔσχον ποτὲ τὴν τιμὴν νὰ φιλοξενήσωσι τὴν θεὰν Δήμητρα, ἥτις εἰς ἀμοιβὴν ἐνεπιστεύθη αὐτοῖς παρακαταθήκην, ὅτι δὲν ἦτο αὐτῷ ἐπιτετραμμένον νὰ δημοσιεύσῃ τίς ἦτο ἡ παρακαταθήκη αὕτη καὶ εἰς τί ἐχρησίμευεν, ἀλλ' ὅτι ἦτο βέβαιον ὅτι ἡ βάσις τῶν ἐν Θήβαις τελουμένων μυστηρίων ἐστηρίζετο ἐπὶ δώρου δοθέντος παρὰ τῆς Δήμητρος.

Κατὰ δὲ τὰ ἐν Σαμοθράκῃ τελούμενα μυστήρια ὑπῆρχον τέσσαρες θεοὶ *Κάβειροι*, ὁ *Ἀξίερος*, ὁ *Ἀξιόκερσος*, ἡ *Ἀξιόκερσα* καὶ ὁ *Κασμίλλος*. Κατὰ τὸν ἱστορικὸν Μνασέαν, *Ἀξίερος* σημαίνει ἐν τῇ αἰγυπτιακῇ γλώσσῃ Μέγας, Παντοδύναμος, *Ἀξιόκερσος* Μέγας γονιμοποιός, *Ἀξιόκερσα* Μεγάλη γονιμοποιὸς καὶ *Κασμίλλος* Πάνσοφος.

Κατὰ τὴν παράδοσιν, ὁ *Κασμίλλος*, ὁ καὶ νεώτατος, ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, οἵτινες μετὰ τὸν φόνον ἐτράπησαν εἰς φυγήν, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν τὰ γεννητικὰ ὄργανα αὐτοῦ ἐντὸς κίστεως ἢ καλάθου. Ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ περιετυλίχθη δι' ἐρυθροῦ ὑφάσματος, τὸ δὲ σῶμα μετεκομίσθη ἐπὶ ἀσπίδος εἰς Ἀσίαν, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Ὀλύμπου, ἔνθα ἐτάφη.

Ὁ ἀλληγορικὸς φόνος τοῦ *Κασμίλλου* ἐμνημονεύετο ἐν τοῖς τυπικοῖς τῆς μυήσεως. Ὁ ὑποψήφιος πρὸ τῆς μυήσεως ὑπεβάλλετο εἰς δοκιμασίαν τῆς προτέρας διαγωγῆς αὐτοῦ, ἐξωμολογεῖτο εἰς τὸν ἐπὶ τούτῳ ἱερέα, καλούμε-

νον *Κόην*, ἐκαθαρίζετο ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ καὶ εἶτα προσήρχετο ἐστεμμένος κλάδῳ ἐλαίας καὶ φέρων πορφυρᾶν ζώνην περὶ τὴν ὀσφύν, ἢ πορφυρᾶν ταινίαν περὶ τὴν κεφαλήν. Ἡ ζώνη αὕτη ἢ ἡ ταινία, ἣν ἔφερον κατόπιν περὶ τὸ σῶμα αὐτῶν ὡς περίαπτον, προεφύλαττεν αὐτοὺς ἀπὸ παντὸς κινδύνου καὶ τρικυμίας. Οὕτω περιβεβλημένος ὁ ὑποψήφιος ἐτίθετο ἐπὶ θρόνου, ὃν περιεκύκλουν ἅπαντες οἱ παρεστῶτες, κρατούμενοι διὰ τῆς χειρὸς καὶ ἐκτελοῦντες ἱεροὺς χορούς. Εἶτα ἐτελεῖτο τὸ ἐπικήδειον δρᾶμα, καθ' ὃ ὁ νεόφυτος παρίστα τὸ πρόσωπον τοῦ *Κασμίλλου*. Κατὰ τὴν παράστασιν ταύτην ὑπεκρίνοντο λύπην καὶ ἠκούοντο ὀλολύζοντες καὶ στενάζοντες.

Ἐν Σαμοθρᾴκῃ ἰδίως οἱ θεοὶ *Κάβειροι* εἶχον περιφανῆ ναόν, ἔνθα ἐτελοῦντο μεγαλοπρεπῶς τὰ μυστήρια κατ' ἔτος κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους. Τὰ μυστήρια ἐτελοῦντο τὴν νύκτα, αἱ δὲ τελεταὶ διήρκουν ἐννέα ἡμέρας, καθ' ἃς ἐσβέννυτο τὸ ἐν τῇ νήσῳ πῦρ καὶ ἐλαμβάνετο νέον ἐκ τοῦ ἐν Δήλῳ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. Προσήρχοντο ἐκ τῶν ἀπωτάτων χωρῶν καὶ οἱ περιφανέστατοι ἄνδρες ἵνα μυηθῶσιν εἰς μυστήρια, ἐν οἷς ἐδέχοντο γυναῖκας καὶ παιδία. Ἐκεῖ συνηντήθησαν τὸ πρῶτον καὶ συνεζεύχθησαν οἱ γονεῖς τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ ὁποίου ὁ Πλούταρχος (*Βίος Ἀλεξάνδρου*) ἀναφέρει τὸ ἑξῆς περίεργον:

«Λέγεται δὲ Φίλιππος ἐν Σαμοθρᾴκῃ τῇ Ὀλυμπιάδι συμμυηθείς, αὐτός τε μειράκιον ὢν ἔτι κἀκείνης παιδὸς ὀρφανῆς γονέων ἐρασθῆναι καὶ τὸν γάμον οὕτως ἁρμόσαι, πείσας τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς Ἀρύμβαν. Ἡ μὲν οὖν νύμφη πρὸ τῆς νυκτός, ᾗ συνείρχθησαν εἰς τὸν θάλαμον, ἔδοξε βροντῆς γενομένης ἐμπεσεῖν αὐτῆς τῇ γαστρὶ κεραυνόν, ἐκ δὲ τῆς πληγῆς πολὺ πῦρ ἀναφθέν, εἶτα ῥηγνύμενον εἰς φλόγας πάντη φερομένας διαλυθῆναι».

Τὰ μυστήρια τῆς Σαμοθρᾴκης οὐδὲν εἶχον ἀπολέσει τῆς ἐπισημότητος αὐτῶν κατὰ τὸ 18ον ἔτος μετὰ Χριστόν, ὁπότε ὁ ἀνεψιὸς τοῦ αὐτοκράτορος Τιβερίου Γερμανικὸς ἐπεβιβάσθη εἰς πλοῖον ἵνα μεταβῇ ἐκεῖ καὶ μυηθῇ, ἀλλ' ἐκωλύθη ὑπὸ τῶν ἐναντίων σφοδρῶν ἀνέμων.

Ὑπάρχει ἐν τῷ Βατικανῷ μάρμαρον, καλούμενον «de la Duchesse de Chalais», ὁ Ἑρμῆς τριγωνοειδής, ὅστις ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους παριστᾷ τὰς *Καβειρικὰς* θεότητας, τρεῖς τὸν ἀριθμόν (*Ἀξιόκερσος*, *Ἀξιόκερσα* καὶ *Κασμίλλος*), καὶ ἐπεξηγεῖ αὐτὰς δι' εἰκόνων γεγλυμμένων ἐπὶ τῆς βάσεως, τοῦ *Ἀπόλλωνος Ἡλίου*, τῆς *Ἀφροδίτης* καὶ τοῦ *Ἔρωτος*.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ Π. ΚΑΛΑΪΣΑΚΗΣ

★ Ποτὲ μὴ ἀναβάλῃς τὴν εὐεργεσίαν, ἣν σκέπτεσαι νὰ κάμῃς. Μιᾶς ὥρας καθυστέρησις δύναται νὰ καταστήσῃ αὐτὴν ἄχρηστον, καὶ οἱ δυστυχεῖς δὲν ἔχουσι καιρὸν νὰ περιμένωσιν.

Κατὰ τὸν Εὐριπίδην.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΡΟΪΔΗΣ

Τὰ ἀθηναϊκὰ φύλλα τῆς 8ης Ἰανουαρίου 1904 ἐδημοσίευσαν τὴν ἑπομένην ἀγγελίαν:

ΚΗΔΕΙΑ

Σήμερον τὴν 2αν μ. μ. ὥραν θὰ γείνῃ ἡ ἐκφορὰ τοῦ λειψάνου τοῦ χθὲς ἀποθανόντος

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΡΟΪΔΟΥ

ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Νικοδήμου οἰκίας του.

Ἐμμανουὴλ Ῥοΐδης

Ὑπογραφὴ οὐδεμία ὑπῆρχεν. Ἡ γραῖα μήτηρ τοῦ Ῥοΐδου, κατάκοιτος οὖσα, δὲν ἦτο βεβαίως εἰς θέσιν νὰ ὑπογράψῃ τὸ θλιβερὸν ἀγγελτήριον γράμμα, ἄλλος δὲ συγγενὴς δὲν εὑρίσκετο παρών. Καὶ ὅμως καὶ ἄνευ τοῦ ὄγκου τῶν προσκαλούντων προσῆλθον κατὰ τὴν ὥραν τῆς κηδείας πάντες οἱ ἐν ταῖς ἐπιστήμαις, τοῖς γράμμασι, ταῖς καλαῖς τέχναις, τῇ πολιτικῇ ἐξέχοντες ἄνδρες, ὧν οὐκ ὀλίγοι, λησμονήσαντες τὴν πικρίαν τῶν ὀξέων βελῶν τοῦ μεγάλου τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος Ἀρχιλόχου, συνώδευσαν τὸ λείψανον αὐτοῦ μέχρι τῆς ὑστάτης κατοικίας, εἰλικρινῶς θλιβόμενοι ἐπὶ τῇ δυσεπανορθώτῳ ἀπωλείᾳ τῶν γραμμάτων. Ἡ Δημοσιογραφία, ἧς ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ἐπίλεκτον μέλος διετέλεσεν ὁ ἀποθανών λογογράφος, σύσσωμος ἀπέδωκε τὰς τελευταίας τιμὰς τῷ διαπρεπεῖ λογογράφῳ καὶ τὴν ἐπιοῦσαν καὶ κατὰ συνέχειαν μακρὰ ἀφιέρωσεν ἄρθρα εἰς τὸν παλαιμάχον συναγωνιστήν, κρίνουσα τὸν Ῥοΐδην ὡς ἄνθρω-

πον καὶ ὡς συγγραφέα. Ἐν τῇ ἀνατομικῇ ἐρεύνῃ αὐτῆς ἡ Δημοσιογραφία, ἥ τε ἀθηναϊκὴ καὶ ἡ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συμφωνήσῃ καθ' ἅπαντα τὰ σημεῖα, μόνον δὲ ἐν τῇ συγγραφικῇ ἐκτιμήσει τοῦ νεκρολογουμένου ἀνδρὸς δὲν ὑπῆρξε, καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ, διαφωνία. Ἡ Ἑλλὰς ἀπώλεσεν ἕνα τῶν διαπρεπεστάτων συγγραφέων αὐτῆς, τὸν εὐφυέστατον σατυρικόν, τὸν πνευματωδέστατον κριτικόν, τὸν δηκτικώτατον χειριστὴν τοῦ καλάμου, ὅστις ἐν τῇ χειρὶ τοῦ δαιμονίου τεχνίτου δεξιώτατα μετεβάλλετο εἰς ῥαφαήλειον χρωστῆρα ἢ εἰς ἀρχιλόχειον βέλος. Διημφισβητήθη ἡ πρωτοτυπία τοῦ Ῥοΐδου, ἀνεγνώσθησαν ἐν σπουδῇ νέα καὶ παλαιὰ ἔργα τοῦ ἀνδρός, ἀνεδιφήθη ὁ φοβερὸς ὄγκος τοῦ «*Ἀσμοδαίου*», ἠρευνήθησαν, ἐξωνυχίσθησαν τὰ διάφορα σκαριφήματα αὐτοῦ, ἀνεδημοσιεύθησαν οἱ *Σκνῖπες* τοῦ *Θεοτούμπη*, ἀπετινάχθη ὁ κονιορτὸς τῶν βιβλιοπωλείων ὅπως εὑρεθῶσι καὶ ἐκτεθῶσιν ἐπιδεικτικῶς ἐν ταῖς προθήκαις αὐτῶν τὰ μικρὰ μέν, ἀλλὰ πολύτιμα φυλλάδια «Περὶ συγχρόνου ἐν Ἑλλάδι κριτικῆς» (1877, σελίδες 60), «Περὶ συγχρόνου ἑλληνικῆς ποιήσεως» (1877, σελίδες 43), «Τὰ κείμενα» (1877, σελίδες 32), «Ὁ νέος κριτικὸς» (1877, σελίδες 59) τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου, ἀπαντῶντος τῷ Ῥοΐδῃ καὶ αἱ «Ὀλίγαι σελίδες ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς μεταξὺ τῶν κ. κ. Ἐ. Δ. Ῥοΐδου καὶ Ἀγγέλου Βλάχου ἀναφυείσης φιλολογικῆς ἔριδος» ὑπὸ Ἰωάννου Παπαδιαμαντοπούλου (1878, σελίδες 52), τοῦ νῦν διακεκριμένου ἱεροφάντου τοῦ γαλατικοῦ Παρνασσοῦ, τοῦ πσοιγνώστου Jean Moréas, οὕτω δ' ἀνεσύρθη ὁ πέπλος, ὁ ἐπὶ τρεῖς σχεδὸν δεκαετηρίδας καλύπτων τὴν ἔριν καὶ τὰ συμβάντα τῆς μετὰ τοῦ Ἀγγέλου Βλάχου μονομαχίας τοῦ Ῥοΐδου ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου «Παρνασσοῦ», ἐπανελήφθησαν πολλαὶ καὶ ἀλησμόνητοι εὐφυολογίαι, ἀνεσκάφησαν ἐκ τῶν βιβλιοθηκῶν, τῆς Ἐθνικῆς καὶ τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, τὰ ἀπὸ τοῦ 1863 καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἐκδοθέντα περιοδικά, ἐφημερίδες καὶ ἡμερολόγια, ἀνεδημοσιεύθησαν διατριβαὶ καὶ μελέται, συνεζητήθησαν τὰ πολιτικὰ ἄρθρα τῆς «Ὥρας», ἅπερ εἴτε συμπολιτευόμενος τῷ Χ. Τρικούπῃ, εἴτε ὡς ἀντιπολιτευόμενος πάντας τοὺς δεινοὺς ἀντιπάλους τοῦ ἀειμνήστου πολιτευτοῦ ἔγραψεν, ἐφυλλοδιφήθησαν αἱ πρὸς τὴν «Νέαν Ἡμέραν» τῆς Τεργέστης καὶ τὸν «Ταχυδρόμον» Κωνσταντινουπόλεως ἀνταποκρίσεις τοῦ Ῥοΐδου, παρετέθησαν ἄφθονοι πνευματικαὶ πανδαισίαι πρὸς κορεσμὸν τῆς φιλομαθείας καὶ τῆς περιεργίας τῶν ἀπειροπληθῶν ἀναγνωστῶν, καὶ προέκυψε τὸ ἀδιαφιλονίκητον συμπέρασμα, ὅτι τὸ ἀττικὸν χῶμα τῇ 8ῃ Ἰανουαρίου 1904 ἐκάλυψε μεγάλην δόξαν τῆς Ἑλλάδος, στερήσασα αὐτὴν κρατερὸν καὶ κλεινὸν συγγραφέα, οὗ τὰ ἔργα καὶ τὸ ὄνομα, ὑπερπηδήσαντα τὰ στενὰ ὅρια τῆς Πατρίδος, ἐγινώσκοντο καὶ μετὰ σεβασμοῦ εἰλικρινοῦς παρὰ πάντων τῶν λογίων πάντων τῶν ἐθνῶν ἀνεφέροντο.

Καὶ ἄλλοι, οὐκ ὀλίγοι, τῶν συγχρόνων ἑλλήνων λογίων καὶ ποιητῶν ἔσχον τὴν εὐτυχίαν νὰ συγγράψωσιν ἔργα πρωτότυπα καὶ νὰ ἴδωσιν αὐτὰ μεταπεφρασμένα εἰς ξένας γλώσσας καὶ νὰ τιμηθῶσι παγκοσμίως· ἀλλ' ὁ Ῥοΐδης, ὡς συγγραφεύς, μάλιστα τῆς «Παπίσσης Ἰωάννας», ὑπερέβαλε πάντας. Ὁ «Λουκῆς Λάρας» τοῦ πρυτάνεως τῶν σήμερον γραφόντων, τοῦ σεβαστοῦ φίλου κ. Δημητρίου Βικέλα, μετεφράσθη εἰς 14 εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, — ἀληθὴς θρίαμβος τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας, ὃν μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ αἰμυλίας ὁ μετριόφρων μεταφράστης τῶν σαιξπηρείων δραμάτων ηὐτύ-

χησε νὰ ἴδῃ—· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ «Γαλάτεια» τοῦ ἀειμνήστου Σπ. Ν. Βασιλειάδου, ὁ «Αὐθέντης τοῦ Μωρέως» τοῦ πολισχιδοῦς συγγραφέως καὶ πολιτικοῦ Ἀλεξάνδρου Ῥίζου τοῦ Ῥαγκαβῆ καὶ πλεῖστα ἄλλα ἄλλων. Ἀλλ' ἐν τοῖς ἔργοις τούτοις οἱ ξένοι, ἁπλῶς θαυμάσαντες τὴν ἀληθῆ πρωτοτυπίαν καὶ τὸ ἀνόθευτον νεοελληνικὸν πνεῦμα, μετωχέτευσαν εἰς τὴν ἰδίαν ἕκαστος γλῶσσαν τὰ προϊόντα ταῦτα τῆς νεωτέρας τοῦ Ἕλληνος διανοίας. Οὕτω τὰ διηγήματα τοῦ Βικέλα, τοῦ Δροσίνη, τοῦ Παλαμᾶ, τοῦ Κουρτίδου, τοῦ Βιζυηνοῦ κλπ., τὰς «Novelas Griegas», μετέφρασεν εἰς τὴν ἱσπανικὴν ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βαρκελόνης ἑλληνομαθὴς καθηγητὴς καὶ τῶν «Καταλανῶν» φίλος συγγραφεὺς κ. Antonio y Lluch, ὁ ἐκ Δαρμστάτης Αὔγουστος Βόλτς εἰς τὴν γερμανικὴν τὰ ᾄσματα τοῦ Ἀνακρέοντος τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, τοῦ Ἀθανασίου Χριστοπούλου, καὶ ἄλλοι ἄλλα· οὐδὲν ὅμως, ἀπολύτως οὐδὲν τῶν νεοελληνικῶν τούτων ἔργων παρήγαγεν ἀπὸ τοῦ 1866 μέχρι τῆς σήμερον τὸν θόρυβον καὶ τὴν ἀναστάτωσιν, οἵας διήγειρεν ἡ ἔκδοσις τῆς «Παπίσσης Ἰωάννας». Μένει κατάπληκτος ὑπὸ θαυμασμοῦ ὁ διεξερχόμενος τὰ περὶ τοῦ συγγράμματος τούτου, ὅτερ ὁ συγγραφεὺς πολλάκις καὶ ἐπανειλημμένως μετὰ ταῦτα *νεανικὸν ἁμάρτημα* ἐκάλεσε, γραφέντα καὶ γραφόμενα, λεγόμενα καὶ συζητούμενα, δημοσιευθέντα καὶ δημοσιευόμενα καὶ δημοσιευθησόμενα. Ἐν τοῖς γραφομένοις δὲ τούτοις περί τε τοῦ συγγραφέως καὶ τῆς συγγραφῆς ὑπάρχει τοσαύτη ἀντίθεσις, αἱ κρίσεις τῶν γραφόντων γίνονται μετὰ τοσούτου πείσματος, ὥστε ἀμφότερα τὰ ἀντίπαλα στρατόπεδα εὑρίσκονται ἐν διηνεκεῖ μάχῃ, ἐν ἀταύστῳ πολέμῳ. ἡ γραφὶς ἠκονημένη ὡς λόγχη καὶ οἱ λόγοι ὡς συνεσφιγμένοι γρόνθοι ἐπιδεικνύονται καὶ προβάλλονται ἑκατέρωθεν μετ' ἴσης ἐμπαθείας, ὥστε δικαίως θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι διεξάγεται ἀληθὴς Τιτανομαχία περὶ τὸν συγγραφέα τῆς «Παπίσσης Ἰωάννας».

Ἀμφότεροι οἱ πολέμιοι μετὰ μανίας φυλλοδιφοῦσι τὰ λεξικὰ οὐ μόνον τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ὅπως εὕρωσι λέξεις οὗτοι μὲν πρὸς ἔκφρασιν τοῦ ἀπείρου θαυμασμοῦ αὐτῶν, ἐκεῖνοι δὲ τῆς ἰδίας ἀπεχθείας πρὸς τὸ ἀρτιφανὲς τῆς «Παπίσσης Ἰωάννας» βιβλίον, ὀνομάζοντες αὐτὸ ἐναλλὰξ «εὐφυέστατον, λίαν κακόηθες, χαριτόβρυτον, βορβορῶδες, πολυμαθέστατον, κακόσχολον, θελκτικώτατον, ἀηδές, ἀξιάγαστον, ἀτιμωτικὸν κτλ. κτλ.». Εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ἐμφανίσεως τοῦ παραδόξου τούτου συγγράμματος καὶ πρὶν ἢ ἀποβληθῇ ἡ ἰδιάζουσα τῆς τυπογραφικῆς μελάνης ὀσμή, εἰλκύσθη ἐπ' αὐτοῦ ἡ προσοχὴ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος, ἐκδούσης τῇ εἰσηγήσει τοῦ ἐπισκόπου Καρυστίας Μακαρίου τὴν ὑπ' ἀριθμὸν 5688 ἐγκύκλιον, ἐν ᾗ ὁ μὲν συγγραφεὺς ὠνομάζετο «ὄργανον τοῦ Σατανᾶ» καὶ «κακοῦργος», τὸ δὲ βλάσφημον βιβλίον «λοιμῶδες, φθοροποιόν, ἔχιδνα ἱκανὴ ὁλόκληρον οἰκίαν νὰ δηλητηριάσῃ», ἀπαγορευθείσης ἅμα καὶ τῆς ἀναγνώσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν. Ὁ Ἀλφόνσος Κὰρρ (Ἑστία, τόμ. Γ', 1877, σελ. 303) γράφει που: «Στοιχηματίζω ὅτι, ἂν αὔριον ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας ἀπαγορεύσῃ εἰς τοὺς πολίτας νὰ περιπατῶσι *μὲ τὰ τέσσαρα* εἰς τὰς ὁδούς, θὰ εὑρεθῶσιν ἄνθρωποι, οἵτινες θὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τὴν αὐθαίρετον ταύτην διαταγήν, θὰ τὴν παραβῶσι πλήρεις ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐν ἀνάγκῃ καὶ θὰ φονευθῶσιν». Τοῦτο συνέβη διὰ τῆς εἰρημένης ἐγκυκλίου εἰς τὴν «Πάπισσαν Ἰωάνναν». Ἡ ἀπαγόρευσις ἀνῆψε τὴν περιεργίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ οἱ Ἕλληνες, οἵτι-

νες ὁμολογουμένως δὲν φημίζονται ἐπὶ φιλαναγνωστίᾳ, τοσοῦτον πόθον πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀφορισθείσης «Παπίσσης» ᾐσθάνθησαν, τοσαύτη περιεργία κατέλαβεν αὐτούς, ὥστε ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ οὐ μόνον ἐξηντλήθησαν μέχρι ἑνὸς καὶ κατέστησαν σπανιώτατα πάντα τὰ ἐκ τῶν πιεστηρίων τῆς «Αὐγῆς» ἐκτυπωθέντα ἀντίτυπα, ἀλλὰ καὶ *τέσσαρες* ὅλαι (ἀριθμ. 4) κλεψιγενεῖς, ἀφιλόκαλοι καὶ μεσταὶ παντοίων τυπογραφικῶν σφαλμάτων ἀνατυπώσεις ὑπὸ τῶν φιλομούσων τυποκλόπων εἶδον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ *ἀφωρισμένου* συγγραφέως κατέστη πανελληνίως γνωστόν. Ἀπὸ τοῦ μητροπολίτου τῶν Ἀθηνῶν μέχρι τοῦ τελευταίου κανδηλάπτου τοῦ ἀσημοτάτου ἐξωκκλησίου τῶν ἀγρῶν καὶ τοῦ δάσους ἡ «Πάπισσα Ἰωάννα» ἐγνωρίσθη καὶ ἀνεγνώσθη, οὐδεμία δὲ ἡλικία, γινώσκουσα τὴν ἀνάγνωσιν, ἔμεινεν ἄγευστος τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ. Καὶ ἀφ' οὗ πάντες κατεβρόχθισαν τὸ περιεχόμενον τοῦ τρυβλίου, ἥρπασαν τὰ πινάκια ὅπως ἐκσφενδονήσωσιν αὐτὰ κατὰ τῶν κεφαλῶν τῶν ἀντιφρονούντων! Καὶ *ἤκουσε* κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου ὁ Ἐμμανουὴλ Ῥοΐδης παρὰ τῶν ὁμογενῶν τὰ ἐγκωμιαστικώτατα τῶν ἐπιθέτων ὡς γλυκυτάτην μολπὴν κηλοῦσαν αὐτόν, ἀλλ' ὁμοίως καὶ τὰς ὑβριστικωτάτας τῶν προσωνυμιῶν ἐκκωφωτικῶς συριζούσας περὶ τὰ ὦτα αὐτοῦ. Ἀλλὰ μὴ ἐκλάβητε τὸ *ἤκουσε* τοῦτο κατὰ κυριολεξίαν· διότι ὁ Ῥοΐδης πρὸ πολλοῦ ἔπασχεν ὑπὸ βαρυηκοΐας, καταληξάσης ἤδη καθ' ὃν χρόνον, ἀκαδημαϊκὸς πολίτης γενόμενος τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου, *ἠκροᾶτο* νομικῶν μαθημάτων, εἰς τελείαν κώφωσιν, ἀναγκάσασαν τὸν φιλομαθέστατον φοιτητὴν νὰ διακόψῃ τὴν *ἀκρόασιν*, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν μελέτην τῶν τῆς Θέμιδος καὶ πάσης ἄλλης γνώσεως συγγραφῶν[1]. Ὥστε, κυρίως εἰπεῖν, οὐδὲν τῶν περὶ αὐτὸν *ἤκουεν*. Ἀλλ' ἔβλεπε τετυπωμένα, διειςέδυε διὰ τοῦ διαπεραστικωτάτου καὶ ἐταστικοῦ βλέμματος αὐτοῦ εἰς τὰς ἐνδομύχους σκέψεις πάντων, οὓς συνήντα, ἀνεγίνωσκε πάντα τὰ ὑπὲρ ἢ κατ' αὐτοῦ γραφόμενα, βέλη δὲ εἰς χολὴν ἐμβεβαμμένα ἐξετόξευε παντοίως μετὰ τοσαύτης εὐστοχίας, ὥστε ἐπὶ ἔτη μακρὰ ἄληστος παρέμενεν ἡ ἐξ αὐτῶν παραχθεῖσα ἀλγηδών. Καὶ ἐδημοσιεύθησαν τῷ αὐτῷ ἔτει μεθ' ἕκμηνον σιωπὴν αἱ «Ὀλίγαι λέξεις εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 5688 Ἐγκυκλίου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κατὰ τῆς Παπίσσης Ἰωάννας» ἐν σελίσι 30 εἰς 8ον. Ἐν τῷ φυλλαδίῳ τούτῳ, μεστῷ εὐφυΐας καὶ σατυρικῆς χολῆς, ὁ συγγραφεὺς ἀμύνεται σθεναρῶς, ὡς φιλόστοργος πατήρ, ὑπὲρ τοῦ κινδυνεύοντος τέκνου αὐτοῦ, παρατιθεὶς πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ πονήματος ἐπιχειρήματα ἐπὶ ἐπιχειρήμασιν, ἐν οἷς διαφαίνεται ὁ κρατερὸς τῆς νομικῆς ἐπιστήμης μύστης καὶ ὁ ἀκαταπόνητος πάσης γνώσεως μελετητής. Ἀλλ' ἂν ἡ «Πάπισσα» ὡς μελέτη ἱστορικὴ ἔχῃ τρωτὰ μέρη, ὁ κατ' αὐτῆς ὅμως διεγερθεὶς ἀμείλικτος πόλεμος ἔσχε καὶ τὸ καλὸν τοῦτο, ὅτι πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς «Ἰωάννας» ἐγράφησαν αἱ «Ἐπιστολαὶ ἑνὸς Ἀγρινιώτου», ἃς δύνατοί τις δικαίως νὰ θεωρήσῃ πολὺ ὑπερτέρας τοῦ κυρίως βιβλίου. Καὶ ἀκουσίως ἀναλογίζεται ὁ ἀναγνώστης, ἂν χάριν τῆς «Ξυγγραφῆς» τοῦ ὑπάτου τῶν ἱστορικῶν δὲν ἤξιζε νὰ ἐκραγῇ ὁ πελοποννησιακὸς πόλεμος, ἔστω καὶ πρὸς ὄλεθρον τῆς Ἑλλάδος ἀποβάς. Τὸ φυλλάδιον τῶν «Ἐπιστολῶν ἑνὸς Ἀγρινιώτου», δημοσιευθὲν τῷ αὐτῷ τῇ ἐκδόσει τῆς «Ἰωάννας» ἔτει, σύγκειται ἐκ σελίδων 54, περιεχουσῶν τέσσαρας

1. *Γρ. Ξενόπουλος ἐν «Ἑστίᾳ» τοῦ 1895, ἀριθ. 16, σελίδ. 121—2 καὶ ἐν τῇ «Ποικίλῃ Στοᾷ» τοῦ 1891, σελίδ. 24—47.*

μόνον ἐπιστολάς, ἀπευθυνομένας ὑπὸ τοῦ *Διονυσίου Σουρλῆ* πρὸς τὸν ἐκδότην τῆς «Αὐγῆς», καὶ πραγματευομένων τὰ περὶ τῆς «Παπίσσης Ἰωάννας καὶ τῆς ἠθικῆς», ἣν ἡ Ἐγκύκλιος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος μετὰ φοβερᾶς πικρίας ἀρνεῖται τῇ «Παπίσσῃ». Ἀλλά, ἴσως ὁ ὀρθόδοξος Χριστιανὸς ἤθελεν ἐρωτήσει: «Τίς ὁ λόγος, δι' ὃν ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία τοσοῦτον κατεξανέστη κατὰ τοῦ συγγραφέως καὶ κατὰ τοῦ συγγράμματος, ὅπερ προδήλως ἀποβλέπει καὶ ἴσως σκοπεῖ νὰ σατυρίσῃ τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν. Πόθεν ἡ τοσαύτη φιλαδελφία τῶν δύο Ἐκκλησιῶν;» Τῆς ἀπορίας ταύτης τὴν λύσιν παρέχουσιν αἱ «Ὀλίγαι Λέξεις» καὶ αἱ «Ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀγρινιώτου». Ὁ συγγραφεὺς ἐν τῇ *Εἰσαγωγῇ* τοῦ βιβλίου οὐδὲ τῆς οἰκείας Ἐκκλησίας ἐφείσατο, προκειμένου νὰ ἐλέγξῃ καί τινα σημεῖα καὶ τῶν Ἀνατολιτῶν, τοῦτο δὲ ἐθεωρήθη μέγα ἁμάρτημα, ἐπισῦραν κατὰ τοῦ συγγραφέως τὴν ἐσχάτην τῶν ποινῶν τῆς Ἐκκλησίας, τὸν ἀφορισμόν, ἀρθέντα μόλις πρὸ ἑβδομάδος τῇ φιλαδέλφῳ προτάσει τοῦ ἱεροπρεπεστάτου Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτου, ὅτε ὁ Ῥοΐδης ἀμετακλήτως ἔβαινε πρὸς τὸν πρὸ αὐτοῦ μοιραίως ἠνεῳγμένον τάφον. Ἀλλὰ καὶ ἄλλων πολλῶν λυπῶν πρόξενος τῷ συγγραφεῖ ἐγένετο ἡ «Πάπισσα Ἰωάννα», τὴν δὲ φήμην καὶ τὴν δημοτικότητα, ἃς δι' αὐτῆς ἀπέκτησεν ὁ εὐφυέστατος Ῥοΐδης, ἐπλήρωσε δι' ἀμυθήτων πικριῶν ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν ὅλην. Πᾶς ἀντίπαλος, λόγιος ἢ ἐπιστήμων ἢ πολιτικός, ἀμυνόμενος κατὰ τοῦ δεινοῦ πολεμίου, τὴν «Πάπισσαν Ἰωάνναν» εἰς χεῖρας ἐλάμβανε καὶ ἐκεῖθεν συνέλεγε καὶ ἀπήνθιζε καὶ συνηρμολόγει τὴν ἰδίαν πανοπλίαν, ἐξονυχίζων, παραβάλλων, κρίνων, ἀνακαλύπτων ὡς ξένην πᾶσαν γνώμην, πᾶσαν φράσιν, πᾶσαν λέξιν, πᾶσαν παρομοίωσιν τοῦ Ῥοΐδου καὶ προσπαθῶν νὰ ἀποδείξῃ ἀναντιρρήτως καὶ πείσῃ τοὺς πάντας ὅτι ὁ συγγραφεὺς τῆς «Παπίσσης Ἰωάννας» ἦτο ἁπλούστατος λογοκλόπος τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ἐνδόξου συγγραφέως ἢ ποιητοῦ, διαιρῶν, κατ' ἀπαράβατον κανόνα, ἑκάστην σελίδα τῆς ἰδίας ἀπαντήσεως εἰς δύο στήλας, ὧν ἡ μὲν περιεῖχεν ἀποσπάσματα τῆς «Παπίσσης», ἡ δ' ἑτέρα σχετικὰ χωρία τοῦ Βύρωνος, τοῦ ἀββᾶ Casti ἢ ἄλλων συγγραφέων. Τῆς μεθόδου ταύτης χρῆσιν ἀφειδῆ ἐποιήσατο καὶ ὁ γηραιὸς τῶν γραμμάτων ἱεροφάντης Ἄγγελος Βλάχος, ὅτε προύκειτο ἡ περιλάλητος μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ῥοΐδου περὶ τῆς συγχρόνου ἑλληνικῆς ποιήσεως συζήτησις τῷ 1877—1878, ὡς καὶ δύο μετὰ ταῦτα ἔτη, μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς «Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῷ 1880», ὁ Χαρίλαος Δ. Μελετόπουλος, προκάτοχος καὶ διάδοχος ἐναλλὰξ τοῦ Ῥοΐδου ἐν τῇ ἐφορείᾳ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, ὁμοίως δὲ καὶ πᾶς ἄλλος πολέμιος. Ὅσον τὸ Κοινὸν ἀνεγίνωσκεν ἁπλήστως καὶ μετὰ πάθους πᾶν πνευματικὸν προϊὸν τοῦ καλάμου τοῦ Ῥοΐδου, τοσοῦτο πανταχόθεν πᾶσα κατεβάλλετο προσπάθεια ὅπως ὁ συντάκτης τοῦ «Ἀσμοδαίου», ὁ ἀρθρογράφος τῆς «Ὥρας», ὁ δεινὸς εὐφυολόγος ἀποδειχθῇ στερούμενος καὶ τοῦ κοινοῦ νοῦ, παρασταθῇ δὲ ἀνάλατος καὶ αὐτὴ ἡ ἄψογος καὶ διὰ γνησίου ἀττικοῦ ἅλατος παρεσκευασμένη πνευματικὴ πανδαισία τοῦ πολυΐδμονος λογίου. Οὕτω δὲ περὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ῥοΐδου συνήπτοντο ἑκάστοτε, καὶ θὰ συνάπτωνται ἀναμφιβόλως καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ἔριδές τε καὶ μάχαι τῶν λογίων, τούτων μὲν θαυμαζόντων καὶ ἀποκαλούντων αὐτὸν ὁτὲ μὲν *ἔκγονον τοῦ Λουκιανοῦ*, ὁτὲ δὲ *Βολταῖρον* ἢ *Χάϊνε* καὶ ἄλλοτε ἄλλως,

ἐκείνων δὲ περιφρονούντων καὶ κοσμούντων αὐτὸν δι' ἐτιθέτων ἥκιστα χαριέντων. Ὁ ἀείμνηστος Ἀνδρέας Σπαθάρης, ἀνὴρ εἴπερ τις καὶ ἄλλος τῶν λογίων ἐγκρατὴς τῆς ἑλληνικῆς καὶ ξένης φιλολογίας, ὀξυνούστατος δὲ κριτὴς προσώπων καὶ πραγμάτων περὶ Ῥοΐδου λαλῶν διεβάθμιζεν αὐτὸν ὡς ἑξῆς: Τέσσαρες ἄνδρες εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ λόγου ἀνέκαθεν διέπρεψαν μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας· πρῶτος ὁ Χάϊνε, δεύτερος ὁ Λουκιανός, τρίτος ὁ Ῥοΐδης καὶ τέταρτος ὁ Βολταῖρος· ὁ τελευταῖος οὗτος πανεπιστήμων ἀνὴρ εἶναι πικρότατος ἐν τῇ σατύρᾳ, ἐν ᾧ ὁ Ῥοΐδης περισσότερον προσεγγίζει πρὸς τοὺς δύο ἠπιωτέρους πρώτους. Ἀλλ' ἵνα σαφέστερον κατανοηθῇ ἡ μεταξὺ τῶν λογίων καὶ κριτικῶν διηνεκὴς διαμάχη, ἀναγράφω ἐνταῦθα τὰ ἑπόμενα, δημοσιευθέντα μετὰ τὴν εἰς τὸ γαλλικὸν μετάφρασιν καὶ ἔκδοσιν τῆς «Παπίσσης Ἰωάννας» τῷ 1878 ἐν τῷ 73ῳ ἀριθμῷ τοῦ «Δελτίου τῆς Ἑστίας» (21 Μαΐου 1878).

«Λόγιος συνδρομητὴς τῆς «Ἑστίας» γράφει ἡμῖν ἐκ Παρισίων: Ἐν διαστήματι μηνὸς ἐξηντλήθησαν ἤδη δύο ἐκδόσεις τῆς γαλλικῆς μεταφράσεως τῆς «Παπίσσης Ἰωάννας» τοῦ κ. Ῥοΐδου. Ἡ περὶ τοῦ ἔργου τούτου γνώμη τοῦ γαλλικοῦ τύπου ὑπῆρξεν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, εὐνοϊκὴ παρὰ τοῖς φιλελευθέροις καὶ δυσμενεστάτη παρὰ τοῖς κληρικοῖς φύλλοις. Τὸ «Journal des Dèbats» ὀνομάζει τὸ βιβλίον τοῦτο «Un grand sucsès», ἀπέχον ἐν τούτοις ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς ἀνεξαρτήτως τῆς τοιαύτης ἐπιτυχίας ἀξίας αὐτοῦ. Ἡ «Vie littéraire» ἐδημοσίευσε περὶ αὐτοῦ κρίσιν ἀνεπιφυλάκτως ἐπαινετικήν, ἐκτιμῶσα πρὸ πάντων τὰς περιγραφὰς τοῦ συγγραφέως «brossées avec une fureur de verve qui va jusqu' à l' emportement». Οὐχ ἧττον εὐνοϊκὴ ὑπῆρξεν ἡ βιβλιογραφία τοῦ «Siècle», καταλήγουσα διὰ τῶν ἑξῆς: «L' étude historique est une exposition serieuse, complète et très savante de tout ce qui a été écrit sur la Papesse Jeanne, le roman est une odyssée très gaie et très spirituellement écrite. L' auteur a reussi à écrire une satyre très fine et très amusante. M. Rhoïdis est evidement un erudit consciencieux et un conteur plein de verve». Ἀντιθέτως πρὸς ταῦτα ὁ γνωστὸς συντάκτης τοῦ «Univers» κ. Veuillot ζητεῖ συγγνώμην παρὰ τῶν ἀναγνωστῶν του, ὅτι ἀναγκόζεται νὰ ῥυπάνῃ τὸ φύλλον του ὁμιλῶν περὶ τοιούτου βιβλίου. Τὸν ἀληθῆ ὅμως ἀγῶνα κατὰ τῆς «Ἰωάννας» ἀνέλαβεν ἡ κληρικόφρων «Constitutionnel» διὰ τετραστήλου ἄρθρου, ἐν ᾧ ἐξαντλεῖ τὰ ὑβριστικὰ ἐπίθετα τῆς γαλλικῆς γλώσσης κατὰ τοῦ συγγραφέως, πρὸ πάντων δὲ κατ' ἐκείνων, οἵτινες «veulent nous donner pour chef d' œuvre cet ambitieux travail, qui est tout simplement ennuyeux». Περίεργος πρὸ πάντων ἐν τῷ ἀτελευτήτῳ τούτῳ ἄρθρῳ ἐφάνη ἡμῖν ἡ κατωτέρω εἰκὼν τοῦ κ. Ῥοΐδου: «Ὑπὸ τὸν γλαυκὸν οὐρανὸν τῆς Ἑλλάδος, παρὰ λαῷ ἀγαπῶντι τὸ φῶς, ἄνθρωπος ἀνόξιος τοῦ κυανοῦ τούτου στερεώματος, κεφαλή, ἣν δὲν ἔγλυψε βεβαίως ὁ Φειδίας, ὑπῆγε νὰ ταφῇ εἰς τὴν ῥυπαρὰν κόνιν τῶν μαύρων βιβλιοθηκῶν τῆς Γερμανίας, ἵνα ἀνασκάψῃ τὰ λείψανα λησμονηθέντων χρονικῶν. Ὁ κ. Ῥοΐδης εἶναι ποντικὸς βιβλιοθήκης, ἀνάξιος τῆς τιμῆς νὰ φονευθῇ ὑπὸ τοῦ ξίφους τοῦ Ἀμλέτου. Ἐξ ἔρωτος πρὸς τὴν Ἰωάνναν ἔγεινε σοφός, σάραξ βιβλίων, ροκανίσας, καταπιὼν καὶ χωνεύσας ὅλα τὰ χειρόγραφα καὶ χρονικά. Τὸ βιβλίον του εἶναι κακὴ πρᾶξις κεκαλυμμένη δι' ὑποκριτικῆς τινος ἐλαφρότητος. Ὁ κ. Ῥοΐδης εἶναι ὁ Ταρτοῦφος τῆς ἐπιπολαιότητος, λέγων ὅτι ἔγραφε τὸ μυθιστόρημα τοῦτο χάριν ἁπλῆς διασκεδάσεως καὶ προσκαλῶν

τοὺς ἀναγνώστας νὰ παρατρέξωσι προταχθεῖσαν αὐτοῦ ἱστορικὴν μελέτην περὶ τῆς ὑπάρξεως θήλεος Πάπα. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ἀληθές, οὔτε ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ συγγραφέως οὔτε ἐκτὸς αὐτῆς. Τὸ μυθιστόρημα εἶναι ἁπλῶς ἐκλελυμένη φιλήδονος καὶ φιλάστειος παρέκβασις. Τὸ σπουδαῖον καὶ ἄξιον ἀναγνώσεως μέρος τοῦ βιβλίου, τὸ μόνον ἔχον σκοπόν τινα, εἶναι ἡ ὑποκριτικῶς περιφρονουμένη ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἱστορικὴ πραγματεία του, δι' ἧς ἀποδεικνύει ἢ πειρᾶται νὰ ἀποδείξῃ γεγονὸς ἀτιμάζον τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν.....» καὶ οὕτω καθεξῆς ἐπὶ τέσσαρας ἀπεράντους στήλας. Περιττόν, νομίζω, νὰ προσθέσω ὅτι ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης σταυροφορίας ὑπῆρξεν ἡ πώλησις αὐθημερὸν τετράκις χιλίων ἀντιτύπων τῆς «Ἰωάννας», καὶ δευτέρα ἔκδοσις τὴν ἐπιοῦσαν».

★

Μετά τινα ἔτη ἐξεδόθη, ὡς εἴπομεν, ἡ «Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τῷ 1880», ἐν ᾗ ὁ Ῥοΐδης, μετὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ δηκτικότητος ἐκτιθεὶς τὴν κατάστασιν τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τότε φιλοξενουμένης Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, καθάπτεται πολῶν προκατόχων καὶ προκαλεῖ νέαν ἔριν ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ. Τὸ βιβλίον, γεγραμμένον μετὰ πολλῆς τῆς χάριτος, ἀναγινώσκεται ἁπλήστως καὶ φρυάττουσιν οἱ οὕτως ἢ ἄλλως ὑπονοούμενοι ὡς ἔνοχοι τῆς οὐχὶ πάνυ ἀνθηρᾶς τοῦ ἱδρύματος καταστάσεως, ὅπερ ἀληθῶς, παραβαλλόμενον τότε πρὸς τὴν τεραστίαν ἐργασίαν τοῦ ἀλήστου μνήμης Τιμολέοντος Φιλήμονος, ἱδρύσαντος ἐντὸς τοῦ κτιρίου τοῦ Βουλευτηρίου τὴν ἔκτοτε καὶ νῦν περιλάλητον Βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς, ἐπαρουσιάζετο οὐχὶ λίαν ἀκμαῖον. Καὶ ἐξεδόθη τῷ 1881 ὑπὸ Χαριλάου Δ. Μελετοπούλου «Ἡ ἀλήθεια περὶ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης» ἐκ σελίδων 115 εἰς 8ον, ὧν οὐκ ὀλίγαι, κατὰ τὸ εἰωθός, ἀφιεροῦνται εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῶν *πατέρων* τῆς «Ἰωάννας», καταλεγομένων ἐν δύο, ὡς πάντοτε, πρὸς εὔκολον ἀντιπαραβολήν, στήλαις τῶν σχετικῶν παραπομπῶν εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Βύρωνος, εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ ἀββᾶ Casti, τοῦ Prosper Merimée, τοῦ Heine, Tassoni, Pulci. Μετὰ τὴν παράθεσιν ταύτην, συμπεραίνων ὁ Χ. Μελετόπουλος ὅτι ὁ Ῥοΐδης εἶναι ἀσυστόλως λογοκλόπος, περεντίθησιν ἐκ τῶν διαφόρων Λεξικῶν τὰ ἄρθρα τὰ διασαφοῦντα τὰ περὶ λογοκλοπίας. Ἐν τούτοις καὶ ἡ ἐργασία τοῦ κ. Μελετοπούλου περὶ τῆς κυρίας ὑποθέσεως εἶναι πολλοῦ λόγου ἀξία, προσκάλεσε δὲ καὶ ἀπάντησιν εἰς αὐτήν, τὴν «Ἀνταπάντησιν εἰς τὴν Ἀλήθειαν περὶ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης», ἣν, ἀπαξιῶν δῆθεν ὁ Ῥοΐδης αὐτός, ἐξέδωκεν ἐπ' ὀνόματι Καρατζᾶ τινος κλητῆρος τῆς Βιβλιοθήκης. Εἰς τὸ φυλλάδιον τοῦτο τοῦ Καρατζᾶ—Ῥοΐδου ἀπαντᾷ ὁ Μελετόπουλος ἐπ' ὀνόματι ἑτέρου κλητῆρος τῆς Βιβλιοθήκης, τοῦ Τζανετάκη—Μελετοπούλου. Ἐν πᾶσι τούτοις τοῖς βιβλιαρίοις γίνεται ἀφειδὴς χρῆσις λέξεων καὶ φράσεων, εἰλημμένων ἐκ τῆς φαρέτρας τοῦ Μώμου, μεθ' ὃ λήγει καὶ τὸ φιλολογικὸν τοῦτο ἐπεισόδιον τοῦ Ῥοΐδου, ὅστις, γεννηθεὶς μὲν ἐν μέσῳ πλούτου καὶ τυχὼν ἀνατροφῆς ἐπιμελημένης, ἀλλ' ἀναμιχθεὶς εἰς τὰ Λαυρεωτικὰ καὶ ἀποτυχών, ὡς εἰκός, ἠναγκάσθη νὰ ἀποζῇ ἐκ τοῦ καλάμου αὐτοῦ καὶ τοῦ μισθοῦ, ὃν ὡς ἔφορος τῆς Βιβλιοθήκης παρὰ τῆς Πολιτείας ἐλάμβανε, καὶ νὰ δοκιμάσῃ πάσας τὰς συμπαρομαρτούσας τῇ ἀπορίᾳ στενοχωρίας. Καὶ ἐξωτερικῶς μὲν καὶ κατ' ἐπιφάνειαν οὐδεμίαν τῶν ἕξεων αὐτοῦ παρήλλαξεν, ἀλλ' ἀείποτε ἐπεδεικνύετο περιπατῶν ἐν ταῖς πλατείαις καὶ κινῶν εἰς τὰς χεῖρας τὸ λεπτὸν ῥαβδίον αὐτοῦ ὡς διευ-

θυντὴς ὀρχήστρας, μόνος κατάμονος — ὡς ἐκ τῆς βαρυηκοΐας αὐτοῦ ἴσως — παρατηρῶν τοὺς πάντας καὶ οἱονεὶ ζητῶν νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὰς σκέψεις καὶ τὰ διανοήματα τῶν περιπατητῶν, ἔχων σχεδὸν πάντοτε ἀνοικτὸν τὸ στόμα καὶ ἕτοιμον πρὸς σαρκασμόν· ἀλλ' ἐνδομύχως ἐθλίβετο, καὶ αὐτός, ὁ περιζήτητος καὶ εὐάρεστος τῶν αἰθουσῶν κοσμήτωρ, ὡς ἐκ τῆς οἰκονομικῆς δυσπραγίας, ἐγίνετο ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ μισανθρωπότερος, βυθιζόμενος εἰς τὴν μελέτην τῶν συγγραφέων τῆς πλουσίας αὐτοῦ βιβλιοθήκης, ἔνθα εὗρισκε τελεσφόρον ἀντίδοτον κατὰ τῆς καταλαμβανούσης αὐτὸν ἀνίας, ὡς καὶ ἐν τῇ θέᾳ τοῦ ἀττικοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ὑπὸ τὴν σιδηρᾶν πτέρναν τῆς Ἀνάγκης εὑρεθείς, αὐτός, ὁ ἐρασιτέχνης λόγιος καὶ καλλιτέχνης, ἠναγκάσθη νὰ ἀσχολῆται εἰς μεταφράσεις ἐκ ξένων γλωσσῶν καὶ εἰς συγγραφὰς ἄρθρων *κατὰ παραγγελίαν!* Καιρὸς ὅμως εὔχυμος τῆς ἐργασίας ταύτης, τῆς ἄλλως βιομηχανικῆς, πρέπει νὰ θεωρηθῇ καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ῥοΐδου γενομένη μετάφρασις τῆς *Ἱστορίας τῆς Ἀγγλίας* τοῦ λόρδου Θωμᾶ Βάβιγκτων Μακώλεϋ, ἐκδοθεῖσα ἐν ἓξ ὀγκώδεσι τόμοις τῆς *Βιβλιοθήκης Μαρασλῆ*.

Μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ βίου αὐτοῦ ὁ Ῥοΐδης εἰργάζετο καὶ παρεσκεύαζε τὴν ἐν τῇ αὐτῇ *Βιβλιοθήκῃ Μαρασλῆ* ἔκδοσιν τῆς *Ἱστορίας τῆς ἀγγλικῆς φιλολογίας* τοῦ πολλοῦ H. Taine, εἰς ἣν μετὰ πολλῆς στοργῆς ἠσχολεῖτο ὁ μεταστὰς λόγιος. Ἐξ ὅσων ἐρρήθησαν καταφαίνεται μὲν ἡ ἐξαιρετικὴ εὐφυΐα, δι' ἧς ὁ Θεὸς ἐπροίκισεν ἰδιαιτέρως τὸν Ῥοΐδην, ἀλλὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ — πρὸς διδασκαλίαν πολλῶν, οἵτινες, γράφοντές τι ἐπὶ τοῦ χάρτου, συνεχῶς καὶ οἱονεὶ ἐγκαυχώμενοι ἐπὶ τῷ κατορθώματι, κηρύττουσιν ὅτι οὐδέποτε ἀπαλείφουσί τι τῶν γραφέντων ἢ διορθοῦσι τὰ ἐκτεθέντα, ἐπιλέγοντες ἐν ὅλως ἰδιαζούσῃ σημασίᾳ τὸ τοῦ Πιλάτου «Ὃ γέγραφα, γέγραφα» — πρέπει λοιπὸν νὰ σημειωθῇ ἰδιαιτέρως ὅτι ὁ Ῥοΐδης, ἀφ' οὗ πρῶτον ἐμελέτα καλῶς τὸ θέμα, περὶ οὗ προυτίθετο νὰ πραγματευθῇ, ἀνεγίνωσκε πάντα τὰ περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ὑπ' ἄλλων γραφέντα καὶ εἶτα ἐξέπτυσσεν ἐπὶ τοῦ χάρτου τὰ πορίσματα πασῶν τῶν μελετῶν αὐτοῦ, ἐπεξεργαζόμενος μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας τὸ ἴδιον ἔργον, ἀπαλείφων, γράφων, ἀντιγράφων, ἀναγινώσκων καὶ πάλιν ἀντιγράφων, ὅτε ἐθεώρει ὅτι ἡ ἐργασία αὐτοῦ ἠδύνατο, περίκομψος καὶ γλαφυρὰ ἤδη καταστᾶσα, νὰ ἴδῃ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος. Ἐντεῦθεν ἡ διὰ πάντων τῶν ἔργων τοῦ Ῥοΐδου διήκουσα συνεχὴς γλαφυρία, προβαίνουσα ἔστιν ὅτε μέχρις ἐκζητήσεως. Ἐν ταῖς μεταφράσεσι τοῦ Ῥοΐδου δέον νὰ καταλεγῇ καὶ ἡ ὡραία ἐξελλήνισις τοῦ Itinéraire de Paris à Jérusalem etc. εἰς τέσσαρας τόμους, ἐκδοθεῖσα τῷ 1860 μετὰ πολλῶν καὶ ἀξιαναγνώστων προσθηκῶν. Ἀλλὰ τὸ φιλολογικὸν ἔργον τοῦ Ῥοΐδου, ἐν ᾧ ὡς ἐν ἐνετικῷ κατόπτρῳ ἀποτυποῦνται αἱ ποικίλαι γνώσεις τοῦ δαιμονίου καὶ ῥηξικελεύθου ἐργάτου τῆς γραφίδος, εἶναι τὰ περιλάληται καταστάντα ΕΙΔΩΛΑ, ἐκ σελίδων λβ'+404 εἰς μικρὸν 8ον, περιλαμβάνοντα τὰ πορίσματα μακροχρονίου μελέτης περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος καὶ διὰ καθαρᾶς, ἀμέμπτου, ἀκριβολόγου, κεκαλλιεπημένης, κομψῆς καὶ γλαφυρωτάτης *καθαρευούσης* γλώσσης ἀγωνίζεται νὰ καταρρίψῃ τὰ *Εἴδωλα*, ἤτοι τὰς *γλωσσικὰς πλάνας*, ὡς ὀνομάζει τὰς ἀτρύτους προσπαθείας τῶν ἀπὸ τοῦ μεγάλου ἡμῶν Κοραῆ μέχρι σήμερον λογίων καὶ ἐπιστημόνων πρὸς σύμπηξιν μιᾶς, ἐνιαίας, καθολικῆς γλώσσης τοῦ ζῶντος καὶ κινουμένου καὶ ἀναγινώσκοντος ἑλληνικοῦ λαοῦ. Καὶ τὸ ἔργον

τοῦτο τοῦ Ῥοΐδου ἀνῆψε μεγάλην φλόγα καὶ κατέστησε καὶ αὖθις *φλέγον ζήτημα* τὴν περὶ τῆς γλώσσης συζήτησιν. Πολλάκις ὁ Ῥοΐδης ἐστενοχωρεῖτο ὅτε ἐλάμβανεν εἰς χεῖρας τὸν κάλαμον, καὶ πολλάκις, ἀτόπως μετριοφρονῶν, ἔλεγεν ὅτι δὲν θὰ ἀναλάβῃ αὐτὸν καὶ πάλιν «εἰς χεῖρας διὰ τοὺς ἓξῆς δύο λόγους, τῶν ὁποίων τὸ βάσιμον δύσκολον φαίνεταί μοι ν' ἀμφισβητηθῇ. Ὁ πρῶτος τούτων εἶναι ὅτι κατὰ τὴν παροῦσαν τῆς γλώσσης ἡμῶν κατάστασιν οὐδὲ δύο μεταξὺ δέκα αὐτοῦ ἰδεῶν δύναται ὁ γράφων νὰ μεταδώσῃ, δὲν λέγομεν ἀκριβῶς, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἐπαρκῶς, χωρὶς νὰ προσκρούσῃ εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς χρήσεως λέξεώς τινος ἢ γραμματικοῦ τύπου ἢ ἐξορισθέντος τοῦ γραπτοῦ ἡμῶν λόγου, ὡς δῆθεν χυδαίου, ἢ ἀρχαΐζοντος καὶ ἀχρήστου ἐν τῇ προφορικῇ. Κατ' ἀμφοτέρας δὲ ταύτας τὰς περιπτώσεις, εἴτε τὸ λεγόμενον καὶ μὴ γραφόμενον, εἴτε τὸ γραφόμενον καὶ μὴ λεγόμενον προτιμήσῃ ὁ συγγραφεύς, ἀδύνατον εἶναι νὰ διατυπώσῃ τὴν ἰδέαν αὐτοῦ ἀμιγῆ καὶ ἀμόλυντον ἀπὸ παντὸς περισπασμοῦ τῆς προσοχῆς ἐπ' αὐτὰς τὰς λέξεις, ἐν ᾧ αὗται τότε μόνον δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐκπληροῦσαι τὸν προορισμὸν αὐτῶν, ὁσάκις παρελαύνωσι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀναγνώστου ἐντελῶς ἀπαρατήρητοι...». «Ὁ δ' ἕτερος τῶν μνημονευθέντων δύο λόγων περιορίζεται εἰς τὸν ἓξῆς ἁπλούστατον συλλογισμόν, ὅτι κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον ἤθελα δαπανήσει, ὅπως γράψω μίαν μόνην μετριωτάτην σελίδα, ἠδυνάμην νᾶ ἀναγνώσω εἴκοσι τοὐλάχιστον καλλίστας τοῦ Σπένσερ, τοῦ Ἡλιοδώρου, τοῦ Ῥενάν, τῆς Σάνδ, τοῦ Λουκιανοῦ, τοῦ Ἄϊνε ἢ τοῦ Τεννυσῶνος· ἀκαταμέτρητος δὲ ἤθελεν εἶναι παρ' ἐμοὶ οἴησις ὁ φόβος μὴ ζημιώσω ἐκ τούτου τούς, τυχόν, ἀναγνώστας μου, ἐν ᾧ πρόχειρα εἶναι καὶ αὐτοῖς τῶν συγγραφέων τούτων καὶ πλείστων ἄλλων ἰσαξίων τὰ ἔργα».

Κατὰ πόσον ὁ μετριοφρονῶν συγγραφεὺς ἔλεγε ταληθῆ, δύναται νὰ κρίνῃ ὁ ἀναγινώσκων καὶ μελετῶν τὴν γλωσσικὴν μελέτην, τὰ *Εἴδωλα*. Ἀλλὰ σήμερον δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γείνῃ ὁ προσήκων λόγος περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου συγγράμματος τοῦ Ῥοΐδου, ὅστις μετὰ μοναδικῆς εὐχερείας ὑπεραμύνεται τῆς δημοτικῆς γλώσσης, ἀνευρίσκων ἐν αὐτῇ πάντα τὰ στοιχεῖα, ὧν ἀνάγκην ἔχει ὁ ποιητὴς ἢ ἐπιστήμων καὶ πᾶς τοῦ λόγου καὶ τοῦ καλάμου χειριστής. Ἡ εἰδικὴ συζήτησις τοῦ ξηροῦ ἄλλως τούτου θέματος ἀπαιτεῖ καὶ τόπον καὶ χρόνον ἁρμοδιωτέρους τῶν παρόντων.

ΙΩΑΚΕΙΜ ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

★ Λέγων τις ὅτι τὰ ἑλληνικὰ μνημεῖα ὑπερτεροῦσι πάντων τῶν ἄλλων, δὲν ἐπαινεῖ αὐτὰ ἀποχρώντως. Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι διὰ τῶν μνημείων τούτων ἐτέθη τι ἀπόλυτον ἐν τῇ τέχνῃ· οἱ δὲ πρὸς αὐτὰ ἀμιλλώμενοι ἢ ἀντιγράφουσιν ἢ βαίνουσι ψηλαφῶντες. Ἡ τελειότης αὕτη ἄπαξ μόνον ἐπετεύχθη, καὶ διὰ τοῦτο ἡ Ἑλλὰς εἶναι ὁ μόνος θησαυροφύλαξ τῶν πολυτιμοτάτων εἰς πάντα φιλόκαλον ἄνθρωπον κειμηλίων. Ἂς φυλάττῃ αὐτὰ ἀνενδότως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ζηλοτύπως! Ἔστω δὲ πεπεισμένη ὅτι ὁ Φειδίας ὑπῆρξεν ὁ κυριώτατος καὶ ὁ κραταιότατος προστάτης τοῦ ἔθνους. **E. Renan.**

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΦΙΓΓΟΣ

(ΕΞ ΑΥΤΟΨΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ)

Ὁ περὶ τὴν ἱστορίαν ἀσχολούμενος κατὰ τὴν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον φοίτησιν δὲν ἀκροᾶται μόνον τῶν καθηγητῶν, δὲν τρέχει μόνον εἰς τὰς βιβλιοθήκας, δὲν μελετᾷ μόνον ὅσον θέλει ἢ δύναται, ἀλλὰ καὶ ὑπόκειται εἰς τὴν ἕλξιν ἀφηγήσεων πλείστων γνωρίμων καὶ φίλων ἐπιστημόνων, εὐγενῶς συναπτόντων εἰς τἀκουόμενα καὶ μελετώμενα καὶ τὰς ἑαυτῶν γνώσεις, πληροφορίας, ἐντυπώσεις, εὐχάς, συστάσεις πρὸς αὐτοψίαν καὶ περιήγησιν, καὶ ἐπισφραγιζόντων τὰς περιγραφὰς αὐτῶν καὶ ἐκθέσεις διὰ τῆς τετριμμένης, ἀλλὰ καὶ ὀρθοτάτης ἐπῳδοῦ «ἄλλο ν' ἀκούῃς τὴν ἱστορίαν καὶ ἀρχαιολογίαν, καὶ ἄλλο νὰ μεταβαίνῃς καὶ νὰ βλέπῃς ἰδίοις ὄμμασιν».

Τοιοῦτό ποτέ τι συνέβη κἀμοί, φοιτητῇ ὄντι, ὅστις, περὶ Αἰγύπτου τοῦ λόγου ὄντος, ηὐτύχουν ἀκούων καὶ ἐκτὸς τοῦ μελετητηρίου ἀνδρῶν, γνωστῶν τῆς αἰγυπτιακῆς χώρας καὶ ἱστορίας, ἔτι δὲ καὶ κυριῶν, ἐμβριθῶν αἰγυπτιολόγων καὶ τούτων[1], προσπαθουσῶν νά μοι ἐμβάλωσι τὸν πόθον τοῦ ἰδεῖν τὴν Αἴγυπτον.

Δὲν προέβλεπον τότε ὅτι μετὰ 8 ἢ 9 ἔτη θὰ ἔβλεπον τὴν Αἴγυπτον, ὅτι ὅσα ἐν Γερμανίᾳ ἤκουον ἦσαν δικαιότατα, οὐχὶ δὲ καὶ ὑπερβολικὰ ὡς πρὸς ὅσα ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ ἔμελλον νὰ ἴδω, καὶ ὅτι εἰς τἀκουσθέντα καὶ ἀναγνωσθέντα θὰ προσέθετον ἕτερα κἀγὼ αὐτός, τὰ μὲν ἐξ αὐτοψίας ἐπανειλημμένης καὶ βοηθουμένης ὑπὸ τῶν δημοσιευμάτων τῶν εἰρημένων κυρίων καὶ κυριῶν, τὰ δὲ καὶ ἐκ νεωτέρων ἀναγνωσμάτων.

Διότι φαντάσθητε νῦν ὅτι διέρχεσθε τὰς καλλιτεχνικὰς ὁδοὺς τῆς ἐν Καΐρῳ μοναδικῆς καθ' ἑαυτήν, συνοικίας Ἰσμαηλίας, θαυμάζοντες μὲν κήπους καὶ μέγαρα, ἱστάμενοι δ' ἐνίοτε καὶ πρὸ ὑαλωμάτων βιβλιοπωλείων, ἔνθα εἶνε ἀπειράριθμα τὰ βιβλία, τὰ μόνον περὶ Αἰγύπτου, ἀρχαίας τε καὶ νέας, πραγματευόμενα, ἐν πάσῃ τῆς Ἑσπερίας γλώσσῃ. «Τοσαῦτα λοιπὸν καὶ τοιαῦτα, θὰ εἴπητε, ἔχει τις νὰ μάθῃ περὶ τῆς χώρας τῶν Φαραῶ»; Τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα καὶ τούτων ἔτι πλείονα, ἂν ἴδητε μόνον τὸ μουσεῖον τοῦ Καΐρου. Ἀλλ' ἂν ἴδωμεν καὶ τὰ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, καὶ τὰ ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ Αἰγύπτῳ; Ὁποῖος ἀρχαιολογικὸς πλοῦτος, ὁπόσος χρόνος ἀπαιτεῖται πρὸς γενικήν τινα ἐπίσκεψιν, εἰ μὴ ἀκριβῆ κατανόησιν, ἱστορίας ὀκτακισχιλιετοῦς, βυθιζομένης εἰς μύθους καὶ θρύλους, ὡς βυθίζεται πᾶσα ἱστορία, πάσης ἀρχαίας χώρας. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους συνέρχεσθε ἐκ τῆς ἐκπλήξεως, περιστέλλετε βαθμηδὸν τὸν ἔμφυτον πόθον τοῦ εἰδέναι καὶ κατ' ἰδίαν καὶ μόνοι ἄρχεσθε ὀλίγα καὶ σκόπιμα ἀναγινώσκοντες. Ἐκ τῶν μύθων λοιπὸν βέβαιον εἶνε ὅτι πρωτίστως θὰ ἑλκύσῃ ὑμᾶς ὁ ἑπόμενος, σῳζόμενος ἐν τοῖς λειψάνοις τῆς αἰγυπτιακῆς γραμματείας.

«Καὶ τοῦ μεγάλου Φαραῶ ὁ υἱὸς Τούτμοσις μετέβη ποτὲ εἰς τὴν χώραν τῶν

1. Ὧ; ἡ κ. Th. Harten.

γαζελλῶν πρὸς θήραν λεόντων. Ταχύτεροι τοῦ ἀνέμου ἦσαν οἱ ἵπποι αὐτοῦ, ὅτε μετέβη ὀχούμενος ἐκεῖσε μετὰ τῶν θεραπόντων, καὶ οὐδεὶς ἐγνώρισεν αὐτούς. Ἀλλὰ κατὰ τὴν μεσημβρίαν παρέσχε τοῖς ἀνθρώποις αὐτοῦ ἀνάπαυσιν καὶ προσήνεγκε θυσίαν ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῷ μεγάλῳ θεῷ Ῥᾶ Χαρεμχοῦ, διότι μαγεία τις μεγίστη κάθηται ἀνέκαθεν ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ. Συνέβη δὲ νὰ ἐξαπλωθῇ ὁ ἡγεμονίδης ὅπως ἀναπαυθῇ, ὁ δὲ ὕπνος κατέλαβεν αὐτὸν ἐν τῇ σκιᾷ τοῦ ἀγάλματος τοῦ μεγάλου θεοῦ. Τότε ὠνειρεύθη, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἥλιος ἐμεσουράνει, ἡ ἁγιότης τοῦ λαμπροτάτου θεοῦ εἶπεν αὐτῷ τάδε· «Ἐγὼ εἶμαι ὁ πατήρ σου Χαρεμχοῦ. Ἡ χώρα αὕτη θά σοι ἀνήκῃ ποτέ, ἐφ' ὅσον ἐκτείνεται τὸ ἀκτινοβόλον ὄμμα τοῦ κυρίου τοῦ σύμπαντος. Θὰ ἔχῃς ἀφθονίαν καὶ πλοῦτον, τὸ πρόσωπόν μου δὲ πρὸς σὲ στρέφεται καὶ ἡ καρδία μου ἀνήκει σοί. *Ὦ Τούτμοσι, ἡ ἄμμος με κατέχωσεν*! Ὑπόσχου ὅτι θὰ πράξῃς ὅ, τι εὔχομαι ἐνδομύχως, τότε δὲ θὰ ἐννοήσω ὅτι σὺ εἶσαι υἱός μου καὶ βοηθός μου. Πρόσελθέ μοι, ἵνα μείνω μετὰ σοῦ, διότι εἶμαι ὁ πατήρ σου Χαρεμχοῦ καὶ σε ἀγαπῶ..... Ἐπὶ τούτοις ἠγέρθη ὁ ἡγεμονίδης, ἐπανέλαβε καθ' ἑαυτὸν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ συνετήρησεν αὐτὸν ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ».

Ὁ Πατριάρχης Κ/πόλεως Γεννάδιος Β΄ ὁ Σχολάριος (1453)

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τούτου τοῦ μύθου, δράττεσθε τῆς πρώτης εὐκαιρίας πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Σφιγγός. Διέρχεσθε πεζῇ ἢ ὀχούμενοι καλλιτεχνικὰς ὁδοὺς καὶ καταφύτους πλατείας, χωρεῖτε πρὸς τὸν βαθύδοξον καὶ γηραιὸν Νεῖλον, διαβαίνετε τὴν ὡραίαν γέφυραν, μήκους 400 μέτρων· μεταβαίνετε εἰς τὴν πάγκαλον, δροσοβόλον, εὐώδη καὶ σκιερὰν τεχνικὴν νησῖδα Γκεζίραν (=νῆσος, ἀραβιστί), ὅπου τόσοι κῆποι, τόσαι λαμπραὶ ἐπαύλεις, δύο θέατρα, θαυμάσιοι ξενῶνες, ἱδρυμένοι ἐν ἀρχαίοις ἡγεμονικοῖς μεγάροις, καὶ χωροῦντες ὀλίγον πρὸς νότον καὶ δυσμάς, εὑρίσκετε τὸν μεγάλα, ὡραῖα καὶ ἀναπαυτικὰ ὀχήμαια ἔχοντα ἠλεκτρικὸν τροχιόδρομον. Μετὰ τοιαύτας ἐντυπώσεις καὶ τοιαύτην εὐμάρειαν, τότε πρῶτον κατανοεῖτε τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τοῦ Ἰσμαὴλ πασσᾶ, ὅτι τὸ Κάιρον θὰ εἶνέ ποτε ἡ α' εὐρωπαϊκὴ πόλις ἐν Ἀνατολῇ. Ἡ ἠλεκτρικὴ δύναμις, διανύουσα μόνον 30 χιλιόμετρα καθ' ὥραν, μετὰ μίαν ὥραν μετακομίζει ὑμᾶς πρὸς τὸ πετρῶδες λοφοπέδιον, καταλείπουσα ὄπισθεν εὐθύγραμμον, καθάριον, συνηρεφῆ καὶ πλατύτατον δρόμον, διασχίζοντά που μὲν πρασίνους ἀγρούς, ποὺ δὲ ὑπὸ τοῦ Νείλου πλημμυροῦντα πεδία, καὶ δὴ κατὰ τούτους τοὺς χειμε-

ρινοὺς μῆνας. Ἤδη φαίνονται αἱ πυραμίδες, ὡς λόφοι κωνοειδεῖς ἐπὶ τοῦ οὐχὶ λίαν ὑψηλοῦ λοφοπεδίου ἐκείνου· δυσπερίγραπτος συγκίνησις κυριεύει ὑμᾶς, οὐδὲ προσέχετε τὸν νοῦν οὔτε εἰς τὰς ἀνυποφόρους ἐνοχλήσεις τῶν βεδουίνων ὁδηγῶν, ζητούντων πάντων ὁμοῦ νὰ ὁδηγήσωσιν ὑμᾶς, οὔτε εἰς τὴν ἀτελεύτητον ἅλυσιν ἁμαξῶν, δι' ὧν προσέρχονται ὅσοι περιηγηταὶ δὲν προετίμησαν τὸν ἠλεκτρικὸν τροχιόδρομον. Ἀνέρχεσθε ἤδη βαθμηδὸν τὸ λοφοπέδιον, ἐνίοτε βυθίζεσθε εἰς τὴν ἄμμον μέχρι ἀστραγάλων, ἡ πυραμὶς τοῦ Χέοπος πρώτη καταπλήσσει καὶ ἐκθαμβοῖ ὑμᾶς, ἀλλ' ὑμεῖς ζητεῖτε τὴν Σφίγγα. Ἡ Σφὶγξ εἰσέτι δὲν φαίνεται καὶ δέον νὰ στραφῆτε πρὸς ἀριστερὰν τῆς πυρσμίδος, ἧς τὴν θέαν δὲν περιφρονεῖτε, ἀλλ' ἀναβάλλετε εἰς τὸ μετέπειτα. Κατέρχεσθε λοιπὸν ἀμμώδη καὶ ἐπίμοχθον κατήφορον, ἢ πεζῇ ἢ ἐπ' ὄνων ἢ καμήλων καὶ μετὰ δέκα λεπτὰ βλέπετε τῆς Σφιγγὸς τὰ ὀπίσθια. Ὁ μῦθος καὶ τὸ ὄνειρον τοῦ Τουτμόσιος τότε ἄρχονται ἑρμηνευόμενα, ἡ δὲ ἱστορία, ὡς σήμερον ἔχει, ἰδοὺ τί δύναται νὰ πληροφορήσῃ περὶ τοῦ πρὸ τῶν ὀμμάτων ὑμῶν ἐκπάγλου θεάματος.

A.

Πρὸ πλειόνων τῶν τεσσάρων καὶ τριάκοντα αἰώνων, Τούτμοσις ὁ Δ', υἱὸς τοῦ μεγάλου Φαραὼ Ἀμενώφιος τοῦ Β', ἀναβὰς τὸν θρόνον προσέταξε τὴν ἔκχωσιν τῆς Σφιγγός, ἀνώρθωσε πάλιν τὰ περιτοιχίσματα καὶ τῇ 19ῃ τοῦ μηνὸς Ἀθὼρ, τοῦ πρώτου ἔτους τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας, ἵδρυσε παρὰ τῷ ἐκχωθέντι ἀγάλματι μνημόσυνον πλάκα, ἧς ἡ ἐπιγραφὴ ἀναγινώσκεται μέχρι σήμερον. Ἡ Σφὶγξ ἄρα καὶ τότε ἦτο ἤδη ἀρχαιότατον μνημεῖον, διότι ἐπὶ τῶν εἰρημένων βασιλέων ἦτο γνωστὸν ὅτι Χέοψ, ὁ κτίστης τῆς μεγάλης πυραμίδος, *εἶχέ ποτε προστάξῃ τὴν ἐπισκευὴν τῆς Σφιγγός*. Ἀλλ' ἂν ἐπὶ Χέοπος ἦτο γνωστὸς ὁ πολὺν χρόνον πρὸ αὐτοῦ ἀκμάσας ἱδρυτὴς τῆς Σφιγγὸς οἱ σοφοὶ Αἰγυπτιολόγοι οὐ παύοντοι ἐρωτῶντες, καὶ δὴ αὐτὸ τοῦτο τὸ καθ' ἑαυτὸ μοναδικὸν τέρας, πότε, ὑπὸ τίνος καὶ κατὰ τίνα μορφὴν καὶ πρὸς τίνα σκοπὸν ἐλαξεύθη. Ὁ μὲν Μασπερὼ ἀποφαίνεται ὅτι εἴκοσι μέτρα ἐντὸς τῆς ἄμμου ἀναπαύονται τὰ ἔργα τῶν παλαιτάτων δυναστειῶν, παρὰ τῆς Σφιγγὸς τοὺς πόδας· ἕτεροι δ' ἐκ τούτου εἰκάζουσιν ὅτι καὶ τὸ τῆς Σφιγγὸς μυστήριον ἐκεῖ πάντως διαφυλάσσεται, αἱ δὲ μέχρι τοῦδε γενόμεναι καὶ γινόμεναι ἐκχώσεις καὶ ἀπελάσεις τῆς πεισμονικῶς αὐτόσε σωρευομένης ἄμμου μόλις διαφωτίζουσι τὸ ζητούμενον αἴνιγμα.

Αἱ παρὰ τὸ γιγάντειον ἄγαλμα ἑλληνικαὶ καὶ ῥωμαϊκαὶ ἀναθηματικαὶ ἐπιγραφαὶ μαρτυροῦσιν ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις τῆς παλαιᾶς αἰγυπτιακῆς λατρείας θεῖαι τιμαὶ τῇ Σφιγγὶ ἀπενέμοντο. Τὰ ἐναντίον τῆς ἄμμου παλαιὰ περιτοιχίσματα καλῶς διετήρουν καὶ αὐτοὶ οἱ ῥωμαῖοι αὐτοκράτορες· ἀλλά, πεσούσης τῆς παρὰ τῷ Νείλῳ ἀρχῆς αὐτῶν, ἡ παλαιτάτη καὶ ἱερωτάτη Σφὶγξ πρῶτον ἔτυχε παρὰ πάντων μεγίστης ἀδιαφορίας, ἔπειτα δὲ καὶ πολλῆς ἐχθρότητος. Τὰ παρηκμακότα καὶ ἐκπεσόντα τέκνα τῆς Αἰγύπτου, ἂν καὶ ἔγιναν Χριστιανοί, οὐδεμίαν αἴσθησιν καὶ ἀντίληψιν εἶχον ἔτι τῶν προγονικῶν μεγάλων ἰδεῶν καὶ ὡραίων συμβόλων. Ὅτε δὲ καὶ οἱ Ἄραβες ἐνέσκηψαν, τὴν μυθικὴν ἐκείνην ὄψιν τὴν ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων παράδοξον μορφὴν ὑπέλαβον ὡς βδέλυγμα ἐρημώσεως καὶ εἰδωλολατρείας, ἤρξαντο δὲ βιαίως μωλωπίζοντες τὴν μόλις ἀπὸ τοῦ τραχήλου τῆς ἄμμου ἐξέχουσαν κεφαλὴν τοῦ θηρίου. Ἀλλ' οὐχ ἧττον ὁ ἐκ Βαγδάτης λόγιος καὶ φιλότεχνος Ἀβδ-οὐλ Λατίφ, ἐλθὼν εἰς Αἴγυπτον τῷ 1201, ἤγουν κατὰ τὸν αἰῶνα τῆς ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἀραβικῆς δόξης, κατεθέλχθη ὑπὸ τῆς εὐγενοῦς πετρίνης μορφῆς καὶ ἐχάραξε τάδε εἰς τὰς σημειώσεις αὐτοῦ. «Ἐξ ὅσων εἶδον ἐν Αἰγύπτῳ οὐδὲν τοσοῦτον ἐθαύμασα ἢ τὴν ἀνατομικὴν συμμετρίαν τοῦ προσώπου τῆς Σφιγγός· καὶ ὅμως ἐν τῇ φύσει πρότυπον αὐτῆς δὲν ἔχομεν! Ἡ λαμπρὰ ἐκείνη μορφὴ φέρει σφραγῖδα χάριτος καὶ κάλλους, γλυκὺ δὲ μειδίαμα περικοσμεῖ τὸ στόμα!» Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ ἄραβος κριτικοῦ εἶνε δίκαιον ἐγκώμιον τῶν καλλιτεχνῶν ἐκείνων,

οἵτινες διενοήθησαν καὶ μεγαλεπηβόλως ἐξεικόνισαν, πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, τὸ θαυμάσιον ἔργον, οὗ ὅμοιον οὐδὲν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπίνης ἡμερώσεως. Ἀλλ' ὅμως ἔμελλε, τρεῖς αἰῶνας μετὰ τὸν Ἀβδ-οὐλ Λατίφ, σέχης τις νὰ καταληφθῇ ὑπὸ πόθου καταστροφῆς τοῦ γιγαντώδους ἀγάλματος, ὅπερ ἐξεῖχε τῆς ἄμμου, ὡς ἡ κεφαλὴ ζῶντος τεθαμμένου· ἀλλ' ἥκιστα τοῦ σκοποῦ ἐπέτυχε· διότι ἰχνογράφημά τι τοῦ 1738 δεικνύει ὅτι ἕως τότε ἡ μορφὴ ἦτο τὴν θέαν λιαν εὐάρεστος. Ἀλλ' ἔκτοτε ὑπέστη τὸ ἀφύλακτον τεχνούργημα νέας βιαιότητας, διότι ἐπὶ δεκάδας ἐτῶν οἱ ὑπερφίαλοι Μαμελοῦκοι κατ' αὐτοῦ ἐπυροβόλουν πρὸς ἄσκησιν, ἕως οὗ τὴν ῥῖνα κατέθραυσαν. Ἡ ἔλλειψις τῆς ῥινὸς μεταβάλλει δυσαρέστως τὴν ὅλην μορφήν, ἧς ὁ καθαρὸς αἰγυπτιακὸς τύπος προσλαμβάνει τι τὸ αἰθιοπικόν, δυνάμενον νὰ παραπλανήσῃ τὸν ἐπιπόλαιον παρατηρητήν.

B.

Τῷ 1818, γινομένης τελείας ἐκχώσεως τοῦ κολοσσοῦ, ἀνευρέθη τὸ μεταξὺ τῶν προσθίων ποδῶν[1] καὶ τοῦ στήθους αὐτοῦ ἱερόν· εἰς τοῦτο ἦγε κλῖμαξ, κοσμουμένη διὰ λεόντων, ὁ δ' ὀπίσθιος τοῖχος τοῦ ἱεροῦ ἀπετέλει ὑψίστην στήλην. Ἐπὶ ταύτης τῆς στήλης εἶνε κεχαραγμένη μακρὰ ἐπιγραφή, ἔτι δὲ καὶ ἡ εἰκὼν Τουτμόσιος τοῦ Δ' θυσίαν προσάγοντος.

Τὸ ἄγαλμα τῆς Σφιγγὸς καθημένης ἔχει μῆκος 175 ποδῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς οὐρᾶς μέχρι τῶν ὀνύχων, ἀπὸ δὲ τῶν πελμάτων μέχρι τοῦ κρανίου 64. Εἶνε δὲ γεγλυμμένον ἐπὶ ἀσαλεύτου πέτρας, ἧς τὰ κενὰ συνέπεσον περὶ τοῦ σώματος τὸ μέσον· ταῦτα τὰ κενὰ ἐπλήρωσαν οἱ γλύπται κτίσαντες αὐτά. Τὸ χρῶμα τοῦ πλατυτάτου προσώπου[2] εἶνε ἐξηφανισμένον, φαίνονται δὲ σαφῶς τὰ στρώματα τοῦ λίθου, τιτανούχου τὴν φύσιν καὶ οὐχὶ λίαν στερεοῦ.

Ἡ εὐγενῶς ἅμα καὶ καλλιτεχνικῶς γεγλυμμένη κεφαλὴ φέρει τὴν *καλαντίκαν*, ἤγουν τὸν κρήδεμνον, τοῦτο δὲ καλύπτει τὸ ἥμισυ τοῦ ἐμβριθοῦς μετώπου. Ἀλλὰ περὶ τοῦτο τὸ μέτωπον οὐχ ἧττον φαίνονται τὰ λείψανα τοῦ ὄφεως οὐραίου, ἀποτελοῦντος τὸ διάδημα βασιλέων καὶ θεῶν. Ἡ κόμμωσις τῆς Σφιγγὸς εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν φενάκην τῆς παλαιτάτης Αἰγύπτου.

Τὸ πελώριον ἄγαλμα κεῖται ἐπὶ τοῦ ἄξονος τῆς πυραμίδος τοῦ Χεφρῆνος, ταύτης ἀπέχον περὶ τὰ 200 βήματα· ἀπὸ τοῦ χείλους δὲ τοῦ πετρίνου ὀροπεδίου τῆς λιβυκῆς ἐρήμου βλέπον πρὸς ἕω πλῆρες προσδοκίας, ἐλέγχον σοφίαν καὶ δύναμιν, ἠρεμίαν καὶ ἰσχύν, ζῆσαν χιλιετηρίδας ἀκρωτηριασθὲν καὶ μωλωπισθέν, καὶ σήμερον ἔτι πρὸ ἡμῶν ἐμφανίζεται πλῆρες μυστηρίου. Ὅτι βεβαίως ἔχει ἀναφοράν τινα πρὸς τὸ περὶ αὐτὸ κράτος τοῦ θανάτου ἐγκαίρως οἱ σοφοὶ διεῖδον, ὧν τινες καὶ ἐνόμισαν ὅτι ἡ Σφὶγξ εἶναι μνημεῖον παλαιοῦ τινος ἄνακτος· ἀλλὰ τοῦτο ἀπέρριψαν ἕτεροι ὡς μὴ ἀληθές. Ἕτεροι δὲ τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος εὗρον ἐν τούτῳ· ὑπολαβόντες ὅτι ἡ κεφαλὴ τῆς Σφιγγὸς ἐμφαίνει παρθένον, διετάθησαν ὅτι οἱ παλαιοὶ Αἰγύπτιοι, γινώσκοντες ὅτι ἡ χώρα αὐτῶν ἀναγεννᾶται ὑπὸ τῶν πλημμυρῶν, καθ' ὃν χρόνον ὁ ἥλιος διαβαίνει τὰ ζῴδια παρθένου καὶ λέοντος, πρὸς εὐχαριστίαν συνήνωσαν ἀλληγορικῶς τοὺς δύο ἐκείνους ἀστερισμοὺς τῆς ἐκλειπτικῆς ἐν τῇ πετρώδει καὶ γιγαντώδει Σφιγγί, ταύτην δὲ ὡς ἀποτρόπαιον καὶ ὡς ἀγαθὸν οἰωνὸν ἔστησαν ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς γονίμου γῆς.

Ἀλλ' ἀφ' οὗ βαθμηδὸν ἀνεγνώσθησαν καὶ ἡρμηνεύθησαν τὰ ἱερογλυφικά, μεῖζον καὶ τὸ φῶς ἐπεχύθη, καὶ δὴ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων, ἅπερ τῇ Σφιγγὶ ἀπέδιδεν ἡ πολιὰ ἀρχαιότης. Τοιαῦτα ὀνόματα εἶναι πρὸ πάντων αἱ λέξεις *Χοῦ* = φύλαξ, σῳζομένη ἐν

1. *Μακρῶν 50 πόδας.*
2. *Πόδες 13 καὶ πλέον.*

τῇ κοπτικῇ λέξει *Βελχίτ*, καὶ *Χαρεμχοῦ* = Ὧρος ἐν ἑωθινῇ αἴγλῃ. Τῇ Σφιγγὶ ἄρα ἐδίδετο τὸ ὄνομα Ὧρος, ἤτοι τὸ τοῦ Θεοῦ τοῦ Φωτὸς Ῥᾶ Χαρεμχοῦ, ὅστις νικᾷ μὲν τὸ σκότος ὡς ἑωθινὸς ἥλιος, νικᾷ δὲ τὸν θάνατον ὡς θεία ζωή. Ἀλλὰ καὶ ὡς φύλαξ τῶν νεκρῶν, ὡς φρουρὸς τῶν τὴν ἐπάνοδον τῆς ζωῆς προσδοκώντων, ἀποτελεῖ ἡ Σφὶγξ ὡραῖον σύμβολον τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως. Ἡ Σφὶγξ αὕτη εἶναι παραμυθία καὶ ἐλπὶς ἐν τῷ πένθει, εὔοσμον ἄνθος παρὰ τῷ ψυχρῷ τάφῳ, πρόδρομος τοῦ ἡλίου τῆς αἰωνιότητος εἰς τοῦ θανάτου τὸ ἔρεβος. Ἡ μὲν πυραμὶς ἐμφαίνει τὸν δύοντα τῆς ζωῆς ἥλιον καὶ κατὰ τὴν ἔσω αὐτῆς διάταξιν βλέπει πρὸς δυσμάς, πρὸς τὴν πύλην τοῦ Ἅδου· ἡ δὲ θεία μορφὴ τῆς Σφιγγὸς βλέπει πρὸς ἀνατολάς, πρὸς τὸν ὁμοούσιον πατέρα τοῦ Ὧρου, πρὸς τὸν ζωοδότην καὶ φυτοδότην Ῥᾶ.

Ὁ αἰγυπτιολόγος Λάουθ λέγει ὅτι ἡ πυραμὶς καὶ ἡ Σφὶγξ συναποτελοῦσι πλῆρες καλλιτεχνικὸν ἀπεικόνισμα τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ αὐτὸς σοφός, χωρῶν ἔτι ποῤῥωτέρω εἰς τὴν λύσιν τοῦ περὶ τὴν Σφίγγα αἰνίγματος, προσπαθεῖ ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸ πανάρχαιον καὶ ἱερώτατον τοῦτο μνημεῖον εἶνε πλαστικὴ καὶ ἀρχιτεκτονικὴ ἀλληγορία τῶν παρ' Αἰγυπτίοις Ἡλυσίων (*Ἀαλοῦ*). Ἰσχυρίζεται λοιπὸν ὅτι ὡς ἐν τῷ 110 κεφαλαίῳ τοῦ Βιβλίου τῶν νεκρῶν αἱ *Νῆσοι τῶν μακάρων* παρίστανται περιῤῥεόμεναι ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Νείλου καὶ περιβαλλόμεναι ὑπὸ γρανιτίνων τοιχωμάτων, οὕτω καὶ τὰ θεμέλια τῆς Σφιγγὸς ἐτέθησαν ὡς ἐπὶ νήσου τινός, τοῦ μὲν ἐδάφους ἐπίτηδες ἀνασκαφέντος, τοῦ δὲ Νείλου διὰ διώρυγος εἰσδύσαντος μέχρι τῆς πετρώδους βάσεως. Ἀλλὰ πρὸς βεβαίωσιν τῆς γνώμης, ὅτι ἐνταῦθα πρόκειται παράστασίς τις τοῦ αἰγυπτιακοῦ παραδείσου, συντελοῦσι καὶ δύο μεγαλοπρεπῆ γρανιτώδη κτίρια, κείμενα σήμερον ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἐρήμου, καὶ ὧν τὸ ἕτερον ἰδίᾳ γινώσκεται ὡς «Ναὸς τῆς Σφιγγός». Τοῦτο τὸ ἱερὸν ἀπαρτίζεται ἐκ γιγαντείων τετραγώνων λίθων Συήνης, θαυμασίως ἐστιλβωμένων, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ ἐκ λαμπροτάτου ἀλαβάστρου, μῆκος μὲν ἔχον 200 ποδῶν, εὖρος δ' 150. Ὁ ναὸς οὗτος ὑψοῦτό ποτε ἐπὶ τοῦ ὀροπεδίου, ὡραῖος δὲ δρόμος ἦνου αὐτὸν μετὰ τῆς Σφιγγός, ἦτο δὲ αὐστηρῶς ἁπλοῦς ὁ ἔξοχος ναός, οὗ τοῖχοί τε καὶ κίονες εἶναι σήμερον γυμνοὶ πάσης ἐπιγραφῆς καὶ παντὸς κόσμου. Ὁ Μαριὲτ πασσᾶς εὗρε, παρὰ τῇ ἀνατολικῇ στοᾷ τοῦ ναοῦ, ἐντὸς βαθέος κοιλώματος, κολοσσιαῖα ἀγάλματα τοῦ βασιλέως Χεφρῆνος, ἱστάμενα βεβαίως ἄλλοτε αὐτόθι. Ἐν τῷ ἑτέρῳ γρανιτώδει κτιρίῳ ἵσταντο ἴσως οἱ ἀνδριάντες τοῦ «ἐν τῷ βάθει ἀναπαυομένου Χέοπος», ὡς λέγει ὁ Ἡρόδοτος, ὅστις, κατά τινας, δὲν ἐννοεῖ ἐνταῦθα τὸν ὑψηλὰ κείμενον νεκρικὸν θάλαμον τῆς πυραμίδος. Διότι οἱ Φαραὼ ἐνόμιζον ὅτι ἐπὶ γῆς ἐξεπροςώπουν τὸν Ῥᾶ Χαρεμχοῦ, πρὸς ὃν ἐκομίζοντο αἱ ὀφειλόμεναι τιμαὶ ἐπὶ ταύτης τῆς *Νήσου τῶν μακάρων*. Ἀλλ' ὅμως πᾶσαι αὗται αἱ εἰκασίαι εἰσέτι δὲν ἐπεκυρώθησαν ὑπὸ τῶν δεδομένων τελείας ἐρεύνης.

Γ.

Οἱ Ἕλληνες, ὡς ἐκάλουν τὸν Νεῖλον καὶ τὸν τοὺς ἑλιγμοὺς αὐτοῦ μιμούμενον ὄφιν *Ἀγαθοδαίμονα*, οὕτω καὶ τὴν Σφίγγα *Ἀγαθοδαίμονα* ἐκάλουν. Ἐκ τῆς πολιᾶς ἀρχαιότητος εἶχον βεβαίως ταύτην τὴν ἀντίληψιν, ὅτι δῆλα δὴ ἡ εἰκὼν αὕτη τοῦ Ὥρου, τροπαιούχου νικητοῦ τοῦ κακοῦ Τυφῶνος, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀνάσσοντος, ἦτο ἰσχυρὸς προμαχὼν κατὰ πάσης φθοροποιοῦ δυνάμεως καὶ φίλος καὶ προστάτης τῆς ζωῆς, ἱκανὸς ν' ἀπελαύνῃ τὴν φονικὴν ἄμμον τῆς ἐρήμου ἀπὸ τῶν ἀγρῶν, διὰ θείας δυνάμεως καὶ ῥώμης. Ἀλλ' οἱ τὴν Αἴγυπτον καταλαβόντες Ἄραβες ὀνομάζουσι τὸ παλαίτατον μνημεῖον *Αβ-οὐλ Χὰλ*=πατέρα τοῦ τρόμου, καὶ λόγιοι δέ τινες νομίζουσιν ὅτι ἡ Γραφὴ *ἅγιον μὲν τόπον* ἐννοεῖ τὸ πέριξ νεκροταφεῖον τῶν τότε Αἰγυπτίων, *βδέλυγμα* δὲ τῆς *ἐρημώσεως* ταύτην δὴ τὴν ἀτυχῆ Σφίγγα. Οἱ Ἄραβες δεισιδαιμόνως ἀτενίζουσι πρὸς τὴν γιγαντείαν κεφαλὴν κατὰ τὰς ἐνάστρους νύκτας, καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὰς σεληνοφωτίστους,

ἐν αἷς φαίνεται τὸ τέρας ἐπ' ἄπειρον τανύον τὰ ἑαυτοῦ μέλη. Τότε τὴν Σφίγγα περιῤῥέει τι ἀδιόριστον καὶ δύσληπτον, ὅπερ μόνη ἡ μεσονύκτιος ὥρα παρέχει τοῖς πράγμασι τούτου τοῦ κόσμου· τότε βεβαίως ὁ μὲν ἁπλοϊκὸς θεατὴς νομίζει ἐν φόβῳ ὅτι ἀπειλεῖται ὑπὸ τοῦ Αβ-οὐλ Χάλ, ἀλλ' ὅμως καὶ ὁ σοφώτατος ἀδυνατεῖ νὰ καταστείλῃ εὐλαβῆ τινα φρίκην, ὑφιστάμενος τὴν ἰσχυρὰν ἐπενέργειαν τῆς αἰνιγματώδους καὶ παραδόξου Σφιγγός, ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῶν ἄστρων ἢ τῆς σελήνης περιλουομένης. Ὡς εἰ λαλοῦσα γλῶσσαν ἀπὸ πολλοῦ ἐκλιποῦσαν, κάθηται μυστηριώδης καὶ ἀκατάληπτος, οὐδέποτε δὲ νομίζεις ὅτι θ' ἀνυψωθῇ ὁ πέπλος, ὁ τὴν φύσιν καὶ οὐσίαν αὐτῆς περισκέπων. Οὐ μόνον εἶνε μνημεῖον τέχνης, σκοπίμως καὶ τελείως καλλιεργηθείσης ἅμα τῇ αὐγῇ τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ συνενοῖ καὶ περιπτύσσει ἐν ἑαυτῷ ὁ γίγας οὗτος ὁ πέτρινος πλῆθος βαθυγνωμόνων ἐννοιῶν, ὧν τὸν ἐνδόμυχον πυρῆνα πάντοτε ἡ ἐπιστήμη θὰ χαρακτηρίζῃ ὡς τοῦτ' αὐτὸ αἴνιγμα τῆς Σφιγγός. Μόνη ἡ ζωηρὰ καὶ ὑψιπέτις ἑλληνικὴ φαντασία, οἱονεὶ πιεζομένη ὑπὸ τοῦ ὄγκου τοῦ ὑπὸ τῆς ἄμμου καθ' ἑκάστην καὶ κατὰ μικρὸν θαπτομένου τέρατος ἐβαρύνθη νὰ βλέπῃ αὐτὸ ἀκίνητον, προσῆρτησεν εἰς αὐτὸ πτέρυγας, ἔδωκεν αὐτῷ τὸ θηλυκὸν γένος, ἔπλασε τὸν μῦθον τοῦ Οἰδίποδος, ἔλυσε τὸ αἴνιγμα καὶ οὕτω ἀλληγορικῶς διεχώρισε τὸν φωτεινότατον προοδεύοντα ἑλληνικὸν πολιτισμὸν τοῦ μυστηριώδους, βαρέος καὶ ἀκαταλήπτου αἰγυπτιακοῦ.

Πρὸ τῆς Σφιγγὸς ἐκτείνεται ἡ εὐλογημένη νειλῴα κοιλάς, σφύζει ζωὴ ἀκμαία, ἀνθεῖ ἡ χαρά, καταπολεμεῖται ἡ στέρησις. Ὄπισθεν τῆς Σφιγγὸς στρατοπεδεύει, ἐν ἐκείνῳ τῷ καύματι, τὸ ψῦχος τοῦ θανάτου καὶ ἡ ἀκαμψία. Καὶ τίς θὰ εὕρισκε νεκροταφεῖον σωπηλότερον τῆς λιβυκῆς ἐρήμου; Ἐκεῖ ὁ θάνατος καὶ ἄνευ τάφων ἄρχει ἀκαταμάχητος. Ἔρημος ἀπέραντος, παντελὴς ἔλλειψις παραμυθίας, ὑπὸ γελόεντα οὐρανόν, εἰρωνικὴ ἀντίθεσις· φρίκη καὶ ῥῖγος, ὡς ἐνώπιον τῆς αἰωνιότητος, περιπτύσσει τὸν θεατήν, ὅστις, ἐφ' ὅσον βλέπει πρὸς δυσμάς, μανθάνει ὅτι πλησίον ἀλλήλων καὶ ὑπεράνω ἀλλήλων τάφοι καὶ τάφοι παρατάσσονται, οὓς ἡ ἄμμος περιλείχει καὶ περικαλύπτει. Διὰ τῶν σιγηλῶν ἐκείνων θυρῶν τοῦ Ἅδου ἐπὶ χιλιάδας ἐτῶν μετέβαινον εἰς τὰ ἐπέκεινα τοῦ βίου παμπληθεῖς γενεαὶ λαῶν πατέρων τῆς ἀνθρωπίνης ἡμερώσεως.

Πρὸ τῶν χρόνων τῆς τετάρτης δυναστείας μία τῶν νεκροπόλεων τῆς Μέμφιδος ἦτο τὸ λοφοπέδιον, ἐφ' οὗ ἡ Σφίγξ, αἱ τρεῖς μεγάλαι πυραμίδες καὶ τάφοι παντοίων χρόνων καὶ καιρῶν. Ἀλλ' ὅπως ἡ πρὸς καταστροφὴν ὄρεξις τῶν ἀνθρώπων βαρέως ἔβλαψε τὰς πυραμίδας, οὕτω καὶ τὰ πέριξ αὐτῶν ἐλαχίστην παρέχουσι σήμερον ἰδέαν τοῦ πάλαι ποτὲ μεγαλοπρεποῦς θεάματος. Ἐκεῖ ἥπλοῦτο τὸ μέγα σύμπλεγμα λαμπρᾶς ῥυμοτομίας, ὑψοῦντο ἔξοχοι τάφοι καὶ ναΐδια, πάντα δεσποζόμενα ὑπὸ τῶν τότε πολλῷ ὑψηλοτέρων, εὐρυτέρων καὶ λαμπροτάτων τὴν ἐπίχρισιν πυραμίδων. Ἕτεροι ναοὶ ἦσαν περὶ αὐτάς, ὅμοιοι πρὸς ἀναθηματικὰς καθεδρικὰς ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἡ Σφίγξ, ἧς τὸ κάλλος θαυμασίως τότε ἔλαμπε, μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ τοῦ πέτρου ὑψοῦτο, ἐν μέσῳ λιβανωτῶν καὶ θυμιαμάτων ναΐδιων, ναῶν καὶ τεμενῶν παντοίων, ὡς ἡλιολαμπὲς σύμβολον τῆς ἐλπιζομένης ἀναστάσεως.

Δ. Γ. Μοστρατος

★ Μόνη ἡ γυνὴ θυσιάζεται ἐνθουσιωδῶς· πλάσμα λεπτοφυές, εὐκόλως διαφλέγεται διὰ πᾶν ὅ,τι παρίσταται αὐτῇ γενναῖον, θεωρεῖ δόξαν αὐτῆς νὰ σπογγίζῃ τὰ δάκρυα καὶ νὰ παρηγορῇ τὸν ἀπελπισμόν. Ὅταν ὁ ἰατρὸς καὶ ὁ ἱερεὺς καταλείπωσι τὸν ἀγωνιῶντα, τίς μένει παρὰ τὴν κλίνην αὐτοῦ; Ἡ γυνή. Αὕτη δὲν τὸν ἀφίνει, μηδ' ὅταν ἀκόμη τὸν ἀφήσῃ ἡ ἐλπίς.

Γκουερράτσης.

ΑΠΟ ΤΑΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΑΣ ΠΡΟΣΕΥΧΑΣ ΜΟΥ

Η ΨΥΧΗ ΜΟΥ

Ἡ δύσις τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τέλος τῆς πανηγύρεως διεγείρουσιν ἐν τῇ ψυχῇ μου πάντοτε τὸ αὐτὸ συναίσθημα. Συναίσθημα μελαγχολίας καὶ πόνου. Συναίσθημα νυκτὸς καὶ σιωπῆς.

Ἐκεῖνα τὰ χρυσόξανθα καὶ χρυσοπόρφυρα νέφη, τὰ ὁποῖα τόσον γλυκὰ σχηματίζονται κατὰ τὰς ἐξαισίας τοῦ ἡλίου δύσεις, εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὁρίζοντος, κοντὰ-κοντά, θαρρεῖς, μὲ τὰ βουνά, μοῦ διακόπτουσιν αἴφνης ἀποτόμως ὅλον τὸν φεγγοβολοῦντα συνειρμὸν τῶν ἰδεῶν τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἡμέρας καὶ μοῦ ψιθυρίζουσιν εἰς τὸ οὖς: — Πάει κι᾽ αὐτὴ ἡ ᾽μέρα!

Νομίζει κἀνεὶς πὼς ὅ,τι ἔπραξεν, ὅ,τι εἰργάσθη, ὅ,τι εἶπε καὶ ὅ,τι ἐσκέφθη, θὰ πάῃ κι᾽ αὐτὸ μαζὶ μὲ τὸν ἥλιον, ᾽πίσω ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ βουνά...

Τί ξανθά, τί χρυσᾶ, τί πορφυρᾶ νέφη, τῆς δύσεως τὰ νέφη!

Τί ξανθά, τί χρυσᾶ, τί πορφυρᾶ τὰ σάβανα τῆς ζωῆς μας, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα τυλίσσεται καθ᾽ ἑκάστην μέρος λευκὸν τῆς ὑπάρξεώς μας, ἑκάστη τοῦ βίου μας ἡμέρα!...

Ἄχ! τόρα εἶναι ὡραῖα! τόρα εἶναι ὡραῖα!

Ἀκταὶ ξανθαὶ καὶ ὁλόχρυσοι ὅρμοι. Νῆσοι καὶ βουνὰ ὁλοπόρφυρα. Θάλασσαι καὶ λίμναι μὲ κίτρινα νερά, ξανθὰ νερά, ποταμοὶ καὶ διώρυγες μὲ βαθυπράσινα ρεύματα. Μία θάλασσα, ἕνα πέλαγος ἀπέραντον ἀπὸ χρυσοῦν, ὁλόχρυσον φῶς, εἰς τὴν ἰδιότροπον ἐκείνην τῆς δύσεως ποικιλίαν, ὡς νὰ μᾶς παρηγορῇ διὰ τὴν ἐπερχομένην σκοτίαν!... Ἀλλ᾽ ἕως οὗ καλὰ-καλὰ τὸ ἀπολαύσῃς, ἕως οὗ καλὰ-καλὰ τὸ χαρῇς, ἐπῆλθον τὰ σκότη κ᾽ ἔσβυσαν ὅλα ἐκεῖνα τὰ χρώματα εἰς μίαν νύκτα νεκρώσεως καὶ σιωπῆς.

Ἡ παραμυθία ἦτο προσωρινή, ὡς ἡ φωνὴ φίλου, ὅστις ὅσα καὶ ἂν μᾶς εἴπῃ ἐπάνω εἰς τὸ πένθος μας, θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα, ὁποῦ θὰ φύγῃ καὶ θὰ μείνωμεν... μὲ τὸ πένθος μας... Ἔτσι, τὸ ἴδιο βλέπει καὶ ὁ κείμενος ἐν τῇ κλίνῃ τοῦ θανάτου τὰς τελευταίας τῆς ζωῆς του στιγμάς.

Ἡ πτυχὴ ἐκείνη τοῦ κυανοῦ τοῦ λάμποντος μέχρι τοῦ θαλάμου του. Τὸ δενδράκι ἐκεῖνο, ἕνα νεαρὸν ἀγρέλι, ὁποῦ σείεται ἐλαφρὰ-ἐλαφρὰ ἀπέξω ἀπὸ τὸ παράθυρόν του καὶ διαγράφει τόσας σκιὰς ἐπὶ τοῦ ὑαλοπίνακος. Τὸ πουλάκι, ὁποῦ μὲ τὸ ῥάμφος του τσιμπᾷ τόσην ὥραν, τρὰκ-τράκ, τὴν ὑαλοθυρίδα, μὲ τόσην ἐπιμονήν, νὰ ἔμβῃ, θαρρεῖς, μέσα. Μία μακρόθεν φθάνουσα μουσικῆς ᾠδή, σὰν νὰ παίζουν βιολιά, σὰν νὰ χορεύουν καὶ τραγουδοῦν εἰς τὸ πλησίον καφενεῖον..., σὰν νὰ περνᾷ κἀμμιὰ ἅμαξα μὲ παιγνιδιάτορας καὶ ἀκολουθῇ ὀπίσω μία ἄλλη μὲ εὐθυμοῦντας καὶ τραγουδοῦντας, ὧν αἱ φαιδραὶ ἀνακραυγαὶ ὡς στεναγμοὶ σφαζομένων βοῶν φθάνουσιν εἰς τὴν κλίνην ἐκείνην τοῦ θανάτου... Τὸ φῶς τῆς κανδήλας, τὸ ὁποῖον τόσον κατανυκτικῶς καὶ τόσον γλυκὰ φωτίζει τὴν μικρὰν Παναγίτσαν, ἐνώπιον τῆς ὁποίας καίει ἀκοίμητον, καὶ τὸ ὁποῖον πύρινον καὶ ἄγριον, ὡς φλὸξ καιομένης καμίνου, φθάνει εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κατακειμένου. Αἱ φωναὶ πάλιν τῶν παιδίων ὁποῦ παίζουν, τῶν παιδίων ὁποῦ τραγουδοῦν, αἱ ὁποῖαι φθάνουν ἐκεῖ μέσα ὡς κλαύματα καὶ ὀδυρμοί... Κ᾽ ἡ συνομιλία δύο γυναικῶν, ἡ ταπεινὴ καὶ ἥσυχος, ὁποῦ φθάνει ὡς κραυγὴ διαμαχομένων... Ἔτσι ἀλλάσσει εἰς τὴν ψυχήν μου ἡ χρυσῆ ἐντύπωσις τῶν ὁλοχρύσων ἀκτῶν καὶ νήσων τῆς Δύσεως, αἱ ὁποῖαι μετὰ πάροδον στιγμῶν ἐξαφανίζονται μέσα εἰς τὴν σκοτίαν.

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Ἱερεμίας Α΄
(1520, 1523)

*

Ἄχ πόσον ὡραῖα τόρα παίζουν τὰ ὄργανα κοντὰ εἰς τὸ τέλος τῆς πανηγύρεως! Ἄχ πόσον ὡραῖα τραγουδοῦν τόρα καὶ πόσον ὡραῖα χορεύουν οἱ πανηγυρισταί! Ἐμβῆκαν τόρα ὅλοι εἰς τὸν χορὸν μὲ ζωηρότητα, ὡς νὰ ἤρχισαν τόρα τὴν χαρὰν καὶ τὸν κῶμον.

Δὲν ἀπέμεινε κἀνεὶς ἔξω ἀπὸ τὸν χορὸν πλέον, ὅστις μετὰ βηματισμῶν

ἐρρύθμων περιχορεύει περὶ τὸν ἐξοχικὸν ἐκεῖνον ναΐσκον, περὶ τὸν ὁποῖον ὑψοῦνται αἱ μεγαλείτεραι δρύες, ὀγκώδεις καὶ σκιεραί, φέρουσαι εἰς τὰ φυλλώματά των τὸ βάρος ἑνὸς αἰῶνος.

Ἰδοὺ καὶ ὁ πρεσβύτης ἐκεῖνος ὁ πολιός, ὅστις ἕως τόρα ἐκάθητο ῥεμβόμενος καὶ ἀκκουμβῶν τὴν κουρασμένην πλάτην του εἰς ἐκείνους τοὺς θάμνους τῆς κομάρου, τίς οἶδε τί διαλογιζόμενος ἀπὸ τὸ μέγα φαιδρὸν παρελθόν του... αἴφνης καὶ αὐτός, ἰδὼν τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐγγίζουσαν καὶ τὸν χορὸν ἀναζήσαντα, μὲ ἅλματα νεανικά, ἐμβαίνει καὶ αὐτός, ὡς νὰ θέλῃ νὰ ἐνισχύσῃ καὶ αὐτός, μὲ τὰς ὀλίγας δυνάμεις του, τοὺς νέους θιασώτας, ὁποῦ μὲ τόσον ἀναδημιουργικὸν ἐνθουσιασμὸν δοκιμάζουσι νὰ παρατείνωσι τὴν ἡμέραν...

Καὶ μέσα εἰς τὴν κοιλάδα ἐκείνην τὴν δροσεράν, μέσα εἰς τὸν λόγγον τὸν πυκνὸν τῶν πεύκων καὶ τῶν ἐλαιώνων τὴν σκοτίαν μία δροσοβολὴ διαχέεται, ὡς ἀπὸ ἑνὸς στόματος, παρ' ὅλου ἐκείνου τοῦ πανηγυρίζοντος κόσμου, θαρρεῖς καὶ ἀπὸ καμμίαν λεύκην ὅτι ἀκούεται τὸ κατάπυκνον λάλημα τῶν ἀναριθμήτων πτηνῶν, τῶν ὁποίων αἱ φωναὶ φαίνονται ὡς φωναὶ ἑνὸς πολυστόμου πτηνοῦ:

Βάστα, ἥλιε μ', βάστα
ἀκόμη 'λιγάκι...
Νὰ φέρουμε μιὰ γύρα
τ' ἅη Θανασάκη...

*

Ἄχ! τόρα εἶναι ὡραῖα! Τόρα εἶναι ὡραῖα! Ἐκεῖνα τὰ ἀναζήσαντα αἴφνης, ἐπάνω εἰς τὸ ξεψύχημα μιᾶς χαρᾶς, ἅσματα ὁποῦ μὲ κρότους ὑστερολάμποντος λύχνου τὰ παίρνει ἡ ἠχὼ καὶ τὰ τριγυρίζει πέραν ἐκεῖ, εἰς τὸ δάσος τὸ σκιαζόμενον ἤδη ὑπὸ τῆς δύσεως. Ἐκεῖναι αἱ ἀνακραυγαὶ τῶν κωμαστῶν, ὁποῦ βγαίνουν βαθειὰ ἀπὸ τὰ στήθη των ζωηραὶ-ζωηραί, σὰν νὰ παίρνουν νέαν ζωὴν ἀπὸ ἐκεῖ. — Ἐκεῖναι τῶν ὀργανοπαικτῶν αἱ τελευταῖαι εὔμορφοι ἰδιοτροπίαι, ὁποῦ θαρρεῖς ὅτι τὰ κουρασμένα χέρια των ἀνέζησαν αἴφνης, μαγνητισθέντα ὑπὸ τῆς φαιδρᾶς τοῦ συμποσίου θεότητος—. Ὁ χορός, ὁ ἀναζωογονηθεὶς τόσον ἁρμονικὰ καὶ αἱ παρθένοι αἱ ἀνακτήσασαι τὸ πρωϊνὸν σθένος, τὸ ὁποῖον ἐθάρρει κανεὶς ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξασθενήσῃ... Ὅλα αὐτὰ μοῦ ψιθυρίζουν ἐν τούτοις:

— Πάει κι' αὐτὸ τὸ ζεῦκι!

Νομίζει κανεὶς πὼς ὅσα ἐτραγούδησε καὶ ὅσα ἐχόρευσεν, ὅσα ἔπαιξε καὶ ὅσα ἠγαλλιάσθη μέσα εἰς ἐκεῖνον τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ κώμου τὸν κάμπον, ὅσα ἐπείραξε καὶ ὅσα ἐπειράχθη, ὅσα ἔφαγε καὶ ὅσα ἔπιεν εἰς τὸν κῶμον ἐκεῖνον τὸν ἀγροτικόν, ὅλα τὰ 'πῆρεν ἡ μουσικὴ τῶν ὀργανοπαικτῶν μαζί της καὶ τὰ διέλυσεν εἰς τὸ κατέναντι δάσος τῶν πεύκων ὡς νέφη καὶ ὡς πομφόλυγας, διὰ νὰ μὴ ἀκουσθῶσι πλέον...

Εἰς μάτην ὁ χορὸς ψάλλει περιερχόμενος τὸ ἐρημικὸν ἐκκλησιδάκι:

Βάστα, ἥλιε μ', βάστα
ἀκόμα 'λιγάκι...
Νὰ φέρουμε μιὰ γύρα
τ' ἅη Θανασάκη...

Ὁ ἥλιος δὲν ἀκούει σπεύδων ταχὺς εἰς τὴν δύσιν του καὶ ἀποχαιρετίζων τοὺς κάμπους καὶ τὰ βουνά, τὰ πέλαγα καὶ τῆς ἀκρογιαλιαίς, μὲ μίαν ὑπόκλισιν φαιδρὰν καὶ χαρμόσυνον, μετὰ χρυσῶν μειδιαμάτων ἀποκρυπτόμενος ὀπίσω ἀπὸ τὰ μαῦρα ἐκεῖνα ἔλατα, διὰ νὰ μὴ φανῇ πλέον...

Ὁ κάμπος ἐκεῖνος ὁ ὁλόδροσος, ὁποῦ τόσον ἐπαίξαμεν, τόσον ἐτραγουδήσαμεν καὶ τόσον ἐχορεύσαμεν, ἐσκιάσθη πάραυτα, μὲ σκιὰν φρίσσουσαν καὶ φοβίζουσαν, ὡς ν' ἀπέσβεσεν ἀόρατος χεὶρ ἐξαίφνης ὅλους τοὺς χρωματισμούς του, οἱ ὁποῖοι πρὸ μικροῦ τόσον ἦσαν ὁλόφωτοι.

Ἄχ! Καὶ ἦτο τόσον ὡραῖα!

*

— Ὁ μισερὸς εἶναι καϋμός...

Ὅλοι 'ς τὸ πόδι! Ἀρχίζει ἡ ἐπάνοδος εἰς τὸ χωρίον. Ἄλλοι καββαλλικεύουν εἰς τἄλογα μὲ τῆς κόκκιναις σέλλαις. Ἄλλοι ἐπιστρώνουν ἐπὶ τῶν σαγμάτων τῶν ἡμιόνων κιλίμια εὔμορφα κοκκινοβαφῆ, μὲ βασιλικὰ ὡραῖα χρώματα. Ἄλλοι στολίζουν μὲ μύρτους καὶ ἐλαίας τὰ ὀνάριά των, ἕτοιμα πρὸς φυγήν. Αἱ μητέρες διευθετοῦσι τὰ βρέφη των, αἱ κορασίδες γεμίζουσιν ἀπὸ τὴν ἀλησμόνητον ἐκείνην κρήνην τὴν πολύκρουνον τὰ κανατάκια των νὰ πίνουν καθ' ὁδόν, ἀπὸ τὸ ἀθάνατον ἐκεῖνο νερὸ τοῦ προφήτου Ἠλία. Φορτόνουσιν αἱ νύμφαι εἰς τὰ ζῷα τὴν βασταγὴν τῶν χρυσῶν φορεμάτων των, καὶ καββαλλικεύουν κάτασπραι, μὲ τὰ κάτασπρα ἐσωφούστανα. Ὠχραὶ ἀπὸ τὴν κόπωσιν τοῦ χοροῦ καὶ τῆς χαρᾶς τὸν πόνον καὶ ἐπιστρέφουν εἰς τὸ χωρίον διὰ τοῦ δάσους, τόρα μὲ τὰ πρῶτα σκιάσματα τῆς νυκτὸς λευκάζουσαι μέσα εἰς τὸν δρυμὸν τῶν πεύκων ὡς φάσματα καὶ ὡς νεράϊδες.

Ἠχοβροντοῦσι τῶν ἡμιόνων οἱ κώδωνες τὸν κατήφορον, τῶν ἡμιόνων, ὁποῦ τρέχουν νὰ ἐπανέλθουν ἴσα εἰς τὸ χωρίον, τὸ ὁποῖον ἰδοὺ διακρίνεται κάτω εἰς τὴν παραλίαν ἐξηπλωμένον μὲ τὰ σπιτάκια του ὡς ἁπλωμέναι ὀθόναι νὰ στεγνώσουν εἰς τὸν αἰγιαλόν.

Ὁ γέρων αὐτὸς ἀγωγιάτης ἐφορτώθη ἰδοὺ καὶ τὴν σούβλαν εἰς τὸν ὦμόν του, φέρουσαν τὰ λείψανα τοῦ ψητοῦ ἐστεμμένα μὲ κλάδους ἐλαίας καὶ ἀγριολούλουδα. Ἐκεῖνος δὲ ὁ νεανίας βαστάζει πάλιν ἀσθμαίνων μίαν παμμεγίστην φλάσκαν εἰς τοὺς ὤμους του φέρουσαν ἀκόμη τὸ ἀπόσταγμα ἀπὸ τοῦ οἴνου τοῦ συμποσίου. Ἀλλ' ἐκείνη ἡ γραῖα ἡ κατάμαυρη δὲν θέλει ν' ἀποχωρισθῇ ἀκόμη ἀπὸ τὴν κοιλάδα ἐκείνην τῆς χαρᾶς. Θέλει νὰ κάμῃ ἕνα βῆμα πρὸς τὰ ἐμπρὸς νὰ μὴ νυκτωθῇ εἰς τὸ βουνὸν ὁλομόναχη καὶ

κάμνει δύο πρὸς τὰ ὀπίσω. Βλέπει τοὺς ἀπερχομένους, οἱ ὁποῖοι νά, ἔγυραν κάτω τὸν κατήφορον, ἀλλὰ μὲ πόσην τρυφερότητα βλέπει τἄγρια δένδρα, τὰς δρῦς καὶ τὰς πεύκας. Θαρρεῖ πὼς δὲν θὰ ἠμπορέσῃ πλέον νὰ ζήσῃ ἂν τὰ ἀποχωρισθῇ. Ἔρχεται ὑπὸ τὸν πλάτανον ἐκεῖνον, ὅπου εἶχε γείνει ἡ μεγάλη κούνια καὶ βλέπει τοὺς κλάδους του τόρα τοὺς σιωπηλούς. Νὰ κόψῃ θέλει ὀλίγαις φούνταις ἀπὸ τὴν λυγαρὶὰ τὴν ἀνθισμένην. Νὰ κόψῃ καὶ ἀπὸ τὸν σχοῖνον τὸν μαστιχοφόρον, νὰ συνάξῃ καὶ ἀπὸ τὰ φασκόμηλα, κἄτι λουλουδάκια, κἄτι χορταράκια... Ἐνυκτώθη. Θὰ μείνῃ εἰς τὸ βουνόν. Ἀκούει ἐς τὸν κατήφορον τἄσματα τῶν ἀπελθόντων καὶ τὰς φωνὰς καὶ ἀναθαρρύνεται. Τρέχει τόρα εἰς τὴν κρήνην, ἥτις ἠρέμα καὶ μὲ γαλήνην ἀδιατάρακτον χύνει τὸ ῥεῦμά της μὲ ὁμαλὸν βόμβον. Νὰ πιῇ μιὰ ἀκόμα.

— Ἄχ! Νεράκι!...

Νὰ βρέξῃ τὰ χεράκια της μέχρι ἀγκῶνος ἡ γραῖα νὰ δροσισθῇ.

— Ἄχ! Νεράκι!...

Νὰ λουσθῇ ἀκόμα μιὰ μὲ τὸ διαυγὲς ἐκεῖνο νᾶμα.

— Ἄχ! Νεράκι!...

*

Ἡ ψυχή μου εἶναι αὐτὴ ἡ γρηούλα ἡ εὐλογημένη. Εἶναι ἡ ψυχή μου, ὁποῦ δὲν θέλει νὰ ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὴν πανήγυριν καὶ ἀπὸ τὴν χαράν, παρακολουθοῦσα, ὡς οἱ ἀπελθόντες ἄλλοι, τὰ λείψανα τοῦ σφακτοῦ, ἅτινα φέρει ὁ ἔφηβος ἐκεῖνος, τὰ λείψανα τοῦ συμποσίου, τῆς χαρᾶς τὰ ῥάκη.....

Ἡ δύσις τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τέλος τῆς πανηγύρεως θὰ διεγείρωσι πάντοτε ἐν τῇ ψυχῇ μου τὸ αὐτὸ συναίσθημα. Συναίσθημα μελαγχολίας καὶ ἄλγους, συναίσθημα νυκτὸς καὶ σιωπῆς.

Ὁ ἥλιος δυόμενος συσκοτάζει ὅλην τὴν λάμψιν τῆς χαρᾶς, ἥτις ὡς εἶδος ἀκτίνων ἐπικάθηται ἐπὶ τῆς Δημιουργίας λαμπρύνων καὶ ζωοποιῶν αὐτήν, νεκρωμένην ὑπὸ τῆς νυκτὸς τὸν ἀδιαπέραστον ζόφον.

Ἡ πανήγυρις λήγουσα ἀφίνει μίαν ἐπώδυνον σιωπὴν ἐκεῖ, ὅπου πρὸ μικροῦ ἀντήχουν τῆς χαρᾶς οἱ γέλωτες τόσον φαιδροὶ καὶ τόσον σχαστοί, ὁποῦ κἀνεὶς δὲν ἐπίστευεν ὅτι τόσον ὀγλήγωρα θὰ ἐξέπνεον.

Ὅσον καὶ ἂν ἀργοπορήσῃς, καϋμένη γρηούλα, ὅσον καὶ ἂν φέρῃς γύρω ἀκόμη, ἀπὸ τὴν κρήνην εἰς τὸ ἁλώνιον τοῦ χοροῦ, καὶ ἀπὸ τὸ ἁλώνιον τοῦ χοροῦ εἰς τὸν πλάτανον τῆς κούνιας, θὰ εὑρεθῇς ἐντὸς ὀλίγου εἰς τὴν σκοτίαν καὶ τὴν σιγήν, διότι θὰ χαλάσῃ ἡ πανήγυρις πλέον.

Ὅσον καὶ ἂν βραδύνῃς, ἤλιε τοῦ οὐρανοῦ φωτεινέ, ἄστρον φωτόλουστον τῆς ἡμέρας, θὰ ἔλθῃ ἡ στιγμή, ὁποῦ κἀνεὶς Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ δὲν θὰ ἠμπορῇ πλέον νά σε σταματήσῃ καὶ θὰ γύρῃς πίσω ἀπὸ τὰ ἔλατα μὲ τὰ ὁλοπόρφυρα ἐκεῖνα μειδιάματά σου, τὰς ψυχρὰς ψευδοπαρηγορίας σου.

Καὶ θὰ ἔλθῃ ἡ νύχτα!...

Ὦ ψυχή μου! χαρὰ εἰς ἐσένα, ἂν ἠμπορέσῃς νὰ δύσῃς μαζὶ μὲ τὸν ἥλιον, φεύγουσα μαζὶ μὲ αὐτὸν εἰς τὸν αἰώνιον κόσμον, ὅπου δὲν ὑπάρχουν ἀνατολαὶ καὶ δύσεις, παρὰ μία μόνον ἡμέρα αἰωνία καὶ ἀτελεύτητος, ὡς θὰ εἶναι αἰώνιος καὶ ἀτελεύτητος ὁ ἄλλος Κόσμος, ὅπου θὰ ἀνατείλῃ τὸ πρωῒ ὁ μεγαλοπρεπὴς ἐκεῖνος Ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης διὰ νὰ μὴ δύσῃ πλέον.

Χαρὰ εἰς ἐσένα, ψυχή μου, ἂν ἠμπορέσῃς νὰ φύγῃς μαζὶ μὲ τὸν ἥλιον, ὅστις πηγαίνει ἐκεῖ, ὅπου δὲν ὑπάρχει νύχτα.

Μακαρία ἐσύ, ὦ ψυχή μου, ἐὰν φθάσῃς νὰ παρασταθῇς εἰς τὴν πανήγυριν ἐκείνην τὴν παγκόσμιον, ὅπου οὔτε τὰ ᾄσματα θὰ παύουν οὔτε τὰ ὄργανα καὶ οὔτε ἡ χαρά.

Ὅπου αἰωνίως τὰ οὐράνια τάγματα τῶν ἀγγέλων θὰ ὑμνολογῶσιν ἀκαταπαύστως τὴν ἁγίαν Τριάδα. Ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν Οὐρανῶν. Εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν.....

Ἔγραφον ἐν Ἀθήναις, τῇ 8 Ὀκτωβρίου 1905.

Α. ΜΩΡΑΪΤΙΔΗΣ

★ Ὁ ἄνθρωπος πρέπει καθ' ἑκάστην νὰ ἀκούῃ γλυκύ τι ᾄσμα, νὰ ἀναγινώσκῃ ὡραῖόν τι ποίημα, νὰ βλέπῃ ἔξοχόν τινα εἰκόνα καί, εἰ δυνατόν, νὰ ἐκφράζῃ ὀρθάς τινας ἰδέας. Ἄλλως, χάνει τὸ αἴσθημα τοῦ τελείου καὶ τοῦ καλοῦ καὶ τὴν πρὸς αὐτὰ τάσιν· ἀμβλύνεται.

Göthe.

★ Οἱ δέκα κανόνες τοῦ Ἰέφφερσον :

1. Μὴ ἀναβάλῃς ποτὲ εἰς τὴν αὔριον ὅ,τι δύνασαι νὰ κάμῃς σήμερον.
2. Μὴ μεταχειρισθῇς ἄλλον εἰς ὅ,τι δύνασαι νὰ κάμῃς ὁ ἴδιος.
3. Μὴ ἐξοδεύεις τὰ χρήματά σου πρὶν τὰ κερδήσῃς.
4. Μὴ ἀγοράσῃς ποτὲ πρᾶγμα περιττόν, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι εἶναι εὐθηνόν.
5. Ἡ ματαιότης καὶ ἡ ὑπερηφάνεια προξενοῦσιν ἡμῖν δαπάνας πολλῷ μείζονας τῆς πείνης, τῆς δίψης καὶ τοῦ ψύχους.
6. Ποτὲ δὲν θὰ μετανοήσῃς διότι ἔφαγες ὀλίγον.
7. Ποτὲ δὲν κοπιάζει τις δι' ὅ,τι κάμνει προθύμως.
8. Πόσας ὀλίψεις προυξένησαν ἡμῖν δυστυχήματα οὐδέποτε συμβάντα!
9. Βλέπε πάντοτε τὰ πράγματα ἐκ τῆς καλῆς ὄψεως αὐτῶν.
10. Ὅταν ἦσαι ὠργισμένος, ἀρίθμει μέχρι τῶν δέκα πρὶν ὁμιλήσῃς, καὶ μέχρι τῶν ἑκατόν, ἐὰν ἦσαι πολὺ ὠργισμένος.

★ Τὰ μέγιστα τῶν πνευμάτων ὁμοιάζουσι τὰς κορυφὰς τῶν ὑψηλῶν ὀρέων· διότι καθὼς αἱ κορυφαὶ αὗται φωτίζονται κατὰ πρῶτον ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν πεδιάδων ἐπικρατεῖ ἔτι βαθύτατον σκότος, οὕτω καὶ τὰ πνεύματα ἐκεῖνα πρῶτα περιαυγάζονται ὑπὸ τῆς αἰγλης τῆς ἀληθείας, ἐν ᾧ αἱ πυκναὶ σκιαὶ τῆς πλάνης καὶ τῆς ἀπάτης καλύπτουσιν ἔτι τὸν πολὺν τῶν ἀνθρώπων ὄχλον.

Θ. Β. Μακώλεϋ.

SISMANOGLIO ARCHIVE

Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΡΟΥΣΗΣ

Ἡ ἐπαρχία Προύσης, ιγ΄ τὴν τάξιν κατὰ τὸ Συνταγμάτιον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀποτελεῖται ἐκ τῆς ὁμωνύμου πρωτευούσης καὶ δέκα καὶ τριῶν κωμοπόλεων καὶ χωρίων, ὧν τὰ ὀνόματα εὑρίσκει ὁ ἀναγνώστης κατωτέρω.

Ὅρια γεωγραφικὰ ἔχουσα πρὸς Β. τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Κιανὸν κόλπον, πρὸς Ν. τὰς ὑπωρείας τοῦ Ὀλύμπου, πρὸς Ἀ. τὴν ἐπαρχίαν Νικαίας καὶ πρὸς Δ. τὴν τῆς Νικομηδείας, τυγχάνει λίαν περιωρισμένη ὑπὸ ἔποψιν ἐκτάσεως ἐν σχέσει πρὸς ἄλλας μητροπολιτικὰς περιφερείας.

Ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ Χριστιανισμοῦ ἑκατονταετηρίδος ἡ διδασκαλία τῆς νέας ἐξ ἀποκαλύψεως θρησκείας εὗρεν ὀπαδοὺς ἔν τε τῇ Προύσῃ καὶ ἀνὰ τὴν πέριξ βιθυνικὴν χώραν, διεδόθη δὲ τοσοῦτον ταχέως μεταξὺ τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων, ὥστε ἀπὸ τῆς γ΄ ἤδη ἑκατονταετηρίδος ἀναφέρει ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία ἐπισκόπους Προύσης, ὧν ὁ ἅγιος Πατρίκιος ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ ὑπέστη τὸν μαρτυρικὸν θάνατον, συγκαταλεχθεὶς μεταξὺ τῶν ἱερομαρτύρων τῆς Ἐκκλησίας.

Μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ιδ΄ ἑκατονταετηρίδος ἐν τῇ νῦν περιφερείᾳ τῆς μητροπόλεως Προύσης ὑφίστατο καὶ ἑτέρα μητρόπολις, ἡ τῆς ***Ἀπαμείας***, πόλεως κειμένης μεταξὺ τῶν νῦν Μουδανίων καὶ τοῦ Νεοχωρίου, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τῷ εἰσπλέοντι παραλίας τοῦ Κιανοῦ κόλπου. Ἀλλά, διὰ τὴν ἐν τῷ μεταξὺ ἕνεκα τῶν καιρικῶν περιστάσεων ἐπελθοῦσαν ἀραίωσιν τοῦ ὀρθοδόξου πληθυσμοῦ, ἡ διατήρησις ἀμφοτέρων τῶν μητροπόλεων τούτων κατέστη δυσχερὴς καὶ τούτου ἕνεκα διὰ Πράξεως Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς τῷ 1318 σωτηρίῳ ἔτει ἐπὶ τοῦ μητροπολίτου Προύσης Νεοφύτου (Νικολάου) ἡ μητρόπολις Ἀπαμείας συνεχωνεύθη εἰς τὴν τῆς Προύσης. Κατὰ τὴν παράδοσιν, ἐξ αἰτίας τῆς συγχωνεύσεως ταύτης ἡ παραλία τῆς ἐπαρχίας Προύσης, ἥτις ὑπήγετο εἰς τὴν τῆς Ἀπαμείας, διετήρησεν ἰδιαίτερά τινα προνόμια, ἐν οἷς καὶ τὸ ὅτι τὰς ἑορτὰς τοῦ Δωδεκαημέρου (Χριστουγέννων, ἁγίου Βασιλείου καὶ Θεοφανίων) ἱερουργεῖ ὁ κατὰ καιρὸν μητροπολίτης Προύσης οὐχὶ ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς ἐπαρχίας, ἀλλ' ἐν Μουδανίοις, Συγῇ καὶ Τριγλίᾳ.

Τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἀοίδιμοι ἐπίσκοποι καὶ μητροπολῖται ἐκυβέρνησαν πνευματικῶς τὴν ἐπαρχίαν Προύσης, ἧς ἡ πρωτεύουσα ἔφερε καὶ τὸ ὄνομα *Θεούπολις*. Ὁ δὲ νῦν ἀπὸ τοῦ 1886 εὐδοκίμως οἰακοστροφῶν τὰ τῆς μητροπόλεως ταύτης Σεβασμιώτατος ἅγιος Προύσης κ. Ναθαναὴλ Ἠπειρώτης εἶνε ὁ 39ος κατὰ τὴν κατ' αὔξοντα ἀριθμὸν σειράν.

Ἡ ὁμογενὴς Κοινότης Προύσης, ἀριθμοῦσα πληθυσμὸν κατά τι ἀνώτερον τῶν 5 χιλιάδων καὶ οὖσα διῃρημένη εἰς τρεῖς ἐνορίας, διατηρεῖ τρεῖς καλλιπρεπεῖς καὶ σεμνῶς διακεκοσμημένους ναούς.

Ἀρχαιοτέρα τῶν ἐκκλησιῶν τούτων εἶνε ἡ τῆς ἐνορίας *Δεμιρκαπίου*, σεμνυνομένη ἐπ' ὀνόματι τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν καὶ ἧς ἡ ἵδρυσις ἀνέρχεται εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτὰν Ὀρχάν, τοῦ καταστήσαντος τὴν Προῦσαν πρωτεύουσαν τοῦ ἀρτιπαγοῦς ὀθωμανικοῦ Κράτους. Φαίνεται ὅτι μετὰ τὴν κατὰ τὸ 1326 παράδοσιν τῆς πόλεως εἰς τὸν Ὀρχὰν ὁ πρῶτος ἐκ Χριστιανῶν συνοικισμὸς ἐκτὸς τῶν τειχῶν ἐγένετο ἐν Δεμίρκαπι καὶ ἐκεῖ ἱδρύθη ναὸς πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν χριστιανῶν ὑπηκόων τοῦ νέου Κράτους. Ὁ ναὸς οὗτος ἀνεκαινίσθη τῷ 1835 ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας Ἀνθίμου τοῦ Κουταλιανοῦ, ὡς ἀναγράφει ἡ ἐπὶ τῆς πύλης αὐτοῦ ἐπιγραφή.

Ἡ ἐκκλησία αὕτη ὑφίσταται νῦν νέαν ἀνακαίνισιν, μεταβληθησομένη ἐπὶ τὸ κομψότερον μετὰ τρούλλου ἐπὶ τῆς στέγης. Ἡ φιλόθρησκος ἐνορία Δεμιρκαπίου θὰ δαπανήσῃ εἰς τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ ναοῦ της περὶ τὰς 700 λίρας τουρκικάς.

Ἡ ἐνορία *Καγιαμπασίου*, ἡ καὶ πολυπληθεστέρα τῶν δύο ἑτέρων, ἔχει εὐρύχωρον καὶ κάλλιστον ναόν, τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῶν πανευφήμων Ἀποστόλων. Πότε τὸ πρῶτον ἐκτίσθη ὁ ναὸς οὗτος δὲν εἶνε γνωστόν. Ἀλλ' ἐν τῷ ἀρχαιοτάτῳ σωζομένῳ Κώδικι τῆς Μητροπόλεως ὁ Προύσης Ἄνθιμος σημειοῦται ἐπὶ λέξει ὅτι: «*κατὰ τὸ 1787 ἔτος, Ἰουλίου 1, εὑρισκόμενοι εἰς Μουδανιά, μᾶς ἦλθε πικρὰ καὶ ἐπώδυνος ἀγγελία ἀπὸ Προῦσαν, ὅτι ἡ ὡραία καὶ θαυμαστὴ ἐκκλησία τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἡ κατὰ τὸ Καγιάμπασι, εἰς τὰς 30 Ἰουνίου, ὅπου καὶ ἡ ἑορτὴ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἑορτάζεται, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας, ἐκρέμισε τὸ τσατὶ τῆς ἐκκλησίας ἀπὸ τὸ δυβάρι τοῦ ἱεροῦ μέχρι τοῦ γυναικίτικου καὶ συγκατεκρήμνισε καὶ κατεσύντριψε καὶ τέμπλον καὶ θρόνον καὶ ὅλα τὰ ἐν αὐτῇ καὶ ἔγεινε πτῶμα ἐλεεινὸν καὶ ἀξιοδάκρυτον· τὸ ὁποῖον τοῦτο πικρὸν καὶ ὀδυνηρὸν ἄκουσμα μᾶς ἐλύπησεν εἰς ἄκρον, μᾶς ἐτάραξε τόσον, ὁποῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ παραστήσωμεν, τόσον διατὶ μία τοιαύτη ἀξιόλογος καὶ ὡραία ἐκκλησία ἐκρήμνισε, ὅσον καὶ διὰ τὸ δύσκολον, ἐπικίνδυνον καὶ ἀδύνατον σχεδὸν τῆς ἀνακαινίσεως*». Διηγεῖται κατόπιν ἐν πόνῳ ψυχῆς κατὰ πόσων δυσχερειῶν προξέκρουσεν ἡ ἀνακαίνισις τοῦ ναοῦ τούτου, ἥτις ὅμως ἐπὶ τέλους συνεπλη-

Ὁ Μητροπολίτης Προύσης Ναθαναήλ

ρώθη κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1788. Ὁ δ' ἀοίδιμος ἐκεῖνος μητροπολίτης, ὅστις ὀλίγα μὲν φαίνεται γινώσκων γράμματα, ἀλλ' ἐξ ὅσων γράφει ἀποδεικνύει ἑαυτὸν ἔμπλεων ὑψηλῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐθνικῶν αἰσθημάτων, — ἀνακουφισθεὶς διὰ τῆς συντελέσεως τοῦ ἱεροῦ τούτου ἔργου, περατοῖ τὴν ἔκθεσιν αὐτοῦ ὡς ἑξῆς: «*Οὕτως ἠκολούθησε τὸ πρᾶγμα καὶ ἔστω εἰς ἔνδειξιν, μνημονεύοντες καὶ συγχωροῦντες οἱ μετὰ ταῦτα τοὺς κοπιάσαντας καὶ κινδυνεύσαντας εἰς αὐτὸ τὸ θεῖον ἔργον, λαμβάνοντες καὶ παράδειγμα νὰ μὴ μικροψυχοῦν εἰς τέτοια θεοφιλῆ ἔργα, ἐπειδὴ ὁ πανάγαθος Θεὸς ἐξάπαντος ἀντιλαμβάνεται καὶ ἀντιποιεῖται τοὺς τοιούτους*» (Κώδ. σελ. 40). Ἐν τῷ αὐτῷ Κώδικι ὑπάρχει «*Καταγραφὴ τῶν ἀκολουθητόντων ἐξόδων ἐπὶ τῇ ἀνακαινίσει τῆς κατὰ τὸ Καγιάμπασι τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ἐκκλησίας*», ἀναβιβάζουσα τὴν ἐν συνόλῳ δαπάνην εἰς γρόσια 16 247. Ἐκ τούτων γρόσια 564 ἐδαπανήθησαν εἰς οἰκοδομήσιμον ὕλην καὶ ἡμερομίσθια, 500 γρόσια ἐδόθησαν εἰς τὸν ἀρχιτέκτονα καὶ τὸ ὑπόλοιπον ἐχρησιμοποιήθη εἰς φιλοδωρήματα καὶ λοιπὰ ἔξοδα. Ὁ ναὸς οὗτος ἐπεσκευάσθη καὶ ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας Κωνσταντίνου τοῦ ἐξ Ἄνδρου κατὰ τὸ ἔτος 1847.

Ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου κεῖται ἐν τῇ ἐνορίᾳ *Βαλοὺκ Παζαρίου*, ἔνθα καὶ τὸ ἐπίσημον μητροπολιτικὸν οἴκημα. Ὁ ναὸς οὗτος κεῖται ἀκριβῶς κάτωθι τῆς τοποθεσίας, ἐν ᾗ ἵδρυτο ἐπὶ Βυζαντινῶν ὁ ἀρχαῖος μητροπολιτικὸς ναὸς ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Πρώτη σημείωσις περὶ τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ ἀπαντᾷ ἐν τῷ Κώδικι ἡ ἀνάγουσα τὴν οἰκοδόμησίν του κατὰ τὸ 1705 ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Προύσης Κυρίλλου (δὲν διευκρινεῖται ἂν πρώτην φορὰν ἐγένετο ἡ ἵδρυσις, ἢ ἂν προϋπῆρχεν ὁ ναὸς καὶ ἀνῳκοδομήθη τότε). Τῷ 1782 ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Προύσης Ἀνθίμου ηὐρύνθη, περιληφθέντος εἰς τὸν κυρίως ναὸν καὶ τοῦ παρεκκλησίου τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μητροπολίτου ἀνακαινισθεὶς τῷ 1799 ἐπέπρωτο νὰ γείνῃ παρανάλωμα τῆς μεγάλης πυρκαϊᾶς, τῆς καταστρεψάσης τὴν Προῦσαν τῇ 4 Δεκεμβρίου 1801. Ἀλλὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος ἀνηγέρθη καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Ἀνθίμου, ὅστις «*εὑρεθεὶς εἰς Βασιλεύουσαν καὶ ἀκούσας τὴν τοιαύτην συμφοράν, πολὺ θρηνήσας... δὲν ἔπαυσε πάντα λίθον κινήσας ἕλαβε τὴν ἄδειαν παρὰ τῆς κραταιᾶς Βασιλείας διὰ βασιλικοῦ προσκυνητοῦ ὁρισμοῦ εἰς τὸ νὰ ἀνακαινισθῶσιν ἐκ βάθρων Ἐκκλησία, Μητρόπολις, Σχολεῖα καὶ σπίτια*». (Κώδ. σελ. 242). Ὁ φοβερὸς ὅμως σεισμός, ὁ διασείσας καὶ ἐρειπώσας τὴν πόλιν τοῦ Προυσίου κατὰ τὸ 1855, κατέστρεψε καὶ τὸν μητροπολιτικὸν ναὸν αὐτῆς, ὃν ἡ πρόθυμος διάθεσις τῶν ἐνοριτῶν Βαλοὺκ Παζαρίου καὶ ἄλλων εὐσεβοφρόνων Ὀρθοδόξων ἀνήγειρεν ἐκ βάθρων περικαλλέστερον κατὰ τὸ 1873 ἐπὶ τοῦ πολλὰ πρὸς τοῦτο μογήσαντος ἀειμνήστου μητροπολίτου Προύσης Νικοδήμου τοῦ ἐκ Τενέδου κατὰ λαμπρὸν σχέδιον τοῦ προυσαέως ἀρχιτέκτονος Ἀβραὰμ Ἰωαννίδου. Ὁ ναὸς οὗτος ἐστερεῖτο μόνον μέχρις ἐσχάτων καταλλήλου τέμπλου, ἀναλόγου πρὸς τὸ λοιπὸν αὐτοῦ ἀρχιτεκτονικὸν κάλλος. Ἀλλὰ τῇ πρωτοβουλίᾳ καὶ ἁδρᾷ ἀρωγῇ τοῦ νῦν μητροπολίτου ἁγίου Προύσης κ. Ναθαναήλ, τῇ γενναίᾳ συνδρομῇ τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ φιλογενοῦς κ. Περικλέους Α. Λασκαρίδου, ἐκ Προύσης ἕλκοντος τὸ γένος, καὶ τῇ φιλοτίμῳ συνδρομῇ πολλῶν ἐνοριτῶν Βαλοὺκ Παζαρίου, ἀνεπληρώθη πρὸ δύο ἐτῶν καὶ ἡ ἔλλειψις αὕτη. Καὶ οὕτως ἡ Προῦσα ἔχει μητροπολιτικὸν ναὸν περικαλλῆ καὶ κατάλληλον ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν, τῷ δ' εἰσερχομένῳ ὅπως προσευχηθῇ ἐπίγραμμα ἐπὶ τῆς πύλης τῆς εἰσόδου λίαν ἐπικαίρως ἐπιτάσσει: «***Παρθενεύων εἴσελθε τὸν νοῦν ἐνθάδε, ναὸς γάρ ἐστιν Ἰωάννου Παρθένου***». Τὸ κάλλος τοῦ ναοῦ τούτου θ' ἀναδειχθῇ ὑπέρτερον, ὅταν κατεδαφισθῇ τὸ παρ' αὐτῷ σεσαθρωμένον μητροπολιτικὸν οἴκημα καὶ ἀνοικοδομηθῇ καὶ τοῦτο, ὡς σκοποῦσιν οἱ ἰθύνοντες τὰ κοινοτικά, πρωτοστατοῦντος πάντοτε τοῦ φιλοκάλου αὐτῶν μητροπολίτου.

Οἱ τρεῖς οὗτοι ναοὶ ἔχουσιν ἀνὰ δύο ἱερεῖς. Ἐκτὸς τῶν ἐν λόγῳ ἐκκλησιῶν, ἐντὸς τῆς πόλεως ὑπάρχουσι καὶ δύο παρεκκλήσια, ἀμφότερα ἐπ' ὀνόματι τῆς Παναγίας (ἓν ἐν Καγιαμπασίῳ καὶ τὸ ἕτερον ἐν Δεμιρκαπίῳ).

Ὑπάρχει ἐν τῇ ἐνορίᾳ Βαλοὺκ Παζαρίου καὶ *μετόχιον* μετὰ παρεκκλησίου, ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς ἐν Κύπρῳ ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Κύκκου.

Ὑπῆρχε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν καὶ ἕτερον τοιοῦτον, ὑπαγόμενον εἰς τὸν Πανάγιον Τάφον, ἀλλὰ σιωπηλῶς ἔπαυσεν ὑφιστάμενον.

Πολλῆς ὠφελείας πρόξενον θὰ ἐγίνετο, ἂν κατηργεῖτο καὶ τὸ τῆς Κύκκου, ἀποζημιουμένης λογικῶς τῆς Μονῆς παρὰ τῆς ἐνορίας Βαλοὺκ Παζαρίου.

Οὐδεμία ἐκ τῶν πολυαρίθμων ἐπὶ Βυζαντινῶν μονῶν τῆς Προύσης διεσώθη μέχρις ἡμῶν. Διεκρίθησαν ὅμως ἱκανὰ ἁγιάσματα, τὰ ἑξῆς: 1) τὸ τοῦ *ἁγίου Κωνσταντίνου* πρὸς τὸ Ν Α. τῆς πόλεως. Ἡ ἐντὸς καθαρῶς ὀθωμανικῆς συνοικίας ὕπαρξις τοῦ ἁγιάσματος τούτου μαρτυρεῖ τὴν καὶ ἐπὶ Βυζαντινῶν ὕπαρξιν αὐτοῦ καὶ ἀποδεικνύει τὴν ἀρχαιότητά του. 2) Τὸ τῆς *Ζωοδόχου Πηγῆς* ἐν θέσει Γιαγτζηλὰρ ἐπὶ τῆς πρὸς τὸ Τσέκυργε λεωφόρου. 3) Τὸ τοῦ *ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου*. 4) Τὸ τῆς *ἁγίας Αἰκατερίνης* ἐν τῇ ἐνορίᾳ Δεμιρκαπίου καὶ 5) τὸ τοῦ *ἁγίου Γεωργίου* τῆς ἰδίας ἐνορίας ἐπὶ τῆς ἀμαξιτοῦ Ἀδριανῶν (Ἐδιρνάς).

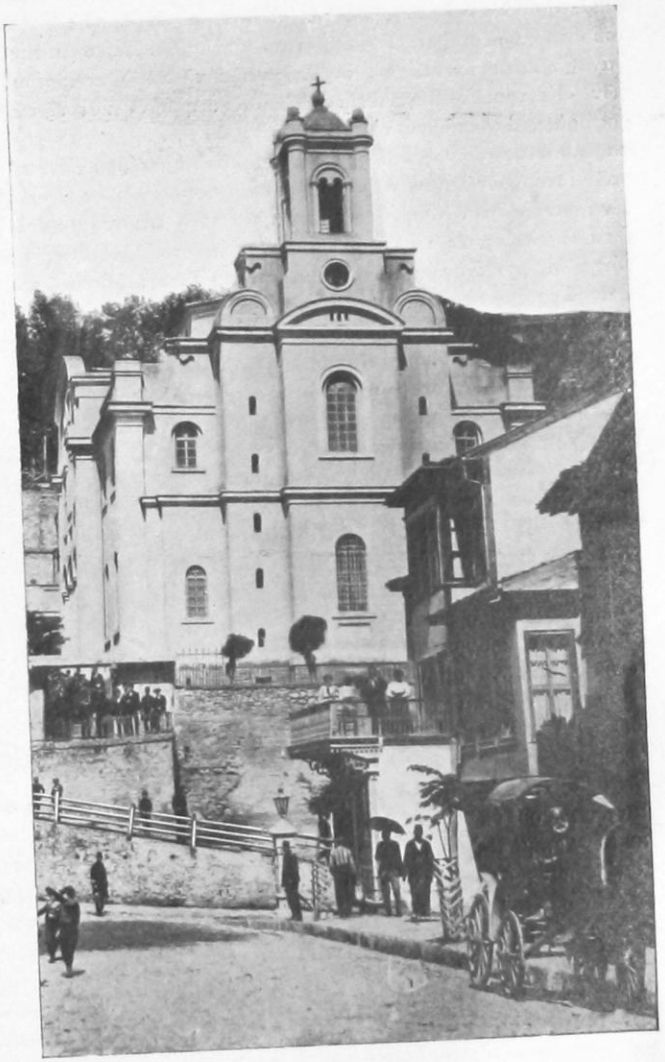

Ὁ ἐν Προύσῃ μητροπολιτικὸς ναός

Ὡς πρὸς τὰ τῆς παιδείας ἡ Προῦσα, παρ' ὅλον τὸ δυσχερὲς τῶν καιρικῶν περιστάσεων, ὑφ' ἃς εὑρέθη, δύναται νὰ διεκδικήσῃ δικαίως τίτλους τιμῆς καὶ ἐπαίνων. Καὶ κατὰ τὰς μᾶλλον δυσχειμέρους τοῦ ἐθνικοῦ βίου ἡμέρας φαίνεται ὅτι ὁ φανὸς τῆς ἐθνικῆς ἐκπαιδεύσεως δὲν ἐσβέσθη παντελῶς, ἀλλ' ἐξέπεμπεν ἀκτῖνάς τινας, ἔστω καὶ ἀμυδράς.

Εἰδήσεις ἐπηκριβωμέναι βεβαίως δὲν ὑπάρχουσι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ βίου τῆς πόλεως ἀπὸ τοῦ 1326 καὶ ἐντεῦθεν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀναδιφήσεως τοῦ παλαιοτάτου Κώδικος τῆς Μητροπόλεως (ιη' ἑκατονταετηρίδος) ἐξάγεται ὅτι πάντοτε στοιχεῖα παιδεύσεως περιεσῴζοντο ἐν τῇ πατρίδι Δίωνος τοῦ Χρυσοστόμου. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς γ' δεκαετηρίδος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος αἱ περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως εἰδήσεις ἀποβαίνουσιν ἐπαρκέστεραι. Ταύτας συνώψισεν ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ ἅγιος Προύσης κ. Ναθαναὴλ κατὰ τὸν λόγον, ὃν ἀπήγγειλε τῇ 24 Ὀκτωβρίου 1903 ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τῶν «Κεντρικῶν Εὐγενιδείων Ἐκπαιδευτηρίων» καὶ ἐξ οὗ, ἀντὶ πάσης ἄλλης πληροφορίας, ἀποσπῶμεν τὰ κατωτέρω: «..... Διαρκούσης τῆς γ' δεκαετηρίδος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἄνδρες ἐπιφανεῖς τοῦ ἡμετέρου Γένους ἠναγκάσθησαν ἕνεκα γνωστῶν ἱστορικῶν λόγων νὰ κατοικήσωσι προσωρινῶς ἐν Προύσῃ. Μολονότι τὰ κατ'αὐτοὺς δὲν ἦσαν ῥόδινα, ἀλλ' ὅμως δὲν ἠθέλησαν ἵνα ἡ ἐνταῦθα διαμονή των ἀντιπαρέλθῃ ἄνευ ὠφελείας εἰς τὸ Γένος. Οὕτω δὲ πρωτοβουλίᾳ τῆς ἀοιδίμου Δομνίτζας-Εὐφροσύνης Μαυρογένους καὶ τοῦ αὐταδέλφου αὐτῆς Μπέϋ-ζαδὲ Πετράκη, — ὡς ἐπὶ λέξει ἀναγράφονται τὰ τετιμημένα αὐτῶν ὀνόματα ἐν τῷ οἰκείῳ κοινοτικῷ Κώδικι —, ἱδρύθη καὶ ἐν τῇ ἐνορίᾳ Καγιαμπασίου Ἑλληνικὴ Σχολή, διότι φαίνεται ὅτι προηγουμένως μόνον Γραμματοδιδασκαλεῖον ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ.

Ὁ τότε ἀοίδιμος μητροπολίτης Προύσης Νικόδημος ἐν τῷ περὶ τῆς ἱδρύσεως τῆς Σχολῆς ταύτης σῳζομένῳ γράμματί του μετ' ἀγαλλιάσεως ἐξαγγέλλει: «Ταυτηνὶ ἐπηξάμεθα τὴν Σχολὴν καταστήσαντες ἐν αὐτῇ τὸν δυνάμενον τοὺς νέους προάγειν κατά τε τὴν παιδείαν καὶ τὴν τῶν ἠθῶν κοσμιότητα καὶ φοιτῶσιν εἰς αὐτὴν οὐ μόνον οἱ παῖδες ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν περιοίκων ..... Ἡ ἐνορία Βαλοὺκ Παζαρίου διετήρει καὶ προηγουμένως Ἑλληνικὴν Σχολήν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 1831 νέα ὥθησις εἰς τὴν φιλομουσίαν τῶν ἐνοίκων αὐτῆς ἐδόθη καὶ «θείου ζήλου πλησθέντες συνέτρεξαν καὶ συνέδραμον μετὰ πάσης προθυμίας, καθ' ἃ ἕκαστος ἐδύνατο» ὑπέρ τε τῆς ὑπαρχούσης Ἑλληνικῆς Σχολῆς καὶ τῆς τότε τὸ πρῶτον ἱδρυθείσης Ἀλληλοδιδακτικῆς. Οὕτως ἔβαινον τὰ πράγματα μέχρι τοῦ ἔτους 1872, ὁπότε ἄνδρες Προυσαεῖς καὶ ἕτεροι τῶν περιοίκων, λαβόντες ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ κατ' ἐνορίας λειτουργία Ἑλληνικοῦ Σχολείου δὲν δύναται νὰ ἀπενέγκῃ τὰ προσδοκώμενα ἀποτελέσματα, ἐμελέτησαν τὴν ἵδρυσιν «κοινοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου» καὶ πρὸς συντήρησιν καὶ προαγωγὴν αὐτοῦ ἐσχημάτισαν τὴν καὶ νῦν εὐτυχῶς ὑφισταμένην «Γενικὴν Φιλεκπαιδευτικὴν Ἑταιρείαν ***Βιθυνίαν***». Εὐρὺ ἦν τὸ πρόγραμμα τῆς Ἑταιρείας ταύτης, σκοπούσης ἰδίως τὴν διὰ παντὸς μέσου ὑποστήριξιν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἤτοι τὴν καθίδρυσιν καὶ διοργάνωσιν Κεντρικῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς, περιλαμβανούσης τοὺς παῖδας καὶ τῶν τριῶν ἐνοριῶν. Μετ' ἐγκαυχήσεως δὲ δύναται ἡ «Βιθυνία» νὰ εἴπῃ ὅτι ἐξεπλήρωσε κατὰ μέγα μέρος τὸν σκοπὸν αὐτῆς τοῦτον. Τὸ δι' αὐτῆς σχηματισθὲν κοινὸν «Ἑλληνικὸν Σχολεῖον» ἐγκαθιδρύθη μεταξὺ τῶν ἐνοριῶν Βαλοὺκ Παζαρίου καὶ Καγιαμπασίου ἐν οἰκίᾳ ἐπὶ ἐνοικίῳ. Ἀλλ' ἐπ' αἰσίοις ἱδρυθεῖσα ἡ Κεντρικὴ αὕτη Ἑλληνικὴ Σχολή, δὲν ἐπέπρωτο εὐτυχῶς ἐπὶ πολὺ νὰ στεγάζηται ἐν ξένῃ οἰκίᾳ καὶ νὰ τελῇ φερέοικος. Κατὰ τὸ ἔτος 1876 ἀνῆλθε τὰς βαθμίδας τοῦ θρόνου τῶν Ὀσμανιδῶν ὁ νῦν εὐκλεῶς ἀνάσσων Μεγαλειότατος Σουλτὰν Ἀπδ-οὺλ-Χαμὶτ-Χὰν ὁ Β', ἐκ δὲ τοῦ ἀστερόεντος λόφου, ὅπου ἐγκαθίδρυσε τὸ μεγαλεῖον τῆς βασιλείας Αὐτοῦ, ἤρξατο ἀμέσως ἐκπέμπων πανταχόσε θαλπερὰς ἀκτῖνας εὐεργεσιῶν καὶ χαρίτων πρὸς ὅλους τοὺς ὑπὸ τὸ κραταιὸν καὶ εὐσπλαγχνικὸν Αὐτοῦ σκῆπτρον ποικιλωνύμους καὶ ποικιλογλώσσους λαούς. Μεταξὺ τῶν πρώτων Κοινοτήτων, ἃς ὁ φιλόμουσος καὶ λαοφιλὴς Ἄναξ ἀπὸ τῶν πρώτων τῆς ἐνδόξου βασιλείας Του ἡμερῶν εὐηργέτησεν, ἦν καὶ ἡ ὀρθόδοξος Κοινότης Προύσης. Ὑποδειχθείσης καταλλήλως παρὰ τοῦ προκατόχου μου Νικοδήμου καὶ τοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτου ἀειμνήστου Γεωργίου τοῦ Ζαρίφη τῆς ἀνάγκης προσκτήσεως γηπέδου καὶ ἀνεγέρσεως κτιρίου ὑπὲρ

τῆς ἀρτίως ἱδρυθείσης Κεντρικῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς, ἡγεμονικὴν ὄντως δωρεὰν ἐν τῇ ἀνεξαντλήτῳ Αὐτοῦ φιλομουσίᾳ καὶ εὐποιΐᾳ ἐποιήσατο ὁ Ἄναξ ἡμῶν πρὸς τὴν πιστὴν ῥωμαϊκὴν Κοινότητα Προύσης, παραχωρήσας γήπεδον ἐκ πήχεων τετραγωνικῶν 30,000 μετὰ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ὑπαρχούσης τότε οἰκοδομῆς, αὐτὸ τοῦτο τὸ γήπεδον, ἐφ' οὗ τὸ νέον οἰκοδόμημα ἵδρυται. Οὕτως ἡ ἡμετέρα Κεντρικὴ Ἑλληνικὴ Σχολή, ἀποκτήσασα ἰδίαν ἑστίαν καὶ προικισθεῖσα δι' ἐτησίου χρηματικοῦ ἐπιδόματος παρὰ τοῦ ἀνεξαντλήτου εἰς ἀγαθοεργίας ἀοιδίμου Γεωργίου τοῦ Ζαρίφη, ἐλειτούργησε μέχρι τοῦ 1899 ὑπὸ πρόγραμμα καὶ συνθήκας γνωστὰς εἰς τοὺς πλείστους ὑμῶν καὶ τὰς ὁποίας παραλείπω, ἵνα μὴ μηκυνθῇ πολὺ ὁ λόγος. Ἀλλὰ τὰ ἀνθρώπινα ὑπόκεινται εἰς μεταβολὰς ἀναλόγως τῶν καιρικῶν περιστάσεων καὶ ἐπιβάλλεται ἡ ἐπὶ τὰ κρείττω ἑκάστοτε μεταβολὴ αὕτη, διότι ἄνευ αὐτῆς δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ παραχθῇ πρόοδος ἐν τῷ βίῳ τῆς ἀνθρωπότητος. Ὅτι κατὰ τὸ 1872 ἐκρίθη ἀναγκαῖον νὰ γείνῃ μόνον διὰ τὰς ἀνωτέρας τάξεις τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς, τοῦτ' αὐτὸ ἐφηρμόσθη κατὰ τὸ 1899 δι' ὅλας τὰς τάξεις καὶ οὕτω τὰ κατ' ἐνορίας λειτουργοῦντα Ἀρρεναγωγεῖα, ἑνωθέντα ἀπετέλεσαν πράγματι Κεντρικὴν Σχολήν, λειτουργοῦσαν καθ' ἑνιαῖον πρόγραμμα καὶ περιλαμβάνουσαν ἑπτὰ τάξεις. Τὰ

Τὰ ἐν Προύσῃ Κεντρικὰ Εὐγενίδεια Ἐκπαιδευτήρια

πλεονεκτήματα τῆς τοιαύτης καινοτομίας εἶνε προφανῆ καὶ μόνον μισόκαλός τις ἢ πάντῃ ἀμύητος εἰς τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως δύναται νὰ μὴ ἐπιδοκιμάσῃ τὰ γενόμενα. Ὅτι ὅμως ἐγένετο διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀρρένων, τοῦτο ἐπεβάλλετο καὶ διὰ τὴν τῶν θηλέων, καὶ δὴ ἐν μείζονι βαθμῷ· διότι ἐνταῦθα ἕνεκα τῶν ἰδιαιτέρων περιστάσεων τῆς ξενοφωνίας πολλοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἡμετέρων, εἶνε ἀνάγκη ὅπως μείζων φροντὶς καταβάλληται περὶ τὴν μόρφωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς θηλείας νεότητος, καθόσον μόνον διὰ τῶν μητέρων θὰ ἀνακτηθῇ ἐντελῶς ἡ πατρῴα φωνή. Πῶς ὅμως ἠδύνατο νὰ γείνῃ ἡ ἕνωσις καὶ τῶν Παρθεναγωγείων, μὴ ὑπάρχοντος καταλλήλου κτιρίου, τῆς δὲ Κοινότητος ἀδυνατούσης παντελῶς, ἐλλείψει πόρων, νὰ προβῇ εἰς τὴν οἰκοδομὴν Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου; Τὸ τοιοῦτον ἐκρίνετο σχεδὸν ἀνεπίτευκτον ἄνευ ἀρωγῆς ἔξωθεν. Τὴν ἀρωγὴν δὲ ταύτην πλουσιοπαρόχως παρέσχεν ὁ Θεὸς τῆς σοφίας καὶ τῶν οἰκτιρμῶν εἰς βαθμὸν ὑπερβάντα τὰς ἐλπίδας πάντων ἡμῶν.

Τέκνον εὐσεβὲς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, μεγάτιμος τοῦ ἔθνους ἀνήρ, πεπροικισμένος ὑπὸ περισσείας εὐγενῶν αἰσθημάτων, ποιούμενος χρῆσιν ἀγαθὴν καὶ ἐθνωφελῆ τοῦ εὐρυσθενοῦς πλούτου, ὃν ὁ καρδιογνώστης Θεὸς δικαίως καὶ ἀξίως ἐχαρίσατο αὐτῷ,

ὁ εὐγενέστατος καὶ φιλομουσότατος κ. Εὐστάθιος Εὐγενίδης, ἐπέλαμψε τοῖς Προυσαεῦσιν ἄγγελος ἀρωγός. Ἐν τῇ ἀριγνώτῳ φιλομουσίᾳ του ἀνεδέξατο τὴν ἵδρυσιν Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου. Ἡ φιλομουσία του ὅμως δὲν περιωρίσθη μέχρι τοῦ σημείου τούτου. Γνωσθέντος αὐτῷ ὅτι καὶ ἡ στεγάζουσα τὰ ἄρρενα οἰκοδομὴ ἦκιστα τυγχάνει κατάλληλος καὶ δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸν οἰκεῖον σκοπὸν καὶ ὅτι ἡ Κοινότης σκέπτεται, ἔστω καὶ μετὰ πολλῆς δυσκολίας, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου, ν' ἀνοικοδομήσῃ καὶ τὸ Κεντρικὸν Ἀρρεναγωγεῖον, μεθ' ἡγεμονικῆς μεγαθυμίας ἀνεδέξατο τὴν ἐκ Λιρ. ὀθ. 2 200 δαπάνην ἀμφοτέρων τῶν οἰκοδομῶν καὶ εἰς τὴν φιλόμουσον καὶ εὐεργετικὴν αὐτοῦ διάθεσιν ὀφείλομεν τὸν περικαλλῆ τοῦτον οἶκον τῶν Μουσῶν, τὰ ἐπισήμως ἐγκαινιαζόμενα σήμερον «Κεντρικὰ Εὐγενίδεια Ἐκπαιδευτήρια», ὑπὸ τὴν στέγην τῶν ὁποίων θὰ ἐκπαιδεύηται καὶ θὰ καταρτίζηται τοῦ λοιποῦ διὰ τὴν πάλην τοῦ βίου ἥ τε ἄρρην καὶ θήλεια ὁμογενὴς νεολαία. Δὲν περιωρίσθη δὲ ὁ μεγάτιμος ἱδρυτὴς εἰς τὸ νὰ οἰκοδομήσῃ τὰ Ἐκπαιδευτήρια ταῦτα, ἀλλὰ προυνόησε καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῶν, θεὶς ὡς ὅρον ὅπως ἡ προϋπολογισθεῖσα διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Κεντρικοῦ Ἀρρεναγωγείου δαπάνη κατατεθῇ δι' αὐτοῦ εἰς ἀσφαλῆ Τράπεζαν καὶ οὕτω μετά τινα ἔτη ἡ Κοινότης θέλει ἔχει ἐξησφαλισμένον πάγιον εἰσόδημα ἐκ Λιρ. ὀθ. 120 ἐτησίως.....»

Οὕτω ἡ νῦν ἐκπαιδευτικὴ τῆς Προύσης κατάστασις εὑρίσκεται ἐν ἱκανῶς εὐαρέστῳ σημείῳ. Ἡ ὁμογενὴς Κοινότης διατηρεῖ:

1) Τὸ «Κεντρικὸν Εὐγενίδειον Ἀρρεναγωγεῖον» περιέχον 7 τάξεις μετ' ἰσαρίθμων διδασκάλων. Τὸ Πρόγραμμα, συντεταγμένον κατὰ τὰς παρούσας ἐκπαιδευτικὰς ἀπαιτήσεις καὶ ἀπηλλαγμένον σχολαστικοῦ κλασσικισμοῦ, ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς τοπικὰς ἀνάγκας, παρέχον εἰς τὰ τέκνα τοῦ λαοῦ τὴν πρέπουσαν ἐγκύκλιον παίδευσιν μετ' ἐπαρκῶν γνώσεων τῆς τουρκικῆς καὶ γαλλικῆς. Μαθηταὶ 265. Ἐτησία δαπάνη Λίρ. τουρκικαὶ 400.

2) Τὸ «Κεντρικὸν Εὐγενίδειον Παρθεναγωγεῖον» μετὰ 4 τάξεων ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ μετ' ἰσαρίθμων διδασκάλων. Μαθήτριαι 74. Ἐτησία δαπάνη Λ. ὀθ. 160.

3) Τὸ Νηπιαγωγεῖον τῆς ἐνορίας Βαλοὺκ Παζαρίου τρίτακτον μετὰ μιᾶς νηπιαγωγοῦ καὶ μιᾶς βοηθοῦ. Νήπια ἄρρενα καὶ θήλεα 165.

4) Τὸ Νηπιαγωγεῖον τῆς ἐνορίας Καγιαμπασίου «Ζαρίφειον» τρίτακτον μετὰ δύο νηπιαγωγῶν καὶ δύο βοηθῶν. Νήπια ἄρρενα καὶ θήλεα 221.

5) Τὸ Νηπιαγωγεῖον τῆς ἐνορίας Δεμιρκαπίου τρίτακτον μετὰ μιᾶς νηπιαγωγοῦ καὶ μιᾶς βοηθοῦ. Νήπια ἄρρενα καὶ θήλεα 115.

Τὴν ἐν σχέσει πρὸς τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν οἰκονομικήν της κατάστασιν σπουδαίαν ἐτησίαν δαπάνην ἐν ὅλῳ καταβάλλει φιλοτίμως ἡ Κοινότης, ἐξευρίσκουσα κατ' ἔτος διὰ διαφόρων τρόπων (δίσκων, ἐνοικίων κτημάτων, συνδρομῶν «Βιθυνίας», εἰσιτηρίων, χορῶν, λαχείων κλπ.) καὶ χρησιμοποιοῦσα τὰ ὑπάρχοντα ἐπιδόματα καὶ κληροδοτήματα. Ἡ ἐνορία Βαλοὺκ Παζαρίου ἀπέκτησε τελευταῖον σχολικὴν ἔγγειον πρόσοδον ἐκ προσφορᾶς τῶν κληρονόμων τοῦ ἐν Μασσαλίᾳ ἀποβιώσαντος Π. Λασκαρίδου καὶ ἐκ κληροδοτήματος τῆς ἀειμνήστου Αἰκατερίνης Βασιλειάδου. Ἡ τοῦ Καγιαμπασίου ἔχει ἀπὸ τοῦ 1883 τὸ «Ζαρίφειον Ἐπίδομα» ἐκ Λ. ὀθ. 45 ἐτησίως (ἑτέρας Λ. ὀθ. 25 δίδει ἐτησίως ἡ φιλογενὴς καὶ φιλόμουσος δέσποινα Ἑλένη Γ. Ζαρίφη εἰς τὰ «Κεντρικὰ Εὐγενίδεια Ἐκπαιδευτήρια»). Τελευταῖον ἡ ἐνορία Καγιαμπασίου ηὐτύχησε ν' ἀποκτήσῃ καὶ ἕτερον σπουδαῖον κληροδότημα ἐκ τῆς διαθήκης τοῦ ἀειμνήστου τέκνου αὐτῆς Ἰωάννου Δ. Βαξεβανίδου, κληροδοτήσαντος αὐτῇ κτῆμα ἐν Ταϊγανίῳ, οὗ ἡ ὑπὲρ τοῦ ἐνοριακοῦ σχολείου ἐτησία πρόσοδος ἀνέρχεται εἰς Λ. ὀθ. 100.

Προκειμένου περὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς κινήσεως ἐν Προύσῃ κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας, δέον ἐνταῦθα νὰ ἐξαρθῇ ἡ σπουδαία συμβολή, ἣν εἰς ταύτην προσήνεγκεν ὁ ἀείμνηστος ἐθνικὸς εὐεργέτης Γεώργιος Ζαρίφης, τελευταῖον δὲ καὶ ὁ ἐρίτιμος Ε. Εὐ-

γενίδης, δαπανήσας μέχρι τοῦδε ὑπὲρ τῶν φερωνύμων ἐκπαιδευτηρίων Λ. ὀθ. 2 ½ χιλιάδας. Ὁ δίκαιος δ' ἔπαινος δέον ν' ἀποδοθῇ καὶ εἰς τὸν ἀοίδιμον μητροπολίτην Προύσης Νικόδημον, πολλὰ ὑπὲρ τῆς ἐνταῦθα ἐκπαιδεύσεως μοχθήσαντα καὶ ἐπισπασάμενον ἔν τε τῇ Προύσῃ καὶ ἐν πολλοῖς μέρεσι τῆς ἐπαρχίας τὸ φιλόμουσον διαφέρον τοῦ ἀκενώτου ἐν ἀγαθοεργίαις Γεωργίου τοῦ Ζαρίφη, καὶ εἰς τὸν νῦν μητροπολίτην Προύσης κ. Ναθαναήλ, οὐ μόνον τὰ κεκτημένα ἀλώβητα διατηρήσαντα, ἀλλὰ συντελέσαντα μεγάλως εἰς τὸ καὶ ταῦτα νὰ παγιωθῶσι καὶ αἱ ὑπάρχουσαι ἐλλείψεις νὰ συμπληρωθῶσιν ἐπαρκῶς, μὴ παύοντα δὲ νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω βελτίωσιν καθ' ἕκαστον ἔτος τῶν τε ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἐν γένει πάντων τῶν κοινοτικῶν.

ΑΙ ΛΟΙΠΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΠΡΟΥΣΗΣ

1) **Σουσουρλουκιον.** Κάτοικοι Ὀρθόδοξοι 2 500. Ἐκκλησία 1 ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου μετὰ παρεκκλησίου ἐν τῷ νεκροταφείῳ. Ἱερεῖς 2. Σχολὴ ἀρρένων καὶ Νηπιοπαρθεναγωγεῖον «Ζαρίφειον». 1 Διδάσκαλος καὶ 1 Παρθεναγωγός, ἀμφότεροι διπλωματοῦχοι, μετὰ 2 βοηθῶν. Μαθηταὶ 180. Μαθήτριαι 150. «Ζαρίφειον ἐπίδομα» κατ' ἔτος Λίρ. ὀθ. 20. Ἐτησία σχολικὴ δαπάνη Λίρ. ὀθ. 120. Λαλουμένη γλῶσσα ἡ τουρκική.

2) **Καλασανιον.** Κάτοικοι 1 500. Ἐκκλησία 1 ἐπ' ὀνόματι τῶν Ταξιαρχῶν. Ἁγίασμα 1, τὸ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς. Ἱερεὺς 1. Γραμματοδιδασκαλεῖον ἀρρένων καὶ Νηπιαγωγεῖον Μαθηταὶ 100. Μαθήτριαι 45. Ἐτησία σχολικὴ δαπάνη Λίρ. ὀθ. 50. Λαλουμένη γλῶσσα ἡ τουρκική.

3) **Τεπεδζικιον.** Κάτοικοι 900. Ἐκκλησία 1 ἐπ' ὀνόματι τῶν Ταξιαρχῶν. Ἁγίασμα 1. Ἱερεὺς 1. Γραμματοδιδασκαλεῖον ἀρρένων καὶ Νηπιαγωγεῖον. Διδάσκαλος 1. Νηπιαγωγὸς 1. Μαθηταὶ 60. Μαθήτριαι 40. «Ζαρίφειον ἐπίδομα» κατ' ἔτος Λίρ. ὀθ. 10. Ἐτησία δαπάνη Λίρ. ὀθ. 50. Λαλουμένη γλῶσσα ἡ τουρκική.

4) **Πλατυαινος.** Κάτοικοι 500. Ἐκκλησία 1 ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου. Ἁγιάσματα 2, τὸ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καὶ τὸ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς. Ἱερεὺς 1. Γραμματοδιδασκαλεῖον ἀρρένων καὶ Νηπιαγωγεῖον. Διδάσκαλος 1. Νηπιαγωγὸς 1. Μαθηταὶ 40. Μαθήτριαι 25. «Ζαρίφειον ἐπίδομα» ἐτησίως Λίρ. ὀθ. 5. Ἐτησία σχολικὴ δαπάνη Λίρ. ὀθ. 30. Λαλουμένη γλῶσσα ἡ τουρκική.

5) **Δεμιρδεσιον.** Κάτοικοι 2 606. Ἐκκλησία 1 εἰς μνήμην τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Ἁγιάσματα 2. Ἱερεῖς 2. Ἀστικὴ Σχολὴ ἀρρένων. Νηπιοπαρθεναγωγεῖον. Διδάσκαλοι 3. Νηπιοπαρθεναγωγοὶ 2. Μαθηταὶ 150. Μαθήτριαι 135. «Ζαρίφειον ἐπίδομα» ἐτησίως Λίρ. ὀθ. 10. Ἐτησία σχολικὴ δαπάνη Λίρ. ὀθ. 150. Λαλουμένη γλῶσσα ἔν τε Δεμιρδεσίῳ καὶ ἐν ἁπάσαις ταῖς κατωτέρω ἀριθμουμέναις ὀκτὼ Κοινότησιν ἡ ἑλληνική.

6) **Παλλαδαριον.** Κάτοικοι 2 400. Ἐκκλησίαι 2 ἐπ' ὀνόματι τῆς Παναγίας καὶ τῶν Ταξιαρχῶν. Ἁγίασμα 1, τὸ τοῦ ἁγίου Θύρσου. Ἱερεῖς 2. Δημοτικὴ Σχολὴ ἀρρένων καὶ Νηπιοπαρθεναγωγεῖον. Διδάσκαλος 1 μεθ' ἑνὸς βοηθοῦ. Νηπιοπαρθεναγωγὸς 1 μετὰ 1 βοηθοῦ. Μαθηταὶ 100. Μαθήτριαι 188. Ἐτησία σχολικὴ δαπάνη Λίρ. ὀθ. 100. Ἀδελφότης 1, ἡ τοῦ «ἁγίου Θύρσου».

7) **Ελιγμοι.** Κάτοικοι 1 400. Ἐκκλησία 1, ἐπ' ὀνόματι τῶν Ταξιαρχῶν. Ἱερεὺς 1. Δύο ἐνοριακαὶ Μοναί, ἡ τοῦ ἁγίου Ἀβερκίου καὶ ἡ τῆς Παναγίας. Δημοτικὴ Σχολὴ ἀρρένων καὶ Νηπιοπαρθεναγωγεῖον. Διδάσκαλος 1 μεθ' ἑνὸς βοηθοῦ. Νηπιοπαρθεναγωγὸς 1 μετὰ βοηθοῦ. Μαθηταὶ 66. Μαθήτριαι 115. Ἐτησία σχολικὴ δαπάνη Λίρ. ὀθ. 90.

8) **Νεοχωριον.** Κάτοικοι 650. Ἐκκλησία 1 ἐπ' ὀνόματι τῶν Ταξιαρχῶν. Ἁγίασμα 1 ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου μετὰ παρεκκλησίου. Ἱερεὺς 1. Γραμματοδιδασκαλεῖον

ISMANOGLIO

καὶ Νηπιαγωγεῖον. Διδάσκαλος 1. Νηπιαγωγὸς 1. Μαθηταὶ 50. Μαθήτριαι 39. Ἐτησία σχολικὴ δαπάνη Λίρ. ὀθ. 50.

9) **Μεσαιπολις.** Κάτοικοι 1 300. Ἐκκλησία 1 ἐπ' ὀνόματι τοῦ τιμίου Προδρόμου. Παρεκκλήσιον 1 εἰς μνήμην τῆς Ἀποτομῆς τοῦ Προδρόμου. Ἱερεὺς 1. Δημοτικὴ Σχολὴ ἀρρένων καὶ Νηπιοπαρθεναγωγεῖον. Διδάσκαλος 1 μετὰ βοηθοῦ. Νηπιαγωγὸς 1 μετὰ βοηθοῦ. Μαθηταὶ 81. Μαθήτριαι 75. Ἐτησία σχολικὴ δαπάνη Λίρ. ὀθ. 100. Ἀδελφότης 1, ἡ « Πρόοδος ».

10) **Μουδανια** (ἕδρα καϊμακάμη). Κάτοικοι 3 000. Ἐκκλησίαι 2, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τῆς ἁγίας Θεοδοσίας. Παρεκκλήσια 2, τῆς ἁγίας Παρασκευῆς καὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (Ἐπισκέψεως). Ἁγιάσματα 4, τῶν 40 Μαρτύρων, τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Μετόχιον 1 (ἐξαρτώμενον ἐκ τῆς ἐν Ἄθῳ μονῆς Βατοπεδίου). Ἱερεῖς 3. Ἀστικὴ Σχολὴ ἀρρένων. Παρθεναγωγεῖον καὶ Νηπιαγωγεῖον. Διδάσκαλοι 4. Παρθεναγωγοὶ καὶ νηπιαγωγοὶ 5. Μαθηταὶ 218. Μαθήτριαι 172. Ἐτησία σχολικὴ δαπάνη Λίρ. ὀθ. 300. Ἀδελφότης ἡ « Ἀπάμεια ».

11) **Αλβανιτοχωριον.** Κάτοικοι 166. Ἐκκλησία 1 ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Ἄννης. Ἁγιασμα τὸ τῶν ἁγίων Ἀναργύρων. Ἱερεὺς 1.[1]

12) **Συγη.** Κάτοικοι 1 800. Ἐκκλησίαι 2, τῶν Ταξιαρχῶν καὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Παρεκκλήσια 2, τῆς Ἀναλήψεως καὶ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἐν τῷ νεκροταφείῳ. Ἁγιάσματα 4, τῶν Ταξιαρχῶν, τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, τῆς ἁγίας Μαρίνης καὶ τοῦ ἁγίου Ἰσιδώρου. Ἱερεῖς 2. Ἀστικὴ Σχολὴ ἀρρένων. Παρθεναγωγεῖον καὶ Νηπιαγωγεῖον. Μαθηταὶ 94. Μαθήτριαι 106. Ἐτησία σχολικὴ δαπάνη Λίρ. ὀθ. 220. Ἀδελφότης ἡ « Συγῆ ».

13) **Τριγλια** (ἕδρα μουδίρη). Κάτοικοι 3 637. Ἐκκλησίαι 6, Παναγίας, ἁγίου Γεωργίου (Κάτω), ἁγίου Γεωργίου (Κυπαρισσιώτου), ἁγίου Ἰωάννου, Παντοβασιλίσσης καὶ ἁγίου Δημητρίου. Μοναὶ σταυροπηγιακαὶ 2, ἡ τῶν Πατέρων Μηδικίου καὶ ἡ τῆς Πελεκητῆς ἐπ' ὀνόματι Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, — καὶ ἓν μονύδριον ἐνοριακόν, τὸ τῆς Μεταμορφώσεως. Ἱερεῖς 5, ἡγούμενοι 3. Ἀστικὴ Σχολὴ ἀρρένων. Παρθεναγωγεῖον «Ζαρίφειον» καὶ Νηπιαγωγεῖα 2. Διδάσκαλοι 4. Παρθεναγωγοὶ καὶ νηπιαγωγοὶ 3 μετ' ἰσαρίθμων βοηθῶν. Μαθηταὶ 186. Μαθήτριαι 173. « Ζαρίφειον ἐπίδομα » ἐτησίως Λίρ. ὀθ. 45. Ἐτησία σχολικὴ δαπάνη Λίρ. ὀθ. 260. Ἀδελφότης ἡ « Κυψέλη ».

Ἀνακεφαλαιοῦντες τὰς ἀνωτέρω ἀπογραφικὰς πληροφορίας εὑρίσκομεν ὅτι ἡ ἐπαρχία Προύσης ἔχει ὀρθόδοξον χριστιανικὸν πληθυσμὸν 27 479, ἐκκλησίας 24, παρεκκλήσια 9, μονὰς σταυροπηγιακὰς 2, μονὰς ἐνοριακὰς 3, μετόχια 2, ἁγιάσματα 22, ἱερεῖς 29, ἡγουμένους 5, σχολὰς ἀρρένων 13, σχολὰς θηλέων καὶ νηπιαγωγεῖα 20, διδασκάλους 38, παρθεναγωγοὺς καὶ νηπιαγωγοὺς 41, μαθητὰς 1 825, μαθητρίας 1 603, φιλεκπαιδευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ σωματεῖα 6 καὶ σχολικὴν ἐτησίαν δαπάνην ἐν ὅλῳ Λίρ. ὀθ. 2 240.

Ἀναλογία ἀριθμοῦ μαθητευόντων πρὸς τὸν τῶν κατοίκων 1 : 8.

---

1. Τὰ τέκνα τοῦ χωρίου τούτου φοιτῶσιν εἰς τὰς σχολὰς τῶν πλησιεστάτω κειμένων Μουδανίων.

ΟΙ ΜΥΚΗΤΕΣ ΕΝ ΤΗι ΟΙΚΟΝΟΜΙΑι ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

Εἶνε ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας ὅτι ὁ ἄνθρωπος μεθ' ὅλας τὰς κατακτήσεις τῆς εἰς τὸ ἔπακρον διὰ τῆς ἐπιστήμης ὀξυνθείσης διανοίας αὐτοῦ δὲν ἠδυνήθη ν' ἀπαλλαγῇ τέλεον ἀπὸ τῆς κηδεμονίας τῆς φύσεως. Ὁ βίος αὐτοῦ εἶνε συνάρτησις ἀναποφεύκτων τινῶν ὅρων καὶ συνθηκῶν, οἷαι: τὸ ἔδαφος, ὁ ἀήρ, τὸ ὕδωρ, τὰ ἐνδύματα, τὰ βρώματα καὶ τὰ πόματα· ἔτι δὲ κόσμος ὁλόκληρος φυτικῶν τινων ὀργανισμῶν ἐλαχίστων διαστάσεων, ὧν ἡ ἀπομόνωσις, διάγνωσις τῶν ἰδιοτήτων, ταξινόμησις καὶ καλλιέργεια τῶν ποικίλων μορφῶν καὶ οἰκογενειῶν ὀφείλεται εἰς τὸν ἀλήστου μνήμης γάλλον μικροβιολόγον Pasteur καὶ τοὺς ὁποίους γνωρίζει ἡμῖν ἡ Βοτανικὴ ὑπὸ τὸ γενικὸν ὄνομα *μύκητας*.

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Κύριλλος Α' ὁ Λούκαρις *(1622, 1624, 1632, 1637)*

Οὐδεὶς ὁ ἀγνοῶν τὰ παράδοξα ἐκεῖνα φυτά, ἅτινα ὅλως ἰδιότροπον μορφὴν παρουσιάζουσι καὶ ὅλως ἰδιότροπον χρωματισμὸν (οἱονδήποτε ἄλλον ἢ τὸν συνήθη πράσινον τῶν κοινῶν φυτῶν) καὶ ἅτινα κατελέχθησαν ἐν τοῖς βρώμασι τοῦ ἀδηφάγου ἀνθρώπου ὑπὸ τὸ ὄνομα «*μανιτάρια*». Τὰ περὶ οὗ ὁ λόγος φυτὰ εἶνε γνωστὰ ἐν τῇ Φυτολογίᾳ ὑπὸ τὸ ὄνομα *βασιδιομύκητες* ἢ *πιλοφόροι μύκητες*, καθότι συνίστανται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ στελέχους σχετικῶς ὑψηλοῦ, φέροντος ἐπὶ τοῦ ἄκρου πῖλον ἢ πέτασον, ὁμοιάζοντα πρὸς ἀλεξήλιον, ἐμπεπηγμένου δὲ ἐπὶ τοῦ ὑποθέματος διὰ λεπτῶν ἰνῶν, αἵτινες καλοῦνται *μυκήλιον*. Τούτων τὰ μὲν παρέχουσι τῷ ἀνθρώπῳ τροφὴν ἀζωτοῦχον ἀξιόλογον, ἔνια δὲ καὶ δηλητήριον θανατηφόρον. Κύριον διακρι-

τικὸν γνώρισμα αὐτῶν εἶνε ἡ ἔλλειψις χλωροφύλλης, ἤτοι τοῦ ζωηροῦ ἐκείνου χρώματος τοῦ πρασίνου, ὅπερ τὰ κύρια φυτὰ κέκτηνται, προσεπικεκτημένα καὶ τήνδε τὴν πολύτιμον ἰδιότητα: νὰ μετατρέπωσιν εἰς ποικίλας ὀργανικὰς οὐσίας τὰς ἀνοργάνους ὕλας, ἃς ἐκ τοῦ ἀέρος καὶ ἐκ τοῦ ἐδάφους λαμβάνουσιν. Στερούμενοι λοιπὸν τῆς ἰδιότητος ταύτης οἱ μύκητες καὶ ἀδυνατοῦντες ν' ἀφομοιῶσι τὴν τροφὴν αὐτῶν ζῶσι παρασιτικῶς ἢ ἐπὶ ζώντων φυτῶν ἢ ἐπὶ φυτῶν ἐν σήψει διατελούντων, ὡς σαπρόφυτα.

Τοῖς πᾶσιν ἐπίσης γνωστὸν ὅτι, ἂν θέσωμεν ἄρτον ἐν ὑγρῷ χώρῳ, μεθ' ἡμέρας τινὰς θὰ εὕρωμεν αὐτὸν κεκαλυμμένον ὑπὸ ἰδιομόρφου ἐπικαλύμματος, ὅπερ καλοῦμεν *εὐρῶτα* ἢ *μούχλαν*. Ἐξεταζόμενος ὁ εὐρὼς διὰ μικροσκοπίου ἐμφανίζεται ἀποτελούμενος ἐκ λεπτῶν μίσχων ὑπὸ ἐγκαρσίων διαφραγμάτων διαμεμελισμένων καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῶν φερόντων κλωνία διαμεμελισμένα καὶ ὡς ἐκ τούτου ὁμοιάζων πρὸς χρωστῆρα. Ἂν δὲ ὑπὸ τὸ μικροσκόπιον ἐξετασθῇ σταγὼν αἵματος ληφθέντος ἐκ βοὸς προσβληθέντος ὑπὸ *ἄνθρακος*, μεταξὺ τῶν αἱμοσφαιρίων, θὰ παρατηρηθῶσι μικραὶ εὐθυτενεῖς ἶνες καλούμεναι *βακτήρια τοῦ ἄνθρακος*. Τόν τε εὐρῶτα καὶ τὰ βακτήρια καταλέγουσι μεταξὺ τῶν μυκήτων ἐν γένει καὶ ὡς ἐκ τῆς ὁμοιότητος τῆς μορφῆς των καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως χλωροφύλλης ἐν πάσαις ταύταις ταῖς μορφαῖς.

Τινὲς τῶν μυκήτων παρέχουσιν εἰς σύμπαντα τὸν ἐνόργανον κόσμον ἀξιόλογον ὑπηρεσίαν, καθότι τῇ ἐνεργείᾳ τούτων τὰ νεκρὰ τῶν ζῴων σώματα ἀποσυντίθενται καὶ αἱ ἐντεῦθεν σηψιγενεῖς οὐσίαι ἐπανέρχονται εἰς τὴν γενικὴν τῆς ὕλης κυκλοφορίαν. Μέχρις οὗ πρὸ πολλοῦ χρόνου ἐπιστεύετο ὅτι ἡ τῶν σωμάτων σῆψις τῶν ἐνοργάνων ὄντων εἶνε φυσικὸν ἐπακολούθημα τοῦ θανάτου ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης δράσεως. Τὴν σήμερον ἀναμφιλέκτως ἀποδεδειγμένον ὅτι μικροὶ μύκητες, καλούμενοι *βακτήρια τῆς σαπρίας* ἢ *σήψεως*, ὧν τὰ σπόρια ἄφθονα ἔν τε τῷ ἀέρι καὶ τοῖς ὕδασιν ὑπάρχουσι, προσκολλῶνται καὶ ἐμφωλεύουσιν ἐπὶ τῶν νεκρῶν σωμάτων καὶ προκαλοῦσι τὴν σῆψιν αὐτῶν ἐν εὐνοϊκῇ θερμοκρασίᾳ. Ἐν θερμοκρασίᾳ 60—100° τὰ πλεῖστα τῶν βακτηρίων κτείνονται· εἰς θερμοκρασίαν δὲ 160° καὶ τὰ τέως γνωστὰ ζωτικώτατα σπόρια βακτηρίων δὲν ἀντέχουσιν· ἐν θερμοκρασίᾳ δὲ τοῦ 0° καὶ κατωτέρᾳ δὲν κτείνονται μὲν οἱ μικροοργανισμοί, ἀλλ' ἀδρανοῦσιν. Πρό τινων δεκαετηρίδων εὑρέθη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Λένα (Β. Σιβηρίᾳ) ἀκέραιον τὸ πτῶμα ἐλέφαντος τοῦ πρωτογενοῦς, πρὸ πολλοῦ ἐκλιπόντος ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς, φέρον τὰς σάρκας καὶ τὸ τριχωτὸν δέρμα του, προφυλαχθὲν ἐκ τοῦ πεπηγότος ἐκείνου στρώματος, μὴ ἐπιτρέψαντος τὴν αὔξησιν καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν σηψιγόνων βακτηρίων. Ὅθεν εὐνόητον ὅτι, ἂν δὲν ὑπῆρχον ἐν τῇ φύσει τὰ σηψιγόνα ταῦτα βακτήρια, ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς θὰ ἐκαλύπτετο ὑπὸ ἀπείρων πτωμάτων ποικίλων ζῴων, καὶ δὴ καὶ ἀνθρωπίνων καὶ θὰ ἀπέβαινεν ἀκατοίκητος ὑπὸ τῆς ὁλονὲν αὐξανομένης τούτων πληθύος.

Καὶ αὐτοὶ οἱ μᾶλλον δύσπιστοι καὶ ἐπιφυλακτικοὶ πείθονται περὶ τῆς ὑπάρ-

ξεως τοιούτων σηψιγόνων ὄντων, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰ διάφορα ἀντισηπτικὰ λεγόμενα μέσα, ὧν ποιούμεθα χρῆσιν πρὸς τελείαν καταστροφὴν ἢ καὶ ἀδράνειαν τῶν ὄντων τούτων. Γνωστῆς οὔσης τῆς εὐνοϊκῆς θερμοκρασίας πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ δρᾶσιν τῶν μικροοργανισμῶν, ποιούμεθα συνήθως χρῆσιν λίαν ταπεινῆς ἢ λίαν ὑψηλῆς θερμοκρασίας πρὸς παρεμπόδισιν τῆς σήψεως, ἔτι δὲ δραστικῶν τινων οὐσιῶν ἀπολυμαντικῶν καὶ μικροβιοκτόνων. Οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἐγίνωσκον κάλλιστα νὰ ταριχεύωσι τὰ πτώματα νεκρῶν, ἅτινα διεσώθησαν ἀβλαβῆ μέχρις ἡμῶν. Θέλοντες νὰ διατηρῶμεν ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἰχθῦς ἢ κρέατα ποιούμεθα χρῆσιν ἑρμαρίων περιβεβλημένων διὰ πάγου, ἀποστειροῦμεν καὶ πυκνοῦμεν τὸ γάλα διὰ παρατεταμένου βρασμοῦ καὶ δι' ἑρμητικῆς συγκολλήσεως τοῦ στομίου τοῦ δοχείου, ὥστε τὰ μὲν ἐν αὐτῷ τυχὸν ἐνυπάρχοντα σηψιγόνα σπόρια ἐν τῇ ὑψηλῇ ἐκείνῃ θερμοκρασίᾳ νὰ καταστραφῶσι, νέων δὲ τοιούτων προσέλευσις ν' ἀποβῇ ἀδύνατος. Δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου σαρδέλλαι καὶ ἀστακοὶ ἐν κυτίοις διατηροῦνται ἐπὶ μακρόν, διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου λαχανικὰ καὶ καρποὶ ἐν κυτίοις κατὰ πᾶσαν ὥραν τοῦ ἔτους ἀπέβησαν προσιτοὶ εἰς τὰς τραπέζας ἡμῶν.

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Ἄνθιμος Α' ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως (1623)

Εἰς τί δὲ ὀφείλεται ἐπίσης κοινότατον φαινόμενον, γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα *ζύμωσις*, δι' ἧς παρασκευάζομεν διαφόρους τροφὰς καὶ ποτά; Ὁ ἐντὸς τῶν βυτίων ἢ κάδων βρασμὸς τοῦ γλεύκους αἰτίαν ἔχει εἶδος βακτηρίου, οὗ τὰ σπόρια ἐπ' αὐτῶν τε τῶν ῥαγῶν τῆς σταφυλῆς μεταφέρονται καὶ ἐκ τοῦ ἀέρος τῆς ἀποθήκης προστίθενται τῷ ὑγρῷ καὶ προκαλοῦσιν, ἀναπτυσσόμενα ταῦτα ἐν τοῖς θρεπτικοῖς δι' αὐτὰ ἅλασι τοῦ γλεύκους, τὸν χωρισμὸν τοῦ σταφυλοσακχάρου εἰς οἰνόπνευμα καὶ διοξείδιον ἄνθρακος (Co_2). Τὸ γλεῦκος ἐγένετο οἶνος. Παραμένει οὗτος ἐκτεθειμένος εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα· νέου εἴδους βακτήρια εἰσερχόμενα ἐν αὐτῷ μεσολαβοῦσι τὴν διὰ τοῦ ὀξυγόνου (Ο) τοῦ ἀέρος μετατροπὴν τοῦ οἰνοπνεύματος εἰς ὀξει-

κὸν ὀξύ. Ὁ οἶνος ἐξύνισε (ἔγεινεν κρασόξυδο). Παραμένει καὶ τοῦτο ἐν δοχείῳ ἀνοικτῷ· νέου εἴδους μύκητες προκαλοῦσι τὴν ἀποσύνθεσιν τοῦ ὀξεικοῦ ὀξέος εἰς ἁπλουστέρας ἑνώσεις. *Τὸ ξύδι γίνεται νερό.* Τὸ γάλα γίνεται ὀξύγαλα (γιαγοῦρτι) δι' ἐπιδράσεως μυκήτων. Μύκητες ἐπίσης εἶνε καὶ οἱ ἐπὶ τῆς ζύμης τοῦ ἀλεύρου ἐνεργοῦντες καὶ τὴν ζύμωσιν αὐτοῦ προκαλοῦντες, ὁπότε λέγομεν κοινῶς ὅτι τὸ *ζυμάρι ἀνέβη* ἢ *ἔγεινεν.*

Εἰς μύκητας ἐπίσης ὀφείλονται τὰ ποικίλα χρώματα, τὰ παρατηρούμενα ἔν τισιν οὐσίαις, ἐν αἷς οὗτοι δρῶσιν. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶχε παρατηρηθῇ πρὸ πολλοῦ χωρὶς νὰ κατορθωθῇ νὰ δοθῇ ἐξήγησίς τις εἰς αὐτό. Οὕτω π. χ. ὁ Λίβιος ἀναφέρει ὅτι τῷ 322 π. Χ. εὑρέθη ἐν Ῥώμῃ ἄρτος μὲ ἐρυθρὰς κηλῖδας αἵματος ἐστιγμένος, αἱ δὲ γυναῖκες, αἵτινες ὑπεδείχθησαν ὡς ζυμώσασαι τὸν ἄρτον ἐκεῖνον, ἐθανατώθησαν, ὡς γενόμεναι ἡ αἰτία τῆς μεταδόσεως τῆς πανώλους ἀνὰ τὴν πόλιν. Τὸ ἐπὶ τοῦ ἁγίου ἄρτου τῶν Καθολικῶν παρατηρηθὲν αἱματόχρουν ἐπικάλυμμα, ὅπερ κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς φοβερὰς καταδιώξεις, μύκητας βεβαίως εἶχεν αἰτίαν. Μύκητες χρωματίζουσι τὸ γάλα κυανοῦν ἢ κίτρινον, τὸ πύον πράσινον ἢ κυανοῦν, βρασθέντα γεώμηλα ἢ κόλλαν ἀμύλου κίτρινα ἢ κιτρινοπράσινα.

Πολλοὶ μύκητες ἐκλέγουσιν ὡς κατοικίαν ζῶντα φυτὰ καὶ ἐκ τοῦ χυμοῦ αὐτῶν τρεφόμενοι προκαλοῦσιν ἐν αὐτοῖς καταστρεπτικὰ νοσήματα. Τίς τὴν σήμερον ἀγνοεῖ τὸν περονόσπορον τῆς ἀμπέλου, τὸν περονόσπορον τῶν γεωμήλων, ὀλύραν τὴν ἐρεσιβώδη τῶν σιτηρῶν, τὰς νόσους τῶν ἐρεβίνθων, τῶν σεύτλων, τῶν λαπάθων, τοῦ τριφυλλίου καὶ ἄλλων; Παραλείποντες τὴν μακροσκελῆ ἀπαρίθμησιν τῆς προσβολῆς ἄλλων φυτικῶν τε καὶ ζωικῶν εἰδῶν ὑπὸ διαφόρου φύσεως μυκητοειδῶν μορφῶν, δὲν δυνάμεθα ἐν σιγῇ νὰ παρέλθωμεν τὴν σφοδρὰν καὶ ἐπίμονον ἔφεσιν ἐνίων μορφῶν βακτηριδίων εἰς τὸ νὰ ἐμφωλεύσωσιν ἐν ὡρισμένοις ἱστοῖς καὶ ὀργάνοις τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καὶ παράγωσι δεινὰς νόσους. Εἰθίσθημεν ὅλως ἀθορύβως νὰ ἀκούωμεν ἢ καὶ νὰ ὑφιστάμεθα ἐνίας τῶν προσβολῶν τούτων, οἷαι: ὁ τριχοφάγος, ἡ ἄφθα τῶν ἐπιμαστιδίων, ἡ τερηδὼν τῶν ὀδόντων καὶ αἱ παρόμοιαι. Γνωστὸν ὅμως πόσον θορυβούμεθα καὶ σύσσωμοι τρέμομεν καὶ ἐπὶ τῷ ἁπλῷ ἀκούσματι ὅτι ἐν γείτονι χώρᾳ ἐνέσκηψε χολέρα ἢ πανώλης ἢ τῦφος, πόση δὲ θλῖψις καταλαμβάνει ἡμᾶς ἐπὶ τῷ ἀκούσματι ὅτι φίλον πρόσωπον εἶνε προσβεβλημένον ὑπὸ φθίσεως, πόση δὲ ἄφατος ὀδύνη καὶ ἀπογοήτευσις καταλαμβάνει ἐκεῖνον, ὅστις αἴφνης διὰ διαφόρων πλαγίων μέσων καὶ ὑπαινιγμῶν μανθάνει ἀπὸ τοῦ ἰατροῦ αὐτοῦ ὅτι εἶνε προσβεβλημένος ὑπὸ φθίσεως ἐπὶ τῇ ἀμέσῳ ἰδέᾳ ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἶνε νεκρόζωος, εἶνε ἀπόκληρος τῆς τύχης, σύντριμμα καὶ σεσηπὸς μέλος τῆς κοινωνίας; Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἡ εὐφλογιῶσα, ἡ λυσσῶσα, ἡ ὑπὸ διφθερίτιδος, σιφιλίδος καί τινων ἄλλων νόσων προσβαλλομένη μερὶς καταφεύγει εἰς τὰ ὑπὸ τῶν ἀληθῶν εὐεργετῶν τῆς ἀνθρωπότητος ὑποδειχθέντα θεραπευτικὰ μέσα καὶ μετ' ἀφάτου εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς

ὄντως μεγάλους ἐκείνους μύστας τῆς ἐπιστήμης ἀπαλλάσσεται τοῦ ἐφιάλτου. Ὁποία ὅμως ἡ τύχη τοῦ πανωλικοῦ καὶ τοῦ χολερικοῦ, ὁποία δὲ μᾶλλον τοῦ φθισιῶντος; καθ' ὃν χρόνον ἐν ταῖς πλείσταις τῶν μεγαλοπόλεων τῆς ἐπαράτου ταύτης νόσου, τῆς φθίσεως, ἐν εὐρυτέρῳ κύκλῳ διαδιδομένης καὶ ἁπλουμένης;

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι μόλις τὸ νοσογόνον αἴτιον τῆς φυματιώσεως ἐγνώσθη καὶ ἀμέσως μεγάλη μερὶς τοῦ ἰατρικοῦ κόσμου ἀμείλικτον ἐκίνησε σταυροφορίαν κατ' αὐτοῦ ἐπὶ σκοπῷ ἐξευρέσεως καταλλήλου μέσου ἐξοντώσεως. Ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ τό γε νῦν! Οὔτε ἐν τοῖς κρησφυγέτοις αὐτοῦ: ἐν τοῖς πνεύμοσιν, ἔνθα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐλλοχᾷ, ἠδυνήθη νὰ ὑπερισχύσῃ αὐτοῦ, ἀλλ' οὔτε καὶ μεμονωμένου ἐν τῷ περιβάλλοντι. Μεθ' ὅλας δὲ τὰς νέας λυσσωδεστέρας ἀποπείρας, τὸ βακτηρίδιον τῆς φθίσεως παραμένει ἀκατάβλητον καὶ ἄτρωτον. Ἀστοχήσασα ἡ ἐπιστήμη δὲν ἀπηλπίσθη· ὑπάρχουσιν ἔτι οἱ μετὰ μείζονος ἴσως πάθους ἐργαζόμενοι πρὸς ἐπιτυχίαν θεραπευτικοῦ τινος μέσου ἀσφαλοῦς. ἀλλὰ μέχρις οὗ τοῦτο ἐπιτευχθῇ, ἰδοὺ φωνὴ στεντορεία ἐκ μέρους πάλιν τῆς ἐπιστήμης πρὸς τὴν ἐν τῷ ἐπιφόβῳ καὶ ὀλεθρίῳ κύκλῳ τῆς φυματιώσεως συνεσφιγμένην ἀνθρωπότητα: Ἐνισχύσωμεν τὸ κύτταρον, ἐπιρρώσωμεν τὸν ὀργανισμόν, ἐξουδετερώσωμεν τὸ μικρόβιον διὰ καταλλήλου προπαρασκευῆς τοῦ ἐδάφους, ὅπερ μέλλει νὰ ἐκλέξῃ ὡς κατοικίαν, καθιστάντες αὐτὸ ἱκανὸν ν' ἀποκρούῃ τὰς λυσσαλέας ἐπιδρομὰς τοῦ πολεμίου! Ποῖοι δὲ οἱ λόγοι τοῦ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον προσδοκωμένου θριάμβου καὶ εὐεργετήματος;

Κατὰ τὴν φυσιολογίαν, τὸ πλάσμα ἢ ὁ ὀρὸς τοῦ αἵματος ἐμπεριέχει οὐσίας τινὰς ἀλεξικάκους ἢ ἀλεξητηρίους, κεκτημένας τὴν ἰδιότητα νὰ καταστρέφωσι βακτηρίδια ἢ καθ' ὅλου ξένα σώματα εἰσαγόμενα εἰς τὸν ὀργανισμόν. Ὁ ὀρὸς τοῦ αἵματος τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος οὐσιῶν δρᾷ ἰσχυρῶς κατὰ τῶν βακτηριδίων τοῦ τύφου καὶ τῆς χολέρας, ἀσθενέστερον ἐπὶ τοὺς πυογόνους σταφυλοκόκκους καὶ στρεπτοκόκκους, οὐδόλως δὲ ἐπὶ τὰ βακτηρίδια τῆς διφθερίτιδος καὶ τοῦ ἄνθρακος. Περὶ τῶν ἀλεξιτηρίων τούτων οὐσιῶν δοξάζουσιν ὅτι εἶνε λίαν ἀσθενεῖς λευκωματοειδεῖς οὐσίαι, ἐκπηγάζουσαι ἐκ λευκῶν αἱμοσφαιρίων ἢ ἄλλων κυττάρων τοῦ ὑγιοῦς ὀργανισμοῦ καὶ προασπίζουσαι αὐτὸν ἀπὸ τῶν μιασματικῶν νόσων. Τοιαῦται οὐσίαι δρῶσι καὶ ἐν τῇ λεγομένῃ *Ἀνοσίᾳ.* Ἀπὸ πολλοῦ χρόνου δηλαδὴ εἶνε γνωστὸν ὅτι ὑπάρχουσι νόσοι, αἷς οἱ ἄνθρωποι νοσήσαντες δὲν περιπίπτουσιν αὖθις, ἤτοι κτῶνται τὴν ἀνοσίαν.

Παρετηρήθη δὲ ὅτι ὀρός, ἐκ τοιούτων ἀνθρώπων λαμβανόμενος καὶ ἐνιέμενος εἰς τὸ αἷμα ἄλλων ἀτόμων, παρέχει ἐπίσης τὴν ἀνοσίαν καὶ εἰς αὐτά. Πόλεμος δεινὸς συνάπτεται μεταξὺ τῶν οὐσιῶν τούτων ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν εἰσελθόντων βακτηριδίων ἀφ' ἑτέρου ἐν τῷ ὀργανισμῷ τοῦ ἀνθρώπου εἴτε διὰ τοῦ ἀναπτευστικοῦ εἴτε διὰ τοῦ πεπτικοῦ συστήματος εἴτε καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ δέρματος κατὰ τὴν λύσιν τῆς συνεχείας ἐγκατασταθέντα ταῦτα ἔν τινι ὀργάνῳ

προκαλοῦσιν ἐρεθισμόν, ὅτε προσέρχονται τὰ λευκὰ αἱμοσφαίρια καὶ συνάπτεται μεταξὺ αὐτῶν ἀγών, καθ' ὃν ὁτὲ μὲν ὑπερισχύουσι τὰ λευκὰ αἱμοσφαίρια, — ἐὰν ὁ ἱστὸς ἦτο φυσιολογικῶς ὑγιὴς καὶ δὴ ἡ προκληθεῖσα ἀλλοίωσις αὐτοῦ σχετικῶς ἐλαχίστη — κατατρώγουσι τὰ βακτηρίδια καὶ ἀποκαθίσταται ἡ τάξις καὶ ἡ φυσιολογικὴ λειτουργία τοῦ ὀργάνου ἐκείνου, ὁτὲ δὲ — ἂν ὁ ἱστὸς τοῦ ὀργάνου ἦτο ἐξησθενημένος, τὰ βακτηρίδια πολλά, καὶ ἡ ἐπελθοῦσα ἀλλοίωσις μεγάλη — τὰ βακτηρίδια ἐναπομένοντα κύρια τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἄρχονται τῆς καταστροφῆς τοῦ ἱστοῦ, μηδεμίαν ἀντίστασιν παρεχόντων τῶν μορφολογικῶν στοιχείων τοῦ ὀργανισμοῦ.

Ὁμολογῶ ὅτι κἀγὼ εἶμαι ἀναρμόδιος πρὸς σαφῆ παράστασιν τῶν φαινομένων τούτων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ εἰδικωτέρου ἀνδρὸς λεπτομερέστερον ἐκτιθέμενα ταῦτα, ἥκιστα θὰ ἦσαν νοητὰ ὑπὸ τῶν πολλῶν. Ἀλλ' ἅπαντες ἀνεξαιρέτως γινώσκομεν ὅτι, ὅταν ἐνσκήψῃ ἐπιδημία τις, ἀνεξαιρέτως δὲν προσβάλλονται πάντες οἱ ἐν τῷ τόπῳ τῆς προσβολῆς οἰκοῦντες, ἂν καὶ εἰσάγωσι τὰ αὐτὰ βακτηρίδια εἰς τὸν ὀργανισμὸν αὐτῶν, ὁμοίως πολλοὶ συνοικοῦσι μετὰ φθισικῶν καὶ ὅλοι ἀνεξαιρέτως δὲν προσβάλλονται ὑπὸ τῶν βακτηριδίων τῆς φθίσεως. Λέγουσι δὲ συνήθως ὅτι διὰ νὰ προσβληθῇ τις ὑφ' οἱασδήποτε νόσου πρέπει νὰ ἔχῃ προδιάθεσιν. Τοῦτο, νομίζω, δὲν σημαίνει τίποτε ἄλλο, εἰμὴ — ὡς ἀριδήλως διάφοροι στατιστικαὶ θνητότητος πληθυσμῶν δεικνύουσιν, — ἐξησθενημένον ὀργανισμὸν ἕνεκα ποικίλων αἰτίων ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος, τοῦ τρόπου τῆς διατροφῆς, τῆς χρήσεως καὶ καταχρήσεως διαφόρων ποτῶν καὶ ῥοφημάτων, πολυτελείας ἕνεκεν, χάριν τέρψεως τοῦ οὐρανίσκου καὶ προσωρινῆς ἐξάψεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἡδονικῶς καὶ μεθυστικῶς, εἰσαχθέντων ἀτυχῶς εἰς κοινὴν χρῆσιν· ἑνὶ λόγῳ, ἕνεκα, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ νῦν βιοῦντος ἀνθρώπου ἀπὸ τοῦ λιτοῦ φυσικοῦ βίου τοῦ τῶν ἀρχαιοτέρων χρόνων ἀνθρώπου, ἕνεκα τοῦ κακοήχου ἐκφυλισμοῦ.

Ἐὰν ἡ διὰ τῶν δεσμῶν τοῦ γάμου σύζευξις προσώπων καχεκτικῶν καὶ ἐξ οἱουδήποτε μεταδοτικοῦ νοσήματος προσβεβλημένων, ἐὰν ἡ ἐκ μέρους ἀστόργων τινῶν μητέρων ἄνευ πραγματικῶς ἐπιβαλλομένου λόγου ἀποχρῶντος παράδοσις τῶν τρυφερῶν πλασμάτων εἰς θηλασμὸν καὶ σπαργάνωσιν πρὸς τροφοὺς ἀγνώστου προελεύσεως, ἐὰν ὑγροί, στενοὶ καὶ περιωρισμένοι χῶροι, χρησιμεύοντες ὡς σχολεῖα εἰς μικροὺς παῖδας, ἐὰν ἐπιδεικτικὰ σχολικὰ προγράμματα, ὑπὸ τῶν τυχόντων δοκησισόφων, ὡς ὑπὸ ἐμπείρων καὶ χρηστῶν παιδαγωγῶν, συντασσόμενα καταπονητικὰ καὶ καταστρεπτικὰ τῆς νεολαίας, ἐὰν αἱ ἐν ὑπαίθρῳ ἀσκήσεις καὶ παιδιαί, εὐμέθοδος γυμναστικὴ καὶ ψυχρολουσία ἐντελῶς παραμελούμεναι, ἐὰν ἕξεις κακαὶ καὶ ὀλέθριαι διὰ μιμήσεως ἀτυχῶς πολλάκις ἐξ αὐτῶν τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα μεταδιδόμεναι, ἐάν, ἐὰν ταῦτα πάντα προπαρασκευάζωσιν ἐκπεφυλισμένην γενεάν, καχεκτικὸν ὀργανισμόν, στάδιον πρόσφορον πρὸς δρᾶσιν τῶν πειναλέων ἀτόμων

τοῦ μικροκόσμου, λαμβανέσθωσαν ὑπὸ σπουδαίαν, σπουδαιοτάτην ἔποψιν αἱ ὡς πρὸς τὰ ζητήματα ταῦτα ὑπὸ εἰδικῶν ἀνδρῶν ἀφειδῶς παρεχόμεναι ὑποθῆκαι καὶ γιγνόμεναι συστάσεις, ἀκουέσθω συχνότερον ἀπὸ βημάτων σωματείων καὶ συλλόγων ἡ φωνὴ τῶν δυναμένων ἀκαταμαχήτως νὰ ὑποδεικνύωσι τὸν κρημνόν, εἰς ὃν βαίνομεν βιοῦντες ἐν πλειονότητι ὅπως βιοῦμεν, πολλαπλασιασάτωσαν οἱ εὐσυνειδήτως εἰς τὰ παιδαγωγικὰ ἐργαζόμενοι τὰς δυνάμεις αὐτῶν καὶ ἐνεργείας, ἀντὶ ἀποθαρρύνσεως ὡς ἐκ τῶν ὕβρεων καὶ προσβολῶν τῶν ἀντιδραστικῶν, ληφθήτω φροντὶς διὰ τὸν πένητα, τὸν ἀπόκληρον τῆς τύχης παῖδα, τὸν γυμνητεύοντα καὶ νῆστιν, τὸν ἐν τῇ κοινωνικῇ ὑποστάθμῃ βιοῦντα, τὸν ἀντὶ χρηστῶν ὑποθηκῶν, κραιπάλης καὶ ἀκολασίας μαθήματα παρὰ τῶν γονέων αὐτοῦ λαμβάνοντα, κινῶμεν σὺν Ἀθηνᾷ καὶ χεῖρα· μὴ παρεκκλίνοντες τῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἃς ὁ ὀργανισμὸς ἀποβαίνει ὑγιὴς καὶ ἀντοχικός· βοηθήσωμεν τὸ ἔργον τῆς ἐπιστήμης τῆς μικροβιολογίας. Μὴ ἀναμένωμεν νὰ θεραπεύωμεν τὸ κακὸν γενόμενον· προλάβωμεν τοῦτο· εὐκολώτερον δέ, νομίζω, τὸ δεύτερον ἐν παντὶ ζητήματι.

Ἐὰν δέ τινες, στένοντες ὑπὸ τὸ βάρος ποικίλων ὑποχρεώσεων, ἀδυνατῶσι νὰ πράξωσιν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀναγνωρίζουσιν ὡς ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τῆς ὑγιεινῆς, ἄλλως ἐπαπειλεῖται μείζων κίνδυνος, ὑποβαλλόμενοι δὲ εἰς κόπους καὶ ἐργασίας καταπονούσας τὸ σαρκίον, εἰ μή τι ἄλλο, νευροπαθεῖς καὶ νευρασθενικοὶ ἀποβαίνωσιν, ἂς μὴ χλευάζωσι τὸν λέγοντα καὶ ὑποδεικνύοντα τὰ ἀνωτέρω ὡς κενοὺς λόγους ἐκστομοῦντα καὶ ματαιοπονοῦντα· ἐγὼ πρῶτος καταλέγων ἐμαυτὸν μεταξὺ τῶν τοιούτων, οὐκ ὀλίγων, παρρησίᾳ ἅπαντῶ αὐτοῖς· «Πράξωμεν ὅ,τι εἶναι δυνατὸν δι' ὑπερβολικῆς ἔστω ἐργασίας καταποντοῦντες ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ τῆς οἰκογενείας, ὑπὲρ τῶν τέκνων ἡμῶν καὶ ἂς πέσωμεν θύματα τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀνισότητος ἕνεκα τῶν ἐν πολλοῖς ἀνεπιτεύκτων ἀπαιτήσεων τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ».

Αθ. Ιωαννου

★ Ἕκαστος ἔχει τρεῖς χαρακτῆρας· ἐκεῖνον, ὃν δεικνύει, ἐκεῖνον, ὃν πράγματι ἔχει καὶ ἐκεῖνον, ὃν νομίζει ὅτι ἔχει. **Ἀλφόνσος Κάρρ.**

★ Ὁ Εὐριπίδης, ὀνειδιζόμενος ὑπό τινος ὅτι εἶχε στόμα δυσῶδες, «Ναί», εἶπε, «διότι πολλὰ μυστικὰ κατεσάπησαν ἐν αὐτῷ». **Ἱερὸς Αὐγουστῖνος.**

★ Ἡ ἐργασία εἶναι προσευχή.

★ Ἡ ἑπομένη βαρυσήμαντος συμβουλὴ πρὸς τοὺς νέους ὑπάρχει ἐγγεγραμμένη ἐπὶ τοῦ ὡρολογίου τοῦ ἐν Ὀξωνίᾳ σχολείου: «Periunt et imputantur», ἤτοι «Ἀπόλλυνται (αἱ ὧραι) καὶ εἰμεθα ὑπεύθυνοι.

ΣΚΑΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΒΙΟΥ ΤΩΝ ΟΡΦΑΝΩΝ

ΕΝ ΤΩ ΕΘΝΙΚΩ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΩ

Δὲν ὑποθέτω νὰ ὑπάρχῃ παῖς, εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ ὁποίου τὸ ὀρφανοτροφεῖον νὰ μὴ εἰκονίζηται μὲ τὰ μᾶλλον ζοφερὰ χρώματα, νὰ μὴ σημαίνῃ τόπον κολάσεως, βασάνων καὶ φυλακῆς. Οὐ μόνον δὲ παρὰ τοῖς παισὶ τῶν ὁμογενῶν ἐπικρατεῖ ἡ τοιαύτη γνώμη, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς τῶν Εὐρωπαίων, ὡς δύναταί τις νὰ ἴδῃ ἔν τινι τῶν πραγματειῶν τῆς ἀγγλίδος Amy Le Feuvre.

Ἡ παράλογος αὕτη γνώμη, δι' ἧς τὰ ἱερὰ ταῦτα τῆς φιλανθρωπίας ἄσυλα παρίστανται πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν μικρῶν μας παίδων ὡς ἄλλα βασανιστήρια, συντελεῖ εἰς τὸ νὰ αἰσθάνωνται οὗτοι ἀποστροφὴν καὶ μῖσος οὐ μόνον ἐν τῇ παιδικῇ αὐτῶν ἡλικίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μετέπειτα αὐτῶν βίῳ, ἕνεκεν εὐνοήτων ψυχολογικῶν λόγων, πρὸς ἀνυπολόγιστον ζημίαν τῶν ἱδρυμάτων τούτων. Ἕνεκα τούτου βλέπομεν τοὺς μὲν μικροὺς ὀρφανούς, τοὺς τὸ πρῶτον εἰσερχομένους ἐν τοῖς ὀρφανοτροφείοις, δυστροποῦντας νὰ παραμείνωσιν ἐν αὐτοῖς καὶ δυσκόλως ἐγκλιματιζομένους μὲ τὴν ἀτμόσφαιραν τοῦ νέου τούτου περιβάλλοντος, τοὺς δὲ ἐπισκέπτας τοῦ καταστήματος ἀφίνοντας πολλάκις κραυγὴν ἐκπλήξεως ἐπὶ τῇ θέᾳ καὶ τῷ ἀκούσματι τῆς ὑπηρεσίας τῶν ἱδρυμάτων τούτων. Ὅθεν, ἐπιχειροῦντες νὰ ἐξαλείψωμεν τὴν ὅλως ἄδικον ταύτην κατὰ τῶν ὀρφανοτροφείων ἐπικρατοῦσαν σφαλερὰν πρόληψιν καὶ γνώμην διὰ τῆς σκιαγραφήσεως τοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ὀρφανοτροφείῳ ἐσωτερικοῦ βίου τῶν ὀρφανῶν, ἅτε καὶ τοῦ βίου τῶν ἐν τοῖς ἄλλοις ὀρφανοτροφείοις ὀρφανῶν ὄντος σχεδὸν τοῦ αὐτοῦ, φρονοῦμεν ὅτι δίδομεν νύξιν εἰς τοὺς πολλοὺς ὅπως αὐτοὶ μόνοι μελετήσωσι τὸ ζήτημα τοῦτο, καὶ ἐκ τῆς μελέτης ταύτης πιστεύομεν ἀδιστάκτως ὅτι θὰ παρατηρήσωσι τὸ προσγινόμενον ἀδίκημα εἰς τὰ ἱερὰ ταῦτα τῆς φιλανθρωπίας τεμένη.

Κατὰ τὸν διέποντα τὸ Ἐθνικὸν Ὀρφανοτροφεῖον Κανονισμόν, ἵνα γένηται παραδεκτὸς ὀρφανός τις ἐν αὐτῷ, δέον νὰ εἶναι ἐφωδιασμένος μὲ τὸ προσῆκον τῆς ἐφορείας τοῦ ἱδρύματος τούτου εἰσιτήριον, δυνάμει τοῦ ὁποίου καταγράφεται ἐν τῷ Μητρῴῳ τῶν ὀρφανῶν, ἀκολούθως κείρεται τὴν κόμην, λούεται, ἐνδύεται καθαρὸν ἱματισμὸν καὶ ἀποστέλλεται εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοῦ καταστήματος, ἔνθα διαμένει ἐπὶ 3—4 ἡμέρας ἐν ἰδιαιτέρῳ δωματίῳ, πρὸς πρόληψιν ὑπολανθανούσης τυχὸν ἐν αὐτῷ μολυσματικῆς νόσου, καὶ τέλος ἐμ-

βολιαζόμενος ἐλευθεροκοινωνεῖ μετὰ τῶν ἄλλων ὀρφανῶν, ἀφομοιούμενος καθ' ὅλα μὲ τὸν βίον αὐτῶν, ἔχοντα οὕτω:

Τὴν πρωΐαν ἑκάστης ἡμέρας, θέρους τε καὶ χειμῶνος, εἰς τὰς 5 ὥρας κρούει ὁ ἐγερτήριος κώδων, εἰς τοὺς ἤχους τοῦ ὁποίου εὐπειθῶς ὑπείκοντες οἱ ὀρφανοὶ ἐγείρονται καὶ ἐπιδίδονται εἰς τὴν τακτοποίησιν τῶν ἑαυτῶν κλινῶν καὶ εἰς τὴν συνήθη πρωϊνὴν αὐτῶν καθαριότητα. Μετὰ παρέλευσιν $^3/_4$ τῆς ὥρας κρούει καὶ αὖθις ὁ κώδων προσκαλῶν τοὺς ὀρφανοὺς νὰ παραταχθῶσιν εἰς γραμμήν, μεθ' ἣν στοιχηδὸν καὶ ἐν ἄκρᾳ ἡσυχίᾳ καὶ τάξει ὁδηγοῦνται εἰς τὸ προσκυνητήριον, ἔνθα τελοῦσι τὴν ἑωθινὴν αὐτῶν προσευχήν. Μετὰ τὴν προσ-

Ἁγιασμὸς κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ὀρφανοτροφείου θηλέων Σ. Σινιόσογλου

ευχὴν μετὰ τῆς αὐτῆς τάξεως καὶ ἡσυχίας εἰσέρχονται εἰς τὸ ἑστιατόριον τὴν 6ην ὡς ἔγγιστα ὥραν καὶ προγεύονται, τὴν δὲ $6^1/_4$ εἰσέρχονται εἰς τὸ διδακτήριον, ἔνθα προπαρασκευάζονται εἰς τὰ ἑαυτῶν μαθήματα, οἱ μὲν τῶν δύο ἀνωτάτων τάξεων παῖδες, Ε΄ καὶ $\overline{\text{ς}}$΄, μέχρι τῆς 7ης ὥρας, μεθ' ἣν ἄρχονται τὰ μαθήματα, διαρκοῦντα μόνον δύο ὥρας καθ' ἑκάστην, μετὰ τὴν λῆξιν τῶν ὁποίων μεταβαίνουσιν εἰς τὰ τεχνουργεῖα· οἱ δὲ τῶν τεσσάρων κατωτέρων τάξεων, μέχρι τῆς 8ης ὥρας μετὰ διαλείμματος εἰκοσαλέπτου. Τὴν 8ην ἄρχονται τὰ μαθήματα τῶν τεσσάρων κατωτάτων τάξεων, διαρκοῦντα μέχρι τῆς 11 ἢ 12ης ὥρας, καθ' ἣν ἀκριβῶς κρούει ὁ μέγας κώδων, σημαίνων τὴν λῆξιν πάσης ἐργασίας καὶ τὴν πρόσκλησιν εἰς τὸ γεῦμα, μεθ' ὃ ἀκολουθεῖ διάλειμμα

μιᾶς ὥρας. Τὴν $1\frac{1}{2}$ μ. μ. ὥραν οἱ ἦχοι τοῦ κώδωνος καλοῦσι καὶ πάλιν εἰς γραμμὴν τοὺς ὀρφανούς, οἵτινες ὁδηγοῦνται εἰς τὰ τεχνουργεῖα καὶ τὸ σχολεῖον, παραμένουσι δὲ ἐν αὐτοῖς μέχρι τῆς 5ης μ. μ. ὥρας, ἡμιώρου διαλείμματος γινομένου μόνον τὴν $3\frac{1}{2}$ ὥραν διὰ τοὺς παῖδας τοῦ σχολείου, καθ' ὃ χορηγεῖται εἰς αὐτὰ καὶ εἰς τοὺς τῶν ἐργοστασίων τεμάχιον ἄρτου ἄνευ ἀρτύματος. Τὴν 5ην ὥραν, ληγούσης πάσης ἐργασίας τῶν ὀρφανῶν ἔν τε τῷ σχολείῳ καὶ τοῖς ἐργοστασίοις, οὗτοι μετὰ διάχυσιν ἡμισείας ὥρας εἰσέρχονται ἅπαντες εἰς τὸ διδακτήριον, ἔνθα προπαρασκευάζονται εἰς τὰ μαθήματα τῆς ἐπαύριον ἐπὶ μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν· τὴν δὲ 7ην δειπνοῦσι καὶ τὴν 8ην ἀνέρχονται εἰς τοὺς κοιτῶνας ὅπως κατακλιθῶσι πρὸς ὕπνον.

Τὸ Σάββατον μ. μ. οἱ ὀρφανοὶ δὲν ἀπασχολοῦνται οὔτε εἰς τὸ σχολεῖον οὔτε εἰς τὰ ἐργοστάσια, ἀλλὰ καθαρίζουσι τὸ κατάστημα καὶ λούονται ὑποχρεωτικῶς ἐν θερμοῖς λουτροῖς. Τὰς Κυριακὰς καὶ ἑορτάς, μετὰ τὴν ἀκρόασιν τῆς θείας λειτουργίας, διέρχονται τὰς ὥρας αὐτῶν, τὰς μὲν πρωϊνὰς παίζοντες ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ καταστήματος, τὰς δὲ μεταμεσημβρινὰς μεταβαίνοντες εἰς περιπάτους.

Τὸ θέρος, κατὰ τὸν χρόνον τῶν παύσεων, μεταβαίνουσι καθ' ἑκάστην πρωΐαν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ λούονται, ἐπανακάμπτοντες εἰς τὸ κατάστημα περὶ τὴν 8ην ὥραν, ὁπότε προγεύονται· καὶ οἱ μὲν τῶν ἐργοστασίων ὀρφανοὶ μεταβαίνουσιν εἰς τὰ ἐργοστάσια αὐτῶν, καταγινόμενοι εἰς τὰς τέχνας καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας, οἱ δὲ τοῦ σχολείου — τῶν τεσσάρων κατωτάτων τάξεων — εἰσέρχονται εἰς αὐτὸ καὶ παραμένουσι δύο ὥρας πρὸ μεσημβρίας καὶ δύο ὥρας μετὰ μεσημβρίαν, ἀσχολούμενοι εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν γραφήν, τὴν ἀριθμητικὴν καὶ τὴν ἰχνογραφίαν.

Ἡ τροφὴ τῶν ὀρφανῶν εἶναι λιτὴ μέν, πλὴν ἐπαρκὴς καὶ καθαρά. Γευματίζουσι τετράκις τῆς ἡμέρας, τὴν πρωΐαν, τὴν μεσημβρίαν, τὸ δειλινὸν καὶ τὴν ἑσπέραν. Κρεωφαγοῦσι τετράκις τῆς ἑβδομάδος, ἰχθυοφαγοῦσιν ἅπαξ καὶ νηστεύουσι δίς, Τετάρτην καὶ Παρασκευήν. Νηστεύουσι προσέτι τὴν πρώτην καὶ τελευταίαν ἑβδομάδα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, τῆς τῶν Χριστουγέννων, ὡς καὶ ὁλόκληρον τὴν δεκαπενθήμερον νηστείαν τοῦ Αὐγούστου.

Ἡ στολὴ τῶν ὀρφανῶν εἶναι ἁπλῆ καὶ ὁμοιόμορφος. Μεταλλάσσουσιν ἐσώρουχα ἀνὰ πᾶν Σάββατον, σινδόνας κατὰ 15 ἡμέρας, κελύφη προσκεφαλαίων κατὰ 8 καὶ μανδήλια καὶ περιπόδια δὶς τῆς ἑβδομάδος.

Ἡ ἀπόλυσις τῶν ὀρφανῶν γίνεται μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ 16 ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτῶν, ὁπότε εἰσὶν ἀρκούντως ἐστοιχειωμένοι ἔν τε τῇ τέχνῃ καὶ τοῖς γράμμασιν. Καὶ ἐὰν μὲν ἔχωσι συγγενεῖς ἢ κηδεμόνας διαφερομένους, παραδίδονται αὐτοῖς· εἰ δὲ μή, τοποθετοῦνται φροντίδι τοῦ καταστήματος παρ' ἀγαθοῖς τεχνίταις. Τοῖς ἀπολυομένοις χορηγοῦνται δύο πλήρεις ἐνδυμασίαι, τὰ ἐσώρουχα αὐτῶν καὶ μικρὰ χρηματικὴ ἀμοιβὴ ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου ταμείου τῶν ὀρφανῶν διὰ τὴν πρώτην ἐγκατάστασιν αὐτῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ἀλλὰ καὶ

χρηματικὰ βραβεῖα θὰ δίδωνται ἐν τῷ μέλλοντι εἰς τοὺς ἐπιμελεστέρους αὐτῶν καὶ εἰς τοὺς ἐπιδειξαμένους διαγωγὴν ἄμεμπτον ὀρφανούς, ὁπόταν σὺν τῷ χρόνῳ, κατὰ τὸν διέποντα τὸ Ὀρφανοτροφεῖον ἐσωτερικὸν Κανονισμόν, ἱδρυθῶσι τοιαῦτα βραβεῖα ὑπὸ φιλανθρώπων ὁμογενῶν ἢ καὶ ξένων.

Ἐνταῦθα ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ εἴπωμεν ὀλίγας λέξεις περὶ τῶν ἱδρυθησομένων βραβείων. Ταῦτα θὰ ἐξεγείρωσι τὸ αἴσθημα τῆς ἁμίλλης τῶν ὀρφανῶν, θὰ χαλιναγωγῶσι καὶ θὰ περιστέλλωσι τὰς ἀταξίας καὶ τὰ νεανικὰ πάθη αὐτῶν, πρὸς τούτοις δὲ θὰ συντελέσωσιν εἰς τὸ νὰ ἐπευλογῶνται ἐπὶ γενεὰς γενεῶν, καὶ ἐφ' ὅσον θὰ ὑφίσταται τὸ ἵδρυμα, τὰ ὀνόματα τῶν φιλανθρώπων,

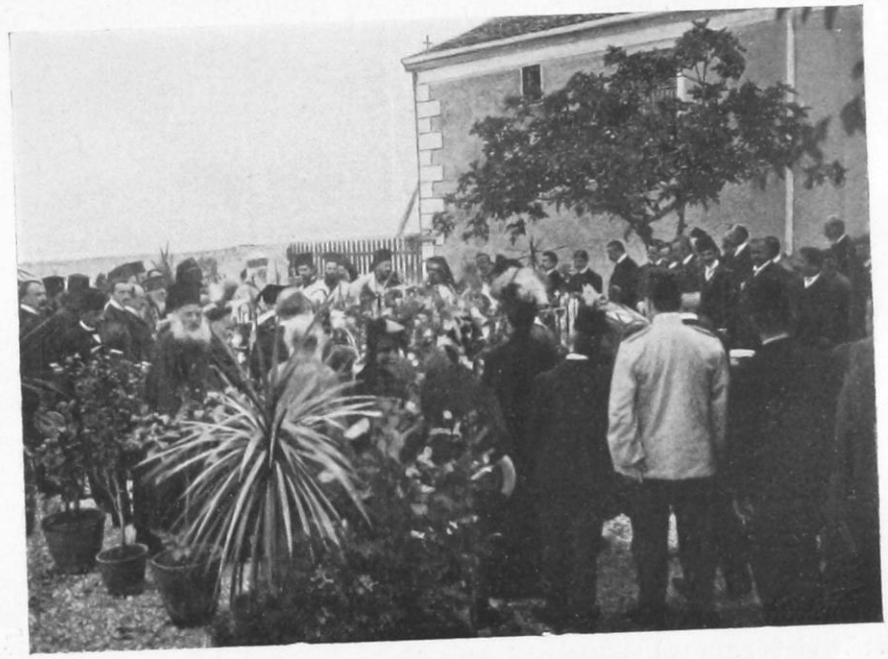

Μνημόσυνον ἐπὶ τοῦ τάφου Σ. Σινιόγλου κατὰ τὴν τελετὴν τῶν ἐγκαινίων τοῦ φερωνύμου Ὀρφανοτροφείου Θηλέων

οἵτινες θέλουσι καταθέσει ἐν πιστωτικῷ καταστήματι ἑξαὲι κεφάλαιόν τι, οὗ τὸ προϊὸν θὰ χορηγῆται κατ' ἔτος ὡς βραβεῖον, φέρον τὸ ὄνομα τοῦ ἀθλοθέτου, εἰς ἕνα ἢ πλείονας ὀρφανούς. Ἐλπίσωμεν ὅτι ἐντὸς μικροῦ χρόνου θὰ πληρωθῇ καὶ τὸ κενὸν τοῦτο.

Τοιούτου ἐν ἀτελεῖ σκιαγραφίᾳ ὄντος τοῦ ἐσωτερικοῦ βίου τῶν ὀρφανῶν, ἐπιτρέπεται ἆρά γε νὰ θεωρῶνται τὰ ὀρφανοτροφεῖα βασανιστήρια, εἱρκτὴ καὶ κόλασις; Μὴ καὶ τὰ ὀρφανοτροφεῖα δὲν ἐπιδιώκουσιν, ὡς τὰ ἄλλα σχολεῖα, μορφωτικὸν σκοπὸν καὶ μὴ δὲν μορφοῦσι καὶ δὲν περισῴζουσιν ἐκ βεβαίου ψυχικοῦ καὶ σωματικοῦ ὀλέθρου ἑκατοντάδας παίδων, λακτισθέντων ὑπὸ τῆς

ΜΕΓΑΡΟ ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ

τύχης καὶ στερηθέντων τῶν γεννητόρων αὐτῶν ἐν τῇ τρυφερᾷ ἡλικίᾳ, καθ' ἣν εἶχον μεγίστην ἀνάγκην αὐτῶν; Πόσους χρηστοὺς καὶ ἐναρέτους πολίτας, χρησίμους καὶ εἰς ἑαυτοὺς καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν, δὲν ἔχουσι νὰ ἐπιδείξωσι τὰ ὀρφανοτροφεῖα, οἵτινες ἄνευ αὐτῶν, Κύριος οἶδεν, εἰς τίνα βαθμίδα κοινωνικὴν θὰ εὑρίσκοντο σήμερον! Τὰ ὀρφανοτροφεῖα ἴσως εἶναι κατά τι ὑπέρτερα τῶν ἄλλων κοινῶν σχολείων, καθόσον ταῦτα μὲν ἐπιδιώκουσι κατὰ μέγα μέρος νὰ ἐμβάλλωσι γνώσεις εἰς τοὺς παῖδας, εἰς τὸ νὰ μανθάνωσι δῆλον ὅτι αὐτοὺς γράμματα, ἐκεῖνα δέ, ἐκτὸς τούτων, ἀναλαμβάνουσι καὶ τὸ ὕψιστον ἔργον τῆς ἀναπτύξεως τοῦ σώματος καὶ τῆς μορφώσεως καὶ διαπλάσεως τοῦ ἤθους καὶ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἀναλαμβάνουσιν, ἐν ἄλλαις λέξεσι, καὶ τὰ καθήκοντα τῶν

Τὰ ὀρφανὰ πρὸ τοῦ Πατριάρχου κατὰ τὴν τελετὴν τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ὀρφανοτροφείου θηλέων Σ. Σινιόγλου

γονέων, πάντοτε μὲν ὡς *μητρυιαί*, ὡς μητρυιαὶ ὅμως, ἐγκλείουσαι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν αἰσθήματα καὶ πόθους οὐχὶ κατωτέρους τῶν τῶν γονέων.

Ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι ἡ ὁμογενὴς κοινωνία, ἡ μετὰ μεγάλης στοργῆς περιβάλλουσα τὰ ἡμέτερα Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα, θὰ περιβάλῃ μετὰ τῆς αὐτῆς συμπαθείας καὶ ἀγάπης καὶ τὸ Ἐθνικὸν Ὀρφανοτροφεῖον διὰ χρηματικῶν εἰσφορῶν, ὧν ἔχει μεγίστην ἀνάγκην, οὐ μόνον ὅπως ἔτι μᾶλλον τελειοποιήσῃ αὐτό, ἀλλὰ καὶ ὅπως αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν τροφίμων αὐτοῦ, παρέχον τὸ γλυκὺ καὶ παρήγορον θάλπος τῆς φιλανθρωπίας εἰς ὁλόκληρον στρατιὰν πτωχῶν καὶ ἐρήμων ὀρφανῶν παίδων, ὅλως ἐγκαταλελειμμένων, εἰς τὰς αἰτήσεις τῶν ὁποίων μετ' ἄλγους ψυχῆς ἀναγκάζεται νὰ κωφεύῃ πολλάκις ἡ Ἐφορεία τοῦ ἱδρύματος.

Ἐν Πριγκήπῳ, τῇ 1 Ἰουνίου 1906. ΜΑΡΚΟΣ Ν. ΤΙΑΝΤΙΝΟΣ

Η ΣΥΝΗΘΕΙΑ ΤΟΥ ΧΕΙΡΟΚΡΟΤΕΙΝ

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙΣ

Εἴθισται πάλαι τοῖς Χριστιανοῖς, ὁμιλούντων ἐπ' ἐκκλησίας τῶν ἱερῶν ῥητόρων, νὰ ἐκφράζωσι τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῶν διὰ χειροκροτήσεων καὶ ἀνευφημιῶν, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ τὴν δυσαρέσκειαν δι' ἐκφράσεων καὶ ἐπιδείξεων ἀποδοκιμασίας, ὅπως καὶ ἐν τοῖς θεάτροις καὶ ἐν τοῖς βουλευτηρίοις καὶ ἀλλαχοῦ ἐπὶ τῶν ἐξόχων μελῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ πολιτικῶν ῥητόρων καὶ ἄλλων.

Τὴν συνήθειαν ταύτην εὑρίσκομεν ἀκμάζουσαν ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῆς δ΄ καὶ ε΄ ἑκατονταετηρίδος.

Ἐπευφημίαι καὶ κρότοι καὶ ἀλαλαγμοὶ καὶ ἄλλαι τοιαῦται θεατρικαὶ ἐπιδείξεις ἀπαντῶσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ πατριάρχου Ἀντιοχείας Παύλου τοῦ Σαμοσατέως, τοῦ διαβοήτου ἐκείνου αἱρεσιάρχου τῆς γ΄ ἑκατονταετηρίδος (ἐφάνη δὲ οὗτος καὶ γνωστὸς ἐγένετο ἀπὸ τοῦ ἔτους 260 καὶ ἑξῆς). Ἀλλὰ τότε μὲν ὁ καλὸς ἐκεῖνος ἱεράρχης ἐζήτει τὰ τοιαῦτα καταναγκαστικῶς παρὰ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ καὶ ἐκόλαζε τοὺς μὴ χειροκροτοῦντας καὶ εὐφημοῦντας αὐτὸν ἐν μέσῳ τῷ ναῷ, καθὼς καὶ ἡ τὰ κατ' αὐτὸν ἐκτραγῳδοῦσα ἐγκύκλιος συνοδικὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐπιστολὴ μαρτυρεῖ, ἔνθα καὶ ταῦτα μετὰ τῶν ἄλλων τῆς ματαιοφροσύνης αὐτοῦ τὰ ἆθλα φέρονται (ὅρ. Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἱστορ. βιβλ. Ζ΄, κεφ. 30)· ἀλλ' ἐν τοῖς ὑστέροις χρόνοις, καὶ μάλιστα περὶ τὸ τέλος τῆς δ΄ καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ε΄ ἑκατονταετηρίδος, αἱ ἐκδηλώσεις αὗται ἦσαν ἐκούσιαι καὶ αὐθόρμητοι. Πρὸς ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου τούτου δέον ἐν πρώτοις νὰ ἐνθυμηθῶμεν τὴν ἔξοχον εὐγλωττίαν τῶν τοῦ δ΄ καὶ ε΄ αἰῶνος ἐκκλησιαστικῶν ῥητόρων, παρ' οἷς ὁ ἁπλοῦς καὶ ἀπέριττος λόγος τῶν πρώτων διδασκάλων περιεκοσμήθη δι' ὅλων τῶν καλλονῶν τῆς τέχνης. Καὶ τῷ ὄντι, πάντες σχεδὸν οἱ χριστιανοὶ ῥήτορες τῶν χρόνων τούτων φαίνονται ἀνθαμιλλώμενοι πρὸς τοὺς λογάδας τοῦ ἐθνικοῦ κόσμου καὶ μάλα σπουδάζοντες ἵνα κατ' οὐδὲν τούτων κατώτεροι φαίνωνται ἐν τοῖς λόγοις.

Ἐξαιρέτως δὲ ὀφείλομεν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς ὅσα λέγει ὁ ἐπὶ τῆς ε΄ ἑκατονταετηρίδος (ἀρχομένης) ἀκμάζων Ἰσίδωρος ὁ Πη-

λουσιώτης, τὴν κατάστασιν ἐν γένει τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας ὡς πρὸς τοῦτο διὰ βραχέων μέν, ἀλλ᾽ ἄριστα περιγράφων ὡς ἑξῆς: «Δεινὸς λόγων ἔρως ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν ἐπεκώμασε· λόγων δέ φημι οὐ τῶν σωφρονίζειν, ἀλλὰ τῶν τέρπειν τοὺς ἀκούοντας δυναμένων· οὐ πνευματικῶν, ἀλλὰ σοφιστικῶν· οὐκ ἀποστολικῶν, ἀλλὰ δημοσθενικῶν· οὐ προφητικῶν, ἀλλ᾽ ἐριστικῶν· οὐ τῶν τὴν ψυχὴν εὐφρᾶναι δυναμένων, ἀλλὰ τῶν τὴν ἀκοὴν θέλγειν εἰωθότων· οὐ τῶν διὰ τὸ ἐμπνεῖσθαι ὑπὸ τῶν πράξεων τοῦ λέγοντος ζώντων, ἀλλὰ τῶν διὰ τὴν εὐγλωττίαν εἰς ἀκοὰς νεκρὰς ἐνηχουμένων..., ὁ δὲ λόγος οὐκ εἰς ὠφέλειαν καὶ ἔργων ἐπίδειξιν, ἀλλ᾽ εἰς κρότον μόνον τελευτᾷ» (Βιβλ. Ε΄, ἐπιστολ. 201).

Ὁ Πατριάρχης Κ/πόλεως Ἀθανάσιος Πατελλάριος (1633, 1634, 1651).

Ἀλλ᾽ ἐκτὸς τῆς ἐκρύθμου ταύτης καὶ μωρᾶς τάσεως τῆς τοσοῦτον ἤδη ἀναπτυχθείσης παρὰ τῷ χριστιανικῷ λαῷ, ἣν ὁ ἱερὸς Ἰσίδωρος ὡς *δεινὸν λόγων ἔρωτα* χαρακτηρίζει, οὐκ ὀλίγον συνετέλεσεν εἰς τὴν διάδοσιν καὶ ἐπικράτησιν τῆς περὶ οὗ ὁ λόγος συνηθείας καὶ ἡ ματαιοφροσύνη πολλῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας, τὰ μάλιστα ἐνασμενιζόντων εἰς τοὺς ἐπαίνους καὶ τὰς χειροκροτήσεις τῶν ἀκροατῶν αὐτῶν.

Τοῦτο τεκμαιρόμεθα καὶ ἐξ ἄλλων, μάλιστα δὲ ἐκ τῶν ἐφεξῆς λόγων Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου: «Πολλὰ πολλοὶ πράττουσιν ὑπὲρ τοῦ εἰς μέσον στάντες μακρὸν ἀποτείνειν λόγον· κἂν μὲν κρότων τύχωσι τῶν ἀπὸ τοῦ πλήθους, γέγονεν αὐτοῖς τοῦτο βασιλείας ἴσον· ἂν δὲ μετὰ σιγῆς τὸν λόγον καταπαύσωσι, γεέννης δήπου μᾶλλον αὐτοῖς χαλεπωτέρα κατέστη τῆς σιγῆς ἡ ἀθυμία. Τοῦτο τὰς ἐκκλησίας ἀνέτρεψεν, ὅτι καὶ ὑμεῖς οὐ ζητεῖτε λόγον ἀκοῦσαι κατανυκτικόν, ἀλλὰ τέρψαι δυνάμενον καὶ τῷ ψόφῳ καὶ τῇ συνθέσει τῶν ῥημάτων, καθάπερ μελῳδῶν καὶ κιθαριστῶν ἀκούοντες, καὶ ἡμεῖς ψυχρῶς καὶ ταλαιπώρως ποιοῦντες ταῖς ὑμετέραις ἐπιθυμίαις ἐπόμεθα, δέον ἐκκόπτειν ταύτας... καὶ κάλλη λέξεων

περιεργαζόμεθα καὶ συνθήκας καὶ ἁρμονίας ὅπως εὐφράνωμεν, οὐχ ὅπως ὠφελήσωμεν· ὅπως θαυμασθῶμεν, οὐχ ὅπως διδάξωμεν· ὅπως τέρψωμεν, οὐχ ὅπως κατανύξωμεν· ὅπως κροτηθῶμεν καὶ ἐπαίνου τυχόντες ἀπέλθωμεν, οὐχ ὅπως τὰ ἤθη ῥυθμίσωμεν» (Ὁμιλ. λ΄, εἰς τὰς Πράξ. τῶν Ἀποστόλ., τόμ. Θ΄, σελ. 238, ἔκδ. Montefalc). Ὁ κλεινὸς καὶ ὄντως χρυσορρήμων τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλος, ὁ εἴπερ τις καὶ ἄλλος τῶν συγχρόνων αὐτοῦ τῶν τιμητικῶν τούτων νομιζομένων ἐνδείξεων παραπολαύσας, πολλάκις προέτρεψε τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ ἵνα ἀποστῶσι τῆς συνηθείας ταύτης ὡς ἀτόπου καὶ ἀσυμβιβάστου πρὸς τὴν χριστιανικὴν σεμνότητα καὶ τὴν περὶ τὰ θεῖα εὐλάβειαν. «Οὐκ ἔστι θέατρον ἡ ἐκκλησία», ἔλεγεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος τῆς Ἀντιοχείας, ἐκφωνῶν τὸν δεύτερον περὶ τῶν ἀνδριάντων λόγον· «οὐκ ἔστι θέατρον ἡ ἐκκλησία ἵνα πρὸς τέρψιν ἀκούωμεν. Ὠφεληθέντας ἐντεῦθεν ἀπιέναι χρή, κερδάναντάς τι πλέον ἢ μέγα, οὕτως ἀποχωρεῖν δεῖ... Τί μοι τῶν κρότων ὄφελος τούτων; τί δὲ τῶν ἐπαίνων καὶ τῶν θορύβων; Ἔπαινος ἐμὸς τὸ διὰ τῶν ἔργων ὑμᾶς ἐπιδεῖξαι τὰ λεγόμενα ἅπαντα. Τότε ἐγὼ ζηλωτὸς καὶ μακάριος, οὐχ ὅταν ἀποδέχησθε, ἀλλ᾽ ὅταν μετὰ προθυμίας ποιῆτε ἁπάσης ἅπερ ἂν ἀκούσητε παρ᾽ ἡμῶν» (Τόμ. Β΄, σελ. 25).

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Διονύσιος Γ΄ ὁ ἀπὸ Λαρίσσης (1660)

Τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει καὶ ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν ἀνδριάντων, καὶ ἐν τῷ λόγῳ περὶ ἀκαταλήπτου, καὶ ἐν τῇ ιζ΄ ὁμιλίᾳ εἰς τὸν Ματθαῖον καὶ ἀλλαχοῦ. Ἀλλ᾽, ὡς φαίνεται, οὐδὲν ἢ μικρὰ κατώρθου διὰ τῶν ἐπανειλημμένων καὶ θερμῶν αὐτοῦ παραινέσεων· διότι καὶ παραινοῦντα τὸ πλῆθος ἐχειροκρότει αὐτόν. Ἀξιοσημείωτος δὲ εἶναι ἡ ἀκόλουθος μακρὰ κατὰ τῆς συνηθείας ταύτης παραίνεσις τοῦ ἱεροῦ πατρός, ἐν ᾗ, συμβουλεύων τὴν ἀποχὴν ἀπὸ τῶν τοιούτων ἐπιδείξεων, δὶς ἐχειροκροτήθη. «Πιστεύσατέ μοι οὐκ ἄλλως λέγω· ἐπειδὰν λέγω κροτῶμαι, παρ᾽ αὐτὸν μὲν τὸν καιρὸν ἀνθρώπινόν τι πάσχω· τί γὰρ οὐκ

ἄν τις εἴποι τὸ ἀληθές; καὶ γάννυμαι καὶ διαχέομαι. Ἐπειδὰν δὲ ἀπελθὼν οἴκαδε *ἐννοήσω τοὺς κροτήσαντας οὐδὲν ὠφεληθέντας*.... ὀδυνῶμαι καὶ στένω καὶ δακρύω καὶ ὡς εἰκῇ πάντα εἰρηκώς, οὕτω διάκειμαι καὶ πρὸς ἐμαυτὸν λέγω· τί μοι τὸ ὄφελος τῶν ἱδρώτων, τῶν ἀκουόντων οὐκ ἐθελόντων καρποῦσθαί τι παρὰ τῶν λόγων τῶν παρ' ἡμῶν; Καὶ πολλάκις ἐνενόησα θεῖναι νόμον τὸν κωλύοντα τοὺς κρότους καὶ πείθοντα μετὰ σιγῆς ὑμᾶς ἀκροᾶσθαι καὶ τῆς προσηκούσης εὐταξίας. Ἀλλ' ἀνάσχεσθε, παρακαλῶ, καὶ πείσθητέ μοι καί, εἰ δοκεῖ, τοῦτον κυρώσωμεν τὸν νόμον ἤδη, μηδενὶ τῶν ἀκουόντων ἐξεῖναι κροτεῖν μεταξὺ λέγοντός τινος· ἀλλ' εἰ βούλοιτο θαυμάζειν, θαυμαζέτω σιγῇ· οὐδεὶς ὁ κωλύων, πᾶσα δὲ ἡ σπουδὴ καὶ ἡ προθυμία περὶ τὸ δέχεσθαι τὰ λεγόμενα γινέσθω. *Διὰ τί ἐκροτήσατε; περὶ τούτου τὸν νόμον τίθημι, ὑμεῖς δὲ οὐδὲ ἀκοῦσαι ἀνέχεσθε;*... Καὶ οἱ τῶν ἔξω φιλόσοφοι διελέγοντο, καὶ οὐδεὶς οὐδαμοῦ κρότος αὐτοῖς εἵπετο· καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἐδημηγόρουν, καὶ οὐδαμοῦ τοῦτο πρόσκειται ὅτι μεταξὺ λεγόντων ἐκείνων τοῖς κρότοις διέκοπτον οἱ ἀκούοντες τὸν λέγοντα ..... Πολλῷ βέλτιον μετὰ σιγῆς ἀκούσαντα, διὰ τῆς μνήμης ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ κροτεῖν καὶ ἐν οἰκίᾳ καὶ ἐν ἀγορᾷ, ἢ πάντα ἀπολέσαντα ἀπέρχεσθαι οἴκαδε κενόν, οὐκ ἔχοντα τῶν κρότων τὴν ὑπόθεσιν. *Πῶς δὲ οὐ καταγέλαστος ὁ ἀκροατής; πῶς οὐ κόλαξ καὶ εἴρων νομισθήσεται μᾶλλον, ὅτι μὲν καλῶς εἶπεν ὁ διδάσκαλος ἀποφαινόμενος, τί δὲ εἶπεν οὐκ ἔχων δεῖξαι;... Πῶς οὐκ ἄξιος κατηγορίας ὁ μὴ δυνηθεὶς εἰπεῖν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἐπῄνεσε τὸν λέγοντα;* Οὐδὲν οὕτω πρέπον ἐκκλησίᾳ ὡς σιγή, ὡς εὐταξία. Θεάτροις ἐπιτήδειος ὁ θόρυβος καὶ βαλανείοις καὶ πομπαῖς καὶ ἀγοραῖς, ἔνθα δὲ περὶ τοιούτων δογμάτων ἡ διδασκαλία, γαλήνη καὶ ἡσυχία καὶ φιλοσοφία καὶ πολὺς ὁ λιμὴν εἶναι ὀφείλει. Ταῦτα δέομαι καὶ ἀντιβολῶ πάντας εἰδέναι. Περίειμι γὰρ καὶ αὐτὸς τρόπους παντοίους ἐπιζητῶν, δι' ὧν ὠφελῆσαι δυνήσομαι τὰς ὑμετέρας ψυχάς. Οὐ μικρὸς δὲ οὗτος ὁ τρόπος εἶναί μοι δοκεῖ οὐχ ὑμᾶς ὠφελήσει μόνους, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς· οὐκ ἀφήσει ἐκτραχηλίζεσθαι οὐδὲ ἐπαίνων καὶ δόξης ἐρᾶν, οὐδὲ τὰ τέρποντα λέγειν, ἀλλὰ τὰ ὠφελοῦντα· οὐδὲ περὶ συνθήκας καὶ κάλλη λέξεων, ἀλλὰ περὶ νοημάτων δύναμιν πᾶσαν ἀπασχολεῖν τοῦ καιροῦ τὴν ῥοπήν. Εἴσελθε εἰς ζωγραφεῖον, καὶ ὄψει πολλὴν ἐκεῖ τὴν σιγήν· οὐκοῦν καὶ ἐνταῦθα· καὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα εἰκόνας γράφομεν βασιλικὰς καὶ οὐδεμίαν ἰδιωτικήν, διὰ τῶν χρωμάτων τῆς ἀρετῆς. *Τί τοῦτο; πάλιν κροτεῖτε; οὐκ εὔκολον τὸ πρᾶγμα δοκεῖ, καὶ τοῦτο οὐ φύσει, ἀλλὰ τῷ συνηθείᾳ πολλῇ μήπω κατορθοῦν αὐτὸ μεμαθηκέναι*... Διὰ τοῦτο διαβεβλήμεθα καὶ παρ' Ἕλλησιν ὡς πρὸς ἐπίδειξιν πάντα ποιοῦντες καὶ πρὸς φιλοτιμίαν. Ἀλλ' ἐὰν τοῦτο κωλυθῇ, καὶ τῶν προεδριῶν ὁ ἔρως σβεσθήσεται ... Ναί, παρακαλῶ· κυρώσωμεν τοῦτον τὸν νόμον, ἵνα πάντα κατὰ τὸ τῷ Θεῷ δοκοῦν πράττοντες, τῆς παρ' Αὐτοῦ φιλανθρωπίας ἀξιωθῶμεν» κτλ. (Ὁμιλ. λ΄, εἰς τὰς Πράξ. τῶν Ἀποστ., τόμ. Θ΄, σελ. 238–240 καὶ Ὁμιλ. ε΄, εἰς τὴν πρὸς Τίτ. ἐπιστολ., τόμ. 11, σελ. 763).

Τὴν συνήθειαν ταύτην εὑρίσκομεν ἐπικρατοῦσαν οὐ μόνον ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ βορείῳ ἀνθυπατικῇ Ἀφρικῇ, ἔνθα ἐπίσης μεγάλου καὶ σοφοῦ τῆς Ἐκκλησίας πατρός, τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου, ἡ φωνὴ ἠκούετο.

«Τί λοιπὸν ὀφείλω νὰ πράξω σήμερον», ἀναφωνεῖ οὗτος εἰς μίαν τῶν ὁμιλιῶν του, «τί ἄλλο, εἰ μὴ νὰ ὑποδείξω εἰς ὑμᾶς τὸν κίνδυνον, ὃν διατρέχω ἐκ τῶν ὑμετέρων ἐπαίνων; Προσέχων τοῖς παρ' ἡμῶν ἐπαίνοις κινδυνεύω νὰ ἀποκρύπτω τὰς ἀσχημίας τοῦ ἡμετέρου βίου. Ὁ Θεός, ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ὁποίου διανοοῦμαι καὶ ὁμιλῶ, γινώσκει ὅτι δέν με εὐφραίνουσι τοσοῦτον αἱ εὐφημίαι τοῦ λαοῦ, ὅσον ἀνιᾷ καὶ ἄγχει με ἡ μέριμνα τῆς κατὰ Χριστὸν πολιτείας τῶν ἐπαινούντων με· δὲν θέλω, ἀποστρέφομαι, βδελύσσομαι τοὺς ἐπαίνους ἀνθρώπων κακῶς βιούντων· ἀντὶ νὰ χαίρω, ἐξ ἐναντίας λυποῦμαι ὅταν ἀκούω αὐτούς. Ἐὰν δὲ εἴπω τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν ἐπαίνων τῶν ἐναρέτων, δὲν θὰ ἦναι ἀληθές· ἐὰν δὲ πάλιν εἴπω ὅτι τὰς εὐφημίας τούτων προσίεμαι καὶ θέλω, φοβοῦμαι μὴ ἔσομαι προτιμῶν τὰ πρόσκαιρα τῶν αἰωνίων. Τί λοιπὸν νὰ εἴπω; οὔτε ὅλως θέλω οὔτε ὅλως ἀποποιοῦμαι τοὺς ἐπαίνους αὐτῶν, τὸ μὲν ἵνα μὴ ὑπὸ τῶν ἀνθρωπίνων ἐγκωμίων πτοούμενος κινδυνεύω, τὸ δὲ ἵνα μὴ ὦσιν ἀχάριστοι οἱ πρὸς οὓς κηρύττω τὸν λόγον τοῦ Κυρίου» (Serm. 139, tom. 5, p. 912 edit. Antverp.).

Ἑτέρα δὲ ὁμιλία τοῦ αὐτοῦ πατρὸς τελευτᾷ διὰ τῶν ἀκολούθων λέξεων: «Ἠκούσατε, ἐπηνέσατε, δόξα τῷ Θεῷ· ἐλάβετε τὸν σπόρον, καὶ ἀντ' αὐτοῦ λέξεις ἀπεδώκατε, ἀλλὰ πιστεύσατέ μοι, οἱ ἔπαινοι ὑμῶν θλίβουσι τὴν ψυχήν μου καὶ εἰς κίνδυνον αὐτὴν ἐμβάλλουσιν· ἀνέχομαι τούτους καὶ τρέμω· διότι οὗτοι ὁμοιάζουσι μὲ τὰ φύλλα τῶν δένδρων, ἡμεῖς δὲ καρποὺς ζητοῦμεν οὐχὶ φύλλα» (Serm. 61, p. 249. Βλ. καὶ Serm. 96, p. 358 καὶ Enarat. in Psalm 147, tom. 4, p. 1237 καὶ Serm. 5, tom. 52, p. 205).

Ἀναφωνήσεις καὶ ἐπευφημίαι καὶ ἐπιβοήσεις καὶ κατακραυγαὶ πολλαὶ καὶ παντοῖαι ἀπαντῶσι συνήθως καὶ εἰς τὰς συνόδους τὰς τοπικὰς καὶ τὰς οἰκουμενικάς, περὶ ὧν ὥρα ἰδίως τὰ πρακτικὰ τῆς γ΄ καὶ δ΄ οἰκουμενικῆς συνόδου.

† *Ὁ Νικομηδείας* ΦΙΛΟΘΕΟΣ ΒΡΥΕΝΝΙΟΣ

ΕΥΕΡΓΕΣΙΑ ΚΑΙ ΑΧΑΡΙΣΤΙΑ

Εἰς τὰ σπουδαῖα ζητήματα τῆς ἠθικῆς ὁ λαὸς δὲν ἀπατᾶται. Ἀγνοεῖ μὲν τὰς μεθόδους καὶ λεπτότητας τῆς ψυχολογικῆς ἀναλύσεως, ἀλλ' οἱονεὶ ἐξ ἐνστίκτου ὀρθῶς καὶ ταχέως τὰ ἀντιλαμβάνεται, καὶ χωρὶς νὰ χάνῃ τὸν καιρόν του εἰς εὕρεσιν τοῦ ἀποκρύφου αἰτίου, χωρὶς νὰ παρασύρηται ὑπὸ τῶν προλήψεων, ὑφ' ὧν τόσον συχνὰ περιστοιχίζεται, ὀρθῶς πάντοτε περὶ αὐτῶν γνωμολογεῖ.

Δοξάζει ὅτι ὁ εὐεργέτης ἀμείβεται πάντοτε δι' ἀγνωμοσύνης καὶ λαμβάνει μάλιστα ἐνίοτε κακὸν ἀντὶ καλοῦ. Οὐχ ἧττον παροιμιωδῶς διδάσκει ὅτι ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθὸν καὶ νὰ εὐεργετῇ, ἀδιαφορῶν περὶ τῆς ἀχαριστίας τοῦ λαμβάνοντος· «*Κάμε τὸ καλὸ καὶ ρίξ' το 'ς τὸ 'γιαλό*».

Ὑπὸ τρεῖς μορφὰς παρίσταται ἡ ἀχαριστία. Κατὰ τὴν πρώτην ὁ εὐεργετηθεὶς λησμονεῖ τήν τε εὐεργεσίαν καὶ τὸν εὐεργέτην καὶ οὐδεμίαν διάθεσιν ἔχει πρὸς ἀπόδοσιν χάριτος ἐν οἱᾳδήποτε εὐκαιρίᾳ. Κατὰ τὴν δευτέραν, κακολογεῖ τὸν εὐεργέτην του· τὸ εἶδος τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι προσφυῶς ὠνόμασαν *βασιλικόν*· «βασιλικὸν γὰρ εὖ μὲν πράττειν, κακῶς δὲ ἀκούειν». Κατὰ τὴν τρίτην, ἀποδίδει κακὸν ἀντὶ καλοῦ μετὰ προθέσεως καὶ σφοδρᾶς ἐπιθυμίας νὰ βλάψῃ τὸν εὐεργέτην του.

Τὰ δύο τελευταῖα εἴδη ἀποτελοῦν τὸν συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικὸν βαθμὸν τῆς ἀχαριστίας καὶ μαρτυροῦν τὴν ὕπαρξιν πονηρᾶς ἢ μοχθηροτάτης ψυχῆς, ἥτις λόγῳ μόνον ἢ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀρέσκεται εἰς τὸ κακὸν καὶ δάκνει ὡς ὁ ἐν τῷ κόλπῳ θερμανθεὶς ὄφις. Περιλαμβάνουν τὴν ἀγέλην τῶν ἀναισχύντων, καὶ εἰς αὐτοὺς ἐφαρμόζεται τὸ λόγιον: «Τῇ ἀχαριστίᾳ ἕπεται ἡ ἀναισχυντία». Ἐνταῦθα ὅμως πρόκειται μόνον περὶ τῆς πρώτης μορφῆς, ἥτις εἶνε ἡ θετικὴ καὶ κοινοτέρα, ἡ γνωστὴ τοῖς πᾶσιν ἀχαριστία, ἐκείνη ποὺ βλέπομεν ἡμεῖς εἰς τοὺς ἄλλους, ποὺ βλέπουν οἱ ἄλλοι εἰς ἡμᾶς.

I

Διατί, κατὰ τὴν κοινὴν δόξαν, ἡ ἀχαριστία ἀκολουθεῖ τὴν εὐεργεσίαν; Διατί ὁ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς εὐεργεσίας ἱερὸς καὶ γλυκύτατος δεσμὸς μεταξὺ δύο ψυχῶν διαλύεται τόσον ταχέως καὶ διαλυόμενος προκαλεῖ τὰ αἰώνια παράπονα τῶν εὐεργετῶν καὶ οὐχὶ σπανίως ἀνάλογα παράπονα καὶ ποιάν τινα ἐχθρότητα τῶν εὐεργετουμένων;

Ἀδύνατον βεβαίως νὰ ὑποτεθῇ ὅτι κατὰ σύμπτωσιν πάντοτε οἱ εὐεργετούμενοι στρατολογοῦνται ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἀναισθήτων καὶ ἀχαρίστων, καὶ ὅτι κατὰ σύμπτωσιν παραδοξοτέραν οἱ εὐεργέται τυφλῶς πάντοτε καὶ ἀκρίτως καὶ μωρότατα ἐκλέγουσι τὰ πρόσωπα, ὑπὲρ ὧν πράττουσι τὸ ἀγαθόν. Διὸ ἠγέρθη ἔκπαλαι ἡ ἀπορία πρὸς εὕρεσιν τοῦ λανθάνοντος αἰτίου καὶ ἐξήγησιν τοῦ παραδόξου ὄντως φαινομένου τῆς ἀχαριστίας, ἥτις ἀκολουθεῖ τὴν εὐεργεσίαν, ὡς ἡ σκιὰ τὸ σῶμα.

***Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Ἱερεμίας Γ' ὁ ἀπὸ Καισαρείας** (1715, 1732)*

Οἱ ἐπισημότατοι φιλόσοφοι τῆς ἀρχαιότητος, καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ κατὰ γενεὰν νεώτερος Ἐπίκουρος, ἐμελέτησαν τὸ ζήτημα καὶ ἐν ψυχολογικωτάτῃ ἀναλύσει ἀνεῦρον καὶ ὑπέδειξαν τὸ αἴτιον. Ὁ Ἐπίκουρος, ἔχων ἤδη ὁδηγὸν τὸν Ἀριστοτέλη, θὰ ἀνέπτυξε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πλατύτερον τὸ θέμα, ἀλλ' ἀτυχῶς οὐδὲν σύγγραμμά του διεσώθη. Ἐκ τῆς ἀτελεστάτης περιλήψεως, ἣν εὑρίσκομεν παρὰ Πλουτάρχῳ (Δεῖ τοῖς ἡγεμόσι τὸν φιλόσοφον διαλέγεσθαι), φαίνεται ὅτι ἠκολούθησε τὰ ἴχνη τοῦ Σταγιρίτου. Ἀναγνωρίζει ὅτι *τὸ εὖ ποιεῖν* εἶνε *κάλλιον* καὶ *ἥδιον τοῦ εὖ πάσχειν*, ὅτι οὐδὲν ὑπάρχει γονιμώτερον εἰς χαράν, ὅσον ἡ *χάρις*, καὶ ὅτι ἦτο σοφώτατος ὁ δοὺς εἰς τὰς τρεῖς Χάριτας τὰ ὀνόματα *Ἀγλαΐαν, Εὐφροσύνην* καὶ *Θάλειαν*· ἐκ τούτου, λέγει, καταφαίνεται ὅτι χαίρει καὶ εὐφραίνεται περισσότερον ὁ τὴν *χάριν διδούς*, δηλαδὴ ὁ εὐεργέτης, παρὰ ὁ λαμβάνων, καὶ ὅτι ὁ λαβὼν τὴν χάριν συναισθάνεται ὅτι κατέχει θέσιν ὑποδεεστέραν τοῦ ἄλλου ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν *χαρᾶς, ἡδύτητος* καὶ *ἠθικοῦ κάλλους*, παραγομένων ἐκ τῆς τετελεσμένης πράξεως τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ διὰ τοῦτο πολλάκις αἰσχύνεται ἐπὶ τῇ γενομένῃ πρὸς αὐτὸν εὐεργεσίᾳ.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους γενομένη ἀνάλυσις σῴζεται ἀρτία (Ἠθ. Θ', ς').

Παραθέτομεν αὐτὴν ἐν μεταφράσει, ὅπως ἐκτιμήσῃ ἕκαστος τὴν λεπτότητα τῶν παρατηρήσεων καὶ τὴν βαθύνοιαν τοῦ φιλοσόφου, ὃν δικαίως ὁ Κικέρων ἀπεκάλεσε «ποταμὸν χρυσίου ῥέοντος».

» Καίτοι φαινομενικῶς παράλογον, οὐχ ἧττον ἀληθεύει ὅτι οἱ εὐεργέται » περισσότερον ἀγαπῶσι τοὺς εὐεργετηθέντας, παρὰ οὗτοι ἐκείνους. Τὴν ἐξήγησιν τούτου οἱ πλεῖστοι εὑρίσκουσιν ἐξομοιοῦντες τοὺς μὲν εὐεργέτας πρὸς » τοὺς δανειστάς, τοὺς δὲ εὐεργετηθέντας πρὸς τοὺς ὀφειλέτας. Διότι ὅπως, » προκειμένου περὶ δανείου, οἱ μὲν ὀφειλέται ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐκλείψωσιν ἐκ » τοῦ μέσου οἱ δανεισταί των, αἰσθανόμενοι ὅτι δὲν εἶνε εὐάρεστον πρᾶγμα ἡ » ἀπόδοσις τῶν ὀφειλομένων, οἱ δὲ δανεισταὶ τοὐναντίον ἐπιμελοῦνται καὶ εὔ» χονται νὰ μὴ πάθῃ τι ὁ ὀφειλέτης των, ἵνα ἀναλάβωσι τὸ χρῆμα καὶ τὴν δο» θεῖσαν χάριν, οὕτω καὶ οἱ εὐεργέται θέλουσι νὰ βλέπωσι τοὺς εὐεργετηθέν» τας ἀπέναντί των μὲ τὸ εὐάρεστον συναίσθημα ὅτι θὰ τοὺς ἀνταποδοθῇ ἡ » χάρις, ἐν ᾧ οἱ εὐεργετηθέντες μᾶλλον ἀμελοῦσι, διότι δὲν τοῖς εἶνε εὐάρε» στον ν' ἀνταποδώσωσι τὴν χάριν.

» Ἀλλ' ἡ ἐξήγησις αὕτη δὲν εἶνε ἀληθής· προέρχεται ἐκ πονηρᾶς περὶ » ἀνθρώπων δόξης καὶ ἁρμόζει εἰς τοὺς *ἐκ πονηροῦ θεωμένους* τὰ ἀνθρώ» πινα, κατὰ τὸ προσφυὲς λόγιον τοῦ Ἐπιχάρμου. Παρασυρόμεθα δὲ εὐκό» λως εἰς τὴν ἀπάτην, διότι βλέπομεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐν γένει εἶνε ἀγνώ» μονες καὶ ἐπιθυμοῦσι μᾶλλον νὰ εὐεργετηθῶσι παρὰ νὰ εὐεργετήσωσιν.

» Φυσικώτερον αἴτιον φαίνεται ἄλλο καὶ οὐχὶ τὸ ἐκ τῆς σχέσεως δανειστοῦ » καὶ ὀφειλέτου εἰλημμένον. Ἡ μέριμνα τοῦ δανειστοῦ, ὅπως μὴ πάθῃ τι ὁ » ὀφειλέτης του, δὲν προέρχεται ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης (φιλήσεως), ἀλλ' ἐκ » τῆς ἐπιθυμίας τοῦ ν' ἀναλάβῃ τὸ ὀφειλόμενον, ἐν ᾧ οἱ εὐεργέται *ἀγαπῶσι* » *πράγματι* τοὺς εὐεργετουμένους ἀσχέτως πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς παρούσης ἢ μελ» λούσης αὐτῶν χρησιμότητος ἢ μή. Ἕκαστος ἀγαπᾷ φυσικώτατα τὸ ἔργον » του· ἐὰν δὲ τὸ ἔργον ὑποτεθῇ ἔμψυχον, ὡς τὸ τέκνον πρὸς τὸν πατέρα, ἡ » ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἔσται μεγαλειτέρα παρὰ ἡ τοῦ τέκνου πρὸς τοὺς γονεῖς. » Καθαρώτατα φαίνεται τοῦτο ἐν τῇ τέχνῃ, καὶ πρὸ πάντων παρὰ τοῖς ποιη» ταῖς, οἵτινες ὑπεραγαπῶσι τὰ ποιητικά των ἔργα ὡς ἴδια τέκνα.

» Τοῦτο ἀκριβῶς φαίνεται συμβαῖνον εἰς τοὺς εὐεργέτας, τῶν ὁποίων ἔρ» γον εἶνε τὸ *εὖ πεπονθὸς* ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ εὐεργετηθέντος, καὶ δι' αὐτὸ » μᾶλλον ἀγαπῶσιν αὐτοὶ τὸ ἔργον των παρὰ τὸ ἔργον τὸν ποιήσαντα. Αἴτιον » δὲ ὅτι πᾶς προτιμᾷ καὶ ἀγαπᾷ τὸ εἶναι, τὴν ὕπαρξιν, τὴν ἐνέργειαν. Ἡ ζωή » μας εἶνε κυρίως πρᾶξις καὶ ἐνέργεια. Ὁ ποιήσας τὸ ἔργον εἶνε ὁ ἐν τῇ ἐνερ«γείᾳ ζῶν ἄνθρωπος, καὶ ἀγαπᾷ τὸ ἔργον, διότι ἀγαπᾷ τὸ εἶναι, ὅπερ φυσι» κώτατον. Ὅ,τι δυνάμει τὸ εἶναι, τοῦτο ἐνεργείᾳ τὸ ἔργον.

» Ὁ εὐεργέτης βλέπει τὸ ἠθικὸν κάλλος τὸ ἐκ τῆς πράξεως καὶ συνάμα » χαίρει βλέπων τὸ πρόσωπον, ὅπου ἐναπέθηκε τὴν καλήν του πρᾶξιν. Ὁ εὐ» εργετηθεὶς ὅμως βλέπει ἐν αὐτῇ τὸ ἴδιον *συμφέρον*, τὴν ἱκανοποίησιν ἀνάγ-

» κης τινὸς καὶ τὴν ἀποτροπὴν κινδύνου τινός, δὲν βλέπει οὔτε δύναται νὰ » βλέπῃ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του τὴν εἰκόνα τοῦ *καλοῦ*, τὴν ὁποίαν διαρκῶς θεᾶ» ται καὶ ἀπολαμβάνει ὁ εὐεργέτης ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ εὐεργετηθέντος. Ἀλλὰ » τὸ συμφέρον εἶνε ὀλιγώτερον ἡδὺ καὶ ἀγαπητόν. Κατὰ χρόνον, διὰ μὲν τὸ » παρὸν ἡδεῖα εἶνε ἡ ἐνέργεια, διὰ δὲ τὸ μέλλον ἡ ἐλπὶς καὶ διὰ τὸ παρελθὸν » ἡ μνήμη· ἐκ τούτων ἥδιστον βεβαίως καὶ ἑπομένως ἀγαπητότατον τὸ κατὰ » τὴν ἐνέργειαν.

» Εἰς τὸν ποιήσαντα λοιπὸν μένει καὶ διατηρεῖται τὸ ἔργον, διότι τὸ καλὸν » (τὸ ὡραῖον) εἶνε *πολυχρό»νιον*, ἐν ᾧ εἰς τὸν εὐεργε»τηθέντα τὸ χρήσιμον ὡς » παροδικὸν παρέρχεται καὶ » φεύγει. Καὶ ἡ μνήμη τῶν » μὲν καλῶν εἶνε ἡδεῖα· τῶν » δὲ χρησίμων ὄχι πολὺ ἢ » τοὐλάχιστον ὀλιγώτερον ἡ» δεῖα.

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Κύριλλος Ε'
(1784, 1752)

» Μόνον ἐν τῇ προσδο» κίᾳ, ἤτοι προκειμένου περὶ » τοῦ μέλλοντος, συμβαίνει » ὅλως τὸ ἐναντίον· προτιμᾷ » τις καὶ περισσότερον ποθεῖ » τὸ προσδοκώμενον *συμφέ» ρον*, ἤτοι τὸ χρήσιμον, πα» ρὰ τὸ *καλόν*.

» Ἐκ πάντων τῶν ἀνω» τέρω συνάγεται ὅτι τὸ *ἀγα» πᾶν* συνδέεται ἀναποσπά» στως μὲ τὴν ἐνέργειαν, ἐν » ᾧ τὸ *ἀγαπᾶσθαι* εἶνε κα» τάστασις παθητική· διὸ οἱ » ὑπερέχοντες ἐν τῇ δράσει » καὶ πολλὰς πράξεις κατορθώσαντες ἀναγκαίως ἔχουσιν ἰσχυρὰν τὴν δύνα» μιν τοῦ ἀγαπᾶν· μείζων δραστηριότης μαρτυρεῖ πάντοτε μείζονα ἀγάπην » τοῦ ἔργου.

» Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, πάντες ἀγαπῶσι περισσότερον τὰ μετὰ κόπου καὶ » πόνου ἀποκτώμενα· διὸ καὶ οἱ κερδίσαντες χρήματα τἀγαπῶσι περισσότερον » παρὰ οἱ εὑρόντες αὐτὰ ἕτοιμα. Πρόδηλον δὲ ὅτι τὸ εὐεργετεῖσθαι ἢ «εὖ » πάσχειν» γίνεται ἀκόπως, ἐν ᾧ τὸ εὐεργετεῖν «εὖ ποιεῖν» εἶνε κοπιῶδες, » «ἐργῶδες». Οὗτος εἶνε ὁ λόγος, δι' ὃν αἱ μητέρες εἶνε φιλοτεκνότεραι· διό-

» τι ἡ γέννησις γίνεται μὲ ὠδῖνας καὶ διότι γνωρίζουσιν ὅτι τὸ γεννηθὲν εἶνε » ἴδιόν των. Τοῦτο ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς εὐεργέτας[1]».

II

Ἡ ὡραιοτάτη αὕτη ψυχολογικὴ ἀνάλυσις τοῦ Ἀριστοτέλους δεικνύει ποῦ κεῖται τὸ λανθάνον αἴτιον τοῦ φαινομένου τῆς ἀχαριστίας. Μετὰ λογικῆς δυνάμεως, ἥτις εὐχερῶς φθάνει καὶ ψαύει τὰ ὅρια τῆς μεταφυσικῆς, ἀποδεικνύεται τὸ φαινομενικῶς μὲν παράλογον, πραγματικῶς δὲ ἀναμφισβήτητον γεγονὸς ὅτι ὁ εὐεργέτης ἀγαπᾷ περισσότερον τοῦ εὐεργετουμένου. Ὁ δίδων τὴν χάριν εὐφραίνεται πλέον τοῦ λαμβάνοντος, λέγει ὁ Ἐπίκουρος, καὶ χρονικῶς περισσότερον, ἀποδεικνύει ὁ Ἀριστοτέλης· συμπέρασμα δὲ τούτου εἶνε ὅτι τὴν λεπτοτέραν καὶ ἁβροτέραν τῶν ἡδονῶν αἰσθάνεται ὁ παρέχων ἡδονὴν εἰς ἄλλον, ὡς τοῦτο διετύπωσεν ὀρθότατα ὁ «La Bruyère: le plaisir le plus délicat est de faire celui d' autrui». Ἕνεκα τῆς ἁβρότητος ταύτης γίνονται οἱ εὐεργέται εὐπαθέστεροι, ἐξ οὗ καὶ τὰ συχνὰ παράπονά των.

Ὁ εὐεργέτης χαίρει βλέπων τὸ ἔμψυχόν του ἔργον καὶ ἐνασμενίζει ὁμιλῶν μετὰ τοῦ εὐεργετηθέντος, ὃν ἐξέλεξεν ὡς σκεῦος, ἔνθα ἐναπέθηκε καλλίστην πρᾶξιν διαρκῆ καὶ παροῦσαν πάντοτε εἰς τὰ ὄμματά του, ἐν ᾧ ὁ εὐεργετηθεὶς φύσει ἀδυνατεῖ νὰ βλέπῃ καὶ νὰ αἰσθάνηται ὁμοίως. Ἐκ τῆς ἀρχικῆς ταύτης ἀντιθέσεως πηγάζουσιν ἄλλαι ἀνομοιότητες, ὠθοῦσαι βαθμηδὸν τὴν ἀντίθεσιν μέχρι συγκρούσεως.

Ὁ εὐεργετηθεὶς δὲν βλέπει τὴν πρᾶξιν παροῦσαν, ἀλλ' ἀνήκουσαν ἤδη εἰς τὸ παρελθόν. Τὴν ἐξετάζει δὲ πάντοτε ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς χρησιμότητος, ἥτις εἶνε παροδική. Ἑπομένως διὰ τῆς μνήμης, ἥτις φυσικὰ διὰ τοῦ χρόνου ἐξασθενεῖ, τὴν ἀναπολεῖ ὁλονὲν ἀσθενεστέραν. Ἡ πρᾶξις δι' αὐτὸν ἀνήκει προδήλως εἰς τὸ παρελθόν, διότι ὑπηρέτησε παρελθοῦσάν του ἀνάγκην ἢ παρελθὸν συμφέρον του. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἡ ἐκ τῆς παροδικῆς χρησιμότητος ἡδύτης εἶνε καὶ αὕτη παροδική. Ὁ εὐεργέτης ὅμως βλέπει τὸ ἔργον του μὲ ὄμμα δημιουργοῦ καὶ πλάστου, καὶ ἐξετάζει ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ἠθικοῦ κάλλους τὴν πρᾶξίν του παροῦσαν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ εὐεργετηθέντος, καὶ ἐπειδὴ τὸ καλόν, ἤτοι τὸ ὡραῖον, εἶνε πολυχρόνιον, ἡ ἐκ τούτου ἡδύτης εἶνε διαρκεστέρα καὶ μεγαλειτέρα.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν φυσικῶν τούτων ἀνομοιοτήτων, ὁ εὐεργετηθεὶς αἰσθάνεται ὅτι ἡ θέσις του καθίσταται ὁσημέραι ὑποδεεστέρα, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον

1. Ἕνα αἰῶνα πρὸ τοῦ Ἀριστοτέλους αἱ φιλοσοφικαὶ αὗται σκέψεις ἐκφέρονται ὑπὸ τοῦ Περικλέους δημηγοροῦντος ἀπὸ τῆς Πυνκὸς πρὸς τὸν λαόν. Ὁ δὲ Θουκυδίδης (Β. 40) ἐνέκλεισεν αὐτὰς δίκην ἀποστάγματος ῥοδελαίου εἰς μίαν φράσιν περιβόητον: «Οὐ γὰρ πάσχοντες εὖ, ἀλλὰ δρῶντες κτώμεθα τοὺς φίλους. Βεβαιότερος δὲ ὁ δράσας τὴν χάριν, ὥστε ὀφειλομένην δι' εὐνοίας ᾧ δέδωκε σῴζειν· ὁ δ' ἀντοφείλων ἀμβλύτερος, εἰδὼς οὐκ ἐς χάριν, ἀλλ' ἐς ὀφείλημα τὴν ἀρετὴν ἀποδώσων».

καταλαμβάνεται ὑπὸ δυσαρέστου συναισθήματος· τὸ παρελθόν του διαρκῶς ἐπισκοπεῖται καὶ ἀναμοχλεύεται ὑπὸ τοῦ εὐεργέτου, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ βλέμμα διακρίνει πολυπραγμοσύνην καὶ ἐνδιαφέρον κἄπως ἀδιάκριτον διὰ τὸ παρόν, ὡς πρὸς τὰς πράξεις, τὰς ἐνεργείας καὶ τὸν βίον του. Ὁ δὲ εὐεργέτης πρῶτος ἀντιλαμβάνεται τὴν μείωσιν τοῦ ἄλλοτε ζωηροῦ αἰσθήματος τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ ἐν τῇ μειώσει ταύτῃ, καίπερ φυσικώτατα παραγομένῃ ὑπὸ τοῦ χρόνου, διαβλέπει ἐν πεποιθήσει τὴν ἀρχὴν τῆς ἀχαριστίας, καὶ ὅπως προλάβῃ τὴν πρόοδον τοῦ κακοῦ ὑπομιμνήσκει μετά τινος ζωηρότητος τὴν εὐεργεσίαν του. Πράττει δὲ τοῦτο ἐπανειλημμένως καὶ μὲ ὕφος παραπόνου, νουθεσίας, μομφῆς καὶ ἐπιπλήξεως. Οὕτω μετατρέπεται ταχέως εἰς δυνάστην βασανίζοντα τὸ παρὸν τοῦ εὐεργετηθέντος διὰ τῆς ἐπισειομένης εἰκόνος πράξεως παρελθούσης καὶ δίδει εἰς τὸν εὐεργετηθέντα ἀφορμὴν εὐπρόσωπον νὰ ἀποτινάξῃ τὴν βαρύνουσαν πλέον αὐτὸν καλωσύνην καὶ ἀγάπην τοῦ εὐεργέτου. Καὶ καταντῶσι μοιραίως εἰς σύγκρουσιν ὁ εὐεργέτης καὶ ὁ εὐεργετηθείς, διότι ὁ μὲν καυχᾶται καὶ ὁμιλεῖ πάρα πολὺ περὶ τῆς ὡραίας του ἠθικῆς πράξεως, ὁ δὲ τὴν λησμονεῖ πάρα πολὺ ταχέως καὶ δυσαρεστεῖται μάλιστα, ὅταν τὸν ἀποκαλῶσιν ἐπιλήσμονα. Ὅ,τι δὲ ὁ εἷς ἐν ἀγανακτήσει ὀνομάζει *ἀχαριστίαν*, ὁ ἕτερος, παραφερόμενος ὑπ' ὀργῆς, ἀποκαλεῖ *ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς δυναστείας* καὶ *ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας*. Τόσον εἶνε ἀληθὲς ὅτι πολλάκις ὁ ζυγὸς τῆς εὐγνωμοσύνης βαρύνει, ὡς ἂν ἦτο ζυγὸς ἀνυπόφορος.

III

Εἰς ἕνα μόνον στίχον, θαυμάσιον ἐπὶ βραχυλογίᾳ, οἱ ἀρχαῖοι περιέλαβον καὶ τὴν ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου τῆς ἀγνωμοσύνης καὶ τὸ κατ' αὐτῆς ἀντιφάρμακον, καὶ ἰδοὺ αὐτός:

Χάριν λαβὼν μέμνησο καὶ δοὺς ἐπιλάθου.

Ὁ εὐεργέτης ὀφείλει νὰ λησμονῇ τελείως τὴν ὡραίαν του πρᾶξιν, ὁ δὲ λαβὼν τὴν χάριν αὐτὸς ὀφείλει νὰ τὴν ἐνθυμῆται. Ἐὰν ἡ διπλῆ αὕτη συμβουλὴ τηρηθῇ, οὐδεὶς κίνδυνος νὰ ἐκστομίσῃ ὁ εὐεργέτης τὴν φοβερὰν λέξιν *ἀχαριστία*· διότι, λησμονήσας τὴν εὐεργεσίαν του, θὰ ὀνομάσῃ πονηρόν, μοχθηρόν, κακοῦργον, ἀναίσχυντον, ἀλλ' οὐδέποτε ἀχάριστον τὸν εὐεργετηθέντα, ἐὰν τυχὸν αὐτὸς ἀνταποδώσῃ κακὸν ἀντὶ καλοῦ. Ἐὰν ὅμως δὲν ἀνταποδώσῃ θετικόν τι κακόν, ἀλλὰ προσενεχθῇ ἀδιάφορος πρὸς τὸν εὐεργέτην, ὡς ἄνθρωπος μὴ ἐνθυμούμενος πλέον τὸν παλαιὸν δεσμὸν τῆς εὐνοίας καὶ καλοκαγαθίας ἐκείνου, ὁ εὐεργέτης οὐδεμίαν δυσφορίαν ἐπὶ τούτῳ θὰ αἰσθανθῇ οὔτε δυσαρέσκειαν θὰ δείξῃ πρὸς τὸν εὐεργετηθέντα· διότι διατελεῖ ὄντως ἐν πληρεστάτῃ λήθῃ τῆς εὐεργεσίας του, καὶ ἑπομένως οὔτε ἀξίωσιν οὔτε ἐλπίδα ἔχει πρὸς ἀνταπόδοσιν χάριτος. Ἀδιάφορος λοιπὸν ἔσται πρὸς τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ εὐεργετηθέντος, ἀλλ' ἕτοιμος νὰ τῷ προσφέρῃ νέαν χάριν, παρουσιαζομένης νέας εὐκαιρίας· διότι νέαν ἡδονὴν θέλει ἀποκομίσει καὶ ἐκ ταύτης.

Ὁ Μᾶρκος Αὐρήλιος, ὁ ἐνθρονίσας τὴν στωϊκὴν φιλοσοφίαν ἐν ἑλληνικῇ περιβολῇ καὶ γλώσσῃ εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν τῆς Ῥώμης θρόνον, διαρρήδην ἀποτρέπει τοὺς εὐεργέτας νὰ μέμφωνται τοὺς ἀχαρίστους, καὶ λέγει ὅτι πράττει ἁμάρτημα ὁ εὐεργέτης, ὅταν δίδῃ τὴν χάριν πρὸς σκοπόν τινα ἢ ὅπως λάβῃ καρπὸν ἢ μισθὸν τῆς πράξεώς του. Πιστεύων ὅτι τὸ ἀγαθοεργεῖν εἶνε ἔμφυτος τοῦ ἀνθρώπου κλίσις, ἐπιφέρει τοὺς ὡραίους αὐτοὺς λόγους: «Τί θέλεις περισσότερον ἀφ᾽ ὅ,τι ἔπραξας, εὐεργετήσας ἄνθρωπον; Αὐτὸ δέν σε ἀρκεῖ; Μήπως δὲν ἔπραξας κατὰ τὴν φύσιν σου καὶ ζητεῖς μισθὸν διὰ τὴν πρᾶξίν σου; Ἀλλ᾽ αὐτὸ ὁμοιάζει ὡς νὰ ἀξιῶσιν ἀμοιβὴν οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ διότι βλέπουν καὶ οἱ πόδες διότι βαδίζουν» (Θ, 61). Συνοψίζει δὲ τὴν αὐτὴν ἰδέαν ἀλλαχοῦ (Ζ, 53) ὡς ἑξῆς: «Ὅταν σὺ εὖ πεποιηκὼς ᾖς καὶ ἄλλος εὖ πεπονθώς, τί ἔτι ζητεῖς τρίτον παρὰ ταῦτα, ὥσπερ οἱ μωροί, τὸ καὶ δόξαι εὖ πεποιηκέναι ἢ τὸ ἀμοιβῆς τυχεῖν;»

Πρόδηλον ἀφ᾽ ἑτέρου ὅτι οὐδεὶς κίνδυνος ν᾽ ἀναφανῇ ἡ ἀγνωμοσύνη, ἐὰν ὁ λαβὼν τὴν χάριν διαρκῶς τὴν ἐνθυμῆται καὶ βλέπῃ ὅτι ὁ μόνος ληξιμονήσας αὐτὴν εἶνε ὁ εὐεργέτης.

Ἀλλ᾽ ἡ διπλῆ συμβουλὴ ματαίως ἐλαξεύθη τόσον καλλιτεχνικὴ εἰς τόσον ὡραῖον στίχον. Τὴν παρήκουσαν καὶ εὐεργέται καὶ εὐεργετούμενοι καὶ θὰ τὴν παρακούωσι πάντοτε, διότι ἀντιτίθεται εἰς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων.

Τὸ πρῶτον ἡμίστιχον «*χάριν λαβὼν μέμνησο*» ἀρνεῖται τὴν δύναμιν καὶ τὸ ἀκαταγώνιστον τοῦ χρόνου. Ἀλλὰ καὶ ἡ χάρις ὑπόκειται εἰς τὸ κράτος τοῦ χρόνου, γηράσκει, ῥυτιδοῦται καὶ χάνει τὴν χάριν της· καὶ μάτην ὁ Εὐριπίδης, φανταζόμενος αὐτὴν ἀθάνατον καὶ διαρκῶς ἡβῶσαν, λέγει ποιητικῇ ἀδείᾳ »Χάριν δὲ γηράσκουσαν ἐχθαίρω φίλων».

Τὸ δεύτερον ἡμίστιχον πάλιν «*καὶ δοὺς ἐπιλάθου*» καταδικάζει ἐκ τῶν προτέρων τὸν εὐεργέτην νὰ βλέπῃ πᾶσαν χάριν του θνήσκουσαν ἅμα τῇ γεννήσει, καὶ τὸν παραγγέλλει νὰ μένῃ ἀπαθὴς μήτε χαίρων μήτε λυπούμενος, οἱονεὶ ξένος εἰς τὰ θνησιγενῆ του καλὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα μοιραίως γίνονται βορὰ τῆς λήθης. Καὶ ἔχομεν ἐν τῷ ἡμιστίχῳ τούτῳ γνησιώτατον τῆς στωϊκῆς φιλοσοφίας παράγγελμα, ἐπιτάσσον νὰ ἀπονεκρωθῇ μὲν παρὰ τῷ εὐεργέτῃ πᾶν αἴσθημα, ν᾽ ἀφαιρεθῇ δὲ ἐκ τῆς χάριτος πᾶσα ζωὴ καὶ τέρψις, καὶ ἄψυχος πλέον ν᾽ ἀπομένῃ οὐχὶ χάρις, ἀλλὰ σκελετὸς καὶ φάσμα χάριτος.

Ἡ συμβουλὴ λοιπὸν ἠστόχησεν, ὡς ἀντικειμένη εἰς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων· διότι τίς εὐεργέτης στέργει νὰ στερηθῇ τῆς ἀβροτάτης καὶ πολυχρονίου ἡδονῆς, ἥτις ἀπορρέει μὲν ἐκ τῆς δοθείσης χάριτος, τρέφεται δὲ ὑπὸ τῆς μνήμης; καὶ τίς εὐεργετηθεὶς δὲν βλέπει γηράσκουσαν ταχύτερον ἢ αὐτὸς τὴν ληφθεῖσαν χάριν; Διὸ οἱ ἀχάριστοι δύνανται ν᾽ ἀποθάνωσιν, ἀλλ᾽ ἡ ἀχαριστία οὐδέποτε. Μήπως τὸ πρῶτον αἴσθημα τοῦ πρωτοπλάστου, κατὰ τὴν παράδοσιν, δὲν ἦτο ἀχαριστία πρὸς τὸν Δημιουργόν; Μήπως τὰ φιλοστοργότατα τῶν τέκνων δὲν ὁμολογοῦσιν ὅτι ἀδύνατον ν᾽ ἀποδώσωσι πρὸς τοὺς

γονεῖς μηδὲ πολλοστὸν μέρος τῶν μόχθων καὶ εὐεργεσιῶν, παρηγορούμενοι ὅτι τὸ πρὸς αὐτοὺς χρέος πληρόνουσι κυρίως μοχθοῦντες ὑπὲρ τῶν ἰδίων τέκνων, ὑπὲρ ὧν ἐξαντλοῦσι πᾶσαν ἀγάπην καὶ χάριν;

Ἡ ἀνθρωπότης ψυχολογικῶς διαιρεῖται εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας. Ἐν τῇ πρώτῃ, ἥτις εἶνε καὶ ἡ πολυπληθεστέρα, κυριαρχεῖ ὁ *ἐγωϊσμός*, ἐν τῇ δευτέρᾳ ὁ *ἀλλοτριασμός* (altruisme)[1]. Οἱ *ἐγωϊσταί*, ἐκλαμβάνοντες τὸ *ἐγὼ* ὡς κέντρον τοῦ σύμπαντος, ὑποτάσσουσι τὰ πάντα εἰς αὐτό, καὶ διακριτικώτατον γνώρισμα ἔχουσιν ὅτι ζητοῦσι νὰ λαμβάνωσιν ὡς οἷόν τε περισσότερα καὶ νὰ δίδωσιν ὡς οἷόν τε ὀλιγώτερα. Οἱ *ἀλλοτριασταὶ* τοὐναντίον ἔχουσι τὴν τάσιν νὰ δίδωσι μᾶλλον παρὰ νὰ λαμβάνωσιν, ἀλλ᾽ ἀποζημιοῦνται διὰ τὰς θυσίας, τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὴν αὐταπάρνησίν των, ἀπολαύοντες ἡδονῆς καὶ χαρᾶς ὑπερτέρας ἐκείνης, ἣν παρέχουσιν εἰς τοὺς ἄλλους. Ἐκ τῆς τάξεως ταύτης στρατολογοῦνται οἱ εὐεργέται καὶ ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἐγωϊστῶν οἱ εὐεργετούμενοι. Ὅπου δὲ ὁ ἐγωϊσμὸς εἶνε ἔντονος καὶ ἰσχυρός, ἀκολουθεῖ ταχεῖα ἡ ἀχαριστία. Ὥστε δυνάμεθα γενικῶς νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι εἰς τοὺς *ἀλλοτριαστὰς* δυσκολώτερον προσάπτεται ἡ ἀχαριστία. Ἐὰν δὲ τυχὸν φωραθῶσιν ἀχάριστοι, ἔστε βέβαιοι ὅτι ἐλησμόνησαν τὸν εὐεργέτην των, διότι ἐλησμόνησαν πρώτιστα ἑαυτοὺς ὅλως ἀπησχολημένοι ὄντες εἰς θυσίας καὶ εὐεργεσίας πρὸς ἄλλους.

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Σαμουὴλ Α᾽ ὁ Χαντζερῆς *(1764, 1772)*

Ἐν τούτοις οἱ ἀγνώμονες ἔχουσιν ἰδίαν γνώμην ὅλως πρωτότυπον, δικαιολογοῦσαν τὴν στάσιν αὐτῶν πρὸς τοὺς εὐεργέτας. Δέχονται ὅτι ἐν τῷ

1. Εὐστοχώτερον φαίνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν λέξιν *ἀλλοτριάζειν* καὶ *ἀλλοτριασμὸς* νὰ προσθέσωμεν τὴν νεωτεριστικὴν ταύτην ἔννοιαν ὡς ἀντίθετον τοῦ ἐγωϊσμοῦ, παρὰ νὰ πλάσωμεν τὴν λέξιν *φιλαλληλίαν*, ἥτις στερεῖται σχετικοῦ ῥήματος καὶ δὲν ἔχει τὸν ἄλλον παραγωγικὸν ἐκείνης πλοῦτον.

μνησθέντι στίχῳ «*χάριν λαβὼν μέμνησο καὶ δοὺς ἐπιλάθου*» ὑπάρχει ἀντινομία τις μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου ἡμιστίχου, ἀλλ' εὑρίσκουσιν ὅτι ἡ κεντρικὴ ἰδέα τοῦ ὅλου εὑρίσκεται προφανῶς ἐν τῷ δευτέρῳ ἡμιστίχῳ καὶ εἶνε ἰδέα θαυμασία καὶ ἀδαμαντίνη, ἐπιβάλλουσα τὴν *λήθην* εἰς τὸν εὐεργέτην. Τὸ πρῶτον ἡμίστιχον, τὸ ἐπιβάλλον τὴν *μνήμην* εἰς τὸν εὐεργετούμενον, δέον νὰ τεθῇ ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὸ δεύτερον καὶ τοῦτο γίνεται, ἐὰν ἡ μνήμη ἐκ σεβασμοῦ ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν λήθην καὶ δὲν θελήσῃ νὰ τὴν διαταράξῃ.

Πρὸς ἄρσιν τῆς φαινομένης ταύτης ἀντιφάσεως ἀναπτύσσουσι δεινότητα ἑρμηνευτικὴν ἔξοχον καὶ ἀποδεικνύουσιν ὅτι οὐ μόνον περιττή, ἀλλὰ καὶ ἐπιζήμιος εἰς τὸν εὐεργέτην ἐλέγχεται πᾶσα ἐκ μέρους τοῦ εὐεργετηθέντος ἔνδειξις ὅτι τὸν ἐνθυμεῖται· καταλήγουσι δὲ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ ἔθος τοῦ ἀποστέλλειν καὶ δίδειν *ἐνθύμια* (souvenirs) εἰς τὸν εὐεργέτην εἶνε ἀπολύτως καταδικαστέον καὶ δέον νὰ καταργηθῇ.

Σκέπτονται δὲ ὡς ἑξῆς: Ἡ φύσις καὶ ἡ ὑπόστασις τοῦ εὐεργέτου κεῖται εἰς τὸ δίδειν, τοῦ δὲ εὐεργετουμένου εἰς τὸ λαμβάνειν. Ἐὰν ὁ εὐεργέτης λάβῃ ἐνθύμιον, ἀναγκάζεται ἄκων νὰ ἐνθυμηθῇ τὴν χάριν· ἀλλὰ τότε τί γίνεται ἡ ἀδαμαντίνη ἰδέα τοῦ δευτέρου ἡμιστίχου «*καὶ δοὺς ἐπιλάθου*»; Προδήλως καταστρέφεται. Λοιπόν, λέγουν, πρέπει ν' ἀφίνωμεν πάντα εὐεργέτην εἰς τὴν μακαρίαν λήθην τῆς ἀγαθῆς του πράξεως. Ὁ εὐεργέτης ἔχει καθῆκον νὰ λησμονῇ καὶ ἡμεῖς καθῆκον ἱερὸν νὰ μὴ τὸν ἐνθυμίζωμεν τίποτε. Μὴ στέλλοντες ἐνθύμια τὸν βοηθοῦμεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντός του· ἄρα οὕτω βοηθοῦντες εὐχαριστοῦμεν τὸν εὐεργέτην μας καὶ οὕτω χαριζόμενοι ἐξοφλοῦμεν τὴν ληφθεῖσαν χάριν.

Καὶ ὄντως οἱ ἀχάριστοι τὸ εἶδος μόνον τοῦτο τῆς εὐκόλου ἐξοφλήσεως γνωρίζουν καὶ ἐφαρμόζουν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατὰ Δεκέμβριον 1906.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ Δ. Ν.
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

★ *Ἡ ποίησις δὲν εἶναι ἄρτος ἐπιούσιος, ὥστε ἐν ἐλλείψει ἄλλου καλλιτέρου νὰ ἀρκώμεθα εἰς τὸν κατώτερον· δὲν εἶναι πρώτης ἀνάγκης πρᾶγμα, ἀλλὰ τρυφὴ καὶ πολυτέλεια, ἥτις πρέπει ἢ νὰ εἶναι καλὴ ἢ νὰ λείπῃ διόλου. Ὁ ποιητής, εἴτε ἀετὸς εἶναι, ὡς ὁ Πίνδαρος, εἴτε στρουθίον, ὡς ἄλλοι κατώτεροι, πρέπει πάντοτε νὰ πετᾷ.*

Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος.

Η ΠΟΙΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΡΝΑΣΙΑΚΩΝ
ΚΑΙ
Ο JOSÉ MARIA DE HEREDIA

Τῷ σεβαστῷ φίλῳ κ. Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗ.

Τοσαῦτα ἐγράφησαν ἐσχάτως περὶ τοῦ θρηνουμένου ποιητοῦ José Maria de Heredia, ὥστε νομίζω ἐντελῶς περιττὸν νὰ ἐνδιατρίψω εἰς βιογραφικὰς σημειώσεις. Σκοπός μου ἀπ' ἐναντίας ἔσεται ἡ κατάταξις τοῦ ἔργου τοῦ ποιητοῦ, καθότι περὶ ταύτην περιστρέφονται ἅπασαι αἱ διαμάχαι τῶν κριτικῶν, διάφοροι δὲ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου γνῶμαι ἐξηνέχθησαν.

Καὶ ναὶ μὲν ὁ Heredia ἐν τῇ περιφήμῳ ἐκείνῃ ὁμολογίᾳ πίστεως πρὸς τὸν διδάσκαλον Leconte Delisle διακηρύττει ὅτι εἶναι Παρνασιακός, οὐχ ἧττον ἡ ὁμολογία αὕτη φαίνεται ἡμῖν ἀνεπαρκής, τὸ μὲν διότι ἕκαστος τῶν μαθητῶν τοῦ Delisle ἐτροποποίησε κατὰ τὴν ἰδίαν ἰδιοφυΐαν τὰς θεωρίας τοῦ διδασκάλου, τὸ δὲ διότι καὶ αὐτὸς ὁ καθόλου χαρακτὴρ τοῦ Παρνασοῦ οὔπω καθωρίσθη ἀκριβῶς· ὅπως δήποτε ὅμως πρὸς μείζονα κατάληψιν τοῦ ἔργου τοῦ Heredia, πρέπει πρὸ παντὸς νὰ κατατάξωμεν τὸν Παρνασὸν καὶ νὰ καθορίσωμεν ἐπ' ἀκριβὲς τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ. Καὶ ἐν πρώτοις ἀνάγκη τινὸς παρεκβάσεως.

Ἀνέκαθεν πάντες οἱ μεγάλοι ποιηταὶ ἔστρεψαν τὴν προσοχὴν ἐπὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος, τὰ διάφορα μεγάλα γεγονότα, μόνα αὐτὰ ἠδυνήθησαν νὰ τοὺς ἐξάρωσιν εἰς τὸ ἀληθὲς ὑψηλὸν καὶ νὰ τοὺς ὁδηγήσωσιν ἑπομένως εἰς τὴν ἀθανασίαν. Τοῦτο δὲ εἶναι γενικὸν καὶ παρατηρεῖται καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ποιηταῖς τῆς ἀρχαιότητος.

Ὁ Παῦλος Bourget ἀπατᾶται ἀπὸ τὴν λέξιν *ἀρχαιότης* καὶ διὰ τοῦτο νομίζει ὅτι ἡ πραγμάτευσις ἱστορικῶν θεμάτων μόνον παρὰ τοῖς νεωτέροις ἀπαντᾷ. Ἀλλ' ἡ ἀρχαιότης εἶναι περίοδος ὁλόκληρος, ἐκ πολλῶν αἰώνων ἀποτελουμένη. Ἂν λοιπὸν ὁ Göthe ἢ ὁ Ῥακίνας, γράψαντες τὴν *Ἰφιγένειαν*, ἐστράφησαν πρὸς τὴν ἀρχαιότητα, καὶ ὁ Αἰσχύλος καὶ ὁ Εὐριπίδης, πραγματευθέντες τὸ αὐτὸ θέμα, πρὸς τὴν ἀρχαιότητα ἐστράφησαν ἐπίσης, καθότι αἰῶνες ὁλόκληροι χωρίζουσι τοὺς Ἕλληνας τραγικοὺς ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν.

Τὸ πρᾶγμα λοιπὸν εἶναι γενικόν. Καὶ διὰ δύο λόγους: πρῶτον διότι αἱ σύγχρονοι ὑποθέσεις ἐλαχίστην τροφὴν δύνανται νὰ παράσχωσιν εἰς τὴν τραγῳδίαν καὶ τὴν ὑψηλὴν ἐν γένει ποίησιν, ὡς μὴ κινοῦσαι τὸ ἐνδιαφέρον καὶ μὴ δυνάμεναι νὰ ὑποστῶσι τὰς ὑπὸ τῆς ποιητικῆς φαντασίας καὶ ἐμπνεύσεως τροποποιήσεις. Ἐξ ἄλλου ὅμως ὑπάρχει καὶ ἕτερος λόγος οὐσιωδέστερος, ὅτι οἱ ποιηταὶ ὑπείκουσιν ἀνεπαισθήτως εἰς αὐτὸ τὸ ἔνστικτον, ὅπερ ἐδημιούργησε τὴν ἀνάγκην τῆς ποιήσεως.

Δὲν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τὴν ποίησιν ἐγέννησεν ὁ πόνος τετρωμένης καρδίας. Ὁ ῥομαντισμὸς ἦν ἐντελῶς ἄγνωστος εἰς τοὺς πρώτους ἀνθρώπους. Ἡ ποίησις ὅπως

γενικευθῇ καὶ καταστῇ ἀνάγκη τῆς ἀνθρωπότητος, δέον νὰ ἐξυπηρετῇ σκοπόν τινα γενικῆς σημασίας καὶ σπουδαιότητος. Κατὰ χρόνους λοιπόν, καθ' οὓς ἡ γραφὴ φαίνεται οὖσα ἐντελῶς ἄγνωστος, πῶς θὰ ἦτο δυνατὴ ἡ ἀπὸ ἄστεως εἰς ἄστυ καὶ λαοῦ εἰς λαὸν ἢ καὶ γενεᾶς εἰς γενεὰν μεταβίβασις ἱστορικοῦ τινος γεγονότος ἐξ ἐκείνων, ἅτινα σταθμὸν σημειοῦσιν ἐν τῷ βίῳ πόλεως ἢ ἔθνους τινός; Ἀναμφιβόλως ἡ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα ἁπλῆ μεταβίβασις πλείστας ὅσας θὰ ἐπέφερε τροποποιήσεις καὶ ἡ λήθη εἴτε ἡ ἰδιοφυΐα ἑκάστου θὰ παρεμόρφου τερατωδῶς τὸ γεγονός. Ἡ ποίησις ὅμως διὰ τῆς μουσικῆς της, διὰ τῶν μακρῶν καὶ βραχειῶν συλλαβῶν, διὰ τῶν τομῶν καὶ τῶν ῥυθμῶν της ἐλαχίστας ἢ μᾶλλον μηδαμινὸς παραλλαγὰς ἐπιτρέπει. Ἐντεῦθεν ἡ χρησιμότης της διὰ τὴν ἀφήγησιν ἱστορικῶν γεγονότων, ἐντεῦθεν ἡ διὰ μέσου μακρῶν αἰώνων μέχρι τοῦ Πεισιστράτου πιστὴ διὰ ζώσης ἐξιστόρησις τοῦ τρωϊκοῦ πολέμου, ὀφειλομένη εἰς τὰ ὁμηρικὰ ἔπη. Ἡ ποίησις λοιπὸν εἶναι τὸ ἐπίσημον ἐπιστημονικὸν ὄργανον τῶν ἀρχαϊκῶν πολιτισμῶν. Διὰ ταύτης διαδίδονται αἱ θεολογικαί, φιλοσοφικαὶ καὶ ἱστορικαὶ γνώσεις, διὰ ταύτης καὶ αἱ πρακτικαί, αἱ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν ἀφορῶσαι. Ἀφ' ἧς ὅμως στιγμῆς ἡ γραφὴ ἐγενικεύθη, ἡ ποίησις παύει ἔχουσα τὴν πρώτην της χρησιμότητα· κατέρχεται δὲ τῆς περιωπῆς της. Ὁ Ἡρόδοτος, ὅλως πεποτισμένος μὲ ὁμηρικὸν πνεῦμα, ἀναπαριστᾷ τὰ γεγονότα, βλέπων αὐτὰ διὰ τοῦ ποιητικοῦ πρίσματος, πλὴν γράφει εἰς πεζὸν πλέον λόγον. Βραδύτερον ὁ Θουκυδίδης θέτει εἰς τὸ στόμα τοῦ Περικλέους τὰ ἑξῆς: «*Μετὰ μεγάλων δὲ σημείων καὶ οὐ δή τοι ἀμάρτυρόν γε τὴν δύναμιν παρασχόμενοι τοῖς τε νῦν καὶ τοῖς ἔπειτα θαυμασθησόμεθα, καὶ οὐδὲν προσδεόμενοι οὔτε Ὁμήρου ἐπαινέτου οὔτε ὅστις ἔπεσι μὲν τὸ αὐτίκα τέρψει, τῶν δ' ἔργων τὴν ὑπόνοιαν ἡ ἀλήθεια βλάψει*».

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Μελέτιος Β'
(1768)

Εἶναι οἱ χρόνοι τοῦ θετικισμοῦ, οὓς παρεσκεύασεν ὁ Ἀντιφῶν καὶ ὁ Ἀναξαγόρας· ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἔφθασεν εἰς τὴν ἀκμήν του, ἡ δὲ ποίησις ἔχασε τὸ μέγιστον καὶ ἰσχυρότατον μέρος τοῦ κράτους της.

Θὰ ἀπομακρυνθῶ πέρα τοῦ θέματός μου, ἐὰν θελήσω νὰ ἐκθέσω ἐνταῦθα πῶς, ἀφοῦ αἱ θετικαὶ ἀλήθειαι, ἡ λογική, ἡ ἱστορία καὶ αἱ ἐμπορικαὶ ἐπιστῆμαι ἐγκατέλειψαν τὴν ποίησιν ὁριστικῶς, εὗρεν αὕτη καὶ πάλιν ἔδαφος πρὸς ἀνάπτυξιν ἐν τῇ *τραγῳδίᾳ*, ἐξυπηρετοῦσα τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν ψυχολογίαν.

Διὰ τῆς παρεκβάσεως ταύτης ἐσκόπουν νὰ δειξω, ἐκθέτων τὴν βιογραφίαν, οὕτως

εἰπεῖν, τῆς ποιήσεως ὡς ἀντελήφθην αὐτήν, ὅτι ἀνέκαθεν διὰ τῆς ποιήσεως καὶ ἐκφράζονται καὶ ἐξυπηρετοῦνται αἱ ἰδέαι.

Ἐν τούτοις κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους ἐν Γαλλίᾳ ἀνεφάνη ποιητική τις σχολή, ἥτις ἠθέλησε νὰ καινοτομήσῃ ἀπομακρυνομένη τοῦ προορισμοῦ τούτου τῆς ποιήσεως καὶ ἑπομένως τῶν παραδόσεων αὐτῆς. Ἡ σχολὴ αὕτη, ἡ ἐπιλεγομένη τῆς *πλαστικῆς φιλολογίας*, ἔχει ἱδρυτὴν καλλιτέχνην, τὸν ζωγραφον Θεόφιλον Gautier, ὅστις ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ ποίησις εἶναι καθαρῶς εἰκαστικὴ τέχνη, ἀδελφὴ τῆς γλυπτικῆς καὶ τῆς ζωγραφικῆς καὶ ὡς τοιαύτη μόνον τὸ ἀντικείμενον ὀφείλει ν' ἀναπαριστᾷ, διότι κατὰ τὰς θεωρίας τῆς σχολῆς ταύτης, ἡ ἔκφρασις ἰδέας τινὸς καταρρίπτει τὰς τέχνας τῆς περιωπῆς των, καθιστῶσα αὐτὰς ὄργανον.

Τοιουτοτρόπως ὁ Gautier ἐμόρφωσε τὴν τόσον θόρυβον προκαλέσασαν θεωρίαν: *Ἡ τέχνη διὰ τὴν τέχνην*.

Ἀλλ' ἂν ἡ θεωρία αὕτη εἶναι ἀλήθεια κῦρος ἔχουσα, ὅσον ἀφορᾷ τὰς καθαρῶς εἰκαστικὰς τέχνας (καὶ τοῦτο δὲ εἶναι ἀμφίβολον) διὰ τὴν ποίησιν καὶ τὴν φιλολογίαν ἐν γένει οὐδεμίαν ἔχει ἰσχύν. Βεβαίως παρ' ἅπασι τοῖς συγγραφεῦσιν ὑπάρχουσιν εἰκόνες τὸν θαυμασμὸν προκαλοῦσαι διὰ τὴν πιστότητα καὶ λαμπρότητα αὐτῶν. Ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ξενοφῶν πλεῖστα δύνανται νὰ μᾶς παράσχωσι παραδείγματα. Ἀλλ', ὡς καὶ προηγουμένως εἴδομεν, ἡ κατασκευὴ εἰκόνων δὲν εἶναι τὸ κύριον τῆς ποιήσεως μέλημα.

Ἂν δὲ αἱ λέξεις εἶναι ὑλικόν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ποιητὴς κατασκευάζει εἰκόνας καθ' ὃν τρόπον ὁ ζωγράφος διὰ τῶν χρωμάτων, λησμονεῖ ὅμως ὁ Gautier ὅτι αἱ λέξεις, ἐκτὸς τῆς ἀρετῆς των ταύτης, κέκτηνται καὶ ἑτέραν, κατὰ πολὺ ἀνωτέραν, ὡς ἀντιπροσωπεύουσαι *ἰδέας*. Μὲ ἄλλους λόγους, ἂν ἡ λέξις *πράσινον* προκαλῇ ἀμέσως τὴν συναίσθησιν τοῦ χρώματος τούτου καὶ ἑπομένως δύναται κάλλιστα ἔν τισι διὰ λέξεων εἰκόσι νὰ τὴν ἀντικαταστήσῃ, ἡ λέξις *ἀρετὴ* τί εἴδους ὑλικὸν θὰ χαρακτηρισθῇ ὑπὸ τοῦ ζωγράφου; ἢ θὰ χαρακτηρισθῇ ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἄχρηστος; Αἱ εἰκόνες καλλύνουσι τὸν λόγον, ὅ,τι ὅμως καθιστᾷ αὐτὸν ἀθάνατον, ὅ,τι προκαλεῖ τὸν θαυμασμὸν τῶν αἰώνων καὶ τῶν ἐθνῶν περὶ τῶν ἔργων τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Σαιξπήρου εἶναι τὸ *βάθος*, εἶναι ἡ ἔκφρασις τῶν μεγάλων ἀληθειῶν, αἵτινες ἀκλόνητον ἔχουσι κῦρος ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος εἰς οἱονδήποτε χρόνον, εἰς οἱονδήποτε σημεῖον τῆς γῆς καὶ ἂν ἀνήκῃ.

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Γρηγόριος Ε'
(1797, 1806, 1819)

Ἤδη δυνάμεθα νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ ζήτημα ἡμῶν. Τί εἶναι ὁ Παρνασός; Εἶναι

σχολή, ἔχουσα ὡς ἀρχὴν τὴν θεωρίαν *Ἡ τέχνη διὰ τὴν τέχνην*; ἢ σκοπεῖ τὴν ἔκφρασιν ἰδεῶν; Ἀμφότερα ἔχουσι πολλοὺς καὶ διατρεπεῖς ὀπαδούς.

Οἱ ἀνάγοντες τὴν ποίησιν τοῦ Παρνασοῦ εἰς τὴν ***πλαστικὴν φιλολογίαν*** προβάλλουσιν ὡς ἐπιχείρημα τὰς θαμβούσας καὶ λεπτότατα ἐπεξειργασμένας εἰκόνας, ἃς ἀποτελοῦσι τὰ ποιήματα τῶν Παρνασιακῶν.

Ἀλλὰ μόνον εἰκόνας δέον νὰ ἴδωμεν εἰς τὰ ποιήματα ταῦτα;

Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῆς μελέτης ταύτης εἴδομεν ὅτι οἱ μεγάλοι ποιηταὶ ἐστράφησαν πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Παρ' ὅλας τὰς προόδους τῆς ἱστορίας, παρ' ὅλον τὸ θετικὸν πνεῦμα τῶν νεωτέρων πολιτισμῶν, ὁ ποιητής, ἀδιαφορῶν πρὸς πάντα ταῦτα, ἀδιαφορῶν ἂν τὰ ἱστορικὰ γεγονότα τὰ ἐπραγματεύθη ὁ αὐστηρὸς κάλαμος τοῦ Θουκυδίδου, τοῦ Μακώλαιϋ καὶ τοῦ Ταίν, ἀδιαφορῶν πρὸς αὐτὴν τὴν ἀδιαφορίαν, ἣν θὰ δείξῃ ἡ ἀνθρωπότης εἰς τὴν φωνήν του, ὁ θεόληπτος οὗτος *Vates*, πρὸς ὃν ἡ φύσις ὁμιλεῖ ἀπ' εὐθείας καὶ ἑπομένως ἀνήκει εἰς τοὺς ἀνθρώπους τῶν πρώτων χρόνων, ὑπείκων εἰς αὐτὸ τὸ ἔνστικτον τὸ γεννῆσαν τὴν ἀνάγκην τῆς ποιήσεως, ἐπιλαμβάνεται τὴν ἐξήγησιν τῶν ἱστορικῶν γεγονότων κατὰ τὴν ἰδίαν ἀντίληψιν. Ἀλλ' ὁ ποιητής, ὁ ἀφηγούμενος διὰ τῶν στίχων του ἱστορικόν τι γεγονός, ἐνεπνεύσθη βεβαίως ἀπὸ τὰς πράξεις, τὰ δυστυχήματα ἢ τὰς ἐπιτυχίας ἥρωός τινος, τὰ ᾐσθάνθη καὶ τὰ ἀποδίδει. Ἐκφράζει λοιπὸν ἰδέας, φιλοσοφεῖ περὶ τῶν ἀνθρωπίνων ὁ ἐξιστορῶν ποιητής.

Ῥίψωμεν ἤδη τὸ βλέμμα ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Παρνασοῦ. Τί ἄλλο εἶναι αἱ δύο συλλογαί του ἢ ἡ ἑποποιΐα αὐτῆς τῆς ἀνθρωπότητος; ἐπεισόδια ἐκ τοῦ βίου τῶν ἀρχαίων Ἰνδῶν, τῶν Αἰγυπτίων, τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων· ἐπεισόδια ἐκ τοῦ βίου τῶν νεωτέρων ἐθνῶν. Ἐκεῖ βλέπομεν τὴν καθόλου ἀνθρωπότητα παρελαύνουσαν διὰ μέσου τῶν αἰώνων μὲ ὅλας τὰς μεγάλας καὶ ὑψηλὰς πράξεις της, μὲ ὅλας τὰς ἀσθενείας καὶ τὰς ταπεινότητάς της. Ἀναμφιβόλως ὁ Leconte Delisle δικαιοῦται πολὺ μᾶλλον ἢ ὁ Victor Hugo νὰ τιτλοφορήσῃ τὰ ποιήματά του *«Legendes de Siècles»*.

Μὴ ἀπατώμεθα λοιπόν· ὄπισθεν τῶν λαμπρῶν, τῶν ἐπιμελῶς ἐπεξειργασμένων καὶ ἀπαστραπτουσῶν εἰκόνων τῶν Παρνασιακῶν ὑπάρχει ἡ ἰδέα, ἥτις λαλεῖ, λαλεῖ, λαλεῖ εὐγλώττως ***τοῖς συνετοῖσι***.

Τὰ ποιήματα τοῦ Leconte Delisle εἶναι καλλιτεχνήματα ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἐπεξεργασίας· ἀλλὰ δὲν εἶναι ἄψυχα καὶ νεκρὰ ὅπως τὰ τοῦ Théophile Gautier. Τὰ καλλιτεχνήματα τοῦ Delisle ἔχουσι ψυχήν, τὰ ζωογονεῖ ἡ ***ἰδέα***, ἣν ἑρμηνεύουσιν· ἀναγνώσατε τὴν *Ὑπατίαν* του· θὰ ἐκπλαγῆτε ἀπὸ τὸ κάλλος τῶν εἰκόνων. Ἀλλὰ ταυτοχρόνως θὰ αἰσθανθῆτε ὅλον τὸν πόνον τῆς ἀλεξανδρινῆς φιλοσόφου, ἥτις ἐλάτρευσε πολὺ τὸ ἑλληνικὸν ἰδεῶδες καὶ ἠθέλησε νὰ ἀναστηλώσῃ, προσενεχθεῖσα ὡς σφάγιον, τοὺς ἐρειπωθέντας βωμούς, θὰ χύσητε δὲ δάκρυα θερμὰ πρὸ τοῦ οἰκτροῦ μαρτυρίου τῆς ἑλληνίδος παρθένου, ἧς τὸ κατακρεουργηθὲν σῶμα μόνον σάβανον περιβάλλει, σάβανον πάλλευκον καὶ ἄσπιλον, οἱ στίχοι τοῦ Leconte Delisle. Ὑπάρχει λοιπὸν ἰδέα, ὑπάρχει ψυχὴ εἰς τὰ ποιήματα τῶν Παρνασιακῶν. Ἀλλ' οὐδὲ ὡς ***ἀδιαφόρους*** δύναταί τις νὰ χαρακτηρίσῃ τοὺς ποιητας, οἵτινες μετὰ τόσης ἐμβριθείας, μετὰ τόσου αἰσθήματος ἐζήτησαν νὰ εὕρωσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος πᾶν τὸ ὑψηλόν, πᾶν τὸ ἄξιον ἀναγραφῆς καὶ διὰ τῆς θείας τέχνης των νὰ γίνωνται οἱ ἑρμηνεῖς αὐτῶν. Ἐν τούτοις κατηγοροῦνται ὑπὸ πολλῶν οἱ Παρνασιακοὶ ὡς ἐστερημένοι αἰσθήματος, ὡς ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροι. Τὰ προεκτεθειμένα ἀποδεικνύουσιν ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον. Εἰς τὴν μορφὴν δὲ ταύτην λαβὴν ἔδωκε τὸ ***ἀπρόσωπον*** τοῦ ποιητοῦ, ὅπερ εἶναι τὸ κύριον, τὸ οὐσιῶδες γνώρισμα τοῦ Παρνασοῦ. Ἐνῷ τὸ ἀντίθετον, ἡ προσωπικότης δηλαδή, εἶναι ὁ κύριος χαρακτήρ, ἡ ἀρχὴ τῶν ῥομαντικῶν. Ὁ ῥομαντικὸς ποιητὴς δὲν ἀρκεῖται μόνον εἰς τὴν ἀτελεύτητον περιγραφὴν τῶν ἰδίων του αἰσθημάτων, καὶ ὅταν ἔτι ἐπιχειρῇ τὴν ἐξιστόρησιν γεγονότος ἐντελῶς ξένου πρὸς τὸν ἑαυτόν του, εὑρίσκει τρόπον νὰ ὑπεισ-

ἐλθῃ εἰς τὴν ἀφήγησιν, εἴτε λησμονούμενος καὶ παρουσιάζων ἑαυτὸν ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ ὑμνουμένου ἥρωος, ἄτοπον προκῦπτον ἐκ τῆς ἐλλείψεως ψυχολογίας, εἴτε κατορθῶν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἀφήγησιν ἀναλυόμενος εἰς κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις ἢ ἀφήνων κραυγὰς τρόμου, ὀδύνης ἢ χαρᾶς.

Οἱ Παρνασιακοί, ἀπολακτίσαντες τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἐκφράζεσθαι καὶ καταλύσαντες τὸν ῥομαντισμόν, ἐπανῆλθον εἰς τὰς παραδόσεις τῆς κλασσικῆς τέχνης, εἰς τὴν σχολὴν τῆς ψυχολογικῆς ἀναλύσεως. Πράγματι δέ, οὐδέποτε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ποιηταῖς ὁ συγγραφεὺς ἐμφανίζεται ἐν τοῖς ἔργοις του. Ἐὰν δὲ παρατηρῆται τὸ τοιοῦτον ἐνίοτε, τοῦτο εἶναι σπανιωτάτη ἐξαίρεσις. Ἐν τῇ Ἰλιάδι π. χ. ὁ Ὅμηρος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου λαμβάνει ἀπ' εὐθείας τὸν λόγον καὶ προσφωνεῖ τὸν νεκρόν'.

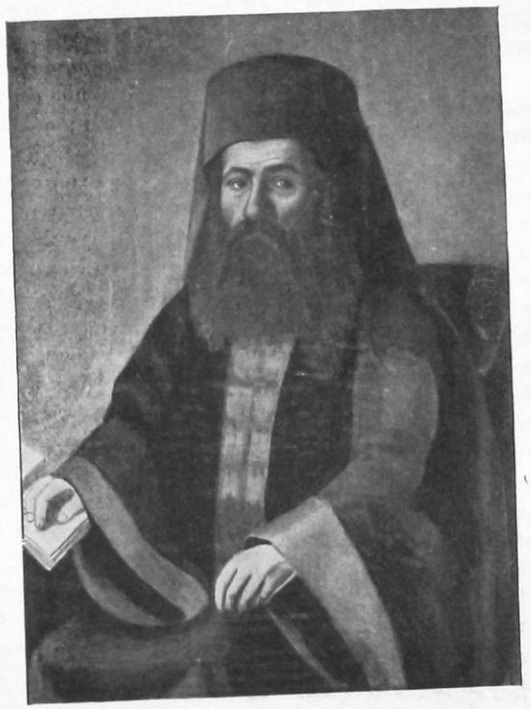

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Χρύσανθος ὁ ἀπὸ Σερρῶν *(1824)*

Δυνάμεθα ἤδη ἐκ τῶν ἀνωτέρω νὰ ἐξαγάγωμεν τοὺς οὐσιώδεις χαρακτῆρας τοῦ Παρνασοῦ οἵτινες εἶναι οἱ ἑξῆς τρεῖς:

α' Ἡ ποίησις αὕτη πρὸ παντὸς ἐκφράζει ἰδέας.

β' Ἡ μορφή της εἶναι τοιαύτη, αἱ εἰκόνες της τόσον λαμπραί, οἱ στίχοι τόσον λαξευτοί, ὥστε ἐνίοτε ἡ λάμψις τῶν εἰκόνων ἐπισκιάζει τὴν περιεχομένην ἰδέαν καὶ

γ' Ἡ ἀφήγησις γίνεται ***ἀντικειμενικῶς***, τοῦ ποιητοῦ μηδόλως ἀναφαινομένου ἐν τοῖς ἔργοις οὐδὲ κἂν προδιδομένου διὰ τῆς ἐκφράσεως ἰδίας τινὸς γνώμης ἢ αἰσθήματος.

Ἤδη, καθορισθέντος τοῦ Παρνασοῦ, δυνάμεθα νὰ προβῶμεν εἰς τὴν μελέτην τῆς ποιήσεως τοῦ Heredia, ἥτις οὐδόλως ἢ μάλιστα ἐλάχιστα θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ, καθότι πᾶν ὅ,τι ἐλέχθη περὶ Παρνασοῦ καὶ Leconte Delisle δύναται νὰ λεχθῇ καὶ περὶ Heredia, ὅστις πιστότερον πάντων τῶν Παρνασιακῶν ἠκολούθησε τὸν διδάσκαλον, ἂν καὶ ὅλοι τὸν ἠκολούθησαν ἀρκετὰ πιστῶς. Παρ' ὅλας τὰς πομπώδεις δηλώσεις του ὁ *Catulle Mendès* ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Heredia καταλήγει εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα.

---

1. Τὴν παρατήρησιν ταύτην, ἥτις διέλαθε τὴν προσοχὴν τῶν εὐρωπαίων κριτικῶν, ὀφείλω εἰς τὴν μακαρίτιδα ἀδελφήν μου Ἀλεξάνδραν Παπαδοπούλου.

«Ἀλλ' ὅτε δὴ τὸ τέταρτον ἐπέσσυτο δαίμονι ἶσος,
ἔνθ' ἄρα τοι, Πάτροκλε, φάνη βιότοιο τελευτή·
ἤντετο γάρ τοι Φοῖβος ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ».

(Ἰλ. Π, 786-8).

«Ἐὰν κάνεις ἐξ ἡμῶν, λέγει ὁ ποιητὴς οὗτος, δὲν ὡμοίαζε τὸν διδάσκαλον, ἐὰν κάνεις ἐξ ἡμῶν δὲν συγκατέτεινε νὰ ὑποτόξῃ τὴν προσωπικήν του ἔμπνευσιν εἰς τὸν στενὸν ζυγὸν σχολῆς τινος, ἐπεμένομεν σύμφωνοι εἰς τὴν πίστιν ὅτι ἔφθασεν ἡ ὥρα νὰ ἀποδώσωμεν τὸ ὕψος εἰς τὴν ἰδέαν, τὴν σεμνότητα εἰς τὸ πάθος, τὸ καθαρεῦον εἰς τὴν γλῶσσαν, τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν λάμψιν εἰς τὴν ποιητικὴν μορφήν».

Μὲ ἄλλους λόγους, πάντες ἠκολούθησαν τὰς θεωρίας τοῦ Leconte Delisle. Ὁ Heredia εἶναι εἰλικρινέστερος, προσφωνῶν ὡς ἔπεται τὸν διδάσκαλον εἰς τὸν περίφημον πρόλογον τῶν «Τροπαίων» του·

«Ἠδυνήθην κατὰ τὸ διάστημα τῆς μακρᾶς φιλίας μας νὰ ἐννοήσω κάλλιον τὸ ὕψος τῆς διδαχῆς καὶ τῶν συμβουλῶν σου, καθὼς καὶ ὅλον τὸ κάλλος τῶν ἔργων σου· ὁ δὲ βεβαιότερος τίτλος δόξης δι' ἐμὲ θὰ εἶναι ὅτι ὑπῆρξα ὁ ἀγαπητότερος μαθητής σου».

Ἀλλ' αὐτὰ τὰ ποιήματα τὰ *«Sonnets sans défauts»* τοῦ Heredia δεικνύουσιν ἐναργῶς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ διδασκάλου. Ἡ αὐτὴ σύλληψις, τὸ αὐτὸ ἐνδιαφέρον πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος.

Οἱ ἀρχαῖοι πολιτισμοί, ὁ Μεσαιών, ὁ νεώτερος πολιτισμὸς ἀντιπροσωπεύονται ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Heredia διὰ τῶν σπουδαιοτέρων των γεγονότων. Ἑλλάς, Σικελία, Ῥώμη, Αἰγύπτιοι, Καρχηδόνιοι, Μεσαιὼν καὶ Ἀναγέννησις, δηλαδὴ Γαλλία καὶ Ἰταλία. Ἰδοὺ οἱ τίτλοι τῶν ποιητικῶν συλλογῶν, αἵτινες ἀπαρτίζουσι τὰ «Τρόπαια», τὸ ἔργον τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ αὐτὴ ἀντικειμενικότης τῆς ποιήσεως, ἡ αὐτὴ ἁρμονία τοῦ στίχου, ἡ αὐτὴ τῆς ἀναπαραστάσεως πλαστικότης. Εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο μάλιστα ὁ μαθητὴς ὑπερβαίνει τὸν διδάσκαλον. Ἡ εἰκὼν παρὰ τῷ Heredia εἶναι ἰσχυροτέρα καὶ μᾶλλον ἀπαστράπτουσα, ἰδίᾳ δέ, εἶναι καθαρῶς συγκεκριμένη. Ἡ καταγωγὴ τοῦ Heredia δὲν εἶναι ἄσχετος πρὸς ταῦτα. Ἐγεννήθη ἐν Κούβᾳ, ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τοῦ ἡλίου, ἔνθα τὰ τοπία ὑπὸ τὸ ἄπλετον φῶς, φωτιζόμενα καθ' ὅλας τὰς γραμμάς των, ὅπως συμβαίνει καὶ παρ' ἡμῖν, διαγράφονται καθαρῶς καὶ παρουσιάζονται ὑπὸ τελείαν, ὑπὸ αὐτοτελῆ μορφὴν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ ἐμβριθοῦς παρατηρητοῦ. Βεβαίως αἱ λαμπραὶ αὐταὶ εἰκόνες παρέμειναν ἀνεξιτήλοι εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ ἐπέδρασαν κατόπιν ἐπὶ τῆς ἰδιοφυΐας του. Μόνος ἄλλως ἀποκαλεῖ τὴν πατρίδα του ἐν τῷ εἰσιτηρίῳ του εἰς τὴν γαλλικὴν Ἀκαδημίαν λόγῳ: «L'île *éclatante* et lointaine». Διὰ τὸν ἑαυτόν του ἔπρεπε νὰ εἴπῃ ὁ Heredia τοὺς ἑπομένους στίχους, οὓς ἀφιεροῖ εἰς ζωγράφον τῶν θαλασσῶν τῆς Βρετάννης. Παραθέτω τὸ κείμενον ὅπως ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης πρὸς τῷ κάλλει καὶ τῷ θάμβει τῆς εἰκόνος τὴν ῥέουσαν ἁρμονίαν τοῦ στίχου.

Il a peint l'océan splendide immense et triste,
Où la nuage laisse un reflet d'améthyste,
L'émeraude écumante et le calme saphir.

Et fixant l'eau, l'air, l'ombre et l'heure insaisissables,
Sur une toile étroite il a fait réflechir
Le ciel occidental dans le miroir des sables.

Ἂν ἡ εἰκὼν κατέχῃ τόσην θέσιν ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Heredia καὶ ἡ ἰδέα ὅμως, ὅπως καὶ παρὰ τῷ διδασκάλῳ, κατέχει ἀνάλογον τοιαύτην. Ἤδη περιορίζομαι νὰ παραθέσω ἐνταῦθα ἓν ποίημα τοῦ Heredia, τὴν *Λήθην*, ἐκ τῆς συλλογῆς, τῆς ἐπιγραφομένης *«Ἑλλάς»*. Ὅλος ὁ πόνος, ὃν θὰ αἰσθανθῆτε, ὅλη ἡ μελαγχολία, ἣν θά σας μεταδώσῃ τὸ ποίημα τοῦτο, θά σας ἀποδείξωσιν εὐγλώττως ἂν ὑπάρχωσιν *ἰδέαι* εἰς τὰς ποιήσεις τοῦ Heredia.

L'oubli

Le temple est en ruine au haut du promontoire
Et la Mort a mêlé dans ce fauve terrain,
Les déesses de marbre et les héros d'airain
Dont l'herbe solitaire ensevelit la gloire.

Seul parfois un bouvier menant ses buffles boire,
De sa conque où soupire un antique refrain
Enplissant le ciel calme et l'horizon marin,
Sur l'azur infini dresse sa forme noire.

La terre maternelle et douce aux anciens Dieux
Fait à chaque printemps, vainement éloquente
Au chapiteau brisé verdir une autre acanthe;

Mais l'homme indifférent au rêve des aïeux
Écoute sans frémir, du fond des nuits sereines,
La Mer qui se lamente en pleurant les Sirènes.

Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ ᾆσμα τῆς ἐϋμόλπου σειρῆνος, ἥτις ἐσίγησε διὰ παντός. Ποῖος θὰ τὴν ἀντικαταστήσῃ εἰς τὸν παρόντα χρόνον τῆς τρομακτικῆς πεζότητος; Μᾶς παρέσυρε πολύ, πολὺ μακρὰν τὸ ὑπεράγαν θετικὸν πνεῦμα· ἡ δὲ βιοπάλη κατέστη τὸ κύριον ἡμῶν μέλημα. Δὲν μᾶς συγκινοῦσι πλέον οὔτε τὰ ὑψηλὰ ἰδεώδη οὔτε οἱ θεόπνευστοι Vates, οἵτινες γίνονται ἑρμηνεῖς αὐτῶν καὶ διατρύσιοι κήρυκες. Εἰς μάτην οὗτοι, πρὸς οὓς ἡ φύσις λαλεῖ ἀπ' εὐθείας, προσπαθοῦσι νά μας ἐπαναφέρωσι διὰ τῆς ἁρμονικῆς λαλιᾶς των ἐκεῖ, ἔνθεν διεφύγομεν. Μένομεν ἀνάλγητοι εἰς τὸ ᾆσμά των. Ἂς κλαίῃ ἡ θάλασσα, ἂς θρηνῇ ἡ αὔρα καὶ ὁ ἀνθόσπαρτος λειμὼν τοὺς παλαιοὺς ψάλτας των. Κωφεύομεν πρὸς ταῦτα· δὲν ἀνήκομεν πλέον εἰς τὴν φύσιν.

Ἐν τῷ Πέραν, τῇ 20 Ὀκτωβρίου 1905.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΣΕΜΝΩΜΑΤΑ

Ἐν τῷ δημοσιεύματι τοῦ παρελθόντος ἔτους ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΣΕΜΝΩΜΑΤΑ *(τόμ. Β' τοῦ Ἡμερολογίου τῶν Ἐθν. Φιλ. Καταστημάτων, σελ. 89 καὶ 90), τοῦ λόγου ὄντος περὶ τῆς γενικῆς ἐκτάσεως τούτων, ἐξέπεσεν ἓν μηδενικὸν ἐκ τῶν δεδομένων ἀριθμῶν αὐτῆς. Ἑπομένως πρόκειται περὶ 165 000 τετραγωνικῶν μέτρων.*

Ζ. Γ. Β.

ΤΑ ΟΡΦΑΝΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Μητέρες! ὁποῦ ἔχετε παιδιὰ εὐτυχισμένα
καὶ καλωσύνη 'ς τὴν καρδιά·
πεινοῦν τῆς Μοίρας τὰ παιδιὰ
καὶ κρυόνουν τὰ καῦμένα!...
ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Οἱ συστηματοποιήσαντες τὸν κλάδον τῆς εὐποιΐας τοῦτον πολλὰς ἔσχον τὰς ἀφορμὰς ἵν' ἀποταθῶσι πρὸς τὰ φιλάνθρωπα τοῦ ὁμογενοῦς δημοσίου αἰσθήματα ὅπως ἐξαιτήσωνται τὴν ἀρωγὴν αὐτοῦ ἐκτάκτως, οὐχὶ πλέον πρὸς πορισμὸν χρημάτων διὰ τὴν διατροφὴν τῶν ὀρφανῶν, ἀλλ' ἵνα, δι' ἰδιαιτέρας παρακαταθήκης χρημάτων, σχηματισθῇ κεφάλαιον ἀναπαλλοτρίωτον, ὅπερ διὰ τῶν προσόδων αὐτοῦ ἔμελλε νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἐπίτευξιν ὅλων ἐκείνων τῶν μεταρρυθμίσεων ἐν τῷ βίῳ τῶν ἀτυχῶν τούτων πλασμάτων, μεταρρυθμίσεων, ὧν τὸ σύνολον ἐν τῷ προγράμματι τῶν ἀναλαβόντων τὴν συστηματοποίησιν τοῦ θεσμοῦ τούτου ἀποτελεῖ κυρίως τὴν βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν ὀρφανῶν.

Δυστυχῶς ὅμως, καίτοι τὸ ἔργον ἡμῶν πολλοὺς ἔσχε τοὺς ὑποστηρικτὰς καὶ τοὺς εὐγενεῖς συναντιλήπτορας, πρὸς οὓς οὐδέποτε θέλομεν παύσει ἀποτείνοντες τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν, ἐν τούτοις—τολμῶ νὰ προσθέσω—πολλοὶ τῶν εὐεργετῶν ἐπεδαψίλευσαν τὰς δωρεὰς αὐτῶν, ἐμφορούμενοι εὐγενῶν βεβαίως πάντοτε αἰσθημάτων, πλὴν μὲ τὴν ἀδιαφορίαν ἐκείνην, ἥτις χαρακτηρίζει ἐνίους τῶν φιλανθρώπων, οἵτινες προσφέρουν τὸ χρῆμά των ἀπὸ μυστικήν τινα συμπάθειαν πρὸς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ἔργον ἢ τὸ ἄτομον κινούμενοι, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸν ἴδιον ἐκεῖνον τρόπον, ὁ ὁποῖος σημαίνει «Νά, πᾶρε καὶ σὺ καὶ ξεφορτόνου με». Ὀλίγοι, ὀλίγιστοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι μαζὶ μὲ τὸ χρῆμά των μᾶς προσέφερον καὶ προσεκτικὴν καὶ ἐνθαρρυντικὴν πρὸς τὸν σκοπὸν συμπάθειαν· ὀλίγιστοι ἐσκέφθησαν νὰ ἐρωτήσουν τί κάμνομεν, ποῦ τείνομεν, τί γίνεται τόσον χρῆμα, τὸ ὁποῖον ἀφειδῶς ἡ Κοινότης δαπανᾷ διὰ τὴν συντήρησιν ἑκατοντάδος περίπου ἐγκαταλελειμμένων ὑπάρξεων. Ἀλλ' ὄχι, τί λέγω, ὑπάρχουσι καὶ οἱ μεριμνῶντες περὶ τῆς δαπάνης, ἀλλ' οἱ κύριοι αὐτοὶ κατ' ἀρχὴν εὑρίσκουν ὅτι πολλὰ ἐξοδεύονται· αὐτοὶ εἶναι οἱ ἄγαν συντηρητικοὶ καὶ οἱ σκληροὶ ὀπαδοὶ τῆς ἄκρας οἰκονομίας καὶ φειδοῦς, ἔστω καὶ ἂν πρόκηται περὶ τῆς ὑπάρξεως ἀθρόου τινός, τὸν ὁποῖον εὐχαρίστως χάριν οἰκονομίας θὰ κατεδίκαζον εἰς θάνατον. Περὶ τῶν τοιούτων ἀρχῶν δὲν γίνεται λόγος ἐνταῦθα.

Ἀναλαμβάνομεν νὰ μυήσωμεν ἐν ὀλίγοις τοὺς ἀναγνώστας τοῦ *Ἡμερολογίου* εἰς τὰ ὑπὲρ τῶν ὀρφανῶν τῆς Παναγίας συντελούμενα, ἵνα γνωρίσωσι τὸ ἔργον τῆς προστασίας αὐτῶν ἐν ὅλαις αὐτοῦ ταῖς λεπτομερείαις.

Ἐὰν ὑπάρχῃ ἀκριβῶς ἔργον ἄξιον νὰ συγκεντρώσῃ ἐν ἑαυτῷ τὰς συμπαθείας τοῦ δημοσίου καὶ τὸ ὁποῖον περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὴν ἐν τῷ Πέραν Κοινότητα, εἶναι τὸ ἔργον τῆς περιθάλψεως τῶν ἐκθέτων. Ὅ,τι καλὸν μέχρι τῆς σήμερον ἐπετεύχθη ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τὸν κλάδον τῆς εὐποιΐας, τὸν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ζωῆς τῶν ἀποκλήρων παίδων τείνοντα, ἐγένετο ὁμολογουμένως ἐν τῷ Πέραν ὑπὸ τῆς ὀρθοδόξου Κοινότητος Σταυροδρομίου, ἥτις

Τὰ ὀρφανὰ τοῦ Πέραν

ἀπ' αἰώνων συνέδραμε κατὰ τὸ ἐνὸν τὴν δυστυχίαν ταύτην. Ἡ περίθαλψις λοιπὸν τῶν εἰς τὰς πύλας τῶν ἐκκλησιῶν ἢ τὰς θύρας τῶν ἰδιωτῶν ἐγκαταλιμπανομένων βρεφῶν, ὡς ἐπιβεβλημένον καθῆκον θεωρουμένη ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν κοινῇ δαπάνῃ συντηρουμένων φιλανθρωπικῶν ἔργων περιελήφθη.

Τὴν τοῦ ἐκθέτου ἐν τοῖς ναοῖς συντήρησιν ἡ ἑλληνικὴ ἀρχαιότης ἐθέσπισεν, ὡς βλέπομεν εἰς τὸν *Ἴωνα* τοῦ Εὐριπίδου, ἀλλ', ὡς φαίνεται, τὰ ἔκθετα δὲν θὰ ἦσαν καὶ τόσον πολλὰ τότε οὐδ' εἶχον πάντα ὡς ὁ Ἴων πατέρα τὸν Ἀπόλλωνα. Τὰ ἔκθετα τῆς χριστιανικῆς μας ἐποχῆς, ἀντὶ ν' ἀφιερωθῶσιν εἰς

τὸν Φοῖβον, ἀφιεροῦνται τῇ Παναγίᾳ Παρθένῳ, κατὰ τὴν σεπτὴν βούλησιν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως κ. κ. Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄.

Χωρὶς ν᾽ ἀναδράμωμεν εἰς ἀπώτατον παρελθόν, τὰ πρακτικὰ τῆς ἐκκλησίας τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας ἀναδιφῶντες βλέπομεν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1864 περίπου καὶ ἐντεῦθεν γίνεται μνεία περὶ ἐκθέτων ἐν αὐτοῖς. Μητρῷα καὶ βιβλία ἀναφερόμενα εἰς τὰ ἔκθετα φαίνονται μεταγενέστερα.

Δὲν θὰ ἐνδιατρίψωμεν ἐπὶ μακρὸν ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐκθέτων πρὸ τοῦ 1889, καθότι ὁ ἰατρὸς κ. Λ. Λιμαράκης, εἰσηγητὴς τῆς ἐπὶ τῶν ἐκθέτων ἐπιτροπῆς τῷ 1888 ἐν περιεκτικῇ καὶ ἐμβριθεστάτῃ αὐτοῦ ἐκθέσει πολλὰ περὶ ἐκθέτων εἰσηγεῖται. Ἐπίσης καὶ ὁ κ. Σπ. Κ. Ζαβιτζιᾶνος, ἱδρυτὴς τῆς ἰατρικῆς τῶν ὀρφανῶν ὑπηρεσίας, πολλὰ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἔγραψε παρουσιάσας μάλιστα εἰς τὸ δημόσιον οὐχὶ μόνον λόγους καὶ σχέδια, ἀλλὰ καὶ τὸν καρπὸν δεκαπενταετοῦς ἀόκνου αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἐκθέτων ἐργασίας.

Παρὰ τὰς διασαλπίσεις ὅμως ταύτας τῆς συστηματοποιήσεως τοῦ θεσμοῦ καὶ τῆς συστάσεως εἰδικῆς ἰατρικῆς ἐπιστασίας καὶ ἰδίᾳ ἐκ νεαρῶν κυριῶν ἐπιμελητείας, τὸ κοινὸν περιωρίσθη εἰς τὴν ἀρχικὴν τοῦ πράγματος ἀντίληψιν, ὅτι δηλαδὴ ὑπάρχει μία ἐκκλησία, εἰς ἣν συγκεντροῦνται τὰ παιδία καὶ ἡ ὁποία διὰ τῶν ὀργάνων αὐτῆς φροντίζει τὴν διατροφὴν αὐτῶν. Τινὲς μάλιστα ὁμιλοῦσι καὶ περὶ ἀσύλου, ἀλλὰ ποῦ κυρίως εὑρίσκεται τὸ ἄσυλον τοῦτο δὲν γνωρίζουσι· θὰ περιήρχοντο δ᾽ ἀφεύκτως εἰς ἀμηχανίαν, ἐὰν τοῖς ἐπεβάλλετο νὰ τὸ ὑποδείξωσι, διὰ τὸν εὐνόητον λόγον ὅτι οὐδέποτε τοιοῦτόν τι ἵδρυμα ὑπῆρξεν ἄλλως ἢ κατὰ φαντασίαν. Καὶ ὅμως τὰ ὀρφανὰ συντηροῦνται διὰ τοῦ μηνιαίου ἐπιδόματος ἑνὸς ἑκάστου, τοῦ διὰ τὴν ἄρσιν τῶν δίσκων ὁριζομένου.

Ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι τὸ ὅλον ἔργον τῆς προστασίας τῶν ἐκθέτων περιβάλλουσιν εἰσέτι τὰ σκότη τῆς κοσμογονίας. Ἀληθὲς ὅμως ὅτι καὶ πολύπλοκος κἄπως ἡ λειτουργία αὐτοῦ τυγχάνει, διὰ πολλῶν βραχιόνων διενεργουμένη.

Ὅθεν θὰ μᾶς ἐπιτρέψωσιν οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται νὰ τοῖς ἐξηγήσωμεν ἐν βραχεῖ τὸν μηχανισμὸν αὐτοῦ.

Ἐν ἀρχῇ ἦν ἡ ἐκκλησία, ἡ διὰ τῶν κατωτέρων αὐτῆς ὀργάνων φροντίσασα εἰς γενεὰς γενεῶν ὅπως τὰ ἔκθετα παραδίδωνται εἰς τροφούς. Αὕτη δὲ ἦν ἡ πρωτογενὴς ἀρχέγονος κατάστασις τῆς ὑπηρεσίας τῶν ὀρφανῶν. Σὺν τῷ χρόνῳ ἐκ τοῦ σκότους τούτου προήχθη ποιά τις μέριμνα ἐκ μέρους τῶν ἐφόρων τῆς ἐκκλησίας, οἵτινες δι᾽ εἰδικῆς πολλάκις ἐπιτροπῆς ἐμελέτησαν τὸ ζήτημα τῆς προστασίας τῶν τοιούτων ὀρφανῶν. Καὶ ἐγένετο φῶς· ἀπεδείχθη δ᾽ ὅτι ἡ περίθαλψις αὐτῶν ἦν πλημμελής, ἡ δὲ θνησιμότης μεγάλη. Καὶ ἐγένετο ὅτι κατόπιν τῆς τοιαύτης ἐπισταμένης τοῦ ζητήματος μελέτης ἐλήφθησαν μέτρα ὅπως τὰ παιδία τεθῶσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἐν τῷ Πέραν Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν. Αὕτη δὲ ἦν ἡ πρώτη περίοδος συστηματικῆς τῶν

ἐκθέτων ἐπιβλέψεως, ἥτις ὄντως ἀγλαοὺς καρποὺς ἀπέδωκε διαρκέσασα ἀπὸ τοῦ 1864—1874, ἤτοι ἔτη δέκα.

Ἀπὸ τοῦ 1874 μέχρι τοῦ 1899, τουτέστιν ἐπὶ 15 ἄλλα ἔτη, τὰ δυστυχῆ ἀπόκληρα περιῆλθον καὶ αὖθις εἰς τὴν πρώτην αὐτῶν ἀθλιότητα, ὁπότε ὅμως γνωστὴ ἐν τῷ Πέραν κυρία, ἡ δεσποινὶς Αἰκ. Νικολαΐδου ἐφρόντιζε κατὰ τὸ ἐνὸν τῇ συμπράξει καὶ ἄλλων δεσποινῶν διὰ τὴν ὅσον τὸ ἐφικτὸν βελτίωσιν τῆς θλιβερᾶς αὐτῶν καταστάσεως.

Ἀπὸ τοῦ 1887 ἄρχεται κυρίως ἡ νέα περίοδος τῆς σχετικῆς τῶν ἐκθέτων εὐημερίας. Ἀλλὰ τῷ 1889 μετὰ δύο ἐτῶν προκαταρκτικὴν μελέτην τοῦ ζητήματος παρ᾽ *εἰδικῆς* ὑπὸ τῆς Κοινότητος ἐκλεγείσης *Ἐπιτροπῆς*, ἧς εἰσηγητὴς ὑπῆρξεν, ὡς ἤδη ἐλέχθη, ὁ κ. Λ. Λιμαράκης, ὁ ἰατρὸς κ. Σπυρίδων Κ. Ζαβιτζιᾶνος, ἐνεργὸν μέλος τῆς ἐν λόγῳ ἐπιτροπῆς, ἀναλαμβάνει τὴν ἵδρυσιν εἰδικῆς ἰατρικῆς ὑπὲρ τῶν ἐκθέτων ὑπηρεσίας, ἐπὶ δεκαπέντε δὲ συναπτὰ ἔτη ἀφιεροῖ τοὺς κόπους αὐτοῦ εἰς τὸ ν᾽ ἀναγάγῃ τὸ ἔργον εἰς περιωπὴν κοινωφελοῦς εὐεργετικοῦ θεσμοῦ.

Τὸ σύστημα τῆς περιθάλψεως, ὅπερ ὁ κ. Ζαβιτζιᾶνος ἠσπάσθη, εἶναι τὸ λεγόμενον *οἰκογενειακόν*, καθ᾽ ὃ τὸ βρέφος παραδίδεται εἰς τροφόν, παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ αὐτῆς διαιτωμένην. Τὸ σύστημα τοῦτο ἔχει, καὶ δικαίως, τοὺς ἐπικριτὰς αὐτοῦ, ἀλλὰ σὺν τοῖς πολλοῖς αὐτοῦ πλεονεκτήμασι καὶ εὐωνότερον δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ.

Ὁ ἰατρὸς Σ. Ζαβιτζιᾶνος

Ἀφ᾽ ἧς ἐποχῆς ὁ κ. Ζαβιτζιᾶνος ἐπεξέτεινε τὴν προστασίαν του ἐπὶ τῶν ἐκθέτων, ἡ θνησιμότης ἠλαττώθη ἐπαισθητῶς, ἐπομένως καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀρφανῶν ηὐξήθη· ἀλλὰ πρὸ πάντων ὅτε ἡ προστασία αὕτη ἐπεξετάθη καὶ ἐπί τινων ἄλλων ἠθικῶς ἐγκαταλελειμμένων παίδων, οὗτος ὑπερηυξήθη εἰς βαθμὸν ὥστε ἡ διὰ τὴν συντήρησιν αὐτῶν ἀπαιτουμένη δαπάνη νὰ διπλασιασθῇ σχεδόν. Τοῦτο προυκάλεσε ζωηρὰς ἐν τῇ συνελεύσει τῆς Κοινότητος συζητήσεις καὶ προδιέθεσε τὰ πνεύματα εἰς εὔσχημον ἀποτίναξιν μέρους τοὐλάχιστον τοῦ βάρους τούτου καθ᾽ οἱονδήποτε τρόπον.

Τῷ 1894—95 εἰδικὴ ἐκ Δεσποινίδων Ἐπιτροπὴ ἀνέλαβε νὰ ἐπιβλέπῃ τὴν δίαιταν τῶν ὀρφανῶν, νὰ φροντίζῃ δὲ καὶ περὶ τῆς ἐνδυμασίας αὐτῶν. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη συνέστησεν ἴδιον ἐργαστήριον, ἐν ᾧ δέσποιναι καὶ δεσποινίδες τῶν καλῶν οἰκογενειῶν προσῆλθον ἐπίκουροι εἰς τὸ ἔργον τοῦτο. Τὸ ἔργον προώδευσεν ἔκτοτε, ἔχει δὲ ἤδη ὕπαρξιν δεκαετῆ. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο

τὰ ἔξοδα τῆς ἐνδυμασίας, ἥτις τόρα καὶ ἀνετωτέρα καὶ καλλιτέρας ποιότητος εἶναι, ἐπλεόνασαν (ἐξοδεύονται ἀπὸ 120—150 λ. ὀθ. ἐτησίως).

Τῷ 1903 ὁ κ. Ζαβιτζιᾶνος ἀπεδήμησεν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πατρίδα Κέρκυραν, ἀνεδέχθη δὲ τὴν διεύθυνσιν ὁ ἰατρὸς κ. Ἰ. Κωνσταντινίδης, ὅστις ἔτι μᾶλλον ἐσυστηματοποίησε τὸ ἔργον διὰ τῆς εὐγενοῦς αὐτοῦ προθυμίας καὶ τῆς τάξεως καὶ ἀκριβείας, μεθ' ὧν τὰς ἐλαχίστας αὐτοῦ λεπτομερείας καθοδηγεῖ.

Ὁ ἰατρὸς Ἰ. Κωνσταντινίδης

Τὸ ἐργαστήριον τῶν δεσποινίδων καὶ τὸ ἰατρικὸν γραφεῖον τῆς ὑπηρεσίας τῶν ἐκθέτων μέχρι τοῦ 1903 ἐφιλοξένει ὁ κ. Ζαβιτζιᾶνος. Εὐθὺς μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του ἐγεννήθη τὸ ζήτημα: Ποῦ θὰ κατασκηνώσῃ ἡ ὑπηρεσία αὕτη, τίς δὲ θὰ περισυλλέξῃ αὐτήν; Ἡ ἐκκλησία ἔδωκεν ἄσυλον εἰς τὸ ἰατρικὸν γραφεῖον, ἐν ᾧ διεξάγεται ἡ ἰατρικὴ τῶν ὀρφανῶν ἐξέτασις. Τὰς δεσποινίδας προσηνῶς ἐφιλοξένησεν ἡ σεβαστὴ τοῦ Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου διευθύντρια κ. Ἑλένη Καλογερᾶ. Καὶ ἡ ὑπηρεσία διαμελισθεῖσα ἐξηκολούθησε τὴν πρὸς τὰ πρόσω πορείαν αὐτῆς, ὡς οἱ μύρμηκες ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους κόπτετε εἰς τὴν μέσην καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ προχωροῦν βιαιότερον. Θὰ τὴν πλήξῃ ἄρά γε ὁ θάνατος καθ' ὁδόν; Κύριος οἶδεν.

Ἐν τῇ ἐτησίᾳ κοινοτικῇ συνελεύσει τοῦ 1904 ἐγεννήθη τὸ ζήτημα ἐὰν ὤφειλε τοῦ λοιποῦ ἡ Κοινότης ν' ἀκολουθῇ κατὰ πόδας τὴν προϊοῦσαν αὔξησιν τῶν δαπανῶν τῆς συντηρήσεως τῶν ἐκθέτων ἤ, ὡς ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ νεωστὶ τότε ἐπικυρωθέντος Κανονισμοῦ αὐτῆς ἐδικαιοῦτο νὰ πράξῃ, νὰ θέσῃ φραγμὸν ἀνυπέρβλητον εἰς τὸν φανταστικὸν τοῦτον ἀγῶνα δρόμου. Μὴ μᾶς διαφεύγει ὅμως ὅτι ἀπὸ 15 331 γρ. (1880, κατώτερος ὅρος) ἡ δαπάνη αὕτη ἀνῆλθεν εἰς 91 631 (1903, ἀνώτατος ὅρος). Ἐπειδὴ ὅμως εὐτυχῶς ὑπῆρχον καὶ οἱ φρονοῦντες ὅτι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποβιβασθῇ τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς τὰς 400 λίρας, τὰς ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ τῆς Κοινότητος ὁριζομένας ὡς ἀνώτατον ὅριον τῆς ἐπιχορηγήσεως εἰς τὴν μερίδα τῶν ἐκθέτων, ἐνεκρίθη ἡ ἵδρυσις εἰδικοῦ σωματείου ἤ, ἂν θέλητε, ἀδελφότητος, εἰς ἣν ν' ἀνατεθῇ ἡ φροντὶς τῆς ἐξευρέσεως πόρων πρὸς συντήρησιν τῶν ὀρφανῶν, ἵνα ἐλαφρυνθῇ ἡ Κοινότης βάρους, δυσβαστάκτου καταστάντος διὰ τοὺς ἐπικριτὰς τοῦ ἔργου. Καὶ ἡ ἀδελφότης συνεστήθη περὶ τὰ τέλη τοῦ 1904, ἀναλαβοῦσα τὴν οὐ σμικρὰν

ταύτην εὐθύνην μὲ πρόγραμμα οἰκονομολογικὸν ἀρκούντως μελετημένον, ὅπερ ὀφείλεται εἰς τὴν πεῖραν ἀνδρῶν ἐξέχουσαν ἐν τῇ παρ' ἡμῖν κοινωνίᾳ κατεχόντων θέσιν. Ἡ ἀδελφότης αὕτη ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ἀδελφότης τὰ Ὀρφανὰ τῆς Παναγίας» τὸ πρῶτον ἀπετάθη ἐφέτος πρὸς τὸ ὁμογενὲς δημόσιον τῆς πόλεώς μας διὰ θεατρικῆς παραστάσεως, αἰτήσασα τὴν συναρωγὴν αὐτοῦ διὰ τὸ ἔργον τῆς συντηρήσεως τῶν ὀρφανῶν πλέον. Ἐν τοσούτῳ εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ἐκκλησίας συνεσωρεύοντο χίλιαι πεντακόσιαι λίραι, ὡς περίσσευμα εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς Κεντρικῆς Ἐφορείας ἀναγραφεῖσαι. Καὶ εἶναι δίκαιον ἆρά γε ὅταν ὑπάρχουν περισσεύματα εἰς τὰ ταμεῖα, νὰ ἐξαντλῆται τὸ δημόσιον εἰς δαπάνας εἰσιτηρίων δι' ἑορτὰς ὑπὲρ τῶν ἐκθέτων; ἐνῷ ἀξιοπρεπέστερον θὰ ἦτο ἀντὶ τῶν ἀμφιβόλων πάντοτε εἰσπράξεων ἑορτῆς τινος νὰ μεταγραφῇ εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῆς Ἀδελφότητος μέρος τοῦ περισσεύματος τούτου; Ἀλλ' οὕτως ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ.

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω περιγραφῆς καταφαίνεται ποία ἡ τριπλῆ βάσις, ἐφ' ἧς ἐρείδεται τὸ ἔργον τῆς προστασίας τῶν ἐκθέτων τῆς καθ' ἡμᾶς Κοινότητος. Ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ Ἀδελφότης μὲ τακτικὴν ἐπιχορήγησιν ἐκ 400 λ. ὀθ. ἐτησίως καὶ ὄπισθεν αὐτῆς ἡ ἐκκλησία, ἀφ' ἑτέρου ἡ ἰατρικὴ ὑπηρεσία μὲ ἰατρὸν ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῆς καὶ ἡ τῶν δεσποινίδων ἐπιτροπή. Ἑκάστη τούτων προδιαγεγραμμένον δι' εἰδικοῦ κανονισμοῦ ἔχει τὸν κύκλον τῆς ἐνεργείας αὐτῆς· ἀλλ' ἅπασαι ἀπὸ κοινοῦ προτίθενται ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν τελικὸν σκοπόν, τὴν ἐκ ψυχικοῦ καὶ ἠθικοῦ καὶ σωματικοῦ ὁλέθρου διάσωσιν τριακοντάδος περίπου ἀθώων ὑπάρξεων κατ' ἔτος, ἐφ' ὧν αἱ βιασθεῖσαι κοινωνικαὶ συνθῆκαι βαρέως ἐπέδρασαν.

Ἀλλ' ἵνα συμπληρώσωμεν τὰς πληροφορίας ταύτας δέον νὰ προσθέσωμεν καὶ τὰ ἑξῆς: Τὰ ἔκθετα συμποσοῦνται εἰς 100 περίπου. Αἱ ἐντὸς τοῦ ἔτους γιγνόμεναι ἐκθέσεις ἀνέρχονται κατὰ προσέγγισιν εἰς τὰς 30—35, εἶναι δὲ συχνότεραι κατὰ Φεβρουάριον καὶ Μάρτιον (κατὰ μέσον ὅρον ἀπὸ 5—7). Ἡ συνήθης θνησιμότης τῶν ὀρφανῶν εἶναι 14 %, σπανίως ἀνερχομένη εἰς τὰ 22 %, ὑποβιβαζομένη δὲ μέχρι τῶν 9 %. Ἑκάστη τροφὸς λαμβάνει εἰς ἀνταλλαγμα τῶν ὑπηρεσιῶν της ἐὰν μὲν τὸ βρέφος θηλάζῃ, δηλ. ἀπὸ 0—2 ἐτῶν ἡλικίας, γρόσια 80 κατὰ μῆνα ὡς καὶ 1 ὀκὰν σάπωνος, πάνυ εὐγενῶς ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν φιλοδωρουμένου, πλήρη δὲ τὴν ἐνδυμασίαν αὐτοῦ. Ἐὰν τὸ νήπιον ἔχῃ ἡλικίαν ἀπὸ 2—5 ἐτῶν, τότε ἡ τροφὸς λαμβάνει γρόσια 60 καὶ τὰ λοιπὰ ὡς διὰ τὰ ἀπὸ 0—2 ἐτῶν. Διὰ τὰ ἄνω τῶν 5 ἐτῶν παιδία αἱ τροφοὶ ὡς ἀμοιβὴν λαμβάνουσι γρόσια 50 καὶ τὰ λοιπὰ ὡς ἀνωτέρω.

Θὰ παρετηρήσατε βεβαίως ὅτι ὁ μισθὸς βαίνει ἐλαττούμενος ἐνόσῳ τὸ παιδίον ἀναπτύσσεται. Πῶς νὰ τραφῇ λοιπὸν παιδίον ἀναπτυσσόμενον μὲ 60 παράδες καθ' ἑκάστην; Διότι ἡ τοιαύτη λογικὴ ὑπερίσχυσεν ἀγνοῶ τίνων λόγων ἕνεκεν.

Ἀλλ οὕτως ἐδέησε, διὸ καὶ σχεδὸν ἀδύνατον ἀποβαίνει νὰ γίνῃ συστηματικὴ τροφῶν διαλογή, ἐκλεγομένων νῦν οὐχὶ τῶν καταλληλοτέρων πάντοτε, ὡς ἐκ τῆς εὐτελείας τῆς ἀμοιβῆς, ἀναγκαζόμεθα δὲ νὰ προστρέχωμεν ἐνίοτε εἰς ῥακενδύτους καὶ ὑπὸ τῆς ἀτέγκτου ἀνάγκης καταπιεζομένας γυναῖκας, αἵτινες καὶ δὲν παρουσιάζουσιν, ὡς ἔδει, τὰ πρῶτα κἂν τῆς καλῆς ἀγωγῆς ἐχέγγυα.

Ὁ κ. Ζαβιτζιᾶνος ἀπὸ τῆς συστάσεως ἀκόμη τῆς ὑπηρεσίας ἐμερίμνησεν ὅπως δι' ἐκτάκτων πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν χρηματικῶν δωρεῶν δημιουργήσῃ κεφάλαιον πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς βελτιώσεως τῆς τύχης τῶν ὀρφανῶν. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἀνέρχεται τανῦν εἰς 750 περίπου λ. τ. Αἱ ἐκ τούτου πρόσοδοι θὰ χρησιμοποιηθῶσιν, ὡς προεμνήσθημεν, πρὸς βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν ὀρφανῶν, καθότι ἀπὸ δεκαπενταετίας, πλὴν τῆς τακτικῆς ἰατρικῆς ἐπιστασίας τῆς εἰς τὴν ἐνδυμασίαν τῶν ἐκθέτων ἐπενεχθείσης βελτιώσεως, τῆς κατ' οἶκον ἐπιτηρήσεως αὐτῶν δι' ἀποστολῆς παρ' αὐτοῖς τῶν καταλλήλων προσώπων, οὐδὲν πρὸς βελτίωσιν κυρίως τῶν ὅρων τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν ἐγένετο. Γνωστὸν ὅτι τὰ ἔκθετα, ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητος αὐτῶν ταύτης, ἀπεκλείσθησαν τοῦ ἡμετέρου Ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου. Πῶς λοιπὸν θὰ ἐκπαιδευθῶσι καὶ θὰ μορφωθῶσιν ἐπαγγελματικῶς ἵνα εὕρωσιν ἡμέραν τινὰ ἔρεισμα εἰς τὴν ἐξάσκησιν ἑνὸς τῶν κυρίων ἐπαγγελμάτων κατὰ τῶν πολιορκουσῶν αὐτὰ ἀναγκῶν; Διὰ τῶν προσόδων τοῦ κεφαλαίου τούτου, ἀπαντῶμεν, καθότι ἡ ἐκκλησία μόνον τὴν μισθοδοσίαν τῆς τροφοῦ ἐξασφαλίζει εἰς αὐτά.

Τινὰ ἐξ αὐτῶν χρήζουσιν ὀρθοπεδικῶν συσκευῶν, ἄλλα ἔχουσιν ἀνάγκην ἀλλαγῆς ἀέρος καὶ λουτρῶν θαλάσσης, ἄλλα χρείαν ἔχουσι στρωμάτων καὶ κλινοσκεπασμάτων. Ποῦ θὰ εὑρεθοῦν οἱ ἀναγκαῖοι πόροι; Τὸ κεφάλαιον, ἀπαντῶμεν. Καὶ ἰδοὺ σχετική τις ἀνακούφισις, πλήρωσις ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν, ἀσφάλεια διὰ τὸ μέλλον χάρις εἰς τὴν ἐπίδοσιν εἰς ἐπικερδές τι ἐπάγγελμα κ. τ. λ. Τὸ κεφάλαιον, καὶ πάλιν τὸ εὐλογημένον αὐτὸ κεφάλαιον.

Περαίνομεν ἤδη τὰς σημειώσεις ταύτας μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι οἱ ἀναγνῶσταί μας ἐγνώρισαν καλλίτερον ἓν τῶν εὐγενεστέρων φιλανθρωπικῶν ἔργων τῆς πρωτευούσης, τὸ ὁποῖον πολλὰ περιμένει ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν γενναιοδωρίαν τοῦ φιλοτίμου δημοσίου, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἀπὸ τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ ὑποστήριξιν διὰ νὰ ζήσῃ καὶ νὰ ἀποδώσῃ ὑγιεῖς, οὐχὶ δὲ σαπροὺς εἰς τὴν προστάτιδα κοινωνίαν καρπούς.

Ἐν τῷ Πέραν, κατὰ Ἰούνιον 1906.

ΝΟΕΜΗ Α. ΖΩΗΡΟΥ

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΑΔΥΤΟΝ

(ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ ΜΟΥ)

Μία ἀπὸ τὰς ὡραιοτέρας ἑορτὰς τῆς χριστιανοσύνης, κατὰ τὰς ὁποίας στολίζεται ἡ καλύβη τοῦ χωρικοῦ καὶ τὸ μέγαρον τοῦ ἀστυπολίτου, εἶνε ἡ ἑορτὴ τῆς Παναγίας. Ἡ κόρη τοῦ χωρίου διὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ὑφαίνει τὴν πολύχρωμον μπόλια μὲ τοὺς ἀργυροστίκτους κροσσούς της καὶ ἡ ἀριστοκράτις δεσποσύνη ἑτοιμάζει τὸν ἀραχνοΰφαντον πέπλον της. Ἐξ ἄλλου ὁ ξανθὸς νεανίας ὀνειροπολεῖ τὴν ἡμέραν αὐτὴν πότε νὰ ἀφήσῃ τὸ δρέπανον καὶ τὸν λίσγον, νὰ φορέσῃ τὸ μεταξωτὸ μανδῆλι, τὸ ὡρηόπλουμο μανδῆλί του νὰ τὸ στροφογυρίσῃ κατὰ τὸν χορόν, 'ς τὸ πανηγύρι. Τὰ κορίτσια ὅλα τοῦ χωριοῦ τὸ ἀπόγευμα, μὲ τῆς κεντημέναις των ποδιαῖς, μὲ τὰς πολυχρώμους των στολὰς καὶ μὲ τὴν μπόλια, τὴν ὁποίαν ὕφαινον 'ς τὸν ἐργαλειὸ μὲ γλυκὸ παράπονο καὶ μὲ τραγοῦδι, τὸν χορὸν περιμένουν. Ὅποια θὰ ἔχῃ τὴν τύχην νὰ κερδίσῃ τοῦ ἐρωτύλου νέου τὴν καρδίαν καὶ τὸ βλέμμα, θὰ κερδίσῃ καὶ τὸ μανδῆλι. Καὶ τότε, ὦ τῆς χαρᾶς της! ἔγινεν ἡ ἐκλεκτή του!

Εἶνε ὁ ἀφελὴς δεσμὸς τοῦ ἀρραβῶνος ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Παναγίας. Καὶ δι' αὐτὸ περιμένεται μὲ ἰδιαίτερον πόθον καὶ μὲ λαχτάραν. Οὕτω καὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους οἱ νέοι περιέμενον τὰ Παναθήναια καὶ ἐξήρχοντο αἱ εὐγενεῖς κόραι φέρουσαι τὸν ἱερὸν πέπλον εἰς τὸν βωμὸν τῆς Ἀθηνᾶς κατακέντητον. Καὶ εἰς τὰς μεγαλοπόλεις δὲ τῆς Εὐρώπης παρόμοιαι λιτανεῖαι τῶν παρθένων ἐκ τοιούτων παραδόσεων ὀργανοῦνται. Ἀκριβῶς δὲ κατὰ τὰ ἐννεάμερα τῆς Παναγίας, πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἐπέστρεφον ἐκ Σμύρνης εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ εὑρέθην εἰς τὴν Μάδυτον τοῦ Ἑλλησπόντου. Τὸ ἡμερολόγιον τοῦ ταξιδίου μου ἐκείνου θὰ ἐκθέσῃ τὰς ἐντυπώσεις τῆς πανηγύρεως καὶ τὴν παρεμπεσοῦσαν συζήτησιν, ἣν εἶχον μετὰ τοῦ φίλου μου.

★

Ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, Αὐγούστου 23.

Ἐξυπνήσαμεν πρωΐ πρωΐ. Ἡ σκέψις, ὅτι θὰ παρεπλέομεν τὰ ὁμηρικὰ πεδία μᾶς ἔφερεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος πρὶν διαλυθῇ τῆς νυκτὸς τὸ σκότος. Τὸ ἀτμόπλοιόν μας τότε παρέπλεε τὴν Τένεδον. Ἡ νῆσος ἔχει πρανὲς τὸ χωρίον της στεφανωμένον ἀπὸ σειρὰν ἀνεμομύλων, τοὺς ὁποίους ἐγύριζεν ὁ ἄνεμος, ἐμούγκριζαν αὐτοὶ καὶ παρήλλασσον τὰ πάνινα πτερά των εἰς γοητευτικὸν πανόραμα ὑπὸ τὸ λυκόφως ἐκεῖνο. Ὅταν ἀφήσαμεν ὀπίσω τὸ χωρίον, ἡ ξυλίνη καμπάνα τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως τὴν ὀνομάζουν *σήμαντρον*, ἐσήμαινε καὶ προσεκάλει τοὺς Χριστιανοὺς εἰς τὴν κοινὴν προσευχήν. Δι' αὐτὸ ἐφαίνοντο δύο-τρία γραῖδια νὰ σταυροκοπῶνται καὶ νὰ ἐξέρχωνται ἐκ τῆς οἰκίας των.

Ἀπὸ τὸν ὁρίζοντα ὁλονὲν ἐξέλειπε τὸ σκότος. Ἐσωρεύθη φεῦγον ὄπισθεν τῆς νήσου ὑπὸ πελώριον βράχον, ὅστις φοβερὰ ἐμελάνιζε τὸ παράκτιον κῦμά του. Προσέχω καὶ διακρίνω ὑπὸ τὰ σπήλαια καὶ τὰς βραχώδεις κρύπτας του, ὅτι τὰ θαλασσινὰ πουλιὰ εἶχον πρὸ πολλοῦ ἐξυπνήσει. Καὶ ἡ μνήμη μου ἀνεπόλησε τὰς στροφὰς τοῦ Βιργιλίου πῶς ὑπ' αὐτὸν ἐκρύβησαν τῶν Ἀχαιῶν αἱ νῆες καὶ ἔπεσεν ἡ μενέχαρμος τοῦ Ἰλίου πόλις, ἡ ἑπτάπυργος, ἡ κλεινή!

Βυθισμένος εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἐποποιΐας ἔμενον ἐπὶ πολλὴν ὥραν. Ὅταν ἐστράφην, βλέπω ὅλων τῶν συντοξιδιωτῶν μου τὰ τηλεσκόπια νὰ διευθύνωνται εἰς τὴν ἀπέναντι ἀκτήν, καὶ ἀκούω ὅτι ἐζητοῦντο αἱ πολύστροφοι καμπαὶ τοῦ Σιμόεντος καὶ τοῦ Σκαμάνδρου. Ἦσαν τὰ ὁμηρικὰ πεδία. Οἱ Εὐρωπαῖοι ἐζήτουν νὰ τὰ καταφάγουν μὲ τὰ μάτια, ἀκατάπαυστα, κινοῦντες τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ δάκτυλα. Μόνος Κορσικανὸς κοντός, χονδρός, παχύρρινος καὶ προγάστωρ μὲ βοσκηματώδη ὄψιν ἐκάπνιζε τὸ ποῦρόν του καὶ ἐθεᾶτο τὴν ξηρὰν καὶ τὸν πόντον μὲ ἐντελῆ ἀδιαφορίαν. Ὁ νήπιος! Θὰ ἠγνόει τὰ κλασσικὰ κάλλη.

★

Ἐφθάσαμεν. Δρόμοι στενοί, σπίτια ξύλινα, κατήφοροι καὶ ἀνυπόφοροι ἀνήφοροι, λιθόστρωτα διὰ νὰ προσκόπτῃς εἰς κάθε βῆμα, χαμηλὰ τὰ πλεῖστα καὶ ὑπόσαθρα καταστήματα, ποὺ καί που δένδρα καὶ περιτλοκάδες, ἰδοὺ ἡ πρώτη ἐντύπωσις τῆς Μαδύτου. Ἔχει ὅμως καλὸν λιμένα, καλὸν κλῖμα καὶ γλυκὺν οὐρανόν. Ἀκόμη ἓν χαρακτηριστικὸν ἔχει, ὅτι ἐξάγει πολλοὺς παπάδες. Λέγουν, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι εἰς τὴν ἀποικίαν των αὐτὴν ἔτρεφον πολλὴν ἀγάπην. Καὶ πολλοὶ λέγουν ὅτι ἡ αἰτία τῆς ἀγάπης των ἔγκειται εἰς τὰς ὡραίας γυναῖκας τῆς Μαδύτου. Δὲν τὸ πιστοποιῶ. Ὁμολογῶ ὅμως, ὅτι εἰς τοὺς χαρακτῆρας των συγκιρνᾶται ἑλκυστικὴ τῆς χωρικῆς ἡ εὐρωστία μὲ τὰ κατέρυθρα μάγουλα καὶ λεπτότης κατατομῆς τῶν μεγαλοπόλεων. Περίεργον ἐντύπωσιν μοῦ ἔκαμε μόνον ἡ μύτη των, ἡ ὁποία κατὰ πλειονοψηφίαν εἶνε πολὺ στενὴ καὶ μικρά. Ἀλλὰ τὰ καμαρωτὰ φρύδια, τὰ κατάμαυρα μάτια καὶ τὰ μικρὰ κοράλλινα χείλη, πρὸ πάντων δὲ ὁ γλυκὺς καὶ παμπόνηρος ἐκεῖνος γέλως των ἀξίζουν τὴν ἀντιγραφὴν καλλιτεχνικοῦ χρωστῆρος. Ὅλα δὲ αὐτὰ εἶνε βέβαια πολὺ μεγάλη αἰτία νὰ ἀγαπᾷ κάνεὶς τὰς Μαδυτινάς καὶ τόσον περισσότερον, ὅταν εἶνε ἀρχαῖος Ἀθηναῖος.

Ἀτύχημα μόνον εἶνε, ὅτι σήμερον αἱ πλεῖσται ἀκολουθοῦσι τὸν εὐρωπαϊκὸν συρμὸν μετὰ φανατισμοῦ. Καὶ σήμερον ἐλησμόνησαν τὰ φλοῦδα, τὰ ὁποῖα ἐκάλυπτον τὰς ἀρχαίας νύμφας, ἐλησμόνησαν τοὺς ῥουμπελέδες, οἱ ὁποῖοι περιέστεφον τὰ μέτωπά των ὡς χρυσόστικτος ταινία καὶ ἐλησμόνησαν τὴν μπιμπιλένια σταμέλα τοῦ ἀρχαίου καιροῦ. Κρῖμα! Δὲν ἔπρεπεν, εἰς τὰς μεγάλας τοὐλάχιστον ἑορτάς μας, νὰ παρουσιάζουν τὴν παλαιὰν γραφικὴν ἐνδυμασίαν των;

Ὅταν ἐξήλθομεν εἰς τὴν ἀγοράν, ἐπεκράτει πανταχοῦ ἠρεμία. Ὅλος σχεδὸν ὁ κόσμος ἦτο εἰς τὸ πανηγύρι. Ἡ Ἐκκλησία ἑορτάζει τὸ ἑορτολόγιόν της ἀπὸ τὴν παραμονήν, κατὰ τὸν νόμον τῶν Ἑβραίων καὶ φυσικὰ τὰ πανηγύρια ἀκολουθοῦν τὸ ἴδιον σύστημα. Τὴν παραμονὴν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς, εἰς τὰς 4 μετὰ μεσημβρίαν, ἐκινήσαμεν πρὸς τὸ μοναστῆρι τῆς Παναγίας.

Ὁ δρόμος ἦτο λαμπρός. Ἐπεράσαμεν τὸν Πόρον, τὰ Πηδήματα καὶ τὴν ἀπόκρημνον χαράδραν χωρὶς νὰ πολυϊδρώσωμεν. Ἐφύσα ἐλαφρὰ τὸ ἀεράκι καὶ ἐβιαζόμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν μαγευμένην Βρύσιν. Εἰς αὐτὴν κάθε κόρη ἤρχετο ἄλλοτε καὶ ὑδροφόρει. Ὅλα τὰ κορίτσια τῆς Μαδύτου μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου των ἐθεωροῦντο ὡς αἱ παρθένοι τῆς Βρύσης. Καὶ τὴν προτεραίαν τοῦ Ὑμεναίου θὰ ὡδηγεῖτο ἡ κόρη ἀπὸ τὰς φιλας της πρωῒ πρωῒ εἰς τὴν Βρύσιν νὰ φέρῃ διὰ τελευταίαν φορὰν νερὸ καὶ νὰ σκορπίσῃ εἰς τοὺς πόδας της δύο—τρεῖς τρίχας τῆς κεφαλῆς της. Ἡ πρᾶξις ὑπενθυμίζει

τὴν ἐννεάκρουνον Καλλιρρόην καὶ τὴν θυσίαν τῆς ἀρχαίας ἀθηναίας νύμφης. Εἰς τὴν Βρύσιν θὰ ἐξωμολογοῦντο οἱ ἔρωτες τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης, ἐδῶ θὰ ἐμανθάνοντο τὰ νέα τοῦ χωρίου καὶ ἐδῶ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου ἐμάντευον οἱ χρησμοὶ τοῦ Κλήδονος.

Ὅταν ὅμως ἡμεῖς ἐφθάσαμεν, εὕρομεν ἀπόλυτον ἡσυχίαν. Ἡ πηγὴ ἐμουρμούριζε μονότονα, καὶ πάφλασμα νεροῦ συνώδευε τὸ ᾄσμά της. Καὶ ἐξηκολουθήσαμεν τὸν δρόμον μας. Ἐβαίνομεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ ὑπὸ τοὺς πρόποδας ἀποτόμου βράχου. Ἡ θέα ἦτο ἔκτακτος. Ἀπὸ ἐκεῖ ἡ Μάδυτος ἐφαίνετο ἐντροπαλὴ νύμφη, ὡς ζητοῦσα νὰ κρυφθῇ ὑπὸ τοὺς πέριξ λόφους. Καὶ ἀπέναντί της ἡ ἄλλη πολίχνη Ἄβυδος, πέραν, εἰς τὴν ἄλλην τοῦ Ἑλλησπόντου παραλίαν, ἐδείκνυε τὰ ἐνετικά της τείχη, ὡς νὰ τὴν ἠπείλει ἀκόμη μέχρι σήμερον μὲ τὴν σκιὰν τοῦ πονηροῦ ναυάρχου τῆς Σπάρτης. Αἰῶνες παρῆλθον ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς ἐκείνους χρόνους, καὶ ὅμως τὰ δύο ὁρμητήρια τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης μένουν ἀκόμη ἀντίπαλα.

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Ἀγαθάγγελος ὁ ἀπὸ Χαλκηδόνος *(1826)*

Προχωροῦντες ἐκάμψαμεν τὸν δρόμον πρὸς τὸ δάσος. Αἴφνης προβάλλει μακρόθεν σκληρός, τιτανώδης, ἀπότομος πρὸς τὴν θάλασσαν, τρομερὸς βράχος. Ἡ κεφαλή του κρύπτεται εἰς μελανόφαια σύννεφα καὶ ἀπορρώξ πρὸς τὸν πόντον σκορπίζει μὲ τοὺς πόδας του τὸ ἀφρίζον κῦμα. Ὤ! ἀνάγκη νὰ μὲ τὸν μαρτυρήσωσι δὲν ἦτο. Ἡ μνήμη μου ἤρκει, καὶ ἡ φρικώδης νὺξ τοῦ Λεάνδρου ἐζωγραφήθη εἰς τὴν φαντασίαν μου. Ἔλειπε μόνον τῆς πτωχῆς Ἡροῦς τὸ κανδῆλι διὰ νὰ ἀναγνωρισθῇ τοῦ ἐραστοῦ τὸ πτῶμα, τὸ ὁποῖον ἐκτύπα εἰς τὴν ἄσπλαγχνον παραλίαν. Βράχε, θὰ μείνῃς ἀλησμόνητος. Μάρτυς ξένου κόσμου καὶ ἰδανικῆς ἀγάπης, θὰ ἔχῃς ἀκοίμητον κανδῆλι εἰς τὴν μνήμην τῆς νεότητος. Λυσίκομος ἡ νύμφη καὶ ἄπελπις καὶ φρικαλέα ἐν τῇ διαδρομῇ τῶν χρόνων θὰ στροφοδινῆται ἐδῶ ὑπὸ τὸ ὕψος σου! Σὲ ἠγίασεν ὁ ἔρως· σὲ ἐδίδαξεν ἡ ποίησις καὶ σὲ ἐζωγράφησεν ἡ φαντασία!

Ἀλλὰ καὶ τὸ μοναστῆρι δὲν ἀπεῖχε πολὺ πλέον. Ὁ δρόμος διὰ τοῦ δάσους ἦτο γοητευτικός. Μακρόθεν μάλιστα διέκρινα τὸν πυκνόδενδρον λόφον μὲ τὰ κυπαρίσσια του γύρω, ὅπου ἦτο, ὡς μὲ εἶπεν ὁ φίλος μου, τὸ μοναστῆρι. Ὁ θόρυβος τῶν πανηγυριστῶν σχεδὸν ἠκούετο ἀνάμικτος ἀπὸ ποικίλα ὄργανα καὶ ᾄσματα καὶ φωνάς, τὰ ὁποῖα *συνέβαλλεν ἡ ἁρμονία εἴτε ὁ κῶμος ὁ παρεξηνλημένος*. Ὅλα δὲ αὐτὰ προξέδιδόν τι χαῶδες εἰς τὸ ἄλσος τοῦτο τῆς χριστιανικῆς Δωδώνης. Ἐπὶ τέλους ἐφθάσαμεν.

★

Κτίριον ὑπόσαθρον, μακρὺ καὶ στενόν, ὠχριᾶσαν ἐκ τοῦ χρόνου, μὲ στέγην ξυλίνην παλαιὰν καὶ προπίπτουσαν καὶ μὲ πενιχρὰν αὐλήν, ἰδοὺ τὸ κλεινὸν μοναστῆρι. Εἰς τὴν θύραν γέρος παληόγερος, μὲ μεγάλα γένεια καὶ μὲ βράκα πολύφυλλον, ἦτο ὁ νοικοκύρης τοῦ μοναστηρίου. Ἡ ἐκκλησία του, χαμηλὴ καὶ ὁλοσκότεινος, ἦτο μακρὰ καὶ στενή. Μαυρισμέναι εἰκόνες, σαρακωμέναι, ὅλαι ἀνήκουσαι εἰς τὴν βυζαντινὴν καλλιτεχνίαν τῆς σχολῆς ἐκείνης, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἅγιος καὶ ἡ ἁγία πρέπει νὰ εἶνε ἀγριόμορφοι, ἄλλως δὲν θὰ εἶνε ἅγιοι, δύο μανουάλια γεμᾶτα ἀπὸ ἀναμμένα κηρία, δέκα πέντε στασίδια δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ γεμᾶτα ἀπὸ μικρὰ παιδιὰ καὶ ἀπὸ γραΐδια — πόσον καὶ τὰ δύο συναντῶνται — αὐτὴ ἦτο ἡ ἐκκλησία τοῦ μοναστηρίου, ἀνήκουσα εἰς τὸν γέρον ἐκεῖνον. Ὅταν ἐφθάσαμεν ἡμεῖς, ὁ ἑσπερινὸς εἶχε τελειώσῃ, οἱ ἱερεῖς εἶχον ἐξέλθῃ καὶ ὁ κόσμος μόνον ἐπηγαινοήρχετο ἵνα ἀσπασθῇ τὴν Παναγίαν. Ἀλλὰ δὲν ἦτο εὔκολον κάνεὶς νὰ ἔμβῃ. Πανταχοῦ ἦσαν ἐστρωμένα στρώματα καὶ ἐφαπλώματα ἀπὸ τὸν κόσμον, πρὸ παντὸς ἀπὸ γυναῖκας καὶ παιδία, ὅστις θὰ ἐκοιμᾶτο ἐκεῖ εἰς τὴν ὁλονύκτιον λιτανείαν μὲ τοὺς ἀρρώστους του. Ἀριστερᾷ δὲ παπᾶς ἐκάθητο μὲ πετραχῆλι καὶ ἐκράτει χηνόπεννα καὶ χαρτὶ διὰ νὰ γράφῃ ζωντανῶν καὶ πεθαμένων τὰ ὀνόματα ἢ νὰ ψάλῃ παράκλησιν εἰς τοὺς ἀρρώστους.

— Πᾶμε καὶ εἰς τὸ ἁγίασμα! μοῦ λέγει ὁ φίλος.

Ὑπήκουσα. Κρατοῦντες ἀναμμένο κερὶ καὶ λοξοδρομοῦντες καὶ προσκόπτοντες εἰς σκοτεινὸν ὑπόγειον μὲ καθύγρους τοίχους, ἐφθάσαμεν σκυφτὰ εἰς τὸ ἁγίασμα. Μοῦ ἐφάνη ὅπως ἡ μυθολογουμένη τῶν παραμυθιῶν κατακόμβη. Ἐπροσκύνησα τὰ κρησφύγετα ἐκεῖνα τῆς θείας Παντοδυναμίας μὲ τὸ πνεῦμά μου ἐντελῶς καθυποταγμένον. Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἄπιστος εἰς τίποτε. Ὁ Γκαῖτε εἶπεν, ὅτι τὸ θαῦμα γεννᾶται ἐκ τῆς πίστεως καὶ ἑπομένως διατί κάνεὶς νὰ ἀποκρούσῃ τόσα λεγόμενα θαύματα, δι' ὧν κατ' ἔτος πλουτίζεται τὸ θαυματολόγιον καὶ τούτου τοῦ ἁγιάσματος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου δὲν ἐπαύσατο λαλέουσα ἡ πηγά, οὐδ' ἀπέσβετο τὸ λάλον ὕδωρ; Ἐμνημόνευσα λοιπὸν καὶ ἐγὼ τοὺς πάππους καὶ προπάππους μου, ὅπως ὅλος ὁ κόσμος, ἐπροσκύνησα καὶ ἐξῆλθον.

Ἦτο ἤδη ἑσπέρα. Τὰ χρυσᾶ νέφη ἀντανέκλων τὰς τελευταίας ἡλιακὰς ἀκτῖνας καὶ ἐσκέδαζον χίλια χρώματα εἰς ἄπλετον κάλλος. Ἄλλα νέφη εἰς μελανὰ σωρεύματα ἐπλαισίουν τὸ πανόραμα, ὅπερ ὁ Σέλλεϋ περιέγραψε δαιμονίως εἰς τὸ «σύννεφον»... Καὶ ἡμεῖς, μόλις ἀπαλλαγέντες ἐκ τῆς μοναστηριακῆς ἀσφυξίας, ἐκινήσαμεν εἰς τὰς πανηγύρεις.

★

Γηραιὰ δρῦς μὲ παχεῖς καὶ πυκνοὺς πλοκάμους, μὲ μεγάλο κούφωμα παρὰ τὴν ῥίζαν καὶ μὲ καρποὺς ἀπὸ Διὸς βαλάνους ὅσους εἰμπόρουν ἀκόμη νὰ θρέψουν αἱ γερόντισσαι φλέβες της, ἡ γηραιὰ αὐτὴ δρῦς ἦτο δέκα πέντε βήματα μακρὰν ἀπὸ τὸ μοναστῆρι. Αὐτὴν ἐξέλεξαν μερικοὶ πρωτοπαπάδες καὶ πρωτοκάθεδροι λαϊκοὶ νὰ διασκεδάσωσιν ὑπὸ τὸ φύλλωμά της. Ὁ εἷς ἦτο ἀρχιμανδρίτης μὲ μακρὰν καὶ μιξοπόλιον γενειάδα καθήμενοι κατὰ γῆς καὶ ὀκλάδην μὲ ἀνασυρμένα τὰ κράσπεδα καὶ χωρὶς ῥάσο, ὥστε νὰ λάμπῃ τὸ μετάξινον *ἀντερί* του. Κατακόκκινη ζώνη μὲ κλείθρωμα ἀργυροῦν περιέζωνε τὴν ὀγκώδη καὶ ἠχηρὰν κοιλίαν του. Ἀλλ' ἡ ὄψις του οἰνοφλυγώδης μὲ βλέμμα ἁπλανές, εἶχέ τι τὸ ἐλεφάντειον, ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ σοφιστὴς Λιβάνιος. Καὶ εἰς τὸ χέρι ἐκράτει κρασόσταμνο, γεμίζων τὰ ποτήρια καὶ συγκρούων μὲ θορυβώδεις γέλωτας.

— Παιδιά! δεσποτικὰ νὰ πιοῦμε! συχνὰ ἀνεφώνει.

Ἄ! Οἱ παπᾶδες σέβονται καὶ τιμοῦν τοὺς βαθμοὺς τῆς ἱεραρχίας. Ὁ Πάπας Βενέδικτος ὁ ΙΒ' εἰς τὸ καθημερινόν του φαγοπότι ἔκραζε «biviamus papaliter», δηλαδὴ *«παπικὰ νὰ πιοῦμε!»*

Ἡ συνευωχία καὶ παιδίων εἰς τὸ συμπόσιον τοῦτο μὲ ἀπήρεσεν. Καὶ εἶπον ὅτι δὲν

μὲ ἀρέσκει οὔτε τὸ θέαμα οὔτε τὸ παράδειγμα. Ὁ φίλος μου δὲν συνεμερίσθη καὶ ὡσεὶ στενοχωρημένος μοῦ λέγει:

— Οἱ ἄνθρωποι διασκεδάζουν, καὶ ἑπομένως ἐπιτρέπονται τὰ πάντα. Τὸν δὲ παραδειγματισμὸν δὲν πολυπιστεύω. Ὅταν ἕνα παιδὶ γεννηθῇ καλόν, δὲν ὑπάρχει φόβος οὔτε νὰ μιμηθῇ ὅ,τι βλέπει οὔτε νὰ μεγαλοποιήσῃ ἡ φαντασία του τὰς ἀπολαύσεις τῆς κακίας. Ἀρκεῖ μόνον νὰ γεννηθῇ καλὸν τὸ παιδί.

— Νομίζεις;

— Σεῖς πάλιν οἱ ἰατροὶ τὸ λέγετε. Καὶ τὸ παραδέχομαι. Ἀγαθώτατοι γονεῖς καὶ ἐπιμεμελημένη ἀνατροφὴ ἀνέδειξαν τέκνα δαιμονισμένα καὶ καθάρματα τῆς κοινωνίας. Καὶ ἄλλα πάλιν τέκνα κακούργων ἐγένοντο χρηστοὶ πολῖται.

— Ἀνοίγω λοιπὸν τὴν συζήτησιν. Τὸ μὲν πρῶτον θὰ παραδεχθῶ, ἀφ' οὗ μὲ ἀποδείξῃς, ὅτι οἱ γονεῖς ἦσαν ἀγαθοὶ ὄχι μόνον ὡς πολῖται, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκτελοῦντες τὰ καθήκοντα πατρὸς καὶ μητρός. Συνάμα δὲ θὰ μὲ ἀποδείξῃς ὅτι ἡ ἐπιμεμελημένη, ὡς λέγεις, ἀνατροφὴ δὲν συνίστατο εἰς τυπικὸν ψευδοπολιτισμόν, μακρὰν πάσης ψυχολογίας καὶ ἀληθινῆς παιδαγωγικῆς. Τὸ δὲ δεύτερον ἀξίωμά σου ἴσως σπανίως ἀληθεύει, ὅταν ἡ τύχη συντρέξῃ νὰ μὴ ὑπάρξῃ διαμαρτία ἐγκεφάλου, ἀλλὰ καίτοι γίνεται τοῦ παιδὸς ἡ ἀνάπτυξις εἰς τοιοῦτον περιβάλλον, ὅμως ἡ πολλαχόθεν ἐπίδρασις τῆς κακίας μὲ ὅλας τὰς ἀσχημίας νὰ ἐνεργήσῃ ἀντιθέτως καὶ νὰ κινήσῃ τὸ μῖσος καὶ τὴν ἀποστροφήν. Νὰ ἀντιδράσῃ ὁ ὀργανισμός, ὅπως λέγομεν οἱ ἰατροί.

— Μὰ δὲν παραδέχεσαι, παρακαλῶ, ὅτι τὸ παιδὶ γεννᾶται καλὸν ἢ κακὸν κατὰ τοὺς νόμους τοῦ ἐκφυλισμοῦ καὶ τῶν ἐγκεφαλικῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ Λαμπρόζου;

— Ὄχι!

— Δὲν παραδέχεσαι λοιπὸν τὴν κληρονομικότητα, δὲν παραδέχεσαι τοὺς ἐγκληματίας τύπους, τοὺς ὁποίους οἱ ἀνθρωπολόγοι εὑρίσκουν εἰς τοὺς κακούργους!

— Ἄκουσε νὰ σοῦ πῶ. Μὲ ὅλον τὸ ἀκατάλληλον τῆς περιστάσεως, θὰ σὲ ἀναπτύξω τὸ θέμα τοῦτο. Βεβαίως ὁ κληρονομικὸς νόμος ἐπηρεάζει τὴν διάθεσιν τοῦ σπέρματος καὶ τὴν κατόπιν ἀνάπτυξίν του μέχρις ἐνηλικιώσεως αὐτοῦ. Βεβαίως εἶνε προδιατεθειμένα εἰς τὸ ἔγκλημα ὅλα τὰ δυστυχῆ *πλάσματα*, τὰ ὁποῖα σπείρονται δηλητηριασμένα μὲ τὰς ἠθικὰς κακίας καὶ μὲ τὰς μολυσματικὰς ἀσθενείας τῶν γονέων των. Προχωρῶ μάλιστα περισσότερον. Ὅτι αὐτὰ τὰ τελευταῖα εἶνε ἡ αἰτία τῆς διαπλάσεως ἀνεπαρκοῦς ἐγκεφάλου, εἴτε ἐλλιποῦς, εἴτε ἀνωμάλου κατά τε τὰς ἕλικας καὶ τὴν διασκευὴν αὐτῶν. Καὶ ταῦτα πάλιν ἐξηγοῦν διατί παιδίον τι γεννᾶται χωρὶς νὰ ἔχῃ ὀργασμὸν πρὸς μάθησιν, καὶ δὲν εἶνε ἱκανὸν νὰ συλλάβῃ τὴν εἰκόνα ἀντικειμένου τινὸς καὶ ἀκουράζεται εὐκόλως ἡ φαντασία του, ἡ μνήμη του, ὁ νοῦς του. Παραδέχομαι δὲ ὅτι ἀκριβῶς διὰ τοῦτο εἶνε πολλὰ παιδία φυγόπονα καὶ εἰμποροῦν νὰ γείνουν κακοῦργοι, ὅταν μόνον ὡς τοιοῦτοι θὰ εἰμπορέσουν νὰ ζήσουν.

— Νὰ λοιπὸν ὅτι εἴμεθα σύμφωνοι!

— Ὄχι· μὴ λησμονεῖς, ὅτι πολλὰ ἄτομα στενοκέφαλα ἔχουν μὲν μικρὰν διανοητικὴν δύναμιν, ἀλλὰ δὲν γίνονται καὶ κακοῦργοι. Μεγάλη εἶνε ἡ ἀπόστασις. Γνωρίζω, ὡς ἰατρός, καλλίτερον σοῦ, πῶς καὶ αἱ κατόπιν φλεγμοναὶ καὶ παθήσεις τοῦ ἐγκεφάλου εἴτε τραύματα αὐτοῦ εἰμποροῦν νὰ καταστῶσιν ἀφορμὴ κακούργων ἐπιθυμιῶν καὶ διαθέσεων. Ἡ μηνιγγῖτις π. χ. εἰμπορεῖ νὰ ἀλλάξῃ ἐντελῶς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνθρώπου. Πολλὰ δὲ ἔτη πρὸ τοῦ Λαμπρόζου ὁ Πρισὰρ εἰσήγαγεν εἰς τὴν ψυχιατρικὴν τὸν ὅρον *ἠθικὴν παραφροσύνην*, καθ' ὃν εἰμπορεῖ τὸ ἄτομον νὰ μὴ εἶνε ἠλίθιον, νὰ μὴ ἔχῃ παραισθήσεις καὶ παρακρούσεις, καὶ ὅμως νὰ ἔχῃ στρεβλὰς ὁρμὰς καὶ διεστραμμένα αἰσθήματα. Νὰ εἶνε ἠθικῶς παράφρων. Νὰ ἐγκληματῇ μὲ πολλὴν ἀδιαφορίαν καὶ μὲ πολὺ μεγάλην ἀψηφισίαν. Νομίζεις ὅτι πταίει εἰς αὐτοὺς πάντοτε ἡ διαμαρτία τοῦ ἐγκεφάλου των;

Ἂς σὲ ἀναπτύξω τὴν θεωρίαν τοῦ Λαμπρόζου. Αὐτὸς παραδέχεται δύο τύπους διαπλάσεως τοῦ ἀνθρώπου. Τὸν φυσιολογικὸν ἄνθρωπον, homo sapiens, καὶ τὸν ἐγκληματικὸν ἄνθρωπον, typo criminale. Ὁ Λαμπρόζος παραδέχεται ὅτι ὁ ἐγκληματικὸς ἄνθρωπος δὲν ἐγένετο παθολογικὸς τοιοῦτος, δὲν ἐγένετο δηλαδὴ ἄρρωστος τὸν ἐγκέφαλον, ἀλλ' ὅτι ἐγεννήθη μὲ τοιοῦτον ἐγκέφαλον. Ἡ βλάβη εἶνε ἀνατομικὴ καὶ ὄχι παθολογική. Καὶ καταμετρῶν τὴν διάπλασιν τοῦ κρανίου, τοῦ μετώπου, μάλιστα ὅταν εἶνε στενόν (εἴτε εὐρὺ μέν, ἀλλὰ μὲ ἀνεπτυγμένας τὰς ἀεροφόρους κοιλότητας), καταμετρῶν καὶ ἐπισκοπῶν τὰ ὦτα, τὰς γνάθους, τοὺς ὄνυχας καὶ ἄλλα, ζητεῖ νὰ καθορίσῃ ἰδιαίτερον τύπον καὶ φυλήν, ἡ ὁποία ἀταβιστικῶς νὰ μεταπίπτῃ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων εἰς τὰ ζῷα. Ἄρα ὁ κακοῦργος ἐγεννήθη ἄνθρωπος πλησιάζων πρὸς τὰ ζῷα. Εἶνε ὑπεύθυνος τῶν πράξεών του, ὅσον ὑπεύθυνος εἶνε καὶ ἡ τίγρις. Ὅπως δὲ ἐν τῇ ἀνελίξει τοῦ Δάρβιν ἐπιτελεῖται ἡ τελειοποίησις τοῦ εἴδους, οὕτως ἀντιθέτως, ἐξ αὐτῆς πάλιν τῆς ἐξελίξεως, κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Λαμπρόζου, ἐπιτελοῦνται καθ' ἡμέραν καὶ περιτρίμματα ἐκ γενετῆς, ἅτινα τοὐναντίον κλίνουν πρὸς τὰ ζῷα. Κατὰ τοῦτο εἶνε ἀνεύθυνα καὶ ὀνομάζονται *ἐγκληματίαι*.

Μὴ ἐνθουσιᾷς ὅμως εἰς τὸ καινοφανὲς τῆς θεωρίας. Αὕτη εἶνε κατὰ πλειονοψηφίαν ψευδής. Ὀλίγαι εἶνε αἱ περιπτώσεις τῆς ἐπαληθεύσεώς της. Ἡ ἀνατομικὴ κατασκευὴ εἶνε ἀληθές, ὅτι εὐθύνεται εἰς τοὺς στενοκεφάλους, ὅτι σμικρύνει τὴν δρᾶσιν τῶν εὐγενῶν τοῦ ἐγκεφάλου μερῶν, κατὰ ποσὸν καὶ κατὰ τόνον, ἀλλὰ καὶ δὲν καταστρέφει ἐντελῶς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὑψηλῶν λειτουργιῶν, τῶν ὑψηλῶν ἰδεῶν καὶ τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων. Ἀρκεῖ νὰ ὑπάρξῃ δρᾶσις ἀντίρροπος. Πρόξεξε. Μεταξὺ τῶν χαμηλῶν ὁρμῶν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς κτήνους καὶ τῶν εὐγενῶν ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων, ὡς ἀνθρώπου πεπολιτισμένου, ὑπάρχει σφοδρὰ διαπάλη. Γύμνασον καὶ ἐξάσκησον τὰ εὐγενῆ κέντρα καὶ ἄφες νὰ ἀτροφήσουν τὰ κέντρα τῶν χαμηλῶν ὀρέξεων. Ἰδοὺ ἡ παιδαγωγία, ἰδοὺ ἡ διάπλασις. Ἐνόσῳ ἐνηλικιοῦται τὸ βρέφος, χίλιαι ἐπιρροαὶ διὰ τῶν αἰσθήσεων, διὰ τῆς μαθήσεως, διὰ τῶν ἕξεων, διὰ τοῦ νοῦ καὶ διὰ τῆς ἀνατροφῆς ἐπιδρῶσιν ἄλλοτε ἐπὶ τῶν πρώτων κέντρων καὶ ἄλλοτε ἐπὶ τῶν δευτέρων. Προσπάθησον λοιπὸν διὰ τῆς ἠθικῆς, διὰ τῆς μορφώσεως καὶ διὰ τῆς παιδαγωγίας νὰ ἀναπτύξῃς τὰς εὐγενεῖς τοῦ παιδίου ὁρμάς, τὰ αἰσθήματα καὶ σκέψεις καὶ νὰ καταστείλῃς, νὰ ἀτονίσῃς τὰ χαμηλὰ αὐτοῦ ἔνστικτα. Ἀπομάκρυνον πᾶν ὅ,τι ὡς ὅρασις, ὡς αἴσθησις ἄλλη καὶ ὡς σκέψις γαργαλίζει τὴν κτηνώδη φύσιν τοῦ ἀνθρώπου.

— Λοιπὸν θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ θὰ ἀφήσωμεν τὴν φυσιολογίαν;

— Ποσῶς. Ἡ ἠθικὴ εἶνε ἡ γυμναστικὴ τοῦ ἐγκεφάλου, ἡ δὲ φυσιολογία εἶνε ἡ βάσις τῆς ἠθικῆς. Καὶ ἄκουσε ὅ,τι διδάσκει ὁ διάσημος φρενολόγος ἰατρὸς καὶ καθηγητὴς τῆς Λειψίας κ. Φλέχσιχ[1]. Εἰς τὸ σπουδαῖον σύγγραμμά του «*Περὶ ἐγκεφάλου καὶ ψυχῆς.*» ὁρίζει καὶ περιγράφει ἰδίας ἐγκεφαλικὰς χώρας, αἱ ὁποῖαι συνιστῶσι τὰ ὄργανα τοῦ διαπλασσομένου χαρακτῆρος. Καλεῖ αὐτὰς «*σωματικὴν αἰσθητικὴν περιφέρειαν τοῦ ἐγκεφαλικοῦ φλοιοῦ*» καὶ ἀποδεικνύει πῶς ἐπὶ τῶν κέντρων τούτων τὸ σῶμά μας λαμβάνει συνείδησιν ὅλων τῶν ὁρμῶν του, τῶν δυνάμεών του, τῶν ἰδιοτήτων του, τῶν πόνων του καὶ οὕτω καθεξῆς. Εἰς αὐτὰ καταλήγουν οἱ νευρικοὶ ἐρεθισμοὶ ὅλων τῶν αἰσθήσεών μας καὶ ἐπομένως ἀποτελοῦσι τὴν διάθεσιν τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν. Ἐκ τῶν αὐτῶν δὲ πάλιν κέντρων πηγάζουσι καὶ αἱ ψυχικαὶ ἡμῶν ὁρμαὶ μαλακῶς ἢ βιαίως, ἀναλόγως τοῦ ἐρεθισμοῦ των. Εἶνε τὰ κέντρα τοῦ χαρακτῆρος. Δηλαδὴ χαρακτὴρ εἶνε τὸ γινόμενον ὁλοκλήρου τοῦ σώματός μας αἰσθητικοῦ καὶ ψυχικοῦ. Ὁμιλῶ —παρακαλῶ— κατὰ τὴν Ἠθικὴν ἢ κατὰ τὴν Φυσιολογίαν; Ὁμιλῶ ὡς ἰατρὸς ἢ ὡς ἠθικολόγος;

1. Ὁ φίλος ἰατρὸς κ. Θ. Χ. Φλωρᾶς μετέφρασεν ὡραίαν πραγματείαν τοῦ Φλέχσιχ περὶ τῶν ὁρίων μεταξὺ διανοητικῆς ὑγιείας καὶ νόσου.

— Βεβαίως ὡς ἰατρός.

— Ἂς προχωρήσωμεν λοιπόν. Τὰ ἐγκεφαλικὰ ταῦτα κέντρα τοῦ Φλέχσιχ κεῖνται ἀνὰ μέσον τῶν ἐγκεφαλικῶν κέντρων—ἂν γνωρίζῃς ἐγκεφαλολογίαν — τοῦ νοῦ καὶ τῶν κέντρων τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος, δηλαδὴ ταῦτα ἐπηρεάζονται ἀμέσως ὑπὸ τῆς διανοίας. Συνιστῶσι δὲ ταῦτα, ὡς εἴπομεν, τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀνθρώπου. Ἐν ᾧ ὁ νοῦς ἐξαρτᾶται, ὡς γνωρίζομεν, ἀπὸ ὡρισμένα πρόσθια ἐγκεφαλικὰ τμήματα καὶ εἶνε μέχρι τινὸς ἀνεξάρτητος ἀπ' ἐκείνων. Δύνασθε λοιπὸν ἢ νὰ ἀναπτύξητε μερικῶς ἢ καὶ ἀμφότερα τὰ κέντρα τοῦ νοῦ ἢ τὰ κέντρα τοῦ χαρακτῆρος. Εἶνε ἑπομένως δυνατὸν ὁ νοῦς νὰ ἔχῃ μεγάλας ἰδέας καὶ ἁγνὰς ἠθικὰς ἐννοίας καὶ ὅμως, ἐπειδὴ δὲν ἐπέδρασεν οὗτος συνεχῶς καὶ ἀδιαπτώτως μὲ δεσμὸν στενὸν ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ δὲν διεπαιδαγώγησεν αὐτὸν διὰ τοῦ λόγου, οὔτε ἐτηρήθη ὁ μεταξύ των δεσμός, οὔτε ηὐξήθη ὡς ἀνάγκη, νὰ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐλεύθερον καὶ ἐντελῶς ἐλεεινὸν καὶ πρόστυχον. Δηλαδὴ ἡ μόρφωσις δὲν ἐγένετο σὰρξ καὶ αἷμα ἡμῶν. Εἰμπορεῖ τότε διάσημος καθηγητὴς τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας νὰ εἶνε ὡς ἄνθρωπος κακὸς καὶ πρόστυχος. Καὶ ἰδοὺ πῶς διὰ νὰ γείνῃ ἕνα παιδὶ καλὸ δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ κανονικὴ διασκευὴ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ νοῦ του. Ὑπάρχει ἰσχυρότερος παράγων καὶ ἀληθέστερος, ὁ χημικὸς παράγων.

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Κωνστάντιος Α' ὁ ἀπὸ Σιναίου (1830)

— Χημικὸς παράγων;

— Βεβαιότατα. Δὲν θέλεις νὰ ἦμαι συζητητὴς τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν; Καὶ ἐγὼ ἀκριβῶς τὴν φυσιολογικὴν ψυχολογίαν καὶ ἠθικὴν παραδέχομαι. Τόρα θὰ ἐννοήσῃς μόνος τὸν χημικὸν παράγοντα. Ἡ καλὴ θρέψις, ὁ καλὸς ἀὴρ καὶ ἡ κανονικὴ κυκλοφορία—ἀρχίζω ἐντεῦθεν—εἶνε ὁ πρῶτος χημικὸς παράγων. Ἡ ὑγιεινὴ καὶ ἡ γυμναστικὴ τὸν ἐξασφαλίζει. Σκέψου μόνον τί θὰ πάθῃ κάθε ἄλλος ὀργανισμός, ἂν ποτίζεται μὲ ἀκάθαρτο νερό, μὲ κακὸ αἷμα. Ὑγιὴς νοῦς ἐν ὑγιεῖ σώματι. Καὶ ἤδη ἐν τῇ κοινωνίᾳ, σκέψου πόσοι ἄνθρωποι π. χ. γνωρίζουν τὴν σημασίαν δυσπέπτου γαλουχήσεως ἢ θρέψεως μετὰ τοῦ αὐτομολυσμοῦ της, καὶ ποῖα ἐλεεινὰ ἐπακόλουθα εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ διὰ τὸν ποτιζόμενον ἐγκέφαλον τοῦ παιδίου. Πολλοὶ ὀλίγοι ἐνδιαφέρονται βέβαια. Καὶ ὅμως ἡ ἐγκληματικότης τοῦ παιδὸς σπείρεται μὲ τὴν κακὴν γαλούχησιν ἀκόμη! Δεύτερος χημικὸς παράγων εἶνε τὸ περιβάλλον. Αἱ ἀνήθικοι χαραί, αἱ συνεχεῖς θλίψεις, αἱ διεφθαρμέναι διασκεδάσεις, αἱ ἀχρεῖαι συναναστροφαὶ καὶ ἡ θέα κακοήθων σκηνῶν ἀλλοιοῦσι καὶ δηλητηριάζουσι τὸ νευρικὸν σύστημα καὶ ἑπομένως καὶ τὰ κέντρα τοῦ

χαρακτῆρος. Ὅσον δὲ εἶνε αὗται συχναί, τόσον διὰ τοῦ αὐτοῦ πάλιν νόμου τῆς γυμναστικῆς ἐπιρώννυνται τὰ χαμηλὰ κέντρα καὶ αὐξάνονται εἰς βαθμὸν τοῦ νὰ μὴ χαλιναγωγῶνται πλέον καὶ ἐὰν ὁ νοῦς θελήσῃ νὰ ἀντιδράσῃ. Δυστυχῶς δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου γίνεται εἶδός τι ***αὐτοκτηνώσεως***, ἂν μοὶ ἐπιτραπῇ ἡ λέξις. Ἡ φαντασία γοητεύει τὸ παρελθὸν καὶ γλυκύνει τὸ ἄγνωστον μέλλον. Κακή τις λέξις, ἀπρόσεκτον κίνημα τῶν γονέων καὶ τῶν ξένων κατέστρεψε τὸ τέκνον των. Ἡ φαντασία θὰ μεγαλοποιήσῃ τὴν ἄγνωστον ἡδονήν, θὰ δώσῃ συνεχῆ τροφὴν εἰς τὰ χαμηλὰ κέντρα καὶ ὁ χαρακτὴρ θὰ ὑποστῇ τελείαν διαστροφήν. Ἰδοὺ πῶς ἐκφαυλίζεται χημικῶς καὶ διαστρέφεται ὁ χαρακτήρ. Τὸ κέντρον τοῦ νοῦ εἰμπορεῖ νὰ ἐργάζηται θαυμασίως κατ' ἰδίαν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ πλέον δὲν ἰσχύει. Εἰμπορεῖ ὁ νοῦς ὑγιῶς νὰ διακρίνῃ, νὰ σκέπτηται σοφῶς, ἀλλὰ δὲν ἐζύμωσεν οὔτε ἔχει τρέχοντα λογαριασμὸν μετὰ τῶν κέντρων τοῦ χαρακτῆρος. Ἰδοὺ ὁ σοφὸς νοῦς καὶ συνάμα κακοῦργος ἄνθρωπος!

— Αὐτὸ εἶνε ἀληθές.

— Ἀλλ' οἱ χημικοὶ παράγοντες εἶνε πολλοὶ ἀκόμη. Ἂς ἀναφέρω τὸν ἀλκοολισμὸν καὶ τὴν συφιλίδα ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ. Τὰ φρενοκομεῖα ἀπὸ αὐτοὺς ἀπαρτίζουν τοὺς τροφίμους των. Καὶ κληρονομικῶς αὐτοὶ δίδουν τὴν προδιάθεσιν εἰς τὴν ἐπιληψίαν, εἰς τὸν ὑστερισμὸν καὶ εἰς ἄλλας νευρικὰς ἀσθενείας, αἱ ὁποῖαι ἀλλοιοῦσι τὸν χαρακτῆρα καὶ ἀναδεικνύουσι τοὺς ὀλεθρίους εἰς τὴν κοινωνίαν ἐγκληματίας. Πολλοὶ κακοῦργοι εἶνε ἐπιληπτικοὶ καὶ ὑπνοβάται. Ὑπὸ τὴν ἀρχὴν αὐτὴν ἡμπόδισαν τὸν ὑπνωτισμὸν καὶ αἱ κυβερνήσεις ἀπὸ τοὺς πρακτικούς. Πολλοὶ ἐπανειλημμένως ὑπνωτισθέντες παρήλλαξαν χαρακτῆρα. Ἀφήνω δὲ τὰς ἄλλας δηλητηριάσεις τῶν καταχραστῶν τῆς μορφίνης καὶ τοῦ χασίς, εἴτε τὰς ἐπαγγελματικὰς δηλητηριάσεις τῶν ἐργατῶν τῶν μετάλλειων τοῦ μολύβδου καὶ ἄλλων μετάλλων, αἱ ὁποῖαι ποτίζουν τὸ νευρικὸν σύστημα χρονίως ἀπὸ ἰδιαίτερον δηλητήριον. Δὲν ἔχει δίκαιον λοιπὸν ὁ Φλέχσιχ νὰ ἀποκαλῇ τοὺς ***παράγοντας*** τούτους τῆς διαστροφῆς τοῦ χαρακτῆρος ***χημικούς***, καὶ νὰ ἀφορίζῃ τὸν Λομπρόζον, ὅστις ἐκ μικρᾶς πλειονοψηφίας τῶν κακούργων, εἰς οὓς παρατηροῦνται ἀνατομικαὶ συγγενεῖς ἀτέλειαι, ἐζήτησε νὰ ἱδρύσῃ γενικὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀνευθύνου ἀπειλεῖ τὰ βάθρα τῆς Κοινωνίας.

— Ἔχεις δίκαιον. Δὲν ἐγνώριζα τὰς νέας θεωρίας αὐτὰς καὶ σὲ εὐχαριστῶ διὰ τὴν διδασκαλίαν σου.

— Μὲ εὐχαριστεῖς, ἀγαπητέ μου, ἀλλὰ φαντάσου τί γελοῖον θέαμα παρουσιάζομεν καὶ οἱ δύο νὰ ἔλθωμεν ἐδῶ εἰς τὸ πανηγύρι, ὅπου ὅλοι διασκεδάζουν καὶ ἡμεῖς νὰ φιλοσοφῶμεν.

— Α! Ἐφιλοσόφουν καὶ εἰς τὸ συμπόσιον τοῦ Πλάτωνος.

— Ναί, ἀλλὰ ποία σύγκρισις εἰμπορεῖ νὰ γείνῃ! Εἰς ὅλα ὅμως αὐτὰ πταίει ὁ κληρικὸς αὐτός, ὅστις βέβαια ἄλλα διδάσκει ἐπ' ἐκκλησίας καὶ ἄλλα πράττει ἐδῶ. Ἄλλως κρίνει ὁ νοῦς του καὶ ἄλλος εἶνε ὁ χαρακτήρ του, ἄλλα ὀφείλει νὰ παραδειγματίζῃ καὶ ἄλλας ἡδονὰς καὶ σκέψεις ἐμβάλλει εἰς τὰ παιδία, τὰ ὁποῖα τὸν περιτριγυρίζουν, ἄλλο εἶνε τὸ σχῆμά του καὶ εἰς ἄλλα τὸ ἐξισόνει καὶ τὸ ἐξευτελίζει.

*

Ἂς ἐξακολουθήσωμεν τόρα τὸν γῦρόν μας.

Καθ' ὅλην τὴν ἄλλην πεδιάδα ἦσαν στημέναι κλαδόπλεκτοι σκηναὶ διὰ τοὺς πανηγυριστάς, ὁμοιάζοντες τὰς εἰκόνας, αἱ ὁποῖαι παριστῶσι τοὺς Ἑβραίους ἐν τῇ ἐρήμῳ. Διάφοροι πωληταὶ φαγωσίμων εἰδῶν καὶ ποτῶν ἦσαν κατὰ τόπους ὡραύτως ἐσκηνωμένοι. Πανταχοῦ διεσταυροῦντο καὶ περιήρχοντο ἄλλοι πωληταὶ ἀκατάπαυστοι, ὅσοι ἐπώλουν σταυρουδάκια, κομπολόγια, κτένια, καθρεπτάκια, ψαλιδάκια, δακτυλίδια, ψεύτικα ὑάλινα βραχιόλια καὶ λουλούδια πάνινα καὶ ὁλοχρύσους τρὲς καὶ χάνδρας. Ὅλους δὲ αὐτοὺς

περιεκύκλουν παιδιὰ καὶ κοπέλλαις καὶ κορίτσια, ἵνα πληρωθῇ ἡ παροιμία «***σοῦρδοῦ μουρδοῦ καὶ τὸ πανηγύρι***».

Ἀλλ' οἱ χοροὶ εἵλκυσαν ἀμέσως τὴν προσοχήν μας. Ἀφήνω ὅσας ἐχόρευον εὐρωπαϊκοὺς μὲ τὸ βάναυσο ὀργανάκι καὶ θαυμάζω τὰς καλλισφύρους νύμφας, ὅσαι, τὰ πάτρια φιλοῦσαι, «ὀρχησύϊ τε καὶ ἀοιδῇ τέρποντο». Κρατούμεναι ἀπὸ τὰ δάκτυλα, ἐσχημάτιζον δύο-τρεῖς γύρους, τῶν ὁποίων τὴν ἀρχὴν ὡδήγουν δύο-τρία παλληκάρια καὶ εἰς τὸ μέσον ἦσαν τὰ παιχνίδια. Ἦσαν χωρικαὶ καλλοναὶ ἡλιοκαμμέναι, ἀλλ' ἡ κάθε μία εἶχε τύπον ἀφελείας καὶ ἐντροπῆς ἀσυνήθιστον. Τὰ μαλλιά των πλεγμένα εἰς δύο βοστρύχους μὲ χρωματιστὴν κορδέλλαν καὶ μὲ κάτασπρην γραμμὴν χωρίστρας, ἔπιπτον πολλάκις ἕως εἰς τὰ πόδια των. Κεντημέναι ἦσαν αἱ ποδιές των καὶ τὰ στήθη των ἀσπαίροντα μόλις ἐκάλυπτε τὸ μεταξοκέντητο μισοκάβαθο. Ὅλαι εἰς τὰ χέρια ἔφερον βραχιόλια χρυσωμένα ἢ καὶ ὑάλινα καὶ αἱ πλεῖσται ἐπάνω ἀπὸ τοὺς χρυσοῦς ῥουμπελέδες τοῦ μετώπου ἔφερον στεφάνι ξερολούλουδο, συνήθως κόκκινο, μὲ χρυσῆν καρφίτσα, ὡς εἶδος κεκρυφάλου.

Καὶ ἐσύρετο τὸ συρτὸ καὶ ἔπαιζον τὰ παιχνίδια καὶ ἄναπτε τὸ πάθος τοῦ παλληκαριοῦ, ὅταν ἐστροφογύριζε τὸ σημαντογραφικὸ μανδῆλι. Τὸ πονηρὸ μάτι παρηκολούθει τὴν ἐργολαβίαν καί, νὰ εἴπω τὴν ἀλήθειαν, ἐξήλευσα τοῦ παλληκαριοῦ τὴν τύχη. Ἐντύπωσιν μοῦ ἔκαμαν καὶ τὰ μονότονα τραγούδια, μὲ τὰ ὁποῖα αἱ κόραι ὅλαι εἰς μερικοὺς χοροὺς παρηκολούθουν τὰ παιχνίδια. Εὔμορφα δὲν ἦσαν, ἀλλὰ μερικαὶ στροφαὶ γοργαὶ ὡς εἶδος ἐπῳδῆς, εἶχον καὶ ῥυθμικὴν καλὴν καὶ motivo καλόν. Πολλοὶ εὑρίσκουν εἰς τὰ τραγούδια τοῦ λαοῦ μας τοὺς κώμους, τὰ μελικὰ σκώμματα καὶ τὰ θυμελικὰ τῶν ἀρχαίων, καὶ βεβαίως δὲν ἔχουν ἄδικον. Ἀλλ' οὔτε Κρὶγ οὔτε Κλοὺκ εὑρίσκονται εὐκόλως νὰ τὰ καθαρίσουν καὶ νὰ τὰ ἀποκρυσταλλώσουν. Χρειάζεται τόση δύναμις καὶ τόση ἔμπνευσις, ὅσην δὲν φαντάζονται οὔτε οἱ μουσικοί μας οὔτε οἱ ψάλται μας.

Ὁ χορὸς ἐξηκολούθει μὲ τὴν αὐτὴν φαιδρότητα. Ἐχόρευον συρτό. Δὲν εἰξεύρω διατί τρέφω εἰς τὸν χορὸν αὐτὸν συμπάθειαν ἰδιαιτέραν. Ἔχει τόσην καλλιτεχνίαν εἰς τὴν ἀνέλιξίν του, τόσην εὐρυθμίαν καὶ γοργότητα καὶ διαχύνει τόσην χάριν καὶ φαιδρότητα, ὥστε βεβαιότατα πρωτεύει. Ἴσως ὁ τσάμικος χορὸς μὲ τὸ τεταρτημόριον τῆς ἄρσεώς του ἔχει πολλὴν τέχνην καὶ παρέχει στάδιον εἰς τὸν χορηγὸν νὰ ἀνελίξῃ πολλὴν εὐκινησίαν. Ἴσως μάλιστα οἱ ῥυθμικοὶ τῆς φιλολογίας εὑρίσκουν ἐν αὐτῷ, ὅπως λέγουν, τοὺς ἀλόγους πόδας τῆς ἀρχαίας μετρικῆς, καθ' οὓς ὁ χορεύων ἀφήνει μικρὸν ritardanto. Αὐτὸ ἀδιάφορον. Ὁ τσάμικος χορὸς ἐν τῷ συνόλῳ του δὲν ἔχει χάριν. Ἐνθυμοῦμαι ἄλλοτε, ὅτι λαμπρὰν ἐντύπωσιν μοῦ ἔκαμεν ὁ μανιάτικος χορός, ὅπως καὶ ὁ μαυροβούνιος. Ὁ χορηγὸς ἀνελίσσει ὡραίους γύρους μὲ στροφὰς ἀγερώχους καὶ χαριτωμένην εὐρυθμίαν, ἕως ὅτου φθάσῃ τὴν ἐντροπαλὴν νύμφην, ἥτις ἀποφεύγει τὰς κινήσεις του. Δὲν κάμνει οὔτε τοὺς ἀεροβατικοὺς στροφογυρισμούς, ὅπως εἰς τὸν τσάμικο, οὔτε τοὺς ἀγρίους καὶ προκλητικοὺς ἑλιγμούς, ὅπως εἰς τὸν ζεϊμπέκικο. Οὔτε πάλιν ἀνελίσσει μεγαλοπρέπειαν χαῦνον καὶ μονότονον, ὅπως εἰς τὴν τράταν τῶν Μεγάρων. Ὡς καλλιτεχνία ὅμως καὶ ὡς χορὸς πρῶτος εἶνε ὁ συρτός.

Οἱ Μαδυτινοί μας ἐχόρευον ἀλλαχοῦ ἀνὰ δύο-δύο μπάλλο, ὅπως λέγουν τὸν ἀντικρυστό. Ἀλλ' οὔτε αἱ κινήσεις τοῦ ἀνδρὸς εἶχον τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὸ εὐλύγιστον τοῦ ἀετοῦ, τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ μιμηθῇ, οὔτε ἡ δυσκίνητος ἀρρυθμία τῆς χορευτρίας ἐξέφραζε τὴν πονηρίαν τῆς θωπείας. Ὁπωσδήποτε ὅμως, καθ' ὅλην τὴν πεδιάδα χοροὶ καὶ τραγούδια ἦσαν ἀκατάπαυστα. Ἡμεῖς περιεπλανώμεθα ἀπὸ τῆς μιᾶς συντροφίας εἰς τὴν ἄλλην.

*

Εἰς τὸν οὐρανὸν ὑψηλὰ πρὸ πολλοῦ ἐφάνη ἡ κόρη τοῦ Ὑπερίωνος. Τὰ ἀργυρᾶ μαλλιά της ἔπιπτον εἰς τὰς λοχμιώδεις κοίτας τοῦ βουνοῦ φεγγοβολοῦντα μέσα εἰς τὴν ἐλαφρὰν σκοτίαν τῆς ἑσπέρας. Ἡ ὥρα εἶχε προχωρήσει.

— Θὰ καταβῶμεν ἀπὸ τὰ Κοίλια, μοῦ λέγει ὁ φίλος.

Καὶ κατέβημεν. Ὦ τῆς ἀτυχίας μου! Ὅλος ὁ ἐνθουσιασμός μου ἐσωριάσθη εἰς στήλην ὡς τοῦ Λώτ, ἀνάλατον ὅμως. Μὴ παραξενευθῆτε, ἐὰν παθαίνωμαι, ὁσάκις ἀπαντῶ Ἀθιγγάνους. Δυστυχῶς ὁ δρόμος ἐκεῖνος κατὰ τὴν πανήγυριν ἦτο ὁ τόπος τῆς συρροῆς των. Ἔκλεισα τὴν μύτη, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ κλείσω καὶ τὸ μάτι διὰ νὰ μὴ ἴδω τὴν μυσαρότητα, τὴν βρώμα, ὅπου πετοῦν αἱ ἀλογόμυιαι ὡς ἔθνεα σμερδνάων πολλάων, καὶ ὅπου ὁ λεπρωμένος σκύλος, μοῦργος τῆς χολέρας καὶ ὁ τραυματίας ὄνος κοκκαλιάρης παρακάθηνται μὲ αὐτοὺς καὶ παρακοιμῶνται. Εἰς τὴν Μανοῦ εὑρίσκεται νόμος, ὅστις φρικτὰ τοὺς καταρᾶται. Νὰ κατοικοῦν μακρὰν ἀπὸ τὰς πόλεις, νὰ φοροῦν ἐνδύματα νεκρῶν καὶ νὰ ἔχουν μόνους συντρόφους τὸν σίδηρον, ἀγγεῖα σπασμένα, ὄνους καὶ σκύλους. Ἄ! εἶνε ἀκάθαρτοι παρίαι, οἱ ἀχρεῖοι! Σὰν φαντάσματα περιέρχονται τὰς πόλεις καὶ μὲ ἄγριον μάτι *«Ἄνοιξε, σὲ λέγουν, τὸ χέρι να διαβάσω τὴν μοῖρά σου»!* Ἀναθεματίζω μόνον τὴν στιγμὴν πῶς ἔκλεψαν κάπου κάπου μερικὰ θηλυκά των ἐκεῖνα τὰ ὡραῖα μαῦρα μάτια καὶ τὰ φιδωτὰ τὰ φρύδια.

★

Τὸ θαλασσινὸ ἀστέρι, ὁ καλὸς αὐγερινός, ἐμεσουράνει. Ἡ ἄγκυρα τοῦ πλοίου ἀνεσύρετο καὶ ὅλοι μας τὸ ἐχαιρετῶμεν: Salve, stella maris. Ὁ φίλος μου μὲ ἔστελλε μὲ τὸ μανδῆλί του χαιρετισμὸν ἀπὸ τὸ καΐκι. Ἐκινήσαμεν. Ἀλλ' ἐγὼ ἐστάθην ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ἕως ὅτου ἡ Μάδυτος ἐχάθη ἀπὸ τὰ μάτια μου. Καὶ τὴν αὐτὴν ἑσπέραν, ἂν καὶ κατάκοπος, ἔγραψα εἰς τὸ ἡμερολόγιον τὰς ἐντυπώσεις μου.

Ἐν Φαναρίῳ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ
ΙΑΤΡΟΣ

Ἐν σελίδι 191 τοῦ Β΄ τόμου (1906) τοῦ **Ἡμερολογίου** *ἐσφαλμένως πέρυσιν ἐξετυπώθη ἡ ἐπὶ τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἐν Γαλατᾷ ἐπιγραφή, ἀσμένως δ' ἐπανορθοῦται ἐνταῦθα, κατὰ πιστὸν ἀντίγραφον, ἀποσταλὲν ἡμῖν παρὰ τοῦ ἀρχιερατικῶς προϊσταμένου τοῦ εἰρημένου ναοῦ θεοφιλεστάτου ἁγίου Συνάδων κ. Εὐγενίου:*

«Χριστοῦ ὅς γε ὁ τῶν Κήπων πάλ' ἀκήκοε νηός,
Ὅς μακρᾷ ὥρᾳ εἰν πλεόνεσσι δάμη
Νηγάτεος δ' αὖτις νῦν κραντορίῃ ἐπινεύσει
Ὅς ῥα θεμέθλων ἐξ ἀραγέων τέτυκται
Τοῦ πρώτου Κωνσταντίου ἐξάρχοντος ἐν ἱεροῖς
Σπουδῇ κρατερίῃ χρηματικῇ πορίᾳ
Ἐνοριτῶν φιλοθέων τοῦδε νεὼ Θεοτεροπούς,
Οὓς σώζοι Χριστὸς πήματος οὐλομένου».

Δωλγ΄, ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ.

ΤΟ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑ ΩΣ ΤΡΟΦΗ

Μετὰ τοῦ Liebig ἐθεώρουν τὸ οἰνόπνευμα ἐν γένει ὡς θρεπτικὴν τριαδικὴν ἕνωσιν μέχρι τῆς ἐποχῆς (1860), καθ' ἣν ὁ Perrin, ὁ Lallemand καὶ ὁ Duroy ἐπὶ τῇ βάσει ἐσφαλμένου πορίσματος τῶν ἐπὶ κυνῶν γενομένων πειραμάτων αὐτῶν διετύπωσαν τὸ πρῶτον τὴν γνώμην ὅτι τὸ οἰνόπνευμα, εἴτε διὰ τῆς πεπτικῆς συσκευῆς εἴτε καὶ διὰ τῆς κυκλοφορίας εἰσαγόμενον ἐν τῷ ὀργανισμῷ, διαπερᾷ αὐτὸν *αὐτούσιον* καὶ τέλος ἀνευρίσκεται ἀκέραιον ἐν ταῖς ἐκκρίσεσι (καὶ ἰδίως ἐν τοῖς οὔροις), χωρὶς οὐδένα νὰ ὑποστῇ μετασχηματισμὸν ἐν αὐτῷ. Κατὰ ταῦτα, τὸ οἰνόπνευμα ἀδύνατον νὰ θεωρηθῇ ὡς τροφή, ὡς μὴ ἀποτελοῦν οὔτε ἰδίως θρεπτικὴν οὔτε καὶ παραγωγὸν ἐνεργείας οὐσίαν. Οἱ αὐτοὶ φυσιολόγοι, ἐξετάσαντες μόνον τὸ ποσὸν τοῦ οἰνοπνεύματος, ὅπερ περιείχετο ἐν τοῖς οὔροις τεσσάρων ἀνθρώπων πιόντων τρεῖς φιάλας οἴνου Βορδὼ καὶ 200 γράμμα οἰνοπνεύματος, ἐξήγαγον ἐσπευσμένως τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ οἰνόπνευμα δὲν καίεται ἐν τῷ ὀργανισμῷ, ὅτι δὲν εἶνε τροφή, ὅτι δὲν ἐνεργεῖ ἢ πρὸς διατάραξιν τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ ὅτι εἰσαγόμενον ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἀποκρίνεται ἀκέραιον διὰ διαφόρων ὀργάνων, οἷον διὰ τῶν πνευμόνων, τοῦ δέρματος καὶ μάλιστα διὰ τῶν νεφρῶν.

Τὰ ἐσπευσμένα ταῦτα πορίσματα τῶν πειραματικῶν τούτων ἐρευνῶν ἐπηρέασαν καὶ παρέσυραν τοὺς ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις ἀναλαβόντας τὴν μελέτην τῆς ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ἐπιδράσεως τοῦ οἰνοπνεύματος, οἷον τὸν Hermann (1874), τὸν Brücke (1881), τὸν Hoppe-Seyler (1881) καὶ τὸν Volfberg, οἵτινες κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ὁλοσχερῶς ἠρνήθησαν τὴν θρεπτικότητα ἢ τὸ ἐν τῷ ὀργανισμῷ καύσιμον τοῦ οἰνοπνεύματος. Ὑπῆρξαν ὅμως καὶ οἱ ἀντίθετον διατυπώσαντες γνώμην ἐπὶ τῇ βάσει ἰδίων πειραματικῶν ἐρευνῶν, ὧν τινες εἶνε προγενέστεραι τῶν ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων γενομένων. Οὕτως ὁ Stauch (1852), ὁ Buchheim (1854), ὁ Masing (1854) καὶ ὁ Schulinus (1866) διετύπωσαν τὴν γνώμην ὅτι τὸ ἐν τοῖς ζῶσιν ὀργανισμοῖς εἰσαγόμενον οἰνόπνευμα, εἰ μὴ ὁλοσχερῶς, τοὐλάχιστον κατὰ τὸ πλεῖστον καίεται ἐν αὐτοῖς. Κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους δὲ χρόνους ὁ Binz (περὶ τὸ 1880) ἐπεβεβαίωσε δι' ἀκριβεστάτων πειραμάτων τὴν δευτέραν ταύτην γνώμην, ὁ Botländer ἐπεκύρωσε τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν τοῦ Binz καὶ τέλος ὁ

Albertoni (1888) καὶ ὁ Strassmann (1891) ἐξήγαγον συμπεράσματα, ἐν οἷς ἀναγράφεται ἡ σχεδὸν ὁλοσχερὴς ἐν τοῖς ζῶσιν ὀργανισμοῖς μεταμόρφωσις τοῦ οἰνοπνεύματος. Εἰς τὰ αὐτὰ ἐξαγόμενα ἔφθασαν καὶ οἱ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη πειραματισθέντες κκ. L. Roos καὶ E. Hédon.

*

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅτε οἱ ἀμερικανοὶ φυσιοδίφαι Atwater καὶ Benedict ἀνέλαβον ἐπ' ἐσχάτων τὴν ὁριστικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, ἀναγνωρίσαντες ἐκ προοιμίων ὅτι τὸ οἰνόπνευμα ἕνεκα τῆς συστάσεως αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἢ ὡς ἀναπνευστικὴ τροφή. Τὸ πρόβλημα, τεθὲν ὑπ' αὐτῶν κατ' ἀρχὰς οὕτω: *Νὰ συγκριθῇ ἡ θρεπτικὴ ἀξία τοῦ οἰνοπνεύματος ὡς πηγῆς ἐνεργείας πρὸς τὴν θρεπτικὴν ἀξίαν τῶν συνήθων τροφῶν καὶ ἰδίως τῶν λιπαρῶν οὐσιῶν καὶ τῶν ὑδατανθράκων, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὰ συνήθη συστατικὰ τῶν τροφῶν*, ἦτο ἤδη σχεδὸν ὁλοσχερῶς λελυμένον διὰ τῶν προγενεστέρων ἐρευνῶν, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἔδει ὁριστικῶς διὰ πειραμάτων νὰ ἐπιλυθῇ μετὰ τὰ ἐπ' ἐσχάτων (1901) γενόμενα πειράματα τοῦ Chauveau, ἐξ ὧν συνεπέρανεν οὗτος ὅτι τὸ οἰνόπνευμα ἔχει θρεπτικὴν ἀξίαν μηδενικήν. Ὁ λόγος, δι' ὃν ὁ ἕξοχος φυσιολόγος, πειραματικῶς ἐπίσης μελετήσας τὴν θρεπτικότητα τοῦ οἰνοπνεύματος, κατέληξεν εἰς συμπεράσματα ἐπιστημονικῶς ἀπαράδεκτα, εἶνε ὅτι δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψει ὅτι, περὶ τροφῶν προκειμένου, δέον νὰ ἐξετάζωνται αὗται οὐ μόνον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς συστάσεως αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς *ποσότητος* καὶ τῆς *μορφῆς*, ὑφ' ἣν ἐν τῷ ὀργανισμῷ εἰσάγονται. Οὕτως, ἐν παραδείγματι, ὀργανικόν τι ὀξὺ (οἷον τὸ ὀξικόν, τὸ κιτρικὸν κτλ.) ἐκ τῶν δυναμένων νὰ χρησιμοποιηθῶσιν ὡς τροφαὶ ὑπὸ ποσότητα ἢ φυσικὴν σύστασιν ὡρισμένην, παύει νὰ εἶνε πλέον τροφή, ὡς διαβιβρῶσκον τοὺς ἱστούς, ἅμα ὡς εἰσαχθῇ ἐν τῷ ὀργανισμῷ κατὰ ποσὸν ἢ συμπύκνωσιν ὑπερβαίνουσαν τὸ ὅριον τοῦτο, ὅπως μεγάλη ποσότης νιτρικοῦ νάτρου φονεύει τὰ φυτά, ἐνῷ ταῦτα τρέφονται θαυμασίως διὰ μετρίας ποσότητος τοῦ ἅλατος τούτου κτλ.

Τὸ ποσὸν ἄρα καὶ ἡ φυσικὴ σύστασις τῆς εἰσαγομένης τροφῆς — ἅτινα ἄλλως τε εἶνε λίαν μεταβλητὰ διὰ τὰς διαφόρους θρεπτικὰς οὐσίας — δέον νὰ μὴ παρορῶνται κατὰ τὰς τοιαύτας ἐρεύνας, καθ' ὅσον δέον ταῦτα νὰ μὴ ὑπερβαίνωσι τὰ ὅρια τῆς μεταμορφωτικῆς δυνάμεως ἢ καὶ τῆς ἀντοχῆς τοῦ ὀργανισμοῦ· θρεπτικὴ δέ τις οὐσία δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τροφὴ ἢ μόνον ἐὰν εἰσάγηται ἐν τῷ ὀργανισμῷ κατὰ ποσὸν μικρότερον ἢ τὸ πολὺ ἴσον πρὸς ἐκεῖνο, ὅπερ ὁ ὀργανισμὸς δύναται κανονικῶς νὰ μεταπλάσῃ, ἐκ πείρας δὲ γινώσκομεν ἅπαντες πόσον καταβάλλεται οὗτος, ἀνίκανος ἀποβαίνων πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν, μετὰ πλούσιον γεῦμα, ἔστω καὶ ἐκ λίαν ἐκλεκτῶν τροφῶν ἀποτελούμενον.

Ἀλλ' οἱ ἀμερικανοὶ φυσιολόγοι δὲν ὑπέπεσαν, ὡς ὁ Chauveau, εἰς τὴν

πλάνην ταύτην κατὰ τὰς περὶ τῆς θρεπτικότητος τοῦ οἰνοπνεύματος πειραματικὰς αὐτῶν ἐρεύνας. Τὰ πειράματα αὐτῶν ἐξετέλεσαν οὐχὶ ἐπὶ ζῴων, ἀλλ' ἐπὶ ἀνθρώπων, ὧν κατὰ πρῶτον ὥρισαν δοκιμαστικῶς τὸ πρὸς ἡμερησίαν διατροφὴν ἀναγκαῖον ποσὸν τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν· τούτου δὲ ὁρισθέντος, προέβησαν εἰς ἀντικατάστασιν ποσοῦ τινος λίπους, ἀμύλου ἢ σακχάρου τοῦ ὡρισμένου τούτου σιτηρεσίου δι' *ἰσοδυνάμου* — ἤτοι παρέχοντος κατὰ τὴν ὁλοσχερῆ καῦσιν αὐτοῦ τὸ αὐτὸ πλῆθος θαλπωρῶν[1] — ποσότητος οἰνοπνεύματος. Ἀλλὰ καὶ τὸ ποσὸν τοῦτο τοῦ οἰνοπνεύματος δὲν ἦτο τυχαῖον, οὐδὲ ὑπερέβαινε τὸ ποσόν, ὅπερ ἡ πεῖρα τῶν αἰώνων ἀπέδειξεν ὡς ἀκινδύνως δυνάμενον νὰ εἰσαχθῇ ἐν τῷ ζῶντι ὀργανισμῷ, οὐδὲ ἐδίδετο τοῦτο διὰ μιᾶς, ἀλλὰ κατὰ διαλείμματα ἐντὸς τῆς ἡμέρας. Τὸ ποσὸν τοῦτο ἀνήρχετο καθ' ἑκάστην εἰς 72 μέχρις 73 γραμμῶν, ὅσον δηλαδὴ περιέχεται συνήθως εἰς μίαν φιάλην οἴνου τοῦ Βορδώ, καὶ ἐδίδετο ὑπὸ τὴν μορφὴν οὐ μόνον τοῦ οἴνου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, πάντοτε ὅμως ἐν ἀραιᾷ διαλύσει. Ἐνῷ δέ, κατὰ τὰ πειράματα τοῦ Chauveau, τὸ δηλητηριῶδες τοῦ οἰνοπνεύματος, εἰσαγομένου ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἐφάπαξ, ἄρχεται ὅταν τὸ ποσὸν αὐτοῦ ἐξισωθῇ πρὸς $2\,^1/_2$ γράμμα κατὰ χιλιόγραμμον τοῦ βάρους τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, κατὰ τὰ περὶ ὧν ἡμῖν ὁ λόγος ἀκριβέστερα πειράματα τῶν Atwater καὶ Benedict, 1 γράμμιον οἰνοπνεύματος κατὰ χιλιόγραμμον, ἠραιωμένου ἐν ὕδατι καὶ εἰς πολλὰς δόσεις λαμβανομένου, οὐδόλως εἶνε δηλητηριῶδες.

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Γρηγόριος ς'
ὁ ἀπὸ Σερρῶν *(1834, 1867)*

Παραλείποντες τὰς λεπτομερείας τῶν ἀξιολογωτάτων καὶ ἀκριβεστάτων

1. Ὑπομιμνήσκομεν ὅτι ***θαλπωρὴ*** εἶνε τὸ ποσὸν τῆς θερμότητος, ὅπερ δύναται νὰ ὑψώσῃ τὴν θερμοκρασίαν 1 χιλιογράμμου ὕδατος κατὰ 1° Κ.

μεθόδων, δι' ὧν οἱ ἀμερικανοὶ φυσιολόγοι ἐμέτρησαν κατὰ τὰς ἐρεύνας ταύτας τὴν ὑπὸ τῶν πειραματιζομένων ἀνθρώπων, ἐν τῇ ἐπὶ τούτῳ διασκευασθείσῃ αἰθούσῃ ἐγκεκλεισμένων, ἀναπτυχθεῖσαν ποσότητα τῆς θερμότητος, τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ τοῦ ὕδατος, τῶν οὔρων καὶ τῶν λοιπῶν ἐκκρίσεων, τῆς ἀφομοιουμένης καὶ τῆς δαπανωμένης ἐνεργείας ἐκφραζομένων εἰς θαλπωρὰς κτλ., ὡς ὑπερβαινούσας τὰ ὅρια τῆς ἡμετέρας μελέτης, περιοριζόμεθα μόνον εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν πολλοῦ λόγου ἀξίων πορισμάτων τῶν ἐρευνῶν τούτων, ἅτινα, κυρίως ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ οἰνοπνεύματος ὡς παραγωγοῦ ἐνεργείας σώματος, διετυπώθησαν ὑπ' αὐτῶν τούτων ὡς ἑξῆς:

«*Ἡ δυναμικὴ ἐνέργεια τοῦ οἰνοπνεύματος μετεσχηματίζετο εἰς μηχανικὴν ἐνέργειαν ἐν τῷ σώματι ἐπίσης ὁλοσχερῶς, ὡς καὶ ἡ τῶν συνήθων τροφῶν*»· εἶτα δὲ κατωτέρω: «ὅτι μέρος τῆς δυναμικῆς ἐνεργείας τοῦ οἰνοπνεύματος μετεσχηματίζετο εἰς κινητικὴν ἐνέργειαν μυϊκοῦ ἔργου τὰ πειράματα ταῦτα δὲν τὸ ἀποδεικνύουσι μέν, ἀλλὰ καθιστῶσιν αὐτὸ λίαν πιθανόν. Ὡς συμπέρασμα τούτων ἐξάγεται ὅτι ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τῆς ὁλικῆς ἐνεργείας τῶν τροφῶν, μικρά τις ὑπεροχὴ οἰκονομίας ὑφίστατο ὑπὲρ τοῦ συνήθους σιτηρεσίου, συγκρινομένου πρὸς τὸ μετ' οἰνοπνεύματος, ἰδίως ὅταν τὰ ἄτομα ὑπεβάλλοντο εἰς τὴν ἐκτέλεσιν κοπιώδους τινὸς ἔργου. Ἀλλ' ἡ διαφορὰ αὕτη δὲν ὑπερέβαινε τὰ ὅρια τῶν συμπαρομαρτούντων τοῖς πειράμασι λαθῶν καὶ ἦτο μικροτέρα ἢ ὥστε νὰ ἔχῃ πρακτικὰ ἐπακόλουθα. Ἡ ὑπεροχὴ αὕτη ἦτο κατὰ μέσον ὅρον μικροτέρα τοῦ 1 % τῆς ὁλικῆς ἐνεργείας τοῦ σιτηρεσίου καὶ μόλις ἐξισοῦτο πρὸς 5 % τῆς ἐνεργείας τοῦ οἰνοπνεύματος. Ἐκ τούτων ἕπεται ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ οἰνοπνεύματος χρησιμοποιεῖται, εἰ μὴ ὁλοσχερῶς, τοὐλάχιστον σχεδὸν ἐπίσης καλῶς ὡς καὶ ἡ τοῦ λίπους, τοῦ σακχάρου καὶ τοῦ ἀμύλου, ἅτινα ἐν τῷ σιτηρεσίῳ ἀντικαθιστᾷ».

*

Οἱ καὶ ἀνωτέρω μνημονευθέντες κκ. Roos καὶ Hédon, ἀναγράφοντες κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1903 τὰ πορίσματα ταῦτα τῶν πειραματικῶν ἐρευνῶν τῶν ἀμερικανῶν φυσιοδιφῶν, παρατηροῦσιν ὅτι ἡ τόσον γενικὴ ἰδέα τῆς ἐνισχύσεως τοῦ ὀργανισμοῦ διὰ τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν δὲν ἔχει προφανῶς τὴν ἀξίαν γεγονότος πειραματικῶς βεβαίου· ἐν τούτοις ἡ ἰδέα αὕτη, προϊὸν παρατηρήσεως οὖσα, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ μεταδοθῇ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἐὰν ἦτο ῥιζικῶς ἐσφαλμένη. Ἀρκεῖ ἄλλως τε, λέγουσι, νὰ παρατηρήσῃ τις ἐργάτας τινάς, οἷον μεταλλουργούς, θερμαστάς, ὑαλοποιοὺς κτλ., καὶ νὰ μελετήσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τί καταναλίσκουσιν οὗτοι, ἵνα πεισθῇ ὅτι ἡ ὑπ' αὐτῶν δαπανωμένη ἐνέργεια ἀδύνατον νὰ προέρχηται ἐκ τοῦ συνήθως μικροῦ ποσοῦ τῶν στερεῶν τροφῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ σιτηρέσιον αὐτῶν. Αἱ πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἡμερησίου ἔργου τινῶν τῶν ἐργατῶν τούτων ἀναπόφευκτοι 5000 θαλπωραὶ ἀντιπροσωπεύουσι ποσὸν τροφῶν πολλῷ μεῖζον τοῦ ὑπ' αὐτῶν καταναλισκομένου. Ἡ ἀναπλήρωσις τοῦ ἐλλείποντος γίνεται διὰ τοῦ οἰνοπνευματώδους ποτοῦ· εἶνε δὲ ἀνεγνωρισμένον ὅτι ἐν ταῖς οἰνοπαραγωγοῖς χώραις οἱ ἐργάται τρώγουσιν ὀλιγώτερον, ὅταν παρέχηται αὐτοῖς καὶ οἶνος κατὰ βούλησιν.

Μετὰ τὴν ἀναγραφὴν δὲ καὶ ἄλλων τῆς αὐτῆς φύσεως παρατηρήσεων — οἷον τῆς ὑπὸ τοῦ Liebig τῷ 1852 γενομένης, καθ' ἣν ἡ παρά τισιν ἀγγλικαῖς οἰκογενείαις μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῶν *Ἑταιρειῶν τῆς ἐγκρατείας* ἀφαίρεσις τοῦ ζύθου ἀπὸ τοῦ σιτηρεσίου τῶν ὑπηρετῶν ἔσχεν ὡς ἄμεσον ἐπακόλουθον τὴν ὑπὲρ πᾶν ὅριον αὔξησιν τοῦ ποσοῦ τοῦ καταναλισκομένου ὑπ' αὐτῶν ἄρτου, καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ κτηνιάτρου Crouzel πρὸ πεντηκονταετίας περίπου γενομένην ἀνακοίνωσιν περὶ τῶν θρεπτικῶν ἰδιοτήτων τοῦ οἴνου πρὸς μερικὴν διατροφὴν τῶν κτηνῶν, ἥτις, δοκιμασθεῖσα ἐφ' ἡμιόνων καὶ ἵππων, παρέσχεν ἀξιόλογα ἀποτελέσματα — οἱ κκ. Roos καὶ Hédon ἀναλαμβάνουσι τὴν ἐξέτασιν ἐκείνου ἀκριβῶς τοῦ ζητήματος, ὅπερ οἱ ἀμερικανοὶ φυσιολόγοι παρέκαμψαν, τοῦ ζητήματος: ἐὰν καὶ κατὰ πόσον εἶνε βλαβερὸν ἢ ὠφέλιμον τὸ οἰνόπνευμα ἐν τῇ καθ' ἡμέραν διαίτῃ, ὡς καὶ ὁποία τις εἶνε ἡ ἐπίδρασις αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἢ καὶ ὁποία ἡ ἐπὶ τῆς καθόλου ὑγιείας ἐνέργεια αὐτοῦ.

Βασιζόμενοι ἐπί τε τῶν ἰδίων, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν πειραμάτων τῶν ἀμερικανῶν φυσιολόγων ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῶν τοῦ Chauveau, ἀποφαίνονται οὗτοι περὶ τοῦ φλέγοντος τούτου ζητήματος κατὰ τρόπον συμβιβάζοντα τὰς περὶ τῆς θρεπτικότητος τοῦ οἰνοπνεύματος ὑφ' ὡρισμένας ἡμερησίας κατὰ διαλείμματα δόσεις — δόσεις μὴ ὑπερβαινούσας τὸ 1 γράμμον οἰνοπνεύματος καθ' ἕκαστον χιλιόγραμμον βάρους τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος — καὶ ὑπὸ ὡρισμένην ἐν ὕδατι ἀραίωσιν κεκτημένας γνώσεις πρὸς τὰ ὑγιεινὰ παραγγέλματα τὰ πρὸς περιστολὴν καὶ κατάπνιξιν τῆς ἐπαράτου μάστιγος τοῦ ἀλκοολισμοῦ ἑκάστοτε θεσπιζόμενα, καταστρέφοντες τὴν ἀξιόλογον αὐτῶν μελέτην διὰ τῶν ἑξῆς:

«Ἐν συνόψει, ἔχομεν ἤδη μᾶλλον περιωρισμένον τὸ πρὸς προσδιορισμὸν τῆς ὠφελίμου δόσεως τοῦ οἰνοπνεύματος πεδίον τῆς ἐρεύνης, νεώτεραι δὲ πειραματικαὶ ἔρευναι θὰ δυνηθῶσι νὰ ἐπιλύσωσιν ὁριστικῶς τὸ πρόβλημα.

Ὁπωσδήποτε, εἶνε ἤδη κεκτημένον ὅτι οἱ ὁλοσχερῶς ἀπέχοντες τοῦ οἰνοπνεύματος δὲν ἔχουσι δίκαιον ὅταν λέγωσι: «*Τὸ οἰνόπνευμα εἶνε δηλητήριον, τὸ οἰνόπνευμα δὲν τρέφει, τὸ οἰνόπνευμα δὲν θερμαίνει*». Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι *τὸ οἰνόπνευμα εἶνε τροφή*, εἶνε *παραγωγὸν ἐνεργείας*.

Παραδεχόμεθα ὅτι τοῦτο παρουσιάζει κινδύνους καὶ ὅτι οὐδόλως συζητήσιμον εἶνε ὅτι δέον νὰ καταπολεμηθῇ ἡ κατάχρησις, εἰς ἣν εὐχερῶς παρασύρονται ὑπὸ τοῦ μεγάλου τούτου πειρασμοῦ· ἀλλὰ φρονοῦμεν ὅτι δέον ν' ἀγωνίζηταί τις μένων πάντοτε ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ ἀληθείᾳ. Αἱ ἀνακριβεῖς βεβαιώσεις εἶνε ἐπικίνδυνοι, διότι ἀναγνωρίζεται ἀμέσως τὸ μάταιον αὐτῶν καὶ διότι σαλεύεται δι' αὐτῶν ἡ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἐμπιστοσύνη τοῦ κοινοῦ».

SISMANOGLIO

*

Πρὶν ἢ καταστρέψωμεν τὸν περὶ οἰνοπνεύματος λόγον, θεωροῦμεν ἀναγκαῖον ν' ἀναγράψωμεν ὅτι τὰ μὲν ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς καταχρήσεως τοῦ οἴνου ὀφείλονται εἴς τε τὸ σχετικῶς μέγα ποσὸν τοῦ καταναλισκομένου, καὶ μάλιστα τοῦ ἀκράτου, ὡς καὶ εἰς τὸ νενοθευμένον αὐτοῦ, τὰ δὲ ἔτι ὀλεθριώτερα, τὰ ἐκ τῆς χρήσεως καὶ τῆς καταχρήσεως τῶν ἄλλων οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν προερχόμενα, δέον κατὰ τὸ πλεῖστον ν' ἀποδοθῶσι τὸ μὲν εἰς τὸ ποσόν, τὸ δὲ εἰς τὴν ἐν αὐτοῖς παρουσίαν ξένων οὐσιῶν, καὶ μάλιστα τῶν ἀρωματικῶν, ὧν ἡ ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος ὀλεθρία ἐπίδρασις εἶνε πλέον ἢ βεβαιωμένη.

Αἱ ἀρωματικαὶ αὗται οὐσίαι, τεχνητῶς σήμερον παρασκευαζόμεναι, δι' ὧν κατασκευάζεται ῥώμιον ἄνευ σακχαροκαλάμου, kirsch ἄνευ κερασίων, κονιὰκ ἄνευ οἴνου κτλ., εἶνε χημικὰ παρασκευάσματα δηλητηριωδέστατα, κατὰ δὲ τὸν Laborde, 1 ἕως 2 χιλιοστόγραμμα αὐτῶν εἰσαγόμενα ὑποδορίως ἐν τῷ αἵματι κυνὸς φονεύουσιν αὐτὸν ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν.

*

Τελευταῖον καλὸν νομίζομεν ν' ἀναγράψωμεν ἐν συνόψει ὅσα περὶ τοῦ ἀπασχολοῦντος ἡμᾶς θέματος ἔγραψαν ἐσχάτως (1906) οἱ καθηγηταὶ κ. J. Rouget καὶ Ch. Dopter ἐν τῇ ἀξιολογωτάτῃ αὐτῶν «*περὶ ὑγιεινῆς τῶν τροφῶν*» συγγραφῇ. Ἀναγνωρίζοντες οὗτοι μετὰ τῶν κ. Atwater, Benedict, Roseman, Duclaux καὶ A. Gautier ὅτι τὸ οἰνόπνευμα εἶνε ἀληθὴς τροφή, ἀνάλογος πρὸς τὰς λιπαρὰς οὐσίας καὶ τοὺς ὑδατάνθρακας, κατ' ἀκολουθίαν δὲ παραδεχόμενοι τὸ δυνατὸν τῆς μερικῆς ἀντικαταστάσεως τῶν τροφῶν τούτων δι' ἰσοδυνάμου ποσοῦ οἰνοπνεύματος, παρατηροῦσιν ὅτι δέον νὰ μὴ λησμονηθῇ ἡ ἐν γένει καταστρεπτικὴ αὐτοῦ ἐνέργεια καὶ ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ σχετικῶς μικρὰ δόσις τοῦ σώματος τούτου, πολλάκις ἐπαναλαμβανομένη, ἐνεργεῖ ἐν γένει ὡς ἀληθὲς δηλητήριον, προσβάλλον τὰ ἀναγκαιότατα τῶν ὀργάνων τῆς ζωῆς, οἷον τὸ ἧπαρ, τοὺς νεφρούς, τὴν καρδίαν, τὰ νευρικὰ κέντρα κτλ. Ἐπὶ πλέον δὲ παρατηροῦσιν οὗτοι ὅτι ἀδύνατον εἶνε νὰ ὁρισθῇ ἐν γένει τὸ ἐλάχιστον ποσὸν τοῦ οἰνοπνεύματος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἄρχεται ἡ ἐπικίνδυνος αὐτοῦ δόσις, καθόσον κατὰ τὴν ἐκτίμησιν ταύτην ἐπεμβαίνουσιν αἱ ἰδιαίτεραι ἑκάστου προσώπου προδιαθέσεις, ἐξαρτώμεναι τὸ μὲν ἐκ τῆς κληρονομικῆς ἢ κεκτημένης τοῦ ὀργανισμοῦ ἐλαττωματικότητος, τὸ δὲ ἐκ τοῦ εἴδους τῆς ζωῆς, τῶν ἐνασχολήσεων καὶ τῆς ἰδιοσυγκρασίας ἑκάστου.

Ὅ,τι δὲ κατ' αὐτοὺς δέον νὰ μὴ λησμονῆται ἑκάστοτε εἶνε ὅτι τὸ οἰνόπνευμα ἐνεργεῖ ἐρεθιστικῶς ἐπὶ τῶν νευρικῶν κέντρων, ὅθεν βραδέως ἀποβάλλεται, κατὰ τὸν Nicloux. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἕνεκα τῆς ταχύτητος, μεθ' ἧς ἀπορροφᾶται τοῦτο, δυνατὸν καθ' ὡρισμένας τοῦ ὀργανισμοῦ ἐξασθενήσεις νὰ ἐνεργήσῃ ὡς διεγερτικὸν πολύτιμον, ἀλλ' ἐπίσης ἀληθὲς εἶνε ὅτι

τοῦτο ἐνεργεῖ τόσῳ μᾶλλον ἀποτελεσματικῶς, ὅσῳ γίνεται σπανιωτέρα αὐτοῦ χρῆσις. Ἡ πολλάκις ἐπαναλαμβανομένη χρῆσις αὐτοῦ συνεπάγεται τὴν βαθμιαίαν ἐξοικείωσιν τοῦ ὀργανισμοῦ· ὅπως ἐπιτευχθῇ δὲ τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, δέον νὰ χρησιμοποιῆται ἑκάστοτε ποσὸν οἰνοπνεύματος ἐπὶ μᾶλλον μεῖζον, ὅπερ μοιραίως ἄγει εἰς τὸν ἀλκοολισμὸν μεθ' ἁπάντων τῶν κινδύνων αὐτοῦ. Ἡ ὑπὸ τοῦ οἰνοπνεύματος παραγομένη γενικὴ τοῦ ὀργανισμοῦ διέγερσις εἶνε ὅλως παροδική, ἐνεργοῦσα ὡς τὸ κτύπημα τῆς μάστιγος ἢ τοῦ πτερνιστῆρος ἐπὶ τοῦ ἵππου· ἂν δὲ τοῦτο παρέχῃ τῷ ὀργανισμῷ στιγμιαίως ἐπίμετρόν τι ἐνεργείας, τοῦτο γίνεται πάντοτε δαπάνῃ προσθέτου ποσοῦ ἐνεργείας... Διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ἀθληταὶ ἀπέχουσιν αὐστηρῶς τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, ὁσάκις δὲ πρόκειται νὰ παρασκευασθῇ τις διὰ δαπάνην ἐνεργείας, τὸ σάκχαρον εἶνε πολλῷ τοῦ οἰνοπνεύματος ἀνυσιμώτερον... Τὰ τελευταῖα ταῦτα φαίνονται λησμονήσαντες ἢ καὶ ὁλοσχερῶς ἀγνοοῦντες πολλοὶ τῶν μαραθωνοδρόμων τῶν τελευταίων Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων.

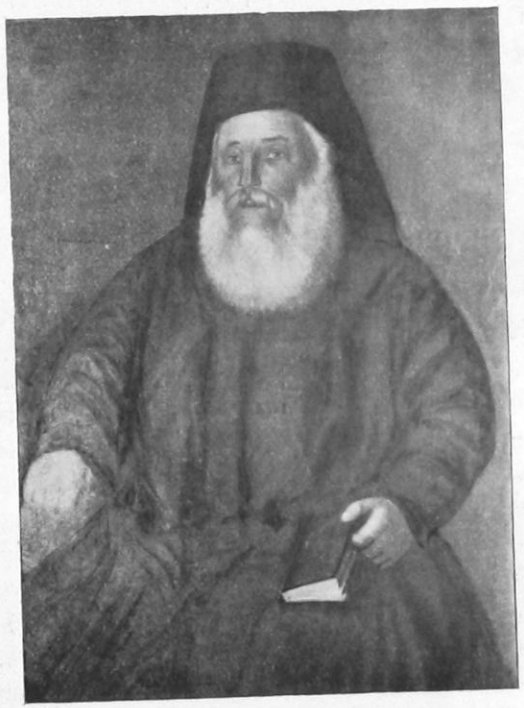

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Ἄνθιμος Δ'
ὁ ἀπὸ Νικομηδείας *(1840, 1848)*

Τούτων οὕτως ἐχόντων, οἱ ἀνωτέρω μνημονευθέντες βιολόγοι διερωτῶνται μή τοί γε δέον ν' ἀπαγορευθῶσιν ἐπίσης αὐστηρῶς ἀνεξαιρέτως ἅπαντα τὰ οἰνοπνευματώδη ποτά; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἁπαντῶντες ἀναγράφουσιν ἀπεριφράστως ὅτι δέον νὰ ἐξαιρεθῶσι τῆς αὐστηρᾶς ἀπαγορεύσεως — ἰδίως προκειμένου περὶ τῶν ἐκτελούντων κοπιώδη ἔργα καὶ μάλιστα ὅταν ἡ ὑπ' αὐτῶν χρησιμοποιουμένη τροφὴ δὲν εἶνε ἱκανῶς ἐπανορθωτική, — ὁ οἶνος, ὁ ζῦθος καὶ ὁ μηλίτης —, καθόσον τὸ μὲν τὰ ποτὰ ταῦτα περιέχουσιν οἰνόπνευμα ἱκανῶς ἀραιόν, ὥστε νὰ μὴ διαταράσσῃ τὰς χημικὰς δράσεις τῆς πέψεως καὶ νὰ μὴ καταστρέφῃ τὴν βλεννομεμβράνην τοῦ στομάχου, τὸ δὲ καθόσον ταῦτα περιέχουσι καὶ ἕτερα πολλοῦ λόγου θρεπτικὴν ἀξίαν ἔχοντα στοιχεῖα.

Οὐδὲν ἧττον, παρατηροῦσιν, ἐξαιρέσει τῶν ὑποβαλλομένων εἰς μόχθους, τὰ οἰνοπνευματώδη ποτὰ οὐδενὶ ἑτέρῳ εἶνε ἀπαραίτητα, ἡ δὲ καθ' ἡμέραν παρατήρησις ἀποδεικνύει ὅτι οἱ πίνοντες μόνον ὕδωρ δὲν ἔχουσιν ἐν γένει φυσικὰ καὶ διανοητικὰ ἢ ἠθικὰ προςόντα ὑποδεέστερα τῶν ποιουμένων χρῆσιν τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν. Ὁπωςδήποτε, ἐὰν ἡ ὑγιεινὴ ἀπαγορεύῃ τὸ οἰνόπνευμα καὶ τὰ ἡδύποτα, ἐνὶ λόγῳ τὰ οἰνοπνευματώδη ποτά, δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν εἰς μικρὰς δόσεις καὶ κατὰ τὰ γεύματα χρῆσιν τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἐν ζυμώσει ποτῶν, οἴνου, ζύθου κτλ., εἰς πρόςωπα ὑγιᾶ, ἅτινα δέον πάντοτε νὰ μὴ λησμονῶσιν ὅτι, ἐπειδὴ τὸ οἰνόπνευμα εἶνε ἀληθὴς θρεπτικὴ οὐσία, ἀνάγκη νὰ ὁρίζηται τὸ ἀνάλογον ποσοστὸν αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμερησίᾳ τροφῇ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ὑπερθρέψεως.

*

Ἀναλυτικώτερον ἐξετάζων τὴν φυσιολογικὴν τοῦ οἰνοπνεύματος ἐνέργειαν ὁ φυσικὸς καὶ ἰατρὸς κ. C. Pagès ἐν τῇ τῷ 1905 ἐκδοθείσῃ *Ὑγιεινῇ* αὐτοῦ θεωρεῖ τὸ σῶμα τοῦτο ὡς τε διεγερτικὸν καὶ ὡς θρεπτικὴν οὐσίαν. Τὴν διεγερτικὴν αὐτοῦ δρᾶσιν θεωρεῖ κατ' ἀρχὰς μὲν τοπικήν, ἐπὶ τῆς πέψεως, εἶτα δὲ καὶ γενικήν, ἐφ' ἁπασῶν τῶν λειτουργιῶν. Ἐπίσης δὲ τὴν θρεπτικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν θεωρεῖ διττήν, καθόσον τὸ μὲν εὐχερῶς ἐν τῷ ὀργανισμῷ ὀξειδιούμενον τὸ οἰνόπνευμα καίεται ἐν αὐτῷ ὡς θερμοπαραγωγὸς τροφή, τὸ δὲ ἐπιβραδύνει παρεμβαλλόμενον τὴν ἐν τῷ ὀργανισμῷ φθορὰν τῶν ζωτικῶν ἐκείνου στοιχείων καὶ ἰδίως τοῦ λίπους, ἐνεργοῦν οὕτως ὡς τροφὴ ἀποταμιευτική.

Ἀλλὰ τοιοῦτον ὂν τὸ οἰνόπνευμα, εἴτε κατὰ μεγάλα ποσὰ εἴτε κατὰ μετρίας δόσεις λαμβανόμενον, ἐπιφέρει παρὰ τοῖς εὐπαθέσιν ὀργανισμοῖς τοπικὰς καὶ γενικὰς διαταράξεις, οἷον τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος, τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ τέλος τῆς γενικῆς θρέψεως, καθόσον διάφορα ἐσωτερικὰ ὄργανα, καὶ μάλιστα τὸ ἧπαρ, παχύνονται καὶ ἀποβαίνουσιν ὑπερτραφῆ.

Ἡ δὲ τοιαύτη παθολογικὴ ἐνέργεια τοῦ οἰνοπνεύματος — ποικίλλουσα κατά τε τὰς ἀνθρωπίνους φυλὰς καὶ τὸ κλῖμα, τὸ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὑδρομιγὲς αὐτοῦ καὶ τὴν θερμοκρασίαν, ὑφ' ἣν εἰςέρχεται τοῦτο εἰς τὸν ὀργανισμόν — φαίνεται αὐτῷ οὖσα τόσῳ μεγαλειτέρα, ὅσῳ τοῦτο μᾶλλον διαφέρει τοῦ ἐξ οἴνου οἰνοπνεύματος (ἐθυλικοῦ ἢ οἰνικοῦ πνεύματος), ἐξ οὗ κατασκευάζονται τὰ ἀρίστης ποιότητος ἡδύποτα.

Ἐνδείκνυται δὲ ἡ χρῆσις τοῦ οἰνοπνεύματος ὡς *ἀπαραιτήτου*, μόνον ὁσάκις πρόκειται περὶ ὑπερβολικῆς κοπώσεως, ἰδίως ὅταν ὁ ὕπνος εἶνε ἀνεπαρκής, ἐνῷ τοῦτο κρίνεται μόνον ὡς *ὠφέλιμον* παρ' ἐκείνοις, οὓς τὸ κλῖμα, τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας ἢ καὶ αὐτὴ ἡ ἰδιοσυγκρασία ἀναγκάζουσι νὰ εἰσάγωσιν ἐντὸς τοῦ ὀργανισμοῦ μέγα ποσὸν ὕδατος ἢ ἄλλων ἐλαφρῶν ποτῶν, οἷον μηλίτου ἢ ζύθου. Ἐπίσης ἐπωφελῶς ἐνεργεῖ λαμβανόμενον παρὰ τῶν κακῶς τρεφομένων χειρωνάκτων, ἰδίως εἰς τὰ ψυχρὰ καὶ τὰ ὑγρὰ κλίματα, θεωρούμενον κατὰ τὰς περιστάσεις ταύτας ὑπὸ τοῦ Gärtner ὡς διεγερτικὸν ἀπαράμιλλον.

Ἐνδείκνυται μᾶλλον μετὰ *ψυχρὸν* ἢ μετὰ *θερμὸν* δεῖπνον, ὡς θερμαῖνον τὸν στόμαχον καὶ τὰς ἐν αὐτῷ τροφάς, καὶ διὰ τοῦτο, ὡς παρετήρησεν ὁ Munk, ἐπιζητεῖται ὑπὸ τῶν ἐργατῶν, οἵτινες συνήθως τρώγουσι ψυχρὰς τροφάς.

Ἐπίσης ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν δυνατὸν νὰ ἐπιτραπῇ ἡ χρῆσις αὐτοῦ τοῖς καθεστηκότα βίον ἄγουσι καὶ τοῖς διανοητικῶς ἐργαζομένοις, εἴτε πρὸς ἐρεθισμὸν τῆς πέψεως, εἴτε καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν δυνάμεων. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο μᾶλλον τὸν χειμῶνα ἢ τὸ θέρος, μᾶλλον ὅταν ὁ καιρὸς συντελῇ πρὸς χαλάρωσιν τοῦ ὀργανισμοῦ ἢ ὅταν οὗτος ἐνισχύῃ αὐτὸν κτλ.

Καθ' ἁπάσας τὰς περιστάσεις ταύτας τὸ οἰνόπνευμα δὲν πρέπει νὰ λαμβάνηται οὔτε *πολὺ συγκεντρωμένον* — καθόσον δυνατὸν τότε νὰ κατακαύσῃ τὴν βλεννομεμβράνην τοῦ στομάχου — ἀλλὰ οὔτε καὶ *πολὺ ἀραιὸν* — καθόσον τότε ἡ τονωτικὴ αὐτοῦ ἐνέργεια θὰ ἦτο σχεδὸν μηδενική. Τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ λαμβάνηται μεμιγμένον μετὰ μικρᾶς ποσότητος καφέ.

Ἀντενδείκνυται δὲ τὸ οἰνόπνευμα, κατὰ τὸν αὐτὸν κ. Pagès, εἰς τὰ *τροπικὰ κλίματα*, καθόσον ἐπιφέρει ἐν αὐταῖς σοβαρὰς βλάβας τοῦ στομάχου, εἰς τὰ *πολικὰ κλίματα*, ἰδίως ἕνεκα τῆς ἐν αὐτοῖς ξηρασίας τοῦ ἀέρος, *κατὰ τὰς ὑψηλὰς θερμοκρασίας τοῦ ἔτους* τῶν εὐκραῶν κλιμάτων καὶ τέλος *εἰς τὰ παιδία* εἰς ἅπαντα τὰ κλίματα καὶ εἰς ἁπάσας τὰς περιστάσεις.

Χωρὶς δὲ νὰ εἶνε ἀπολύτως ἀπηγορευμένον, τὸ οἰνόπνευμα θεωρεῖ ὁ αὐτὸς ὡς *ὀλίγῳ χρήσιμον* εἰς τοὺς ἀφθόνως τρεφομένους, καὶ ἰδίως εἰς τοὺς κρεωφάγους καὶ τοὺς πίνοντας οἶνον. Ἄλλως τε, σημειοῖ, κατὰ γενικὸν κανόνα, οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐπιζητοῦσιν αὐτὸ ὀλιγώτερον τῶν τρεφομένων διὰ χονδροειδῶν τροφῶν καὶ τῶν ὑδροποτῶν, τῶν ζυθοποτῶν καὶ τῶν χρῆσιν ποιουμένων τοῦ μηλίτου οἴνου, εἰς βαθμὸν τοιοῦτον, ὥστε νὰ δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι *πλουσία τροφὴ καὶ καλὸς οἶνος εἶνε οἱ δύο μέγιστοι ἐχθροὶ τοῦ ἀλκοολισμοῦ*.

Ὁπωςδήποτε, ἐπάγεται ὁ συγγραφεύς, καὶ καθ' ἃς ἔτι περιστάσεις ἡ χρῆσις τοῦ οἰνοπνεύματος εἶνε ἐπιτετραμμένη, δέον νὰ γίνηται μετρία χρῆσις αὐτοῦ καθ' ἅπασαν τὴν διάρκειαν τοῦ βίου τῆς ἀναπαραγωγῆς τοῦ εἴδους, καθόσον ἡ μεγάλη αὐτοῦ χρῆσις κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τῆς ζωῆς συντελεῖ εἰς τὴν γέννησιν τέκνων, ἅτινα πολλάκις εἶνε ἠλίθια, παράφρονα, ἐπιληπτικὰ ἢ ὑστερικὰ ἢ τοὐλάχιστον τέκνα, ἔχοντα ὀργανισμοὺς παθογενεῖς κατὰ παράβασιν *τοῦ θεμελιώδους καθήκοντος, ὅπερ ἕκαστος ἔχει νὰ μεταδίδῃ μετὰ τῆς ζωῆς καὶ τὴν ὑγίειαν*.

Παρελθούσης τῆς περιόδου ταύτης τῆς ζωῆς, τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ὀξέος ἢ τοῦ χρονίου ἀλκοολισμοῦ δὲν δίδουσι γένεσιν εἰς τὰ αὐτὰ ἄτοπα, καθόσον φθείρει μὲν οὗτος καὶ φονεύει τὸν ἀλκοολικόν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν φυλὴν ἢ τὸ εἶδος. Εἶνε τότε εἶδός τι *αὐτοκτονίας*, ἤτοι ἐγκλήματος κατὰ τοῦ ἰδίου προςώπου, ἀλλὰ δὲν εἶνε *μέγα κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος ἔγκλημα*.

Ηλιας Γ. Βαλσαμακης

Ο ΔΑΚΤΥΛΙΟΣ ΤΗΣ ΓΡΑΙΑΣ

Ἐντὸς πλουσίου ἀδαμαντοπωλείου μεγάλης πόλεως νεαρὰ κόρη κατεγίνετο ἐν συνοδίᾳ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ μνηστῆρος αὐτῆς εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ δακτυλίου τῶν γάμων της. Ὁ ἀδαμαντοπώλης, περιχαρὴς καὶ φιλοφρονητικώτατος, ἤνοιγεν ἐνώπιον αὐτῶν τὰς μικρὰς καὶ κομψοτάτας κοσμηματοθήκας, καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι ἐσπινθηροβόλουν πρὸ τῶν γαλανῶν ὀφθαλμῶν τῆς νεαρᾶς πελάτιδος καὶ τῶν συνοδῶν αὐτῆς.

Ἡ Μαρία, οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ νεαρὰ κόρη, πρὸ τῆς πληθύος τῶν ἀπαστραπτόντων ἀδαμάντων, σαπφείρων, τοπαζίων καὶ ἄλλων πολυτίμων λίθων, ἐφαίνετο διστάζουσα περὶ τὴν ἐκλογήν. Ἐν τούτοις δύο εὐμεγέθεις ἀδάμαντες, τρέμοντες ἐπὶ τοῦ λεπτοῦ χρυσοῦ συμπλέγματος, ἐφ' οὗ ἦσαν τεχνικώτατα προσηρμοσμένοι, προσείλκυσαν τὴν προσοχὴν αὐτῆς, καὶ ἐφαίνοντο ἀρέσκοντες αὐτῇ καθ' ὅλα. Τῇ ἀληθείᾳ, βλέπων τις τοὺς δύο τούτους ἀδάμαντας, ἐνόμιζεν ὅτι ἐκινοῦντο εἰς τὰ ἐλάχιστα παίγνια τοῦ φωτός, καὶ ἐφαίνοντο προκαλοῦντες τὴν νεαρὰν κόρην, ἵνα προτιμήσῃ αὐτοὺς πρὸ παντὸς ἄλλου.

Ὁ ἔμπειρος ἀδαμαντοπώλης, καίτοι διέκρινε τὴν ἐπὶ τῶν δύο τούτων ἀδαμάντων προσήλωσιν τῆς Μαρίας, οὐχ ἧττον ἐξηκολούθει, πάντοτε σοβαρός, νὰ ἀνοίγῃ τὰς μικρὰς θήκας καὶ νὰ παραθέτῃ νέα κοσμήματα· ὡμίλει βραδέως καὶ χαμηλοφώνως, ἀποφεύγων ἐπιμελῶς νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν προτίμησιν αὐτοῦ, ἵνα μὴ φανῇ εἰς τοὺς πελάτας αὐτοῦ, ὅτι θέλει τάχα νὰ διαπραγματευθῇ τὴν τιμὴν τῶν κοσμημάτων.

Σάπφειρός τις, περικλειόμενος ἐντὸς στεφάνης ἐκ μικρῶν μέν, ἀλλὰ στιλβόντων ἀδαμάντων, προσείλκυσε πλειότερον τῶν ἄλλων τὴν προσοχὴν τῆς νεαρᾶς κόρης. Καὶ ἐπειδὴ ὁ σάπφειρος οὗτος εἶχε τὸ χρῶμα τῶν ὀφθαλμῶν της, ὁ μνηστὴρ αὐτῆς, δραξάμενος τῆς εὐτυχοῦς ταύτης συμπτώσεως, ἀπηύθυνε πρὸς αὐτὴν φιλόφρονα συγχαρητήρια ἐπὶ τῇ ἐπιτυχεῖ αὐτῆς ἐκλογῇ. Ἐκ τούτου δέ, ὁμιλητικώτερος γενόμενος, ὡμίλησε περὶ τοῦ συμβολισμοῦ τῶν πολυτίμων λίθων.

— Τὸ ῥουβίνιον, εἶπεν ὁ μνηστήρ, συμβολίζει τὸ χρῶμα τῆς ἀγάπης, τῆς ζωῆς καὶ τῆς χαρᾶς ἐπὶ τῆς γῆς, ἐνῷ ὁ σάπφειρος εἶναι τὸ ἔμβλημα τῆς χαρᾶς καὶ τῆς οὐρανίου εὐδαιμονίας, ὁ δὲ μαργαρίτης εἶναι τὸ σύμβολον τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς καρτερίας.

Ἐνῷ δὲ ἡ Μαρία ἔμελλεν ἐπὶ τέλους νὰ ἀποφασίσῃ τὴν ἐκλογὴν τοῦ δακτυλίου, γραῖα γυνὴ πτωχικῶς μέν, ἀλλὰ καθαρείως ἐνδεδυμένη, εἰσῆλθεν αἴφνης εἰς τὸ ἐργαστήριον. Ἡ πτωχικὴ ἐνδυμασία τῆς εἰσελθούσης γραίας ἀπετέλει προφανῆ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν πλουσίαν περιβολὴν τῶν τριῶν πελατῶν τοῦ ἀδαμαντοπωλείου καὶ πρὸς τοὺς ἐξαστράπτοντας πολυτίμους λίθους, οὓς ὁ ἀδαμαντοπώλης εἶχεν ἐν ἀφθονίᾳ παραθέσει ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Ὁ ἀδαμαντοπώλης, ἰδὼν τὴν γραῖαν οὕτω παρακαίρως εἰσελθοῦσαν, δὲν ἠδυνήθη νὰ κρύψῃ τὴν δυσαρέσκειαν αὐτοῦ· διό, ἀτενίσας πρὸς αὐτήν, εἶπε μετὰ προδήλου τραχύτητος·

— Τί θέλεις, κ. Παυλίδου; εἰξεύρεις καλῶς, ὅτι δὲν εἶναι οὔτε εὐάρεστον οὔτε δίκαιον νὰ μὲ ἀπασχολῇς ἐν καιρῷ τῆς ἐργασίας μου.

Ἔπειτα δέ, ὡσεὶ θέλων νὰ μετριάσῃ τὴν δυσάρεστον ἐντύπωσιν, ἣν ὁ ἀπότομος αὐτοῦ τρόπος ἠδύνατο νὰ ἐμποιήσῃ εἰς τοὺς πελάτας αὐτοῦ, προσέθηκε μειλιχιώτερον·

— Ἡ κ. Παυλίδου εἶναι καλὴ γυνή, καὶ κατοικεῖ ἐδῶ πλησίον.

— Ἔχω ...., ἔρχομαι διὰ μίαν ὑπόθεσιν ...., κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους νὰ εἴπῃ ἡ γραῖα μὲ χαμηλὴν μέν, ἀλλὰ καὶ πλήρη παραπόνου φωνήν, δεικνύουσα οὕτω τὴν ἐσωτερικὴν ταραχὴν τῆς προσβληθείσης ἀξιοπρεπείας αὐτῆς.

— Καλά, καλά, ἀνταπήντησεν ὁ ἀδαμαντοπώλης. Βλέπομεν αὔριον, ὅταν θὰ ἀνοίξω τὸ ἐργαστήριόν μου.

Καὶ ταῦτα λέγων ὡδήγει ἡσύχως τὴν κ. Παυλίδου πρὸς τὴν θύραν.

— Ἀλλ' εἶναι βιαστικόν, προσέθηκεν ἡ γυνή, ὅ,τι θέλω νὰ σοὶ εἴπω. Ἡ μικρὰ ἐγγονή μου εἶναι ἄρρωστος, καὶ ἡ ἐργασία μου δὲν πηγαίνει καλά. Ἤθελα νὰ πωλήσω αὐτὸ τὸ κόσμημα.

Καὶ ταῦτα λέγουσα, ἐδείκνυε μικρὰν θήκην, ἣν ἐκράτει.

— Καλά, καλά, ἐπανέλαβεν ὁ ἀδαμαντοπώλης· ἀλλ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ἐνασχοληθῶ περὶ σοῦ, κυρία Παυλίδου. Ἄλλως δέ, γνωρίζεις, ὅτι ἐγὼ δὲν ἀγοράζω παλαιὰ κοσμήματα, ὥστε πήγαινε τόρα, φύγε, καὶ ἔλα αὔριον καθὼς σοῦ εἶπα.

Κατ' ἀρχὰς ἡ Μαρία παρηκολούθησεν ὅλως ἀδιαφόρως, ἵνα μὴ εἴπω εὐαρέστως σχεδόν, τὴν σκηνὴν ταύτην. Ὕστερον ὅμως ἤρξατο αἰσθανομένη ἐνδομύχως συμπάθειάν τινα καὶ εὐσπλαγχνίαν πρὸς τὴν πτωχὴν γυναῖκα. Τὸ δὲ εὐγενὲς τοῦτο αἴσθημα παρώτρυνεν αὐτὴν νὰ σκεφθῇ μήπως ἐν τῇ σκηνῇ ταύτῃ ἐνυπῆρχέ τι τὸ ἄξιον ἐλέους καὶ παραμυθίας. Ἡ νεαρὰ κόρη παρετήρησεν, ὅτι τὸ πρόσωπον τῆς γραίας ἐξέφραζεν ἀληθῆ εἰλικρίνειαν, καὶ οἱ λόγοι αὐτῆς προεκάλουν τὴν συμπάθειαν. Ἐκ τούτων παρακινουμένη ἡ Μαρία, ἠθέλησε νὰ μάθῃ τὰ κατὰ τὴν κ. Παυλίδου· διὸ καὶ πλησιάσασα πρὸς αὐτήν·

— Τί εἶναι, κυρία, αὐτὸ τὸ κόσμημα; ἠρώτησεν ἡ νεαρὰ κόρη μετὰ γλυκύτητος. Ἐγὼ ἀγαπῶ τὰς ἀρχαιότητας, θέλετε νὰ μοὶ τὸ δείξητε;

Ὁ ἀδαμαντοπώλης ἐσκυθρώπασε μέν, ἀκούσας τὴν ἀξίωσιν τῆς Μαρίας, ἐθεώρησεν ὅμως φρόνιμον νὰ ἀπομακρυνθῇ βήματά τινα ἀπὸ τῶν δύο γυναικῶν.

Ἡ κ. Παυλίδου, προδήλως συγκεκινημένη διὰ τὸν φιλόφρονα τρόπον τῆς νεαρᾶς κόρης, ἤνοιξε μὲ τρέμουσαν χεῖρα τὴν μικρὰν χαρτίνην θήκην, καὶ ἔτεινεν αὐτὴν οὕτως ἀνοικτὴν πρὸς τὴν Μαρίαν, ἥτις, λαβοῦσα αὐτὴν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς, εἶδεν ὅτι περιεῖχε δακτύλιον, ἔχοντα λίθον ἰώδους χρώματος. Ἡ δὲ γραῖα χωρὶς νὰ ἐνασχοληθῇ τοῦ λοιποῦ περὶ ἄλλου τινός, ἤρξατο διηγουμένη μὲ ἦσυχον καὶ γλυκεῖαν φωνὴν τὴν μικρὰν ἱστορίαν τοῦ δακτυλίου της.

— Τὸ κόσμημα τοῦτο, μικρά μου κόρη, μοὶ ἔδωκεν ὁ μακαρίτης σύζυγός μου. Ὅταν μ᾽ ἐζήτησεν εἰς γάμον, μοὶ προσέφερε τὸν δακτύλιον τοῦτον ὡς γαμήλιον δῶρον· βραδύτερον δὲ μοὶ εἶπεν, ὅτι εἶχεν ἀγοράσει αὐτὸν πολὺ ἀκριβά· διότι ὁ λίθος οὗτος εἶναι ἀμέθυστος, μεγάλης ἀξίας καὶ σπανίου σχήματος καὶ χρώματος.

— Ἄ! Ἂς τὸν ἴδωμεν, εἶπεν ἡ Μαρία, ἐξετάζουσα προσεκτικῶς τὸν δακτύλιον.

— Δὲν ἐσκέφθην ποτέ, καλή μου κόρη, νὰ ἀποχωρισθῶ ἀπὸ τοῦ δακτυλίου τούτου, διότι ἀγαπῶ αὐτὸν πάρα πολὺ ὡς ἱερὰν ἀνάμνησιν, ἀλλ᾽ ὅταν τις εὑρίσκηται εἰς ἀνάγκην, βιάζεται νὰ μεταχειρισθῇ ὅ,τι δύναται πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ. Ἡ ζωὴ σήμερον, καλή μου κόρη, εἶναι πολὺ δύσκολος, καὶ μάλιστα ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀρκετὴ ἐργασία. Ἐκτὸς τούτου ἔχω ἀνάγκην νὰ ἀναθρέψω τὴν ἐγγονήν μου, ἡ ὁποία εἶναι μικρὰ καὶ ὀρφανή, καὶ τόρα εἶναι καὶ ἄρρωστος, ὡς εἶπον πρὸ ὀλίγου, ἐγὼ δὲ ἐγήρασα ἤδη. Δι᾽ ὅλα αὐτὰ ἀποφασίζω νὰ πωλήσω τὸν δακτύλιόν μου, μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ μοὶ ἀποδώσῃ ἀρκετὰ καλὸν χρηματικὸν ποσόν.

Ἐν τούτοις ὁ ἀδαμαντοπώλης, πλησιάσας καὶ ἰδὼν τὸ κόσμημα, ὕψωσεν ἀποδοκιμαστικῶς τοὺς ὤμους καὶ ἔμελλε νὰ εἴπῃ τι, ἀλλ᾽ ἡ Μαρία διὰ νεύματος παρακλητικοῦ ὑπεχρέωσεν αὐτὸν νὰ σιωπήσῃ.

— Θὰ ἴδωμεν, καλή μου κυρία, εἶπε πρὸς αὐτὴν ἡ νεαρὰ κυρία. Ὁ κύριος θὰ ἐξετάσῃ τὸν δακτύλιον.

Καὶ κρατοῦσα τὸ κόσμημα εἰς τὰς χεῖρας διηυθύνθη πρὸς τὴν μικρὰν αἴθουσαν, τὴν μετὰ τοῦ ἐργαστηρίου συνεχομένην. Ἡ μήτηρ, ὁ μνηστὴρ καὶ ὁ ἀδαμαντοπώλης, παρακολουθοῦντες, εἰσῆλθον μετ᾽ αὐτῆς εἰς τὴν μικρὰν αἴθουσαν, ἐνῷ ἡ κ. Παυλίδου ἔμεινε μετὰ τοῦ ὑπαλλήλου ἐντὸς τοῦ ἐργαστηρίου.

— Κύριε, εἶπε χαμηλοφώνως ἡ Μαρία, ἀποτεινομένη πρὸς τὸν ἀδαμαντοπώλην, διηγήθητέ μοι, παρακαλῶ, μὲ δύο λέξεις ὅσα γνωρίζετε περὶ τῆς γυναικὸς ταύτης, καὶ ἔστε βέβαιος, ὅτι θὰ μὲ ὑποχρεώσητε μεγάλως.

Ὁ ἀδαμαντοπώλης ἔκπληκτος μέν, ἀλλὰ φιλόφρων, διηγήθη ὅ,τι ἐγνώριζε περὶ τῆς πτωχῆς γυναικός.

— Ἡ κ. Παυλίδου, εἶπε, κατοικεῖ εἰς τὸ βάθος αὐλῆς μεγάλης οἰκίας ἐν τῇ

ἐνορίᾳ ταύτῃ. Ἐργάζεται πάντοτε διὰ νὰ ζήσῃ καὶ νὰ ἀναθρέψῃ τὴν μικρὰν καὶ ὀρφανὴν ἐγγονήν της. Ποτὲ δὲν ἐζήτησέ τι, διότι εἶναι πολὺ τιμία καὶ ἀξιοπρεπὴς γυνή. Καθόσον γινώσκω, ἐξηκολούθησεν ὁ ἀδαμαντοπώλης, ἡ κ. Παυλίδου εἶδεν ἄλλοτε εὐτυχεστέρας ἡμέρας, καὶ ἐκ τῆς εὐδαίμονος ἐκείνης ζωῆς διέσωσεν ἕως τόρα τὴν διάκρισιν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν.

— Καὶ τὸ κόσμημα τοῦτο; ἠρώτησεν ἡ Μαρία.

— Τὸ κόσμημα τοῦτο οὐδεμίαν ἔχει ἀξίαν, ἀπεκρίθη ὁ ἀδαμαντοπώλης, καὶ διὰ τῶν δακτύλων αὐτοῦ, οἵτινες ἦσαν συνηθισμένοι νὰ ψαύωσι θησαυροὺς ὁλοκλήρους, ἐψηλάφα τὸν ταπεινὸν δακτύλιον· δὲν εἶναι χρυσός, εἶπεν, ἀλλ᾽ ἄργυρος κεχρυσωμένος.

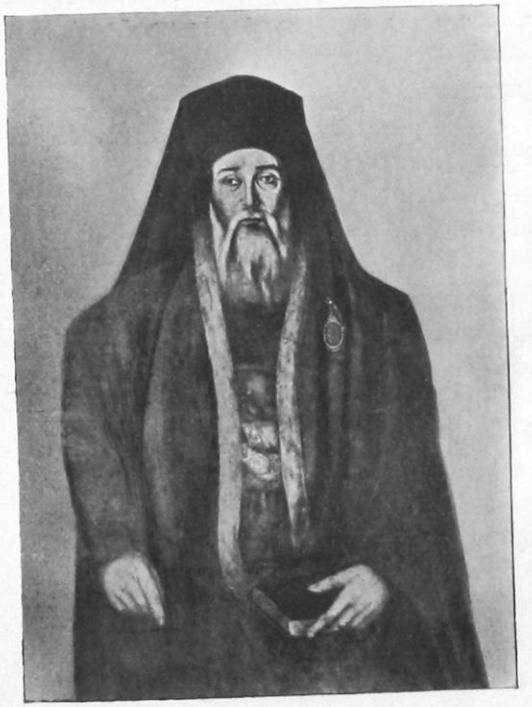

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Γερμανὸς Δ΄
(1845, 1852)

— Καὶ ὁ ἀμέθυστος; ἠρώτησεν αὖθις ἡ Μαρία.

— Εἶναι λίθος κοινὸς ἰώδους χρώματος καὶ οὐχὶ ἀμέθυστος. Οὔτε τρία φράγκα ἀξίζει. Προσθέτω μάλιστα, ὅτι, ἂν ὁ σύζυγος αὐτῆς δὲν ἠπατήθη ὁ ἴδιος κατὰ τὴν ἀγοράν, ἐκαυχήθη ἐξ ἄπαντος, ὑπερβολικὰ ἐπαινῶν εἰς αὐτὴν τὸν λίθον τοῦτον, θέλων ἴσως νὰ φανῇ ὅτι ἦτο ἐλευθέριος καὶ μεγαλόδωρος.

— Δυστυχὴς γυνή, εἶπε θλιβερῶς ἡ νεαρὰ κόρη· ζῇ ἔκτοτε ἐν τῇ εὐφροσύνῃ ταύτῃ ἀπάτῃ . . . καὶ στραφεῖσα πρὸς τὴν μητέρα αὐτῆς:

— Μητέρα, ἠρώτησε· θὰ μοὶ δώσῃς βεβαίως τὴν ἄδειαν νὰ ἀγοράσω ἀκριβώτατα τὸ ἀσήμαντον τοῦτο κόσμημα.

— Εὐχαρίστως, ἀγαπητόν μοι τέκνον. Δόξα τῷ Θεῷ, ἔχεις τὰ μέσα νὰ δειχθῇς ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος.

— Ἄ! λοιπόν; ἠρώτησεν ἔκθαμβος ὁ ἀδαμαντοπώλης, θ᾽ ἀφήσητε, δεσποινίς, τὴν πτωχὴν ταύτην γυναῖκα νὰ πιστεύῃ ὅτι κατέχει πρᾶγμα ἀξίας καὶ πολύτιμον;

— Διατί ὄχι, κύριε; ἀπεκρίθη ζωηρῶς ἡ Μαρία. Ἐὰν εἴπω εἰς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, θὰ ταπεινώσω τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτῆς, διότι θὰ θεωρήσῃ τὴν ἀγο-

ράν μου ἐλεημοσύνην, πρᾶγμα, ὅπερ οὐδέποτε θὰ ἐδέχετο. Ἄλλως, λέγουσα εἰς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, θὰ ἀφαιρέσω παρ' αὐτῆς τὴν εὐάρεστον ἀπάτην, ἐν ᾗ διῆλθεν ἡσύχως ὁλόκληρον τὸν βίον αὐτῆς, καὶ θὰ ἐμβάλω εἰς τὴν καρδίαν τῆς καλῆς ταύτης γυναικὸς τὴν ἀμφιβολίαν καὶ τὴν δυσπιστίαν περὶ τῆς εἰλικρινείας τοῦ ἀποθανόντος συζύγου της, ὃν θρηνεῖ εἰσέτι καὶ τιμᾷ καὶ σέβεται τὴν μνήμην αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο, παρακαλῶ, νὰ τηρήσητε πρὸς χάριν μου τὸ πρᾶγμα μυστικόν, καὶ θὰ εὐγνωμονῶ πρὸς ὑμᾶς.

Ὁ ἀδαμαντοπώλης, μὴ ἐπιθυμῶν νὰ δυσαρεστήσῃ τὴν νεαρὰν αὐτοῦ πελάτιδα, προτιθεμένην μάλιστα νὰ ἀγοράσῃ παρ' αὐτοῦ τὰ κοσμήματα τοῦ γάμου αὐτῆς, δὲν ἐδυσκολεύθη ποσῶς νὰ ὑποσχεθῇ τοῦτο. Τούτου γενομένου, ἐπανῆλθον πάντες εἰς τὸ ἐργαστήριον, ἔνθα ἀνυπομόνως καὶ ἀνησύχως ἀνέμενεν αὐτοὺς ἡ γραῖα.

— Κυρία εἶπεν ἡ Μαρία ἀποτεινομένη συμπαθῶς πρὸς τὴν κ. Παυλίδου· ἔχετε ὁρίσει τιμήν τινα τοῦ κοσμήματος τούτου;

— Ὄχι, καλή μου κόρη, ἀπήντησεν ἡ γυνή, ἐγὼ δὲν ἠξεύρω τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ κύριος, δεικνύουσα τὸν ἀδαμαντοπώλην, δὲν ἐξετίμησεν αὐτό;

— Μάλιστα, εἶπεν ἡ νεαρὰ κόρη. Ὁ δακτύλιος οὗτος εἶναι ὡραιότατος καὶ κομψότατος, καὶ μοὶ ἀρέσκει ὑπερβολικά. Διὰ τοῦτο καὶ σᾶς προσφέρω ἀντ' αὐτοῦ τρεῖς χιλιάδας φράγκων. Ἐὰν δέχησθε τὴν τιμὴν αὐτήν, ἀγοράζω τὸν δακτύλιον.

Τὸ ἐρυτιδωμένον καὶ ἰσχνὸν πρόσωπον τῆς γραίας, ἀκουσάσης τὸν ἀριθμὸν τῶν φράγκων, ἤλλαξεν αὐτοστιγμεὶ πολλὰ χρώματα. Ἡ συγκίνησις κατέπνιγεν αὐτήν, καὶ οἱ γηραλέοι αὐτῆς ὀφθαλμοὶ ἐπληρώθησαν δακρύων.

— Ὦ! ὁλόκληρος περιουσία! ἀνεφώνησεν ἡ γραῖα, ἀσπαζομένη μετὰ δακρύων χαρᾶς τὴν μικρὰν χεῖρα τῆς Μαρίας. Ὦ! καλή μου κόρη· ἐξησφαλίσατε τὴν ζωὴν τῆς μικρᾶς καὶ ὀρφανῆς ἐγγονῆς μου· θὰ ἐνθυμῶμαι πάντοτε μετ' ἐγκαρδίου εὐγνωμοσύνης ὅ,τι ἐπράξατε σήμερον ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ θὰ ἱκετεύωμεν καὶ αἱ δύο ὁμοῦ τὸν φιλάνθρωπον Θεὸν νὰ σᾶς εὐλογῇ καὶ νὰ σᾶς διαφυλάττῃ. Ἄ! ἐγνώριζον ἐγώ, ἐξηκολούθησε λέγουσα ἡ γραῖα, ὅτι ὁ δακτύλιος οὗτος ἦτο θησαυρός· μοὶ τὸ εἶχεν εἰπεῖ ὁ καλός μου σύζυγος. Ναί, πάντοτε μοὶ ἔλεγεν, ὅτι δὲν ὑπῆρχον δύο παρόμοιοι ἀμέθυστοι. Εὐχαριστῶ, μικρά μου κόρη.

Ἡ εὐσυμπάθητος Μαρία, ἔνδακρυς καὶ αὐτὴ ἐκ τῆς συγκινήσεως, ἔτεινε τὸ κόσμημα πρὸς τὴν κ. Παυλίδου, λέγουσα μετὰ παιδικῆς ὅλης τρυφερότητος:

— Μὴ λησμονήσῃς, καλὴ κυρία, νὰ φέρῃς τὸ κόσμημα τοῦτο εἰς τὴν οἰκίαν μας. Ἰδοὺ ἡ διεύθυνσίς μας.

Καὶ ἔδωκεν εἰς τὴν γραῖαν τὸ μικρὸν ἐπισκεπτήριον αὐτῆς, ἐφ' οὗ ἐσημειοῦτο ἡ ὁδὸς καὶ ὁ ἀριθμὸς τῆς οἰκίας.

— Ὅτε ἡ κ. Παυλίδου ἀνεχώρησεν, ὁ ἀδαμαντοπώλης, ἀδυνατῶν νὰ συγκρατήσῃ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ ταραχήν, ἀνεφώνησεν:

— Ἀλλ' εἶναι τρέλλα, δεσποινίς, αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐκάματε.

Ἀλλ' οὔτε ἡ μήτηρ, οὔτε ὁ μνηστὴρ αὐτῆς, οὔτε ἡ Μαρία ἦσαν τῆς αὐτῆς γνώμης.

— Ἔστω· ἀπεκρίθη ζωηρῶς ἡ νεαρὰ κόρη. Πολλοὶ ἴσως θὰ νομίσωσιν, ὅτι ἔπραξα μεγάλην ἀνοησίαν· ἐγὼ ὅμως εἶμαι κατευχαριστημένη διὰ τὴν πρᾶξίν μου ταύτην.

Δεικνύουσα δὲ εἰς αὐτὸν τὸν δακτύλιον τῶν ἀρραβώνων αὐτῆς, εἶπε μετὰ πολλῆς τῆς ἐπισημότητος:

— Βλέπετε τὸν πολύτιμον τοῦτον δακτύλιον; Ὑπεραγαπῶ καὶ ὑπερεκτιμῶ αὐτόν, διότι εἶναι ὁ δακτύλιος τῶν ἀρραβώνων μου. Ἀλλ' εἶμαι ἐνδομύχως πεπεισμένη, ὅτι τὴν ἀληθινήν μου εὐδαιμονίαν θὰ συμπληρώσῃ, ἐλπίζω εἰς τὸν Θεόν, ὁ εὐτελὴς καὶ ἀσήμαντος οὗτος δακτύλιος, ὅστις, κατὰ τὴν ὑμετέραν ἐκτίμησιν, δὲν ἀξίζει οὔτε τρία φράγκα.

Καὶ τῇ ἀληθείᾳ εἶχε μέγα δίκαιον ἡ ἀγαθὴ καὶ ἐνάρετος Μαρία, οὕτω φρονοῦσα καὶ οὕτω πιστεύουσα. Ἡ ἐκ μέσης καρδίας ἐξελθοῦσα εὐχὴ τῆς εὐεργετηθείσης γραίας γυναικός, εἰποῦσης ὅτι ὁ Θεὸς θὰ εὐλογήσῃ αὐτὴν διὰ τὴν μεγαλόδωρον αὐτῆς ἀγαθοεργίαν ἔφθασε βεβαιότατα μέχρι τοῦ θρόνου τῆς θείας Μεγαλωσύνης. Ὁ φιλάνθρωπος καὶ πολυεύσπλαγχνος Θεός, ὁ εὐδοκῶν νὰ ἀμείβῃ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὰ καλὰ ἔργα, ηὐλόγησε πράγματι τὸν γάμον τῆς Μαρίας, χαρίσας αὐτῇ τέσσαρα τέκνα, ὑπεραγαπῶντα καὶ τιμῶντα αὐτὴν εὐσεβῶς. Ὁ σύζυγός της, βαθὺς ἐπιστήμων τοῦ δικαίου, ἀνῆλθε σὺν τῷ χρόνῳ εἰς τὰ ὕψιστα πολιτικὰ ἀξιώματα, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ παύσῃ νὰ ᾖναι τὸ πρότυπον πιστοῦ καὶ ἀφωσιωμένου συζύγου, τὸ πρότυπον φιλοστόργου πατρός, χρηστοῦ πολίτου καὶ εὐσεβοῦς χριστιανοῦ. Ἡ χριστιανικὴ ὁμόνοια, ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη, ὁ σεβασμός, ἡ εἰρήνη καὶ ἡ χαρὰ βασιλεύουσιν ἔτι καὶ νῦν ἐν τῇ εὐδαίμονι ταύτῃ χριστιανικῇ οἰκογενείᾳ. Ἡ δὲ ἄλλοτε μικρὰ Μαρία, σήμερον οἰκοδέσποινα σεβαστὴ καὶ εὐσεβής, φέρει πάντοτε ἐν τῷ δακτύλῳ αὐτῆς παρὰ τῷ πολυτιμοτάτῳ δακτυλίῳ τῶν ἀρραβώνων αὐτῆς, καὶ τὸν εὐτελῆ καὶ ἄσημον δακτύλιον τῆς γραίας κ. Παυλίδου, καὶ μετὰ ζωηρᾶς πάντοτε καὶ ἐνδομύχου εὐφροσύνης ἀναμιμνήσκει τὸν προσφιλῆ αὐτῆς σύζυγον τὴν συγκινητικὴν σκηνὴν τοῦ ἀδαμαντοπωλείου, εὐγνωμονοῦσα τῷ Θεῷ, εὐδοκήσαντι νὰ ἐμπνεύσῃ αὐτὴν νὰ πράξῃ τὴν ἀγαθοεργίαν ἐκείνην, εἰς ἣν ἀποδίδει, καὶ πάνυ δικαίως καὶ ὀρθῶς, τὴν οἰκογενειακὴν αὐτῆς εἰρήνην καὶ εὐδαιμονίαν.

Α. Ι. Σκυριανος

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑ

Καὶ ἐν πᾶσι μὲν τοῖς ἄλλοις, ἰδίᾳ δὲ ἐν τοῖς ἐπιστημονικοῖς ζητήμασιν, ἀπαραίτητος εἶναι ἡ αὐστηρὰ ἀκολουθία ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν ἅπαξ τεθεισῶν ἀρχῶν. Μόνον οὕτω καὶ αἱ ἀληθεῖς ἐπιστημονικαὶ ἀρχαὶ ἄγουσιν ὄντως εἰς ἀσφαλῆ πορίσματα καὶ ἀποβαίνουσι κάλλιστον καὶ γόνιμον τῆς ἐπιστήμης κτῆμα, καὶ αἱ τυχὸν πλημμελῶς τεθεῖσαι, ἀκριβῶς τούτου ἕνεκα, ὅτι αὐστηρῶς ἐφαρμοζόμεναι ἄγουσιν ἀναγκαίως εἰς ἄτοπα, ἐξελέγχονται καὶ ἐγκαταλείπονται. Διὰ τοῦτο ἐλέχθη πάνυ ὀρθῶς ὅτι, ὅταν τις χωρῇ εἰς τὴν ἔρευναν κατ' αὐστηρὰν λογικὴν ἀκολουθίαν, πάντοτε, καὶ ὅταν ἀκόμη τυχὸν πλανᾶται, εἶναι διδακτικός, ἅτε οὕτω καταδεικνυμένου πᾶσιν ὅτι διὰ τῶν ἀρχῶν καὶ μεθόδων τούτων δὲν ἐρχόμεθα εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ ὅτι ἀνάγκη νὰ ἐγκαταλίπωμεν αὐτάς, ἐπιχειρήσωμεν δὲ νὰ ἀνεύρωμεν ἄλλας.

Αἱ ἀλήθειαι αὗται φαίνονται ἐκ πρώτης ὄψεως τοσοῦτον πρόδηλοι, ὥστε ἕκαστος θὰ ἐνόμιζεν εὐλόγως ὅτι πάντοτε ἐφαρμόζονται αὐστηρότατα ἐν πάσῃ ἐπιστημονικῇ ἐρεύνῃ. Καὶ ὅμως πολλάκις παρατηρεῖται τοὐναντίον, ὅτι δηλ. τίθενται μὲν καὶ γίνονται ἀποδεκταὶ ὑπὸ πάντων διαρρήδην ἢ σιωπηρῶς κατ' ἀρχὴν ἀρχαί τινες, ἀλλ' ἔπειτα ἐν τῇ ἐφαρμογῇ δὲν ἐπιδιώκεται ἡ αὐστηρὰ ἀκολουθία αὐτῶν ἢ διὰ νωθρότητα πνεύματος (πάντοτε *τὸ σκέπτεσθαι εἶναι δύσκολον*, κατὰ τὸ ἀθάνατον ῥητὸν τοῦ πολλοῦ Herbart) ἢ διότι ἐνίοτε ἀποδειλιῶμεν πρὸ τῶν ἐκτάκτων καὶ ἀσυνήθων πορισμάτων, εἰς ἃ ἄγουσιν ἅπαξ μετὰ ὥριμον σκέψιν τεθεῖσαι καὶ ὑπὸ πάντων ἀποδεκταὶ γενόμεναι ἀρχαί. Ἐπειδὴ δ' ὅμως ἐν τῇ ἐπιστήμῃ οὐδὲν αἰσχρότερον καὶ ἐπιβλαβέστερον τῆς ἀνακολουθίας ταύτης, ἐπιτραπήτω μοι νὰ ὑποδείξω ἐν τῇ συνήθει ὀρθογραφίᾳ τῆς ἡμετέρας γλώσσης ἀνακόλουθά τινα, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ταῦτα ἐξελεγχθέντα θέλουσι τύχει παρὰ τῶν λογίων τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ θέλουσιν ἐξαφανισθῇ ἐκ τῆς συνηθείας.

Τὰς λέξεις γράφομεν ἡμεῖς σήμερον οὐχὶ κατὰ τὴν προφορὰν ἡμῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἱστορικὴν πρὸ αἰώνων παγεῖσαν ὀρθογραφίαν, τ. ἔ. καθ' ὃν τρόπον ἐξεφώνουν καὶ ἔγραφον αὐτὰς οἱ παλαιοί. Δὲν ἐξετάζω ἂν καλῶς ἢ κακῶς τοῦτο γίνηται, πιστῶ δὲ μόνον τὸ γεγονός.

Τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀποδεκτῆς γενομένης, ἀναγκαζόμεθα ἐνίοτε καὶ νὰ μεταρρυθμίζωμεν τὴν γραφὴν τινων λέξεων, περὶ ὧν ἐξ ἐπιγραφῶν, ἐκ παλαιῶν ἀντιγράφων, ἐκ παραδόσεως τῶν παλαιῶν γραμματικῶν κλπ. μετσδιδασκόμεθα ὅτι ἄλλως, καὶ οὐχὶ ὅπως μέχρι χθὲς ἐπιστεύομεν, ἐξέφερον αὐτὰς οἱ παλαιοί, πρβλ. *φιλόνικος φιλονικῶ φιλονικία, μείγνυμι ἔμειξα θὰ μείξω μεῖξις μεῖγμα μεικτός, ἀπέτεισα θὰ ἀποτείσω* κλπ., ἀντὶ *φιλόνεικος, μίξις μίγμα μίγνυμι, ἀπέτισα* κλπ.

Κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην ὀφείλομεν, ὡς εἰκός, νὰ μεταβάλλωμεν τὴν ὀρθογραφίαν καὶ ἄλλων λέξεων τῆς νέας ἡμῶν γλώσσης, αἵτινες διὰ πλημμελῆ ἐτυμολογίαν ἐξ ἄλλων ἐγράφοντο μέχρι τοῦδε πλημμελῶς· δίκαιον βεβαίως φαίνεται, ὥσπερ τῶν ἄλλων οὕτω

καὶ τούτων τὸ ἔτυμον νὰ σημαίνηται διὰ τῆς γραφῆς, ἤτοι ὅπως γράφομεν *σήμερα, κατοικιά, ὕπνος, ἥλιος, ξύλα, σίδερα* κτλ., οὕτω καὶ *σπίτι* οὐχὶ *σπήτι* ἀπὸ τοῦ hospitium, καὶ *σβήνω* ἀπὸ τοῦ *ἔσβην-ἔσβησαν-ἔσβησα* (ὅπως ἀπὸ τοῦ *ἔφθασα-φθάνω, ἀπέτεισα ἀποτείνω* κλπ.), οὐχὶ *σβύνω*, διότι τὸ *υ* ἐκ τῆς καταλήξεως *-νυμι* δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸ θέμα, ὅπως δὲν εἰσεχώρησεν οὐδ' εἰς τὸ *στρώννυμι-στρώνω, ζώννυμι ζώνω, δείκνυμι-δείχνω* (πρβλ. περὶ τῆς μεταβολῆς τῶν ἐνεστωτικῶν τούτων θεμάτων τῶν ἐμῶν Μεσαιωνικῶν καὶ Νέων Ἑλληνικῶν Τόμον Α', σελ. 266 κἑξ. καὶ 279). Ὁμοίως γρ. *μαλώνω μαλιὰ ἀμάλωτος*, οὐχὶ *μαλλώνω μαλλιὰ ἀμάλλωτος*, διότι ἡ λέξις παράγεται οὐκ ἐκ τοῦ *μαλλὸς-μαλλιὰ* ἀλλ' ἐκ τοῦ *ὁμαλὸς* καὶ δὲν σημαίνει κυρίως *διορθῶ, ἰσῶ, σιάζω* κλπ., ὁπόθεν ἡ ἔννοια τοῦ *ἐπιπλήττειν* καὶ κατ' ἀμοιβαιότητα *ἐρίζειν* (πρβλ. Μεσ. καὶ Ν. Ἑλλ. σελ. 140—2).

Ὁμοίως γραπτέον *τραυῶ* οὐχὶ *τραβῶ*, καθ' ὅσον τὴν ἀρχὴν ἔχει οὐχὶ ἐκ τοῦ λατ. τοῦ *ταῦρος* traho, ἀλλ' ἐκ *ταυρίζω*, ὅπως ἀναγινώσκεται ἐν πολλοῖς μεσαιωνικοῖς βιβλίοις, Τσακων. *ταυρίντου*, ὅθεν *ταυρῶ*, οὕτως ἐν Ἀραβανίῳ καὶ πολλαχοῦ τῆς Καππαδοκίας καὶ ἐν Κύπρῳ, καὶ κατὰ μετάθεσιν *τραυῶ* (Μεσ. καὶ Ν. Ἑλλ. 88 καὶ σημ.).

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον γρ. *λειώνω ἔλειωσα θὰ λειώσω λειῶμα*, οὐχὶ *λυώνω* κλπ., διότι τοῦτο οὐκ ἐκ τοῦ *λύω*, ἀλλ' ἐκ τοῦ *λειόω λεῖος* προέκυψε· πρβλ. Μεσ. καὶ Ν. Ἑλλ. 269. Ὁμοίως γρ. *ἐξύπνισα, ἐχαιρέτισα* κτλ., καθ' ὅσον οἱ τύποι οὗτοι ἐσχηματίσθησαν πάλαι ἀπὸ τῶν παλαιῶν ἐνεστώτων *ἐξυπνίζω, χαιρετίζω*, οὐχὶ δὲ ἀπὸ τῶν ἔπειτα μεταβληθέντων *ἐξυπνῶ, χαιρετῶ* (Περὶ τῶν τοιούτων μεταβολῶν ἰδὲ Μεσαιων. καὶ Ν. Ἑλλ. ἔνθα ἀνωτ.). Καὶ τἀνάπαλιν γραπτέον *ἐζωγράφησα, ἱστόρησα* κλπ., οὐχὶ *ἐζωγράφισα, ἱστόρισα*, ἅτε καὶ τῶν ἀορίστων τούτων ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἐνεστώτων *ζωγραφῶ, ἱστορῶ*, οὐχὶ δὲ ἀπὸ τῶν μετέπειτα ἀναπτυχθέντων *ζωγραφίζω, ἱστορίζω* σχηματισθέντων.

Ἔγινα οὐχὶ *ἔγεινα* εἶναι ἡ ὀρθὴ γραφή, διότι ἐκ τοῦ μτγν. ἐνεστῶτος *γίνομαι* ἐσχηματίσθη ἀόριστος *ἔγινα* καὶ *ἐγίνην ἐγίνηκα* καὶ παθητικὴ μετοχὴ *γινωμένος* κλπ., οὐχὶ δὲ ἐκ ῥίζης ΓΕΝ, περὶ ἧς οἱ πλάσαντες τοὺς νεωτέρους τούτους τύπους οὐδεμίαν ἠδύναντο νὰ ἔχωσι γνῶσιν. Πρόσθες ὅτι αἱ φωνητικαὶ ἀλλοιώσεις αἱ προϋποτιθέμεναι εἰς παραγωγὴν τοῦ *ἔγεινα* ἀπὸ τῆς ῥίζης *γεν, ἔγενσα-ἔγεννα ἔγεινα*, καθ' ὃν τρόπον πάλαι ἐγένετο *ἔμενσα ἔμεννα-ἔμεινα*, ἦσαν δυναταὶ μὲν ἐν τοῖς παλαιοτάτοις ἐκείνοις χρόνοις, ἀδύνατοι δὲ κατὰ τοὺς μεταγν., μεσαιωνικοὺς καὶ νεωτέρους. Ἄλλοι χρόνοι, ἄλλοι νόμοι, τὸ δὲ ἑρμηνεύειν νέα φαινόμενα κατὰ ἀρχαίους φωνητικοὺς νόμους εἶναι ὅλως πλημμελές.

Ὁμοίως γραπτέον διὰ τοῦ *ω* τὰ ῥήματα εἰς *-ώνω* (πλὴν τοῦ *ὁμόνω*), οἷον *φανερώνω, τυφλώνω, φορτώνω, δηλώνω* κλπ., οὐχὶ δὲ διὰ τοῦ *ο*. Οἱ ἐνεστωτικοὶ τύποι οὗτοι ἐσχηματίσθησαν ἀπὸ τοῦ θέματος τοῦ ἀορίστου καὶ δὴ τοῦτο ὑποκρύπτεται ἐν τούτοις· ἤτοι κατὰ τὸ *ἔφθασα φθάνω, ἐπρόφθασα προφθάνω* κτλ., ἐλέχθη *ἔδωσα-δώνω* παρὰ τὸ *δίδω, ἔκλεισα κλείνω, ἔλυσα-λύνω ξεδιάλυσα ξεδιαλύνω, ἔντυσα-νεύνω, ἔδεσα-δένω, ἔξυσα-ξύνω, ἔστρωσα-στρώνω, ἔζωσα-ζώνω, ἐτύφλωσα-τυφλώνω, ἐδήλωσα-δηλώνω* κλπ. (Ἰδὲ Μεσ. καὶ Ν. Ἑλλ. σελ. 290 καὶ ἑξ.). Ὅτι ἡ ἑρμηνεία τούτων διὰ παρεμβολῆς *ν* ἐν τοῖς ἀσυναλείπτοις τύποις *δουλόω, δηλόω* κλπ. εἶναι πλημμελής, μανθάνει ἕκαστος ἐνθυμηθεὶς ὅτι οἱ ἀσυνάλειπτοι τῶν εἰς *-όω* ῥημάτων τύποι ἦσαν ἤδη ἐπὶ Ὁμήρου ἀπηρχαιωμένοι.

Θέλω γράφει, θέλω γραφῆ, ἔχω γραφῆ καὶ δὴ καὶ *θέλω γράψει, ἔχω γράψει* εἶναι ἡ ἱστορικὴ τούτων γραφή, ἅτε τῶν τύπων τούτων ὄντων ἀποδεδειγμένως ἀπαρεμφατικῶν λειψάνων, οὐχὶ δὲ *θέλω γράφῃ, γράψῃ, γραφῇ, ἔχω γράψῃ, ἔχω γραφῇ* κλπ., ὅπως ὑπὸ πολλῶν ἀκόμη γίνεται (πρβλ. Μεσ. καὶ Ν. Ἑλλ. σελ. 585 καὶ ἑξ.).

Ὁμοίως γραπτέον *βασιλόπουλλος, βασιλοπούλλα, βοσκοπούλλα, παιδόπουλλον, Νικολόπουλλος* κλπ., οὐχὶ δὲ δι' ἑνὸς *λ*, διότι τὸ β' συνθετικὸν τούτων δὲν εἶναι τὸ ἑλληνικὸν *πῶλος*, ἀλλὰ τὸ λατινικὸν pullus (ἰδὲ Μεσαιων. καὶ Ν. Ἑλλ. σελ. 637).

Ὅτι τὸ *μαζὶ* ἐκ τοῦ ὑποκοριστικοῦ *μαζίον-μᾶζα* εἶναι ἡ ὀρθὴ γραφή, οὐχὶ δὲ *μαζῆ* ἢ *μαζῇ* ἢ *μαζὺ* (ἐκ τοῦ *ἅμα + σύν!*) ἐδιδάχθη ἤδη πρὸ πολλοῦ· πρβλ. Μεσαιων. καὶ Ν.

Ἑλλ. σελ. 111 καὶ ἑξ. Ὁμοίως *ξυπάζω, γείρω*, ἐξ ἀρχαιοτέρου *ἐκ-συ-σπίζω, ἐγείρω*, οὐχὶ *ξιππάζω, γύρω*· ἰδὲ Μεσ. καὶ Ν. Ἑλλ. σελ. 127, 129—132.

Καθόλου ἄρα λεκτέον ὅτι ὅταν τὸ ἔτυμον λέξεως ἢ τύπου τινὸς πειστικῶς ἀποδειχθῇ, ἀνάγκη, ὅπως μὴ φαινώμεθα ἀνακόλουθοι, νὰ μεταρρυθμίζωμεν τὴν γραφὴν ταύτην κατὰ τὸ ἀληθὲς ἔτυμον.

Ἀλλὰ καθ' ὃν τρόπον διὰ τῆς γραφῆς ἐπιδιώκομεν νὰ δεικνύωμεν τὴν σύνδεσιν τῶν νῦν γραφομένων λέξεων πρὸς τὰς ἀρχαίας, οὕτως ὀφείλομεν νὰ πράττωμεν καὶ ἐν οἷς ἡ κλίσις ἐπισκοτεῖται διὰ τῆς διαφόρου γραφῆς, διότι μετὰ τῆς κλίσεως συνδέεται στενῶς καὶ συμπάσχει καὶ τὸ ἔτυμον παμπόλλων λέξεων. Οὕτω λ. χ. ἀποροῦσι πολλοὶ πῶς πρέπει νὰ γράφωσι τὰ ὀνόματα ὅσα ἐκ τῆς γ΄ ἢ β΄ κλίσεως μετέβησαν κατ' ἀναλογίαν ἢ κατὰ φωνητικὴν ἐξαλλοίωσιν εἰς τὴν πρώτην, ἤτοι ἀποροῦσιν, ἂν πρέπῃ νὰ γράφωσι διὰ τοῦ *η*, *ὁ ὄφης τοῦ ὄφη* (οὕτω λέγεται τὸ ὄνομα τοῦτο ἔτι ἐν Κρήτῃ, οὐχὶ *τὸ φείδι, ἡ πόλη τῆς πόλης, ἡ Κυβέρνηση τῆς Κυβέρνησης, ἡ ζήτηση τῆς ζήτησης, ἡ παράδη τῆς παράδης* (οὕτως ἐν Χίῳ = ὁ παράδεισος), *ἡ φύση τῆς φύσης, ὁ πήχης τοῦ πήχη, ὁ δρῆς τοῦ δρῆ* (οὕτως ἐν Κρήτῃ), *ὁ Δημήτρης τοῦ Δημήτρη, ὁ Γεώργης τοῦ Γεώργη, ὁ Κατεβαίνης τοῦ Κατεβαίνη, ὁ Βασίλης τοῦ Βασίλη, ὁ Κωσταντῆς τοῦ Κωσταντῆ, ὁ Φιλιππάκης τοῦ Φιλιππάκη, ὁ Παππαδάκης τοῦ Παππαδάκη, ὁ τραγογένης τοῦ τραγογένη, ὁ καβαλλάρης τοῦ καβαλλάρη* κλπ. κλπ., κατὰ τὸ *ὁ κλέφτης τοῦ κλέφτη, ἡ δίκη τῆς δίκης* κλπ. κλπ., ἢ τοὐναντίον *ὁ ὄφις τοῦ ὄφι, ὁ δρῦς τοῦ δρῦ, ὁ πῆχυς τοῦ πῆχυ, ὁ Βασίλεις τοῦ Βασίλει, ὁ Κατεβαίνεις τοῦ Κατεβαίνει, ὁ Δημήτρις τοῦ Δημήτρι, ὁ Κωσταντῖς τοῦ Κωσταντῖ, ὁ Παππαδάκις τοῦ Παππαδάκι, ἡ πῆχυ τῆς πῆχυς, ἡ ῥάπυ τῆς ῥάπυς, ἡ πόλι τῆς πόλις, ἡ Κυβέρνησι τῆς Κυβέρνησις, ἡ παράδει τῆς παράδεις* κλπ. κλπ. Ἀλλ' ἐάν τις θελήσῃ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ κλίσις μὲν τούτων μετεβλήθη, οἱ φθόγγοι δὲ οὐχί, ἐτέθη δὲ ἤδη ἡ ἀρχὴ νὰ γράφωμεν τὰς λέξεις καὶ τοὺς τύπους διὰ τῶν γραμμάτων ἐκείνων, δι' ὧν καὶ οἱ παλαιοί, καὶ οὕτω νὰ δεικνύωμεν διὰ τῆς γραφῆς τὴν σχέσιν αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀντιστοίχους ἀρχαίους, τότε θέλει συμφωνήσει, ἐλπίζω, μετ' ἐμοῦ, ὅτι μόνη ἡ κατὰ τὸ ἔτυμον τῶν τύπων ποικίλη τούτων γραφὴ συμφωνεῖ πρὸς τὴν τεθεῖσαν ἀρχήν, καὶ δὴ ἐφ' ὅσον θὰ ἐξακολουθῶμεν τηροῦντες καθόλου ἐν τῇ γραφῇ τῆς ἡμετέρας γλώσσης τὴν ἀρχὴν ταύτην, ἡ λογικὴ ἀκολουθία ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν τὴν κατὰ τὸ ἔτυμον ὀρθογραφίαν καὶ τούτων.

Ὁμολογῶ προθύμως ὅτι διὰ τῆς ποικίλης ταύτης ὀρθογραφίας φαίνεται ὅτι διασπᾶται ἡ ἑνότης τῆς γραφῆς τῶν τῆς α΄ κλίσεως ὀνομάτων, καθὼς καὶ ὅτι ἐπειδὴ ἐκ παίδων ἐμάθομεν ὅτι ἡ κλίσις αὕτη μόνον εἰς *-ας* καὶ *-α*, καὶ εἰς *-ης* καὶ *-η*, λήγοντα ὀνόματα περιλαμβάνει, ξενιζόμεθα σήμερον βλέποντες ὅτι καὶ ὀνόματα λήγοντα εἰς *-εις* καὶ *-ει* (*ὁ τραγογένεις, ὁ Βασίλεις, ἡ παράδει*) καὶ εἰς *-ις -ι*, *ὁ ὄφις τοῦ ὄφι, ὁ Κωσταντῖς, ἡ πόλι, ἡ δόσι* καὶ εἰς *-υς -υ* καὶ *-υ -υς* (*ὁ δρῦς τοῦ δρῦ, ἡ ῥάπυ τῆς ῥάπυς*) κλπ. ὑπάγονται σήμερον εἰς αὐτήν. Ἀλλ' εἰς τὸ ξενίζον ἡμᾶς αἴσθημα τοῦτο δύναταί τις νὰ ἀντιτάξῃ πρῶτον ὅτι, ἂν μὴ θέλωμεν νὰ διασπάσωμεν τὴν ἑνότητα τῆς μιᾶς κλίσεως διὰ τῆς ποικίλης γραφῆς, διασπῶμεν τὴν ἐτυμολογικὴν ἑνότητα καὶ σύνδεσιν μυρίων λέξεων καὶ τύπων διὰ τῆς ὁμοίας γραφῆς πάντων, ὅπερ βεβαίως χεῖρον κακόν. Ἔπειτα ὅτι τὴν κατὰ πολλοὺς τρόπους γραφὴν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ φθόγγου, λ. χ. τοῦ *ι*, ἔχομεν ἡμεῖς συνηθίσει κάλλιστα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γ΄ κλίσει, τῶν λέξεων αὐτῆς, ἐννοεῖται, ἐκφωνουμένων κατὰ τὴν νέαν ἡμῶν προφοράν· πρβλ. *ὁ ἰχθύς, ὁ γλυκύς, ὁ ὄφις, ὁ ἀσθενής, ἡ τριήρης, ἡ ἔγχελυς, ὁ κῆρυξ, ὁ πέρδιξ, ἡ ἀλώπηξ, ὁ σωτήρ, ὁ θήρ, ὁ φθείρ, ἡ χείρ, τὸ πῦρ, τὸ ἄστυ, τὸ δάκρυ, τὸ μέλι, τὸ κάρη* κλπ. κλπ. Ὁμοίως γράφομεν τὰ οὐδέτερα τῆς β΄ κλίσεως εἰς *-ι* σήμερον ποικιλοτρόπως· πρβλ. *παιδί, χτένι, ξίδι* κλπ. διὰ τοῦ *ι*, ἔπειτα *δάκρυ* (οἱ περὶ τὴν γλῶσσαν αἱρετικοὶ γράφουσι *δάκρι*, ἀλλ' οὐδεὶς εὖ φρονῶν θὰ πεισθῇ καὶ θὰ ἀκολουθήσῃ αὐτοῖς), *δίχτυ* κτλ., ἔπειτα *τὸ ἀιώγει, τὸ κατώγει* (δηλ. οἴκημα), *τὸ ἀπόγει* (δηλ. πνεῦμα),

Ἀνώγεια, Λευκόγεια, τὸ φυρόγει (ἡ ἐρυθρὰ γῆ), *τὸ ἀποβόρρει* (πνεῦμα), *τὸ γένει τὰ γένεια, τὸ φαγεῖ*(ν), *τὸ φιλεῖ*(ν), *τὸ ἰδεῖ, τὸ ἔχει* κτλ., τέλος *τὸ φανῆ πρὸς τὸ φανῆ*(ν), *τὸ κάλλη, τὸ στήθη* κλπ. (πρβλ. περὶ τούτων Μεσαιων. καὶ Ν. Ἑλλ. σελ. 401-402 καὶ 587-590).

Κατ' ἀλήθειαν ἄρα πρόκειται ἁπλῶς περὶ συνηθείας τοῦ ὀφθαλμοῦ, πράγματος δηλ. οὐχὶ ἐπιστημονικὸν λόγον ἔχοντος καὶ προσέτι εὐκόλως μεταμανθανομένου. Πρόσθες ὅτι ἐὰν ὑποτεθῇ πρὸς στιγμὴν ὅτι εἰσήγετο παρ' ἡμῖν ἡ χρῆσις τοῦ λατ. ἀλφαβήτου, τότε βεβαίως οὐδεὶς θὰ ἐδίσταζε νὰ γράφῃ πάντα ταῦτα διὰ τοῦ ι καὶ κλίνῃ pichi pichis, rapi rapis, poli polis, paradi paradis, Basilis-li, tragogenis-ni, Dimitris-ri, Papparapis, Philippakis-ki, κλπ. κλπ., τ. ἔ. θὰ ἀνωμολόγει τὴν ὁμοιότητα τῆς κλίσεως τούτων. Νῦν δὲ κλίνομεν μὲν ἀληθῶς κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν καὶ τούτου ἕνεκα ἀξιοῦμεν τὴν γραφὴν αὐτῶν διὰ τοῦ *η*, δὲν θέλομεν δὲ νὰ νοήσωμεν ὅτι διὰ τῆς γραφῆς ταύτης συγχέομεν τὸ ἔτυμον καὶ ταῦτα ἄνευ ἄλλου τινὸς λόγου ἢ διότι ἐμάθομεν ἐν τῇ μικρᾷ ἡμῶν ἡλικίᾳ ὅτι τὰ πρωτόκλιτα (ἐννοεῖται, τῆς ἀρχαίας!) γράφονται διὰ τοῦ *η*.

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Ἄνθιμος ς΄
ὁ Κουταλιανός (1845, 1853, 1871)

Ὅτι δ' ὅμως ἡ γνώμη αὕτη εἶναι πλημμελής, μανθάνει τις παρατηρήσας ὅτι καθ' ὃν τρόπον ἐν τοῖς ἀρσ. τῆς α΄ κλίσεως *-ς* μὲν εἶναι ὁ χαρακτὴρ τῆς ὀνομαστικῆς, ἡ ἔλλειψις δὲ τοῦ *-ς* τούτου ὁ τῆς γενικῆς, καὶ ἐν τοῖς θηλυκοῖς τῆς αὐτῆς κλίσεως ἡ ἔλλειψις τοῦ *-ς* χαρακτηρίζει τὴν ὀνομαστικήν, ἡ ὕπαρξις δὲ τὴν γενικήν, πρβλ. *ὁ κριτὴς τοῦ κριτῆ, ὁ δεσπότης τοῦ δεσπότη, ὁ τσμίας τοῦ ταμία* καὶ *ἡ νύφη τῆς νύφης, ἡ χαρὰ τῆς χαρᾶς*, οὕτως ἀνάγονται σήμερον εἰς τὴν κλίσιν ταύτην, ἤτοι ἐμφαίνουσιν ὁμοίως τὴν ὕπαρξιν ἢ ἔλλειψιν τοῦ *-ς* ὡς χαρακτηριστικοῦ καὶ ἄλλα πολλαχῶς λήγοντα ὀνόματα ἀρσ. καὶ θηλ., ἤτοι πρωτόκλιτα εἶναι σήμερον καὶ *ὁ Βαρθολομαῖς τοῦ Βαρθολομαί, ὁ Ἀνδρὲς τοῦ Ἀνδρέ, ὁ ντενσκὲς τοῦ ντενσκέ, ὁ χαοὲς τοῦ χαοέ, ὁ παπποῦς τοῦ παπποῦ, ὁ Μᾶρκος τοῦ Μάρκο, ὁ Πιστεύως τοῦ Πιστεύω, ἡ Τῆνο τῆς Τῆνο, ἡ Σάμο τῆς Σάμος, ἡ Κόρθο τῆς Κόρθος, ἡ Περμάχω τῆς Περμάχως, ἡ μυλωνοῦ τῆς μυλωνοῦς* κλπ. κλπ. Ἡ τοιάδε ἄρα ἢ τοιάδε τούτων γραφὴ οὐδὲν σημαίνει ὡς πρὸς τὴν κλίσιν, ὑφ' ἣν ὑπάγονται, τὸ ἀληθὲς καὶ πραγματικὸν εἶναι οἱ ἐκφωνούμενοι φθόγγοι, οὐχὶ δὲ ἡ διὰ τῶν γραμμάτων παράστασις τούτων· διὰ τοῦτο ἡ γραφὴ δύναται νὰ εἶναι ποικίλη, ἀλλ' ἡ κλίσις διὰ τὴν ἑνότητα τῶν φθόγγων μένει πάντοτε μία. Οὐδεὶς ἄρα λόγος χάριν τῆς φανταστικῆς καὶ ἁπλῶς ἐπὶ τῆς συνηθείας στηριζομένης ἑνότητος τῆς γραφῆς ἐν τοῖς πρωτοκλίτοις *νῦν* ὀνόμασι, νὰ διασπᾶται ἡ ἐτυμολο-

γικὴ ἑνότης καὶ ταῦτα παρὰ τὴν καθολικὴν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ ἀρχὴν τῆς ἱστορικῆς ὀρθογραφίας.

Καὶ ἐν οἷς δὲ ὁ τόνος, οὐχὶ δὲ ἡ κλίσις οὐδ' οἱ φθόγγοι τῆς λέξεως μετεβλήθησαν, κοὶ ἐν τούτοις ἀνάγκη χάριν τῆς ἀκολουθίας νὰ γράφηται τὸ παλαιόθεν παραδοθὲν γράμμα, οὐχὶ ἄλλο. Οὕτω λ. χ. ἐλέγετο ἄλλοτε *Βυζαντῖνος*, ἔπειτα ἐτονίσθη *Βυζαντινός*, κατὰ τὸ *Κυζικηνός*, *Ἀσιανὸς* κλπ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ φθόγγος τῆς παραληγούσης μένει πάντοτε ι, οὐδεὶς λόγος πρὸς ἐκβολὴν τοῦ ἀρχαίου ι, ἤτοι οὐδεὶς λόγος νὰ γράφωμεν *Βυζαντηνός*, *Ἀλεξανδρηνός*, *Παρισηνὸς* κλπ., ἀντὶ *Βυζαντῖνος*, *Ἀλεξανδρῖνος*, *Παριοῖνος* κλπ., ὅπως λέγομεν καὶ *Ἀλγερῖνος*, *Τεργεστῖνος*, *Φλωρεντῖνος* κλπ.

Καὶ τοῦτο μὲν περὶ τῶν λέξεων καὶ τῶν τόπων ἐκείνων, ἐν οἷς ἄλλαι μὲν παθήσεις, οἷον μεταβολὴ τῆς κλίσεως, ἀποβολὴ φθόγγου τινὸς κλπ. συνέβησαν, οὐχὶ δὲ καὶ τροπὴ φθόγγου τινὸς εἰς ἄλλον· πρβλ. τοῦτο μὲν *ἡ πόλις - ἡ πόλι*, *ὁ Βασίλειος - ὁ Βασίλεις*, *ἡ Σάμος - ἡ Σάμο*, *ὁ ὄφις τοῦ ὄφεως - ὁ ὄφις τοῦ ὄφι*, τοῦτο δὲ *εὐμορφότερος εὐμορφίτερος*, *χονδρότερος χονδρίτερος αἱ - ι*, *τὰς τιμὰς - τὲς τιμές*, *σκιὰ - ἴσκιος*, *ἴνι* - ene-ine κλπ. κλπ. Περὶ τούτων τῶν μεταβεβλημένων τοὺς φθόγγους προφανὲς ὅτι οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ γίνῃ περὶ δηλώσεως τοῦ ἐτύμου διὰ τῆς γραφῆς, ἀφοῦ ἡ γραφὴ τούτων, διὰ τῶν αὐτῶν γραμμάτων, ὅπως τὸ πάλαι γινομένη, θὰ ἐνέφαινεν ἄλλην προφοράν. Ἀνάγκη ἄρα, ἐγκαταλιπόντες τὴν τοῦ ἐτύμου δήλωσιν, νὰ ζητήσωμεν νὰ παραστήσωμεν διὰ τῆς γραφῆς ἄλλο τι, τ. ἔ. τὴν ὁδόν, δι' ἧς ἤλθομεν ἐπὶ τὰ νέα ταῦτα· οὕτω δὲ καὶ τὴν κατανόησιν τῶν φαινομένων ὑποβοηθοῦμεν καὶ ἑνότητα ἐν τῇ γραφῇ τούτων, στηριζομένην ἐπὶ λόγου ἱστορικοῦ, ἐπιτυγχάνομεν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δυνάμεθα νὰ διατυπώσωμεν γενικὴν ἀρχὴν ὧδε: *Τὸ μεταβληθὲν κατ' ἀναλογίαν πρὸς ἄλλο ἢ πρὸς ἄλλα ὀφείλει νὰ κανονίζηται καὶ παρισιᾶται κατ' ἐκεῖνο ἢ κατ' ἐκεῖνα, οἷς ἀναμφιλέκτως συνεξέδραμεν. Τοῦτο δὲ πάντως πρέπει νὰ ἰσχύῃ οὐ μόνον περὶ τῶν μεταβληθέντων κατ' ἄλλα, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἐξ ὑπαρχῆς πλασθέντων κατὰ παλαιά τινα πρότυπα.*

Οὕτω λ. χ. γράφεται ὀρθῶς *εἶναι*, οὐχὶ *εἶνε* ἢ *ἶνε*· διότι ἀπὸ τοῦ *ἔνι*, ὅπως ἐλέγετο πρότερον καὶ λέγεται οὕτω ἐν Κύπρῳ καὶ Πόντῳ, ἐσχηματίσθη πρῶτον *ἔνΑΙ*, ὅπως ἐλέγετο ἄλλοτε καὶ νῦν ἔτι ἐν Σφακίοις, κατὰ τὸ *εἰμΑΙ*, *εἶσΑΙ*, τελευταῖον δὲ καὶ *ΕΙναι*, κατὰ τὸ *ΕΙμαι*, *ΕΙσαι* (πρβλ. Μεσ. καὶ Ν. Ἑλλ. σελ. 564 καὶ ἑξ.). Οὐδεὶς δὲ λόγος, δι' ὃν τὴν μὲν ἐπὶ τῆς παραληγούσης γενομένην νεωτέραν μεταβολὴν νὰ δηλῶμεν διὰ τῆς γραφῆς ΕΙ, τὴν δὲ ἐπὶ τῆς ληγούσης παλαιοτέραν ἔτι οὐχί. (Ὁ παρατατικὸς *ἤμην ἦσο ἦτο* κλπ. ἐπλάσθη πολὺ πρὸ Χριστοῦ, ὁ δὲ μέσος τύπος τοῦ ἐνεστῶτος *εἰμΑΙ* μόλις ἀπὸ τοῦ Δ' μ. Χ. αἰῶνος ἄρχεται ἀπαντῶν· ἡ γραφὴ ἄρα τοῦ παλαιοτέρου τούτου παρατατικοῦ διὰ τοῦ ΕΙ ὁμοίως τῷ πολὺ νεωτέρῳ ἐνεστῶτι, *εἶμην* κατὰ τὸ *εἶμαι*, ὀφείλεται εἰς δεινὴν ἄγνοιαν, ἡ δὲ ἐπιμονὴ ἐν τῇ χρήσει αὐτοῦ ὑπὸ τῆς γλωσσικῆς αἱρέσεως εἰς γελοῖον πεῖσμα).

Ὁμοίως γράφεται ὀρθῶς *οἱ τιμές*, *τὲς τιμές*, *τὲς νύχτες* καὶ περαιτέρω *τοὶς τιμές*, *τοὶς νύχτες* κλπ., οὐχὶ *ἡ τιμαίς*, *ταὶς τιμαὶς* ἢ *ταῖς τιμαῖς*, *τὶς νύχτες* κλπ. Διότι πρῶτον τὸ ἄρθρον *αἱ* δὲν ἠδύνατο φωνητικῶς νὰ τραπῇ εἰς *ἡ*· οὐδαμοῦ φαίνεται ἡ δίφθογγος *αι* τραπεῖσα φωνητικῶς εἰς *η* ἢ καὶ ἁπλῶς εἰς ι (πλὴν ἐν συνιζήσει). Δῆλον ἄρα ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ ἀρσ. ἄρθρου *οἱ* ἐπεξετάθη καὶ ἐπὶ τὸ θηλυκόν· τοῦτο ἀποδείκνυται σαφέστατα ἔκ τινων γραφῶν παπύρων, οἷον *οἱ ἄνδρες καὶ οἱ γυναῖκες*, *οἱ σκιαί*· καὶ σημείωσαι καλῶς ὅτι καθ' οὓς χρόνος οἱ πάπυροι οὗτοι ἐγράφησαν, ἡ προφορὰ τοῦ *οι* διέφερεν ἔτι πάμπολυ τοῦ *η*, *ῃ*, *ει*, ι (πρβλ. Μεσαιων. καὶ Ν. Ἑλλ. 569 καὶ ἑξ. καὶ Ἀκαδημ. Ἀναγνώσματα Τόμ. Α', σελ. 415, 389 καὶ ἑξ.). Ἔπειτα ἀπὸδείκνυται ὅτι ἡ κατάληξις τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς τῶν τριτοκλίτων εἰς *-ες* εἰσῆλασε πρῶτον εἰς τὴν αἰτιατικὴν πληθυντικὴν αὐτῶν, ἔπειτα δὲ καὶ εἰς τὰς ἀντιστοίχους πτώσεις τῶν πρωτοκλίτων· καὶ σημείωσαι ὅτι ἡ ἐξάπλωσις καὶ ἐμφάνισις τοῦ *ε* ἐν τούτοις γίνεται ὅτε ἔτι διεστέλλετο ἐν τῇ προφορᾷ τὸ Ε τοῦ ΑΙ (πρβλ. Ἀκαδημ. Ἀναγνώσμ. 407 κἑξ.).

Ἐλέχθη ἄρα οὕτω *τέσσαρες* (αἰτ.), τὰς *χάριτες*, *τοὺς ἐλάσονες*, *τοὺς συμπολεμήσαντες*, *τοὺς μῆνες* κτλ. ἤδη π. Χ., κατὰ δὲ τὸν πρῶτον μ. Χ. αἰῶνα καὶ *ταῦτες*, *ἄλλες*, *ἐχοῦσες*, *παροδῖτες* κτλ. (πρβλ. Μεσ. καὶ Ν. Ἑλλ. 571).

Ἀπὸ τῶν ὀνομάτων μετηνέχθη τὸ *ε* καὶ ἐπὶ τὸ ἄρθρον, ἤτοι ἐλέχθη καὶ *τὲς* ἀντὶ *τάς*, κατὰ τὸ *τιμὲς* ἀντὶ *τιμάς*, *χαρὲς* ἀντὶ *χαρὰς* κλπ. Τοῦτο δὲ τὸ *τές*, ὅπερ λέγεται ἔτι πολλαχοῦ, δὲν ἐτράπη φωνητικῶς εἰς *τὶς*, διότι οὐδαμοῦ τὸ *ε* τρέπεται παρ' ἡμῖν εἰς ι (πλὴν ἐν συνιζήσει). Δῆλον ἄρα ὅτι κατ' ἐπίδρασιν τοῦ τύπου τῆς ὀνομαστικῆς *οἱ γυναῖκες*, ἐλέχθη *τὶς γυναῖκις*, διὸ γραπτέον *τοὶς γυναῖκες*. Ἡ ὁμοιότης τοῦ φωνήεντος ἐν τῇ ὀνομαστικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἄρθρου *οἱ*, *τοὶς*, ἐπεκουρήθη, μεγάλως ὑπὸ τῆς ἐν τῷ ἑνικῷ ἀριθμῷ ὑπαρχούσης ὁμοιότητος *ἡ*, *τήν*, *τῆς*.

Πολλὰ συγκριτικὰ λήγουσιν ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἡμῶν γλώσσῃ εἰς *-ίτερος* ἀντὶ *-ότερος*, καί τινα μὲν ἀεὶ οὕτως, ἄλλα δὲ κυμαίνονται ἔτι μεταξὺ τοῦ παλαιοῦ *-ότερος* καὶ τοῦ νεωτέρου *-ίτερος*· πρβλ. *καλίτερος* (τὸ ὑπερθετ. *καλώτατος*, οἷον *καλώτατος ἄνθρωπος*), *μεγαλίτερος*, *ἀρχίτερος*, *πρωτίτερος* κλπ., ἔπειτα *χονδρότερος* καὶ *χονδρίτερος*, *ἐμορφότερος* καὶ *ἐμορφίτερος*, *τρανότερος* καὶ *τρανίτερος*, *κακότερος* καὶ *κακίτερος*, *κοντότερος* καὶ *κοντίτερος* κλπ. Δῆλον ἄρα ὅτι ἡ χρῆσις ἐν τούτοις τοῦ ι ἀντὶ τοῦ ο ἐξακολουθεῖ ὁσημέραι λαμβάνουσα ἐπίδοσιν. Τὸν προφερόμενον ἐν τούτοις φθόγγον ι ἐζήτησεν ἄλλος ἄλλως νὰ παραστήσῃ, ἀλλ' ἀτυχῶς πάντες πλημμελῶς. Ἡ ὀρθὴ γραφὴ τούτου εἶναι ἀναμφιβόλως ἡ διὰ τοῦ *ι*, ἅτε τῶν τύπων τούτων σχηματισθέντων καὶ σχηματιζομένων ὁσημέραι κατά τινα πρότυπα εἰς *-ύτερος* λήγοντα ἀρχαιόθεν, οἷον *παχύτερος*, *γλυκύτερος*, *βαρύτερος*, *βαθύτερος*, *ταχύτερος*, *δριμύτερος*, *δασύτερος*, *εὐθύτερος* κλπ. Πρβλ. καὶ *μακρύς*, *πικρύς*, *ἁδρύς*, *ἐλαφρύς*, *ἀρὺς* (ἀπὸ τοῦ *ἀραιά*, ὅπως *βαρὺς* ἀπὸ τοῦ *βαρειὰ*) κλπ. Ἰδὲ Μεσ. καὶ Ν. Ἑλλην. 249 κἑξ. καὶ 577-585.

Εἴπομεν ἀνωτέρω (σελ. 257), ὅτι ἐν τοῖς τύποις *θέλω γράφει*, *θέλω γραφῆ*, *ἔχω γραφῆ* κεῖνται ἀπαρεμφατικοὶ τύποι στερηθέντες τοῦ τελικοῦ *-ν*, ἀντὶ *γράφειν γραφῆν* καὶ τοῦτο ἀντὶ *γραφῆναι* (πρβλ. *ἔξουσιν ἐνταφεῖν Τρυφέρινν ἡ γυνὴ καί*... ἐν ἐπιγραφῇ ἐκ Τράλλεων 346 μ. Χ. ἐν Papers A XVII). Ὅπως δὲ τοὺς εἰρημένους τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος τύπους, οὕτω καὶ τοὺς ἀπαρεμφατικοὺς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου, τοὺς πάλαι μὲν λήγοντας εἰς *-ΑΙ*, νῦν δὲ εἰς ι, ὀφείλομεν νὰ γράφωμεν διὰ τοῦ ΕΙ, οὐχὶ διὰ τοῦ η. Ἤτοι γραπτέον *θέλω γράψει* ἀπὸ παλαιοτέρου *-γράψειν* καὶ περαιτέρω *γράψαι*, *θέλω μείνει* ἀπὸ παλαιοτέρου *μείνειν* καὶ περαιτέρω *μεῖναι*, *ἔχω γράψει*, *ἔχω μείνει*, *εἶχα γράψει*, *εἶχα μείνει* κλπ.

Ὁμοίως γραπτέον *ἐφετινός*, *παντοτινός*, *αὐριανός*, κατὰ τὸ *χθεσινός*, *περυσινός*, *νυκτερινὸς* κλπ., οὐχὶ δὲ *ἐφετεινός*, *παντοτεινός*, *αὐριανὸς* κλπ., διότι ἡ προσθήκη τῆς καταλήξεως *-ινος* ἐγένετο εἰς τὸ θέμα *ἐφετ-παντοτ-*, ὅπως ἐν τῷ *τῆτες τητινό*, *σήμερον σημερινός*, *ταχὺ ταχινός*, *ἑσπέρα ἑσπερινὸς* κλπ.

Πρόδηλον ὅτι καθ' ὃν τρόπον τύποι, οὕτω καὶ λέξεις τινὲς δύνανται νὰ μεταβληθῶσι τοὺς φθόγγους κατ' ἀναλογίαν πρὸς ἄλλους, καὶ δὴ ὅτι τότε ἀναγκαίως ἔχει νὰ γράφωνται δι' ὧν αἱ ὡς πρότυπα χρηματίσασαι λέξεις, ἵνα μετὰ τὴν ἐπισκότησιν τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως ἐκ τῆς μεταβολῆς ταύτης γίνηται τοὐλάχιστον δῆλον τὸ πρότυπον, καθ' ὃ μετεβλήθησαν. Οὕτω λ. χ. λέγεται σήμερον πολλαχοῦ *ὁ ἴσκιος*, ἀντὶ *ἡ σκιά*, ἐν ᾧ καὶ τὸ γένος καὶ ἡ κλίσις μετεβλήθη καὶ ἐν ἀρχῇ φθόγγος νέος προσετέθη· ἵνα πασῶν τῶν ἀλλοιώσεων τούτων ἡ αἰτία δηλωθῇ, γράφομεν *ἥσκιος*, δεικνύοντες οὕτως ὅτι κατὰ τὸ ἐναντίον *ὁ ἥλιος* ἐκανονίσθη, πρβλ. *ἐδῶ εἶναι ἥλιος, αὐτοῦ εἶναι ἥσκιος*.

Ἐν Ἀθήναις, κατὰ Μάϊον 1906

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ ΑΣΩΠΙΟΣ

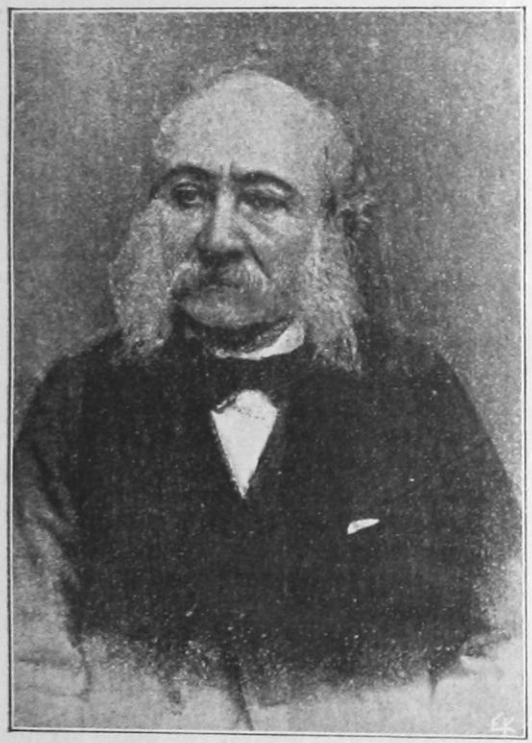

Εἰρηναῖος Ἀσώπιος

Τῇ 31 Ἰανουαρίου 1904 ἐκηδεύετο ἐν Αθήναις ὁ γηραιότερος τῶν ἑλλήνων συγγραφέων, ἀλλὰ καὶ ὁ μετριοφρονέστερος.

Ἐκηδεύετο γέρων, τοῦ ὁποίου ἡ γραφὶς ἐσκόρπισεν ἐπὶ ἑξήκοντα ἔτη ἀνὰ τὸ Πανελλήνιον κυματισμοὺς χαριεστάτου πνεύματος καὶ ὅστις μέχρι τελευταίας κυριολεκτικῶς πνοῆς ἔμεινε πιστὸς ἱκέτης εἰς τὴν λατρείαν τῶν Μουσῶν. Ὠνόμασα τὸν Εἰρηναῖον Ἀσώπιον.

Υἱὸς διδασκάλου τοῦ Γένους, τοῦ Κωνσταντίνου Ἀσωπίου, εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ γεννηθῇ ἐν Κερκύρᾳ, ἐν ᾗ ἡ ἐκπαίδευσις τότε ἤνθει.

Οἱ πνευματικοὶ ὁρίζοντες εὐχερῶς διηνοίχθησαν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Εἰρηναίου. Ἀπῆλθεν εἰς Εὐρώπην καὶ ὁ ἀκμάζων πολιτισμὸς ἐδέχετο ἕνα ἔτι ἐκλεκτὸν δόκιμον. Ἀλλ' ὁ νεαρὸς Ἀσώπιος εὗρεν εἰς Παρισίους ὅ,τι ἐπόθει ἡ ἀνήσυχος ψυχή του· ἐστάλη ὑπὸ τοῦ πατρός του διὰ νὰ σπουδάσῃ τὴν ἰατρικήν, αὐτὸς δὲ ἠσχολήθη ἰδιαίτατα εἰς τὴν *γυναικολογίαν*. Ἐσπούδασεν ὡς ψυχολόγος τὴν γυναῖκα βαθύτατα, ἀνεστράφη μετ' αὐτῆς καὶ αἱ κατόπιν ἀφθόνως εἰς τὰς οὐμοριστικὰς μελέτας του ἐγκατασπαρθεῖσαι γνῶμαί του περὶ τοῦ πολυ-

μόρφου αὐτοῦ ὄντος εἶνε ἀπαύγασμα τῶν γνωριμιῶν ἐκείνων. Ἐν Παρισίοις ἤρξατο ὁ Ἀσώπιος δημοσιογραφῶν, ὡς φωτεινὴ δὲ ἀνάμνησις παραμένει ἡ συνεργασία του μετὰ τοῦ Δουμᾶ πατρός· τότε ἔγραψε γαλλιστὶ τὸ «Ταξίδιον εἰς τὸν Ὄλυμπον», ἐν τῷ ὁποίῳ διεκωμῴδει τὰ συζυγικὰ παθήματα τοῦ Ἡφαίστου καὶ τὸ ὁποῖον ζωηροτάτην ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν. Ὁ Δουμᾶς εἰσήγαγεν εἰς τοὺς φιλολογικοὺς κύκλους τῶν Παρισίων τὸν νεαρὸν Ἕλληνα καὶ ὁ Ἀσώπιος ἔζησεν ἀλησμόνητον ἐποχὴν ἀνθρώπου τῶν γραμμάτων, ζωήν, τῆς ὁποίας ἡ χαρμονὴ ἐξέλιπε μόλις ἦλθεν εἰς τὴν γενέτειραν, ἔνθα ἡ βιοπάλη ἀποστραγγίζει τὰ ἰδεώδη τῆς πνευματικῆς ἐργασίας.

Ὁ Εἰρηναῖος ἠναγκάσθη, κατόπιν ἐπιμόνου ἀπαιτήσεως τοῦ πατρός του, νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ἑλλάδα. Ἐὰν ἔμενεν εἰς Παρισίους, ὁ Ἀσώπιος θὰ ἦτο δόξα τῆς Γαλλίας. Ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας συνειργάσθη εἰς τὴν «Revue dramatique» καὶ τὴν «Revue d' Athènes», ὡς καὶ εἰς ὅλα τὰ ἀπὸ τοῦ 1856—1867 ἐκδοθέντα ἑλληνικὰ περιοδικά.

Τῷ 1867 ὁ Ἀσώπιος δημιουργεῖ ἓν ἔργον, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ ῥιζώσῃ εἰς τὴν νεοελληνικὴν φιλολογίαν καὶ νὰ συνδεθῇ ἀναποσπάστως μετ' αὐτῆς. Συνεδύασε τὸ συγγραφικόν του τάλαντον μὲ τὴν ἐκδοτικήν.

Καὶ ἵδρυσε τὸ «Ἀττικὸν Ἡμερολόγιον». Ὀγκώδες, μετ' εὐσυνειδησίας καταρτιζόμενον, ποικίλον, σπινθηροβόλον, ἐπὶ εἴκοσι πέντε συνεχῆ ἔτη ἐκδιδόμενον, ἀπετέλεσε τὴν κατ' ἐξοχὴν πνευματικὴν φυσιογνωμίαν ἑνὸς τετάρτου αἰῶνος, καὶ δὴ ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ἐσπάνιζον τὰ τοιούτου εἴδους δημοσιεύματα, οἱ δὲ γράφοντες ἠριθμοῦντο ἐπὶ τῶν δακτύλων. Δὲν ὑπῆρξε λόγιος, — καὶ τότε οἱ λόγιοι ἦσαν ἐν τῇ κυριολεξίᾳ λόγιοι —, ὅστις νὰ μὴ ἀφῆκεν ἴχνη τῆς διαβάσεώς του εἰς τὰς ὡραίας σελίδας τοῦ «Ἀττικοῦ Ἡμερολογίου». Ὅταν ἡμέραν τινὰ θὰ ἀσχοληθοῦν οἱ μεθ' ἡμᾶς εἰς τὴν ἱστορικὴν μελέτην τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς φιλολογίας, οἱ τόμοι τοῦ «Ἀττικοῦ Ἡμερολογίου» πλειστάκις θ' ἀνοιχθοῦν.

Ὁ Ἀσώπιος ἦτο πολυμαθής. Ἦτο ψύχωσις δι' αὐτόν, ἦτο αὐτὴ ἡ ζωή του ἡ μελέτη τῶν βιβλίων, καὶ ἰδίως τῶν παλαιῶν. Διότι μεθ' ὅλην τὴν τάσιν τῶν συγχρόνων φιλολογιῶν πρὸς νεωτερισμόν, μεθ' ὅλην τὴν ἐπιπολαιότητα, ἥτις χαρακτηρίζει πλεῖστα ὅσα τῆς ἐλαφρᾶς φιλολογίας συνονθυλεύματα, ὁ γηραιὸς Ἀσώπιος ἔμενεν ἀκλόνητος· ἦτο ὁ φωνογράφος περασμένης ἐποχῆς, ποτὲ ὅμως σχολαστικός· χωρὶς νὰ φιλοδοξῇ τρόπαια γλωσσολογικά, ἀπέφευγε τὰς ἀκάνθας καὶ ἠσμενίζετο καὶ τὰ πεζότερα θέματα νὰ περιενδύῃ μὲ τὸ ἐλαφρὸν καὶ ἀραχνοειδὲς ὕφασμα τῆς χαριτολογίας, μὲ ὕφος κατ' ἐξοχὴν ἀττικόν.

Τὸ «Πνεῦμα», ἡ «Ἱστορία τοῦ Διαβόλου», αἱ «Ἀναμνήσεις τῆς Ἰταλίας», αἱ ἱστορικαὶ διατριβαί του θ' ἀναγινώσκωνται ἐπὶ γενεὰς ἀπλήστως. Ὁ σατυρικὸς ἡρμονίζετο θαυμασίως μὲ τὸν ἱστορικόν· ἀπεικονίζοντο ἐν τῇ μελέτῃ αἱ παλλευκοι τρίχες τῆς κεφαλῆς του· ἐσκορπίζοντο ἐν τῇ εὐθυμογραφίᾳ τὰ νεανικὰ ἄνθη τῆς καρδίας του· διότι ὁ Ἀσώπιος δὲν ἦτο γέρων· τὰ ἔτη συνεσω-

ρεύοντο, ἀλλ᾽ ἡ ψυχή του, τὸ πνεῦμά του, ἡ καρδία του ἦσαν ψυχὴ καὶ πνεῦμα καὶ καρδία νεανίου· ἡ σκέψις ἦτο σοφή, ἀλλ᾽ ἡ λαλιὰ ἐρωτύλος.

Ηὐτύχησε καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς παραμοναῖς τοῦ θανάτου του· ὀλίγον πρὶν ἡ ἡ πνοὴ λιποτακτήσῃ ἀπὸ τὸ ἀσθενικὸν σαρκίον εἶδον οἱ ζωηροὶ ὀφθαλμοί του συγκεντρούμενα τὰ ἐδῶ κ᾽ ἐκεῖ σκορπισμένα ἔργα του. Ὁ Α΄ Τόμος τῶν «Παλαιῶν καὶ Νέων» ὑπῆρξε τὸ ἄνωθεν τοῦ τάφου του σελάγισμα. Ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι ὁ γενναῖος χορηγὸς θὰ θελήσῃ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἔκδοσιν καὶ νὰ χαρίσῃ εἰς τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον πλῆρες τὸ ἔργον τοῦ Ἀσωπίου.

Ὡς ἄνθρωπος ὁ Ἀσώπιος ἦτο γλυκύτατος, ἄκακος ὡς παιδίον, πρόθυμος πάντοτε νὰ μανθάνῃ, εὔστροφος εἰς ἀπαντήσεις. Αἱ ὁμιλίαι του ἦσαν κυρίως ἐντυπώσεις τῆς ἐποχῆς του, ἀπηχήσεις τῶν μελετῶν του. Ἡ Παλαιὰ Γραφή, ὁ Μεσαίων, ἡ Ἀναγέννησις ἦσαν πηγαί, ἀφ᾽ ὧν ἤντλει τὸ σκωπτικὸν πνεῦμά του. Τὰ ἀνέκδοτα διεδέχοντο ἄλληλα καὶ ἐτελείωνε πάντοτε μὲ ἓν ἀπόφθεγμα, πλῆρες χάριτος.

Εἰς τὴν βιογραφίαν τοῦ Ἀσωπίου ἂς προστεθῇ καὶ τοῦτο· δὲν εἶνε ἴσως ἰδιαίτερον χαρακτηριστικόν, ἀλλὰ πάντως ἀξιοσημείωτον· διότι δὲν εἶνε οὔτε ὁ πρῶτος οὔτε ὁ τελευταῖος λόγιος, ὅστις δὲν ἀπησχόλησε τὴν ἐπίσημον Ἑλλάδα. Ὁ ἀκαταπόνητος αὐτὸς ἐργάτης τῶν γραμμάτων ἀπέθανε, χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ εἰς τὰ στήθη του τὸ τιμητικὸν βάρος τοῦ παρασήμου!

Ὁ Ἀσώπιος ἀπέθανε περιστοιχιζόμενος ἀπὸ τοὺς καλλιτέρους φίλους—τὰ βιβλία. Ἔζη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη βίον ἥσυχον, μακρὰν τῆς τύρβης· μόλις τρεῖς τέσσαρες μετεβαίνομεν παρ᾽ αὐτῷ· εἰς τὴν τελευταίαν ἐπίσκεψίν μου τὸν εἶδον εὐθυμότατον· μοῦ διηγεῖτο τὰ βάσανα τῶν συγγραφέων καὶ ἐξέφραζε δυσφορίαν βλέπων κατὰ σωροὺς ἀπώλητα τὰ «Παλαιὰ καὶ Νέα», καὶ μὲ ἠρώτα τί νὰ τὰ κάμῃ. Τί ἄλλο ἠμποροῦσε νὰ τὰ κάμῃ, εἰμὴ στυλοβάτην τῆς συγχρόνου ἀμουσίας! Ἔγραφεν, ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὸ στενόμακρον καὶ βιβλιοβριθὲς καὶ ἄνευ διακόσμου τινὸς γραφεῖόν του, μελέτην, ἣν προώριζεν ειδικῶς διὰ τὴν «Πινακοθήκην», ὑπὸ τὸν τίτλον τὰ «Γράμματα». Ἐπραγματεύετο τὴν παρακμὴν τοῦ βιβλίου ἐν Ἑλλάδι· ὁ ἥλιος ἔδυε τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ τὸ ἑσπερινὸν λυκόφως ἔπιπτε βραδέως· ὁ κατάλευκος γέρων, καθήμενος πρὸ τῶν χειρογράφων του, μοὶ ἐφαίνετο ὡς ὀπτασία περασμένων χρόνων· οἱ ἐφθαρμένοι ἐκ τῆς ἀδιακόπου σχεδὸν χρήσεως τόμοι, ἐὰν εἶχον φωνήν, θὰ ἐτόνιζον ὕμνον θαυμασμοῦ πρὸς τὸν σοφὸν ἐμψυχωτήν των. Καὶ θλιβερὸν προαίσθημα μὲ ἐκράτει ἐκεῖ δέσμιον· τίποτε δὲν ἐδείκνυεν ὅτι ἐπαραμόνευεν ἐκεῖ μέσα ὁ θάνατος· καὶ ὅμως ἐκεῖνο τὸ μελαγχολικὸν λυκόφως μ᾽ ἐφόβιζεν.

Μετὰ δύο ἡμέρας ὁ Ἀσώπιος ἦτο νεκρός.

Δ. Ι. Καλογεροπουλος

Αι ἐν Πολωνίᾳ θρησκευτικαι ἔριδες

κατα τα τελη του ΙΣ΄ αιωνος

και

Η ἐξαρχια Κυριλλου του Λουκαρεως ἐν τῇ χωρᾳ ἐκεινῃ[1]

Περὶ τὰ τέλη τοῦ ις΄ αἰῶνος τὴν Πολωνίαν σύμπασαν συνετάραξαν ἔριδες θρησκευτικαί, μεταξὺ Ὀρθοδόξων καὶ Λατίνων ἀναφυεῖσαι, καθ᾽ ἃς σπουδαῖον διεδραμάτισε πρόσωπον ὁ Λούκαρις. Οὗτος, ἀποσταλεὶς εἰς τὴν χώραν ἐκείνην ὡς ἔξαρχος τῆς Ἕδρας τοῦ ἁγίου Μάρκου πρὸς ὑποστήριξιν καὶ περίσωσιν τῶν δικαίων τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, μετὰ πολλῆς τῆς διπλωματικῆς δεξιότητος ἐπολιτεύθη πρὸς τὸν βασιλέα Σιγισμόνδον τὸν Γ΄, καίτοι ἀνυπολόγιστοι ὑπῆρξαν αἱ δυσχέρειαι, πρὸ τῶν ὁποίων εὑρέθη. Ἀλλ᾽ ὁποία τις ἦτο ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ γένεσις τῶν θρησκευτικῶν ἐκείνων ἐρίδων, αἵτινες λίαν ὀλέθρια ἔσχον εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν τὰ ἐπακόλουθα; Τοῦτο θέλομεν πραγματευθῆ ἐν πάσῃ τῇ δυνατῇ ἀκριβείᾳ. Πρὶν ἢ ὅμως προβῶμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ θέματος τούτου, θέλομεν διαλάβει διὰ βραχέων πότε καὶ ὑπὸ τίνας περιστάσεις ὁ Χριστιανισμὸς εἰσήχθη εἰς τὰς χώρας τῆς Πολωνίας.

Α΄

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Ζιεμονισλάου, ἐπισυμβάντα κατὰ τὸ ἔτος 964, διεδέξατο αὐτὸν ἐν τῷ θρόνῳ τῆς Πολωνίας ὁ Μισίσλαος, ὁ ἐπονομασθεὶς «*ὀφθαλμὸς τοῦ Χρισιανισμοῦ*». Ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἦν ἐκ γενετῆς τυφλός, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἕβδομον τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἔτος ἀπέκτησε τὴν ὅρασιν τυχαίως καὶ ἄνευ εἰδικῆς τινος θεραπείας. Τὸ τοιοῦτον ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὡς θαῦμα, οἱ μάγοι δὲ καὶ οἱ σοφοὶ τῆς χώρας, τὸ θαῦμα τοῦτο ἐπεξηγοῦντες, προεῖπον ὅτι ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μισισλάου ἔκτακτα θὰ ἐπέλθωσι συμβάντα.

Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, διάφοροι τῆς βορείου Εὐρώπης χῶραι ἠσπάσαντο τὸν Χριστιανισμόν. Ταὐτὸ ἔπραξαν, ὀλίγῳ ὕστερον, ἡ Βοημία καὶ αἱ γειτνιάζουσαι αὐτῇ ἄλλαι χῶραι. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Μισίσλαος ἠνδρώθη καὶ συνέζη μεθ᾽ ἑπτὰ γυναικῶν, ἐξ ὧν ὅμως οὐδὲν τέκνον ἀπέκτησεν, ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἐλυπεῖτο σφόδρα. Τὸ ζήτημα τῆς διαδοχῆς τοῦ Μισισλάου ἐν τῷ θρόνῳ ὡρίμως ἐξετάσαντες οἱ μάγοι τῆς χώρας, ἀπεφήναντο ὅτι

1. Ἡ παροῦσα πραγματεία συνηρανίσθη ἐξ ἀνεκδότου συγγράμματος *περὶ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως*.

τότε μόνον ὁ βασιλεὺς θὰ ἀποκτήσῃ τέκνα, ὅταν ἀποπέμψῃ τὰς ἑπτὰ εἰδωλολάτριδσς συμβίας αὐτοῦ καὶ νυμφευθῇ σύζυγον χριστιανὴν πριγκίπισσαν. Ὁ Μισίσλαος, ἀποφασίσας νὰ συμμορφωθῇ ταῖς συμβουλαῖς τῶν μάγων, ᾐτήσατο εἰς γάμον δι' ἐκτάκτου πρεσβείας τὴν πριγκίπισσαν Δραμπούκαν, θυγατέρα τοῦ δουκὸς τῆς Βοημίας, ἀλλ' ἐκείνη ἔθετο ὡς ὅρον ἀπαράβατον τῆς εἰς τὸν προταθέντα γάμον συγκαταθέσεως αὐτῆς τὴν ὑπὸ τοῦ Μισισλάου ἀποδοχὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁ Μισίσλαος, ἀποδεξάμενος τὸν ὅρον, ἀτηρνήσατο ἐπισήμως τὴν εἰδωλολατρείαν, ἠσπάσατο τὸν Χριστιανισμόν, ἀπέπεμψε, κατὰ τὴν γνώμην τῶν μάγων, τὰς ἑπτὰ εἰδωλολάτριδας συμβίας αὐτοῦ καὶ ἐνυμφεύθη τὴν πριγκίπισσαν Δραμπούκαν. Ταυτοχρόνως δὲ διέδωκεν ἀνὰ τὰς χώρας αὐτοῦ τὸν Χριστιανισμόν, ἵδρυσεν ἐπισκοπὰς ἐν Κνὲζν καὶ ἐν Κρακοβίᾳ καὶ ἀνεκήρυξε πρωθιεράρχην τοῦ βασιλείου Ἀδαλβέρτον τὸν ἅγιον. Μεθ' ὅλας ὅμως τὰς τοιαύτας πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν ὑπηρεσίας τοῦ Μισισλάου, ὁ πάπας Βενέδικτος ὁ Ζ΄ ἠρνήθη νὰ χορηγήσῃ αὐτῷ τὸ βασιλικὸν στέμμα, ὅπερ βραδύτερον ἐπέθηκεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Βολεσλάου, τοῦ ἐπονομασθέντος Crobri[1].

Τοιαῦτα τὰ κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸ πρῶτον εἰς Πολωνίαν.

Β΄

Κατὰ τὸ 1388 ἔτος ἐνεφανίσθη ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς τῆς Πολωνίας ἡ τρίτη βασιλικὴ δυναστεία, ἡ τῶν Ἰαγελλωνίων. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Πολωνίας ἐκάθητο ἡ Ἐδβιγία, θυγάτηρ τοῦ Λουδοβίκου, βασιλέως πρότερον τῆς Οὐγγαρίας, εἶτα δὲ τῆς Πολωνίας. Τὴν πριγκίπισσαν ταύτην ἀνεκήρυξε βασίλισσαν ἡ Δίαιτα τῆς χώρας εἰς διαδοχὴν τοῦ πατρὸς αὐτῆς Λουδοβίκου, ἀντὶ τοῦ Σιγισμόνδου, μαρκησίου τοῦ Βρανδεβούργου, ὃν ὁ Λουδοβῖκος, ζῶν ἔτι, εἶχε προτείνει ὡς διάδοχον αὐτοῦ, ἡ ἀνακήρυξις ὅμως αὐτῆς ὡς βασιλίσσης ἐγένετο ὑπὸ δύο ὅρους:

α΄) ὅτι ὑπεχρεοῦτο νὰ μὴ μιμηθῇ τὸ παράδειγμα τοῦ πατρὸς αὐτῆς, ὅστις, ἅμ' ἀνακηρυχθεὶς βασιλεὺς τῆς Πολωνίας, ἀπεσύρθη εἰς Οὐγγαρίαν, ὁπόθεν ἠξίου νὰ διευθύνῃ τὰς ὑποθέσεις τοῦ βασιλείου, ἀλλὰ νὰ διαμένῃ διαρκῶς ἐν Πολωνίᾳ· καὶ

β΄) ὅτι θὰ ὑπανδρεύετο μόνον τῇ συγκαταθέσει τῆς Διαίτης.

Ἀμφοτέρους τοὺς ὅρους τούτους ἀποδεξαμένη ἡ Ἐδβιγία, ἀνεχώρησεν ἐξ Οὐγγαρίας, ἐν συνοδείᾳ τοῦ καρδιναλίου Δημητρίου καὶ ἄλλης πολυαρίθμου ἀκολουθίας, καὶ μετέβη εἰς Πολωνίαν, ἐκλάμπρου τυχοῦσα ὑποδοχῆς ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ, ἐστέφθη δὲ πομπωδῶς ἐν Κρακοβίᾳ, ἐν μέσῳ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῶν ἐπευφημιῶν τῶν ὑπηκόων αὐτῆς. Ἅμα τῇ ἀναρρήσει αὐτῆς εἰς τὸν θρόνον τῆς Πολωνίας, ἐγένοντο προτάσεις γάμου εἰς τὴν Ἐδβιγίαν παρὰ διαφόρων ἡγεμόνων. Πρῶτος τοιαύτην πρότασιν ἐποιήσατο ὁ Ζεμοβίτιος, δοὺξ τῆς Μαζοβίας, ἀλλ' ἡ Ἐδβιγία ἀπέρριψεν αὐτήν. Μετὰ τοῦτον, πρότασιν ὁμοίαν ἐποιήσατο ὁ Γουλιέλμος τῆς Αὐστρίας, αὐτοπροσώπως, μάλιστα, ἐλθὼν εἰς Πολωνίαν. Ἡ Ἐδβιγία ἔκλινεν εἰς τὸ συνοικέσιον τοῦτο, ἀλλ' ἡ Δίαιτα δὲν συγκατετέθη, διότι ἐφρόνει ὅτι ἡ ἕνωσις τῆς βασιλίσσης μεθ' ἡγεμόνος τῆς Αὐστρίας ἦτο ἐνδεχόμενον ν' ἀπειλήσῃ ἡμέραν τινὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς χώρας καὶ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν ὑποτελῆ τῇ Αὐστρίᾳ. Μετὰ τούτους, ὁ Ἰαγελλώνιος, δοὺξ τῆς Μεγάλης Λιθουανίας, ἐξαπέστειλε πολυτελεστάτην πρεσβείαν εἰς Πολωνίαν ἵνα ζητήσῃ εἰς γάμον τὴν Ἐδβιγίαν. Μετά τινας δισταγμούς, ἡ Ἐδβιγία, τῇ εἰσηγήσει τῆς Διαίτης, παρεδέξατο τὴν πρότασιν τοῦ Ἰαγελλωνίου, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως οὗτος μὲν ἀσπασθῇ τὸν Χριστιανισμόν, ἡ δὲ Λιθουανία ἑνωθῇ μετὰ τῆς Πολωνίας. Ἀποδεξάμενος τοῦτο ὁ Ἰαγελλώνιος, ὑπεσχέθη:

α΄) ν' ἀσπασθῇ αὐτὸς τὸν Χριστιανισμὸν καὶ νὰ ὑποχρεώσῃ καὶ ἅπαντας τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ νὰ δεχθῶσι τὸ βάπτισμα·

1. Histoire universelle, par une société des gens de lettres. Τόμ. 106.

β΄) νὰ ἑνώσῃ τὴν Λιθουανίαν μετὰ τῆς Πολωνίας ὑπὸ τὸ αὐτὸ πολίτευμα καὶ ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κυβέρνησιν· καὶ

γ΄) ν' ἀνακτήσηται τὴν Πομετανίαν καὶ πάσας τὰς ἄλλας ἐπαρχίας, ὅσαι ἀνῆκον εἰς τὴν Πολωνίαν πρὸ τοῦ σφετερισμοῦ αὐτῶν ὑπὸ τῶν τευτονικῶν ἱπποτικῶν ταγμάτων.

Αἱ προτάσεις καὶ αἱ ὑποσχέσεις αὗται τοῦ Ἰαγελλωνίου ἐγένοντο ἐπισήμως ἀποδεκταὶ ὑπὸ τῆς Διαίτης, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ δι' αὐτῶν ἐτίθετο τέρμα καὶ εἰς τοὺς ὀλεθρίους καὶ σκληροὺς πολέμους, οἵτινες συνεχῶς συνετάρασσον Πολωνίαν τε καὶ Λιθουανίαν. Τοιουτοτρόπως ὁ Ἰαγελλώνιος ἐδέξατο τὸ βάπτισμα, μετονομασθεὶς Βλαδίσλαος, ἀμέσως δ' εἶτα ἐτελέσθησαν πομπωδῶς οἱ γάμοι αὐτοῦ μετὰ τῆς Ἐδβιγίας.

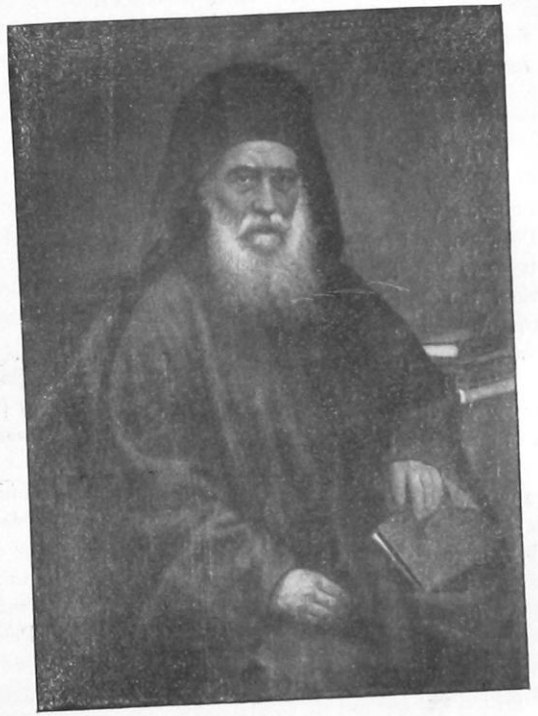

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Ἰωακεὶμ Β΄
(1860, 1873)

Ἡ Λιθουανία ἡνώθη μετὰ τῆς Πολωνίας, τὴν κυριαρχίαν δὲ τῶν ἡνωμένων ἡγεμονιῶν ἀνεγνώρισαν καὶ αἱ ἐπαρχίαι τῆς Σαμογιτίας, ὡς καὶ αἱ τῆς «Μαύρης» λεγομένης «Ῥωσσίας».

Ἡ τοιαύτη σπουδαία ἐδαφικὴ ἐπαύξησις τῆς Πολωνίας ἐνέβαλεν εἰς ἀνησυχίαν τὰ τευτονικὰ ἱπποτικὰ τάγματα, ἅτινα, παραγνωρίζοντα τὸν ἀρχικὸν αὐτῶν προορισμόν, εἰς τὴν προστασίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ συνιστάμενον, ἐπεχείρησαν νὰ γεννήσωσι πράγματα εἰς τὴν νέαν τοῦ βασιλείου κυβέρνησιν διὰ τῆς συνταράξεως, κυρίως, τῆς Λιθουανίας. Ἀλλ' ὁ Ἰαγελλώνιος, μετὰ δυνάμεων ἐπαρκῶν καὶ μετὰ πολυαρίθμου κλήρου μεταβὰς ἐκεῖσε, ἀπώθησε τὰς ἐνεργείας τῶν τευτονικῶν ταγμάτων καὶ μετὰ ζήλου ἐπεδόθη εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας τοῦ δουκάτου.

Οἱ Λιθουανοὶ μέχρι τοῦ χρόνου τούτου ἐλάτρευον τὸ φῶς, ὅπερ οἱ ἱερεῖς ὤφειλον, ἐπὶ ποινῇ θανάτου, νὰ τηρῶσιν ἄσβεστον. Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἱερέων ἦν ὁ μέγας ἱερεύς, ὁ ἐπονομαζόμενος *Ζήντς* (Zintz). Τὸ κύριον εἰδωλεῖον, ἡ μητρόπολις τουτέστιν, ἦν ἐν Βίλνᾳ, πρωτευούσῃ τοῦ δουκάτου. Εἰς τὸ εἰδωλεῖον ἐκεῖνο προσέφευγε περίφοβος καὶ ἔντρομος ὁ λαός, ὁσάκις νέφη ἐπεσκίαζον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, προσεπάθει δὲ διὰ θυσιῶν ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων νὰ καταπραΰνῃ τὴν ὀργὴν τῶν θεῶν, εἰς ἣν ἡ τοιαύτη τοῦ ἡλίου ἐπισκίασις ἀπεδίδετο. Ἐάν ποτε τὸ ἱερὸν φῶς ἀπεσβέννυτο, ἡ ἀπόγνωσις ἔφθανεν εἰς τὸ κατακόρυφον· ὁ λαὸς ἐν γένει ἐξηγριοῦτο, πάντες δ' οἱ πρῶτοι, οἱ εἰς τὴν ὀργὴν αὐτοῦ ἐντυγχάνοντες, συλλαμβανόμενοι ἐθυσιάζοντο πρὸ τῶν βωμῶν, οὓς εἶχον ἀνεγείρει ἡ ἀμάθεια καὶ αἱ προλήψεις. Τὸ ἀνθρώπινον αἷμα ἔρρεε ποταμηδὸν πρὸς ἐξιλέωσιν τῶν μαινομένων θεοτήτων. Ἐλατρεύοντο πρὸς τούτοις τὰ δένδρα, οἱ ὄφεις καὶ ἰδίᾳ αἱ ἔχιδναι. Οἱ ἄν-

θρωποι μετέβαινον εἰς δάση βαθύσκια, ἐκεῖ δ' ἀπέδιδον λατρείας εἰς αἰωνόβια καὶ μυριόφυλλα δένδρα. Τὰ δ' ἑρπετὰ ἐκεῖνα ἐτύγχανον παρὰ πάσῃ οἰκογενείᾳ ἰδιαιτέρας λατρείας, ὡς θεότητες θεωρούμενα.

Ὁ Ἰαγελλώνιος κατεσπάραξε τοὺς ὄφεις καὶ τὰς ἐχίδνας, κατέκοψε τὰ δάση, ἀπέσβεσε τὸ ἱερὸν φῶς, κατηδάφισε τὰ εἰδωλεῖα. Κατ' ἀρχάς, ὁ λαὸς ἀνέμενε νὰ ἴδῃ αὐτόν τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ Πολωνοὺς κεραυνοβολουμένους καὶ τὸν οὐρανὸν κατ' αὐτῶν ἐξαγριούμενον, ἀλλά, βλέπων ὅτι τὰ πάντα ἦσαν ἤρεμα καὶ ὅτι οἱ τὰς τοιαύτας ἱεροσυλίας ἀποτολμήσαντες παρέμενον ἀβλαβεῖς καὶ ἀτιμώρητοι, ἐπείσθη περὶ τῆς ἀδυναμίας τῶν θεοτήτων, ἃς μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐλάτρευε, καὶ ἐνέδωκεν εἰς τὰς εἰσηγήσεις τοῦ Ἰαγελλωνίου, δεξάμενος τὸ βάπτισμα.

Ἡ τοιαύτη ἐπιτυχία ἐνεθάρρυνεν ἐν τῷ ἐγχειρήματι αὐτοῦ τὸν Ἰαγελλώνιον, ὅστις ἀφοῦ ἐγκατέστησε πανταχοῦ κήρυκας τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἀνηγόρευσεν εἰς ἀρχιεπισκοπὴν τὴν Βίλναν, ἐπανέκαμψεν εἰς Πολωνίαν.

Γ΄

Ἡ Πολωνία τότε διῃρεῖτο εἰς *μικρὰν* καὶ *μεγάλην Πολωνίαν*. Ἡ *Μεγάλη* λεγομένη *Πολωνία* ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὰ παλατινᾶτα τῆς Μαζοβίας, τοῦ Plock, τῆς Ῥάβας, τῆς Leczyca, τοῦ Sieratsz, τοῦ Kalisz, τῆς Ποσνανίας, τῆς Κουγιαβίας καὶ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Dobrzyn, τοῦ Θώρνου καὶ τοῦ Δάντζικ. Ἡ δὲ *Μικρὰ Πολωνία* συνεκροτεῖτο ἐκ τῶν παλατινάτων τῆς Κρακοβίας, τοῦ Sendomitz, τοῦ Λουβλίνου, τῆς Ποδλακίας, τῆς Βολυνίας, τοῦ Βρακλάβου καὶ τῆς Κιοβίας καὶ τῆς ἐπαρχίας τοῦ Cheln. Τὸ δὲ δουκᾶτον τῆς Λιθουανίας συνέκειτο ἐκ τῶν παλατινάτων τῆς Βίλνας, τοῦ Τροκίου, τῆς Σταροστίας—Σαμογιτίας, τοῦ Polock, τοῦ Minsk, τοῦ Νοβογροδεκίου καὶ τοῦ Brzesk.

Ἡ Πολωνία περιελάμβανε, πρὸς τούτοις, τὸ βασίλειον τῆς Γαλικίας, ἀποτελούμενον ἐκ τῆς λεγομένης *Ἐρυθρᾶς* ἢ *Μικρᾶς Ῥωσσίας*, τοῦ παλατινάτου τοῦ Belz, τῆς Λοδομερίας καὶ τῆς Βουκοβίνης.

Καθ' ἁπάσας τὰς χώρας ταύτας ἐξηπλώθη ῥᾳδίως ὁ Χριστιανισμός, ἀλλά, σὺν τῷ χρόνῳ, ὁ Καθολικισμὸς κατέλαβε προνομιοῦχον θέσιν ἐν τῷ βασιλείῳ καὶ ἀπέβη, ὡς μετ' οὐ πολὺ θέλομεν ἴδει, ἡ ἐπίσημος θρησκεία, ἣν ὤφειλον νὰ πρεσβεύωσιν οὐ μόνον οἱ γερουσιασταὶ καὶ οἱ τἆλλα ἀνώτερα ἀξιώματα, πολιτικὰ ἢ στρατιωτικά, κατέχοντες, ἀλλὰ καὶ πάντες ἐν γένει οἱ δημόσιοι λειτουργοὶ τῆς πολιτείας. Οὐδὲν ἧττον, ἐν τῇ κυρίως Πολωνίᾳ, ἐν Λιθουανίᾳ, ἐν Γαλικίᾳ καὶ ἐν τῇ Μικρᾷ Ῥωσσίᾳ ὑπῆρχε συμπαγὴς ὀρθόδοξος πληθυσμός, ὃς ὑπελογίζετο εἰς τέσσαρα καὶ ἐπέκεινα ἑκατομμύρια ψυχῶν, τὸ οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὡς ἀνωτέραν πνευματικὴν ἀρχὴν ἀναγνωρίζων. Οἱ Ὀρθόδοξοι οὗτοι, καθὼς καὶ πάντες οἱ ἀνήκοντες εἰς ἕτερα θρησκεύματα ἢ θρησκευτικὰς αἱρέσεις, αἵτινες πολυάριθμοι, σὺν τῷ χρόνῳ, ἐγκατεστάθησαν καὶ ἐν Πολωνίᾳ, ἔζων ἐν σχετικῇ εἰρήνῃ καὶ τῆς προστασίας, μάλιστα, τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν ἀπέλαυον. Ἀλλ' ἀφ' οὗ χρόνου τὰ δόγματα τοῦ Λουθήρου καὶ αἱ θεωρίαι τοῦ Καλβίνου ἤρξαντο νὰ διαδίδωνται ἐν Γερμανίᾳ, ἐν Γαλλίᾳ, ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν ἄλλαις τῆς Ἑσπερίας χώραις, σπουδαῖος δὲ διεξήγετο ἀγὼν μεταξὺ ὅλης σχεδὸν τῆς βορείου Εὐρώπης, τὰς λουθηρο-καλβινικὰς δοξασίας ἀποδεξαμένης, καὶ τῆς μεσημβρινῆς, πιστῆς παραμενούσης τῷ καθολικισμῷ τῆς Ῥώμης, ἡ εἰρήνη διεσαλεύθη καὶ ἐν Πολωνίᾳ. Τὰ φλέγοντα τότε ζητήματα ἐν παντὶ τόπῳ ἦσαν τὰ θρησκευτικά. Πανταχοῦ συγκρούσεις θρησκευτικαι συνέβαινον καὶ πάλη σφοδρὰ διεξήγετο μεταξὺ τῶν εἰς τὰ διάφορα δόγματα ἀνηκόντων, ἑκατέρων, οὐχὶ πλέον ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν θρησκείας ἀμυνομένων, ἀλλ' ἀγωνιζομένων ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ἑαυτῶν δογμάτων διὰ τῆς εἰς αὐτὰ ὑπαγωγῆς τῶν ἑτεροδοξούντων, τοῦ τοιούτου δ' ἀκατασχέτου ἀγῶνος συμμετέσχον, οὐ μόνον οἱ σοφοὶ καὶ οἱ θεολόγοι, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες.

Αἱ λουθηρο-καλβινικαὶ δοξασίαι εἰσεχώρησαν, ἐν τῷ μεταξύ, καὶ εἰς Πολωνίαν, ἠσπάσαντο δ' αὐτὰς πολλοὶ ἐκ τῶν τοῦ καθολικοῦ δόγματος. Οἱ ἐν Πολωνίᾳ τότε λατῖνοι ἐπίσκοποι ἦσαν πανίσχυροι καὶ ὑπέθαλπον τὸν θρησκευτικὸν φανατισμὸν τῶν εἰς τὸ καθολικὸν δόγμα πιστῶν ἐμμενόντων κατοίκων τοῦ βασιλείου, οἵτινες μετὰ δυσμενοῦς ἀπέβλεπον ὄμματος οὐ μόνον πρὸς τοὺς λουθηρο-καλβινιστάς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς Ὀρθοδόξους[1].

Ἡ παπικὴ Αὐλὴ τότε παντὶ σθένει ἐπεδίωκε τὴν συγχώνευσιν τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὴν λατινικήν, σπουδαῖον ἀντισήκωμα τῶν ἐν τῇ βορείῳ Εὐρώπῃ ἀπωλειῶν αὐτῆς θεωροῦσα τὴν πρόσκτησιν τῶν Ὀρθοδόξων, φρονοῦσα δ' ἐν ταὐτῷ, φαίνεται, ὅτι ἐδύνατο πλείονας νὰ προσκτήσηται ἐκ τῆς πραγματώσεως τοῦ σχεδίου τούτου δυνάμεις, ἵνα εὐθαρσότερον ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῶν πολεμίων αὐτῆς. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ μεγάλου τούτου σχεδίου ἀνετέθη εἰς τὸ τῶν Ἰησουϊτῶν τάγμα, σπουδαίας ἔχον διακλαδώσεις ἐν ἁπάσαις ταῖς χώραις, συμφέρον δ' ἐθεωρήθη ν' ἄρξηται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἐγχειρήματος ἀπὸ τῆς Πολωνίας.

Δ΄

Εἰς τοὺς τοιούτους σκοποὺς τῆς Αὐλῆς τῆς Ῥώμης πρόσφορον, ἀληθῶς, ἐπαρουσίαζε τὸ ἔδαφος ἡ Πολωνία, διὰ πολλοὺς λόγους, ὡς ἐκ τῶν κατωτέρω ῥηθησομένων ἐννοηθήσεται.

Μετὰ τὴν περιβόητον ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδον, καθ' ἣν ὑτεγράφησαν τὰ γνωστὰ ἄρθρα τῆς καταλλαγῆς καὶ συμφωνίας ἐν τοῖς δόγμασι τῆς πίστεως, ἡ ἐκκλησιαστικὴ εἰρήνη ἐταράχθη ἐν ταῖς ἀρκτῴαις ὀρθοδόξοις χριστιανικαῖς χώραις. Ὁ κλῆρος τῆς Λιθουανίας ἀπέρριψε τὸ ψήφισμα τῆς φλωρεντιανῆς συνόδου, ὁμολογήσας καὶ πάλιν τὸν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ. Οὐδὲν ἧττον, ἡ μητρόπολις τοῦ Κιέβου, συγκειμένη ἐκ τῶν ἐπισκοπῶν Βριάνσκου, Πρεσμιλίας, Τουρόβου, Λούτσκου, Βλαδιμήρου, Πολότσκου, Χόλμου καὶ Γαλικίας, ὑπετάγη τῇ Ῥωμῃ. Ἀλλ' ὁ Ἰσίδωρος, μητροπολίτης τοῦ Κιέβου καὶ πάσης τῆς Ῥωσσίας, ἀποκηρυχθείς, κατεκλείσθη ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Τσουδόβου[2]. Ὅθεν ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἤρξατο ἀνακτῶσα τὸ παλαιὸν κῦρος αὐτῆς. Πολλοὶ τῶν ἐπισκόπων καὶ ἀρχιμανδριτῶν τῆς μητροπόλεως τοῦ Κιέβου ἐδικάσθησαν καὶ ἐτιμωρήθησαν. Ἡ Αὐλὴ τῆς Ῥώμης, συγκινηθεῖσα ἐκ τῶν συμβάντων τούτων, ἔλαβε τὰ προσήκοντα μέτρα πρὸς τήρησιν μὲν τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ ψηφισθείσης, ἀλλὰ σθεναρῶς ὑπὸ τῶν πολλῶν ἀποκρουσθείσης, ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, προσηλυτισμὸν δὲ τῶν τὰ ὀρθόδοξα δόγματα δοξαζόντων εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν.

Ὁ κύριος μοχλὸς τῶν προσηλυτιστικῶν ἐνεργειῶν ὑπῆρξεν ὁ Ἰησουΐτης Ἀντώνιος Ποσσεβῖνος, ὅστις, ἀπὸ τοῦ 1581 ἐγκατασταθεὶς ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις, πᾶν μετῆρχετο μέσον, τεῖνον εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐγχειρήματος. Ὅπως κατασταθῇ εὐχερὴς ἡ περὶ τὴν πίστιν μεταβολὴ τῶν *αἱρετικῶν* Μοσχίων, ἔγραφεν ὁ Ἰησουΐτης πρὸς τὸν πάπαν Γρηγόριον τὸν ΙΓ΄, εἶναι ἀνάγκη ἵνα πρότερον φωτισθῇ ὑπὸ τῆς ἀληθοῦς θρησκείας τὸ Κίεβον, κοιτὶς τῆς θρησκείας αὐτῶν. Ἐνέπνευσε δ' ἐν ταὐτῷ τὴν ἰδέαν τῆς συστάσεως σχολείου τῶν Ἰησουϊτῶν ἐν Βίλνᾳ πρὸς ἀνατροφὴν τῶν πτωχῶν νέων τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἐν τοῖς δόγμασι τῆς λατινικῆς. Ἕνεκα τῶν ἐνεργειῶν τούτων, πολλοὶ λιθουανοὶ εὐγενεῖς ἤρξαντο αὖθις λαλοῦντες περὶ τῆς ἑνώσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καὶ κλίνοντες πρὸς τὴν δυτικήν. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1595 ὁ Ποσσεβῖνος, συγκαλέσας εἰς Κίεβον πάντας τοὺς ἐπισκόπους, ἔπεισεν αὐτοὺς ἵνα ζητήσωσι τὴν εἰρήνην καὶ ἀσφάλειαν ἐν τοῖς κόλ-

1. Ὅρα Δοκίμιον περὶ τῶν διχονοιῶν τῶν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις τῆς Πολωνίας, 1768.
2. Καραμζίνου, Ἱστορ. τῆς Ῥωσσίας. Τόμ. Ε΄.

ποις τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας. Μόνον δὲ δύο ἐπίσκοποι, ὁ Λεμβέργου Γεδεὼν Βαλαβὰν καὶ ὁ Πρεσμιλίας Μιχαὴλ ἠναντιώθησαν, ἀλλὰ δὲν εἰσηκούσθησαν. Ἐπέμφθησαν τότε εἰς Ῥώμην ὁ Βλαδιμήρου Ὑπάτιος καὶ ὁ Λούτσκου Κύριλλος, οἵτινες ἠσπάσαντο τὸν πόδα Κλήμεντος τοῦ Η΄ καὶ ἐδήλωσαν αὐτῷ τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἤλπιζον δέ, φαίνεται, ὅτι ὁ Πάπας θὰ ὑπεστήριζε τὰ δικαιώματα, ἅτινα διεξεδίκουν παρὰ τῇ Διαίτῃ, πρὸ πάντων, εἰς ἣν ἠξίουν νὰ παρεδρεύωσιν. Ἡ οὕτως ἐκδηλωθεῖσα ὑποταγὴ τῷ Πάπᾳ ἐνέπλησε χαρᾶς τὴν Αὐλὴν τῆς Ῥώμης. Οἱ δύο ἀποστάται ἱεράρχαι ἐφιλοξενήθησαν ἐν μεγαλοπρεπεστάτῳ ἀνακτόρῳ. Ἀφ' οὗ ὤμοσαν ὅτι τηρήσουσι πιστῶς τοὺς κανόνας τῆς Συνόδου τῆς Φλωρεντίας καὶ ἀφ' οὗ ὡμολόγησαν τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐκ τοῦ Πατρὸς καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ καὶ τὴν ὕπαρξιν τοῦ καθαρτηρίου καὶ ἀνεγνώρισαν τὰ πρωτεῖα τοῦ ἐπισκόπου τῆς Ῥώμης, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι θὰ τηρήσωσι τὴν ἀρχαίαν τάξιν τῆς ἱερουργίας καὶ τὴν σλαβικὴν γλῶσσαν, τότε ὁ μὲν Πάπας, ἐναγκαλισάμενος, ηὐλόγησεν αὐτούς, ὁ δὲ Σύλβιος Ἀντώνιος, διευθυντὴς τοῦ συμβουλίου, εἶπε μεγαλοφώνως· «Μετὰ παρέλευσιν, τέλος, ἑκατὸν πεντήκοντα ἐτῶν ἀπὸ τῆς Συνόδου » τῆς Φλωρεντίας ἐπανέρχεσθε, ἐπίσκοποι τῆς Ῥωσσίας, εἰς τὴν πέτραν τῆς πίστεως, » ἐφ' ἧς ὁ Χριστὸς ἐστερέωσε τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ, εἰς τὴν μητέρα καὶ ὁδηγήτριαν » πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, εἰς τὴν μόνην ἀληθινὴν ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν». Ταυτοχρόνως ἐψάλη δοξολογία, πρὸς ἀνάμνησιν δὲ τοῦ εὐτυχοῦς συμβάντος ἐνεγράφη ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς Ἐκκλησίας ἡ *διήγησις περὶ ἀναλάμψεως νέου φωτὸς ἐν ταῖς ἀρκτῴαις χώραις* καὶ ἐνεχαράχθη ἐπὶ ὀρειχάλκου ἡ εἰκὼν Κλήμεντος τοῦ Η΄ καὶ Ῥώσσου, προσκυνοῦντος ἐδαφιαίως πρὸ τοῦ θρόνου, μετὰ τῆς λατινικῆς ἐπιγραφῆς Ruthenis receptis.

Οἱ λιθουανοὶ ἐπίσκοποι ἤλπιζον τόσε, κατὰ τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Κλήμεντος, ὅτι ἤθελον συνεδρεύει ἐν τῇ Γερουσίᾳ, ὡς ὁ ῥωμαϊκὸς κλῆρος, ἀλλ' αἱ προσδοκίαι αὐτῶν διεψεύσθησαν καὶ αἱ πρὸς τοῦτο ἐνέργειαι αὐτῶν ἐματαιώθησαν ἀπέναντι τῆς ἰσχυρᾶς ἀντιστάσεως τῶν πολωνῶν ἱεραρχῶν, οἵτινες οὐδόλως συνῄνουν ὅπως ἐξομοιωθῶσι πρὸς αὐτοὺς οἱ Οὐνῖται.

Ἡ ἐκ τούτου ἀποθάρρυνσις τῶν Οὐνιτῶν ἐνίσχυσε τὸ θάρρος τῶν εἰς τὴν ἕνωσιν τῶν Ἐκκλησιῶν ἀνθισταμένων, εἰς τὰς τάξεις δὲ τούτων ἀνῆκον, πλὴν τῶν προμνημονευθέντων ἐπισκόπων Γεδεὼν καὶ Μιχαήλ, καὶ ἄλλοι ἐκκλησιαστικοὶ ἄρχοντες καὶ πολλοὶ λιθουανοὶ μεγιστᾶνες, ἐν οἷς ὁ πρίγκιψ Κωνσταντῖνος ὁ ἐξ Ὀστρόγου, βαθύπλουτος καὶ μεγαλόφρων[1]. Ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου, Σιγισμόνδος ὁ Γ΄, φίλα φρονῶν τῇ Αὐλῇ τῆς Ῥώμης, τὰ πάντα ἔπραττεν ὑπὲρ τῶν τοῦ καθολικοῦ δόγματος, παραγκωνίζων πάντα μὴ εἰς τὸ θρήσκευμα τοῦτο ἀνήκοντα. Εἰς ἅπαντα τὰ δημόσια τοῦ βασιλείου ὑπουργήματα, εἰκοσακισχίλια τὸν ἀριθμόν, διώρισε καθολικούς, πρόθυμον δὲ παρεῖχεν ἀρωγὴν καὶ ἐνζηλον συναντίληψιν εἰς πᾶσαν τῶν Ἰησουϊτῶν ἐνέργειαν.

Τίνας δ'εἶχεν ἀφορμὰς ὁ Σιγισμόνδος ὅπως συνδεθῇ τόσον στενῶς μετὰ τῆς Αὐλῆς τῆς Ῥώμης; Τὰ θρησκευτικὰ μόνον αἰσθήματα τοῦ βασιλέως ἤγαγον, ἆρά γε, αὐτὸν εἰς τὴν τοιαύτην πολιτείαν, ἢ ὑπεκρύπτετο ἐν αὐτῇ καὶ πολιτικὸν σχέδιον; Βαθύτερόν τις τὰ ἱστορικὰ τῶν χρόνων ἐκείνων συμβάντα ἐξετάζων, πείθεται ὅτι μεταξὺ τοῦ πονσκοποῦσα ὠφελείας. Ἡ μὲν Αὐλὴ τῆς Ῥώμης, ἀντισήκωμα, ὡς προείρηται, ἐπιζητοῦσα τίφηκος τῆς Ῥώμης καὶ τοῦ βασιλέως Σιγισμόνδου ἐπῆλθε καταλλαγή, ἀμοιβαίας ἀποτῶν ἐκ τῆς διαδόσεως τῶν λουθηρο-καλβινιστικῶν δογμάτων ἀπωλειῶν αὐτῆς, ἐπεδίωκε τὴν συγχώνευσιν τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ πάντων τῶν ἀπὸ ταύτης ἐν γένει ἐξαρτωμένων εἰς τὴν καθολικήν, πρόσφορον ἡγουμένη τὴν ἔναρξιν τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σχεδίου τούτου, καθάπερ εἴπομεν ἀνωτέρω, ἀπὸ τῶν ἀρκτῴων χωρῶν, ὁ δὲ Σιγισμόνδος ἐπόθει ν' ἄρξηται, τῇ συναρωγῇ τῆς ῥωμαϊκῆς Αὐλῆς, τῆς ὅλης Ῥωσσίας, αὐτὸς τσάρος,

1. Καραμζίνου, Ἱστορία Ῥωσσίας.

ἀνακηρυσσόμενος ἢ ἀναβιβάζων ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτῆς τὸν υἱόν του Λαδίσλαον, ὅπερ καὶ βραδύτερον ἐπετεύχθη.

Αἱ συνθῆκαι λοιπόν, ὑφ' ἃς διετέλει ἡ Πολωνία, ἦσαν εὐνοϊκαί, ὡς προείρηται, εἰς τὰ σχέδια τῆς ῥωμαϊκῆς Αὐλῆς, οὐδεμία δ' ἀμφιβολία ὅτι αὕτη διήγειρε τὰς ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις θρησκευτικὰς ἔριδας, σκοπὸν προτιθεμένη νὰ καθυποτάξῃ εἰς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν, διὰ τοῦ βασιλέως Σιγισμόνδου, τοὺς ἑτεροδοξοῦντας ὑπηκόους αὐτοῦ, εἶτα δὲ καὶ ἅπαντας τοὺς Ῥώσσους.

Τὸ τοιοῦτο δὲ σχέδιον ἐκτίθησι καὶ ὁ Μᾶρκος Ῥενιέρης[1], λέγων: « Ταύτης δὲ τῆς » ἑνώσεως ἅπαξ κατορθωθείσης ἑκουσίως ἢ ἀκουσίως, ὁ σκοπὸς ἦτο νὰ ὑποταχθῇ ἤδη » καὶ ἡ ῥωσσικὴ Ἐκκλησία, ἐπὶ δὲ τούτῳ νὰ προχειρισθῇ τσάρος καθολικός τις πρίγ» κιψ καί, εἰ δυνατόν, αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Σιγισμόνδος, τὸ τοσοῦτον πειθήνιον ὄργανον » τῆς βατικανικῆς πολιτικῆς... Τῆς δὲ Ῥωσσίας καὶ ὅλων τῶν σλαυϊκῶν ἐπαρχιῶν ὑπο» ταχθεισῶν ἅπαξ εἰς τὸν νόμον τῆς Ῥώμης, τίς πλέον ὑπελείπετο εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν » ἐλπίς; ἢ τί κώλυμα ἠδύνατο τοῦ λοιποῦ ν' ἀναχαιτίσῃ τὴν προαγομένην τοῦ Καθο» λικισμοῦ πλημμυρίδα ;»

Ε΄

Τὸ σχέδιον οὖν τῆς ῥωμαϊκῆς Αὐλῆς ἦτο μεγαλεπήβολον, οἱ δὲ Ἰησουῖται, οἵτινες ἀνέλαβον τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ, ἐπεδόθησαν μετὰ ζήλου καὶ μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῖς δεξιότητος εἰς τὸ ἔργον. Οὗτοι, βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ Σιγισμόνδου, ἐπελάβοντο τῆς ἀγωγῆς τῆς νεολαίας, ἐπανήγαγον εἰς τὸ καθολικὸν θρήσκευμα τὰς ἐπιφανεῖς καὶ ἰσχυρὰς οἰκογενείας Τσιαλίνσκα, Κόστκα καὶ Κονοπάτ καὶ πολλοὺς Γραικοὺς προσηλύτισαν[2]. Ὁ ἐν Βαρσοβίᾳ τότε νούντσιος τοῦ Πάπα ἐπεῖχε καὶ τόπον Μεγάλου Ἱερεξεταστοῦ. Τὸ παρ' αὐτῷ δικαστήριον ἦν φοβερώτατον. Τοῦ δικαστηρίου δὲ τούτου τὰς βιαιότητας καὶ τοὺς διωγμοὺς ἐδοκίμασαν οἵ τε Γραικοὶ καὶ οἱ Λουθηρο-καλβινισταί. Οἱ λατῖνοι ἐπίσκοποι ἐξεσφενδόνων ἀφορισμὸν κατὰ παντὸς εὐπατρίδου, ἀνήκοντος εἰς τὸ δόγμα τῶν Γραικῶν ἢ τῶν Προτεσταντῶν, ὁ τοιοῦτος δ' ἀφορισμὸς ἀπεστέρει τὸν ἀφοριζόμενον τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι ἐν ταῖς Διαίταις. Ὀλίγῳ δ' ὕστερον οἱ διωγμοὶ ἐστράφησαν, κυρίως, κατὰ μόνων τῶν Ὀρθοδόξων.

Πάντα ταῦτα διεπράττοντο ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ τῇ ἐπινεύσει τοῦ Σιγισμόνδου, συνῳδὰ ταῖς ἐκ Ῥώμης ὁδηγίαις, συνεργοὶ δ' ἐν τῷ ἐγχειρήματι ἐχρησίμευον καὶ οἱ τὴν πάτριον θρησκείαν ἀπαρνησάμενοι τέως ἐπίσκοποι τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἡ κατὰ τοιόνδε τρόπον παρασκευασθεῖσα θρησκευτικὴ ἔρις προξέλαβεν, ἐπὶ τέλους, τραγικὸν χαρακτῆρα. Ἰδοὺ δὲ τί καὶ ὁ Δοσίθεος, ἀναφέρει περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου: «Ἀλλ' οἱ Γιεζουβῖται, πάντων τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἐκκλησίας... τολμηρότατοι ὄντες » ἐσυκοφάντουν τὴν ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ὅτι πρεσβεύει τὰ Λουτέρων καὶ Καλβίνων » καὶ περὶ τῆς μεταβολῆς τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Πάσχα κατέκρινον τὴν αὐτὴν ἀποστο» λικὴν Ἐκκλησίαν ὡς τάχα ἠπατημένην. Ἐκήρυττον δὲ τὰ ἀθέμιτα ταῦτα μάλιστα ἐν » τῇ Λεχίᾳ καὶ τῇ μικρᾷ Ῥωσσίᾳ, ὑποκειμένῃ τότε τῇ ἡγεμονίᾳ τῆς Λεχίας. Ἔλεγον δὲ » πρὸς ταῖς ἄλλαις αὐτῶν βλασφημίαις ὅτι ὁ μὴ πιστεύων εἰς τὸν πάπαν τῆς Ῥώμης » ἄθεός ἐστι καὶ ἀδύνατον σωτηρίας τυχεῖν. Τοσοῦτον, ὥστε τοῦ διαβεβοημένου ἐπὶ » ὀρθοδοξίᾳ κνέζη Βασιλείου τὴν θυγατέρα Μαρίαν ἑλκύσαντες εἰς τὸν παπισμὸν καὶ » ἐκείνης πεισθείσης ἀπὸ τῆς ἀνωτέρω διδαχῆς αὐτῶν, δηλονότι τῆς, ὅστις οὐ πιστεύει » εἰς τὸν πάπαν ἔστιν ἄθεος, καὶ φρονούσης διὰ τὸν πατέρα αὐτῆς ὅτι ἐκολάσθη, οἱ

1. Κύριλλ. Λούκαρ., σελ. 12—13.

2. Cantù, Histoire Universelle. Τόμ. IV, σελ. 366.

» Γιεζουβῖται, διὰ νὰ τὴν καλοκαρδίσουν, ἐπήγασι καὶ ἔσκαψαν καὶ εὗγαλαν τὰ κόκκαλα » τοῦ πατρός της ἀπὸ τὸν τάφον καὶ τὰ ἐβάπτισαν κατὰ τὴν τάξιν τῶν Λατίνων... Οὐ » μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν Λεχίᾳ Ἰουδαίοις ἐδώκασι μεγάλην ἐξουσίαν κατὰ τῶν Ὀρθοδό- » ξων. Ὥστε, πλάττοντες αἰτίας οἱ χριστιανοκτόνοι, ἐξέβαλλον ἀπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν τοὺς » ἱερεῖς καὶ τοὺς ἐτυραννοῦσαν· καὶ τὸ δὴ μέγιστον κακόν, συκοφαντήσαντες ἕνα ἱερέα » ὀρθόδοξον ὡς ἄξια θανάτου πράξαντα, τὸν ἔβγαλαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν ἐνδεδυμένον » τὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ τὸν ἐφούρκισαν ὡς ἦτον ἐνδεδυμένος[1]».

Ἔκθεσις δὲ πρὸς τὸν Λούκαριν «Δούπνηθεν, μαικακτηριῶνος ἕκτῃ ἐπὶ δέκα τοῦ ϛφ϶ζ΄=15 Σεπτεμβρίου 1596» γραφεῖσα, ἣν ἐν τοῖς χειρογράφοις τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἁγιοταφιτικοῦ Μετοχίου σῳζομένην, ἐδημοσίευσεν ὁ Legrand,[2] τὴν ἐν Πολωνίᾳ κατάστασιν τῶν Ὀρθοδόξων ἐπίσης διεκτραγῳδεῖ, περιέχουσα, σὺν ἄλλοις, καὶ τάδε: «... καθ' ἣν δ' ἔμελλον ἀπᾶραι τῶν ἐκεῖθεν, ἐκόμισάν μοι καὶ δεύτερα τῶν γραμ- » μάτων διακομισταί τινες τῶν κατὰ τὴν ἄνω Δακίαν ἡμετέρων Γραικῶν πολλοῖς τε » κἀξίοις ἐντυχόντες συνοδοιπόροις, τὰ μὲν παρὰ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου καὶ εὐσεβε- » στάτου Βασιλείου, τοῦ τῆς Ὀστροβίας ἡγεμόνος καὶ τῶν ἑξῆς, πολλῶν τε ἄλλων τῶν » ὑπὸ τὴν ἀρχὴν Πολωνίας τῆς ὀρθοδόξου θρησκείας ἀντεχομένων Ῥωσσίων· ἅτ' ἐδή- » λου τὸν θόρυβον τῆς ἐνταῦθα ἐκκλησίας, ὃν οἱ νόθοι ἐπίσκοποι μᾶλλον ἢ ἐπίσκοποι » αὐτῆς προυξένησαν, οἱ νεήλυδες ἀπόστολοι τοῦ βυθίου καὶ καταχθονίου, οἱ περὶ τὴν » σοφίαν ἀπαίδευτοι· οἷς τὸ παρ' ἀξίαν μετασχεῖν τῆς ἀξίας (πόδες γὰρ μόλις που ὄντες » ἢ ἄλλο τι τῶν εὐτελεστέρων, κεφαλαὶ παραχρῆμα γεγόνασιν) ἀφορμὴ τοῦ κακῶς » φρονεῖν γέγονεν, ἢ ἀνοήτως· οὐ μόνον γὰρ ἀπεστάτησαν τῆς καθ' ἡμᾶς ἀνατολικῆς » ἁγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας καὶ τῇ δυτικῇ προσεκολλήθησαν, παρ' ἀξίαν προβιβασθέν- » τες, ἀλλὰ καὶ κατὰ συνθήκην τοῦ τὴν ἀρχὴν Πολωνίας διέποντος, ὑπεῖξαι τῷ πάπ' ἀ- » ναγκάζουσι πάντας σχεδὸν τοὺς ὑπὸ τὴν ἀρχὴν αὐτὴν ὀρθοθόξους τῶν Ῥωσσίων, συν- » εργούς τινας ἔχοντες καὶ συνίστορας σπερμολόγους καὶ φρεναπάτας· ἢ οὐκ οἶδ' ὅπως » τὴν τοῦ Ἰησοῦ μοι προσηγορίαν, τὴν ὅλως αὐτοῖς μὴ καθήκουσαν, κατ' ἀνθρωπα- » ρέσκειαν ἴσως σφετερισάμενοι, Ἰησουῖται τυγχάνουσι ψευδωνύμως κεκλημένοι, διὰ » θόρυβον δηλαδὴ καὶ ἀποστασίαν..., τὰ δὲ παρὰ τῶν ἡμετέρων Γραικῶν τῶν τε κατὰ » τὴν Δακίαν καὶ τὴν Πολωνίαν αὐτὴν παραπλήσια σχεδὸν διελάμβανον».

Γ΄

Ταῦτα πάντα ἔλαβον ὑπὸ σπουδαίαν ὄψιν αἱ Ἐκκλησίαι Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ ἀπεφάσισαν τὴν εἰς Πολωνίαν ἀποστολὴν πατριαρχικῶν ἐξάρχων, ὡρίσθησαν δ' ὡς τοιοῦτοι, ἐξ ὀνόματος μὲν τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὁ ἀρχιμανδρίτης Νικηφόρος, ἐκ μέρους δὲ τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας Κύριλλος ὁ Λούκαρις, σύγκελλος τότε διατελῶν τοῦ ἀλεξανδρινοῦ θρόνου, «ἐπὶ τῷ διακωλῦσαι καὶ συνταράξαι τῶν Ῥώσσων τὴν ἕνωσιν ἢ μᾶλλον (διὰ) τὴν ἐπάνοδον πρὸς τὴν μητέρα τῶν Ἐκκλησιῶν, τὴν ἀποστολικὴν καθέδραν». Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ τῆς εἰς Πολωνίαν ἀποστολῆς τῶν πατριαρχικῶν ἐξάρχων ὁ Μελέτιος Πηγᾶς ἔπεμψε πρὸς τὸν βασιλέα Σιγισμόνδον διὰ τοῦ Λουκάρεως γράμματα ἐκτενῆ, ἐν οἷς ὁ κλεινὸς πρωθιεράρχης σθεναρῶς ἀντεπεξήρχετο κατὰ τῶν περὶ πρωτείων ἀξιώσεων τῆς ῥωμαϊκῆς Αὐλῆς.

Ἀλλὰ κατὰ τίνα ἀκριβῶς χρόνον οἱ πατριαρχικοὶ ἔξαρχοι μετέβησαν εἰς Πολωνίαν; Λέγουσί τινες ὅτι μετέβησαν ἐκεῖσε κατὰ τὸ 1595[3], ἄλλοι δὲ κατὰ τὸ 1600[4]. Ἐν

1. Δοσιθέου Ἱστορ. τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων.
2. Ὅρα Bibl. Hell. E. Legrand, Τόμ. IV, σελ. 221—225.
3. Σάθα Σχεδίασμα.
4. Thomas Smith An account of the Greek. Church, London, MDCLXXX.

ἀμφοτέραις ὅμως ταῖς χρονολογίαις ταύταις ὑπάρχει ἀνακρίβειά τις. Τὰ ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ἁγιοταφιτικοῦ Μετοχίου ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Βιβλιογραφίᾳ τοῦ Legrand δημοσιευθέντα ἔγγραφα δύνανται νὰ καθοδηγήσωσιν ἡμᾶς εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τοῦ χρόνου τῆς μεταβάσεως τῶν ἐξάρχων εἰς Πολωνίαν. Ἐν αὐτοῖς εὑρίσκομεν δύο ἐπιστολὰς βραχείας τοῦ Λουκάρεως, ἀπευθυνομένας «τῷ μεγαλοπρεπεστάτῳ ἡγεμόνι τῆς Ὀστροβίας καὶ Κιέβου στρατηγῷ κυρίῳ Βασιλείῳ». Καὶ διὰ μὲν τῆς πρώτης ὁ Λούκαρις ἀναγγέλλει αὐτῷ τάδε: «Ἀπήραμεν ἤδη Κωνσταντινόβης καὶ πορευόμενοι τὴν ἐπείγουσαν ὅπῃ περ » γέγραφε, προσδοκῶμεν σὺν Θεῷ μητρί τε παναχράντῳ τριταῖον καταλαβεῖν τὸ Σβυάλ- » λιον»· διὰ δὲ τῆς ἑτέρας λέγει: «Ἡμέραν ἐνταῦθ' ἤκομεν μετὰ τρίτην ἥπερ ἡμῖν πρό- » τριτα γέγραφεν ἡ σὴ μεγαλο- » πρέπεια καὶ μένομεν προσδε- » χόμενοι τὴν ἄφιξιν αὐτῆς. Ὅ- » θεν ἀξιοῦμεν ἐν τάχει γενέσθαι » τὴν ἕνωσιν ἣ προπέμψαι ἡμῖν » τὸν φιλομαθέστατον καὶ ἀγα- » πητὸν ἐν Κυρίῳ Κυπριανόν, ὡς » ἐπιστάμενον ἐν μέρει τήν τε » διάλεκτον καὶ τὰ ἑλληνικὰ τῶν » μαθημάτων συνομιλίας χάριν».

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Σωφρόνιος Γ΄ ὁ εἶτα Ἀλεξανδρείας *(1863)*

Ἡ πρώτη τῶν εἰρημένων ἐπιστολῶν χρονολογεῖται «Κωνσταντινοβίηθεν, ἑκατομβαιῶνος ε΄ ἱσταμένου», ἡ δὲ δευτέρα «Σβυαλίηθεν, ἑκατομβαιῶνος ὀγδόῃ ἱσταμένου».

Ἐπίσης δὲ «Σβυαλίηθεν ἑκατομβαιῶνος ὀγδόῃ ἱσταμένου» γράφει ὁ αὐτὸς Λούκαρις τῷ Κυπριανῷ, ἀναγγέλλων αὐτῷ ὅτι ἔλαβε τὰ τοῦ ἡγεμόνος δύο γράμματα καὶ ἐπαινῶν ἀμφοτέρους ὅτι πρόθυμοι τυγχάνουσι ζηλωταὶ τῆς ἀκραιφνοῦς ἡμῶν πίστεως, τῷ αὐτῷ δὲ Κυπριανῷ γράφει ἀπὸ Δούπνης, «ἑκατομβαιῶνος ὀγδόῃ φθίνοντος», ζητῶν τὰ βιβλία Κεδρηνοῦ τοῦ ἱστορικοῦ καὶ Θωμᾶ τοῦ Ἀκουινιώτου, πρὸς δὲ καὶ τὸ καλυμμαύχιον αὐτοῦ. Ἕτεραν δ' ἐπιστολὴν ἀπηύθυνεν ὁ Λούκαρις τῷ Γαβριὴλ Δωροθεΐτῃ «Ὀστροβίηθεν, βοηδρομιῶνος πέμπτῃ ἱσταμένου».

Οὐδεμία τῶν ἐπιστολῶν τούτων φέρει σημείωσιν ἔτους, ἀλλ' εἰκάζεται πάντως ὅτι αὗται ἐγράφησαν τῷ 1596, διότι ἡ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα καὶ πρὸς τὸν Λούκαριν «Δούπνηθεν» ἀπευθυνομένη ἐπιστολή, ἥτις χρονολογεῖται, ὡς εἴδομεν, «μαιακτηριῶνος ἐπὶ δέκα τοῦ ,αφ϶ζ΄» (16 Σεπτεμβρίου 1596), ἀναφέρει καὶ περὶ τοῦ διορισμοῦ τοῦ Λουκάρεως ὡς ἐξάρχου καὶ προσκαλεῖ αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς Πολωνίαν «ἀναβολῆς δίχα τῆς οἱασοῦν». Ἰδοὺ ἡ σχετικὴ τῆς ἐν λόγῳ ἐπιστολῆς περικοπή: « πλὴν δέον συναγωνίσασθαι » καὶ Κύριλλον τὸν καὶ υἱὸν καὶ ἀδελφόν, τοῦτο μὲν ὡς σύγκελλον τῆς τῶν Ἀλεξαν- » δρέων ἁγίας Ἐκκλησίας, τοῦτο δὲ καὶ ὡς σύμμαχον ἀναγκαῖον..... ἀνάβαινε τοί-

» νυν, φίλτατε, πρὸς ἡμᾶς, ἀναβολῆς δίχα τῆς οἱασοῦν, ἑτοίμους ὄντας μετὰ τοῦ » μεγαλοπρεπεστάτου Βασιλείου καὶ πολλῶν ἄλλων ἐπὶ τῆς ἀθέσμως τονθορυζομένης » τοῖς ἀποστάταις συνόδου εἰς ἀποσκορακισμὸν τῶν πονηρῶν καὶ ματαίων διαβουλίων » αὐτῶν καὶ ἐνστερνισμὸν τῶν ὀρθῶν καὶ θείων δογμάτων τε καὶ ἐθῶν τῆς ἀμωμήτου » καὶ ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως ».

Ἕνεκα τοῦ κατεπείγοντος χαρακτῆρος τοῦ ζητήματος, δὲν δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι οἱ πατριαρχικοὶ ἔξαρχοι ἀνέβαλον ἐπὶ μακρὸν τὴν εἰς Πολωνίαν μετάβασίν των. Ἡ σπουδὴ δ' αὐτῶν φαίνεται καὶ ἐξ ὅσων ὁ Λούκαρις ἔγραφεν, ὡς εἴδομεν ἀνωτέρω, τῷ Βασιλείῳ, συνεννοούμενος μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἡμέρας τῆς εἰς ἕκαστον σταθμὸν ἀφίξεώς του. Τούτων δ' ἕνεκα καὶ τὸ ἐν τῇ ἀνωτέρω περικοπῇ περιεχόμενον «ἀνάβαινε τοίνυν» σημαίνει βεβαίως ὅτι ὁ Λούκαρις ὡδοιπόρει ἤδη ἀναβαίνων εἰς Πολωνίαν. Οἱ πατριαρχικοὶ οὖν ἔξαρχοι ἀπῆλθον εἰς Πολωνίαν, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1596. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἐχωρίσθησαν καθ' ὁδόν, ἐρίσαντες ἀλλήλοις, καθ' ἃ ἐξάγεται ἀπὸ ἐπιστολίου τινός, φέροντος τὴν ὑπογραφὴν « ὁ σὸς Νικηφόρος » καὶ τῷ Κυρίλλῳ, βεβαίως, ἀπευθυνομένου, ἐν ᾧ ἀναγινώσκομεν τάδε: « Ὅτι μὲν » αὐτὸς οὐκ ἐκώλυσα τὴν σὴν ἐντεῦθεν ἀποδημίαν, τοῦτο Κύριος καὶ οἱ κωλύοντες μαρ» τυροῦσιν· ὅτι δὲ οἷα νέος γράφεις μοι πέρα τοῦ δέοντος καὶ τοῦτο διὰ τὸ τῆς νεότητος » γοργόν τε καὶ θυμῶδες συγγνώμης ἄξιον· Κύριος δὲ ὁ ἐτάζων καρδίας καὶ νεφροὺς » κρίνει ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ».

Λέγεται μάλιστα ὅτι ὁ Λούκαρις ἀπεστάλη καὶ ἄλλοτε μόνος εἰς Πολωνίαν, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτο τυγχάνει ἀμφίβολον. Ἴσως δὲ τοῦτο ὑπονοεῖ ὁ Δοσίθεος, ὅταν ἀναφέρῃ περὶ τῆς εἰς Πολωνίαν μεταβάσεως τοῦ Λουκάρεως, χωρὶς νὰ ποιῆται ποσῶς μνείαν τοῦ Νικηφόρου, ἐξάρχου τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἰδοὺ τί ὁ Δοσίθεος λέγει: « Ἐν » τοιούτοις οὖν κακοῖς εὑρισκομένων τῶν ἐν τῇ Λεχίᾳ ὀρθοδόξων Ῥώσσων, ὁ ἁγιώτατος » πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μελέτιος πρῶτος αὐτὸς ἀντέπραττε ταῖς ἀσεβείαις τῶν Γιε» ζουβιτῶν, μετὰ ταῦτα δὲ Κύριλλον τὸν Λούκαριν, σοφώτατον ὄντα, εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ » ἀρχιμανδρίτου ἀναβιβάσας καὶ ἔξαρχον τοῦ ἰδίου προσώπου ἀποκαταστήσας, ἔπεμψε » καὶ ἐδίδασκε τοὺς Ῥώσσους τὰ περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ δὴ καὶ σχολεῖα συνέ» στησεν ἐκεῖ καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα ἐποίησε πρὸς στερέωσιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ».

Ζ΄

Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, οἱ δύο πατριαρχικοὶ ἔξαρχοι, Κύριλλος ὁ Λούκαρις καὶ ὁ Νικηφόρος, ἀφίκοντο εἰς Πολωνίαν μετὰ τὴν ἐκ Ῥώμης ἐπάνοδον τῶν δύο ἐπισκόπων, οἵτινες εἶχον μεταβῆ ἐκεῖσε, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ὅπως ὑποβάλωσι τὴν ὑποταγὴν τῶν Ὀρθοδόξων τῆς Πολωνίας εἰς τὸν πάπαν Κλήμεντα τὸν Η΄.

Ἕνεκα τῶν διαμαρτυριῶν, ἃς διετύπωσαν κατὰ τοῦ τοιούτου διαβήματος καὶ ἐν γένει κατὰ τῆς ἐν Κιέβῳ συνελθούσης συνόδου, ὁ δοὺξ τῆς Ὀστροβίας καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ὁ βασιλεὺς Σιγισμόνδος ἐπένευσεν εἰς τὴν συγκρότησιν ἐν Βρέστῃ νέας συνόδου τῶν ἐπισκόπων ὅπως διακανονίσῃ τὴν ἐγερθεῖσαν διαφωνίαν, διώρισε δ' ὡς πρέσβεις ἵν' ἀντιπροσωπεύσωσιν αὐτὸν ἐν τῇ συνόδῳ ταύτῃ τὸν δοῦκα τῆς Λιθουανίας Ῥατσιβίλ, πρὸς δὲ τὸν καγκελλάριον καὶ τὸν θησαυροφύλακα τοῦ δουκάτου. Ὁ δοὺξ τῆς Ὀστροβίας καὶ οἱ ὀπαδοί αὐτοῦ, οἵτινες εἶχον ἀποφασίσει νὰ ἐμμείνωσιν ἐν τῇ τῶν προγόνων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως ἐξαρτήσει, διετάχθησαν νὰ ἐμφανισθῶσι πρὸ τῆς Συνόδου, ὅπερ καὶ ἔπραξαν[1]. Εἰς τὴν νέαν ταύτην σύνοδον οἱ πατριαρχικοὶ ἔξαρχοι διεξεδίκησαν τὸ δικαίωμα νὰ παρακαθίσωσιν ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν δύο πρεσβυτέρων τῆς Ἀνατολῆς Ἐκκλησιῶν, ἀλλά, διαφωνίας ὡς πρὸς τὴν τοιαύτην ἀξίωσιν

1. Thomas Smith, An account of the Greek Church.

ἐπελθούσης μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς νέας ταύτης συνόδου, οἱ μὲν τῆς Ὀρθοδοξίας πιστοὶ ὑπέρμαχοι, συνελθόντες κατ' ἰδίαν μετὰ τῶν πατριαρχικῶν ἐξάρχων, ἀνεθεμάτισαν τοὺς ἀποστατήσαντας τῆς Ὀρθοδοξίας, οἱ δὲ λατινόφρονες ἐπίσκοποι, ἐν οἷς κατηριθμοῦντο ὁ Λούτσκης Κύριλλος, ὁ Πίνσκης Λεόντιος, ὁ Χόλμης Διονύσιος καὶ ἄλλοι, συνελθόντες μετὰ τῶν λατίνων ἀρχιερέων, ἀνεθεμάτισαν τοὺς ἀντιπάλους αὐτῶν, ἐπικυρώσαντες τὰς πράξεις τῆς προηγουμένως ἐν Κιέβῳ συγκροτηθείσης συνόδου, ἐκ τῆς διαμάχης δὲ ταύτης παρήχθη ἡ αἵρεσις τῶν Οὐνιτῶν (Ἡνωμένων), ὧν τὴν προστασίαν ἀνέλαβον αἱ πολιτικαὶ τοῦ βασιλείου ἀρχαί, βοηθούμεναι ὑπὸ τῶν Ἰησουϊτῶν.

Τραγικαὶ τότε διεδραματίσθησαν σκηναί. Κατὰ τὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντα ἄγγλον ἱστοριογράφον Θωμᾶν Σμίθ, ὁ Σιγισμόνδος ἐξέδοτο διάταγμα, δι' οὗ ἀπηγόρευε τὴν περαιτέρω διάδοσιν τοῦ ὀρθοδόξου θρησκεύματος ἐν ταῖς χώραις αὐτοῦ. Οἱ μὴ ἀναγνωρίζοντες τὴν ἕνωσιν ἐστερήθησαν τῶν πολιτικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων. Οἱ ὀρθόδοξοι ναοὶ ἁρπαγοῦντο βίᾳ ἀπὸ τοὺς κατόχους αὐτῶν καὶ παρεδίδοντο εἰς τοὺς Οὐνίτας καὶ πολλὰ ἄλλα σκανδαλώδη διεπράχθησαν, ἀποτέλεσμα σχόντα τὴν ἀπὸ τῆς Ὀρθοδοξίας ἀπέλασιν τεσσάρων ἑκατομμυρίων ψυχῶν.

Ὁ βασιλεὺς Σιγισμόνδος ἔβλεπεν ὅτι ἡ παράτασις τῆς τοιαύτης καταστάσεως ὀλέθρια εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ ἐδύνατο νὰ ἔχῃ τὰ ἀποτελέσματα. Ἐσκέφθη οὖν ὅτι τὰ πράγματα θὰ προελαμβάνοντο, ἂν τὸ ἑνωτικὸν τῆς συνόδου ἐκείνης ψήφισμα ὑπὸ τῆς μιᾶς τοὐλάχιστον τῶν τεσσάρων τῆς Ἀνατολῆς Ἐκκλησιῶν ἐγίνετο ἀποδεκτόν, ἐφ' ᾧ καὶ ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Μελέτιον Πηγᾶν, ὃν συνεβούλευε νὰ δηλώσῃ τὴν ὑποταγὴν αὐτοῦ πρὸς τὸν πάπαν τῆς Ῥώμης. Γινώσκων δὲ τὴν φήμην τοῦ Λουκάρεως παρὰ τοῖς ὁμοθρήσκοις αὐτοῦ, ὡς καὶ τὴν ὑπόληψιν, ἣν οὗτος εἶχε παρὰ τῷ Πηγᾷ, ἐνεκωμίαζεν αὐτὸν ἐν τῇ ἐπιστολῇ του, λέγων: «a tua verò clementia hoc quidem tempore petimus ut reverendum Patrem Cyrillum Lucari, Exarchum hujus Apostolicæ sedis et filium nostrum, favore Regio dignetum, hominem et Probitate et eruditione Regio favore dignissimum».

Διὰ τῆς τοιαύτης ἐκδηλώσεως τῆς βασιλικῆς εὐνοίας καὶ δι' ἄλλων παντοίων μέσων ὁ Σιγισμόνδος προσεπάθησε νὰ ἑλκύσῃ πρὸς ἑαυτὸν τὸν Λούκαριν, ἀλλ' οὗτος δι' ἐπιτηδείου καὶ διπλωματικοῦ τρόπου ἠρνήθη νὰ δεχθῇ τὰς προτάσεις τοῦ βασιλέως καὶ διαπύρως εἰργάζετο εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, θάρρος ἀντλῶν ἐκ τῶν νουθεσιῶν καὶ παραινέσεων Μελετίου τοῦ Πηγᾶ, ὅστις τοιάδε ἐπέστελλεν αὐτῷ, ἐν Πολωνίᾳ ἔτι διατρίβοντι:

« Πονοῦντά σε δεῖ — ἀλλὰ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ ἀποκαμεῖν —. Ἐπεὶ δὲ σφοδρότε» ρον χειμάζεται κατὰ Σαυρομάτας ἡ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησία ταῖς τοῦ Πάπα ἐπη» ρείαις, μένε κατὰ χώραν· μὴ φανεὶς λιποτακτῶν καὶ μάλιστα συμβάν σε οὐ θεατὴν » μόνον γεγονέναι τῶν ἀγώνων τῶν κατὰ τῆς εὐσεβείας, ἀλλὰ καὶ μέτοχον τῶν σκαμμά» των, καὶ ἀθλητήν, ἀρρενωπὸν καὶ τὸ φρόνημα καὶ τὸν ζῆλον δεδειχότα. Σὺ δὲ μένων » αὐτοῦ καὶ τήρει σεαυτὸν ἐν ἁγνείᾳ καὶ σωφροσύνῃ καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ».

Πράγματι δ' ὁ Λούκαρις δὲν ἀπέκαμεν, ἀλλ' ἀπῆλθε μετὰ τοῦ συναδέλφου αὐτοῦ Νικηφόρου εἰς Βίλναν ὅπως συσκεφθῇ μετὰ τῶν ἐκεῖ συνελθόντων ἀρχιερέων καὶ προκρίτων περὶ τῶν ληπτέων μέτρων κατὰ τοῦ κινδύνου. Κατὰ τὴν ἐν Βίλνᾳ δὲ διαμονὴν αὐτοῦ, ἐν ἀρετῇ ἑαυτὸν τηρήσας, κατὰ τὰ παραγγέλματα τοῦ Μελετίου Πηγᾶ, μεγάλων ἠξιώθη τιμῶν ὁ Λούκαρις, ἐτιμήθη δ' ὑπὸ τῆς ἐκεῖ ῥωσσικῆς Ἀκαδημείας καὶ τῷ ἀκαδημαϊκῷ τίτλῳ Rheteur. Δὲν ἔπαυε δ' ἐν τῷ μεταξὺ γράφων τὰ προσήκοντα ὁ Μελέτιος Πηγᾶς « τῷ ἐνδοξοτάτῳ καὶ ἐκλαμπροτάτῳ, εὐσεβεστάτῳ τε καὶ ὀρθοδοξοτάτῳ αὐθέντῃ » καὶ δεσπότῃ Ὀστροβίας, ἀρχηγῷ Λιτουανείας καὶ Κιοβίας καὶ κριτῇ Βλαδιμηρίας, τῷ » μεγαλοπρεπεστάτῳ κνέζῃ Βασιλείῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ὀρθοδοξοτάτοις καὶ ὑπερφυέσιν » ἄρχουσι καὶ δεσπόταις πάσης Μικρᾶς Ῥωσσίας, τοῖς τε εὐλαβεστάτοις τῶν ἱερέων καὶ

» παντὶ τῷ φιλοχρίστῳ λαῷ τῶν Ὀρθοδόξων τῶν κατὰ πᾶσαν ταύτην τὴν ἀρχὴν εὑρι-
» σκομένων» ἐξ Ἀλεξανδρείας κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1597, ἔτι δὲ κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1597 καὶ κατὰ τὸ 1598 ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου εὑρίσκετο ὡς «ἐπιτηρητὴς τοῦ οἰκου-
μενικοῦ θρόνου» μετὰ τὸν θάνατον Θεοφάνους τοῦ Α', ἀπευθυνόμενος «τοῖς εὐσε-
» βεστάτοις καὶ ὀρθοδοξοτάτοις Ῥώσσοις, τοῖς ἀνὰ πᾶσαν τὴν ὑψηλοτάτην ἀρχὴν τῆς
» κρατίστης βασιλείας Πολωνίας παροικοῦσι», καὶ πάλιν «τοῖς κατὰ Ἀπωλωνίαν εὑρι-
» σκομένοις ὀρθοδόξοις Χριστιανοῖς, Ῥώσσοις τε καὶ Ἕλλησι, τοῖς τε θεοφιλεστάτοις
» ἀρχιερεῦσιν, εὐλαβεστάτοις ἱερεῦσι, τιμίοις ἄρχουσι καὶ παντὶ τῷ χριστωνύμῳ λαῷ».

Ἀλλ' ἐν ᾧ τοιαῦτα ἐγίνοντο ἔμφρονα διαβήματα παρὰ τοῦ Πηγᾶ, ἐν Βίλνᾳ δὲ πᾶσα κατεβάλλετο ἐνέργεια, πρωτοστατοῦντος πάντοτε τοῦ Λουκάρεως, εἰς προάσπισιν τῶν δικαίων τῆς Ὀρθοδοξίας, νέα θρησκευτικὴ ἔρις ἐξερράγη, καθ' ἣν ὁ Σιγισμόνδος βίαια μετῆλθεν, αὖθις, μέτρα, ἀπηνῶς καταδιώξας τοὺς ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδοξίας μοχθοῦντας καὶ κατατροπώσας τοὺς ὑπὲρ τῶν δικαίων τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τὰ ὅπλα ἄραντας Κοζάκους. Τότε δ' ὁ μὲν τοῦ πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ἔξαρχος ἔλαβε τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον, ὁ δὲ Λούκαρις διεσώθη ἀποδράς, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν κατὰ τὸ 1600 ἔτος.

Καθ' ὅλον τὸν μακρὸν ἐκεῖνον ἀγῶνα ὁ Λούκαρις ἀνέπτυξεν ἐπιτηδειότητα καὶ δεξιότητα οὐ τὴν τυχοῦσαν καὶ παρέσχε δείγματα τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἱκανότητος, τοῦτο δ' ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ κίνδυνος, εἰς ὃν ἐξετέθη ἡ ζωὴ αὐτοῦ, ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδοξίας μοχθοῦντος, ἐφείλκυσαν ἀμέριστον ἐπ' αὐτὸν τὴν ἀγάπην, τὴν ὑπόληψιν καὶ τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀνὰ τὴν Ἑω Χριστιανῶν. Ἐξηκολούθει δ' ὁ Λούκαρις καὶ μετὰ τὴν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐπάνοδον αὐτοῦ παρέχων μετὰ ζήλου καὶ ἄκρας ἀφοσιώσεως τὰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ εἰς τὸν ἀλεξανδρινὸν θρόνον, οὗ καὶ πρωτοσύγκελλος, ὀλίγῳ ὕστερον, ἀνηγορεύθη.

Ἔγραφον ἐν Νεοχωρίῳ τοῦ Βοσπόρου, κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1906 ἔτους.

Ο ΜΕΓΑΣ ΡΗΤΩΡ
ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ
Α. Ε. ΚΟΠΑΣΗΣ

★ Τίς ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμέραις θλίψεων, ἐν στιγμαῖς ὀδύνης, δὲν ἐστέναξεν ἐπικαλούμενος τὸ ἅγιον τῆς μητρὸς αὐτοῦ ὄνομα; Τῆς μητρός, καὶ οὐχὶ ἑτέρου τινὸς τῶν φιλτάτων, διότι ἠγαπήθητε βεβαίως ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὑπὸ τοῦ πατρός· ἠγαπήθητε ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, τῶν συζύγων, τῶν τέκνων, τῶν φίλων· καὶ ἴσως ὑπήρξατε τὸ ἀντικείμενον τῆς λατρείας ἐκείνης, ἥτις εἶναι τὸ τρικυμιωδέστερον ἅμα καὶ τὸ μᾶλλον ἐφήμερον τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων. Ποτὲ ὅμως, ὄχι! ποτὲ δὲν ἠγαπήθητε οὐδὲ θέλετε ἀγαπηθῆ, ὅσον ὑπὸ τῆς μητρὸς ὑμῶν. Ὅλαι αἱ μελῳδίαι τῶν διαφόρων τῆς ἀγάπης εἰδῶν συναρμολογοῦνται εἰς μίαν οὐρανίαν ἁρμονίαν ἐντὸς τῆς καρδίας τῆς μητρικῆς· καὶ ἂν ὑπάρχῃ ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ἡ ἀγάπη, περὶ ἧς ὁ ἀπόστολος Παῦλος εἶπεν ὅτι εἶναι μείζων τῆς γνώσεως, μείζων τῆς ἐλπίδος, μείζων τῆς πίστεως, εἶναι ἡ ἀγάπη ἡ μητρική. Ἐκ τούτου ἡ κραυγὴ τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ἡ ἐπικαλουμένη τὴν ἀρωγὴν ἐκείνης καὶ τὴν εὐλογίαν ἐπὶ πάσης ὑπερβαλλούσης τῆς ψυχῆς ἢ τοῦ σώματος ἀλγηδόνος.

Κ. Παπαρρηγόπουλος.

ΕΚ ΤΗΣ ΝΗΠΙΩΔΟΥΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑΣ

Δύο τινὰ ἀπησχόλουν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἔναστρος οὐρανὸς ἀφ' ἑνός, ὃν μετὰ θαυμασμοῦ παρακολουθεῖ τὸ ὄμμα αὐτοῦ, καὶ ὁ ἠθικὸς νόμος ἀφ' ἑτέρου. Ὁ πρό τινος ἀνακαλυφθεὶς περιώνυμος κῶδιξ τοῦ Χαμουραβῆ, τοῦ ἐπικληθέντος «βασιλέως τῆς δικαιοσύνης», ὅστις κατὰ τοὺς νεωτέρους ὑπολογισμοὺς φέρει τὴν σεβαστὴν ἡλικίαν 4 000 ἐτῶν, ἀποτελεῖ τρανὴν ἀπόδειξιν τοῦ δευτέρου.

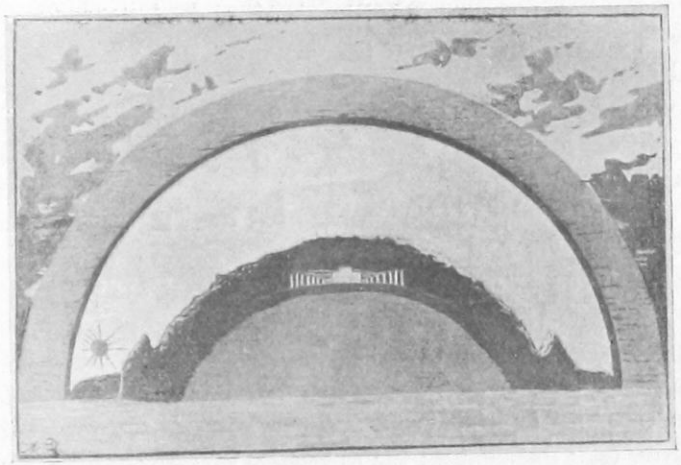

(Σχ. 1). ***Ὄψις τοῦ Σύμπαντος κατὰ τοὺς Βαβυλωνίους***

Σκυθρωποὶ δαίμονες περιεστοίχιζον τὴν κοιτίδα τοῦ οὐρανίου τέκνου, ὅπερ ἀναπτυχθὲν ἐμόρφωσε τὴν λαμπρὰν Ἀστρονομίαν. Μυθολογικὰ τέρατα, τρεφόμενα ἀπὸ τοῦ αἵματος καὶ τῆς σαρκὸς τῶν θνητῶν, ἀφαιροῦντα ἀπ' αὐτῶν ψυχὴν καὶ πνοήν, ἀποτελοῦσι τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς ἀστρονομικῆς ἐπιστήμης. Δυσχερεστάτη δ' ἀποβαίνει, ὡς εἰκός, ἡ μελέτη καὶ ἐξήγησις τῶν ἀποκυημάτων τούτων τῆς φαντασίας τῶν ἀρχαιοτάτων λαῶν. Τὸ σκότος τοῦτο ἐπιβαρύνει καὶ τὴν ἀρχαιοτάτην ἀστρονομίαν τῆς χώρας τοῦ Εὐφράτου. Κατὰ τὴν παλαιοτάτην τῶν Βαβυλωνίων παράστασιν, ἧς εἰκόνα παραθέτομεν (Σχ. 1),

ὕπερθεν τοῦ παντὸς ἔκειτο ὁ οὐρανός, κοῖλος τὸ σχῆμα, ἐπ᾽ αὐτοῦ δὲ ἡ ἄϋλος τῶν θεῶν κατοικία. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ οὐρανοῦ, φωτιζόμενον ὑπὸ τοῦ ἡλίου, ἦτο ὁ «οὐράνιος ὠκεανός». Πρὸς ἀνατολὰς ὑπῆρχε πύλη, ὁπόθεν ἐξήρχετο (ἀνέτελλεν) ὁ ἥλιος καὶ πρὸς δυσμὰς ἑτέρα, εἰς ἣν εἰσήρχετο οὗτος κατὰ τὴν δύσιν αὐτοῦ. Ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ χωρίσματος ὑπετίθεντο οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες καὶ οἱ πλανῆται, «τὰ ἀπομεμακρυσμένα πρόβατα» παρὰ τῶν Βαβυλωνίων ἀποκαλούμενοι. Ἡ κυκλοτερὴς γῆ εἶχε σχῆμα κοίλου ὄρους, στηριζομένη ἐπὶ τῶν ὑδάτων τοῦ σύμπαντος. Πρὸς ἀνατολὰς ὑπῆρχε τὸ *φωτεινὸν* ὄρος, μέγιστον, ἀνῆκον τῇ Ἀνατολῇ, πρὸς δυσμὰς τὸ *σκοτεινὸν* ὄρος τῆς Δύσεως. Μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς ἐφαντάζοντο τὴν θάλασσαν, πρὸς προφύλαξιν δὲ ἀπ᾽ αὐτῆς εἶδος στερεωτάτου τοιχώματος. Ἐν τῷ ἀπωτάτῳ νοτιοανατολικῷ μέρει ἔκειτο ἡ *Νῆσος τῶν Μακάρων*. Ὑπὸ τὸ ἔδαφος τῆς γῆς εὑρίσκετο ὁ *κόσμος τῶν νεκρῶν*, οὗ ἡ εἴσοδος ἔκειτο πρὸς δυσμάς. Οὗτος ἐθεωρεῖτο ἢ χώρα, ἢ πόλις ἢ καὶ οἶκος μεθ᾽ ἑπτὰ τοίχων καὶ ἑπτὰ ἀλλεπαλλήλων διαμερισμάτων. Καὶ ἡ γῆ κάτωθεν ἐθεωρεῖτο κοίλη καὶ ἔφερεν ὑπ᾽ αὐτὴν τὸν ὠκεανὸν τοῦ κόσμου. Ταῦτα περὶ οὐρανοῦ ἐν γένει.

Οἱ μὴ Σημῖται πρόγονοι τῶν Βαβυλωνίων, ὧν ἡ προέλευσις ἄγνωστος, κατῴκουν ἐξ ἄπαντος εἰς παράλιον μέρος, ὁπόθεν ἔβλεπον τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα καὶ δύοντα ἐν τῇ θαλάσσῃ.

Τοῦτο βεβαίως ἐσήμαινεν ὁ πελώριος θαλάσσιος ὄφις, ὅστις, ἀκαταπαύστως ἑλισσόμενος περὶ ἑαυτόν, ἀπέληγεν εἰς στενωτέρους κύκλους περὶ τὸν πόλον, ἔνθα ἔκειτο καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ. Πρὸς τοῦτο δὲν ἦτο βεβαίως ἄσχετον, ὅτι ὁ ἐν τῷ βορείῳ πόλῳ τῆς ἐκλειπτικῆς κατὰ τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν τοῦ οὐρανοῦ χάρτην κείμενος Δράκων, εἶχε τὸν ἀστέρα αὐτοῦ α ἐν τῷ σημείῳ, ἔνθα ἔκειτο ἡ κεφαλὴ τοῦ βαβυλωνίου ὄφεως, συνέπιπτε δὲ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, 2 500 ἔτη πρὸ τῆς ἡμετέρας χρονολογίας, καὶ ἑπομένως πολὺ πρὸ τῆς βασιλείας τοῦ Χαμουραβῆ, μετὰ τοῦ πολικοῦ ἀστέρος.

Τὰ δώδεκα ζῴδια, ἅτινα παρελάβομεν παρὰ τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων, εἶναι εὔχρηστα σημεῖα, ὧν τὰ ὀνόματα κατὰ τὸ φαινόμενον ἀπηρχαιωμένα παίγνια, ἴσως ἀποκυήματα τῆς φαντασίας τῶν ἀστρολόγων, δὲν ἐλήφθησαν ἐντελῶς ἀσκόπως καὶ αὐθαιρέτως, ἀπαντῶσι δὲ παρ᾽ ἅπασι σχεδὸν τοῖς ἀρχαίοις λαοῖς.

Ἡ σελήνη, κινουμένη, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν ἀρχαίων Σινῶν, Ἰνδῶν, Περσῶν καὶ Αἰγυπτίων, διήρχετο ἐξ 28 οἰκίσκων ἢ σταθμῶν. Περὶ τοῦ τὰ πάντα διευθετοῦντος ἡλίου ἐγίνωσκον μόνον ὅτι διήρχετο τὰ 12 ζῴδια. *Μερόδαχ*, ὁ ἀκτινοβολῶν ἥρως, ἀφηγεῖται ὁ βαβυλωνικὸς μῦθος τῆς κοσμογονίας, ἐδίωξεν ἐπὶ τῆς ἁμάξης αὐτοῦ τὸν ἐχθρὸν τοῦ φωτός, τὸν ἀρχέγονον ὄφιν *Τιαμάτ*, ἐνίκησεν αὐτὸν ὁ θεὸς οὗτος τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου τοῦ φωτὸς καὶ ἐχώρισε κατὰ μῆκος εἰς δύο. Ὁ παρὰ τῇ πύλῃ τοῦ Ἰστὰρ ἐν Βαβυλωνίᾳ δράκων εἶναι ὁ ἀρχέγονος ὄφις. Τὸ παρατιθέμενον σχῆμα (Σχ. 2) παριστᾷ τὸν ζῳδιακὸν τῶν Βαβυλωνίων κύκλον· πωγωνοφόροι κεφαλαὶ ἀνθρώπων μετὰ τῆς ἁγίας τιάρας, σώματα βουβάλων καὶ λεόντων φέροντα παμμεγέθεις πτέρυγας, ὑπῆρχον ἐκ τῶν πυλῶν τῶν ἀνακτόρων καὶ ἐπὶ τῶν εἰσόδων εἰς τοὺς ναούς. Ἐθεωροῦντο δὲ ὡς σύμβολα τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου καὶ ὑπῆρξεν ὄντως ἐποχή, καθ᾽ ἣν ὁ οὐράνιος ἰσημερινὸς διεσταυροῦτο ἐν τῇ ἐκλειπτικῇ μετὰ τοῦ ζῳδίου τοῦ Ταύρου, ὁπότε τοῦτο ἦτο ζῴδιον τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους. Ἐν τῷ Λέοντι ἵστατο τότε ὁ ἥλιος εἰς τὸ ὕψιστον αὐτοῦ σημεῖον. Τὰ ἄνωθι σημεῖα ἀπεκαλοῦντο *Κερούπ*· ἐξ αὐτῶν δὲ καταφαίνεται ὅτι οἱ Βαβυλώνιοι ἐγνώριζον τὸν σήμερον ἐν χρήσει ζῳδιακὸν κύκλον 3 000 ἔτη π. Χ. Ἀρχαιολόγοι ὅμως τινὲς δὲν παραδέχονται τοῦτο, ὡς ὁ Bedlich, ὅστις ἐκ τῶν πρὸς ἔνδειξιν τῶν συνόρων χρησιμευόντων λίθων καὶ ἐξ ἄλλων νεωστὶ ἀνακαλυφθέντων ἀναγλύφων προσπαθεῖ ν᾽ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ζῳδιακὸς κύκλος περὶ τὰ 1 000 π. Χ. διέφερε πολὺ τοῦ νῦν ἐν χρήσει.

(Σχ. 2). Ζῳδιακὸς κύκλος τῶν Βαβυλωνίων

Οἱ ἀρχαῖοι μῦθοι περὶ τῶν ἄθλων καὶ παθῶν, περὶ μαχῶν καὶ τυχῶν τῶν θεῶν βασίζονται ἐπὶ τῶν ἀλλαγῶν καὶ μεταβολῶν τοῦ οὐρανοῦ ἐν τῇ περὶ τὸν ἥλιον κινήσει. Σελήνη καὶ ἥλιος ἀφ᾽ ἑνός, καὶ αἱ σωρεῖαι τῶν νεφῶν καὶ ὑδάτων ἀφ᾽ ἑτέρου ἀποτελοῦσι τοὺς φορεῖς τῶν μύθων τούτων, οἵτινες εἰς τὸ τῆς κοσμογονίας ἔπος ἔλαβον στερρὰν καὶ ἐνιαίαν μορφήν. Ὁ λαὸς ἐφαντάζετο τοὺς θεοὺς ὑπὸ μορφὴν ποικιλοτρόπων ζῴων. Τὰ τέρατα τῶν νεφῶν καὶ ὑδάτων, ὁ Τιαμὰτ καὶ τὰ πλάσματα αὐτοῦ, παρίσταντο ὡς δράκοντες καὶ ὄφεις, καρκίνοι καὶ σκορπίοι, ἰχθύες καὶ ἄλλα θαλάσσια ζῷα. Ἔα, ὁ θεὸς τῶν ὑδάτων, ἦτο κριός, οὗ τὸ σῶμα, ἀπολῆγον εἰς κορμὸν ἰχθύος, ἔφερε καὶ μακρὰν οὐράν. *Μαρδούκ*, ὁ τὸ σκότος καταπολεμῶν θεὸς τοῦ ἡλίου, ἦτο ἰσχυρὸς ταῦρος. Κατὰ παρόμοιον τρόπον ἐσχηματίζετο τὸ ὑπόλοιπον τῶν θεῶν. Οἱ διάφοροι ἀστερισμοί, οὓς συναντῶσιν ὅ τε ἥλιος καὶ ἡ σελήνη κατὰ τὴν πορείαν αὐτῶν, δὲν διέφυγον τὴν προσοχὴν τῶν Βαβυλωνίων. Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ζῳδιακοῦ αὐτῶν κύκλου φαίνεται ὅτι ἐγένετο ὀλίγον κατ᾽ ὀλίγον. Δὲν ἦτο δὲ μεμελετημένη μετὰ προσοχῆς ἐργασία, διότι θὰ ἐχώριζον αὐτὸν εἰς ἴσα

μέρη. Ὁ πέμπτος πίναξ τῆς κοσμογονίας τῶν Βαβυλωνίων ἀνέφερε 12 μῆνας. Ὁ Τιαμὰτ εἶχεν 11 βοηθούς. Οἱ ἆθλοι τοῦ Ἰξδουβάρ, ἀντιστοιχοῦντος πρὸς τὸν ἡμέτερον Ἡρακλέα, ἐγένοντο εἰς 12 διαφόρους ἐποχάς, συνεπαγομένας τὴν διαίρεσιν τοῦ οὐρανοῦ εἰς 12 μέρη.

Πόσον οἱ ἀστέρες κατ' ἀρχὰς ἐσχετίζοντο μετὰ τῶν θεῶν, διδάσκει ἡμᾶς ὁ βαθμιαῖος σχηματισμὸς τῆς ἀστρονομίας ἐκ τῆς ἀστρολογίας, ἥτις εἰς τὴν πραγματικότητα μόνον περὶ ἡλίου καὶ σελήνης ἐπραγματεύετο. Τοῦτο καθίσταται φανερὸν ἐξ ἀρχαιοτάτου ἀστρολογικοῦ συγγράμματος τῶν Βαβυλωνίων, Ἰνούμα Βὲλ ἐπικαλουμένου, 2000 ἔτη πρὸ Χρ. ἐκδοθέντος, ἐν ᾧ πρωτίστως γίνεται λόγος περὶ ἐκλείψεων ἡλίου καὶ σελήνης, περὶ συζυγιῶν τῆς σελήνης μετὰ τῶν κυριωτάτων ἀστέρων, ἰδίᾳ μετὰ τῶν πλανητῶν. Αἱ παρατηρήσεις τῶν συζυγιῶν τούτων μετὰ τῶν εὐοιώνων ἢ δυσοιώνων πλανητῶν, ἀπετέλουν ἀντικείμενον σπουδαιοτάτης δράσεως τῶν ἱερέων, τὰ δὲ ἐξ αὐτῶν συμπεράσματα συνέδεον οὗτοι τεχνηέντως μετὰ τῆς πορείας τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Εἶτα ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐκ τῶν πρὸς πρακτικὴν ὠφέλειαν χρησίμων ἀστρολογικῶν προρρήσεων, ἤρξατο μορφουμένη ἡ ἐπιστημονικὴ ἀστρονομία, ἧς ἡ ἀρχὴ ἀνάγεται εἰς τὸν ἕκτον π. Χ. αἰῶνα, ἴσως καὶ κατά τι ἐνωρίτερον. Ἡ εἰς 12 μέρη διαίρεσις τῆς ἐκλειπτικῆς καὶ οἱ ἀστερισμοὶ τῶν ζῳδίων ἦσαν κατ' ἀρχὴν γνωστοί, οἱ δὲ Βαβυλώνιοι θεωροῦνται δικαίως οἱ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου διδάσκαλοι τῆς ἀνθρωπότητος.

Κατὰ πόσον ὁμοιάζουσιν αἱ ἀντιλήψεις τῶν διαφόρων φυσικῶν φαινομένων εἰς τοὺς μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένους ἀπ' ἀλλήλων λαοὺς τῆς ὑφηλίου καταφαίνεται ἐκ τῆς παραβολῆς ἀρχαίας τινὸς βαβυλωνικῆς ἰδέας μετὰ τοῦ ἐν Μεξικῷ ὑπάρχοντος μύθου παρὰ τοῖς πρώτοις αὐτοῦ κατοίκοις, «τῆς μάχης τοῦ ἡλίου πρὸς τοὺς ἀστέρας». Κατὰ τὸν βαβυλώνιον τῆς κοσμογονίας μῦθον, ὁ Δράκων ἐγέννησεν 11 τέρατα, ὑπὸ τῶν ὁποίων βοηθούμενος ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ἡλίου. Ἀφ' οὗ ὅμως ὁ Μεροδὰχ κατενίκησεν αὐτὸν καὶ ἐχώρισεν, ὡς προείπομεν, εἰς δύο ἴσα ἡμίση, συνεχώρησε τοὺς 11 αὐτοῦ βοηθοὺς καὶ ἐτοποθέτησεν αὐτοὺς εἰς τὸν οὐρανόν. Τοῦτο ἐσήμαινεν ὅτι ὁ ἥλιος κατὰ τὴν ἐτησίαν αὐτοῦ πορείαν ἐπισκιάζει ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς ἀστέρας, οὓς καθ' ὁδὸν ἀπαντᾷ, καταλείπει ὅμως αὐτοὺς κατόπιν, οὗτοι δὲ ἀνακτῶσι τὸ ἑαυτῶν φῶς καὶ φέγγουσιν ἐν τῇ καθωρισμένῃ αὐτοῖς θέσει.

Οὕτω παρὰ τοῖς Μεξικανοῖς μάχεται ὁ ἥλιος μετὰ τῶν ἀστέρων, οὓς νικᾷ καὶ θυσιάζει. Ὁ μῦθος παραδέχεται ὅτι ὁ θεὸς τοῦ ἡλίου Οὐτσιλοπόχτλι γεννᾶται ἐν πανοπλίᾳ, κατανικᾷ ἀμέσως τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ σελήνην καὶ τοὺς 400 νοτίους ἀστέρας τοῦ νοτίου οὐρανοῦ καὶ φονεύει πάντα. Εἶτα καταβροχθίζει αὐτούς, τοῦτο δὲ θεωροῦσιν ὡς λίαν συντελεστικὸν εἰς τὴν ὑγίειαν αὐτοῦ. Τοῦτο ἀπετέλει τὸ αἴτιον τῆς θηριώδους ἀνθρωποθυσίας, καθ' ἣν οἱ Μεξικανοὶ παρεδέχοντο ὅτι πάντες οἱ φονευθέντες ἐπιστρέφουσι κατὰ τὴν φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν καὶ ἀναφαίνονται ὡς ἀστέρες ἐν τῷ οὐρανῷ. Πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν

ἀνθρωποθυσιῶν τούτων οἱ μεξικανοὶ ἱερεῖς καθώριζον ἡμέρας ἑορτασίμους. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐχρησίμευον ἐν Μεξικῷ κύκλοι ἐκ σειρῶν λίθων ἀποτελούμενοι, ὡς ἐν σχήματι (Σχ. 3) καταφαίνεται, χρησιμοποιούμενοι ὡς σκοπιαὶ τῶν ἀστερισμῶν, ἕκαστος δὲ τούτων ἔφερε τὸ ὄνομα ἀστερικοῦ τινος. Καὶ ἐκεῖ ἐγένετο χρῆσις ὀνομάτων ζῴων. Οὕτω ὁ ἐν τῷ μέσῳ μεγαλείτερος πάντων, ἐκαλεῖτο *Ταῦρος*, ἀναπαριστῶν τὸν ἥλιον ἐν τῇ γῇ. Πάντες δὲ οἱ παρακείμενοι λίθοι ἔφερον ἀναλόγως διάφορα ἐκ τῆς ζῳολογίας ὀνόματα. Τοιαύτη λιθοσειρὰ σῴζεται σήμερον ἐπὶ τῶν πρὸς βορρᾶν τῆς Σκωτίας νήσων Ὄρκνεϋ, ὁμοιάζουσα κατὰ πάντα πρὸς τὰ προλεχθέντα. Ἐν τῷ μεσαίῳ λίθῳ ἔκειτο ὁ ναός, ὅστις ἐδέσποζε πασῶν τῶν λιθοσειρῶν, ἐπειδὴ ἦτο ὑψηλότερος πάντων. Πᾶσαι δὲ αἱ λιθοσειραὶ αὗται ἐχρησίμευον κατ' ἀρχὰς εἰς τοὺς ζῶντας. Εἶτα ὅμως βαθμιαίως μετετράπησαν εἰς νεκροταφεῖα, ὡς ἐκ τοῦ μεγάλου ποσοῦ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀνευρεθέντων ἀπολιθωμάτων ἀνθρωπίνων ὀστῶν καταφαίνεται. Τοῦτο, καθ' ἃ ἐκ τῶν τελευταίων ὑπολογισμῶν ἐξάγεται, δὲν ἀνάγεται εἰς ἐποχὴν προγενεστέραν τοῦ 1000 πρὸ Χριστοῦ.

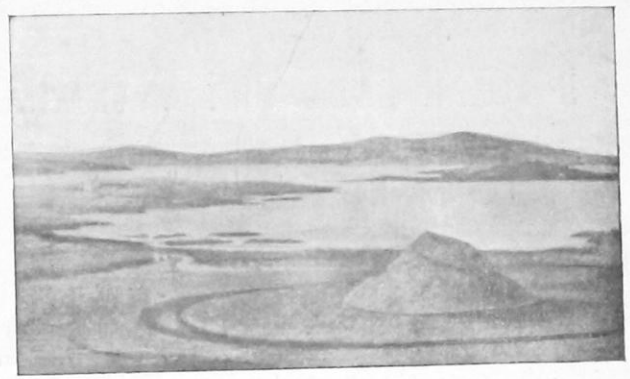

(Σχ. 3). ***Λιθοσειρὰ ἐπὶ τῶν νήσων Ὄρκνεϋ***

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ. ΒΟΥΡΟΣ

★ Ἡ παροχὴ συμβουλῶν τοῦτο ἔχει τὸ καλόν, ὅτι διασκεδάζει τὸν παρέχοντα καὶ εἰς οὐδὲν ὑποχρεοῖ τὸν λαμβάνοντα τὴν συμβουλήν. **Ἀλφόνσος Κάρρ.**

★ Ὁσάκις ἀνατρέφεις καλῶς ἄρρεν παιδίον, ἑτοιμάζεις τῇ κοινωνίᾳ χρήσιμον ἄνδρα, καλῶς δὲ ἀνατρέφων κόρην, ὁλόκληρον ἀγαθὴν οἰκογένειαν. **Jules Simon.**

★ *Κῶδιξ* παράγεται ἐκ τῆς λατινικῆς λέξεως *caudex*, σημαινούσης κορμὸν δένδρου, διότι κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους οἱ νόμοι ἐχαράσσοντο ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ τῶν δένδρων· ἐπ' ἴσης τὸ ὄνομα *κωδίκελλος* παράγεται ἐκ τοῦ *caudiculus* (κλωνάριον), ὑποκοριστικοῦ τοῦ *caudex*.

Η ΤΕΧΝΗ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΙΣ ΛΑΟΙΣ[1]

(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΚΤΕΝΟΥΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗΣ „ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ")

Ἡ τέχνη, μίμησις τοῦ ἐν τῇ φύσει καλοῦ, εἶναι παρ' ἅπασι τοῖς λαοῖς ἔμφυτος. Ἀλλ' ἡ τέχνη ἐκείνη ὑπηρετικὴ τοῦ αἰσχροῦ εἶναι, οὐχὶ τοῦ καλοῦ· διότι οὐ μόνον παρὰ τοῖς Ἀφρικανοῖς καὶ τοῖς Ἀσιάταις καὶ τοῖς οἰκοῦσι τὴν Πολυνησίαν καὶ τοῖς ἀρχαιοτέροις τῆς Ἀμερικῆς, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς Ἕλλησι μέχρι τοῦ ὀγδόου π. Χ. αἰῶνος, ἐξαιρουμένης τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἥτις καὶ ἂν καλὴ μὴ εἶναι, εἶναι ὅμως χαρακτηριστικὴ τῶν ἐθνῶν ἑκάστου, δὲν εἶναι καὶ ἡ γλυπτικὴ καὶ ἡ ζωγραφικὴ εἰλικρινὴς βαναυσουργία;

Οἱ ***Ἰνδοὶ*** οἱ ἀρχαῖοι, ἐν ᾧ ἔχουσιν ἔξοχον μουσικὴν καὶ θαυμασίαν ποίησιν ἐπικὴν μεγαλοπρεπῆ (Μαχαβαράτα, Ῥαμαϋάνα τοῦ Βαλμίκη) καὶ τὴν ὑψηλὴν ὑμνογραφίαν τῶν Βέδας καὶ τὴν πλουσίαν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν στούπας καὶ χαιτύας καὶ βιχάρας, ἔργων ἰσχυρᾶς ἑνώσεως, πλουσίων εἰς φανταστικὰς ἐπινοίας καὶ δαψιλῶν εἰς κόσμον καὶ ἐξεργασίαν τῶν λεπτομερειῶν, δὲν ἔχουσι δραματικὴν ποίησιν, εἰ μὴ μετὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς Ἰνδικήν, ἧς ὕστερον, ἀφ' οὗ καὶ ἐν Νικαίᾳ τῇ ἐν Παροπαμισάδαις καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῶν Ἀραχωτῶν (Χεράτ) καὶ ἐν ταῖς πέντε ἢ ἓξ ἄλλαις ταῖς ἐκεῖ ἱδρυθείσαις ἑλληνικαῖς πόλεσιν ἐδιδάσκοντο τραγῳδίαι καὶ κωμῳδίαι ἑλληνικαί, οἱ Ἰνδοὶ ἐμιμήθησαν τὸ εἶδος τῆς ποιήσεως τοῦτο, καὶ ὁ Κάλι-Δάσα (α' αἰὼν π. Χ.), ὁ ποιητὴς τοῦ λυρικοῦ ποιήματος Μίγχα-Δούτα (νέφος ἀγγελιαφόρον) ἔγραψε μίαν κωμῳδίαν καὶ δύο τραγῳδίας, ἐν αἷς ἡ Σακουντάλα, τὸ ἀριστούργημα τῆς δραματικῆς ἰνδικῆς ποιήσεως. Ἡ γλυπτικὴ δὲ παρ' αὐτοῖς, πλὴν τοῦ τερατώδους τῶν παραστάσεων, καὶ σκιὰ ἦτο (ἄγαλμα τοῦ ναοῦ τοῦ Bhouvaneswar), δὲν ἐγένετο δὲ ἀξία λόγου, εἰ μὴ μετὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπίδρασιν (Βούδδας τοῦ Σίκρι), ἥτις παρατηρεῖται ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ ζωγραφικῇ (τοιχογραφία τῆς Ἀγιάντα).

Καὶ οἱ ***Ἀσσυροβαβυλώνιοι*** ἔχουσι μὲν τὴν ὑψηλὴν λυρικὴν ποίησιν τῶν ὕμνων, ψαλμῶν, ἐπῳδῶν, ἀλεξικάκων παιάνων καὶ ἐπικὴν ποίησιν, τὸ καταπληκτικὸν τῆς ἰνδικῆς ὑπομιμνήσκουσαν (τὸ ἔπος τοῦ Ἰζτουβὰρ ἢ Γιλγάμου, καὶ τὸ ἔπος τῆς εἰς Ἅδου καταβάσεως τῆς Ἰστάρ, ἀμφότερα τοῦ Σου-λικι-ουνίνι) καὶ ἀρχιτεκτονικὴν ἐξ ὀπτῶν πλίνθων ἱδρυμάτων μεγαλοπρεπῶν (μνημεῖα Βαβυλῶνος, Νινευΐ, Νεμρούδ, ἀνάκτορον Σαργὼν ἐν Κορσαβάδ) καὶ τὴν γλυπτικὴν τῆς χαλδαϊκῆς τέχνης, ἀλλὰ στεροῦνται μὲν δραματικῆς ποιήσεως, τῶν δὲ λοιπῶν τεχνῶν χαρακτὴρ εἶναι τὸ ὀγκῶδες, τὸ βαρύ, τὸ ἄψυχον καὶ ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ καὶ ἐν τῇ ζωγραφικῇ (τοιχογραφίαι Νεμρούδ) καὶ ἐν τοῖς γλυπτικοῖς οὐ μόνον τοῖς ταπεινοτέροις τοῦ Κορσαβὰδ καὶ τοῦ Κουγιουντζίκ, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἐπαινουμένοις χαλδαϊκοῖς τῆς Τέλλου.

1. Εἰσαγωγὴν ἰδὲ ἐν *Ἡμερολογίου* τόμῳ Β' (1906), σελίδα 340 – 344.

Ἐν τῇ ***Περσίᾳ*** δὲν ἀνεπτύχθη μὲν ποίησις σπουδαία, τῶν δ' ἐν χώρῳ τεχνῶν καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἡ γλυπτικὴ δὲν ἔχουσιν ἐθνικὸν χαρακτῆρα, διότι μέχρι μὲν τοῦ Δαρείου προέρχονται καὶ ἐξ ἐπιδράσεως ἀσσυριακῆς (Πύργος τοῦ Δζοὺρ) καὶ ἑλληνικῆς (μνημεῖα ἐν Πασαργάδαις, ὁ τάφος τῆς Μανδάνης ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Πολβὰρ-Ῥούδ, νῦν Γάβρε-Μάδρε-Σουλεϋμάν), ἀπὸ δὲ τοῦ Δαρείου καὶ τῆς κατακτήσεως τῆς Αἰγύπτου τὰ ἐν Περσίᾳ ἱδρυόμενα ἔργα μαρτυροῦσιν ὅτι ἐγνώρισαν οἱ πέρσαι τεχνῖται τὴν τέχνην τὴν αἰγυπτιακήν, μᾶλλον δὲ ὅτι αἰγύπτιοι ἀρχιτέκτονες καὶ γλύπται καὶ ζωγράφοι εἰργάζοντο ἐν Περσίᾳ, ὡς καὶ ἀσσύριοι, λύκιοι καὶ ἕλληνες (τάφοι ἐν τοῖς βράχοις τοῦ Νακσὲ-Ῥουστέμ) Καὶ ἡ γλυπτικὴ δὲ προῆλθεν ἐξ ἑλληνικῶν ἢ αἰγυπτιακῶν προτύπων, διετυπώθη δ' ὅμως ἐν πᾶσιν ὁ χαρακτὴρ ὁ ἐθνικός, καίτοι εἰργάσθησαν ἐκεῖ ἔξοχοι ἀλλοδαποὶ τεχνῖται, ὡς ὁ χαλκοτύπος Τηλεφάνης ὁ Φωκαεύς, ὁ νομιζόμενος ἐφάμιλλος πρὸς τοὺς συγχρόνους αὐτῷ Πολύκλειτον, Μύρωνα καὶ Πυθαγόραν τὸν Ῥηγῖνον.

Καὶ οἱ ***Ἑβραῖοι*** δέ, οἱ ὑπέροχον εἰς ὕψος ἔχοντες γραμματείαν, ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ τὰς αὐτὰς ἔχουσιν ἐπιδράσεις ἐξ Αἰγύπτου καὶ Ἑλλάδος (ὁ μονόλιθος τοῦ Σιλωάμ, τάφος τοῦ Ἀβραάμ, τάφος τοῦ Ἀβεσσαλώμ).

Σημαντικωτάτη δὲ διὰ τὴν τέχνην μεταξὺ τῶν ἀνατολικῶν λαῶν ἐγένετο ἡ ***Αἴγυπτος.*** Καὶ οὐδὲν μὲν σπουδαίως εἶδος γραμματείας προήγαγεν, ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἐν χώρῳ τέχνας ἀνέπτυξεν ἐκ τῆς Ἀσσυρίας παραλαβοῦσα καὶ μετελαμπάδευσεν αὐτὰς εἰς τὴν Φοινίκην, Κύπρον καὶ Ἑλλάδα. Καὶ ἔχουσι μὲν τὰ γλυπτικὰ καὶ τὰ ζωγραφικὰ ἔργα τῶν Αἰγυπτίων τὸ πεπεδημένον καὶ τὴν κατὰ κανόνας γεωμετρικοὺς ἐργασίαν, ἀλλ' ὅμως ἡ ἀρχιτεκτονικὴ ἀνήγειρεν ἔργα οὐ μόνον ὀγκώδη, ἀλλὰ καὶ καλά.

Ἀλλὰ καθ' ὅλα ἡ μὲν ἀρχιτεκτονικὴ παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς Ἀνατολῆς ἔχει μὲν τὸ ἐκτεταμένον καὶ τὸ καταπληκτικόν, ἀλλ' ὅμως ἐλλείπει ἀπ' αὐτῆς ἡ σεμνὴ μεγαλοπρέπεια, ἡ σύμμετρος ἁρμονία καὶ ἡ εὐγένεια, ἀναπληρουμένη διὰ τοῦ ὄγκου καὶ τῆς πολυτελείας, τὰ δὲ τῆς πλαστικῆς καὶ τῆς ζωγραφικῆς ἔργα βαρέα εἶναι καὶ συνεσφιγμένα καὶ ἀποτετραμένα ταῖς γραμμαῖς, καταπονοῦντα τὴν ψυχήν, ἐστερημένα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θείου δωρήματος, ὅπερ πάντα μείλιχα διὰ τοὺς ἀνθρώπους ποιεῖ καὶ καλεῖται χάρις.

Ἑλληνικὸν πνεῦμα. Ὁ πάνσοφος τοῦ παντὸς Δημιουργὸς κατ' εἰκόνα μὲν ἑαυτοῦ καὶ ὁμοίωσιν ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ὁπόση καὶ ὁποία ὁμοιώσεων καὶ εἰκόνων ποικιλία! Ποικιλία οὐχὶ ἐν τῷ σχήματι μόνον καὶ τῇ χροιᾷ τῆς μορφῆς τῆς ἀνθρωπίνης, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον, τὴν ψυχήν, καθ' ἣν μάλιστα ἔδει εἰκόνες νὰ ἦμεθα τοῦ θείου. Καὶ ἀληθῶς πάντες οἱ ἄνθρωποι καὶ μέλανες καὶ κίτρινοι καὶ λευκοὶ ὑψοῦμεν τὸ εὐγενὲς παράστημα ἡμῶν πρὸς τὸν οὐρανὸν μὲ τὰ ἄψυχα προσπαίζοντες, τῶν ἐμψύχων πάντων τιθασευταί, τὸν πόντον τὸν ἀδάμαστον διαπλέοντες καὶ τῆς λαίλαπος καταφρονηταί, τῆς γῆς δεσπόται, ἀντιπρόσωποι τῆς θείας δυνάμεως κάτω ἐδῶ καὶ ἐντολοδόχοι.

Ἀλλὰ καθ' ὅ, τι εἶναι θειότερον, κατὰ τὴν ψυχὴν τὴν θεοειδῆ, ὁποία καὶ πρὸς τὸν Πλάστην ἡμῶν καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀνομοιότης! Θηριογνώμονες ἄλλοι ἐκ κακῶν παιδευμάτων, ἄλλοι ἐν σκότῳ ζῳώδους διαίτης κατακείμενοι, διότι δὲν ἐφώτισεν αὐτοὺς ἡ παιδεία τὸ φῶς τὸ τῆς γνώσεως, ἄλλοι ὑπὸ τῆς αἴγλης τῆς ἀκηράτου καταλαμπόμενοι τῆς εὐσεβείας, τῆς δικαιοσύνης, τῆς φιλαλληλίας, τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τοῦ συναισθάνεσθαι τὸ καλόν. Τοῦτο δὲ τὸ καλὸν τῶν ἀνθρώπων ἕκαστος ἄλλως καὶ τῶν ἐθνῶν ἕκαστον διαφόρως ἀντιλαμβάνεται. Παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς Ἀνατολῆς, ὅπως καὶ ἡ ποίησις καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ καὶ ἡ πλαστικὴ παρ' ἑκάστοις διετυπώθη, τὸν χαρακτῆρα ἐκείνων ἐδήλου ἀκριβῶς τὸν εὐαρεστοῦντα εἰς τὸ ὀγκῶδες καὶ καταπληκτικόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ βαρὺ καὶ ἄτονον καὶ συνεσφιγμένον. Τοῦ χαρακτῆρος δ' ὡσαύτως τῶν Ἑλλήνων, τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς, εἰκὼν ἐγένετο ἡ τέχνη ὅπως αὕτη διεμορφώθη ἐν τῇ ἀκμῇ αὐτῆς.

Καὶ αὐτὸ μὲν δὴ τοῦτο, ἡ τελείωσις τῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι καὶ ἡ διαμόρφωσις κατὰ τὰς ἰδέας τὰς ἐθνικάς, δηλοῖ τὸν χαρακτῆρα τῆς φυλῆς. Διότι οἱ Ἰνδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι καὶ τὰ νεώτερα τῶν ἐθνῶν παραλαβόντες παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἢ ἄλλοθεν τέχνην τινὰ ἢ καὶ πάσας, ἐλάχιστα ἢ οὐδὲν μετέβαλον, οἱ δ' Ἕλληνες, καὶ ἂν παρέλαβόν τι ἐκ τῆς τέχνης τῆς ἀσσυριακῆς ἢ αἰγυπτιακῆς, οὐ μόνον διέπλασαν αὐτὸ εἰς ἀμίμητον καὶ ἀμώμητον τύπον τοῦ εὐγενεστάτου καλοῦ καὶ ἐν τῇ ποιήσει καὶ ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ καὶ τῇ γλυπτικῇ, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν αὐτῶν ὅλως ἐνέβαλον ἐν τοῖς ἔργοις.

Γαλήνη καὶ χάρις· ταῦτα τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς. Ὄχι τὸ θανατηφόρον ἀκύμαντον λίμνης οὐδὲ τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης τὸ ἀτάραχον, τὸ ἀσφαλτῶδες καὶ λίθινον, ἀλλὰ θάλασσα ἡ γλαυκὴ τῶν ἑλληνικῶν αἰγιαλῶν, ὅταν μειλιχίως μειδιᾷ ὑπὸ τῆς αὔρας προσπνεομένη καὶ κρυστάλλους αἰγλήεντας σκορπίζει εἰς τὴν ἀκτήν· ὄχι ζῳώδης ἀναισθησία οὐδὲ ἀπάθειά τις ὑπόψυχρος τῆς Στοᾶς, ἀλλ' ἡ γαλήνη τοῦ Ὀλύμπου, τῆς ἀσφαλοῦς ἕδρας τῶν θεῶν, ἥτις

οὔτ' ἀνέμοισι τινάσσεται, οὔτε ποτ' ὄμβρῳ
δεύεται οὔτε χιὼν ἐπιπίλναται, ἀλλὰ μάλ' αἴθρη
πέπταται ἀνέφελος, λευκὴ δ' ἐπιδέδρομεν αἴγλη. (Ὁμ. Ὀδ. ζ, 43 κ. ἑξ.)

Τοιοῦτον ἔπλασε τὸν οὐρανόν του ὁ ἑλληνικὸς λαός, καὶ τοιούτους τοὺς ἐκεῖ διαμένοντας θεούς του. Εὔθυμοι, φιλογέλωτες, μειλιχόμειδοι, νεαροὶ θεοί, φαιδροί, μὲ ἀκτινοβολούσας ὄψεις καὶ κόμας, νέκταρ ἀπὸ χρυσῶν πίνοντες ποτηρίων, φιλανθρώπως πρὸς τὴν γῆν προσβλέποντες, τὸν πλουτοδότην ὄμβρον πέμποντες καὶ τὸν ἥλιον τὸν ἀλεξίκακον καὶ σωτῆρα, τέρπονται ἐν μακαρίᾳ γαλήνῃ διάγοντες τὸν αἰώνιον αὐτῶν βίον. Καὶ τοιούτους ἔπλασαν τοὺς θεοὺς αὐτῶν, ἐπειδὴ τοιοῦτοι καὶ αὐτοὶ ἦσαν. Οὐδὲν τὸ παράφορον, τὸ πολυθόρυβον καὶ τὸ μανικόν. Πρὸ τῆς Ἰλίου οἱ μὲν Τρῶες κλαγγάζοντες ὡς γέρανοι καὶ ἀλαλάζοντες ἤρχοντο εἰς τὴν μάχην

οἱ δ' ἄρ' ἴσαν μένεα σιγῇ πνείοντες Ἀχαιοί,
ἐν θυμῷ μεμαῶτες ἀλεξέμεν ἀλλήλοισιν. (Ὁμ. Ἰλ. Γ, 8—9).

Τὴν γαλήνην ταύτην εἶχεν ὁ Ἀλέξανδρος ὑπνώττων πρὸ τῆς μάχης τῶν Γαυγαμήλων, ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ μακρὰν τῆς μάχης τερπόμενος μὲ τὴν λίγειαν φόρμιγγα καὶ κλέα ἀδῶν ἀνδρῶν ἡρώων, καὶ ὁ Σωκράτης ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ εἰς ὄψιν τῶν θεατῶν ἐγειρόμενος κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν «Νεφελῶν». Τὴν γαλήνην ταύτην οὐ μόνον ἐν Σπάρτῃ οἱ Δωριεῖς οἱ περίφρονες εἶχον συνερχόμενοι εἰς τὰς ἀπέλλας, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς τῶν Ἀθηναίων ὁ δῆμος ὁ πανσθενής, ὁ δύσκολος καὶ ἀκράχολος κατὰ τὸν Ἀριστοφάνη[1], θείαν ἠρεμίαν εἶχε συνήθως ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, ἐξ ἧς τοισῦτα κεδνὰ ἐβλάστησαν βουλεύματα. Τούτου ἕνεκα ἀντὶ τοῦ βαρέως βρέμοντος καὶ πολυπατάγου αὐλοῦ, προετίμων τὴν ἱμερόεσσαν φωνὴν τῶν φορμίγγων καὶ ἐκ τούτου ἔπλασαν τοὺς κομψοὺς μύθους τῆς Ἀθηνᾶς ἀπορριπτούσης τοὺς αὐλοὺς καὶ τοῦ φρυγὸς Μίδα, ἐπειδὴ προέκρινε τῆς ἀπολλωνείου λύρας τὸν τοῦ σατύρου Μαρσύου αὐλόν, λαμβάνοντος ἀντὶ τῶν ἀνθρωπίνων ὦτα ὄνεια.

Τὴν γαλήνην δὲ ταύτην πολλῷ εὐαρεστοτέραν ἀπεργάζεται τῶν χαρίτων ἡ μείξις. Μεταξὺ τῶν ὑπὸ νεότητος καὶ καλλονῆς καταυγαζομένων καὶ μειλιχομείδων θεῶν τοῦ ἑλληνικοῦ Ὀλύμπου ἀναστρέφονται θεότητες, τῆς ἑλληνικῆς μόνης ψυχῆς πλάσματα, αἱ Χάριτες καὶ αἱ Μοῦσαι, τοῦ ἐμμούσου καὶ χαρίεντος ἐθνικοῦ βίου εἰκόνες. Καὶ αἱ ἑορταὶ καὶ τῶν Παναθηναίων καὶ Διονυσίων αἱ πομπαὶ καὶ τὰ μετὰ ἀνθοσμίου καὶ στεφάνων καὶ αὐλητρίδων καὶ κώμων φιλοσοφικὰ συμπόσια, καὶ τὰ φειδίτια τῶν Λακεδαιμονίων καὶ οἱ ἀγῶνες οἱ μουσικοὶ καὶ γυμνικοὶ παρὰ τὸν Κλάδεον ἢ τὴν Κασταλίαν θυσίαι ἦσαν εἰς τὰς χάριτας λιβανωτοῦ καὶ μύρων, ἀποστροφὴ πρὸς τὸ ἀτέρσμνον καὶ σκληρόν.

Ἡ λευκὴ αὕτη αἴγλη, ἡ ἐπιτρέχουσα οὕτω διαυγὴς καὶ ἀκτινοβόλος τὴν ἑλληνίδα γῆν τὴν χαρὰν καὶ τὴν χάριν ἐνεφύσα εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ἐν αὐτῇ οἰκούντων. Τὸ ἄχαρι ἦτο ἀνελλήνιστον καὶ οὐ μόνον ὁ Ἀριστοφάνης τῶν Χαρίτων ἦν τέμενος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης εἶχε τὴν ψυχὴν τῶν Χαρίτων ναόν, καὶ πρὶν τῆς φιλοσοφίας θυηπόλος ἱερώτατος καταστῇ γλύπτης ἐν τῷ ἑρμογλυφείῳ τοῦ πατρὸς ἔπλασε Χαρίτων σύμπλεγμα, τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς εἰκόνα. Καὶ πάντες δὲ καὶ ἰδιῶται καὶ τεχνῖται καὶ ῥήτορες καὶ ποιηταὶ ἐπὶ τὸν βίον καὶ τὰ ἔργα ἔφερον τῶν Χαρίτων τὸν ἀσπασμόν, διὸ ὁ Εὐριπίδης ἔψαλλεν

Οὐ παύσομαι τὰς Χάριτας
Μούσαις συγκαταμιγνύς,
ἁδίσταν συζυγίαν. (Εὐριπ. Ἡρ. Μαινόμ. 673—675).

Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Θουκυδίδης τῆς ἀττικῆς χάριτος τῆς παλαιοτέρας, τῆς περισέμνου, εἶναι μεστός. Ἡ γαλήνη δὲ αὕτη, εἰκὼν τῆς γαλήνης τῆς γῆς καὶ τοῦ πόντου, ἡ διαύγεια αὕτη, εἰκὼν τῆς διαυγείας τοὐρανοῦ, τοῦ βίου ἡ ἀφέλεια καὶ ἡ χάρις ἐν πᾶσιν ἐνετυπώθησαν καὶ ἐν τῇ ἑλληνικωτάτῃ τοῦ ὅλου βίου αὐτῶν μορφῇ, τῇ τέχνῃ. Αὕτη διατυποῦται, ὡς εἴπομεν, οὕτως ἢ ἄλλως κατὰ τὸν χαρακτῆρα λαοῦ ἑκάστου. Ἀλλ' ἑκάστου λαοῦ ὁ χαρακτὴρ διαμορφοῦται ὑψηλὸς ἢ ταπεινός, εὔθυμος ἢ δυστράπελος, κομψὸς ἢ ἄγροικος, χαρίεις ἢ βαρὺς καὶ ὑπόψυχρος ἐκ τῆς πέριξ φύσεως, ἐκ τοῦ περιβάλλοντος. Καὶ σοφῶς εἶπον ὅτι ὁ χαρακτὴρ τῆς τέχνης διαπλάσσεται κατὰ τὰ ὑποδείγματα, ὅσα περὶ ἑαυτοὺς παρατηροῦσιν οἱ τεχνῖται ἐν τῇ βορείῳ Εὐρώπῃ, λέγει ὁ Σπένσερ, ὅπου ὁ τεχνίτης ὀξυκορύφους ἐλάτας καὶ ὀξυκόρυφα ἔβλεπεν ὄρη, ἔπλασε τὸν γοτθικὸν ῥυθμόν· καὶ πᾶν κτίσμα ἐν τῷ ῥυθμῷ τούτῳ ἱδρυμένον ἐν ἁρμονίᾳ κεῖται πρὸς τὴν φύσιν τὴν περιέχουσαν αὐτό[1]. Τὸ ἀέτωμα δέ, ὅπως φαίνεται ἐν τῷ Θησείῳ καὶ τῷ Παρθενῶνι, καὶ ὁ κίων, ὁ σεμνὸς ὁ δώριος καὶ ὁ χαρίεις ὁ ἰωνικός, ἐν Ἑλλάδι μόνον ἦτο δυνατὸν νὰ διαπλασθῶσι· διότι τοιαύτας εἰκόνας εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς τῶν τεχνιτῶν ἡμῶν ἔφερεν ἡ σεμνὴ ἅμα καὶ χαρίεσσα φύσις. Παρὰ τὴν ἐλάτην καὶ τὴν κέδρον εἰς τὰ πεδινώτερα ἡ ἐπικράτεια τῆς πίτυος καὶ τῆς σφενδάμνου καὶ τῆς ἐλαίας, λόφοι συνήθως ἀσπιδοειδεῖς, νησῖδες ὡς θαμνώδεις σχῖνοι τεράστιοι, ὄρη ἀπὸ τῆς κορυφῆς ὁμαλῶς κατερχόμενα πρὸς τὴν πεδιάδα, τὸ Πεντελικὸν μάλιστα, ὡς ἀέτωμα γιγαντιαίου ναοῦ.

Τὸ δὲ ἀνθρώπινον πνεῦμα οὔτε ὑπερύψηλον, στενὸν καὶ ξηρόν, οὔτε βραχὺ καὶ κολοβόν, ἀλλὰ σύμμετρον ἔχον ἀναδρομήν, εὐσταλές, εὔτονον, ζωὴν καὶ κίνησιν ἐγκλεῖον καὶ εὐκαμψίαν ἔδωκεν ἐν τῇ τελείᾳ αὐτοῦ διὰ τῆς παλαίστρας διαμορφώσει τοὺς ἐφήβους τῆς πομπῆς τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Βελβεδέρε τὸν Ἀπόλλωνα, τὴν Νίκην τοῦ Παιωνίου, τοῦ Πολυκλείτου τὸν δορυφόρον, ὅστις καὶ **κανὼν** διὰ τὰς ἁρμονικὰς ἀναλογίας τοῦ σώματος ἐκλήθη.

Εἰς τὴν ἀπαλότητα ταύτην τῶν γραμμῶν, γενέτειραν καὶ τροφὸν τῆς γαλήνης, ἔρχεται τὴν διαύγειαν νὰ προσθέσῃ τὸ φῶς. Καταῤῥάκται αἴγλης ἡλιακῆς, οὐχὶ φρυγούσης τὰ φυτὰ καὶ τὰ σώματα μαραινούσης, τὸ φέγγος τῆς σελήνης ἡδέως περιβάλλον μὲ λείαν ἐπαφὴν ὡς πέταλα ἰασμίνων, ἀκτῖνες τῶν ἄστρων μελιχραί, αὐγὴ κατακλύζουσα τὴν ἀναπολὴν μὲ ῥόδα προχεόμενα ἀπὸ τοῦ αἰγλήεντος αὐτῆς κόλπου, ὁ οὐρανὸς εἰς τὰ θεμέλιά

1. Ἀριστοφ. Ἱππ. 40 κ. ἑξ.

1. Les origines des styles en architecture ἐν Essais de morale etc. I essais sur le progrès, σελ. 315 κ. ἑξ.

του ἀργυροφεγγής, ἀνωτέρω στιλπνὴ πλάτινα, ὑπεράνω μηκώνων ἀτέρμων ὠκεανός, ἐν μέσῳ δ' αὐτῶν λευκόφαιοι καὶ ὑπέρυθροι νεφέλαι μετὰ παρυφῶν χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, δύσις ἐν πόντῳ χρυσοῦ καὶ ὑπερύθρου ἀνεμώνης καὶ εἰς τὸ βάθος αἴγλην πραεῖαν καὶ μεγαλειότητα ἠμφιεσμένος ὁ Παρθενὼν ὡς ἄναξ ἐντεθρονισμένος γαλήνιος καὶ εὐμενὴς καὶ σεμνός, ταῦτα καὶ αἰθέρος διαύγεια, ἐξ ἧς τὰ μακρὰν ἐγγύτατα φαίνονται ὅτι κεῖνται καὶ γλυκύτης φωτὸς τῆς ἑλληνικῆς γῆς ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι.

Καὶ τὰ χρώματα δὲ τὰ ἐν τῇ φύσει ὄχι βαθέα καὶ σκοτεινὰ καὶ μονότονα καὶ εἰς τὴν ψυχὴν πένθους πρόξενα, οὐδὲ ξηρὰ καὶ ἄτονα καὶ νεκρὰ τὴν ἀνίαν γεννῶντα, ἀλλὰ ποικίλα, χαρίεντα, ζωὴν καὶ χαρὲν προσπνέοντα εἰς τὴν ψυχὴν καὶ εὐθυμίαν εἶναι τὰ ἀμφιεννύοντα τὴν ἑλληνίδα γῆν. Ἡ πεύκη καὶ ὁ σχῖνος μὲ τὸ πράσινον φύλλωμα αὐτῶν, ἡ ἐλαία μὲ τὰ φύλλα κυανοπράσινα ἀφ' ἑνός, ἀφ' ἑτέρου λευκά, γλαυκὴ ἀληθῶς, ὡς ὠνόμασεν αὐτήν, ὁ Σοφοκλῆς ὅταν ὑπὸ τοῦ ἀνέμου οἱ κλάδοι της κάμπτωνται, ὁ οὐρανὸς σαπφείρινος, ἡ θάλασσα πρὸς τὴν ἀκτὴν πολλάκις σμαραγδίνη, βαθύτερον ὑποκύανος ὡς τῆς πικρίδος τὸ ἄνθος, ὡς κόρης γλαυκώπιδος ἁπαλῶς προσβλέποντες ὀφθαλμοί, καὶ περαιτέρω βαθέως κυανῆ ὡς ἀπέραντος ἀνθοδέσμη κυάνων, ὄρη πορφύραν περιβαλλόμενα βασίλειον, ἀνεμώνης καὶ κρόκου καὶ μαργαρίτας καὶ κολχικῶν καὶ κυκλαμίνων καὶ ἴων ἐσθῆτα εὐάνθεμον ἠμφιεσμένοι λειμῶνες, ἡδονὴν πραεῖαν καὶ εὐφρόσυνον χαρὰν προσπνέοντες εἰς τὴν ψυχὴν κοσμοῦσι μὲ χάριν καὶ ἀγλαΐαν τὴν γῆν ταύτην.

Αἱ γραμμαὶ αὗται αἱ ὁμαλαί, τὸ φῶς τοῦτο τὸ μελιχρόν, ἡ ἁπαλὴ χροιὰ αὕτη τῶν ἐν τῇ φύσει διέπλασαν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἑλληνικὸν διὰ τὴν τέχνην ἠρεμαῖον καὶ γαλήνιον, ἀλλὰ καὶ τὴν ζωὴν πανταχόθεν ἐκφαῖνον, ἀφελές, ἁλλὰ καὶ ὑψηλὸν ἅμα, χαρίεν, ἀλλὰ καὶ σεμνόν. Οὕτω γαλήνιος εἰκονίσθη ὑπὸ τοῦ Φειδίου ὁ Ζεύς, ἀλλὰ σέβας κατελάμβανε τοὺς εἰσορῶντας, ὡσεὶ ἐλέλιζε τὴν γῆν· ἡ ἐκ Λυκοσούρας κεφαλὴ τῆς Δεσποίνης ἐν τῷ μουσείῳ τῶν Ἀθηνῶν περίνοιαν ἐνέχει καὶ μέριμναν τῆς φιλανθρώπου καὶ καρποδότου θεότητος· αἱ Νῖκαι τῆς Ἀκροπόλεως, ἡ ὑπολυομένη μάλιστα καὶ ἡ πρὸ τοῦ ἀγομένου εἰς θυσίαν βοός, πλὴν τῆς τελειοτάτης διαγραφῆς τοῦ παρθενικοῦ σώματος κίνησιν ἔχουσι καὶ ζωὴν καὶ ἀφέλειαν καὶ χάριν· αἱ Καρυάτιδες χορὸς παρθένων εἶναι ὀρχουμένων περὶ τῆς Πολιάδος τὸν βωμόν, καὶ ἐκπεπληγμένος τις ἤθελεν εἴπῃ τὸ τοῦ Ὀδυσσέως πρὸς τὴν Ναυσικᾶν

> Τρὶς μάκαρες μὲν σοί γε πατὴρ καὶ πότνια μήτηρ,
> τρὶς μάκαρες δὲ κασίγνητοι· μάλα πού σφισι θυμὸς
> αἰὲν ἐϋφροσύνῃσιν ἰαίνεται εἵνεκα σεῖο,
> λευσσόντων τοιόνδε θάλος χορὸν εἰσοιχνεῦσαν. *(Ὁμ. Ὀδ. ζ, 154—157).*

Ἀπὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ἐξ Ἀντικυθήρων θεοῦ φῶς ζωῆς ἐκπέμπεται καὶ θεία πνοή· ὑπὸ τὰ στέρνα τὰ μαρμάρινα τοῦ πραξιτελείου Ἑρμοῦ πάλλεται καρδία· βροντῶσιν αἱ ὁπλαὶ τῶν ἐν τῷ διαζώματι τοῦ Παρθενῶνος ἵππων, ζῶσι καὶ ἀναπνέουσιν ἄνευ φωτοσκιάσεως καὶ διόψεως αἱ γραφαὶ τῶν ἀγγείων, χάριν ἔχει ἀμφιεσθῆ καὶ ἀφέλειαν τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης ὁ ναός, καὶ γαληναίαν μεγαλοπρέπειαν καὶ χάριν σεμνὴν ὁ Παρθενών, τὸ ἀπαράμιλλον εἰς κάλλος καὶ ἁρμονίαν κτίσμα τοῦ Ἰκτίνου.

Τοιοῦτος τῆς ἑλληνικῆς τέχνης ὁ χαρακτήρ: γαλήνη, ἀφέλεια, διαύγεια, χάρις.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΖΗΣΙΟΥ

ΑΘΩΣ—ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Ὁ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἕλλησι καὶ λατίνοις συγγραφεῦσι μνημονευόμενος *Ἄθως*, προσειληφὼς τὴν ἐπίκλησιν ταύτην ἔκ τινος μυθολογουμένου γίγαντος Ἄθω, κεῖται ἐν τῇ τριγλώχινι Χαλκιδικῇ ἀποικίᾳ τῶν ἐξ Εὐβοίας Χαλκιδέων, πρὸς Α. τῶν δύο λοιπῶν χερσονήσων αὐτῆς, τῆς Σιθωνίας-Λογγοῦ καὶ Παλλήνης-Κασσάνδρας, διακατέχων τὸ θυελλῶδες ἀκρότατον τμῆμα τῆς τρίτης χερσονησοειδοῦς ἄκρας τῆς Χαλκιδικῆς πρὸς Μ. τῆς Μακεδονίας καὶ μεταξὺ τῶν κόλπων Στρυμονικοῦ καὶ Σιγγιτικοῦ. Προσατενίζουσι δὲ αἱ μὲν ΒΑ. κλιτύες αὐτοῦ τὰς χρυσοφόρους χώρας τοῦ Παγγαίου, τὴν Χριστούπολιν ἢ Καβάλλαν, τὸ στόμιον τοῦ Ἑλλησπόντου, τὰς νήσους Θάσον, Σαμοθρᾴκην, Ἴμβρον, Λῆμνον κτλ., αἱ δὲ ΜΔ. τὰς νήσους καὶ νησῖδας τῶν Β. Σποράδων, Ἀλόνησον, Σκόπελον, Σκίαθον κλπ.

Ὁ Σιγγιτικὸς κόλπος, τανῦν κόλπος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, καταρτίζεται ἐκ τῆς συνενώσεως τῶν χερσονήσων Λογγοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους, ἔχων ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ γεωγραφικὸν μὲν πλάτος Β. 40°, 12′—′′, μῆκος δὲ Α. 24°,—′,—′′. Τὸ μεῖζον μῆκος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Κασσάνδρας *Δρεπάνου* μέχρι τοῦ τοῦ Ἁγίου Ὄρους *Ἁγίου Γεωργίου* καλουμένου, ἄχρι τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτοῦ εἶναι 28 μιλίων· τὸ δὲ μέσον πλάτος αὐτοῦ εἶναι 11 μιλίων καὶ τὸ βάθος ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ 150 ὀργυιῶν.

Ὁ Στρυμονικὸς κόλπος ἢ κόλπος τοῦ Ὀρφάνου καὶ τῆς Ῥεντίνας ἄλλως καλούμενος σχηματίζεται ἐκ τῶν ΒΑ. παραλίων τοῦ Ἁγίου Ὄρους· ἐν γένει δ' ἐκ τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου καὶ μέρους τῆς πρὸς Ν. παραλίας τῆς Θρᾴκης μετὰ τῆς νήσου Θάσου. Ἔχει δὲ πλάτος μὲν Β. 40°,30′,—′′ καὶ μῆκος Α. 24°,15′,—′′. Τὸ μεῖζον μῆκος μεταξὺ Θάσου καὶ τῆς μονῆς Μεγίστης Λαύρας εἶναι 44, τὸ δὲ πλάτος 22 μιλίων. Ἀμφότεροι οἱ κόλποι οὗτοι περικλείουσι διαφόρους φυσικοὺς ὅρμους καὶ τεχνητοὺς ὁρμίσκους τῶν μοναστηρίων πρὸς ἀγκυροβολίαν μικρῶν πλοιαρίων. Ἀλλ' ἐν γένει δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ ἀκταὶ τοῦ Ἄθω εἶναι δυσπέλαστοι καὶ ἀλίμενοι, βρίθουσαι θαλασσίων κητῶν· ἄχρι δὲ σήμερον εἰς τοὺς ὑγροὺς κόλπους τοῦ Ἄθω πλεῖστα εὐαπάτητα πλοιάρια κατεποντίσθησαν. Ἐν μηνὶ δὲ Μαρτίῳ τοῦ ὁδεύοντος ἔτους πέντε τὸν ἀριθμὸν συνετρίβησαν εἰς τοὺς ἀξένους βράχους αὐτοῦ, πλὴν ἑτέρων πέντε κατ' Ὀκτώβριον τοῦ παριπεύσαντος ἔτους.

Τὸ ὕψος τοῦ ὄρους Ἄθω, ἔχοντος σχῆμα κωνοειδές, ἀνέρχεται τὰ 1·953 μ., τὸ μῆκος αὐτοῦ ὡς ἔγγιστα 85·360 μ., τὸ πλάτος κατὰ μέσον ὅρον 12-21·000 μ., ἡ δὲ περίμετρος 18 μυριομέτρων.

Αἱ ΒΑ. κλιτύες τοῦ ὄρους εἰσὶν ὑλοβριθεῖς, τοὐναντίον δὲ αἱ ΜΔ. Ἐπ' αὐτῶν ἔκειντο τὰ ἀρχαῖα πολίσματα, *Δῖον, Ὁλόφυξος, Θύσσος, Κλεωναί, Χαράδρια, Ἀκρόαθως, Παλαιώριον, Σάνη* καὶ *Ἄκανθος*, ἧς μόνης δύναται νὰ καθορισθῇ ἡ τοποθεσία, τασσομένης ἔνθα κεῖται ἡ Ἱερισσός.

Ἡ χερσόνησος τοῦ Ἄθω συνδέεται μετὰ τῆς στερεᾶς διὰ τοῦ ἰσθμοῦ ἢ τῆς καλουμένης διώρυγος τοῦ μεγαλαύχου βασιλέως τῶν Περσῶν Ξέρξου, ἥτις ἔχει πλάτος $1\,^1/_2$ μιλίου ἢ καθ' Ἡρόδοτον 12 σταδίων — $^1/_8$ τοῦ μιλίου —, αἱ δὲ διάφοροι ἐδαφικαὶ διακυμάνσεις αὐτῆς καθικνοῦνται μέχρι 50 ποδῶν ἀγγλικῶν. Σήμερον καλεῖται ὁ ἰσθμὸς οὗτος *Πρόβλακας*-πρὸ αὐλαξ.

Αἱ ὑπὸ τοῦ Ἰουβενάλη καὶ Niebuhr γεννηθεῖσαι ἀμφιβολίαι περὶ τῆς μὴ ἐπιχειρήσεως ὑπὸ τοῦ Ξέρξου τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ ἀπεδείχθησαν ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἀτοπίαι· διότι ὁ Ἡρόδοτος σαφῶς ἐξιστορεῖ καὶ ἐν λεπτομερείαις τὰ περὶ τῆς τοιαύτης διορύξεως, περὶ ἧς ἐγένοντο προπαρασκευαὶ πρὸ τριετίας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἔργου, συνεπικουρούντων καὶ τῶν περὶ τὸν Ἄθω κατοίκων, ἐν ᾧ ἐπεστάτουν αὐτοῦ ὡς ἀρχιμηχανικοὶ ὅ τε Βούβαρις ὁ Μεγαβάζου καὶ ὁ Ἀρταχαίης ὁ Ἀρταίου, ἄνδρες Πέρσαι. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν εἰρημένην ἐργασίαν εἰργάζοντο καὶ Φοίνικες, ὡς λίαν ἔμπειροι περὶ τὰ τοιαῦτα ἐγχειρήματα, τούτου ἕνεκα βλέπομεν διασῳζόμενα ἄχρι σήμερον φρέατα ἢ δεξαμενὰς φοινικικῆς προελεύσεως, ὧν ἓν ἐν Ἱερισσῷ καὶ ἕτερον ἐν τῇ μονῇ Χιλιανδαρίου ἐν ἀποστάσει ἑξαώρῳ ἀφισταμένων, τῆς δὲ ῥηθείσης διώρυγος σχεδὸν ἐν μέσῳ διακειμένης. Τὰ μέρη δὲ ταῦτα ἦσαν λίαν δενδρώδη καὶ πλῆθος λεόντων καὶ ἀγρίων βοῶν διῃτᾶτο καθ' Ἡρόδοτον, ὥστε αἱ κάμηλοι τοῦ Ξέρξου, χωροῦσαι ἐξ Ἀκάνθου-Ἱερισσοῦ-εἰς Θέρμην-Θεσσαλονίκην, προσεβλήθησαν ὑπὸ λεόντων.

Ἐντεῦθεν οἱ εἰρημένοι ἐπιστάται τοῦ βασιλέως μετεκόμισαν καὶ τὴν χρησιμεύουσαν εἰς τὴν τομὴν ξυλείαν. Ἄχρι σήμερον δὲ καταφαίνονται τὰ ἴχνη τῆς ὀρύξεως ταύτης, καίτοι ἐπεχώσθη αὕτη ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν δι' αὐτῆς ἐπικοινωνούντων· διότι οὐ μόνον κατὰ διαστήματα ὑφίστανται ἕλη καὶ τέλματα, ἀλλὰ καὶ διάφοροι ἐπαισθηταὶ ὑποβάσεις τῆς τομῆς τοῦ ἐδάφους ἐνδείκνυνται. Προσέτι δ' ἐντὸς τοῦ νῦν μετοχίου τῆς μονῆς Χιλιανδαρίου ὑφίσταται χειροποίητος λόφος πρὸς τὸ ΜΔ. χεῖλος τῆς διώρυγος. ἔνθα ἔκειτο ἡ πόλις Σάνη, ὅστις δηλοῦται ὡς *τύμβος*, ἐν ᾧ κεῖται ὁ τάφος τοῦ κατὰ τὴν τομὴν θανόντος Ἀρταχαίου. Ἐπειδὴ δ' οὗτος κατήγετο ἐκ τοῦ περιφανοῦς οἴκου τῶν Ἀχαιμενιδῶν, σφόδρα ἐθλίβη ὁ Ξέρξης καὶ ἐνεταφίασεν αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς. Καὶ οἱ μὲν Ἀκάνθιοι ἀπένειμαν ἥρωος τιμάς, *πᾶσα δὲ ἡ στρατιὴ ἐτυμβοχώσε*, καθ' Ἡρόδοτον. Καὶ ἕτεροι δὲ χθαμαλώτεροι χειροποίητοι λόφοι ἀνυψοῦνται ὡς μνημεῖα ἴσως καὶ ἑτέρων ἀποθανόντων ἐπιφανῶν Περσῶν κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην καὶ ἐπίμοχθον ἐργασίαν τῆς διορύξεως. Οἱ τοιοῦτοι δὲ τύμβοι ἢ *τοῦμπαι* κοινῶς κατεδείχθη ἐκ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ, Θεσσαλίᾳ — ὡς τοῦ Πιλὰφ-Τεπὲ παρὰ τὸν Βελεστῖνον — καὶ ἀλλαχοῦ γενομένων ἐκσκαφῶν, ὅτι περικλείουσι τάφους βασιλέων καὶ μεγιστάνων μετὰ διαφόρων διαμερισμάτων ὕψους 15—17 μέτρων, περιέχοντας διάφορα κτερίσματα. Ἐὰν λοιπὸν καὶ ἐπὶ τῶν προκειμένων λόφων περὶ τὸν εἰρημένον ἰσθμὸν διενεργηθῶσιν ἐκσκαφαί, ἀναμφιβόλως πιστεύομεν ὅτι θέλουσι τοιοῦτοι τάφοι ἀποκαλυφθῇ.

Ὁ Ἄθως ὑπῆρξεν ἡφαιστειογενὴς καὶ πολυκύμαντος ἐν πολὺ ἀφ' ἡμῶν διισταμέναις ἐποχαῖς δισχιλίων καὶ τρισχιλίων ἐτῶν, ὡς δεικνύουσιν οἱ σήμερον ἐσβεσμένοι κρατῆρες αὐτοῦ *Ἀντάθως, Τσούκα, Μόλυβος*· πολλαὶ δὲ καὶ καταπληκτικαὶ μεταμορφώσεις καὶ ἐγκατακρημνίσεις ἐπεγένοντο ἔκ τε τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐπιδράσεως τοῦ ἐγγείου πυρὸς τῆς γηΐνου σφαίρας καὶ τῆς ἐξάρσεως τῶν θαλασσίων ὑδάτων, ὡς δηλοῦσιν ἡμῖν καὶ ταῦν τὰ ἀκατάσχετα συντρίμματα τῶν ἀπορρώγων βράχων καὶ πετρῶν, οἵτινες ἄρχονται ἀπὸ τῆς Λαύρας καὶ διήκουσι μέχρι τῆς σκήτης τῆς ἁγίας Ἄννης.

Πρὸ τῶν μεγάλων γεωλογικῶν ἀναστατώσεων τῆς γηΐνου σφαίρας, αἵτινες ὑπολογίζονται, κατὰ τὸν Πλάτωνα, ὡς ἐπισυμβᾶσαι τῷ ἔτει ἐννεάκις χιλιοστῷ καὶ πεντακοσιοστῷ ἢ τετράκις χιλιοστῷ καὶ πεντακοσιοστῷ, κατ' Ἀθηναίους, οἵτινες τοὺς ἓξ μῆνας πρὸς ἓν ἔτος ἠρίθμουν, ὡς γνωστόν, ἡ Μεσόγειος Θάλασσα, ἡ διαιροῦσα τὰς ἠπείρους Ἀφρικὴν καὶ Εὐρώπην, ὑπῆρχεν ὡς μεγίστη λιμνοθάλασσα· ἥ τε Ἀσία, Ἀφρικὴ καὶ Εὐρώπη

συνίστων ἀδιάσπαστον νῆσον· οἱ ἐπὶ τῆς Μ. Ἱσπανίας Γαδείριοι βράχοι καὶ ὁ πορθμὸς τοῦ Γιβραλτάρ — Ἡρακλείων Στηλῶν —, διὰ τῶν φοβερῶν βράχων τοῦ ὁποίου νῦν περιφρουρεῖται ἡ δίοδος τοῦ Ἀτλαντικοῦ, δὲν ἦσαν διεσπασμέναι πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς· οὔτε ἡ πολυάνθρωπος νῆσος Ἀτλαντὶς εἶχε καταποντισθῇ ἐντὸς

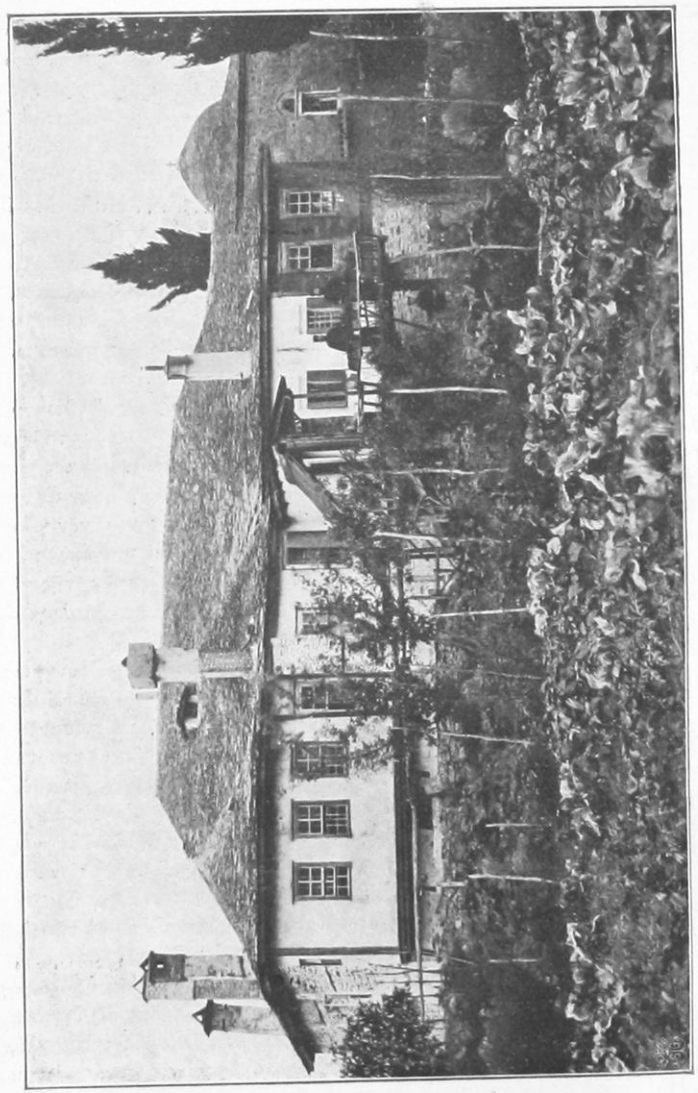

Τὸ Λαυρεωτικὸν κονάκιον ἐν Ἁγίῳ Ὄρει

ἡμερονυκτίου· οὔτε ὁ Εὔξεινος πόντος ἐκέκτητο τὰς διεξόδους τῶν πρὸς τὸν Βόσπορον καὶ τὸν Ἑλλήσποντον στομίων· ὡσαύτως καὶ αἱ λοιπαὶ χῶραι, ὡς ἡ Σικελία, Κύπρος, Εὔβοια, δὲν ἦσαν διεσπασμέναι, ἀλλὰ συνηνωμέναι μετὰ τῆς διὰ τεκτονικῶν ῥηγμάτων ἐγκατακρημνισθείσης χέρσου, ἧς τὰ λείψανα ἐνδείκνυνται ταῦν διὰ τῶν διεσπαρμένων νήσων τῆς Μ. Ἀσίας, τῶν Κυκλάδων καὶ Σποράδων νήσων, τῆς Κρήτης κλπ. Πρὸ τῆς

γεωλογικῆς λοιπὸν ταύτης ἀνατροπῆς, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν τριτογενῆ διάπλασιν τῆς τριτογενοῦς περιόδου, καὶ ὁ Ἄθως καθ' ἑκατέρας τὰς κλιτύας αὐτοῦ δὲν περιωρίζετο ὑπὸ θαλάσσης, ἀλλ' ὑπὸ ξηρᾶς, ἐχούσης λόφους δασώδεις, λίμνας καὶ πεδιάδας, ἀρδευομένας ὑπὸ ποταμῶν, χειμάρρων καὶ ρυάκων, ἐφ' ὧν ἐφόρευον Ὀρεστιάδες καὶ Ναπαῖαι καὶ Ποταμηΐδες καὶ Λιμνιάδες καὶ διάφοροι ἄλλαι νύμφαι καὶ θεότητες τῆς ἀρχαιότητος.

Ἐπιγενομένης λοιπὸν τῆς ῥηθείσης ἀναστατώσεως, ἅπασα ἡ ἑκατέρωθεν τοῦ Ἄθωνος χέρσος κατεποντίσθη, ὡς καὶ ἡ ἐγγὺς εὐρεῖα τῆς Σαμοθράκης πεδιάς, αἵτινες κατεκαλύφθησαν ὑπὸ τῶν θαλασσίων ὑδάτων. Ταῦτα δὲ τὰ γεγονότα ἱστοροῦσιν οὐ μόνον ὁ ἐξ Ἀγυρίου τῆς Σικελίας Διόδωρος, ἀλλὰ καὶ ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Στράβων, ὁ Σενέκας, ὁ Πλίνιος, ὡς καὶ λοιποὶ ἐπιφανεῖς ἕλληνες, λατῖνοι καὶ ἄραβες συγγραφεῖς. Ἰδίᾳ δ' ἐν Ἄθωνι ὑπέστη καταστροφὴν δεινὴν τὸ μετὰ τῆς νήσου Λήμνου συνενούμενον τότε μέρος τοῦ Ἄθω καὶ ἐπεκτεινόμενον μέχρι τῆς Μ. Ἀσίας, ὅπερ ἀπεσπάσθη ἐκ τοῦ σήμερον ὑψηλοτάτου ἄκρου τοῦ ὄρους. Τεκμήρια τῆς κατακρημνίσεως ταύτης εἰσέτι ὑφίστανται παρά τε τοῖς ἀσκητηρίοις τῶν Καυσοκαλυβίων καὶ τοῖς παρὰ τὴν μονὴν Ἐσφιγμένου καὶ ἀλλαχοῦ, ἐκ πυριγενῶν καπνοφαίων πετρωμάτων, συνεστηκότων ἐκ μικρῶν καὶ μεγάλων στρογγύλων καὶ πολυγωνικῶν τροχάλων συγκεκολλημένων δι' ἑτερογενοῦς τινος μάζης ἀδιασπάστου· καθὼς καὶ οἱ ἀπεσπασμένοι ἐν μεγάλῳ συμφυρμῷ βράχοι ἄνωθεν τῆς Κερασιᾶς καὶ τῶν Καυσοκαλυβίων.

Ἀλλὰ καὶ ἡ τότε κλιματολογικὴ καὶ ὑδρογραφικὴ τοῦ ὄρους Ἄθω κατάστασις ἦν πάντῃ ἀλλοία τῆς σημερινῆς· διότι δάση ἀπειρομήκη κατεκάλυπτον τοῦτον καὶ τὰς ἑκατέρωθεν πεδιάδας αὐτοῦ· ἡ μέση θερμοκρασία βεβαίως ἦν ἀνωτέρα τῆς νῦν, ἡ δὲ διαφορὰ θέρους καὶ χειμῶνος δὲν διεκρίνετο. Ὁ ὑετὸς καὶ ἡ βροχὴ ἦσαν ἄφθονοι, ἡ δὲ χλόη δασυτάτη· ἀλλὰ καὶ πλεῖστα ἐκ τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου ἐκλιπόντα νῦν γένη διητῶντο, ὡς μαστόδοντες καὶ μεγαθήρια καὶ μετάρκτοι καὶ πίθηκοι καὶ τραγόκεροι, ἅτινα ἐν ἀπολελιθωμένῃ καταστάσει ἐγκλείονται ταφῖν ἐντὸς τῶν ὑδατογενῶν τῆς γῆς πετρωμάτων, ὡς ἀποδείκνυται τοῦτο διὰ τῶν ἀλλαχοῦ ἐνεργουμένων παλαιοντολογικῶν τοιούτων ἐρευνῶν.

Τὰς ἐντὸς τῶν σπλάγχνων τῆς γηΐνου σφαίρας μηχανικὰς τοιαύτας δυνάμεις καὶ σήμερον ἔτι ἀντιλομβανόμεθα ἀποχρώντως ἐπὶ τῆς χερσονήσου τοῦ Ἄθω. Καὶ κατὰ διαφόρους μὲν γνωστοὺς καιρούς, ὡς τῷ 1385, τῷ 1585, τῷ 1789, οὐκ ἐπαύσαντο τοιαῦται ἐνεργούμεναι, ἀλλὰ καὶ ἐν ἔτει 1905 τῆς 26ης 27ης Ὀκτωβρίου ἐν ὥρᾳ μεσονυκτίῳ ἐπιγενόμεναι μετὰ τρομακτικῶν βρόμων, δι' ὧν κατεκρημνίσθη μέγα μέρος τοῦ Ἄθωνος ἐντὸς τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν σκήτην τῶν Καυσοκαλυβίων, ἦσαν ἱκανῶς σπουδαῖαι καὶ ἐκπληκτικαί. Φαίνεται δ' ἡμῖν, ὅτι οἱ ἰσχυρότατοι οὗτοι τῆς ἀθωΐτιδος χερσονήσου σεισμοί, οἱ ἐπὶ μῆνας δονήσαντες αὐτὴν ἱκανῶς, ὑπῆρξαν ὁ ἀντίκτυπος τῶν προηγηθέντων μικρὸν τῶν ἐν Ἄθῳ καὶ ἐξαγγελθέντων ἡμῖν, ὡς λίαν καταστρεπτικῶν σεισμῶν τῆς Σκόδρας καὶ τῆς χερσονήσου Καλαβρίας. Καὶ ἐν Δαρδανελλίοις δὲ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ, καθ' ἣν ἐγένοντο αἱ τοῦ Ἄθω, ἐσημειώθησαν σφοδρόταται δονήσεις ἀπὸ Β. πρὸς Ν. Κατὰ τὰς πρώτας, ὡς εἴρηται, ἐν Ἄθῳ δονήσεις ἡ θάλασσα, ὑποχωρήσασα τὸ πρῶτον, ἐξώρμησεν εἶτα μετὰ μανίας, ἐξογκωθεῖσα εἰς ὕψος πέντε ὡς ἔγγιστα μέτρων καὶ παρασύρασα εἰς τὰ ὑγρὰ κέλευθα αὐτῆς δέκα τῶν ἐν τῇ ἀμμώδει παραλίᾳ ἁλιέων μετὰ πέντε ἁλιάδων λέμβων, οὓς τὸ καταπεσὸν πάραυτα ὄρος κατασυνέτριψε καὶ κατέθαψε τέλεον. Κατ' αὐτὸ δὲ τὸ διάστημα οἱ περιξ θάμνοι καὶ τὰ δενδρύλλια ἐφαίνοντο πυρίκαυστα, ὀσμὴ θειωδῶν ἀτμῶν ἀνεδίδετο, τὰ δὲ ὑπολειφθέντα σιδήρεια μέρη τῶν λέμβων ἀπεχρώσθησαν λευκοκιτρίνως. Ἐν τῇ τοποθεσίᾳ ταύτῃ, τῇ προσωνυμουμένῃ *Περδίκι*, ὑπάρχουσι πολλὰ καὶ ἄξια λόγου μεταλλεῖα σιδήρου, μολύβδου καὶ θείου, ἐξάγονται δὲ πρὸς χρῆσίν τινων μονῶν καὶ ὡραῖα ποικιλόστικτα καὶ ποικιλόχροα μάρμαρα ἐκ τῶν καλουμένων *ὀφιτῶν*.

Ἕνεκα τῶν τελευταίων τούτων σεισμῶν, ἔπαθον πλείω πασῶν τῶν ἱερῶν μονῶν ἡ τῶν Ἰβήρων, ἀνερχομένων τῶν ζημιῶν αὐτῆς εἰς 30 000 λ. Τ. ὡς ἔγγιστα· ἡ Μεγίστη Λαύρα μέχρις ὀκτακισχιλίων λ. Τ. ζημίας. Αἱ δὲ ὁλικαὶ ζημίαι τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀνέρχονται τὰς 70 000 λ. Τ., κατὰ τοὺς μετριωτάτους ὑπολογισμούς. Εὐτυχῶς ὅμως δὲν ἔχομεν νὰ θρηνήσωμεν ζημίας τῆς τέχνης καὶ τῶν κειμηλίων τῆς ἀρχαιότητος.

Τοιοῦτον τὸν Ἄθω κατὰ τὴν διαμόρφωσιν παραλαμβάνομεν ἐκ τῆς ἀρχαιότητος, γνωστὸν ὄντα ὑπὸ τῶν ἱστοριογράφων ἐκ τοῦ περιξ αὐτοῦ περίπλου τῶν Ἀργοναυτῶν ἐν ἔτει 1 250 π. Χ. Τὴν ἐκ τῆς αἰθερογείτονος κορυφῆς αὐτοῦ μετάβασιν εἰς Λῆμνον τῆς

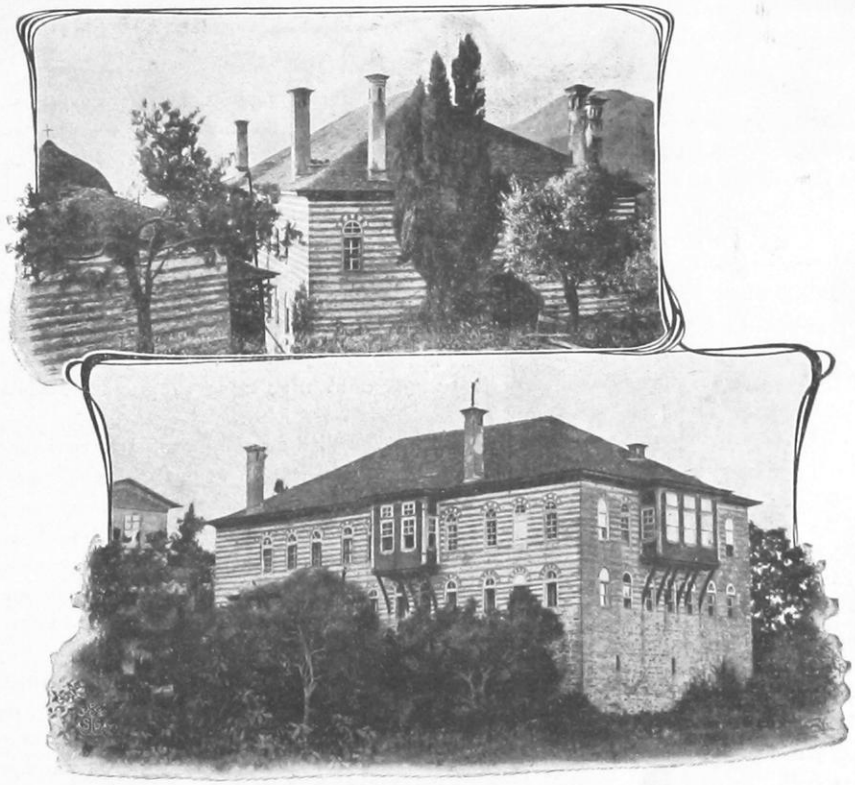

Δύο ἀπόψεις τῆς ἐν Καρυαῖς Ἀθωνιάδος Σχολῆς

μεγίστης τῶν θεαινῶν Ἥρας καθ' Ὅμηρον. Διὰ τὸν ἐξ ἀνταυγείας φωτισμὸν αὐτοῦ κατὰ τὸ τρίτον ἐπὶ τοῦ τρωϊκοῦ πολέμου (1 194 — 1 184 π. Χ.) ἕνεκα τῶν πυρσῶν, κατὰ τὸν τραγικὸν Αἰσχύλον, οἵτινες ἀνήφθησαν ἐπὶ τοῦ Ἑρμαίου βράχου τῆς Λήμνου, ὅπως γνωρίσωσι τῇ ἐν Μυκήναις Κλυταιμήστρᾳ τὴν ἅλωσιν τῆς Τροίας. Διὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ ὑπὸ τὸν Μαρδόνιον τῷ 493 π. Χ. προσπταίσαντος μεγάλου στόλου αὐτοῦ. Διὰ τὸν καταποντισμὸν τοῦ ὑπὸ τὸν σπαρτιάτην Ἐπικλέα ἐκ 50 νεῶν στόλου του, κατευθυνομένου ἐξ Εὐβοίας πρὸς τὸν ἐν Ἀβύδῳ εὑρισκόμενον λακεδαιμόνιον Μίνδαρον. Διὰ τὴν πρὸς τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον παράτολμον πρότασιν τοῦ ἀρχιτέκτονος Δεινοκράτους, ὅπως μετατρέψῃ εἰς ἀνδριάντα ἐκείνου, ἐν μὲν τῇ εὐωνύμῳ κρατοῦντα μυ-

ρίανδρον πόλιν, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ ποταμόν. Διὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Πλινίου ἀναφερομένην μακροβιότητα τῶν κατοίκων τοῦ Ἄθω, τὴν ἀποδιδομένην εἰς τὴν χρῆσιν, ἣν ἐποιοῦντο οὗτοι τρώγοντες τὰ κρέατα τῶν ἐχιδνῶν. Διὰ τὴν ἀναφερομένην διόρυξιν τοῦ Ἄθω ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ τῆς Αὐσονίας Βιργιλίου. Διὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ ἀγάλματος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Ἄθω τοῦ νεφεληγερέτου Διὸς κλπ.

Τὰ ἐπὶ τοῦ Ἄθω προρρηθέντα πολίσματα, ὧν οὐδ' ἴχνος τανῦν διαφαίνεται, ἅτε ἐπ' αὐτῶν οἰκοδομηθέντων τῶν ἱερῶν μοναστηρίων, ὑφιστάμενα ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ἀποδείκνυνται ἔκ τινων σῳζομένων ἐπιγραφῶν, ὅτι εἶχον ἱερά, νόμους καὶ βουλήν· διεξῆγον δὲ καὶ τὸ ἐμπόριον. Ἐπὶ τῶν βωμῶν δὲ τούτων ἱδρυθέντων τῶν ναῶν, ὡς ἔθος ἦν τοῖς Χριστιανοῖς, οὐδεμία ἀνασκαφή, τό γε νῦν ἔχον, δύναται νὰ ἐνεργηθῇ πρὸς διαφώτισιν τῆς ἀρχαιολογίας.

★

Τοὐντεῦθεν χαίρειν τῷ παλαιῷ Ἄθῳ εἰπόντες, εἰσερχόμεθα εἰς τὸν νέον, ἤτοι τὸ *Ἅγιον Ὄρος*, τὴν ἄλλην ταύτην ἑλβετίδα χώραν κατὰ τὰς καλλονάς, ἐν ᾗ ὁ χριστιανικὸς κόσμος ἐπὶ μακραίωνας διεδραμάτισε τὴν νικηφόρον αὐτοῦ ἠθικὴν ἀνάπλασιν καὶ κατέθραυσε τὰ δεσμὰ τῆς ὕλης διὰ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ πνεύματος.

Τοῦτο φέρει μεσαιωνικὸν ὄνομα, ἀποδοθὲν τῷ Ἄθῳ, ὡς ἐκ τῆς ἱδρύσεως τῶν ἀπειροπληθῶν μοναστηρίων καὶ μονυδρίων, ἅτινα πλέον ἀπὸ τοῦ ΙΓ' αἰῶνος καθωρίσθησαν μετὰ τῆς νεοτεύκτου μονῆς τοῦ Σταυρονικήτα εἰς εἴκοσι τὸν ἀριθμόν, θεωρούμενα κυρίαρχα καὶ ἀνεγνωρισμένα διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν των ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως μετὰ πολλῶν προνομιῶν καὶ ἀσυδοσιῶν. Πάντα δὲ τὰ ἐξαρτήματα τῶν εἰρημένων μοναστηρίων, ἤτοι σκῆται, κελλία, ἐρημητήρια, εὑρισκόμενα ἐν ταῖς περιοχαῖς αὐτῶν καὶ ἀλλαχοῦ, εἰσὶν *ὑποτελῆ*, ἀποτίνοντα πρὸς αὐτὰ τοὺς πρὸς τὸ βασίλειον Κράτος δασμοὺς καὶ λοιποὺς κατ' ἀναλογίαν φόρους.

Ὡς ἐκ τῶν ἱερῶν του τὸ Ἅγιον Ὄρος ἐσεβάσθη καὶ ἐτιμήθη παρ' ὅλων τῶν ὁμοδόξων καὶ ἑτεροδόξων, οὗ ἕνεκεν καὶ ἐπωνυμήθη *Ἅγιον Ὄρος*. Οἱ ἐν αὐτῷ δὲ κατὰ καιροὺς ἐνασκούμενοι ὅσιοι καὶ ἐνάρετοι ἄνδρες, ἂν μὴ καὶ οὗτοι ἀπείραστοι ἐντελῶς τῶν ἀνθρωπείων ἀδυναμιῶν, ἠμύνθησαν κρατερῶς ὑπὲρ τῆς πολεμηθείσης Ὀρθοδοξίας ἐν παγχαλέποις καιροῖς. Ἐθεράπευσαν τὰς φυγάδας καὶ πεφρικυίας Μούσας, ὧν τὴν σοφίαν μετελαμπάδευσαν εἰς τὸ Γένος ἡμῶν. Ἀπεταμίευσαν τοὺς προγονικοὺς ἡμῶν θησαυροὺς ἐν κειμηλίοις τῆς τέχνης, ἐν ἱεροῖς καὶ ἁγίοις λειψάνοις καὶ ἐπαγίωσαν τὴν ἀνεξάρτητον ταύτην θεοκρατικὴν πολιτείαν, ἥτις ἀποτελεῖ μοναδικὸν θαῦμα ἐν τῇ ὑφηλίῳ.

Ὡραία λοιπὸν καὶ περικαλλὴς σκοπιὰ τυγχάνον σήμερον τὸ Ἅγιον Ὄρος, εὐθαλὴς σταθμὸς τῶν ἐκ τῆς ὁδοιτορίας τοῦ τλήμονος κοινωνικοῦ βίου καταπεπονημένων, ἱερὰ ἀνάπαυλα τῶν ἀπεγνωσμένων ἐκ τῶν πολυποικίλων παθῶν τῆς πολυκυμάντου ἐπικήρου ζωῆς, εὐσεβὲς ἄσυλον τῶν περὶ τὴν ἑνδεκάτην καθικνουμένων· προσείλκυσε καὶ ἐφελκύει ἑκάστοτε ἄχρι τοῦ νῦν τοὺς ἀποκλήρους ἐπιφανεῖς ἢ ἀδόξους ναυαγοὺς τῆς κοσμικῆς βιοπάλης, ὅπως ἀνεύρωσιν ἐν τοῖς ἱεροῖς μοναστηρίοις καὶ ἀσκητηρίοις τὴν γλυκεῖαν παραμυθίαν καὶ ἐπούλωσιν τῶν ὀδυνηρῶν τραυμάτων των.

Ὢ! πόσον ἀγνὴ καὶ εὐγενὴς ἡ ἰδέα τοῦ ἀσπάσασθαί τινα τὸν μοναχικὸν βίον, τὸν ἀληθῆ, τὸν ὅσιον, τὸν ἄμεμπτον, τὸν ἀκτήμονα, τὸν ἀπερίσπαστον, τὸν εἰς οὐρανοὺς ἀνιπτάμενον καὶ τῶν γηΐνων καὶ φθαρτῶν ἀπαλλασσόμενον! Πᾶς ἄλλος βίος, μὴ ἐξυπηρετούμενος ὑπὸ τῶν τοιούτων εὐγενῶν καὶ ἐμπεριστατωμένων συνθηκῶν, δὲν δύναται νὰ κληθῇ βίος μοναχικός, ἀλλὰ μᾶλλον ὑλικὸς καὶ ἡδυπαθής, μὴ ἔχων λογικὴν ὕπαρξιν παραμονῆς ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ δρυμοῖς καὶ ἠλιβάτοις πέτροις, καὶ μάλιστα ἐντὸς τῶν ἐπ' αὐτῶν ἱδρυμένων ὑψηρεφῶν καὶ ἐπιτετηδευμένων ὑπὸ τῆς τέχνης δωμάτων καὶ πολυχρώμων μεγάρων τῆς σήμερον.

Ὁ ἐκ τῆς ἐμπεδομόχθου κοσμικῆς τύρβης καὶ ἐλεεινότητος ἀποσπώμενος εἶναι

εὐτυχής, ἐάν, καταλεχθεὶς ἐν τῇ μοναστικῇ χορείᾳ καὶ ὑπὲρ τὰ ποταπὰ καὶ χαμαίζηλα ἀρθείς, εἰς πνευματικωτέρους ὁρίζοντας, ἀσχοληθῇ εἰς μελέτας, ὑφ' ὧν ζωογονεῖται τὸ πνεῦμα καὶ πληροῦνται τὰ κενὰ τῆς καρδίας. Πᾶς δ' ὁ ἀφιερῶν τὸν βίον αὐτοῦ εἰς τὸν εὐγενῆ βωμὸν τῆς παιδείας ἐξέρχεται τῶν ἐστενωμένων ὁρίων αὐτοῦ καὶ ἀνατρέχων εἰς παρῳχημένους εὐκλεεῖς χρόνους, καταμανθάνει, ὅτι εἶναι ἀπόγονος τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ Πλάτωνος, τῶν Χρυσοστόμων, Βασιλείων, Γρηγορίων καὶ Φωτίων καὶ τοσούτων μεγίστων φωστήρων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς θεολογίας, οἵτινες ἀνέσκαψαν τοὺς θησαυροὺς τῆς σοφίας καὶ κατηύγασαν τὸ φῶς αὐτῆς καὶ τὴν ἀλήθειαν ἐν μέσῳ τῆς ῥοῆς τοσούτων πολυκυμάντων αἰώνων. Κατακολουθῶν δὲ τὰς ἀρετὰς τῶν ἡρώων τούτων τῆς ἠθικῆς ἀναπλάσεως τοῦ κόσμου, ἀρύεται ὁ μελετηρὸς μοναχὸς διδάγματα καρτερίας καὶ δυνάμεως, δι' ὧν μεθ' ὑπομονῆς χωρεῖ εἰς τὸν προκείμενον ἀγῶνα τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ ἀγωνισμάτων καὶ μετ' ἀγαλλιάσεως δοξολογεῖ τὸν Ὕψιστον, ὅστις ἐνισχύει αὐτὸν εἰς τὸ στάδιον τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς ἀρετῆς, ἀνακουφίζων τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἐκ τῶν πολυωνύμων πειρασμῶν τοῦ πονηροῦ τούτου αἰῶνος.

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Ἰωακεὶμ Δ' ὁ ἀπὸ Δέρκων (1885)

Ἡλίκον ἐξαίσιον καὶ ἐπιβάλλον θέαμα προβάλλεται, ὁπότε ὁ μελετητὴς μοναχὸς εὑρηται ἐν μέσῳ χλοαζούσης, ἀνθηροτάτης καὶ περιρρύτου φύσεως, περιβαλλούσης αὐτὸν διὰ πάντων τῶν εὐγενῶν καὶ σαγηνευτικῶν θελγήτρων της, ὑπὸ ὡραῖον σαπφείρινον οὐρανόν, αἰωρούμενον ὕπερθεν θαλάσσης, ὁτὲ μὲν ἠρεμαίας καὶ ἀκυμάντου, παιζομένης ὑπὸ τῶν βασιλικωτάτων δελφίνων, ὁτὲ δὲ κυματοέσσης καὶ ἀφροέσσης, θραυομένης πρὸ τῶν τειχῶν τοῦ μοναστηρίου του! Ὢ! πόσον ἡ θελκτικὴ καὶ μυροβόλος αὕτη φύσις ἐπαναπαύει τοὺς ἐκ τῆς μελέτης καταπεπονημένους ὀφθαλμοὺς τοῦ ἐγκύπτοντος εἰς τὰς θεοπνεύστους βίβλους καὶ ἕτερα ἐπαγωγὰ συγγράμματα, καθισταμένη φορὸς νέας τοῦ πνεύματος διεγέρσεως ἐν μέσῳ τόσον θελκτικωτάτης καὶ ἁρμονικῆς συναυλίας τῆς φύσεως!

Πόσον μεγαλοπρεπὴς ἡ παραμονὴ ἔν τινι ἐρημητηρίῳ παρά τινα λόχμην κειμένῳ, ὑφ' ἣν κελαρύζουσι διαυγέστατα ῥυάκια, αἱ δὲ ἀηδόνες, τὴν ἑωθινὴν ὑμνῳδίαν των τῷ Δημιουργῷ τοῦ Σύμπαντος τερετίζουσαι, συμπλέκουσι τὰς εὐστρόφους καλιάς των! Ἐνταῦθα δύναται νὰ ἐξεύρῃ ὁ ἀπειρηκὼς ἐκ τῆς κοινωνικῆς τύρβης τὴν ἠρεμίαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἐν δὲ τῷ ἐκπάγλῳ μεγαλείῳ τῆς φύσεως, ἐφ' ἧς ἡ θεία Μεγαλειότης διαυ-

γάζει τὴν μακαριότητα ἐκείνην καὶ εὐδαιμονίαν, ἣν πάντα τὰ τοῦ κόσμου ἀγαθά, ἑνιαίως συγκεντρούμενα, θὰ ἠδυνάτουν νὰ ἐπιδαψιλεύσωσιν αὐτῷ.

Ὅθεν ὑπὸ τοιαύτας εὐαρμόστους συνθήκας νοουμένη ἡ μοναχικὴ ζωή, ἐν μέσῳ τοιούτου παμμούσου περιβάλλοντος καὶ τηλικαύτης ἀρρήτου ἁρμονίας, οὐδὲν ἐνέχει τὸ ἀνιαρόν, ἀλλ' ἐνσπείρει τὴν θυμηδίαν καὶ ἐξυψοῖ τὴν διάνοιαν, εὐρύνουσα αὐτήν, ἵνα περιλάβῃ τὰς περιαυγαζούσας ἀκτῖνας τοῦ θείου καὶ ἀνεσπέρου φωτὸς τοῦ Δημιουργοῦ.

Ἐν Ἁγίῳ Ὄρει κυμαίνεται ὁ πληθυσμὸς τῶν μοναχῶν εἰς ὀκτακισχιλίους ὡς ἔγγιστα· *Ἕλληνας, Ῥώσσους, Βουλγάρους, Ῥωμούνους* καὶ εὐαρίθμους *Σέρβους*, ἀτυχῶς ἐν φυλετικῷ ἀνταγωνισμῷ διακειμένους, ὧν ἡ διακυβέρνησις τελεῖται ἐπὶ μέρους μὲν ὑπὸ τῶν διεπόντων τὰ τῶν μονῶν, Ἡγουμένων καὶ Ἐπιτρόπων, κατὰ δὲ τὸ σύνολον ὑπὸ τῆς ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ ἐν Καρυαῖς ἑδρευούσης εἰκοσαμελοῦς Ἀντιπροσωπείας τῶν μονῶν, ἥτις ἀπαρτιζει τὴν καλουμένην *Ἱερὰν Κοινότητα*, σωματεῖον διοικητικὸν καὶ δικαστικόν, καθορίζον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν *ἀγράφων νόμων* καὶ τῆς *συνειδήσεως*, ἅτινα καλοῦνται καὶ *καθεστῶτα*, τὸ δίκαιον ἑνὸς ἑκάστου. Ἐκ τῶν εἴκοσι δ' ἀντιπροσώπων τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος οἱ δεκαεπτά εἰσιν Ἕλληνες, εἷς Ῥῶσσος, εἷς Βούλγαρος καὶ εἷς Σερβοβούλγαρος. Τέσσαρα δ' ἕτερα μέλη, διοριζόμενα κατὰ πενταετίαν, εἷς ἐξ ἑκάστης τῶν μονῶν, ἐκ περιτροπῆς συγκροτοῦσι τοὺς Ἐπιστάτας, ὧν ὁ πρῶτος φέρει βακτηρίαν, ὡς ἔμβλημα τοῦ Τόπου, ἣ τὴν ἱερὰν Ἐπιστασίαν, ἥτις ἐστὶ δίκην πνευματικῆς ἀστυνομίας τοῦ Τόπου, συνεργαζομένη ἐν πολιτικαῖς ὑποθέσεσι μετὰ τοῦ τούρκου ὑποδιοικητοῦ τοῦ Τόπου, ἐκτελοῦσα τὰς ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος καὶ διαχειριζομένη τὸ ταμεῖον αὐτῆς[1].

Εἶναι ἀξία ἐπισκέψεως ἡ χερσόνησος αὕτη τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἡ ἀναπαριστῶσα τὰς Ἀμφικτυονίας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ ἰδιαιτέρας ὅλως μελέτης, δι' ἣν συχνάζουσι πλεῖστοι τῶν εὐρωπαίων περιηγητῶν φιλολόγων, θεολόγων καὶ ἑτέρων ἀσχολουμένων περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς βυζαντιακῆς τέχνης καὶ τὴν τεχνοτροπίαν αὐτῆς. Ἄξια μνείας δ' εἶναι τὰ ἐν μικρογραφίαις ἢ μινυογραφίαις χειρόγραφα τῶν βιβλιοθηκῶν τῶν μονῶν, ὧν ὁ κοσμηματικὸς ῥυθμὸς πολὺ ἐξεγείρει τὸ ἐνδιαφέρον. Καὶ ἡ πλαστικὴ δέ, ὡς ἡ ξυλογλυφία παρά τισιν αὐτοδιδάκτοις μοναχοῖς καὶ παρατόλμοις εἰς τὰ πολύμοχθα καὶ πολυετῆ ἔργα αὐτῶν, εἶναι ἀξία προσοχῆς. Ὑπὸ ἔποψιν δ' ἀρχιτεκτονικῆς ἄξιον προσοχῆς εἶναι καὶ τὸ ἰδιοφυὲς τοῦ βυζαντιακοῦ ῥυθμοῦ, ὅστις διεφυλάχθη ἄψογος παρὰ ταῖς ἑλληνίσιν ἱεραῖς μοναῖς. Ἡ δὲ ζωγραφικὴ ἢ ἁγιογραφία ἀπώλεσεν ἀτυχῶς τὸν βυζαντιακὸν αὐτῆς χρωστῆρα, παρεισδυσάσης ὀθνείας ὅλως τέχνης, ἥτις παρακολουθεῖται ὑπὸ τῶν συμφεροντολόγων μοναχῶν καὶ λαϊκῶν ἁγιογράφων, τῶν μετερχομένων αὐτὴν ὡς βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα, οἵτινες, ἐθίσαντες εἰς αὐτήν, δὲν δύνανται ἄλλως ν' ἀποφύγωσιν ἐπὶ προφανεῖ ὑλικῇ ζημίᾳ τοῦ βαλλαντίου αὐτῶν.

Ἐν τῷ ἱερῷ Κοινοβίῳ τοῦ Ἐσφιγμένου, τῷ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει τῷ Ἄθῳ διακειμένῳ, τῇ 1ῃ Ἰουλίου 1906.

Ο ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΑΥΤΟΥ

Ἀρχιμανδρίτης ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΣΜΥΡΝΑΚΗΣ

1. Πλείονας μελέτας δύναται νὰ εὕρῃ ὁ φιλίστωρ εἰς τὰ ἔργα ἡμῶν: ***«Ὁ Ἄθως καὶ ἡ Χαλκιδική, 1902»***, ***«Τὸ Ἅγιον Ὄρος, 1903»***, ἐξ 800 σελίδων μετ' εἰκόνων πολλῶν καὶ χάρτου τοῦ Ἁγίου Ὄρους χρωμολιθογραφικοῦ, ***«Ἐνθύμιον τοῦ Ἁγίου Ὄρους, 1904»***.

ΞΕΝΟΙ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΕΝ ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ

Ὁ Λόρδος Μπήκονσφηλδ, ὁ ὁποῖος ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ κατέχει τόσον σημαίνουσαν θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, διέπρεψεν, ὡς γνωστόν, καὶ ὡς συγγραφεὺς ἔργων ἱστορίας καὶ φαντασίας, τῶν ὁποίων ἡ φιλολογικὴ ἀξία δὲν εἶνε τετριμμένη. Εἰς ἓν ἐκ τῶν μυθιστορημάτων αὐτοῦ, τὴν «Βενετίαν», ἐνδιατρίβει εἰς περιγραφὴν τῶν χαρακτήρων τῶν δύο κορυφαίων τοῦ αἰῶνός του ποιητῶν τῆς Ἀγγλίας, τοῦ Βύρωνος καὶ τοῦ Σέλλεϋ. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐνεπνεύσθη κυρίως ἐκ τοῦ ποιήματος τοῦ Βύρωνος πρὸς τὴν σύζυγον αὐτοῦ, ὅτε, ὀλίγον μετὰ τὴν ἀποχώρησιν ταύτης ἐκ τοῦ συζυγικοῦ οἴκου εἰς τὸν τοῦ πατρός της, ἀπεφάσισεν ὁ Βύρων ν' ἀπέλθῃ διὰ παντὸς ἐκ τῆς Ἀγγλίας. Τὰ προκαλέσαντα τὴν διάστασιν ταύτην αἴτια διατελοῦσι μέχρι σήμερον ἄγνωστα καὶ πᾶσα ἐξήγησις αὐτῶν ἀπέβη παρακεκινδυνευμένη· ὡς ἐπὶ παραδείγματι, ἡ πάταγον προκαλέσασα συγγραφὴ τῆς Ἐρριέτης Μπῆτσερ Στόβης (τῆς συγγραφέως τῆς Καλύβης τοῦ «Μπάρμπα Θωμᾶ») ἡ ἐκδοθεῖσα τῷ 1869 καὶ τῆς ὁποίας τὰ συμπεράσματα ἀνήρεσαν οἱ ἐκπροσωποῦντες τότε τοὺς δύο διαστάντας καὶ μὴ ὑπάρχοντας πλέον συζύγους. Ἡ ἐν τῇ «Τριμηνιαίᾳ Ἐπιθεωρήσει» δημοσιευθεῖσα ἐξήγησις, ἡ δίδουσα καὶ ἀκριβῆ ἐκτίμησιν τοῦ χαρακτῆρός των, φαίνεται καὶ ἡ ὀρθοτέρα. «Καίτοι ἰσχυρὸς ὁ νοῦς τῆς Λαίδης Βύρωνος, θρησκευτικαὶ μελέται ἀνώτεραι τῆς ἀντιλήψεώς της, μελαγχολικὴ διατριβὴ ἐπὶ τῶν δεινῶν της, προερχομένη ἐξ ἰδανικῶν μᾶλλον ἢ πραγματικῶν ἀδικημάτων, ἐξησθένησαν κατὰ πολὺ αὐτόν. Τὴν διαγωγὴν τοῦ μεγαλοφυοῦς συζύγου δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ κατ' ἀρχὰς ἢ ὡς φρενοβλάβειαν· καὶ σήμερον ἡ Νέμεσις, οὕτως εἰπεῖν, φέρει τὸν ἠθικολόγον ν' ἀποδώσῃ εἰς τὴν αὐτὴν αἰτίαν τὴν μόνην πιθανὴν ἐξήγησιν τῆς ἰδίας αὐτῆς διαγωγῆς· ὑπάρχει ὅμως ἀξιοσημείωτος διαφορὰ ἐν τῇ ἀσθενικῇ των διαθέσει· — ἐκεῖνος μὲν ἐξώγκωνε νοσηρῶς τὰ ἴδιά του ἐλαττώματα, αὕτη δὲ τὰς ἀρετὰς ἑαυτῆς». Ὁ ποιητὴς εἰς ἑαυτὸν ἀπέδιδε τὰ πταίσματα γράφων ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸν χωρισμόν, τῇ 8ῃ Μαρτίου 1816, εἰς στενὸν αὐτοῦ φίλον· «Οὐδέποτε ἔλαβον ἢ ἦτο δυνατὸν νὰ λάβω ἀφορμὴν μομφῆς ἐναντίον της καθ' ὅλον τὸν βραχὺν τῆς συμβιώσεώς μας χρόνον. Ἂν ὑπάρχῃ

σφάλμα, εἶνε ἰδικόν μου, καὶ ἂν μὴ δύνωμαι νὰ τὸ ἀποπλύνω, πρέπει νὰ ὑποστῶ τὰ ἐπακόλουθά του». Ὅτι βαθύτατα ἠσθάνθη τὸν χωρισμὸν τῆς συζύγου του ὁ ποιητής, ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ παθητικωτάτου ποιήματος, τοῦ ἐμπνευσθέντος μετὰ τὴν διάστασιν καὶ διὰ τοῦ ὁποίου γνωστοποιεῖ εἰς τὴν σύζυγόν του τὴν περὶ ἀειφυγίας ἀπόφασίν του, ἣν καί, ὡς γνωστόν, ἐτήρησεν. Εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο τεχνούργημα ἀναφαίνεται καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῦ ποιητοῦ καὶ ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τέχνης του.

Ἐν τῷ Πέραν Κων/πόλεως, τῇ 26ῃ Σεπτεμβρίου 1906.

Ι. Α. ΖΕΡΒΟΥΔΑΚΗΣ

ΕΣΟ ΕΥΤΥΧΗΣ

Φεύγω· ἴσως διὰ πάντα· σκληρὰ μοῖρα οὕτω θέλει!
Καὶ ἂν ἦνε διὰ πάντα πάλιν σ᾽ εὔχομ᾽ ἐκ ψυχῆς·
Πικρὸν λόγον δὲν θ᾽ ἀκούσῃς παρ᾽ ἐμοῦ καὶ μή σε μέλει·
Σ᾽ εὔχομαι ἀκόμη τόρα· ἔσο, ἔσο εὐτυχής!

Τῆς καρδίας μου τὸν πόνον ἂν ἠμπόρεις νὰ γνωρίσῃς!
Ἐπὶ τῆς καρδίας ταύτης ἐκοιμᾶσο· ἐνθυμοῦ!
Ὄνειρα ἐγγύς της εἶδες εὐτυχίας· θὰ ποθήσῃς
Ἀρά γε ποτέ σου πλέον πάλιν νἄμεθα ὁμοῦ;

Τῆς καρδίας μου τὸν πόνον νὰ γνωρίσῃς ἂν ἠμπόρεις,
Ἂν ἠμπόρεις ν᾽ ἀναγνώσῃς τῆς ψυχῆς μου τὸν βυθόν,
Ἴσως θὰ μετεμελεῖσο, ἴσως κἂν θά μ᾽ ἐσυγχώρεις,
Καὶ θά μ᾽ ἔκραζες ὀπίσω ἐκ τῆς δίνης τῶν παθῶν.

Ἐπιδοκιμάζουν ὅλοι τὴν σκληράν μου καταδίκην,
Μειδιοῦν μὲ εἰρωνείαν διὰ ξένην συμφοράν·
Ἀλλ᾽ ἐλπίζω πὼς θ᾽ ἀκούσῃς τὰ ἐγκώμια μὲ φρίκην,
Σκεπτομένη ποίαν ἔχουν ἀφορμὴν ὀδυνηράν.

Πὼς ἁμαρτιῶν ἠξεύρω μέγα πλῆθός με ὑπαίνει·
Εἶνε δίκαιον νὰ πάσχω· ἀλλ᾽ ἂς ἦτο τιμωρὸς
Χεὶρ κἂν ἄλλη νά με πλήξῃ, τῶν συμπαθειῶν μου ξένη·
Ὄχ᾽ ἡ χεὶρ ἡ ὁρισθεῖσα νὰ θωπεύῃ τρυφερῶς.

Θῦμα γίνομαι καὶ φεύγω· εἶσαι σὺ ἠπατημένη·
Φθείρεται ὁ ἔρως μόνον ὅπως ὅλα μὲ καιρόν·
Βία ὅμως ὅταν γίνῃ, πάντοτ᾽ ἴχνος αὐτοῦ μένει·
Δὲν χωρίζοντ᾽ αἱ καρδίαι μ᾽ ἕνα κτύπημα σκληρόν.

Τοῦ θανάτου μας αἰτία δὲν φρονῶ αὐτὸ νὰ γίνῃ,
Καὶ τῶν δύο εἰς τὸ στῆθος δὲν θὰ παύσουν οἱ παλμοί·
Ἀλλ᾽ ἐξ ἴσου θά μας τρώγῃ ἡ παντοτινὴ ὀδύνη,
Ὅτι δὲν ἑνοῦνται πλέον οἱ θρασυθέντες μας δεσμοί.

Λύπη ἀλγεινή μ᾽ ἐμπνέει, καὶ πολὺ ἀλγεινοτέρα
Ἢ τὸ πένθος, τὸ ὁποῖον ἔμπροσθεν νεκροῦ θρηνεῖ·
Σκέψου ὅτι ὅσῳ ζῶμεν πᾶσ᾽ αὐριανὴ ἡμέρα
Θὰ ἐγείρῃ ἕκαστόν μας ἐν παστάδι φεῦ! κενῇ.

Εἰς τὰς τρυφερὰς θωπείας, εἰς τὰς πρώτας ἐναρθρώσεις
Τῆς μικρᾶς μας κόρης θαὔρῃς ἀνακούφισμα γλυκύ·
Τὸν πατέρα της ἂν κράξῃ, τί ἀπάντησιν θὰ δώσῃς;
Πῶς θὰ εἴπῃς ὅτι μοῖρα τὸν ἐξώρισε κακή;

Ὅταν ἔλθῃ καὶ θωπεύσῃ, ὅταν ἔλθῃ καὶ φιλήσῃ,
Ὅταν σὺ ἀνταποδίδῃς τὴν θωπείαν, τὸ φιλί,
Καὶ τὰς δύο θὰ αἰτοῦμαι ὁ Θεὸς νὰ εὐλογήσῃ·
Καὶ σὺ σκέψου πὼς ἀγάπη ἴσως μ᾽ ἔσῳζε πολλή.

Ἂν συμβῇ καὶ ἡ μορφή της τὴν μορφήν μου ὁμοιάσῃ,
Θἆν᾽ ἐνώπιόν σου πάντα ὁ ἰσόβιος φυγάς·
Ἡ στοργὴ ἐν τῇ ψυχῇ σου πάλιν ἔρωτα θὰ πλάσῃ
Καὶ θ᾽ ἀνοίξῃ τὰς κλεισθείσας τῆς ἀγάπης σου πηγάς.

Τί καὶ ἂν καλῶς γνωρίζῃς τῶν ἁμαρτιῶν τὸ πλῆθος;
Τὴν κινοῦσάν με μανίαν διὰ πάντα θ᾽ ἀγνοῇς·
*Αἱ ἐλπίδες μου, τὸ λέγω, **σὲ** θ᾽ ἀκολουθοῦν συνήθως*
Ἐψευσμέναι, ἀλλ᾽ εἰς ὅλην τὴν πορείαν τῆς ζωῆς.

Κλονισμὸν δεινὸν ὑπέστην, μὲ ἀνήρπασεν ἡ δίνη,
Τὴν ἀδάμαστον ψυχήν μου νῦν δαμάζ᾽ ἡ συμφορά·
*Μὲ ἀφῆκες **σύ,** συνάμα καὶ τὸ θάρρος με ἀφίνει·*
Μὲ κατέβαλεν ἡ μοῖρα· ἦτο πλέον ἰσχυρά.

Ἀλλὰ τί παραπονοῦμαι;—τί ἐλπίζω νὰ κερδίσω;
Εἶνε μάταιοι οἱ λόγοι, ἀφοῦ γίνῃ τὸ κακόν·
Σύγγνωθι· δὲν ἠδυνήθην τὴν ὁρμήν μου νὰ κρατήσω,
Μὲ διέφυγον αἱ σκέψεις, δὲν τὰς ἔγραψα ἐκών.

Ἔσο εὐτυχὴς καὶ πάλιν· μὲ καλεῖ ἡ ἐξορία·
Ἂν κ᾽ ἐπόθουν τῆς ἀγάπης ὁ δεσμὸς νά με κρατῇ·
Σύντροφός μου εἶν᾽ ὁ πόνος κ᾽ ἡ τρωθεῖσά μου καρδία·
Σκληροτέρα καὶ θανάτου θἆνε ἡ ζωὴ αὐτή.

Τῇ 17ῃ Μαρτίου 1816.

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ

ΤΗΣ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩι ΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΦΩΝΗΤΡΙΑΣ

Τὸ *Πλεμονάριον* εἶναι χωρίον τῆς νήσου Ζακύνθου, ἔχον μόνον διακοσίους πεντήκοντα κατοίκους περίπου. Ἔχει σταφιδαμπέλους καὶ χωράφια μετὰ ἐλαιοδένδρων, κείμενα εἰς τὴν ἄκραν ὡραίας κοιλάδος. Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο κατὰ τὸ 1554 ἐμόναζεν ἐντὸς σπηλαίου ὁ ἅγιος Γεράσιμος, προστάτης τῆς νήσου Κεφαλληνίας. Ἓν χιλιόμετρον πρὸς δυσμὰς τοῦ Πλεμοναρίου κεῖται ἡ μονὴ τῆς Θεοτόκου Ἀναφωνητρίας, διαλελυμένη τὴν σήμερον. Εἰς τὸν παλαιὸν κώδικα τῆς μονῆς ταύτης τὸ χωρίον γράφεται *Προσμονάριον* (ὡς παρὰ τὴν μονήν), ἡ λέξις δὲ παρεφθάρη καὶ ἐγένετο *Πλεμονάριον*. Εἰς τὸ χωρίον ὑπάρχουν ἀκόμη παλαιωμένα τὰ κελλία τῶν ἄλλοτε βιούντων μοναχῶν. Εἰς ἀπόστασιν μιᾶς ὥρας, ἐντὸς περιβολίου, εἶναι ναὸς τῆς Θεοτόκου δίπτερος καὶ ἄλλος τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας, ὅστις χρησιμεύει ὡς ἐνοριακὸς ναὸς τῶν κατοίκων. Ἄνωθεν δὲ τῆς εἰσόδου ὑπάρχει πύργος, χρησιμεύων ὡς κωδωνοστάσιον.

Τὴν μονὴν κατὰ τὸ 1568 ἔλαβε, πατρωνικῷ δικαιώματι, ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ Σιγοῦρος καὶ ἐμόνασεν εἰς αὐτὴν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του. Ἐγχώριος δὲ παράδοσις λέγει ὅτι, καταβιβάσαντες ἐκ τῆς μονῆς τὸ ἱερὸν λείψανον εἰς τὴν ἀκτήν, μετέφερον αὐτὸ εἰς τὴν πόλιν διὰ πλοιαρίου καὶ τὸ ἐναπέθεσαν εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου τοῦ Μώλου, κατόπιν δὲ τὸ μετέφερον καὶ τὸ ἔθαψαν εἰς τὴν νῆσον τῶν Στροφάδων.

*

Διηγοῦνται ὅτι ἐμπορικὸν πλοῖον κατὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν καί, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ταξιδίου, ἐναυάγησε πλησίον τῆς Ζακύνθου. Μεταξὺ τῶν ναυαγίων, τὰ ὁποῖα ἔφεραν τὰ κύματα εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Ζακύνθου, ὑπῆρχε καὶ ἁγία εἰκών, τὴν ὁποίαν εἶδον βοσκοί, κατὰ τύχην ἐκεῖθεν διαβαίνοντες. Οἱ ἱερεῖς τοῦ χωρίου, παρακολουθούμενοι ὑπὸ ἀγροτῶν περιέργων, μετέβησαν εἰς τὴν ἀκτήν, ὅπου εὗρον τὴν εἰκόνα τῆς

Θεοτόκου. Κατ' ἀρχὰς ᾠκοδομήθη μικρὸς ναΐσκος καὶ κατόπιν δι' ἐράνου ἀνηγέρθη λαμπρὸς ναός, ἐν τῷ ὁποίῳ κατετέθη ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου.

Ἡ εἰκὼν αὕτη ἐθεωρεῖτο θαυματουργὸς καὶ διὰ τοῦτο συχνάκις, ἐν καιρῷ ἀνομβρίας, μετεφέρετο εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐγίνετο λιτανεία. Τόρα δὲ τὸ εἰκόνισμα τοῦτο λιτανεύεται ἑκάστην δευτέραν τῆς Διακαινησίμου. Ἡ μονὴ τῆς Ἀναφωνητρίας ἐκτίσθη ὑπὸ τῆς ἡγεμονίδος ἀδελφῆς τῶν Δὲ Τόκκων, ὅτε οὗτοι διετέλουν κυρίαρχοι τῆς νήσου Ζακύνθου, εἶναι δὲ πλουσιωτάτη εἰς κτήματα, κείμενα ἐπὶ τῶν δυτικῶν ἀκτῶν τῆς νήσου. Πρὶν διαλυθῇ, ἦτο μία τῶν μεγίστων ζακυνθίων μονῶν.

Ἁγιασμὸς ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ ἐν Πρώτῃ Ὀρφανοτροφείου Θηλέων Σ. Σινιόσογλου

Πλεῖστοι εἶναι ἐν Ζακύνθῳ οἱ ναοὶ καὶ πολλαὶ αἱ μοναί. Τὸ βαθὺ θρησκευτικὸν αἴσθημα τοῦ λαοῦ τούτου ἐξεδηλώθη κατὰ καιροὺς διὰ τῆς ἀνεγέρσεως πολλῶν ἱερῶν ἱδρυμάτων καὶ διὰ τῆς καθιερώσεως εἰς τὸν μοναστικὸν βίον διαφόρων εὐγενῶν. Πολλοὶ εὐπατρίδαι ἐνηγκαλίσθησαν τὸ ἱερατικὸν ἐπάγγελμα κατὰ τοὺς παλαιοτέρους χρόνους, ἀφιερώσαντες τὰς περιουσίας αὐτῶν εἰς ἀνέγερσιν ἐκκλησιῶν.

Κατὰ διαφόρους καιροὺς ἱδρύθησαν μοναὶ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῆς δυτικῆς ὑπὸ Φράγκων. Ἦσαν δὲ τόσον πλούσια τὰ ἱερὰ ταῦτα ἱδρύματα, ὥστε διὰ διατάγματος τῆς 28 Φεβρουαρίου 1705 ὁ γενικὸς προβλεπτὴς θα-

λάσσης Φραγκίσκος Γριμάνης, ἐπέβαλεν ὅπως τὰ κτήματα, τὰ κληροδοτούμενα διὰ δωρεᾶς ἢ διαθήκης εἰς τοὺς ναοὺς καὶ τὰς μονάς, πωλῶνται ὑπὸ τῶν ἡγουμένων, χρείας τυχούσης.

Κατὰ τὴν πτῶσιν δὲ τῆς βενετικῆς Πολιτείας ἡ ἑπτανησιακὴ κυβέρνησις διὰ διατάγματος τῆς Γερουσίας 20 Ἰανουαρίου 1805 ἐπέβαλε τὴν δήμευσιν δύο πλουσίων ζακυνθίων μονῶν πρὸς προστασίαν τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἐπὶ τῆς ἀγγλικῆς ὅμως προστασίας ἀπεδόθησαν διὰ διατάγματος 12 Φεβρουαρίου 1810 τὰ δημευθέντα κτήματα εἰς τὰς μονάς, κατόπιν συναινέσεως τοῦ γενικοῦ στρατηγοῦ Ὀσβάλδ. Ὑπεχρεώθησαν δὲ αἱ μοναὶ νὰ δίδωσι ποσόν τι ταλλήρων ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Αἱ πρόσοδοι τῆς μονῆς τῆς Θεοτόκου Ἀναφωνητρίας ἀνῆκον εἰς τὴν βενετικὴν Πολιτείαν, ἡ ὁποία τὰς παρεχώρει, πατρωνικῷ δικαιώματι, εἰς ἱερωμένους, εἰς εὐπατρίδας ἢ εἰς διακεκριμένα πρόσωπα, μὲ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ λειτουργῶσι τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου καὶ νὰ ἐπιδιορθώνωσι τὰ διάφορα κτίρια.

Πρώτην φορὰν δὲ κατὰ τὸ 1590 ἐπεβλήθη εἰς τὴν μονὴν φόρος, διὰ τοῦ ὁποίου ὑπεχρεοῦτο ὁ ἡγούμενος νὰ καταθέτῃ ἐτησίως τριάκοντα δουκᾶτα εἰς τὸ ταμεῖον τῶν αἰχμαλώτων τῆς νήσου Ζακύνθου.

Ὁ πρῶτος ἡγούμενος τῆς ἁγίας μονῆς εἶναι ὁ Ματθαῖος ἱερομόναχος Παλαιολόγος, ὅστις ἔγραψε καὶ τὸν κώδικα τῆς μονῆς. Μετὰ τοῦτον γνωρίζομεν κατὰ σειρὰν τοὺς ἑξῆς: Κατὰ τὸ 1523 τὸν ἱερομόναχον Νικηφόρον. Κατὰ τὸ 1530 τὸν μητροπολίτην Μακάριον. Κατὰ τὸ 1568 παρέλαβε τὴν μονὴν ταύτην ἐφ' ὅρου ζωῆς ὁ ἱεράρχης Διονύσιος ὁ Σιγοῦρος, ἀρχιεπίσκοπος Αἰγίνης. Μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ ἁγίου Διονυσίου ἡ μονὴ παρεχωρήθη κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1623 εἰς τὸν Ἱερόθεον Μουσοῦρον, ἡγούμενον τῆς ἄλλης μονῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου τῶν Κρημνῶν. Κατὰ τὸ 1648 παρέλαβε τὴν μονὴν ὁ ἱερεὺς Ζαχαρίας Βλαστός. Ὕστερον ἡ μονὴ αὕτη τῆς Θεοτόκου Ἀναφωνητρίας παρεχωρήθη εἰς τὸν Ἰωσὴφ Δόξαν, μητροπολίτην Σεβαστείας.

*

Ἡ οἰκογένεια Δόξα ἀπὸ παλαιῶν χρόνων ὑπῆρχεν ἐν Ζακύνθῳ. Ἀπὸ τοῦ 1483 δὲ φαίνεται καταγεγραμμένη καὶ ἐν τῇ Χρυσῇ Βίβλῳ τῶν εὐγενῶν.

Ὁ Ἰωσὴφ Δόξας τὰ πρῶτα γράμματα ἐσπούδασεν ἐν Ζακύνθῳ. Κατὰ τὸ 1638 ἐγένετο ἱεροδιάκονος καὶ κατὰ τὸ 1645 ἦτο ἡγούμενος τῆς ζακυνθίας μονῆς τῆς Κυρίας τῶν Ἀγγέλων ἐν τῷ Ἀργάσι. Κατὰ τὸ 1651 ἐπεφόρτισε τὸν Σοφιανὸν Κλιμόπουλον ἐκ Πάτμου νὰ μεταβῇ καὶ ἀπελευθερώσῃ τὸν ἀδελφόν του Ἀντώνιον Δόξαν, ὁ ὁποῖος τὸν Μάρτιον τοῦ ἔτους ἐκείνου εἶχεν αἰχμαλωτισθῇ ἀπέναντι τῶν Κυθήρων. Προχειρισθεὶς κατόπιν ἱερεὺς ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν καὶ ἐχειροτονήθη μητροπολίτης Σεβαστείας.

Κατὰ τὸ ἔτος δὲ 1664 ὁ προβλεπτὴς Κεφαλληνίας Χριστοφόρος Γαβριέλλης παρεχώρησεν εἰς τὸν Δόξαν τὴν ἐν Κεφαλληνίᾳ μονὴν τῶν Σισίων.

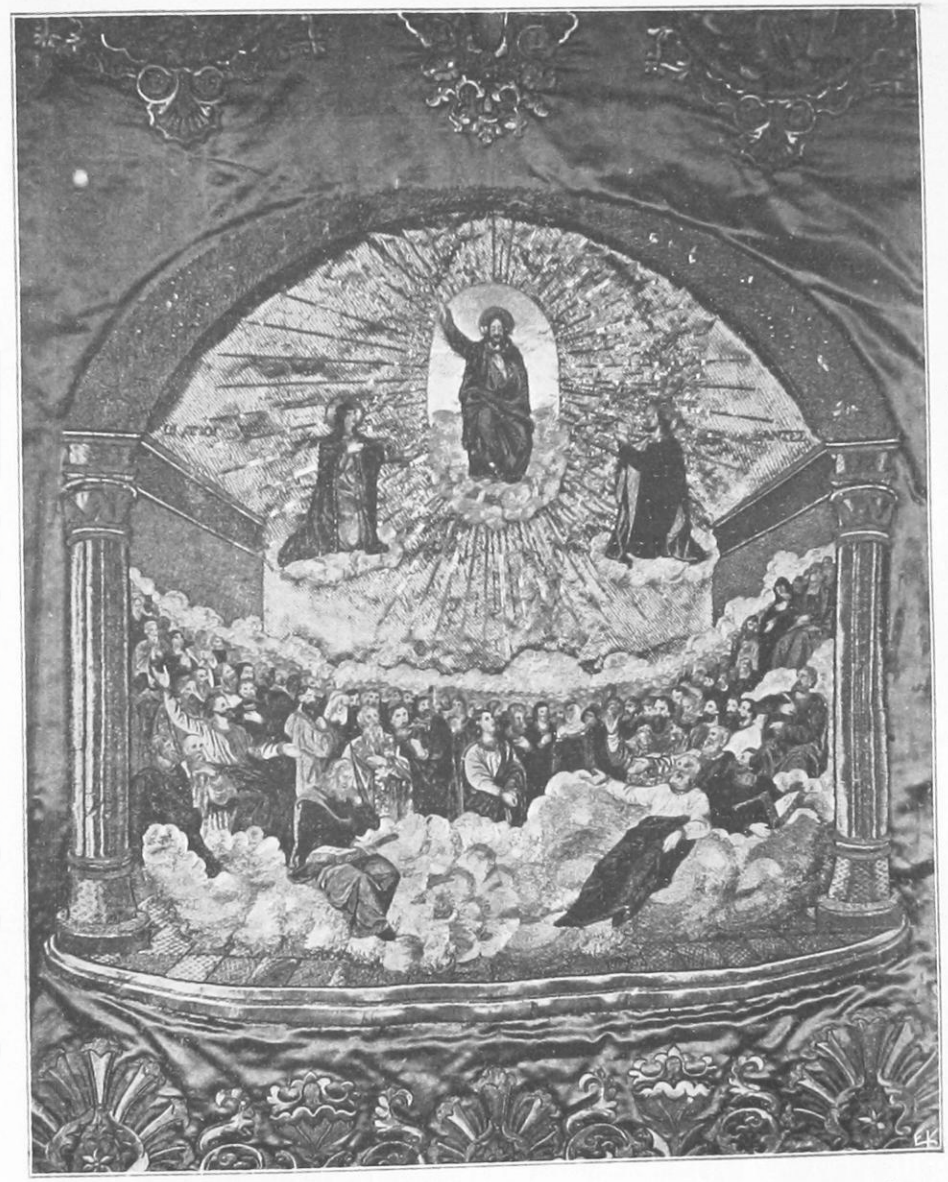

Τὸ ἔμπροσθεν τοῦ Σάικου «τῶν Ἁγίων Πάντων», κέντημα διὰ φυσικῶν χρωμάτων

Ἡ μονὴ αὕτη ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Φραγκίσκου D' Asisi κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ιγ΄ ἑκατονταετηρίδος καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἦτο καθολική. Ὁ Ἀντώνιος Πριούλης κατὰ τὸ 1676 παρεχώρησεν εἰς τὴν κοινότητα τῆς Κεφαλληνίας τὴν

MEGARO ISMANOGLIO

μονὴν ταύτην, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ὑπάρχῃ ἐκεῖ allare καὶ δυτικὸς ἱερεύς, πλὴν τοῦ ὀρθοδόξου. Τοῦτο διετηρήθη ἐπὶ πολλὰ ἔτη.

Πρὶν παραχωρηθῇ ἡ μονὴ εἰς τὴν κοινότητα Κεφαλληνίας, ὁ προβλεπτὴς τῆς νήσου, τῇ ἐγκρίσει τῆς Γερουσίας, παρεχώρει τὰς προσόδους αὐτῆς εἰς ὁποῖον ἤθελεν.

Ἡ παραχώρησις πρὸς τὸν Δόξαν τῆς ἐπικαρπώσεως τῆς μονῆς ἐγένετο διὰ τοῦ ἑξῆς ἐγγράφου[1]: «Ἡμεῖς Χριστοφόρος Γαβριέλλης, προβλεπτὴς[2] Κεφαλληνίας κλπ..., ὥστε ὁποῦ ρεστάρει[3] εἰς τὴν ἐξουσίαν μας νὰ κοντσεδέρωμε[4] τὸ αὐτὸ μπενεφίτσιο[5]. Παίρνοντας εἰς τὰς χεῖράς μας τὲς ντουκάλες[6] 28 Ἰουνίου ἀπερασμένου ὁποῦ ὀμπλιγάρουνε[7] τοὺς ραπρεζεντάντιδες[8] ἐτούτου τοῦ νησιοῦ καὶ τὴν προαίρεσι καὶ ἰνπένιο[9] τοῦ εὐλαβεστάτου ἐπισκόπου Ἰωσὴφ Δόξα, ἀρχιεπισκόπου τιτολάτου[10] τῆς Σεβαστείας, ὁποῦ ἐπρόςδραμε αὐτὸς ἕως χρόνους ὀκτὼ εἰς τὴν ἁρμάδα, Κρήτη καὶ νησιὰ τοῦ Ἀρχιπέλαγου, μὲ τὸ νὰ ἀμπαντονάρῃ[11] μὲ ὀρδινιὲς ἀφεντικὲς τὴν δούλεψι τῆς ἐκκλησίας ὁποῦ ἦτον τὸ σοστενιμέντο[12] του καὶ ἰμπιεγαρίσθηκε[13] εἰς τὴν εὐλάβεια τοῦ θείου ναοῦ διὰ νὰ σώσῃ τὸν λαὸν τῶν ῥωμαίων καὶ σούδιτων[14] μὲ ἐκεῖνα τὰ βαντάγγια[15], ὁποῦ εἶναι εἰς τὲς αὐτὲς δουκάλες, βλέποντάς τον τόρα πρίβονε ἀπὸ ἰμπίεγο καὶ διὰ νὰ ἠμπορῇ νὰ ἔχῃ τὴν κυβέρνησί[17] του καὶ νὰ ἐκαταλάβαμε εἰς ὅλα τὰ πάντα καὶ διὰ τὴν ἀρετή του καὶ καλωσύνες καὶ ζωὴ ἐνάρετη καὶ διὰ τὸ μέριτο[18] ὁποῦ ἔχει, διὰ τοῦτο εἰς ἀνταμοιβὴ τῆς ἐλιμπερατσιὸς[19] τοῦ ἐξοχωτάτου Σενάτου[20] καὶ διὰ ρικονοσιμέντο[21] τῆς δούλεψίς του ἐρισολβέραμε[22] νὰ τὸν ἐκλέξουμε διὰ ρεττόρο[23] καὶ κυβερνήτη τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας... κλπ.»

Ὁ Δόξας ἀνέλαβε τὴν μονὴν ταύτην τῆς Κεφαλληνίας, ἀλλὰ κατὰ τὸ 1665 τὴν ἐξεμίσθωσεν εἰς ἱερομόναχόν τινα Συμεῶνα Ἀνδρονᾶν, ἀντὶ ὀγδοήκοντα ῥεαλίων κατ' ἔτος, κατὰ δὲ τὸ 1670 παρητήθη καὶ ἦλθε νὰ ἐγκατασταθῇ ἐν Ζακύνθῳ. Ἐνταῦθα ἀπέλαυε φήμην ἀνδρὸς σοφοῦ καὶ ἐναρέτου,

---

1. Ὅπως τὸ ἔγγραφον τοῦτο, οὕτω καὶ ὅλα τὰ ἄλλα τῶν χρόνων ἐκείνων, ὅσα δὲν ἦσαν ἰταλιστί, ἐγράφοντο εἰς τὴν ἀμόρφωτον καὶ πλήρη ξενισμῶν αὐτὴν γλῶσσαν.

2. Provveditore = προβλεπτὴς ἦτο ὁ ὑπὸ τῆς Βενετίας ἀποστελλόμενος διοικητὴς ἑκάστης νήσου. 3. Restare = μένει. Ὥστε ὁποῦ ρεστάρει εἰς τὴν ἐξουσίαν μας = ὅσον παρ' ἡμῶν ἐξαρτᾶται. 4. κοντσεδέρω· concedere = παραχωρῶ. 5. beneficio = ὠφέλεια ἢ προνόμιον. 6. Ducale = τὰ δουκικὰ διατάγματα, οἱ τίτλοι, τοὺς ὁποίους ἀπένεμον οἱ Δόγαι τῆς Βενετίας. 7. obbligare = ὑποχρεώνουν. 8. rappresentanti = ἀντιπρόσωποι. 9. impegno = ὑποχρέωσις. 10. titolato = τιτλοῦχος. 11. abbandonare = ἐγκαταλείπω. 12. sostenimento = στήριγμα, βοήθημα. 13. ἰμπιεγαρίσθηκε = ἠσχολήθη, impiegarsi. 14. suddito = ὑπήκοος. 15. avvantaggio = κέρδος, πλεονέκτημα. 16. privo=στερημένος. 17. νὰ ἔχῃ τὴν κυβέρνησί του = τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα. 18. διὰ τὸ μέριτο ὁποῦ ἔχει = διὰ τὴν ἀξίαν του. 19. ἐλιμπερατσιό, ἐκ τοῦ deliberazione = ἀπόφασις. 20. Senato= Γερουσία. 21. riconoscimento = ἀναγνώρισις. 22. risolvere, ἐρισολβέραμε = ἀπεφασίσαμεν. 23. rettore = διοικητής, διευθυντής.

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ναοῦ τῆς ἁγίας Εὐφημίας

SISMANOGLIO MEGARO

παρεχωρήθη δὲ εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς βενετικῆς κυβερνήσεως ἡ ζακυνθία μονὴ τῆς Θεοτόκου Ἀναφωνητρίας διὰ διατάγματος τοῦ γενικοῦ προβλεπτοῦ θαλάσσης Πέτρου Βαλιέρ.

Ἡ μονή, ὡς εἴπομεν, ἐπλήρωνε τὸν ἐτήσιον φόρον πρὸς συντήρησιν σχολῆς ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως. Κατὰ τὸ 1656 ὁ τότε ἡγούμενος Ἱερόθεος Μουσοῦρος παρεκάλεσε τὴν Κοινότητα Ζακύνθου ὅπως τὸ ποσὸν πληρωθῇ κατὰ τὸν Ὀκτώβριον μετὰ τὴν συγκομιδὴν τῆς σταφίδος.

Ὅτε ὅμως ὡς ἡγούμενος ὁ Δόξας ἀνέλαβε τὴν διαχείρισιν τῆς μοναστηριακῆς περιουσίας, ἠρνήθη νὰ πληρώσῃ τὰ ἑκατὸν πεντήκοντα δουκᾶτα, τὰ ὁποῖα ὑπεχρεοῦτο ἡ μονὴ νὰ χορηγῇ ἐτησίως ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Προσεπάθησε διὰ διαφόρων ἐπιχειρημάτων νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι μόνον ἐπὶ εἰκοσιπέντε ἔτη ὑπεχρεοῦτο ἡ μονὴ νὰ χορηγῇ τὸ χρηματικὸν ἐκεῖνο ποσόν. Πρὸς τοῦτο κατῆλθεν ἐκ τῆς μονῆς εἰς τὴν πόλιν. Τὸ συμβούλιον τῶν εὐγενῶν διεμαρτυρήθη κατὰ τοῦ ἱεράρχου καὶ ἡ διαφορὰ ἔφθασε μέχρι τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, ἡ ὁποία παρεδέχθη ὅτι τὸ μοναστήριον ἦτο, πατρωνικῷ δικαιώματι, τῆς Κοινότητος, καὶ ὑπεχρεοῦτο πάντοτε νὰ πληρώνῃ τὰ ἑκατὸν πεντήκοντα δουκᾶτα εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν. Τὴν δὲ 22 Νοεμβρίου 1677 ὁ γενικὸς προβλεπτὴς θαλάσσης Ἀνδρέας Κορνὲρ διέταξε τὸν Δόξαν νὰ δίδῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν τὸ ὡρισμένον ποσόν.

Σήμερον ὅμως, κατόπιν πολλῶν παραχωρήσεων τῆς μονῆς εἰς διάφορα πρόσωπα, κατέληξεν εἰς τὴν οἰκογένειαν Φλαμπουριάρη, ὑποχρεουμένην διὰ διατάγματος τῆς 25 Σεπτεμβρίου 1783 νὰ διατρέφῃ δέκα καλογήρους ἱερεῖς καὶ νὰ πληρώνῃ τακτικῶς τὰ διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν ὁρισθέντα δέκα ἐτήσια τσεκίνια, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ 1820 ηὐξήθησαν εἰς τεσσαράκοντα. Ἐννοεῖται ὅτι οὐδὲν τούτων γίνεται, ἐν ᾧ ἡ μεγάλη περιουσία τῆς μονῆς σῴζεται.

Ὁ Δόξας, ὅστις ἦτο κάτοχος παιδείας οὐχὶ κοινῆς διὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἐξέδωκε κατὰ τὸ 1692 ἐν Βενετίᾳ διὰ τοῦ τυπογράφου Νικολάου τοῦ Σάρου κατήχησιν ὑπὸ τὸν ἑξῆς τίτλον: «Κατήχησις ἱερὰ πρὸς τοὺς μέλλοντας ἀναβῆναι εἰς τὸν τῆς ἱερωσύνης βαθμόν, συλλεχθεῖσα ἐκ διαφόρων βιβλίων καὶ εἰς ἁπλῆν φράσιν μεταγλωττισθεῖσα παρὰ τοῦ ταπεινοῦ μητροπολίτου Σεβαστείας Ἰωσὴφ Δόξα».

Εἰς τὴν πέμπτην δὲ σελίδα ὑπάρχουσιν αἱ ὡραῖαι αὗται λέξεις, τὰς ὁποίας εὐχαρίστως μεταφέρομεν ἐδῶ.

«Πᾶσι τοῖς ἐν Ζακύνθῳ μέλλουσι περιβαλέσθαι τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα, ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Σεβαστείας Ἰωσὴφ Δόξας ὁ ζακύνθιος εὖ πράττειν.

»Στοχαζόμενος τὴν δυστυχίαν τοῦ ποτε περιβλέπτου γένους τῶν Ἑλλήνων, τὸ ὁποῖον μὲ τὴν πολλήν του σοφίαν καὶ μάθησιν ὄχι μόνον τὴν Ἑλλάδα ἐκαλλώπισεν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα ἔθνη· ὅσα ἀπὸ αὐτὸ ἔλαβαν πᾶσαν ἐπιστήμην καὶ τέχνην θεωρητικὴν καὶ πρακτικήν, τόρα δὲ εἰς τέτοιαν κατάστασιν νὰ εὑρίσκεται, ὁποῦ σπανίως καὶ μόλις ἤθελες εὕρῃς ἐπιστήμονας διὰ

νὰ κυβερνᾶται καθὼς πρέπει, καὶ μάλιστα βλέποντας ὅτι τούτη ἡ μεγάλη ἀμάθεια ἐφώλευσεν εἰς τὸ ἱερατικὸν τάγμα, τὸ μεῖζον πάντων ἀξιωμάτων, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ περισσότεροι διὰ τὴν ἄγνοιαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης δὲν ἠξεύρουν οἱ ταλαίπωροι νὰ σέβωνται τὰ θεῖα. Δι' αὐτὸ τοῦτο ἐγὼ ζήλῳ θείῳ καὶ ἔρωτι κινούμενος ἐβουλήθην νὰ κάμω τὴν παροῦσαν Κατήχησιν εἰς ὠφέλειαν τῆς πατρίδος μου καὶ ὅλου τοῦ ἡμετέρου γένους, διότι μὲ τὴν αὐτοῦ συνεχῆ μελέτην ὁ μέλλων ἱεροῦσθαι δύναται ἐννοεῖν καὶ μετέρχεσθαι κἂν τὰ ἀναγκαῖα τοῦ τοιούτου πανυπερμεγίστου ἀξιώματος· καὶ τοῖς μὲν ἀμαθέσιν ὁδὸς ἔσεται, τοῖς δὲ εἰδόσιν ἀνάμνησις. Δι' ὃ δέομαι δέξασθε αὐτὴν καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ ἐν τῇ πρὸς Θεὸν ἡμῶν ἐντεύξει».

Ἡ Κατήχησις αὕτη εἶναι σπανιωτάτη καὶ δὲν τὴν ἀναφέρουν εἰς τὰ βιβλιογραφικά των δοκίμια οὔτε ὁ Ἀνδρέας Παπαδόπουλος Βρετός, οὔτε ὁ Κωνσταντῖνος Ν. Σάθας, οὔτε ὁ E. Legrand, καὶ μόνον ὁ Γ. Ι. Ζαβίρας (Νέα Ἑλλὰς κλ., Ἀθῆναι, 1872, σελ. 345) ἀναγράφει αὐτήν.

Αἱ ὀλίγαι ἀνωτέρω γραμμαὶ τοῦ ζακυνθίου ἱερωμένου εἶναι κείμενον γλώσσης, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐγράφησαν πρὸ δύο καὶ ἐπέκεινα αἰώνων, διὰ τοῦτο ἐκρίναμεν καλὸν δι' αὐτῶν νὰ κλείσωμεν τὸ πενιχρὸν τοῦτο σημείωμα.

Ἐν Ζακύνθῳ, 18 Ἰουνίου 1906.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

ΕΙΣ Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΝ

Μ' ἕνα κοντύλι φλογερὸ τὴν νειότη του ἐπέρασε,
μὲ τῶν Μουσῶν τὸν ἔρωτα χαμογελῶντας ἐγέρασε,
καὶ τὴν καρδιά του φτέρωνε, μέσ' ἐς τὰ βαθειὰ γεράματα,
ὁ πόθος ὁ ἀχόρταγος, ὁποῦ γεννοῦν τὰ γράμματα.

—

Χέρια πολλὰ ἐσκόρπισαν τριγύρω του λουλούδια,
ἡ τιμημένη Ἀρετὴ τὸν γέροντα ἐσαβάνωσε,
κ' ἡ Μοῦσα, ποὺ τραγούδησε τὰ τόσα του τραγούδια,
τὴν ἀσημένια του κορφὴ φιλῶντας ἐστεφάνωσε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

(ΕΚ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΥ ΖΑΚΥΝΘΟΥ)

Πολλὰ τὰ ἔγγραφα τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας σῴζονται ἀνέκδοτα παρὰ τῷ παρ' ἡμῖν δημοσίῳ Ἀρχειοφυλακείῳ, ἡ δημοσίευσις τῶν ὁποίων χάριν αὐτῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ἐπιβάλλεται.

Ἡ μεγάλη λιτανεία τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς Ἀναστάσεως ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ'

Τῶν ἐγγράφων τούτων δημοσιεύομεν δύο, τὰ κατωτέρω, τὸ μὲν τοῦ προηγουμένου τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει βασιλικῆς μονῆς τῆς ἁγίας Λαύρας Ἀνθίμου, κληρικοῦ λίαν μεμορφωμένου, ὡς δῆλον γίνεται ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐγγράφου, δι' οὗ καθίσταται ἐπίτροπος ἐπὶ παντὸς δικαιώματος τῆς μονῆς ὁ ζακύνθιος εὐπατρίδης Πέτρος Καπνίσης[1], τὸ δὲ Κυρίλλου τοῦ ς' πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, προστάτου τῶν λογίων[2], πρὸς τὸν ἱεροδιδάσκαλον Ἀντώνιον τὸν Μαρτελάον. Τοῦ λόγου δ' ἐνταῦθα περὶ Μαρτελάου, ἀναγκαῖον ἡγούμεθα νὰ σημειώσωμεν, ὅτι ὁ τῷ 1754 ἐν Ζακύνθῳ γεννηθεὶς Ἀντώνιος Μαρτελάος, ἱεροκήρυξ εὐπαίδευτος καὶ τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν εὐδοκίμως διδάσκων, ὑπὸ

1. Λ. Χ. Ζώη «*Ληξιαρχικαὶ πράξεις τῆς οἰκογενείας τῶν Καπνίση*» ἐν περιοδικῷ Ζακύνθου «*Αἱ Μοῦσαι*» 1898, φύλλα 121—122.—2. Μ. Ἰ. Γεδεὼν «*Πατριαρχικοὶ πίνακες*», σελ. 683

τῶν διδασκάλων Θεοδοσίου Δημάδου[1] καὶ Ἀναστασίου Καραβία[2] πρὸς τὸν ἄγγλον στρατηγόν, ὡς δημεγέρτης καὶ ὑβριστὴς τῆς ἐν τῇ νήσῳ Ζακύνθῳ ἀγγλικῆς Προστασίας διαβληθεὶς διὰ τοὺς ἄλλως συνταχθέντας καὶ ἄλλως ἐκφωνηθέντας ἀπ' ἄμβωνος δύο αὐτοῦ λόγους, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ὑπὸ τῆς βιβλικῆς Ἑταιρείας εἰς τὴν ἁπλοελληνικὴν μεταφράσεως τῆς Γραφῆς, ἐπρόκειτο νὰ τιμωρηθῇ. Ὁ τότε πρωθιερεὺς Ζακύνθου καὶ εἶτα μητροπολίτης Γεώργιος Γυρζώνης[3] κατέπεισε τὸν ἄγγλον διοικητήν, ὅτι τὰ κατὰ τοῦ Μαρτελάου διαδιδόμενα ἦσαν συκοφαντίαι κακεντρεχῶν καὶ ὅτι ἔδει νὰ ἐξελεγχθῶσιν οἱ ἐκφωνηθέντες λόγοι. Ἡ δὲ πρὸς ἐξέλεγξιν διορισθεῖσα Ἐπιτροπή, ὅπως τιμωρηθῇ ὁ Μαρτελάος, ἀπεφάνθη, ὅτι οἱ λόγοι ἐκεῖνοι οὐδὲν εἶχον τὸ στασιαστικὸν καὶ ἐξυβριστικὸν κατὰ τῆς Προστασίας, ἀλλ' ὅτι ἦσαν ἀνάξιοι προσοχῆς, ὡς ἐκ τῆς ἐλαφρονοίας τοῦ ἱεροκήρυκος. Ὁ Μαρτελάος, πληροφορηθεὶς ὅτι ἐδηλώθη παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς ὡς ἐλαφρόνους (di senso comune), ἐθλίβη, ἔπεμψε δὲ τοὺς λόγους αὐτοῦ μετ' ἀναφορᾶς πρὸς ἐπίκρισιν πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Κύριλλον ς'. Εἰς ἀπάντησιν ὁ Πατριάρχης ἔπεμψε τὴν κατωτέρω ἀνέκδοτον ἐπιστολὴν τῷ Μαρτελάῳ, ὅστις καὶ κατέθηκε ταύτην πρὸς φύλαξιν παρὰ τῷ συμβολαιογράφῳ Ζακύνθου Γραδενίγῳ Ψιμάρῃ, μέχρι τοῦ νῦν τηρουμένην ἐν τοῖς παρὰ τῷ δημοσίῳ Ἀρχειοφυλακείῳ φακέλοις (filze) αὐτοῦ. Τοῦ Μαρτελάου, ἀποθανόντος ἐν Ζακύνθῳ τῇ 8/20 νοεμβρίου 1818, σῴζονται ἀνέκδοτοι, ἰδίᾳ αὐτοῦ χειρί, παρὰ μὲν τῇ δημοσίᾳ ἡμῶν βιβλιοθήκῃ οἱ τῷ 1815 ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀναλήψεως ὑπ' αὐτοῦ ἐκφωνηθέντες θρησκευτικοὶ λόγοι, παρ' ἡμῖν δὲ ὁ πρὸς τὸν ἔτει 1803 ἀποθανόντα ῥῶσσον ἀνθύπατον Δαμιανὸν Ζαγορίσκην ἐκφωνηθεὶς ἐπικήδειος[4].

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης εὐχόμενος ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου κατὰ τὴν τελετὴν τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς Ἀναστάσεως

Α'

» ,αχξ' αὐγούστου ιη'. ἐπείπερ ἐγώ τε ἄνθιμος ἱερομόναχος καὶ προηγούμενος τῆς σεβασμίας καὶ εὐαγοῦς μονῆς τῆς μεγάλης καὶ βασιλικῆς ἁγίας λάβρας κειμένης ἐν τῷ περιωνύμῳ ἁγίῳ ὄρει τοῦ ἄθωνος σταλεὶς σὺν τῷ ἱεροδιακόνῳ κυρίῳ ναθαναὴλ εἰς διακονίαν τῆς αὐτῆς σεβασμίας μονῆς

1. Λ. Χ. Ζώη «*Θεοδόσιος Δημάδης*» ἐν ἐφημερίδι Ζακύνθου «Ἐλπίς», Ἀρ. 1518—1532.—2. Λ. Χ. Ζώη «*Λεξικὸν φιλολογικὸν καὶ ἱστορικὸν Ζακύνθου*» Τόμ. Β', σελ. 382 ἐν λέξει *Καραβία*.—3. Αὐτόθι, Τόμος Α', σελ. 166, ἐν λέξει *Γυρζώνη*.—4. Ν. Κατραμῆ «*Φιλολογικὰ Ἀνάλεκτα Ζακύνθου*» ἐν Ζακύνθῳ 1880, σελ. 411.

» παρὰ τῆς ἱερᾶς συνάξεως κατὰ τὸ ἔθος τῶν μοναστηρίων, καὶ ἔχοντος θέ-
» λημα ἐν ᾧ περ καὶ τύχοιμεν, ποιεῖν τε ἐπίτροπον τῆς αὐτῆς μονῆς εἰς ἐπι-
» κουρίαν δηλαδὴ ζητεῖν τὰ δικαιώματα τοῦ ἄνωθε σεβασμίου φροντιστηρίου·
» καὶ ἵνα οἱ ἐρχόμενοι μετέπειτα ἀδελφοὶ εὑρίσκειν τὸν συνεργοῦντα καὶ ἐπί-
» κουρον οἷόν ποτε καιροῖς τύχοιεν. ἡμεῖς τυχόντες ἐν ταύτῃ τῇ περιφήμῳ
» νήσῳ ζακύνθου καὶ γράμμα φέροντες παρὰ τῆς τῶν πατέρων συνάξεως
» πρὸς τὸν εὐγενῆ Κύριον Πέτρον Καπνίσην καὶ ἡμῶν ἱκετευόντων γενέσθαι
» αὐτὸν ἐπίτροπον ἡμέτερον, ὡς ἐδήλου τὸ πρὸς αὐτὸν γράμμα. καὶ ὡς ἡ εὐ-
» γένεια αὐτοῦ κατεδέξατο, δηλοποιοῦμεν αὐτὸν διὰ δημοσίου νοταρίου τοιοῦ-
» τον εἶναι, καὶ ζητεῖν πάντα τὰ δίκαια τῆς ἄνωθι μονῆς, ὡς γνήσιος ἀδελ-
» φός, καὶ ἀνὰ χεῖρας λαμβάνειν πᾶν δικαίωμα, ἐπιδιδόναι τοῖς ἐν διαφόροις
» καιροῖς καὶ χρόνοις σαφεστάταις ἀποδείξεσι ἐκ τῆς αὐτῆς μονῆς ἀφικνουμέ-
» νοις πατράσι. ἵνα κομίζειν πρὸς τὸ ἄνωθε φροντιστήριον, μάλιστά γε ἔχειν
» ἐξουσίαν ποιῆσαι καὶ ἐπίτροπον οἵῳ δήποτε καιρῷ ἂν καὶ βούλοιτο, εἰς ἐπι-
» κουρίαν τοῦ τε μοναστηρίου καὶ τῶν ἀφικνουμένων πατέρων ὑπὸ μαρτυ-
» ρίας τῶν κάτωθεν:

» ἐγὼ Εὐθύμιος ἱερομόναχος ἡρακλειώτης μαρτυρῶ τὰ ἄνωθε.

» ἐγὼ γιάνης σάληαρις μαρτυρῶ τὰ ἄνοθε.

» † ἄνθιμος ἱερομόναχος καὶ προηγούμενος ἐκ τῆς βασιλικῆς καὶ μεγάλης
» λαύρας τοῦ ἄθωνος, βεβαιῶν ὑπέγραψα.

» 1660 αὐγούστου 18. τὴν σήμερον ἐνεφανίσθη παρὼν σωματικῶς ὁ πανο-
» σιώτατος κύριος ἄνθιμος ἱερομόναχος καὶ προηγούμενος τῆς σεβασμίας μονῆς
» τῆς μεγάλης λάβρας εὑρισκομένης εἰς τὸ περιώνυμον ἅγιον ὄρος τοῦ ἄθωνος,
» ὁ ὁποῖος πρεζετάρει[1] τὴν παροῦσαν ἐπιτροπικὴν εἰς τὰ ἄτι[2] μου εἰσὲ φύ-
» λαξιν, ὥσπερ νὰ εἶχε γενῆ ἀπὸ χειρός μου. ὑπογράφει ὁ αὐτὸς ἱερομόναχος.

» ἄνθιμος ἱερομόναχος ἐκ τῆς βασιλικῆς λαύρας βεβαιῶν ὑπέγραψα[3].

Β΄

« Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

» Ἐλλογιμώτατε Διδάσκαλε κυρ. Ἀντώνιε Μαρτελάε, ὁ ἐν Ζακύνθῳ, ἡμέ-
» τερε κατὰ πνεῦμα υἱὲ ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε· τὴν ἐλλογιμότητά σου ψυχῆς
» ἐκ μέσης εὐχόμενοι, εὐλογοῦμεν πατρικῶς. ὀψὲ μὲν καὶ βραδέως, πλὴν ἀσφα-
» λῶς ἦκεν εἰς τὰς πατρικὰς ἡμῶν χεῖρας τὸ ἀπὸ τῆς θης ὀκτωβρίου τοῦ πα-
» ρελθόντος ἔτους σεσημειωμένον υἱϊκὸν Γράμμα σου, καὶ σὺν αὐτῷ οἱ δύο
» ἐκεῖνοι πῦρ πνέοντες ῥητορικὸν λόγοι, οὓς μετὰ παρρησίας ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ αὐ-
» τόθι ὀκρίβαντος ἐξεφώνησας. τούτους οὖν ἐκ διαδοχῆς ἐπεξήλθομεν, καίτοι
» τηλικαύταις περιεστοιχισμένοι φροντίσι καὶ μερίμναις παντοίαις, αἷς ἡ πνευ-
» ματικὴ ἡμῶν αὕτη ἀρχὴ ἐξηκάνθωται. ἐπεξελθόντες δέ, ἴδομεν ἀκριβῶς

1. παρουσιάζει. — 2. πράξεις. — 3. Τὸ ἔγγραφον σώζεται ἐν τοῖς φακέλοις τοῦ συμβολαιογράφου Ζακύνθου Ἀν. Λιβάνη.

» καὶ ἐπέγνωμεν τὸ γενναῖον τοῦ τρόπου σου καὶ εἰλικρινές, καὶ τοῦ ζήλου τὸ
» παρὸν καὶ διακαέστατον, δι᾽ ὧν πρὸς τὰς παρεμβολὰς ἀντιπαρετάξω τῶν
» ἐναντίων, τῶν ὑπὸ μεθοδείας σατανικῶς διαστρέφειν πειρωμένων τὰ καλῶς
» ἔχοντα, καὶ πρὸς τὸ φῶς ἀμβλυωπούντων τῆς ἀληθείας, εὐστόχως καὶ κατὰ
» σκοπὸν τὸ τοῦ λόγου τετοξευκὼς καὶ μηδὲν ἀναπόδεικτον, ᾗ θέμις, παρα-
» λιπὼν καὶ ἀμάρτυρον, οἷα δὴ καὶ τὸ φρόνημα εὐσεβής, καὶ τὴν γλῶσσαν
» ἕλλην αὐτόχρημα. τούτου χάριν καὶ ταῖς προσηκούσαις εὐφημίαις καὶ ταῖς
» ἐκ βάθους πατρικαῖς ἡμῶν εὐλογίαις κατεστέψαμεν τὴν ἐλλόγιμόν σου κο-
» ρυφήν, ἃς καὶ διὰ τῆς παρούσης πατριαρχικῆς ἡμῶν ἐπιστολῆς ἀφθονώτερον
» ἐπιδαψιλευόμεθά σοι, προσεπευχόμενοι, ἵνα τῇ ἄνωθεν ἐπιρρωννύμενος βοη-
» θείᾳ καὶ χάριτι, ἱκανῶς ἔχῃς στηλιτεύειν ἅμα, καὶ ὡς ἀράχνια διαλύειν ὑφά-
» σματα τὰ τοῦ σκολιοῦ ὄφεως μηχανήματα καὶ γενναίως τὸν ἄθλον ὑφίστα-
» σθαι κατὰ τῶν ἐπιφυομένων τῆς ἀληθείας, καὶ ἀνακεκαλυμμένῃ τῇ κεφαλῇ
» διασύρειν ἐπιχειρούντων τὰ λόγου ἄξια καὶ σεμνά, καὶ μόνα χαρακτηριστικὰ
» τῆς τοῦ γένους ἡμῶν εὐκλείας, ζωΐλων ἄλλων, καὶ ἀριστάρχων, στρεβλοχεί-
» λων ἀνδραρίων καὶ κοινῶν λυμεώνων καὶ φθορέων, ἵνα μὴ λεόντων, φησί,
» κατορχούμενοι φαίνωνται πίθηκοι. Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτον πατρικῶς.
» ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος, καὶ ἡ εὐχὴ καὶ ἡ εὐλογία τῆς
» ἡμῶν μετριότητος εἴη μετὰ τῆς ἐλλογιμότητός σου! ϛωιη΄ σεπτεμβρίου ιθ΄.

» Ὁ κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ Χριστοῦ διάπυρος εὐχέτης.

» μεγάλως ἐνησμενίσθημεν, ἀγαπητέ, διὰ τοὺς ῥητορικοὺς τούτους λό-
» γους της, οἵτινες, ἢν Θεὸς διδῷ, θέλει κοινωθῶσιν εἰς τὸ Πανελλήνιον καὶ
» διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ τύπου, διὰ νὰ τὴν μιμηθῶσι καὶ ἄλλοι ἴσως λανθάνοντες
» ζηλωταὶ τῆς ἀληθείας πρὸς εὔκλειαν τοῦ δυστυχοῦς ἡμῶν γένους, καὶ στη-
» ριγμὸν καὶ περίφραξιν τῶν ἀδυνάτων ἀπὸ τὰς καθ᾽ ἑκάστην κινουμένας μη-
» χανὰς τῶν κακονόων ἀντιπάλων. ζῆθι καὶ ὑπέρευγε! »

«Τῷ ἐλλογιμωτάτῳ Διδασκάλῳ κυρίῳ Ἀντωνίῳ Μαρτελάῳ, τῷ ἐν ζα-
» κύνθῳ, ἡμετέρῳ κατὰ πνεῦμα υἱῷ ἀγαπητῷ καὶ περιποθήτῳ. Εὐχετικῶς».

Τὴν παράδοσιν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης πρὸς φύλαξιν οὕτω πως μνημονεύει ὁ συμβολαιογράφος Γρ. Ψιμάρης διὰ σημειώσεώς του ἐν τῇ ὀπισθίᾳ αὐτῆς σελίδι:

Ζάκυνθος 1818 Ὀκτωβρίου 31 ἔ. π. καὶ 12 Νοεμβρίου ἔ. ν.

» Ἡ παροῦσα ἐπιστολή, πεμφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου
» Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸν λογιώτατον διδάσκαλον Ἀντώνιον ἀνα-
» γνώστην τὸν Μαρτελάον παρὰ λογιωτάτου ἱερέως ἑτέρου Ἀντωνίου μοῦ
» ἐπαραδόθη ἀπὸ τὸν ἴδιον διδάσκαλον· ἀπέρασα αὐτὴν εἰς αἰώνιον φύλαξιν
» εἰς τὴν νοταρικήν μου φίλτζα, καὶ δώσω ἀντίγραφον ἀπὸ αὐτὴν τοῦ ἰδίου
» Διδασκάλου καὶ κάθε ἑτέρου προσώπου ὅπου χρειασθῇ. Γραδ. Ψιμάρης, Νο-
» τάριος Δημόσιος Ζακύνθου».

Ἔγραφον ἐν Ζακύνθῳ, 1906. ΛΕΩΝΙΔΑΣ Χ. ΖΩΗΣ

ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ

ΠΕΡΙ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΛΛΟΜΕΝΩΝ

Α΄ Ποῦ καὶ πῶς ὁ ἄνθρωπος χάνει ἢ κερδίζει ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ μίαν ἡμέραν.

Ἀπὸ ὀκταετίας διαμένων ἐν Σίδνεϋ τῆς Νέας Νοτίου Οὐαλλίας, τῆς μητρὸς τῶν πέντε Πολιτειῶν, αἵτινες, πρὸ πενταετίας συνδεθεῖσαι, ἀπετέλεσαν τὴν Αὐστραλιακὴν Ὁμοσπονδίαν, ἔλαβον πολλάκις ἀφορμὴν νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν ὅπως διατυπώσω ὡς οἷόν τε σαφῶς ζήτημα, ὅπερ εἰς τὰ βόρεια σπανίως καὶ μόλις εἰς κύκλους σχολικοὺς ἀνακινεῖται.

Ἡ πρὸς τοῦτο ἀφορμὴ παρέχεται ἴσως ἐνταῦθα συχνότερον, διότι εὑρισκόμεθα οὐ μακρὰν τοῦ σημείου τοῦ γηΐνου πλανήτου, καθ' ὃ ἐπιβάλλεται σκέψις καὶ πρόνοια πρὸς μελέτην αὐτοῦ. Εἶναι δὲ τοῦτο, ἡ προσθήκη ἢ ἐκκοπὴ μιᾶς ἡμέρας ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τῶν ναυτιλλομένων, ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν.

Καθὰ εἰς πολλοὺς τυγχάνει γνωστόν, εἴτε ἐκ τῶν μαθητικῶν ἑδράνων εἴτε ἐξ ἄλλων ἀναγνώσεων, καὶ μάλιστα ἐκ τῆς «*Εἰς ὀγδοήκοντα ἡμέρας περιοδείας τῆς Γῆς*» τοῦ Ἰουλίου Βέρν, ὁ πλέων πάντοτε πρὸς ἀνατολὰς χάνει ἀνεπαισθήτως μίαν ἡμέραν ἐκ τοῦ ἡμερολογίου αὐτοῦ, ὅπερ φρονεῖ ὅτι τηρεῖ ἀκριβῶς· καὶ ὅτι ὁ ἥρως τῆς *Περιοδείας* τοῦ Ἰουλίου Βέρν, ὁ Φίλεας Φόγγ, μικροῦ δεῖν ἔχασε τὸ στοίχημα ἄνευ τοῦ Πεταχτοῦ.

Ὁ ὑπολογισμὸς τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος, ὁ τόσον ἁπλοῦς εἰς τοὺς μένοντας οἴκοι, παρουσιάζεταί πως πολύπλοκος εἰς τοὺς πλέοντας μακρὸν πλοῦν πρὸς διεύθυνσιν πάντοτε ἀνατολικὴν εἴτε δυτικὴν ἐπὶ τῆς γῆς.

Σήμερον ἡ συνήθης πολιτικὴ ἡμέρα ἄρχεται ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου καὶ λήγει τὸ ἑπόμενον μεσονύκτιον. Ἀλλὰ πρὸς εὐκολίαν καὶ σαφήνειαν ἂς μεταθέσωμεν τὸ μεσονύκτιον εἰς τὴν μεσημβρίαν καὶ εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ὡς ποιοῦσι καὶ οἱ ἀστρονόμοι, ὧν ἡ ἡμέρα ἄρχεται ἀπὸ τῆς μεσημβρίας καὶ λήγει τὴν ἑπομένην μεσημβρίαν.

Εἶναι φανερὸν ὅτι ὁ ἀπὸ τῆς μεσημβρίας τῆς σήμερον μέχρι τῆς μεσημβρίας τῆς ἐπαύριον διαρρέων χρόνος ἔσται ὡρῶν εἴκοσι τεσσάρων, ἐὰν διαμένωμεν οἴκοι ἢ ἐν τῷ αὐτῷ μεσημβρινῷ, διότι ὁ χρόνος, ὁ ἀπαιτούμενος πρὸς συμπλήρωσιν μιᾶς περὶ τὸν ἄξονα περιστροφῆς τῆς γῆς, εἶναι διηρημένος ἐν

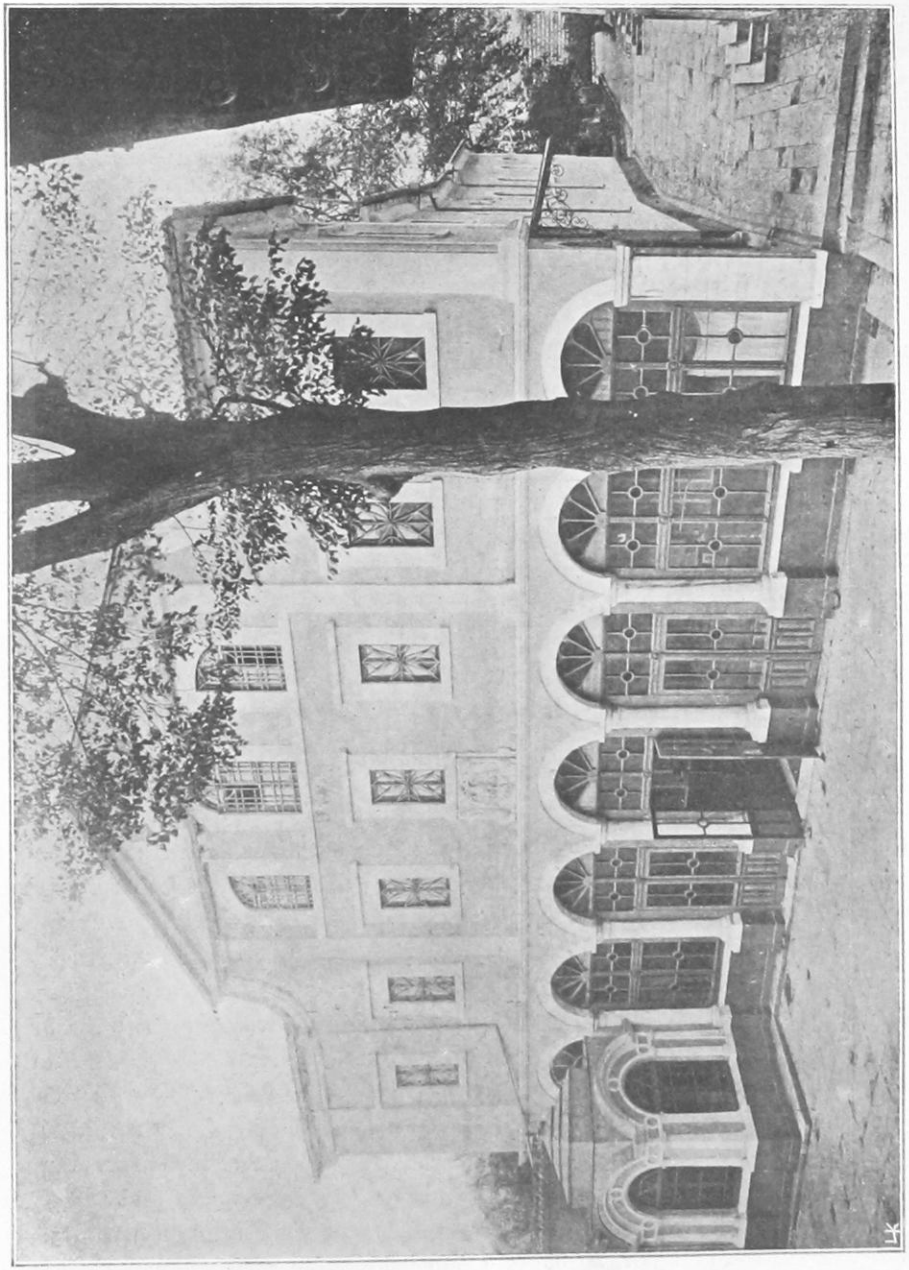

Ὁ σταθμὸς ἐν τοιχογλύφῳ τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐν Φαναρίῳ

τῇ καταμετρήσει αὐτοῦ εἰς εἴκοσι τέσσαρα ἴσα μέρη ἢ ὥρας. Ἀλλ᾽ ἐὰν συμβῇ τὴν μεσημβρίαν μιᾶς Κυριακῆς λ. χ., ὅτε συμπληροῦται τὸ ἡμερονύκτιον τῆς Κυριακῆς καὶ ἄρχεται τὸ τῆς Δευτέρας, ὅτε τὴν μίαν μετὰ μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς λέγομεν *πλέον μίαν* ἢ *πρώτην* ὥραν τῆς Δευτέρας, νὰ ἐκκινήσωμεν καί, διευθυνόμενοι πρὸς ἀνατολάς, διανύσωμεν 15 μοίρας μέχρι τῆς ἐπαύριον, ἤτοι ἓν εἰκοστὸν τέταρτον τοῦ κύκλου τῆς γῆς, εἶναι βέβαιον ὅτι, ὅταν τὴν Δευτέραν ὁ ἥλιος φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον τῆς μεσημβρίας, ἐν ᾧ τόπῳ ἡμεῖς τότε εὑρισκόμεθα, καὶ συμπληρώσας τὴν Δευτέραν ἀρχίσῃ τὰ λεπτὰ καὶ τὰς ὥρας τῆς Τρίτης, θὰ ἔχωσι παρέλθῃ μόνον εἴκοσι καὶ τρεῖς ὧραι, διότι ἔχομεν προχωρήσῃ 15 μοίρας πρὸς τὸν ἥλιον· μετεκινήσαμεν πρὸς αὐτὸν κατὰ δέκα πέντε μοίρας τὸ σημεῖον τῆς μεσημβρίας, βαίνοντες εἰς προϋπάντησιν αὐτοῦ, καὶ ἐπεταχύναμεν κατὰ μίαν ὥραν τὴν μεσημβρίαν· θὰ συμπληρωθῶσι δὲ αἱ εἴκοσι τέσσαρες ὧραι τῆς Δευτέρας, ὅταν ὁ ἥλιος φθάσῃ εἰς τὸ σημεῖον, ἐξ οὗ χθὲς ὡρμήσαμεν, ἤτοι μετὰ μίαν ὥραν, ἥτις ὅμως εἰς ἡμᾶς εἶναι πλέον ὥρα τῆς Τρίτης.

Ἐὰν δὲ ἐξακολουθήσωμεν οὕτω τὴν πρὸς ἀνατολὰς πορείαν καὶ διατρέξωμεν ἑτέρας 15° μέχρι τῆς μεσημβρίας τῆς ἀρξαμένης Τρίτης, ἥτις αὔριον θὰ ἐπέλθῃ πάλιν μίαν ὥραν ἐνωρίτερον τῆς σήμερον, ἡ ἀμέσως ἑπομένη Τετάρτη θὰ ἀρχίσῃ αὖθις μετὰ πάροδον εἴκοσι τριῶν μόνον ὡρῶν· θὰ ἔχωμεν δὲ οὕτω κερδίσῃ τότε μίαν ὥραν τῆς Τρίτης, δύο δὲ τῆς Δευτέρας, καθ᾽ ἣν τὸ πρῶτον ἐκινήθημεν. Καὶ ἀπόδειξις τούτου εἶναι ὅτι οἱ ἐν τῷ σημείῳ, ἐξ οὗ τὴν μεσημβρίαν τῆς Κυριακῆς καὶ ἀρχὴν τῆς Δευτέρας ὡρμήθημεν, θὰ ἔχωσι μεσημβρίαν μετὰ δύο ὥρας, αἵτινες εἰς ἡμᾶς εἶναι πάλιν ὧραι τῆς Τετάρτης, ἥτις οὕτως ἄρχεται δύο ὥρας πρὸ τῆς Δευτέρας. Συνεχίζοντες δὲ οὕτω τὴν πρὸς ἀνατολὰς πορείαν μέχρις οὗ ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ ἐξ οὗ ὡρμήθημεν σημεῖον, θὰ εὑρεθῶμεν ἐν τῷ ὑπολογισμῷ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν κατὰ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας ἐνωρίτερον τοῦ ἐκεῖ ἡμερολογίου, ἃς ἀνεπαισθήτως ἐξεμηδενίσαμεν, βαίνοντες εἰς προϋπάντησιν τοῦ ἡλίου, προκαταλαμβάνοντες τὴν ἀνατολὴν αὐτοῦ μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τῆς προτεραίας, καὶ τούτου ἕνεκα ἔφθανεν ὁ ἥλιος τὸ σημεῖον τῆς μεσημβρίας κατὰ μίαν ὥραν ἐνωρίτερον τῆς χθές.

Ὅθεν αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἦσαν ἑκάστη κατὰ μίαν ὥραν συντομωτέρα τῶν συνήθων· καὶ ἐν διαστήματι εἰκοσιτεσσάρων ἡμερῶν παρελείφθησαν 24 ὅλαι ὧραι, διὸ εὑρισκόμεθα ἐν τῇ ἀφετηρίᾳ ἡμῶν τὴν προτεραίαν τῆς ἡμέρας τῶν ἐνοίκων, ἐν ᾧ ἡμεῖς ὑπελογίζομεν ὡς ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος ἡμῶν τὴν ἐπαύριον αὐτῶν· διότι, φρονοῦντες ὅτι ἐβαδίσαμεν 24 ἡμέρας, ἐδαπανήσαμεν ἀληθῶς μόνον εἴκοσι καὶ τρεῖς, κατὰ τὸ ἡμερολόγιον τῆς ἀφετηρίας ἡμῶν.

Ἐὰν δὲ ἀφ᾽ ἑτέρου λάβωμεν διεύθυνσιν πρὸς δυσμάς, θέλει συμβῇ τὸ ἀντίθετον, ἤτοι ἡ ἡμέρα ἡμῶν, λογιζομένη ἀπὸ μεσημβρίας εἰς μεσημβρίαν, θέλει συμπληροῦσθαι κατὰ μίαν ὥραν βραδύτερον, ἤτοι μετὰ εἴκοσι καὶ πέντε ὥρας καθ᾽ ἑκάστην, διότι, βαίνοντες πρὸς δυσμάς, φθάνομεν, ὑπερβαίνοντες

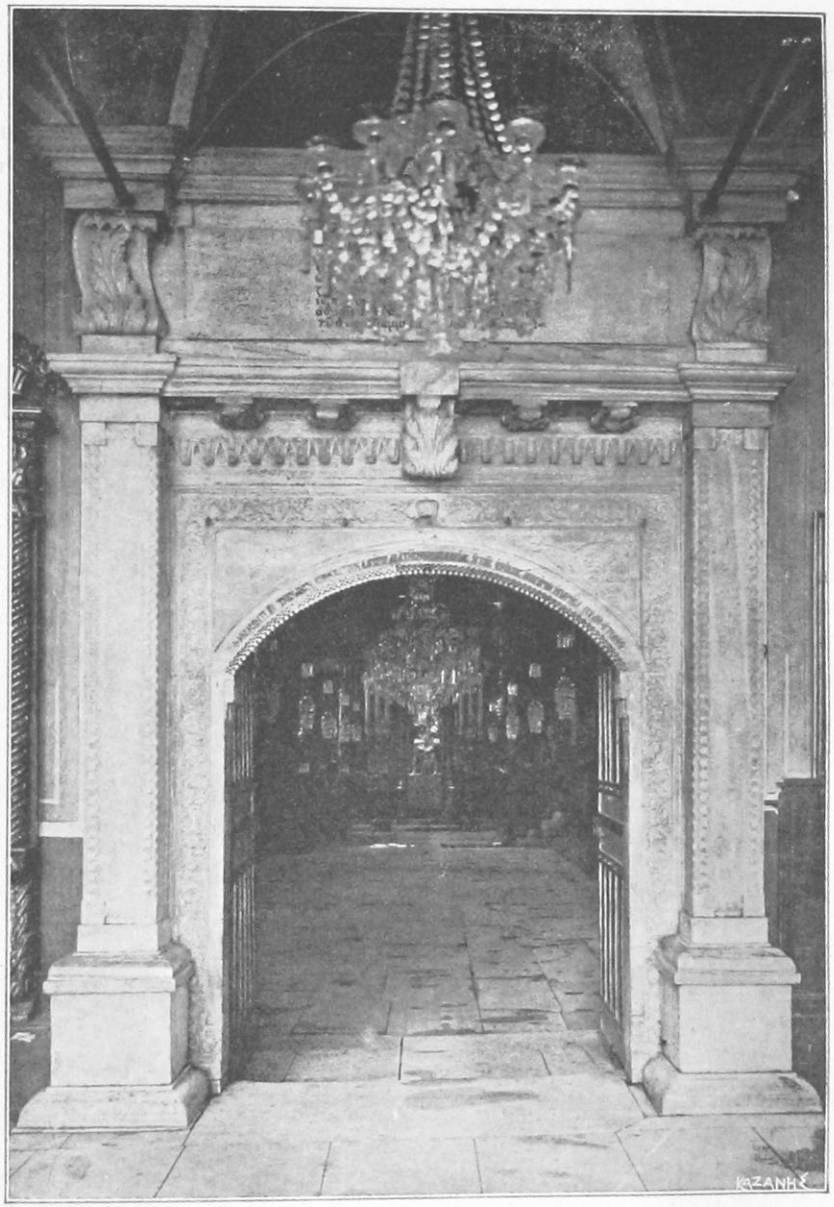

Εἴσοδος τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ

τὸ ὅριον τῆς μιᾶς ἡμέρας, ὡς αὕτη ὑπολογίζεται ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν, καὶ ἐπιβάλλομεν, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὸν ἥλιον νὰ διανύσῃ καὶ διάστημα ἀνῆκον τῇ ἑπομένῃ ἡμέρᾳ δέκα πέντε μοιρῶν ἢ μιᾶς ὥρας ἵνα μᾶς δώσῃ μεσημβρίαν.

SISMANOGLIO

Ἄλλαις λέξεσι, βαίνοντες μὲν πρὸς ἀνατολάς, μετακινοῦμεν τὸ σημεῖον τῆς μεσημβρίας μίαν ὥραν ἐγγύτερον πρὸς τὸν ἥλιον· βαίνοντες δὲ πρὸς δυσμάς, μετακινοῦμεν αὐτὸ κατὰ μίαν ὥραν ἀπώτερον τοῦ ἡλίου. Κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν προϋπαντῶμεν τὸν ἥλιον κατὰ 15 μοίρας, κατὰ τὴν δευτέραν ἀποφεύγομεν αὐτόν, καὶ δαπανῶμεν καθ' ἑκάστην μίαν ὥραν πλέον τῶν εἴκοσι τεσσάρων ὡρῶν. Μετὰ 24 ἡμέρας θὰ συμπληρώσωμεν τὴν περιοδείαν τῆς γῆς καὶ μίαν ὁλόκληρον ἡμέραν πλέον τῶν κατοίκων τῆς ἀφετηρίας ἡμῶν. Ἐν ᾧ δὲ κατὰ τὴν πρὸς ἀνατολὰς πορείαν φθάνομεν μετὰ 24 ἡμέρας ἐξ 23 ὡρῶν, ἤτοι τὴν προτεραίαν τῆς ἡμέρας ἐκείνων, ἐν ᾧ ἀριθμοῦμεν τὴν ἐπαύριον αὐτῶν, κατὰ τὴν πρὸς δυσμὰς πορείαν, φθάνομεν εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον ἀριθμοῦντες ἡμέραν, ὄχι τὴν ἐπαύριον, ἀλλὰ τὴν προτεραίαν ἐκείνων· διότι ἑκάστη ἡμέρα ἡμῶν ἤρχιζε μίαν ὥραν ὀψιαίτερον, καὶ ἀπερροφήσαμεν οὕτω μίαν ὅλην ἡμέραν ἐκείνων ἀνεπαισθήτως. Καὶ οὕτω, ἐν ᾧ πρὸς ἀνατολὰς ὁρμήσαντες φθάνομεν ἐκ δυσμῶν ἡμέραν Δευτέραν λ. χ., ἐν ᾧ ἐκεῖ ἔχουσι Κυριακήν, ὅταν ὁρμήσωμεν πρὸς δυσμάς, θὰ φθάσωμεν ἐξ ἀνατολῶν Σάββατον, ἐν ᾧ ἡμέρα αὐτῶν εἶναι ἡ Κυριακή. Διότι ἐπεβραδύναμεν τὴν μεσημβρίαν κατὰ μίαν ὥραν καθ' ἑκάστην. Εἴχομεν ἡμερονύκτιον ἐξ εἴκοσι καὶ πέντε ὡρῶν, καὶ συνεπληρώσαμεν οὕτω τὰς ἡμέρας τοῦ ἀρχικοῦ σημείου ἠριθμημένας καὶ περὶ πλέον μίαν χωρὶς νὰ αἰσθανθῶμεν ἢ ὑπολογίσωμεν αὐτήν.

Ἐντεῦθεν εἰς τοὺς μένοντας ἐν τῷ ἀρχικῷ σημείῳ καὶ τοὺς διευθυνθέντας πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς δυσμάς, θέλει συμβῇ εἰς τὰ ἡμερολόγιά των, ὁπόταν καὶ αὖθις συναντηθῶσι, νὰ σημειῶται ἡ ἡμέρα τῆς συναντήσεως διὰ τριῶν διαφόρων ὀνομάτων φαινομενικῶς, ἀλλ' ἀκριβῶν κατὰ τὸ ἡμερολόγιον ἑκάστου· καὶ ἡ αὐτὴ ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος θὰ ἐπαναληφθῇ τρίς.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς πρακτικῶς ἐνδιαφέρον κυρίως καὶ πρὸ πάντων ἕνεκα τῆς κινήσεως τῶν λαῶν, ἥτις ἀνεπτύχθη διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Ἐξ Εὐρώπης, ὡς κέντρου, οἱ ἀρχηγοὶ νεωτέρων ἐξερευνήσεων ὥρμησαν πρὸς ἀνατολὰς ἢ πρὸς δυσμάς, τούτους δὲ παρηκολούθησαν ἄποικοι, δημιουργήσαντες νέα κέντρα πολιτισμοῦ, ὧν ἡ ἐμπορικὴ μετὰ τῆς Εὐρώπης συναλλαγὴ διεξήχθη διὰ τῶν αὐτῶν ὁδῶν, ἃς ἔλαβον καὶ οἱ πρῶτοι θαλασσοπόροι. Ἀλλ' οἱ ἄποικοι ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν τὰς εὐρωπαϊκὰς ἡμερομηνίας, καὶ ἐκ τούτου εἰς πάντα μὲν τὰ λοιπὰ σημεῖα, ἀλλ' ἰδίᾳ εἰς τὰς νήσους τοῦ Εἰρηνικοῦ, ἔνθα τὸ ἐξ ἀνατολῶν καὶ τῆς Ἀμερικῆς ῥεῦμα συνήντησε τὸ ἐκ δυσμῶν καὶ τῆς Εὐρώπης προερχόμενον, ἀμφισβήτησις ἐγεννήθη περὶ τῆς ἡμερομηνίας, διότι οἱ μὲν ἤρχοντο βαίνοντες πρὸς ἀνατολὰς καὶ βαθμηδὸν παρέλειψαν μίαν ἡμέραν, ὡς προκαταλαμβάνοντες τὸ σημεῖον τῆς μεσημβρίας, οἱ δέ, βαίνοντες πρὸς δυσμὰς ἐξ Ἀμερικῆς, προσέθεσαν μίαν ἡμέραν, ὡς προστιθέντες μίαν ὥραν περὶ πλέον ἀνὰ κάθε δέκα πέντε μοίρας τῆς πορείας αὐτῶν. Ἡ τοιαύτη δὲ ἀνωμαλία διορθοῦται νῦν, προστιθεμένης μιᾶς ἡμέρας εἰς τὸ ἡμερολόγιον τῶν ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς πλεόντων, ἀφαιρουμένη δὲ ἐκ τοῦ τῶν ἀντιστρόφως πλεόντων.

Β' Πῶς δύνανται νὰ εἶναι δύο ἡμέραι ταυτοχρόνως εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον.

Ὡς γνωστόν, ἕκαστος μεσημβρινὸς ἔχει ἰδίαν μεσημβρίαν καὶ ἴδιον μεσονύκτιον, καὶ διὰ τοῦτο ὑπάρχουσι τόσαι τοπικαὶ ἡμερομηνίαι, ὅσοι καὶ μεσημβρινοί, ἤτοι τὸν ἀριθμὸν ἄπειροι. Τούτου δ' ἕνεκα, ὅταν ἔν τινι σημείῳ ἄρχηται ἡ Δευτέρα, ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο ὑπάρχει Δευτέρα καθ' ὅλον τὸν κόσμον ἐπὶ εἴκοσι τέσσαρας ὥρας. Ἀλλ' ἐν ἑκάστῳ πρὸς δυσμὰς σημείῳ ἄρχεται ἡ αὐτὴ Δευτέρα διαδοχικῶς ὀλίγον τι βραδύτερον. Οὕτω δὲ σχηματίζεται ἀτελεύτητος σειρὰ τοπικῶν Δευτερῶν, ἐκτεινομένη ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, καθ' ἣν αἱ Δευτέραι ἐφαπλοῦνται, οὕτως εἰπεῖν, ἐπ' ἀλλήλας. Ἐντεῦθεν προκύπτει πανταχοῦ διπλασιασμὸς τῶν ἡμερομηνιῶν, ὅστις δύναται νὰ παρασταθῇ καὶ διαφοροτρόπως.

Λάβωμεν ὡς παράδειγμα τέσσαρα ἐπὶ τῆς γῆς σημεῖα, ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων κατὰ ἐνενήκοντα μοίρας μήκους. Ἔστωσαν δὲ τοιαῦτα τὸ Γκρήνουϊτς ἐν Ἀγγλίᾳ, ἡ Πούνακα εἰς τὸ Βουτὰν τῶν Ἰνδιῶν, ἡ Σαλία εἰς τὰς νήσους Φιτζῆ καὶ ἡ Φλόρες εἰς τὴν Γουατεμάλαν τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς.

Εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι, ὅταν τὸ Γκρήνουϊτς ἔχῃ μεσονύκτιον τῆς Δευτέρας πρὸς τὴν Τρίτην, ἐν Σαλίᾳ τῆς νήσου Φιτζῆ, κειμένῃ ἐν τῷ ἀντιθέτῳ σημείῳ τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ Γκρήνουϊτς, ἤτοι ἑκατὸν ὀγδοήκοντα μοίρας καὶ πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ, ὑπάρχει μεσημβρία. Ἀλλὰ τίνος ἡμέρας μεσημβρίαν θὰ ὀνομάσωμεν αὐτήν; Δευτέρας ἢ Τρίτης; Εὐνόητον ὅτι, ἐὰν στραφῶμεν πρὸς ἀνατολάς, θέλομεν ἴδῃ ὅτι ἡ Πούνακα, ἐν Ἰνδίαις κειμένη 90° πρὸς ἀνατολάς, ἔσχε μεσονύκτιον ἓξ ὥρας πρὸ τοῦ Γκρήνουϊτς καὶ νῦν κατὰ τὸ μεσονύκτιον τοῦ αὐτοῦ Γκρήνουϊτς ἔχει ἕκτην ὥραν τῆς πρωΐας τῆς Τρίτης βεβαίως· κατ' ἀνάγκην δὲ καὶ ἡ Σαλία, κειμένη πρὸς ἀνατολὰς τῆς Πούνακας κατὰ 90°, ἔχει μεσημβρίαν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ Τρίτῃ.

Ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ἡ Φλόρες, κειμένη πρὸς δυσμὰς τοῦ Γκρήνουϊτς 90°, καθ' ἣν ὥραν τοῦτο ἔχει μεσονύκτιον τῆς Δευτέρας, ἐκείνη ἔχει ἕκτην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς Δευτέρας, ὡς τοπικὴν ὥραν ἀκόμη· ἡ δὲ Σαλία, κειμένη ἑτέρας 90° πρὸς δυσμὰς αὐτῆς, δέον νὰ ἔχῃ τοπικὴν ὥραν μεσημβρίαν τῆς ἰδίας Δευτέρας· καὶ ἰδοὺ ἡ Σαλία ἔχουσα ὥραν μεσημβρίας τῆς Δευτέρας διὰ τὸ Γκρήνουϊτς καὶ τὴν Φλόρες καὶ ὥραν μεσημβρίας τῆς Τρίτης διὰ τὸ Γκρήνουϊτς καὶ τὴν Πούνακα.

Γ' Πῶς ἑκάστη ἡμέρα διαρκεῖ ὄχι 24, ἀλλὰ 48 ὅλας ὥρας.

Τὰ παράδοξα ταῦτα γεγονότα δυνάμεθα νὰ παραστήσωμεν καὶ ὑπὸ ἄλλην οὐχ ἧττον ἀνέλπιστον ἔποψιν, τὴν ἑξῆς· Ἐὰν παρακολουθήσωμεν τὴν πορείαν μιᾶς ἡμέρας περὶ τὴν γῆν καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε διεύθυνσιν, εἴτε πρὸς ἀνατολὰς εἴτε πρὸς δυσμάς, θέλομεν καταλήξῃ εἰς τὸ παράδοξον πόρισμα, ὅτι ἑκάστη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος διαρκεῖ ἐπὶ τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ ὥρας.

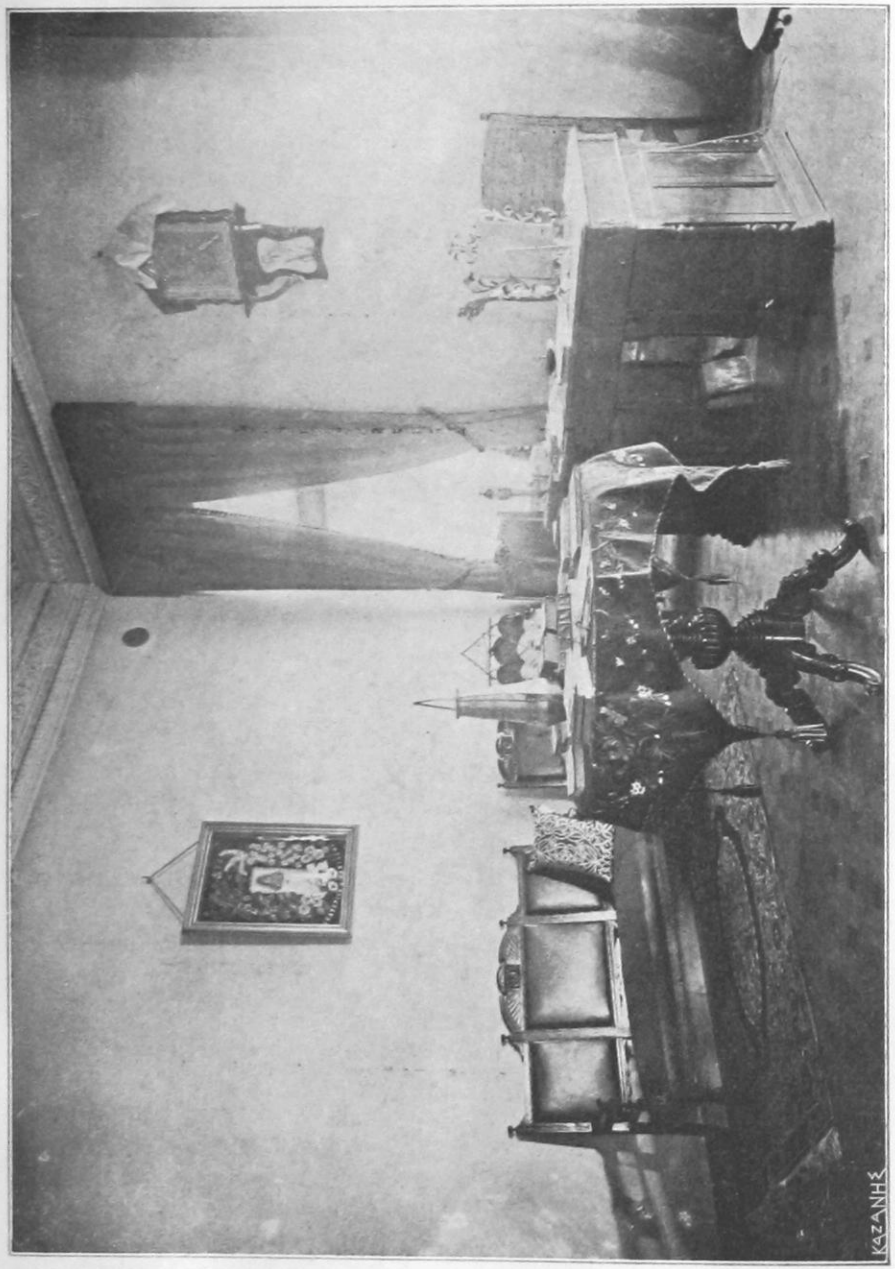

Τὸ ἰδιαίτερον πατριαρχικὸν Γραφεῖον

Ἐξηγούμεθα. Ὅταν ἀρχίζῃ Δευτέρα ἔν τινι σημείῳ, ἐν τῷ Γκρήνουϊτς λ. χ., αὕτη διαρκεῖ ἐκεῖ εἴκοσι τέσσαρας ὥρας, ἀλλὰ ταυτοχρόνως ἡ αὐτὴ Δευτέρα ἤρξατο διαδοχικῶς καὶ ἐπὶ ἑκάστου σημείου ἢ ἑκάστου τῶν πρὸς δυσμὰς

αὐτοῦ διαδοχικῶν μεσημβρινῶν, μέχρι τοῦ τελευταίου ἐξ αὐτῶν, τοῦ τριακοσιοστοῦ ἑξηκοστοῦ, ἐφ' οὗ φυσικῶς ἄρχεται 24 ὥρας μετὰ τὸν τοῦ Γκρήνουϊτς· καὶ ἐπειδὴ διαρκεῖ 24 ὥρας δι' ἕκαστον ἐξ αὐτῶν, δέον κατ' ἀνάγκην νὰ παρέλθωσι 48 ὧραι, μέχρις οὗ ἡ Δευτέρα λήξῃ καὶ ἐπὶ τοῦ τελευταίου μεσημβρινοῦ, καὶ δὴ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἑπομένως ἑκάστη τῶν τῆς ἑβδομάδος ἡμερῶν, ἀναποσπάστως καὶ ἀμέσως διαδεχομένη καὶ παρακολουθοῦσα τὴν πρὸ αὐτῆς, διατελεῖ ἐπὶ 48 ὥρας περιθέουσα τὴν γῆν, δὶς διερχομένη ἕκαστον σημεῖον τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς καὶ ἐπιφέρουσα τὴν συνύπαρξιν δύο ἡμερομηνιῶν διαφόρου ἡμέρας ἐπὶ ἑκάστου σημείου τῆς γῆς.

Ἡ θεραπεία τῆς ἐν συγχύσει καὶ ἀναμίξει φαινομένης παραστάσεως ταύτης τοῦ χρόνου τυγχάνει κατὰ θεωρίαν λίαν ἁπλῆ. Μετὰ ζωηρότητος δὲ καὶ ἐνδιαφέροντος συνεζητήθη ἐσχάτως ὑπὸ τῶν ἐπιστημόνων τὸ ζήτημα, καὶ μάλιστα ὑπὸ τοῦ Σὶρ Sanford Fleming, καὶ συνίσταται εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ Γκρήνουϊτς ἐπισήμως ὡς πρώτου μεσημβρινοῦ. Τότε ἡ ἡμέρα τοῦ μεσημβρινοῦ τούτου νὰ γένηται παραδεκτὴ ὡς κυρίως ἡμέρα κρατοῦσα ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. Πανταχοῦ δὲ νὰ ἀριθμῶνται αἱ ὧραι ἀπὸ τῆς 1 μέχρι τῆς 24 ὡς χρόνος τοῦ Γκρήνουϊτς. Ἄλλαις λέξεσι, νὰ ἐκλείψῃ ἡ τοπικὴ ὥρα, ἡ ἀρχομένη ἀπὸ τῆς μεσημβρίας ἑκάστου σημείου ἢ ἑκάστου μεσημβρινοῦ τῆς γῆς.

Λάβωμεν θαλασσοπόρον περιπλέοντα τὴν γῆν, ὅστις, ἀντὶ νὰ ἀριθμῇ τὰς ἡμέρας ἀπὸ μεσημβρίας εἰς μεσημβρίαν κατὰ τὴν φαινομένην αὐτῷ κίνησιν τοῦ ἡλίου, ἐγγράφει ἐν τῷ ἡμερολογίῳ αὐτοῦ τὰς ἡμέρας ἐξ 24 ὡρῶν, ὡς αὗται δείκνυνται ὑπὸ τοῦ χρονομετρικοῦ ὡρολογίου του, ὅπερ ἐκανόνισε κατὰ τὴν ὥραν τοῦ Γκρήνουϊτς, πόσον ἀκριβὴς ἔσεται περὶ τὴν ὥραν! πόσον σαφὴς ἐν τῇ καταχωρίσει τῶν κατὰ τὸν πλοῦν αὐτοῦ συμβαινόντων καὶ τῶν ποικίλων φάσεων αὐτοῦ, καὶ πόσας θέλει ἀποφύγῃ συγκρίσεις καὶ ἀντιπαραθέσεις πρὸς ὁριστικὸν καθορισμὸν τοῦ χρόνου ἐν τῇ λογοδοσίᾳ αὐτοῦ! Ἀλλ' ἐν τῇ πράξει ἀφ' ἑτέρου ἡ παραδοχὴ μιᾶς ἐπισήμου ἡμέρας θέλει προκαλέσῃ πολλὰς τοπικὰς ἀταξίας καὶ ἀνωμαλίας, ὧν ἡ πρόβλεψις καθιστᾷ ἀπίθανον τὴν γενικήν ποτε παραδοχὴν αὐτῆς.

Καὶ ἐκ πάντων τούτων συνάγομεν ὅτι ὁ ἀγγλικὸς λαὸς εἶναι ὁ διὰ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Ναυαρχείου αὐτοῦ ἐκτελέσας εὐρυτάτας ἐπὶ τῆς γῆς ἐξερευνήσεις καὶ γενικῶς καταμετρήσας τὰ βάθη τῶν θαλασσῶν καὶ βολιδοσκοπήσας τὰ ἔγκατα τῶν πλείστων σημείων τῆς γῆς καὶ καταστρώσας τὰς μελέτας αὐτοῦ ἐπὶ γεωγραφικῶν ναυτικῶν καὶ γεωλογικῶν πινάκων τελειοτάτων, λεπτομερεστάτων ἐπὶ πάντα ἐν γένει τὰ σημεῖα τῶν ἐπὶ τῆς σφαίρας ἡμῶν ἠπείρων καὶ ὠκεανῶν καὶ θαλασσῶν καὶ πρὸς χρῆσιν πάντων τῶν λαῶν τῆς γῆς.

Ἐν Σίδνεϋ τῆς Νέας Νοτίου Οὐαλλίας ἐν Αὐστραλίᾳ, 1906.

Ἀρχιμανδρίτης ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΦΩΚΑΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΕΝ ΩΡΑι ΜΕΣΟΝΥΚΤΙΩι

ΕΝ ΤΗι ΠΑΡΑ ΤΑΣ ΟΧΘΑΣ ΤΟΥ ΙΟΡΔΑΝΟΥ

ΙΕΡΑι ΜΟΝΗι ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

I

Οὐδεμίαν στιγμὴν τοῦ βίου μου ἠσθάνθην τόσον ἁγίαν, τόσον ἱεράν, τόσον πλήρη εὐτυχίας καὶ εὐδαιμονίας συγκίνησιν, ὅσον τὴν στιγμήν, καθ᾽ ἣν, ἀναβαίνων ἀπὸ τῶν ὑδάτων τοῦ ἁγιωτάτου πάντων τῶν ποταμῶν τοῦ κόσμου, χωρὶς νὰ θέλω ἤρχισα ψάλλων· « *Μακάριος, ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἀπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι· μακάριος ἀνήρ, ᾧ οὐ μὴ λογίσηται Κύριος ἁμαρτίαν*» καί, κλαίων ἐξ ἱερᾶς συγκινήσεως, παρεκάλουν τὸν Κύριον ὅπως μ᾽ ἀξιώσῃ ἀναμάρτητον, εἰ δυνατόν, νὰ διανύσω τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς προσκαίρου ταύτης ζωῆς. Βλέπων δὲ τοὺς περὶ ἐμέ, τοὺς ἠγάπων ἀνεκφράστως περιπαθῶς· φέρων δ᾽ ἐν νῷ ἐνώπιόν μου καὶ τοὺς ἐχθρούς μου, συνεχώρουν καὶ κατεφίλουν αὐτοὺς καὶ ἐπεθύμουν, εἰ δυνατόν, τὴν στιγμὴν ταύτην καὶ οὗτοι νὰ ἦσαν ἐκεῖ παρόντες, βέβαιος ὢν ὅτι ἡ καρδία των θὰ ἐπληροῦτο ἀγάπης καὶ χάριτος, ἀγαθότητος καὶ χριστιανικῆς καλωσύνης.

Ὦ! μάγον νᾶμα τοῦ Ἰορδάνου!

Ὦ! μάγος ἔρημος!

Ὦ! ἱστορικὸν μυστήριον, περὶ τὴν ἐξήγησιν τοῦ ὁποίου στρέφονται πᾶσαι αἱ ἱστορικαὶ ἕδραι τῶν Πανεπιστημίων τοῦ κόσμου! πρὸς ἐξήγησιν Ἐκείνου, ὃς ὠνομάσθη «*σημεῖον ἀντιλεγόμενον*».

Ἀλησμόνητος ἡ ἑσπέρα ἐκείνη! ἀλησμόνητος ἡ πέριξ φύσις καὶ ἀλησμόνητα τὰ πέριξ φυτὰ καὶ τὰ δένδρα, αἱ μορφαὶ τῶν ἀσκητῶν, τῶν μοναχῶν καὶ τῶν ὑπηρετῶν ἀκόμη τῶν ἁγίων μερῶν ἐκείνων!

Περιεπάτουν καὶ ἔβλεπον ἐμαυτὸν κοῦφον οἱονεὶ οὐχὶ περιπατοῦντα, ἀλλὰ πήχεις ὑπεράνω τῆς γῆς βαίνοντα!

Οἵα παραίσθησις! Ἡ ἔσω ἀναγέννησις ἀπερρόφα τὰ ἐξωτερικὰ αἰ-

Πλοῦς ἐν τῷ ὕδατι τοῦ ποταμοῦ Ἰορδάνου

σθητήρια, ἅτινα ἐδέχοντο τὸν ἀντίκτυπον τῆς ἐσωτερικῆς ὑπερόχου ἠθικῆς ὑπερβάσεως.

Ναί, ἀλλὰ καὶ ἦτο τὸ γεγονὸς τυχαῖον νὰ βαπτισθῇς ἐκεῖ, ὅπου ἐβαπτίσθη ὁ Κύριος, νὰ λουσθῇς εἰς τὰ μόνα τοῦ κόσμου νάματα, εἰς ἃ συνετρίβη ἡ ἁμαρ-

τία καὶ ἐτάφη διὰ παντὸς ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος, καταργηθέντος διὰ παντὸς τοῦ σώματος τῆς ἁμαρτίας; Καὶ ἂν ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος τῇ νυκτὶ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου ἀναβαίνων ἀπὸ τῶν ναμάτων τῆς ἐν Μεδιολάνοις κολυμβήθρας πλήρης ἁγίας χαρᾶς καὶ ποιήσεως ἔψαλλε κατ᾽ ἀντιφώνησιν τὸν ὡραῖον ἐκεῖνον ὕμνον τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Δύσεως «Σὲ τὸν Θεὸν ὑμνοῦμεν, Σὲ Κύριον ὑμνολογοῦμεν» —, τί πρέπει νὰ ψάλλῃ τις οὐχὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν ὑδάτων, ἀλλ᾽ ἀπ᾽ αὐτῶν τούτων τῶν Ἰορδανείων ναμάτων ἀναβαίνων;

Ὦ! Κύριε! Περὶ πάντων, ὧν ἀνταπέδωκάς μοι τί ἀνταποδώσω Σοι; Εὐγνωμονῶ Σοι καὶ βαθεῖαν τὴν πρὸς Σὲ εὐχαριστίαν ἀναφέρω, ἀλλὰ διὰ τὸ μέγα τοῦτο ἀγαθόν, οὕτινος ἠξίωσάς με, οὐκ ἔχω ὅπως κατ᾽ ἀξίαν τὴν πρὸς Σὲ εὐχαριστίαν εἴπω, τὴν πρὸς Σὲ εὐγνωμοσύνην ἐκφράσω, τί εἴπω καὶ τί πράξω!

Νέα τίς μοι ἐφάνη ἱερὰ μετάληψις. Νέον βάπτισμα, ἐπανάληψις τοῦ μὴ ἐπαναλαμβανομένου βαπτίσματος!

Μετὰ τὴν ἀνάβασιν ἡμῶν ἐκ τῶν ὑδάτων τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἀφοῦ ἤδη ὁ οὐρανὸς εἶχεν ἐκτείνει ὑπεράνω τῆς ἀπεράντου ἐρήμου τοῦ Ἰορδάνου τὴν ἀστροφεγγῆ αὐτοῦ δέρριν, ἐφ᾽ ἁμάξης μετέβημεν εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τοῦ τιμίου Προδρόμου. Τὸ βαθὺ τῆς νυκτὸς σκότος καὶ τὴν βαθεῖαν τῆς ἐρήμου τοῦ Ἰορδάνου σιγὴν αἴφνης διακόπτουσιν οἱ κώδωνες καὶ τὰ φῶτα τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Προδρόμου. Εἴμεθα ἤδη ἔξωθεν ταύτης. Νέα πρόσωπα, νέοι μοναχοί, νέαι δεξιώσεις, νέαι ἱεραὶ συγκινήσεις!

Ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ ἠκούσαμεν ἤδη τὴν ἀγρυπνίαν τῆς Μεγάλης Τρίτης καὶ βαθὺ συνεκλόνησε τὰς χορδὰς τῆς καρδίας ἡμῶν ἡ ὑμνολογία τῆς πράξεως τῆς γνωστῆς ἁμαρτωλῆς, ἧς διὰ μυριοστὴν φορὰν κηρυττομένου τοῦ Εὐαγγελίου, οὐχὶ πλέον εἰς τὸ κλεινὸν καὶ ἰοστέφανον ἄστυ, ἀλλ᾽ εἰς αὐτὴν τὴν χώραν τῶν ἱερῶν γεγονότων, ἠκούομεν λαλούμενον εἰς μνημόσυνον αὐτῆς καὶ ὃ αὐτὴ ἐποίησεν εἰς τὸν ἡμέτερον Ἰησοῦν.

Περὶ μέσας δὲ νύκτας, ἐν ᾧ ἡ πέριξ φύσις ἐκοιμᾶτο καὶ μόνον τὸ ῥεῖθρον ἠκολούθει τὸν ῥοῦν του, κατάκοποι οἱ ἱεροὶ προσκυνηταὶ ἀνεπαύοντο ἐκ τοῦ κόπου τῆς ἡμέρας καὶ διὰ τὴν ὁδοιπορίαν τῆς αὔριον, ἐν ᾧ ἡ πέριξ ὑγρὰ φύσις ἐκοιμᾶτο, οἱ ἐν τῇ μονῇ ἐφησύχαζον καὶ μόνον τὸ ῥεῖθρον τοῦ Ἰορδάνου ἔρρεε καὶ οἱ λαμπροὶ ἀστέρες ὑπεράνω τῶν θόλων τῆς μονῆς καὶ τοῦ ζοφεροῦ σκότους τῆς μυστηριώδους ἐκείνης ἐρήμου, ἡμεῖς μόνοι ἔξαλλοι ὑπὸ ἁγίας συγκινήσεως καὶ χαρᾶς καὶ τῆς συντελουμένης ἐν ἡμῖν ἀναγεννήσεως ἐχαράσσομεν ἐπὶ τοῦ σημειωματαρίου ἡμῶν τὰς ἑξῆς μελέτας καὶ σκέψεις.

II

12 (πρὸς 13) Ἀπριλίου 1905. Μεσονύκτιον.

Εὑρίσκομαι εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Ἰορδάνου ἐν τῇ μονῇ τοῦ Προδρόμου. Πρὸ πέντε περίπου ὡρῶν ἐβαπτίσθην εἰς τὰ ἱερὰ ταῦτα νάματα. Ἀναβὰς ἀπὸ

τῶν ὑδάτων, ἀνέβλεπον εἰς τὸν οὐρανὸν ὅτι οὗτος διηνεῴχθη καὶ φωνὴ ἠκούσθη λέγουσα «*Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα*» καὶ βλέπων πρὸς τὰ ἄνω ἔβλεπον τὴν μικρὰν ἄρκτον μὲ τὸν ὡραῖον πολικὸν καὶ τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Ὡρίωνος.

Ὦ Ἰησοῦ μου! Ἐδῶ λοιπὸν ἐβαπτίσθης, ἐδῶ ἐγένετο ἡ μακρὰ ἐκείνη μετὰ τοῦ Προδρόμου συζήτησις «*Οὐκ εἰμι ἄξιος οὐδὲ τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων σου λῦσαι;*» Ἐδῶ λοιπόν, πλαστουργέ μου, ἐβαπτίσθης, συντρίψας τὰς κάρας τῶν δρακόντων! Ὦ! πόσον συγκινητικόν! Ὦ! πόσον ὡραῖον! Ὦ! πόσον θείως τρυφερόν!

Ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Διονύσιος Ε΄ ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως *(1887)*

Ἀσκητικὸς ἱερεὺς ἐκ τῆς μονῆς ταύτης τοῦ τιμίου Προδρόμου ἀνέγνω τὰ τροπάρια, τὸν Ἀπόστολον καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Μεγάλου Ἁγιασμοῦ, ἡγίασε τὰ ὕδατα καὶ λέμβος, ἐλθοῦσα πλησίον, μᾶς ὑπέδειξε τὸ βάθος καὶ ποῦ ἔδει ἡμᾶς βαπτισθῆναι.

Ἐξεδυόμην καὶ ὁ νοῦς μου εἶχε σταματήσει ἐξ ἱερᾶς συγκινήσεως.

Ἐτελεῖτο ἐν ἐμοὶ ἡ ἐσωτερικὴ θεία λατρεία, ἥτις ἐστὶν ἄρσις πάσης ἐπιγείου φροντίδος καὶ πάσης βιοτικῆς μερίμνης.

Αἴφνης εὑρέθην εἰς τὸ ὕδωρ!

Θολόν, ἀλλὰ θερμόν· θολόν, ἀλλὰ τόσον διαυγῆ ποιοῦν τὴν διάνοιαν· θολόν, ἀλλὰ τόσον ἅγιον!

Δὲν ἠρκέσθην εἰς τὴν ἁπλῆν καταβύθισιν. Τρὶς καὶ τὴν κεφαλήν μου ἔθαψα, ἐπιθυμῶν ὅπως θάψω τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐγὼ αὐτὸς ἀπεχθάνομαι.

Εὐλόγησον, Κύριε, τὸν μετὰ τὸ βάπτισμα τοῦ Ἰορδάνου νέον βίον μου. Εὐλόγησον, Κύριε, τὴν νέαν περίοδον τῆς ζωῆς μου καὶ ἀξίωσόν με ἐκ τῶν ναμάτων τούτων καθαρὸν πρὸς Σὲ ἐλθεῖν, πρὸς Σὲ ἀναβῆναι καὶ πρὸς Σὲ καταντῆσαι.

Ἤλθομεν εἶτα εἰς τὴν μονήν. Ἦτο 8 τῆς νυκτός. Ἐκτύπησεν ὁ κώδων, ἀντήχησεν ἡ ἔρημος καὶ ἐψάλη ὁ Νυμφίος τῆς Μεγάλης Τρίτης μετὰ

τοῦ τροπαρίου τῆς Κασσιανῆς, ὅπερ ἔψαλεν ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Πέτρος Λούβαρης, τόσον ὡραῖα, τόσον συγκινητικά, ἐν τάξει.

Ὁ οὐρανὸς ἐφαπλοῖ ἤδη ὑπεράνω τῆς ἐρήμου τοῦ Ἰορδάνου τοὺς ἀστέρας αὐτοῦ. Μακρὰν ἐκεῖθεν ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα. Ἐκεῖθεν ἡ θάλασσα τῆς Τιβεριάδος καὶ ἀκόμη παρέκει ἡ Πτολεμαΐς, ἐν ᾧ ὁ Ἰορδάνης βαθὺς καὶ ὁρμητικὸς ῥέει καὶ ἐξακολουθεῖ ῥέων πρὸς τὴν Νεκρὰν θάλασσαν.

Ἐδῶ λοιπὸν ἐθλάσθη ἡ κάρα τῶν δρακόντων; Τοῦτον τὸν ποταμὸν οἱ βυζαντινοὶ ἁγιογράφοι ἀπεικονίζουσιν ὡς ἄνδρα περίφοβον πρὸ τοῦ Ἰησοῦ, θέλοντες νὰ ἀπεικονίσωσι τοὺς λόγους τοῦ ψαλμῳδοῦ *«Τί ἐστί σοι θάλασσα, ὅτι ἔφυγες, καὶ σύ, Ἰορδάνη, ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω;»*

Καὶ ὅμως πόσον περίλυπος ἀνεχώρησα ἀπὸ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰορδάνου!

Ἐκεῖ λουόμενος ἢ ἐνδυόμενος ἔχασα τὸν πολύτιμόν μου χρυσοῦν δακτύλιον κεκοσμημένον μετ' ἀδάμαντος.

Καὶ ὅμως, τοσοῦτον λυπηθεὶς διὰ τοῦτον, ἐσκέφθην ποτὲ ἂν ποτε ἀπώλεσα τὸν ἀδάμαντα τῆς ψυχῆς; Νομίζω ὄχι. Ὦ! ἄθλιε ἄνθρωπε! Πάντοτε ὕλη, πάντοτε ἡ καρδία ὅπου ὁ θησαυρός! Ἀξίωσόν με, Κύριε, ὅπως νέος ἄνθρωπος ἐν Σοὶ γίνω, ἄξιος ἐν Σοὶ τῷ Κυρίῳ, ἐν Σοὶ τῷ Χριστῷ.

Εἶναι ἤδη πολὺ μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ἐξέρχομαι ἐπὶ τοῦ δώματος τῆς μονῆς. Ὅλοι κοιμῶνται. Ὁ Ἰορδάνης μόνος κυλίει τὰ ὕδατα αὐτοῦ διὰ μέσου τῆς ἐρήμου. Ὑπεράνω αὐτοῦ βλέπω τοὺς ἀστέρας. Δὲν ἀναγνωρίζω ἕτερον, εἰμὴ τὸν βόρειον στέφανον κείμενον ὑπεράνω αὐτοῦ. Στεφανοῖ ὁ οὐρανὸς τὸν περιώνυμον καὶ ἔξοχον ποταμὸν τοῦ κόσμου.

Ἐξακολουθεῖ ἴσως ὁ οὐρανὸς νὰ φωνῇ τὸ «Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα». Καὶ ὅμως πόσοι διαπληκτισμοὶ δι' αὐτόν, πόσαι παρανοήσεις, πόσαι παρεξηγήσεις!

Εὐδόκησον, Κύριε, νὰ ἄρῃς τὰ μεσότοιχα, τὰ φράσσοντα τὰς ἁγίας Σου Ἐκκλησίας! Εὐδόκησον ὅπως οἱ πάντες ἓν ἐν Σοὶ φρονῶσι καὶ ἓν ἐν Σοὶ αἰσθάνωνται! Κύλιε, κύλιε, Ἰορδάνη, τὰ ῥεύματά σου. Ἀναπαύου εἰς τὰς ὄχθας ταύτας, ὦ ἱερὰ μονὴ τοῦ Προδρόμου καὶ σὺ τοῦ ἀββᾶ Γερασίμου! Σεβάσμιοι γείτονες σεβασμίων ἱερῶν ἀναμνήσεων! Τί λέγω ἀναμνήσεων! ἱερῶν γεγονότων, οἵα ἡ βάπτισις τοῦ Κυρίου, ἀφ' οὗ καὶ ἡμεῖς βαπτιζόμενοι τὸ καλὸν ὄνομα τοῦ Χριστιανοῦ περιφέρομεν. Ἐπεθύμουν ἡμέρας ὁλοκλήρους καθήμενος εἰς τὰς ὄχθας ταύτας νὰ γράψω ὅ,τι ἡ ψυχή μου, ὅ,τι ἡ καρδία μου αἰσθάνεται. Ἀλλ' ἐδῶ λόγοι δὲν ὑπάρχουν, μόνον παλμοί, παλμοί, παλμοί. Λίαν πρωΐ τὴν τρίτην τῆς πρωΐας πρέπει νὰ ἀκούσωμεν τὴν τελευταίαν προηγιασμένην, τὸ τελευταῖον «Κατευθυνθήτω» τῆς προσευχῆς ἡμῶν ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ἰορδάνου, μελλούσης νὰ κατευθύνηται ἐνώπιον τοῦ θρόνου τῆς θείας Προνοίας.

Καὶ τίς ναὸς ἁγιώτερος; Καὶ τίς χῶρος μᾶλλον ἅχραντος τούτου; Ναί! Εἰς τὴν ἐνάτην, ὅτε ἀπόψε εἰς τὴν ἀγρυπνίαν ἐξῆλθεν ὁ ἀσκητικὸς ἱερομόναχος νὰ θυμιάσῃ, ἐνόμιζέ τις ὅτι ἔβλεπε τὸν Πρόδρομον μόλις φαγόντα ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. Ἐθυμία, καὶ τὸ θυμίαμα αὐτοῦ ἐσκορπίζετο ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἔρημον τοῦ Ἰορδάνου, μετὰ τῶν ἀναθυμιάσεων τοῦ ὁποίου ἐλαφραὶ προσευχαὶ ἡμῶν ἀναβαίνουσιν ἐνώπιον τοῦ Ὑψίστου.

Ὦ! πόσον ἅγιαι ψυχαὶ ἡγιάσθησαν, ὦ Ἰορδάνη, εἰς τὰ νάματά σου! Ὦ! πόσοι ἅγιοι ἀσκηταὶ ἄγνωστοι ἀπέθανον εἰς τὰς πέριξ χαράδρας!

Ἐδῶ ἐπὶ 47 ἔτη περιεπλανᾶτο ἡ ἱρωΐς τῆς μετανοίας Μαρία ἡ Αἰγυπτία. Πόσον ὡραῖα τὴν εἴδομεν σήμερον πρὸ μικροῦ ἐπισκεψαμένην ἐν τῷ ναῷ τῆς μονῆς τοῦ ἀββᾶ Γερασίμου! Ἐν μὲν τῷ εἰκονοστασίῳ μεταλαμβάνουσαν ὑπὸ τοῦ ἀββᾶ Ζωσιμᾶ, ἐν δὲ τῷ βορείῳ τοίχῳ τοῦ ἱεροῦ περὶ τὴν Πρόθεσιν ἀμφοτέρους συμπαρισταμένους καὶ συμπροσευχομένους.

Οἵα μορφή! οἵα πελιδνότης προσώπου, οἵα τιμωρία τῆς ἀθλίας ὕλης τοῦ σώματος, ὅπερ τόσον κακὰ ἐσκίρτησε, καὶ τόσα κακὰ ἐπροξένησεν εἰς τόσον ἁγίους ἀνθρώπους!

«Θάψον, εἶπε τῷ ἀββᾷ Ζωσιμᾷ ὧδε τὸ σῶμα τῆς ἀθλίας Μαρίας. Ἀπέθανον τὴν αὐτὴν ἑσπέραν, καθ' ἣν μετέλαβον τῶν ἀχράντων μυστηρίων».

Οὕτως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἔγραψε καὶ ὁ Ζωσιμᾶς ἔθαψεν.

Ποῦ ἀρά γε ἀκριβῶς νὰ συνέβη ἡ θαυμασία αὕτη σκηνὴ ὑπὸ τὸ πλησιφαὲς φῶς τῆς σελήνης; Ὁ Κύριος μόνον γινώσκει. Ἡ καρδία αἰσθάνεται καὶ ἡ ἱστορία ἀναφέρει.

Πολλοὶ εἰσιν οἱ διάσημοι τοῦ κόσμου ποταμοί, Κηφισσός, Ἰλισσός, Τίβερις, Σηκουάνας, Τάμεσις, Δούναβις, Νεῖλος, Ἅλυς καὶ οἱ τοιοῦτοι. Ἀλλ' ὅλοι ὁμοῦ συναθροιζόμενοι ἀποτελοῦσι μίαν κατὰ τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἁγιότητα σταγόνα τοῦ θολοῦ τούτου ποταμοῦ τοῦ Ἰορδάνου;

Ὦ ποταμὲ ἅγιε! ὦ ποταμέ, ὃς μόνος μεταξὺ τῶν ποταμῶν τοῦ κόσμου ἠξιώθης νὰ δεχθῇς γυμνὸν τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, κύλιε ὑπερηφάνως καὶ ἀγερώχως τὰ νάματά σου τὰ ἰορδάνεια. Μὴ φοβοῦ. Οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων δι' οὐδένα τῶν ποταμῶν τοῦ κόσμου θὰ ἀφήσῃ τὴν ἑαυτοῦ ἑστίαν ὅπως σπεύσῃ πρὸς σὲ καὶ ἴδῃ καὶ ῥαντισθῇ διὰ τοῦ ὕδατος ἢ βυθισθῇ ἐν αὐτῷ.

Σιών, οὐκ ἐκλείψουσιν οἱ προσκυνηταί σου, οὐκ ἐκλείψουσιν οἱ πιστοί σου λάτρεις. Ὦ Ἰορδάνη, πόσον εἶσαι ἅγιος! πόσον εἶσαι μέγας!

Ἐν Ἱερουσαλήμ, κατὰ Ἀπρίλιον 1906.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΜΠΑΚΗΣ Δ. Φ.
ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΝ ΤΩι ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩι ΑΘΗΝΩΝ

Ο ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗΣ

ΩΣ ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑΣ

Οἱ μὴ γινώσκοντες ἐκ τοῦ πλησίον τὰς κωμῳδίας τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ μὴ ἀκούσαντες παρ' ἄλλων βεβαίως θὰ ἀπορήσωσιν ἀναγινώσκοντες τὴν ἐπιγραφὴν τῆς παρούσης ἐκθέσεως καὶ θὰ νομίσωσιν ἴσως, ὅτι ὁ κριτικὸς Ἀριστοφάνης εἶνε ἄλλος παρὰ τὸν κωμικόν. Ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω· διότι ὁ κωμικὸς εἶνε δεξιώτατος κριτικὸς καὶ ἐν ταῖς κωμῳδίαις αὐτοῦ κρίνει δεξιῶς μουσικὴν καὶ ποίησιν, ἄλλοτε μὲν ἐν παρόδῳ, ἄλλοτε δὲ διεξοδικῶς. Ἐκ τῶν κωμῳδιῶν του λοιπὸν ἐκλέγομεν ἐκείνην, ἐν ᾗ διεξοδικῶς κρίνει γνωστοὺς ποιητάς, τὸν Αἰσχύλον μάλιστα καὶ τὸν Εὐριπίδην, ἐν μέρει δὲ τὸν Σοφοκλέα καὶ πάντας τοὺς συγχρόνους αὐτῷ ποιητάς. Διότι ἐν τοῖς «Βατράχοις» του ἡ ὑπόθεσις ἀκριβῶς εἶνε αὕτη, ὅτι ὁ Διόνυσος, ὢν προστάτης τοῦ θεάτρου, καταβαίνει εἰς τὸν Ἅδην, ἵνα ἐκεῖθεν ἀναγάγῃ τὸν Εὐριπίδην, διότι, ἀποθανόντος καὶ τοῦ Σοφοκλέους, οὐδεὶς πλέον ὑπελείπετο δεξιὸς ποιητής. «Δέομαι ποιητοῦ δεξιοῦ, λέγει ὁ Διόνυσος πρὸς τὸν Ἡρακλέα, παρὰ τοῦ ὁποίου ἦλθε νὰ μάθῃ τὴν εἰς Ἅδου ὁδόν, οἱ μὲν γὰρ οὐκέτ' εἰσίν, οἱ δ' ὄντες κακοί».— «Ἀλλὰ διατί, ἐρωτᾷ ὁ Ἡρακλῆς, ἀφ' οὗ ὁπωσδήποτε ἐκεῖθεν μέλλεις νὰ ἀναγάγῃς, διατί δὲν ἀνάγεις τὸν Σοφοκλέα, πρότερον ὄντα τοῦ Εὐριπίδου;» — «Ὄχι, λέγει ὁ Διόνυσος, πρὶν τὸν Ἰοφῶντα λαβὼν μόνον κωδωνίσω, τί ποιεῖ ἄνευ Σοφοκλέους», δι' οὗ ὑπαινίσσεται ὁ κωμικός, ὅτι ὁ Ἰοφῶν ἐβοηθεῖτο ὑπὸ τοῦ πατρὸς εἰς ποίησιν δραμάτων. Μετά τινας δὲ περὶ ἄλλων συγχρόνων ποιητῶν ἐρωτήσεις ὁ Ἡρακλῆς ἐρωτᾷ· «Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα ἄλλα μειρακύλλια τραγῳδίας ποιοῦντα περισσότερα ἢ μύρια, τοῦ Εὐριπίδου πλέον ἑνὸς σταδίου λαλίστερα;» — «Ἐπιφυλλίδες (ἀποτσάμπουρα), ἀποκρίνεται ὁ Διόνυσος, εἶνε ταῦτα καὶ φλυαρίαι, χελιδόνων μουσεῖα, λωβηταὶ τῆς τέχνης».

Ταῦτα λέγονται ἐν ἀρχῇ τῆς κωμῳδίας· περὶ δὲ τὸ μέσον αὐτῆς ὁ συνοδεύων τὸν Διόνυσον δοῦλος αὐτοῦ Ξανθίας ἐρωτῶν μανθάνει παρὰ τοῦ Αἰακοῦ, ὅτι ὁ ἀκουόμενος θόρυβος καὶ ἡ βοὴ καὶ αἱ λοιδωρίαι εἶνε Αἰσχύλου καὶ Εὐριπίδου. Ταῦτα δὲ συνέβαινον διότι «ὑπάρχει νόμος τις ἐνταῦθα, ὅστις εἶνε ἄριστος τῶν ἑαυτοῦ ὁμοτέχνων εἰς τὰς τέχνας, ὅσαι εἶνε μεγάλαι καὶ δεξιαί, νὰ τρέφηται ἐν τῷ πρυτανείῳ καὶ νὰ ἔχῃ θρόνον πλησίον τοῦ Πλούτωνος, ἕως ὅτου ἔλθῃ τις σοφώτερος αὐτοῦ τὴν τέχνην· τότε δὲ εἶνε ἀνάγκη νὰ τῷ παραχωρήσῃ τὸν θρόνον». — «Τί λοιπόν; ἐρωτᾷ ὁ Ξανθίας, ἐθορύβησε τοῦτο τὸν Αἰσχύλον;» — «Ἐκεῖνος εἶχεν, ἀποκρίνεται ὁ Αἰακός, τὸν τραγῳδικὸν θρόνον, ὡς ὢν ἄριστος τὴν τέχνην».— «Νῦν δὲ τίς;» — «Ὅτε λοιπὸν κατῆλθεν ὁ Εὐριπίδης, ἔκαμνεν ἐπιδείξεις (τῆς τέχνης του) εἰς τοὺς λωποδύτας καὶ βαλλαντιοτόμους καὶ πατραλοίας καὶ τυμβωρύχους, τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἐν Ἅδου πλῆθος, ἐκεῖνοι δ' ἀκούοντες τὰς σοφιστικὰς ἀντιλογίας καὶ τὰ λυγίσματα καὶ τὰς στροφάς, ὑπερεμάνησαν καὶ τὸν ἐνόμισαν σοφώτατον· καὶ ἔπειτα ἐπαρθεὶς ἀντελάβετο τοῦ θρόνου, ὅπου ὁ Αἰσχύλος ἐκάθητο».

— «Καὶ δὲν ἐξεδιώκετο;» — «Ὄχι, μὰ τὸν Δία, ἀλλ' ὁ ὄχλος ἐβόα μεγαλοφώνως νὰ γίνῃ κρίσις, τίς τῶν δύο ἦτο τὴν τέχνην σοφώτερος;» — «Τί λοιπὸν παρασκευάζεται ὁ Πλούτων νὰ πράξῃ;» — «Νὰ καταστήσῃ ἀγῶνα καὶ κρίσιν καὶ ἔλεγχον τῆς τέχνης αὐτῶν». — «Ἔπειτα πῶς δὲν ἀντεποιεῖτο καὶ ὁ Σοφοκλῆς τοῦ θρόνου;» — «Ὄχι, μὰ τὸν Δία, ὄχι

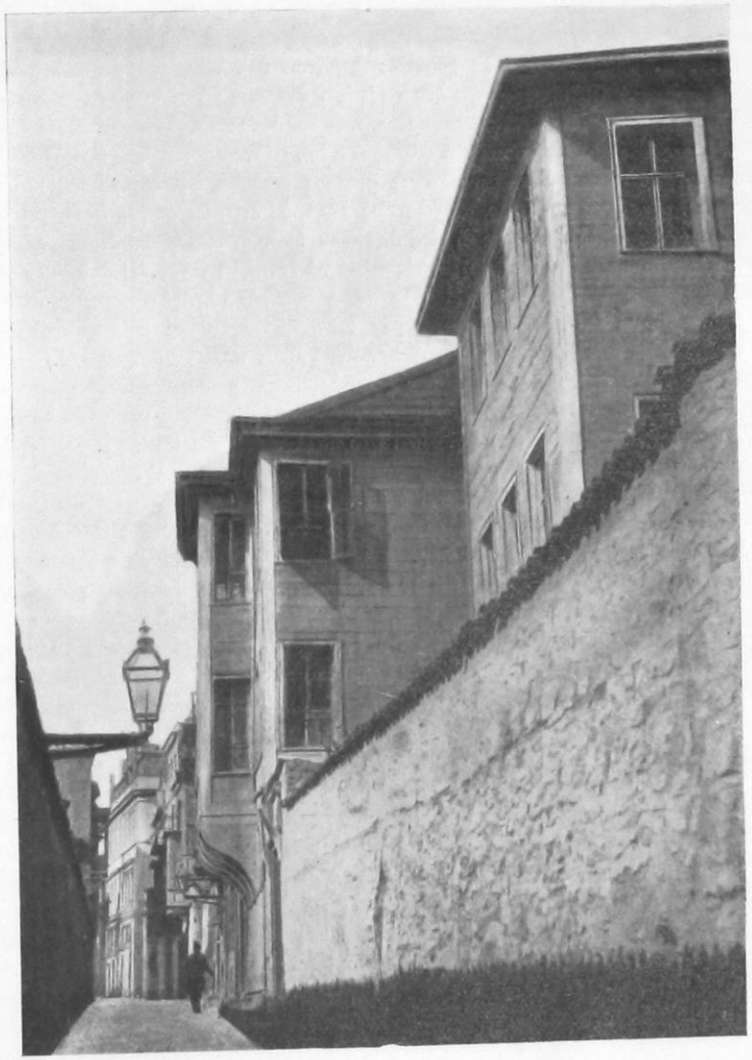

Ἡ παλαιὰ Σχολὴ τῆς Παναγίας, ὅπου νῦν τὸ Ζωγράφειον

ἐκεῖνος, ἀλλ' ἐφίλησε μὲν τὸν Αἰσχύλον, ὅτε δὰ κατῆλθε, καὶ ἐνέβαλε τὴν δεξιὰν καὶ ἐκεῖνος παρεχώρησεν εἰς αὐτὸν τὸν θρόνον· ἀλλ' ὁ Σοφοκλῆς δὲν ἐδέχθη. Καὶ τόρα, εἶπεν, ὅτι ἔμελλε νὰ καθίσῃ ἔφεδρος· καὶ ἂν μὲν ὁ Αἰσχύλος νικᾷ, θὰ μείνῃ ἥσυχος, εἰ δὲ μή, ἔλεγεν ὅτι θὰ διαγωνισθῇ περὶ τῆς τέχνης πρὸς τὸν Εὐριπίδην...» Τοῦ ἀγῶνος δὲ

κριτήν, λέγει ὁ Αἰακὸς πρὸς τὸν Ξανθίαν, ὥρισαν τὸν κύριόν σου (τὸν Διόνυσον), διότι ἦτο ἔμπειρος τῆς τέχνης.

Ἀρξαμένου τοῦ ἀγῶνος, ὁ Εὐριπίδης πρῶτος ἐλέγχει τὸν Αἰσχύλον, ὅτι ἦτο ἀλαζὼν καὶ ἀπατεὼν καὶ εἰςῆγε (διὰ τὸ ὀλιγάριθμον τῶν ὑποκριτῶν, οὓς μετεχειρίζετο) ἀντὶ ὑποκριτοῦ ξόανόν τι ἐγκεκαλυμμένον, Ἀχιλλέα τινὰ ἢ Νιόβην, τὸ πρόσωπον οὐχὶ δεικνύς, λέγοντας οὐδὲ γρῦ. Ὁ δὲ χορὸς ἀραδιάζει ὁρμαθοὺς μελῶν κατὰ σειρὰν τέσσαρας ἀλλεπαλλήλους, οἱ δὲ ὑποκριταὶ ἐσίγων. Διὰ τούτων εὐλόγως ψέγεται τὸ μέγα μῆκος τῶν χορικῶν ᾀσμάτων τοῦ Αἰσχύλου καὶ τῶν διαλογικῶν μερῶν ἡ βραχύτης. Ἀλλ' ὁ Διόνυσος λέγει «ἐγὼ δ' ἔχαιρον τῇ σιωπῇ καὶ τοῦτό μ' ἔτερπεν οὐχ ἧττον ἢ νῦν οἱ πολλὰ φλυαροῦντες».— «Καὶ ἔπειτα, λέγει ὁ Εὐριπίδης, συνεχίζων τὸν ἔλεγχον, ἀφ' οὗ ἐτελείωνεν ἡ φλυαρία αὕτη (τῶν χορικῶν ᾀσμάτων) καὶ τὸ δρᾶμα ἤδη ἦτο εἰς τὸ μέσον, τότε ἔλεγε λέξεις βοείους δώδεκα, ὀφρῦς ἔχοντας καὶ λόφους, δεινάς τινας, τὴν ὄψιν φοβεράς, ἀγνώστους εἰς τοὺς θεατάς, σαφὲς δ' ἔλεγεν οὐδὲ ἓν· ἀλλ' ἢ Σκαμάνδρους ἢ τάφρους ἢ ἐπ' ἀσπίδων ὑπάρχοντας γρυπαέτους χαλκηλάτους καὶ ῥήματα ἱππόκρημνα, τὰ ὁποῖα ἦτο δύσκολον νὰ ἐννοήσῃ τις... Ἐγὼ δέ, ἐξακολουθεῖ λέγων ὁ Εὐριπίδης, εὐθὺς ὡς παρέλαβον παρὰ σοῦ τὴν τέχνην πρισμένην ὑπὸ κομπασμάτων καὶ λέξεων ἐπαχθῶν, πρώτιστα μὲν ἴσχνανα αὐτὴν καὶ ἀφῆρεσα τὸ βάρος μὲ λεξείδια καὶ γλυκομιλήματα καὶ λευκὰ κοκκινογούλια κατασκευάζων χυλὸν φλυαρίας καὶ ἀπὸ βιβλίων διϋλίζων. Ἔπειτα δὲν ἐφλυάρουν ὅ, τι τύχῃ οὐδὲ τυφλῶς τὰ ἀνεμίγνυον, ἀλλ' ὁ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐμφανιζόμενος πρώτιστα μὲν ἔλεγε τὴν γενεαλογίαν του». — «Ναί, διακόπτων λέγει ὁ Διόνυσος, διότι ἦτο καλλιτέρα τῆς ἰδικῆς σου». — «Ἔπειτα ἀπὸ τῶν πρώτων λεξεων τοῦ δράματος οὐδὲν ἀφῆκα ἀργόν, ἀλλ' ἔλεγε καὶ ἡ γυνὴ καὶ ὁ δοῦλος οὐδὲν ἧττον καὶ ὁ κύριος καὶ ἡ παρθένος καὶ ἡ γραῦς». — «Ἔπειτα, λέγει ὁ Αἰσχύλος, δὲν ἔπρεπε ν' ἀπρθάνῃς ταῦτα τολμῶν;» — «Ἔπειτα τούτους ἐδίδαξα νὰ λαλῶσι, λέγει ὁ Εὐριπίδης. — «Πράγματι, λέγει ὁ Αἰσχύλος. Ἀλλὰ πρὶν νὰ τοὺς διδάξῃς, καλλίτερα θὰ ἦτο νὰ σκάσῃς». — «Καὶ λεπτῶν κανόνων εἰςβολὰς καὶ λέξεων γωνιασμούς, νὰ νοῶσι, νὰ βλέπωσι, νὰ ἐννοῶσι, νὰ στρέφωσι, νὰ ἐρῶσι, νὰ τεχνάζωνται, νὰ ὑποπτεύωσι κακά, νὰ λεπτοεξετάζωσιν ἅπαντα». — «Καὶ ἐγὼ ναὶ λέγω». — «Οἰκεῖα πράγματα εἰςτοῦ φρονεῖν ἀποσπάσας οὐδ' ἐξέπληττον αὐτοὺς Κύκνους ποιῶν καὶ Μέμνονας κωδωνοφαλαροπώλους. Θὰ ἐννοήσῃς δὲ ἀποβλέψας εἰς τοὺς μαθητὰς ἑκατέρου, τούτου δὰ καὶ ἐμοῦ. Τούτου μὲν ἐδῶ Φορμίστοι καὶ Μεγαίνετοι σαλπιγγολογχυτηνάδαι, σαρκασμοπιτυοκάμπται, ἐμοὶ δὲ Κλειτοφῶν καὶ Θηραμένης ὁ κομψός... Τοιαῦτα τῷ ὄντι ἐγὼ ὡδήγησα τούτους νὰ φρονῶσιν, ἐμβαλὼν λογισμὸν εἰς τὴν τέχνην καὶ σκέψιν, ὥςτε ἤδη νὰ ἐννοῶσιν ἅπαντα καὶ νὰ διακρίνωσι καὶ τὰ ἄλλα καὶ νὰ διευθύνωσι τοὺς οἴκους των καλλίτερον ἢ προτοῦ, καὶ νὰ ἐξετάζωσι, πῶς ἔχει τοῦτο; ποῦ μοι εἶνε τοῦτο δά; τίς ἔλαβε τοῦτο;» — «Ναί, μὰ τοὺς θεούς, λέγει καὶ ὁ Διόνυσος, τόρα τοὐλάχιστον τῶν Ἀθηναίων πᾶς τις εἰςερχόμενος (εἰς τὴν οἰκίαν του) φωνάζει πρὸς τοὺς δούλους καὶ ζητεῖ, ποῦ εἶνε ἡ χύτρα; τίς ἔφαγε τὴν κεφαλὴν τῆς σαρδέλλας; τὸ πιᾶτο τὸ περυσινὸ πάει! ποῦ εἶνε τὸ σκόρδο τὸ χθεσινό; τίς περιέφαγε τὴν ἐλεᾶ; Πρὶν δὲ ἦσαν βλακίστατοι, χάχηδες, μαμμάκυθοι».

Διὰ τούτων τῶν λόγων, τοὺς ὁποίους ὁ κωμικὸς ἐμβάλλει εἰς τὸ στόμα τοῦ Εὐριπίδου, ἐπικρίνονται μὲν τοῦ Αἰσχύλου ἐλαττώματα, ἡ χρῆσις ἀσυνήθων λέξεων καὶ παραστάσεων τολμηρῶν, ἀλλ' ἐπικρίνονται περισσότερα τοῦ Εὐριπίδου ἐλαττώματα, οἱ μακροὶ πρόλογοι, ἐν οἷς τὰ δρῶντα πρόσωπα διηγοῦνται τὸ γένος των πρὸς βλάβην τῆς δράσεως, ἡ φλυαρία παντὸς προσώπου, πάσης τάξεως, πάσης ἡλικίας καὶ παντὸς φύλου, αἱ σοφιστικαὶ στρεψοδικίαι, αἱ ὑπερβολαὶ τῶν παθῶν καὶ αἱ μανίαι. Ἡ δ' ἐπίκρισις αὕτη γίνεται σαφεστέρα, ὅταν ἀναλαμβάνῃ τὸν ἔλεγχον ὁ Αἰσχύλος καὶ

ἄγει αὐτὸν κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν οὐσίαν, εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῆς τραγῳδίας ἐπὶ τὰ ἤθη τῶν θεατῶν.

« Θυμόνω μὲν διὰ τὴν τύχην καί μου τὰ στλάγχνα ἀγανακτοῦσι, διότι εἶν' ἀνάγκη πρὸς τοῦτον νὰ ἀντιλέγω· διὰ νὰ μὴ λέγῃ δ' ὅτι ἀτορῶ, ἀπόκριναί μοι, τίνος ἕνεκα πρέπει νὰ θαυμάζωμιεν ἄνδρα ποιητήν; » — «Διὰ τὴν δεξιότητά του, ἀποκρίνεται ὁ Εὐριπίδης, καὶ διότι βάλλει νοῦν καὶ διότι καθιστῶμεν καλλιτέρους τοὺς ἀνθρώπους ἐν ταῖς πόλεσιν ».— «Ἐὰν λοιπόν, λέγει ὁ Αἰσχύλος, δὲν ἔπραξας ταῦτα, ἀλλ', ἐνῷ ἦσαν χρηστοὶ καὶ γενναῖοι, μοχθηροτάτους κατέστησας, τί θὰ ὁμολογήσῃς ὅτι εἶσαι ἄξιος νὰ πάθῃς; » — «Νὰ ἀποθάνῃ, λέγει ὁ Διόνυσος, μὴ τοῦτον ἐρώτα ». — Αἰσχ. «Ἰδὲ λοιπὸν ποίους αὐτοὺς παρ' ἐμοῦ παρέλαβε πρῶτον, ἐὰν γενναίους καὶ τετραπήχεις καὶ μὴ διαδρασιπολίτας, μηδ' ἀγοραίους, μηδὲ γελωτοποιούς, ὡς νῦν, μηδὲ πανούργους, ἀλλὰ πνέοντας δόρυ καὶ λόγχας καὶ λευκολόφους περικεφαλαίας, καὶ πήληκας καὶ κνημῖδας καὶ φρόνημα ἐπταβόειον ... Διότι ταῦτα πρέπει οἱ ποιηταὶ νὰ πράττωσι. Διότι ἰδὲ ἀπ' ἀρχῆς, πῶς ὠφέλιμοι τῶν ποιητῶν οἱ ἄριστοι ὑπῆρξαν, ὁ Ὀρφεύς, ὁ Μουσαῖος, ὁ Ἡσίοδος. Ὁ δὲ θεῖος Ὅμηρος διατί ἄλλο τιμὴν καὶ φήμην ἀπέκτησεν ἢ διότι ἐδίδαξε χρηστά; Ἀπὸ τοῦ ὁποίου ὁ ἐμὸς νοῦς ἀπομάξας πολλὰς ἀρετὰς ἐποίησε Πατρόκλων, Τεύκρων θυμολεόντων, ἵνα ἐμβάλλω φρόνημα εἰς ἕκαστον πολίτην νὰ προςπαθῇ νὰ φανῇ ὅμοιος τούτων, ὅταν ἀκούσῃ τὴν σάλπιγγα. Καὶ ὄχι, μὰ τὸν Δία, δὲν ἐποίουν Φαίδρας... οὐδὲ Σθενεβοίας οὐδ' εἰςήγαγόν ποτε γυναῖκα ἐρῶσαν... Σὺ δὲ εἰςάγων τοιαῦτα πρόσωπα, κατεχόμενα ὑπὸ σφοδρῶν παθῶν, μετέδωκας τῆς σφοδρότητος ταύτης καὶ ἔπαθες ἐκ τούτου σὺ αὐτός» (ὑπαινίσσονται δὲ διὰ τούτων ὁ Αἰσχύλος καὶ Διόνυσος καὶ δι' αὐτῶν ὁ κωμικὸς τὴν ἀπιστίαν τῶν δύο συζύγων τοῦ Εὐριπίδου). — «Ἀλλά, λέγει ὁ Εὐριπίδης, ἐγὼ ἔπλασα τὸν περὶ τῆς Φαίδρας μῦθον,

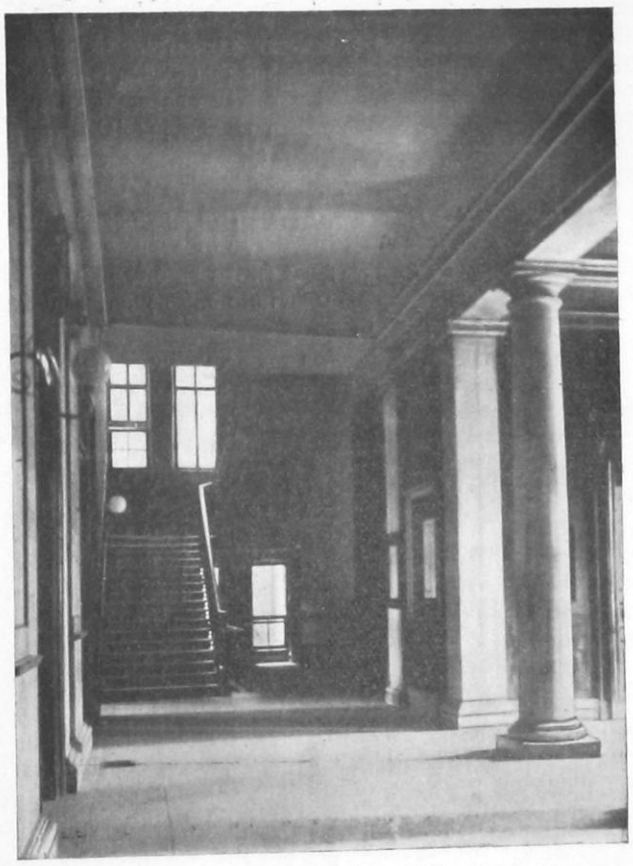

Εἴσοδος τοῦ Ζωγραφείου

ARCHIVIO MEGARO SISMANOGLIO

ἐνῷ πρότερον δὲν ὑπῆρχεν;» — «Ὄχι, μὰ τὸν Δία, ἀποκρίνεται ὁ Αἰσχύλος, δὲν τὸν ἔπλασας, ἀλλ' ὑπάρχοντα τὸν μετεχειρίσθης· ἀλλ' ὁ ποιητὴς πρέπει ν' ἀποκρύπτῃ τὸ πονηρὸν καὶ νὰ μὴ τὸ παριστάνῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς μηδὲ νὰ τὸ διδάσκῃ. Ἡμεῖς πρέπει νὰ λέγωμεν χρηστά, πολὺ χρηστά».—«Ἐὰν λοιπόν, λέγει ὁ Εὐριπίδης, σὺ λέγῃς εἰς ἡμᾶς Λυκαβηττοὺς καὶ Παρνασσῶν μεγέθη, τοῦτο εἶνε τὸ χρηστὰ διδάσκειν; δὲν ἔπρεπε νὰ λέγῃς σύμφωνα πρὸς τὰ ἀνθρώτινα (κατ' ἄνθρωτον, μὴ ὑπὲρ ἄνθρωπον);» — «Ἀλλ' ὦ μωρέ, ἀποκρίνεται ὁ Αἰσχύλος, ἀνάγκη εἰς ἔκφρασιν μεγάλων γνωμῶν καὶ φρονημάτων νὰ γεννᾷ τις ἴσας καὶ τὰς λέξεις. Καὶ ἄλλως εἶνε φυσικὸν οἱ ἡμίθεοι νὰ μεταχειρίζωνται μεγαλειτέρας λέξεις· διότι καὶ φορέματα μεταχειρίζονται μεγαλοπρεπέστερα τῶν ἡμετέρων. Τὰ ὁποῖα, ἐνῷ ἐγὼ καλῶς κατέδειξα, τὰ κατέστρεψας σύ». — «Τί πράξας;» — «Πρῶτον μὲν τοὺς βασιλεύοντας μικρὰ ῥάκη ἐνδύσας, ἵνα φαίνωνται εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀξιολύπητοι». — «Τοῦτο λοιπὸν πράξας τί ἔβλαψα;» — «Δὲν θέλει ἕνεκα τούτων οὐδεὶς πλούσιος νὰ δαπανήσῃ εἰς τριήρη, ἀλλὰ περιτυλίξας ἑαυτὸν μὲ ῥάκη κλαίει καὶ λέγει ὅτι πένεται... Ἔπειτα ἐδίδαξας νὰ μεταχειρίζωνται γλῶσσαν ἐπιτετηδευμένην καὶ κομψὴν φλυαρίαν, ἡ ὁποία ἐξεκένωσε τὰς παλαίστρας τῶν μειρακίων καὶ ἀνέπεισε τοὺς παράλους (τὸν πτωχὸν λαὸν) νὰ ἀπαντῶσι μὲ αὐθάδειαν εἰς τοὺς ἄρχοντας. Ποίων δὲ κακῶν δὲν εἶνε αἴτιος (λέγει στρεφόμενος πρὸς τὸν Διόνυσον)· δὲν ἔδειξεν οὗτος τοῦτο, δὲν ἔδειξεν ἐκεῖνο; καὶ ἔπειτα ἐκ τούτων ἡ πόλις ἡμῶν ἐπληρώθη ὑπὸ γραμματέων (ὡς νὰ ἐλέγομεν σήμερον: θεσιθηρῶν) καὶ βωμολόχων δημοπιθήκων, ἐξαπατώντων τὸν δῆμον αἰωνίως».

Ὁ ἀμοιβαῖος ἔλεγχος Αἰσχύλου καὶ Εὐριπίδου ἐξακολουθεῖ οὕτω διὰ τρόπων κωμικῶν, μετὰ δὲ τὸν ἔλεγχον τῆς τε μορφῆς καὶ τοῦ περιεχομένου τῆς ποιήσεως ἑκατέρου ἄρχεται ὁ ἀμοιβαῖος πάλιν ἔλεγχος τῶν μελῶν καὶ ὁ μὲν Εὐριπίδης ψέγει τῶν μελῶν τοῦ Αἰσχύλου τὸ βαρύ, τὸ μονότονον, τὸ σφόδρα ἀρχαΐζον καί πως ξενίζον, ὁ δ' Αἰσχύλος ψέγει πάλιν τῶν μελῶν τοῦ Εὐριπίδου τὸ σφοδρόν, τὸ σφόδρα ἀνειμένον, τὸ θρηνῶδες, τὸ ἄσεμνον, τὸ εὐτελες. Ἀστειοτάτη δ' εἶνε ἡ παρῳδία μονῳδιῶν τοῦ Εὐριπίδου, διὰ τῆς ὁποίας ὁ κωμικὸς σκώπτει τὰ ὀξύμωρα σχήματα τοῦ Εὐριπίδου, τὰ πάρισα, τὰ ὁμοιοτέλευτα, τοὺς ὑπερβολικοὺς διὰ μικρὰς αἰτίας θρήνους καὶ κοπετούς. «Ὦ Νυκτὸς ζοφερόφεγγον σκότος, τίνα μοι δύστηνον ὄνειρον πέμπεις ἐξ ἀφανοῦς, τοῦ Ἅδου λειτουργόν, ψυχὴν ἄψυχον ἔχοντα, τῆς μαύρης Νυκτὸς παῖδα, φρικώδη, δεινὴν ὄψιν, μαυροσαβανωμένον, φονικὰ φονικὰ βλέποντα, μεγάλους ὄνυχας ἔχοντα;

Ἀλλά μοι, θεράπαιναι, λύχνον ἀνάψατε καὶ μὲ στάμνους ἐκ ποταμῶν δρόσον (ὕδωρ) κομίσατε, θερμάνατε δ' ὕδωρ, ἵνα τὸν θεῖον ὄνειρον ἀποπλύνω.

Ἰὼ θαλάσσιε δαῖμον, ἰδοὺ τὸ ὄνειρον (τοῦ ὀνείρου ἡ λύσις)· ἰώ, ξύνοικοι, ταῦτα τὰ θαύματα ἴδετε. Τὸν πετεινόν μου συναρπάσασα πάει ἡ Γλύκη. Νύμφαι ὀρεσίγονοι, ὦ Μανία, βοήθησον. Ἐγὼ δ' ἡ τάλαινα ἔτυχον προσέχουσα εἰς τὰ ἔργα μου, λίνου πλήρη ἄτρακτον εἰειειειλίσσουσα διὰ τῶν χειρῶν, κατασκευάζουσα κλωστήν, ὅπως μὲ τὸ σκότος εἰς ἀγορὰν φέρουσα τὸ πωλήσω· ὁ δὲ ἐπέταξεν, ἐπέταξεν εἰς αἰθέρα μὲ τὰς ἐλαφροτάτας τῶν πτερύγων ἄκρας· εἰς ἐμὲ δὲ λύπας, ἄχ, λύπας, κατέλιπε καὶ δάκρυα, δάκρυα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἔβαλον, ἔβαλον ἡ τλήμων.

Ἀλλ' ὦ Κρῆτες, Ἴδης τέκνα, τὰ τόξα λαβόντες βοηθήσατε, τοὺς πόδας ταχέως κινοῦντες, κυκλώσατε τὴν οἰκίαν (τῆς Γλύκης). Συγχρόνως δ' ἡ Δίκτυνα, ἡ ὡραία παρθένος Ἄρτεμις, τὰς κύνας ἔχουσ' ἃς ἔλθῃ περὶ τὸν οἶκον πανταχόθεν Σὺ δ', ὦ Διός (κόρη), τὰς διπύρους ἀνυψοῦσα λαμπάδας ὀξυτάτας διὰ τῶν χειρῶν, Ἑκάτη, ἐλθὲ πλησίον εἰς τῆς Γλύκης νὰ φέξῃς, ἵνα εἰσελθοῦσα ἀνακαλύψω (τὸν πετεινόν μου)». — «Ἀρκοῦν, ἀρκοῦν τὰ μέλη», λέγει μετ' ἀηδίας ὁ Διόνυσος. — «Καὶ εἰς ἐμὲ ἀρκοῦν, λέγει ὁμοίως ὁ Αἰσχύλος· διότι θέλω νὰ τὸν φέρω εἰς τὴν ζυγαριάν, τὸ ὁποῖον μόνον θὰ ἐξελέγξῃ τὴν ποίησιν ἡμῶν». Καὶ ἐξακολουθεῖ διὰ κωμικῶν τρόπων ἡ κρίσις καὶ νικᾷ εἰς τὴν ζυγαριὰν

ὁ Αἰσχύλος, διότι εἰσκομίζει πράγματα βαρέα καὶ λέξεις ὁμοίας. Γίνεται καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἡ κρίσις, ἀλλ' ὁ Διόνυσος, ὁ ὁποῖος παρίσταται ἐν τοῖς «Βατράχοις» ὀλίγον βλάξ, δὲν ἠξεύρει τί νὰ ἀποφασίσῃ, διότι τὸν μὲν θεωρεῖ σοφόν, ὁ δ' ἄλλος τῷ ἀρέσκει. Ἐπὶ τέλους, λέγει, ὅτι θὰ ἐκλέξῃ ἐκεῖνον, ὃν ἡ ψυχὴ θέλει. — «Ἐνθυμούμενος λοιπὸν τοὺς θεούς, τοὺς ὁποίους ὤμοσας, λέγει μετὰ σπουδῆς ὁ Εὐριπίδης, ὅτι βέβαια θά μ' ἀπαγάγῃς οἴκαδε, προτίμησον τοὺς φίλους».—«Ἡ γλῶσσα ὤμοσε, λέγει ὁ Διόνυσος παρῳδῶν Εὐριπίδου ῥῆσιν, ἀλλὰ τὸν Αἰσχύλον θὰ προτιμήσω».—«Τί ἔπραξας, ὦ μιαρώτατ' ἀνθρώπων;» ἀναφωνεῖ ὁ Εὐριπίδης.—«Ἐγώ; ἀποκρίνεται ὁ Διόνυσος, ἔκρινα ὅτι νικητὴς εἶνε ὁ Αἰσχύλος· διατί ὄχι;»—«Αἴσχιστον ἔργον πράξας με προσβλέπεις;» λέγει ὁ Εὐριπίδης. — «Τί δὲ εἶνε αἰσχρόν, ἂν δὲν φαίνηται εἰς τοὺς θεατὰς αἰσχρόν;» ἀποκρίνεται ὁ Διόνυσος, τοῦ κωμικοῦ διὰ τούτου σκώπτοντος τὸ σοφιστικὸν δόγμα, ὅτι πάντων χρημάτων μέτρον ἄνθρωπος. — «Ὦ σχέτλιε (σκληρέ), λέγει ὁ Εὐριπίδης, θά μ' ἀφήσῃς λοιπὸν ν' ἀποθάνω;» — «Τίς οἶδεν, ἀποκρίνεται ὁ Διόνυσος, παρῳδῶν Εὐριπίδου ῥῆσιν, τίς οἶδεν ἐὰν τὸ ζῆν εἶνε ἀποθανεῖν, τὸ πνεῖν δὲ δειπνεῖν καὶ τὸ κοιμᾶσθαι πάπλωμα;...»

Μετά τινας ἐν τῷ μεταξὺ λόγους ὁ Πλούτων, γνώμην τοῦ κωμικοῦ ἐκφράζων, λέγει κατευοδῶν τὸν Αἰσχύλον· «Πήγαινε λοιπὸν εἰς τὸ καλόν, Αἰσχύλε, πήγαινε· καὶ σῷζε πόλιν τὴν ἡμετέραν διὰ γνωμῶν ἀγαθῶν καὶ παίδευσον τοὺς ἀνοήτους· πολλοὶ δ' εἰσίν. Καὶ δὸς αὐτὸ 'ς τὸν Κλεοφῶντα καὶ αὐτὰ ἐδῶ εἰς τὸν Μύρμηκα ὁμοῦ καὶ Νικόμαχον καὶ αὐτὸ εἰς τὸν Ἀρχένομον καὶ εἰπέ τους νὰ ἔλθουν γρήγορα...» — «Θὰ πράξω ταῦτα, λέγει ὁ Αἰσχύλος· σὺ δὲ τὸν θρόνον τὸν ἐμὸν παράδος εἰς τὸν Σοφοκλέα νὰ τὸν φυλάττῃ καὶ νά μοι τὸν διατηρῇ, ἐὰν ἴσως ποτὲ ἔλθω ἐγὼ ἐδῶ. Διότι τοῦτον ἐγὼ κρίνω κατὰ τὴν σοφίαν δεύτερον. Ἔχε δὲ τὸν νοῦν σου, ὁ πανοῦργος ἀνὴρ (ὁ Εὐριπίδης) καὶ ψευδολόγος καὶ βωμολόχος μηδέποτε νὰ καθίσῃ εἰς τὸν θρόνον μου μηδ' ἄκων...»

Ὁ χορὸς ψάλλει κατευόδιον ᾆσμα καὶ ἡ εὐφυεστάτη κωμῳδία λήγει.

Ἐκ τῆς συντόμου τσύτης ἐκθέσεως τῶν κριτικῶν γνωμῶν, τῶν ὑπαρχουσῶν ἐν τοῖς «Βατράχοις», γίνεται φανερόν, ὅτι ὁ Ἀριστοφάνης εἶνε δεξιώτατος κριτικὸς τῆς ποιήσεως καὶ τῆς μουσικῆς. Ὑπάρχουσι μὲν ἐν τῇ κρίσει κωμικαὶ ὑπερβολαὶ καὶ πρὸς τὸν Εὐριπίδην ὑπερβολικὴ αὐστηρότης, ἀλλ' ἐν τῷ συνόλῳ ἡ κριτικὴ τοῦ Ἀριστοφάνους συμφωνεῖ πρὸς τὴν κριτικὴν τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους, οἵτινες εὗρον τοὺς ἀκαταλύτους νόμους, καθ' οὓς πρέπει νὰ κρίνωνται τὰ ἔργα τῆς καλλιτεχνίας.

Λογίζος Ηλιου

★ Ἐὰν ἄνθρωπός τις ὀλίγα ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν του ἐπέστρεφεν εἰς τὴν ζωήν, ἀμφιβάλλω ἐὰν ἐκεῖνοι, οἵτινες μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐθρήνησαν διὰ τὴν ἀπώλειάν του, ἤθελον ἐπανίδει αὐτὸν εὐχαρίστως· τόσον ταχέως σχηματίζονται νέοι δεσμοί, τόσον ἡ ἀστασία εἶναι φυσικὴ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἡ δὲ ζωή μας μηδέν, καὶ εἰς αὐτὰς ἔτι τὰς καρδίας τῶν φίλων ἡμῶν!

Chateaubriand.

★ Ἀπολεσθεῖσα περιουσία ἀνακτᾶται διὰ μακρᾶς φιλεργίας· βλάβη τῆς ὑγιείας διορθοῦται διὰ σωφροσύνης καὶ ἐγκρατείας· λησμονηθεῖσαι γνώσεις ἀνακτῶνται διὰ μελέτης, ψυχρανθεῖσα φιλία θερμαίνεται διὰ συγγνώμης. Ἀλλὰ τίς ποτε ἐσυλλογίσθη τὰς ματαίως θυσιαζομένας ὥρας;

★ Ἂν αἱ γαλαῖ εἶχον πτερά, οὐδὲν ἤθελεν ἀπομείνει πτηνόν· ἂν δὲ ἕκαστος ἀπελάμβανεν ὅ,τι ἐποφθαλμιᾷ, οὐδὲν ἤθελεν ἀπομείνει εἰς οὐδένα.

Herder.

Η ΠΕΡΙΘΑΛΨΙΣ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ

ΕΝ ΚΑΙΡΩι ΠΟΛΕΜΟΥ

Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπέκτησε μεγίστην σπουδαιότητα κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, συνεπείᾳ: α΄) τῆς αὐξήσεως τῆς ἀριθμητικῆς δυνάμεως τῶν στρατῶν, β΄) τῶν νέων πυροτεχνικῶν ἰδίᾳ ἐφευρέσεων, αἵτινες ἐπηύξησαν τὰς καταστροφὰς τοῦ πολέμου, ἀνεξαρτήτως ἄλλως τῶν πολλῶν πληγωμένων, ἡ ἐπισυσσώρευσις πολυαρίθμων στρατιῶν ἔχει πολλάκις ἀποτέλεσμα νὰ προκαλῇ ἀσθενείας καὶ αὐξάνῃ οὕτως ἔτι μᾶλλον τὸν ἀριθμὸν τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου. γ΄) τῆς γενικεύσεως τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, κατόπιν τῆς ὁποίας ὅλος ὁ κόσμος σχεδὸν ἐνδιαφέρεται εἰς τὴν τύχην τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου καὶ τὴν φιλάνθρωπον αὐτῶν περίθαλψιν.

Οὕτως ἐγεννήθη ἡ δικαία ἐπιθυμία, ὅπως ἡ περίθαλψις τῶν ἀσθενῶν καὶ πληγωμένων ἐξασφαλισθῇ ἐκ τῶν προτέρων δι' ὡρισμένων θετικῶν διεθνῶν ὑποχρεώσεων.

Διεθνεῖς συμβάσεις, ἀφορῶσαι τὴν προστασίαν τῶν πληγωμένων καὶ τῶν νοσοκομείων, ἀπαντῶσιν ἤδη κατὰ τὸ τέλος τοῦ 17ου αἰῶνος ἐν τοῖς πολέμοις τῆς Γερμανίας. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως ἐκείνης αἱ συμβάσεις αὗται ἐγίνοντο μόνον προσωρινῶς, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἑκάστου πολέμου.

Προϊόντος τοῦ χρόνου, ἐγεννήθη τὸ ζήτημα, ἂν ὁ φιλανθρωπικὸς σκοπὸς τῶν ῥηθεισῶν συμβάσεων δὲν θὰ ἐξυπηρετεῖτο πληρέστερον δυνάμει γενικῆς συμβάσεως, συνομολογουμένης ἐκ τῶν προτέρων. Διάφοροι συγγραφεῖς ἐν Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ ἀνεκίνησαν πολλάκις τὴν ἰδέαν ταύτην ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 18ου αἰῶνος.

Τὴν γενικὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἐπέσυραν τὰ συμβάντα κατὰ τὸν κριμαϊκὸν καὶ κατὰ τὸν ἰταλικὸν ἐν Λομβαρδίᾳ πόλεμον (1854–1859). Διὰ πρώτην φορὰν κατὰ τὸν κριμαϊκὸν πόλεμον ἡ ἀνεπάρκεια τῆς ὑγιεινομικῆς ὑπηρεσίας κατέστη ἄγαν ἐπαισθητή. Ἡ μεγίστη θνησιμότης, ἥτις ἐδεκάτιζε τὰς τάξεις τῶν συμμάχων, κατέστησε πασιφανῆ τὴν ἀνάγκην συμπληρώσεως τῆς ἰατρικῆς περιθάλψεως τῶν στρατιωτῶν. Ἡ Ἀγγλία ἀνέλαβε νὰ παράσχῃ ταύτην, καὶ ὅταν (21 Ὀκτωβρίου 1854) ἔπεμψε τεσσαρακοντάδα νοσοκόμων πεπειραμένων ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς miss Florence Nightingale, τὰ πράγματα ἤλλαξαν. Πλείστων στρατιωτῶν ἡ ζωὴ ἐσώθη καὶ κατεδείχθη οὕτως ἡ ἀνεπάρκεια τῆς ἕως τότε λειτουργησάσης ὑγιεινομικῆς ὑπηρεσίας. Δι' ὃ καὶ κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Λομβαρδίας (1859) πλεῖστοι ἐθελονταὶ νοσοκόμοι πολλαχόθεν αὐθορμήτως προσῆλθον.

Αὐτὸ ὅμως δὲν ἤρκει ἔτι. Μεθ' ὅλην τὴν ἀφοσίωσιν τῶν προσδραμόντων, οὗτοι δὲν ἦσαν ἀρκούντως προπαρεσκευασμένοι δι' ὑπηρεσίαν σχετικῶς δύσκολον. Τὸ ὑλικὸν αὐτῶν δὲν ἦτο οὔτε ἀρκούντως πρόσφορον οὔτε ἄφθονον. Ἡ ἔλλειψις συνεννοήσεως τῶν διαφόρων ὁμίλων, ὧν ἕκαστος ἐνήργει κατὰ τὸ

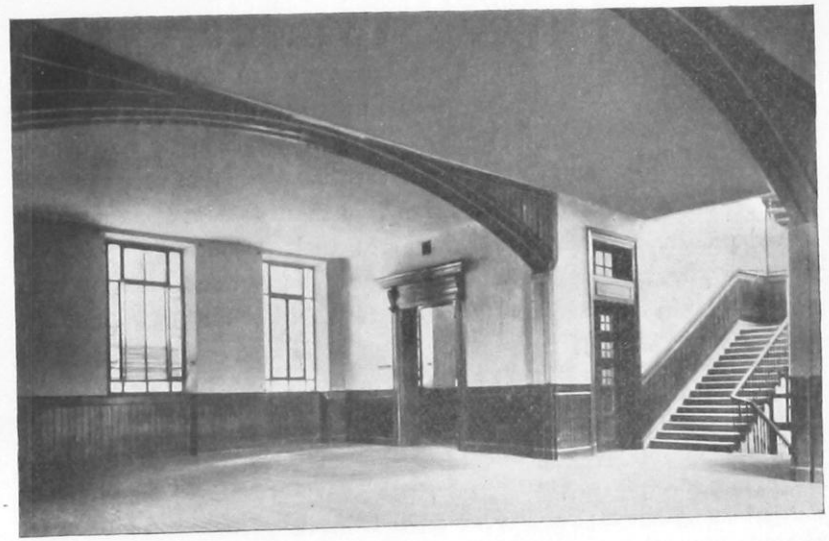

Αἴθουσα τελετῶν Ζωγραφείου

δοκοῦν, ἐπέπρωτο νὰ ἐπιφέρῃ ἐμπόδια εἰς τὰς ἐνεργείας τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν. Ὅθεν ἡ γενναιόφρων προθυμία τῶν ἰδιωτῶν ἀπήτει κατάλληλον διοργάνωσιν ὅπως καταστῇ ἀποτελεσματικωτέρα.

*

Τὴν πρὸς τὰ πρόσω ὥθησιν ἐπέπρωτο νὰ δώσωσι τὰ κατὰ τὴν μάχην τοῦ Σολφερίνου, καθ' ἣν τὰ θύματα ἠριθμοῦντο κατὰ μυριάδας (πλέον τῶν 40 000 ἀσθενῶν ἐστάλησαν εἰς τὰ αὐστριακὰ καὶ τὰ ἰταλικὰ νοσοκομεῖα). Ὁ ἑλβετὸς Ἑρρῖκος Δυνάν (Dunant), γόνος παλαιᾶς οἰκογενείας τῆς Γενεύης, ὅστις εἶχεν ἀκολουθήσει τὸν γαλλικὸν στρατὸν ὡς ἐθελοντὴς νοσοκόμος, ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀνάμνησις ἐκ Σολφερίνου» (Un souvenir de Solferino), φυλλάδιον 65 σελίδων, τὸ ὁποῖον ἐπροξένησε μεγίστην αἴσθησιν ἀνὰ

σύμπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον. Ἐν αὐτῷ ὁ Δυνὰν ἐξέθεσε πρῶτον διὰ ζωηροτάτων χρωμάτων τὴν σπαραξικάρδιον ἐντύπωσιν, ἣν ἐπροξένει ἡ θέα τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ἰδοὺ μικρὸν ἀπόσπασμα:

«Ὁ ἥλιος τῆς 25 Ἰουνίου 1859 κατεφώτισεν ἓν ἐκ τῶν σπαρακτικωτάτων θεαμάτων, ἅτινα δύναται νὰ φαντασθῇ τις. Τὸ πεδίον τῆς μάχης, πλῆρες πτωμάτων ἀνδρῶν καὶ ἵππων, οἱονεὶ διεσπαρμένων ἐπὶ τῶν δρόμων, ἐντὸς τῶν λάκκων, ἐπὶ τῶν κρημνῶν, ἐντὸς τῶν θάμνων, ἐπὶ τῶν λειμώνων, ἰδίᾳ πέριξ τοῦ χωρίου Σολφερίνου. Ῥυάκια αἵματος ἀπαντῶσιν ἑκασταχοῦ· οἱ δυστυχεῖς πληγωμένοι, οὓς συναντᾷ τις, εἰσὶν ὠχροί, ἐξησθενημένοι· οἱ μέν, ἰδίως οἱ βαρέως πληγέντες, φαίνονται ἀποβλακωμένοι, μὴ ἐννοοῦντες ὅ,τι τοῖς λέγεται, βλέποντες ἀγρίως τοὺς περιθάλποντας αὐτούς· οἱ δέ, ἐν μεγίστῃ νευρικῇ συγκλονήσει, σπασμωδικῶς κινούμενοι. Ἄλλοι μὲ ἀνοικτὰς τὰς πληγάς, ὅπου ἤρχισεν ἤδη νὰ προοδεύῃ ἡ φλόγωσις, τρελλαίνονται ἀπὸ τὸν πόνον· ζητοῦν νὰ τοὺς ἀποτελειώσουν καὶ βασανίζονται ἐν τῇ ὑστάτῃ στενοχωρίᾳ τῆς ἀγωνίας. Ἄλλοι πάλιν, καταβληθέντες ἀπὸ τὰς σφαίρας καὶ τὰς ἐκρήξεις τῶν ὀβουζίων, ἔχουσι τεθραυσμένους τοὺς βραχίονας καὶ τοὺς πόδας ἀπὸ τοὺς τροχοὺς τοῦ πυροβολικοῦ, τὸ ὁποῖον διῆλθεν ἐπ' αὐτῶν. Ἡ ἔλλειψις ὕδατος καθίσταται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπαισθητή. Ἀπαιτοῦνται τρεῖς ἡμέραι καὶ τρεῖς νύκτες πρὸς ἐνταφιασμὸν τῶν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἐγκαταλελειμμένων νεκρῶν. Εἰς διάφορα χωρία αἱ ἐκκλησίαι, τὰ μοναστήρια, αἱ οἰκίαι, αἱ δημόσιαι πλατεῖαι, αἱ αὐλαί, αἱ ὁδοί, οἱ περίπατοι, μετεσχηματίσθησαν εἰς προσωρινὰ νοσοκομεῖα. Ἰδοὺ ἡ μακρὰ παρέλασις τῶν ἁμαξῶν τῆς Ἐπιμελητείας, πεπληρωμένων μὲ στρατιώτας, ὑπαξιωματικοὺς καὶ ἀξιωματικοὺς παντὸς βαθμοῦ, ἀναμεμιγμένους φύρδην μίγδην: ἱππεῖς, πεζοί, πυροβοληταί αἱμάσσοντες, κατάκοποι, κατεσχισμένοι, κεκαλυμμένοι ἀπὸ κονιορτόν. Ἑκάστη δόνησις τῶν ἁμαξῶν ἐπιπροσθέτει εἰς τὰς ὀδύνας των. Πολλοὶ ἐκπνέουσι κατὰ τὴν μεταφοράν. Τὰ σώματά των ἐγκαταλείπονται ἐπὶ τοῦ δρόμου· οἱ νεκροὶ οὗτοι θ' ἀναγραφῶσιν ὡς «ἐκλείψαντες» («disparus»).

Βασιζόμενος ἐπὶ τῆς ἀτομικῆς ἑαυτοῦ πείρας, ὁ Δυνὰν ἐξήτασεν ἀκολούθως ἂν δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθῇ λυσιτελέστερον, κατὰ τὰς μεγάλας μάχας, ἡ συνδρομὴ ὅλων τῶν διατεθειμένων νὰ περιθάλψωσι τοὺς πληγωμένους, καὶ ἂν δὲν θὰ ἦτο πρακτικὸν νὰ προετοιμάζηται σκοπίμως ἐν καιρῷ εἰρήνης ἡ ἐνδεχομένη περίθαλψις τῶν πληγωμένων καὶ ἀσθενῶν ἐν καιρῷ πολέμου. Πρὸς τοῦτο, προέτεινε τὴν ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ συγκέντρωσιν τοῦ ὑγειονομικοῦ ὑλικοῦ εἰς τὰς χεῖρας φιλανθρωπικῆς ἑταιρείας, συνεννοουμένης μετὰ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχῶν. Τοιουτοτρόπως θὰ ἐχρησιμοποιεῖτο ἡ προθυμία ὅλων τῶν φιλανθρώπων, ἄνευ παρεμποδίσεως τῆς ἐνεργείας τῶν μαχομένων, καὶ ταυτοχρόνως, διὰ τῆς συστάσεως μονίμων ἑταιρειῶν, προπαρασκευαζομένων καταλλήλως ἐν καιρῷ εἰρήνης, θὰ ἐβελτιοῦντο σημαντικῶς τό τε προσωπικὸν καὶ τὸ ὑλικὸν τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας.

⁂

Τὸ δημοσίευμα τοῦτο τοῦ Δυνὰν ἔκαμε μέγαν κρότον. Αἱ ἰδέαι αὐτοῦ εὗρον θερμὴν ὑποστήριξιν ἐκ μέρους ἑτέρου γνωστοῦ Γενευοῦ, τοῦ κ. Γουσταύου Μουανιέ (Moynier), ὅστις ἦτο τότε πρόεδρος τῆς Société genevaise d'utilité publique.

Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς Ἑταιρείας ταύτης, ἐστάλη τότε ἀνὰ τὴν Εὐρώπην ἔκκλησις πρὸς πλείστας φιλανθρωπικὰς Ἑταιρείας, πρὸς Κυβερνήσεις καὶ πρὸς ἰδιώτας, προτείνουσα τὴν σύγκλησιν ἐν Γενεύῃ συνελεύσεως πρὸς μελέτην τοῦ ζητήματος τῆς συμπληρώσεως τῆς ἀνεπαρκοῦς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας τῶν στρατῶν.

Κατὰ Ὀκτώβριον τοῦ 1863 συνῆλθεν ὄντως ἐν Γενεύῃ διεθνής, ἐξ ἁρμοδίων προσωπικοτήτων ἀποτελουμένη, Συνδιάσκεψις, ἥτις συνέστησε τὰς ἀποφάσεις αὐτῆς εἰς τὸν φιλάνθρωπον ζῆλον τῆς ἀνθρωπότητος. Αἱ ἀποφάσεις αὗται ἀπέβλεπον ἰδίως εἰς δύο τινά: 1) Τὴν ἐν ἑκάστῃ χώρᾳ συγκέντρωσιν τῆς διοργανώσεως τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας, τὴν ἐνδελεχῆ προπαρασκευὴν καὶ τὴν ἀμοιβαιότητα τῶν βοηθειῶν μεταξὺ τῶν διαφόρων χωρῶν. 2) Τὴν ὑπὸ τῶν ἐμπολέμων ἀναγνώρισιν καὶ προστασίαν τοῦ ὑγειονομικοῦ προσωπικοῦ, οὕτως, ὥστε οἱ ἰατροὶ π.χ. ἢ οἱ νοσοκόμοι, ὄχι μόνον νὰ μὴ κινδυνεύωσι πλέον νὰ συλληφθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ὡς κατάσκοποι, ἀλλὰ καὶ νὰ ἔχωσι τὴν ἀπόλυτον βεβαιότητα ὅτι οὔτε κἂν ὡς συνήθεις αἰχμάλωτοι θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῶσι, καθ' ὅσον οὕτω μόνον δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ κανονικὴ λειτουργία τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας πρὸς τὸ συμφέρον ἀμφοτέρων τῶν ἐμπολέμων στρατῶν.

⁂

Ἡ ἑλβετικὴ κυβέρνησις ἐνεκολπώθη τὰς σκέψεις ταύτης τῆς ἡμιεπισήμου Συνδιασκέψεως τοῦ 1863, καὶ ἔλαβε τὴν πρωτοβουλίαν νὰ συγκαλέσῃ διπλωματικὸν Συνέδριον, ἐξ ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων Κρατῶν ἀποτελούμενον, ὅπως τοῦτο λάβῃ θετικὰς ἐπισήμους ἀποφάσεις πρὸς διεθνῆ διακανόνισιν τῆς περιθάλψεως τῶν ἀσθενῶν καὶ πληγωμένων ἐν καιρῷ πολέμου.

Τὸ Συνέδριον συνῆλθεν ἐν Γενεύῃ τῇ 8 Αὐγούστου 1864, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἑλβετοῦ στρατηγοῦ Δυφούρ (Dufour), κατέληξε δὲ τὴν *22 Αὐγούστου 1864* εἰς τὴν ὑπογραφὴν ὑπὸ 12 Κρατῶν τῆς διασήμου «Συμβάσεως τῆς Γενεύης», τῆς κανονιζούσης τὰ τῆς περιθάλψεως τῶν ἀσθενῶν καὶ πληγωμένων ἐν καιρῷ πολέμου. Τὰ Κράτη, τὰ ὁποῖα μέχρι σήμερον ὑπέγραψαν τὴν σύμβασιν ταύτην, εἶναι τεσσαράκοντα τὸν ἀριθμόν. Αἱ διατάξεις τῆς συμβάσεως ταύτης ἀποτελοῦσιν, οὕτως εἰπεῖν, τὸν διεθνῆ κώδικα τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας ἐν καιρῷ πολέμου. Δύο μεγάλα ἀξιώματα καθιερώθησαν εἰς τὰς διεθνεῖς σχέσεις, μεταξὺ ὅλων τῶν ὑπογραψάντων τὴν σύμβασιν Κρατῶν: 1) Ἡ περίθαλψις πάντων τῶν ἀσθενῶν καὶ πληγωμένων στρατιωτικῶν,

ἀνεξαρτήτως τῆς ἐθνικότητος αὐτῶν. 2) Ἡ προστασία τοῦ προσωπικοῦ καὶ τοῦ ὑλικοῦ τῆς ὑγιεινομικῆς ὑπηρεσίας. Τὸ προσωπικὸν περιλαμβάνει τούς τε ἰατρούς, φαρμακοποιοὺς καὶ νοσοκόμους, ὡς καὶ τοὺς ἱερεῖς (aumôniers), ὧν ἡ παρουσία θεωρεῖται εἰς διαφόρους χώρας ὡς χρήσιμος πρὸς πνευματικὴν περίθαλψιν τῶν ἀσθενῶν ἢ τῶν θνῃσκόντων.

Τὸ ὑλικὸν περιλαμβάνει τά τε νοσοκομεῖα καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς εὑρισκόμενον ὑλικόν (φάρμακα, ἐργαλεῖα κτλ.).

Ὡς ἔμβλημα κοινόν, πρὸς ἀναγνώρισιν καὶ προστασίαν τοῦ τε προσωπικοῦ καὶ τοῦ ὑλικοῦ τῆς ὑγιεινομικῆς ὑπηρεσίας, ἐγένετο δεκτὸς ὁ ἐρυθρὸς σταυρὸς ἐπὶ λευκοῦ ἐδάφους· ἐντεῦθεν ἡ ὀνομασία τῶν Ἑταιρειῶν τοῦ «Ἐρυθροῦ Σταυροῦ». Ἡ ἐκλογὴ αὕτη ἐγένετο κατ' ἀνατροπὴν τῶν χρωμάτων τῆς ἐθνικῆς σημαίας τῆς Ἑλβετίας, ἥτις συνεκάλεσε κ' ἐφιλοξένησε τὸ Συνέδριον, καὶ οὐχὶ ὑπὸ τὸ κράτος θρησκευτικῆς τινος σκέψεως.

*

Αἱ ἀρχαί, αἵτινες καθιερώθησαν ὑπὸ τῆς συμβάσεως τῆς Γενεύης, θεωρητέαι ὡς ἀποτελοῦσαι ὁριστικὰς τῆς ἀνθρωπότητος κατακτήσεις. Ἡ σύμβασις ὅμως τοῦ 1864, γενομένη ὀλίγον ἐσπευσμένως καὶ κανονίζουσα διὰ πρώτην φορὰν μεταξὺ πολλῶν Κρατῶν τὸ ζήτημα τῆς περιθάλψεως τῶν ἀσθενῶν ἐν καιρῷ πολέμου, δὲν ἠδύνατο, ὡς εἰκός, νὰ περιέχῃ διατάξεις πολὺ λεπτομερεῖς καὶ πλήρεις. Διὸ καί, ἀπὸ τῆς αὔριον σχεδὸν τῆς ὑπογραφῆς αὐτῆς, ἤρχισε νὰ μελετᾶται ἡ δυνατὴ αὐτῆς βελτίωσις καὶ συμπλήρωσις. Ἡ κτηθεῖσα πεῖρα ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς εἰς διαφόρους πολέμους κατέδειξεν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναθεωρήσεως τῆς συμβάσεως τοῦ 1864. Ἡ ἐπίσημος ταύτης ἀναθεώρησις, πολλάκις διὰ διαφόρους λόγους ἀναβληθεῖσα, κατωρθώθη ἐπὶ τέλους κατὰ τὸ πρόσφατον διπλωματικὸν Συνέδριον, ὅπερ συνεκλήθη, πάλιν ὑπὸ τῆς ἑλβετικῆς κυβερνήσεως, καὶ συνῆλθεν ἐν Γενεύῃ *ἀπὸ 11 Ἰουνίου μέχρι τῆς 6 Ἰουλίου 1906*. Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ἡμέραν ὑπεγράφη ἡ νέα σύμβασις τῆς Γενεύης ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τριάκοντα πέντε Κρατῶν.

Τὸ Συνέδριον τοῦ 1906 ἐμελέτησεν ἐπισταμένως ὅλα τὰ παρουσιασθέντα ζητήματα, διαιρεθὲν εἰς τέσσαρας ἐπιτροπάς. Ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας, ἐργασθεὶς κατ' αὐτὸ ὡς ἀντιπρόσωπος πληρεξούσιος καὶ ὡς εἰσηγητὴς τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ὑγιεινομικοῦ ὑλικοῦ, δικαιοῦται ἴσως νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ Συνεδρίου τούτου ἀνταπεκρίθη ἱκανῶς εἰς τὰς προσδοκίας τῶν φιλανθρώπων. Βεβαίως οὗτοι δὲν κατώρθωσαν ἔτι νὰ καθιερώσωσιν ἐπισήμως πάσας τὰς βλέψεις αὐτῶν. Ἐὰν ὅμως ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν, ἡ ἀντίστασις τῶν στρατιωτικῶν πολλῶν χωρῶν καὶ αἱ ἑκατέρωθεν γενόμεναι παραχωρήσεις, τὰ ἐπιτευχθέντα δὲν εἶναι εὐκαταφρόνητα.

Ἡ σύμβασις τοῦ 1864 εἶχε δέκα ἄρθρα, ἡ τοῦ 1906 περιλαμβάνει τριάκοντα τρία. Μόνον ἡ παραβολὴ αὐτῶν τῶν ἀριθμῶν μαρτυρεῖ περὶ τοῦ ποσοῦ τῆς γενομένης ἐργασίας. Αὕτη συνίσταται εἰς πολλὰς οὐσιαστικὰς βελτιώσεις, συμπληρώσεις καὶ ἑρμηνείας τῶν προηγηθεισῶν διατάξεων. Ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων νέων διατάξεών εἰσιν:

1) Ἡ ἐπίσημος ἀναγνώρισις τῶν νοσηλευτικῶν ἑταιρειῶν, ἡ προστασία τοῦ τε προσωπικοῦ καὶ τοῦ ὑλικοῦ αὐτῶν ὑπὸ τοὺς ὁρισθέντας ὅρους. Ἡ ἀναγνώρισις αὕτη εἶναι ταυτοχρόνως ἔνδειξις εὐγνωμοσύνης διὰ τὰς ὑπηρεσίας, ἃς αἱ ἑταιρεῖαι αὗται παρέσχον, καὶ ἐνθάρρυνσις διὰ τοὺς φιλανθρώπους δωρητὰς πρὸς αὔξησιν τῆς περιουσίας καὶ τῶν μέσων αὐτῶν.

2) Ἡ καθιέρωσις τοῦ κύρους (sanction) τῶν διατάξεων τῆς συμβάσεως, ἑκάστης Κυβερνήσεως ὑποχρεουμένης νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν τήρησιν αὐτῶν καὶ νὰ τιμωρήσῃ τὰς παραβιάσεις.

3) Ἡ ἀπαγόρευσις τῶν καταχρήσεων τῶν διακριτικῶν σημάτων, δι' ὧν προστατεύονται τό τε ὑγιεινομικὸν προσωπικὸν καὶ τὸ ὑλικόν.

4) Ἡ ῥητὴ ἐπίσημος δήλωσις, ὅτι τὸ διακριτικὸν σῆμα τοῦ ἐρυθροῦ σταυροῦ ἐγένετο πρὸς ἐκδήλωσιν τιμῆς (hommage) πρὸς τὴν Ἑλβετίαν (ἄρθ. 18ον).

5) Τὰ ληφθέντα μέτρα πρὸς προστασίαν τῶν πεσόντων νεκρῶν καὶ τῶν θνῃσκόντων ἀσθενῶν κατὰ τῶν συλήσεων, καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ταυτότητος καὶ ταφῆς αὐτῶν.

6) Αἱ διατάξεις περὶ τῶν ἐκκενώσεων (évacuations) τῶν ἀσθενῶν καὶ πληγωμένων.

*

Ἡ σύμβασις τοῦ 1906 θ' ἀντικαταστήσῃ βεβαίως τὴν τοῦ 1864 δι' ὅλα τὰ Κράτη, τὰ ὁποῖα θὰ τὴν ἐπικυρώσουν (Αἱ ἐπικυρώσεις ἀνταλλαγήσονται ἐν Βέρνῃ). Ἡ σύμβασις ὅμως τοῦ 1864 θὰ μείνῃ ἰσχύουσα εἰς τὰς σχέσεις μετὰ τῶν Κρατῶν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα τὴν παρεδέχθησαν, χωρὶς νὰ προσχωρήσωσιν εἰς τὴν νέαν σύμβασιν. Ἐὰν π. χ. ἓν ἐκ τῶν Κρατῶν τούτων εὑρεθῇ εἰς πόλεμον μὲ Κράτος παραδεχθὲν τὴν σύμβασιν τοῦ 1906, αὕτη οὐδεμίαν θὰ ἔχῃ ἰσχύν, μόνον δ' ἡ τοῦ 1864 θέλει τότε ἐφαρμοσθῆ.

Ἀφ' ἑτέρου σημειωτέον ὅτι, ἐνῷ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξέλθῃ Κράτος τι ἀπὸ τὴν σύμβασιν τοῦ 1864, ἡ τοῦ 1906 περιέχει τὴν ῥήτραν τῆς καταγγελίας (dénonciation) (ἄρθρ. 33), δυνάμει τῆς ὁποίας, διὰ δηλώσεως, γινομένης εἰς τὴν ἑλβετικὴν κυβέρνησιν, πᾶν Κράτος δικαιοῦται ν' ἀπαλλαγῇ τῶν ὑποχρεώσεων τῆς νέας συμβάσεως ἓν ἔτος μετὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐγγράφου δηλώσεως.

Ἐκ τούτων προκύπτει ὅτι, ἐὰν Κράτος, παραδεχθὲν τὴν σύμβασιν τοῦ 1864 καὶ οὐχὶ τὴν τοῦ 1906, θελήσῃ τυχὸν ν' ἀπαλλαγῇ πάσης ὑποχρεώσεως, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ὑγιεινομικῆς ὑπηρεσίας, θὰ δύναται τοῦ λοιποῦ νὰ τὸ πράξῃ, παραδεχόμενον πρῶτον τὴν σύμβασιν τοῦ 1906 καὶ ἀκολούθως καταγγέλλον αὐτήν. Εὐτυχῶς, ἡ προσφυγὴ εἰς τὸν νομικὸν αὐτὸν συνδυασμὸν εἶναι ἥκιστα

πιθανή, καθ' ὅσον αἱ διατάξεις τῶν συμβάσεων Γενεύης ἀποτελοῦσι σήμερον ἐκπολιτιστικὴν πρόοδον, ἣν δὲν εἶναι πιθανὸν ὅτι θ' ἀποφασίσῃ ποτὲ Κράτος τι τόσον εὐκόλως νὰ ἐγκαταλείψῃ.

*

Περαίνοντες, ὀφείλομεν νὰ μνησθῶμεν τῆς ἐν Γενεύῃ ὑφισταμένης ὀκταμελοῦς «Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ», ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀκαμάτου κ. Γουσταύου Μουανιέ, ὅστις ὁλόκληρον τὸν βίον αὐτοῦ ἀφιέρωσεν εἰς τὸ φιλάνθρωπον ἔργον τῆς περιθάλψεως τῶν ἀσθενῶν καὶ πληγωμένων ἐν καιρῷ πολέμου, καὶ ὅστις δι' ὁμοθύμων ἀνευφημιῶν ἐκηρύχθη διὰ τοῦτο ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου τοῦ 1906. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη συντελεῖ, διὰ τῆς ἀενάου αὐτῆς ἐπαγρυπνήσεως καὶ ἐργασίας, εἰς τὴν βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου ἔργου, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν νοσηλευτικῶν ἑταιρειῶν τῶν διαφόρων χωρῶν, καὶ εἰς τὴν τακτικὴν λειτουργίαν τῆς συμβάσεως, ὡς καὶ εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἀλληλοβοηθείας ἐν καιρῷ πολέμου. Ἂν καὶ ἄνευ ἐπισήμου χαρακτῆρος, ἡ ἀμερόληπτος στάσις καὶ ἡ ἐπισταμένη ἐργασία της τῇ ἐπέτρεψαν νὰ παράσχῃ μέχρι τοῦδε πολυτίμους ὑπηρεσίας. Ἀνὰ τριμηνίαν δημοσιεύει τὰ ἀνὰ τὴν ὑφήλιον χρονικὰ τοῦ φιλανθρώπου ἔργου, εἰς οὗ τὴν εὐόδωσιν ἐπαγρυπνεῖ.

ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΚΕΠΕΤΖΗΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΕΝ ΤΩι ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩι ΒΕΡΝΗΣ

★ Ἔχεις, φίλε μου, ἐχθρούς; Προχώρει, μή σε μέλει. Ἐὰν φράξωσι τὴν ὁδόν σου μὲ ἐμπόδια, κάμε μίαν περιστροφήν, ἐκπληρῶν ἀείποτε τὸ καθῆκόν σου εἰς τὸ πεῖσμά των. Ὁ μὴ ἔχων ἐχθροὺς δὲν σημαίνει τίποτε, διότι ἡ ζύμη του εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἕκαστος μαλάσσει αὐτὸν κατὰ τὸ δοκοῦν. Ὁ φιλαλήθης, ὁ σκεπτόμενος καὶ ὁ λέγων τὴν γνώμην του, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ κάμῃ ἐχθροὺς ὅσους αἱ παρατηρήσεις αὐτοῦ προσβάλλουσιν. Σὺ ὅμως ἀδιαφόρει περὶ τῶν ἐχθρῶν σου· πίστευσον δ' ὅτι εἶναι τοσοῦτον ἀναγκαῖοι, ὅσον ὁ ἀήρ, ὃν ἀναπνέομεν ὅπως διατηρῶμεν ἡμᾶς δραστηρίους καὶ προθύμους. Οἱ ἐχθροὶ ὁμοιάζουσι σπινθῆρας, τοὺς ὁποίους ἐὰν δὲν φυσήσῃς, σβέννυνται μόνοι των. Ἔχε ὑπ' ὄψιν σου ὅτι, ἐὰν φιλονικῇς μετ' αὐτῶν, τότε κάμνεις τὴν ἐπιθυμίαν των. **Βύρων.**

★ Ἡ ἑβραϊκὴ λέξις *Ἀμὴν* παράγεται ἐκ τοῦ ῥήματος *Ἀμάν*, ὅπερ σημαίνει τὸ *βέβαιον, ἀληθές, πίστεως ἄξιον*. Ἡ λέξις αὕτη ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶναι ἐὐχρηστος ὡς μόριον, ὅπερ ἐν ἀρχῇ μὲν τοῦ λόγου τιθέμενον, βεβαίωσιν δηλοῖ καὶ πίστωσιν, ἐν τέλει δὲ ἀντὶ ἐπιβεβαιώσεως καὶ μαρτυρίας λαμβάνεται, καὶ διὰ τοῦτο διὰ τοῦ *γένοιτο* ἑρμηνεύεται. Ἐπεφωνεῖτο δὲ τὸ *Ἀμὴν* ὑπὸ τοῦ λαοῦ μετὰ τὰς δημοσίᾳ γινομένας πρὸς τὸν Θεὸν δοξολογίας καὶ εὐχαριστίας, καὶ ἐντεῦθεν ἡ αὐτὴ συνήθεια καὶ ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπεκράτησεν.

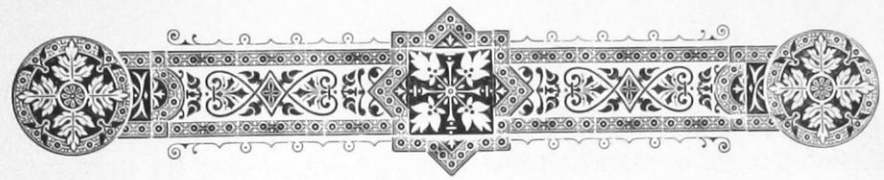

ΑΙ ΔΥΟ ΑΓΑΠΑΙ

Ποία εἶναι ἡ πηγὴ καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς συστάσεως πάσης οἰκογενείας; Ἢ μᾶλλον, πόθεν ἐκπηγάζει ὁ πόθος τῆς συστάσεως τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἑνώσεως δύο προσώπων εἰς βίον οἰκογενειακὸν διηνεκῆ καὶ προσφιλῆ, εἰς σύνδεσμον αἰώνιον δύο ψυχῶν, ἀνδρὸς καὶ γυναικός; Ὁ πόθος οὗτος τῆς συζυγικῆς ἑνώσεως ἐκπηγάζει ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός, εἶναι πόθος αἰώνιος καὶ ἀναλλοίωτος, ἐμπεφυτευμένος πανσόφως ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἐν καιρῷ τῆς πλάσεως αὐτῆς. Ἐκδηλοῦται δὲ ὁ αἰώνιος οὗτος πόθος διὰ τοῦ ὑψηλοῦ καὶ εὐγενοῦς αἰσθήματος τῆς ἀκραιφνοῦς ἀγάπης. Καθὼς δ' ὁ αἰώνιος πόθος καὶ νόμος τῆς ἑνώσεως εἰς γάμου κοινωνίαν, οὕτω καὶ τὸ ἔμφυτον αἴσθημα τῆς ἀγάπης ἐνεσπάρησαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ οὐ μόνον εἰς τὸν ἄνδρα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν γυναῖκα. Ὁ πρωτόπλαστος Ἀδάμ, ἰδὼν τὴν γυναῖκα, ἣν παρέστησεν αὐτῷ ὁ Θεὸς εἶπε· «Τοῦτο νῦν ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστῶν μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου», καὶ οὕτως ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκείνης στιγμῆς τοῦ γνωρισμοῦ αὐτῶν ἐνεφυτεύθη ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ δι' αὐτῶν παντὸς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους τὸ ὑψηλὸν αἴσθημα τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης. Καὶ λοιπὸν *αἱ δύο ἀγάπαι*, ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ ἡ ἀγάπη τῆς γυναικὸς πρὸς τὸν ἄνδρα, συνενούμεναι καὶ συνδεόμεναι διὰ τῆς εἰλικρινοῦς πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως εἰς μίαν ἀγάπην, συνιστῶσι τὴν ἀέναον πηγὴν καὶ τὴν ἀρχήν, ἐξ ὧν ἐκπηγάζει καὶ ἐφ' ὧν ἑδράζεται ἡ χριστιανικὴ ἰδίως οἰκογένεια ἐν μέσῳ τῆς κοινωνίας.

Καθὼς ἡ ἀμοιβαία ἀγάπη δύο ψυχῶν, ἡ ἀγάπη τῶν συζύγων, καθηγιασμένη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, συνέστησε καὶ συνιστᾷ τὴν χριστιανικὴν οἰκογένειαν, οὕτως *ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν* ἀφ' ἑνός, *καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ* ἀφ' ἑτέρου, *συνελθοῦσαι συνέστησαν*, ἤ, κάλλιον εἰπεῖν, *ᾠκοδόμησαν καὶ οἰκοδομοῦσι τὴν Ἐκκλησίαν*. Ἀναντιρρήτως· ὁ παντοδύναμος Θεὸς ἠδύνατο κάλλιστα ἄνευ τῆς ἀγάπης καὶ συνεργίας τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐκτελέσῃ τὸ θεῖον τοῦτο ἔργον, τὸ ὁποῖον αἱ ἄρρητοι αὐτοῦ θεῖαι βουλαὶ προαιωνίως συνέλαβον. Βεβαίως εἰς τοῦτο οὐδεὶς ἀντιλέγει. Ἀλλ' ὅμως ηὐδόκησεν ἀγαθοπρεπῶς νὰ προβῇ καθ' ὃ σχέδιον ἐνεργείας ἡ πανσοφία αὐτοῦ προδιέγραψεν. Προθέμενος λοιπὸν ὁ Θεὸς καὶ προορίσας ὡς τέρμα τῶν προαιωνίων αὐτοῦ βουλῶν τὴν Ἐκκλησίαν, ἐδημιούργησεν ὡς ὑπόβαθρον καὶ ὑποστήριγμα αὐτῆς τὴν γῆν, δυνατὸν δ' εἰπεῖν, τὸν κόσμον τοῦτον, καθωραΐσας αὐτὸν θαυμασίως διὰ πλουσίων καλλονῶν. Ἤρξατο δ' ἀπ' ἀρχῆς ὁ Θεὸς οὐ μόνον νὰ ὑποδεικνύῃ διὰ γενικῶν γραμμῶν τὰ ὑπερφυᾶ δῶρα καὶ χαρίσματα, δι' ὧν ἔμελλε νὰ κατατλουτίσῃ τὴν ἁγίαν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ προπαρασκευάζῃ τὸν ἀσθενῆ, τὸν ἁμαρτωλόν, τὸν φθαρτὸν ἄνθρωπον ὡς συγκοινωνόν, ὡς συνεργὸν καὶ ὡς συνοικοδόμον εἰς τὸ θεῖον αὐτοῦ ἔργον, εἰς τὴν ἱεράν, τὴν ἄφθαρτον καὶ αἰώνιον οἰκοδομὴν τῆς ἁγίας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς Ἐκκλησίας.

Προτελεσθέντες ἤδη ἱκανῶς διὰ τῶν προηγουμένων, ἐρευνήσωμεν κατὰ πρῶτον τὴν ἀρχὴν τῆς Ἐκκλησίας καθ' ἣν στιγμὴν αὕτη λαμβάνει τὴν πρώτην αὐτῆς γένεσιν. Ποία δὲ ἦτο ἡ στιγμή; Ποῖος ὁ καιρὸς τῆς γενέσεως αὐτῆς; Οὐδεὶς δύναται νὰ ὁρίσῃ τοῦτον ἀκριβῶς, διότι αἱ πρῶται αὐτῆς ἀρχαὶ βυθίζονται πέρα τῶν ὁρίων τῶν γνωστῶν ἡμῖν πραγμάτων. Διὰ τοῦτο, ὅπως ἀνεύρωμεν τὰ πρῶτα αὐτῆς σπέρματα, ἀνάγκη νὰ προσαναβῶμεν ἀρχαιότερον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀρχαιότερον τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἀβραάμ, ἂν θέλητε δέ, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀδὰμ μέχρι τῆς στιγμῆς, περὶ ἧς ὁ θεῖος εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εὐαγγελίζεται· «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος» (Ἰωάνν. α', 1). Ἐν ἀρχῇ· ἀλλὰ πρὸ πάσης ἀρχῆς, προανάρχως ὑπάρχει ἡ Τριαδικὴ Θεότης, ὁ Πατήρ, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἐντὸς τοῦ ἀπροσίτου καὶ θεολαμποῦς φωτός, ἐντὸς τῆς ἀκραιφνεστάτης ἀγάπης βασιλεύει ἡ παναγία καὶ προσκυνητὴ Τριάς, ὁ Θεός, εἰς μονάδα οὐσίας τε καὶ θεότητος, καὶ ἡ ἀκατάληπτος Μονὰς εἰς Τριάδα προσώπων τε καὶ ὑποστάσεων. Εἶναι δυνατὸν ἄρά γε νὰ εἴπῃ τις, ὅτι ἐκεῖ, ὡς βουλὴ τῆς θεότητος, ἔλαβον ἀρχὴν τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς Ἐκκλησίας; Μάλιστα· ἐκεῖ, εἰς τὰς ἀνεξιχνιάστους βουλὰς τοῦ Θεοῦ ἐτέθη κατὰ πρῶτον ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος τῆς Ἐκκλησίας συνεργίᾳ τῆς ἀπείρου σοφίας καὶ ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ἀρχὴ λοιπὸν καὶ βάσις τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ἄπειρος τοῦ Θεοῦ ἀγάπη· «Ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί». Τί δηλοῖ *ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστι;* Τοῦτο δηλοῖ ὅτι ὁ Θεός, καθὼς ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος, οὕτως ἔχει καὶ τὸ πλήρωμι τῆς ἀπείρου ἀγάπης, καὶ ἑπομένως εἶναι ἡ ἀκένωτος πηγὴ τῆς ἀγάπης, ἐξ ἧς ἀπορρέει πᾶσι ἄλλη ἀληθὴς ἀγάπη εἰς τὸν κόσμον. «Ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν».

Ὁρμώμενος λοιπὸν ὁ Θεὸς ἐκ τῆς ἀπείρου αὐτοῦ ἀγάπης ἐμφανίζεται καὶ δημιουργεῖ, ἤτοι φέρει τι εἰς ὕπαρξιν. Ἀλλὰ τί κυρίως δημιουργεῖ; Ἐκτὸς τῶν ἄλλων κτισμάτων δημιουργεῖ κυρίως τὸν ἄνθρωπον, τὸ τελειότατον καὶ πολυτιμότατον ὄν, τὸν βασιλέα πάσης τῆς κτίσεως. Ἐνώπιον τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἐπίλοιπος κόσμος, ὡς ἄψυχος καὶ ἄλογος, θεωρεῖται, ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ Θεοῦ, μηδέν, ἢ ἐπλάσθη διὰ τὸν ἄνθρωπον. Δημιουργεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὃν λογικὸν καὶ ἐλεύθερον, ἱκανὸν καὶ δεκτικὸν τοῦ λόγου, τοῦ φωτός, τῆς ζωῆς, τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἀγάπης. Καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν δημιουργεῖ τὸν ἄνθρωπον; Διατί κατακοσμεῖ αὐτὸν δι' ἐξόχων ἱκανοτήτων καὶ πλεονεκτημάτων; Διὰ νὰ δυνηθῇ ὁ Θεὸς νὰ μεταδώσῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον οὗτος δὲ νὰ δεχθῇ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸ φῶς αὐτοῦ, τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀγάπην, τὴν μακαριότητα καὶ τὴν ἀθανασίαν. Ἰδοὺ ὁ ὕψιστος σκοπὸς τῆς δημιουργίας. Ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ οἱ ἄνθρωποι εἴτε θὰ καλλιεργήσωσι τὴν γῆν ἢ θὰ εὐημερήσωσιν ἢ θὰ δυστυχήσωσιν ἢ θὰ δοξασθῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ταῦτα θεωροῦνται σχετικὰ καὶ δευτερεύοντα. Θὰ συστήσωσι πόλεις, θὰ θεμελιώσωσι κράτη, δυναστείας, βασιλείας ἢ θὰ διαιρεθῶσιν εἰς ἔθνη· καὶ ταῦτα εἶναι πρόσκαιρος ἀσχολία, δυνατὴ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸν πρώτιστον σκοπόν· θὰ ἀναπτυχθῶσι διανοητικῶς, θὰ ἐφεύρωσι τέχνας καὶ ἐπιστήμας, θὰ φιλοσοφήσωσι καὶ θὰ ἐρευνήσωσι τὰ πάντα, θὰ συστήσωσι σιδηροδρόμους, τηλεγράφους, ἀερόβατα ἐναέρια, καὶ πόσα ἄλλα, ἀλλ' εἰς μάτην· οὔτε εἰς τὴν σελήνην οὔτε εἰς τὸν ἥλιον θὰ ἀναβῶσι· μόνον ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀνέβη ἕως τρίτου οὐρανοῦ· εἶναι μάλιστα φόβος μὴ καὶ καταβῶσιν εἰς τὰ καταχθόνια. Ὁ ἄνθρωπος, ἡ ἀνθρώπινος ψυχή, δὲν ἐπλάσθη διὰ τὸν κόσμον τοῦτον, ὁ κόσμος ἐπλάσθη δι' αὐτήν. Ὁ ἄνθρωπος, τουτέστιν ἡ ἀθάνατος αὐτοῦ ψυχή, ἐπλάσθη διὰ νὰ ζήσῃ αἰωνίως ἁγίαν καὶ μακαρίαν ζωήν, ἂν μὴ ἐν τῷ παρόντι βίῳ, βεβαιότατα ἐν τῷ μέλλοντι ἐνώπιον τῆς θείας δόξης. Διὰ τοῦτο, καθ' ὃν καιρὸν ὁ ἄνθρωπος ἐδημιουργεῖτο, ὁ Θεὸς ἐθεμελίου συνάμα ἐπὶ τῆς γῆς τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ, προϊὸν τῆς θείας καὶ ἀπείρου αὐτοῦ ἀγάπης, ἵνα ὁ ἄνθρωπος εὕρῃ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐν τῇ ἁγίᾳ ταύτῃ κοινωνίᾳ, τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸ θεῖον φῶς, τὴν θείαν ἀγάπην πρὸς ἐπίτευξιν τῆς αἰωνίου μακαριότητος καὶ τῆς ἀθανάτου

δόξης ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Καὶ λοιπὸν ἐκ τούτου ἐξάγομεν, ὅτι Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ καὶ ἱερὸς αὐτῆς σκοπὸς εἶναι ἡ ἁγία ἐκείνη κοινωνία τῶν ἀνθρώπων, ἣ μᾶλλον τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν, τῶν εὑρισκομένων καὶ ζώντων ἐν τῷ θείῳ φωτὶ καὶ ἐν τῇ θείᾳ ἀγάπῃ.

Προχωρήσωμεν ἐντεῦθεν. Ποῦ εὑρίσκομεν τὴν πρώτην ἐξωτερικὴν ὕπαρξιν τῆς Ἐκκλησίας; Τὴν πρώτην ὕπαρξιν τῆς Ἐκκλησίας εὑρίσκομεν εἰς τὸν ὑπερκόσμιον ἐκεῖνον παράδεισον. Ἐκεῖ ὁ πανάγαθος Θεὸς κατέθετο τὰς πρώτας ἐξωτερικὰς αὐτῆς βάσεις, ἐγγράψας πρώτιστα αὐτῆς μέλη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς τοὺς μακαρίους πρωτοπλάστας καὶ προπάτορας ἡμῶν, τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὔαν. Ἐκεῖ ἀνεφάνη ὁ πρῶτος καὶ ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς τῆς Ἐκκλησίας, ὁ αἰώνιος αὐτῆς διώκτης, ὁ διάβολος. Ἐκεῖ ὅμως καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ὑπερεπλεόνασε καὶ προεπηγγείλατο εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸν μονογενῆ αὐτοῦ Υἱόν, Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴν τοῦ κόσμου. Ἐκ τούτου δηλοῦται, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ δὲν ἠδύνατο εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ φθάσῃ διὰ μιᾶς εἰς τὴν οὐσίαν τελειότητα. Ἔπρεπε νὰ διέλθωσιν αἰῶνες, καθ' οὓς ὁ Θεὸς ἔμελλε νὰ προετοιμάσῃ θεοπρεπῶς τὴν ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ἔλευσιν τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος τοῦ κόσμου, οἰκοδομῶν τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπιδεικνύων πρὸς αὐτὴν τὴν θείαν αὐτοῦ ἀγάπην, αὐξάνων τὸν θεῖον αὐτῆς φωτισμόν, παρέχων αὐτῇ τοὺς θείους νόμους καὶ τὰ παραγγέλματα καὶ προκαταγγέλλων διὰ τύπων καὶ προφητειῶν τὴν ἐν σαρκὶ ἐπιδημίαν τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον. Εἰς τὰ λαμπρὰ ταῦτα δείγματα τῆς ἀπείρου τοῦ Θεοῦ ἀγάπης πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν οἱ ἄνθρωποι, οὐχὶ γενικῶς πάντες, ἀλλ' ὅσοι, εὐγνωμονοῦντες μόνον πρὸς τὴν θείαν ἀγάπην, ὅσοι δίκαιοι καὶ εὐσεβεῖς, ἤρξαντο ταυτοχρόνως νὰ ἐπιδεικνύωσι σέβας καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, καὶ πίστιν σταθερὰν πρὸς τὰς δοθείσας ὑπ' αὐτοῦ ἐπαγγελίας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Σωτῆρος.

Θαυμάσιοι ἀληθῶς αἱ βουλαὶ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ! Ὅτε ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐφανερώθη εἰς τὸν κόσμον, τότε ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν δὲν ἐβράδυνε νὰ δράμῃ εἰς συνάντησιν αὐτῆς. Τότε ἀληθῶς, ὡς ψάλλει ὁ προφητάναξ Δαβίδ, τότε «Ἔλεος καὶ ἀλήθεια συνήντησαν, δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κατεφίλησαν. Ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλε, καὶ δικαιοσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψε» (Ψαλμ. πδ', 11, 12). Τότε ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, «αἱ δύο ἀγάπαι», συναντηθεῖσαι διὰ μέσου τῆς πίστεως συνειργάσθησαν καὶ συνεργάζονται πρὸς αἰώνιον ἀνάπτυξιν καὶ ἑδραίωσιν, πρὸς διηνεκῆ καὶ ἁγίαν ἐν τῷ κόσμῳ ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς ἑνότητος τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀληθείας, διὰ τῆς ἁγιότητος καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης, παρεχούσαι αὐτῇ ὑπέροχον καλλοθείας, διὰ τῆς ἁγιότητος καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης, παρεχούσαι αὐτῇ ὑπέροχον καλλονήν, θείαν καὶ ἀνθρωπίνην μεγαλοπρέπειαν. Ἀλλὰ πῶς μέλλει νὰ συντελεσθῇ ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἑδραίωσις, ἡ ἁγία καὶ διηνεκὴς αὕτη ἐν τῷ κόσμῳ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ; Μέλλει νὰ συντελεσθῇ διὰ θαυματουργικοῦ τρόπου καὶ ὑπερφυοῦς δυνάμεως, μόνου τοῦ Θεοῦ εὐεργετοῦντος; ἢ διὰ τῆς συνεργίας καὶ ἄλλου τινὸς καὶ συνεργασίας; Ναί, ὡς προείπομεν· διὰ συνεργίας καὶ συνεργασίας δύο ἐξόχων συνεργῶν καὶ ἐργατῶν, τοῦ *Θεοῦ* καὶ τοῦ *ἀνθρώπου*. Καὶ ἰδοὺ τὸ θαυμασιώτερον. Ὁ ἀσθενὴς καὶ ἀνίσχυρος ἄνθρωπος συνεργεῖ ἐπὶ τοσοῦτο, ὅσον καὶ ὁ ἰσχυρὸς καὶ ὁ παντοδύναμος Θεός. Μήπως εἶναι δυνατὸν νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι μόνος ὁ Θεὸς ᾠκοδόμησε τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ ἄνευ τῆς συνεργίας καὶ συνεργασίας τοῦ ἀνθρώπου, ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία ἔμελλε νὰ συγκροτηθῇ ἐξ ἀνθρώπων; Μήπως ὁ ἀνὴρ μόνος δύναται νὰ συστήσῃ τὴν οἰκογένειαν ἄνευ τῆς προσελεύσεως, ἄνευ τῆς συνεργίας καὶ τῆς συνεργασίας τῆς γυναικός; Ὄχι βεβαίως, ταῦτα εἶναι ἀνθρωπίνως ἀδύνατα. Ναί· Δημιουργὸς τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μόνος ὁ Θεός. Δημιουργὸς ὅμως καὶ ἀρχιτέκτων τοῦ ὑπερφυοῦς καὶ μεγαλοπρεποῦς τῆς Ἐκκλησίας οἰκοδομήματος, ἐξ οὗ ἐκλάμπει καὶ ἀκτινοβολεῖ ὑπερφυεστάτη καλλονὴ καὶ ὑπερκόσμιος ὡραιότης, δὲν εἶναι μόνος, ὡς ἐλέχθη, ὁ Θεός, ἢ μόνη ἡ

ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ πρώτη αἰτία, ἡ ἀΐδιος πηγή. Τῆς Ἐκκλησίας ὅμως ἐξ ἀνθρώπων συγκροτουμένης, ἀνάγκη ἀναπόφευκτος νὰ ἐπιδειχθῇ ὡςαύτως καὶ δι' ἀνθρώπων ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν. Οὕτως «αἱ δύο ἀγάπαι» συνειργάσθησαν καὶ συνεργάζονται διηνεκῶς πρὸς συντήρησιν καὶ διάρκειαν, πρὸς ἐποικοδομὴν καὶ κραταίωσιν ἐν τῷ κόσμῳ τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν τούτοις ἴσως ἤθελέ τις ἐρωτήσει· Πῶς; Συνειργάσθησαν καὶ συνεργάζονται αἱ δύο αὗται ἀγάπαι, αἱ δύο αὗται ἰσχυραὶ δυνάμεις, πρὸς οἰκοδομὴν καὶ κραταίωσιν τῆς Ἐκκλησίας ἄνευ τινὸς ὅρου καὶ συνθήκης, *ἄνευ κανονισμῶν*, ὡς ἤθελέ τις εἴπει τῶν νεωτέρων φιλοσυλλόγων; Ἀπεναντίας· συνεργάζονται ἐπὶ κανονισμῶν, ἀλλ' οὐχὶ τοῦ νεωτέρου φιλοκοσμικοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον ἀνέτρεψε τὰς ἀρχαίας συνηθείας καὶ τὰς παλαιὰς παραδόσεις, ἀλλ' ἐπὶ κανόνων παλαιῶν, ἐπὶ ὅρων καὶ συνθηκῶν ἀρχαίων, τὰς ὁποίας ἡ Ἁγία Γραφὴ ὀνομάζει ***διαθήκας*** καὶ ***ἐπαγγελίας*** γενομένας μεταξὺ ***Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου***. Θέλεις, φιλόχριστε ἀναγνῶστα, μαρτυρίας περὶ τούτου Ἔχω ἀπείρους νὰ σοι παρουσιάσω ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ἐκ τῆς Καινῆς· ἀλλ' ἐπειδὴ θὰ ἀπομακρυνθῶ πολὺ τοῦ σκοποῦ μου, ἐλπίζων ὅτι μελετᾷς τὰς Ἁγίας Γραφάς, τὸ ἁγιώτατον τοῦτο τοῦ Θεοῦ βιβλίον καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, καταλείπω ταύτας εἰς τὴν εὐσεβῆ σου φροντίδα, ἐγὼ δὲ δι' ὀλίγων λέξεων ὑποδεικνύω σοι τοὺς ὅρους τῆς θείας διαθήκης, ἣ. ἂν θέλῃς, τοῦ κανονισμοῦ μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου. Ἐπὶ τούτοις πρέπει νὰ γνωρίζωμεν τὴν πραγματικὴν ἡμῶν θέσιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ὅτι ὁ μὲν Θεός, πανάγαθος ὢν καὶ παντοδύναμος, εἶναι ὁ Πλάστης καὶ Σωτὴρ τοῦ ἀνθρώπου, ἐπομένως καὶ ὁ ὑπέρτατος αὐτοῦ νομοθέτης. Ὁ δὲ ἄνθρωπος εἶναι πλάσμα πεπτωκός, εἶναι ἀσθενὴς καὶ δοῦλος τῆς ἁμαρτίας, ἔχων ἀνάγκην βοηθείας ἰσχυρᾶς πρὸς σωτηρίαν αὐτοῦ. Ὁ Θεὸς λοιπὸν ἐξ ἀπείρου ἀγάπης καὶ σοφίας νομοθετεῖ τὴν διαθήκην καὶ τοὺς ὅρους αὐτῆς, ὁ δὲ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ δεχθῇ τούτους μετὰ σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης.

Τίνες οἱ ὅροι οὗτοι τῆς διαθήκης; Οἱ ὅροι οὗτοί εἰσιν οἱ ἑπόμενοι· ὅτι ὁ μὲν ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ἀναγνωρίζῃ τὸν Θεὸν ὡς δημιουργὸν τοῦ κόσμου καὶ πλάστην αὐτοῦ, ὡς τὸν μόνον Θεὸν αὐτοῦ, νὰ ἔχῃ διὰ παντὸς πίστιν βεβαίαν καὶ σταθερὰν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς εἰς ἴδιον αὐτοῦ Σωτῆρα καὶ Λυτρωτήν, νὰ πιστεύῃ καὶ νὰ ἀποδέχηται τὸν θεῖον αὐτοῦ λόγον, ὡς λόγον Θεοῦ, ἐκπληρῶν προθύμως τὰς θείας ἐν αὐτῷ ἐντολὰς καὶ τὰ ἱερὰ παραγγέλματα, ἀγαπῶν αὐτὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας, προσφέρων αὐτῷ σέβας καὶ λατρείαν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ καὶ ἔχων ἀκράδαντον πίστιν καὶ ἐλπίδα εἰς τὰς θείας αὐτοῦ ἐπαγγελίας. Ὁ δὲ Θεὸς ἀπέναντι τούτων ἐπαγγέλλεται καὶ ὑπόσχεται εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅτι θὰ πλουτίζῃ αὐτὸν διὰ θείων χαρισμάτων, θὰ φωτίζῃ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ διὰ τοῦ φωτὸς τῆς θείας γνώσεως καὶ ἀληθείας, θὰ ἐνισχύῃ τὰς ἀσθενεῖς αὐτοῦ δυνάμεις εἰς τὴν κατόρθωσιν τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, θὰ πληροῖ αὐτὸν χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἵνα καταστήσῃ αὐτὸν τέλος τέκνον υἱοθεσίας καὶ κληρονόμον τῶν οὐρανίων καὶ αἰωνίων ἀγαθῶν, μέτοχον ἀϊδίου μακαριότητος καὶ ἀθανασίας. Τοιοῦτοι οἱ θεοπρεπεῖς καὶ σωτηριώδεις ὅροι τῆς θείας διαθήκης, οἵτινες δύνανται νὰ συντομευθῶσιν εἰς τὰς ἑπομένας ταύτας λέξεις· ***ἄπειρος ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, εἰλικρινὴς ἀγάπη καὶ ἀκλόνητος πίστις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὰς ἐπαγγελίας αὐτοῦ***. «Χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι» (Ἑβρ. ια', 6).

Ἐν τούτοις πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον οὐδὲ πρὸς στιγμὴν ἔπαυσεν ἐργαζομένη πρὸς οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας, διότι ὁ Θεὸς εἶναι εἷς καὶ ὁ αὐτὸς εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Δὲν ἔπαυσε δὲ καὶ ὁ ἄνθρωπος συνεργαζόμενος· ἀλλ' ἀπ' ἀρχῆς δὲν συνειργάσθησαν πάντες· ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἵτινες δὲν ἐδέχθησαν τοὺς ὅρους τῆς θείας διαθήκης, δὲν ὑπήκουσαν εἰς τὸν θεῖον λόγον, δὲν ἀνταπεκρίθησαν εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, δὲν ἔδειξαν πίστιν εἰς αὐτὸν καὶ

εἰς τὰς θείας ἐπαγγελίας, διὸ καὶ ἀπέβησαν οἱ τοιοῦτοι ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ καὶ πολέμιοι τῆς ἁγίας αὐτοῦ Ἐκκλησίας.

Ἀλλ' οὐχ οὕτως οἱ ἀπ' ἀρχῆς δίκαιοι, οἱ εὐσεβεῖς, οἱ ἀγαπῶντες τὸν Θεόν, οἱ δεξάμενοι τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ μετὰ πίστεως, οἱ ἱεροὶ ἡμῶν προπάτορες, ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα, ὁ Ἄβελ καὶ ὁ Σήθ, ὁ Ἐνὼχ καὶ ὁ Μαθουσάλας, ὁ Νῶε καὶ ὁ Ἀβραάμ, ὁ Ἰσαὰκ καὶ ὁ Ἰακὼβ καὶ πάντες οἱ λοιποὶ δίκαιοι καὶ πατριάρχαι. Οὗτοι πάντες, πιστεύσαντες εἰς τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ, συνειργάζοντο πιστῶς εἰς τὴν θεόδμητον οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας, ἀνταποκρινόμενοι διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Γινώσκοντες δ' οἱ ἅγιοι οὗτοι ἄνδρες, ὅτι ἦσαν πάροικοι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, συνειργάζοντο μὲν ὑπὲρ τῆς ἐπὶ γῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ, συνειργάζοντο ὅμως ἀποβλέποντες πόρρωθεν εἰς τὴν ὑπερκόσμιον ἰδέαν, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν θριαμβεύουσαν, εἰς τὴν ἐν οὐρανοῖς Ἐκκλησίαν τῶν πρωτοτόκων, ἐν ᾗ παρέχεται ὁ ἀμαράντινος τῆς δόξης στέφανος. Θεοπνεύστως ἀληθῶς διακηρύττει ὁ οὐρανοβάμων ἀπόστολος Παῦλος, λέγων: «Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες, καὶ πεισθέντες, καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες, ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκδεχόμενοι τὴν ἐπουράνιον Ἐκκλησίαν, τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός» (Ἑβρ. ια', 10, 13).

Ὅτε δ' ἐπὶ τῶν Πατριαρχῶν, ἐπὶ τῶν Κριτῶν, ἐπὶ τῶν Προφητῶν τοῦ παλαιοῦ Ἰσραὴλ μέχρι τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἀνεφάνησαν ἐν τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ πλεῖστοι Ἰουδαῖοί τε καὶ ἐθνικοὶ ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ καὶ πολέμιοι τῆς Ἐκκλησίας, τίς ἠγωνίσατο κατ' αὐτῶν; ἢ τίς ὑπερφυῶς κατετρόπωσεν αὐτούς; Βεβαίως πρῶτος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, πρώτη ἡ πανίσχυρος τοῦ Κυρίου δεξιά. «Δεξιὰ Κυρίου ἐποίησε δύναμιν, δεξιὰ Κυρίου ἔθραυσεν ἐχθρούς». Ἀλλὰ συνάμα, τίς ἄλλος ἀντέστη κατ' αὐτῶν μέχρις αἵματος, μέχρι θανάτου; Ναί· ἀντέστησαν οἱ δίκαιοι, οἱ εὐσεβεῖς, οἱ ἅγιοι, οἵτινες, παρὰ Θεοῦ ἐνισχυόμενοι, ὑπὸ τῆς ἀγάπης πρὸς αὐτὸν ἀναφλεγόμενοι καὶ ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς στερεᾶς αὐτῶν πίστεως ἐπερειδόμενοι, εἰργάζοντο ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀντιπαρετάσσοντο γενναιοφρόνως ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τοῦ Θεοῦ, ἐναντίον τῶν πολεμίων τῆς Ἐκκλησίας. Θέλεις τόρα, φιλόχριστε ἀναγνῶστα, νὰ μάθῃς, πῶς οἱ δίκαιοι καὶ εὐσεβεῖς ἐκεῖνοι ἄνδρες, οἱ δεξάμενοι τὰς θείας ἐπαγγελίας καὶ ἐγκολπωσάμενοι τοὺς ὅρους τῆς θείας διαθήκης μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης συνειργάζοντο, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐμάχοντο κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἐποικοδομὴν καὶ ἑδραίωσιν αὐτῆς; Ἄκουσον τὴν ἔγκυρον καὶ αὐθεντικὴν καὶ ἀποστολικὴν φωνὴν τοῦ οὐρανοβάμονος Παύλου, διακηρύττοντος· «Οὗτοι πάντες, λέγει, διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγεννήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων, ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι, ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν» (Ἑβρ. ια', 33–40). Ἰδοὺ διὰ τίνος θαυμασίου τρόπου ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου συμμετεῖχε καὶ συνειργάζετο ἐπὶ αἰῶνας μετὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς ἐποικοδομὴν καὶ κραταίωσιν τῆς τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας.

Ἀλλὰ τί εἶναι τοῦτο; ἢ μᾶλλον τί σημαίνει τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἐπιφέρει ἐν τέλει; «Τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν;» Τοῦτο σημαίνει, ὅτι οὗτοι πάντες, οἱ δίκαιοι καὶ οἱ ἅγιοι, ἀφ' οὗ διὰ τοσούτων μαρτυρίων καὶ βασάνων ἀπέδειξαν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην αὐτῶν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἠγω-

νίσθησαν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ πάλιν λέγει, «οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν», δὲν εἰσῆλθον δηλονότι εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Διατί τοῦτο; Διότι ἡ πύλη αὐτῆς ἦτο κεκλεισμένη καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ διέλθῃ δι' αὐτῆς. Τοῦτο δὲ ἐγένετο κατὰ πρόβλεψιν καὶ πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα μὴ λάβωσιν οὗτοι πρὸ ἡμῶν τέλειον τὸν στέφανον τῆς δόξης. Καὶ τίς ἔμελλε νὰ ἀνοίξῃ τὴν οὐράνιον ταύτην πύλην τῆς βασιλείας, τὴν πύλην τῆς αἰωνίου ζωῆς; Ἡ ἄπειρος ἀγάπη τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ πανάγαθος Θεὸς καὶ Πατὴρ ἐξ ἀγάπης ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ἵνα οἱ ἄνθρωποι, πιστεύοντες εἰς αὐτόν, κληρονομῶσι ζωὴν αἰώνιον. «Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, διασαλπίζει ὁ θεοφόρητος εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ὥστε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, «ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον» (Ἰωάνν γ', 16). Καὶ πῶς ἔμελλεν ὁ Σωτὴρ νὰ ἀνοίξῃ τὴν οὐράνιον ταύτην πύλην; Διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Σταυροῦ αὐτοῦ, διὰ τοῦ θανάτου τοῦ σώματος αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ. Ποῖοι δὲ ἔμελλον καὶ μέλλουσι νὰ εἰσέλθωσι διὰ τῆς ἐπουρανίου ἐκείνης πύλης εἰς τὸ φῶς τῆς ἀϊδίου δόξης, εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, εἰς τὴν θριαμβεύουσαν καὶ ἐν οὐρανοῖς δεδοξασμένην βασιλείαν; Πάντες, ὅσοι εἰσῆλθον καὶ θὰ εἰσέλθωσι διὰ τῆς ἱερᾶς πύλης, ἤτοι τῆς κολυμβήθρας τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, εἰς τὴν ἐπὶ γῆς στρατευομένην τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν, ὅσοι θὰ ἀνταποκριθῶσιν ἔργοις τε καὶ λόγοις εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης αὐτῶν, ὅσοι θὰ πιστεύσωσιν ἀδιστάκτως εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ εἰς τὸ θεῖον αὐτοῦ Εὐαγγέλιον, ὅσοι τέλος θὰ ἐργασθῶσιν εἰς τὴν ἐποικοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ, καὶ συναγωνισθέντες μέχρις αἵματος, θὰ θυσιάσωσι τὴν ζωὴν αὐτῶν πρὸς ἑδραίωσιν καὶ κραταίωσιν τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰώνων. Καὶ καθὼς λοιπὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, οὕτω καὶ ἐν τῇ τῆς Καινῆς, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Χάριτος, ἀνάγκη ἀναπόφευκτος ἡ πίστις καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεὸν νὰ συνεργήσῃ μετὰ τῆς θείας ἀγάπης, νὰ συνεργήσῃ μετὰ τῆς θείας ἀγάπης, νὰ συνεργασθῇ, νὰ συναγωνισθῇ καὶ νὰ θυσιασθῇ ἡ ζωὴ τοῦ πιστοῦ, ἐὰν δέῃ, ὑπὲρ τοῦ θεοτεύκτου δεσμοῦ τῆς ἁγίας καὶ ὀρθοδόξου τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας. Ἄρα οἱ ὅροι τῆς προτέρας θείας Διαθήκης μένουσιν οἱ αὐτοί, ἀπαράλλακτοι καὶ ἀναλλοίωτοι καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας, τῆς Καινῆς, ἥτις ἄλλως ἐστὶ πολλῷ ὑπερτέρα καὶ τελειοτέρα τῆς Παλαιᾶς· «ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο». Διότι ὁ νομοθετήσας τὴν Καινὴν εἶναι αὐτὴ ἡ αἰώνιος σοφία τοῦ Πατρός, ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἐστὶν ἀείποτε ὁ αὐτός· «Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἑβρ. ιγ', 8).

Ὅτε λοιπὸν ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ὅτε ἔφθασεν ὁ καιρὸς τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἀρρήτων θείων βουλῶν, τότε ὁ Θεὸς ἐξαπέστειλε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ, ἵνα ἀφ' ἑνὸς μὲν συμπληρώσῃ καὶ τελειοποιήσῃ τὴν Παλαιὰν θείαν Διαθήκην διὰ τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ θεμελιώσῃ ἐπὶ τῆς ἀρχεγόνου καὶ ἀληθοῦς Ἐκκλησίας τῶν δικαίων, τῶν πατριαρχῶν καὶ τῶν προφητῶν, ἀφ' ἧς ἡ ἑβραϊκὴ Συναγωγὴ ἀπεμακρύνθη, καὶ ἐπὶ τῆς ἀκραδάντου πέτρας τῆς πίστεως εἰς τὴν θεότητα αὐτοῦ τὴν ἁγιωτάτην Ἐκκλησίαν τῆς Χάριτος. Τῆς Ἐκκλησίας ταύτης τοῦ Θεοῦ θεμέλια μὲν κατέθεσαν οἱ προφῆται καὶ οἱ ἀπόστολοι, ἀκρογωνιαῖος δὲ λίθος τῆς ὅλης οἰκοδομῆς αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς Χριστός, «ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ». Πρώτιστα μὲν οὖν καὶ ἐκλεκτὰ τῆς ἁγίας ταύτης Ἐκκλησίας μέλη ὑπῆρξαν οἱ μακάριοι ἀπόστολοι καὶ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου, οἵτινες ὤφειλον πρῶτοι νὰ ἐνδείξωσι τὴν ἀγάπην αὐτῶν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρα, ἵνα γίνωσιν ἐπαινετὸν καὶ ἀξιομίμητον παράδειγμα πίστεως, ἀγάπης, εὐσεβείας καὶ χριστιανικῶν ἀρετῶν εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ πιστεύσωσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἐν τούτοις, πῶς αὐτοὶ οἱ μακάριοι Ἀπόστολοι, οἱ πρῶτοι ἀποτελοῦντες τότε τὴν

Ἐκκλησίαν, ὤφειλον νὰ γίνωσιν ἀξιομίμητον παράδειγμα πίστεως καὶ ἀγάπης; Ἰδοὺ ἐξ ἀπείρου ἀγάπης ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἀπέστειλε τὸν μονογενῆ καὶ ἀγαπητὸν αὐτοῦ Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον· ἐξ ἀγάπης ὁ Κύριος ἡμῶν ἐξελέξατο τοὺς ἀποστόλους καὶ μαθητὰς αὐτοῦ ἐκ τοῦ κόσμου καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς νὰ μένωσιν ἐν τῇ ἀγάπῃ αὐτοῦ. «Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ Πατήρ, κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ» (Ἰωάνν. ιε', 9). Ἀλλὰ πῶς ἔπρεπε νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πιστεύοντες μένουσιν ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ Θεοῦ, ὅτι δηλαδὴ ἔχουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν; Ταῦτα τρανῶς ἤθελον ἀποδειχθῇ, ἂν οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πιστοὶ ἤθελον ἀποδεχθῇ εἰλικρινῶς τοὺς ὅρους τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἂν ἤθελον ἐκδηλώσει ἐξωτερικῶς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν ἀγάπην διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν καὶ τῶν λόγων τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ διὰ τῆς τηρήσεως καὶ τῆς ἐκπληρώσεως αὐτῶν. «Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, λέγει ὁ Σωτήρ, τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς τηρήσατε. Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πατρός μου· καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτόν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν» (Ἰωάνν. ιδ', 15. 21). Τοιοῦτος εἶναι ὁ ἀδαμάντινος καὶ θεοπρεπέστατος θησαυρὸς καὶ σύνδεσμος τῆς ὑπερκοσμίου ἀγάπης, ἧς περ ὁ ταπεινὸς καὶ ἀσθενὴς ἄνθρωπος ἀξιοῦται παρὰ τοῦ παναγάθου Θεοῦ. Μεγάλα ἀληθῶς καὶ θαυμάσια τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν! Τὸ οὐράνιον δῶρον τῆς ὑπερκάλου ἀγάπης ἐκπηγάζει ὡς ἀπὸ πηγῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ Πατρός, διαχέεται διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Υἱοῦ εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἀποδέχεται αὐτὴν ὁ ἀσθενὴς ἄνθρωπος ὡς φῶς οὐράνιον, φωτίζον καὶ θερμαῖνον αὐτόν. Οὗτος δέ, ἀναπτύσσων αὐτὴν εὐλαβῶς ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ὡς ἴδιον αἴσθημα ἀγάπης, ἐκδηλοῖ αὐτὴν μετ' εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Σωτῆρα αὐτοῦ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ δι' αὐτοῦ ἀναφέρει ταύτην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα. Ἰδοὺ ὁ θεοπρεπὴς τρόπος τῆς συναντήσεως τῆς θείας καὶ ἀνθρωπίνης ἀγάπης. Ἰδοὺ *αἱ δύο ἀγάπαι*, συνδεόμεναι καὶ συνεργαζόμεναι ὑπερφυῶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Ἐπεξηγῶν σαφέστερον ὁ Σωτὴρ ἡμῶν διὰ παραδείγματος τὸ ὕψος καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς τριπλῆς, ὡς ἀληθῶς εἰπεῖν, ταύτης ἀμοιβαίας καὶ θείας ἀγάπης, διδάσκει τοὺς ἀποστόλους αὐτοῦ, λέγων· «Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ Πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστιν, ὑμεῖς δέ ἐστε τὰ κλήματα. Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπόν, αἴρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον καθαίρει αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ. Ὁ μένων ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν» (Ἰωάνν. ιε', 1, 2, 5). Ἂν καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν προβαλλόμενον θεῖον παράδειγμα τῆς ἀμπέλου εἶναι σαφὲς εἰς πάντας, οὐχ ἧττον σημειούμεθα τὰ ἑπόμενα· ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τούτῳ παρομοιάζει ἑαυτόν, ἑπομένως καὶ τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ πρὸς ἄμπελον, καὶ μάλιστα πρὸς ἄμπελον ἀληθινήν· ὅτι γεωργὸς τῆς ἀμπέλου εἶναι, λέγει, ὁ οὐράνιος Πατήρ· καὶ ὅτι οἱ μαθηταὶ καὶ οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν εἶναι τὰ κλήματα τῆς ἀμπέλου. Ἐν τούτοις τί δηλοῖ τό, «Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπόν, ὁ πατὴρ αἴρει αὐτό;» Τοῦτο δηλοῖ, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος, μένων ἔξω τῆς ἀμπέλου, μακρὰν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἢ ἐντὸς τῆς ἀμπέλου, ὡς ὁ Χριστιανὸς ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ μὴ φέρων καρπόν, αἴρονται ἀμφότεροι, τουτέστιν ἐκριζοῦνται καὶ ῥίπτονται ἔξω τῆς ἀμπέλου. «Ἐὰν μή τις μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα».

Ποῖοι εἶναι λοιπὸν οἱ θεῖοι ὅροι, καθ' οὓς ὁ Χριστιανὸς δύναται νὰ φέρῃ καρπόν; Οἱ ὅροι οὗτοι εἶναι οἱ ἑπόμενοι· ὅτι ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ μένῃ ἐξ ἅπαντος ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, *ἐν τῇ ἀληθινῇ ἀμπέλῳ*, τουτέστιν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ· ὅτι ὁ Χριστιανός, μένων ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ, ὀφείλει νὰ φέρῃ καρπόν. Ὅτι ὁ γεωργὸς τῆς ἀμπέλου, ἤτοι ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπιγινώσκων, ὡς Θεός, τὰ κλήματα, ἤτοι τοὺς Χριστιανούς, τοὺς φέροντας καρπόν, καθαίρει καὶ ἐπιμελεῖται καὶ φροντίζει περὶ αὐτῶν διὰ νὰ φέρωσι καρπὸν πολὺ περισσότερον. «Ὁ μένων ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, λέγει ὁ Σωτήρ, οὗτος φέρει καρ-

πὸν πολύν. Καὶ πᾶν κλῆμα, φέρον καρπόν, ὁ Πατὴρ καθαίρει αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ». Πῶς δὲ ὁ Θεὸς ἐκδηλοῖ τὴν κάθαρσιν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν Χριστιανῶν; Ἐκδηλοῖ ταῦτα διὰ τῆς ἀπείρου αὐτοῦ ἀγάπης ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητου αὐτοῦ Υἱοῦ καὶ ὑπὲρ τῶν πιστευόντων εἰς αὐτόν, ἤτοι ὑπὲρ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἀπέναντι ταύτης ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει, μένων πιστῶς ἐν Χριστῷ καὶ ἐν τῇ ἀληθινῇ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ, νὰ ἐπιδείξῃ καρπούς, ἤτοι χριστιανικὰς ἀρετάς. Ὁπόσης ἀληθῶς καὶ ὁποίας θείας καὶ ὑψηλῆς τιμῆς οἱ Χριστιανοὶ ἀξιοῦνται, ἐμφυτευόμενοι ὡς κλήματα ἐν τῇ ἀληθινῇ καὶ ὀρθοδόξῳ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, ἐν αὐτῷ τῷ Σωτῆρι Χριστῷ καὶ ἐν τῇ ἀγάπῃ αὐτοῦ, καὶ ἐπιμελούμενοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς καὶ διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἵνα φέρωσιν ἀφθονίσν καρπῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν.

Ἐπειδὴ λοιπὸν δι' ὅλων τούτων ἐξεχύθη καὶ ὑπερεπλεόνασεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων Χριστιανῶν ἡ ἄπειρος ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, ἡ χάρις τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ ταῦτα τὰ θεῖα δωρήματα ὑπερπλημμυροῦσιν ἐν τῇ ἀληθινῇ καὶ ὀρθοδόξῳ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, οἱ εἰσελθόντες ἐν αὐτῇ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς μέλη ἐκλεκτὰ καὶ τίμια, οἱ ἀξιωθέντες νὰ ὀνομασθῶμεν τέκνα υἱοθεσίας, καὶ νὰ ἀποβῶμεν κληρονόμοι τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, ὀφείλομεν νὰ σπουδάσωμεν, νὰ ἐπιδείξωμεν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα ἡμῶν τὴν ὀφειλομένην ἀγάπην, τὴν πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν ζῶσαν καὶ ἀκλόνητον πίστιν, ἐπιδεικνύοντες ταῦτα διὰ τοῦ ἐγκαρδίου πόθου καὶ τῆς ἐνθέρμου ἡμῶν προθυμίας πρὸς διηνεκῆ ἐποικοδομὴν καὶ κραταίωσιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἀκολουθήσωμεν τοὺς μακαρίους ἀποστόλους, οἵτινες διὰ τῆς πίστεως αὐτῶν πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ διὰ τῆς ἀγάπης αὐτῶν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα ἐγένοντο οἱ πρῶτοι καὶ ἀρραγεῖς θεμέλιοι τῆς Ἐκκλησίας, ἐγένοντο εἰς τοὺς πιστοὺς τὰ ὑπέροχα καὶ λαμπρότατα ὑποδείγματα τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, τῶν ἔργων τῆς εὐσεβείας, τοῦ ζήλου τῆς πίστεως, τῆς ἀφοσιώσεως καὶ τῆς αὐταπαρνησίας, τῆς ἐνθέου πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης. Βεβαίως ἡμεῖς, οἱ κινδυνεύοντες σήμερον νὰ παρασυρθῶμεν ὑπὸ τοῦ χειμάρρου τοῦ ψευδοπολιτισμοῦ, δυσκόλως δυνάμεθα νὰ ἀκολουθήσωμεν καὶ νὰ μιμηθῶμεν ἀκριβῶς τοὺς μακαρίους ἀποστόλους. Οὐχ ἧττον, πολεμουμένης τῆς ἁγίας καὶ ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὀφείλομεν νὰ γνωρίζωμεν καὶ νὰ μιμώμεθα ἐν πολλοῖς τὸν βίον, τὸν τρόπον καὶ τὰς πράξεις αὐτῶν. Ἐκεῖνοι οἱ μακάριοι, συνεργοῦντες καὶ συνεργαζόμενοι πρὸς θεμελίωσιν καὶ οἰκοδομὴν καὶ ἐξάπλωσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἐξηκολούθουν «ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτούς, ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ, διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς· ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι· ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς πτωχοί, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες». «Πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ· ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς» (Β' Κορινθ. δ', 10. ε', 14. ς', 4—10).

Καὶ ἐκ τούτων μέν, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων πλείστων ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἐκ τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας παραδειγμάτων καταδεικνύεται τρανῶς, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δὲν ἔμελλε νὰ διέλθῃ τὴν ζωὴν αὐτῆς ἐν τῷ κόσμῳ διηνεκῶς ἐν γαλήνῃ καὶ εἰρήνῃ, ἐν εὐσταθείᾳ καὶ εὐημερίᾳ κοσμικῇ, ἀλλὰ τὸ πλεῖστον μονονουχὶ τοῦ χρόνου αὐτῆς ἐν στενοχωρίαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν θλίψεσιν. Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, προβλέπων τὴν ἐχθρικὴν προαίρεσιν τοῦ κόσμου κατὰ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, προλέγει ταῦτα· «Ἐν τῷ κόσμῳ θλῖ-

ψιν ἕξετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον». Καὶ πάλιν· «Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν. Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε, ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν» (Ἰωάνν. ιε', 18. 20. ις', 33). Διὸ καὶ δὲν ἐβράδυναν ποσῶς νὰ παρουσιασθῶσιν αἱ θλίψεις, τὰ μίση, οἱ διωγμοί. Μίαν ὥραν πρότερον, καθ' ἣν ὁ Κύριος προέλεγε πρὸς τοὺς μαθητάς· «Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν καὶ ὑμᾶς διώξουσιν», «Ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἕξετε», εἷς ἐκ τῆς δωδεκαρίθμου ἀποστολικῆς χορείας, ὁ Ἰούδας, διελογίζετο καθ' ἑαυτὸν καὶ εἶχεν ἐξέλθει νὰ ἐκτελέσῃ τὴν στυγερὰν πρᾶξιν τῆς προδοσίας τοῦ Κυρίου, προδίδων αὐτὸν εἰς θάνατον. Ἂν λοιπὸν μεταξὺ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων ὑπῆρξεν εἷς ἐχθρός, εὔδηλον ὅτι εἰς τὸ μέλλον μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος οἱ κατὰ καιροὺς ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ καὶ πολέμιοι τῆς ἁγίας αὐτοῦ Ἐκκλησίας θὰ ἐπεφαίνοντο καὶ πολλοὶ καὶ ποικίλοι καὶ ἰσχυροί, ἀπειλοῦντες ἐρήμωσιν, ἀνατροπὴν καὶ ἐξόντωσιν τῆς ἀληθοῦς χριστιανικῆς θρησκείας, τῆς ἁγίας καὶ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Καὶ πράγματι· οὐδέποτε διέλιπον οἱ ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ πολέμιοι τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καταδιώκοντες καὶ ἀγωνιζόμενοι καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας νὰ κατασβέσωσι τὸ οὐράνιον φῶς τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας, νὰ ψυχράνωσι τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην, νὰ ἐκμηδενίσωσι τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, καὶ νὰ ἐξαφανίσωσι τὴν ὕπαρξιν ὅλων αὐτῶν. Ἀλλὰ τίς ἀντέστη κατὰ τῶν χαλεπῶν τούτων πολεμίων καὶ ἐχθρῶν; Τίς ἐθριάμβευσε κατὰ τῶν σκληρῶν διωγμῶν; Τίς διετήρησεν ἐπὶ δέκα καὶ ἐννέα μακροὺς αἰῶνας διηνεκῆ καὶ ἐνεργὸν καὶ ἁγίαν τὴν ζωὴν τῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ πίστεως καὶ Ἐκκλησίας διὰ τῆς τιμῆς τοῦ αἵματος, διὰ τῆς τιμῆς τῆς ζωῆς αὐτοῦ; Πάντως ἡ θεία δύναμις πρώτη. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἀληθῶς πιστοὶ καὶ ὀρθόδοξοι Χριστιανοί, ἡ ἀγάπη αὐτῶν πρὸς τὸν Θεόν, ἡ ἀφοσίωσις αὐτῶν πρὸς τὴν πίστιν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Ὁποῖον ἀληθῶς μεγαλεῖον, ὁποῖον ὑπερφυὲς ὕψος ἐνέχει ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἡ ἐγκάρδιος τοῦ Χριστιανοῦ ἀφοσίωσις πρὸς τὴν τοῦ Χριστοῦ πίστιν καὶ Ἐκκλησίαν! Ἄνθρωποι ἀσθενεῖς καὶ ἀδύνατοι, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, ἀδιαφοροῦντες πρὸς τὰς ὀδύνας τῶν βασάνων, ἀνδριζόμενοι πρὸ τῶν ἀρχόντων, καταφρονοῦντες τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου καλά, παρίστανται γενναιόφρονες ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως καὶ τῶν πολεμίων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὑπὸ τῆς θείας ἀγάπης ἀναφλεγόμενοι, ἀνακηρύττουσιν ἀφόβως τὴν πίστιν αὐτῶν. Εἴμεθα Χριστιανοί· εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πιστεύομεν· τὸν Θεὸν ἡμῶν ἀγαπῶμεν καὶ λατρεύομεν· τὴν ἁγίαν καὶ ὀρσοῦν Χριστὸν πιστεύομεν· τὸν Θεὸν ἡμῶν ἀγαπῶμεν καὶ λατρεύομεν· τὴν ἁγίαν καὶ ὀρθόδοξον αὐτῶν Ἐκκλησίαν σεβόμεθα ἕως θανάτου, ἐγκολπούμενοι ἐνθέρμως ὅλα αὐτῆς τὰ ἅγια δόγματα καὶ μυστήρια, ὅλους αὐτῆς τοὺς θείους κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς διατάξεις, δι' ὧν κραταιοῦνται ἐν τῷ κόσμῳ.

Τοιούτων ἱερῶν αἰσθημάτων, τοιούτων ὑψηλῶν φρονημάτων οἱ κατὰ καιροὺς Χριστιανοὶ ἐμφορούμενοι ἀπὸ τῆς θεμελιώσεως τῆς ἐπὶ γῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μέχρι σήμερον διέλαμψαν ἐν τῷ κόσμῳ διὰ τῶν μεγάλων αὐτῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν. Ἐφρόνουν δὲ δικαίως καὶ εὐσεβῶς, ὡς ἕκαστος ὀρθόδοξος Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ φρονῇ, ὅτι, καταγραφέντες ἅπαξ στρατιῶται τῆς ἁγίας καὶ ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῆς ἐπὶ γῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ὀφείλουσι νὰ ἀθλήσωσι νομίμως καὶ γενναίως, ἵνα λάβωσι τὸν στέφανον τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ὁ στέφανος οὗτος δὲν εἶναι συνήθης καὶ ἐγκόσμιος· εἶναι στέφανος ὑπερκόσμιος, ἀνεκτίμητος καὶ αἰώνιος, εἶναι ὁ ἀμαράντινος τῆς δόξης καὶ τῆς ἀθανασίας στέφανος. Τοιούτου στεφάνου ἀξιοῦνται πάντες οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἀνεξαιρέτως, ὅσοι ἐπεδείξαντο ἀγάπην ζῶσαν πρὸς τὸν Θεόν, ὅσοι συνειργάσθησαν πιστῶς καὶ συνηγωνίσθησαν μέχρι θανάτου πρὸς ἐποικοδομὴν καὶ κραταίωσιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. «Γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς» (Ἀποκ. β', 10).

Οὕτως, ἄλλοι μὲν διέπρεψαν ἐν τῷ κόσμῳ διὰ τῆς ἐλεημοσύνης καὶ τῆς δικαιοσύνης αὐτῶν, ἄλλοι δὲ διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς ἐγκρατείας· οἱ μὲν διέλαμψαν διὰ τῆς πίστεως,

τῆς εὐσεβείας καὶ τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, οἱ δὲ διὰ τῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς ὁσιότητος τοῦ βίου. Πάντες δὲ τῶν δικαίων καὶ τῶν ἁγίων οἱ δῆμοι, εἰς τὴν ἐντολὴν καὶ τὸν νόμον τῆς ἀγάπης πειθόμενοι καὶ διὰ πολυτρόπων ἀρετῶν τὴν ψυχὴν κατακοσμοῦντες, κατηγλάϊσαν τὸ θεῖον τῆς Ἐκκλησίας στερέωμα. Τί δὲ νὰ εἴπω περὶ τῶν θεοφόρων Πατέρων, τῶν μεγάλων Ἱεραρχῶν καὶ οἰκουμενικῶν τῆς Ἐκκλησίας Διδασκάλων, οἵτινες, ταῖς θεουργικαῖς ἀκτῖσι τοῦ παναγίου Πνεύματος τὸν νοῦν ἐλλαμπόμενοι, διὰ τοῦ λόγου, διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ διὰ τῶν ἐξόχων συγγραφῶν αὐτῶν, ἀνεφάνησαν πράγματι φωστῆρες ὑπέρλαμπροι καὶ πολύφωτοι λαμπτῆρες τοῦ νοητοῦ στερεώματος τῆς Ἐκκλησίας, κατηύγασαν καὶ καταυγάζουσι τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν; Τί τέλος νὰ εἴπω περὶ τῆς ἀπεράντου χορείας τῶν θείων Ὁμολογητῶν καὶ τῶν ἐνδόξων Μαρτύρων τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, οἵτινες ἐν πεποιθήσει καρδίας καὶ γαλήνῃ ψυχῆς παρέδιδον ἑαυτοὺς εἰς τὰς φρικώδεις βασάνους καὶ εἰς τὰ πολυειδῆ καὶ σκληρότατα μαρτύρια, τυραννούμενοι ἐν σκοτειναῖς φυλακαῖς καὶ ἐν δειναῖς ἐξορίαις, χύνοντες προθύμως τὸ πολύτιμον αὐτῶν αἷμα καὶ θριαμβεύοντες ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν καὶ πολεμίων, ἀνήγειρον τρόπαια ὑπὲρ τῆς πίστεως πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπὲρ τῆς ἑδραιώσεως τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, ὑπὲρ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν; «Τοιγαροῦν, καὶ ἡμεῖς ἀναφωνοῦντες μετὰ τοῦ οὐρανοβάμονος Παύλου, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν» (Ἑβρ. ιβ', 1, 2).

Ζῆλος λοιπὸν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἀγάπη πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν· ἰδοὺ τὸ θεῖον κέντρον τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἰσχύος· ἰδοὺ ἡ θεία ἑστία τοῦ φωτός, ἐξ οὗ φωτιζόμενοι, ἐμπνεόμενοι καὶ τὰς ψυχὰς κραταιούμενοι ἀείποτε καὶ πανταχοῦ πάντες οἱ δίκαιοι, οἱ εὐσεβεῖς, οἱ ἅγιοι καὶ οἱ γενναῖοι μάρτυρες ἀνέκραζον· «Οὐδεὶς ποτε καὶ οὐδὲν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ δυνήσεται χωρίσαι ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ». Ἐπαιελάμβανον δὲ τὰ θεῖα λόγια τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἀναφωνοῦντες· «Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλῖψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμός, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαί, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε ὕψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν» (Ῥωμ. η', 35 - 39).

Καὶ λοιπόν, ὑπὲρ τῆς ἀρραγοῦς ἐποικοδομῆς καὶ τῆς ἀκραδάντου ἑδραιώσεως ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἁγίας καὶ ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας συνεργοῦσαι ὑπερφυῶς καὶ συνεργαζόμεναι *αἱ δυο ἀγάπαι*, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, διὰ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ χάριτι τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀναδεικνύουσιν ἀείποτε τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ «Ἐκκλησίαν Θεοῦ ζῶντος, στῦλον καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας» (Α Τιμ. γ', 15).

Ἀρχιμανδρίτης Γρηγοριος Ζιγαβηνος

★ Ἡ φιλάρεσκος ὁμοιάζει τὴν ὡραίαν θάλασσαν. Ἐτιφάνεια ἀκτινοβολοῦσα, ἀντανακλῶσα τοῦ οὐρανοῦ τὸ μειδίαμα, ἀλλὰ κρύπτουσα ἀχανῆ πυθμένα, ὕπουλον ῥεῦμα καὶ θάνατον.

Α. Ρ. Ῥαγκαβῆς.

Η ΞΕΝΟΜΑΝΙΑ

Ὁ ἔχων ἐν ἑαυτῷ καὶ τὴν ἐλαχίστην ἰκμάδα ἰδίας ἀξιοπρεπείας κατέχεται ὑπὸ φρίκης, ἀναλογιζόμενος εἰς οἷον σημεῖον περιήγαγε τὰ ἡμέτερα τὸ πάθος ἐκεῖνο, ὅπερ καλεῖται *ξενομανία*. Οἱ *νεώτεροι* λεγόμενοι *χρόνοι*, οἱ χρόνοι, οἱ θεωρούμενοι φορεῖς παντὸς καλοῦ καὶ προοδευτικοῦ, ἐκληροδότησαν τῇ ταλαίνῃ ἀνθρωπότητι πολλὰ εἴδη μικροβίων· εἰς ταῦτα συγκαταλεκτέον καὶ τὸ μικρόβιον τῆς ἐπαράτου ξενομανίας. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα καταδιώκονται καὶ καταπολεμοῦνται διὰ παντοίων μέσων, ἅπερ ἡ πατρικὴ μέριμνα τῆς Α. Α. Μ. τοῦ λαοφιλοῦς Σουλτάνου προστατεύει καὶ ἐνισχύει, ἡ λαοφθόρος ὅμως ξενομανία τυγχάνει ἐκ τῶν δυσπολεμήτων· ἔχει δ' οὕτω, διότι αὕτη ἐμφιλοχωρεῖ εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων, τρέφεται ἐν αὐτῇ καὶ ἀλλοιοῖ τὴν φύσιν αὐτῶν. Ὁ ξενομανὴς ἀπομακρύνεται πάντων τῶν οἰκείων, ἀπαλλοτριοῦται αὐτῶν καὶ οἰκειοποιεῖται πᾶν ὅ,τι ξένον καὶ ὀθνεῖον· ἐν αὐτῷ ἐνασμενίζει, δι' αὐτοῦ τρέφεται καὶ διὰ τῆς μεθόδου ταύτης νομίζει ὅτι προάγεται καὶ ἀναδείκνυται. Τὸ νόσημα τοῦτο κατέχει πάντα τὰ ἐπὶ γῆς ἔθνη σχετικῶς, κατ' ἐξοχὴν ὅμως τὸ ἡμέτερον, καὶ τοῦτο δέον νὰ ὁμολογήσωμεν, διότι «Τὴν ἀλήθειαν σιγᾶν, καὶ τὰ τὸν Πυθαγόραν, χρυσόν ἐστι θάπτειν». Τὸ ὁμογενὲς κατέχει ἡ ξενομανία ἐν τῇ γλώσσῃ, ἐν τῇ ἀμφιέσει, ἐν τοῖς ἤθεσι, συνελόντι δ' εἰπεῖν, καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἐθνικοῖς ὁμοουσίοις. Δὲν θὰ ἐνδιατρίψω ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ γλωσσικὸν ζήτημα, διότι τοῦτο ἐξίκετο εἰς τοιοῦτο σημεῖον, ὥστε καὶ οἱ ξένοι αὐτοὶ γελῶσιν ἡμᾶς, βλέποντες ὅτι ἀπαρνούμεθα ὁσημέραι τὴν χαρίεσσαν προγονικὴν ἡμῶν γλῶσσαν καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς οἰκογενειακαῖς συνεντεύξεσι, δὲν θὰ ἀπασχοληθῶ εἰς τὴν ἀμφίεσιν, διότι *καὶ οἱ λίθοι κεκράξονται* ὅτι παντὸς πλέον ἡμεῖς πιθηκίζομεν καὶ τὴν πατρικὴν ἀμφίεσιν, τὴν ἐξαίρουσαν τὰ πάντα καὶ ἀναπτεροῦσαν τὴν καρδίαν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀπεγνωσμένου χλευάζομεν, οὔτε τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα, διότι πρὸς αὐτὰ ἐκηρύξαμεν ἀπὸ πολλοῦ διαζύγιον, καὶ μόνον εὑρίσκουσι ταῦτα ἄσυλον καὶ καταφύγιον ἐν ταῖς καλύβαις τῶν χωρικῶν, ἀλλὰ θὰ λάβω ὑπ' ὄψει τὰ Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα, ἅτινα θεωρῶ ὁμοούσια τοῦ Γένους ἡμῶν, διότι κηρύττουσι τορώτατα ἐν μέσῳ ποικιλωνύμων ἄλλων ξένων τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν δρᾶσιν καὶ μαρτυροῦσιν ὅτι ὑπάρχομεν, κινούμεθα καί ἐσμεν.

Ὁ πατὴρ τῆς νεοελληνικῆς ἡμῶν γλώσσης, ὁ σοφὸς ἐκεῖνος Ἀδαμάντιος ὁ Κοραῆς, λέγει που· «Μακάριον τὸ ἔθνος, εἰς ὃ διεσώθη προγονικὸς πλοῦτος», τὸ ἡμέτερον, κατ᾽ ἀκολουθίαν, εἶναι μακάριον, διότι ποικίλον προγονικὸν πλοῦτον ἐκληρονόμησε καὶ ἔχει καθῆκον ἀνυπέρβλητον νὰ συντηρῇ αὐτὸν καλλιεργοῦν καὶ χρησιμοποιοῦν προσηκόντως, διότι οὕτω, καὶ μόνον οὕτω δύναται νὰ πολλαπλασιάσῃ αὐτόν. Εἰς τὸν προγονικὸν πλοῦτον ὑπάγεται καὶ ἡ φιλανθρωπία, δι᾽ ἣν σεμνυνόμεθα καὶ ἡμεῖς οἱ νεώτεροι καὶ εἰς ἣν ὀφείλεται καὶ ἡ ἵδρυσις τῶν ἡμετέρων Ἐθν. Φ. Καταστημάτων, τὰ ὁποῖα χεῖρες εὐσεβεῖς ἐνέπηξαν παρὰ τὸ Ἐπταπύργιον καὶ παρὰ τὴν ἱερὰν μονὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Ἐν ᾧ δὲ τὰ ἡμέτερα Καταστήματα ὁσημέραι καθίστανται βελτίω, τελειοποιοῦνται καὶ καταρτίζονται, γινόμενα ἀντικείμενον ἐπίφθονον τοῖς ξένοις, ἐν ᾧ ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῶν διοίκησις καὶ διοργάνωσις ἀποβαίνει ζηλευτὴ καὶ προβάλλεται ὡς παράδειγμα ἄλλοις, ἐν ᾧ ἑκάστοτε πλουσίαις δωρεαῖς συμπληροῦνται καὶ προάγονται, τὴν ἀνέγερσιν δ᾽ ἑνὸς τμήματος διαδέχεται ἡ τῆς ἑτέρας, ἐλέῳ πατριωτικῆς φιλανθρωπίας, ἡμεῖς, παρασυρόμενοι ὑπὸ τοῦ ῥεύματος τῆς *ξενομανίας*, τῆς μολυνάσης τὰ πάντα καὶ τυφλούσης ἡμᾶς, ὥστε νὰ μὴ διίδωμεν τί πράττομεν καὶ ποῦ βαίνομεν, ἀποφεύγομεν νὰ ἐμπιστευθῶμεν τοὺς ἀσθενεῖς ἡμῶν, συγγενεῖς τε καὶ φίλους, εἰς αὐτά, ἀλλὰ συνιστῶμεν εἰς τὰ ξένα καὶ ἀλλογενῆ καὶ τὸ ἔργον τοῦτο θεωροῦμεν ἐκδούλευσιν, καὶ τὴν σύστασιν ἐκλαμβάνομεν ὡς ἄγκυραν τῆς ὑπολήψεως ἡμῶν καὶ δόξης, καὶ τοῦτο, διότι θὰ ὁμιλήσωμεν, διότι θὰ σχετισθῶμεν μετά τινος François, Albert κ.τ.λ. Ἐξετάσωμεν πρὸς στιγμὴν τίς ἡ κατάστασις ἐκείνων, καίτοι τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως ἄφθονα, τυγχάνει καλλιτέρα τῆς τῶν ἡμετέρων; ἡ διοργάνωσις βελτίων; ἡ διοίκησις ὑπερτέρα καὶ ἡ διακόσμησις πλείονος λόγου ἀξία; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἁπλῆ ἐπίσκεψις πληροφορεῖ περὶ τούτου. Ἔπειτα ἡ σημασία, ἣν κέκτηνται τὰ ξένα ταῦτα, εἶναι σημασία ὀφειλομένη οὐχὶ εἰς ἑαυτά, οὔτε εἰς τὰ δαψιλῆ μέσα, ἅπερ ἔχουσιν εἰς συντήρησιν, εἶναι σημασία, ἣν ἀπολαμβάνουσιν ἀφ᾽ ἡμῶν αὐτῶν, διότι ἐν αὐτοῖς ἐργάζονται καὶ παρέχουσι τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτῶν ἀντίληψιν οἱ ὁμογενεῖς Καμπούρογλους, Ψαλίδας, Εὐθυβούλης, Στεκούλης καὶ ἡ τούτων χορεία· ἐάν ποτε ἀπολέσωσι τὴν ἐπιστημονικὴν τούτων ἀντίληψιν, θ᾽ ἀπογυμνωθῶσι καὶ θὰ μείνωσι μὲ τὰ κτίριά των μόνα. Ἔπειτα εἰς τὴν συντήρησιν αὐτῶν συντελοῦσιν οὐχὶ αἱ ἐθνικότητες αὐτῶν, διότι μεμετρημένοι ἐπὶ τῶν δακτύλων εἰσὶν οἱ νοσηλευόμενοι ἐν αὐτοῖς Γερμανοί, Γάλλοι, Ἄγγλοι καὶ Ἰταλοὶ κ. τ. λ., ἀλλ᾽ ἡμεῖς, οἵτινες εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἀκολουθοῦμεν τὸ δημῶδες «Πῶς πᾶν οἱ τυφλοὶ ᾽ς τὸν Ἅδη;—Βλέποντες ἕνας τὸν ἄλλον» καὶ παρέχομεν ἀφειδῶς ὅ,τι μᾶς ζητεῖται, χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ᾽ ὄψει ὅτι ἔχομεν καταστήματα, ἀποτελοῦντα σάρκα ἐκ τῆς σαρκός μας, — καταστήματα ἱστάμενα ὑψαύχενα ἔν τινι γωνίᾳ τοῦ Βυζαντίου καὶ μαρτυροῦντα σύμπαντι τῷ κόσμῳ τί κατορθοῖ ἡ τῶν ὁμογενῶν δραστηριότης καὶ ἡ χριστιανικὴ σύμπνοια.

Ἀλλὰ καὶ ταῦτα δὲν λησμονοῦμεν, δύναταί τις νὰ φωνήσῃ ἡμῖν. Ὤ! ναί. Ὁσάκις παρουσιάζονται ναυάγια κοινωνικά, ὁσάκις θέλομεν ν᾽ ἀποτινάξωμεν ἀφ᾽ ἡμῶν βάρη καὶ ὑποχρεώσεις, τότε τρέχομεν, ἐκλιπαροῦμεν, συνιστῶμεν καὶ καθιστάμεθα ὀχληροὶ τοῖς διέπουσι τὰ ἡμέτερα, προβάλλοντες ἔστιν ὅτε

Ἡ ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ παναρχαία εἰκὼν τῆς ΠΑΜΜΑΚΑΡΙΣΤΟΥ

καὶ ἐκδουλεύσεις καὶ γενεαλογίας καὶ τὰ παραπλήσια. Διὰ τοῦτο τὰ διάφορα τμήματα τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων εἰσὶν ὑπερπεπληρωμένα ἀσθενῶν δωρεὰν νοσηλευομένων.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι πρὸ τριακονταετίας καὶ ἐπέκεινα ἡ κατάστασις τῶν ἡμετέρων νοσοκομείων ἦτο τοιαύτη, ὥστε προυξένει οἰκτρὰν ἐντύπωσιν τῷ ἐπισκεπτομένῳ

αὐτὰ καὶ ἐνεποίει ἀπόγνωσιν τῷ εἰσαγομένῳ· ἦτο τοιαύτη, ὥστε πᾶς εἰσαγόμενος εἰς αὐτὰ ἐθεωρεῖτο προγεγραμμένος καὶ ὑπὸ τῶν συγγενῶν του εἰσέτι· ἔναυλον ἦχεῖ εἰς τὰ ὦτά μου ἐκεῖνο, ὅπερ κατὰ τὴν παιδικήν μου ἡλικίαν ἤκουον ἐν τῇ γενετείρᾳ καὶ ἡ ἀπελπισία, ἡ ὁποία κατελάμβανε τοὺς συγγενεῖς τῶν εἰσαγομένων ἀσθενῶν. «Σπιττάλια Ἐθνικά» ἦτο ταυτόσημον πρὸς Χάρου δώματα. Καὶ ὅμως ἡ σημερινὴ κατάστασις αὐτῶν εἶναι ἀσυγκρίτως ὑπερτέρα· ἀπέχει ὅσον ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τὴν γῆν καὶ διαφέρει ὅσον τὸ ζοφερὸν σκότος ἀσελήνου νυκτὸς πρὸς φῶς ἐαρινῆς ἡμέρας. «Ἄγει τὴν ἀλήθειαν πρὸς φῶς χρόνος», λέγει που ὁ Μένανδρος. Ἁπλῆ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἀρκεῖ νὰ πείσῃ τί συνετελέσθη ἀπὸ τοῦ 1878, πόσον ἐβελτιώθησαν, πόσον συνεπληρώθησαν καὶ τί γίγνεται καθ' ἑκάστην ἐν αὐτοῖς· μικρὸν καὶ ὀψόμεθα τόσα τμήματα, ὅσα καὶ αἱ ἕδραι τῆς ἰατρικῆς ἐν τῇ ἰατρικῇ σχολῇ τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου, ἀφ' οὗ σήμερον ἔτι ἔχομεν τμῆμα παθολογικόν, ὀφθαλμολογικόν, χειρουργικὸν καὶ φρενοβλαβῶν· λειτουργοῦσι δὲ ταῦτα ἐν πτέρυξιν ἀνεγερθείσαις ὑπὸ φιλανθρώπων καὶ φιλοπατρίδων τέκνων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὧν πρωτεύουσι τὰ ὀνόματα Γεωργ. Ζαρίφη, Ἰ. Χαριτωνίδου, Ἀ. Συγγροῦ καὶ τῶν Μαυρογορδάτων. Ἐξοχότητες δὲ ἰατρικαὶ περιθάλπουσι τοὺς ἐν αὐτοῖς νοσηλευομένους καὶ διδάκτορες ἀριστοῦχοι πανεπιστημίων ἔχουσι τὴν ἄμεσον ἐπιμέλειαν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν συνταγῶν τῶν ἰατρῶν. Ταῦτα μὲν οὕτω· ἡμεῖς ὅμως, ὑπείκοντες τῇ ξενομανικῇ λατρείᾳ, καταδικάζομεν αὐτὰ εἰς τὴν πρωτογενῆ κατάστασιν καὶ θεωροῦμεν τὸν ὑπὲρ αὐτῶν ὀβολὸν ὡς περιττὴν δαπάνην· ὁμοιάζομεν τὰ τέκνα ἐκεῖνα, ἅτινα πᾶν τὸ ἐκ πατέρων κληρονομούμενον θεωροῦσι πάρεργον καὶ περιφρονοῦσιν. Φιλαυτοῦμεν εἰς ἄλλα οὐτιδανά, καὶ ἐνταῦθα καὶ εἰς τὰ σχολεῖα, ἔνθα πρέπει νὰ δείξωμεν πᾶσαν τὴν εὐγενῆ ἡμῶν φιλοδοξίαν, καμμύομεν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ καταδικάζομεν αὐτοὶ ἑαυτούς· περιφρονοῦμεν τὸν οἶκόν μας καὶ ἐπαινοῦμεν τὸν ξένον.

Εὐχόμενοι ν' ἀποσκορακίσωμεν τὰς ἰδέας ταύτας, δεόμεθα ἐκθύμως ἡ φιλότιμος ἐφορεία τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, ἐν τῇ ἐγνωσμένῃ αὐτῆς φιλογενείᾳ, νὰ ἀντικαταστήσῃ τὰ πρόσωπα τῶν νοσοκόμων διὰ γυναικῶν, διότι τῇ γυναικὶ ἐδωρήθη ἡ μετὰ στοργῆς περίθαλψις· αὕτη χορηγεῖ τὴν ἀνακούφισιν καὶ ἐνσπείρει τῷ πάσχοντι τὴν ἐλπίδα· τοῦτο δὲ εὐκατόρθωτον, ἀφ' οὗ ἰατρικαὶ ἐξοχότητες ἐργάζονται ἐν αὐτοῖς καὶ διευθυντὴς φιλότιμος καὶ φιλόπονος ἔχει τὴν ἐποπτείαν καὶ διοίκησιν τὴν ἐσωτερικήν.

Ἐν τῷ Πέραν, τῇ 1 Ἰουνίου 1906.

Χ. Λεσιος

Η ΕΝ ΤΑΙΣ ΓΛΩΣΣΑΙΣ ΕΝΟΤΗΣ

Ὁ ἄνθρωπος, προικισθεὶς ὑπὸ τοῦ Πλάστου αὐτοῦ διὰ τῆς ὑπὲρ τὰ ἄλλα πλάσματα διακρινούσης αὐτὸν νοητικῆς δυνάμεως, ἐκδηλοῖ τὰς ποικίλας τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐκφάνσεις διὰ τοῦ ὀργάνου τοῦ λόγου, ἤτοι τῆς γλώσσης. Ἄνευ αὐτῆς ὁ νοῦς οὐδεμίαν θὰ εἶχεν ἀξίαν, ὁ δὲ ἄνθρωπος θὰ ὡμοίαζε πρὸς κεκλεισμένον κιβώτιον, περιέχον πολύτιμα ἀντικείμενα.

Χριστιανικὸν μαρμάρινον ἀνάγλυφον ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς Μ. Ἀρχιδιακονίας

Ἡ ψυχὴ σκεφθεῖσα, τὴν κρίσιν αὐτῆς μεταδίδει εἰς τὴν γλῶσσαν· αὕτη δὲ διὰ τῶν τοιῶνδε ἢ τοιῶνδε ἑαυτῆς κινήσεων, ἐπωφελουμένη μάλιστα ἐκ τοῦ εἰσερχομένου καὶ ἐξερχομένου εἰς τοὺς πνεύμονας ἀέρος καὶ ὑποβοηθουμένη ὑπὸ τῶν φωνητικῶν τοῦ λάρυγγος ὀργάνων, διατυποῖ τὸν ἔναρθρον λόγον καὶ ἐξωτερικεύει τὰς κρίσεις καὶ τὰ συναισθήματα τῆς ψυχῆς. Τὴν ἐξωτερίκευσιν δὲ ταύτην τελεῖ δι' ἀπείρων τρόπων καὶ συστημάτων, ἅτινα ἐκλήθησαν *γλῶσσαι*. Διότι αὐτὸ τὸ ὄργανον τοῦ λόγου, ἡ γλῶσσα, κέκτηται ἄπειρον ἐλαστικότητα καὶ ὡς ἐκ τούτου δύναται ποικίλους νὰ ἐκφράζῃ φθόγγους. Ἵνα δὲ ὑπάρξῃ συνεννόησις, δέον ὅπως πάντες οἱ συνεννοούμενοι ἀκολουθῶσι τῷ αὐτῷ γλωσσικῷ συστήματι.

Οἱ πρῶτοι λοιπὸν ἄνθρωποι, οἱ τὴν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ κοινωνίαν ἀποτελέσαντες, θὰ συνδιελέγοντο πρὸς ἀλλήλους ἐν τῷ αὐτῷ γλωσσικῷ ἰδιώματι, τοῦτ' ἔστι θὰ εἶχον μίαν καὶ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν. Ὅτε δὲ διεσκορπίσθησαν πολλαπλασιαζόμενοι εἰς τὰ τέσσαρα πέρατα τῆς γῆς, θὰ συναπέφερον βεβαίως καὶ τὸ κοινὸν γλωσσικὸν ἰδίωμα. Ἀλλὰ ἡ γλῶσσα μεταβάλλεται διηνεκῶς, ὑφίσταται τροποποιήσεις, ἀλλοιώσεις τοιαύτας καὶ τηλικαύτας, οἵας καὶ ὅσας βλέπομεν σήμερον ἐπὶ τῆς ὑφηλίου. Εἰς τὴν ἐλαστικὴν ταύτην ἰδιότητα τῆς γλώσσης ἀποβλέποντες οἱ περὶ αὐτῆς ἀσχολούμενοι, ἐπενόησαν, πάνυ δικαίως, πρὸς ἐμπέδωσιν καὶ προφύλαξιν αὐτῆς, τὴν *γραμματικὴν* καὶ τὸ *συντακτικόν*, ἅτινα διδάσκουσι τοὺς τρόπους τῆς ἐξωτερικεύσεως τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων κατά τι ὡρισμένον γλωσσικὸν σύστημα.

Οἱ γλωσσολόγοι δὲ ἀπέδειξαν σήμερον ὅτι πᾶσαι αἱ γλῶσσαι ἔχουσι συγγένειαν πρὸς ἀλλήλας. Καὶ διῄρεσαν αὐτὰς εἰς τρεῖς τάξεις. Ἡ πρώτη περιλαμβάνει τὰς *ἰνδο-εὐρωπαϊκὰς γλώσσας*, ἤτοι τὴν σανσκριτικήν, τὴν περσικήν, τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, ὑποδιαιρεθείσας εἰς δύο κλάδους, τὸν ἑλληνοκελτικὸν ἢ ἑλληνο-λατινικὸν καὶ τὸν σλαυο-γερμανικόν.

Ἡ δευτέρα συγκροτεῖται ἐκ τῶν *σημιτικῶν γλωσσῶν*. Τοιαῦται δέ εἰσιν: ἡ ἑβραϊκή, ἡ ἀραβική, αἱ γλῶσσαι τῶν Αἰγυπτίων, τῶν Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων.

Εἰς τὴν τρίτην δὲ τάξιν ὑπάγονται αἱ *ἀλταϊκαὶ γλῶσσαι*, αἵτινες εἶναι πολυπληθεῖς: ἡ τουρκική, ἡ οὐγγρική, ἡ φιλλανδική, ἡ λαπωνική, ἡ ἐσθονική, ἡ δζαγαταϊκή, ἡ τουρκομανική, ἡ νογαϊκή, αἱ γλῶσσαι τῶν Σαμογετῶν, Μογγόλων, Καλμούκων κτλ.

Οἱ γλωσσολόγοι, ἐν οἷς ὁ Alphonse Pictet, ἐν τῇ διτόμῳ ὀγκώδει *Γλωσσικῇ* αὐτοῦ *Παλαιοντολογίᾳ*, περισυλλέξαντες τὰς ἐν ἁπάσαις ταύταις ταῖς γλώσσαις κοινὰς λέξεις, συνεκρότησαν τὸν σκελετόν, οὕτως εἰπεῖν, ἑτέρας γλώσσης προϊστορικῆς, κοινῆς μητρὸς καὶ πηγῆς ἁπασῶν τῶν γλωσσῶν, ἀπὸ τῆς σανσκριτικῆς μέχρι τῆς ἰρλανδικῆς, ἀνευρόντες οὕτω τὴν ἐν ταῖς γλώσσαις ἑνότητα καὶ συγγένειαν καὶ δι' αὐτῆς ἀποδείξαντες τὴν κοινὴν τῶν ἀνθρώπων προέλευσιν καὶ καταγωγήν. Ὠνόμασαν δὲ τὴν κοινὴν ταύτην γλῶσσαν *ἀριανὴν* καὶ τοὺς ταύτην λαλοῦντας *Ἀριανούς* (ἡ σανσκριτική, ἡ ἀρχαία γλῶσσα δηλαδὴ τῶν Ἰνδῶν, δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ μήτηρ, ἀλλ' ἀδελφὴ τῶν ἄλλων ὁμοειδῶν γλωσσῶν, οἷον τῆς ἑλληνικῆς, λατινικῆς, ἰρανικῆς ἢ περσικῆς κτλ.).

Παρατίθεμεν ἐνταῦθα παγκοσμίους, οὕτως εἰπεῖν, λέξεις ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων, ὡς τὸ ὄνομα τοῦ προϊστορικοῦ ἐκείνου λαοῦ, τοῦ *θεοῦ*, τοῦ *σίτου*, τοῦ *ὄφεως* κλπ.

Διὰ τῆς σπουδῆς τῆς σανσκριτικῆς κατεδείχθη ὅτι arya καλοῦνται οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν ἀνωτάτην κοινωνικὴν τάξιν, τὴν τάξιν τῶν ἀνδρείων· σημαίνει δὲ ἀνδρεῖος, σεβαστός, εὐγενής, κύριος· ἐξ αὐτῆς προῆλθον καὶ παράγωγοι σανσκριτικαὶ λέξεις, ὡς *aryaman* = φίλος, ἑταῖρος· *aryaka* = ἄνθρωπος, σεβαστός, *aryata* = διαγωγὴ ἔντιμος. Ἐν τῇ ζενδικῇ, ἤτοι τῇ ἀρχαίᾳ περσικῇ, ἁπαντᾷ ἡ λέξις *airya* καὶ *airyana* = σεβαστός, ἐξ ἧς τὸ περσικὸν *iran*, *irani* = Ἰράνιος, Πέρσης. Ἡ λέξις *Γερμανὸς* σημαίνει ἀνὴρ ἀνδρεῖος, ἡ δὲ λέξις *herr* = κύριος ἀνάγεται εἰς τὸ αὐτὸ θέμα.

Ἐπίσης τὸ ὄνομα τῆς νήσου *Ἰρλανδίας*, κατοικηθείσης ἔκπαλαι καὶ μεινάσης μακρὰν τῆς ἐπιδρομῆς ἑτέρων λαῶν, διασῴζει τὴν λέξιν ταύτην. Διότι *Ἰρλανδία* σημαίνει *χώρα τῶν ires*, τῶν ἀνδρείων, ἐν τῇ ἰρλανδικῇ δὲ γλώσσῃ *er* σημαίνει εὐγενής, ἥρως. Ἐν τῇ ἑλληνικῇ αἱ λέξεις *Ἄρης, ἀρειμάνιος, ἥρως, ἄρρην, ἀρετή, ἀρήιος, ἄριστος* ἐνέχουσι τὴν ἔννοιαν τῆς *ἀρετῆς*, τῆς ἀνδρείας. Παραλείποντες ὀνόματα ἑτέρων λαῶν, σημειοῦμεν ὅτι καὶ ἐν τῇ τουρκικῇ τὸ *er, erkek* σημαίνει ἀνδρεῖος. Τοιαῦται ὅμοιαι λέξεις παρώρμησαν τοὺς γλωσσολόγους εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι, ὅτε οἱ λαοὶ ἐν χρόνοις προϊστορικοῖς δὲν ἦσαν διεσκορπισμένοι, θὰ ἐκαλοῦντο διὰ τοῦ κοινοῦ ὀνόματος *arya, ἄριοι*.

Ἀρχαιότατα κειμήλια τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης

Τὸ ὄνομα τοῦ *Θεοῦ* δὲν εἶνε ἐφεύρημα τῶν νεωτέρων χρόνων, ἀλλὰ προϊστορικόν, γνωστὸν καὶ τῷ προϊστορικῷ λαῷ. Οὕτω ἐν τῇ σανσκριτικῇ ἁπαντᾷ τὸ ἀρχαιότατον ὄνομα τοῦ *Θεοῦ*, διατηρηθὲν μέχρις ἡμῶν. Ἡ λέξις *dèva*, φωτεινός, οὐράνιος, ἥτις ἔμεινεν ἄθικτος ἐν τῇ σανσκριτικῇ, μετεβλήθη εἰς τὴν σημασίαν τοῦ *δαίμονος (div* καὶ *dev*, ἐξ οὗ *divané)* παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Πέρσαις, ἕνεκα τοῦ θρησκευτικοῦ σχίσματος τοῦ Ζωροάστρου, καθὼς ἡ ἑλληνικὴ λέξις *δαίμων*, μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, μεταβαλοῦσα σημασίαν, δηλοῖ κακοποιὸν πνεῦμα. Ἐν Εὐρώπῃ διετηρήθη ἐν τῷ πολυθεϊσμῷ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἰταλίας (*Θεός, Deus*) παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἰρλανδοῖς (*dia, dei*), παρὰ τοῖς Λιθουανοῖς τῆς Πολωνίας (*deivas*). Ἐκ τοῦ αὐτοῦ θέματος τὸ ἑλληνικὸν

Ζεύς, δῖος. Ἐν τῇ ἀραβικῇ δὲ ἁπαντᾷ ἡ λέξις خو *ζὰβ* ἢ *ζοῦ*, φλόξ, φῶς· خيا, φῶς, αἵτινες δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰς διαληφθείσας λέξεις. Παράβαλε δὲ καὶ τὴν ἀρμενικὴν λέξιν *as-fats* = Θεός.

Ἐκτὸς τῆς λέξεως *Γεχοβά*, ἥτις σημαίνει τὸν Πλάστην, γινώσκομεν ἐκ τῆς ἱερᾶς Ἱστορίας ὅτι τὸ δεύτερον συστατικὸν τῶν λέξεων *Ἰσραήλ, Γαβριὴλ* σημαίνει τὸν *Θεόν*. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἁπαντᾷ καὶ ἐν ταῖς λέξεσιν *Ἐμμανουήλ, Ἀλληλούια, Ἠλί* (ἤτοι Θεέ μου), *Ἠλίας* κτλ., *Ἐλιέζερ, Ἐλιακεὶμ* κτλ.

Δὲν βλέπομεν μετ' ἐκπλήξεως τὸ θέμα τοῦτο εἰς τὸ *Βῆλος, Baal* τῶν Βαβυλωνίων, εἰς τὸ *Ἥλιος* τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, εἰς τὸ *ilàχ* (الله) τῶν ἀρχαίων Ἀράβων, οἵτινες πρὸ τοῦ Μωαμεθανισμοῦ ἐτύγχανον ἀστρολάτραι; Ἡ δὲ περσικὴ λέξις هدا *houda*, ἡ γοτθικὴ *guth* καὶ αἱ ὅμοιαι γερμανικαί, ἡ σλαβικὴ *govicti* καὶ ἄλλαι παραλληλίζονται πρὸς τὴν σανσκριτικὴν *lutla* = ἱερός, *sacrificatus*.

Ἐξετάσωμεν ἤδη καὶ ἑτέρας λέξεις.

Ὁ *ὄφις*, ὁ πλήξας μᾶλλον τὴν φαντασίαν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τοῦ σχήματος, τῆς κινήσεως, τοῦ τρόμου, ὃν μόνη ἡ θέα αὐτοῦ διεγείρει παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ, τὸ ζῷον τοῦτο, τὸ σύμβολον τῆς κακίας, κέκτηται ὑπὲρ τὰ 100 ὀνόματα ἐν τῇ σανσκριτικῇ ἀναλόγως τῶν ἰδιοτήτων αὐτοῦ. Οὕτω τὸ σανσκριτικὸν *ahi* = ὄφις ἁπαντᾷ ἐν τῇ ζενδικῇ ὑπὸ τὴν μορφὴν *azi*, ἐν τῇ περσικῇ *ejder* (ژدر), (*ejderha* καὶ *ejdeha, ejdahra* κοινῶς ἐν τῇ τουρκικῇ) κ. ἀζδέρι, σημαίνει μέγαν ὄφιν, δράκοντα. Ἐν δὲ τῇ περσικῇ μυθολογίᾳ εἶνε ὄφις μετὰ πτερύγων καὶ κεφαλῶν ὡς ἡ παρ' Ἕλλησιν *ὕδρα*. Ἐν τῇ ἑλληνικῇ *ἔχις, ἔχιδνα* (κ. *ὀχιά*), ἐν τῇ λατινικῇ *anguis*. Ἡ σημασία δὲ τῆς ῥίζης εἶνε τὸ σφίγγειν, ὡς ὁ ὄφις σφίγγει τὴν βορὰν αὐτοῦ. Ἐκ τῆς ῥίζης ταύτης ἐν μὲν τῇ σανσκριτικῇ *angha* = ἁμαρτία (παρατηρητέον ὅτι τὰ ὀνόματα τοῦ ὄφεως καὶ τῆς ἁμαρτίας προέρχονται ἐκ τοῦ αὐτοῦ θέματος), ἐν δὲ τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ αἱ λέξεις *ἄγχω, ἀγχόνη, ἀγών, ἀγωνία, ἄγνυμι* κτλ. Ἐκ τοῦ τρόπου τῆς κινήσεως ὁ ὄφις ἐν τῇ σανσκριτικῇ ἐκλήθη *sarpa*. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ θέματος τυγχάνουσιν ἐν μὲν τῇ ἑλληνικῇ αἱ λέξεις *ἕρπω, ἑρπετόν*, ἐν τῇ λατινικῇ *serpo, serpens*, ἐν τῇ ἑβραϊκῇ *sareph* = ὄφις, ἐν τῇ ἀραβικῇ *surfé* (صرف) κάμπη, σκώληξ (*chemille*). Διὰ δὲ τὴν διορατικότητα αὐτοῦ ὠνομάσθη *drgvisha* ἐκ τῆς ῥίζης *drc* (πρόφ. *ντάρς*), δέρκομαι. Οὕτω ἐν τῇ ἑλληνικῇ *δράκων, δρᾶκος*, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γερμανικῇ *draccho*, ῥωσικῇ *drakon*, ἰρλανδικῇ *drais*, σκανδιναυϊκῇ *dreki*, βοημικῇ *drak*, φιλλανδικῇ *traaki*. Καὶ ἐν τῇ ἀραβικῇ ἡ ῥίζα *δερκ ἰδρὰκ* (ادراك درك) ἔχει καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὁρᾶν, ἐννοεῖν.

Ἐξετάσωμεν ἤδη τὸ ὄνομα τοῦ *κυνός*, τοῦ πιστοῦ τούτου καὶ ἀγρύπνου φύλακος τοῦ ἀνθρώπου, τῶν ποιμνίων καὶ τοῦ οἴκου, τοῦ νοήμονος συνοδοῦ τοῦ κυνηγοῦ. Ἐν τῇ σανσκριτικῇ λέγεται *çvãη* (σβὰν) *çuna*, ἐκ τῆς ῥίζ. *çu*, ταχύς, ἢ κατ' ἄλλους ἐκ τῆς ῥίζης *kvan* ἠχεῖν· ἐν τῇ ζενδικῇ *çpak* καὶ *çpaka* (θηλ.). Καθ' Ἡρόδοτον, οἱ Μῆδοι ἐκάλουν *σπάκα* τὴν κύνα. Ἐν τῇ νεωτέρᾳ

περσικῇ *ispak*. Ἐν τῇ συγχρόνῳ περσικῇ (سگ), σέγκ. Ἐν τῇ ῥωσικῇ καὶ πολωνικῇ *sobaka* = κύων. Τὸ ἑλληνικὸν *κύων-κυνός*, τὸ λατινικὸν *canis*, τὸ ἰρλανδικὸν *cu*, ἀλβανικὸν *kév*, ἀρμ. *shun*· τὸ γοτθικὸν *hunds*, ἀγγλοσαξωνικὸν *hunt*, σκανδιναυϊκὸν *hundr*, ἀρχαῖον γερμανικὸν *hunt*, λιθουανικὸν *szy, szunes* (γεν.). Ὁ κύων ἐν τῇ σανσκριτικῇ ὀνομάζεται καὶ *kànlèyaka* καὶ *kulákshutâ* οἰκιακὸν ζῷον (ἐκ τοῦ *kula* = οἶκος). Ἐπίσης ἐν τῇ ἑλληνικῇ *σκύλαξ, σκύλλος* (καθ' Ἡσύχιον *κύλλας*), ἐν τῇ νεοελληνικῇ κουλούκι, σκυλάκι. Ἐν τῷ ἑλληνοφώνῳ Ἀραβανίῳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας *kulak* = κυνάριον. Τὸ ἰρλανδικὸν *cuileann*.

Ὁ ποιητὴς José Maria d'Heredia
ἰδὲ σελίδας 217—223

Περὶ τοῦ ἵππου ἡ σανσκριτικὴ κέκτηται πλείονας τῶν 150 λέξεων. Μετὰ τῆς λέξεως *açva* (ἄσβα) ἐκ τῆς ῥίζ. *aç, acu*, ταχύς, *ὠκὺς* συσχετίζονται αἱ ἑξῆς λέξεις: ζενδικ. *açpa*, περσικ. *esb* (اسب) καὶ παράγωγα (اسبوار) ἐσπβάρ, ἐξ οὗ κατὰ παραφθορὰν *σουβάρ, σουβαρῆ* = ἱππεύς, κουρδ. *asp*, βουχαρ. *asb*. Ἐν τῇ κυπριακῇ διαλέκτῳ *ἄππαρος*, ἑλλην. *ἵππος*[1], αἰολικὴ διάλεκτος *ἴκκος*.

Μετὰ τῆς σανσκριτικῆς λέξεως *capala*, ταχὺς ἵππος συσχετίζονται αἱ λέξεις, ἀρχ.σλαβικὴ *kobyla*, οὐγγρικὴ *kabala*, λατινικὴ *cavallus* (ἰταλ. *ca-vallo*, γαλ. *cheval*), ἑλληνικὴ *καβάλλης*. Ἐν τῇ στήλῃ τῶν σανσκριτικῶν λέξεων λεξιλογίου τινὸς τῶν σημαινουσῶν ἵππον ὑπάρχει ἡ λέξις *atya*. Αὕτη δὲν διασῴζεται καὶ νῦν ἐν τῇ τουρκικῇ λέξει *ἄτ*; Ἐπίσης σανσκριτικ. *pârâsika*), ἑβραϊκ. *parash*, ἀραβ. *férés*, ἐξ ἧς *faris*, ἱππεὺς πέρσης, γερμαν. *Pferd*.

Ἡ σανσκριτικὴ λέξις *kêçarik* δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν τουρκικὴν *kesrak* (قيصراق) φορβάς;

Ὁ *σῖτος*, ἡ πρώτη αὕτη τροφὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἐκαλλιεργήθη καὶ ὠνομάσθη κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ κεντρῴᾳ Ἀσίᾳ καὶ ἐξ αὐτῆς διεδόθη εἰς τὴν ἄλλην Ἀσίαν καὶ τὴν Εὐρώπην. Ὁ Κάϊν ἦτο γεωργός, κατὰ τὴν Γένεσιν. Ὠνομάζετο λοιπὸν *sita, silya* ἐν τῇ σανσκριτικῇ, *chitta* ἐν τῇ ἑβραϊκῇ, *χηντὰ* (حنطه) ἐν τῇ ἀραβικῇ, *κενδοὺμ* (كندم) περσικόν, σῖτος.

1. Ἡ μετατροπὴ τοῦ κ εἰς π εἶνε συνήθης, ὡς κότε, πότε, ποῦ, κοῦ;

Ἡ δὲ σημασία τοῦ θέματος εἶνε λευκός, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἄλλα εἴδη τῶν δημητριακῶν. (Ἡ γαλλικὴ λέξις *blé*, ἐκ τῆς λατινικῆς *bladum*, χόρτον). Ἐπίσης ἐν τῇ σανσκριτικῇ *robus* εἶνε εἶδος σίτου, καὶ *arbha* χόρτον. Οὕτω :

arbha,	*σῖτος*,	ἰρλανδικόν,
éljbi,	*κριθή*,	ἀλβανικόν,
arpa,	*κριθή*,	τουρκικόν,
arbai,	*κριθή*,	μογγολικόν,
arpa,	*κριθή*,	οὐγγρικόν.

Παραβάλλωμεν δὲ πρὸς τούτοις καὶ τὴν ὁμοιότητα τῶν λατινικῶν λέξεων *arbor, arbre, herbe*.

Φαίνεται ὅτι οἱ λαοὶ ἀποχωριζόμενοι ἀπεκόμιζον μὲν καὶ λέξεις τῶν κοινῶν ἀντικειμένων, ἃς ὅμως μετεσχημάτιζον ἀναλόγως τῶν νέων συνθηκῶν τοῦ τόπου, ἐν ᾧ διέμενον. Διὰ τῆς αὐτῆς λέξεως ἐκάλουν καὶ τὸν *σῖτον* καὶ τὴν *κριθήν*.

Ταῦτα τὰ παραδείγματα ἀρκοῦσιν ἵνα δείξωσιν ὅτι αἱ ποικίλαι γλῶσσαι τῆς ὑφηλίου σχετίζονται καὶ συγγενεύουσι, κοινὴν ἔχουσαι τὴν καταγωγήν.

Ἡ ἔναγχος συστηθεῖσα γλωσσολογικὴ ἐπιστήμη κατέδειξε τὴν συγγένειαν ταύτην καὶ δι' αὐτῆς τὴν κοινὴν προέλευσιν τῶν γλωσσῶν καὶ τῶν ἐθνῶν. Ἡ γλωσσικὴ Παλαιοντολογία, διὰ τῶν σοφῶν εὐρωπαίων ἐρευνητῶν ἐξετάζουσα τὰς ἀποσβεσθείσας νεκρὰς γλώσσας καὶ συγκρίνουσα ταύτας πρὸς τὰς ἐπιζώσας, δὲν ἀμφιβάλλει περὶ τῆς ὑπάρξεως κατὰ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους ἐνιαίου γλωσσικοῦ ἰδιώματος, ὅπερ ταῖς ἐπιδράσεσι τοῦ χρόνου, τοῦ περιβάλλοντος, τῶν μεταναστεύσεων καὶ ἄλλων αἰτίων ἀλλοιούμενον σὺν τῷ χρόνῳ εἰς πληθὺν γλωσσῶν διῃρέθη, ὡς ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ κλίματος, ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς θερμότητος προῆλθον αἱ φυλαί, αἱ σωματικαὶ διαφοραὶ τῶν ἀνθρώπων. Αἱ δὲ ἑκάστοτε παρουσιαζόμεναι νέαι ἀνάγκαι, τὰ ἑκάστοτε ἀναφαινόμενα νέα ἀντικείμενα τοῦ ὀργανικοῦ καὶ ἀνοργάνου βασιλείου, αἱ ποικίλαι νέαι αἰτίαι καὶ ἐπιρροαί, πρὸ πάντων δὲ αὐτὴ ἡ ἐλαστικὴ καὶ εὔπλαστος τῆς ἀνθρωπίνης γλώσσης φύσις συνετέλεσαν εἰς τὴν πολυγλωσσίαν, ἤτοι εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν πολυαρίθμων ἐπὶ τῆς ὑφηλίου λαλουμένων γλωσσῶν.

ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

★ Ἡ εὐγνωμοσύνη, ὡς τὰ εὐαίσθητα καὶ τρυφερὰ ἐκεῖνα ἄνθη ἄτινα θάλλουσιν ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὀρέων καὶ μαραίνονται εἰς τὰ ταπεινὰ μέρη, ἀναπτύσσεται μόνον ἐντὸς τῶν ὑψηλῶν καὶ εὐγενῶν καρδιῶν.

★ Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην ἀγάπης μᾶλλον ἢ δόξης.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΔΟΣ ΠΟΙΗΤΡΙΑΣ

ΦΙΤΝΕΤ ΧΑΝΟΥΜ[1]

Μεταξὺ τῶν ὀθωμανῶν ποιητῶν δὲν σπανίζει τὸ ὡραῖον φῦλον.

Ὁ ἐκ τῶν συγχρόνων λογογράφων Χατζῆ-βέη-ζαδὲ Ἀχμὲτ Μουχτὰρ ἐφένδης ἐν Ἐγχειριδίῳ, ἐκδοθέντι πρὸ δωδεκαετίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπιγραφομένῳ **«Σακὶρ χανουμλαριμὶζ»**, ἤτοι **«Αἱ ποιήτριαί μας»**, ἀναγράφει ἐν ὅλῳ εἴκοσι πέντε ὀθωμανίδας ποιητρίας, ἀρχαίας καὶ νεωτέρας, ὧν συντομωτάτην βιογραφίαν δημοσιεύει.

Τὴν ἐξέχουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν ἀρχαιοτάτων ποιητριῶν κατέχει ἡ *Φιτνὲτ χανούμ*, ἧς τὰ ποιήματα, μεταξὺ τῶν κλασσικῶν τασσόμενα, ἐξεδόθησαν ὑπὸ τὸν τίτλον **«Διβάνι Φιτνὲτ χανούμ»**, ἤτοι «*Συλλογὴ τῶν ποιημάτων τῆς Φιτνέτ*», ἢ «*Τὰ ἅπαντα τῆς Φιτνέτ*».

Κατὰ τὸν Ἀχμὲτ Μουχτὰρ ἐφένδην, ἡ Φιτνὲτ χανοὺμ ἦτο θυγάτηρ τοῦ Μεχμὲτ Ἐσσὰτ ἐφένδη, ἀνελθόντος εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Σεϊχουλισλὰμ κατὰ τὸ 1191 ἔτος τῆς Ἐγείρας (1777), ἀδελφὴ τοῦ Μεχμὲτ Σερὴφ ἐφένδη, δὶς ἀνελθόντος εἰς τὸ αὐτὸ ἀξίωμα τοῦ Σεϊχουλισλὰμ κατὰ τὸ ἔτος τῆς Ἐγείρας 1192 (1778) καὶ 1201 (1786) καὶ σύζυγος τοῦ ἐκ τῶν ἱεροδιδασκάλων Δερβὶς ἐφένδη, ὅστις κατὰ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ Σουλτὰν Σελὶμ τοῦ Γ΄ (1789) διωρίσθη εἰς τὴν θέσιν Ῥούμελη Καζασκερῆ[2] καὶ Νακὶπ-οὐλ-ἐσράφ[3].

1. *Φιτνὲτ* εἶναι λέξις ἀραβική, σημαίνουσα ὀξύνοιαν, ἀγχίνοιαν, ὥστε καὶ ἡ *Φιτνὲτ χανοὺμ* ἐξελληνιζομένη δύναται νὰ κληθῇ *κυρία Ἀγχινόη*.

2. *Καζασκέρ*, κυρίως *Καζῆ ἀσκέρ*, σημαίνει: κριτὴς τοῦ στρατοῦ, μέγας κριτής. Εἶναι βαθμὸς θρησκευτικός, ἀμέσως μετὰ τὸν τοῦ *Σεϊχουλισλάμ*, τοῦ ἀνωτάτου πνευματικοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Μουσουλμάνων. Δύο ὑπάρχουσι καζασκέρηδες, ὁ *Ῥούμελη Καζασκερῆ*, ὁ *κριτὴς τῆς Ῥωμελίας*, ὁ ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος καθ' ἡμᾶς πάσης Ῥωμελίας, καὶ ὁ *Ἀνατολὴ Καζασκερῆ*, ὁ *κριτὴς τῆς Ἀνατολῆς*, ὁ ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος πάσης Ἀνατολῆς.

3. *Νακὶπ-οὐλ-ἐσράφ*, ἐπίτροπος τῶν Σερίφηδων· εἶναι καὶ οὗτος ἀνώτατος θρησκευτικὸς βαθμός. *Σερὶφ* δὲ (πληθ. *Ἐσράφ*) καλεῖται ὁ κατ' εὐθεῖαν ἐκ τῆς γενεᾶς τοῦ Μωάμεθ καταγόμενος. Ὁ Νακὶπ-οὐλ-ἐσράφ εἶναι οἱονεὶ ὁ ἐπίτροπος τῶν Ἁγίων Τόπων.

Ἐξ ὕμνων αὐτῆς πρὸς τὸν Σουλτὰν Μουσταφᾶν τὸν Γ΄, τὸν Σουλτὰν Ἀπδοὺλ Χαμὶτ Α΄ καὶ τὸν Σουλτὰν Σελὶμ τὸν Γ΄ μανθάνομεν ὅτι ἡ Φιτνὲτ χανοὺμ ἤκμασε κατὰ τὸ τελευταῖον ἥμισυ τῆς ΙΗ΄ ἑκατονταετηρίδος, καθόσον ὁ μὲν Σουλτὰν Μουσταφᾶς ὁ Γ΄ ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1757, ὁ δὲ Σουλτὰν Σελὶμ ὁ Γ΄ τῷ 1789, βασιλεύσας μέχρι τοῦ 1807, ὁπότε διεδέξατο αὐτὸν ὁ Σουλτὰν Μουσταφᾶς ὁ Δ΄ καὶ τοῦτον λίαν ἐνωρὶς ὁ Σουλτὰν Μαχμοὺτ Β΄, πάππος τοῦ νῦν εὐκλεῶς ἀνάσσοντος Σουλτὰν Ἀπδοὺλ-Χαμὶτ-Χὰν τοῦ Β΄.

Θυγάτηρ, ἀδελφὴ καὶ σύζυγος ἐξόχων κληρικῶν, ἀνελθόντων εἰς τὰ ὕπατα ἀξιώματα τῆς μουσουλμανικῆς ἱεραρχίας ἡ Φιτνὲτ χανούμ, πεπροικισμένη ἐκ φύσεως ὑπὸ ἐξόχου πνεύματος, ἀνεδείχθη μία τῶν ἐξοχωτάτων συγχρόνων αὐτῇ λογίων.

Ἡ Φιτνὲτ χανούμ, ἐν οἴκῳ ἐξόχων θεολόγων καὶ λογίων γεννηθεῖσα καὶ ἀναπτυσσομένη ἐν μέσῳ περιβάλλοντος μουσολήπτου, ἐσπούδαζεν οἴκοι καὶ ἐξέμαθε τελείως τὴν ἀραβικὴν καὶ περσικὴν γλῶσσαν, ἐπιδοθεῖσα δὲ εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀραβικῆς φιλολογίας καὶ τῆς περσικῆς ποιήσεως, ἀνεδείχθη ποιήτρια ἔξοχος καὶ μοναδικὴ τῶν χρόνων αὐτῆς, τιμωμένη οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ἐξεχόντων ἐν τοῖς γράμμασι συγχρόνων της, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων.

Ὁ μελετῶν τὰ ποιήματά της θαυμάζει τὴν εὐχέρειαν, μεθ' ἧς χειρίζεται τὸν κάλαμον, τὴν καλλιέπειαν, τὸ ὕψος τῶν ἰδεῶν της, τὴν εὐστροφίαν καὶ τὸν πλοῦτον τῆς ὁμοιοκαταληξίας, ἥτις ἀπαιτεῖ εὐρυμάθειαν οὐ τὴν τυχοῦσαν.

Ἐν παντὶ ποιήματί της ἀποτυποῦται ἡ ἔμπνευσις τῆς καλλιλόγου περσικῆς ποιήσεως, αἱ δὲ περσικαὶ λέξεις ἐν παντὶ στίχῳ ἀποτελοῦσιν ἀδάμαντας ἐν ἀπαστράπτοντι περιδεραίῳ, ὅπερ ἐφιλοτέχνησεν ἔξοχος καλλιτέχνης.

Ἡ Φιτνὲτ χανοὺμ ὁμοιάζει πρὸς ἀηδόνα, ἥτις, καίτοι ἐν κλωβῷ, ᾄδει ἡδυμόλπως τὸν ἔρωτα, τανύουσα τὰς πτέρυγας, ὡσεὶ εὑρίσκεται ἐντὸς ὁρίζοντος μυροβλήτου ῥοδῶνος.

Ἡ ποιήτριά μας, ἐκτὸς τῶν ᾠδῶν καὶ ᾀσμάτων, συνέγραψε καὶ πολλὰ ἐπιγράμματα ἐκ τοῦ εἴδους τῶν χρονογραμμάτων, ἀναδειχθεῖσα ἔξοχος ἐπιγραμματογράφος.

Χρονόγραμμα (*Ταρὶχ*) καλεῖται παρ' Ὀθωμανοῖς ᾠδὴ ἢ ἐπίγραμμα, καταλῆγον εἰς μονόστιχον ἢ δίστιχον, συγκείμενον ἐκ λέξεων, ὧν ἡ ἀριθμητικὴ ἀξία τῶν γραμμάτων προστιθεμένη ἀποτελεῖ τὸ ἔτος, καθ' ὃ συνέβη τὸ γεγονὸς ἢ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἐπιγράμματος. Ὁ ποιητὴς εἶναι ἐλεύθερος νὰ ὑποδείξῃ λίαν τεχνηέντως ἐν τῷ μονοστίχῳ ἢ διστίχῳ ὅτι μόνον ἡ ἀριθμητικὴ ἀξία τῶν ἐνστίκτων ἢ τῶν ἀστίκτων γραμμάτων τῶν λέξεων αὐτοῦ δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει πρὸς ὁρισμὸν τῆς χρονολογίας τοῦ ὑποκειμένου τῆς ᾠδῆς ἢ τοῦ ἐπιγράμματος.

Χάριν περιεργίας μεταφράζομεν ἓν ἐκ τῶν πολλῶν χρονογραμμάτων της, ὅπερ συνέταξεν ἐπὶ τῇ ἀνεγέρσει κρήνης, ἣν *Χαμηδέ τις χανοὺμ* ἀνήγειρεν εἰς μνημόσυνον τῆς ψυχῆς αὐτῆς.

Εἰς τὴν μνήμην ἀνηγέρθη — Χαμηδὲ χανοὺμ ἡ κρήνη.
Δέησιν θερμὴν ἂς κάμῃ — ὅστις τὸ νερόν της πίνει.
Ζείδωρον ἐκ τοῦ κρουνοῦ της — ὕδωρ ῥέει καὶ ἀνέτως
ὁ τὴν δίψαν του πραΰνων — θὰ ἀνεύρῃ καὶ τὸ ἔτος.

Τὸ χρονόγραμμα εἶναι παρ' ἡμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις Εὐρωπαίοις ἄγνωστον, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀκατόρθωτον.

Τοιαῦτα χρονογράμματα ἔξοχα ἔν τε τῇ συλλήψει καὶ τῇ συνθέσει ἀπαντῶσιν ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν ποιημάτων της οὐκ ὀλίγα.

Ἐξέχουσι τὰ ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει εἰς τὸν θρόνον τοῦ Σουλτὰν Μουσταφᾶ καὶ τοῦ Σουλτὰν Ἀπδοὺλ Χαμὶτ Α΄, ἐπὶ τῇ ἀνεγέρσει τῆς κρήνης τοῦ Σουλτὰν Μουσταφᾶ, τοῦ ἐν Βεϊλέρβεῃ τοῦ Βοσπόρου τεμένους τοῦ Σουλτὰν Ἀπδοὺλ Χαμίτ, ἐπὶ τῇ γεννήσει τῆς βασιλόπαιδος Χιπὲτ-οὺλ-λάχ (Δωροθέας), θυγατρὸς τοῦ Σουλτὰν Μουσταφᾶ, τοῦ βασιλόπαιδος Σουλεϊμάν, υἱοῦ τοῦ Σουλτὰν Ἀπδοὺλ Χαμίτ, τοῦ βασιλόπαιδος Μεχμέτ, υἱοῦ τοῦ Σουλτὰν Μουσταφᾶ, τῆς βασιλόπαιδος Χαδιτζέ, θυγατρὸς τοῦ Σουλτὰν Ἀπδοὺλ Χαμὶτ Α΄, τοῦ Σουλτὰν Σελὶμ τοῦ Γ΄, υἱοῦ τοῦ Σουλτὰν Μουσταφᾶ καὶ ἐπὶ τῇ ἀνεγέρσει μεγάρων, κρηνῶν καὶ βιβλιοθηκῶν διαφόρων μεγιστάνων.

Αἱ ᾠδαὶ αὐτῆς εἰσι τεταγμέναι κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν ἐν τῇ ὁμοιοκαταληξίᾳ, ἤτοι κατ' ἀκροστιχίδας, ἀντιθέτως πρὸς τὰς ἡμετέρας, καθόσον, ἐν ᾧ αἱ ἡμέτεραι λογίζονται κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ στίχου, ἐν τῇ τουρκικῇ ποιήσει λογίζονται κατὰ τὸ τέλος αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν ᾀσμάτων αὐτῆς τὸ ἐξοχώτατον, κατὰ τοὺς ὀθωμανοὺς λογοκρίτας, καὶ ὅπερ ὁ Ἀχμὲτ Μουχτὰρ ἐφένδης ὡς τοιοῦτον περιέλαβεν ἐν τῷ Ἐγχειριδίῳ του «Αἱ Ποιήτριαί μας» δημοσιεύομεν ἐν πιστῇ, ὅσον τὸ δυνατόν, μεταφράσει εἰς τὸ πεζόν,

Τὰ ῥόδα ἐρυθριῶσιν ἐξ αἰδοῦς, ὅταν ἐκείνη ἡ κάλυξ γελᾷ.
Ὁ ὑάκινθος κυρτοῦται ἐκ ζηλοτυπίας, ὅταν ὁ λόφος του κύπτῃ.
Καὶ ὁ φοῖνιξ προσπίπτει εἰς τὸ καλάμιον τοῦ ἔρωτος.
Εἰς τὴν θήραν τῶν καρδιῶν καὶ ὁ ἄριστος κυνηγὸς λανθάνει εἰς τὴν σκοποβολήν.
Καὶ ἡ μᾶλλον ταπεινὴ κάλυξ γίνεται εὐγενὴς ὡς τὸ ῥόδον.
Τῆς ἐρώσης καρδίας τὸ δάκρυ χύνεται ὡς ἡ δρόσος.
Κάθε πῦρ εἶναι εἷς ὄφις εἰς τὴν γωνίαν τοῦ ὡραίου
μέχρις ὅτου τὸ κτένιον τεθῇ ἐπὶ τῶν μαύρων βοστρύχων τοῦ προσώπου.
Ἐὰν σκοπεύῃς, Φιτνέτ, νὰ παραδοθῇς εἰς τὸν ἔρωτα,
μὴ ἀπομακρύνεσαι, ὅσον τὸ δυνατόν, ἀπὸ τὴν θελξικάρδιον ὕλην.

Μεταξὺ τῶν *Ἀπάντων* τῆς Φιτνὲτ εὕρηται καὶ ἀναφορὰ ἔμμετρος, ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν Σουλτᾶνον. Ἐκ τῆς ἀναφορᾶς ταύτης μανθάνομεν ὅτι ἡ ποιήτρια εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ βίου της περιῆλθεν εἰς ἀπορίαν.

Ἡ ἀναφερομένη δὲν μνημονεύει τὸν Σουλτᾶνον, πρὸς ὃν ἀποτείνεται, ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ ἀπετείνετο πρὸς τὸν Σουλτὰν Σελὶμ τὸν Γ΄, ὅστις ποτὲ ἐφιλοξενήθη παρ' αὐτῇ.

ISMANOGLIO

Τὴν ἀναφορὰν ταύτην διὰ τὸ περίεργον αὐτῆς δημοσιεύομεν ἐν μεταφράσει ἐλευθέρᾳ καὶ ἐμμέτρως, προσπαθήσαντες ἐν τῇ μεταφορᾷ νὰ τηρήσωμεν καὶ τὰς λέξεις καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Φιτνὲτ χανούμ.

Ἡ ἀναφορὰ ἔχει οὕτως:

Ὦ βασιλεῦ πανένδοξε, — μεγάθυμε σκηπτοῦχε,
μεγαλειότατε κλεινέ, — οἰκτίρμον, τροπαιοῦχε,
Ὦ! ἥλιε φεγγοβολῶν — εἰς οὐρανὸν εὐκλείας,
σελήνη σελαγίζουσα — εἰς κόσμον εὐπραγίας,
Ὦ ἄναξ πολυέλεε, — πηγὴ ἀγαθωσύνης,
σκιὰ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς — ἄκρας δικαιοσύνης,
Ὦ Ἀλεξάνδρου ὅμοιε — καὶ Καῖσαρ Βυζαντίου,
προστάτα κραταιότατε, — πτωχοῦ τε καὶ πλουσίου,
Ἀδάμας πολυτίμητε — ἐνδόξου Χαλιφείας,
ἁγιωσύνης ἡ πηγὴ — κ' ἐνθέου εὐσεβείας,
Χαλίφη ὑπερένδοξε, — ὑπέρμαχε θρησκείας,
φιλανθρωπίας ἡ πηγὴ — καὶ πάσης σωτηρίας.
Σὺ ἀντιλήπτωρ κραταιὸς — πάντων τῶν τεθλιμμένων,
Σὺ ἰατρὸς πολύτιμος — πάντων τῶν θλιβομένων.
Ἀνέστησας, ὦ βασιλεῦ, — ὡς ἄλλοτ' ὁ Μεσίας,
μ' ἓν φύσημά Σου θαλπερὸν — πολλὰς νεκρὰς καρδίας.
Ἂς αὐξηθῇ τὸ Κράτος Σου — κι' ἂς πίπτουν οἱ ἐχθροί Σου,
εὐκλείας πάντοτε μεστὴ — ἂς εἶναι ἡ ζωή Σου.
Τὴν αἴτησίν μου πρόςδεξαι — μὲ εὐμενείας πνεῦμα
εἰς τοὺς λυγμούς μ' ἐπίνευσον — παρηγορίας νεῦμα.
Ἂς εὐλογῇ ὁ Ὕψιστος — τὰ ἔργα τῶν χειρῶν Σου·
μὴ ῥίψῃς τὴν ἀναφορὰν — χαμαὶ πρὸ τῶν ποδῶν Σου
Ὁ οἰκός μου ὁ πατρικὸς — εἰς κόνιν μετεβλήθη,
ἡ δούλη Σου καὶ τῆς στρωμνῆς — ἀκόμη ἐστερήθη.
Ὁ οἰκός μου ἐρείπιον — ἐγένετο, καὶ φθίνει
ὁ βίος μου ὁ μαρανθεὶς — ἐν φοβερᾷ ὀδύνῃ.
Μ' εἶπον· «Φιτνέτ, μὴ θλίβεσαι — θὰ κτίσῃ τὴν οἰκίαν,
ἐν ᾗ ὁ Ἄναξ ἔτυχέ — ποτε φιλοξενίαν.
Νὰ φθίνῃς ἐν ταῖς θλίψεσιν — ὁ Ἄναξ δὲν θ' ἀφήσῃ,
τὴν χάριν του καὶ ἐπὶ σὲ — πολλὴν θὰ εὐδοκήσῃ».
Τὸ ὕδωρ τοῦ ἐλέους σου — τὴν φλόγα μου ἂς σβύσῃ
καὶ ἐπὶ σὲ ὁ Ὕψιστος — τὴν χάριν του ἂς χύσῃ.
Κατάπεμψόν μοι τὴν χαρὰν — ἐκ τῶν συμφορῶν τὴν δίνην
ἵνα Σοι πέμψῃ ὁ Θεὸς — τῆς δόξης τὴν γαλήνην.
Τὸ ἔλεός Σου δαψιλῶς — εἰς ἅπαντας ἐκχύνεις
καὶ τοὺς οἰκέτας Σου ποτὲ — ἐν θλίψει δὲν ἀφίνεις.
Ἐγὼ πτωχὴ κι' ἀδύνατος, — Σὺ βασιλεύς, γενναῖος,
μύρμηξ ἐγὼ εἰμι, καὶ Σὺ — ὁ Σολομὼν ὁ νέος.
Τὴν θλῖψιν ἄφες, ὦ Φιτνέτ, — θὰ σὲ παρηγορήσῃ
καὶ δαψιλῶς τὴν χάριν του — ὁ Ἄναξ θὰ δωρήσῃ.
Δεήθητε ὑπὲρ αὐτοῦ — μετὰ θερμῆς καρδίας·
δεήσεις δέχετ' ὁ Θεὸς — θυμάτων δυστυχίας.

Ὦ Ὕψιστε, κατάστησον — τὴν δόξαν του ἀκμαίαν
τὸν βίον του μακραίωνα — τὴν χάριν του γενναίαν
Σ' τὰ τέκνα του ἐπίχυνε — μύρα τῆς εὐτυχίας
καὶ κάλυκας κατάστησον — ἀειθαλεῖς εὐκλείας.
Μακρὰν αὐτοῦ τὰ βάσανα, — οἱ πόνοι καὶ τὰ πάθη!
κάθε ἐχθρὸς ἂς ποντισθῇ — 'ς τανήλια τὰ βάθη!
Σ' τὸ πῦρ τῆς νίκης ἂς ψηθῇ — *κεπάτι* ν' ἀπογείνῃ,
καὶ ὡς τὸν οἰκόν μου αὐτὸν — ἐρείπιον νὰ μείνῃ.
Ὁμολογῶ τὴν τόλμην μου — καὶ τὴν ἀδυναμίαν·
ἐρειδομένη, βασιλεῦ, — 'ς τὴν Σὴν μακροθυμίαν,
τὴν αἴτησίν μου ἔπεμψα — 'ς τὸν ὑψηλόν Σου θρόνον,
ἐξαιτουμένη ἴασιν — τῶν τρομερῶν μου πόνων.
Τὸν θρόνον Σου ὁ Ὕψιστος — στερρὸν ἂς τὸν τηρήσῃ
κ' ἡ χάρις Σου εὐγνώμονας — ψυχὰς ἂς ἀναστήσῃ.
Ποιήτρια ὡς ἡ Φιτνὲτ — νὰ εἶναι τεθλιμμένη
δὲν θ' ἀνεχθῇς, καὶ κέλευσον — ἄοικος νὰ μὴ μένῃ.
Ταῦτα *ἐποίησ'* ἡ Φιτνέτ, — γυνὴ δυστυχισμένη,
τὸ ἔργον δ' εἰς τὴν χάριν Σου, ὦ Ἄναξ, ἀπομένει.

Τοιαύτη ἐν συντόμῳ σκιαγραφίᾳ ἡ ποιήτρια Φιτνὲτ χανούμ, ἣν σήμερον παρουσιάζω εἰς γνωριμίαν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ *Ἐτησίου Ἡμερολογίου τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων.*

Ἐν Σμύρνῃ, τῇ 31 8βρίου 1906.

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΚΤΕΝΑΣ

★ Οἱ ἄνθρωποι, ὅταν θέλωσι νὰ βεβαιώσωσί τινα περί τινος πράγματος, ἐπικαλοῦνται μάρτυρα τὸν Θεόν, διότι δὲν φοβοῦνται μὴ διαψεύσῃ αὐτοὺς ποτέ.

Βασίλισσα τῆς Ῥουμανίας.

★ Ὁ στόμαχος καὶ ἡ καρδία πρέπει νὰ ἦναι εὐχαριστημένοι, ἵνα ἡδυνώμεθα θαυμάζοντες τὴν φύσιν. Ἄλλως, ὁ ἥλιος φαίνεται ἡμῖν, ἐμοὶ τοὐλάχιστον, μηχανὴ πρὸς ὡρίμανσιν τῶν πεπόνων, ἡ σελήνη φανάριον τῶν κλεπτῶν, τὰ δένδρα καύσιμος ὕλη, ἡ θάλασσα ἁλμυρὸν ῥευστὸν καὶ ἡ ζωὴ ἀνούσιος ὡς νερόβραστος κολοκύνθη.

Ἐμμ. Δ. Ῥοΐδης.

★ Μία μόνη ὑπάρχει εὐτυχία, ἡ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθηκοντος, μόνη παρηγορία ἡ τῆς ἐργασίας, μόνη ἀπόλαυσις ἡ τοῦ καλοῦ. **Βασίλισσα τῆς Ῥουμανίας.**

★ Ἡ λίαν εὐαίσθητος καρδία ἔχει ἀνάγκην μαθημάτων τινῶν, ἵνα μὴ ῥίπτῃ ὅλον τὸν ὠκεανὸν τῶν αἰσθημάτων αὐτῆς ἐντὸς κοσκίνου. **Βύρων.**

★ Ὅπως ἀναδειχθῇ τις μέγας, ἀνάγκη τὸ ἄτομόν του νὰ ἐξαφανίζηται ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.

★ Ἡ δυστυχία εἶναι σκληρὸν σφυρίον, ὅπερ ἐν ᾧ κτυπᾷ διαπλάττει τὸν χαρακτῆρα.

Η ΛΕΠΡΑ ΥΠΟ ΙΣΤΟΡΙΚΗΝ ΕΠΟΨΙΝ

Οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες
καὶ οἱ λοιποὶ λαοὶ τῆς ἀρχαιότητος διὰ τῆς λέξεως ΛΕΠΡΑΣ
ὑπελάμβανον διαφόρους δερματικὰς νόσους ἰασίμους.

Ἡ Παλαιὰ Γραφὴ παριστᾷ ἡμῖν εἰκόνα συγκεχυμένην διαφόρων δερματικῶν ἀσθενειῶν, καὶ πρὸ παντὸς τῆς λέπρας, περιγραφομένων διαφοροτρόπως ἐν τῇ μεταφράσει τῶν Ἑβδομήκοντα, ἧς ποιούμεθα χρῆσιν τὰ νῦν. Ἐν τῷ Λευϊτικῷ (κεφ. ιγ΄) λέγει· *ἀνθρώπῳ τινὶ ἐὰν γένηται ἐν δέρματι χρωτὸς* ***οὐλὴ*** *ἢ* ***σημασία*** *ἢ* ***ιηλαυγὴς*** *καὶ γένηται ἐν δέρματι χρωτὸς αὐτοῦ* ***ἀφὴ λέπρας***..., συσσωρεύουσα πληθὺν ὅρων καὶ ὀνομασιῶν διαφόρων, ἀναφερομένων τῇ λέπρᾳ εἴτε εἰς ἑτέρας σχετικὰς παθήσεις ἴσως, πλὴν ἐκ πρώτης ἀπόψεως δὲν δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν ἐν ἡμῖν ἀκριβῆ ἰδέαν, ἐὰν οἱ ὅροι οὗτοι ἀναφέρωνται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν λέπραν εἴτε παριστῶσιν ἑτέρας ἀσχέτους ἀσθενείας, ἐπειδὴ οἱ ὅροι τοῦ ἑβραϊκοῦ κειμένου ***σ'ἔθ*** (οἴδημα), ἀνταποδιδομένου διὰ τῆς λέξεως ***οὐλή (σαππαχάθ***=συναγωγή), διὰ τῆς λέξεως ***σημασία*** καὶ ***μπάχερεθ*** διὰ τῆς λέξεως ***τηλαυγής,*** οὐδεμίαν παρέχουσιν ἡμῖν ἰδέαν σαφῆ, κατόπιν ἡ φράσις *καὶ γένηται ἐν δέρματι χρωτὸς αὐτοῦ* ***ἀφὴ λέπρας*** δὲν ἱκανοποιεῖ ἡμᾶς ἀρκετά. Κατωτέρω ἐν τοῖς λοιποῖς ἐδαφίοις λέγει ὅτι, ἂν ἡ θρὶξ τῆς οὐλῆς ἐλευκάνθη καὶ φαίνηται βαθύτερον ἐν τῷ δέρματι, ***ἀφὴ λέπρας ἐστί,*** καὶ ἂν ἡ οὐλὴ περιεστάλη καὶ δὲν ἐπεξετάθη πλειότερον ἐπὶ τοῦ χρωτός, ***σημασία ἐστί.*** Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον προσέτι λέγει «καὶ ἰδοὺ ἀμαυρὰ ἡ ἀφή (ἑβραϊστὶ=*κιέχακ* μεμαρασμένος), *οὐ μετέπεσεν ἡ ἀφὴ ἐν τῷ δέρματι ... σημασία γάρ ἐστι,* καὶ ἐὰν παρατηρηθῇ ὅτι *μετέπεσεν,* ἤτοι ηὐξήθη *ἡ σημασία ἐν τῷ δέρματι,* ***λέπρα ἐστί*** ..... *Καὶ ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ὀφθῇ ἐν αὐτῷ* ***χρὼς ζῶν*** .... (ἑβραϊστὶ *χάγια*), ***λέπρα ἐστὶ*** .... καὶ *ἐὰν γένηται ἐν δέρματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ αὐγάσματα, αὐγάζοντα, λευκανθίζοντα* .... ***ἀλφός ἐστιν*** (ἑβρ. μπόχακ= κηλὶς λευκή). Ὡς ἐξάγεται λοιπόν, ἠδύνατό τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἐν τῇ Βίβλῳ τρία εἴδη λέπρας μόνον διακρίνονται· ἡ *τηλαυγής* (μπάχερετ), ἡ *ἀμαυρὰ* (κιέχακ) καὶ ὁ *ἀλφός* (μπόχακ), τὰ ὁποῖα δυνατὸν νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν ἑλλήνων συγγραφέων ἀναφερόμενα εἴδη.

Οἱ Ἕλληνες διὰ τῆς λέξεως *λέπρα* ἐνόουν διαφόρους δερματικὰς ἀσθενείας, προξενουμένας ἐκ τῆς κακῆς συστάσεως τῶν χυμῶν τοῦ σώματος, ἥτις προυξένει ποιάν τινα φλόγωσιν, γεννῶσαν συνεχῆ ἐξανθήματα. Ἡ φλόγωσις αὕτη ἐκαλεῖτο *φλέγμα* καὶ διῃρεῖτο εἰς διάφορα εἴδη. Ὁ Πλάτων ἀναφέρει ὅτι οἱ *ἀλφοί,* αἱ *λεῦκαι* καὶ ἕτεραι τοῦ αὐτοῦ εἴδους ἀσθένειαι γεννῶνται ἐκ τοῦ λευκοῦ

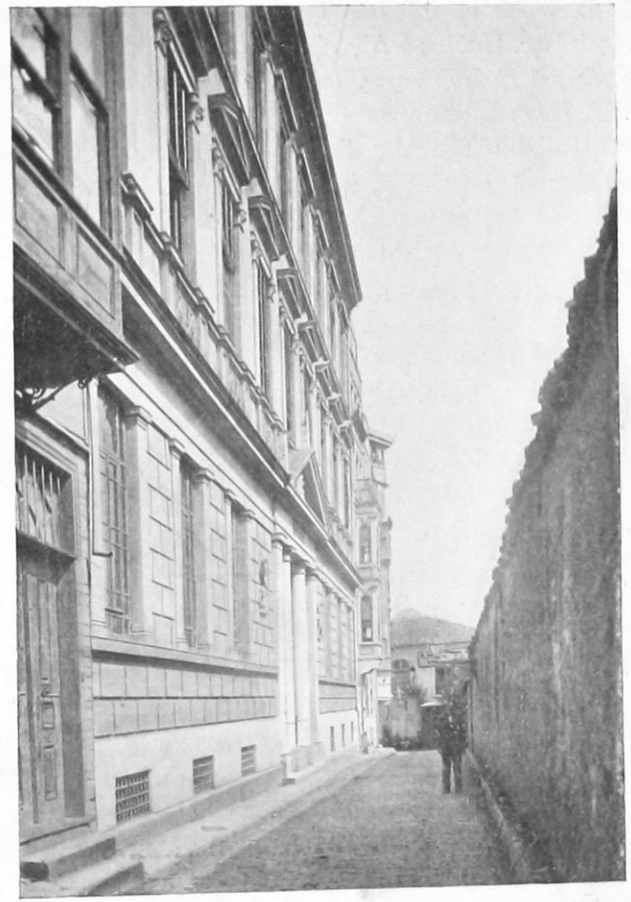

Ἄποψις Ζωγραφείου Γυμνασίου

φλέγματος. «*Τὸ δὲ λευκὸν φλέγμα διὰ τὸ τῶν πομφολύγων πνεῦμα χαλεπὸν ἀποληφθέν, ἔξω δὲ τοῦ σώματος ἀναπνοὰς ἴσχον, ἠπιώτερον μέν, καταποικίλλει δὲ τὸ σῶμα λεύκας ἀλφούς τε καὶ τὰ τούτων ξυγγενῆ νοσήματα ἀποτίκτον*» (Πλάτ. τόμ. Δ΄, σελ. 397). Ὁ αὐτὸς ἀναφέρει προσέτι ὅτι οἱ συγκεχυμένοι μέλανες χυμοὶ τοῦ σώματος γεννῶσι τοὺς *μέλανας ἀλφοὺς* «ἐπιπολῆς τοῦ δέρματος, οἷον λεπίδες τινὲς πεπήγασιν οἱ *ἀλφοί,* λευκοὶ μὲν ἐκ φλεγματι-

κοῦ, μέλανες δὲ ἐκ μελαγχολικοῦ γινόμενοι χυμοῦ (Τίμ. 40—85). Ὁ Λουκιανὸς ἐν τοῖς Ἑταιρικοῖς αὐτοῦ Διαλόγοις λέγει ὅτι *ἡ λεύκη* ἦτο δερματική τις ἀσθένεια, καλύπτουσα τὸ δέρμα, ὑπὸ λευκῶν κηλίδων ὡς τῆς παρδάλεως, «*ἠπίστατο γὰρ μυσαχθησόμενόν σε τὰς αὐτῆς λεύκας· ὅλη δὲ ἀπὸ τοῦ αὐχένος εἰς τὰ γόνατα παρδάλει ἔοικεν*» (Τόμ. Γ΄, σελ. 259).

Ὁ Ἡρόδοτος (Α΄, 138) ποιεῖται διάκρισιν μεταξὺ τῆς *λέπρας* καὶ τῆς *λεύκης*· «**ὃς ἂν δὲ τῶν ἀστῶν λέπρην ἢ λεύκην** *ἔχῃ*»· διάκρισις ἐγίνετο προξένου μεταξὺ τοῦ *ἀλφοῦ* καὶ τῆς *λεύκης*. Παῦλος ὁ Αἰγινήτης (Δ΄, 5) λέγει· «*ἡ λεύκη μεταβολή τίς ἐστι τοῦ χρωτὸς ἐπὶ τὸ λευκότερον, ὑπὸ γλίσχρου τε καὶ κολλώδους γινομένη φλέγματος*». Ἡ *λεύκη* ἐκαλεῖτο κοινῶς *λέπρα λευκή* «quod vulgo nostri homines lepram albam vocant»· ἕτεροι ἀναφέρουσιν ὅτι ἡ ἀσθένεια αὕτη ἐκλήθη *λεύκη* ἀπὸ τῆς λευκότητος ἢ ἀπό τινος ὁμοιότητος πρὸς τὸ δένδρον τὸ ἀποκαλούμενον *λεύκη* «nomen habet vel ἀπὸ τῆς λευκότητος, vel a quadam similitudine cum populo arbore»[1], οὐχ ἧττον ὁ Διοσκορίδης ἐν τῷ κεφαλαίῳ, ἔνθα γράφει περὶ *πηγάνου*, ἀποκαλεῖ τὴν λεύκην *ἀλφὸν λευκόν*· «*πήγανον οἴνῳ δὲ καὶ πεπέρει καὶ νίτρῳ περισμώμενον λευκὸν ἀλφὸν ἰᾶται*».

Οἱ Ἕλληνες διὰ τῆς λέξεως *λέπρα* ἐνόουν καὶ τὴν ψωρίασιν ἐν τῷ κακοηθεστάτῳ αὐτῆς χαρακτῆρι, ἥτις καὶ ἄλλως ἀπεκαλεῖτο *ψώρα ἀγρία* εἴτε *κνήφη*. Παῦλος ὁ Αἰγινήτης ἀναφέρει ὅτι ἡ τελευταία αὕτη ἀσθένεια ἐχαρακτηρίζετο ἀπὸ τῆς σκληρύνσεως τοῦ δέρματος καὶ τοῦ φοβεροῦ κνησμοῦ, περιγράφει δὲ αὐτὴν ὡς ἑξῆς: «τραχυσμὸν ἐπιφανείας μετὰ κνησμοῦ καὶ ἀποτήξεως τοῦ σώματος..... διὰ τοῦ βάθους ἐπινέμεσθαι τὸ δέρμα κυκλοτερῶς καὶ φολιδοειδεῖς ἀφιέναι λεπίδας». Ἡ *λεπρίασις* εἴτε *λέπρωσις* φαίνεται σχοῦσα χαρακτῆρα ἐλαφρότερον, ὡς καὶ ἡ *ἐπιλευκία* ἐλαφρότερον τῆς *λεύκης*. Ὁ Πλούταρχος οὐχ ἧττον ζητεῖ ν' ἀφομοιώσῃ τὴν *λέπραν* πρὸς τὴν *ἐπιλευκίαν*, προστιθέμενος ὅτι «οἱ βάρβαροι τὰς ἐπιλευκίας καὶ λέπρας δυσχεραίνουσιν» (Η΄, 666). Ὁ Διοσκορίδης ἀναφέρει προξένου ὅτι τὸ γάλα ἐπιφέρει λέπραν καὶ ψωρίασιν, «τῶν τὸ γάλα πινόντων ἐξανθεῖ τὰ σώματα λέπραν καὶ ψωρικὰς τραχύτητας». Ἰώσηπος ὁ Φλάβιος λέγει ὅτι ἡ *λέπρα* παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς ἀρχαιότητος δὲν ἐθεωρεῖτο ἀσθένεια μεταδοτικὴ οὔτε ὡς ἀκάθαρτος καὶ ὅτι οἱ ἐκ ταύτης προσβεβλημένοι οὐδόλως ἀπεδιώκοντο ἐκ τοῦ μέσου τῶν ἀνθρώπων, «καὶ ταῦτα παρὰ πολλοῖς ἔθνεσιν ὄντων λεπρῶν καὶ τιμῆς ἀπολαυόντων, οὐ μόνον ὕβρεως καὶ φυγῆς ἀπηλλαγμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐπισημοτάτας στρατείας στρατευομένων καὶ τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς πιστευομένων καὶ εἰς ἱερὰ καὶ ναοὺς ἐξουσίαν ἐχόντων εἰσιέναι»[2]. Ὅθεν, ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται, οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, οἱ Ἰουδαῖοι καὶ λοιποὶ λαοὶ τῆς ἀρχαιότητος διὰ τῆς λέξεως *λέπρα* ἐνέφαινον δερματικὴν ἀσθένειαν ἐπιδεκτικὴν θεραπείας, διαιρουμένην εἰς τρία

1. Θησαυρὸς Ἑρρίκου Στεφάνου
2. Ἰουδαϊκῆς Ἀρχαιολογίας Βιβλ. γ΄, σελ. 171.

κυρίως εἴδη, τὸν *λευκὸν ἀλφόν*, τὸν *μέλανα ἀλφὸν* καὶ τὴν *λεύκην*, εἴτε ἄλλως, εἰς *λέπραν ἀλφόν*, *λέπραν μέλαιναν* καὶ *λέπραν λευκήν*, κατὰ δὲ τὴν μετάφρασιν τῶν Ἑβδομήκοντα καὶ τὸ ἑβραϊκὸν κείμενον, εἰς *λέπραν ἀλφὸν* ἢ *αὔγασμα* (*μποχάκ*), *εἰς ἀμαυρὰν* (*κιχὰκ*) καὶ εἰς *τηλαυγῆ* (*μπάχερεθ*).

Πῶς ἡ λέξις λέπρα μετέπεσεν εἰς τὴν σημασίαν τῆς ἐλεφαντιάσεως.

Οὐδαμοῦ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, ἔνθα λόγος γίνεται περὶ λέπρας, εὑρίσκομέν τι, ἀναφερόμενον εἰς τὴν λέπραν τῶν νεωτέρων χρόνων, ἤτοι τὴν ἐλεφαντίασιν. Ἴχνη αὐτῆς ἴσως θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εὕρωμεν ἐν τῷ Δευτερονομίῳ (ιη΄, 35), ἔνθα τὸ χωρίον· «Πατάξαι σε Κύριος ἐν ἕλκει πονηρῷ ἐπὶ τὰ γόνατα καὶ ἐπὶ τὰς κνήμας, *ὥστε μὴ δύνασθαι ἰαθῆναί σε* ἀπὸ ἴχνους τῶν ποδῶν σου ἕως τῆς κορυφῆς σου». Ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ Ἰὼβ εὑρίσκομεν τὰ αὐτὰ σημεῖα ἐπὶ τὸ ἐναργέστερον ἔτι ὡς ἑξῆς· «Ἐξῆλθε δὲ ὁ διάβολος ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου καὶ ἔπαισε τὸν Ἰὼβ ἕλκει πονηρῷ ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς». Ἡ νόσος αὕτη ἐθεωρεῖτο ἡ φοβερωτάτη πασῶν, ἐμπνέουσα τρόμον καὶ ἀποστροφὴν εἰς ἅπαντας, ἐξ οὗ καὶ ἀπεκάλουν αὐτὴν *ἱερὰν* εἴτε *σκαιάν*, ἣν δὲ ἐντελῶς ἀνίατος, ὡς καὶ ἡ φράσις «*μὴ δύνασθαι ἰαθῆναί σε*» ἐμφαίνει, ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἡ φράσις αὕτη, κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν, δὲν κεῖται ὡς ἀρά, ἀλλ' ἁπλῶς τὸ ἀνήκεστον τῆς νόσου δηλοῖ.

Οἱ παλαιοὶ σχολιασταὶ περὶ τῆς λέξεως *σκαιὰ* διαφόρους ἐξήνεγκον γνώμας. Ῥουφῖνος, ὁ μεταφραστὴς τοῦ Εὐσεβίου, ἐν τῷ περὶ τῶν κατὰ Νάρκισσον Παραδόξων, ἐν τῷ χωρίῳ· «Ὁ μὲν ὤμνυεν ἀπολεσθῆναι διὰ πυρός, εἰ μὴ ταληθῆ λέγει, ὁ δὲ ἦ μὴν *σκαιᾷ νόσῳ* δαπανηθείη τὸ σῶμα[1]», μετέφρασε τὸ *σκαιᾷ νόσῳ* διὰ τοῦ *regio morbo*, ὁ σχολιαστὴς ὅμως τοῦ Εὐσεβίου προστίθησιν ὅτι ὁ Ῥουφῖνος διὰ τοῦ *morbus regius* ἐνόει τὴν *λέπραν* «nam Rufinus per *morbum regium, lepram* intelligit» ἐν τῇ σημασίᾳ, ἐν ᾗ ἐγένετο παραδεκτὴ ἐντεῦθεν τοῦ μεσαίωνος, ἤτοι τὴν ἐλεφαντίασιν.

Ὁ Ὀλυμπιόδωρος, διάκονος τῆς Ἀλεξανδρείας, σχολιάσας τὸ βιβλίον τοῦ Ἰὼβ (ἐδ. 12), ἀποκαλεῖ τὸ ἕλκος τοῦ τελευταίου τούτου *λώβην*, περὶ τοῦ κειμένου δὲ «*ἰδόντες δὲ αὐτὸν πόρρωθεν, οὐκ ἐπέγνωσαν*»· οὐκ ἐπέγνωσαν δέ, προστίθησι, τῆς *λώβης* τοὺς παλαιοὺς αὐτοῦ χαρακτῆρας ἐξαφανισάσης[2]. Ὁ Ὠριγένης λέγει σαφέστατα ὅτι ὁ Ἰὼβ προσεβλήθη «*ἀγρίῳ ἐλέφαντι, τῷ οὕτω καλουμένῳ νοσήματι*[3]», ὅπερ ὁ μεταφραστὴς μεταφέρει εἰς τὴν λατινικὴν διὰ τοῦ horrendo illo morbo, qui *lepra* nominatur (ὑπὸ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης νόσου, ἥτις *λέπρα* ὀνομάζεται). Ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῷ εἰς Μέγαν Βασίλειον

1. Εὐσεβίου Ἐκκλ. Ἱστορία. Βιβλ. Ϛ΄.
2. Ὀλυμπ. ἔκδ. Migne, σχολ. τοῦ βιβλ. τοῦ Ἰώβ, τόμ. 93, σελ. 47.
3. Ὠριγ. ἔκδ. Migne, τόμ. 11, σελ. 1365 contra Celsum, βιβλ. 6.

Εἴσοδος τοῦ Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου ἐν τῷ Πέραν

ἐπιταφίῳ αὐτοῦ λόγῳ, λαλῶν περὶ τοῦ ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Μεγάλου ἱδρυθέντος παρὰ τὴν Καισάρειαν λεπροκομείου, τοὺς ὑπὸ ἐλεφαντιάσεως νοσοῦντας ἀποκαλεῖ λεπρούς, ἀλλαχοῦ δὲ τὴν νόσον αὐτῶν ἀποκαλεῖ *λέπραν*. «*Βασιλείου*

δέ, οἱ νοσοῦντες καὶ τὰ τῶν τραυμάτων ἄκη καὶ ἡ Χριστοῦ μίμησις οὐ λόγῳ μέν, ἔργῳ δὲ λέπραν καθαίροντος», περιγράφει δὲ τὴν νόσον ταύτην καθ' οἷον τρόπον καὶ Ἀρεταῖος ὁ Καππαδόκης περιγράφει τὴν ἐλεφαντίασιν ὡς ἑξῆς[1]· «*Πρόκειται τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν θέαμα δεινὸν καὶ ἐλεεινόν, καὶ πᾶσι, πλὴν τῶν εἰδότων, ἄπιστον, ἄνθρωποι νεκροὶ καὶ ζῶντες, ἠκρωτηριασμένοι τοῖς πλείστοις τοῦ σώματος μέρεσι, μήθ' οἵτινές ποτε ἦσαν, μηδὲ ὅθεν εἰσὶ μικροῦ γινωσκόμενοι· μᾶλλον δὲ τῶν ποτε ἀνθρώπων ἄθλια λείψανα. Ἄνθρωποι μόνοι τῶν πάντων ἐλεοῦντές τε ἑαυτοὺς καὶ μισοῦντες ὁμοίως· οὐκ ἔχοντες πότερα μᾶλλον θρηνήσωσι, τὰ μηκέτ' ὄντα τοῦ σώματος ἢ τὰ μένοντα· ὅσα προσανάλωσεν ἡ νόσος ἢ ὅσα τῇ νόσῳ λείπεται· τὰ μὲν γὰρ ἀνήλωται δυστυχῶς· τὰ δὲ σῴζεται δυστυχέστερον· τὰ μὲν οἴχεται πρὸ τῶν τάφων, τὰ δὲ οὐκ ἔστιν ὁ παραδώσων ταφῇ*». Ὁ Ἀρεταῖος δὲ ποιεῖται τὴν περιγραφὴν τῆς νόσου ταύτης οὕτω· «*Ἰχνέων καὶ πτερνέων μέσφι τῶν μέσων τῶν δακτύλων ῥήξιες· ἢν δὲ ἐπὶ μᾶλλον αὔξῃ τὸ κακόν, ἑλκώδεες τοὺς ὄχθους, μήλων, γενείου, δακτύλων, γονάτων, κάκοδμα καὶ ἀναλθέα τὰ ἕλκη· ἄλλα γὰρ ἐπ' ἄλλοισι ἐξανίσταται, ἐπ' ἄλλοισι ἄλλα πρηΰνεται· ἤδη ποτὲ καὶ τῶν μελέων προαποθρήσκει τοῦ ἀνθρώπου ἄχρι ἐκπτώσιος, ῥίς, δάκτυλοι, πόδες, αἰδοῖα καὶ ὅλαι χεῖρες· οὐδέ γε θανατοῖ τὸ κακὸν εἰς ἀπαλλαγὴν βίου αἰσχροῦ καὶ ἀλγέων δεινῶν πρόσθεν, ἢ ἐς μέλεα διατμηθῆναι τὸν ἄνθρωπον*». Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐν Ὁμιλίᾳ γ΄[2], λαλῶν περὶ τῆς λέπρας, λέγει· «*Κατὰ μικρὸν τὸ σῶμα ἐδαπανᾶτο καὶ πηγὴ σκωλήκων αὐτῷ πάντοθεν ἔβρυεν ἀπὸ τῶν μελῶν, καὶ διηνεκὴς ἦν αὕτη ἡ ἐπιρροή, καὶ πολλὴ πανταχόθεν ἡ δυσωδία, καὶ τὸ σῶμα κατὰ μικρὸν ἀναιρούμενον καὶ τοιαύτῃ σηπεδόνι τηκόμενον ἀηδῆ τὰ σιτία ἐποίει, καὶ λιμὸς ἦν ξένος καὶ παράδοξος· οὐδὲ γὰρ διδομένης ἠδύνατο τῆς τροφῆς ἀπολαύειν. Βρόμον γάρ, φησίν, ὁρῶ τὰ σιτία μου*».

Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς τοῦ μετὰ Χριστὸν αἰῶνος οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων ἤρξαντο χρώμενοι τῇ λέξει *λώβη*, τοὺς ἐξ αὐτῆς νοσοῦντας καλοῦντες *λωβοὺς* καὶ τὰ *ἐνδιαιτήματα* αὐτῶν *λωβεῖα* ἢ *λωβοτροφεῖα*[3], ἐξ ὧν πλεῖστα ἐν Βυζαντίῳ ἱδρύθησαν ὑπὸ αὐτοκρατόρων καὶ ἰδιωτῶν. *Λωβοὶ* δὲ ὠνομάζοντο ἕνεκα τῆς καταστροφῆς, ἣν ἐπέφερεν ἡ νόσος, ἀκρωτηριάζουσα ἅπαντα τὰ ἄκρα τοῦ σώματος, ὅθεν καὶ οἱ κατόπιν μεταφρασταὶ ἢ σχολιασταὶ μετήνεγκον εἰς τὴν λατινικὴν τὴν λέξιν ταύτην διὰ τοῦ mutilati καὶ leprosi, κατὰ τὸν μεσαίωνα δὲ καὶ ἐν Εὐρώπῃ ἀνηγέρθησαν ἱδρύματα τοιαῦτα ὑπὸ τὸ ὄνομα *leproseries*, πρὸς καταστολὴν τῆς νόσου ταύτης, εἴτε *leprosorum domicilium* ἄλλως ἀποκαλούμενα. Ὡς παρατηρεῖται λοιπόν, ἡ παρ' ἀρχαίοις ἐλεφαντίασις οὐδὲν διαφέρει

1. Γρηγορίου Θεολόγου περὶ φιλοπτωχίας, λόγος ΙΔ΄, κεφ. ι΄.
2. Ἔκδ. Migne, τόμ. 49, σελ. 271.
3. Κεδρηνὸς Γεώργιος, τόμ. Θ΄, ἔκδ. β΄, Κωδηνοῦ περὶ κτισμάτων, ἔκδ. β΄ καὶ Constantinopolis Christiana.

τῆς λέπρας, λώβης, νόσου σκαιᾶς εἴτε νόσου ἱερᾶς τῶν μετέπειτα χρόνων. Ἡ μετάπτωσις αὕτη τῆς λέξεως *λέπρα*, ἥτις παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς ἀρχαιότητος ἐνέφαινε δερματικάς τινας νόσους ἰασίμους, ἐν τῇ σημασίᾳ τῆς ἐλεφαντιάσεως τῶν ἀρχαίων παρ' ἡμῖν, ὀφείλεται, κατὰ τὸν Ὀρειβάσιον, ἰατρὸν Ἕλληνα τοῦ Δ΄ αἰῶνος ἐκ Σάρδεων εἴτε ἐκ Περγάμου, εἰς τοῦτο, ὅτι ἀπὸ τοῦ Α΄ μ. Χ. αἰῶνος οἱ κοινοὶ τῶν ἰατρῶν, ἀπατηθέντες ὑπὸ τῆς ὁμοιότητος τῶν πρώτων σημείων τῆς λέπρας καὶ τῆς ἐλεφαντιάσεως, ἐποιήσαντο σύγχυσιν τῶν δύο νόσων, ἐκλαβόντες τὴν λέπραν ἀντὶ τῆς ἐλεφαντιάσεως. Ἡ γνώμη αὕτη βαθμηδὸν ἐπεκράτησε καθ' ὅλον τὸν μεσαίωνα, καὶ δὴ ἀφίκετο καὶ μέχρις ἡμῶν, καίτοι ὁ Hirsch βεβαιοῖ ὅτι ἰατρικοί τινες συγγραφεῖς κατὰ τὸν Ι΄ ἔτι αἰῶνα ἐχρῶντο τῇ λέξει *λέπρα* ἐν τῇ ἀρχαίᾳ αὐτῆς σημασίᾳ, ἁπλῆς δερματικῆς νόσου ἰασίμου[1].

Γρηγοριος Π. Κακαβας

ΕΠΙ ΤΩ ΘΑΝΑΤΩ ΤΟΥ ΤΕΚΝΟΥ ΤΗΣ Κας...

Μὴν κλαῖς, κι' εἶν' ἀγγελόπουλο,
δὲν ἤτανε παιδί σου·
ἐν ᾧ μὲ τἄλλα ἐχόρευε
παιδιὰ τοῦ Παραδείσου,
τὸ μαῦρο ἐπαραστράτησε,
'ς τὰ σύγνεφα ἐπλανήθη,
καὶ σῶπεσε 'ς τὰ στήθη.

Κι' ὁ Πλάστης 'σὰν δὲν ἄκουσε
τ' ὡραῖό του τὸ τραγοῦδι,
'σὰν εἶδεν, — ἀφ' οὗ τὰ ἐμέτρησε —,
πὼς λείπ' ἓν ἀγγελοῦδι,
ἔστειλ' εὐθὺς κάτου 'ς τὴ γῆ
νὰ πάρουν τὸ παιδί Του,
καὶ τόρα εἶναι μαζί Του.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

1. Bennett The diseases of the Bible.

ΕΡΓΑ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΚΟΡΑΗ (1748-1833)

Α΄ ΤΑ ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ ΖΩΝΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΡΑΗ

Α΄—Ορθοδοξος Διδασκαλια, εἴτουν *Σύνοψις τῆς Χριστιανικῆς Θεολογίας*, συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ σοφωτάτου καὶ πανοσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις Πλάτωνος, πρώην ἀρχιμανδρίτου τῆς ἐν Τροΐτζῃ μονῆς, τανῦν δὲ πανιερωτάτου μητροπολίτου Μόσχας, καὶ μεταφρασθεῖσα πρῶτον μὲν ἐκ τῆς ῥωσσικῆς εἰς τὴν γερμανικήν, νῦν δὲ ἐκ τῆς γερμανικῆς εἰς τὴν ἑλληνορωμαϊκὴν διάλεκτον· ᾗ προσετέθησαν σημειώσεις διάφοροι καὶ προδιοίκησις περὶ Κατηχήσεως παρὰ τοῦ μεταφραστοῦ. Προσφωνηθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν συγγραφέα. —Ἐν Λειψίᾳ τῆς Σαξωνίας, ἔτει 1782.

Ταύτης μετατυπώσεις ἐγένοντο ἐν Κερκύρᾳ, 1827, καὶ ἐν Μονάχῳ τῆς Βαυαρίας, 1834, καὶ ἐν Ἀθήναις, 1837.

Β΄—Συνοψις της Ιερας Ιστοριας και της Κατηχησεως. Δύο ταύτης ἐκδόσεις εἰσὶ γνωσταί. Ἡ Α΄, προσφωνηθεῖσα τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ Γαβριὴλ Δ΄ Σμυρναίῳ (ὅς, ἀπὸ Παλαιῶν Πατρῶν προαχθεὶς ἐν ἔτει 1780, ἐτελεύτησε μετὰ τριετῆ πατριαρχίαν), ἐγένετο σύγχρονος σχεδὸν τῇ προηγουμένῃ. Ἡ δὲ Β΄ ἐξεδόθη ἐν Βενετίᾳ τῷ 1834, εἰς χρῆσιν τῶν κοινῶν σχολείων τοῦ ἑλληνικοῦ Γένους, φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῆς ἀδελφότητος τῶν Ζωσιμαδῶν.

Γ΄ — Pyretologiæ Synopsis quam peritissimis rei medicæ, inclytæque Universitatis Monspeliensis Professoribus Regiis, N. N. D. D. *Paul Joseph De Barthez* cancellario et judice, *Fr. De Lamure*, decano, *Gasp. Joan René*, pro-decano, *Antonio Gouan*, *Fr. Broussonet*, *Fr. Vigarous*, *Joan. Sabatier*, *Joan. Carol*, *De Grimaud* et *Henr. Ludov. Brun*, decani coadjutori, Theseos vice impugnandam obtulit, mense julio præsentis anni pro prima Apollinari Laurea consequenda, Auctor *Diamantes Coray*, patria Smyrnensis, natione Græcus, artium Liberalium Magister, et in eadem Universitate Medicinæ Alumnus.—Monspelii, apud Joannem Martel, natu majorem, Regis, Occitaniæ Comitiorum, Universitatisque typographum MDCCLXXXVI. Προσφωνηθεῖσα τῷ σεβασμίῳ φίλῳ καὶ διδασκάλῳ αὐτοῦ Βερνάρδῳ Κεύνῳ.

Ἀντίτυπον ταύτης ἀπόκειται ἐν τῇ ἐν Χίῳ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ. Μετετυπώθη καὶ ἐν Παραρτήματι τῶν τέως ἀνεκδότων ἐπιστολῶν Κοραῆ, ἐν Παρισίοις 1877.

Δ΄—Medicus Hippocraticus, sive de præcipuis officiis medici ex primo Hippocratis aphorismo deductis *Oratio* ab auctore *D. Koray Smyrnensi*, in inclyta Universitate Monspeliensi, habita, pro gradu Doctoratus consequendo. Monspelii, apud *Joannem Martel*, etc. MDCCLXXXVII.

Καὶ τούτου ἀντίτυπον ἀπόκειται ἐν τῇ ἐν Χίῳ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ. Μετετυπώθη καὶ ἐν τῷ εἰρημένῳ Παραρτήματι.

Ε΄ — **Médecine Clinique ou Manuel de Pratique**, traduit de l'Allemand du docteur *C. G. Selle*, professeur de médecine, médecin de la maison de Charité à Berlin, membre de l'Académie Royale des sciences de la même ville et de la société Royale des médecins de l'Université de Montpellier.

Δύο ἐκδόσεις τῆς ἐκ τοῦ γερμανικοῦ εἰς τὸ γαλλικὸν μεταφράσεως τοῦ συγγράμματος τούτου ἐγένοντο ἐν Μοντπελλιέρῳ, δίτομοι ἀμφότεραι· ἡ μὲν ἐν ἔτει 1787· ἡ δὲ τῷ ς΄ ἔτει τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας. Ἀμφότεραι ἀπόκεινται ἐν τῇ ἐν Χίῳ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ πλήρεις σημειώσεων, διορθώσεων καὶ προσθηκῶν ἰδιογράφων τοῦ Κοραῆ.

ς΄ — **Observations de Médecine du Docteur C. G. Selle**, traduites par le docteur Coray; Paris, 1796.

Μετάφρασις ἐκ τοῦ γερμανικοῦ εἰς τὸ γαλλικόν.

Ζ΄ — **Introduction a l'Étude de la Nature et de la Médecine**, traduite de l'Allemand d'après la seconde édition corrigée et augmentée de *M. Selle*, professeur en médecine, médecin de la Charité et membre de l'Académie Royale des sciences de Berlin; par *Coray*, docteur en médecine de l'Université de Montpellier. Ouvrage nécessaire à tous les étudiants en médecine. Montpellier, de l'imprimerie de Tournel, père et fils. L'an troisième de la République.

Η΄ — **Lettre de Docteur Coray sur le Testament secret des Athéniens, dont parle Dinarque Dans sa Harangue contre Démosthènes.**

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀπηυθύνθη ἐν ἔτει 1746 πρὸς τὸν φίλον του Ῥοχέτιον, ἐδημοσιεύθη δὲ συναινέσει τοῦ Κοραῆ ἐν τῷ Magasin Encyclopédique καὶ ἀνετυπώθη δίς· πρῶτον μὲν εἰς τὸν Β΄ τόμον τῶν τοῦ Ῥοχετίου *Συμμίκτων* (1821), εἶτα δὲ ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν οὐ πρὸ πολλοῦ ἐκδοθεισῶν *Γαλλικῶν Ἐπιστολῶν Κοραῆ*. Μετάφρασις αὐτῆς εἰς τὴν καθωμιλημένην ἐδημοσιεύθη ἀνωνύμως διὰ τοῦ *Λογίου Ἑρμοῦ* τοῦ 1812 ἔτους (σελ. 232—240). Εὕρηται δὲ δεδημοσιευμένη ἐν τῷ ΙΔ΄ τόμῳ τῆς Πανδώρας (1863, σελ. 141—145) ἡ αὐτὴ ἐπιστολή, ἐξελληνισθεῖσα ὑπὸ Ἰ. Ν. Βαλέττα, ὃς ἐντυχὼν τοῖς τοῦ Ῥοχετίου *Συμμίκτοις* καὶ τὴν διὰ τοῦ *Λογίου Ἑρμοῦ* δημοσιευθεῖσαν μετάφρασιν ἀγνοῶν, ἐξήνεγκεν οἰκείαν εἰς καθαρεῦον νεοελληνικὸν ἰδίωμα μετὰ προσθήκης σπουδαίων τινῶν σημειώσεων.

Θ΄ — **Esquisse d' une Histoire de la Médecine et de Chirurgie** depuis leur commencement jusqu' à nos jours, ainsi que de leurs principaux auteurs, progrès, imperfections et erreurs; traduite de l' Anglais de M. *W. Black*, M. D., par *Coray*, Docteur en médecine de l' Université de Montpellier. Paris, chez J. J. Fuchs, libraire, rue des Mathurins, hôtel Cluny, N° 334. An VI de la République (1798 v. s). Προσήρτηται δ' ἐν τῷ τέλει καὶ Tableau chronologique εἰς μέγα φύλλον.

Ἀντίτυπον ἀπόκειται ἐν τῇ ἐν Χίῳ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ.

Ι΄ — **Vade-Mecum de Médecine.** Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ. Ἐξεδόθη ἀνωνύμως.

ΙΑ΄ — **Ἀδελφικὴ Διδασκαλία** πρὸς τοὺς εὑρισκομένους κατὰ πᾶσαν τὴν ὀθωμανικὴν Ἐπικράτειαν Γραικούς, εἰς ἀντίρρησιν κατὰ τῆς ψευδωνύμως ἐν ὀνόματι τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἐκδοθείσης ἐν Κωνσταντινουπόλει *Πατρικῆς Διδασκαλίας*. Ἐν Ῥώμῃ, ,αψλη΄.

Φυλλάδιον ἀνωνύμως ἐκδοθὲν καὶ οὐκ ἐν Ῥώμῃ, ἀλλ' ἐν Παρισίοις τυπωθέν.

ΙΑ΄ — **Θεοφράστου Χαρακτῆρες.** *Les Caractères de Théophraste*, d'après un manuscrit du Vatican, contenant des additions qui n'ont pas encore paru en France. Traduction nouvelle, avec le texte grec, des notes critiques, et un discours préliminaire sur la vie et les écrits de Théophraste, par *Coray*, Docteur en médecine de la Faculté de Montpellier. Paris, chez J. J. Fuchs, libraire, rue des Mathurins, N° 334. De l'imprimerie de Baudelot et Eberhart. L'an VII (1799).

ΙΓ΄ — **Ἱπποκράτους περὶ Ἀέρων, Ὑδάτων, Τόπων.** *Traité d' Hippocrate des airs, des eaux et des lieux;* Traductton nouvelle, avec le texte grec collationné sur deux manuscrits, des notes critiques, historiques et médicales, un discours préliminaire, un tableau comparatif des vents anciens et modernes, une carte géographique et les index nécessaires, par *Coray*, Docteur en médecine de la ci-devant Faculté de Montpellier. Paris, de l'imprimerie de Baudelot et Eberhart. L'an IX (1800).

Τόμοι δύο, ὧν ὁ μὲν Α΄ περιέχει μακρὰ προλεγόμενα (σελ. I—CLXXX), τὸ κείμενον μετὰ τῆς γαλλικῆς μεταφράσεως (σελ. 2—119) καὶ τὰς διαφόρους γραφὰς καὶ διορθώσεις τοῦ κειμένου (σελ. 121—170)· ὁ δὲ Β΄ τὰς κριτικὰς σημειώσεις, τοὺς πίνακας καὶ δύο χάρτας—τὸν τῆς ὀνοματολογίας τῶν ἀνέμων κατά τε τοὺς ἀρχαίους καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους, καὶ τὸν τῆς Σκυθίας καὶ τῆς Αἰγύπτου, ὃν ὁ Barbié du Bocage συνέταξεν ἰδίως διὰ τὴν προκειμένην ἔκδοσιν τοῦ Κοραῆ.

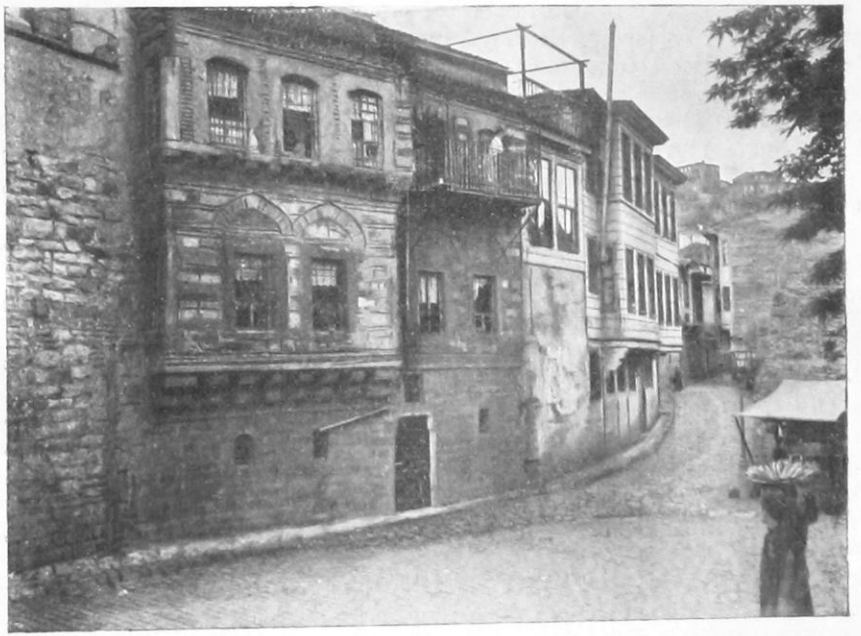

Ἡ Κάσσα τοῦ Κοινοῦ ἐν τῷ Πετρίῳ (Πετρὶ καπού)

Ἐν ἔτει δὲ 1810, ἤτοι δέκα ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως ἔτη, *ἐνώμοτον κριτήριον* (jury), ἐκ προσταγῆς τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος τοῦ Α΄ συγκεκροτημένον, ἀπὸ καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου, ἔκρινεν αὐτὸ βραβεύσεως ἄξιον.

ΙΔ΄—**Σαλπισμα Πολεμιστηριον.** Ἐξεδόθη ἀνωνύμως τὸ πρῶτον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ (ἀντὶ ἐν Παρισίοις) ἐκ τῆς ἑλληνικῆς τυπογραφίας «Ἀτρομήτου τοῦ Μαραθωνίου», 1801. Τῆς ἐκδόσεως προτάττεται χαλκογραφία παριστῶσα τὴν Ἑλλάδα.

Τὸ συγγραμμάτιον τοῦτο, μετὰ εἰκοσαετίαν ἀπὸ τῆς α΄ ἐκδόσεως μεταφρασθὲν εἰς τὸ γαλλικὸν ὑπὸ γάλλου νεανίου, τοῦ Guerrier de Dumast, καὶ τυπωθὲν ἐν Παρισίοις chez Baudouin frères, imprimeurs-libraires, Juillet 1821, μετὰ προλεγομένων ἀνετύπωσεν ὁ Κοραῆς ὑπὸ τὴν αὐτὴν ψευδωνυμίαν, ἐν Πελοποννήσῳ (ἀντὶ ἐν Παρισίοις)

ἐκ τῆς ἑλληνικῆς τυπογραφίας «Ἀτρομήτου τοῦ Μαραθωνίου» 1821, προσθεὶς εἰς τὸ τέλος καὶ τὰ τοῦ γάλλου μεταφραστοῦ Προλεγόμενα, ἐξελληνισθέντα ἀπὸ τὸν Κ. Π. [Κωνσταντῖνον Ἰ. Πιτζιπιόν].

ΙΕ'—**Βεκκαριου Το Περι Αδικηματων Και Ποινων.**

Ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις δίς. Ἡ μὲν πρώτη ἔκδοσις ἐπιγράφεται «Περὶ ἁμαρτημάτων καὶ ποινῶν, πολιτικῶς θεωρουμένων, σύγγραμμα Καίσαρος Βεκκαρίου, μεταφρασθὲν ἐκ τῆς ἰταλικῆς γλώσσης καὶ διὰ σημειώσεων ἐξηγηθὲν ὑπὸ Δ. Κοραῆ, ἰατροῦ καὶ μέλους τῆς ἐν Παρισίοις Ἑταιρείας τῶν Ἀνθρωποτηρητῶν. Ἐν Παρισίοις, de l' ipmrimerie de Baudelot et Eberhart, 1802». Τὴν ἔκδοσιν ταύτην προσεφώνησεν ὁ μεταφραστὴς «Τῇ νεοσυντάκτῳ τῶν Ἑπτὰ νήσων ἑλληνικῇ πολιτείᾳ». Ἡ δὲ δευτέρα ἐπιγράφεται «**Βεκκαριου Περι Αδικηματων και Ποινων**», μεταφρασμένον ἀπὸ τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν. Δευτέρα ἔκδοσις, διορθωμένη καὶ αὐξημένη μὲ σημειώσεις καὶ πίνακα στοιχειακόν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπροστέθη καὶ τὸ πανομοιότυπον τῆς πρὸς τὸν μεταφραστὴν ἐπιστολῆς τοῦ Μορελλέτου. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Φιρμίνου Διδότου, πατρὸς καὶ υἱῶν, 1823» καὶ προσεφωνήθη *Τοῖς μέλλουσι δικασταῖς τῶν Ἑλλήνων*.

ΙϚ'—**Λογγου Ποιμενικων Τα Κατα Δαφνιν Και Χλοην.** Ἐν Παρισίοις, 1802.

ΙΖ'—**Mémoire sur l' Ётat Actuel de la Civilisation dans la Grèce,** lu à la *Societé des Observateurs de l' homme*, le 16 nivôse an XI (6 janvier 1803), par *Coray*, Docteur en médecine, et membre de la dite Société.

ΙΗ'—**Ηλιοδωρου Αιθιοπικων Βιβλια Δεκα,** ἃ χάριν Ἑλλήνων ἐξέδωκε μετὰ σημειώσεων, προσθεὶς καὶ τὰς ὑπὸ τοῦ Ἀμιότου συλλεγείσας, τέως δὲ ἀνεκδότους, διαφόρους γραφάς, προτροπῇ καὶ δαπάνῃ *Ἀλεξάνδρου Βασιλείου* ὁ Δ. Κοραῆς. Ἐν Παρισίοις, παρὰ Ἰ. Μ. Ἐβεράρτῳ τυπογράφῳ ΑΩΔ'. Τόμοι δύο, Α' καὶ Β'.

Τούτων ὁ μὲν Α' περέχει μακρὰν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Βασιλείου ἐπιστολὴν καὶ τὸ κείμενον τοῦ Ἡλιοδώρου· ὁ δὲ Β' τὰς εἰς τὸν Ἡλιόδωρον κριτικὰς σημειώσεις.

ΙΘ'—**Προδρομος Ελληνικης Βιβλιοθηκης,** περιέχων *Κλαυδίου Αἰλιανοῦ* τὴν *Ποικίλην Ἱστορίαν*, *Ἡρακλείδου τοῦ Ποντικοῦ* καὶ *Νικολάου Δαμασκηνοῦ* τὰ *Σῳζόμενα*, οἷς προσετέθησαν καὶ βραχεῖαι σημειώσεις καὶ Στοχασμοὶ Αὐτοσχέδιοι περὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ γλώσσης. Φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῶν ἀδελφῶν Ζωσιμαδῶν, παιδείας ἕνεκα τῶν τὴν ἑλλάδα φωνὴν διδασκομένων Ἑλλήνων. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Φιρμίνου Διδότου, ΑΩΕ'.

Κ'—**Τι Πρεπει Να Καμωσιν Οι Γραικοι Εις Τας Παρουσας Περιστασεις.** Διάλογος δύο Γραικῶν κατοίκων τῆς Βενετίας, ὅταν ἤκουσαν τὰς λαμπρὰς νίκας τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος. Εἰς τὴν Βενετίαν, ἐκ τῆς τυπογραφίας Χρυσιππου τοῦ Κριτοβούλου. Μηνὸς Δεκεμβρίου, ἔτους 1805.

Φυλλάδιον σπανιώτατον, συγκείμενον ἐκ σελίδων 61· ἐκδοθὲν ἀνωνύμως εἰς τὴν Βενετίαν (ἀντὶ εἰς τοὺς Παρισίους).

ΚΑ'—**Ισοκρατους Λογοι Και Επιστολαι Μετα Σχολιων Παλαιων,** οἷς προσετέθησαν σημειώσεις, καὶ τῶν *Αὐτοσχεδίων Στοχασμῶν* περὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ γλώσσης ἀκολουθία. Φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῶν ἀδελφῶν Ζωσιμαδῶν, παιδείας ἕνεκα τῶν τὴν ἑλλάδα φωνὴν διδασκομένων Ἑλλήνων. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Φιρμίνου Διδότου, ΑΩΖ'

—Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης Τόμ. Α' καὶ Β', ὧν ὁ μὲν πρῶτος περιέχει τὸ κείμενον καὶ τὰ παλαιὰ σχόλια, ὁ δὲ δεύτερος τὰς περὶ τοῦ Ἰσοκράτους μαρτυρίας τῶν παλαιῶν καὶ τὰς κριτικὰς σημειώσεις τοῦ Κοραῆ εἰς τοὺς Λόγους καὶ τὰς Ἐπιστολάς.

ΚΒ'—**Πλουταρχου Βιοι Παραλληλοι,** οἷς προσετέθησαν σημειώσεις καὶ τῶν *Αὐτοσχεδίων Στοχασμῶν* περὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας καὶ γλώσσης ἀκολουθία. Φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῶν ἀδελφῶν Ζωσιμαδῶν, παιδείας ἕνεκα τῶν τὴν ἑλλάδα φωνὴν διδασκομένων Ἑλλήνων. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰ. Μ. Ἐβεράρτου, ΑΩΘ'—ΑΩΙΔ'. Τόμοι 6.

Μέρος Α', ἐκδοθὲν τῷ 1809 καὶ ἀποτελοῦν τὸν τῆς Ἑλλ. Βιβλιοθήκης Γ' τόμον.
» Β', » » 1810 » » » » » Δ' »
» Γ', » » 1811 » » » » » Ε' »
» Δ', » » 1812 » » » » » Ϛ' »
» Ε', » » 1813 » » » » » Ζ' »
» Ϛ', » » 1814 » » » » » Η' »

ΚΓ'—**Πολυαινου Στρατηγηματων Βιβλοι Οκτω.** Φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῶν ἀδελφῶν Ζωσιμαδῶν, παιδείας ἕνεκα τῶν τὴν ἑλλάδα φωνὴν διδασκομένων Ἑλλήνων. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰ. Μ. Ἐβεράρτου, ΑΩΘ'.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη μετὰ προλεγομένων καὶ σημειώσεων καὶ διορθώσεων τοῦ κειμένου προσεπιγράφεται *Παρέργων Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης Τόμος Α'*.

ΚΔ'—**Μυθων Αισωπειων Συναγωγη.** Φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῶν ἀδελφῶν Ζωσιμαδῶν, παιδείας ἕνεκα τῶν τὴν ἑλλάδα φωνὴν διδασκομένων Ἑλλήνων. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰ. Μ. Ἐβεράρτου, ΑΩΙ'.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη προσεπιγράφεται *Παρέργων Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης Τόμος Β'*.

ΚΕ'—**Ιεροκλεους Φιλοσοφου Αστεια,** οἷς προσετέθησαν βραχεῖαι σημειώσεις καί τινα τῶν ἰταλικῶν νεωτέρων ἀστείων, ὑπὸ Μ. τοῦ Χίου (ἀντὶ ὑπὸ *Κοραῆ*). Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Ι. Μ. Ἐβεράρτου, ΑΩΙΒ'.

Ϛ'—**Ξενοκρατους και Γαληνου Περι Της Απο Των Ενυδρων Τροφης,** οἷς προστέθεινται σημειώσεις καὶ τὰ περὶ τῆς ἐκδόσεως προλεγόμενα. Φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῶν ὁμογενῶν Χίων. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰ. Μ. Ἐβεράρτου, 1814.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη προσεπιγράφεται *Παρέργων Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης Τόμος Γ'*.

ΚΖ'—**Στραβωνος Γεωγραφικων Βιβλια Επτακαιδεκα,** ἐκδιδόντος καὶ διορθοῦντος Ἀ. Κοραῆ, φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῶν ὁμογενῶν Χίων. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰ. Μ. Ἐβεράρτου, ΑΩΙΕ'—ΑΩΙΘ'. Τόμοι 4.

Μέρος Α', 1815 Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης Τόμος Θ'
» Β', 1817 » » » Ι'
» Γ', 1817 » » » ΙΑ'
» Δ', 1819 » » » ΙΒ'.

ΚΗ'—**Ιπποκρατους και Γαληνου Συγγραμματια,** ἤτοι *Ἱπποκράτους τὸ περὶ ἀέρων, ὑδάτων, τόπων*· δεύτερον ἐκδοθὲν μετὰ τῆς γαλλικῆς μεταφράσεως, ᾧ προσετέθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ *Ἱπποκράτους* καὶ ὁ *Νόμος* μετὰ τῆς γαλλικῆς μεταφράσεως, καὶ τὸ τοῦ *Γαληνοῦ "Οτι ἄριστος ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος*. Φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῶν ὁμογενῶν Χίων. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰ. Μ. Ἐβεράρτου, 1816.

ΚΘ'—**Μαρκου Αντωνινου Αυτοκρατορος των εις Εαυτον Βιβλια ιβ'.** Ὧν προτέθειται τὸ ὑπὸ Θωμᾶ τοῦ ῥήτορος γαλλιστὶ γεγραμμένον Ἐγκώμιον Μάρκου. Φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῶν ὁμογενῶν Χίων. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰ. Μ. Ἐβεράρτου, 1816.

Ἡ ἔκδοσις αὕτη προσεπιγράφεται *Παρέργων Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης Τόμος Δ'*.

Λ'—**Επιστολη προς τους Εκδοτας του Λογιου Ερμου,** 5 Σεπτεμβρίου 1817, ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ ἐκ σελίδων 48 ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Νικόλαος Γεωργίου Κύπριος. Τὸ ἰδιόγραφον αὐτῆς σῴζεται παρὰ τοῖς κληρονόμοις τοῦ Ἰ. Ῥώτα.

ΛΑ'—**Διατριβη Αυτοσχεδιος περι του Περιβοητου Δογματος των Σκεπτικων Φιλοσοφων και των Σοφιστων «*Νόμῳ καλόν, νόμῳ κακόν*».** Ἐξεδόθη ἐν Λειψίᾳ, 1819, μετὰ μακρῶν σημειώσεων, ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον *Στέφανος Πανταζῆς*.

ΛΒ'—**Αντωνιου του Κορη Ωδη εις Ερρικον Φραγκισκον Δαγεσσεα,** ἐκδοθεῖσα ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ 1702 ἔτος, ᾗ, νῦν δεύτερον ἐκδιδομένη, συνεκδίδοται καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ Θωμᾶ συνταχθὲν Ἐγκώμιον εἰς τὸν αὐτὸν Δαγεσσέα. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰ. Μ. Ἐβεράρτου, 1819.

ΛΓ′—Ομηρου Ιλιαδος Ραψωδιαι Α, Β, Γ, Δ, μετ' ἐξηγήσεων παλαιῶν καὶ νέων. Ἔκδοσις Βολισσία. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰ. Μ. Ἐβεράρτου, 1811—1820. Τεύχη 4, ὧν τὸ Α ἐξεδόθη ἐν ἔτει 1811· τὸ Β ἐν ἔτει 1817· τὸ Γ ἐν ἔτει 1818 καὶ τὸ Δ ἐν ἔτει 1820.

ΛΔ′—Συμβουλη Τριων Επισκοπων, ἐπισταλθεῖσα κατὰ τὸ 1553 ἔτος πρὸς τὸν πάπαν Ἰούλιον τὸν Γ′, μεταφρασθεῖσα ἀπὸ τὴν λατινικὴν γλῶσσαν καὶ μὲ σημειώσεις ἐξηγηθεῖσα.

Ἐτυπώθη εἰκονικῶς μὲν ἐν Λονδίνῳ (London, printed for W. Truthlover), τῇ ἀληθείᾳ δὲ ἐν Παρισίοις, 1820, μετὰ προλεγομένων καὶ μακρῶν σημειώσεων, προστεθεισῶν ἐν τῷ τέλει τῆς τε ἐπικρίσεως τοῦ εὐρωπαϊκοῦ Κήνσωρος (Le Censeur Européen. Tom. XII, pag. 49), μεταφρασθείσης ἐκ τοῦ γαλλικοῦ, καὶ τῆς περὶ τῶν ἀπιόντων εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπιστολῆς τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης.

ΛΕ′—Αριστοτελους Πολιτικων τα σωιζομενα, ἐκδιδόντος καὶ διορθοῦντος Ἀ. Κ., φιλοτίμῳ δαπάνῃ τῶν ὁμογενῶν. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰ. Μ. Ἐβεράρτου, ΑΩΚΑ′.

Προεπιγράφεται *Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης Τόμ. ΙΓ′.*

ΛΣ′—Αριστοτελους Ηθικα Νικομαχεια, ἐκδιδόντος καὶ διορθοῦντος Ἀ. Κ., δαπάνῃ τῶν Χίων. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰ. Μ. Ἐβεράρτου, ΑΩΚΒ′.

Προεπιγράφεται *Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης Τόμος ΙΔ′.*

ΛΖ′—Ονησανδρου Στρατηγικος καὶ Τυρταιου το Πρωτον Ελεγειον, μετὰ τῆς γαλλικῆς ἑκατέρου μεταφράσεως, δαπάνῃ τῶν Χίων. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Φιρμίνου Διδότου πατρὸς καὶ υἱῶν, ΑΩΚΒ′.

Προεπιγράφεται *Παρέργων Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης Τόμος Ε′.*

ΛΗ′—Πλουταρχου Τα Πολιτικα, τοῦτ' ἔστι: Περὶ τοῦ ὅτι μάλιστα τοῖς ἡγεμόσι δεῖ τὸν φιλόσοφον διαλέγεσθαι. Πρὸς ἡγεμόνα ἀπαίδευτον. Εἰ πρεσβυτέρῳ πολιτευτέον. Πολιτικὰ παραγγέλματα. Περὶ Μοναρχίας καὶ Δημοκρατίας καὶ Ὀλιγαρχίας. Ἐκδιδόντος καὶ διορθοῦντος Ἀ. Κ. Ἐν Παρισίοις ἐκ τῆς τυπογραφίας Φιρμίνου Διδότου πατρὸς καὶ υἱῶν, 1824.

Προεπιγράφεται *Παρέργων Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης Τόμος Γ′.*

ΛΘ′—Ξενοφωντος Απομνημονευματα καὶ Πλατωνος Γοργιας, ἐκδιδόντος καὶ διορθοῦντος Ἀ. Κ. Ἐν Παρισίοις ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰ. Μ. Ἐβεράρτου, 1825.

Προεπιγράφεται *Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης Τόμος ΙΕ′.*

Μ′—Λυκουργου Λογος κατα Λεωκρατους, Ἐκδόντος καὶ διορθώσαντος Ἀ. Κ. καὶ γαλλιστὶ μεθερμηνεύσαντος F. Th. (François Thurot). Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰ. Μ. Ἐβεράρτου, 1826.

Προεπιγράφεται *Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης Τόμος Ις′.*

ΜΑ′—Επικτητου Εγχειριδιον, Κεβητος Πιναξ, Κλεανθους Υμνος. Ἐκδιδόντος καὶ διορθώσαντος Ἀ. Κ. καὶ γαλλιστὶ μεθερμηνεύσαντος τὰ δύο πρῶτα τοῦ Fr. Th. (François Thurot), καὶ τὸ τρίτον ἑτέρου. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἰ. Μ. Ἐβεράρτου, 1826.

Προεπιγράφεται *Παρέργων Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης Τόμος Ζ′.*

ΜΒ′—Αρριανου των Επικτητου Διατριβων Βιβλια τεσσαρα. Ἐκδόντος καὶ διορθώσαντος Ἀ. Κ. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Κ. Ἐβεράρτου, 1827.

Τόμοι 2, προεπιγραφόμενοι ὁ μὲν Α′ *Παρέργων Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης Τόμος Η′*, ὁ δὲ Β′ *Παρέργων τῆς αὐτῆς Βιβλιοθήκης Τόμος Θ′.*

ΜΓ′—Τι Συμφερει εις την Ελλαδα να πραξη εις τας Παρουσας Περιστασεις. Διάλογοι δύο Γραικῶν, ἐκδιδόμενοι ἀπὸ τὸν Γεώργιον Πανταζίδην, εἰς δύο χωριστὰ φυλλάδια. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Κ. Ἐβεράρτου, τὸ μὲν ἓν ἔτει 1830 (ἐκ σελίδων 48)· τὸ δὲ ἓν ἔτει 1831 (ἐκ σελίδων 91).

ΜΔ′—Συνεκδημος Ιερατικος, περιέχων τὰς δύο πρὸς Τιμόθεον καὶ τὴν πρὸς Τίτον ἐπιστολὰς τοῦ ἀποστόλου Παύλου μὲ δύο κοινὰς μεταφράσεις καὶ ἐξηγήσεις διεξοδικάς. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Κ. Ἐβεράρτου, 1831.

ΜΕ′—Ατακτα, ἤγουν παντοδαπῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νέαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν αὐτοσχεδίων σημειώσεων, καὶ τινων ἄλλων ὑπομνημάτων Αὐτοσχέδιος Συναγωγή. Ἐν Παρισίοις, ἐκ τῆς τυπογραφίας Κ. Ἐβεράρτου. Τόμοι 5, ὧν

Ὁ μὲν Α′ περιέχει *Δύο ποιήματα Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου, μὲ μακρὰς σημειώσεις καὶ πέντε πίνακας* (1828).

Ὁ δὲ Β′ περιέχει· *Γλωσσογραφικῆς ὕλης δοκίμιον. Ἀλφάβητον πρῶτον* (1829).

Ὁ Γ′ περιέχει *Χιακῆς ἀρχαιολογίας ὕλην.* Δοκίμιον νέας μεταφράσεως τῆς Νέας Διαθήκης κτλ. (1830).

Ὁ Δ′, εἰς δύο τεύχη διηρημένος, περιέχει *Ἀλφάβητον Δεύτερον,* Α—Π καὶ Π—Ω. (1832) καὶ

Ὁ Ε′, εἰς δύο καὶ οὗτος τεύχη διηρημένος, περιέχει *Ἀλφάβητον Τρίτον.* Ἐξεδόθη δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κοραῆ ὑπὸ τοῦ Φ. Φουρναράκη, συντάξαντος καὶ συνεκδόντος πίνακας τῶν τε γραικικῶν καὶ τῶν ἑλληνικῶν καὶ τῶν γαλλικῶν καὶ τῶν λατινικῶν λέξεων τῶν εἰς τοὺς πέντε τόμους περιεχομένων (1835).

Ἐκ τῶν ἕως ὧδε κατὰ χρονολογικὴν τάξιν ἀπαριθμηθέντων ἔργων αὐτοῦ,

17 μὲν τόμοι ἀποτελοῦσι τὴν *Ἑλληνικὴν Βιβλιοθήκην*, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ *Προδρόμου*.

9 δὲ » » τὰ *Πάρεργα Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης*, καὶ

40 » » » αἱ διάφοροι συγγραφαί, μεταφράσεις κτλ.

66 Τόμοι ἐν ὅλῳ.

Παρεκτὸς δὲ τούτων, ὁ Κοραῆς συνέγραψε καὶ διαφόρους πραγματείας, ἐξ ὧν εἰσι καὶ αἱ ἑξῆς:

1) *Δεῖγμα* (Specimen) *τῶν εἰς τὸ κείμενον τοῦ Ἱπποκράτους διορθώσεων,* ὅπερ ὁ Thom. Burgess κατεχώρισεν εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ τότ' ἐκδιδόμενον περιοδικὸν Museum Oxoniense.

2) *Κριτικαὶ Ἐπιστάσεις* εἰς τὴν ἀπὸ τὸν Σνεϊδέρον ἔκδοσιν τοῦ *Θεοφράστου*, κατὰ τὸ 1818 γενομένην ἐν Λειψίᾳ (Λόγιος Ἑρμῆς τοῦ 1819). Ἐδημοσιεύθησαν αὗται ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ἰ. Κ. (Λ. Ἑρμῆς τοῦ 1819).

3) *Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐκδότας τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ* περὶ τοῦ: *Πόθεν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τῶν Κυδωνιῶν*, ὑπὸ τὸ αὐτὸ ψευδώνυμον Ἰ. Κ. (Λ. Ἑρμῆς τοῦ 1819).

4) *Ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς ἐκδότας τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ*, ὑπὸ τὸ αὐτὸ ψευδώνυμον Ἰ. Κ., ἐν ᾗ ἐκτίθενται βραχεῖαί τινες *σημειώσεις* καὶ *προσθῆκαι* εἰς τὸ Α′ μέρος τῆς γ′ ἐκδόσεως τοῦ Λεξικοῦ τοῦ Σνεϊδέρου (Λ. Ἑ. τοῦ 1819). Τὰς σημειώσεις ταύτας πλατύνας μετέπειτα, ἐπεξέτεινε καὶ ἐπὶ τοῦ Β′ μέρους τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως (Λ. Ἑ. τοῦ 1821).

5) *Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἐκδότην τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ* (Κωνσταντῖνον Κοκκινάκην), ὑπὸ τὸ αὐτὸ ψευδώνυμον Ἰ. Κ., περὶ τῆς γερμανικῆς μεταφράσεως τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἱπποκράτους (Λ. Ἑ. τοῦ 1820).

6) *Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν αὐτὸν Κ. Κοκκινάκην,* ὑπὸ τὸ αὐτὸ ψευδώνυμον Ἰ. Κ. περὶ τῆς προκηρυχθείσης ἐκδόσεως τῶν *Χρυσοστομικῶν* ἐν Ἰασίῳ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει (Λ. Ἑ. τοῦ 1820).

Β΄ ΤΑ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΚΟΡΑΗ

Αδαμαντιου Κοραη Τα Μετα Θανατον Ευρεθεντα Συγγραμματα. Βουλῇ μὲν καὶ δαπάνῃ τῆς ἐν Μασσαλίᾳ Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς *Κοραῆ*, ἐπιμελείᾳ δὲ *Ἀνδρέου Ζ. Μάμουκα* συλλεγέντα τε καὶ ἐκδιδόμενα.

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ. περιέχων ὕλην **Γαλλογραικικου Λεξικου** καὶ τὰς ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἰδιογράφους τοῦ *Κοραῆ* σημειώσεις. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ, ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Πανεπιστημίου, 1881, σελίδες σζ΄+528.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ, Επιστολαι Αδαμαντιου Κοραη, βουλῇ μὲν καὶ δαπάνῃ τῆς ἐν Μασσαλίᾳ Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς *Κοραῆ*, ἐπιμελείᾳ δὲ *Νικολάου Μ. Δαμαλᾶ* ἐκδιδόμεναι. Ἐν Ἀθήναις, τύποις τῶν Ἀδελφῶν Περρῆ, 1885 [**Επιστολων** τόμος Α΄], σελίδες 799.

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ, Επιστολαι Αδαμαντιου Κοραη κτλ., ὡς ἀνωτέρω. Ἐν Ἀθήναις, τύποις τῶν Ἀδελφῶν Περρῆ, 1885 [**Επιστολων** τόμος Β΄], σελίδες 792.

ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ, Επιστολαι Αδαμαντιου Κοραη κτλ. Ἐν Ἀθήναις, τύποις τῶν Ἀδελφῶν Περρῆ, 1885, [**Επιστολων** τόμος Γ΄, μέρος α΄], σελίδες 704.

[» » » » β΄], ἐν Ἀθήναις, τύποις τῶν Ἀδελφῶν Περρῆ, 1886, ἀπὸ σελίδος 705 (ἐσφαλμένως ἐξετυπώθη *507*) μέχρι 1007.

ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ, Ιπποκρατους Το Περι Διαιτης Οξεων Και Αρχαιας Ιατρικης, μετὰ σημειώσεων γαλλικῶν **Ἀδαμαντίου Κοραῆ**, πρῶτον νῦν ἐκδιδόμενον ἐπιμελείᾳ *Ν. Μ. Δαμαλᾶ*. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου, 1887, σελίδες β΄+183.

ΤΟΜΟΣ ΕΚΤΟΣ, περιέχων **Απολλωνιου του Δυσκολου Τα Περι Συνταξεως Βιβλια Δ΄** μετὰ τῶν εἰς ταῦτα ἐξηγήσεων τοῦ **Κοραῆ** καὶ τὴν **Γραμματικην** αὐτοῦ **της κοινης ελληνικης (γραικικης) γλωσσης** μετὰ καί τινων **γραμματικων παρατηρησεων** αὐτοῦ, πρῶτον νῦν ἐκδιδόμενα, ἐπιμελείᾳ *Ν. Μ. Δαμαλᾶ*. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου, 1888, σελίδες η΄+264+112+15.

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ, περιέχων τὰς **κριτικὰς σημειώσεις, παρατηρήσεις καὶ διορθώσεις** τοῦ εὐκλεεστάτου ἀνδρὸς εἰς τὸ **Λεξικον του Ησυχιου** τῆς ἐκδόσεως **Ἀλβέρτι**, πρῶτον νῦν ἐκδιδομένας ἐπιμελείᾳ *Ν. Μ. Δαμαλᾶ*. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου, 1889, σελίδες ς΄—152.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν σημειωμάτων τούτων δίκαιον εἶναι νὰ ἀναγραφῇ καὶ τὸ εἰς τρεῖς τόμους πολύτιμον **περὶ Ἀδαμαντίου Κοραῆ** σύγγραμμα τοῦ μακαρίτου **Διονυσίου Θερειανοῦ**, ἔχον οὕτω:

Αδαμαντιος Κορας ὑπὸ Δ. Θερειανου. Ἐκτυποῦται ἀναλώμασι τοῦ Οἰκονομείου Κληροδοτήματος. Ἐν Τεργέστῃ, τύποις τοῦ Αὐστροουγγρικοῦ Λόϋδ.

Τόμος Α΄, 1889, σελίδες 413 εἰς 8ον
» Β΄, 1890, » 354 » »
» Γ΄, 1890, » 168 » » + ρλη΄ (παραρτήματα 6).

(Ἀπηνθίσθη ἐκ τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου **Ἀνδρέου Ζ. Μάμουκα** ἐκδοθέντος Α΄ τόμου τῶν **Μετὰ Θάνατον** καὶ συνεπληρώθη ὑπὸ Ἰωακεὶμ Βαλαβάνη).

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	σελ.
Πρόλογος	γ΄
Πατριαρχικὸν πιττάκιον	ζ΄
Πασχάλιον τοῦ ἔτους 1907	ζ΄
Ἑορταὶ μωαμεθανικαί	η΄
Χρονολογίαι	η΄
Ἐκλείψεις τῷ 1907	η΄
Ἑορτολόγιον	1-40
Ἰανουάριος	1
Φεβρουάριος	4
Μάρτιος	5
Ἀπρίλιος	10
Μάϊος	14
Ἰούνιος	18
Ἰούλιος	23
Αὔγουστος	26
Σεπτέμβριος	29
Ὀκτώβριος	32
Νοέμβριος	35
Δεκέμβριος	38
Ἡγεμονικαὶ ἑορταί	41
Ἐκκλησίαι. Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον	43
Οἱ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Μητροπολῖται καὶ Ἐπίσκοποι	50
Οἱ Μακαριώτατοι Πατριάρχαι	56
Πρόεδροι Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν	56
Αἱ τῷ Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ ὑποκείμεναι Σταυροπηγιακαὶ μοναί	56
Αἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις πατριαρχικαὶ σταυροπηγιακαὶ μοναί	57
Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων	60
Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν Γενικῶν Κανονισμῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου	63
Συνταγμάτιον, ἤτοι βαθμολογικὴ τάξις τῶν Μητροπολιτῶν τοῦ κλίματος τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, καθ' ἣν γίνεται ὁ καταρτισμὸς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου	71
Διατίμησις τῶν εἰς τὸ πατριαρχικὸν ταμεῖον καταβαλλομένων δικαιωμάτων	72
Ταχυδρομεῖα καὶ τηλεγράφοι	75
Διευθύνσεις τῶν ἐν τῷ τουρκικῷ Κράτει ταχυδρομείων	75
Α΄ Κυβερνητικὰ ταχυδρομεῖα	75
Ὁ νέος Κανονισμὸς περὶ ἀποστολῆς ταχυδρομικῶν δεμάτων	77
Β΄ Εὐρωπαϊκὰ ταχυδρομεῖα	83
Ἐκ τῆς λογοδοσίας τῆς Ἐφορείας τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων κατὰ τὸ ἔτος 1905	84
Στατιστικοὶ Πίνακες τῶν Ἐκκλησιῶν, Ἁγιασμάτων, Ἱερέων, Σχολῶν, Διδασκάλων καὶ Μαθητῶν τῶν ἱερῶν Μητροπόλεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου	100
Ὁ νέος περὶ χαρτοσήμου νόμος	110
Σαλὴχ Ἀρὶφ βέης	141
† Φώτιος Δημητριάδης, ὑπὸ ***Μ.***	142
Δόξα καὶ στόμαχος, ὑπὸ ***Φωτίου Δημητριάδου***	143
Κερόεσσα ἡ μήτηρ τοῦ Βύζαντος καὶ τὸ ἐν Βοσπόρῳ μνημεῖον Βοϊδίου τῆς ἑταίρας, ὑπὸ ***Ἰωάννου Ν. Σβορώνου***	145
Ἐκδρομὴ εἰς τὰ Ὑδραγωγεῖα τοῦ Βαξὲ-κιοῖ, ὑπὸ ***Δημητρίου Καλέμη***	150
Ἐπίσκοποι καὶ Πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως	154

ISIS MANOGLIO

σελ.

Περὶ Καβείρων, ὑπὸ ***Χαριλάου Π. Καλαϊσάκη*** 158
Ἐμμανουὴλ Ῥοΐδης, ὑπὸ ***Ἰωακεὶμ Βαλαβάνη*** 161
Ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς Σφιγγός, ὑπὸ ***Δ. Γ. Μοστράτου*** 170
Ἀπὸ τὰς χειμερινὰς προσευχάς μου. Ἡ ψυχή μου, ὑπὸ ***Ἀλεξάνδρου Μωραϊτίδου*** 176
Ἡ Μητρόπολις Προύσης. 182
Οἱ μύκητες ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς φύσεως, ὑπὸ ***Ἀθ. Ἰωάννου*** 191
Σελὶς ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ βίου τῶν ὀρφανῶν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ὀρφανοτροφείῳ, ὑπὸ ***Μάρκου Ν. Τριαντινοῦ*** 198
Ἡ συνήθεια τοῦ χειροκροτεῖν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Χριστιανοῖς, ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Νικομηδείας ***Φιλοθέου Βρυεννίου*** 203
Εὐεργεσία καὶ ἀχαριστία, ὑπὸ ***Γεωργίου Ἀποστολίδου*** 208
Ἡ ποίησις τῶν Παρνασιεκῶν καὶ ὁ José Maria de Heredia, ὑπὸ ***Ἰωάννου Παπαδοπούλου*** 217
Τὰ ὀρφανὰ τῆς Παναγίας, ὑπὸ ***Νοεμῆ Ἀ. Ζωηροῦ*** 224
Τὸ πανηγύρι τῆς Παναγίας εἰς τὴν Μάδυτον, ὑπὸ ***Νικολάου Βασιλειάδου,*** ἰατροῦ 231
Τὸ οἰνόπνευμα ὡς τροφή, ὑπὸ ***Ἠλία Γ. Βαλσαμάκη*** 241
Ὁ δακτύλιος τῆς γραίας, ὑπὸ ***Ἀ. Ἰ. Σκυριανοῦ*** 250
Ὀρθογραφικά, ὑπὸ ***Γεωργίου Ν. Χατζιδάκη***. 256
Εἰρηναῖος Ἀσώπιος, ὑπὸ ***Δ. Ἰ. Καλογεροπούλου*** 262
Αἱ ἐν Πολωνίᾳ θρησκευτικαὶ ἔριδες κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΖ΄ αἰῶνος καὶ ἡ ἐξαρχία Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ, ὑπὸ ***Ἀνδρέου Ε. Κοπάση***. 265

σελ.

Ἐκ τῆς νηπιώδους καταστάσεως τῆς ἀστρονομίας, ὑπὸ ***Νικολάου Γ. Βούρου*** 277
Ἡ τέχνη παρὰ τοῖς ἀνατολικοῖς λαοῖς, ὑπὸ ***Κωνσταντίνου Γ. Ζησίου*** 282
Ἄθως — Ἅγιον Ὄρος, ὑπὸ ***Γερασίμου Σμυρνάκη,*** ἀρχιμανδρίτου. . 237
Ξένοι ποιηταί. — Ἓν ποίημα τοῦ Βύρωνος, ὑπὸ ***Ἰ. Ἀ. Ζερβουδάκη*** . . 295
Ἡγούμενος τῆς ἐν Ζακύνθῳ μονῆς τῆς Ἀναφωνητρίας, ὑπὸ ***Μαρίνου Σιγούρου*** 298
Εἰς Ἀ. Ῥ. Ῥαγκαβῆν, ὑπὸ ***Γεωργίου Σουρῆ*** 305
Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα (ἐκ τοῦ ἀρχειοφυλακείου Ζακύνθου), ὑπὸ ***Λεωνίδου Χ. Ζώη*** 306
Περὶ ἡμερολογίου τῶν ναυτιλλομένων, ὑπὸ ***Σεραφεὶμ Φωκᾶ,*** ἀρχιμανδρίτου. 310
Σκέψεις ἐν ὥρᾳ μεσονυκτίῳ ἐν τῇ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰορδάνου ἱερᾷ μονῇ τοῦ τιμίου Προδρόμου, ὑπὸ ***Γεωργίου Λαμπάκη*** 318
Ὁ Ἀριστοφάνης ὡς κριτικὸς τῆς καλλιτεχνίας, ὑπὸ ***Λουΐζου Ἡλιού*** . 324
Ἡ περίθαλψις τῶν ἀσθενῶν ἐν καιρῷ πολέμου, ὑπὸ ***Μιχαὴλ Σ. Κέπετζη*** 330
Αἱ δύο ἀγάπαι, ὑπὸ ***Γρηγορίου Ζιγαβηνοῦ,*** ἀρχιμανδρίτου 337
Ἡ ξενομανία, ὑπὸ ***Χ. Λεσίου***. . . . 347
Ἡ ἐν ταῖς γλώσσαις ἑνότης, ὑπὸ ***Προδρόμου Ἀναστασιάδου*** . . . 351
Περὶ τῆς ὀθωμανίδος ποιητρίας Φιτνὲτ Χανούμ, ὑπὸ ***Θεμιστοκλέους Κτενᾶ*** 357
Ἡ λέπρα ὑπὸ ἱστορικὴν ἔποψιν, ὑπὸ ***Γρ. Π. Κακκάβα***. 362
Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ τέκνου τῆς Κας ...., ὑπὸ ***Ἀνδρέου Μαρτζώκη***. 368
Ἔργα Ἀδαμαντίου Κοραῆ 369

ΕΙΚΟΝΕΣ

σελ.

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωακεὶμ Γ΄ . . . . . σελ. ε΄
Κυζίκου Ἀθανάσιος 43
Νικομηδείας Φιλόθεος ὁ Βρυέννιος 44
Πελαγωνείας Ἰωακείμ 44
Χίου Κωνσταντῖνος 45
Μαρωνείας Νικόλαος. 45
Σηλυβρίας Διονύσιος 46
Γρεβενῶν Ἀγαθάγγελος 47
Κολωνίας Πολύκαρπος 47
Σισανίου Σεραφείμ. 48
Δρυϊνουπόλεως Λουκᾶς. 49
Καραθεοδωρῆ (Στέφανος) 50
Χατζόπουλος (Ἰωάννης Κ.). 51
Ῥακτιβάν (Ἐμμανουήλ) 52
Κάρταλης (Γεώργιος). 53
Καζανόβας (Λέων Γ.) 53
Μεξίκης (Φρ. Δ.) 54
Σπαθάρης (Κορνήλιος Ἀ.) 54
Ζαρίφης (Νικόλαος) 57
Γεωργίου (Χρυσοβέργης). 58
Ἐξερτζῆς Δημητριάδης (Ἰωσήφ) . . 59
Ζαφειρόπουλος (Στέφανος) 60
Γεωργιάδης (Ἀλέξανδρος) 61
Μαυρογορδάτος (Θεόδωρος Ἀ.) . . 62
Ἰκονίου Ἀθανάσιος 65
Ἄποψις τῶν πατριαρχικῶν γραφείων 67
Ῥαφεῖον τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν ἐν τῷ Πέραν. 74
Σιδηρωτήριον τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος Κυριῶν ἐν τῷ Πέραν. 83
Κηδεία τοῦ μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κωνσταντίου 85
Ἐγκαίνια Νοσηλευτηρίου Μαυρογορδάτων 87
Νοσηλευτήριον Μαυρογορδάτων . . 89
Μαυρογορδάτειος Χειρουργικὴ Κλινικὴ Γυναικῶν 91
Μηθύμνης Στέφανος 93
Χουρμουζιάδης (Σταμάτιος Ἀ.) . . 97
Νομίσματα Βυζαντιακά 145, 146, 148
Τὸ ὑδραγωγεῖον «Ἰοπουζλοὺ μπένδ» 150
Τὸ μαρμάρινον κρηπίδωμα τοῦ ὑδραγωγείου «Σουλτὰν Μαχμούτ». . 151

σελ.

Τὸ μαρμάρινον κρηπίδωμα τοῦ ὑδραγωγείου «Βαλιδὲ Σουλτάν» . . . 152
Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Φώτιος 155
Ἐμμανουὴλ Ῥοΐδης 161
Ὁ πατριάρχης Κων/πόλεως Γεννάδιος Β΄ ὁ Σχολάριος 171
Ὁ πατριάρχης Κων/πόλεως Ἱερεμίας Α΄. 177
Ὁ μητροπολίτης Προύσης Ναθαναὴλ 183
Ὁ ἐν Προύσῃ μητροπολιτικὸς ναός 185
Τὰ ἐν Προύσῃ Κεντρικὰ Εὐγενίδεια Ἐκπαιδευτήρια 187
Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Κύριλλος Α΄ ὁ Λούκαρις 191
Ὁ πατριάρχης Κ/πόλεως Ἄνθιμος Α΄ 193
Ἁγιασμὸς κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ὀρφανοτροφείου θηλέων Σ. Σινιόσογλου 199
Μνημόσυνον ἐπὶ τοῦ τάφου Σ. Σινιόσογλου κατὰ τὴν τελετὴν τῶν ἐγκαινίων τοῦ φερωνύμου Ὀρφανοτροφείου θηλέων 201
Τὰ ὀρφανὰ πρὸ τοῦ Πατριάρχου κατὰ τὴν τελετὴν τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ὀρφανοτροφείου θηλέων Σ. Σινιόσογλου. 202
Ὁ πατριάρχης Κων/πόλεως Ἀθανάσιος Πατελλάριος. 204
Ὁ πατριάρχης Κ/πόλεως Διονύσιος Γ΄ 205
» » » Ἱερεμίας Γ΄ 209
» » » Κύριλλος Ε΄ 211
» » » Σαμουὴλ Α΄ ὁ Χαντζερῆς 215
Ὁ πατριάρχης Κ]πόλεως Μελέτιος Β΄ 218
» » » Γρηγόριος Ε΄ 219
» » » Χρύσανθος 221
Τὰ ὀρφανὰ τοῦ Πέραν 225
Ὁ ἰατρὸς Σ. Ζαβιτζιᾶνος. 227
» » Ἰ. Κωνσταντινίδης. . . . 228
Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀγαθάγγελος 233
Ὁ πατριάρχης Κ/πόλεως Κωνστάντιος Α΄ ὁ ἀπὸ Σιναίου. 237

σιλ.

Ὁ πατριάρχης Κ/πόλεως Γρηγόριος Ϛ΄ 243
» » » Ἄνθιμος Δ΄ 247
» » » Γερμανὸς Δ΄ 253
» » » Ἄνθιμος Ϛ΄
ὁ Κουταλιανός 259
Εἰρηναῖος Ἀσώπιος 262
Ὁ πατριάρχης Κ/πόλεως Ἰωακεὶμ Β΄ 267
» » » Σωφρόνιος Γ΄ 273
Ὄψις τοῦ Σύμπαντος κατὰ τοὺς Βαβυλωνίους. 277
Ζῳδιακὸς κύκλος τῶν Βαβυλωνίων 279
Λιθοσειρὰ ἐπὶ τῶν νήσων Ὄρκνεϋ 281
Τὸ Λαυρεωτικὸν κονάκιον ἐν Ἁγίῳ Ὄρει 289
Δύο ἀπόψεις τῆς ἐν Καρυαῖς Ἀθωνιάδος Σχολῆς 291
Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακεὶμ Δ΄. 293
Ἁγιασμὸς ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ ἐν Πρώτῃ Ὀρφανοτροφείου θηλέων Σ. Σινιόγλου 299
Τὸ ἔμπροσθεν τοῦ Σάκκου «τῶν Ἁγίων Πάντων» 301
Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἐν Χαλκηδόνι ναοῦ τῆς ἁγίας Εὐφημίας. . . . 303
Ἡ μεγάλη λιτανεία τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς Ἀναστάσεως ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄. 306

οελ.

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης εὐχόμενος ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου κατὰ τὴν τελετὴν τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς Ἀναστάσεως . 307
Ὁ πατριαρχικὸς ναὸς τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐν Φαναρίῳ. 311
Εἴσοδος τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ. . . 313
Τὸ ἰδιαίτερον πατριαρχικὸν Γραφεῖον. 316
Πλοῦς ἐν τοῖς ὕδασι τοῦ Ἰορδάνου 319
Ὁ πατριάρχης Κων/πόλεως Διονύσιος Ε΄ 321
Ἡ παλαιὰ Σχολὴ τῆς Παναγίας, ὅπου νῦν τὸ Ζωγράφειον 325
Εἴσοδος τοῦ Ζωγραφείου 327
Αἴθουσα τελετῶν Ζωγραφείου . . . 331
Ἡ ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ παναρχαία εἰκὼν τῆς Παμμακαρίστου 349
Χριστιανικὸν μαρμάρινον ἀνάγλυφον ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς Μ. Ἀρχιδιακονίας 351
Ἀρχαιότατα κειμήλια τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης 353
Ὁ ποιητὴς José Maria d' Heredia . 355
Ἄποψις Ζωγραφείου Γυμνασίου . . 363
Εἴσοδος τοῦ Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου ἐν τῷ Πέραν 366
Ἡ Κάσσα τοῦ Κοινοῦ ἐν τῷ Πετρίῳ (Πετρὶ καπού). 371

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

☞ *Διὰ παχέων στοιχείων ἐτέθησαν τὰ ὀνόματα τῶν συνδρομητῶν, ὅσοι ἐζήτησαν τὴν πολυτελῆ ἔκδοσιν τοῦ παρόντος τόμου.*

ΕΝ ΑΓΑΘΟΥΠΟΛΕΙ

Φροντίδι Εὐστ. Πολυχρονιάδου.

Ὁ Σωζοαγαθουπόλεως Δωρόθεος, Εὐστάθιος Πολυχρονιάδης, Αὐγὴ Χρ. Ε. Κάλφογλου, ἰατροῦ.

ΕΝ ΑΓΙΑΝΤΖΙΚ

Ἐλευθέριος Χαρπῆς.

ΕΝ ΑΔΑΝΟΙΣ

Φροντίδι Μ. Π. Ἀτέσογλου.

Λ. Ἀλευρόπουλος, Ἀ. Ψάρος, ***Μ. Π. Ἀτέσογλου,*** Κ. Κοντόπουλος, Ἀν. Καραϊωσήφογλου, ***Ἰ. Γεωργιάδης,*** Ἀ. Παπουδζάκης, Ἀ. Συμεώνογλου, Μ. Ἰμιρπάλογλου.

ΕΝ ΑΙΝῼ

Φροντίδι Ἀδελφῶν Χαρόγλου.

Ἀδελφοὶ Ν. Χαρόγλου, Κυριᾶκος Κόννος, Γεώργιος Δολμᾶς, Ἀχιλλεὺς Νιώτης, Σ. Χ. Πριμίδης, Νικόλαος Ἰ. Παχῦς, Γεώργιος Πετίνου, Ν. Ἄρτας, Βάλσαμος Λαμπρυνίδης, Δημήτριος Ἐμμανουήλ.

ΕΝ ΑΛΠ-ΤΣΕΛΕΜΠΙ

Φροντίδι Γ. Πελαργίδου.

Δημήτριος Νασούμ, Ἀντώνιος Ἀθανασίου, Γεώργιος Π. Ἀλεξίου, Γεώργιος Ἀθανασίου, Ἀδελφοὶ Χ'' Ἀγγέλου.

ΕΝ ΑΜΙΣῼ

Φροντίδι Γ. Ἀ. Παπάζογλου.

Γ. Ἀ. Παπάζογλους, Ἀθ. Α. Στάλιος, Ἀλ. Ν. Δεϊρμεντζόγλους.

ΕΝ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡῼ

Φροντίδι Εὐαγγέλου Π. Παγούνη.

Χαραλάμπης Λιπλιομάνης, Εὐάγγελος Π. Παγούνης, Δημήτριος Ἀντωνίου Κότσας, Ἰωάννης Γ. Σάκκας, Χαράλαμπος Ἰ. Ἐξάρχου.

ΕΝ ΑΡΤΑΚΗ

Φροντίδι Σωτηρίου Γ. Ψαθέρη.

Σωτ. Γ. Ψαθέρης, Ἀχιλ. Β. Μιλιγρίτης, Ξ. Ν. Βαμβᾶς, Μανώλης Α. Ζαφειρίου, Ἀλέξανδρος Κ. Βομβολίδης, ὁ πρωτοσύγκελλος Γερμανός, Κ. Ι. Μαντζουρᾶς, Ἀντώνιος Π. Λασιντάρης, Κωνσταντῖνος Στεφανῆ, Θεόδωρος Λιαμπέρη, Ἰ. Μ. Βίτας, Δ. Παλιαρούκης, Θωμᾶς Μηχανικός.

Φροντίδι Δ. Ψαθέρη.

Ἰωάννης Παπαναγνώστου, Θεόδωρος Ἰ. Παπαδόπουλος, ὁ πρωτοσύγκελλος Γερμανός, Ν. Αὐγερινός, Θεόδωρος Φράγκος, Θεμιστοκλῆς Λιάρου, Ἀριστοτέλης Μακρῆς, Χρῆστος Δάγης, Παναγιώτης Α. Παπαζώτου, Φώτιος Χαραλάμπου Ζαφειρίου, Ὀρέστης Κ. Λογοθετίδης, Φωκίων Α. Κιουρκτζῆς, Χριστόδουλος

Στεφάνου, Στέφανος Π. Γεωργιάδης, Σ. Χ" Χαραλάμπου, Γεώργιος Σ. Βαξεβάνογλου.

ΕΝ ΑΦΨΙΑ

Φροντίδι Γεωργίου Ἀλβανοπούλου.

Βαρβούνης Ἀντωνίου, Δημήτριος Διασουράκης, Θεόδωρος Πρωτοψάλτης, Βασίλειος Σταύρου, Ἐλευθέριος Γ. Βουτσᾶς, Μηνᾶς Γρηγορίου, Νικήτας Ἐμμανουήλ, Παναγιώτης Παπαθεοδώρου, Νικόλαος Δ. Σταματιάλης, Κωνσταντῖνος Φωτίου, Δημήτριος Παπαζαχαρίου, Ἀθανάσιος Λεοντίου.

ΕΝ ΓΑΛΑΖΙΩ

Π. Παναγόπουλος.

ΕΝ ΓΚΙΟΥΜΟΥΤΖΙΝΑ

Φροντίδι Κ. Μαλλιοπούλου.

Κ. Μαλλιόπουλος, Δημ. Α. Σκουτέρης, Υἱοὶ Ε. Τελωνίδου, Ἀθανάσιος Θεοχαρίδης, Ἀδελφοὶ Γ. Ζωΐδη, Κωνσταντῖνος Μαλετσίδης, Γεώργιος Ν. Κῆκος, Εὐστράτιος Παντελίδης, Κωνσταντῖνος Καραπέτσης, Γεώργιος Ματσιόπουλος, Θεοδώρα Θ. Ἀσκληπιάδου, Δημήτριος Ἰγνατίου, Θωμᾶς Κ. Δούκας, Ἀθανάσιος Σισυρᾶς, Δημήτριος Βασιλείου, Σαράντης Χ. Λαδένης, Μενέλαος Βασιλείου, Ἀδελφοὶ Γιώττα.

ΕΝ ΓΡΑΒΟΥΝΑ

Φροντίδι Ἀγαθιάδου.

Ἀγγελῆς Παπάζογλους, Ε. Μαλακόπουλος, Ἰ. Δ. Παππαδόπουλος.

ΕΝ ΔΑΫΤΟΝ ΟΧΙΟ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Φροντίδι Σωτηρίου Κουτουλίδου.

Χρ. Π. Γαλάνης ἐξ *Ἰωαννίνων*, *Κωνσταντῖνος Π. Κανδύλης* ἐξ *Ἰωαννίνων*, Ἀθανάσιος Θωμαΐδης ἐκ *Φλωρίνης*, Ἀδελφοὶ Χ. Στελιάδαι ἐκ *40 Ἐκκλησιῶν*, Χρῆστος Δ. Ἀναστασίου ἐκ *Φλωρίνης*, Δανιὴλ Φιλίππου ἐκ *Φλωρίνης*, Χρῆστος Στεργίου Καρόλας ἐκ *Πρεσπῶν*, Κωνσταντῖνος Βασιλείου ἐκ *Φλωρίνης*, Παντελῆς Ἀρκάδιος ἐκ *Νησίου Καλαμῶν*, Κωνσταντῖνος Ἡλιόπουλος ἐκ *Καλαμῶν*, Γεώργιος Ἡλιόπουλος ἐκ *Καλαμῶν*.

ΕΝ ΔΕΛΒΙΝΑΚΙΩ

Φροντίδι Κωνσταντίνου Λούτση.

Κωνσταντῖνος Λούτσης, Ἀθ. Μούτσιος, Ἰ. Γ. Γέτας.

ΕΝ ΔΟΞΑΤΩ

Φροντίδι Ἰωάννου Γ. Νάνου.

Ἰωάννης Γ. Νάνος, Πασχάλης Χ" Βασιλείου, Ἀθανάσιος Γ. Κοτζιάκαρη, Χρῆστος Κ. Παμπούκας, Στέφανος Γ. Κοτζιάκαρης.

ΕΝ ΕΡΖΕΡΟΥΜ

Φροντίδι Γ. Δ. Κεφαλίδου.

Σύλλογος «Ὁμόνοια», Φωκίων Μεταξᾶς, παπᾶ Στυλιανὸς Φωτιανός, Γεώργιος Κεφαλίδης, Κυριακὸς Σακᾶς, Θεόδ. Γ. Γεωργιάδης, Δημ. Τζαλιγόπουλος, Ἀνέστης Ποζάνης, Δημοσθένης Χαραλαμπίδης, Χρῆστος Σσραφίδης.

ΕΝ ΕΡΖΙΝΤΖΑΝ

Φροντίδι Κ. Ἐμμανουηλίδου.

Κωνστ. Ἐμμανουηλίδης, Epaminondas Xanthopoulos, Apostolos Pangalos, Ἀνανίας Καλίνογλου, Ἀδελφοὶ Φωτιάδαι, Χαράλαμπος Συμεωνίδης, Ἀναστ. Συμεωνίδης, Γεώργιος, Σωτηριάδης, Ἀλέξανδρος Βαφειάδης.

ΕΝ ΖΟΥΓΓΟΥΔΑΚ

Φροντίδι Ἀνέστη Στεφανίδου.

Ἀνέστης Γ. Στεφανίδης, Γαβριὴλ Δοκίδης, Δημ. Τριανταφυλλίδης, Γεώργιος Σαλίνοβιτς, Σωτήριος Χ. Βελκόπουλος, Βασίλ. Κανταρτζῆς, Μιχαὴλ Κοσμίδης, Δημήτριος Τσιτσές, Θεόδωρος Βασιλείου, Κ. Νικολαΐδης, Ἀριστείδης Βουτσινᾶς, Νικόλαος Ἰ. Στεφανίδης, Δημήτριος Πογιατζόγλους, Θωμᾶς Ν. Φωτιάδης, Χρῆστος Γεωργιάδης, Μιχαὴλ Μπέτζους, Σ. Στασινόπουλος, Στυλιανὸς Οἰκονομίδης, Ἀναστάσιος Τσερκέζογλους, Δημ. Α. Μαλαμᾶς, Νικόλαος Τελγόπουλος.

Φροντίδι Ἐλ. Παπαδοπούλου.

Ἱερατικὸς προϊστάμενος οἰκονόμος παπᾶ Κωνσταντῖνος Ἴμβριος, Γρηγόριος Λ. Ὑετίων, Μ. Νικολαΐδης, Οὐμβέρτος καὶ Μάρκελλος Κοέν, ἐκ *Χανίων Κρήτης*, Μ. Χριστοφίδης, Ν. Καβρέντζος, Ἀλκιβιάδης Ν. Δοξόπουλος, Ἐλευθέριος Παπαδόπουλος, Λ. Τ. Ψάλτου.

ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Ἐμ. Κωνσταντακάκης, Ἀντ. Στρίμπας, Π. Περίδης.

ΕΝ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

Φροντίδι τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου Γερμανοῦ Ἀποστολάτου.

Ἡ Α. Θ. Μακαριότης σώμ. 2, ὁ Ἰορδάνου Ἐπιφάνιος, ὁ Τιβεριάδος Μελέτιος, ὁ Θαβωρίου Στέφανος, ὁ Διοκαισαρείας Νικόδημος, ὁ Κυριακουπόλεως Μελέτιος, ὁ Φιλαδελφίας Σωφρόνιος, ὁ σκευοφύλαξ τοῦ Π. Τάφου Εὐθύμιος, ὁ παρασκευοφύλαξ τοῦ Π. Τάφου Γεράσιμος, ὁ γέρων καμαράσης Παρθένιος ἀρχιμανδρίτης, ὁ γέρων δραγουμᾶνος ἀρχιμανδρίτης Ἰννοκέντιος, ὁ ἀρχιμανδρίτης Γερμανὸς Ἀποστολᾶτος, ὁ ἀρχιγραμματεὺς τοῦ ἱεροῦ Κοινοῦ Μελέτιος, ὁ ἀρχιμανδρίτης Νίκανδρος, ὁ ἀρχιμανδρίτης Γεράσιμος, ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰωσήφ, ὁ ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος, ὁ ἀρχιμανδρίτης Κορνήλιος, ὁ ἀρχιμανδρίτης Σωφρόνιος, ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰουστῖνος, ὁ ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Πιπίδης, πρωτοψάλτης, ὁ ἱερομόναχος Κελαδίων, ὁ ἱερομόναχος Μεθόδιος, ὁ ἡγούμενος Γεθσημανῆς Ἰωακείμ, ὁ ἡγούμενος ἁγίου Ὀνουφρίου Ἀμφιλόχιος, ὁ ἡγούμενος ἁγίας Αἰκατερίνης Γεράσιμος, ὁ ἱεροδιάκονος Μελίτων, ὁ ἱεροδιάκονος Πάμφιλος, ὁ μοναχὸς Ἀρσένιος Τζαπᾶς.

ΕΝ ΙΑΓΚΙΝ

Γεώργιος Α. Καριπίδης.

ΕΝ ΙΝΕΠΟΛΕΙ

Φροντίδι Συρματένιας Μ. Παρασκευοπούλου.

Συρματένια Παρασκευοπούλου, Εὐθαλία Γ. Γρηγορίου, Υἱοὶ Πουλουλίδαι, Ἰφιγένεια Σ. Φρυδᾶ, Σταματίνα Ἰ. Βογιατζῆ, *Δημήτριος Γιακᾶς*, Δέσποινα Σ. Μαδζάρογλου, Δέσποινα Δ. Παμπουκτζόγλου, Παναγιώτης Π. Ἀργυρίου, Περσεφόνη Α. Ἀγγελῆ.

Φροντίδι Δ. Γιασόνογλου.

Ἰωάννης Ν. Παπαδόπουλος, Ἰωάννης Ι. Ἀνασίογλου, Υἱοὶ Γ. Πουλουλίδου, Ἀχιλλ. Γ. Γεωργιάδης, Παρασκευᾶς Λαζαρίδης, Γεώργιος Χρήστου.

ΕΝ ΚΑΣΤΑΜΟΝΗ

Φροντίδι Προδρόμου Ἀποστολίδου, ἰατροῦ.

Ἰωάννης Χ" Προδρόμου, Νικόλαος Παπαδόπουλος, διευθυντὴς τοῦ νοσοκομείου Κασταμονῆς, Χ. Ἰ. Χριστοφορίδης, δημαρχιακὸς ἰατρός, Ἐρασμία Κ. Κατρανίδου, Ἡλίας Μαυρομμάτης, φαρμακοποιός, *Ἰορδάνης Κρυσταλλίδης*, Σινᾶς Β. Ἰστίκογλους, Κωνσταντῖνος Μάρκογλους, *Πρόδρομος Ἰ. Ἀποστολίδης*, ἰατρός, Ἀναστάσιος Ἰ. Παπάζογλους, Ἡλίας Συμεωνίδης, Εὐδόκιμος Ν. Ἰστίκογλους.

ΕΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑ

Γεώργιος Ἀναστασιάδης.

ΕΝ ΚΙΟΥΠΑΙΟΙΣ

Φροντίδι παπᾶ Ἰωάννου Μπουδουρίδου.

Κωνστ. Φιλιππίδης, ἰατρός, Ἰωάννης Θεοδωρίδης, φαρμακοποιός, Δημήτριος Ἰατρόπουλος, Ὅμηρος Χ" Δημητρογλους, Γεώργιος Ἀβερκιάδης, διδάσκαλος, Γ. Α. Ῥάλλης, Φῶκος Στυλιανίδης, Χαράλαμπος Παπαδόπουλος, Ἀσπασία Βλασιάδου.

Φροντίδι οἰκονόμου παπᾶ Ἠλία.

Οἰκονόμος παπᾶ Ἠλίας, παπᾶ Κωνσταντῖνος, Γεώργιος Γούναρης, Βασίλειος Τριχόπουλος.

ΕΝ ΚΟΡΝΟΦΩΛΕΑ

Φροντίδι Ἰ. Μαργαζίδου.

Πορφύριος Ἰβηρίτης προηγούμενος

μονῆς Κορνοφωλέας, παπᾶ Κωνσταντῖνος, Γιάγκος Ἰωάννου, Χριστόδουλος Μαργαρίτου, Γεώργιος Χ" Ἀθανασίου, Γεώργιος Γιόρκας, παπᾶ Σωτήριος Γεωργίου, Γεώργιος Ζηκούδης, Νῖκος Παπαναστασίου.

ΕΝ ΚΡΗΝΗ

Φροντίδι τοῦ σεβασμιωτάτου ἁγίου Κρήνης

† ***Ὁ Κρήνης Θεόκλητος,*** Κωνστ. Α. Βλάμος, Γ. Μ. Αἰκατερίνης, Μιχ. Σ. Ψωμαδάκης, Γ. Κ. Δελεμῆς.

ΕΝ ΛΟΥΛΕ-ΒΟΥΡΓΑΖ

Φροντίδι σακελλαρίου παπᾶ Θεοδώρου.

Σακελλάριος παπᾶ Θεόδωρος, Μιχαὴλ Μ. Κυριαζίδης, Ἀθανάσιος Σαζανίδης, Ἐμμανουὴλ Βασιλειάδης, Κωνσταντῖνος Π. Μπουτσίδης.

ΕΝ ΜΕΡΣΙΝΗ

Φροντίδι Μιχαὴλ Δημησιάδου.

Παπᾶ Μιχαὴλ Μανωλακάκης, ***Ρ. Ἀ. Μαυρομμάτη,*** Γ. Α. Καρακατσάνης, Κ. Σολομωνίδης, Christmann, Ἀ. Κ. Μαυρομμάτης, Θεόδωρος Ξ. Ταχυντζῆς.

ΕΝ ΜΗΔΕΙΑ (Θρᾴκης)

Φροντίδι Σταματίου Θ. Κιακίδου.

Σταμάτιος Θ. Κιακίδης, Μιχαὴλ Ἀθανασιάδης, Γεώργιος Κ. Μώμας, Ἀθηνᾶ Λ. Μακρίδου, διευθύντρια τοῦ Ἑλλ. Παρθεναγωγείου, Σμαράγδα Δ. Μ. Μανακῆ, ὑποβοηθός, Ἠλίας Γεωργίου.

ΕΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΩ

Χρῆστος Κοντίδης.

ΕΝ ΜΟΝΑΧΩ

Φροντίδι Β. Κιολεμένογλου.

Β. Κιολεμένογλου, Ἰ. Μπεγκλίδης.

ΕΝ ΜΟΥΔΑΝΙΟΙΣ

Φροντίδι Κ. Ε. Κωνσταντινίδου

Ἀλ. Ν. Ἀβραμίδης, Κ. Ε. Κωνσταντινίδης, Θ. Χρηστίδης, Φιλεκπαιδευτικὴ Ἀδελφότης «Ἀπάμεια».

ΕΝ ΝΕΑΠΟΛΕΙ (Καππαδοκίας).

Φροντίδι τοῦ κ. Γεωργίου Βαϊάνη.

Δρ Γ. Ἀντωνιάδης, ἰατρός, Δ. Δανιηλίδης, ἰατρός, Γ. Μιχαηλίδης, ἔμπορος.

ΕΝ ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑ

Φροντίδι Ἀ. Ἀ. Δαμασκηνοῦ.

Ἀλέξανδρος Α. Δαμασκηνός, παπᾶ Γεώργιος, παπᾶ Κυριᾶκος, Κωνσταντῖνος Ν. Ἀντωνιάδης, Λάζιμρος Συμεωνίδης, Κωνσταντῖνος Μαυρίδης, ἰατρός, Νικόλαος Ἰγδιριάδης, Ἀνασιὰς ἐφένδης Ἐλευθεριάδης.

ΕΝ ΟΔΕΜΠΣΙΩ

Φροντίδι Νικολάου Μιχαηλίδου.

Ἀθανάσιος Γεωργίου, Ζήσης Ἀργυράκης, Ἀ. Ἀργυράκης, Σπυρ. Βασιλᾶτος, διδάσκαλος, Παναγιώτης Ἀνέστου, Θωμᾶς Ζαχαρίου, Νικόλαος Μιχαηλίδης, Δημήτριος Γ. Δρυτσάνης.

ΕΝ ΟΔΗΣΣΩ

Π. Ζερβάτης Περάκης, 5 σώματα.

ΕΝ ΟΥΖΟΥΝ-ΚΙΟΠΡΟΥ

Φροντίδι οἰκονόμου Παπᾶ Εὐγενίου.

Κωνσταντῖνος Ἀ. Μελισσᾶς, Ἀπόστολος Ἀ. Σταυρίδης, Ἀργύριος Θεοδωρίδης, Παπᾶ Θεόδωρος, Παπᾶ Μόσχος, οἰκονόμος Παπᾶ Εὐγένιος.

ΕΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Ὁ Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου Ἱερόθεος.

ΕΝ ΠΑΦΡΑ

Φροντίδι Λαζάρου Ἐλεμίνογλου.

Παπᾶ Μιχαὴλ οἰκονόμος, ἀρχιερατικὸς ἐπίτροπος, παπᾶ Βασίλειος Γ. Μεταλλίδης, ἐφημέριος, Κύριλλος Ῥωμᾶνος, διευθυντής, Ἀλέξανδρος Ἀρᾶς, ἰατρός, Μισαὴλ Συμεωνίδης, ἰατρός, Ἀδὰμ Παρθενίου, διδάσκαλος, Ἀντώνιος Ἰ. Χ" Ἀντώνογλου, Μιχαὴλ Α. Κωνσταντινίδης, Ἀντώνιος Ἰ. Γαβριήλογλου, Γεώργιος Ἰ. Γιελκεντζόγλου, Σάββας Χ" Βασίλογλου,

Ἐπαμεινώνδας Γ. Γρηγοράκης, Ἰωάννης Μυρώδης, Χαράλαμπος Μαυροπαπαδόπουλος, Γαβριὴλ Α. Ἐλεμίνογλου, Λάζαρος Α. Ἐλεμίνογλου, Ἀθανάσιος Λ. Ἐλεμίνογλου.

ΕΝ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙ

Φροντίδι Ἐλευθερίου Ν. Ψάρα.

Καλλιόπη Γραμμενίδου, Διαμαντῆ-Κάλφας, Πρωτοπαπᾶς Ἰωάννης, Ἰωάννης Θ. Βουδούρης, Ἰ. Θ. Φραγκίδης, σακελλάριος παπᾶ Δημήτριος, Κ. Π. Ξιταλάκης, Νικόλαος Θεολόγος, Γεώργιος Boss, Στράτης Μπαρπούλας, Γραμ. Εὐστρ. Κουγιουμτζῆς.

ΕΝ ΠΟΛΥΓΥΡΩ

Φροντίδι Ἀργυρίου Παπαδοπούλου.

Παῦλος Δ. Συργιάνης, Λάζαρος Κ. Ταπανίδης, Κωνσταντῖνος Νάκου, Μιχαὴλ Χρηστίδης, Δ. Β. Τσάλας, Γ. Φ. Κατσίκας, Ἀθ. Δ. Σαμαρᾶς, Ἀθαν. Γ. Τάσιος.

ΕΝ ΠΟΝΤΟΗΡΑΚΛΕΙΑ

Φροντίδι Δος Δωροθέας Μαυρίδου.

Ἀνδρέας Ἰ. Ζωγράφου, Κωνσταντῖνος Ἰ Σαράφογλου, ***Παυλάκης Γ. Δουρμούσογλου,*** Εὐθύμιος Γιαγίλογλου, ***Ἑλένη Ῥομπάκη.***

Φροντίδι Δ. Π. Πατίδου.

Παῦλος Δουρμούσογλου, Εὐθ. Γεωργιάδης, Ε. Ἰ. Μανώλης, Ν. Γιαζητζόγλου, Ἀθ. Ἰ. Τσερκέζογλου, Ἀπόστολος Κουμπαρόπουλος, Πρόδρ. Χ" Σταυράκης, Α. Θ. Στωΐδης, Ἀθ. καὶ Κυρ. Τσερκέζογλου, Θ. Π. Πατίδης, Στυλ. Γεωργιάδης, Γεώργιος Σ. Βασιλείου, Χαράλαμπος Χ" Νικολάου, Σάββας Παπᾶ Εὐθυμίου.

ΕΝ ΠΡΕΜΕΤΗ

Φροντίδι Εὐαγγ. Σ. Ἀγγελίδου.

Ἰωσὴφ Γ. Μπένιας, ἰατρός, Εὐάγγελος Σ. Ἀγγελίδης, ῥάπτης καὶ βιβλιοπώλης.

ΕΝ ΠΡΟΚΟΠΙΩ

Φροντίδι τοῦ πανοσιολογιωτάτου Διονυσίου ἱερομονάχου.

Διονύσιος ἱερομόναχος, Ἀνάργυρος Σ. Χρηστίδης.

ΕΝ ΠΡΟΥΣΗ

Φροντίδι Θ. Π. Θεοδωρίδου.

Κ. Στυλιανόπουλος, Δ. Λασκαρίδης, Γ. Π. Παναγιωτίδης, Σωκράτης Ι. Μελιτίδης, Θ. Π. Θεοδωρίδης.

ΕΝ ΡΑΙΔΕΣΤΩ

Φροντίδι Θουκ. Β. Θεοδωρίδου, γραμματέως μητροπόλεως Ῥαιδεστοῦ.

Πρωτοσύγκελλος Ἰωάννης, Σ. Β. Κοσμίδης, Θ. Β. Θεοδωρίδης, Εὐστάθιος Σ. Μανίδης, Εὐστράτιος Μαμᾶκος, Δ. Μ. Μαργαριτώφ, Πολύβιος Σ. Ἀλεξιάδης, Στυλιανὸς Ἀποστόλου, Χ" Γεώργιος Χ" Κωνσταντίνου, Γεώργιος Μιχαηλίδης, Γεώργιος Ἰ. Ποππώνης, Μ. Α. Ἀφεντούλης, Ἰωάννης Ν. Ἰωαννίδης, Ἀθανάσιος Μ. Βουτυρᾶς, Κυριᾶκος Μαυρίδης, Εὐστράτιος Δημητριάδης, Ν. Βασιλείου, Ἀριστείδης Παρτάλης, Χρυσ. Κ. Κοβαλακίδης, Κωνστ. Β. Εὐθύφρων, Μητᾶκος Γ. Σουβατζῆ, Δ. Α. Ἀχταρίδης.

ΕΝ ΡΙΦΑΧΙΓΕ

Φροντίδι Γεωργίου Χ. Γεωργιάδου.

Χρῆστος Δ. Σωτηριάδης, Κωνσταντῖνος Γ. Χαλυβόπουλος, Γεώργιος Χ. Γεωργιάδης, Χαράλαμπος Σ. Παπαχριστοδούλου, Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος.

ΕΝ ΣΑΜΩ

Φροντίδι τοῦ ἱερολογιωτάτου Μιλτιάδου Η. Κεστεκίδου.

Μ. Η. Κεστεκίδης, Ἀθανάσιος Καζαντζόγλους, Γεώργιος Καρανδρέας, Ἰωάννης Κουκούλης.

ΕΝ ΣΑΜΑΚΟΒΙΩ

Φροντίδι Κίρκου Κίρκου, ἰατροῦ.

Θεόφιλος Θεοδώρου, Στανίτσας Κ. Πολυχρόνογλου, ***Κ. Κ. Κίρκου,*** οἰκονόμος παπᾶ Κωνσταντῖνος, σακελλάριος

παπᾶ Δημήτριος, παπᾶ Ἀλέξανδρος, Νικόλαος Παπαδόπουλος, Λ. Μουριάδης, Περικλῆς Θεοδώρου, Ν. Ἰωακειμίδης, Εὐάγγελος Ἀθανασίου, Ἰωάννης Ἰ. Γιαννούλης, Κίρκος Ν. Κίρκου, Δούκας Ἀθανασίου, Μιχαὴλ Ἰατρόπουλος, Θεοδόσιος Σδρόλλας, Ἀθανάσιος Παπαπαναγιώτου, Νικόλαος Βλαχόπουλος, Δημήτριος Παναγιωτάκης, Ἀπόστολος Μιχαήλ, Βασιλάκης Θεοδώρου, Γεώργιος Μιχαήλ, Θεόδωρος Μούτης, Νῖκος Κωνσταντίνου, Διογένης Κ. Ῥοκοκίδης, Δημήτριος Βλαχόπουλος, Θεόδωρος Ἰωάννου, Γεωργάκης Κώστα, Εὐστάθιος Θεοδώρου, Νικόλαος Χρηστάκη, Θεοδωράκης Βεργίδης.

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ

Φροντίδι τοῦ σεβασμιωτάτου ἁγ. Σμύρνης κ. Βασιλείου.

† Ὁ Σμύρνης Βασίλειος, ἀρχιμανδρίτης Μισαὴλ, ἀρχιμανδρίτης Ἰωακεὶμ Καντζάκης, Γρηγόριος Χρι΄΄ ἱεροδιάκονος, ἀρχιμανδρίτης Δωρόθεος Δουκάκης, ***Γ. Καλούμενος, Χ΄΄ Ἐμμανουὴλ Χέλμης,*** Δημ. Παναγιωτόπουλος, Χαράλ. Ὀρεστιάδης, Πρόδρομος Μαλακοπίδης, Ἰωάννης Κ. Πιπέρας, Νικόλιος Δόβελος, ἱερεύς, Ἱερόθεος Μαρκάκης, Ἡρακλῆς Καλούμενος, Γεώργιος Βασιλειάδης, Γεώργιος Δ. Μαυρομμάτης, Σταῦρος Δεπάστας, Κωνσταντῖνος Παπαγγελῆς.

ΕΝ ΣΙΡΑΝΤΖΑ

Φροντίδι Στυλιανοῦ Εὐστρατιάδου.

Στυλιανὸς Εὐστρατιάδης, Σταμάτιος Χ. Λιβεριάδης, Γεώργιος Φ. Σιδερᾶς, Παναγιώτης Η. Μιχαηλίδης, Ἀνδρέας Β. Θεοδωρακόγλους, Παναγιώτης Κορακίδης, Γεώργιος Κ. Μαριόγλους, ἱεροδιάκονος Σίμων Μανωλάκογλους, Δημήτριος Α. Μπαλαλᾶς, παπᾶ Παντελεήμων Μητακίδης.

ΕΝ ΣΥΜΗ

Φροντίδι Δημοσθένους Χαβιαρᾶ.

Δημογεροντία Σύμης, Μονὴ Ταξιάρχου, Ἀρχιμανδρίτης Σεραφεὶμ Παναγιωτίδης, Θεόδωρος Κ. Κυπραῖος, Β. Γ. Μιχαλαριᾶς, Γ. Β. Πετρίδης, Ἱερομ. Μακάριος Κ. Μπάρβας, Πέτρος Διλλιτεράκης, Λαϊκὸς Σύλλογος «Νιρεύς», Κωνστ. Μ. Βογιατζῆς διδασκαλιστής, Γ. Κηριοπώλης, Ν. Τσαβαρῆς καθηγητής, Μιχ. Λυκοπάντης καθηγητής, Δημήτριος Ν. Κόντος σχολάρχης, Νικήτας Μ. Παπαμιχαήλ, Ἰωάννης Φρ. Βιτάλης διδάσκαλος, Δούκισσα Γ. Μαλλιαράκη, διδάσκαλος, Ἀγγελικὴ Μ. Βασιλάκη διδάσκαλος, ***Ἐλπιζόμενοι.***

ΕΝ ΣΧΟΛΑΡΙῼ

Φροντίδι Θεοδώρου Ἀρκούδη.

Ζαφείριος Παπανικολάου, διδάσκαλος, ***Β. Γ. Παπαδόπουλος,*** διδάσκαλος ἐκ ***Παν****ίδου*, Θ. Α. Ἀρκούδης, Βασίλειος Δημητρίου, διδάσκαλος ἐκ ***Ῥαιδεστοῦ,*** Χ΄΄ Κωνσταντῖνος Χ΄΄ Φωτίου, Χ΄΄ Ἀθανάσιος Βογδάνης, Κωνσταντῖνος Ἀθ. Μαμόγλου, Ἀχιλλεὺς Χρήστου, Θεόδωρος Α. Παπαδόπουλος. Παναγιώτης Θ. Ἀρκούδης, Χρόνης Κ. Χρόνη.

ΕΝ ΣΩΚΙΟΙΣ

Φροντίδι Ἰ. Καλέντζου.

Ἀλέξανδρος Στυλιδης, Ἰορδάνης Εὐγενόπουλος, Γεώργιος Καλέντζος.

ΕΝ ΤΑΡΣῼ

Φροντίδι Μιχαὴλ Δημησιάδου.

Παπᾶ Ἀθανάσιος Σουμελίδης, ἐφημέριος, ***Μιχαὴλ Α. Δημησιάδης,*** Ἀναστάσιος Ε. Ἰωαννίδης, Ι. Κωνσταντινίδης, φαρμακοποιός, Χαρίλ. Χαραλαμπίδης, ἰατρός, Εὐστράτιος Φωτιάδης, Βλ. Σαχπίζογλους.

ΕΝ ΤΟΥΖΛΑ

Φροντίδι οἰκονόμου Καλλινίκου.

Οἰκονόμος Καλλίνικος, Ὀδυσσεὺς Καλαϊτζόπουλος, Αὐγέρης Γ. Μακαρόνογλου, Θεοδόσιος Μαληρεΐζης, Δημήτριος Ἀνθίμου, Β. Γεωργιάδης, παπᾶ Νικόλαος, Στυλιανὸς Λεμονῆς, Ἀριστείδης Ἀλεξιάδης.

ΕΝ ΥΟΣΚΑΤΗ

Φροντίδι Α. Βαφειάδου.

Μιχαὴλ Π. Τσαούσογλους, Ἀναστ. Χ. Προκοπιάδης, Εὐθύμιος Σαρόγλους, Σταῦρος Χ. Προκοπιάδης, Συμεὼν Χ. Κιλομουρατίδης, Μιχαὴλ Χ. Ἀντωνιάδης, Μιχαὴλ Χ. Ἀντωνιάδης, Γεώργιος Γενιπεγιάγλους, Χαραλάμπης Ι. Κάλφογλους, Χαρ. Μ. Σουκιούργλους, Βλάσιος Τοζακίδης, Π. Ἐγγονόπουλος, Α. Βαφειάδης.

ΕΝ ΦΑΤΣῌ

Φροντίδι Ἐπαμ. Παπᾶ Γ. Θείου,
διευθυντοῦ τῶν Σχολῶν Φάτσης.

Ἰσαὰκ Λ. Τοκατλίδης, Ἐπαμεινώνδας Γ. Θεῖος, Γρηγόριος Χ΄΄ Γαβρ. Τσακυρίδης, διδάσκαλος, Εὐφημία Ν. Κοτζαμανίδου, διδασκάλισσα, Ἐλισάβετ Βαλαβάνου, Ἠλίας Π. Π. Τερζόπουλος, Νικόλαος Ἰ. Σκαλτσίδης, διδάσκαλος, Πρόδρομος Γιαννόπουλος, δημαρχιακὸς ἰατρός.

ΕΝ ΦΕΡΤΕΚΙῼ

Φροντίδι Ἀναστασάκη Ν. Τζιβόγλου.

Χρ. Γ. Τσόγγας, Ἐφοροεπιτροπὴ Φερτεκίου, Ἰ. Ἀναστασιάδης, Ἑλένη Κιουλαχτζόγου, Ἰ. Φ. Τζιβόγλους, Τηλέμαχος Α. Ἀραβανόπουλος.

ΕΝ ΧΑΛΕΠΙῼ

Θεόδωρος Ι. Τεκκιόζογλους.

ΕΝ ΧΑΛΚΗ

Φροντίδι τοῦ πανοσιολογιωτάτου Ζ. Φωτιάδου.

Ἱεροδ. Κωνσταντινίδης, Δημήτρ. Εὐθυμίου, Εὐθύμ. Α. Ἀγροτέλης, Ἀνώνυμος, Δημ. Καρτσακλῆς, Ἀνώνυμος Α΄, Ἀνώνυμος Γ΄, Ἀνώνυμος Ε΄.

ΧΡΥΣΟΥΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ ΕΝ ΤΗι ΔΙΕΘΝΕΙ Β. ΕΚΘΕΣΕΙ ΑΘΗΝΩΝ ΤΟΥ 1903

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

ΑΔΕΛΦΩΝ ΓΕΡΑΡΔΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ
Κ. Α. ΓΕΡΑΡΔΟΥ
ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1848

ΕΝ ΓΑΛΑΤΑι ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
Ὁδῷ Πεμπτοπαζάρου, Ἀριθμ. 17-19
ὄπισθι τῆς Γερμανικῆς Ἀνατολικῆς Τραπέζης

ΤΥΠΟ-ΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ
ΓΡΑΜΜΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΚΑΤΑΣΤΙΧΟΠΟΙΕΙΟΝ

Α. Κ. ΓΕΡΑΡΔΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ
ΔΕΠΑΣΤΑ-ΣΦΥΡΑ-ΓΕΡΑΡΔΟΥ
ΒΡΑΒΕΥΘΕΝΤΑ ΔΙ' ΑΘΛΟΥ (ΑΡΓΥΡΟΥ ΜΕΤΑΛΛΙΟΥ)
ΕΝ ΤΗι ΣΧΟΛΙΚΗι ΕΚΘΕΣΕΙ ΑΘΗΝΩΝ ΤΟΥ 1904
ἐν Γαλατᾷ Κωνσταντινουπόλεως, ὁδῷ Μαχμουδιέ, ἀρ. 5

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗι — *ὁδῷ Φραγκομαχαλᾶ*
ΕΝ ΣΜΥΡΝΗι — *Διόδῳ Εὐαγγελικῆς Σχολῆς*

LIBRAIRIE DES ÉCOLES
PERA — Teké, Place du Tunnel, N° 525 — Péra

LIBRAIRIE FRANÇAISE
Salonique, Rue Sabri Pacha

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Banque Nationale de Grèce

ΕΝΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου ΦΚΓ' τῆς 11 Ἀπριλίου 1859 τοῦ ἄρθρου 6 τῆς Συμβάσεως 2 Δεκεμβρίου 1896 κυρωθείσης διὰ τοῦ Νόμου ΒΥΞΑ' τῆς 8 Ἰανουαρίου 1887, κτλ. περὶ ἐργασιῶν κτηματικῆς πίστεως τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

Ἡ ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ τῆς Ἑλλάδος δέχεται ἐντόκους καταθέσεις ἀποδοτέας εἰς ὡρισμένην προθεσμίαν ἢ διαρκεῖς.

Αἱ καταθέσεις εἶναι δεκταὶ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια ἢ εἰς χρυσόν, ἤτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας στερλίνας. Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα, εἰς ὃ ἐγένετο ἡ κατάθεσις.

Γίνονται δεκταὶ καταθέσεις οἱουδήποτε ποσοῦ οὐχὶ κατωτέρου τῶν δρ. 300.

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαὶ ἢ ἀνώνυμοι.

Αἱ πρὸς ἔκδοσιν ὁμολογιῶν καταθέσεις χρημάτων γίνονται παρὰ τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τοῖς ὑποκαταστήμασι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Δύναται ἐπίσης ν' ἀποσταλῇ τὸ καταθετέον ποσὸν πρὸς τὸ ἐν Ἀθήναις Κεντρικὸν Κατάστημα τῆς Τραπέζης δι' ἐπιταγῆς. Μετὰ τὴν εἰσπραξιν δὲ ταύτης ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ἢ ἐξωτερικῷ ἡ Τράπεζα ἐκδίδει τὴν ὁμολογίαν καὶ ἐπιμελεῖται τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς πρὸς τὸν ὁμολογιοῦχον.

Τὸ κεφάλαιον τῶν ὁμολογιῶν πληρώνεται ἐν τῷ κεντρικῷ καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσει τοῦ καταθέτου ἐν τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπέζης.

Αἱ ὁμολογίαι εἶναι παρὰ τῆς Τραπέζης καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας αὐτῶν εἰς πληρωμὴν δανείων ἐπὶ ὑποθήκῃ.

Ἐπίσης αἱ ὁμολογίαι γίνονται δεκταὶ ὑπὸ τῆς Τραπέζης πρὸς ἀσφάλειαν δανείων καὶ ἀνοικτῶν λογαριασμῶν ἐπὶ ἐνεχύρῳ.

ΤΟΚΟΙ ΕΝΤΟΚΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

1 ½ τοῖς % κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἐπὶ ἓξ μῆνας τοὐλάχιστον.

2 τοῖς % κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἐπὶ ἓν ἔτος τοὐλάχιστον.

2 ½ τοῖς % κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἐπὶ δύο ἔτη τοὐλάχιστον.

3 τοῖς % κατ' ἔτος διὰ καταθέσεις ἐπὶ τέσσαρα τοὐλάχιστον ἔτη.

4 τοῖς % κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἐπὶ πέντε ἔτη τοὐλάχιστον.

Ὁ τόκος καταβάλλεται καθ' ἑξαμηνίαν τῇ 2 Ἰανουαρίου καὶ 1 Ἰουλίου.

Ὁ τόκος τῶν καταθέσεων καταβάλλεται τῷ ὁμολογιούχῳ ἐν τῷ κεντρικῷ καταστήματι ὡς καὶ τῇ αἰτήσει αὐτοῦ παρὰ τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἐν Κερκύρᾳ, Κεφαλληνίᾳ καὶ Ζακύνθῳ· οἱ τόκοι πληρώνονται καὶ τὰ κεφάλαια ἀποδίδονται κατ' αἴτησιν τοῦ δικαιούχου διὰ τῶν ἐκεῖ Ὑποκαταστημάτων τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης.

Ὁ τόκος τῶν εἰς χρυσὸν καταθέσεων καταβάλλεται εἰς χρυσὸν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὄψεως (chèque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατ' ἐκλογὴν τοῦ ὁμολογιούχου.

Ἐπιταγαὶ τῶν καταθετῶν ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης πρὸς πληρωμὴν τόκων καὶ κεφαλαίων δὲν εἶναι δεκταὶ ἄνευ προηγουμένης μετὰ τοῦ ὁμολογιούχου συνεννοήσεως.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΙΓΓΕΡ

ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ ΤΗΣ Α. Α. Μ. ΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΟΥ
ΤΗΣ Α. Μ. ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΤΗΣ Α. Β. Υ. ΤΟΥ ΗΓΕΜΟΝΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ Α. Υ. ΤΟΥ ΧΕΔΙΒΟΥ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

ΓΝΗΣΙΑΙ ΡΑΠΤΟΜΗΧΑΝΑΙ

ΣΙΓΓΕΡ

Αἱ ἄριστα ἐν τῷ κόσμῳ δι' οἰκογενείας, τεχνίτας καὶ βιομηχάνους.

ΠΛΗΡΕΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑ ΚΙΝΗΤΗΡΙΟΥ ΔΥΝΑΜΕΩΣ (ΑΤΜΟΥ, ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ)

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΚΕΝΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΡΑΠΤΙΚΗΣ ΔΩΡΕΑΝ

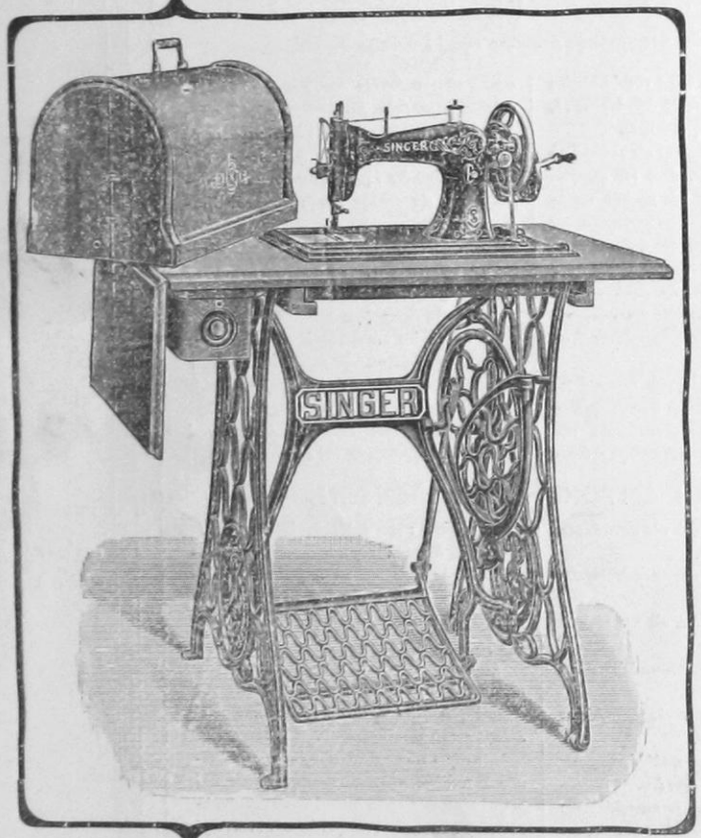

ΕΥΚΟΛΙΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΠΛΗΡΩΜΗΝ

ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΔΩΡΕΑΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ
ΔΙΑ ΤΗΝ
ΤΟΥΡΚΙΑΝ, ΑΙΓΥΠΤΟΝ, ΕΛΛΑΔΑ
ΚΑΙ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΝ
ἐν Κων/πόλει, Πέραν,
Μεγάλη ὁδός, 343 καὶ 343 bis.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΠΟΘΗΚΗ
ἐν Γαλατᾷ, Σίγγερ Χάν,
ὁδός Βιλλούρ.

ΠΩΛΗΣΙΣ ΛΙΑΝΙΚΗ
Ἐν Πέραν: Μεγάλη ὁδός, 343.
Ἐν Γαλατᾷ: Καράκιοϊ, ἀρ. 120, ἔναντι τοῦ σταθμοῦ τῶν Τροχιοδρόμων.
Ἐν Πόλει { *1. Σουλτὰν Χαμάμ.* / *2. Σουλτὰν Βαγιαζίτ.*
Ἐν Χρυσουπόλει: Τσαροῆ Μπογιοῦ, ἀριθ. 140.
Ἐν Χαλκηδόνι: Πλησίον τῆς ἀποβάθρας.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΑΠΑΣΑΙΣ ΤΑΙΣ ΠΟΛΕΣΙΝ

SOCIÉTÉ DU CHEMIN DE FER OTTOMAN D'ANATOLIE

LIGNES EN EXPLOITATION

Haïdar Pacha-Ismidt	Kilom.	92
Ismidt-Angora	»	486
Hamidié-Ada-Bazer	»	9
Eski-Chehir-Konia	»	445
Konia-Eregli-Bourgourlou	»	200
Total	Kilom.	1233

SIÈGE DE LA SOCIÉTÉ ET DIRECTION GÉNÉRALE
Galata, Rue Voïwoda.

Directeur Général et Administrateur Delégué Ed. HUGUENIN
Administrateur Delégué Conseiller Intime Dr C. HELFFERICH
Premier Secrétaire Baron H. de HUBSCH

SERVICE DE L'EXPLOITATION A HAÏDAR-PACHA

Directeur du Port **M. Krebs.**
Inspecteur en chef **C. Bridel.**
Ingénieur en chef des Voies et Travaux **J. Daudrix.**
Ingénieur en chef du Matériel et de la Traction **H. Galewski.**
Inpecteur du Mouv^t **C. Haseniratz.**
Inspecteur **M. Schneller.**
Chef du Contrôle des Recettes **L. Portmann.**
Mouavin à la Direction S. E. **A. Kyriacou Bey.**
Chef du Contentieux **G. Tchacos,** Avocat.
Chef du Service Commercial **A. Aghassian.**
Chef de la Comptabilité **Z. Calphoglou.**
Chef du Service Médical Dr **Th. Floras.**
Chef du Magasin Central **A. Monnier.**
Caissier Central **J. Guerbois.**
Secrétaire de la Direction **A. Tarac Effendi.**

Journalièrement, nombreux trains sur les Banlieux, entre Haïdar-Pacha et Pendik.
id. trains réguliers entre Haïdar-Pacha et Ismidt, Hamidié-Ada-Bazar, Haïdar-Pacha et Eski-Chéhir, Eski-Chéhir et Angora, Eski-Chéhir et Konia, Alayund et Kutahia.

STATIONS DES LIGNES EN EXPLOITATION

NOMS	Distance à partir de HAÏDAR-PACHA Kilomètres	NOMS	Distance à partir de HAÏDAR-PACHA Kilomètres	NOMS	Distance à partir de HAÏDAR-PACHA Kilomètres	AGENCES Commerciales à
Haïdar-Pacha	0	Guéve	157	Saboundji Pournar	301	Smyrne
Kizil-Toprak	3	Ak-Hissar	16	Alayund	332	Cesarée, Dinaïr
Bifurcation	4	Mékedjé	183	Kutahia	393	Sourgourlou
Phéner-Bagtché	5	Lefké	197	Tchekurler	402	Ak-Séraï
Gheuz-Tépé	5	Vézir-Han	215	Deuyer	429	New-Cheir
Erenkeuy	7	Biledjik	233	Ihsanié	443	Kircheïr
Bostandjik	10	Karakeuy	250	Hamam	457	Bey-Bazar
Maltépé	15	Bozyuk	264	Gazligueul-Han	460	Yozgad
Cartal	21	Ine-Œunu	281	Afion-Karahisar	477	Kalaïdjik
Pendik	25	Tchukur-Hissar	296	B.-Tchobanlar	495	Nigdé
Touzla	35	Eski-Chéhir	315	Tshaï	523	Keuprukey
Guebzeh	45	Ak-Bounar	337	Ichaclou	549	Tchangri
Dil-Iskélessi	56	Alpukeuy	354	Yassian	562	Karagatche
Tavchandjil	60	Beylik Ahour	376	Ak-Chéhir	575	Bor
Hérékié	64	Sarikeuy	407	Azarikeuy	593	Kara-Bournar
Yaremdja	74	Bitcher	434	Tchavouchdjik	615	Isnik
Tutun-Tchiflik	81	Sazilar	454	Ighin	632	Tcherkesse
Dérindjé	84	Bey-Keupru	468	Kadin-Han	650	Mersine
Ismidt	92	Polatly	488	Seraï Iné	669	Yalovatch
B.-Derbend	111	Malikeuy	523	Meïdan	683	Inevi
Sabandja	125	Sindjankeuy	553	Pournarbachi	700	Inlidja
Hamidié	133	Angora	578	Konia	727	Yiyi-en
Ada-Bazar	142	Keukt-Kissik	339		750	Piri-Beyli

ΜΕΤΑΞΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΜΟΝΟΝ KONIAK ΠΑΡΑΓΟΜΕΝ

ΔΙΠΛΩΜΑ ΤΙΜΗΣ

ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΕΚΘΕΣΕΩΣ ΠΑΡΙΣΙΩΝ 1900

Εἰς τὸ Διεθνὲς τμῆμα Τροφῶν καὶ Ὑγιεινῆς

ΜΕΤΑΞΑ

8 ΒΑΣΙΛΙΚΑ ΠΑΡΑΣΗΜΑ 8
ΚΑΙ ΤΙΜΗΤΙΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

35 **ΜΕΓΑΛΑ ΒΡΑΒΕΙΑ** 35
ΚΑΙ ΤΙΜΗΤΙΚΑ ΜΕΤΑΛΛΙΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

Πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν παραποιήσεων

ΖΗΤΕΙΤΕ

ἐπὶ τοῦ περιλαιμίου **τὴν ἐγγύησιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως** καὶ ἐπίσημον πιστοποιητικόν, ὡς ἑξῆς:

«Ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν

» Πιστοποιεῖ ὥδε, ὅτι ἐργοστάσιον κατασκευῆς
» ΚΟΝΙΑΚ ὑπὸ τὸν τίτλον ἰδιοκτησίας Σ. καὶ Η. καὶ
» Γ. ΜΕΤΑΞΑ ὑπάρχει ἐν Ἑλλάδι μόνον ἕν, ἱδρυ-
» μένον ἐν Πειραιεῖ.

» Ἐν Ἀθήναις, τῇ 14 Ἰουνίου 1904.

» **Ὁ ὑπουργὸς Γ. Ν. ΘΕΟΤΟΚΗΣ»**

ΖΗΤΕΙΤΕ

τὸ *πανομοιότυπον* τῆς ἔταντι φιάλης φερούσης ταινίαν μὲ τὰς σφραγῖδας καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἐπισήμου χημικοῦ κ. ***Κ. Α. Συγγροῦ.***

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΣ ΚΑΙ
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΔΙ' ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑΝ

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

Γραφεῖα ἐν Γαλατᾷ, ***Γαλατᾶ Χάν, ἀρ. 9***

ΕΙΔΗ ΚΟΝΙΑΚ

ΣΥΝΗΘΕΣ * EXTRA * EXTRA SUPÉRIEUR

ΕΝΔΥΘΗΤΕ

ΑΠΟ ΚΕΦΑΛΗΣ
ΜΕΧΡΙ ΠΟΔΩΝ

ΕΙΣ ΤΟ ΜΕΓΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ΣΤΕΪΝ

ΓΑΛΑΤΑ *πλησίον τοῦ Χρηματιστηρίου* **ΣΤΑΜΠΟΥΛ** *61 — Μπαγτσὲ Καποῦ — 61*

Gebrüder Körting Actien-Gesellschaft

KÖRTINGSDORG près Hannover (Allemagne)

OESTERREICHISCHE MASCHINENBAU ACTIEN-GESELLSCHAFT KÖRTING

VIENNE

SOCIÉTÉ FRANÇAISE D'EXPLOITATION DES APPAREILS KOERTING

PARIS

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ., ΒΡΥΞΕΛΛΑΙΣ, ΜΟΣΧΑ., ΣΕΣΤΡΙΠΟΝΕΤΕ (ΙΤΑΛΙΑ) ΚΛΠ.

Ἐγκαταστάσεις τεχνικῆς θερμάνσεως διὰ θερμοῦ ὕδατος καὶ δι' ἀτμοῦ.
Ἐγκαταστάσεις συστήματος ἀερισμοῦ καὶ λουτρῶν.
Κινητῆριοι μηχαναὶ δι' ἀερίου, πετρελαίου, βενζίνης κλπ.
Κινητῆριοι μηχαναὶ δι' ἐλαφροῦ ἀερίου (à gaz pauvre) κλπ. κλπ. κλπ.

Μελέται καὶ προϋπολογισμοὶ δωρεάν

Γενικοὶ ἀντιπρόσωποι διὰ τὴν Τουρκίαν

REISER & MINACH

Ἀγκοπιὰν Χάν, Γαλατᾶ · Κων/πολις.

Τὰ Ἐργοστάσια ὡς πληροφορίαν (Référence) παρέχουσι τὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει διαφόρους ἐγκαταστάσεις θερμάνσεων κλπ.

SISMANOGLIO

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΚΟΝΙΑΚ

ΑΝΔΡΕΟΥ Π. ΚΑΜΠΑ

Ἱδρυθὲν τῷ 1882

ΕΝ ΚΑΝΤΖΑΙ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΟΝ ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

ΟΥΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΕΦΑΜΙΛΛΟΝ ΑΥΤΟΥ

Τὰ προϊόντα του εἶναι ἀπαράμιλλα, προερχόμενα ἐκ τῶν ἰδιοτήτων ἀπεράντων ἀμπελώνων τῆς ἐν Κάντζᾳ τῆς Ἀττικῆς ἐπαύλεως αὐτοῦ.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ ΟΛΩΣ ΜΟΝΑΔΙΚΟΝ

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἀναγνωρίζουσα τὴν ἀγνότητα καὶ γνησιότητα τοῦ Κονιὰκ **ΚΑΜΠΑ**, παρεχώρησε πρὸς αὐτὸν διὰ νόμου τῆς Βουλῆς, ψηφισθέντος τῇ 14 Μαρτίου 1904, τὴν ἐπίσημον ταινίαν τῆς Κυβερνήσεως, ἣν δέον νὰ φέρωσιν ἅπασαι αἱ φιάλαι πρὸς διάκρισιν τῶν ἄλλων Κονιὰκ καὶ γνῶσιν τοῦ Δημοσίου.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

ἐν Γαλατᾷ Κων/πόλεως, Μουμγανέ, 51.

ΜΟΝΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

ΥΙΟΙ ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ ΚΑΙ Σ'

ΠΥΡΕΙΑ

ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

ΠΡΩΤΙΣΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΑ ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Εθν. Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων

ΕΚΚΛΗΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

Τὸ ἔργον τῆς εὐποιΐας, ὅπερ τόσον σωτηρίως ἐξασκεῖται ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς Φιλανθρ. Καταστήμασιν, ἐπεκτεινόμενον οὐν τῷ χρόνῳ, συνεπάγεται καὶ αὔξισιν τῶν δαπανῶν αὐτῶν. Πρὸς θεραπείαν λοιπὸν τῶν ὁσημέραι αὐξουσῶν ἀναγκῶν τῶν ἱερῶν τούτων καθιδρυμάτων, ἀπεφασίσθη ἡ πώλησις Πυρείων πρὸς ὄφελος αὐτῶν, ἐπὶ τῇ δικαίᾳ προσδοκίᾳ, ὅτι πᾶς φιλάνθρωπος θὰ προτιμήσῃ ἀντὶ ἄλλων τὴν χρῆσιν τῶν ἐξαιρέτων τούτων Πυρείων, ἀζημίως προσερχόμενος οὕτως ἐπίκουρος εἰς τὸ εὐεργετικὸν ἔργον τῶν ἱερῶν ἀσύλων, ἐν οἷς νοσηλεύονται καὶ περιθάλπονται:

	ΗΜΕΡΗΣΙΩΣ	ΕΤΗΣΙΩΣ
Ἀσθενεῖς	400	6500
Φρενοβλοβεῖς	450	650
Γηροκομούμενοι	450	200
Ὀρφανά	150	200
Προσωπικόν	200	200
	1350	7750

πλὴν ἄλλων ὑπερδεκακισχιλίων ἐξωτερικῶν ἀσθενῶν, οἷς χορηγεῖται δωρεὰν ἰατρικὴ περίθαλψις καὶ μετὰ φαρμάκων εἰς τοὺς ὅλως ἀπόρους ἐξ αὐτῶν.

Πᾶσα παραγγελία ἀπευθυντέα εἰς τὸ Γενικὸν Γραφεῖον τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων (Γαλατᾷ, Μέγα Ἐθνικὸν Χάνιον, 69 καὶ 3), ἢ παρὰ τοῖς Κυρίοις *Ζώνιᾳ* καὶ *Πολυζώῃ* (Σταμπούλ, Τουτοὺν Γκιουμβρούκ, 13 καὶ 17).

ΣΙΓΑΡΟΧΑΡΤΑ

ΠΡΩΤΙΣΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΑ ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΘΝ. ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

Τὸ ἔργον τῆς εὐποιΐας, ὅπερ τόσον σωτηρίως ἐξασκεῖται ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς Φιλανθρ. Καταστήμασιν, ἐπεκτεινόμενον σὺν τῷ χρόνῳ, συνεπάγεται καὶ αὔξησιν τῶν δατανῶν αὐτῶν. Πρὸς θεραπείαν λοιπὸν τῶν ὁσημέραι αὐξουσῶν ἀναγκῶν τῶν ἱερῶν τούτων καθιδρυμάτων, ἀπεφασίσθη ἡ πώλησις Σιγαροχάρτων πρὸς ὄφελος αὐτῶν, ἐπὶ τῇ δικαίᾳ προσδοκίᾳ, ὅτι πᾶς φιλάνθρωπος θὰ προτιμήσῃ ἀντὶ ἄλλων τὴν χρῆσιν τῶν ἐξαιρέτων τούτων Σιγαροχάρτων, ἀξημίως προσερχόμενος οὕτως ἐπίκουρος εἰς τὸ εὐεργετικὸν ἔργον τῶν ἱερῶν ἀσύλων, ἐν οἷς νοσηλεύονται καὶ περιθάλπονται:

	ΗΜΕΡΗΣΙΩΣ	ΕΤΗΣΙΩΣ
Ἀσθενεῖς	400	6500
Φρενοβλαβεῖς	450	650
Γηροκομούμενοι	150	200
Ὀρφανά	150	200
Προσωπικόν	200	200
	1350	7750

πλὴν ἄλλων ὑπερδεκακισχιλίων ἐξωτερικῶν ἀσθενῶν, οἷς χορηγεῖται δωρεὰν ἰατρικὴ περίθαλψις καὶ μετὰ φαρμάκων εἰς τοὺς ὅλως ἀπόρους ἐξ αὐτῶν.

Πᾶσα παραγγελία ἀπευθυντέα εἰς τὸ Γενικὸν Γραφεῖον τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων (Γαλατᾷ, Μέγα Ἐθνικὸν Χάνιον, 69 καὶ 3), ἢ παρὰ τοῖς Κυρίοις *Ζώνια* καὶ *Πολυζώη* (Σταμπούλ, Τουτοὺν Γκιουμβρούκ, 13 καὶ 17).

BANQUE IMPÉRIALE OTTOMANE

SOCIÉTÉ ANONYME

Fondée par Firman Impérial en 1863

Capital: Ltq. 11,000,000 ou Lstg. 10,000,000 ou Frs. 250,000,000

SIÈGE CENTRAL:
CONSTANTINOPLE (Galata)

SUCCURSALE à STAMBOUL: Place de Yéni Djami.

BUREAU à PÉRA: Grand' Rue de Péra.

AGENCE à LONDRES
26, Throgmorton Street E. C.

AGENCE à PARIS
7, Rue Meyerbeer, 7

SUCCURSALES

Adalia
Adana
Afion-Carahissar
Aïdin
Alep
Alexandrie (Egypte)
Andrinople
Angora
Bagdad
Bassorah
Beyrouth
Biledjik
Brousse
Cair (Egypte)
Castambol
Cavalla
Damas
Dédéagatch
Eskichehir
Jaffa
Jérusalem
Konia
Larnaca (Chypre)
Limassol d°
Mersine
Mételin
Monastir
Nazli
Nicosie (Chypre)
Ouchak
Panderma
Port-Saïd (Egypte)
Salonique
Samsoun
Sivas
Smyrne
Trébizonde
Tripoli (Syrie)
Uskub

ΜΕΓΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΩι 1885

Ἐν τῷ Πέραν Κωνσταντινουπόλεως, Ἀριθμ. 258

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΑΘΑΝ. Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΠΡΩΤΗΣ ΤΑΞΕΩΣ

ΟΔΗΓΟΙ, ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ ΓΛΩΣΣΟΜΑΘΕΣ

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΔΙ' ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΣ ΑΠΑΡΑΜΙΛΛΟΣ - ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΡΟΘΥΜΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ
ΤΖΩΝ ΜΑΚ ΔΟΥΑΛ ΚΑΙ ΒΑΡΒΟΥΡ

Ἕδρα ἐν ΠΕΙΡΑΙΕΙ ⊛ *Διευθυντὴς Ν. ΝΑΤΣΟΥΛΗΣ*

ΑΤΜΟΠΛΟΙΑ ΤΕΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΜΥΚΑΛΗ, ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ, ΑΝΤΙΓΟΝΗ, ΠΡΑ, ΠΟΣΕΙΔΩΝ, ΑΘΗΝΑ, ΕΥΒΟΙΑ

ΑΠΑΝΤΑ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΤΑ

Τακτικὴ ἑβδομαδιαία γραμμὴ μεταξὺ Ἁγίων Σαράντα, Πειραιῶς, Κωνσταντινουπόλεως, Πύργου, Βάρνης καὶ τἀνάπαλιν.

ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ ΕΚ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἑκάστην Δευτέραν, ὥρᾳ 5 μ. μ., ἐκ τῶν προκυμαιῶν Γαλατᾶ εἰς ***Πύργον*** καὶ ***Βάρναν.***

Ἕκαστον Σάββατον, ὥρᾳ 5 μ. μ., ἐκ τῶν προκυμαιῶν Γαλατᾶ εἰς ***Δαρδανέλλια, Πειραιᾶ, Πάτρας, Κέρκυραν*** καὶ ***Ἁγίους Σαράντα.***

Ἄμεσος συγκοινωνία ἐν Πειραιεῖ μετὰ τῶν ἀτμοπλοίων τῆς ἰδίας Ἑταιρίας δι' ὅλους τοὺς λοιποὺς λιμένας τῆς Ἑλλάδος, Κρήτης καὶ Ἠπείρου.

Πράκτωρ ἐν Κωνσταντινουπόλει ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΥΜΑΚΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΑΛΑΤΑΙ-ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

69, Ὁδῷ Γιοργαντζιλάρ, 69

ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΘΕΡΜΑΣΤΡΩΝ

ἐκ φαβεντιανοῦ, ἐκ πορσελάνης, ἐκ σιδήρου ἁπλοῦ ἢ μεμιλτωμένου.

ΜΑΓΕΙΡΙΚΑΙ ΘΕΡΜΑΣΤΡΑΙ

ΑΝΤΛΙΑΙ

ΕΙΔΙΚΑ ΥΓΙΕΙΝΑ ΑΠΟΧΩΡΗΤΗΡΙΑ

ΚΡΟΥΝΟΙ, ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΚΩΔΩΝΕΣ, ΟΙΚΙΑΚΑ ΣΚΕΥΗ

ΕΠΙΠΛΑ ΚΗΠΩΝ

ΣΩΛΗΝΕΣ

ἐκ σφυρηλάτου καὶ χυτοῦ σιδήρου

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

κατασκευῆς καὶ ἐπιδιορθώσεως διαφόρων μεταλλικῶν σκευῶν

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΤ' ΟΙΚΟΝ

θερμαστρῶν, μαγειρικῶν θερμαστρῶν, ἀντλιῶν, ἀποχωρητηρίων κλπ. κλπ.

ΧΟΝΔΡΙΚΩΣ ⊛ ΛΙΑΝΙΚΩΣ

ΤΙΜΑΙ ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΤΙΚΑΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ
ΝΕΩΡΙΟΥ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΟΥΡΓΕΙΩΝ ΣΥΡΟΥ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ

ΓΡΑΜΜΗ ΒΑΡΝΗΣ

Τακτικαὶ ἀναχωρήσεις ἐκ τῶν προκυμαιῶν Γαλατᾶ ἕκαστον Σάββατον διὰ ***Πύργον*** καὶ ***Βάρναν.***

ΓΡΑΜΜΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ἀναχώρησις ἑκάστην Πέμπτην ἐκ τῶν προκυμαιῶν Γαλατᾶ εἰς ***Δαρδανέλλια, Πειραιᾶ*** *(ἄφιξις εἰς Πειραιᾶ Σάββατον λίαν πρωΐ),* ***Σῦρον, Νάξον*** καὶ ***Θήραν.***

Ἄμεσος ἐν Πειραιεῖ συνάντησις δι' ἀτμοπλοίων τῆς ἰδίας Ἑταιρείας διὰ *Πάτρας, Κέρκυραν, Πρέβεζαν καὶ Σαλαώραν, Ἄνδρον, Σίφνον, Σέριφον, Φολέγανδρον, Κύμην, Χαλκίδα, Αἰδηψόν, Στυλίδα, Βόλον, Σκίαθον, Σκόπελον, Θεσσαλονίκην, Χανιά, Ῥέθυμνον, Ἡράκλειον, Λαύρειον, Ἀλιβέριον, Λιμνην, Ἀταλάντην, Ὠρεούς, Ἀγριάν, Σκῦρον, Κέαν, Κύθνον, Μύκονον, Ἀμοργόν, Σίκινον. Ἴον, Πάρον, Ἀνάφην, Μήλον, Κίμωλον, Κόρινθον, Ἰτέαν, Γαλαξείδιον, Αἴγιον, Ἰθάκην, Ἄκτιον, Ἁγίαν Πελαγίαν, Κόπραιναν, Κραβασαρᾶν, Μεσολόγγιον, Κυλλήνην, Ζάκυνθον, Λουτράκιον, Κεφαλληνίαν, Παξούς, Κύθηρα, Γύθειον, Ἐλησᾶν, Καψάλι, Νάουσαν, Λιμένιον, Καρδαμύλην, Καλάμας, Νησίον, Κορώνην, Μεθώνην, Πύλον, Μαραθῶ, Ἁγίαν Κυριακήν, Κυπαρισσίαν, Κατάκωλον.*

ΓΕΝΙΚΟΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Γαλατᾶς, Ῥιχτὴμ Χάνιον, ἀριθ. 18 19.

Πράκτωρ ΘΕΟΔ. Ν. ΚΟΥΡΜΟΥΖΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ
Α. ΔΙΑΚΑΚΗ

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

ΓΡΑΜΜΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἀναχώρησις ἐκ Πειραιῶς ἕκαστον Σάββατον τὴν μεσημβρίαν εἰς

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΝ

ΝΑΥΛΟΙ ΕΠΙΒΑΤΩΝ

Α΄ Θέσις Φρ. χρ. 55. — Β΄ Θέσις 35 — Γ΄ Θέσις 10.

Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀναχώρησις ἑκάστην Πέμπτην ἐκ τῶν προκυμαιῶν Γαλατᾶ διὰ τῶν ἀτμοπλοίων τῆς Ἀτμοπλοΐας Νεωρίου μὲ ἄφιξιν εἰς Πειραιᾶ Σάββατον λίαν πρωΐ.

Δι' ἐπιβάτας καὶ ἐμπορεύματα ἐκ Κων/πόλεως ἀπευθυντέον τῷ πράκτορι

Κυρίῳ ΘΕΟΔΩΡΩι Ν. ΚΟΥΡΜΟΥΖΗι

ἐν Γαλατᾶ, Ῥιτχὴμ Χάνιον, ἀριθ. 18/19.

ΤΡΑΠΕΖΑ
ΒΙΕΝΝΑΙΑΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 130,000,000 ΚΟΡΩΝΑΙ

ΚΑΘ' ΟΛΟΚΛΗΡΙΑΝ ΚΑΤΑΒΕΒΛΗΜΕΝΟΝ

ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ 28,750,000 ΚΟΡΩΝΑΙ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΔΡΑ ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ

14, Bureaux de Quartiers, ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΥΡΙΩΤΑΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΟΟΥΓΓΑΡΙΑΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΔΙΑ ΤΑΣ ΑΝΑΤΟΛΑΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Ἕδρα ἐν Γαλατᾷ: Χάνιον Καμόνδου, ὁδὸς Κιουρεκτσιλέρ.

Πρακτορεῖον ἐν Σταμπούλ: Ἐλκιατὶπ Χάν, ὁδὸς Κιουτσουπχανέ.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΣΦΡΑΓΙΔΩΝ ΕΞ ΕΛΑΣΤΙΚΟΥ

Κ. Κ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΓΑΛΑΤΑ

16-Γιουκσὰκ-Καλδηρίμ-16

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΚΟΜΨΟΤΗΣ

ΣΤΕΡΕΟΤΗΣ

ΖΥΘΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ
ΓΙΑΝΝΗ

ΤΟ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ Α' ΤΑΞΕΩΣ

396, Μεγάλη Ὁδὸς Πέραν, 396

Τ. ΙΒΡΑΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Ἐργολάβος τοῦ ἐν τῷ Σιδηροδρομικῷ Σταθμῷ τῶν Ἀνατολικῶν Σιδηροδρόμων

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ ΕΝ ΣΙΡΚΕΤΖΗ

καὶ τοῦ παρακειμένου

ΖΥΘΟΠΩΛΕΙΟΥ-ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ

Ἔχων τὴν ἀποκλειστικὴν εἰσαγωγὴν καὶ κατανάλωσιν τοῦ Ζύθου Μονάχου Lowenbrau καὶ Spatenbrau καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ζύθου τῆς Γιαγκουδίνας.

Προγεύματα καὶ δεῖπνα κατ' ἐκλογήν.

Οἶνοι ἐκλεκτοὶ καὶ ἡδύποτα πρώτης τάξεως.

Κατὰ τὸν χειμῶνα νωπὰ καὶ ἐκλεκτὰ ὀστρείδια.

Παραγγελίαι ἐντὸς τῆς πόλεως. — Διάφοροι πληροφορίαι παρέχονται.—Εὐρωπαϊκαὶ ἐφημερίδες. Annuaire Oriental et le Didot Pottin.

ΓΝΗΣΙΑ ΣΙΓΑΡΟΧΑΡΤΑ
☞ ΤΣΑΟΥΣΗ

ΜΕ ΑΛΗΘΙΝΗΝ "ΑΓΚΥΡΑΝ,,

Ὁδὸς Καπνοτελωνείου, 14.

Ἐπειδὴ ἀνεφάνησαν πολλαὶ παραποιήσεις εἰς τὰ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν μὲ τὴν *Ἄγκυραν* πεφημισμένα σιγαρόχαρτά μας, ἐναντίον μὲν τῶν παραποιητῶν θὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ διατάξεις τοῦ νόμου, παρακαλοῦμεν δὲ τὸ σεβαστὸν Κοινὸν νὰ προσέχῃ καλῶς τὴν *Ἄγκυραν*, τὴν ποιότητα τοῦ πράγματος καὶ τὴν διεύθυνσίν μας, ὁδὸς Καπνοτελωνείου, ἀριθ. 14. Καὶ τοῦτο, διότι μερικοὶ μεταπράτσι καὶ καπνοπῶλαι διὰ νὰ ἔχωσι κέρδος περισσότερον, προσπαθοῦσι νὰ ἐξαπατήσωσι τοὺς ἀγοραστὰς δίδοντες εἰς αὐτοὺς τὰ παραποιημένα καὶ πρόστυχα σιγαρόχαρτα ἀντὶ τῶν καλῶν καὶ γνησίων σιγαροχάρτων μας.

Ζητήσατε λοιπὸν τὴν ἀληθινὴν *Ἄγκυραν* ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μας, ὁδὸς Καπνοτελωνείου, ἀριθ. 14.

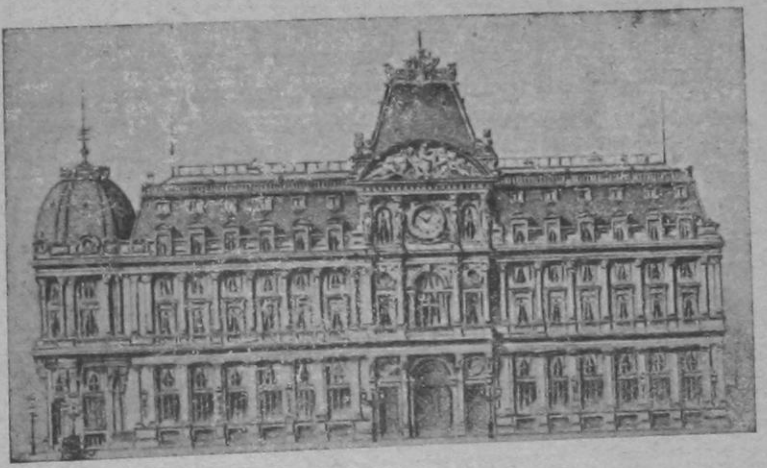

ΚΡΕΔΙ ΛΥΟΝΝΑΙ

(ΛΥΩΝΙΚΗ ΠΙΣΤΩΣΙΣ)

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩι 1863

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Κεφάλαιον 250,000,000 Φράγκα

καθ' ὁλοκληρίαν καταβληθέν.

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Μεγάλη ὁδὸς Γαλατᾶ, Καράκιοϊ Γενὶ Χάν, Πλατεῖα Καράκιοϊ.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ { *Πέραν, Μεγάλη ὁδὸς Πέραν, ἀριθ. 333.* / *Σταμπούλ, Πλατεῖα Σουλτὰν χαμάμ, Ἀλλαχβερδῆ χάν.*

Τὸ **Κεντρικὸν Κατάστημα** καὶ τὰ **Ὑποκαταστήματα** ἐκτελοῦσι πᾶσαν τραπεζιτικὴν ἐργασίαν.

Τὸ **Κεντρικὸν Κατάστημα** καὶ τὰ **Ὑποκαταστήματα Πέραν** καὶ **Σταμποὺλ** διαθέτουσιν ἐπὶ ἐνοικίῳ χρηματοκιβώτια ἀκαταγώνιστα ὑπὸ τὴν ἔποψιν στερεότητος καὶ τιμῆς.

Αἴθουσαι εὑρίσκονται εἰς τὴν διάθεσιν τῶν φερόντων πιστωτικὰς ἐπιστολὰς ἔν τε τῷ **Κεντρικῷ Καταστήματι** καὶ ἐν τῷ **Γραφείῳ τοῦ Πέραν.**

Τὸ **Ὑποκατάστημα Σταμποὺλ** χορηγεῖ προκαταβολὰς ἐπὶ ἐμπορευμάτων καὶ δέχεται ἐμπορεύματα δι' ἐλευθέραν ἐναποθήκευσιν ἐν εἰδικῇ αὐτοῦ ἀποθήκῃ ἐν Σιρκετζῇ.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΑΥΤΟΥ

ΕΝ ΓΑΛΑΤΑΙ ΚΑΙ ΣΤΑΜΠΟΥΛ

Κεφάλαιον καταβεβλημένον εἰς Μετοχὰς καὶ Ἀποθεματικὰ

Δραχμ. 50,000,000

Τὸ κεφάλαιον καὶ αἱ καταθέσεις εἰς χρήματα καὶ χρεώγραφα ἐν γένει ἀνήρχοντο τὸν Αὔγουστον τοῦ 1906 εἰς Δραχμὰς

260,000,000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

Ἐν Λονδίνῳ, Ἀλεξανδρείᾳ, Καΐρῳ, Θεσσαλονίκῃ, Σμύρνῃ, Πειραιεῖ, Πάτραις, Βόλῳ, Σύρῳ, Καλάμαις, Χανίοις καὶ Ἡρακλείῳ Κρήτης.

Ἡ **Τράπεζα Ἀθηνῶν** ἐκτελεῖ πᾶσαν τραπεζιτικὴν ἐργασίαν, ἤτοι: Προκαταβολὰς ἐπὶ ἐμπορευμάτων, χρεωγράφων καὶ συναλλαγματικῶν, προεξοφλήσεις γραμματίων ἐπὶ Τουρκίας, καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ· ἀνοίγει τρεχουμένους λογαριασμοὺς καὶ ἐκτελεῖ χρηματιστικὰς ἐντολάς. Ἐκδίδει συναλλαγματικάς, ἐπιταγάς, πιστωτικὰς ἐπιστολάς, ἐνεργεῖ δὲ τηλεγραφικὰς ἐντολὰς πληρωμῆς εἰς τὰς κυριωτέρας πόλεις τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν λοιπῶν ἠπείρων,

ΤΜΗΜΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ

Ἡ Τράπεζα δέχεται καταθέσεις εἰς χρυσόν, εἰς ἐπιταγὰς (chèques) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ τραπεζογραμμάτια, πληρώνουσα τόκον:

Διὰ καταθέσεις ἀποδοτέας εἰς πρώτην ζήτησιν		3 %
» » »	μετὰ ἓξ μῆνας	3 ½ %
» » »	μετὰ ἓν ἔτος	4 %
» » »	μετὰ δύο ἔτη καὶ ἐπέκεινα	5 %

ΤΜΗΜΑ ΤΙΤΛΩΝ

Ἡ Τράπεζα δέχεται καταθέσεις χρεωγράφων πρὸς φύλαξιν ἀντὶ ἐλαχίστων δικαιωμάτων, ἐπιφορτίζεται δὲ καὶ τὴν εἴσπραξιν τοκομεριδίων ἑλληνικῶν καὶ εὐρωπαϊκῶν χρεωγράφων παντὸς εἴδους.

Ἐκτελεῖ χρηματιστικὰς ἐντολὰς ἀντὶ τῶν συνήθων μεσιτικῶν δικαιωμάτων.

Ἐνοικιάζει διαμερίσματα χρηματοκιβωτίων διαφόρων διαστάσεων ὑπὸ ὅρους λίαν εὐνοϊκοὺς διὰ τὸ κοινόν.

ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ

Ἡ **Τράπεζα Ἀθηνῶν** δέχεται μικρὰς καταθέσεις μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ποσοῦ λιρῶν Τουρκίας ἑκατόν (ἀριθ. 100), αἵτινες εἶναι ἀποδοτέαι εἰς πρώτην ζήτησιν καὶ διὰ τὰς ὁποίας χορηγεῖ τόκον 4 % ἐτησίως. Ἔναντι τῶν τοιούτων καταθέσεων γίνονται δεκταὶ καταβολαὶ καὶ μέχρις 25 γροσίων χρυσῶν.

ΕΘΝΙΚΗ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΓΕΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΩΝ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΩΙ 1891

Ἑταιρικὸν Κεφάλαιον	***Φρ. 1,500,000***
Ἀποθεματικὸν	***» 1,500,000***
	Φρ. 3,000,000

LA NATIONALE ΚΑΙ DACIA-ROMANIA

ΕΝ ΣΤΕΤΤΙΝΩι — ΕΝ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΩι

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΥΡΚΑΪΑΣ

LA NATIONALE DE STETTIN

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Ἑταιρ. κεφάλαιον καὶ ἀποθεματικὸν Φρ. 18,000,000

ΑΠΟΤΕΛΟΥΣΑ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ

UNION CONTINENTALE

ΔΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΝ ΕΠΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΞΙΩΝ

Κεφάλαιον Φρ. 74,000,000

ΥΠΟΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΚΥΡΙΩΤΕΡΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΡΑΚΤΩΡ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΖΙΚΑΛΙΩΤΗΣ

Γαλατᾶ, Χαλὶλ Πασᾶ Χάν, Ἀριθ. 4

ΤΙΡΙΓΓ ΓΑΛΑΤΑ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΕΝΔΥΜΑΣΙΩΝ ΔΙ' ΑΝΔΡΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ

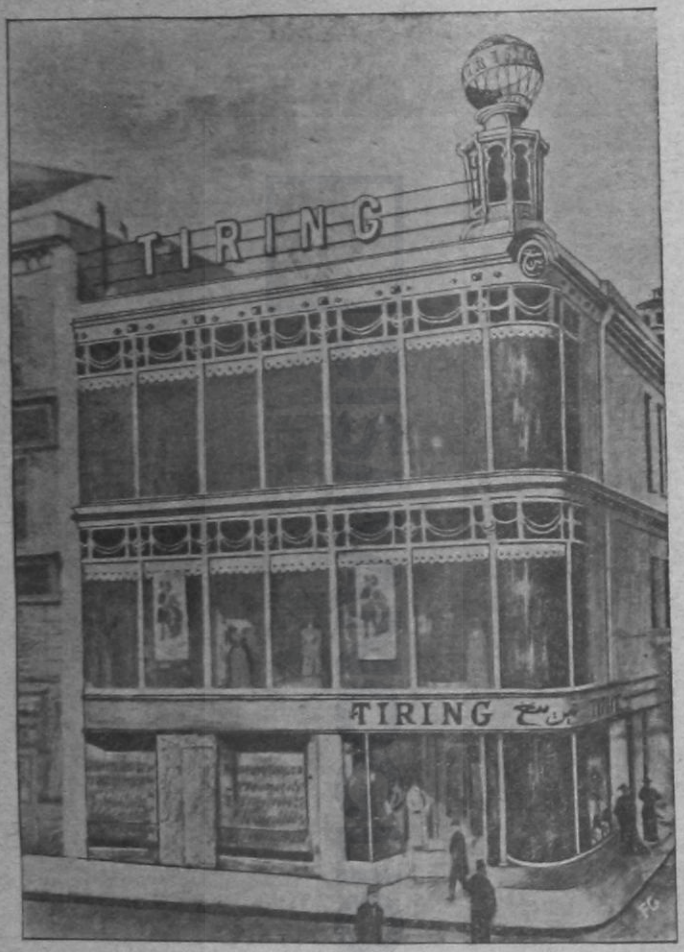

ΕΝΔΥΜΑΣΙΑΙ ΚΑΙ ΕΠΑΝΩΦΟΡΙΑ ΔΙΑ ΚΥΡΙΑΣ

ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΙΔΗ ΝΕΩΤΕΡΙΣΜΩΝ ❁ ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΣΠΡΟΡΡΟΥΧΩΝ

ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΙΔΗ ΤΑΞΕΙΔΙΟΥ

ΤΙΜΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΣ ΩΡΙΣΜΕΝΑΙ

ΑΝΕΥ ΕΚΠΤΩΣΕΩΣ

SISMANOGLIO